STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 44

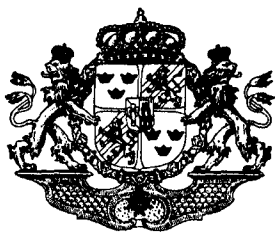

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1934

Nr 1-Nr 6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1934: 1-6.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19341

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 44

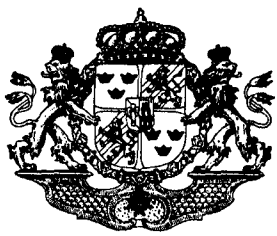

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1934

Nr 1-Nr 6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1934
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
333066

INNEHÅLL

INDEX

Nr 1.

Arbetsmarknaden under december månad 1933	1	Le marché du travail en décembre 1933.	1
Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1933	3	Les conventions collectives pendant le 4e trimestre 1933.	3
Socialstyrelsens utlåtande över förslag till lag om samhällets barnavård och ungdomsvård m. m.	3	Rapport de l'administration du travail concernant le projet de loi sur la protection de l'enfance et de la jeunesse.	3
De första verkningarna av lagen om industriell återuppbyggnad i Förenta staterna	12	Les premiers effets de la loi de redressement industriel national aux Etats-Unis.	12
Diskussionen rörande återhämtningsprogrammet i Förenta staterna	18	La discussion concernant le programme de redressement aux Etats-Unis.	18
Allmänna arbeten för arbetslöshetens bekämpande i Förenta staterna	38	Travaux publics pour atténuer le chômage aux Etats-Unis.	38
Internationella arbetsorganisationen	47	L'organisation internationale du travail.	47
Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1933	47	Les progrès de la législation internationale du travail en 1933.	47
Kortare meddelanden	50	Courtes notices.	50
Lönestatistisk årsbok för Sverige 1932	50	Annuaire des salaires de la Suède en 1932.	50
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under november 1933	50	L'activité de la commission de chômage en novembre 1933.	50
Pensionsförsäkringen år 1932	51	L'assurance sur les retraites en 1932.	51
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 november 1933	52	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 novembre 1933.	52
Sveriges offentliga arbetsförmedling under december 1933	53	Les bureaux de placement publics en Suède en décembre 1933.	53
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	58	Marché du travail et chômage à l'étranger.	58
Levnadskostnader under fjärde kvartalet 1933	59	Coût de la vie pendant le 4e trimestre 1933.	59
Litteraturöversikt	74	Bibliographie.	74
Författningar rörande sociala frågor	80	Lois concernant les questions sociales.	80

Nr 2.

Arbetsmarknaden under januari månad 1934	81	Le marché du travail en janvier 1934.	81
Arbetstillgången under fjärde kvartalet 1933	83	L'offre et la demande du travail pendant le 4e trimestre 1933.	83
Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1933	89	L'offre et la demande du travail et les salaires dans l'agriculture en 1933.	89
Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1933	98	Les bureaux de placement publics en Suède en 1933.	98
Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1933	110	L'offre et la demande du travail dans la marine marchande en 1933.	110
Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1933	113	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 4e trimestre 1933.	113
Utvandringen till främmande världsdelar under 1933	119	L'émigration intercontinentale en 1933.	119
Utredning rörande skogsarbetarnas proviantenings- och matlagningsförhållanden	121	Recherche concernant l'approvisionnement et la cuisine des ouvriers forestiers.	121
Arbetstidens förkortning inom näringslivet i november 1933	129	Réduction des heures du travail dans l'industrie en novembre 1933.	129
Kortare meddelanden	143	Courtes notices.	143
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under december 1933	143	L'activité de la commission de chômage pendant le mois de décembre 1933.	143

Yrkesinspektionens verksamhet under fjärde kvartalet 1933	144	L'inspection du travail au cours du 4e trimestre 1933.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under januari 1934	145	Les bureaux de placement publics en Suède en janvier 1934.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 december 1933	150	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 décembre 1933.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	151	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Januari 1934	152	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Janvier 1934.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	154	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Litteraturöversikt	155	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	160	Lois concernant les questions sociales.

Nr 3.

Arbetsmarknaden under februari månad 1934	161	Le marché du travail en février 1934.
Arbetslösheten under år 1933	163	Le chômage en 1933.
Löneutvecklingen för industriarbetare och för kommunalarbetare i Sverige 1860—1930	167	Salaires des ouvriers industriels et des ouvriers communaux en Suède de 1860 à 1930.
Produktions- och kreditregleringsplanen för jordbruket i Förenta staterna	176	Le programme de réajustement agricole et de crédit agricole aux Etats-Unis.
Kreditregleringsplanen för bostadsegnahem i Förenta staterna	202	La législation sur les prêts en faveur des propriétaires de petites habitations aux Etats-Unis.
Kortare meddelanden	210	Courtes notices.
Den nya tyska arbetslagstiftningen	210	La nouvelle loi allemande sur le travail.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under januari 1934	212	L'activité de la commission de chômage en janvier 1934.
Förslag till bostadsbestämmelser och bostadsövervakning å landsbygden	212	Projet d'inspection des habitations dans les communes rurales.
Obligatorisk medling i arbetstvister i Förenta staterna	214	Conciliation obligatoire dans les conflits du travail aux Etats-Unis.
Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1932	215	Rapport de l'office d'assurances de l'Etat pour 1932.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud	217	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under februari 1934	225	Les bureaux de placement publics en Suède en février 1934.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 januari 1934	230	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 janvier 1934.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	231	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Februari 1934	232	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Février 1934.
Litteraturöversikt	234	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	240	Lois concernant les questions sociales.

Nr 4.

Arbetsmarknaden under mars månad 1934	241	Le marché du travail en mars 1934.
Byggnadsverksamheten i rikets större städer år 1933	243	La construction dans les plus grandes villes de la Suède en 1933.
Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1933/1934	252	Les salaires des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1933/1934.
Kollektivavtalen under första kvartalet 1934	256	Les conventions collectives pendant le 1er trimestre 1934.
Socialstyrelsens utlåtande om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter	259	Rapport de l'administration du travail concernant le droit de neutralité des tiers dans les conflits du travail.

Offentlig understödsverksamhet och civilarbeten i Förenta staterna 265
Kortare meddelanden 276
Förslag till unionellt system för arbetslöshetsförsäkring i Förenta staterna 276
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under februari 1934 278
Sveriges offentliga arbetsförmedling under mars 1934 279
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 28 februari 1934 284
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet . 285
Levnadskostnader under första kvartalet 1934 286
Litteraturöversikt 298
Författningar rörande sociala frågor 304

Les secours aux chômeurs et travaux civils aux Etats-Unis. 265
Courtes notices. 276
Projet d'un système fédéral d'assurance-chômage aux Etats-Unis. 276
L'activité de la commission de chômage en février 1934. 278
Les bureaux de placement publics en Suède en mars 1934. 279
Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 28 février 1934. 284
Marché du travail et chômage à l'étranger. 285
Coût de la vie pendant le 1er trimestre 1934. 286
Bibliographie. 298
Lois concernant les questions sociales. 304

Nr 5.

Arbetsmarknaden under april månad 1934 . 305
Arbetstillgången under första kvartalet 1934 307

Registrerade sjukkassors verksamhet år 1932 313
Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1933 319
Industrien i Sverige år 1932 323
Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1932 325
Den industriella återuppbyggnadsverksamhetens läge i Förenta staterna 329
Konflikten rörande arbetarnas organisationsrätt i Förenta staterna 344
Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1934 349
Internationella arbetsorganisationen 353
Arbetsordningen för arbetskonferensens adertonde sammanträde 353
Publikation från internationella arbetsbyran . . . 354
Kortare meddelanden 354
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under mars 1934 354
Förslag till åtgärder för förbättring av städernas slumbostäder 355
Landsorganisationen i Sverige under år 1933 . . . 357
Utvandringen till främmande världsdelar under första kvartalet 1934 358
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud 359
Yrkesinspektionens verksamhet under första kvartalet 1934 367
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 mars 1934 368
Sveriges offentliga arbetsförmedling under april 1934 369
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet . 374
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet 375
Livsmedelspriser och levnadskostnader April 1934 376
Litteraturöversikt 378
Författningar rörande sociala frågor 384

Le marché du travail en avril 1934. 305
L'offre et la demande du travail pendant le 1er trimestre 1934. 307
L'activité des caisses de maladie en 1932. 313
Valeur nutritive et prix des aliments principaux en 1933. 319
L'industrie en Suède en 1932. 323
L'emploi des femmes et des enfants dans l'industrie en Suède en 1932. 325
L'état actuel du redressement industriel national aux Etats-Unis. 329
Le conflit concernant le droit de coalition des travailleurs aux Etats-Unis. 344
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 1er trimestre 1934. 349
L'organisation internationale du travail. 353
Ordre du jour de la dix-huitème session de la conférence internationale du travail. 353
Publication du bureau international du travail. 354
Courtes notices. 354
L'activité de la commission de chômage en mars 1934. 354
Projets de mesures pour améliorer les mauvais logements dans les villes. 355
La confédération générale du travail en Suède en 1933. 357
L'émigration intercontinentale pendant le 1er trimestre 1934. 358
Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents. 359
L'inspection du travail au cours du 1er trimestre 1934. 367
Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mars 1934. 368
Les bureaux de placement publics en Suède en avril 1934. 369
Marché du travail et chômage à l'étranger. 374
Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger. 375
Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Avril 1934. 376
Bibliographie. 378
Lois concernant les questions sociales. 384

Nr 6.

Arbetsmarknaden under maj månad 1934 . .	385	Le marché du travail en mai 1934.
Förordningen om erkända arbetslöshetskassor	387	Loi sur l'assurance-chômage en Suède.
Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1933	406	Les fluctuations des salaires en Suède pendant les années 1913—1933.
Kooperativ verksamhet i Sverige år 1932 . .	411	La coopération en Suède en 1932.
Kooperativa förbundets verksamhet år 1933 .	414	L'union coopérative en 1933.
Bostadsproduktionen under år 1933 inom Stockholm jämte förortsområde	419	La production d'habitations à Stockholm et dans la banlieue pendant l'année 1933.
Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1933	426	Accidents survenus au cours du chargement et déchargement des navires en 1933.
Internationella arbetsorganisationen	430	L'organisation internationale du travail.
Publikation från internationella arbetsbyrån . . .	430	Publication du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	431	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under april 1934	431	L'activité de la commission de chômage en d'avril 1934.
Den privata arbetsförmedlingen under år 1933 . .	432	Les bureaux de placement privés en 1933.
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1933 .	433	Les bureaux des gardes-malades en 1933.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 april 1934	434	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 avril 1934.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under maj 1934	435	Les bureaux de placement publics en Suède en mai 1934.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet .	440	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Maj 1934	441	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Mai 1934.
Litteraturöversikt	443	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	448	Lois concernant les questions sociales.

Nr 7.

Arbetsmarknaden under juni månad 1934 . .	449	Le marché du travail en juin 1934.
Lagen om offentlig arbetsförmedling	451	Loi sur le placement public.
De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1933	455	Recettes et dépenses des bureaux de placement publics en Suède en 1933.
Kollektivavtalen under andra kvartalet 1934	458	Les conventions collectives pendant le 2e trimestre 1934.
Internationella arbetskonferensens adertonde sammanträde	459	La dix-huitième session de la conférence internationale du travail.
Bostadsproblemet i Förenta staterna	463	La politique du logement aux Etats-Unis.
Kortare meddelanden	476	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under maj 1934	476	L'activité de la commission de chômage en mai 1934.
Svenska arbetsgivareföreningen år 1933	476	L'union des patrons suédois en 1933.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud	477	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under juni 1934	485	Les bureaux de placement publics en Suède en juin 1934.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 maj 1934	490	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mai 1934.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet .	491	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under andra kvartalet 1934	492	Coût de la vie pendant le 2e trimestre 1934.
Författningar rörande sociala frågor	506	Lois concernant les questions sociales.
Litteraturöversikt	507	Bibliographie.

Nr 8.

Arbetsmarknaden under juli månad 1934 . . 513 Le marché du travail en juillet 1934.
Arbetstillgången under andra kvartalet 1934 515 L'offre et la demande du travail pendant le 2e trimestre 1934.
Sociala frågor vid 1934 års riksdag . . . . 521 Questions sociales au Riksdag de 1934.
Bostadsproduktionen i rikets större städer under förra halvåret 1934 . . . . . 533 La production d'habitations dans les plus grandes villes de la Suède pendant les premiers six mois de 1934.
Utredning angående kommunal understödsverksamhet i anledning av arbetslöshet . . . . 536 Enquête sur les secours-chômage communaux.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1934 . . . . . 553 Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 2e trimestre 1934.
Kortare meddelanden . . . . . 558 Courtes notices.
Överenskommelse mellan Sverige och Frankrike rörande lättnader i avseende å främlingskontrollen för vissa svenska och franska medborgare . . 558 Accord franco-suédois sur l'admission des stagiaires en Suède et en France.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juni 1934 . . . . . 559 L'activité de la commission de chômage en juin 1934.
Utvandringen till främmande världsdelar under andra kvartalet 1934 . . . . . 560 L'émigration intercontinentale pendant le 2e trimestre 1934.
Yrkesinspektionens verksamhet under andra kvartalet 1934 . . . . . 561 L'inspection du travail au cours du 2e trimestre 1934.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 juni 1934 . . . . . 562 Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 juin 1934.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under juli 1934 . . . . . 563 Les bureaux de placement publics en Suède en juillet 1934.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet . 568 Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Juli 1934 . . . . . 569 Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Juillet 1934.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet . . . . . 571 Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Litteraturöversikt . . . . . 572 Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor . . . . 576 Lois concernant les questions sociales.

Nr 9.

Arbetsmarknaden under augusti månad 1934 577 Le marché du travail en août 1934.
Erkända sjukkassor enligt den nya sjukkasselagstiftningen . . . . . 579 Caisses de maladie enregistrées d'après la nouvelle loi sur les caisses de maladie.
Socialstyrelsens utlåtande över förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder 583 Rapport de l'Administration du travail sur un projet de loi revisé concernant le droit de neutralité des tiers dans les conflits du travail.
En socialhygienisk undersökning i övre Norrland . . . . . 598 Recherche hygiénique-sociale en Norrland.
Utredning om skogsbygdens arbets- och försörjningsproblem . . . . . 607 Enquête sur le chômage et les moyens d'existence des habitants dans les régions forestières.
Monopoltendenserna och den mindre företagsamheten under kodlagstiftningen i Förenta staterna . . . . . 608 L'effet des codes de concurrence loyale sur les tendances monopolistes et sur les petites entreprises aux Etats-Unis.
Kortare meddelanden . . . . . 611 Courtes notices.
Internationella statistiska institutets 22:a session i London 1934 . . . . . 611 La vingt-deuxième session de l'Institut international de statistique à Londres 1934.
De fartygsanställdas löneförhållanden i Finland 1930 och 1931 . . . . . 613 Salaires des employés au bord de navires en Finlande en 1930 et 1931.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juli 1934 . . . . . 614 L'activité de la commission de chômage en juillet 1934.
Ny bostadsundersökning . . . . . 615 Nouvelles enquête sur les habitations.
Ut- och invandringen under år 1933 . . . . . 615 La migration en Suède en 1933.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet . 618 Marché du travail et chômage à l'étranger.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud . . . . . 619 Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under augusti 1934 . . . . . 627 Les bureaux de placement publics en Suède en août 1934.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 juli 1934 . . . . . 632 Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 juillet 1934.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Augusti 1934 . . . . . 633 Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Août 1934.
Litteraturöversikt . . . . . 635 Bibliographie.

Nr 10.

Arbetsmarknaden under september månad 1934	641	Le marché du travail en septembre 1934.
Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete sommaren 1934	643	Salaires des ouvriers dans les travaux pour l'entretien des routes en 1934.
Kollektivavtal i Sverige år 1933	649	Conventions collectives en Suède en 1933.
Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1934	655	Les conventions collectives pendant le 3e trimestre 1934.
Socialstyrelsens utlåtande angående övervakningen av utlänningar i riket	656	Rapport de l'Administration du travail sur la surveillance des étrangers en Suède.
Olycksfall inom sjömansyrket år 1933	671	Les accidents du travail parmi les marins en 1933.
Kortare meddelanden	674	Courtes notices.
Det österrikiska näringslivets omorganisation	674	Réorganisation de la vie industrielle en Autriche.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under augusti 1934	675	L'activité de la commission de chômage en août 1934.
Arbetskraftens fördelning i Tyskland	675	La distribution de la main-d'œuvre en Allemagne.
Befolkningens yrkesfördelning i Norge	676	La population de Norvège par groupes de profession.
Arbetarnas förhandlingsrätt i Förenta staterna	677	Le droit aux négociations collectives des ouvriers aux Etats-Unis.
Brittiska emigrationskommitténs betänkande	677	Rapport de la commission brittanique sur les migrations.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 augusti 1934	678	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 août 1934.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under september 1934	679	Les bureaux de placement publics en Suède en septembre 1934.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	684	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under tredje kvartalet 1934	685	Coût de la vie pendant le 3e trimestre 1934.
Litteraturöversikt	698	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	704	Lois concernant les questions sociales.

Nr 11.

Arbetsmarknaden under oktober månad 1934	705	Le marché du travail en octobre 1934.
Arbetstillgången under tredje kvartalet 1934	707	L'offre et la demande du travail pendant le 3e trimestre 1934.
Byggnadsverksamheten år 1933	713	La construction de bâtiments en 1933.
Bostadsproduktionen i rikets större städer under januari—september 1934	735	La production d'habitations dans les plus grandes villes de la Suède pendant les mois janvier—septembre 1934.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1934	737	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 3e trimestre 1934.
Återuppbyggnadsverksamheten inom Förenta staterna	742	Le redressement industriel national aux Etats-Unis.
Kortare meddelanden	756	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under september 1934	756	L'activité de la commission de chômage en septembre 1934.
Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1933	756	Rapport de l'office d'assurances de l'Etat pour 1933.
Utvandringen till främmande världsdelar under tredje kvartalet 1934	758	L'émigration intercontinentale pendant le 3e trimestre 1934.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 september 1934	759	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 septembre 1934.
Yrkesinspektionens verksamhet under tredje kvartalet 1934	760	L'inspection du travail au cours du 3e trimestre 1934.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud	761	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under oktober 1934	769	Les bureaux de placement publics en Suède en octobre 1934.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	774	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Oktober 1934	775	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Octobre 1934.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	777	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Litteraturöversikt	778	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	784	Lois concernant les questions sociales.

Nr 12.

Arbetsmarknaden under november månad 1934	785	Le marché du travail en novembre 1934.
Levnadsvillkor och hushållsvanor i städer och industriorter omkring år 1933	787	Conditions de la vie et habitudes ménagères dans les villes et dans les localités industrielles en 1933.
Arbetsförmedlingskonferensen den 14—16 november 1934	821	Conférence des bureaux de placement publics 14—16 novembre 1934.
Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1934	827	L'offre et la demande des appartements dans les villes de la Suède le 1er octobre 1934.
Olycksfall i arbete år 1931	831	Les accidents du travail en 1931.
Arbetsinställelser i Sverige år 1933	835	Grèves et lockouts en Suède en 1933.
Statens förlikningsmäns verksamhet år 1933	837	Les conciliateurs officiels en 1933.
Återuppbyggnadsverksamheten inom Förenta staterna (forts.)	839	Le redressement industriel national aux Etats-Unis (suite).
Kortare meddelanden	851	Courtes notices.
Förslag till åtgärder mot arbetslösheten inom särskilda områden i England	851	Projet de mesures contre le chômage dans certains districts en Angleterre.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under oktober 1934	852	L'activité de la commission de chômage en octobre 1934.
Rusdrycksförsäljningen under år 1933	852	La vente des boissons alcooliques en 1933.
Författningar rörande sociala frågor	853	Lois concernant les questions sociales.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 oktober 1934	854	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 octobre 1934.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under november 1934	855	Les bureaux de placement publics en Suède en novembre 1934.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	860	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader November 1934	861	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Novembre 1934.
Litteraturöversikt	863	Bibliographie.

Sakregister till årgången 1934	869	Table des matières pour l'année 1934.

Arbetsmarknaden under december månad 1933.

Antalet arbetsansökningar per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket sjönk från 657 i november till 644 i december. Motsvarande siffror för år 1932 voro 661 och 689.

Den ökade efterfrågan på tillfällig arbetskraft, som plägar kännetecknа julmånaden, gjorde sig märkbar även i december 1933. Flertalet huvudgrupper uppvisade förbättrade relationstal, dock ej de båda stora grupperna jordbruk och industri. Relationssiffrorna erbjuda i och för sig knappast några säkra hållpunkter för bedömandet av frågan, huruvida och i vad mån en förbättring av det allmänna konjunkturläget kan hava inträtt; i vissa fall är det speciella omständigheter, som skapat ökad arbetstillgång. Sålunda beredde exempelvis de under månaden inträffade snöfallen tillfälligt snöskottningsarbete åt ett stort antal personer i de större städerna, något som också återspeglade sig i en förbättring av relationssiffran för gruppen »annat arbete».

Inom jordbruket var efterfrågan på arbetskraft efter vanligheten denna årstid ringa, och de lediga platsernas antal uppgick knappt till mer än hälften mot i november. Även ansökningssiffrorna visade starkt fallande tendens, särskilt på den kvinnliga marknaden; här var alltjämt efterfrågan å hushållerskor och jungfrur till landet större än tillgången, och endast hälften av de lediga platserna kunde besättas. För skogsarbetarna hade arbetsmöjligheterna ytterligare förbättrats, sedan drivningarna på allvar kommit i gång, och goda förmedlingsresultat rapporterades ej blott från Norrland utan även från andra delar av landet.

Såsom ovan antytts, var läget inom de industriella yrkena tryckt, och endast 1 200 platser förmedlades för längre eller kortare tid; antalet registrerade arbetsansökningar uppgick till inemot 67 000. Relationen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft var dock icke sämre än i fjol vid samma tid, ehuru de absoluta talen för såväl ansökningar som lediga platser voro större nu än då.

För sjöfolket var arbetsmarknaden i stort sett något gynnsammare än under november månad, och ett ökat behov av däckspersonal gjorde sig gällande, beroende på dels jultrafiken, dels en del avmönstringar kort före helgen. — Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 181 påmönstringar och 4 563 avmönstringar. Förra månadens siffror voro resp. 2 189 och 2 398.

Handel och samfärdsel uppvisade ökad livaktighet till följd av julbrådskan inom affärslivet, ehuru ej i samma utsträckning som tidigare. Efterfrågan gällde i första hand butiksbiträden för tillfällig anställning, och dagarna närmast före helgen förelåg på vissa håll brist på expedieringsvan arbetskraft, speciellt kvinnlig sådan. Inom kontorsbranschen var läget försämrat, och den kvalificerade personalen var föga efterfrågad.

Tillgången på platser inom hotell- och restaurangfacket var större än föregående månad beträffande serveringsflickor och diskerskor; överskott på sökande rådde alltjämt. Transportarbetet gav ökad sysselsättning åt handels- och stuveriarbetare, och även för springpojkar funnos goda arbetstillfällen under veckorna före jul.

I fråga om husligt arbete i stadssamhällena medförde december månad en livlig efterfrågan å tillfällig hjälp för rengöringsarbete och uppassning, och behovet av lämplig arbetskraft kunde icke alltid tillgodoses. Beträffande omsättningen av fast tjänstepersonal karakteriserades månaden däremot som vanligt av relativt lugn.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare sjönk under månaden från cirka 19 000 till 17 000. Vid utgången av december 1932 var siffran 14 590. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av december 170 702 mot 164 747 en månad tidigare. Den 1 december 1932 var siffran 146 981.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under december 1933 samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226	198
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	201
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243	198
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	192
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203	169
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	178
1931	222	232	191	194	164	187	198	201	197	257	413	343	236
1932	368	412	343	341	339	351	370	366	351	395	661	689	418
1933	*569*	*565*	*577*	*510*	*458*	*451*	*503*	*476*	*480*	*538*	*657*	*644*	536
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1931	165	131	109	96	78	91	111	125	131	182	365	551	154
1932	320	255	210	190	209	201	193	204	253	285	566	914	283
1933	*533*	*461*	*358*	*350*	*361*	*314*	*333*	*313*	*369*	*365*	*521*	*546*	402
Övriga näringsgrupper:													
1931	229	254	214	233	193	212	224	228	222	286	422	327	257
1932	375	449	381	398	374	386	421	418	378	429	679	666	445
1933	*575*	*585*	*642*	*559*	*479*	*480*	*539*	*520*	*510*	*591*	*683*	*659*	569

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	11·0
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	12·2
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	12·0
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	10·6
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	10·2
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·8	22·9	11·9
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·8	26·5	16·8
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	22·4
1933	*28·8*	*27·7*	*28·7*	*24·3*	*21·1*	*21·3*	*19·4*	*19·6*	*19·2*	*20·1*	*21·8*	—	—

Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1933.

Av de till årsskiftet uppsagda avtalen har bland annat riksavtalet för *bokbinderierna* under 1933 års sista kvartal blivit förnyat. För vissa områden av facket, nämligen kartong-, kuvert- och påstillverkning samt dylika fabrikationsgrenar, bestämdes i detta nya avtal en särskild minimilönskala, upprättad efter delvis andra principer och med något lägre lönesatser än de för egentliga bokbinderiarbetare gällande. För de egentliga bokbinderiarbetarna blevo minimilönerna oförändrade; de individuella timlönerna sänktes däremot med 5 %, och flertalet ackord reducerades, med 5, i vissa fall 3 %. Avtalet gäller 1 ½ år, med utlöpningstid 1 juli 1935.

För *Bolidens gruvfält* har nytt avtal ingåtts för tiden 1 januari 1934—31 december 1935. Uppgörelsen innebär i huvudsak, att förutvarande ackord sänkts med i genomsnitt 8 %.

Lokala avtal ha under kvartalet träffats på flera håll inom skilda näringsområden, såsom charkuterier, busstrafik m. fl. I allmänhet inneburo dessa avtal någon sänkning av lönerna.

Socialstyrelsens utlåtande över förslag till lag om samhällets barnavård och ungdomsvård m. m.

Avgivet den 1 december 1933.

Genom remiss den 14 oktober 1933 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att avgiva utlåtande över »förslag till lag om samhällets barnavård och ungdomsvård med mera», upprättat å socialdepartementets lagbyrå år 1933. Till åtlydnad härav får socialstyrelsen anföra följande.

Att gällande lösdrivarlag ej erbjuder lämpligt rättsligt underlag för ingripanden mot ungdom i åldern 18—21 år av den art, varom här är fråga, lärer vara tillräckligt vitsordat, och behovet av en lagstiftningsreform på området torde få anses ställt utom diskussion.

I utlåtande den 18 november 1929 över då föreliggande förslag till ny lösdrivarlagstiftning, till vilket utlåtande här må hänvisas,[1] förordade styrelsen i princip detta förslag såsom grundval för positiva lagstiftningsåtgärder.

Även med utgångspunkt från dåvarande antagandet, att den enligt styrelsens mening trängande frågan om en genomgripande reformering av lösdrivarlagstiftningen i dess helhet stode inför en snar lösning, ansåg sig styrelsen i utlåtandet böra förorda, att samhällets skyddsåtgärder beträffande sedeslös ungdom i åldern 18—21 år finge sin rättsliga reglering i en utvidgad barnavårdslag ävensom att i

[1] Soc. Medd. årg. 1929, sid. 963.

samband därmed nu förefintliga organ för samhällets barnavård övertoge befattningen med hithörande ärenden.

I nära anslutning härtill vill styrelsen, som ingalunda ändrat mening om den synnerliga behövligheten av en grundlig revision av hela lösdrivarlagstiftningen, ej motsätta sig, att det betydelsefulla avsnitt av denna fråga, vilket avhandlas i remisspromemorian, nämligen behandlingen av klientelet i 18—21-årsåldern, utan avvaktan på den allmänna revisionen upptages till prövning och avgörande i huvudsak efter förslagets riktlinjer. En dylik partiell reform torde ej behöva befaras föregripa den allmänna revisionen av hela lösdrivarlagstiftningen utan torde snarare bliva ägnad att än ytterligare accentuera behovet av en snar lösning av frågan i hela dess vidd.

Den nya ålderskategori, som man nu föreslår inordnad under barnavårdslagen, kan uppenbarligen i åtskilliga, väsentliga hänseenden ej jämställas med barnavårdslagens nuvarande klientel. Vad som främst åsyftas med reformen är ju, att ett ingripande på ett tidigt stadium må kunna komma till stånd även gentemot ungdom, som befinner sig i den ofta kritiska övergångsåldern 18—21 år, och att därvid skola stå till buds hjälpåtgärder av skilda slag, även sådana av långt mindre genomgripande art än de nuvarande. Under frågans behandling har emellertid vid skilda tillfällen med eftertryck framhållits vikten av att grunderna för ingripande göras preciserade i fråga om den nya ålderskategorien. Det är här fråga om individer, som ofta redan lämnat föräldrahemmet eller som i allt fall börjat lösgöra sig från hemgemenskapen och dessutom i regel äro hänvisade till det fria förvärvslivet. Erfarenheten utvisar, att de oarter hos individen, mot vilka samhället funnit sig böra ingripa medelst åtgärder av här ifrågavarande slag, med den ökade mogenhetsgraden regelmässigt taga sig mera klart definierbara former. Det blir härigenom möjligt att tillgodose det angelägna kravet på garantier för att de ingrepp i den personliga friheten, som påkallas för vinnandet av det avsedda syftet, ej vidtagas i oträngt mål.

De grunder för det samhälleliga ingripandet mot den nya åldersgruppen, vilka angivits i remitterade förslaget, ha emellertid enligt styrelsens uppfattning ej fått en helt lycklig utformning. Uttrycket »hemfallen åt» synes sålunda i det individuella fallet förutsätta ett sedligt förfall av den grad, att det präglar individens hela livsföring. Men i fråga om denna ungdomliga ålderskategori är det ju ett alldeles speciellt önskemål att på ett relativt tidigt stadium kunna tillgripa förebyggande åtgärder. Med hänsyn härtill förordar styrelsen, att grunderna för ett ingripande angivas mindre restriktivt. Måhända vore uttrycket »föra ett oordentligt, lättjefullt eller sedeslöst liv» ur nu anförda synpunkter att föredraga.

I och med genomförandet av 1924 års barnavårdslagstiftning åstadkoms en viss differentiering av skyddshemsklientelet genom inrättande av särskilda skyddshem för vissa specialkategorier av vanartade. I betraktande av de psykiska och fysiska olikheterna mellan å ena sidan årsklasserna 18—21 år och å andra sidan det yngre klientelet blir det givetvis nödvändigt att även för dem anordna särskilda skyddshem eller avdelningar av sådana, om det också i enstaka fall kan vara lämpligt att omhändertaga även individer tillhörande dessa höga åldersklasser på vanliga skyddshem. De olikheter i behandlingen av omhändertagna vanartade, som böra föranledas av åldersskillnader inom klientelet, motivera till fullo en för här ifrågavarande kategori speciellt avsedd skyddshemsorganisation. Denna skulle enligt förslaget även kunna utnyttjas för vissa svårt vanartade element inom det nuvarande skyddshemsklientelet, vilkas fostran skulle underlättas genom de ifrågasatta specialskyddshemmens större resurser. Den sålunda föreslagna anordningen synes innebära ett steg i rätt riktning.

Förslaget förutsätter vidare alternativt, att särskilt svårbehandlade vanartade, vilka omhändertagits för skyddsuppfostran efter fyllda 18 år, under vissa angivna förutsättningar skola kunna överflyttas till allmän tvångsarbetsanstalt. Social-

styrelsen delar den uppfattningen, att särskilda anstaltsresurser böra åstadkommas för det för uppfostran minst mottagliga klientelet. I förslaget förordas, såsom nämnts, att de båda statliga tvångsarbetsanstalterna å Svartsjö och i Landskrona skola infogas i detta anstaltssystem och med sina kraftiga resurser utgöra de yttersta replipunkterna.

Styrelsen frågar sig emellertid, om dessa båda anstalter äro lämpade att vid sidan av sin normala verksamhet omhänderhava ett uppfostrings- och undervisningsarbete i enlighet med den föreslagna lagstiftningens intentioner.

Klientelet tillhör åldersklasser, för vilka en uppfostrande behandling är av väsentlig vikt. Vidare torde den svårdisciplinerade lynnesläggningen hos det klientel, som enligt förslaget borde hänföras till tvångsarbetsanstalterna, mycket ofta bottna i mer eller mindre grava rubbningar i själslivet. På grund härav påkallas å de för sådant klientel avsedda anstalterna tillgång till personal med medicinsk och pedagogisk skolning. Liknande fordringar ha ej uppställts beträffande tvångsarbetsanstalternas personal. Visserligen förfogar man över läkarekrafter, men dessa äro mera löst knutna till anstalterna. En anstalt för svårhanterliga, minderåriga vanartade kräver emellertid en ingående och kontinuerlig medicinsk observation och behandling av specialutbildade (neurologiskt-psykiatriskt) läkare. Vidare har tvångsarbetsanstalternas personal i övrigt icke rekryterats med tanke på, att den skulle besitta psykologisk och pedagogisk skolning och äga direkt inställning till dessa speciella uppfostringsuppgifter.

Även om en komplettering av dessa resurser kunde åstadkommas, är det tvivelaktigt, om den nya verksamheten utan olägenhet skulle låta inordna sig i anstalternas nuvarande verksamhet.

I den mån man här står inför ett problem rörande vård av abnorm ungdom upprullas vida perspektiv. Frågan om verkligt rationell anstaltsvård av ett så beskaffat ungdomsklientel torde böra bedömas mot bakgrunden av anstaltsvård åt jämväl andra abnorma, som samhället nödgas omhändertaga. Från sitt eget verksamhetsområde får styrelsen härvid peka på sådana å alkoholistanstalt intagna, vilka förete ett mer eller mindre abnormt själsliv. Men man lärer vidare ha att taga i betraktande frågan om behandlingen av så kallade kriminalpatienter med flera. Frågan i vad mån åt dylika abnorma kunde beredas en efter deras själsliv anpassad anstaltsvård inom en speciell anstalt eller snarare inom ett speciellt anstaltssystem skulle givetvis påkalla en omfattande, särskild utredning och kan styrelsen i detta sammanhang ej närmare ingå på densamma. Styrelsen inskränker sig till att hänvisa till bilagda särskilda yttrande av professorn Kinberg och ifrågasätter för egen del, om ej en utredning i ämnet borde företagas.

På ovan anförda skäl avstyrker styrelsen emellertid, att de statliga tvångsarbetsanstalterna alternativt skulle infogas i anstaltssystemet för här ifrågavarande ungdom och förordar, att de för dessa respektive anstalter avsedda uppgifterna — i likhet med vad fallet är beträffande motsvarande klientel, som omhändertages enligt nu gällande bestämmelser i barnavårdslagen — anförtros åt uppfostringsanstalterna å Bona och Viebäck.

Vidare anser sig styrelsen böra mot förslaget, i vad rör anstaltssystemets utnyttjande vid en eventuell lagstiftning enligt förslagets intentioner, erinra följande.

Enligt 43 § i förslaget skulle sådan ungdom, som omhändertagits jämlikt det föreslagna nya femte momentet, i vissa närmare angivna fall av indisciplinärt uppträdande kunna överflyttas till tvångsarbetsanstalt. Men man skulle ej kunna företaga liknande överflyttningar av annan jämnårig skyddshemselev, som intagits jämlikt 4 mom. och som måhända gjort sig skyldig till än grövre förseelser å anstalten. En sådan olikhet i behandlingen skulle uppenbarligen verka djupt störande på disciplinen, och bör ej ifrågakomma.

Vidare får styrelsen med ledning av sina erfarenheter rörande anstaltsvården enligt alkoholistlagen kraftigt understryka den stora betydelsen av överflyttnings-

institutet såsom ett medel för främjande av en ändamålsenlig vårdverksamhet och för ett rationellt utnyttjande av de möjligheter härtill, som ett differentierat anstaltssystem erbjuder.

Alkoholistvården äger tillgång till olika slag av anstalter, så att säga i tre olika etapper, nämligen erkända anstalter, statsanstalten vid Venngarn för män — någon motsvarighet härtill för kvinnor gives ej — samt de såsom alkoholistanstalter förklarade båda tvångsarbetsanstalterna. Styrelsen äger på närmare angivna grunder förordna om överflyttning av intagna mellan dessa olika anstalter. Nämnas må, att vissa kvalificerade alkoholister på styrelsens beslut kunna direkt intagas på Svartsjö- eller Landskronaanstalten.

Denna möjlighet till överflyttning — resp. direkt intagning på viss kvalificerad anstalt — har visat sig i högsta grad behövlig och lämplig. Det förtjänar nämnas, att överflyttningar mellan olika anstalter inom samma kategori — från en erkänd anstalt till annan liknande sådan — kunna vara synnerligen lämpliga; en intagen kan hava stött sig med annan intagen, kan svårt vantrivas å trakten eller dylikt, och härav föranledda besvärande och för vården menliga irritationsmoment kunna undanröjas genom en överflyttning.

Det här föreslagna anstaltssystemet skulle förete synnerligen jämförliga analogier, nämligen befintliga skyddshem (= erkända alkoholistanstalter), de två föreslagna nya skyddshemmen (= Venngarnsanstalten) samt uppfostringsanstalterna (= Svartsjö och Landskrona alkoholistanstalter).

Styrelsen föreslår därför, att möjligheter skapas för liknande överflyttningar inom detta anstaltssystem. Vidare förordar styrelsen, att man — i analogi med intagningarna direkt å Svartsjö och Landskrona alkoholistanstalter — öppnar möjlighet att intaga omhändertagna direkt på Bona resp. Viebäck. Det råder nämligen knappast tvivel om, att en omhändertagen i 18—21-årsåldern redan vid omhändertagandet kan förete ett så avancerat förfall, att en intagning på ett skyddshem skulle te sig allenast såsom en formell åtgärd, vilken man dock vore nödsakad att träffa, innan vederbörande med första lägenhet kunde överflyttas till uppfostringsanstalt.

Ett överflyttningsinstitut förutsätter enligt styrelsens mening, för att det skall fungera tillfredsställande och fylla därmed åsyftade viktiga funktioner inom anstaltsvården, dels att hos den beslutande myndigheten finnes tillgång till psykiatrisk expertis och dels att institutet tillämpas på enhetligt konsekvent sätt. Det senare önskemålet häntyder på, att uppgiften borde anförtros å en central myndighet.

Den föreslagna bestämmelsen, att staten skall bestrida hela kostnaden för skyddsuppfostran av ungdom, som omhändertages efter fyllda 18 år, synes — i betraktande av de för yngre omhändertagna gällande regler för kostnadens fördelning mellan stat, landsting och kommun — ägnad att medföra den olägenheten, att kommunerna finge ett direkt ekonomiskt intresse av att i gränsfallen låta ingripanden mot vanartad ungdom anstå till efter fyllda 18 år. I remisspromemorian har detta förhållande ej förbisetts, men det göres gällande, att de förefintliga kontrollinstanserna — länsstyrelser, barnavårdsinspektör, barnavårdskonsulenter och i viss mån även skyddshemsinspektör — skulle erbjuda betryggande regulativ häremot.

Då det här i väsentlig mån är fråga om tillsyn över att erforderliga initiativ till ingripande i rätt tid tagas från barnavårdsnämndernas sida, torde emellertid en kontroll uppifrån näppeligen kunna göras effektiv. Härtill kommer, att, redan enligt gällande lag, med utskrivning av skyddshemselev kan anstå, till dess han fyllt 21 år. Grunderna för bestridande av skyddsuppfostringskostnaderna skulle alltså för en tidrymd av intill tre år kunna bliva beroende av den omständigheten, huruvida omhändertagandet skett före eller efter passerandet av 18-årsgränsen.

Vare sig kontrollåtgärder skulle kunna undanröja här befarade olägenheter eller ej, är det enligt styrelsens mening ur principiell synpunkt ej tilltalande att i en

social verksamhet av här ifrågavarande grannlaga natur inskjuta ett betydande ekonomiskt motiv, verkande i en viss bestämd, i regel säkerligen irrationell riktning och att därigenom också skapa en speciell anledning till ett motsättningsförhållande mellan de initiativtagande och kontrollerande myndigheterna.

Med anledning härav föreslår socialstyrelsen, att staten påtager sig vårdkostnaden för alla skyddshemselever, i den mån de fyllt 18 år.

I detta sammanhang ifrågasätter styrelsen tillika, om ej — i analogi med vad fallet är inom alkoholistvården — kostnaderna för ovan förordade överflyttningar inom anstaltssystemet borde bestridas av staten. Det kunde eljest befaras, att kostnadshänsyn komme att på ett mindre lyckligt sätt göra sig gällande vid tillämpningen av överflyttningsinstitutet och bromsa denna; givet är, att allenast en ändamålsenlig vård och ett rationellt tillvaratagande av de resurser, som anstaltssystemet erbjuder för en sådan vård, böra vara de vägledande synpunkterna vid överflyttningsinstitutets tillämpning.

Slutligen anser sig styrelsen med hänsyn till vad ovan anförts om klientelets karaktär böra understryka vikten av, att de båda nya statliga skyddshemmen förfoga över läkare med fackutbildning att göra de intagnas psykiska beskaffenhet till föremål för ett sakkunnigt bedömande.

Särskilt yttrande av experten för ärenden rörande alkoholistvården, professorn Kinberg.

Den kategori vanartade underåriga som enligt föreliggande förslag skulle överflyttas till anstalt för tvångsarbetare tillhör en psykologiskt tämligen homogen grupp i vilken ingå dels sådana svårskötta vanartade som enligt 1924 års barnavårdslag skola överflyttas till Statens uppfostringsanstalter vid Bona och Viebäck och dels sådana genom domstols utslag å sistnämnda anstalt intagna vilka på grund av höggradigare psykisk abnormitet icke äro uppfostringsbara, men på grund av sin farlighet alltjämt i behov av att på något sätt omhändertagas. Genom förslaget att sådana å specialanstalt för vanartiga i åldern mellan 18—21 år direkt intagna vid behov skulle kunna överflyttas till tvångsarbetsanstalt skulle vården av denna kategori sålunda komma att splittras på flera händer.

Härigenom riktas uppmärksamheten på organisationen av hela det vårdområde, där indikationerna för omhändertagande från det allmännas sida utgöras av egenskapskonstellationen: själslig abnormitet eller sjukdom samt asocialitet eventuellt kriminalitet. Att en av grundorsakerna till den form av asocialitet som faller inom barnavårdsnämndernas och skyddshemmens verksamhetsområde är själslig abnormitet eller defekt av olika slag är nämligen sedan länge känt. Sistnämnda klientel faller sålunda icke utom ramen för den grupp här avses.

Enligt nu rådande anordningar är vården av denna stora grupp själsligt abnorma eller sjuka asociala för närvarande fördelad på följande händer.

Av den största gruppen, de så kallade kriminalpatienterna, det vill säga sinnessjuka eller djupt abnorma straffriförklarade samt sinnessjuka straffångar vårdas huvudparten eller 750—800 på statens sinnessjukhus. En mindre del av denna grupp, omfattande bortåt 200, vårdas på fångvårdens sinnessjukhus.

De abnorma förbrytare vilka behandlats enligt lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga och som utgöra 67 män och 4 kvinnor vårdas å förvaringsanstalterna i Norrköping och i Växjö. Dessa anstalter förvaltas av fångvårdsstyrelsen.

Vanartiga minderåriga som begått brott och vilkas straff enligt domstolsförordnande utbytts mot intagning å allmän uppfostringsanstalt, för närvarande omkring 150 gossar och omkring 40 flickor, vårdas å uppfostringsanstalterna å Bona och Viebäck. Dessa anstalter förvaltas av särskilda styrelser som lyda direkt under justitiedepartementet.

De minderåriga vanartiga vilka omhändertagits på beslut av barnavårdsnämnd

eller länsstyrelse vårdas å statens skyddshem eller skyddshem, tillhörande landsting eller enskilda stiftelser. De å dylika anstalter vårdade minderåriga vanartiga utgöras för närvarande av omkring 825 gossar och omkring 350 flickor. Statens skyddshem å Hall förvaltas av särskild styrelse vilken lyder direkt under socialdepartementet. Övriga skyddshem förvaltas av särskilda styrelser vilka lyda under fattigvårds- och barnavårdsbyrån inom socialdepartementet.

De fullvuxna vanartiga och parasiterande vilka till stor del sammanfalla med de passiva vaneförbrytarnas kategori och för närvarande utgöras av omkring 250 män och omkring 150 kvinnor vårdas å statens tvångsarbetsanstalter å Svartsjö och i Landskrona vilka förvaltas av särskilda styrelser som lyda direkt under socialdepartementet.

Den statligt organiserade alkoholistvården omfattar likaledes ett icke obetydligt antal asociala och kriminella individer. För de fall, tillhörande denna grupp, som icke kunna vårdas å öppen alkoholistanstalt äro särskilda vårdavdelningar anordnade vid statens tvångsarbetsanstalter. De uppgå för närvarande till 65 män och ett 10-tal kvinnor. Den organiserade alkoholistvården står under uppsikt av socialstyrelsen.

Samhällets omhändertagande av själsligt abnorma eller sjuka asociala eller kriminella personer är sålunda nu splittrad på medicinalstyrelsen, fångvårdsstyrelsen, fattig- och barnavårdsbyrån inom socialdepartementet, socialstyrelsen samt på särskilda styrelser som lyda direkt dels under socialdepartementet, dels under justitiedepartementet. Det behöver knappast sägas att en dylik organisation eller rättare brist på organisation är förenad med stora praktiska olägenheter. Något planmässigt samarbete mellan dessa olika grenar av abnormvård förefinnes icke. Erfarenheter från det ena vårdområdet bli sålunda icke annat än sporadiskt och slumpvis tillgängliga för de andra vårdområdena. Ett rationellt och effektivt utnyttjande av tillgängliga vårdresurser kommer icke till stånd, eftersom de olika vårdområdena i regel äro fullt skilda från varandra och överflyttning av fall som icke lämpa sig för det vårdområde där de råkat hamna till ett annat, för fallets natur bättre ägnat område, icke kan äga rum. Inom hela vårdområdet existerande tekniska resurser, i form av särskild sakkunskap, kunna icke utnyttjas för det helas bästa.

Den taktik som under senare decennier följts då det allmännas befogenhet och skyldighet att genom olika slags åtgärder ingripa mot socialt inkapabla, parasiterande eller kriminella individer föranlett ingripande har vanligen gått ut på att genom varjehanda provisorier söka utvägar för omedelbara behov utan planläggning på längre sikt. Sparsamhetshänsyn tyckes här ofta ha varit den ledande principen. Det kan emellertid ifrågasättas om någon verklig sparsamhet kan ernås genom att nedlägga stundom rätt betydande belopp på provisoriska anordningar, om vilka det på förhand kan inses att de icke äro tillfredsställande. Troligen skulle de summor som på olika håll nedlagts på oändamålsenliga provisorier tillsammanslagna kunnat åstadkomma bestående nyttigheter, om dessa ingått såsom led i en rationell planläggning över ett större område av social hjälpverksamhet. I varje fall är det säkert att en sparsamhetspolitik som leder till att man på disparata men sakligt samhöriga förvaltningsområden planerar och utför utan inbördes sammanhang och endast för något år i taget är i längden opraktisk och leder till kvalitativt otillfredsställande resultat.

Såsom ovan framhållits, är förslaget att vid statens tvångsarbetsanstalter inrätta särskilda avdelningar för vissa kvalificerade underåriga vanartiga av många skäl icke tillfredsställande, icke minst därför att det skulle betyda ett fortskridande på här ovan berörda irrationella väg för ordnande av det allmännas vårdverksamhet beträffande de abnorma asociala. I likhet med socialstyrelsen anser jag att en utvidgning av nu gällande bestämmelse om överflyttning till statens uppfostringsanstalt av sådana skyddshemselever som icke kunna vårdas å skydds-

hem, så att den komme att omfatta även den nya grupp kvalificerade skyddshemselever, som förutses i det föreliggande lagförslaget, är att föredraga. Den är emellertid långt ifrån tillfredsställande. Såsom under diskussionen vid svenska kriminalistföreningens årsmöte i februari detta år påvisades, förekommer bland klientelet på Bona ett icke obetydligt antal fall som på grund av djupgående själsliga abnormiteter äro i hög grad farliga och av samma skäl fullständigt ouppfostringsbara. Naturligen försvåras anstaltens uppfostringsverksamhet i hög grad genom denna belastning med ett klientel, som faller utanför uppfostringsanstaltens egentliga uppgift. Att nu genom överflyttning till uppfostringsanstalterna av ytterligare en grupp djupt abnorma och icke uppfostringsbara underåriga ännu mera öka denna belastning synes vara mindre välbetänkt, då därigenom uppfostringsanstalternas huvuduppgift: att göra de på grund av lindrigare psykiska bräckligheter eller genom ogynnsamma miljöinflytelser vanartiga men uppfostringsbara underåriga dugliga för ett hederligt och oförvitligt liv, äventyras. Det synes därför vara på tiden att upptaga hela problemet om kriminalpolitiska åtgärder för de abnorma asociala till allmän behandling.

I den ovan berörda diskussionen angående kriminalpolitiska åtgärder mot underåriga asociala och kriminella, liksom även tidigare har med eftertryck framhållits att den nu rådande anordningen, enligt vilken abnorma och samhällsfarliga elever från uppfostringsanstalter vid 21 års ålder måste utskrivas trots sin farlighet, är i hög grad otillfredsställande och oförenlig med kravet på effektivt samhällsskydd gentemot kriminella individer. Såsom inledningsvis framhållits tillhör den kategori minderåriga skyddshemselever vars överflyttning till tvångsarbetsanstalt förutsättes i lagförslaget i psykologiskt avseende samma grupp som senast berörda kategori och den tidigare berörda gruppen från vanliga skyddshem till uppfostringsanstalt överförda. Härav framgår att samtliga dessa tre kategorier böra omhändertagas på samma sätt. Det synes därför lämpligt att vidtaga särskilda organisativa anordningar för sådana unga vanartade som på grund av psykisk abnormitet äro farliga och icke uppfostringsbara — utan att vara i behov av hospitalsvård — vare sig detta konstaterats före intagning å uppfostringsanstalt eller skyddshem eller under vistelse på dylik anstalt. För detta klientel vilket torde omfatta ett avsevärt antal individer, vilkas numerär dock icke utan en därpå inriktad undersökning kan ens approximativt uppskattas, torde böra inrättas en särskild anstalt av medicinskt-pedagogisk karaktär.

Med avseende på denna anstalts lämpliga förläggning synas följande överväganden böra göras. Vården av så kallade kriminalpatienter är, såsom ovan nämnts, fördelad på två förvaltningsområden, medicinalväsendet och fångvården. Den vård som kommer dessa båda kategorier till del är emellertid kvalitativt mycket olika. Hospitalens kriminalpatienter vårdas å väl utrustade, med tekniska anordningar i enlighet med nutida krav på hospitalsvård försedda, av särskilt skolad personal och specialutbildade läkare skötta anstalter. Fångvårdens sinnessjukhus utgöras, med undantag för rättspsykiatriska kliniken å Långholmen, av gamla fångvårdslokaler som nödtorftigt apterats för sitt nya ändamål. Ifråga om kost, tillfällen till arbete och rörelse i det fria äro dessa anstalter mycket underlägsna statshospitalen. Med få undantag sakna de skolad personal och permanent psykiatrisk ledning. Deras belägenhet inom straffanstalten, de sjukas sammanförande med vissa kategorier fångar samt personalens egenskap att vara utbildad för straffverkställighet och icke för sinnessjukvård har till följd att straffanstalten bibehållit sitt grepp över dessa sinnessjuka. Detta i sin ordning innebär att dessa så kallade sinnessjukavdelningars klientel är underkastat en mängd, med hänsyn till individernas psykiska tillstånd icke behövliga, i vissa fall irriterande och därför skadliga, frihetsinskränkningar. Den på dessa fångvårdens anstalter lämnade vården av kriminalpatienter står sålunda icke i jämnhöjd med nutida krav på sinnessjukvård. I samma mån som denna sekunda klassens vård av kriminalpatienter tende-

rar att omfatta en växande numerär vårdade bli den nuvarande organisationens olägenheter mera i ögonen fallande.

För den egentliga, till medicinalväsendet hörande sinnessjukvården utgör också närvaron av ett mycket stort antal kriminalpatienter en bestämd olägenhet. För de oförvitliga sjuka kan den icke alltid oundvikliga samvaron med mer eller mindre svårt kriminella individer kännas såsom ett obehag. Även de sjukas anhöriga lida helt säkert ofta genom vetskapen om eventuell dylik samvaro. Den ofta starkt framträdande asociala läggningen hos kriminalpatienterna göra dem till en börda för hospitalen, som därför äro benägna att värja sig mot detta klientel, vilken tendens även torde påverka bedömningen av hithörande individers sinnesbeskaffenhet in foro.

Ilär antydda omständigheter, i förening med andra vilka i detta sammanhang kunna förbigås, göra en omorganisation av detta vårdområde önskvärd. Lämpligen borde denna ske därigenom att vården av kriminalpatienter sammanfördes under en enda organisation i likhet med vad som skett i England och Italien. Den egentliga sinnessjukvården borde sålunda befrias från befattning med patienter vilkas omhändertagande föranletts av kriminalitet. Härigenom skulle hospitalsväsendet erhålla 800 platser till disposition för andra sinnessjuka. Detta betyder att i hospitalsbyggnadsplanen ett hospital kunde strykas och därtill erforderliga medel i stället användas till uppförande av ett kriminalhospital i vilket skulle placeras samtliga inom hospitalsförvaltningen vårdade kriminalpatienter, alla å fångvårdens sinnessjukhus vårdade straffriförklarade, alla sinnessjuka straffångar vilka kräva längre tids vård samt alla sinnessjuka och abnorma vilka behöva för sinnessjukvård överföras från andra anstalter med kriminalpolitisk uppgift (tvångsarbetsanstalter, anstalter för abnorma och för vissa återfallsförbrytare, uppfostringsanstalter m. fl.).

Å kriminalhospitalet, vilket självfallet borde utrustas med kvalificerade läkare och annan personal i tillräcklig utsträckning för att kunna lämna sina internater en fullt kvalificerad vård, skulle även en stor del av de rannsakningsfångar vilkas sinnesbeskaffenhet nu undersökes å fångvårdens sinnessjukavdelningar kunna intagas för undersökning. Den alltjämt svävande frågan om organisationen av detta undersökningsförfarande skulle därmed erhålla en definitiv och rationell lösning.

I anslutning till denna centralanstalt för vård av kriminalpatienter skulle, förutom den ovan berörda anstalten för underåriga abnorma och asociala, lämpligen kunna förläggas samtliga andra anstalter som ha att taga befattning med abnorma asociala.

I första rummet bland dessa kommer anstalten för de abnorma förbrytare vilka behandlas enligt lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga. Därmed skulle det nuvarande Norrköpingsprovisoriet, vars hållbarhet icke lär kunna bli mycket långvarig, bli ersatt med en mera bestående och för sina uppgifter bättre organiserad anstalt.

Vidare borde dit förläggas anstalten för de enligt lagen om internering av vissa återfallsförbrytare behandlade. Visserligen förutsättas de individer på vilka denna lag är tillämplig vara psykiskt »normala», men på samma gång farliga och otillgängliga för gynnsam påverkan genom straff. Denna förutsättning är emellertid en fiktion, såsom framgår bland annat av det avsevärda antal interneringsfångar som måste överflyttas till sinnessjukhus inom fångvården. Det kan också redan nu förutses att denna lag inom få år kommer att bli obsolet, därigenom att den grupp förbrytare som i lagen avses försvinner, icke på det sätt att förbrytarestockens sammansättning skulle förändras, utan så att kroniska brottslingar bli omhändertagna enligt förvaringslagen långt innan de hunnit ådraga sig och avtjäna det antal straffarbetsår som utgöra den tekniska betingelsen för interneringslagens tillämpning. Denna omständighet saknar emellertid från anstaltsorgani-

satorisk synpunkt betydelse, eftersom anstaltsbehandlingen av förvarings- och interneringsfall är praktiskt taget lika och den för interneringsfallen avsedda anstalten sålunda utan vidare torde kunna användas för förvaringsfall.

Till grannskapet av kriminalhospitalet och i organisatoriskt samband med detsamma bör även förläggas de för kriminella och asociala alkoholister avsedda anstalter som för närvarande äro anslutna till tvångsarbetsanstalterna. På denna anstalt bör också intagas de alkoholförbrytare, för vilka genom en redan förberedd lagstiftning en särskild kriminalpolitisk behandling är avsedd.

Fördelarna av en sådan organisation som den här skisserade äro i ögonen fallande. För de talrika å fångvårdens sinnessjukavdelningar intagna kriminalpatienterna vilka å dessa pseudohospital i åratal kunna få vänta på att bli intagna å verkliga sinnessjukhus skulle beredas en vård som bättre motsvarar nutidens krav på sinnessjukvård. Tvångsarbetsanstalterna skulle bli befriade från det stigande antalet exspektanter till sinnessjukhusen, vilka nu, till stor olägenhet för tvångsarbetsanstalterna, under obestämd tid avvakta överflyttning till sjukvårdsanstalten. För samtliga till kriminalhospitalet anslutna vårdanstalter för abnorma av olika slag (underåriga, förvaringsfall, interneringsfall och kriminella alkoholister) skulle huvudanstaltens tillgång på medicinsk sakkunskap stå till förfogande.

Samtliga fångvårdens sinnessjukavdelningar för vård av straffriförklarade samt alkoholistanstalterna vid statens tvångsarbetsanstalter kunde nedläggas.

Undersökningsförfarandet beträffande häktade rannsakningsfångar vilkas sinnesbeskaffenhet enligt domstolsbeslut skall undersökas kunde äntligen bli på ett tillfredsställande sätt ordnad därigenom att samtliga dessa fall fördelades mellan rättspsykiatriska kliniken vid Centralfängelset å Långholmen och kriminalhospitalet. Härigenom skulle sistnämnda anstalts läkare komma i en fortlöpande kontakt med rättslivet, vilken skulle verka stimulerande på deras vetenskapliga och sociala intressen.

Vidare skulle samhällets möjligheter att fullt utnyttja existerande kriminalpolitiska vård- och behandlingsresurser i hög grad underlättas genom denna organisation, som skulle undanröja de tekniska svårigheterna för en fri kommunikation mellan olika kriminalpolitiska anstalter.

Slutligen skulle en dylik centralanstalt kunna bli en verklig härd för vetenskapligt arbete rörande brottsligheten och på samma gång en betydelsefull utbildningsanstalt för icke blott den till den kriminalpolitiska abnormvården hörande personalen, utan även den personal som är sysselsatt med annan kriminalpolitisk verksamhet.

Det kan slutligen förväntas att besparingar i driftkostnader kunna göras därigenom att samtliga till kriminalhospitalet anslutna anstalter kunde förvaltas från kriminalhospitalet. Då sammanförandet av samtliga landets kriminalpatienter till en särskild anstalt skulle medföra att ett av de till sinnessjukvårdsplanen hörande hospitalsbyggena kunde bortfalla skulle omkostnaderna för inrättande av kriminalhospitalet bli jämförelsevis obetydliga.

Angående platsen inom statsförvaltningen av en på detta sätt organiserad, enhetlig, kriminalpolitisk abnormvård kunna naturligen olika lösningar tänkas. Det väsentliga är att alla det allmännas åtgärder rörande abnorma asociala samorganiseras och ställas under en gemensam ledning, så att man äntligen kommer bort från det nuvarande systemet där den högra handen icke vet vad den vänstra gör.

De första verkningarna av lagen om industriell återuppbyggnad i Förenta staterna.

Av förste aktuarien *Erik Sjöstrand.*

1. Arbetslösheten och förkortningen av arbetstiden.

Uppskattningar av arbetslösheten. I presidentens radiotal den 22 oktober 1933 uppgavs antalet arbetslösa i Förenta staterna ha minskats med i runt tal 4 miljoner sedan mars månad. Med utgångspunkt från en arbetslöshetssiffra å 14 miljoner i mars skulle följaktligen arbetslösheten ha nedbragts till 10 miljoner, av vilka dock icke mindre än 4 miljoner betecknades såsom »oanvändbara till arbete» (unemployable). Det problem, som föreligger för statsmakterna, skulle sålunda begränsa sig till återförandet av 6 miljoner personer i arbete.

Dessa uppgifter göra icke anspråk på att vara annat än helt approximativa, då Förenta staterna som bekant är i saknad av en fortlöpande arbetslöshetsstatistik och man måste gå tillbaka ända till 1930 års folkräkning för ernående av någon hållbar grund för uppskattning av totalantalet arbetslösa. Den metod, som härvid kommer till användning, består i att applicera arbetsministeriets fortlöpande sysselsättningsindex å det ur folkräkningen framgående antalet sysselsatta resp. arbetslösa. Men icke heller den fortlöpande sysselsättningsindex besitter annat än en mycket relativ giltighet, i det att den endast grundar sig på uppgifter från mindre än hälften av förädlingsindustrien och från en ringa bråkdel av sådana yrkesgrupper som gruv- och annan extraktiv industri, samfärdsel, kraft- och belysningsverk, handel, varulager och kontor, hotellrörelse, bank- och försäkringsrörelse samt byggnadsverksamhet. Motsvarande uppgifter saknas helt och hållet för så betydelsefulla näringsområden som jord- och skogsbruk samt fria yrken; vad beträffar allmän tjänst äro de högst ofullständiga (endast unionsförvaltningen), likaså för huslig tjänst (endast tvättinrättningar). Endast för större järnvägar synes föreligga en sysselsättningsindex grundad på mera fullständiga uppgifter, inhämtade genom »Interstate Commerce Commission».

I all sin ofullständighet erbjuder dock arbetsministeriets sysselsättningsindex ett ganska stort intresse, emedan den grundar sig på fortlöpande uppgifter inhämtade från representativa företag inom resp. yrkesgrupper. Den bör därför vara ägnad att giva en föreställning om utvecklingstendensen på den industriella arbetsmarknaden och att bilda en hållpunkt för jämförelser med förhållandena tidigare. Vissa sammanställningar av indextal komma också att meddelas i det följande.

Vad först beträffar den siffra å 4 miljoner, med vilka de arbetslösas antal uppgavs ha minskats i presidentens radiotal den 22 oktober 1933, synes denna uppgift erhålla en viss bekräftelse i den statistik, som föreligger från American Federation of Labor och National Industrial Conference Board. Den förra organisationen stannar visserligen vid en lägre siffra (3·6 miljoner i slutet av oktober), men den senare meddelar uppgifter från september, som tyda på en större nedgång i arbetslösheten än med 4 miljoner. Enligt National Industrial Conference Board skulle nämligen under här ifrågavarande period antalet arbetslösa ha minskats med 3 755 000, bortsett från jord- och skogsbruk samt allmän tjänst och fria yrken.

Den av presidenten meddelade totalsiffran innefattar däremot dels 500 000 arbetare, som intagits i jordbruket, dels 300 000 arbetare, som enrollerats i den enligt lag av den 31 mars 1933 (se sid. 38) upprättade skogsarbetarkåren (Civilian Conservation Corps).

Med användande av dessa uppgiftskällor skulle det alltså kunna påstås, att arbetslösheten i Förenta staterna under perioden mars—oktober 1933 minskats med något mellan en tredjedel och en fjärdedel eller, närmare angivet, med följande procenttal:

Officiell uppgift	28·6 procent	(4 000 000 : 14 000 000)
American Federation of Labor	26·3 »	(3 600 000 : 13 689 000)
National Industrial Conference Board	30·9 »	(3 755 000 : 12 158 000)

Frågan om arbetstidsförkortningens inverkan på arbetslösheten. En uppskattning av i vad mån förbättringen kan vara att tillskriva lagen om industriell återuppbyggnad, ställer sig icke möjlig med användande av statistiska metoder. Ett faktum är emellertid, att större delen av minskningen i de arbetslösas antal inträffat redan före mitten av juli 1933, då ännu icke någon enda kod trätt i kraft och ej heller kampanjen för den provisoriska överenskommelsens genomdrivande igångsatts. Bortsett från bomullsindustrien började de första större industrikoderna successivt träda i kraft under loppet av augusti 1933, då också den provisoriska överenskommelsen började vinna någon större anslutning. Någon direkt inverkan av krislagstiftningen på den intill mitten av juli konstaterade förbättringen på arbetsmarknaden kan följaktligen icke ha gjort sig gällande. Den mycket starka återströmning i arbete, som förekom under augusti och september 1933, tillskrives däremot, sannolikt med allt fog, övervägande lagen om industriell återuppbyggnad.

Detta utesluter emellertid icke, att lagstiftningen kan ha övat en indirekt påverkan på den alltsedan maj 1933 fortgående ökningen i arbetstillgången. Redan vid förslagets framläggande i kongressen stod det klart för industrivärlden, att en väsentlig stegring i kostnaden för industriprodukters framställning måste bliva följden av programmets genomförande. Ordertillgången svällde och produktionsvolymen drevs upp till en storlek, som den icke ägt sedan början av 1930, allt med tanke på att så långt möjligt utnyttja tiden före kostnadsstegringens inträde. Även om produktionsökningen till avsevärd del kan anses vara framkallad av inflationistisk varuprisstegring och spekulation i väntad ytterligare stegring, synes det vara lika obestridligt, att produktionskostnadsmomentet spelade en icke ringa roll.

Sedan den spekulativa tendensen avbrutits under tredje veckan av juli och den forcerade produktionen drabbats av ett kraftigt bakslag, fortgick emellertid återinströmningen av arbetare i oförminskat tempo under de närmast följande två månaderna. Arbetsministeriets statistik visar, att antalet anställda arbetare under perioden 15 juli—15 augusti 1933 ökades med 6·4 % inom förädlingsindustrien, med 8·8 % inom antracitkolindustrien, 8·6 % inom löskolindustrien, 4·7 % inom detaljhandeln, 3·7 % inom grosshandeln o. s. v. Under perioden 15 augusti—15 september avsaktades tempot för återinströmningen inom förädlingsindustrien, men stegrades i stället inom en del andra näringsområden. För förädlingsindustriens del ökades antalet anställda med 3·2 %, medan ökningen uppgick till 10·1 % inom detaljhandeln, 8·9 % inom petroleumindustrien, 3·0 % inom grosshandeln, 2·8 % vid kraft- och belysningsverken o. s. v. — härvid bortsett från säsongmässig stegring inom kolindustrien och konservtillverkningen.

I det följande meddelas arbetsministeriets indextal (basår 1926 = 100) för antalet sysselsatta arbetare inom en del yrkesgrupper under var och en av årets nio första månader 1933.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Förädlingsindustri	56·6	57·5	55·1	56·0	58·7	62·8	67·3	71·6	73·9	74·0
Kolindustri (löskol)	69·8	69·8	67·6	63·7	61·2	61·8	63·2	68·6	71·8	
Telefon och telegraf	74·6	73·9	73·2	72·3	70·1	69·2	68·5	68·1	68·3	
Kraft- och belysningsverk	77·7	77·4	76·9	76·9	76·9	77·3	77·5	78·1	80·3	
Elektriska järnvägar o. motorbussar	70·6	70·4	69·8	69·5	69·1	69·3	69·4	69·5	69·7	
Grosshandel	75·3	74·1	73·1	73·3	74·0	75·7	76·9	79·7	82·1	
Detaljhandel	76·9	73·4	71·4	78·6	77·0	78·3	74·6	78·1	86·0	
Hotellrörelse	73·8	73·8	72·4	71·9	71·9	73·6	75·6	77·1	78·7	
Bank- och försäkringsrörelse	97·6	97·0	96·8	96·3	96·4	97·4	97·8	98·5	99·0	

Den förbättring i läget på arbetsmarknaden, som avspeglar sig i augusti och septembersiffrorna, är säkerligen till alldeles övervägande del att tillskriva den i kraft av återuppbyggnadslagen genomförda arbetstidsförkortningen. Under vanliga förhållanden skulle man ha väntat sig en nedgång i sysselsättningsindex som följd av den alltsedan mitten av juli 1933 fortgående försämringen av affärskonjunkturerna, sådan denna avspeglar sig i omsättningen på fondbörsen, emissions- och låneverksamheten, samt produktionen inom vissa ledande branscher, såsom kol, petroleum, bomull, elektrisk kraft, stål- och automobiltillverkning. Att i stället en rikligare tillgång inträtt på arbetstillfällen får säkerligen tillskrivas arbetstidsförkortningen i förening med en reglering uppåt av timlönen, som möjliggjort en kraftig tillväxt av den totala lönesumman och den köpkraft denna representerar.

Talrika uppskattningar ha framkommit rörande den andel lagstiftningen kan ha haft i ökningen av arbetstillfällena. Av dessa må här endast anföras en beräkning, som den 8 november 1933 framlades av prof. Summer Schlichter vid Harvarduniversitetet inför Academy of Political Science och enligt vilken arbetstidsförkortningen skulle ha bidragit med ungefär hälften av de till 3 ½ miljoner beräknade nya arbetstillfällena.

Vad slutligen beträffar den allra senaste tidens utveckling, har från arbetsministeriet lämnats uppgift om en så gott som oförändrad arbetstillgång under oktober, dock med någon tendens till stegring. Prof. Schlichter gav också vid nyss berörda tillfälle uttryck åt den uppfattningen, att möjligheterna för beredande av ökad arbetstillgång på den lagstadgade arbetstidsförkortningens väg tillsvidare måste betraktas såsom uttömda.

Storleken av arbetstidsförkortningen. Rörande omfattningen och storleken av den arbetstidsförkortning, som genomförts i kraft av krislagstiftningen, föreligga ännu icke några officiella uppgifter. Den bästa upplysning härom, som f. n. står att erhålla, torde vara att hämta ur de statistiska uppgifter, som månadsvis insamlas av National Industrial Conference Board och som hänföra sig till 25 olika yrkesgrupper, nämligen olika grenar av förädlingsindustri samt detaljhandel, hotellrörelse, tvättinrättningar, elektriska järnvägar och motorbussar samt byggnadsverksamhet. Det arbetarantal, som uppgifterna omfatta, begränsar sig till 500 000 à 600 000.

Dessa uppgifter visa en genomsnittlig förkortning av veckoarbetstiden från 42·6 timmar i juli till 38·8 timmar i augusti och 36·8 timmar i september 1933, eller med resp. 8·9 % och 5·2 %, d. v. s. för bägge månaderna 13·6 %. Såsom en följd av den eftersträvade uniforma regleringen har arbetstidsförkortningen varit särskilt stor inom industrier, som under juli arbetat längsta tiden, exempelvis bomulls-, ylle-, siden- och trikåindustrierna, vidare sko- och läderindustrierna, träindustrien, kartongvaruindustrien, färg- och fernissindustrien samt köttpackningen; även gjuterier och mekaniska verkstäder framträda med en relativt stor arbetstidsförkortning.

2. Individuell och total löneinkomst.

Den individuella arbetslönen. Under vanliga förhållanden skulle givetvis en förkortning av arbetstiden genom arbetets utspridning på flera händer resultera i en mot förkortningen mer eller mindre svarande minskning av den individuella löneinkomsten. Tack vare minimilöneföreskrifter och timlönens reglering uppåt i kraft av lagen om industriell återuppbyggnad har emellertid detta kunnat undvikas. Den av National Industrial Conference Board upprättade statistiken visar en genomsnittlig stegring av timlönen med 9·2 % under augusti och 6·8 % under september, alltså i något starkare progression än arbetstidsförkortningen. Som resultat bragtes löneinkomsten per vecka att stiga med 0·4 % resp. 1·1 %.[1] Samtidigt ägde emellertid rum en stegring av levnadskostnaderna, varigenom den reala veckoinkomsten, mätt i dess köpkraft mot varor, nedgick med 1·8 % under augusti och 0·2 % under september.

Den om ock obetydliga minskning i real löneinkomst, som arbetaren — individuellt och i genomsnitt — fick vidkännas efter genomförandet av den nya industriella lagstiftningen, kontrasterar visserligen ganska skarpt med en föregående real lönestegring under tiden för det industriella uppsvinget fr. o. m. april t. o. m. juni 1933. Men redan i juli hade lönestegringen avsaktat och i det närmaste neutraliserats av stegringen i levnadskostnaderna. Förhållandet illustreras närmare av följande översikt:

	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Stegring (+) resp. minskning (−) av real veckoinkomst, i %	+6·2	+7·8	+9·6	+0·2	−1·8	−0·2

Det förhållandet, att den förut rätt så starka köpkraftsstegringen så gott som upphörde redan i juli, ger en antydan om att den efterföljande nedgången är att spåra till orsaker, som sträcka sig längre tillbaka i tiden än den nya industriella lagstiftningen. Detta synes ock bestyrkas därav, att den i maj börjande levnadskostnadsstegringen (mindre än 1 % pr månad) kulminerade i juli (3·2 %) för att därefter avsakta under augusti, september och oktober (2·3 % resp. 1·3 % och 0·1 %). Levnadskostnadsstegringen framträder såsom en återverkan av den spekulativa prisstegringen på engrosmarknaden under våren och försommaren, vilken återverkan var kraftig nog att neutralisera den alltjämt fortgående nominella inkomstökningen.

Stegringen av den totala löneinkomsten. Den förut beskrivna återintagningen av arbetare i förening med löneinkomstens stegring upp till juli och dess bibehållande därefter på en i stort sett oförändrad nivå har bragt den utbetalade totala lönesumman att stiga högst avsevärt. Enligt arbetsministeriets statistik uppgår stegringen sedan mars för förädlingsindustriens del till icke mindre än 60 % och för andra redovisade näringsområden till växlande procenttal; vid kraft- och belysningsverk samt inom bank- och försäkringsrörelsen har dock lönebeloppet varit praktiskt taget stationärt, och vid telefon- och telegrafverken samt vid elektriska järnvägar och motorbussar har det minskats.

I det följande meddelas arbetsministeriets indextal (basår 1926 = 100) för sammanlagda utbetalda lönebeloppet inom en del yrkesgrupper under var och en av årets nio första månader.

---

[1] I absoluta tal från $ 19·15 till $ 19·25 resp. $ 19·46.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Förädlingsindustri	35·8	36·4	33·4	34·9	38·9	43·1	46·5	51·9	53·3	53·6
Kolindustri	36·1	37·2	30·7	26·6	26·9	29·2	33·6	43·3	44·1	
Telefon och telegraf	71·7	71·9	71·6	67·8	68·5	66·6	66·7	66·1	64·6	
Kraft- och belysningsverk	73·0	71·6	71·9	69·4	69·9	69·9	70·0	70·9	71·8	
Elektriska järnvägar o. motorbussar	60·9	60·6	59·4	58·1	58·2	58·6	57·4	58·2	57·8	
Grosshandel	61·7	58·6	57·1	56·0	57·4	57·3	59·1	60·8	62·3	
Detaljhandel	62·7	58·4	55·1	60·4	59·5	60·5	58·1	62·7	69·2	
Hotellrörelse	55·7	55·9	53·5	51·7	51·8	52·3	53·3	54·0	55·6	
Bank- och försäkringsrörelse	85·5	84·7	84·1	83·3	83·6	84·7	85·2	84·7	84·5	

3. Konjunkturutvecklingen och lagen om industriell återuppbyggnad.

Produktionen och konjunkturutvecklingen sedan mars 1933. I pressen har arbetsministern meddelat, att inom 17 olika yrkesgrupper med tillhopa 20 miljoner anställda den sammanlagda lönestegringen under sexmånadersperioden april—september uppgått till 64 miljoner dollars i veckan, vilket skulle motsvara en ökning i arbetarnas köpkraft med inemot 3 1/2 miljarder dollars per år. Huruvida denna ökning representerar ett verkligt tillskott till nationalinkomsten — f. n. beräknad till 40 miljarder dollars per år — blir givetvis först och främst beroende på om produktionens volym undergått någon motsvarande ökning. I detta avseende må erinras, att den industriella produktionen från mars fram till tredje veckan av juli undergick en högst betydande stegring, som exempelvis av Standard Statistics Co. uppskattas till inemot två tredjedelar av den i mars redovisade volymen, men att sedermera största delen av ökningen gått förlorad, så att enligt samma källa produktionen under oktober endast med 10 % översteg produktionen under motsvarande månad 1932. Minskningen har drabbat konsumtions- likaväl som produktionsvaruindustrien.

Den intagning av arbetskraft, som, i enlighet med återuppbyggnadsprogrammet, förekom under augusti och september 1933, har sålunda icke varit förenad med någon ökning av den industriella produktionen, utan tvärtom med en minskning därav. Förkortningen av arbetstiden uppvägdes icke fullt av ökningen i arbetsstyrkan, med resultat att, såsom en av National Industrial Conference Board upprättad index visar, totalantalet utgjorda dagsverken minskades, om ock obetydligt. Den nya industriella ordningen har sålunda i sitt begynnelseskede erbjudit bilden av en köpkraftsökning bland massan av industriarbetare och affärsanställda parallellt med en fortgående produktionsminskning. Samtidigt bragtes den i april påbörjade kraftiga prisstegringen på engrosvarumarknaden tillsvidare till avslutning, i det att grosshandelsindex, som successivt stegrats från 60·2 i mars till 70·8 i september, tredje oktoberveckan nedgick till 70·4. Även levnadskostnadsstegringen upphörde, såsom förut nämnts, praktiskt taget under oktober.

Man hade kunnat vänta, att den nya köpkraft, som sattes i händerna på löntagarna, skulle resultera i ett uppsving inom detaljhandeln och sålunda i sista hand stimulera åtminstone konsumtionsvaruindustrien. En mer än säsongmässig livlighet utmärkte också detaljhandeln under juli och augusti 1933. Omsättningen under september och oktober blev däremot en besvikelse för de stora varuhusen (department stores); index för deras försäljning, som stegrats från 57 i mars till 77 i augusti, nedgick till 69 i september och 66 i oktober, d. v. s. till 1932 års nivå. Däremot synas efterkravsaffärerna (mail order houses) och filialaffärerna (chain stores) ha stått sig bättre. Uppgifter, som föreligga vid mitten av november, tyda på en betydligt ökad omsättning inom detaljhandeln i dess helhet.

Omisskännligen har emellertid tendensen inom landets affärsliv varit nedgående alltsedan omslaget i juli 1933 på fondbörsen och råvarumarknaderna; den nedgående tendensen har dragit med sig den industriella tillverkningen av såväl produktions- som konsumtionsvaror, försämrat priset för jordbrukets produkter och

minskat dess köpkraft samt slutligen övat ett hämmande inflytande även på detaljhandeln. Löntagarnas ökade köpkraft har icke kunnat bilda någon tillräcklig motvikt mot den nedgående tendensen. Detta förklaras måhända till en del därav, att köpkraftsökningen icke är av den storlek, att dess inflytande kan göra sig gällande i strid mot starka tendenser i motsatt riktning. Till en del synes förklaringen — efter vad allmänt anses — vara att söka däri, att den intjänta nya lönen eller löneökningen använts till avbetalning av gammal skuld och sålunda icke direkt kommit att tjäna konsumtionsändamål. Möjligen torde ock den rådande ovissheten om framtiden ha förmått en del personer att hålla tillbaka eller gömma undan intjänta pengar.

Frågan om den nya lagstiftningens inverkan på konjunkturutvecklingen. I stället för att framställa köpkraftsökningen som en motvikt mot konjunkturförsämringen vill man på en del håll göra lagen om industriell återuppbyggnad, åtminstone till en del, ansvarig för försämringen. Dr Walter Lippmann har sålunda i New York Herald Tribune $^{10}/_{11}$ 1933 förklarat den enligt lagen medgivna och i vissa fall underhjälpta stegringen av priset på industriartiklar strida mot själva grundtanken i återhämtningsprogrammet, som går ut på stegring av priset på jordbruksprodukter och industriella råvaror gentemot priset på tillverkade varor. Den eftersträvade utjämningen av disparitеten i prissystemet, vartill en god början gjordes under våren och försommaren, skulle alltså motverkas eller t. o. m. omöjliggöras av lagen om industriell återuppbyggnad. Inom industri- och affärsvärlden synes också på många håll råda den uppfattningen, att den av lagstiftningen framkallade stegringen i kostnaderna för framställning och distribution av industriartiklar verkar hämmande på konjunkturutvecklingen.

Att härom uttala någon slutgiltig mening synes icke vara möjligt på utvecklingens nuvarande stadium, detta så mycket mindre som mot slutet av oktober en radikal nyhet infördes i regeringens monetära program, avseende att få till stånd ett omslag i pris- och konjunkturutvecklingen. Av intresse torde emellertid vara att, till belysning av frågan om den nya lagstiftningens del i ansvaret för konjunkturförsämringen, erinra om en del fakta och omständigheter.

Såsom påpekats i ett föregående sammanhang, ägde omslaget i konjunkturen rum redan innan den nya lagstiftningen hunnit träda i kraft och överhuvud kunnat inverka på produktionskostnaderna. I själva verket var det strävandet att undkomma den väntade fördyringen av produktionskostnaderna, som uppdrev produktionen till en storlek, vilken senare icke visade sig svara mot den aktuella konsumtionsförmågan i landet. Lagstiftningen kan därför icke göras ansvarig för själva konjunkturomslaget, vilket också vanligen betraktas såsom en av spekulativa överdrifter framkallad reaktion. Möjligen ha ock vissa företeelser på det monetära och finansiella området bidragit att framkalla omslaget och den följande konjunkturnedgången.

Varuprisnivåns utveckling under månaderna augusti t. o. m. oktober 1933 synes icke giva fog för påståendet, att lagstiftningen bär huvudansvaret för den på nytt vidgade klyftan mellan priset på jordbrukets och industriens produkter. Att märka är nämligen, att prisförskjutningen till alldeles övervägande del berott på det i augusti inträffade starka prisfallet på marknaden för jordbrukets produkter och endast till mindre del kan hänföras till en stegring av priset på industriartiklar. Situationen karakteriseras väsentligen därav, att den sedan våren 1933 fortgående stegringen av allmänna (genomsnittliga) varuprisnivån avbrutits och under oktober t. o. m. efterträtts av en om ock ringa tillbakagång. Denna utveckling låter sig näppeligen förklara med en hänvisning till den kostnadsstegring, som lagen om industriell återuppbyggnad oförnekligen medfört, utan bottnar efter allt att döma i faktorer, som varit bestämmande för pris- och konjunkturutvecklingen i dess helhet. (Washington den 17 november 1933.)

Diskussionen rörande återhämtningsprogrammet i Förenta staterna.

Av förste aktuarien *Erik Sjöstrand.*

I. Den monetära politiken.

Utgångspunkten för återhämtningsprogrammet. Vid en översikt av diskussionen om återhämtningsprogrammet torde först vara lämpligt att bringa i erinring vissa förhållanden, som mer eller mindre medvetet bildat grundvalen för den sinnesstämning, med vilken allmänheten mottagit programmet och varom en viss grad av enighet kan sägas ha uppnåtts. Visserligen har under dagsdiskussionen det gemensamma motivet ofta kommit att bortskymmas, lämnande rum för konfusion och dimbildning. En ärlig strävan har dock mestadels lyst igenom att göra rättvisa åt de svåra och egenartade förhållanden, som motiverat det utomordentliga ingripandet från det allmännas sida.

Utgångspunkten för återhämtningsprogrammet bildar den för allt ekonomiskt liv och framåtskridande fullkomligt ödeläggande deflation, vilken kommit till stånd såsom följd av krisutbrottet 1929 och vars upphov kan spåras tillbaka än längre i tiden. Väljer man det som mera normalt betraktade året 1926 som basår, finner man enligt den officiella statistiken, att engrosprisnivån för jordbruksprodukter sex år senare nedgått till mindre än hälften (48·2 %) och för samtliga i statistiken redovisade 784 artiklar till mindre än två tredjedelar (64·8 %). Detta var ägnat att lägga en tung och i många fall outhärdlig börda på näringslivet i allmänhet och jordbruket i synnerhet. All ny företagsamhet blev så gott som lamslagen, och den produktion, som förekom, drabbades av allt större nedgång, i den mån prisfallet fortgick.

Emissionen av nytt kapital drabbades sålunda av ett fullständigt sammanbrott. Medan det samlade emissionsbeloppet — till alldeles övervägande del bestående av nyemissioner — under 1929 uppgick till 11·6 miljarder, nedgick det 1930 till 7·7 miljarder, 1931 till 4 miljarder och 1932 till 1·7 miljarder. För innevarande år beräknas emissionsbeloppet knappast komma att uppgå till 1 miljard, till allra största delen bestående av statspapper. Olika meningar råda också därom, huruvida den nya lagen om säkerheter skall verka främjande på emissionsverksamheten.

Enligt beräkningar, som framlagts av prof. George F. Warren i hans arbete »Prices», nedgick stapelproduktionens fysiska volym[1] i Förenta staterna från index 103·66 år 1929 till index 73·56 år 1932 (1926—30 = 100). I själva verket har denna produktion avsaktats alltsedan kriget, så att, medan genomsnittliga produktionsökningen 1839—1914 utgjorde 4·03 % per år, ökningen 1925—1929 stannade vid 2·11 % per år. Detta gäller även jordbruksproduktionen, som för perioden 1915—1929 visar en så svag ökningssiffra som 0·60 % per år och som sedermera företett en, om också mindre absolut tillbakagång, nämligen till index 96·31 för 1932 (1926—30 = 100).

På dessa grunder är det givetvis icke hållbart att framställa den senaste depressionsperioden och icke ens den föregående »prosperity»-tiden såsom karakteriserade av någon överproduktion. Problemet erhåller en helt annan aspekt, än då man låter blicken stanna vid de relativa förskjutningar, som kunna ha ägt rum

[1] Jordbruks- och skogsprodukter samt kol, petroleum, gas, järn, bly, koppar m. fl. mineral.

(och otvivelaktigt också förekommit) inom produktionens mekanik och organisation, genom ökad användning av maskiner, stegrad produktionskapacitet, utmönstring eller överflyttning av mänsklig arbetskraft m. m. Det förhållandet, att produktionen under ett stigande tryck nedpressats i trots av den växande befolkningens ökade behov och maskinarbetets stegrade kapacitet, leder tanken på någon utom produktionsområdet fallande kraft som väsentligt medverkande till nedgången. Parallellismen med den nedgående prisutvecklingen ger en ledtråd i samma riktning och lämnar anvisning å ett rubbningsfenomen av större ordning än som framträtt inom produktionens egen ram. Ty att en avvaktande och slutligen starkt minskad produktion gått hand i hand med ett våldsamt prisfall låter sig överhuvud icke förklara genom lagen om tillgång och efterfrågan å varor. Prisekvationen får, såsom av den här citerade skolan framhålles med allra största eftertryck, i ett fall som detta utvidgas att omfatta även tillgången och efterfrågan å betalningsmedel, å pengar.

Ett koncentrerat uttryck erhåller den här refererade uppfattningen i följande teser, hämtade ur Warrens förut omnämnda arbete »Prices»:

»Den nuvarande depressionen är icke någon gudomlig akt åsyftande mänskligheten tuktan. Den bildar icke någon konjunkturcykel.

Den har icke förorsakats av slösaktigt levnadssätt. Ej heller av osunda affärsmetoder. Lika litet av överproduktion eller för stor effektivitet. Den beror icke på bristande förtroende, utan är själv orsaken till bristande förtroende.

Den har förorsakats av en stark efterfrågan på guld följande på en period av ringa efterfrågan på guld.

Den lär oss de förhärjande verkningarna av en deflation, men har ingen annan för samhället nyttig lärdom att giva. Den enda lärdom, som därur står att hämta, är, att girigheten blir klok handling under en deflation. Den giriges moderna typ, baissespekulanten, är ännu klokare. Den, som inlåter sig på företagarverksamhet för framställning av produkter, av vilka världen har behov, är dåraktig.

Undersökningar av jordbrukares räkenskaper ha ådagalagt, att de bästa brukarna förlorat mest. Då produkterna äro praktiskt taget osäljbara, kommer den, som använt gott utsäde, skyddat och på annat sätt vårdat sin gröda, att förlora mer än den, som föga utgivit och föga uträttat.»

Det av kongressen givna bemyndigandet i monetära frågan och guldinköpspolitiken. Att prisfallet och produktionsminskningen utgått från penningsidan och bör ses ur synpunkten av en d e f l a t i o n s r ö r e l s e av förut knappast kända mått, är också en uppfattning som, principiellt sett, röner så gott som allmän anslutning i Förenta staterna. Därav det lika allmänna kravet på prisstegrande åtgärder och uppslutningen kring presidentens program, som enligt hans förklaringar den 7 maj, 3 juli och nu senast den 22 oktober, icke lämnar någon som helst tvekan om syftet att återställa 1926 års prisnivå. I jordbrukslagen den 12 maj 1933 (Agricultural Adjustment Act and Emergency Farm Mortgage Act) förklaras det vara kongressens syfte att återställa prisnivån för samtliga jordbruksprodukter (utom tobak) till förkrigstidens nivå, nämligen den som rådde under tiden augusti 1909—juli 1914.[1] Avvikande meningar och tvivel om möjligheten härav kunna givetvis existera, men önskemålet i fråga röner knappast motsägelse från någon person i ansvarig ställning. Man får väl antaga, att den opinion, som står bakom prisstegringsprogrammet, anser p o s i t i v a åtgärder av ett eller annat slag nödvändiga för programmets genomförande; ett endast platoniskt yrkande vore ju meningslöst.

När det gäller medlen för programmets genomförande, skilja sig emellertid meningarna skarpt åt, och motsättningen dem emellan synes bliva allt skarpare.

Genom jordbrukslagen den 12 maj gavs presidenten bemyndigande:

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1933, sid. 555.

1) Att genom reservbankerna och Federal Reserve Board träffa överenskommelse om uppköp på fria marknaden av statsobligationer till ett belopp av 3 miljarder dollars utöver bankernas förutvarande innehav; 2) att i brist på sådan överenskommelse eller i händelse uppköpen icke ha önskad effekt, föranstalta om utgivande av 3 miljarder statspappersmynt för inlösning av förfallande statsobligationer, återbetalning av upplånade medel samt uppköp av statsobligationer; 3) att nedsätta gulddollarns vikt med högst 50 % ävensom fastställa silverdollarns vikt i visst förhållande till guld och föranstalta om obegränsad utmyntning därav enligt den fastställda proportionen mot guld samt att intill ett belopp av 200 miljoner dollars och efter pris av 50 cents per uns mottaga silver i betalning för andra staters skulder till Förenta staterna, varå silvercertifikat kunna utställas.

Av bemyndigandet att föranstalta om extra inköp av statsobligationer med reservbankernas samtycke eller utgiva statspappersmynt har, då detta skrives, ännu icke gjorts något bruk. Däremot har devalueringen av gulddollarn föregripits genom en den 22 oktober kungjord och sedermera i verkställighet bragt plan, avseende uppköp genom Reconstruction Finance Corporation av guld inom och utom landet till successivt stigande pris.

Den till grund för planen liggande idén, vars upphovsman är prof. Warren, kan i korthet beskrivas sålunda. Vid inköp av guld till stigande dollarpris bringas pappersdollarns notering i guld att falla, vilket för med sig en däremot nära svarande depreciering av dollarn gentemot guldvalutorna. Under förutsättning att världsmarknadspriset för Amerikas stapelexportartiklar icke i någon större mån påverkas av guldinköpspolitiken, bringas dollarpriset för dessa varor att automatiskt stiga, vilket medför en motsvarande stegring av samma pris på inhemska marknaden. Verkan härav begränsar sig icke endast till stapelexporten, utan sprider sig efter hand till hela marknaden; vad importmarknaden beträffar, röner den uppenbarligen en omedelbar inverkan.

Någon likformig stegring av prisnivån för varor på olika stadier av tillverkning eller distribution varken väntas eller åsyftas. Avsikten är att få till stånd en utjämning av den förut rådande dispariteten, så att jordbruksprodukter och industriella råvaror bringas upp i paritet med industriartiklar och dispariteten mellan engros- och detaljpriset återföres till normala proportioner. En sådan verkan väntas inträda som följd av det kraftspel, som normalt utvecklar sig på en uppåtgående marknad.

Det bör tilläggas, att dollardeprecieringen synes vara avsedd att suppleras med en efter det reflatoriska syftet avpassad bank- och kreditpolitik. I samma riktning verkar givetvis den extraordinära upplåningen för de allmänna arbetena, jordbrukshjälpen, likvideringen av de »infrusna» bankdepositionerna, nödhjälpen för blottställda m. fl. åtgärder.

Den kompenserade dollarn. Den nya monetära politiken syftar emellertid längre än till återställandet av en högre prisnivå. Sedan detta mål uppnåtts, skulle det vara meningen »att upprätta och vidmakthålla en dollar, som under nästa generation behåller en oförändrad köpkraft och förmåga att likvidera skuld». Detta skulle ske genom en fortlöpande kontroll över dollarns guldvärde med en »kontrollerad valuta» såsom yttersta mål. Det kan knappast råda något tvivel om att härmed åsyftas en s. k. kompenserad dollar med växlande guldvikt allt efter guldets värde på varumarknaden. Dollarns värde komme härigenom att icke längre vara bundet vid värdet av en viss guldkvantitet, utan komme att anslutas till annan måttstock, sannolikt någon på lämpligt sätt sammansatt index representerande den genomsnittliga varuprisnivån i landet.

Under ett sådant system skulle utmyntning av guld icke längre förekomma utan landets hela guldreserv endast finnas tillgänglig under form av plantsar.

Cirkulationen skulle liksom för närvarande bestå av sedlar och skiljemynt. Dessa skulle på anfordran inlösas med guld, dock i växlande mängder allt efter varuprisnivåns förändringar. Om exempelvis prisnivån under en vecka visade en stegring med 0·1 %, skulle den guldvikt, för vilken sedelmyntet inlöses, ökas med 0·1 %, tills på denna väg en motvikt skapats mot stegringen. Fölle varuprisnivån med 0·1 %, skulle den inlösbara guldvikten minskas med 0·1 %. Mellan guldets inköps- och försäljningspris komme en viss mindre marginal att hållas. Den valuta, som härigenom införes, skulle kunna betecknas som en »varudollar» med oförändrad köpkraft gentemot varor och tjänster i stället för gulddollarn med dess från tid till annan växlande köpkraft.

Motståndet mot presidentens monetära politik. Mot detta program har börjat resas det kraftigaste motstånd, och en hela landet omfattande kampanj har satt in, i all synnerhet efter det finansminister Woodin trätt tillbaka och vissa andra förändringar vidtagits inom den högsta finansadministrationen. Det har visat sig, att den av presidenten proklamerade radikala monetära politiken mötes av den djupaste misstro inom bank- och affärsvärlden och att motståndet däremot har starkt fäste inom den högsta finansförvaltningen, inklusive Federal Reserve Board.

Detta motstånd riktar sig icke så mycket mot guldinköpspolitiken, i vad den avser att via dollardeprecieringen stegra prisnivån, om man också på de flesta håll ställer sig absolut tvivlande mot möjligheten härav. Vad som stöter den allmänna meningen för huvudet är framför allt det dunkel, i vilket hela planen är insvept, och den fullkomliga brist på kunskap och erfarenhet, som råder om de praktiska verkningarna av den kompenserade dollarn. Sålunda anmärkes, att icke någon antydan lämnats om, vid vilken punkt det är avsikten att låta den medvetna dollardeprecieringen stanna, exempelvis vid 60 % eller 50 % av parivärdet eller vid än lägre siffra. Härigenom skapas en högst menlig osäkerhet inom affärslivet och försvåras genomförandet av återhämtningsprogrammet. Vad åter den kompenserade dollarn beträffar, bildar denna en fullständig nyhet, om vilken man har så mycket svårare att bilda sig någon stadgad mening, som den aldrig upptagits till allvarlig debatt inom finansvärlden, vare sig i Förenta staterna eller något annat land.

Inom den vetenskapliga världen äro meningarna delade om gagnet av den nya penningpolitiken, dock sannolikt med övervikt för den konservativa uppfattningen. Inom finans- och affärsvärlden råder en kompakt opinion för en »sund valuta», varmed avses en på viss guldvikt grundad valuta enligt principerna för den klassiska guldmyntfoten. I allmänhet torde icke avses, att den gamla dollarpariteten skulle återställas, vilket ju heller icke för närvarande låter sig genomföra. I stället synes man taga sikte på en devaluering, som står i någon rimlig proportion till gällande dollarnotering. Framför allt yrkar man emellertid på att klarhet skapas om regeringens avsikter beträffande devalueringens storlek och att dollarns blivande guldhalt fixeras så snart sig göra låter. Detta synes vara meningen med den protestresolution, som avgivits av Förenta staternas handelskammare, och den mot presidentens politik riktade aktion, vartill initiativ tagits av det till Federal Reserve Board anslutna rådgivande organet.

Svårigheterna för omedelbar devaluering. De svårigheter, som resa sig redan mot en förhandsutfästelse beträffande dollarns framtida guldvärde, äro emellertid uppenbara. En devaluering efter nu gällande kurs skulle icke vara tillräcklig för uppnåendet av den högre prisnivå för jordbrukets produkter, som anbefallts av kongressen och vartill presidenten själv högtidligen förpliktat sig. En devaluering efter sådan grund skulle också bereda svårigheter för och måhända omöjliggöra genomförandet av återhämtningsprogrammet i övrigt, inklusive den nya industriella lagstiftningen.

Av samma skäl förbjuder sig a fortiori tanken på en devaluering efter högre guldvärde än det nu för dollarn gällande.

Väljes åter ett lägre guldvärde såsom grund för devalueringen, uppställer sig frågan, huruvida marken kan anses vara tillräckligt förberedd härför, vad gäller såväl opinionen inom affärsvärlden som de faktiska marknadsförhållandena inom och utom landet. För att ha utsikt att bliva bestående anses ju en devaluering böra grunda sig på ett värde, som vunnit viss hävd och stadga. Framför allt plägar emellertid härför gälla den förutsättningen, att förhållandena stabiliserat sig så pass, att man för framtiden kan räkna på en fast pris- och inkomstnivå inom vederbörande land. I detta avseende synas förhållandena i Förenta staterna för närvarande gestalta sig allt annat än gynnsamt för en devaluering. Syftet med lagstiftningen om industriell återuppbyggnad har enligt general Johnson ännu icke uppnåtts till mer än »25 procent». Programmet för allmänna arbeten har knappast hunnit igångsättas, och kostnaderna härför sättas redan högre än de 3·3 miljarder dollars, som anslagits av kongressen. Likvideringen av de »infrusna» bankdepositionerna kräver anskaffning inom den närmaste framtiden av 1 miljard, och om verkningarna på prisnivån av de härför erforderliga finansoperationerna svävar man ännu i ovisshet; dessutom resas krav på ytterligare likvidering av nödlidande depositioner. För återstående jordbrukshjälp, nödhjälpsverksamheten m. m. krävas inom en närmare framtid utgifter å hundratals miljoner. Förestående är en mycket omfattande emission av statsgaranterade obligationer, avsedda att ersätta jordbruks- och andra fastighetshypotek, upp till ett belopp av 4 miljarder dollars.

Att någorlunda exakt uppskatta det lånebehov, som kan framträda för bestridande av utgifterna för återhämtningsprogrammet, låter sig för närvarande icke göra; budgetdirektör Lewis W. Douglas räknar emellertid med »en avsevärd ökning» av statsskulden för innevarande finansår. I pressen synliga uppskattningar gå ut på en ökning med 2 miljarder dollars före början av nästa finansår ($^1/_7$ 1934).

I fråga om metoden för finansieringen av de direkta utgifter, vilka unionsregeringen har att bestrida för återhämtningsprogrammets effektuerande, råder också ovisshet. Skulle lånevägen icke visa sig framkomlig, återstår endast utvägen att göra bruk av bemyndigandet att utgiva statspappersmynt, vilket icke kan undgå att framkalla direkta inflationistiska verkningar.

Kommer så härtill, att medlemsbankerna förfoga över 800 miljoner dollars i överskottsreserver, måste onekligen latenta möjligheter för en betydande expansion anses vara för handen. Huruvida en sådan skall komma till stånd på den direkta inflationens väg blir till stor del beroende av huruvida den privata kapitalmarknaden kan och vill frigöra sig från sitt iråkade tillstånd av »känslobetonad paralysi».

Allt som allt te sig sålunda de nuvarande utsikterna för ett tillmötesgående av affärsvärldens krav på en stabil valuta allt annat än ljusa.

Washington den 27 november 1933.

II. Lagen om industriell återuppbyggnad.

A. Lagstiftningens nationalekonomiska syfte och dess förhållande till produktionsproblemet.

NRA:s uppgift inom återhämtningsprogrammet. Inom det allmänna återhämtningsprogrammet intager lagstiftningen om industriell återuppbyggnad och den härför skapade organisationen — i det följande benämnd NRA efter den i Förenta staterna gängse benämningen — den mest framträdande platsen.

Återhämtningsprogrammet har, såsom i ett föregående kapitel angivits, till huvudsyfte att på prisstegringens väg återställa jämvikten inom landets näringsliv och upphjälpa produktionen, vilket framför allt tänkes skola ske genom att prisnivån för jordbruksprodukter och industriella råvaror bringas att stiga proportionellt *mer* än prisnivån för färdiga industriprodukter. Detta syfte tänker man uppnå genom en härför avpassad monetär och kreditpolitik, nämligen i korthet beskrivet genom depreciering av dollarn gentemot andra länders valutor och parallellt härmed vissa reflatoriska åtgärder inom landet (uppköp av statsobligationer genom bankerna, likvidering av »infrusna» bankdepositioner, upplåning för allmänna arbeten m. fl. ändamål samt, såsom sista utväg, emission av statspappersmynt).

NRA tager närmast sikte på att återföra arbetslösa i arbete genom att via arbetstidens förkortning fördela tillgängligt arbete på flera händer. Oupphörligt förenat med detta sociala syftemål är emellertid det ofta missförstådda »köpkrafts»-motivet, vilket går ut på att öka den totala inkomstsumma, vilken under form av lön utgår till de inom industrien och affärslivet anställda. Samtidigt som arbetstiden förkortas, höjes timlönen eller företages en »rättvis» reglering av densamma, med resultat att den ökade arbetsstyrkan som helhet betraktad kommer i besittning av en ökad löneinkomst; den individuella löneinkomsten behöver icke ökas, utan kan i många fall tvärtom komma att minskas.

En ökning av lönekostnaden per produktenhet blir härigenom oundviklig och måste kompenseras genom en viss stegring av priset för färdiga produkter. Detta skall framför allt ske genom en organiserad kamp mot »illojal konkurrens» under frihet från antitrustlagstiftningens bestämmelser, en befrielse åt vilken man inom industri- och affärsvärlden tillmäter den allra största betydelse och som anses bilda den verkliga kompensationen för stegringen i omkostnaderna. Någon prisstegring motsvarande timlönens höjning behöver dock icke inträda, eftersom lönen ju i alla fall endast bildar en del av produktens totalkostnad. I själva verket ingår det såsom ett led i planen, att den i varje fall oundvikliga stegringen av priserna på konsumtionsartiklar och av levnadskostnaderna skall i lämplig mån hållas nere, så att en ökad real köpkraft tillfaller de inom industrien anställda, givetvis som helhet betraktade och icke nödvändigtvis individuellt.

De åsyftade verkningarna av NRA-programmet. Detta giver en schematisk bild av återhämtningsproceduren, sådan denna tänkts genomförd med NRA såsom hävstång. Närmast uppställer sig då frågan, vilka verkningar planen i första hand tänkts medföra.

Tvenne vinster av social innebörd äro att betrakta som en självfallen frukt av planen: 1) genom arbetstidsförkortningen beredas arbetarna ökad ledighet och ökade tillfällen till vila och förströelse samt allehanda sysselsättningar vid sidan av fabriks- och kontorsarbetet, genom vilka deras status i olika hänseenden kan förbättras; 2) förut arbetslösa beredas anställning i produktivt arbete med därur härflytande gynnsamma verkningar i ekonomiskt och socialt hänseende.

Den numera diskrediterade »share-the-work»-rörelsen satte icke sitt mål högre än att genomföra arbetstidsförkortningen och återintagningen uteslutande på basis av den förknappade arbetstillgångens fördelning på flera händer. Den i arbete kvarstående fick dela med sig av sin inkomst åt den nyintagna och hans levnadsstandard nedbragtes på en nivå understigande subsistensminimum. Med NRA-programmet åsyftas däremot att genomföra arbetstidsförkortningen och återintagningen under bibehållande i stort sett av förutvarande — som följd av depressionen dock givetvis reducerade — löneinkomstnivå, detta icke blott till nominellt belopp utan även mätt i lönens köpkraft gentemot varor.

Här framställer sig den grundläggande frågan, huru detta ur social synpunkt så önskvärda mål skall kunna uppnås, utan att produktionen pålägges en förla-

mande börda eller den ekonomiska samhällsstrukturen utsättes för en allt för stark påfrestning. Svaret härpå måste bestå däri, att i denna punkt NRA avser att anknyta till det allmänna återhämtningsprogrammet och att det senare skall bilda den gyllene bro, som täcker klyftan mellan den ökade lönekostnaden och industriens bärkraft. Detta skall ske, förutom med hjälp av den förutsatta prisstegringen, genom en ökning av produktionens volym och därmed förenad kostnadsbesparing.

Att skapa en anständig levnadsstandard för massor av förut arbetslösa är givetvis heller icke möjligt, utan att produktionsvolymen uppbringas till mera normal storlek och i framtiden ökas. Detta mål söker, som sagt, återhämtningsprogrammet uppnå på prisstegringens väg och genom att den förutvarande prisrelationen mellan jordbrukets och industriens produkter återställes. Även i lagen om industriell återuppbyggnad angives som ett huvudsyfte att öka välståndet, att i största möjliga utsträckning utnyttja industriens kapacitet och att förebygga obehörig produktionsinskränkning (»to provide for the general welfare — —, to promote the fullest possible utilization of the present productive capacity of industries, to avoid undue restriction of production»). Detta tänkes enligt NRA-programmet skola ske genom att bland industribefolkningen framtvinga en köpkraftsökning (»inkomstinflation»), som kan göra sig gällande vid inköp av jordbruksprodukter och i sista hand göra jordbruket till större avnämare av industriartiklar. Efter vad som avses skulle sålunda NRA infoga sig i allmänna återhämtningsprogrammet och verka som en av drivfjädrarna för detta. I största allmänhet skulle huvudpunkterna i programmet kunna angivas sålunda: relativ inkomstförskjutning till jordbruks- och industriarbetarbefolkningens förmån samt ökad industriproduktion, allt på basis av en högre pris- och inkomstnivå.

Som invändning häremot kan icke göras gällande, att inkomstökningen bland industribefolkningen skulle uppslukas av det stegrade priset på jordbruksprodukter och i viss mån även industriartiklar samt härigenom köpkraftsökningen neutraliseras och allt förbliva vid det gamla. Ty inkomstökningen förutsättes ju även vid dylikt resonemang leda till en ökad industriell produktion, vilket i förening med en måttligare prisstegring får anses utgöra industriens kompensation för lönekostnadens stegring.

Produktionsökningen prövosten för NRA-programmet. Av det sagda framgår, att produktionsökningen blir prövostenen för NRA-planens betydelse såsom led i det allmänna återhämtningsprogrammet. Därförutan inskränker sig planen ur rent ekonomisk synpunkt till en uppdelning av arbetet på flera händer och till en viss inkomstförskjutning med ty åtföljande sänkning av levnadsstandarden för de förut i arbete varande. Ja, i brist på produktionsstegrande impuls kunde det t. o. m. befaras, att den oundvikliga rubbningen i arbetets fördelning och organisation skulle leda till en ännu mera minskad totalproduktion och ytterligare sänkt levnadsstandard eller alternativt en på nytt ökad arbetslöshet.

Det praktiska beviset i denna punkt får givetvis framtiden lämna. Även en förhandsuppskattning av möjligheterna för en produktionsökning ställer sig i närvarande läge mycket vansklig. Till en början inställer sig den reflexionen, att en uppgång i produktionskurvan utöver bottenläget i mars knappast skulle kunna betecknas som ett mirakel. Enligt handelsdepartementets månadsöversikt hade produktionsindex i mars 1933 nedgått till 60 på basis av genomsnittet för 1923—1925, vilket, med vederbörlig hänsyn tagen till folkmängdens tillväxt, icke mycket överstiger hälften av normal produktion. Under den följande tiden synes produktionen i alltför hög grad ha influerats av det abnorma läget, för att statistiken skulle kunna läggas till grund för en uppskattning av planens första verkningar. Den livliga spekulationen på våren och försommaren drev upp index till 100 i juli, varpå följde ett bakslag med nedgång till 84 i september, då lagen om

industriell återuppbyggnad i större utsträckning började träda i kraft genom antagandet av »blanket-code». Nedgången fortsatte under oktober och november, för vilken sistnämnda månad den av Standard Statistics Company upprättade index, som nära ansluter sig till den officiella, preliminärt beräknas till 65·8.

Med utgångspunkt från en så utomordentlig nedpressning av produktionsvolymen borde, synes det, ett »naturligt» motstånd däremot snart nog göra sig gällande hos ett samhälle, som saknar varken materiella och tekniska förutsättningar för en stor produktion eller den rätta företagarandan. Emellertid måste det konstateras, att tillvaron av en dylik motståndskraft icke låter sig spåra varken under det nu snart förflutna året eller under de fyra föregående depressionsåren. Det synes snart sagt icke ha funnits någon gräns för den potentiella produktionsminskningen under en depression som denna och under inflytande av de åt sig själva utlämnade krafterna på det ekonomiska fältet. De omslag i uppåtgående riktning, som man kan avläsa på konjunkturkurvan, synas, åtminstone i depressionens senare skede, vara att hänföra till utomordentliga ingripanden från det allmännas sida (Emergency Relief and Construction Act i juli 1932, guldmyntfotens successiva avskrivning i mars och april 1933 samt framläggandet av det nya industriprogrammet i maj 1933).

Den nya ordningen för produktionsprocessens uppmuntran. Förenta staternas president har vid upprepade tillfällen givit bestämt uttryck åt sin avsikt att genom positiva, prisstegrande åtgärder ingripa i produktionsfrämjande riktning, en tanke, som finner en fruktbar jordmån i det amerikanska psyket.[1] Principiellt sett synes härom heller icke råda någon större meningsskiljaktighet. Om medlen för prisstegringens genomförande yppa sig däremot skarpt skilda åsikter, så exempelvis om den medvetna dollardeprecieringen, om ökade inköp av statsobligationer på öppna marknaden och om utgivning av statspappersmynt, såsom redan omnämnts i kapitlet om den monetära politiken. Likaså ställer man sig på många håll spörjande och tvekande inför frågan, om produktionsökningen skall kunna nås på den väg lagen om industriell återuppbyggnad anvisar.

Det är att märka, att man här står inför en fullständig nyhet på produktionsregleringens område inom ett privatkapitalistiskt samhälle. Det var förnämligast med tanke på återuppbyggnadslagens produktionsstegrande syfte, som denna av prof. Summer Schlichter i ett föredrag inför Academy of Political Science den 8 november 1933 betecknades såsom »ett gigantiskt experiment i kommunism för kapitalismens räddande». Nyheten kan sägas bestå däri, att man angriper problemet »nedifrån», med utgångspunkt i massans köpkraft, medan annars proceduren ju brukar förlöpa i sådan ordning, att ökade krediter ställas till den kapitalkrävande industriens förfogande och, i den mån produktionen av fast kapital utvidgas, köpkraft s. a. s. förskotteras konsumenterna. På den förra vägen stimuleras direkt och i första hand konsumtionsvaruindustrierna, på den senare vägen produktionsvaruindustrierna.

Denna nya ordning för produktionsprocessens uppmuntran är i själva verket ägnad att framkalla en oöverskådlig mängd av problem, om vilka det med skäl kan frågas, om de stå att lösa på den privatkapitalistiska ordningens grund. Chefen för NRA:s juridiska avdelning, Donald R. Richberg, har också i ett offentligt föredrag betecknat den nya ordningen såsom »a half-way house» mellan statssocialism och privatkapitalism och förklarat sig icke vara alldeles övertygad om att det kommer att stanna vid en halvmesyr. Inför dylika framtidsperspektiv ha från industriellt håll endast enstaka varningar höjts, framför allt av direktör Virgil Jordan i National Industrial Conference Board. Pressen och allmänheten

[1] Se exempelvis presidentens uttalande den 22 oktober 1933: »You will recall the dire predictions under last spring by these who did not agree with our common policies of raising prices by direct means. What actually happened stood out in sharp contrast with those predictions.»

är också tillräckligt sysselsatt med att diskutera de dagligen och stundligen uppkommande industriella problem, vilka kräva snar och snabb handling. Dit hör frågan om upphjälpandet av produktionsvaruindustrien, vars förhållande till NRA-programmet det synes vara av vikt att klargöra.

Produktionsvaruindustriens läge. Av depressionen har ju särskilt hårt kommit att drabbas den mera kapitalkrävande industrien, produktionsvaruindustrien. Sysselsättningsindex inom denna industrigrupp hade enligt National Industrial Conference Board i mars 1933 nedgått till 31·6 (1929 = 100) och index för utbetalda löner till 18·2. Därefter inträdde en stegring, som i augusti bragt upp sysselsättningsindex till 41·1 och löneindex till 26·2; en del av denna förbättring får givetvis skrivas på den nya lagstiftningens konto.

Tillverkningen inom hela denna grupp, som innefattar bl. a. automobiler, byggnader av alla slag, maskiner och verktyg, hade 1929 utgjort ungefär halva värdet av landets industriella produktion, men nedgick 1931 till 40 % och 1932 än lägre. Av minskningen drabbades hårdast sådana grenar som tillverkningen av lastvagnar (99 %), fabriksbyggnader (92 %), affärsbyggnader (87 %), räls (85 %). I uppsvinget på våren och försommaren 1933 tog, som nämnts, också produktionsvaruindustrien del och detta t. o. m. i högre grad än konsumtionsvaruindustrien, för att sedan på nytt träffas av bakslaget i juli. Stora delar av industrigruppen och framför allt byggnadsverksamheten befinna sig alltjämt i ett absolut dödläge; till de arbetslösas antal beräknas gruppen bidraga med två tredjedelar.

Situationen belyses kanske bäst därav, att det samlade emissionsbeloppet för enskilda korporationers räkning (nytt kapital) nedgick från 6 600 miljoner år 1929 till 325 miljoner år 1932, för att under de första nio månaderna av år 1933 stanna vid 135 miljoner.

Inför detta fullständiga sammanbrott av den privata emissionsverksamheten och den parallellt fortskridande förlamningen av produktionsvaruindustrien ha statsmakterna ansett det vara sin plikt att inskrida. Detta har skett på olika sätt och vägar, av vilka i första rummet bör nämnas det stora programmet för allmänna arbeten, vartill 3·3 miljarder dollars anslagits av kongressen. En annan, under september och oktober livligt diskuterad utväg var att ställa kredit till industriens förfogande genom Reconstruction Finance Corporation. Enligt planen skulle krediten förmedlas, utom av banker och trustbolag, även av lånekassor, bildade företrädesvis på kommunal basis (mortgage-loan companies), samt utlämnas på sex månader till 5 % ränta mot säkerhet av fastigheter och lös egendom; jämväl ställdes i utsikt långfristiga lån mot 6 % maximiränta. Lånen skulle avse inköp av material för tillverkning och bestridandet av arbetskostnaderna, och som villkor skulle gälla, att låntagaren ställt sig NRA-programmet till efterrättelse, vare sig en kod godkänts för vederbörande bransch eller anslutning erhållits på den provisoriska överenskommelsens (»blanket-code») väg. Ännu en åtgärd, fallande inom den »kredit»-inflatoriska kategorien, har varit inköp genom Reconstruction Finance Corporation av stam- och preferensaktier i banker och trustbolag enligt bemyndigande lämnat i banklagen den 9 mars 1933. Såsom en åtgärd av väsentligen samma karaktär kan betraktas reservbanksystemets sedan längre tid bedrivna uppköp av statsobligationer, varmed ju närmast avses att förstärka medlemsbankernas kassareserver.

Hittills ha regeringens alla ansträngningar att på kreditinflatorisk väg blåsa nytt liv i den kapitalkrävande industrien varit fruktlösa. Den privata emissionsverksamheten ligger alltjämt nere, bankerna inlåta sig icke — med katastrofen i mars 1933 för ögonen — på andra engagement, än som enligt konservativa utlåningsprinciper kunna anses »sunda», och statsobligationsköpen ha icke resulterat i annat än en uppsjö av oanvänt kapital hos medlemsbankerna (800 milj. dollars), vilket torde ha varit en medverkande orsak till att inköpen f. n. inställts.

Inom den närmare framtiden kan det icke heller väntas, att programmet för allmänna arbeten skall giva den önskade stimulansen; först på våren eller sommaren väntas programmet komma att utöva sin fulla verkan. Till den kategori av produktiva arbeten, varom här är fråga, kan icke räknas det substitut för dylika, som under namn av »civilarbeten» (saneringsarbeten, park- och idrottsanläggningar) improviserats för att under vintern bereda en anständig bärgning åt understödstagare och andra arbetslösa.

Produktionsvaruindustriens problem. Produktionsvaruindustriens problem kvarstår sålunda ännu olöst. NRA-programmet erbjuder icke någon omedelbar lösning av detta problem, såsom särskilt Walter Lippmann på ett mycket verkningsfullt sätt klargjort i pressen. Professor Summer Schlichter vill t. o. m. påstå, att NRA är ägnad att lägga en hämsko å kapitalbildningen och inleda en era av mera långsamt fortskridande industriell expansion. Härå syftas möjligen i ett mycket uppmärksammat uttalande i oktobernumret av den av Federal Reserve Board utgivna bulletinen av innehåll, att »nedgången i den industriella verksamheten bl. a. varit utpräglad i industrier, där tillverkningsskatter eller koder nyligen trätt i kraft».[1]

På många håll tager man ställning till produktionsvaruindustriens problem med utgångspunkt därifrån att en överinvestering föreligger, vilken kan ledas tillbaka till en ojämn och orättvis inkomstfördelning. Av verkställda undersökningar finner man det ådagalagt, att industriarbetarnas och jordbrukarnas inkomst under 1920-talet icke hållit jämna steg med företagsvinsten. Vinsten har sökt sig användning i produktionsvaruindustrien, i tillverkning av maskiner och verktyg, i fabriks- och andra anläggningar, i skapandet av en produktionsapparat med underbar kapacitet, som dock till sist befunnits överstiga befolkningens konsumtionsförmåga och vars produkter icke kunnat finna avsättning. Häri vill man också se en huvudorsak till depressionen — en slutledning, som från den valda utgångspunkten framstår såsom följdriktig.

Hela denna uppfattning om en missriktning av nationalinkomsten och en därav framkallad onaturlig ansvällning av produktionsapparaten kan påräkna starkt gehör i Förenta staterna; även bland industriens ledande män finner man uttalanden i dylik riktning. Det rådande tillståndet inom den amerikanska industrien synes också lämna påtagliga bevis för riktigheten av en sådan uppfattning; hänvisas behöver endast till den outnyttjade produktionskapaciteten inom järn- och stålindustrien, automobilindustrien, byggnadsämnesindustrien, skoindustrien, för att nämna några exempel. En helt annan sak är emellertid, om man kan taga detta faktiska förhållande till utgångspunkt för en förklaring av depressionens uppkomst och därpå grunda påståendet om en varaktig »överproduktion», som icke kan skaffas ur världen på annat sätt än genom att nedskäras och avpassas efter de mera blygsamma anspråk befolkningen i närvarande stund kan uppställa.

Skulle en sådan slutsats dragas ur det nuvarande tillståndet med all dess obestridliga brist på balans mellan produktionskapacitet och konsumtionsförmåga, kan på goda grunder påstås, att uppfattningen hos en övervägande majoritet bland befolkningen skulle reagera däremot. Om NRA till sist visade sig resultera i produktionsminskning och nedsättning av levnadsstandarden, skulle detta otvivelaktigt framkalla en djup besvikelse. Det amerikanska psyket är, trots allt, fortfarande inställt på materiell expansion och ökat välstånd. Huru otillräcklig är icke vår anskaffning av automobiler (standard: två vagnar per hushåll) och förnyelsen därav, utropas det i Hearstpressen, och huru många amerikanska hem sakna icke telefon, piano, radio, centralvärme och bad! Från en dylik utgångs-

[1] Detta uttalande har dock mött kritik från NRA-ledningens sida.

punkt låter det sig naturligtvis icke försvara att utlämna produktionsvaruindustrien åt ett hotande förfall.

Föreställningen om en »överproduktion» har f. ö. fått en allvarlig knäck genom att uppgifter framlagts, som visa på en betydligt mindre ökning av stapelproduktionen under 1920-talet än tidigare — att icke tala om den katastrofala nedgången efter 1929. Låt vara att dessa uppgifter icke äro kända för den stora allmänheten, härpå grundar sig dock den uppfattning av krisproblemet, som landets regering företräder och som flertalet instinktivt hyllar.

Såsom förut framhållits, kan produktionsvaruindustrien icke väntas komma att omedelbart stimuleras av NRA-programmet. Visserligen är den på NRA-vägen framkallade »inkomstinflationen» ägnad att underhjälpa den allmänna prissteg-ring, som avses med återhämtningsprogrammet (sid. 24 ovan). Men verkningarna härav på produktionsvaruindustrien kunna först efter hand väntas inställa sig, allt efter som den rubbade jämvikten i prisläget återställes samt konsumtionsförmågan bland jordbruks- och industriarbetarbefolkningen bringas att bättre svara mot produktionskapaciteten.

I avvaktan härpå blir det regeringens kanske angelägnaste uppgift att direkt ingripa till hjälp för produktionsvaruindustrien genom anordnandet av allmänna arbeten, finansiering av beställning för järnvägarna, statsbeställningar m. m. Allt talar för att den allra största energi i fortsättningen kommer att nedläggas härpå och att de härför beviljade medlen komma att utökas av kongressen. Icke heller kan det anses uteslutet, att regeringen på grund av omständigheternas makt och med stöd av allmänna opinionen kommer att drivas allt vidare på denna väg.

B. NRA-programmets tillämpning å smärre och medelstora företag, prisreglering m. m.

Medan regeringens strävan att genom ett forcerat arbetsprogram stimulera produktionen mötts med allmänna sympatier, har lagen om industriell återuppbyggnad i flera punkter skarpt kritiserats och inom vissa kretsar totalt utdömts. För landets industri så representativa sammanslutningar som National Industrial Conference Board och National Association of Manufacturers ställa sig övervägande kritiska till lagstiftningen och yrka på dess revision i väsentliga punkter. Farmarpartiet har intet verkligt intresse av lagstiftningen, som befaras komma att leda till monopolism och prisuppskörtning, men ställer sig tillsvidare avvaktande och tolerant. På arbetarhåll stöder man lagens allmänna syfte, men framställer vissa långt gående krav på dess utbyggnad till tryggande bl. a. av arbetarpartens ställning i NRA-organisationen.

Det undermineringsarbete, som sålunda bedrives, kan dock ännu icke sägas hota lagens bestånd. De förväntningar, som ställts på lagen i fråga om återintagning av arbetare, kunna till icke ringa del sägas ha uppfyllts, vilket synbarligen varit ägnat att avväpna den mest aggressiva kritiken. Medan lagen synes ha vari ovälkommen för den mindre och medelstora industrien, har den rönt ett bättre mottagande från storindustriellt håll, än man kunnat vänta. Järn- och stålindustrien, för vilken en kod fastställts att gälla försöksvis under tre månader, har på egen begäran fått koden förlängd till den 31 maj 1934, och har styrelsen för Iron and Steel Institute i samband härmed uttryckt sin »allmänna tillfredsställelse med kodens verkningar inom industrien». Likaså uppgivas textil-, trävaru- och flera andra större industrier ha givit uttryck åt sin belåtenhet med resp. koders verkningar. Den non-possumus-hållning, som från början intogs av Henry Ford, har icke stötts av hans kolleger inom automobilindustrien och har efter hand måst uppgivas.

Den kampanj mot lagen, som på hösten blåstes upp i pressen, har sedermera avsaktat, och i närvarande stund kunna auspicierna för lagen sägas vara relativt

gynnsamma. Detta utesluter givetvis icke, att den på många håll kritiska inställningen fortfarande hålles vid liv. För vissa framställda anmärkningar redogöres i det följande under särskilda rubriker.

Undantag från kodlagstiftningen, frågan om smärre och medelstora företag m. m. Den kanske gravaste anmärkning, som kan riktas mot lagen, gäller dess tillämpning å mindre och medelstora företag. Regeringens eller, såsom många säga, general Johnsons politik har gått ut på, att kodreglerna skulle tillämpas å alla företag inom resp. näringsgrenar, oberoende av deras storlek och belägenhet. Såsom en förberedelse härtill igångsattes den intensiva kampanjen för »blanket-code», med resultat att vid mitten av oktober mer än 2 200 000 industriella och kommersiella företag anslutit sig till denna. Härigenom bragtes även de minsta företag in under lagen och detta t. o. m. på strängare villkor än som i allmänhet gäller enligt koderna. Småaffärer och andra rörelser med ett fåtal anställda förmåddes under agitationens tryck att anlägga »Blå Örnens» emblem samt att förplikta sig till utökning av personalen, förhöjning av lönerna och omläggning av arbetstidsschemat; den provisoriska överenskommelsen var avfattad med tanke på att direkt framtvinga personalutökningen.

Att sedan den första uppbrusningen gått över, den mindre företagsamheten endast motvilligt fogade sig häri, får anses som säkert. Överträdelser och försök att kringgå lagen torde ha varit vanliga, särskilt i Västern och på smärre orter; att den stora pressen hölls mindre väl underrättad härom, behöver heller icke förvåna. Någon effektiv tillsyn existerade f. ö. icke till en början, utan kom först till stånd under loppet av november genom upprättandet av ett nät av lokala kontrollnämnder (compliance boards) och högre instanser.

Allt nog, reaktionen måste ha varit ganska stark, och den tvang snart nog regeringen att göra vissa eftergifter. I samband med att efter långa och segslitna förhandlingar koder fastställdes för vanliga detaljaffärer (utom livsmedelsaffärer) och drogaffärer, utfärdades den 23 oktober en förordning, enligt vilken undantag från såväl provisoriska överenskommelsen som från godkända koder medgavs smärre företag inom den lokala detaljhandeln och industrien med högst 5 anställda i samhällen med mindre än 2 500 invånare, gällande detta dock icke de större städernas förorter (»the immediate trade area of a city of larger population»). Uttrycket »lokala» handeln tolkas härvid så, att exempelvis icke kolhandeln innefattas därunder.

Förutom de praktiska svårigheterna, att icke säga omöjligheten att få till stånd en effektiv tillämpning av lagen gentemot smärre affärer och industrier spelade här också in vissa politiska hänsyn. NRA-organisationen har, såsom förut anmärkts, ingen särskild lockelse för den jordbrukande befolkningen, utan betraktas av denna mera såsom en eftergift åt industriens krav på skydd mot illojala konkurrensmetoder, mot »cut-throat competition» och »chiselers». Den misstänkes komma att resultera i prisuppskörtning och monopolism. Hos den övriga allmänheten och särskilt bland industriarbetarna kan också påräknas sympatier för en sådan tankegång. Regeringens reträtt i denna punkt är därför att fatta såsom ett medgivande åt vissa politiskt inflytelserika grupper, framför allt farmarintresset. Den har varit ett av de medel, genom vilka man sökt och även lyckats att lägga en dämpare på det under hösten växande missnöjet bland jordbrukarna, vilka alltsedan konjunkturomslaget i juli fått se sina förhoppningar på en förbättring av prisnivån för jordbruksprodukter gäckade.[1]

[1] Enligt den officiella statistiken över engrospriser nedgick index för jordbruksprodukter under månaderna juli—oktober från 60·1 till 55·7, medan den för samtliga i statistiken redovisade artiklar steg från 68·9 till 71·2. Därefter har emellertid ägt rum en förskjutning till jordbrukets förmån, så att index för dess produkter vid mitten av november på nytt stegrats till 58·7 gentemot 71·7 för samtliga redovisade artiklar.

Den sålunda medgivna befrielsen från kodlagstiftningen kommer emellertid endast affärer i smärre befolkningscentra på landsbygden till godo. Den medelstora industrien är alltjämt underställd lagstiftningen, likaså den mindre detaljhandeln i städerna. För dessa grupper, som i regel sakna stödet av en organisation, har det konkurrensbekämpande motivet föga värde; snarare kan det påstås, att den organiserade kampen mot illojala konkurrensmetoder kommer att gå ut just över dem, liksom över de i olika former och förklädnader uppträdande heminduströiella yrkena. Det är också inom dessa yrken man påträffar det underbetalda arbetet (»sweatshops»), som kodlagstiftningen avser att utrota.

Till att försvåra läget för industrien på landsbygden och i de medelstora befolkningscentra har också bidragit den schematiska nivellering av lönenivån, som speciellt var utmärkande för de tidigast fastställda koderna. I en del koder, exempelvis för trävaru-, järn- och stål-, petroleum- och löskolindustrierna förekom visserligen en differentiering av löneskalan efter olika distrikt och i andra koder, exempelvis för automobilindustrien, efter städer av olika storlek, men eljest nöjde man sig med en så grov uppdelningsprincip som mellan nord- och sydstater[1] eller med en för hela landet likformig löneskala. Skillnaden mellan levnadskostnadernas storlek å småorter och i större städer uppskattas av sakkunniga till 3 à 4 dollars i veckan, vilket borde motivera en motsvarande differens i löneskalan. Företages icke en justering av skalan — vartill lagen öppnar möjligheter — anses allvarlig fara komma att uppstå för landsbygdens industri, vilken i så fall skulle nödgas koncentrera sig till storstäderna.

Å andra sidan hör man emellertid den förmodan uttalas, att inom industrier, för vilka fastställts koder med löneskalor differentierade efter ortens storlek, en utflyttning till mindre samhällen, dock icke de minsta, kommer att äga rum. Härtill skulle bidraga, icke blott den lägre löneskalan utan även förbättrade trafikmöjligheter som följd av det stora väganläggningsprogrammet samt den ökade lockelse, som bosättning i en lantlig omgivning utövar på arbetarna tack vare arbetstidens förkortning. Från fastighetsmäklare föreligga uppgifter om att den tendens till decentralisering av industrien, som redan tidigare givit sig till känna, förstärkts såsom följd av den nya lagstiftningen. Detta har speciellt framträtt i New-England-staterna, varjämte förefinnes en tendens att förlägga fabriker till de sydöstra staterna. Decentraliseringsrörelsen inom industrien kan f. ö. räkna på regeringens välvilliga intresse, och den för utredning av hithörande frågor bildade »Committee on Decentralization of Industry» arbetar i nära samverkan med handelsministeriet.

Hade kodlagstiftningen begränsat sig till den större, väl organiserade och kapitalstarka industrien, skulle givetvis dess återverkningar i här antydda hänseenden vida lättare kunna förutses, överblickas och bemästras. Nu står man, i vad angår den mindre företagsamheten, inför ett i stort sett okänt problem, vars konturer icke ens kunna skönjas. Av flera vederhäftiga skriftställare i pressen (W. Lippmann, Mark Sullivan, C. T. Revere m. fl.) har i anledning härav erinrats, att lagen icke synes åsyfta någon allmän tvångskodifiering. Den bygger på industriens frivilliga medverkan och förutsätter för ett inskridande av presidenten på oktrojens väg eller genom licenstvång, att vissa i lagen angivna förhållanden existera, nämligen »missbruk stridande mot det allmännas intresse eller mot återuppbyggnadspolitikens syfte» resp. »skadlig löne- eller prisnedsättning eller andra metoder stridande mot återuppbyggnadspolitikens syfte». Häremot kan dock invändas, att ännu icke något bruk gjorts av tvångsmakten och icke heller behövt göras, utan att i stället tusentals industrier, ända ned till den minsta, självmant begärt att få koder fastställda.

[1] Exempelvis inom bomullstextil-, ylletextil-, skeppsbyggnads-, strump-, herrbeklädnads-, läder- och saltindustrierna samt tillverkningen av gjutjärnsrör för avloppsledningar.

Frågan om kodlagstiftningens tillämpning å smärre företag har emellertid även en konstitutionell sida, emedan jämlikt unionsförfattningen återuppbyggnadslagen begränsar sig till »affärstransaktioner i eller berörande handeln delstaterna emellan eller med utlandet» och det därför är omstritt, huruvida den kan anses tillämplig å företag, vilkas verksamhet begränsar sig till vederbörande ort eller delstat. Bl. a. med utgångspunkt härifrån har lagens författningsenlighet bestritts av en del juridiska experter med f. generalprokuratorn, kongressledamoten James M. Beck från Pennsylvania i spetsen. En av unionens distriktsdomstolar (Florida) har också den 2 december uttalat sig mot lagens tillämplighet å visst företag med lokalt begränsat verksamhetsområde.[1] Skulle saken bringas inför högsta domstolen, kan det icke anses uteslutet, att denna intager en liknande ståndpunkt som distriktsdomstolen.[2] Till belysande av NRA-ledningens ståndpunkt kan å andra sidan anföras ett uttalande av Richberg i anledning av distriktsdomstolens utslag. Han anförde bl. a., att »arbetslöshet, dålig avlöning och kaotiska förhållanden inom den lokala affärsverksamheten anstifta skada i handeln staterna emellan; att välståndet inom den senare icke kan återställas utan reglering av den förra; och att därför kongressen ägde befogenhet att föreskriva sådan reglering». Dessutom göres från NRA:s sida gällande, att anslutning till »blanket-code» genom avgiven förbindelse skapar en juridisk förpliktelse för den undertecknade att efterkomma kod, som fastställes för vederbörande näringsgren.

Det är också att märka, att ett flertal delstater antagit lagstiftning om inregistrering av NRA:s koder och om att dessa skola gälla såsom »standard of fair competition» i fråga om transaktioner inom vederbörande stats område; överträdelser äro belagda med straff och beivras inför statsdomstolarna. Det uppgives vara ett önskemål å NRA-ledningens sida, att allt flera stater slå in på denna väg.

Kartelleringstendensen och frågan om prisreglering. Vilken uppfattning den amerikanska industrien och affärsvärlden än må hysa om den nya industriella ordningen i dess olika aspekter, frapperas man av den tillfredsställelse, med vilken kodsystemets införande hälsats av många representanter för storindustrien och affärsvärlden. När direktörsassistenten V. G. Iden i American Institute of Steel Construction inför studenter vid New York University förklarar, att, i trots av alla kritiska uttalanden från stålindustriens sida, industrien dock ser på NRA såsom en »gudasänd befrielse» från konkurrensens skadeverkningar, eller när f. ordföranden i National Retail Dry Goods Association, P. A. O'Connell, inför 500 affärsledare uttalar, att NRA är »den största gåva, som någonsin kommit den amerikanska affärsvärlden till del», så ligger bakom detta tal en uppriktig övertygelse. Grunden härför framträder mera tydligt, när den sistnämnde talaren i fortsättningen förklarar även den sämsta kod vara »hundra gånger bättre än det ekonomiska banditsystem, under vilket vi förut hade att arbeta». Det är frigörelsen från antitrustlagstiftningens snärjande paragrafer, vilken utgör grunden för den tillfredsställelse med lagen, som ådagalagts från storindustriens och den organiserade varuhandelns sida.

Sedan länge har den amerikanska industrien beklagat sig över antitrustlagstiftningen och de hinder denna lagt i vägen för organiserad självhjälp från industriens sida mot de i Amerika i synnerligen stor omfattning praktiserade illojala affärsmetoderna. Lagstiftningen riktade sig ju mot monopolistisk prisbildning och

[1] Målet gällde en kemisk tvätt- och färgerirättning, mot vilken »injunction» begärts på den grund att inrättningen icke ställt sig en av vederbörande kodstyrelse upprättad och av NRA fastställd minimiprislista till efterrättelse. Begäran avslogs, förutom på grund av det i texten angivna motivet, även därför att den icke ingivits av vederbörande åklagarmyndighet, såsom lagen kräver.

[2] Härom en artikel i »The Harvard Law Review».

monopolistiska kampmetoder, men för att effektuera dessa syften sökte den icke någon anknytning till industriens egna, legitima strävanden, utan lade i stället en död hand över det industriella organisationsväsendet. Med den generella avfattning lagstiftningen erhållit och den elastiska tolkning därav, som gavs av unionsdomstolarna, förhindrades den amerikanska industrien att upprätta och vidmakthålla det mått av självkontroll, som kräves i det moderna samhället. Gentemot motsträviga minoriteter blev det icke möjligt för organisationerna att erhålla någon överblick över marknadsförhållandena och att härpå grunda en rationell politik för standardisering av varukvaliteter, priser och löner.

För c:a tio år sedan upprättades visserligen en unionsmyndighet, *Federal Trade Commission,* som hade till syfte att räcka en hjälpande hand åt industrien i dess kamp mot illojala konkurrensmetoder. Men kommissionens verksamhet begränsade sig till att anordna tvångsfria konferenser med intressenterna för upprättande av ett slags frivilliga koder för olika branscher (codes of ethics), genom vilka vissa i koderna angivna konkurrensmetoder utdömdes. Med antitrustlagstiftningens svärd hängande över sig måste man begränsa sig till att uppställa de mest blygsamma krav på samfällt uppträdande — och även dessa krav stannade i regel vid fromma önskningar. De förhandlingar, som fördes inför Federal Trade Commission, kommo att av industrivärlden betraktas såsom en ren fars.

Detta förklarar, att de metoder, som gå under namnet »racketering», överhuvud kunnat vinna insteg i den amerikanska industrien. Där lagen visat sig maktlös, har en vid sidan därav opererande faktor erbjudit sina tjänster samt genom lämpliga skrämsel- och tvångsmetoder kunnat tilltvinga sig tribut för det »skydd» mot prisfördärvande konkurrens som den etablerat, med användande av samma suspekta eller rent brottsliga metoder. Det uppgives i ett nyligen utkommet arbete, att flera hundra industrier stått under kontroll av »rackets» och att dessa på de nyss angivna grunderna måst tolereras av industriens och affärslivets män.[1]

Till följd härav har den kompensation mot kostnadsstegring, som återuppbyggnadslagen erbjuder under form av »fair practice», kommit att skattas så högt av industrien. Men saken har givetvis också en annan sida, när den betraktas ur den konsumerande allmänhetens synvinkel. Skall nivelleringen uppåt av prisnivån kunna hållas inom behöriga gränser enligt återhämtningsprogrammet, och skall befrielsen från antitrustlagstiftningen kunna hindras från att resultera i ett faktiskt monopol från yrkesföreningarnas sida? Det är i dessa punkter som tvivelsmål anmält sig och en skarp kritik satt in.

Lagen, sådan den framgick ur kongressens förhandlingar, är i högsta grad oklar i dessa stycken. Den föreskriver visserligen, att en kod »icke må avse att främja monopol, att undanröja eller undertrycka smärre företag och ej heller må leda till utövande av mannamån gentemot sådana». I enlighet med ett av senator Borah framställt ändringsyrkande stadgar den ytterligare, »att koderna icke må tillåta monopol eller monopolistiska metoder». Men i den konkreta frågan, huruvida prisreglering på kodvägen må äga rum eller icke, iakttager lagen tystnad, och av det förhållandet, att kongressen avslagit ett uttryckligt förbud mot prisreglering, har dragits den slutsatsen, att priskartellering icke blott tolereras utan rent av ingår som ett led i det nya industriella systemet.[2]

Även om NRA-ledningen i det längsta velat undvika att taga ställning till detta ömtåliga spörsmål och i stället skjutit arbetstids- och löneregleringen i förgrunden, så har den icke kunnat förhindra, att prisreglering på indirekt väg blivit en beståndsdel av det övervägande antalet koder, och i åtminstone ett fall har den, enligt förslag av vederbörande kodstyrelse, själv fastställt minimipriser på de-

[1] Lawrence Valenstein o. E. B. Weiss: Business under the Recovery Act, New York 1933.

[2] På förfrågan i representanthusets budgetutskott, huruvida lagen i det hela kunde anses främja kartellbildning efter europeiskt mönster, svarade Richberg: »I allmänhet talat anser jag detta vara förhållandet.»

taljmarknaden, nämligen inom kemiska tvätt- och färgeribranschen. Svävande är alltjämt frågan, huruvida regeringen skall göra bruk av sin prisreglerande befogenhet enligt koden för petroleumindustrien. I fråga om generalkoden för detaljhandeln förelåg bestämt yrkande från handlarnas sida på föreskrift om 10 proc. minimiavans och först efter en mycket segsliten strid träffades en kompromiss, enligt vilken det lades i kodstyrelsens hand att fastställa avansen.[1]

En vägledning för bedömande av, huruvida kodsystemet är ägnat att främja priskartellering, lämnas av det material, som nu föreligger i ett 150-tal godkända koder. Däri meddelade föreskrifter mot illojal konkurrens gå i regel ut på att förbjuda försäljning till lägre pris än självkostnaden. Ur prisregleringssynpunkt erhåller bestämmelsen värde endast under den förutsättningen, att ett standardsystem för kostnadsberäkningar införes inom vederbörande industri. Vanligt är också, att i koderna styrelsen tilldelas som uppgift att upprätta ett system för kostnadskalkyler; med hjälp härav blir det möjligt att beträffande varje särskilt kostnadselement utröna, huruvida en prissättning förekommer, vilken kan brännmärkas såsom illojal konkurrensmetod och i sista hand bestraffas som sådan. Enligt förut gällande lagstiftning var det omöjligt att framgå häremot på annan väg än den fria överenskommelsens, och det illojala förfarandet var åtkomligt endast under den förutsättningen, att avsikt kunde påvisas att tillfoga konkurrent skada eller att upprätta monopol resp. hinder för fri handel (»restraint of trade»).

Redan på ett tidigt stadium av den nya industriella ordningen fann sig en kritiker, f. sekreteraren i Federal Reserve Board, H. Parker Willis, föranlåten uttala: »Tydligt är, att, såsom väntat, vad som nu framlägges är en plan för kartellisering av den amerikanska industrien.» Intrycket härav förstärkes ytterligare genom de i koderna icke ovanliga bestämmelser, enligt vilka produktionen begränsas, vare sig genom att, såsom i fråga om vissa råvaruindustrier, kvottilldelning praktiseras eller genom att den maskinella driften begränsas till viss maximiperiod. Exempel på dylika restriktioner erbjuda bland de tidigast fastställda koderna följande: koderna för bomulls- och ylleindustrierna, spetstillverkningen, järn- och stålindustrien, trävaruindustrien, petroleumindustrien, strumpindustrien, herrbeklädnadsindustrien, tillverkningen av gjutjärnrör samt tillverkningen av underkläder och säckar.

Verkningarna härav på marknaden kunna väntas framträda speciellt starkt inom de industrier, som upprättat den effektivaste pris- och produktionskontrollen, nämligen petroleum-, löskol- och trävaruindustrierna. Ett betydande intresse ur denna synpunkt erbjuder följande sammanställning av officiella partiprisindices för nämnda industriers produkter jämförda med index för samtliga artiklar under var och en av månaderna maj—oktober 1933:

1933	Partiprisindex för samtliga artiklar	petroleum	löskol	trävaror
Maj	62·7	31·2	78·3	59·6
Juni	65·0	34·4	78·3	67·4
Juli	68·9	41·3	81·0	75·9
Augusti	69·5	40·9	83·6	79·4
September	70·8	49·6	84·7	82·0
Oktober	71·2	52·7	89·8	84·2

Koderna för petroleum och trävaror godkändes den 19 augusti för att träda i kraft omkring det följande månadsskiftet, medan koden för löskolindustrien godkändes den 18 september för att träda i kraft den 2 oktober, vilket förhållande icke varit utan sin inverkan på priset, såsom man finner vid en blick på tabellen.

[1] Dessutom finnas bestämmelser om direkt prisreglering genom kodstyrelsen eller därunder sorterande organ i koderna för trävaruindustrien och löskolindustrien.

Av ordföranden i Consumer Advisory Board, mrs Rumsey, har i pressen uppgivits, att prisstegringen å petroleum åsamkar konsumenterna en merutgift å 600 milj. dollars om året; den ökade lönekostnaden inom industrien skulle däremot stanna vid 125 milj. dollars per år. Uppgifter ha i övrigt varit synliga om oskälig stegring av detaljpriserna särskilt å bomullsvaror, för vilken den med 4·2 cents per pound utgående tillverkningsskatten uppgives ha tjänat som förevändning. I anledning härav har i konsumentkretsar framträtt en viss oro, för vilken nyssnämnda organ inom NRA gjort sig till tolk; till hjälp för konsumenterna har inom organisationen upprättats en »byrå för ekonomisk upplysningsverksamhet», och planer förehas å bildandet grevskapsvis av konsumentråd över hela landet. Särskilt starkt har missnöjet varit på farmarhåll, och senator Borah har indignerad krävt antitrustlagstiftningens återinförande; han påstår, att priserna å varor »nödvändiga för jordbrukarens och arbetarens välbefinnande och hälsa» stegrats med 62 à 120 %.

På vissa håll anses, att regeringen i längden icke kan undandraga sig att själv taga hand om prisregleringen för att få till stånd en bättre balans i prissystemet i enlighet med grundtanken i återhämtningsprogrammet. Hittills har emellertid regeringen i princip ställt sig avvisande mot införandet i koderna av föreskrifter om vissa priser eller prismarginaler; de härå syftande bestämmelser, som finnas i koden för petroleumindustrien och som bl. a. lägga i presidentens hand att för en försökstid av 90 dagar fastställa maximipriser, uppgivas ha godkänts endast med största tvekan. Bland allmänheten ställer man sig misstrogen till prisregleringen, som befaras komma att leda till nivellering av prisnivån i uppåtgående riktning. På industrihåll råder delade meningar om en prisreglering. En enhetlig prissättning inom petroleumindustrien betraktas av de smärre, självständiga företagen, vilka representera tredjedelen av landets totalproduktion, såsom ett allvarligt hot mot deras existens.

Givetvis är man ej heller inom affärs- och industrivärlden blind för de oöverskådliga konsekvenser, som ett inslående på den offentliga prisregleringens väg kan tänkas medföra.

Frågan om arbetsgivar- resp. arbetarpartens ställning inom NRA-organisationen. Under en tredje rubrik skulle kunna sammanfattas den kritik NRA haft att möta på grund av oklarheten om dess organisatoriska uppbyggnad och om den ställning däri, som arbetsgivarna, arbetarna och det allmänna var för sig och i förhållande till varandra skola intaga. Man vet i själva verket icke, om man här står inför en början till industriell demokrati resp. någon annan genomgripande omläggning av den amerikanska industrien eller om det i huvudsak endast är fråga om en kristidsorganisation, en provisorisk anordning för övervinnande av det kritiska läget på arbetsmarknaden.

Den förbistring, som råder i uppfattningen av dessa grundläggande frågor, framträdde alldeles särskilt vid diskussionen rörande det förslag, som i början av november framlades av ordföranden i General Electric Company, ledamoten av NRA:s rådgivande organ för industriella frågor, Gerard Swope. Detta förslag gick i korthet ut på en reintegration av industrien under dess förutvarande ledning och med en högsta handelskammare såsom sammanhållande element. Kammaren, som skulle uppbyggas på den nu existerande »United States Chamber of Commerce», skulle utse ett råd bestående av framstående representanter för industrien och affärsvärlden för övervakande av kodernas tillämpning. En unionsmyndighet, vars ställning och befogenheter icke närmare angåvos i förslaget, tänktes såsom bakgrund till handelskammarrådet för genomförande i erforderliga fall av dess beslut på det lagliga tvångets väg samt med vetomakt gentemot dessa. I handelskammaren skulle unionsmakten företrädas av handelsministern och hans närmaste man.

Yrkesföreningarnas kodstyrelser skulle i första hand sortera under 12 distriktsstyrelser, en för varje reservbanksdistrikt, samt i sista hand under handelskammarrådet fungerande som en slags appellinstans; frågor om kodreglernas tolkning och tillämpning på rättslig väg skulle gå vidare till Federal Trade Commission eller justitieministeriet. I rådet och kodstyrelserna skulle — liksom i handelskammaren — unionsmakten vara företrädd.

Handelskammaren skulle förfoga över en viss administrativ apparat, rörande vilken det kan vara tillräckligt nämna, att den såsom upplysningscentral för industrien fungerande National Industrial Conference Board skulle bilda en statistisk byrå inom kammaren.

Man kan knappast tänka sig annat än att det Swopeska förslaget var en försöksballong, uppsänd för att utforska riktningen av de vindar, som nu blåsa på höjderna och på djupen. Förslaget var i själva verket så lösligt skisserat, att det exempelvis icke lämnade minsta antydan om den ställning, som skulle tillkomma arbetarparten under det nya systemet. General Johnson skall i en intervju, för vilken han dock icke torde böra göras ansvarig, ha förklarat meningen vara, att »en representation för arbetarna kunde upprättas vid sidan av industriens, med strejk- och lockouträtt absolut förbjuden samt med anordningar för samtliga tvisters avgörande». Rörande unionsmaktens tänkta befogenheter, sättet för tillvaratagande av den konsumerande allmänhetens intresse m. m. lämnades man i fullständigt dunkel. En stor konservativ tidning, New York Herald Tribune, uttalade i anledning av förslagets förtegenhet rörande det här berörda spörsmålet följande: »När mr Swope vill göra gällande att (i artikeln förut antydda) motsättningar icke existera och föreslår genomgripande omgestaltningar för framtiden av det ekonomiska samhällslivet i Förenta staterna med användande av en terminologi, som giver vid handen, att allt skall fortgå i de gamla spåren, skapar han en betänklig förvirring rörande en situation, som i utomordentligt hög grad är i behov av klarhet.»

Swope framlade senare ett reviderat förslag, där det först föreslagna handelskammarrådet återfinnes under benämningen »nationella ekonomiska rådet» med representanter bl. a. för arbetarnas organisationer (till antalet åtta av samtliga 35 medlemmar) och konsumenterna (fem representanter) förutom representanter för industrien, handeln, jordbruket, transportverksamheten och federala reservbankerna. Den till grund för detta nya förslag liggande grundtanken synes dock vara densamma som i första utkastet, nämligen industriell självstyrelse, med minsta möjliga inblandning från det allmännas sida.

Fjorton dagar efter framläggandet av det reviderade Swopeska förslaget utsändes av ledningen för NRA signaler, visande på en helt annan kurs än den i förslaget antydda. I en kommuniké av den 22 november förklarades det vara en skyldighet för den närmast ansvariga ledningen inom NRA att ifråga om administrationen av kodreglerna tillse: 1) att bestämmelser i sådant syfte, lämpade efter resp. industriers särskilda förhållanden, infördes i varje kod; 2) att kodstyrelsen erhölle en sådan organisation, att den på ett snabbt och effektivt sätt kunde handhava kodreglerna; 3) att kodstyrelsen på ett effektivt sätt ombesörjde administrationen; 4) att regeringen snabbt inskrede i de fall, då kodstyrelsen försummat eller varit ur stånd att tillämpa kodreglerna eller då den missbrukade sin myndighet.

I fråga om administrationen uppställdes en skillnad mellan två olika grupper av verksamhetsgrenar, nämligen a) ekonomisk planläggning, undersökningar, rapportering och förslag rörande industriens förhållanden samt insamling av statistiska uppgifter, utarbetandet av metoder för kostnadsberäkningar m. m.; b) behandling av klagomål rörande bristande efterlevnad av kodreglerna (medling, förlikning och skiljedom) samt hänvisning av olösta tvistefrågor till vederbörande regeringsinstanser.

Samtidigt som det förklarades vara ett önskemål att kodstyrelserna i största

möjliga utsträckning åtoge sig dessa uppgifter och att för detta ändamål yrkesföreningarna toges i anspråk enligt kodernas föreskrifter, underströks på det kraftigaste, att ansvaret för en effektiv administration av kodreglerna vilade på NRA. NRA komme att övervaka den i kodstyrelsernas hand lagda tillämpningen av reglerna samt därutöver själv ingripa i administrationen, »närhelst en industri vore ur stånd att administrera en kod eller underläte att så göra eller där fråga vore om sådana uppgifter, som på grund av sin natur torde ombesörjas av regeringsmakten».

Medan sådana uppgifter som ekonomisk planläggning m. m. (se under a) ovan) i regel icke förutsattes påkalla regeringens ingripande, vore förhållandet ett helt annat med klagomål över bristande efterlevnad av kodreglerna. Vad gäller klagomål över illojal konkurrens vore yrkesföreningarna vanligen väl rustade för att behandla dessa, men i erforderliga fall tillkomme det regeringens representanter i kodstyrelsen att inlägga veto. Däremot vore kodstyrelserna endast undantagsvis[1] lämpade att handlägga tvister rörande arbetsförhållandena. Dessa vore därför att hänvisa till den centrala skiljenämnden för arbetarfrågor (National Labor Board).

Dessutom uppdrogos i kommunikén grundlinjer för en ytterligare skärpt tillsyn från regeringsmaktens sida, varom sedermera en ny kommuniké utfärdats den 6 december. För att »fylla luckorna i den industriella självstyrelsen» upprättas för varje delstat ett tillsynsorgan, avsett att efter hand ersätta den förut bestående lokala NRA-organisationen, vilken hittills haft till huvudsaklig uppgift att övervaka tillämpningen av den provisoriska överenskommelsen.[2] Dessa organ skola inskrida i de fall, då en industri ännu icke hunnit organisera sig för uppgiften, då den på viss ort saknar organ för industriell självstyrelse eller icke träffat lämpliga anstalter för handläggning av arbetstvister, ävensom i de fall, då uppgörelse i viss fråga icke kunnat träffas av kodstyrelsen. Än längre syftar följande uttalande av programmatisk natur, infört i kommunikén den 22 november:

»Även i de fall, då en industri är i besittning av en fullständig organisation för behandling av klagomål, kan det vara gagneligt att den påkallar inskridande av regeringsmaktens organ för att supplera dess verksamhet. Sålunda kan i fråga om vissa klagomål förundersökning utföras av ett regionalt regeringsorgan och resultatet delgivas den industriella självstyrelsens organ. Detta är ägnat att belysa den till grund för NRA liggande fundamentala idén om industriell självdisciplin i samverkan med regeringsmakten. En dylik samverkan tillika med förekomsten av representanter för industrien i regeringens rådgivande organ bildar en effektiv garanti mot byråkratiska tendenser.»

Att i detta uttalande ordet »självstyrelse» ersatts med »självdisciplin», synes vara mer än en händelse och torde kunna anses belysande för den bakomliggande principiella uppfattningen.

Enligt kommunikén den 6 december tillsattes för varje delstat en särskild myndighet (State Director) för behandling av klagomål över bristande efterlevnad av kodreglerna. Uppgiften begränsar sig till att verka på upplysningens och förhandlingens väg. Att vidtaga rättsliga åtgärder i anledning av klagomål tillkommer icke dessa myndigheter, utan ankommer enligt återuppbyggnadslagen på generalprokuratorn resp. Federal Trade Commission.

Vid sidan av den nya myndigheten upprättas inom varje delstat en nämnd (State Adjustment Board), bestående av en representant för det allmänna, en representant för industrien och en representant för arbetarna. Nämnden skall söka medla i de fall, då »State Director» icke lyckats få uppgörelse till stånd. Visar sig medlingsförsöket fruktlöst, går ärendet vidare till NRA:s centrala kontrollnämnd

[1] Exempelvis i löskolindustrien, där ett system med arbetarrepresentation i nämnder upprättats.

[2] Se rapport rörande »Grunddragen av lagstiftningen om industriell återuppbyggnad i Förenta staterna», sid. 24, noten (Soc. Medd. årg. 1933, sid. 778).

(National Compliance Board), som efter eget beprövande hänvisar det till generalprokuratorn eller Federal Trade Commission för rättsliga åtgärders vidtagande.[1]

Den organiserade arbetarrörelsen har vid upprepade tillfällen framställt krav på representation i kodstyrelserna, ett krav som ju icke kan anses tillgodosett genom den skärpta statskontroll, som bebådas i kommunikéerna av den 22 november och 6 december. I vad mån detta krav kan komma att aktualiseras, är för närvarande icke möjligt att bedöma. Vissa uttalanden från arbetarhåll giva emellertid vid handen, att man vid närmare eftertanke ställer sig betänksam inför konsekvenserna av ett bifall till kravet, varigenom ju arbetarparten skulle kallas att under ansvar deltaga i beslut om frågor av rent ekonomisk innebörd.

Överhuvud måste det alltjämt anses vara en öppen fråga, huruvida och på vad sätt den åsyftade maktbalansen inom NRA-organisationen skall kunna fås till stånd. I realiteten är arbetarorganisationernas ställning icke särdeles stark. Under innevarande år har visserligen anslutningen fördubblats, men ändock räkna arbetarnas egna organisationer icke mer än 5 miljoner medlemmar bland 30 miljoner anställda inom industrien, handeln och transportverksamheten; till de av företagen bildade sammanslutningarna uppgivas $1^1/_2$ miljon arbetare vara anslutna.

Till ovissheten om arbetarpartens ställning inom NRA-organisationen bidrager i sin mån också det förhållandet, att uppfattningen i arbetsrättsliga frågor ännu är så föga framskriden i Förenta staterna. Ett par exempel kunna vara ägnade att kasta ett ljus häröver. Gentemot chefen för NRA, som betecknat strejker såsom »ekonomiskt sabotage», anser sig vice ordföranden i American Federation of Labor, Matthew Woll, böra erinra, att strejk- liksom lockouträtten är obeskuren, ett tema, som också upptagits till behandling i den mera radikala tidskriftslitteraturen. Huru det i verkligheten förhåller sig med organisationsrätten belyses därav, att bland de av »National Labor Board» handlagda arbetskonflikterna drygt två tredjedelar (70 %) rört sig om arbetarnas rätt till kollektiv förhandling enligt paragraf 7:a av återuppbyggnadslagen.

---

[1] I detta sammanhang kan vara av intresse omnämna, att anstalter träffats för skapande av ett högsta råd för kristidsfrågor (*National Emergency Council*), avsett att bringa till stånd samverkan mellan de olika kristidsorganisationerna. Härom utfärdades av presidenten en förordning daterad den 17 november, vilken dock bekantgjordes i pressen först den 6 december. Medlemmar av rådet skola vara: inrikes-, jordbruks-, handels- och arbetsministrarna samt cheferna för jordbrukets kristidsadministration (Agricultural Adjustment Administration), NRA och nödhjälpsadministrationen (Federal Emergency Relief Administration), vidare ordförandena i egnahemslånekorporationen (Home Owners' Loan Corporation) och administrationen för jordbrukskredit (Farm Credit Administration) samt en representant för konsumentrådet.

Rådets befogenheter skola fastställas av unionens president, som ock skall utse en verkställande direktör; såsom sådan skall interimsvis fungera Frank C. Walker. För samverkan med unionsmyndigheterna tillsättes i varje stat en direktör sorterande under rådet ävensom grevskapsråd.

Rådet skall i Washington upprätta en informationsbyrå att stå allmänheten till tjänst med upplysningar rörande de olika kristidsorganisationernas verksamhet; liknande byråer komma att upprättas i grevskapen. Även komma att träffas anstalter för utjämnande av kompetenstvister mellan NRA och jordbrukets kristidsadministration.

Den nya organisationen är avsedd att ersätta de frivilliga organ, som bildats för att biträda med genomförandet av krislagstiftningen.

Washington den 11 december 1933.

Allmänna arbeten för arbetslöshetens bekämpande i Förenta staterna.

Av förste aktuarien *Erik Sjöstrand.*

1. Arbetenas beskaffenhet, uppdragsgivare och administration.

Skogsarbeten, reglering av vattendrag m. m. (lagen den 31 mars 1933). Den första åtgärd, som under den nya unionsregeringen vidtogs för ingångsättandet av allmänna arbeten, var en den 31 mars 1933 utfärdad lag (An Act for the Relief of Unemployment Through the Performance of Useful Public Work, and for Other Purposes), avseende anställning av arbetslösa vid skogsarbeten, regleringar av vattendrag och jordförbättringar — allt arbeten som kunna räknas till den rent produktiva kategorien. Det är härvid fråga om skogsplantering å mark tillhörande unionen eller staterna, förebyggande arbeten mot skogseldar, översvämningar och markens försämring genom erosion samt mot växtsjukdomar, vidare anläggning, underhåll och reparation av skogsvägar och brandgator i nationalparker och nationalskogar m. fl. liknande arbeten.[1] Anstalter skola träffas för inkvartering av de vid dessa arbeten sysselsatta och deras förseende med sådana livsmedel, kläder, läkar- och sjukhusvård ävensom kontant lön, som erfordras under anställningstiden, samt för arbetarnas transport till och från arbetsplatsen.

Enligt inrikesministerns uppgift i radioanförande den 18 juli 1933 beräddes i runt tal 300 000 man anställning vid dessa arbeten. Rörande organisationen av arbetet må hänvisas till en artikel i Sociala Meddelanden med titel »Krislagstiftning i Förenta staterna».[2]

Olika slags arbeten och uppdragsgivare enligt återuppbyggnadslagen. Av vida större omfattning och betydelse ur synpunkten av arbetslöshetens bekämpande äro de arbeten för unionens egen räkning eller med dess understöd, som organiseras i kraft av bestämmelser i andra delen av lagen om industriell återuppbyggnad den 16 juni 1933.

De arbeten, som här komma ifråga, skola utgöras av anläggning av landsvägar och offentliga byggnader, bevarande och utveckling av naturtillgångar, inklusive reglering, användning och rening av vatten, förebyggande av markens försämring genom erosion, utbyggande av vattenfall, överförande av elektrisk energi, upprensning av floder och hamnar samt skyddsarbeten mot ebb och flod, produktion av billiga bostäder och upprensning av slumkvarter, uppförande av sjukhus, pumpstationer och torrdockor samt en del flottbyggnader och andra åtgärder för försvaret; helt allmänt medtagas även alla sådana arbeten, som tidigare varit föremål för offentlig verksamhet, bl. a. enligt 1932 års nödhjälpslag.

För ändamålet anslås av unionsmedel ett belopp av 3·3 miljarder dollars att användas 1) till utförande av arbetena ifråga för unionens egen räkning; 2) till finansiering av arbeten på lånevägen vare sig låntagarna utgöras av delstater, grevskap, kommuner eller enskilda företagare; 3) såsom bidrag utan återbetal-

[1] Enligt andra delen av lagen om industriell återuppbyggnad (se ovan) reserveras ett belopp av 50 miljoner dollars för anläggning av chausséer och skogsvägar i nationalparker och nationalskogar m. m.

[2] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 554.

ningsskyldighet med högst 30 % av arbets- och materialkostnaden till delstaterna, kommunerna och andra offentliga myndigheter för igångsättandet av dylika arbeten samt 4) till erforderliga markförvärv, finansiering i viss utsträckning av järnvägar m. m. Lån kunna utlämnas till delstater, grevskap och kommuner i trots av för dessa gällande konstitutionella eller legala inskränkningar i rätten att upptaga lån.

Särskilt anslag för det unionella vägnätets modernisering. Av det till förfogande ställda beloppet reserveras 400 miljoner dollars för skyndsam modernisering av det unionella vägnätet och dess förgreningar i orterna, speciellt för anordnandet av vägkorsningar i olika plan. Detta belopp fördelas mellan staterna enligt vissa principer och kan användas för bestridandet av kostnaden helt eller delvis för lantmäteri- och planläggningsarbeten, väg- och brobyggnader, inklusive arbetet på nedbringandet av trafikrisken genom anordnandet av vägkorsningar i olika plan, ombyggnad av existerande järnvägskorsningar i samma plan, ändring av vägriktningen för undvikande av järnvägskorsning, vidgning av trånga broar och körbanor, anläggning av trottoarer, ombyggnad av osäkra brokonstruktioner, anläggning av nya leder för trafikens avlastning å tätt bebyggda orter samt för infart och genomfart, ävensom andra anordningar för trafikens förbättring och definitivt undanröjande av risken för fotgängare och fordon.

Medlen kunna ock användas för anläggning av sekundärleder, för vilkas underhåll emellertid vederbörande stat eller kommun skall sörja.

Av beloppet fördelas $^7/_8$ mellan staterna i enlighet med principerna i 1921 års lag om det unionella vägnätet (på basis av areal, folkmängd och posttrafikens utveckling) samt $^1/_8$ i proportion till folkmängden i vederbörande stater.

Entreprenadkontrakt för utförande av hithörande arbeten skola innehålla bestämmelser om minimilöner, vilka i förväg fastställas av vederbörande statliga myndighet, för såväl yrkeskunnig som icke yrkeskunnig arbetskraft; minimilönesatserna skola angivas i samband med det att anbud infordras.

Anslag till egna hem (homesteads). Såsom en första åtgärd i arbetet på det i industricentra uppkomna befolkningsöverskottets fördelning reserveras ett belopp av 25 miljoner dollars att utgå såsom lån eller annan hjälp för inköp av egna hem på basis av självförsörjningsprincipen. Genom avbetalning å lånen skall bildas en fond att förvaltas enligt direktiv utfärdade av presidenten.

En början till förverkligande av denna del av programmet har gjorts genom inköp av 1 200 acres jord nära Morgantown i West Virginia, där en försökskoloni för 200 familjer till arbetslösa kolgruvearbetare skall grundas. Varje lott skall omfatta 2 à 4 acres jord för lämplig odling av grönsaker och frukt, hönsavel samt annan livsmedelsproduktion för eget behov. Med därå uppfört boningshus beräknas varje lott komma att betinga en kostnad av 2 000 dollars, som mot en mindre kontant inbetalning och låg ränta utlånas till kolonisten att amorteras på 21 år. Kolonien skall vara självstyrande med egen skola efter mönstret av en i New England praktiserad plan.

Produktionen av livsmedel för det egna behovet skall kompletteras med industriell tillverkning, som i brist på närbelägen privatindustri skall utföras för postverkets räkning.

Administration. De allmänna arbetena skola enligt återuppbyggnadslagen komma till utförande efter »en omfattande plan», vilken skall inordnas under de allmänna syften, som lagen avser att förverkliga. Hänsyn skall härvid tagas till nationalekonomiska synpunkter likaväl som till demografiska, geopolitiska, industriella och allmänt sociala. Detta har nödvändiggjort en ganska stark centralisering av administrationen, vilken tog fastare former den 8 juli 1933 genom upprättande av en

särskild unionell organisation *(Federal Emergency Administration of Public Works)* under chefskap av inrikesministern Harold L. Ickes. Underlaget bildas givetvis av ett omfattande nät av lokala organ.

Administrationens chef biträdes av en styrelse *(Special Board for Public Works)*, bestående av generalprokuratorn, krigs-, jordbruks-, handels- och arbetsministrarna, budgetdirektören, ställföreträdande chefen och en tjänsteman i finansdepartementet. Vid den centrala ledningens sida stå dessutom tre rådgivande organ för 1) arbetenas planläggning på unionell basis, 2) arbetarfrågor samt 3) tekniska, finansiella och juridiska frågor. Det tillkommer det förstnämnda organet att uppgöra enhetliga planer för resp. distrikt (se nedan) i samverkan med vederbörande lokala myndigheter och organ, att för detta ändamål verkställa undersökningar rörande olika förhållanden, exempelvis utvecklingstendenserna inom befolkningsrörelsen och industrien, centralisations- och decentralisationssträvanden, ändringar i levnadssättet förorsakade av det ökade maskinarbetet, av automobilen, av ändringar i järnvägsfrakter och avgifter för elektrisk ström o. s. v. samt att granska förslag till ordnad samverkan mellan unionella och lokala myndigheter för undvikande av dubbelarbete.

Dessutom har inom centraladministrationen upprättats en skiljenämnd för slitande av arbetstvister, bestående av tre av Förenta staternas president utsedda medlemmar, representerande arbetare, entreprenörer och centraladministrationen *(Board of Labor Review)*. Det föreskrives, att ingen av dessa medlemmar på något sätt får vara lierad med någon organisation av byggnadsarbetare eller vara direkt lierad med eller hava något intresse i entreprenader; ordföranden skall vara helt oberoende av centraladministrationen. Nämnden skall behandla arbetstvister vid entreprenadarbeten ävensom »frågor, som kunna uppstå i anledning av fundamentala ändringar i de ekonomiska förhållandena under entreprenadkontraktets giltighetstid». Nämndens beslut äro bindande för parterna.

För den lokala administrationen uppdelas landet i 10 distrikt, vart och ett under ledning av en särskild av presidenten tillsatt tjänsteman (Regional Adviser), vilken fungerar såsom förbindelselänk med de för varje stat av presidenten utsedda tremannanämnderna (State Advisory Boards). Genom att samtliga dessa organ sortera direkt under presidenten, hoppas man kunna hålla dem fria från skadliga partipolitiska eller lokala inflytelser.

Det tillkommer tremannanämnderna att i resp. stater stimulera intresset för verksamheten, bedriva upplysningsverksamhet angående densamma, från sökande införskaffa erforderliga uppgifter, granska förslagen ur olika synpunkter samt med eget yttrande skyndsamt insända dem till centraladministrationen. Verkställigheten av nämndernas beslut och granskning av ingivna förslag ur ingenjörstekniska, finansiella och juridiska synpunkter ombesörjas i varje stat av en av administrationens chef tillsatt särskild tjänsteman (State engineer).

2. Urval av arbetsprojekt och lånevillkor.

Grunder för urval av arbetsprojekt. Såsom redan omnämnts, består huvuddelen av de av kongressen beslutade allmänna arbetena av

1) sådana, som utföras för unionens egen räkning;

2) sådana, som utföras av delstater, grevskap och kommuner med hjälp av unionen under form av dels bidrag utan återbetalningsskyldighet intill 30 % av arbets- och materialkostnader, dels lån för återstoden av kostnaderna; samt

3) sådana, som utföras av enskilda företagare, vilka direkt finansieras av unionen på lånevägen.

För urval av de arbetsprojekt som kunna komma ifråga vid anslagets fördelning, ha uppställts vissa a l l m ä n n a k r i t e r i e r, nämligen 1) projektets inpassning

i en enhetlig plan och dess lämplighet ur social synpunkt; 2) projektets lämplighet ur ekonomisk synpunkt, d. v. s. dess betydelse för arbetslösheten och återhämtningen inom industrien; 3) projektets hållbarhet ur ingenjörsmässiga och andra tekniska synpunkter; 4) projektets värde ur finanspolitiska synpunkter, d. v. s. dess beräknade avkastning i pengar eller i form av samhällsnyttiga tjänster.

Dessa grunder för förslagens prövning skola gälla ifråga om såväl unionens egna arbeten som övriga. För de förstnämndas del har därjämte uppställts som villkor, att de skola vara av sådan natur, att de icke i framtiden åsamka skattebetalarna några ytterligare kostnader för drift eller underhåll, frånsett vissa undantag, som ur strängt social synpunkt kunna anses motiverade.

Ifråga om arbetsprojekt, för vilka erhålles lån av unionsmedel, tillkommer givetvis sådana synpunkter som låntagarens finansiella ställning och den lämnade säkerhetens värde, varjämte avsikten synes vara att, åtminstone subsidiärt, taga hänsyn till det planerade företagets ekonomiska bärighet.

För bidrag utan återbetalningsskyldighet skola företrädesvis komma ifråga nödvändiga vattenledningsarbeten och avloppsledningar samt »regenerativa» företag, vilka verka stimulerande på annan verksamhet, exempelvis väg- och brobyggnader samt tunnlar, upplåtelser av ny mark för bostäder och industriella företag, överföring av elektrisk energi till nya områden m. m. I betraktande kommer emellertid därjämte den sökande statens eller kommunens finansiella ställning.

Vad beträffar lån till enskilda företag (dylika äro ej berättigade till bidrag utan återbetalningsskyldighet) gälla givetvis strängare villkor ur ekonomisk synpunkt, exempelvis krav på absolut räntabilitet.

Särskilda bestämmelser gälla för arbeten avseende uppförande, ombyggnad, ändring och reparation av billiga bostäder samt upprensning av slumkvarter. Företräde kommer att lämnas bostadsanläggningar, som i första hand äro reserverade för mindre inkomsttagare och som äro grundade på allmännyttiga principer, med begränsad vinstutdelning, maximiföreskrifter angående hyra o. s. v. Spekulativa byggnadsföretag äro uteslutna från erhållande av lån.

Anläggningarna skola ingå som led i planer på längre sikt för samhällenas ekonomiska utveckling, och platsen skall väljas med särskilt beaktande av tillgången på arbetstillfällen, förhandenvarande bostäder, transportmöjligheter, skolor och allmännyttiga inrättningar. De böra icke begränsas till stadsområden och tätt bebyggda centra utan skola även omfatta områden med låga markpriser, så att bostäder av önskvärd standard må kunna beredas även mindre inkomsttagare.

Eftersom avsikten är att bereda arbete i största möjliga utsträckning, skall företräde givas anläggningar å områden med billiga markpriser, där markkostnaden ställer sig relativt låg jämfört med arbets- och materialkostnader. Jämväl kommer företräde att givas anläggningar, där markvärdet ingår som del av det egna kapitalet och där unionens tillskott följaktligen mera effektivt kan utnyttjas för byggnadsändamål.

Anläggningen skall uppföras efter en enhetlig plan och proportionen av olika typer och storlekar av en- resp. flerfamiljshus skall fastställas med hänsyn tagen till förekomsten av olika inkomstgrupper och familjer av olika storlek. Monoton upprepning av hus av samma storlek eller samma typ bör undvikas.

Företräde lämnas det öppna byggnadssättet, och byggnadsplanen bör vara ägnad att bereda tillgång till ljus och frisk luft, vidsträckt utsikt, rekreationsmöjligheter och mark för planering. I planen böra existerande trafikleder och terrängens möjligheter så långt sig göra låter utnyttjas; genomgående trafikleder böra icke anordnas inom bostadsområdet, men bekväma utfartsvägar böra finnas.

Arkitekturen bör vara enkel men konstruktionen solid, så att underhålls- och driftkostnaderna ställa sig låga. Företräde gives åt eldfasta konstruktioner, så att man tryggt kan räkna med en låg avskrivning för värdeförsämring.

I planen kunna ingå odlingar för de boendes egna behov samt affärer m. fl. företag, som anses tillhöra en bostadsanläggning.

Lånevillkor. Lån till stater och kommuner för finansiering av allmänna arbeten utlämnas mot 4 % obligationer till parikurs med 30 års eller i undantagsfall upp till 50 års amorteringstid. Bidrag utan återbetalningsskyldighet utgår, som redan omnämnts, för 30 % av arbets- och materialkostnader, och för täckande, helt eller delvis, av ytterligare 30 % står det staterna öppet att begagna sig av den i lagen medgivna lånemöjligheten.

Emellertid finnas i en del stater konstitutionella hinder mot upptagande av lån, och många stater torde intill yttersta gränsen ha utnyttjat sina lånemöjligheter. I själva verket är det statsfinansiella läget i flertalet delstater utomordentligt allvarligt. Skattestrejker ha etablerats i olika delar av landet, och fastighetsvärdena ha sjunkit så lågt, att den på basis av taxeringarna utgående skatten — vilken spelar en huvudroll i staternas budgeter — i många fall är otillräcklig för bestridande av löpande utgifter; bekanta äro exempelvis de fall, då skolornas lärarpersonal måst vänta flera månader på utfåendet av lön.

Under sådana förhållanden är det förklarligt, att inom en del stater råder motvilja mot att ytterligare öka skuldbördan. Det är för mötande av dessa svårigheter i förening med de konstitutionella hindren, som lagen bemyndigar unionen att inköpa (ev. expropriera) och utarrendera fast och annan egendom för programmets genomförande. I dylikt fall förvärvar exempelvis unionen äganderätten till mark, som erfordras för projektet, och bestrider kostnaderna för arbetena, varefter marken med därå gjorda förbättringar utarrenderas till staten eller kommunen. Transaktionen verkställes, under form av köp från unionens sida för att undanröja de lagliga hindren för finansieringen och samtidigt skaffa unionen säkerhet för utlägget i avvaktan på återförvärv från statens eller kommunens sida.

Det här sagda gäller icke alla stater. En del stater, framför allt New-Englandstaterna och bland sydstaterna särskilt Georgia, åtnjuta god kredit och föredraga måhända att själva bestrida kostnaderna för de allmänna arbetena eller att upplåna medel, eventuellt mot fördelaktigare villkor, på fria marknaden.

Beträffande lån till enskilda företag förbehåller sig administrationen att bestämma villkoren allt efter förhållandena i det särskilda fallet.

Räntan för lån till bostadsanläggningar torde komma att fastställas till 4 %, med förbehåll för omreglering framdeles, och amorteringstiden till 30 år för byggnader av eldfast material och 25 år för andra byggnader.[1] Säkerheten torde i flertalet fall komma att utgöras av första inteckning; där myndigheter stå som låntagare, torde även vanliga obligationer komma till användning.

Såsom allmänt villkor för bostadslån gäller fullt säker räntabilitet, så att ränta och amortering av hela kostnaden kan bestridas under den fastställda amorteringsperioden.

3. Anställnings- och arbetsvillkor.

Ifråga om anställnings- och arbetsvillkor vid de allmänna arbetena meddelar återuppbyggnadslagen följande generella föreskrifter: I entreprenad- och andra kontrakt skola ingå bestämmelser om 1) att straffångar icke få användas i arbetet, 2) att arbetstiden, så långt sig göra låter, skall begränsas till högst 30 timmar per vecka, undantagandes dock för kontorspersonal och arbetsförmän, 3) att alla anställda skola erhålla en rättvis och rimlig lön, som med hänsyn tagen till arbetstidens längd garanterar en anständig levnadsstandard, 4) att företräde vid an-

[1] Är uppdragsgivaren offentlig myndighet, utgår bidrag utan återbetalningsskyldighet jämte lån.

ställning skall lämnas kvalificerade f. d. krigsanställda med försörjningsplikt samt vidare amerikanska medborgare boende på orten och därnäst de i vederbörande stat eller distrikt boende, 5) att i största möjliga utsträckning mänsklig arbetskraft skall användas i stället för maskiner, i den mån så låter sig göra och är förenligt med sunda ekonomiska principer och det allmännyttiga syftet.

Rekrytering av arbetskraft. I fråga om rekrytering av arbetskraft vid allmänna arbeten gäller enligt ett av presidenten den 31 juli 1933 utfärdat reglemente följande:

1. För erhållande av anställning skola endast komma ifråga vederbörligen kvalificerade arbetslösa personer och sålunda icke arbetare, som blott vilja byta plats (»who merely wish to change one good job for another»).
2. Arbetstillfällena skola i geografiskt hänseende spridas över största möjliga område och i görligaste mån rättvist fördelas.
3. Kvalificerade arbetare, som enligt lag äro berättigade till företräde vid anställning, skola beredas sådant (se ovan).
4. Onödiga kostnader och personliga besvikelser till följd av anhopning av arbetssökande i närheten av arbetsplatsen skola undvikas.
5. Erforderlig arbetskraft från orten skall, i den mån så lämpligen kan ske, uttagas från listor å kvalificerade arbetare insända från sådana lokala arbetsförmedlingsanstalter, som för ändamålet utsetts av vederbörande unionella myndighet (United States Employment Service). Högt utbildade och organiserade arbetare[1] behöva emellertid icke anmäla sig å anstalterna, utan skola i vanlig väg anskaffas genom erkända lokala fackliga organisationer. Därest kvalificerad arbetskraft icke ställes till förfogande av organisationen inom 48 timmar efter det begäran härom framställts, skall arbetskraften anskaffas genom anstalterna.

I anvisningar, som den 7 sept. 1933 utfärdats av centraladministrationen till ledning vid förhandlingar om entreprenadkontrakts upprättande, förklaras visserligen, att »arbetsgivarna må använda organiserad eller oorganiserad arbetskraft». Samtidigt hänvisas emellertid till nyss citerade föreskrifter (p. 5), varjämte erinras, att ifråga om användandet av oorganiserad arbetskraft gälla de i annan insänd rapport återgivna föreskrifterna i paragraf 7: a av återuppbyggnadslagen.[2] I en senare utfärdad instruktion för de inom resp. delstatsområden upprättade tremannanämnderna förekommer allenast hänvisning till presidentens reglementariska föreskrifter jämte paragraf 7: a av återuppbyggnadslagen.[3]

Med hänsyn därtill att den organisation av arbetsförmedlingsväsendet på unionell basis, som möjliggjorts genom en lag av den 6 juni 1933, ännu endast befinner sig i begynnelsestadiet, torde någon bestämd praxis ifråga om arbetsförmedlingsanstalternas roll vid rekrytering av arbetskraft till allmänna arbeten icke ha hunnit utbilda sig. Framhållas må emellertid, att inrikesministern i ett anförande den 18 juli 1933 förklarat syftet med anstalters upprättande vara »att möjliggöra anskaffning av lämplig arbetskraft, garantera en rättvis fördelning av arbetskraften samt förebygga mannamån gentemot viss kategori av arbetare, förtryck från arbetsgivarnas sida och favoritsystem».

Arbetstid. I fråga om arbetstid vid allmänna arbeten gäller följande enligt det av presidenten den 31 juli 1933 utfärdade reglementet:

---

[1] I senare utfärdade anvisningar och instruktioner ändrat till »organiserade arbetare, vare sig yrkeskunniga eller icke yrkeskunniga».

[2] Se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 762 ff.

[3] Entreprenör skall underkasta sig gällande kod för branschen eller, om sådan icke finnes upprättad, förplikta sig efterfölja den provisoriska »blanket code».

1. Så långt möjligt skall 30 timmars vecka praktiseras. Ifråga om sådana grupper av arbetare, som omfattas av godkänd kod, skall dock kodens arbetstid tillämpas — alltså längre arbetstid.[1]

2. Arbetstid, som går förlorad på grund av omild väderlek, skall kunna återtagas under följande vecka eller veckor av månaden.

3. Begränsningen till 30 timmar i veckan kan ersättas av begränsning till 130 timmar i månaden å orter, där tillräcklig arbetskraft icke finnes tillgänglig i arbetsplatsens omedelbara närhet.[2]

4. Vid arbete i avlägsna och otillgängliga trakter, där lägerplatser måste anordnas för arbetarnas inlogering och bespisning, må arbetstiden utsträckas till högst 8 timmar om dagen och 40 timmar i veckan, såvida vederbörande verkställande myndighet (State engineer) därom fattat beslut före entreprenadens utlysande.

Arbetslön. Utöver den förut i lagen förekommande allmänna föreskriften om arbetslönens storlek meddelas i utgivna instruktioner en del bestämmelser hänförande sig till lönen.

Sålunda stadgas i det av presidenten den 31 juli 1933 utfärdade reglementet, att lönen skall utbetalas minst en gång i veckan och att något avdrag icke får göras för inköpta varor, hyra eller andra betalningsförpliktelser.

Vidare skall entreprenören medelst anslag på synlig och lätt tillgänglig plats vid arbetsstället tillkännagiva alla lönesatser, som gälla för olika kategorier av arbetare.

Betydelsefullast äro emellertid bestämmelser, som i administrativ väg utfärdats angående lönesatserna och sättet för deras reglering. I nyssnämnda reglemente föreskrives, att minimilönesatser för yrkeskunnig resp. icke yrkeskunnig arbetskraft skola fastställas i entreprenadkontrakten och att de skola bekantgöras vid entreprenadens utlysning. I anledning härav har centraladministrationen fastställt följande minimitimlöner för konstruktionsarbeten inom de tre olika zoner, i vilka landet för ändamålet indelats:

	Södra zonen	Mellersta zonen	Norra zonen
Yrkeskunniga	1·00 doll.	1·10 doll.	1·20 doll.
Icke yrkeskunniga	0·40 »	0·45 »	0·50 »

Därest i kollektivavtal stipulerad timlön skulle överstiga angivna minimisatser, skall den förra äga tillämpning. Tvister angående lönen avgöras med bindande verkan av den förut omnämnda, inom centraladministrationen upprättade skiljenämnden, vilken även har att yttra sig i frågor om lönens reglering och anpassning efter ändrade ekonomiska förhållanden.

Lönesättningen vid allmänna arbeten torde merendels betraktas såsom en seger för den organiserade arbetarrörelsens krav och har framkallat skarpt klander, särskilt från jordbrukarhåll, där man f. ö. känner sig besviken över att den utlovade prisstegringen på jordbrukets produkter ännu på långt när icke realiserats. Å andra sidan har administrationens ståndpunkt i ett anförande av inrikesministern den 23 september 1933 motiverats med en hänvisning till den ökade köpkraft, som den höga lönen skapar och som efter hand kan väntas verka stimulerande på näringslivet i dess helhet, inkl. jordbruket. Erinras kan ock om den exceptionellt korta arbetstid, som gäller vid allmänna arbeten, nämligen 30 timmar per vecka.

* *
*

[1] I centraladministrationens instruktioner av den 12 september 1933 föreskrives emellertid, att oaktat däremot stridande bestämmelser i godkänd kod 30 timmars arbetsvecka skall tillämpas.

[2] Enligt senare utfärdade instruktioner skall i de fall, då undantagsföreskriften är avsedd att tillämpas, tillkännagivande därom ske vid entreprenadens utlysande.

Beträffande arbetsvillkoren i övrigt må till sist framhållas, att entreprenören skall ombesörja försäkring av de anställda mot olycksfall i arbetet och ställa sig till efterrättelse härutinnan gällande lagstiftning i resp. stater.

Verksamhetens finansiering. Medel för de allmänna arbetenas finansiering anskaffas av unionen genom utgivande av obligationer, reverser, skuldcertifikat och skattkammarväxlar enligt *Second Liberty Bond Act* samt finansieras genom vissa nya skatter, varom föreskrifter meddelas i återuppbyggnadslagen. Amortering av utestående skuld skall ske med 2 1/2 % årligen, börjande med finansåret 1934. Bland de nya skatterna äro särskilt att nämna följande.

1. Beskattning av korporationers (Corporations) aktiekapital *(Capital Stock Tax)* efter 1 ‰ per år, gällande detta även utländska bolags kapital till den del det användes för affärstransaktioner i Förenta staterna. Skatten utgår första gången för det med den 30 juni 1933 avslutade finansåret på basis av deklarerat värde vid slutet av senaste räkenskapsperioden dessförinnan.
2. Beskattning efter 5 % per år av korporationers nettoinkomst *(Excess Profits Tax)* till den del den överstiger 12 1/2 % av aktiekapitalet, gällande detta även utländska bolag liksom ovan. Skatten utgår första gången för räkenskapsår slutande efter den 30 juni 1933.
3. Beskattning av utdelningar *(Tax on Dividends)* till andra än inhemska korporationer efter 5 % å utdelningens belopp. Skatten utgår för utdelning, som beslutas efter lagens ikraftträdande, och uttages av vederbörande korporation.

Dessa skatter skola emellertid upphöra att utgå för det första finans-, räkenskaps- resp. kalenderår, som följer på en av presidenten utfärdad proklamation om upphävande av det adertonde amendementet till konstitutionen (rusdrycksförbudet).

I övrigt kan nämnas en ökning av tilläggsskatten å korporationers nettoinkomst från 3/4 % till 1 % för åren 1934 och 1935, så att totala skatten å nettoinkomsten för nämnda år skall utgå efter 14 3/4 %. Bestämmelserna rörande avdrag för förlust ändras så, att nettoförlust under visst år å värdepapperstransaktioner icke får avdragas från följande års vinst å dylika transaktioner; ej heller får avdragas nettoförlust å vanlig affärsverksamhet vid bestämmande av följande års skatteunderlag. Dessa bestämmelser kunna betraktas som tillkomna i anledning av de avslöjanden, som framkommit vid de sedan i våras pågående förhören med bankledningarna.

Verksamhetens utveckling intill mitten av oktober 1933. Enligt officiell uppgift hade intill den 17 oktober 1933 av totalanslaget å 3 300 miljoner dollars ett sammanlagt belopp å 2 050 miljoner dollars tilldelats godkända arbetsprojekt. Endast en ringa del av arbetena har emellertid påbörjats, och i själva verket utgjorde det av finansministeriet intill mitten av oktober utanordnade beloppet mindre än 100 miljoner dollars. Förberedelserna med upprättande av förslag, deras insändande för granskning och godkännande samt slutligen utlysningen av entreprenader och beslutet därom tager givetvis sin tid, och enligt uttalande av sakkunnig person (mr Young i »Industrial Relations Councellors») kan det icke väntas, att verksamheten når sin största utveckling förrän fram på våren.

De hittills godkända arbetsprojekten ha till alldeles övervägande del utgjorts av sådana, som skola komma till utförande för unionens räkning. Av godkända 7 000 arbetsprojekt uppgå sålunda de statliga och kommunala arbetena icke till mer än ett par hundratal. Att de unionella arbetena erhållit ett så stort försprång beror givetvis därpå, att den beviljande myndigheten redan är förtrogen med hithörande projekt samt förfogar över en stab av ingenjörer och annan personal, som utan dröjsmål kan disponeras för utförande av förberedelsearbetet.

Av det till omedelbart förfogande ställda särskilda anslaget å 400 miljoner dol-

lars för det unionella vägnätets förbättring hade den 5 oktober 1933 icke mer än 135·5 miljoner dollars kunnat fördelas, beroende på dröjsmål från städernas sida; ytterligare hade av 2 160 godkända projekt endast 1 359 kontraherats och allenast 757 voro under utförande. Detta föranledde inrikesministern att utsända en skarp anmaningsskrivelse till guvernörerna, och de försumliga staterna fingo figurera i pressen.

Rörande orsakerna till dröjsmålet väcktes vid den i början av oktober 1933 i Washington församlade kongressen av American Federation of Labor förslag till en resolution, i vilken vissa icke namngivna medlemmar av administrationen beskylldes för »slapphet eller bristande effektivitet eller än värre» samt för försök att gynna markspekulanter och att nedpressa arbetslönen för yrkeskunniga. Å detta försök till attack, som dock kvävdes i sin linda, svarade inrikesministern med en hänvisning till svårigheten att få lokalstyrelserna att samtycka till de höga lönesatser, som skola utgå enligt godkända koder; samtidigt förklarade han sig emellertid vara förpliktad att tillämpa den i lag sanktionerade lönepolitiken.

Uppgifter ha varit synliga i pressen, att av den i januari 1934 sammanträdande kongressen kommer att begäras en ökning av anslaget för allmänna arbeten från 3·3 till 5 miljarder dollars. Huruvida så sker uppgives komma att bero på de ekonomiska förhållandena om tre månader ävensom på programmets verkningar i arbetsmarknadshänseende.

(Förestående redogörelse är av författaren daterad den 21 oktober 1933, det efterföljande kapitlet däremot först den 9 november.)

4. Provisorisk plan för anordnandet av allmänna arbeten under vintermånaderna.

Under mars 1933 var nödtillståndet i Förenta staterna så allmänt utbrett, att fattighjälp åtnjöts av mer än 5 miljoner familjeförsörjare, vilket efter en genomsnittlig beräkning av fyra personer per familj skulle svara mot mer än 20 miljoner understödda personer. Annorlunda uttryckt skulle på var sjätte invånare i Förenta staterna komma en av fattigvården understödd person.

Sedan mars har emellertid tillståndet förbättrats varje månad, tack vare den relativa konjunkturförbättringen, de ökade arbetstillfällen, som beretts genom arbetstidens förkortning i enlighet med lagen om industriell återuppbyggnad, samt genom igångsättandet av allmänna arbeten med användande av det av kongressen till förfogande ställda anslaget å 3 300 miljoner dollars. Härigenom har antalet understödda familjeförsörjare kunnat nedbringas till 3 miljoner, vilket kan beräknas svara mot 12 miljoner understödda män, kvinnor och barn. Understödet uppgives icke utgöra mera än 50 cents om dagen, vilket uppenbarligen är alldeles otillräckligt. Två tredjedelar av understödstagarna ha beretts ett slags nödhjälpsarbeten under ett par dagar i veckan (»work relief»), varav emellertid inkomsten icke uppgått till mer än genomsnittligen 20 dollars i månaden, med växlande belopp för större och mindre orter. Till kostnaden bidraga unionsmyndigheterna med två tredjedelar.

I närvarande läge äro möjligheterna att bereda något större antal personer anställning mot ordinarie lön med anlitande av återuppbyggnadslagen, d. v. s. genom arbetstidens förkortning, i det närmaste uttömda. Någon förhoppning att bringa ett större antal arbetare in under nödlagstiftningen resp. den provisoriska överenskommelsen (»blanket-code») hyser man icke för den närmaste framtiden. Icke heller väntas det, att allmänna arbeten bedrivna enligt den hittills anlitade proceduren, d. v. s. med utlämnande av arbetena på entreprenad, skall taga någon större omfattning förrän fram mot våren. I själva verket har av arbetsministeriet uppgivits, att arbetstillgången minskats under nästförflutna oktober månad. Man

riskerar därför, att många miljoner skola till vintern vara hänvisade till ett för livsuppehället alldeles otillräckligt understöd. Det är inför denna situation, som en ny plan utarbetats för de allmänna arbetenas påskyndande med övergivande till viss del av entreprenadsystemet. För överläggning om planen har kallelse utfärdats till en konferens i Washington den 15 november 1933 med guvernörer i staterna, borgmästare och arbetsledare. Högsta ledningen av arbetena lägges i händerna på en nyupprättad organisation *(Civil Works Administration)* med chefen för nödhjälpsadministrationen, Harry L. Hopkins, i spetsen.

Avsikten är, att planen så gott som omedelbart skall sättas i verket. Sålunda skola 2 miljoner familjeförsörjare, vilka nu åtnjuta fattigvård, beredas arbete redan till den 16 november 1933; återstår en miljon familjer, som jämväl i fortsättningen kommer att omhändertagas av fattigvården, emedan dessa familjer icke räkna någon vuxen manlig medlem, till vilken arbete kan givas. För ytterligare 2 miljoner arbetslösa skulle enligt planen arbete beredas från den 1 december räknat. Hela planen är helt provisorisk och beräknas kunna avvecklas redan den 15 februari 1934. Den avser endast att supplera de förut beslutade allmänna arbetena och att i avvaktan på dessas igångsättande bereda de arbetslösa en någorlunda anständig bärgning under vintermånaderna.

Arbetena komma att utgöras av anläggningar av parker och idrottsplatser, upprensning av vattendrag och dräneringar, vägbyggnader och diverse arbeten av allmännyttig natur, vilka icke ingå i de förut beslutade allmänna arbetena.

Arbetstiden blir 30 timmar i veckan och timlönen den på platsen allmänt gällande för liknande arbeten, vilket i genomsnitt beräknas lämna en inkomst av 50 dollars i månaden. Arbetskostnaden skall utgöra huvuddelen av totalkostnaden, materialkostnaden 20 % à 30 % därav.

För kostnadernas bestridande ställas omedelbart till förfogande 400 miljoner dollars av administrationen för allmänna arbeten[1] (Public Works Administration) och 200 miljoner dollars av nödhjälpsadministration (Emergency Relief Administration). För återstoden av kostnaden (c:a 150 miljoner dollars) räknar man på bidrag av stater, grevskap och kommuner. Skulle dessa icke uppbringa det erforderliga beloppet, är nödhjälpsadministrationen beredd att träda emellan.

Internationella arbetsorganisationen.

Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1933.

Den 1 januari 1933 hade inregistrerats 490 ratifikationer av internationella arbetskonventioner (häri ej inräknat den s. k. Bernkonventionen angående vit fosfor, vilken hittills ratificerats av 32 stater). Vid årsskiftet 1933—1934 hade antalet stigit till 578 — därav 11 s. k. villkorliga — och antalet ratifikationer ökades sålunda under det gångna året med 88 (mot 41 nästföregående år).

För att belysa ratifikationsarbetets fortskridande meddelas här några jämförande uppgifter om antalet verkställda, beslutade eller föreslagna ratifikationer vid slutet av de nio senaste åren:

Vid slutet av år	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Verkställda ratifikationer .	141	185	215	248	333	384	415	449	490	578
Beslutade » .	19	37	38	32	26	21	23	56	51	32
Föreslagna » .	123	123	146	170	148	143	165	121	115	97

En närmare överblick av ratifikationsarbetets fortgång i olika stater lämnas i tabellen å sid. 48—49.

[1] De medel, som ännu stå till förfogande för denna administration, reduceras härigenom till 600 miljoner dollars.

Ratifikationsarbetets fortgång

(R betyder, att ratifikation verkställts. — V = villkorlig ratifikation.

Konferensår	Konventioner	Albanien	Argentina	Australien	Belgien	Brasilien	Bulgarien	Chile	Colombia	Danmark	Dominik. rep.	Estland	Finland	Frankrike	Grekland	Indien	Irland
1919	1) Arbetstidens begränsning	—	R	—	R	f	R	R	R	—	R	—	—	V	R	R	—
	2) Arbetslösheten	—	R	—	R	f	R	R	R	R	—	R	R	R	R	R	R
	3) Kvinnors arbete före och efter barnsbörd	—	R	—	—	f	R	R	R	—	—	—	—	f	R	—	—
	4) Kvinnors nattarbete	R	R	—	R	f	R	R	R	—	—	R	—	R	R	R	R
	5) Minimiålder för minderåriga	R	R	—	R	f	R	R	R	R	R	R	b	—	R	—	R
	6) Minderårigas nattarbete	R	R	—	R	f	R	R	b	R	—	R	b	R	R	R	R
	7) Vit fosfor (Bernkonventionen)	—	—	R	R	—	R	R	—	[1]R	—	R	R	[1]R	—	R	[1]R
1920	8) Minimiålder för arbete å fartyg	—	R	—	R	—	R	f	R	R	R	R	R	—	R	—	R
	9) *Arbetslöshetsersättning*	—	R	—	R	—	R	f	R	—	—	R	—	R	R	—	R
	10) Arbetsförmedling för sjömän	—	R	R	R	—	R	f	R	—	—	R	R	R	R	—	—
1921	11) Minderårigas användande i jordbruket	—	f	—	R	—	R	f	b	f	R	R	—	—	—	—	R
	12) Jordbruksarbetarnas föreningsrätt	—	f	—	R	—	R	R	R	R	—	R	R	R	—	R	R
	13) Socialförsäkring inom jordbruket	—	f	—	R	—	R	R	R	R	—	R	—	R	—	—	R
	14) Användandet av blyvitt vid målning	—	f	—	R	—	R	R	R	—	—	R	R	R	R	—	—
	15) Veckovila i industriella företag	—	f	—	R	—	R	R	R	f	—	R	R	R	R	R	R
	16) Minimiålder för eldare och kollämpare	—	f	—	R	—	R	f	R	R	—	R	R	R	R	R	R
	17) Läkarbesiktning av unga personer å fartyg	—	f	—	R	—	R	f	R	—	—	R	R	R	R	R	R
1925	18) Ersättning för olycksfall i arbete	—	—	—	R	—	R	R	R	—	—	f	—	f	—	—	—
	19) » vid yrkessjukdomar	—	—	—	R	—	R	R	R	—	—	f	R	R	—	R	R
	20) Lika behandling av in- o. utländska arb.	—	—	—	R	—	R	R	R	R	—	R	R	R	—	R	R
	21) Nattarbete i bagerier	—	—	—	—	—	R	R	R	—	—	R	R	f	—	—	—
1926	22) Inspektionen av emigranter	R	—	R	R	—	R	—	R	—	—	—	R	V	—	R	R
	23) Sjömäns anställningsavtal	—	—	—	R	—	R	—	R	—	—	R	b	R	—	R	R
	24) Hemförskaffning av sjömän	—	—	—	R	—	R	—	R	—	—	R	—	R	—	—	R
1927	25) Sjukförsäkring för industriarbetare	—	—	—	—	—	R	R	R	—	—	—	—	—	—	—	—
	26) » » jordbruksarbetare	—	—	—	—	—	R	R	R	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	27) *Metoder för fastställande av minimilöner*	—	—	R	—	—	b	R	R	—	—	—	—	R	—	—	R
1929	28) Vikten å tyngre kollin	—	—	R	f	—	—	R	—	V	—	R	R	—	—	R	R
	29) Skydd mot olycksfall vid lastn. eller lossn.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	R
1930	30) Tvångs- eller obligatoriskt arbete	—	—	R	—	—	R	R	—	R	—	—	—	—	—	—	R
	31) Arbetstiden för affärsanställda	—	—	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1931	32) » i kolgruvor	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—
1932	33) Skydd mot olycksfall vid lastn. *(reviderad)*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	34) Minimiålder i icke-industriellt arbete	—	—	—	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Antal ratifikationer (utom nr 7)	4	9	5	21	—	27	19	24	10	4	19	18	18	18	18	21

[1] Bernkonventionen ratificerad redan före 1919 års arbetskonferens.

intill 1934 års början.

— b = beslut föreligger om ratifikation. — f = förslag föreligger om ratifikation.)

Italien	Japan	Jugoslavien	Kanada	Kina	Kuba	Lettland	Liberia	Litauen	Luxemburg	Mexiko	Nederländerna	Norge	Nya Zeeland	Paraguay	Persien	Polen	Portugal	Rumänien	Schweiz	Spanien	Storbritannien	Sverige	Sydafrika	Tjeckoslovakien	Turkiet	Tyskland	Ungern	Uruguay	Venezuela	Österrike	Antal ratifikationer (R + V)	
V	—	—	—	—	b	V	—	R	R	—	f	—	—	f	—	—	R	R	—	R	—	—	—	R	—	f	—	R	—	V	19	1
R	R	R	—	—	f	f	—	—	R	—	R	R	—	f	—	R	—	R	R	R	R	R	R	f	—	R	R	R	—	R	29	2
b	—	R	—	f	R	R	—	—	R	—	—	—	—	f	—	—	—	R	—	R	—	—	—	f	—	R	R	R	—	—	14	3
R	—	R	—	f	R	f	—	R	R	—	R	—	—	f	—	—	R	R	R	R	R	—	R	R	—	—	R	R	R	R	28	4
b	R	R	—	—	R	R	—	—	R	—	R	—	—	f	—	R	—	R	R	R	R	—	—	R	—	f	—	R	—	—	24	5
R	—	R	—	—	R	R	—	R	R	—	R	—	—	f	—	R	R	R	R	R	R	—	—	f	—	f	R	R	R	R	28	6
[1]R	R	R	[1]R	R	—	—	—	—	[1]R	—	[1]R	[1]R	[1]R	—	R	R	—	R	[1]R	[1]R	[1]R	R	[1]R	R	R	[1]R	R	—	—	R	(32)	7
R	R	R	R	—	R	R	—	—	R	—	R	R	—	—	—	R	—	R	—	R	R	R	—	—	—	R	R	R	—	—	27	8
R	—	R	R	—	R	R	—	—	R	—	b	—	—	—	—	R	—	R	—	R	R	—	—	—	—	R	—	R	—	—	20	9
R	R	R	—	—	R	R	—	—	R	—	b	R	—	—	—	R	—	R	—	R	—	R	—	—	—	R	—	R	—	—	22	10
R	R	—	—	—	f	f	—	—	R	—	b	—	—	—	—	R	—	R	—	R	—	R	—	R	—	f	R	R	—	R	16	11
R	—	R	—	f	f	R	—	—	R	—	R	R	—	—	—	R	—	R	—	R	R	R	—	R	—	R	—	R	—	R	25	12
R	—	—	—	—	f	R	—	—	R	—	R	—	—	—	—	R	—	—	—	R	R	R	—	—	—	R	b	R	—	—	18	13
b	—	R	—	—	R	R	—	—	R	—	b	R	—	—	—	R	—	R	—	R	—	R	—	R	—	—	V	R	R	R	22	14
R	—	R	—	f	b	R	—	R	R	—	b	—	—	—	—	R	R	R	—	R	—	R	—	R	—	f	b	R	—	—	22	15
R	R	R	R	—	R	R	—	—	R	—	R	R	—	—	—	R	—	R	—	R	R	R	—	—	—	R	R	R	—	—	27	16
R	R	R	R	—	R	R	—	—	R	—	R	—	—	—	—	R	—	R	—	R	R	R	—	—	—	R	R	R	—	—	25	17
—	—	R	—	—	R	R	—	—	R	b	R	—	—	—	—	f	R	f	—	R	—	R	—	—	—	—	R	R	—	—	14	18
—	R	R	—	—	R	R	—	—	R	—	R	R	—	—	—	f	R	f	R	R	R	R	—	R	—	R	R	R	—	R	25	19
R	R	R	—	f	R	R	—	—	R	b	R	R	—	—	—	R	R	f	R	R	R	R	R	R	—	R	R	R	—	R	30	20
—	—	—	—	—	R	f	—	—	R	—	f	—	—	—	—	f	—	f	—	R	—	—	—	f	—	f	—	R	—	—	9	21
—	R	—	—	—	b	f	—	—	R	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	f	V	V	—	R	—	f	R	R	—	R	18	22
R	—	R	—	—	R	f	—	—	R	b	b	—	—	—	—	R	—	—	—	R	R	—	—	—	—	R	—	R	—	—	16	23
R	—	R	—	—	R	f	—	—	R	b	b	—	—	—	—	R	—	—	—	R	—	—	—	—	—	R	—	R	—	—	14	24
—	—	R	—	—	f	R	—	R	R	—	—	—	—	—	—	—	—	R	—	R	R	—	—	R	—	R	R	R	—	R	15	25
—	—	—	—	—	f	f	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	R	R	—	—	R	—	R	—	R	—	R	10	26
R	—	—	—	R	f	—	—	—	—	b	f	R	—	—	—	—	—	—	—	R	R	—	R	f	—	R	R	R	—	—	14	27
R	R	R	—	R	f	—	—	—	R	—	R	R	—	—	—	R	R	R	f	R	—	R	V	f	—	R	b	R	R	—	23	28
—	—	—	—	—	f	—	—	—	R	b	f	—	—	—	—	—	—	—	—	R	—	b	—	f	—	—	—	—	—	—	3	29
f	R	R	—	—	—	—	R	—	f	b	R	R	—	—	—	—	—	f	—	R	R	R	—	—	—	—	—	—	—	—	13	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	b	—	—	—	—	—	f	—	f	—	R	—	—	—	—	—	—	—	R	—	V	4	31
—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	f	—	—	—	—	f	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	32
R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b	—	—	—	—	—	R	—	—	2	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	R	—	—	1	34
19	12	21	4	2	16	17	1	5	27	—	15	11	—	—	—	17	8	17	6	30	18	16	5	12	—	17	15	30	4	18	578	

Kortare meddelanden.

— Arbetslön —

Lönestatistisk årsbok för Sverige 1932. En ny årgång av Lönestatistisk årsbok har i slutet av december månad utkommit från trycket. Årsboken, som innehåller den definitiva redogörelsen för arbetslönerna år 1932 inom Sveriges jordbruk och skogsbruk m. m. samt för löneförhållandena under samma år inom industri och hantverk, handel och transportväsen, allmän tjänst m. m., ansluter sig i fråga om uppställning och innehåll i allt väsentligt till föregående årgång. En nyhet för året är, att för olika näringsgrenar uträknats arbetsförtjänster jämväl per vecka, bl. a. i syfte att underlätta jämförelser med utländska lönestatistiska undersökningar, i vilka veckolönen plägar vara den jämte timlönen mest använda enheten. Vidare har försök gjorts att klarlägga det inbördes förhållandet mellan avtalsenliga löner och faktiska löneinkomster.

Preliminära siffror rörande löneförhållandena inom jordbruket och inom industrien år 1932 ha tidigare publicerats i denna tidskrift (årg. 1933, sid. 73 o. f. samt 384 o. f.).

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under november 1933. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av november till 170 702. Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)		Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)
Jordbruk	15 230	+ 1 650	Närings- o. njutningsmedelsind.	1 769	+ 123
Skogshushållning	15 176	— 3 098	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	700	+ 18
Gruvdrift och malmförädling	6 691	— 687	Trämasse- och pappersindustri	2 412	— 243
Jord-, sten- och glasindustri	14 453	+ 1 930	Grafisk industri	466	+ 16
Metall- och maskinindustri	12 362	— 496	Industri och hantverk, ej spec.	3 197	+ 234
Trävaruindustri	13 382	+ 1 253	Sjöfart och fiske	2 933	+ 347
Byggnadsverksamhet	13 960	+ 1 715	Handel och samfärdsel m. m.	12 379	+ 849
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	718	— 89	Husligt arbete	349	+ 40
Textilindustri	743	— 70	Arbete, ej hänf. till annan grupp	52 450	+ 2 301
Beklädnadsindustri	1 332	+ 162	Summa	170 702	+ 5 955

Antalet arbetslösa, som i en eller annan form erhöllo hjälp av stat eller kommun, utgjorde som följer:

Sysselsatta i reservarbeten	statliga	17 691	Med kontant understöd	statligt	50 842
	statskommunala	14 207		kommunalt	11 012
	kommunala	10 326		Summa	104 078

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under november till 7·6 miljoner kronor och under årets elva första månader till sammanlagt 67·7 miljoner kronor.

— Socialförsäkring —

Pensionsförsäkringen år 1932. Till belysning av den allmänna pensionsförsäkringens utveckling kunna meddelas följande uppgifter ur pensionsstyrelsens nu föreliggande berättelse för år 1932, sammanställda med motsvarande siffror för närmast föregående år.

	För år 1929	*För år 1930*	*För år 1931*[1]
Pensionsavgifter:			
I förteckningarna upptagna personer . . . . . miljoner	4·02	4·06	4·10
Avgiftspåförda personer . . . . . »	3·76	3·79	3·82
Påförda avgifter . . . . . milj. kr.	27·92	28·78	29·12
Av de försäkrade erlagda avgifter . . . . . » »	24·59	24·99	24·76
Av kommunerna erlagda avgifter[2] . . . . . » »	1·35	1·41	1·55
Pensioner:	*År 1930*	*År 1931*	*År 1932*
Inkomna ansökningar om pension då sådan förut icke utgår[3] (antal personer)	63 082	71 447	63 385
Ink. ansökn. om ändring av utgående pension[4] (antal personer)	19 173	21 542	24 558
Avslagna ansökningar (antal personer)	5 355	5 051	6 177
Ansökningar, som föranlett återbetalning av erlagda pensionsavgifter enligt 32 § pensionsförsäkringslagen	1 875	1 813	1 346
Antal nytillkomna pensionärer	59 590	66 131	61 203
varav med enbart avgiftspension	27 102	33 927	26 799
Antal utfärdade pensionstillägg för barn (ej antal barn) . .	2 504	2 970	2 809
Antal ändrade pensioner	15 996	17 495	22 252
varav nytillkomna pensionstillägg för personer, som förut uppburit enbart avgiftspension	4 879	6 088	8 502
Antal pensionärer och pensionsbelopp vid årets slut enligt samtliga före resp. års utgång utfärdade pensionsbrev:			
Antal personer med pensionstillägg eller understöd . .	327 998	336 612	351 351
Motsvarande medelbelopp, exkl. avgiftspension och pensionstillägg för barn . . . . . kr.	153·68	157·51	161·47
Antal pensionstillägg för barn (ej antal barn)	9 512	10 606	11 452
Motsvarande medelbelopp . . . . . kr.	213·75	216·52	218·31
Antal personer med enbart avgiftspension	124 568	146 233	157 606
Motsvarande medelbelopp . . . . . kr.	18·33	19·55	20·56
Under året utanordnade pensionstillägg och understöd, inkl. pensionstillägg för barn[5] . . . . . milj. kr.	55·9	59·0	63·3
Under året utanordnade avgiftspensioner . . . . . » »	4·7	5·6	6·5
Sjukvård:			
Ansökningar om sjukvård	5 061	5 396	5 516
Utan ansökan upptagna sjukvårdsärenden	328	377	326
Till förnyad prövning upptagna sjukvårdsärenden	3 041	3 637	4 026
Beslut om sjukvårdande åtgärder	5 541	6 156	6 223
Under året behandlade personer	5 689	6 410	6 800
Årets kostnader för sjukvård . . . . . kr.	1 680 673	2 077 070	2 117 470
Pensionsförsäkringsfonden:	*1930/1931*	*1931/1932*	*1932/1933*
Influtna obligatoriska pensionsavgifter efter avdrag av restituerade . . . . . milj. kr.	26·1	26·2	26·0
Allmänna fondens ökning . . . . . » »	45·6	40·0	46·5
Fondens avkastn. eft. avdrag av omkostnader för förvaltning %	4·95	4·78	4·71
Allmänna fonden vid redovisningsårets slut . . . . milj. kr.	520·3	560·4	606·9
Frivilliga försäkringens fond vid redovisningsårets slut » »	14·0	15·9	18·1

[1] Preliminära siffror. — [2] Utan hänsyn till vad kommunerna sedan återbekommit av de försäkrade. — [3] Häri äro inräknade ansökningar om återbetalning av erlagda pensionsavgifter enligt 32 § pensionsförsäkringslagen. — [4] Här inräknas även ansökningar om nybeviljande av pensionstillägg till personer, som förut åtnjutit enbart avgiftspension. — [5] Härav erlägga landsting och kommuner 1/4 samt staten övriga 3/4.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 november 1933.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	97	3 447	12 801	16 248	387	1 874	2 261	13·9	7·6
Bleck- o. plåtslagareförb. .	44	2 188	—	2 188	1 006	—	1 006	46·0	37·1
Bokbindareförbundet . . .	39	1 891	3 624	5 515	303	262	565	10·2	12·7
Bryggeriindustriarb.-förb. .	95	4 695	1 484	6 179	437	263	700	11·3	11·8
Byggnadsträarbetareförb. [1] .	116	4 053	—	4 053	2 451	—	2 451	60·5	53·6
De förenade förbunden . .	41	3 320	1 348	4 668	280	73	353	7·6	9·2
Elektriska arbetareförb. . .	90	4 643	—	4 643	1 103	—	1 103	23·8	18·5
Gjutareförbundet	99	5 480	2	5 482	984	2	986	18·0	18·3
Grov- o. fabriksarb.-förb.[1] .	316	20 040	3 798	23 838	6 996	750	7 746	32·5	30·0
Gruvindustriarbetareförb. .	36	4 784	43	4 827	1 781	3	1 784	37·0	34·0
Handelsarbetareförb. . . .	231	15 554	7 828	23 382	2 430	492	2 922	12·5	10·7
Kommunalarbetareförb. . .	187	23 261	5 078	28 339	2 581	555	3 136	11·1	9·7
Litografförbundet	17	2 060	122	2 182	207	12	219	10·0	10·2
Livsmedelsarbetareförb. . .	126	14 290	6 208	20 498	2 496	875	3 371	16·4	15·9
Metallindustriarb.-förb. . .	236	92 654	4 274	96 928	20 134	448	20 582	21·2	20·4
Järnbruksarbetare . . .	55	22 259	7	22 266	2 547	3	2 550	11·5	11·8
Verkstadsarbetare . . .	181	70 395	4 267	74 662	17 587	445	18 032	24·2	28·0
Murareförbundet [1]	36	972	—	972	689	—	689	70·9	59·2
Målareförbundet [1]	113	8 028	1	8 029	4 505	—	4 505	56·1	35·1
Pappersindustriarb.-förb. .	135	26 495	1 212	27 707	4 069	166	4 235	15·3	13·7
Sadelm.- o. tapetseraref. .	37	1 645	262	1 907	323	19	342	17·9	14·6
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	53	6 445	3 758	10 203	1 046	299	1 345	13·2	12·4
Stenindustriarbetareförb. .	117	7 214	1	7 215	4 360	—	4 360	60·4	58·1
Sågverksindustriarb.-förb. .	259	20 830	7	20 837	9 313	6	9 319	44·7	41·4
Sågverks- o. brädgårdsarb.	142	13 103	7	13 110	5 346	6	5 352	40·8	32·3
Flottnings- o. skogsarb.	117	7 727	—	7 727	3 967	—	3 967	51·3	55·6
Textilarbetareförbundet . .	99	10 008	16 068	26 076	611	624	1 235	4·7	5·3
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	538	1 848	2 386	14	81	95	4·0	4·5
Transportarbetareförb. . .	106	12 672	195	12 867	3 709	52	3 761	29·2	26·8
Träindustriarbetareförb. . .	169	11 176	80	11 256	3 052	16	3 068	27·3	25·8
Tunnbinderiarbetareförb. .	13	191	—	191	52	—	52	27·2	22·5
Typografförbundet	103	9 092	492	9 584	1 074	66	1 140	11·9	12·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	106	5 687	—	5 687	2 511	—	2 511	44·2	35·6
Tillsammans	3 126	323 353	70 534	393 887	78 904	6 938	85 842	21·8	20·1
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	76	3 437	—	3 437	2 258	—	2 258	65·7	65·5
Summa	3 202	326 790	70 534	397 324	81 162	6 938	88 100	22·2	20·6

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under november uppgivits till inalles 404 823, vilket i genomsnitt motsvarar 4·6 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

[1] De avdelningar, som voro berörda av den pågående byggnadskonflikten, äro *icke medtagna i statistiken*, enär det visade sig omöjligt att inom dessa avdelningar uppdraga någon bestämd gräns mellan de av konflikten berörda och de av annan orsak arbetslösa medlemmarna.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under december 1933.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	26 140	5 720	5 088	457	Hallands län . .	1 814	159	146	1 141
Stockholms län .	6 050	1 399	1 328	432	Göteborgs o. Boh. l.	8 532	342	298	2 495
Uppsala län . . .	2 964	939	904	316	Göteborg	14 892	2 426	2 160	614
Södermanlands län	1 842	421	361	438	Älvsborgs län . .	2 783	561	532	496
Östergötlands län	4 020	820	746	490	Skaraborgs län .	2 382	459	377	519
Norrköping . . .	2 726	165	148	1 652	Värmlands län .	4 533	544	496	833
Jönköpings län .	1 649	362	335	456	Örebro län . . .	4 362	520	392	839
Kronobergs län .	1 045	173	144	604	Västmanlands län	3 641	516	493	706
Norra Kalmar län	1 344	184	178	730	Kopparbergs län .	5 253	702	678	748
Södra Kalmar län	2 449	194	186	1 262	Gävleborgs län .	3 998	309	299	1 294
Gotlands län . .	942	204	189	462	Västernorrlands l.	7 688	384	383	2 002
Blekinge län . .	4 564	735	668	621	Jämtlands län . .	2 645	614	592	431
Kristianstads län .	1 875	573	508	327	Västerbottens län	2 023	344	304	588
Malmöh. l.: Malmö	8 277	1 332	1 220	621	Norrbottens län .	11 399	1 492	1 492	764
Hälsingborg . .	3 406	348	328	979	Tillsammans	**152 111**	**23 613**	**21 593**	**644**
Övriga anstalter	6 873	672	620	1 023					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	16 274	2 666	2 571	559	416	211	16 614	16 833	3 082	2 782	546
Industri o. hantverk	65 359	1 006	961	1 487	293	252	65 226	66 846	1 299	1 213	5 146
Sjöfart och fiske .	7 879	1 164	1 138	210	64	59	8 044	8 089	1 228	1 197	659
Handel o. samfärdsel	14 233	1 317	1 265	3 113	1 555	1 274	16 623	17 346	2 872	2 539	604
Husligt arbete . .	16	—	—	7 364	6 304	5 067	5 442	7 380	6 304	5 067	117
Annat arbete . . .	34 970	8 813	8 782	647	15	13	84 255	35 617	8 828	8 795	403
Summa	**138 731**	**14 966**	**14 717**	**13 380**	**8 647**	**6 876**	**146 204**	**152 111**	**23 613**	**21 593**	**644**
Därav under 18 år	4 143	974	925	1 617	1 119	833	5 591	5 760	2 093	1 758	275
Summa nov. 1933	141 519	15 546	15 253	18 463	8 819	7 172	157 048	159 982	24 365	22 425	657
» dec. 1932	113 347	9 875	9 722	13 182	8 478	6 803	121 899	126 529	18 353	16 525	689
» » 1931	69 797	14 491	14 222	11 360	9 179	7 240	74 962	81 157	23 670	21 462	343
» » 1930	36 117	9 435	9 048	10 227	10 070	7 365	41 502	46 344	19 505	16 413	238

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 819 platser, varav 606 manliga och 213 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 749, 511 och 238 samt under nästlidna månad resp. 1 208, 839 och 369.

	Arbetsförmedlings-anstalter	Hela antalet			Jordbruk m. m.			Skogshus-hållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdeln. .	138731	14 966	14 717	10 036	922	831	6 238	1 744	1 740	5 647	64	64	10163	64	64
1	Stockholms stad . .	21 371	2 854	2 798	488	—	—	8	—	—	5	—	—	121	—	—
2	Stockholms län . . .	5 618	1 056	1 047	939	194	186	179	149	149	36	4	4	144	2	2
3	Uppsala län	2 762	757	737	356	40	36	110	—	—	174	—	—	154	—	—
4	Södermanlands län .	1 576	218	213	246	50	46	—	—	—	—	—	—	10	—	—
5	Östergötlands län . .	3 656	584	567	1 037	88	71	52	55	55	84	—	—	137	—	—
6	Norrköping	2 634	83	79	94	6	6	2	—	—	—	—	—	17	—	—
7	Jönköpings län . . .	1 384	210	206	195	36	32	25	2	2	10	—	—	15	1	1
8	Kronobergs län . . .	922	91	87	138	20	16	36	3	3	1	—	—	58	—	—
9	Kalmar län	3 658	273	270	333	40	37	89	9	9	19	—	—	270	9	9
10	Gotlands län	858	155	154	130	7	6	—	—	—	—	—	—	224	—	—
11	Blekinge län	4 171	528	522	382	16	12	7	—	—	—	—	—	981	—	—
12	Kristianstads län . .	1 539	327	323	430	81	77	17	9	9	8	—	—	158	4	4
13	Malmöhus län: Malmö	6 991	598	595	171	2	2	—	—	—	—	—	—	297	—	—
14	Hälsingborg . .	3 143	203	201	166	1	1	—	—	—	42	—	—	44	—	—
15	Övriga anstalter	6 599	481	470	696	66	59	—	—	—	285	—	—	524	1	1
16	Hallands län	1 748	117	116	171	5	4	1	—	—	7	—	—	311	4	4
17	Göteborgs o. Boh. län	8 354	242	237	393	21	16	4	4	4	21	—	—	5 801	23	23
18	Göteborgs stad . . .	13 128	1 180	1 162	161	13	12	1	—	—	—	—	—	73	—	—
19	Älvsborgs län . . .	2 689	481	478	251	22	19	2	—	—	73	2	2	42	2	2
20	Skaraborgs län . . .	2 118	273	261	386	46	37	6	—	—	—	—	—	88	10	10
21	Värmlands län . . .	4 406	406	403	289	14	11	572	68	68	7	—	—	224	1	1
22	Örebro län	4 034	234	206	267	56	54	222	23	19	858	29	29	72	—	—
23	Västmanlands län . .	3 378	369	363	361	50	44	63	34	34	421	24	24	175	4	4
24	Kopparbergs län . .	4 970	555	554	259	8	7	939	78	78	866	3	3	77	—	—
25	Gävleborgs län . . .	3 791	214	214	164	—	—	205	—	—	240	2	2	25	—	—
26	Västernorrlands län .	7 660	371	371	427	7	7	873	4	4	—	—	—	54	3	3
27	Jämtlands län . . .	2 460	446	431	120	1	1	656	199	199	—	—	—	21	—	—
28	Västerbottens län . .	1 834	204	196	411	25	25	335	62	62	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	11 279	1 456	1 456	575	7	7	1 834	1 045	1 045	2 490	—	—	46	—	—
	Kvinnliga avdeln.	13 380	8 647	6 876	559	416	211	—	—	—	—	—	—	7	—	—
1	Stockholms stad . .	4 769	2 866	2 290	23	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
2	Stockholms län . . .	432	343	281	33	30	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala län	202	182	167	12	12	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	266	203	148	36	28	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	364	236	179	26	23	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	92	82	69	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län . . .	265	152	129	22	13	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län . . .	123	82	57	8	10	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	135	105	94	3	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	84	49	35	4	9	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	393	207	146	22	32	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län . .	336	246	185	54	51	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1 286	734	625	23	2	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—
14	Hälsingborg . .	263	145	127	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	274	191	150	33	29	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	66	42	30	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	178	100	61	14	9	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad . . .	1 764	1 246	998	51	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . . .	94	80	54	3	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	264	186	116	42	44	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	127	138	93	9	18	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	328	286	186	46	47	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län . .	263	147	130	25	13	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län . .	283	147	124	11	7	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	207	95	85	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län .	28	13	12	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . . .	185	168	161	11	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	189	140	108	22	14	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	120	36	36	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Metall- o. maskin-industri			Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	
12 992	**253**	**237**	**8 499**	**154**	**130**	**18 091**	**280**	**280**	**549**	**18**	**18**	**509**	—	—	**1 386**	**7**	**6**	**1 842**	**24**	**22**	
3 495	9	7	416	1	1	5 885	8	8	117	3	3	30	—	—	254	4	4	310	1	1	1
756	57	57	122	5	5	1 077	69	69	17	5	5	3	—	—	28	—	—	65	3	3	2
141	18	8	430	—	—	166	—	—	7	—	—	2	—	—	21	—	—	44	—	—	3
316	25	24	186	—	—	167	9	9	4	—	—	3	—	—	7	—	—	17	—	—	4
259	4	4	197	19	19	465	64	64	5	—	—	7	—	—	15	—	—	44	—	—	5
294	3	3	138	2	2	961	—	—	17	—	—	105	—	—	17	—	—	83	—	—	6
75	—	—	80	—	—	240	1	1	11	—	—	2	—	—	14	—	—	17	1	1	7
14	1	1	32	3	3	55	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	8
294	6	6	218	12	12	240	3	3	13	—	—	3	—	—	10	—	—	35	2	2	9
18	—	—	7	—	—	44	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5	—	—	10
220	—	—	30	—	—	179	—	—	7	—	—	—	—	—	25	—	—	43	2	1	11
114	—	—	22	1	1	235	7	7	5	1	1	3	—	—	9	—	—	27	1	1	12
1 220	16	16	225	1	1	1 454	5	5	85	4	4	29	—	—	139	—	—	147	—	—	13
389	—	—	89	—	—	590	2	2	41	1	1	5	—	—	36	—	—	47	—	—	14
805	4	3	138	—	—	856	—	—	88	3	3	16	—	—	97	—	—	336	—	—	15
186	—	—	73	—	—	283	1	1	15	—	—	24	—	—	63	—	—	37	—	—	16
216	—	—	62	—	—	423	5	5	2	—	—	20	—	—	18	—	—	74	5	5	17
2 292	28	27	636	5	3	1 180	18	18	46	1	1	190	—	—	142	2	1	209	2	2	18
198	11	11	74	8	8	293	7	7	—	—	—	39	—	—	16	—	—	20	—	—	19
171	2	1	80	9	9	246	13	13	9	—	—	5	—	—	11	1	1	42	2	1	20
253	58	58	439	9	9	345	11	11	23	—	—	10	—	—	17	—	—	29	4	4	21
143	2	2	80	22	—	265	—	—	15	—	—	4	—	—	326	—	—	59	—	—	22
432	4	4	202	9	9	372	17	17	3	—	—	2	—	—	13	—	—	35	1	1	23
156	3	3	398	8	8	271	10	10	1	—	—	—	—	—	2	—	—	21	—	—	24
230	—	—	578	—	—	268	1	1	6	—	—	6	—	—	15	—	—	48	—	—	25
204	2	2	1 550	2	2	473	5	5	6	—	—	1	—	—	42	—	—	60	—	—	26
30	—	—	42	—	—	78	7	7	2	—	—	—	—	—	7	—	—	5	—	—	27
17	—	—	190	10	10	149	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	28
54	—	—	1 815	28	28	831	17	17	3	—	—	—	—	—	36	—	—	28	—	—	29
115	**2**	**2**	**6**	**1**	**1**	—	**1**	**1**	**63**	**10**	**9**	**145**	**9**	**7**	**609**	**186**	**121**	**289**	**57**	**42**	
90	2	2	1	1	1	—	1	1	4	2	1	21	2	2	252	67	60	103	25	23	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	4	12	9	9	—	1	1	4
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	4	1	1	5	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	4	1	1	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	1	—	—	12
24	—	—	1	—	—	—	—	—	47	—	—	16	—	—	145	25	23	41	4	4	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	21	—	—	8	1	1	4	1	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	8	8	5	—	—	5	—	—	15	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	17
1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	65	2	—	156	25	20	98	15	8	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	8	—	—	1	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	2	2	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Kem.-tekn. o. belysningsindustri			Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.	**456**	**17**	**17**	**1323**	**64**	**64**	**452**	**4**	**4**	**3450**	**57**	**55**	**7 879**	**1 164**	**1 188**
1	Stockholms stad	30	—	—	66	—	—	190	3	3	999	27	26	629	149	131
2	Stockholms län	2	—	—	80	47	47	28	—	—	89	3	3	96	11	11
3	Uppsala län	4	—	—	5	—	—	4	—	—	32	—	—	8	—	—
4	Södermanlands län	1	—	—	4	—	—	2	—	—	9	—	—	85	26	26
5	Östergötlands län	—	—	—	21	—	—	3	—	—	101	2	2	58	1	1
6	Norrköping	4	—	—	71	—	—	8	—	—	54	1	1	78	53	53
7	Jönköpings län	42	—	—	2	—	—	2	—	—	86	2	2	10	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
9	Kalmar län	16	3	3	18	4	4	16	—	—	85	—	—	532	38	38
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	184	7	7
11	Blekinge län	5	—	—	1	—	—	6	—	—	29	—	—	437	31	30
12	Kristianstads län	—	—	—	3	—	—	2	—	—	13	—	—	45	12	12
13	Malmöhus län: Malmö	141	—	—	29	—	—	35	—	—	480	2	2	434	80	77
14	Hälsingborg	16	—	—	7	—	—	14	—	—	79	1	1	797	151	150
15	Övriga anstalter	22	—	—	12	—	—	6	—	—	78	1	1	361	26	26
16	Hallands län	1	—	—	—	—	—	5	—	—	7	—	—	119	29	29
17	Göteborgs o. Boh. län	64	—	—	6	—	—	4	—	—	16	—	—	187	12	12
18	Göteborgs stad	68	12	12	52	1	1	72	1	1	396	12	11	2 758	356	353
19	Älvsborgs län	—	—	—	52	—	—	4	—	—	56	1	1	17	—	—
20	Skaraborgs län	11	—	—	1	—	—	11	—	—	190	—	—	11	—	—
21	Värmlands län	1	—	—	65	—	—	7	—	—	298	3	3	44	17	17
22	Örebro län	5	2	2	36	—	—	6	—	—	66	—	—	14	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	2	—	—	5	—	—	41	1	1	49	28	28
24	Kopparbergs län	1	—	—	101	—	—	4	—	—	15	—	—	2	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	26	—	—	4	—	—	92	—	—	308	63	63
26	Västernorrlands län	22	—	—	423	12	12	9	—	—	62	—	—	486	53	53
27	Jämtlands län	—	—	—	228	—	—	2	—	—	1	—	—	3	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	—	—	40	12	12
29	Norrbottens län	—	—	—	12	—	—	3	—	—	98	1	1	86	9	9
	Kvinnliga avdeln.	**43**	**7**	**7**	**104**	**28**	**23**	**13**	**3**	**2**	**93**	**39**	**37**	**210**	**64**	**59**
1	Stockholms stad	19	5	5	67	22	17	12	1	—	21	21	20	92	22	19
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	—	—	1	1	1
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	8	9	9
7	Jönköpings län	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	2	—	—	22	2	2	1	—	—	48	2	2	4	1	1
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	9	3	3
15	Övriga anstalter	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	2	1	1
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	10	—	—	10	3	3	—	2	2	1	15	14	55	23	21
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	1	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	2	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	1	1
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	2	2
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kontors-, bank- o. d. personal			Butiks- o. magasinspersonal			Hotell- o. restaurangpersonal			Transportarbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1519	**91**	**84**	**3 977**	**200**	**191**	**883**	**8**	**7**	**7 469**	**996**	**962**	**385**	**22**	**21**	**16**	**—**	**—**	**34 970**	**8 813**	**8 782**	
666	25	20	1 821	131	123	493	2	2	2 476	217	196	222	13	12	12	—	—	2 638	2 261	2 261	1
40	6	6	117	4	4	14	1	1	346	31	30	7	—	—	3	—	—	1 430	465	465	2
27	—	—	53	3	3	7	1	1	102	11	11	1	—	—	—	—	—	914	684	678	3
4	—	—	28	8	8	5	—	—	75	15	15	—	1	1	—	—	—	407	84	84	4
19	10	10	47	2	2	9	—	—	136	22	22	6	1	1	1	—	—	953	316	316	5
46	1	—	84	—	—	11	—	—	231	9	6	3	—	—	—	—	—	366	8	8	6
9	3	3	16	—	—	10	1	1	57	6	6	2	—	—	—	—	—	464	157	157	7
6	—	—	1	—	—	—	—	—	19	5	5	—	—	—	—	—	—	555	59	59	8
11	—	—	20	—	—	5	1	1	103	3	3	—	—	—	—	—	—	1 328	143	143	9
—	—	—	4	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	205	141	141	10
10	—	—	41	—	—	12	—	—	120	5	5	7	—	—	—	—	—	1 629	474	474	11
6	—	—	17	1	1	8	—	—	47	5	5	2	—	—	—	—	—	368	205	205	12
142	5	5	263	4	4	57	—	—	558	45	45	33	—	—	—	—	—	1 102	434	434	13
40	—	—	70	—	—	27	—	—	211	15	14	4	—	—	—	—	—	479	32	32	14
38	1	1	108	6	5	16	1	1	247	32	31	3	—	—	—	—	—	1 867	340	339	15
15	—	—	48	2	2	12	—	—	85	7	7	5	—	—	—	—	—	280	69	69	16
14	1	1	24	2	2	8	—	—	138	10	10	—	—	—	—	—	—	859	159	159	17
277	38	37	790	34	34	115	—	—	1 022	492	485	54	7	7	—	—	—	2 594	158	157	18
7	—	—	20	—	—	5	—	—	119	1	1	2	—	—	—	—	—	1 399	427	427	19
12	—	—	31	—	—	12	1	—	101	2	2	2	—	—	—	—	—	692	187	187	20
14	—	—	48	—	—	8	—	—	115	8	8	3	—	—	—	—	—	1 595	213	213	21
25	—	—	49	—	—	11	—	—	201	8	8	3	—	—	—	—	—	1 307	92	92	22
14	1	1	41	—	—	7	—	—	121	22	22	2	—	—	—	—	—	1 017	174	174	23
4	—	—	24	—	—	3	—	—	59	6	6	1	—	—	—	—	—	1 766	439	439	24
23	—	—	60	3	3	6	—	—	147	7	7	7	—	—	—	—	—	1 333	138	138	25
22	—	—	99	—	—	9	—	—	210	1	1	12	—	—	—	—	—	2 616	282	282	26
5	—	—	20	—	—	11	—	—	72	1	1	2	—	—	—	—	—	1 155	238	223	27
3	—	—	2	—	—	—	—	—	20	5	5	—	—	—	—	—	—	640	90	82	28
20	—	—	31	—	—	2	—	—	301	5	5	2	—	—	—	—	—	3 012	344	344	29
280	**62**	**53**	**655**	**319**	**283**	**1 744**	**697**	**614**	**138**	**266**	**208**	**296**	**211**	**171**	**7 364**	**6 304**	**5 067**	**647**	**15**	**13**	
158	30	27	368	163	114	953	217	192	82	144	96	176	109	79	2 100	2 030	1 629	225	2	2	1
2	—	—	8	—	—	32	17	16	—	1	1	6	4	4	345	291	240	—	—	—	2
—	—	—	7	3	3	6	2	2	—	1	1	2	3	2	172	159	150	3	—	—	3
—	—	—	3	1	—	16	12	11	2	7	7	5	2	2	155	128	89	27	10	10	4
4	—	—	12	2	2	20	17	15	2	2	2	8	6	6	271	186	142	17	—	—	5
—	1	—	—	1	1	10	4	2	2	—	—	1	—	—	52	65	55	4	—	—	6
1	—	—	9	4	4	18	13	9	—	—	—	7	2	2	190	118	104	5	—	—	7
—	—	—	1	1	1	9	6	6	1	1	1	—	—	—	104	64	45	—	—	—	8
—	—	—	1	—	—	9	7	6	—	3	3	1	—	—	103	91	84	15	—	—	9
1	1	1	2	—	—	2	2	2	2	—	—	1	—	—	49	36	28	—	—	—	10
—	—	—	7	2	2	17	16	15	2	2	2	2	2	1	340	150	109	—	—	—	11
1	—	—	1	—	—	43	18	16	—	5	5	—	2	2	229	168	133	5	—	—	12
40	9	9	97	54	52	118	44	41	—	26	24	8	2	1	586	563	466	58	—	—	13
—	1	1	8	2	—	36	11	11	—	5	4	—	1	1	143	119	106	11	—	—	14
—	—	—	6	3	3	14	8	8	6	3	3	1	1	1	167	137	111	13	—	—	15
—	—	—	2	2	1	7	3	3	1	1	1	—	—	—	47	33	24	2	—	—	16
—	—	—	5	3	2	28	12	7	1	—	—	1	4	3	116	72	45	7	—	—	17
63	16	11	85	59	32	171	92	76	30	55	44	53	54	51	703	877	715	210	3	1	18
—	—	—	—	—	—	8	5	4	—	—	—	—	—	—	79	69	48	—	—	—	19
—	1	1	4	3	3	15	7	7	—	1	1	5	4	2	179	122	79	15	—	—	20
—	—	—	1	2	1	8	9	7	—	—	—	1	—	—	108	108	77	—	—	—	21
4	1	1	5	4	4	15	12	7	3	2	1	10	2	1	225	217	152	6	—	—	22
1	—	—	10	6	4	24	16	16	1	3	3	1	5	5	166	101	89	19	—	—	23
—	—	—	—	—	—	51	31	28	—	—	—	—	—	—	220	108	89	—	—	—	24
—	—	—	2	1	1	17	11	9	3	4	4	5	3	3	160	72	65	5	—	—	25
—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	13	8	7	—	—	—	26
—	—	—	5	2	2	71	82	80	—	—	—	2	5	5	93	75	72	—	—	—	27
4	2	2	2	1	1	23	19	14	—	—	—	—	—	—	138	104	81	—	—	—	28
1	—	—	3	—	—	3	3	3	—	—	—	—	—	—	111	33	33	—	—	—	29

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1932		1933										
	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	24·1	31·0	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	21·3	19·4	19·6	19·2	[1] 20·1	21·8
Ansökn. per 100 lediga platser .	661	689	569	565	577	510	458	451	503	476	480	538	657
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	2·38	·	·	2·30	·	·	2·69	·	·	2·94	·	·
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	90·3	88·4	·	·	86·0	·	·	89·6	·	·	91·0	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	28·8	35·2	33·5	33·0	31·4	29·3	25·5	23·1	22·9	25·8	27·4	27·8	28·8
Danmark. Arbetslöshet, i % .	35·1	42·8	43·5	42·8	35·4	28·6	24·8	21·9	21·7	21·4	20·9	23·2	25·7
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	146	173	187	190	166	140	101	88	86	85	84	89	—
Finland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	81	83	77	69	64	53	42	27	20	23	31	42	45
Ansökn. per 100 lediga platser .	471	489	513	489	511	468	419	470	628	556	430	479	520
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	·	76·9	·	·	77·7	·	·	90·1	·	·	86·8	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	22·2	21·7	23·1	22·8	22·0	21·4	20·5	19·4	19·5	19·1	18·4	18·1	17·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 872	2 796	2 979	2 932	2 851	2 771	2 654	2 504	2 507	2 474	2 399	2 360	2 342
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	98·4	99·3	97·5	98·0	99·1	100·1	101·4	102·8	102·9	103·5	104·4	104·2	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	103	103	96	89	83	70	65	61	56	56	59	72	83
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	30·5	34·5	41·8	38·1	30·0	26·5	28·7	27·7	27·7	29·0	[1] 28·6	28·1	—
Arbetslöshetsindex	26·9	29·5	35·3	31·7	27·2	24·2	25·0	23·7	23·8	24·4	24·4	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	33·7	35·5	43·0	40·3	39·3	37·0	34·1	29·9	30·0	29·8	29·9	29·9	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	43·2	45·1	46·2	47·4	·	46·3	44·7	·	·	26·3	22·3	20·9	20·3
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 769	2 073	2 372	2 455	2 166	1 939	1 802	1 727	1 647	1 530	1 425	1 389	1 403
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	12·7	12·0	11·5	11·5	12·2	12·7	13·2	13·3	13·4	13·7	13·9	14·0	14·0
Österrike. Underst. arbetsl., i % .	[1] 28·8	[1] 32·2	[1] 34·9	[1] 35·2	[1] 33·3	[1] 30·7	[1] 28·1	[1] 27·0	[1] 26·4	[1] 25·5	[1] 24·5	—	—
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	21·6	25·5	28·4	28·1	22·8	19·4	17·6	16·4	15·3	15·4	14·5	14·7	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	76	·	·	75	·	·	82	·	·	87	·	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	83	·	·	82	·	·	83	·	·	84	·	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	255	277	316	331	319	310	283	257	240	236	227	233	252
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	293	307	352	369	356	345	314	289	270	266	252	261	279
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 039	1 130	1 225	1 229	1 082	1 026	1 000	884	824	889	907	963	—
Sysselsättn:index (sept. 1926 = 100)	67·5	66·8	65·0	66·1	67·9	68·7	68·7	66·0	69·5	69·1	70·2	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	10 715	13 727	16 511	15 487	14 512	11 680	4 858	2 822	1 580	2 046	3 881	6 491	—
Sysselsättn:index (1 jan. 1927 = 100)	91·5	89·2	90·0	92·7	95·0	97·0	103·8	102·2	97·8	96·2	96·8	97·2	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	17 601	17 814	14 777	13 886	13 087	10 377	5 993	3 769	3 690	3 930	3 140	4 404	10 195
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	8·0	9·9	13·0	[1] 13·7	[1] 13·7	12·7	[1] 11·8	11·0	10·1	[1] 9·6	9·5	—	—
Sysselsättningsindex (1927 = 100)	71·9	63·3	62·3	64·2	66·5	67·9	70·8	71·4	71·8	72·0	—	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	13·5	16·9	20·5	20·7	20·2	17·9	16·6	15·8	15·1	15·0	14·1	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	609	747	873	918	878	796	730	675	640	626	622	627	692
Sysselsättningsindex (1928 = 100)	82·4	75·0	66·8	—	69·1	75·1	79·8	81·8	81·1	81·4	80·4	—	—
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	30	32	33	32	31	30	28	27	26	25	25	25	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	459	429	463	433	416	438	427	484	491	429	453	493	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	28	31	38	45	44	38	30	25	21	20	18	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	12	14	24	25	23	20	15	14	12	10	10	10	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	23	23	28	29	28	23	29	29	18	18	19	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	22·8	25·5	25·5	24·3	25·1	24·5	23·8	21·8	21·2	19·9	19·8	19·8	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	83·2	78·5	77·0	76·9	76·0	77·6	80·7	84·5	87·1	88·5	90·4	91·3	91·8
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	59·4	58·3	56·6	57·5	55·1	56·0	58·7	62·8	67·3	71·6	73·9	74·0	—
Fed. Res. Board (1923–25 = 100)	60·9	59·6	58·1	59·2	56·7	57·8	60·0	64·1	68·9	73·4	76·6	75·8	—
Arbetslöshet, i %	24·2	24·9	25·8	26·0	26·6	26·1	25·8	24·5	24·1	23·7	22·4	21·9	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	28·1	·	·	26·5	·	·	25·7	·	·	25·1	·	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	52	53	52	50	51	52	55	56	57	57	57	55	—

[1] Reviderade siffror.

Levnadskostnader under fjärde kvartalet 1933.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan kvartalsskiftet september—oktober 1933 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 66—67) och tabellerna över kreaturs- och fiskpriser i vissa större städer (sid. 72—73) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk*, som i september undergick höjning från 20 till 21 öre per liter för oskummad vara till följd av den statliga prisregleringen, har varit oförändrat under det nu gångna kvartalet, och priset å separerad vara är likaledes detsamma som vid förra kvartalsskiftet, 7 öre per liter. Å en del ombudsorter ha emellertid höjningar skett även under senaste kvartalet. Oskummad mjölk har sålunda stigit i pris i Göteborg och Borås med 1 öre per liter, i Jönköping och Vänersborg med 2 öre, i Sundsvall med 5 öre, i Sundsvalls sågverksdistrikt med 2 öre samt i Vilhelmina med 3 öre per liter, varemot sänkning skett i Visby med 3 öre. Sedan den vid mjölkregleringens genomförande avsedda prisnivån för *smör* uppnåtts i slutet av augusti, har den svenska partinoteringen kvarstått oförändrad i 2·30 kr. per kg. Även detaljpriserna ha sedan dess i stort sett varit fasta och utvisa för kvartalet endast mindre förskjutningar. Medelpriset å mejerismör utgjorde i december 2·75 kr. per kg och å landssmör 2·53 kr. mot resp. 2·73 och 2·48 kr. i september. I fjol stodo motsvarande priser i 2·53 och 2·34 kr. per kg.

Ostpriserna ha ytterligare stigit, ehuru uppgången varit mindre än under förra kvartalet. Detaljpriserna för december lågo i stort sett på samma nivå som i fjol.

Färska ägg ha undergått den för årstiden vanliga prisutvecklingen. Lantbrukssällskapets partinotering, som vid förra kvartalsskiftet stod i 1·06 kr. per

kg (1 tjog = 1·2 kg), steg till 1·54 kr. under november men sjönk i december till 1·26 kr. Medelpriserna utgjorde i detaljhandeln under resp. kvartalsmånader 1·92, 2·42 och 2·18 kr. per tjog. Septembernoteringen var 1·68 kr. Föregående år var toppsiffran i november 2·76 kr.

Potatispriserna ha sjunkit med i medeltal 4 öre per 5 liter sedan förra kvartalsskiftet. Medelpriset för december utgjorde 34 öre mot 38 öre i fjol. *Gula ärter* ha däremot ytterligare fördyrats till följd av den sämre skörden och ligga för närvarande c:a 25 % över fjolårets prisnivå. Även *bruna bönor* ha fortsatt att stiga något i pris, men äro endast obetydligt dyrare än i fjol.

Havregryn och *risgryn* ha förbilligats med resp. c:a 15 och 5 % under det gångna året.

Mjölnoteringarna utvisa varken i parti eller detalj några nämnvärda förändringar under kvartalet eller i förhållande till prisnivån vid förra årsskiftet. I stort sett torde detta kunna sägas även om *brödpriserna*, om ock en svag sänkningstendens kan konstateras. Sedan förkrigstiden har sammalet rågmjöl stigit i pris med c:a 10 %, vetemjöl med c:a 15 % och rågsiktmjöl med c:a 20 %, varemot motsvarande ökning utgör för grovt spisbröd och vetebröd, bakat med mjölk, resp. c:a 45 och 40 %, för sötlimpa och mjukt grovbröd c:a 50 %, för mjukt vetebröd, bakat med vatten, c:a 60 % samt för skorpor närmare 80 %.

Kött- och fläsknoteringarna under fjärde kvartalet utvisa en del förskjutningar i nedåtgående riktning. Nöt- och kalvkött ha sålunda sjunkit med resp. c:a 4 och 2 % samt fårkött och fläsk med vardera c:a 10 %. Sedan förra årsskiftet har nötkött sjunkit med 10 %, kalv- och fårkött med vardera 6 % samt fläsk med c:a 14 %. Priserna å *slaktdjur* visa under kvartalet nedgång för får och svin med resp. c:a 13 och 11 %, under det att priserna å kalvar stigit med c:a 7 % och å nötkreatur varit så gott som oförändrade. Under loppet av hela året ha priserna å nötkreatur stigit med c:a 6 %, varemot kalvar och får sjunkit med c:a 9 % och svin med ända upp till 30 %.

Färsk fisk utvisar under kvartalet en del mindre förskjutningar i övervägande nedåtgående riktning; decemberpriserna ligga i genomsnitt c:a 7 % under fjolårets prisnivå. *Salt sill* har däremot ytterligare stigit något i pris; medelnoteringen härå för december utgjorde 50 öre per kg mot 44 öre vid förra kvartalsskiftet och 38 öre i fjol.

Kaffepriserna fortsatte att sjunka under oktober och november men ha sedan stått i stort sett stilla. Partinoteringarna för december visa stigande tendens. Detaljpriset å rostad Santosblandning utgjorde sistnämnda månad 2·94 kr. per kg mot 3·07 kr. vid förra kvartalets slut och 3·38 kr. för ett år sedan. Det bör emellertid framhållas att de erhållna noteringarna förete så stora inbördes avvikelser orterna emellan, att det synes uppenbart, att det tills vidare icke varit socialstyrelsen möjligt att från alla orter erhålla prisuppgifter å fullt jämförliga kvaliteter. Priset å *bitsocker* har sjunkit med i genomsnitt 2 öre per kg; medelnoteringen härå för december, 46 öre, är 1 öre lägre än i fjol.

Priserna å *frukt* och *grönsaker* utom bananer ha undergått de vid denna årstid sedvanliga förskjutningarna. Äpplen ha stigit i pris med i medeltal 22 öre per kg till följd av minskad tillgång av inhemsk vara, och priset å

apelsiner har sjunkit med i genomsnitt 16 öre per dussin, sedan ny skörd från medelhavsländerna kommit i marknaden. Decembernoteringarna å äpplen och apelsiner ligga resp. c:a 35 och 15 % under fjolårets prisnivå.

Vad slutligen *bränsle och lyse* beträffar, ha de under kvartalet inträffade prisförskjutningarna varit av mindre betydelse, och indextalet för denna post kvarstår oförändrat i 136. En jämförelse med prisnivån i fjol ger vid handen, att fotogen (Water White) sjunkit i pris med i medeltal 3 öre per liter samt björk- och barrved med resp. 75 och 45 öre per kbm, under det att nedgången för övriga artiklar varit helt obetydlig.

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1931—december 1933.
Indextal (1931 = 100).

År	Mejeriprod. o. ägg (7 varuslag)	Mjöl (3 varuslag)	Bröd (8 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (7 varuslag)	Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	Specerier (7 varuslag)	Maltdrycker o. tobak (3 varuslag)	Samtliga livsmedel	Bränsle o. lyse (9 varuslag)	Livsmedel, bränsle och lyse[1]
1931	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	**100**
1932	93	93	99	90	87	106	109	101	97	95	**97**
1933	92	92	97	85	84	89	108	104	93	90	**93**
1933 1:a kv. . .	88	90	97	86	84	92	108	102	92	92	**92**
2:a kv. . .	89	92	96	86	81	93	107	105	92	90	**92**
3:e kv. . .	94	95	97	86	86	91	108	105	95	89	**94**
4:e kv. . .	96	90	96	81	86	81	108	105	93	88	**93**
oktober . .	96	90	97	82	87	80	109	105	94	89	**93**
november .	97	90	96	81	86	81	108	105	93	88	**93**
december .	96	90	96	79	84	82	107	105	93	88	**92**

Sammanfattning av livsmedelspriserna förändringar. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från och med 1931 till och med december 1933, meddelas i tabellen här ovan en serie »vägda» indextal, vilka utarbetats med användande av samma kvantitetstal för de särskilda varuslagen som vid uträknandet av levnadskostnadsindex. Beträffande prisutvecklingen för tiden före 1931 hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 72 samt efterföljande serie av indextal för livsmedel, bränsle och lyse, som beräknats på liknande sätt som indextalen för samtliga levnadskostnader.

	Juli	Årsmedeltal							1 9 3 3						
	1914	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	okt.	nov.	dec.
Indextal .	100	153	154	150	140	131	127	123	122	121	124	123	123	123	122

Bostads- och skatteposterna ha vid detta tillfälle icke blivit föremål för omräkning.

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 326. Livsmedelsposten har kompletterats på sätt som angivits i samma årg. sid. 320.

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1914—1934.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
	1 april	160	178	183	192	173	185	**178**
		1931 = 100						
1932	1 april	97	100	97	97	99	100	**98**
	1 juli	96	100	95	97	99	101	**98**
	1 okt.	97	100	94	96	98	100	**98**
1933	1 jan.	95	100	92	95	98	100	**97**
	1 april	92	98	91	94	108	99	**96**
	1 juli	93	98	90	93	108	99	**96**
	1 okt.	95	98	89	94	109	99	**97**
1934	1 jan.	93	98	88	94	109	99	**96**

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1924	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
	1 april	158	188	170	188	185	179	**178**
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
	1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
	1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
	1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
	1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
	1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**
		Juli 1914 = 100						
1932	1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
	1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
	1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
	1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	**154**
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	**153**

Beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549 och årg. 1922, sid. 155 samt årg. 1932, sid. 321.

Den nu slutförda undersökningen visar, att prisnivån inom detaljhandeln ytterligare stigit något sedan förra kvartalsskiftet, huvudsakligen beroende på högre priser å ullgarn och yllevaror. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten steg sålunda från 163 till 164; motsvarande tal i fjol var 166.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig på dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar, att en mindre sänkning ägt rum sedan förra kvartalet. Det särskilda indextalet för posten »övriga utgifter» sjönk sålunda från 175 till 174 mot 176 för ett år sedan. Till nedgången under året ha i främsta rummet bidragit billigare priser å inventarier (2 %), rengöringsmedel och tvätt (4 %), skolböcker (3 %), nöjen och förströelser (3 %), järnvägsbiljetter (2 %) ävensom lägre räntesatser.

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 61 angivna indextalen, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter» samt åsyftar närmast att belysa förhållandena inom städer och stadsliknande samhällen.

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar avser prisläget omkring den 1 januari 1934 och hänför sig närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. och 1931 av omkring 3 500 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna indexserie hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 318.

Resultatet av indexräkningen redovisas i tabellen å föregående sida.

Utgår man till en början från medelprisnivån år 1931 = 100, finner man, att jämförelsetalet sjunkit sedan förra kvartalsskiftet från 97 till 96. Anknytas vidare dessa beräkningar till den indexserie, som har juli 1914 till utgångspunkt, befinnes, att indextalet sedan förra beräkningstillfället sjunkit från 154 till 153 och att levnadskostnaderna alltså numera ligga 53 % över förkrigsnivån mot 54 % ett år tidigare.

En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling lämnas i tablån å nästa sida.

Riksbankens konsumtionsprisindex.

Under det att de för varje vecka uträknade generalindextalen, som ange prisnivåns genomsnittliga förskjutning i förhållande till dels prisnivån under närmast föregående vecka och dels prisnivån under september 1931, publiceras i varje månadshäfte av Sociala Meddelanden (se årg. 1933, s. 709 och s. 793), komma indextalen för de olika huvudgrupperna och undergrupperna, som ge en mera detaljerad belysning av rörelserna inom detaljprissystemet, att offentliggöras en gång i kvartalet. Av utrymmesskäl medtages för varje prisgrupp endast en siffra per månad (avseende månadens mellersta vecka, för vilken

Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige.

(1914 = 100)	Socialstyrelsens index för		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finanstidn. partiprisindex
	samtl. levnadskostnader	livsmedel, bränsle, lyse	Samtliga varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabiliska livsm.	Animaliska livsm.	Bränsle	Textilvaror	Läderv.	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
» 1927	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	140
» 1928	173	157	151	146	155	150	143	157	148	140	111	185	146	149
» 1929	169	149	139	134	139	142	133	144	125	137	120	175	128	132
» 1930	164	140	123	116	128	123	121	124	108	122	112	140	114	113
» 1931	158	130	110	107	115	109	109	111	104	106	101	119	98	105
» 1932	156	127	108	109	107	108	104	111	107	99	96	119	86	100
dec./jan. 1933	154	125	108	110	104	110	103	113	106	103	101	122	88	98
mars/apr. »	153	121	105	107	103	106	101	109	105	93	99	118	83	96
juni/juli »	153	122	106	107	104	107	105	108	105	93	97	119	91	102
sept./okt. »	154	124	109	106	106	113	104	113	101	106	96	126	94	100
okt./nov. »	.	123	109	106	106	113	104	113	101	106	96	127	94	101
nov./dec. »	.	123	110	107	106	114	105	115	101	108	96	131	94	101
dec./jan. 1934	153	122	110	107	107	114	105	115	100	107	96	132	93	102

prisuppgifter erhållits för alla grupper utom bostad), innefattande en jämförelse med prisläget september 1931 (som alltså sättes = 100).

Siffrorna återfinnas i tabellen å nästa sida.

Rörande metoderna för indextalens beräkning hänvisas till Ekonomisk Tidskrift 1933, där å s. 102—103 den här införda tablån finnes förd tillbaka till december 1930. I regel ha siffrorna kalkylerats enligt kedjemetoden, men för vissa månader (dec. 1932—april 1933, juli och dec. 1933) ha korrektioner verkställts på grundvalen av en direkt jämförelse med basperioden.

De prisstegringar, som orsakats av nya eller höjda indirekta skatter, kunna beräknas ha medfört en höjning av generalindextalet med 1·20 % till och med december 1932 och med 1·64 % till och med mars 1933. Av denna siffra kommer 1·03 % på spritdrycker och viner, 0·14 % på maltdrycker, 0·22 % på automobiler, automobilgummi och bensin, 0·07 % på socker och 0·15 % på mjölk och smör. De ytterligare höjningar, som generalindextalet under den följande tiden undergått på grund av prisstegringar av liknande slag, ha varit följande: smör 0·38 %, margarin 0·14 %, maltdrycker 0·06 % och mjölk 0·13 %.

Det framgår av tablån, att trots den indirekta beskattningens stegrande inflytande generalindextalet sjunkit med ungefär 2 % från december 1932 till december 1933. Nedgången har träffat nästan alla grupper utom dem, där de indirekta skatterna och den därmed sammanhängande statliga prisregleringen medfört prisförhöjningar. Den har varit störst för kött, fläsk och trädgårdsprodukter, och inom dessa grupper störst för kalvkött (9·5 %), fläsk (16·6 %) och äpplen (33·9 %).

Riksbankens konsumtionsprisindex år 1933 (sept. 1931 = 100).

	1932	1933											Förändring i %
	dec.	jan.	febr.	mars	apr.	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	dec. 1932—dec. 1933
Födo- och njutningsämnen	*100·2*	*99·0*	*99·6*	*99·1*	*98·5*	*99·3*	*99·6*	*100·8*	*101·5*	*99·7*	*99·0*	*99·4*	*99·5*	— 0·7
Mjölk, smör, ost, margarin	97·4	93·9	92·3	91·3	90·1	91·0	91·4	94·2	99·2	101·2	100·1	101·1	102·4	+ 5·1
Kött	84·6	84·6	83·2	81·0	81·7	81·6	82·0	81·1	80·9	80·7	79·5	77·8	77·9	— 7·9
Fläsk	100·0	98·8	97·5	96·5	96·4	98·1	98·6	98·6	97·9	96·9	91·8	90·5	87·5	— 12·5
Ägg, fisk	91·9	85·6	88·3	81·4	78·2	75·2	74·6	80·1	86·8	87·8	92·1	97·1	93·9	+ 2·2
Potatis, mjöl, bröd m. m.	92·0	91·7	91·1	90·9	90·4	91·1	91·1	92·7	93·7	91·3	89·9	89·8	89·6	— 2·6
Trädgårdsprodukter	107·7	111·3	110·0	111·8	112·9	120·7	123·8	125·8	105·8	69·2	67·5	71·5	86·3	— 19·9
Specerier, kolonialvaror	110·0	109·6	110·4	109·8	109·7	109·6	109·8	109·5	109·1	109·6	108·7	107·5	106·3	— 3·4
Drycker, tobak m. m.	110·2	110·2	114·9	116·7	116·7	116·7	116·7	116·7	117·6	117·6	118·2	118·2	118·1	+ 7·2
Bränsle och lyse	*99·2*	*98·9*	*98·8*	*98·5*	*98·4*	*97·6*	*96·8*	*96·4*	*94·4*	*94·7*	*94·1*	*94·0*	*94·4*	— 4·8
Beklädnad	*99·9*	*99·1*	*98·6*	*97·6*	*97·3*	*96·9*	*96·4*	*96·3*	*96·3*	*96·2*	*96·3*	*96·3*	*96·6*	— 3·3
Kläder	102·0	101·0	100·5	99·4	99·2	99·1	98·6	98·6	98·6	98·6	98·8	98·9	99·3	— 2·6
Skodon	95·0	94·5	94·0	93·2	92·8	91·5	91·1	90·9	90·7	90·7	90·5	90·1	90·3	— 4·9
Inventarier	*103·5*	*102·9*	*102·6*	*102·0*	*101·6*	*101·1*	*100·2*	*100·1*	*99·6*	*99·6*	*99·5*	*99·6*	*99·1*	— 4·3
Möbler och husgeråd	99·3	98·4	98·0	96·7	96·3	96·1	95·9	95·9	95·7	95·7	95·6	95·8	95·7	— 3·6
Övriga inventarier	111·1	111·1	111·1	111·8	112·0	110·3	108·2	108·0	106·8	106·8	106·8	106·7	105·2	— 5·3
Bostad	(*100·0*)	—	—	*98·0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— 2·0
Övriga utgifter	*100·6*	*100·5*	*100·4*	*100·1*	*100·1*	*99·1*	*99·1*	*99·2*	*99·2*	*99·1*	*99·0*	*98·8*	*98·8*	— 1·8
Tvätt, hygien	101·0	101·0	99·9	99·8	99·8	99·8	99·7	100·1	100·3	100·3	99·6	99·1	99·0	— 2·0
Böcker, nöjen, resor	101·2	101·1	101·1	101·0	101·0	99·6	99·6	99·6	99·6	99·4	99·4	99·4	99·4	— 1·8
Offentliga tjänster	98·5	98·5	98·5	97·5	97·5	97·3	97·3	97·3	97·3	97·3	97·3	96·8	96·8	— 1·7
Generalindex	**100·6**	**99·9**	**100·0**	**99·3**	**99·0**	**98·9**	**98·8**	**99·3**	**99·4**	**98·7**	**98·4**	**98·5**	**98·5**	— 2·1
Generalindex efter eliminering av säsongrörelser	100·3	99·6	99·7	99·0	98·5	98·5	98·2	98·7	99·0	98·7	98·5	98·4	98·2	— 2·1

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1920	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	44	24	22	21	22	22	21	21	20	20
2	separerad	»	6	6	19	9	8	8	8	8	8	8	7	7
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	239	657	384	337	339	351	339	284	255	235	244
4	mat- (lands-)	»	213	218	651	353	311	306	322	305	265	240	220	224
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	162	524	266	248	236	237	231	195	190	175	147
6	halvfet, » »	»	121	119	374	182	174	171	172	167	144	141	131	109
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	135	144	376	178	166	148	140	133	138	129	125	127
8	Ägg, svenska, färska	tjog	159	171	578	265	247	232	241	241	211	193	170	161
9	Potatis: gammal	5 l	28	30	60	58	45	51	64	47	42	44	44	36
10	»	hl	.	.	963	937	672	783	1061	734	640	679	677	519
11	färsk, svensk	5 l	46	80	191	113	107	158	143	104	82	124	78	77
12	Gula ärter, svenska	kg	31	35	69	50	48	57	62	54	36	32	31	33
13	Bruna bönor, holländska	»	48	49	130	72	58	58	84	87	52	43	47	48
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	33	91	48	48	48	45	43	41	39	36	36
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	23	56	33	28	31	32	29	25	24	24	24
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	29	73	42	38	43	43	39	35	35	33	32
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	42	101	50	46	47	51	46	38	36	39	32
18	ris-, Burma- el. svenska prima	»	41	41	176	53	53	53	54	54	52	46	43	42
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	111	77	72	73	75	71	66	64	62	61
20	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	.	.	139	99	93	95	97	95	89	88	87	85
21	sötlimpa eller siktbröd	»	38	40	105	70	66	65	65	64	62	61	60	58
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	31	71	52	48	48	48	48	46	46	47	46
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	254	161	156	154	153	150	145	141	138	136
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	46	128	85	79	77	77	76	75	75	74	72
25	billigaste sort » » mjölk	»	60	61	145	99	94	94	94	93	90	89	88	86
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	101	100
27	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	398	212	210	197	190	189	189	181	163	148
28	soppkött	»	100	95	333	175	174	164	158	156	155	150	131	114
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	493	255	253	240	238	239	238	225	206	188
30	spädkalv	»	72	70	274	152	152	144	140	144	145	138	126	114
31	Fårkött, färskt, stek	»	133	130	431	241	238	225	225	230	231	218	201	187
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	159	142
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	129	449	249	238	191	205	226	210	147	141	142
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	137	470	256	248	199	210	232	217	153	147	148
35	» amerikanskt »	»	.	.	364	236	243	223	213	228	227	195	177	174
36	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	191	132	129	124	122	127	127	121	115	109
37	gädda	»	108	110	312	204	191	185	179	191	190	182	171	157
38	sill	»	34	35	102	78	75	67	66	68	70	68	63	61
39	strömming	»	38	39	106	74	75	69	66	67	67	68	62	59
40	torsk	»	55	57	139	101	97	95	92	100	100	97	92	89
41	rödspotta (spätta)	»	79	81	219	155	154	151	152	157	155	154	150	148
42	kolja	»	.	.	152	120	116	118	117	126	124	124	122	116
43	Salt sill, prima Islands-	»	45	45	120	86	66	66	57	61	68	56	38	40
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	156	98	105	96	95	96	96	85	73	68
45	Kaffe, rostat, Santosblandning	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	322	313
46	Socker, bit-	»	67	65	168	78	71	72	64	54	45	42	47	47
47	Salt, matsalt	»	.	10	31	19	19	19	18	17	17	16	16	16
48	Äpplen, ät-	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	127	105
49	Apelsiner, medelstora	dussin	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	138	115
50	Bananer, prima	kg	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	164	166
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	108	107
52	Vitkål, svensk	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	30	23
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22	24
54	Svagdricka	l	6	6	16	15	15	15	15	15	16	16	16	16
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	36	35
56	Fotogen, Water White	l	20	21	60	30	31	31	29	29	29	24	23	24
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	17	17
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	740	2895	1400	1310	1330	1300	1260	1220	1165	1070	945
59	barr- » »	»	575	595	2310	1055	995	1010	980	945	920	890	820	725
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	411	2069	737	787	794	713	703	688	651	633	620
61	hushålls- (fyrkol), prima,	»	234	242	1664	344	404	383	331	340	323	300	292	288
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	445	434
63	c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	427	419

Dec. 1932	Jan. 1933	Febr. 1933	Mars 1933	April 1933	Maj 1933	Juni 1933	Juli 1933	Aug. 1933	Sept. 1933	Okt. 1933	Nov. 1933	Dec. 1933	Höjn. eller sänkn. i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	dec. 1913—dec. 1933	dec. 1932—dec. 1933	
20	20	20	20	20	20	20	20	20	21	21	21	21	+ 50·0	+ 5·0	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0	2
253	217	219	209	211	223	236	253	266	273	272	273	275	+ 14·1	+ 8·7	3
234	206	208	196	197	207	217	229	241	248	247	249	253	+ 15·0	+ 8·1	4
159	156	149	141	139	138	137	138	144	151	155	157	158	— 4·2	— 0·6	5
116	114	110	105	103	102	104	105	108	111	114	115	117	— 4·9	+ 0·9	6
126	126	118	118	118	118	118	118	138	138	138	138	138	0·0	+ 9·5	7
220	164	178	153	125	119	115	115	146	168	192	242	218	+ 0·5	— 0·9	8
38	37	37	37	36	36	35	35	35	38	35	34	34	+ 30·8	— 10·5	9
548	539	541	535	529	523	517	492	474	575	506	498	501	·	— 8·6	10
—	—	—	—	—	—	—	107	46	—	—	—	—	—	—	11
31	31	31	30	30	30	30	30	31	33	37	39	39	+ 25·8	+ 25·8	12
50	50	49	47	47	46	46	46	46	47	51	52	51	+ 10·9	+ 2·0	13
35	35	35	35	35	36	36	37	38	36	35	35	35	+ 12·9	0·0	14
23	23	23	23	23	24	24	25	25	23	23	23	23	+ 9·5	0·0	15
32	31	31	31	31	32	33	34	34	32	31	31	31	+ 19·2	— 3·1	16
38	35	32	31	31	31	31	31	31	31	32	32	32	— 11·1	— 15·8	17
43	43	43	42	42	42	42	42	42	42	42	41	41	0·0	— 4·7	18
62	61	61	60	60	60	60	61	61	61	61	60	60	+ 46·3	— 3·2	19
86	86	85	85	85	85	85	86	86	86	86	85	85	·	— 1·2	20
59	59	59	58	58	58	58	58	59	59	59	58	58	+ 52·6	— 1·7	21
47	46	46	46	46	45	45	45	46	45	46	45	45	+ 50·0	— 4·3	22
137	136	137	136	136	136	136	136	136	136	135	134	134	+ 78·7	— 2·2	23
73	73	73	73	73	72	72	72	72	72	72	71	71	+ 61·4	— 2·7	24
87	86	86	86	85	86	86	86	86	86	86	85	85	+ 41·7	— 2·3	25
101	100	100	100	100	100	100	101	101	100	100	99	99	·	— 2·0	26
155	153	152	149	147	147	148	149	149	148	146	144	142	+ 17·4	— 8·4	27
122	120	118	116	114	114	113	113	113	113	112	110	109	+ 9·0	— 10·7	28
194	194	192	189	188	190	191	189	188	186	184	183	184	+ 40·5	— 5·2	29
120	119	117	115	114	114	114	114	114	114	113	112	112	+ 51·4	— 6·7	30
183	185	183	184	190	195	196	200	200	192	179	173	172	+ 34·4	— 6·0	31
151	149	147	144	143	142	142	142	141	140	139	137	135	·	— 10·6	32
150	146	144	143	143	146	147	148	147	145	137	134	128	— 3·8	— 14·7	33
155	152	150	149	149	151	153	153	153	151	143	140	135	— 4·9	— 12·9	34
183	183	180	177	176	175	174	174	174	171	169	167	162	·	— 11·5	35
115	116	118	117	112	101	96	104	109	107	109	109	107	+ 35·4	— 7·0	36
165	168	168	169	155	140	141	159	166	160	157	153	152	+ 35·7	— 7·9	37
59	56	55	54	58	59	62	78	70	61	61	58	54	+ 50·0	— 8·5	38
60	62	63	62	58	53	57	61	57	57	61	62	59	+ 40·5	— 1·7	39
90	90	90	89	89	88	89	89	89	89	90	87	85	+ 49·1	— 5·6	40
151	153	154	152	147	142	143	148	151	148	147	145	141	+ 72·0	— 6·6	41
121	124	125	123	120	116	118	116	115	111	114	111	108	·	— 10·7	42
38	37	36	36	36	36	36	36	41	44	48	49	50	+ 11·1	+ 31·6	43
71	70	70	69	70	69	69	69	68	68	66	66	65	+ 14·0	— 8·5	44
388	331	327	323	322	318	316	313	309	307	303	295	294	·	— 13·0	45
47	47	47	47	47	47	47	47	47	48	47	47	46	— 31·3	— 2·1	46
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	·	0·0	47
124	123	121	121	121	126	129	132	122	59	56	63	81	·	— 34·7	48
125	100	101	103	103	105	112	119	127	124	131	144	108	·	— 13·6	49
160	160	160	160	160	168	169	169	169	169	169	169	169	·	+ 5·6	50
108	107	106	106	107	106	106	107	107	107	107	107	107	·	— 0·9	51
19	21	21	22	23	24	26	31	27	22	20	20	21	·	+ 10·5	52
22	22	22	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	·	+ 9·1	53
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0	54
36	36	36	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	·	— 2·8	55
25	25	25	25	25	25	25	25	23	22	22	22	22	+ 4·8	— 12·0	56
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	·	0·0	57
990	980	970	965	960	955	955	940	935	925	915	915	915	+ 25·3	— 7·6	58
755	750	740	735	730	725	725	725	720	715	715	715	710	+ 21·4	— 6·0	59
625	627	627	627	626	626	622	623	614	611	612	609	610	+ 54·0	— 2·4	60
290	291	289	290	290	290	289	288	287	286	285	284	284	+ 24·6	— 2·1	61
438	439	439	439	438	438	437	435	435	433	430	425	424	·	— 3·2	62
423	425	424	423	423	423	421	419	417	415	414	410	408	·	— 3·5	63

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk: oskummad	l	24	23	23	20	21	19	20	19	20
2	separerad	»	9	7	9	7	6	8	8	6	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	270	270	270	270	270	265	270	265	263
4	mat- (lands-)	»	240	257	248	264	264	249	249	254	243
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	160	172	166	165	176	153	169	145	153
6	halvfet, » »	»	119	115	121	120	121	105	136	123	105
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	139	138	139	138	138	139	139	138	139
8	Ägg, svenska, färska	tjog	222	226	225	212	213	216	221	222	203
9	Potatis: *gammal*	5 l	38	33	36	35	39	42	38	29	29
10	»	hl	610	536	544	536	586	466	525	500	398
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	38	36	35	35	35	37	35	37	40
13	Bruna bönor, holländska	»	50	47	50	52	50	50	54	51	50
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	33	34	36	34	34	33	34	33
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	22	21	24	25	21	23	23	21
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	31	31	30	32	32	29	28	30	30
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	34	30	32	34	30	33	32	30	31
18	ris-, Burma- el. svenska prima	»	45	42	37	40	40	48	35	43	40
19	Rågbröd: hårt { grovt spisbröd	»	58	64	56	55	54	67	55	63	69
20	Rågbröd: hårt { knäckebröd	»	96	94	78	72	79	94	79	87	89
21	sötlimpa eller siktbröd	»	62	66	69	62	67	63	58	54	59
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	50	42	49	46	32	49	44	43	44
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	146	110	151	133	141	136	117	128	132
24	mjukt matbröd, } bakat med vatten	»	68	63	81	74	62	72	73	60	77
25	billigaste sort } » » mjölk	»	109	100	91	84	94	90	106	78	87
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	116	85	97	107	94	87	97	95	96
27	Nötkött, färskt: stek	»	145	144	158	133	136	128	154	135	138
28	soppkött	»	101	112	91	110	114	107	114	123	120
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	178	167	181	166	183	175	202	170	168
30	spädkalv	»	—	103	101	—	113	—	—	96	108
31	Fårkött, färskt, stek	»	169	170	200	206	234	179	200	182	161
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	151	150	148	158	129	109	129	132	141
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	147	145	152	122	138	126	134	112	133
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	144	144	153	123	130	129	133	110	136
35	» amerikanskt »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	130	114	100	80	109	114	100	100	123
37	gädda	»	162	157	151	150	145	150	143	151	152
38	sill	»	59	60	59	63	60	58	51	50	56
39	strömming	»	51	58	61	46	60	56	46	54	62
40	torsk	»	123	127	140	146	104	107	100	98	81
41	rödspotta (spätta)	»	147	139	152	157	151	132	156	150	135
42	kolja	»	125	120	134	113	114	121	98	99	102
43	Salt sill, prima Islands-	»	55	47	44	46	50	45	49	47	50
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	59	48	68	78	55	73	68	73	70
45	Kaffe, rostat, Santosblandning	»	328	330	286	295	296	310	311	315	287
46	Socker, bit-	»	43	44	47	44	44	45	45	44	46
47	Salt, matsalt	»	17	15	20	17	15	15	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	86	76	70	73	100	71	99	64	77
49	Apelsiner, medelstora	dussin	109	108	162	89	62	75	125	79	77
50	Bananer, prima	kg	160	160	160	170	170	170	170	170	170
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	108	108	117	112	104	100	108	100	118
52	Vitkål, svensk	»	21	20	15	28	20	25	15	20	22
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	22	25	25	22	22	27	25	22	23
54	Svagdricka	l	24	17	18	15	16	20	25	15	15
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	25	35	23	38	30	34	36	33	39
56	Fotogen, Water White	l	20	19	19	20	20	21	20	21	22
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	10	20	15	19	20	18	15	—	20
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1065	950	1010	800	900	755	890	775	900
59	barr-, » »	»	770	600	645	600	650	630	785	570	705
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	575	650	591	650	585	650	575	550	500
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	270	325	300	300	—	325	275	273	313
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	395	417	460	481	414	539	468	449	392
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	349	360	429	490	439	440	445	445	381

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
18	16	22	18	17	20	22	21	21	20	20	20	20	20	23	20	1
5	8	8	5	5	7	6	7	7	6	6	5	8	7	10	5	2
260	260	280	270	265	268	260	270	270	270	270	270	280	283	293	279	3
217	240	247	249	246	241	245	258	—	—	—	—	247	251	256	234	4
164	150	163	163	180	183	140	156	140	164	144	165	159	154	170	135	5
115	—	—	100	128	150	—	100	103	—	—	138	110	95	120	—	6
138	138	139	138	139	138	138	139	139	139	137	135	137	139	139	138	7
189	185	213	211	196	210	233	228	220	228	211	202	212	198	228	230	8
38	40	39	28	32	37	25	30	34	37	29	35	29	37	37	38	9
473	600	600	464	452	575	417	382	421	417	367	375	450	610	463	690	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
42	44	39	40	35	40	43	45	42	39	48	45	43	43	45	43	12
57	54	46	60	60	60	46	50	46	57	56	48	40	52	50	49	13
34	37	32	35	36	39	33	34	35	37	36	34	35	35	34	34	14
22	25	20	23	22	24	21	25	25	24	24	21	22	22	22	23	15
31	34	28	31	32	35	29	31	31	33	32	31	31	31	31	30	16
33	35	30	30	33	32	30	30	27	35	30	30	31	32	30	32	17
47	45	31	48	41	46	48	49	48	45	44	45	35	41	40	44	18
60	66	63	59	65	63	62	67	66	64	63	68	65	63	71	64	19
82	89	90	90	98	95	96	104	98	91	93	105	96	91	88	81	20
43	50	51	50	54	50	35	39	43	42	51	41	49	54	68	59	21
33	40	36	41	43	37	27	31	35	33	38	31	40	45	52	48	22
138	140	96	118	125	145	140	140	139	120	106	130	123	99	131	133	23
60	50	65	83	73	75	—	80	—	—	—	57	—	64	94	82	24
68	71	79	75	90	88	70	78	72	82	68	78	74	78	103	88	25
82	93	86	72	110	98	88	88	100	98	101	88	97	81	138	118	26
134	140	121	160	140	148	151	168	160	161	143	160	135	127	165	131	27
117	120	106	130	88	124	117	128	120	120	115	115	108	99	117	97	28
148	172	172	190	153	198	163	250	196	187	179	175	168	145	182	170	29
110	111	124	135	—	127	123	113	110	113	110	105	115	—	110	105	30
167	162	144	165	146	194	239	202	209	204	180	183	161	143	185	150	31
130	145	117	163	125	155	134	150	145	139	116	160	144	100	130	130	32
123	132	126	140	127	126	119	120	120	117	98	100	111	102	141	130	33
127	138	129	135	116	126	128	150	145	130	122	135	151	123	147	130	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
88	109	127	70	—	88	131	133	125	—	121	100	—	—	148	—	36
150	160	139	134	128	147	187	164	164	180	196	170	180	125	152	—	37
55	55	—	—	—	—	60	60	60	59	61	—	61	38	46	45	38
59	52	50	49	53	28	50	57	—	—	61	45	78	60	96	—	39
84	95	50	57	96	31	44	55	55	50	54	45	51	30	49	44	40
134	140	—	—	158	83	115	175	132	125	138	123	137	102	138	119	41
100	130	100	—	125	—	150	138	125	—	—	125	88	62	87	67	42
47	50	49	60	45	49	43	42	47	51	50	55	50	46	61	41	43
—	—	63	78	55	78	—	—	—	—	—	—	—	57	69	48	44
263	260	321	273	308	324	273	279	280	285	272	278	307	285	313	246	45
44	46	43	44	48	46	43	43	44	47	45	44	44	44	44	43	46
15	20	14	15	16	15	15	15	15	15	15	15	16	15	15	15	47
55	60	98	62	53	55	78	94	89	76	73	55	88	68	80	58	48
97	84	99	100	113	136	138	102	113	95	108	70	74	90	90	68	49
170	170	170	170	170	170	170	160	154	162	170	165	170	165	160	160	50
100	110	100	113	112	116	110	100	96	110	106	100	100	100	106	102	51
15	30	24	28	10	20	12	12	14	13	11	9	12	18	20	17	52
22	22	25	22	27	24	24	23	24	26	24	24	26	22	25	22	53
15	15	15	12	11	14	12	12	11	12	12	9	12	10	18	15	54
31	44	37	46	44	40	24	41	36	40	30	35	35	37	25	41	55
23	25	20	20	18	23	20	20	20	20	20	20	20	21	21	20	56
—	—	20	17	19	17	16	15	15	18	13	18	—	—	12	—	57
675	750	680	800	1010	815	1000	1675	1200	1400	1300	1300	1045	1050	1300	1250	58
500	600	490	700	665	600	800	1490	1000	1300	1200	1100	800	800	1095	1000	59
600	650	675	600	713	700	525	519	525	600	550	615	600	575	552	500	60
300	325	275	240	300	292	210	193	180	192	235	212	225	230	234	225	61
442	480	365	416	400	327	350	343	332	333	330	325	410	400	376	429	62
418	440	369	404	400	355	350	278	315	326	330	335	380	356	352	429	63

	Varuslag	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk: oskummad	l	20	23	16	15	22	22	22	20	19
2	separerad	»	10	8	7	5	8	6	7	8	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	274	279	280	280	275	270	260	270	269
4	mat- (lands-)	»	245	240	249	240	259	259	234	259	264
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	149	162	154	153	170	152	160	150	149
6	halvfet, » »	»	—	113	92	—	107	105	—	117	—
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	138	139	138	138	138	138	138	135	139
8	Ägg, svenska, färska	tjog	232	202	210	210	188	223	167	173	245
9	Potatis: gammal	5 l	40	34	34	28	38	36	30	28	35
10	»	hl	625	479	615	450	575	600	438	442	546
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	44	40	40	36	40	36	43	35	39
13	Bruna bönor, holländska	»	54	53	58	54	51	51	50	50	45
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	36	34	35	34	36	34	34	33	33
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	24	21	20	23	22	23	21	24	22
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	32	30	31	31	31	30	30	30	31
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	30	31	30	34	34	33	34	30	30
18	ris-, Burma-el. svenska prima	»	43	44	40	45	39	44	35	34	43
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	69	62	61	60	61	60	60	57	54
20	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	101	84	85	79	87	80	88	85	83
21	sötlimpa eller siktbröd	»	60	60	71	72	71	63	68	56	54
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	47	47	50	47	52	50	56	47	45
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	140	141	121	136	148	160	150	125	115
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	62	63	59	63	75	67	62	73	58
25	billigaste sort » » mjölk	»	73	75	71	82	100	77	86	100	64
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	85	95	80	85	91	80	102	100	100
27	Nötkött, färskt: stek	»	160	139	140	142	143	138	134	132	138
28	soppkött	»	120	112	110	106	105	100	104	97	93
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	180	147	170	166	172	168	224	177	164
30	spädkalv	»	100	110	100	107	94	—	133	90	—
31	Fårkött, färskt, stek	»	200	163	176	180	177	153	142	176	188
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	120	118	133	150	129	120	140	120	150
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	150	118	132	124	140	131	140	110	133
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	160	120	154	125	140	140	144	110	130
35	» amerikanskt »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	—	113	82	106	117	105	131	82	113
37	gädda	»	130	154	124	150	149	152	151	141	149
38	sill	»	60	59	52	58	50	49	60	54	51
39	strömming	»	79	73	64	64	70	59	72	53	56
40	torsk	»	65	51	66	88	99	83	104	90	118
41	rödspotta (spätta)	»	144	134	158	115	145	125	—	159	150
42	kolja	»	105	92	115	83	89	77	130	105	120
43	Salt sill, prima Islands-	»	48	54	50	50	60	50	58	45	45
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	63	60	70	60	78	85	55	63	66
45	Kaffe, rostat, Santosblandning	»	290	282	304	288	290	296	300	261	277
46	Socker, bit-	»	45	46	45	47	49	47	47	44	45
47	Salt, matsalt	»	15	15	20	15	15	17	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	107	70	115	80	81	66	103	82	73
49	Apelsiner, medelstora	dussin	103	97	112	75	129	127	90	87	105
50	Bananer, prima	kg	160	165	170	170	170	170	170	170	170
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	109	100	110	100	110	112	106	100	107
52	Vitkål, svensk	»	25	21	18	20	20	25	25	18	20
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	28	25	22	22	25	22	22	22	22
54	Svagdricka	l	15	15	15	12	20	15	15	15	13
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	35	33	25	35	39	39	29	34	34
56	Fotogen, Water White	l	21	19	20	21	22	22	22	20	20
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	20	—	19	—	20	—	—	16	18
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	975	1200	885	800	950	900	750	950	1000
59	barr-, » »	»	675	910	685	600	675	650	600	740	680
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	525	580	550	600	550	550	625	508	575
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	250	263	290	280	275	350	325	300	270
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	401	383	450	439	450	450	500	369	452
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	425	373	417	438	448	450	500	352	443

Falun	Ludvika	Avesta	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsvall: staden	Sundsvall: sågv.-distr.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Malmberget o. Gällivare	Kiruna	Samtliga orter	
22	21	20	22	23	22	25	22	20	25	20	23	25	25	25	**21**	1
—	—	6	7	10	8	10	10	9	8	10	10	7	—	—	**7**	2
283	283	284	283	272	286	289	280	278	278	288	293	294	291	280	**275**	3
267	253	261	257	257	280	272	263	260	242	269	233	280	256	265	**253**	4
133	140	155	160	141	155	159	155	162	161	168	164	163	155	163	**158**	5
91	120	120	120	—	128	118	115	130	114	115	134	130	—	—	**117**	6
139	137	138	137	135	134	138	138	138	139	138	139	139	135	135	**138**	7
199	208	200	238	229	242	256	249	241	227	235	241	249	231	252	**218**	8
28	25	28	30	30	36	36	32	28	36	35	—	48	41	50	**34**	9
500	464	455	429	353	500	518	421	433	486	607	333	633	679	—	**501**	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**—**	11
37	35	39	39	36	38	39	36	38	40	39	36	42	38	42	**39**	12
48	45	49	52	54	50	51	49	49	55	54	51	56	54	48	**51**	13
35	34	35	35	33	34	38	38	35	35	36	35	35	37	39	**35**	14
22	20	25	23	21	21	26	25	22	24	24	25	21	24	25	**23**	15
30	30	31	32	30	30	33	34	32	32	33	34	29	33	35	**31**	16
30	30	31	34	30	33	35	33	34	33	35	35	35	34	35	**32**	17
41	35	35	40	48	32	46	45	34	36	35	37	35	37	44	**41**	18
54	50	53	53	49	57	56	55	54	60	57	61	64	54	61	**60**	19
73	73	70	72	72	80	77	75	75	82	79	75	83	80	83	**85**	20
62	61	58	66	59	57	60	60	50	64	58	75	63	77	74	**58**	21
40	48	—	—	47	53	57	—	—	52	54	65	50	56	—	**45**	22
120	125	141	170	151	116	123	123	116	147	150	150	194	133	162	**134**	23
81	72	61	77	84	66	74	74	71	76	70	70	83	63	103	**71**	24
91	—	—	—	93	93	97	95	78	101	—	—	—	—	—	**85**	25
109	105	85	100	97	123	116	113	105	99	99	100	150	84	114	**99**	26
140	148	144	149	133	140	145	128	131	124	138	130	150	130	134	**142**	27
107	128	116	100	107	110	110	99	101	93	90	96	112	94	102	**109**	28
178	175	165	190	185	191	224	213	200	209	203	—	266	209	200	**184**	29
103	—	105	120	125	127	140	112	119	104	126	110	126	96	103	**112**	30
170	180	175	150	145	121	178	154	150	152	150	—	163	148	140	**172**	31
130	120	130	130	142	140	129	124	122	160	135	130	147	131	140	**135**	32
120	120	130	140	129	130	140	131	122	145	140	145	144	110	128	**128**	33
126	120	130	147	125	130	142	146	133	158	140	142	141	131	142	**135**	34
—	—	—	163	—	160	—	164	160	169	—	152	174	147	169	**162**	35
140	125	114	125	80	—	—	—	120	112	75	100	75	—	65	**107**	36
175	175	155	156	152	143	200	176	152	163	150	100	125	100	129	**152**	37
60	54	50	50	—	—	—	—	—	52	—	—	50	30	41	**54**	38
70	58	61	60	76	50	56	47	50	69	52	—	60	53	70	**59**	39
122	125	125	100	128	105	125	—	100	104	—	—	69	51	57	**85**	40
175	175	150	125	175	150	200	—	150	149	—	—	140	—	70	**141**	41
125	134	125	94	150	105	125	—	98	100	—	—	69	—	60	**108**	42
45	50	49	45	45	48	50	49	51	49	54	60	59	47	53	**50**	43
50	60	83	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**65**	44
294	275	300	290	292	290	345	345	265	289	290	322	326	269	322	**294**	45
45	46	47	48	45	47	49	50	48	48	49	50	48	50	50	**46**	46
14	14	15	15	15	15	18	16	15	15	15	18	20	19	15	**16**	47
77	120	81	87	77	79	103	109	105	95	86	78	91	68	72	**81**	48
145	98	155	106	74	70	173	143	88	142	133	137	143	106	173	**108**	49
170	170	170	175	169	170	170	170	174	180	175	178	175	185	185	**169**	50
98	100	115	105	108	115	113	108	109	109	110	109	119	113	110	**107**	51
17	22	25	23	20	23	26	22	25	36	25	45	19	16	25	**21**	52
23	23	23	23	23	23	23	24	26	23	25	30	25	29	27	**24**	53
14	15	15	18	15	15	18	18	20	22	16	25	20	20	19	**16**	54
30	39	35	40	39	35	40	40	38	27	34	55	35	28	28	**35**	55
19	18	22	22	20	20	23	21	23	28	21	25	30	38	35	**22**	56
17	—	—	—	18	—	21	—	—	19	—	—	—	—	—	**17**	57
1000	800	750	800	800	750	700	590	725	700	600	450	715	750	1050	**915**	58
750	500	550	500	660	640	590	475	600	540	500	350	615	600	750	**710**	59
617	650	600	650	575	640	700	—	750	775	625	—	675	—	900	**610**	60
325	—	350	350	275	300	325	—	450	375	325	—	275	—	—	**284**	61
473	409	550	521	427	433	375	400	388	617	491	—	455	—	—	**424**	62
448	385	500	469	443	448	375	400	373	600	441	—	434	—	—	**408**	63

Kreaturs- och köttpriser för Stockholm, Linköping, Norrköping, Malmö och Göteborg 1913 samt 1930—dec. 1933.

Kreatурspriser[1] (öre per kg levande vikt).	1913	1930	1931	1932	1933	Dec. 1932	Juli 1933	Aug. 1933	Sept. 1933	Okt. 1933	Nov. 1933	Dec. 1933
Kor:												
Extra prima	61	65	55	43	40	40	40	41	41	42	42	42
Kl. 1	55	58	48	38	35	34	35	37	37	37	37	37
» 2	50	50	41	32	29	29	29	30	30	30	30	30
» 3	41	38	31	23	21	21	21	22	22	22	21	21
Kvigor (o. stutar):												
Extra prima	66	71	62	51	47	48	47	48	48	48	48	48
Kl. 1	60	65	56	45	42	42	42	43	43	43	43	44
» 2	50	54	46	37	34	34	35	36	36	35	35	35
Tjurar:												
Extra prima	65	71	54	41	38	38	38	41	41	42	42	42
Kl. 1	62	66	51	36	35	33	34	37	37	39	39	39
» 2	58	63	48	34	32	32	32	34	34	35	37	36
» 3	50	55	45	31	28	28	28	30	30	31	31	31
Oxar:												
Extra prima	63	66	55	43	40	39	39	41	41	43	42	42
Kl. 1	57	60	50	39	36	35	36	38	38	39	38	38
» 2	48	48	38	29	26	25	26	27	26	29	29	29
Kalvar:												
Sötmjölks-	70	85	73	63	58	63	53	57	54	52	53	58
Skummjölks-	57	61	52	42	39	42	35	37	35	33	35	39
Får:												
Yngre	58	76	66	61	54	52	57	55	51	47	46	45
Äldre, feta	53	49	41	35	33	28	35	33	32	30	29	29
Svin:												
Slakterisvin	82	94	59	61	59	67	63	59	53	50	49	47
Rena, större	81	87	54	57	56	63	59	56	51	48	47	45
Suggor	68	60	34	35	34	39	34	33	32	31	29	25
Köttpriser (öre per kg hel kropp).												
Ox-, kvig- och kokött:												
Kl. 1	·	113	99	80	74	74	72	76	76	75	76	77
» 2	·	97	82	64	59	57	58	62	63	62	62	63
» 3	·	75	64	44	41	38	43	45	46	43	39	40
Tjurkött:												
Kl. 1	·	111	91	68	64	62	64	67	68	68	69	68
» 2	·	102	83	57	53	52	52	55	56	57	57	57
Gödkalvkött:												
Sötmjölkskalvar Kl. 1	·	145	126	109	102	106	93	97	96	91	91	101
» 2	·	129	112	97	85	92	75	83	80	74	75	85
Skummjölkskalv. » 1	·	116	94	74	68	74	60	67	64	60	62	70
Lamm	·	445	133	140	133	120	153	135	121	115	114	111
Får: fullt feta	·	146	128	117	107	102	113	107	103	95	95	91
Svin (slakterifläsk):												
Kl. 1 (50— 75 kg)	·	129	85	86	84	96	90	83	77	72	72	68
» 2 (75—100 »)	·	121	79	83	80	87	86	80	74	70	69	64
Suggor, feta	·	82	48	51	50	59	51	48	48	47	44	38
» mindre feta	·	74	42	42	40	48	39	38	38	36	34	29

[1] För 1913 föreligga inga uppgifter från Linköping och Norrköping. För vissa varuslag saknas uppgifter tillfälligtvis eller under längre perioder för en eller flera av orterna.

Fiskpriser i Stockholm och Göteborg oktober 1932—december 1933.

Partipriser (öre pr kg) för slaktad fisk av ordinär storlek (där ej annat uppgives).[1]

Slag	Okt. 1932	Nov. 1932	Dec. 1932	Jan. 1933	Febr. 1933	Mars 1933	April 1933	Maj 1933	Juni 1933	Juli 1933	Aug. 1933	Sept. 1933	Okt. 1933	Nov. 1933	Dec. 1933
Stockholm.															
Abborre, stor	75	75	80	110	110	110	110	80	60	85	75	65	60	60	55
liten	50	50	55	60	60	60	60	40	25	35	30	25	30	35	30
Braxen	60	60	60	80	80	80	85	75	70	80	70	50	45	50	40
Gädda, levande	130	130	145	140	140	140	—	80	80	—	110	105	110	100	120
slaktad	120	120	120	135	135	135	140	80	70	80	85	95	100	95	100
Gös	140	140	170	140	140	140	140	120	120	130	145	150	140	130	130
Hälleflundra, stor	150	150	155	150	150	150	150	120	110	140	125	125	125	—	—
liten	—	—	125	125	125	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Id	—	—	—	50	50	50	35	35	30	35	30	—	—	—	—
Kolja, svensk	75	75	100	90	90	90	90	80	80	85	75	70	75	80	70
Kungsflundra	80	80	85	100	100	100	105	—	—	—	—	—	—	—	—
Lake, stor	90	90	100	100	100	100	65	—	—	—	—	—	—	—	—
insjö- liten	55	55	85	65	65	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lax, färsk	250	250	280	360	360	360	300	250	275	250	275	300	350	375	400
Piggvar	170	170	200	175	175	175	170	150	125	125	150	200	175	150	175
Röding	175	175	175	200	200	200	220	—	—	—	175	180	185	160	150
Rödspotta, stor	70	70	90	100	100	100	105	—	110	100	90	75	80	75	70
liten	40	40	70	70	70	70	60	60	60	45	40	35	50	45	40
Sik, stor	110	110	115	130	130	130	125	100	100	125	115	120	115	95	100
liten	100	100	—	—	—	—	—	—	80	100	90	95	90	75	80
Siklöja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	65	—
Sill, färsk	35	35	33	22	22	22	20	—	—	—	—	—	—	—	—
Sjötunga, stor	140	140	170	155	155	155	135	100	100	120	115	110	130	125	115
liten	85	85	125	110	110	110	105	90	80	100	90	80	95	90	95
Slätvar	—	—	160	160	160	160	160	125	125	140	150	145	150	150	155
Strömming	30	30	33	30	30	30	25	20	40	30	35	30	40	30	35
Torsk, m. huvud	50	50	45	45	45	45	45	45	—	—	—	—	—	—	—
svensk huvudlös	70	70	60	65	65	65	65	60	60	80	75	60	90	95	60
Vitling, stor	35	35	35	35	35	35	30	30	30	40	30	40	35	40	35
liten	20	20	25	25	25	25	20	20	—	—	—	—	—	—	—
Ål, levande, stor	270	270	250	225	225	225	245	230	275	250	225	200	200	225	225
liten	225	225	225	200	200	200	200	200	250	225	—	—	—	—	—
Göteborg.															
Sill, stor	27	27	32	31	37	33	46	30	26	61	40	26	30	23	20
blandad	—	19	16	16	21	15	10	—	—	38	—	18	21	12	11
liten	14	10	8	7	11	5	18	—	—	16	9	8	—	6	5
Kolja, stor	90	73	87	103	99	91	94	72	75	75	62	50	77	64	63
halvstor	86	76	95	106	98	92	96	69	68	67	51	37	48	40	45
liten	40	36	43	49	62	55	46	38	43	38	30	28	30	24	20
Vitling	25	26	27	26	25	19	23	32	28	25	19	18	27	23	17
Torsk, stor	61	42	44	40	43	35	51	32	39	35	45	42	66	45	36
liten	26	23	23	25	24	16	21	18	14	12	11	15	31	20	17
Långa	117	94	85	74	72	45	64	66	72	70	66	59	70	80	60
Gråsik	33	20	30	29	28	23	30	21	16	13	18	24	33	29	—
Tunga, röd	101	91	117	142	120	90	89	72	85	104	90	76	97	98	85
äkta	189	152	238	291	270	221	202	148	180	276	393	250	213	169	214
Piggvar	206	192	210	217	193	193	190	132	128	201	201	162	180	173	157
Slätvar	130	111	134	148	141	127	142	97	107	165	164	119	123	113	102
Rödspotta	107	109	121	131	125	95	99	78	108	108	92	75	100	91	84
Hälleflundra	136	140	171	177	173	144	173	144	133	150	129	119	128	123	117
Makrill	53	77	—	—	—	—	190	58	25	51	43	43	62	78	—
Tillförsel:															
Antal båtar	2 517	2 519	2727	2704	2 165	2 539	1 492	2097	2 617	1 916	1 829	2 599	1 880	3034	2804
» lådor	44 881	52 848	48116	55998	89 648	58 718	22 958	48933	60 794	38 987	49 465	59 683	35 075	60818	63121

[1] *Stockholms*-noteringarna avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare i Stockholm. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder. De från *Göteborg* erhållna noteringarna åter avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

Litteraturöversikt.

(December 1933.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

AHLBERG, A. Demokrati och folkbildning. Sunt förnuft 1933, nr 10.

— Socialismen på offensiv. Hendrik de Man framlägger ett socialiseringsprogram. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 50—51.

CARLSTRÖM, O. Socialpolitiken i ett demokratiskt samhälle. Sunt förnuft 1933, nr 10.

CASSEL, G. Staten och näringslivet. Sunt förnuft 1933, nr 10.

DAHLSTRÖM, J. Rustningsindustrin. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 49.

DOBB, M. Economic theory and the problems of a socialist economy. The economic journal dec. 1933.

GIFFORD, C. H. P. The concept of the length of the period of production. The economic journal dec. 1933.

GRAAB, A. Demokrati inom industrin. Sunt förnuft 1933, nr 10.

HENKELMANN, W. Le mouvement démographique et la vente du blé dans le monde. Revue internationale d'agriculture 1933, nr 11.

HILL, M. The period of production and industrial fluctuations. The economic journal dec. 1933.

HOBSON, J. A. & DURBIN, E. F. M. Underconsumption. An exposition and a reply. Economica nov. 1933.

KRISTENSEN, TH. Bör Bankvæsenet socialiseres? Socialt arbeid 1933, nr 10.

LINHART, J. Technokratie und Sozialpolitik. Soziale Revue 1933, nr 1.

SILVERSTOLPE, G. WESTIN. Korporativism eller demokrati eller bäggedera? Sunt förnuft 1933, nr 10.

ÖRNE, A. Planhushållning eller fritt näringsliv? Sunt förnuft 1933, nr 10.

Italien.

PRÉLOT, M. Le développement de l'organisation syndicale et corporative italienne. Revue des études coopératives 4 kv. 1933.

Ryssland.

SCHWARZ, S. Nytt från den ryska arbetarvärlden. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 49.

Tyskland.

POERSCHKE. Die Sozialausgaben im Reichshaushalt 1933. Soziale Praxis 1933, nr 48.

RAUECKER, B. Vom Wesen des Standes. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 34.

Der Ausbau der deutschen Arbeitsfront. Soziale Praxis 1933, nr 50.

Die Grundsätze für die Regelung des Doppelverdienertums. Soziale Praxis 1933, nr 48.

Schutz der Kleinrentner. Soziale Praxis 1933, nr 50.

Arbetarskydd.

ANDRÉ, L. För kort stubintråd förorsakar sprängningsolycka. Arbetarskyddet 1933, nr 11.

BIGGS, W. P. Protection for every part. National safety news dec. 1933.

BLACKHALL, J. R. Railway crossings need positive protection. National safety news dec. 1933.

BOYER, C. K. Managed safety in maintenance. National safety news dec. 1933.

CLAIR, R. Let managerial control reduce fleet accidents. National safety news dec. 1933.

CRANCH, A. G. The placement of workers from a physical standpoint. National safety news dec. 1933.

GOLLASCH. Schwierigkeiten bei Unfalluntersuchungen im Betriebe. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 35.

HALLDIN, C. H. Hur skall man kunna minska olycksfallsfaran i hemmen? Svenska röda korset 1933, nr 12.

HURLBUTT, F. L. Are your ladders dependable? National safety news dec. 1933.

KEEFER, W. D. Green men. National safety news dec. 1933.

KUECHENMEISTER, G. A. Wear them all the time! National safety news dec. 1933.

KÖNEMANN. Die Feuers- und Explosionsgefahren in Teerdestillationen. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 35.

MÖLLER, P. F. & GUDJÓNSSON, S. B. Massive Fluorose der Knochen und Bänder. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 35.

PALM, E. Lokal skyddsverksamhet mot olycksfall. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1933, nr 8/9.

SMITH, C. W. Handling and storing flammable liquids. National safety news dec. 1933.

Electric lamp caps and lamp holders. Industrial safety survey 1933, nr 6.

Klyvsågen — ett svårt problem för säkerhetsarbetet. Olycksfallsskyddet 1933, nr 4.
Något om stensprängning. Skogen 1933, nr 23.
Silicose. Arbejdsgiveren (Danmark) 1933, nr 24.
Slippery floors. National safety news dec. 1933.
Universal- och säkerhetsfräsapindeln »Ferm». Arbetarskyddet 1933, nr 11.
Vägen till säkerhet — den moderna safety first rörelsen. Assurans 1933, nr 23.

Sverige.

Anvisningar angående skydd mot yrkesfara vid bruk av hackelsemaskiner. Arbetarskyddet 1933, nr 11.
Skyddsbildspristävling vid S. K. F. i Göteborg. Arbetarskyddet 1933, nr 11.

Amerikas förenta stater.

Accident experience in the iron and steel industry to the end of 1932. Monthly labor review sept. 1933.

Belgien.

Rapports annuels de l'inspection du travail 33e année (1932). Revue du travail 1933, nr 9.

Finland.

E[ISEN], A. Välfärdsutställning i en finsk landskommun. Arbetarskyddet 1933, nr 11.
HUSS, G. E. En explosionsolycka, som måste vara den sista i sitt slag i vårt land. Olycksfallsskyddet 1933, nr 4.
LUOSTARINEN, I. Olycksfall i skogs- och flottningsarbete. Olycksfallsskyddet 1933, nr 4.

Indien.

DAS, K. Child labour in India. International labour review dec. 1933.

Storbritannien.

POLLATSCHEK, G. Hundert Jahre Arbeiterschutz [in England]. Arbeit und Wirtschaft 1933, nr 12.

Tyskland.

BERTHEAU. Das deutsche Dampfkesselwesen. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 35.
SPOHR, W. Das Beschäftigungsverhältnis zwischen Eltern und Kindern. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 34.
Die Berufskrankheiten im Jahre 1932. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 35.

Arbetslön och arbetstid.

FEICK, IRMGARD. Familienzulagen als bevölkerungspolitische Massnahme, unter besonderer Berücksichtigung der Erfahrungen in Frankreich und Belgien. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 139, s. 739.
KOTEK, J. Die internationale Lösung der Frage der Arbeitszeitverkürzung. Soziale Revue 1933, nr 2/3.
ŠTERN, E. Lohnpolitik in der Wirtschaftskrise. (Föredrag.) Soziale Revue 1933, nr 4.

Amerikas förenta stater.

KOUDELKA, J. Die dreissigstündige Arbeitswoche (»Thirty-hour week») in Amerika. Soziale Revue 1933, nr 4.
Hours and earnings in bituminous-coal mining, 1933. Monthly labor review sept. 1933.
Hours and earnings in the iron and steel industry, 1933. Monthly labor review sept. 1933.
Labor in the shirt industry, 1933. Monthly labor review sept. 1933.
Union scales of wages and hours of labor in 1933. Monthly labor review sept. 1933.

Norge.

NORSK ARBEIDSGIVERFORENING. Arbeidsbyrået og arbeidstidsforkortelsen. (Yttrande.) Arbeidsgiveren 1933, nr 27.

Tyskland.

Arbeitszeitverkürzung — Frauenarbeit. Soziale Praxis 1933, nr 50.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

FEICK, I. Die Arbeitsbeschaffung im Auslande. Arbeit und Beruf 1933, nr 22.
ROGSTAD, N. W. Teknikken og arbeidsledigheten. Arbeidsgiveren (Norge) 1933, nr 28.
— Teknikken og arbeidsledigheten. Socialt arbeid 1933, nr 10.

Sverige.

CARLSSON, G. Lägret i Stagården. En skogsvårdskurs för arbetslös ungdom. Skogen 1933, nr 23.
LARSSON, R. Arbetstillgång och självhushållningsprinciper bland svenska järn- och stålverk. Sunt förnuft 1933, nr 10.
MOGÅRD, B. Ungdomsarbetslösheten i statistisk belysning. Tiden 1933, nr 12.
MÖLLER, G. Statens arbetslöshetspolitik i siffer-belysning. (Radioföredrag.) Fackföreningsrörelsen 1933, nr 50.
SKOGH, S. Samhällets möjligheter och skyldigheter att bereda arbete. Sunt förnuft 1933, nr 10.
THOMSON, A. Ungdomsarbetslösheten och den frivilliga arbetstjänsten. Sunt förnuft 1933, nr 10.

Amerikas förenta stater.

BRUNIUS, A. Nira-politikens faktiska resultat. Industria 1933, nr 25.
FORSBERG, E. A. Något om det nationella återuppbyggnadsarbetet i Förenta staterna. (Föredrag.) Verkstäderna 1933, nr 12.
HARRIS, S. E. The economic legislation of the 73rd congress (1st session), 1933. The economic journal dec. 1933.
The economic experiment in the United States. International labour review dec. 1933.
Nira-politikkens faktiske resultat. Arbeidsgiveren (Norge) 1933, nr 28.
La reconstruction industrielle aux Etats-Unis. Revue du travail 1933, nr 10.

»Recovery.» Industria 1933, nr 25.
Regulations governing federal grants to self-help organizations. Monthly labor review sept. 1933.
Right of legislature to appropriate money for unemployment relief. Monthly labor review sept. 1933.
Summary of permanent codes adopted to August 30, 1933. Monthly labor review sept. 1933.

Danmark.

Kriseforliget. Arbejdsgiveren 1933, nr 26.

Kanada.

Provision of recreation and instruction for short-time and unemployed workers in Canada. The labour gazette 1933, nr 11.

Storbritannien.

FEHLINGER, H. Stickprov rörande arbetslösheten i Storbritannien. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 51.
Die Bildungsarbeit an Arbeitslosen in Gross-Britannien. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 34.
Den engelska arbetslöshetsreformen. Industria 1933, nr 25.
Numbers of insured persons in employment. Analysis for the ten years June, 1923, to June, 1933. The Ministry of labour gazette 1933, nr 12.
Unemployment and national health in Great Britain. International labour review dec. 1933.

Tjeckoslovakien.

ŠLAPÁK, K. Ein Weg zur Lösung der Frage der Heilfürsorge für Arbeitslose. Soziale Revue 1933, nr 1.

Tyskland.

EBEL. Die Reichszuschüsse für Instandsetzungs- und Umbauarbeiten. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 33.
GÜRTELER, A. Wirtschaftliche, soziale und organisationstechnische Probleme der kaufmännischen Stellenvermittlung. Soziale Praxis 1933, nr 51/52.
HIERL, K. Die Zukunft des Arbeitsdienstes. Der Arbeitgeber 1933, nr 23.
LORENZEN, J. M. Die Aufgabe des Arbeitsdienstes im wirtschaftlichen Aufbauprogramm. Der Arbeitgeber 1933, nr 23.
LUYKEN, R. Die Erhebung der Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung über den Stand der Arbeitslosigkeit am 16. Juni 1933. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 34.
MLEINEK, CLARA. Die Stellenvermittlung der Berufsverbände. Soziale Praxis 1933, nr 50.
SCHMEIDLER, H. Der Arbeitsdienst im nationalsozialistischen Staat. Der Arbeitgeber 1933, nr 23.
WIEDWALD, R. Die Betreuung der arbeitslosen Jugend — Rückschau und Ausblick. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 33.
Arbeitsbeschaffung und ihre Auswirkungen. Soziale Praxis 1933, nr 49.

Befolkningsfrågan.

MOMBERT, P. Über die geringe Zuverlässigkeit älterer Volkszählungen. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 139, s. 745.

Sverige.

Centralstyrelsens för Sveriges läkarförbund yttrande i steriliseringsfrågan. Sv. läkartidningen 1933, nr 49.

Danmark.

Befolkningens Alders- og Erhvervsfordeling 1930. Statistiske Efterretninger 1933, nr 46.

Bostadsförhållanden.

LAGERWALL, EVA. Dödligheten i moderna bostäder. Hygiea 1933, nr 22.
WÅHLIN, E. Några reflexioner med anledning av utställningen »bostad och färg». Hem i Sverige 4 kv. 1933.
VÄRNLUND, R. Till flyttningens psykologi. Vår bostad 1933, nr 21.

Sverige.

NORDENDAHL, E. Det allmänna och bostadsfrågan. Sunt förnuft 1933, nr 10.

Amerikas förenta stater.

Housing problems in Philadelphia. Monthly labor review sept. 1933.

Finland.

SIMILÄ, Y. Bostadsfrågan i dess nuvarande skede. Social tidskrift 1933, nr 12.

Storbritannien.

SAN GARDE, W. A. S. Rent restrictions act. The co-operative review nov. 1933.

Tyskland.

WEISSER, G. Altstadtsanierungen als Arbeitsbeschaffungen im Grossen. Soziale Praxis 1933, nr 48.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

BYLANDER, Å. Ett märkligt rättsförfarande. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 6.
BÖRJESON, E. Bör införselinstitutet göras tillämpligt för uttagande av fattigvårdssamhällens och kommuners fordringar av enskilda personer rörande ersättning för fattigvårds- och barnavårdskostnader, avseende tilländalupen tid? Tidskrift för fattigvård 1933, nr 6.
CARLSSON, ERNST. Kommunalt bidrag till enskild filantropi rubriceras som fattigvård. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1933, nr 18.
— Omhändertagande av barn enligt § 29 i

barnavårdslagen. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1933, nr 19.
HAGÅRD, A. & HÖJER, K. J. Besparingsmöjligheterna inom Stockholms stads fattigvård. Tidskrift för fattigvård 1933, nr 6.
HENNING, E. Blindhetsersättning. Pensionsförsäkringen 1933, nr 10.
LINDQUIST, S. I vilken omfattning äro barnavårdsnämndens handlingar offentliga? Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 6.
LÖFVING, B. Barn och polismyndigheten. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 6.
NORRMAN, S. Hemsändningsproblem. Tidskrift för fattigvård 1933, nr 6.
Blindhetsersättning. Sv. stadsförbundets tidskrift 1933, nr 8.
Förslag att utvidga barnavårdsnämndens verksamhet att omfatta varnartad ungdom i åldern 18—21 år. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 6.
Lagstiftning om ungdomsvård. Sv. stadsförbundets tidskrift 1933, nr 8.

Finland.

BÖÖK, E. Lagen angående ändring av lagen om fattigvården. Finsk kommunaltidskrift 1933, nr 7.

Tyskland.

CUNO, R. Kampf gegen Bettelei und Landstreicherei. Soziale Praxis 1933, nr 51/52.
KLUGKIST, H. Die »Stiftung für Opfer der Arbeit». Richsarbeitsblatt 1933, nr 33.

Föreningsväsen.

BRÅLAND, A. Fackföreningsrörelsen och demokratin. Sunt förnuft 1933, nr 10.
PAUWELS, H. Quadragesimo anno et l'action syndicale chrétienne. Revue du travail 1933, nr 10.

Norge.

TORSVIK, HJ. Arbejderpartiet og de norske Fagforeninger. Arbejdsgiveren (Danmark) 1933, nr 24.

Tyskland.

TÄNZLER, F. Abschied von den Arbeitgeberverbänden. Der Arbeitgeber 1933, nr 24.

Hälso- och sjukvård.

LINDNER, T. Präst och läkare. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1933, nr 51.

Sverige.

BERGSTRAND, H. Jubileumsklinikens forskningsavdelningar. Social-medicinsk tidskrift 1933, nr 12.
LINDBERG, G. & ENGSTRAND, G. Till frågan om vägglusens bekämpande. Sv. läkartidningen 1933, nr 52.

Amerikas förenta stater.

NORDSTRÖM, ANNA-GRETA. Mentalhygienens betydelse för sociala arbetet i Amerika. Social-medicinsk tidskrift 1933, nr 12.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

SCHAGER, N. Skogsbruket och den sociala jordlagstiftningen. Sunt förnuft 1933, nr 10.

Tyskland.

UNGERN-STERNBERG, v. Die Bedeutung der Bauernschaft für unser Volkstum. Soziale Praxis 1933, nr 50.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

WISTRAND, K. Rätten till arbete. Sunt förnuft 1933, nr 10.

Sverige.

Lagstiftningsförslag om tredje mans rätt. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1933, nr 12.
Nya utläggningar av konfliktdirektiven. Industria 1933, nr 25.
Streik in der Gummiwarenfabrik Gislaved des Schwedischen Konsumgenossenschaftsverbandes. Schweiz. Konsum-Verein 1933, nr 50.

Danmark.

De danska omröstningsreglerna. Industria 1933 nr 25.

Norge.

BERG, P. Legislation on labour disputes in Norway. International labour review dec. 1933.

Kooperation.

DOWNIE, J. Contemporary views of Rochdale. The co-operative review nov. 1933.
ETCHELLS, C. E. Some moral aspects of co-operation. The co-operative review nov. 1933.
MARTOS, B. Les limites du développement de la coopération des consommateurs. Revue des études coopératives 4 kv. 1933.
ODHE, TH. Charles Gides minne och arv. Kooperatören 1933, nr 22.
SUGAR, A. L. Can co-operative advertising pay? The co-operative review nov. 1933.
TOTOMIANZ, V. Kooperativa kuriositeter. Kooperatören 1933, nr 22.

Egypten.

RASHAD, I. Recent co-operative progress in Egypt. Review of international cooperation 1933, nr 12.

Kina.

A Chinese co-operative census. Review of international cooperation 1933, nr 12.

Polen.

PRZEGALINSKI, B. The proposed revision of the Polish co-operative law. Review of international cooperation 1933, nr 12.

Spanien.

OLBERG, P. Den kooperativa lagstiftningen i Spanien. Kooperatören 1933, nr 21.

Storbritannien.

JONES, F. Minimum or standard co-operative wages? The co-operative review nov. 1933.

Industrial co-operative societies in 1932. The Ministry of labour gazette 1933, nr 12.

Tyskland.

DRÖSCHER, E. Der Genossenschaftsgedanke in der deutschen Seefischerei und seine praktische Auswirkung. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen okt. 1933.

Nationalsozialismus und Konsumgenossenschaften. Schweiz. Konsum-Verein 1933, nr 49.

Levnadskostnader.

Food consumption of working-class families in certain countries. International labour review dec. 1933.

Finland.

Levnadskostnaderna i städer och andra bosättningscentra år 1928. Social tidskrift 1933, nr 12.

Tyskland.

Der Kampf gegen die Erhöhung der Preise. Soziale Praxis 1933, nr 49.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

LINDMAN, K. W. Varför icke uppfinnarskolor? Industritidningen Norden 1933, nr 50.

Finland.

STENIJ, MAIJA. Arbetsstugorna för kvinnor och unga män ävensom yrkes- och hushållskurserna år 1932. Social tidskrift 1933, nr 12.

Nykterhetsfrågan.

TORUP, S. Alkohol och arbete. Tidskrift för systembolagen 1933, nr 12.

Sverige.

BENGTSSON, H. Ett betänkande om brännvinstillverkningens ordnande. Tirfing 1933, nr 6.

GRÄSLUND, G. Teori och verklighet. Några reflexioner i anledning av det senaste angreppet på motbokssystemet. Tidskrift för systembolagen 1933, nr 12.

Restriktionssystemet och Sveriges nykterhetsvänners landsförbund. Tidskrift för systembolagen 1933, nr 12.

Ett uttalande av nykterhetsvännernas landsförbund. Tidskrift för systembolagen 1933, nr 12.

Socialförsäkring.

Sverige.

ANDERSSON, TH. Överflyttningsrätt vid övergången till 1931 års sjukkasselagstiftning. Sv. sjukkasse-tidning 1933, nr 12 A.

NORDLUND, H. Några synpunkter på frågan om det framtida samarbetet mellan läkarna och sjukkassorna. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1933, nr 48.

SIDVALL, S. Till frågan om jämkning av livränta. *Arbetarskyddet 1933, nr 11.*

Danmark.

Private Pensionskasser. Arbejdsgiveren 1933, nr 24.

Den statliga folkförsäkringen i Danmark. Assurans 1933, nr 23.

Tyskland.

BAUER. Zur Wirtschaftlichkeit der Krankenbehandlung in Anstalten. Die Reichsversicherung 1933, nr 10/11.

HAEDENKAMP. Arzt und Sozialversicherung im neuen Reich. Die Reichsversicherung 1933, nr 10/11.

KNOLL & HELLER. Die Neubesetzung der Krankenkassen. Die Reichsversicherung 1933, nr 10/11.

Invalidity experience in the German workers' invalidity insurance scheme. International labour review dec. 1933.

Die reichsgesetzliche Krankenversicherung im Jahre 1932. Wirtschaft und Statistik 1933, nr 22.

Sanierung der Rentenversicherungen. Soziale Praxis 1933, nr 51/52.

Ut- och invandring.

Frankrike.

STRAND, S. G. Frankrike som immigrationsland. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 48.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1933.
584. Wages and hours of labor in woolen and worsted goods manufacturing, 1932.
595. *Byer, H. B.* Prison labor in the United States, 1932.
— — Women's bureau.
Bulletin. Wash. 1933.
110. *Best, Ethel L.* The change from manual to dial operation in the telephone industry.

BRUNSKOG, C. J. Fakta om rustningsindustrin. Sthlm 1933. (Skrifter utg. av Informationsbyrån för fredsfrågor och mellanfolkligt samarbete. 12.)

DANMARK. Det landökonomiske Driftsbureau.
Undersögelser over Landbrugets Driftsforhold. Regnskabsresultater fra danske Landbrug. 16 (1931/32). Khvn 1933.
— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1933. Bd 92: H. 2. Aktieselskaber 1926—32.

FINLAND. Osuuskassojen keskusliitto. [Andelskassornas centralförbund.]
Andelskassornas i Finland driftstatistik. 24 (1932). Helsinki 1933.

FRANKRIKE. Ministère du travail et de la prévoyance sociale.
Conseil supérieur du travail. Session 36 (Nov. 1932). [Compte rendu.] Paris 1933.

FÖRFATTNINGSSAMLING, Kommunal, för Malmö. 4:e uppl. Malmö 1933.

FÖRSÄKRINGS-ÅRSBOK, Svensk. Årg. 18 (1933). Sthlm 1933.

HAAG. Statistisch bureau der gemeente.
Statistiek van het gemeentepersoneel 1932. 's-Gravenh. 1933.

HELSINGFORS. Helsingfors stads statistiska byrå.
Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 44 (1931). Hfors 1933.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. Geneva 1933.
Ser. C. (Employment and unemployment.)
18. Employment exchanges. An international study of placing activities.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
18th session, Geneva, 1934.
Report. Geneva 1933.
6. Employment of women on underground work in mines of all kinds. 1st discussion.

KÖPENHAMN. Kommunalbestyrelsen.
Staden Köbenhavns Regnskab og Beretning om Kommunens Anliggender for 1932/33. Khvn 1933.

LAGORCE, J. P. C. Les syndicats professionnels. Leur évolution en France depuis 1884. Bordeaux 1933.

LANDSORGANISATIONEN I SVERGE.
Berättelse. 1932. Sthlm 1933.

[LIND, O.] Ehrnbergs bok om läder. Några glimtar från ett svenskt garveri, en bok om läder och dess beredning, utg. i samband med A.-B. Ehrnberg & Sons läderfabriks 125-årsjubileum. Simrishamn (tr. i Sthlm) 1933.

NATIONERNAS FÖRBUND.
Balances of payments 1931—32 including an analysis of capital movements up to Sept. 1933. Geneva 1933. (Publ. 1933. 2 A. 26.)
Taxation of foreign and national enterprises. Vol. 2—5. Geneva 1933. (Publ. 1933. 2 A. 18—21.)

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Statistisch zakboek 1933. 's-Gravenh. 1933.
— Departement van sociale zaken.
Centraal verslag der arbeidsinspectie 1932. 's-Gravenh. 1933.

NORDGREN, OLIVIA. *Moderskapsskydd genom moderskapsförsäkring, moderskapsunderstöd.* Hur staten sörjer för kvinnorna vid barnsbörd. Utg. från Socialdemokratiska kvinnoförbundet. Sthlm 1933.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1933.
19. Norges industri. Produksjonsstatistikk 1932.
20. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1931.
22. Syketrygden for året 1932.
— Den statsökonomiske forening.
1883—1933. Oslo 1933. (Statsökonomisk tidsskrift 1933, h. 5—6.)

NORRBOTTENS ARBETSSTUGOR.
Trettioårsskrift 1903—33 samt redogörelse för verksamhetsåret 1932/33. Luleå 1933.

RIKSGÄLDSKONTORET.
Årsbok utarb. inom Riksgäldskontorets kameralbyrå. Årg. 13 (budgetåret 1932/33). Sthlm 1933.

RIKSRÄKENSKAPSVERKET.
Årsbok för budgetåret 1932/33. Sthlm 1933.

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistisches Jahrbuch der Schweiz. Jahrg. 41 (1932). Bern 1933.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1933.
41. Steuereinnahmen 1928—30. Bund, Kantone, Gemeinden.
42. Steuerbelastung in der Schweiz 1933. Natürliche Personen.
43. Eidg. Volkszählung 1. Dez. 1930. Bd 7. Kantone Basel-Stadt und Basel-Landschaft.

SJUKKASSEKALENDER, Svensk. Årg. 1 (1934). Sthlm 1933.

STATENS EGNAHEMSSTYRELSE.
Berättelse för år 1932. Sthlm 1933.

STATISTIK, Stockholms stads. Sthlm 1933.
1. Årsbok.
Statistisk årsbok för Stockholms stad. Årg. 64 (1933). Ny följd 27. Utarb. av Stockholms stads statistiska kontor.
2. Kommunalförvaltning.
Berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning. Årg. 65 (1932). Ny följd

28. Utarb. av Stockholms stads statistiska kontor.

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1933.
Försäkringsväsen.
Allmänna pensionsförsäkringen år 1932. Av K. pensionsstyrelsen.
Handel. Berättelse för år 1932 av Kommerskollegium.
Industri och bergshantering.
Bergshantering. Berättelse för år 1932 av Kommerskollegium.
Inkomst och förmögenhet.
Skattetaxeringarna år 1933. Av Statistiska centralbyrån.

STORBRITANNIEN. Departmental committee on the employment of prisoners.
Report. P. 1. Employment of prisoners. Lond. 1933.
— Permanent consultative committee on official statistics.
Guide to current official statistics of the United Kingdom. Vol. 11 (1932). Lond. 1933.

SURVEY, The new, of London life & labour. Vol. 5. London industries. 2. Lond. 1933.

SVENSKA STÄDERNAS FÖRHANDLINGSORGANISATION. Berättelse. 1932 Sthlm 1933.

TJECKOSLOVAKIEN. Institut social.
Publication. Prague 1933.
58. *Ripa, J.* Politique et prévoyance sociales en Tchécoslovaquie. 1932.
— Office de statistique.
Manuel statistique de la République Tchécoslovaque. 4. Prague 1932.

TYSKLAND. Statistisches Reichsamt.
Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich. Jahrg. 52 (1933). Berl. 1933.

TÖRNQVIST, G. Distributionsvägarna i kritisk belysning. Sthlm 1933. (Skrifter utg. av Affärsekonomiska forskningsinstitutet vid Handelshögskolan i Stockholm. 3.)

UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1933. Sthlm 1933.
34. Betänkande med förslag rörande organisationen av högre lärarinneseminariet och därmed sammanhängande frågor. Avg. [d. 29 sept. 1933] av sakkunniga tillkallade inom Ecklesiastikdepartementet. (E.)
35. Lagberedningens förslag angående vissa internationella rättsförhållanden. 5. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om arv, testamente och boutredning m. m. [Avg. d. 31 okt. 1933.] (Ju.)
36. *Bergendal, R.* Utredning angående tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter och därmed sammanhängande spörsmål. Avg. den 30 nov. 1933 (S.)
37. Betänkande med förslag rörande ändringar i vissa delar av hälsovårdsstadgan, anordnande av bostadsinspektion på landsbygden m. m. Avg. d. 15 dec. 1933 av Bostadsutredningen för landsbygden. (S.)
38. Kungl. socialstyrelsens utredning och förslag rörande förbättrande av skogs- och flottningsarbetarnas proviantering- och matlagningsförhållanden under vistelsen i skogarna samt Kungl. medicinalstyrelsens undersökning rörande de dietiska och hygieniska förhållandenas inverkan på skogsarbetarnas hälsotillstånd. [Avg. d. 10 nov. 1933.] (S.)

WAGE COMPARISONS, International. Documents arising out of conferences, held at the International labour office in Jan. 1929, and May 1930, convened by the Social science research council of New York. Manchester 1932.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 december 1933—10 januari 1934 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
641.	K. kung. om ändrad lydelse i vissa delar av förordn. d. 13 juli 1911 (nr 86) ang. sjömanshusen i riket samt sjöfolks på- och avmönstring m. m.	8 dec.
642.	K. kung. ang. tillämpning å vattenfallsstyrelsens fartyg av lagen om tillsyn å fartyg m. m.	8 »
643.	K. kung. ang. tillämpning å elever vid anstalter för yrkesutbildning av lagen d. 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	1 »
646.	K. generalpoststyrelsens och riksräkenskapsverkets kung. ang. redovisning av medel, som befattningshavare eller pensionerad f. d. befattningshavare i statens tjänst låter avsätta till skatt m. m. genom inbetalning till ett vid postgirokontoret anordnat intressekontor, m. m.	9 »
649.	K. kung. ang. tjänstgöringstiden för personalen vid statens järnvägars ångfärjor med hjälpfartyg	15 »
671.	Taxa som avses i 22 § av förordn. den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor	21 »
683.	K. instruktion för statens byggnadslånebyrå	24 nov.

Arbetsmarknaden under januari månad 1934.

Antalet arbetsansökningar per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket sjönk från 644 i december till 560 i januari. Motsvarande siffror voro 689 för december 1932 och 569 för januari 1933. Således blev även i år januarisiffran lägre än närmaste decembersiffra, vilket hör till ovanligheten, enär nyåret i regel plägar medföra någon minskning i arbetstillgången efter julmånadens temporära förbättring. I väsentlig mån ha väderleksförhållandena bidragit till att skapa ökade arbetstillfällen, i det att på grund av den rikliga snötillgången arbetet i skogarna fått hastigare fart samt tillfällig sysselsättning med snöskottningsarbete beretts ett stort antal personer i de större städerna. En bidragande orsak till att relationstalet för gruppen »annat arbete» blivit jämförelsevis gynnsamt är också, att antalet reservarbetare, som anvisats genom arbetsförmedlingarna, denna månad var c:a 50 % större än i december.

Trots att läget inom jordbruket allt fortfarande var tryckt, förmärktes dock en viss uppryckning, med ökad efterfrågan å ogifta drängar, villiga att biträda med mjölkning, varjämte hästkörare för skogskörslor på sina håll hade goda arbetsmöjligheter. I de egentliga skogsdistrikten i norra delarna av landet hade avverkningarna betydande omfattning, och i en del fall stod tillräcklig arbetskraft ej till buds på orten, utan måste tagas från andra kommuner och län. Även hemkallande av i reservarbete sysselsatta skogsarbetare förekom i några fall.

Inom gruppen industri och hantverk noterades för flertalet yrkesgrenar en, om ock ringa, förbättring av relationstalen i jämförelse med såväl föregående månad som motsvarande tid förra året. Från Bohuslän rapporteras någon ljusning inom stenindustrien, och en del firmor ha i viss utsträckning kunnat återupptaga driften eller öka antalet förut anställda. Metall- och maskinindustrien visade en svag ökning i efterfrågan på yrkesarbetare, men disproportionen mellan ansökningar och lediga platser var dock alltjämt påfallande stark. Inför förhoppningarna om arbetsfredens återställande inom byggnadsfacken syntes platstillgången ha ökat för hithörande arbetarkategorier, något som också var fallet beträffande träindustrien. För beklädnads- och livsmedelsarbetare var ställningen något sämre än föregående månad.

Arbetstillgången för sjöfolket utvisade någon försämring på grund av under månaden företagna inskränkningar i trafiken, men förhållandena voro dock ej ogynnsammare än i fjol vid samma tid. — Sjömanshusen redovisade sammanlagt 3 971 avmönstringar och 2 723 påmönstringar. Förra månadens siffror voro resp. 4 563 och 2 181.

Inom de till handel och samfärdsel hänförliga yrkena minskades efter julsäsongens avslutning platstillgången särskilt för butiks- och magasinspersonal. För kontorsanställda däremot tycktes

en tillfällig förbättring ha inträtt. Transportarbetarna fingo vidkännas minskade arbetsmöjligheter, och särskilt gällde detta stuverifacket.

Då ansökningsfrekvensen visat förhållandevis större stegring än platstillgången, kom läget på den kvinnliga arbetsmarknaden i stort sett att te sig ogynnsammare än i december. Efterfrågan på lämplig arbetskraft till jordbruk och lanthushåll var dock livligare än förut, likasom också i fråga om kunniga ensamjungfrur. Platstillgången för sjukvårdsbiträden och anstaltspersonal var relativt god, och examinerade barnsköterskor rönte ökad efterfrågan. Tillfällig hjälp för rengöringsarbete erfordrades helt naturligt i långt mindre omfattning än under julmånaden.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare steg under månaden från cirka 17 000 till 19 400. Vid utgången av januari 1933 var siffran 16 253. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av januari 171 065 mot 170 702 en månad tidigare. Den 1 januari 1933 var siffran 161 155.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under januari 1934 samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226	**198**
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	**201**
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243	**198**
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	**192**
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203	**169**
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	**178**
1931	222	232	191	194	164	187	198	201	197	257	413	343	**236**
1932	368	412	343	341	339	351	370	366	351	395	661	689	**413**
1933	569	565	577	510	458	451	503	476	480	538	657	644	**536**
1934	*560*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1932	320	255	210	190	209	201	193	204	253	285	566	914	**283**
1933	533	461	358	350	361	314	333	313	369	365	521	546	**402**
1934	*358*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1932	375	449	381	398	374	386	421	418	378	429	679	666	**445**
1933	575	585	642	559	479	480	539	520	510	591	683	659	**569**
1934	*602*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	**11·0**
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	**12·2**
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	**12·0**
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	*28·3*	*27·7*	*28·7*	*24·5*	*21·1*	*20·5*	*19·4*	*19·6*	*19·2*	*20·2*	*22·5*	*27·1*	**23·3**

Arbetstillgången under fjärde kvartalet 1933

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgången m. m. inom olika yrken och näringsgrenar under fjärde kvartalet år 1933 är, på sedvanligt sätt, huvudsakligen grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar.

För fjärde kvartalet ha besvarade formulär inkommit från 2 118 arbetsgivare med 254 863 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under fjärde kvartalet 1933, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 635 arbetsgivare med 113 106 arbetare (44 %),
såsom *oförändrad* av 1 012 arbetsgivare med 107 437 arbetare (42 %),
såsom *sämre* av 471 arbetsgivare med 34 320 arbetare (14 %).

Av de redovisade arbetarna ha 40 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 35 % haft medelgod och 25 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror närmast föregående kvartal voro resp. 34, 36 och 30 samt för fjärde kvartalet 1932 resp. 18, 26 och 56.

Arbetstillgångens växlingar under senare år framgå av efterföljande tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.

Kvartal	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
I	1·80	2·12	2·96	3·03	2·91	3·01	3·04	3·22	3·25	3·26	2·51	2·46	2·80
II	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09	3·25	3·40	3·47	3·22	2·66	2·89	2·69
III . . .	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06	3·24	3·38	3·51	2·94	2·61	2·41	2·94
IV	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07	3·21	3·28	3·43	2·77	2·65	2·88	3·08
Medeltal .	1·98	2·68	3·14	3·04	3·04	3·06	3·19	3·31	3·42	3·05	2·61	2·41	2·75

Den förbättring i det svenska näringslivet, som kom till synes i andra och tredje kvartalens stegrade konjunktursiffror, har, som man finner, under det nu tilländalupna kvartalet fortsatt och ytterligare förstärkts. Sålunda steg poängsiffran från 2·94 till 3·08. Denna siffra är högre än siffrorna för fjärde kvartalet under de föregående tre åren, och det är överhuvud taget första gången sedan mitten av år 1930, som genomsnittet höjt sig över den nivå, som betecknar medelgod arbetstillgång. Konjunkturuppgången framträder inom flertalet näringsgrenar, ehuru med vissa undantag, som dock delvis hänföra sig till säsonginflytelser. Enligt industriförbundets beräkningar hade industriens produktion i november månad stigit till ungefär den genomsnittliga nivån för ti-

den 1925—1930. Förbättringen inom järnindustrien har ytterligare markerats; den inhemska marknaden har visat en anmärkningsvärt god konsumtionsförmåga, men samtidigt har exporten även ökats. Och det förbättrade konjunkturläget för trävaru- och pappersmasseindustrierna har blivit bestående. Men osäkerhet råder dock på exportmarknaden med hänsyn till valutaförhållandena, och särskilt den amerikanska återuppbyggnadspolitikens ovissa utsikter ha varit ett oroande moment. Den ännu icke bilagda konflikten inom den svenska byggnadsindustrien har inverkat ofördelaktigt på produktionen inom flera näringsgrenar. Arbetslösheten i landet har fortfarande varit betydande. Fackföreningarnas månatliga arbetslöshetsstatistik visar emellertid för det tilländalupna kvartalet lägre siffror än fjolårets; härtill må dock anmärkas, att byggnadskonflikten kunnat influera på siffrorna på ett sätt, som i någon mån förrycker jämförbarheten.

Från och med första kvartalet 1932 har socialstyrelsen på grundval av uppgifterna om arbetarantalet vid de i denna statistik medtagna företagen uträknat en *sysselsättningsindex*.[1] Vid den nu verkställda beräkningen ha kunnat medtagas 1 265 företag, vilka sysselsatt tillsammans 197 407 arbetare, motsvarande 77 % av hela det i kvartalsredogörelsen redovisade arbetarantalet. Sysselsättningsindexen för 1933 års fjärde kvartal har blivit 89·7 mot 91·0 ett kvartal tidigare och 88·4 för fjärde kvartalet 1932. Nedgången i förhållande till föregående kvartal är icke större än vad som motsvarar den inom ett flertal industrier vanliga säsongmässiga inskränkningen av arbetsstyrkan.

På 100 *lediga platser* kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	4:e kvartalet 1933			3:e kvartalet 1933			4:e kvartalet 1932		
	dec.	nov.	okt.	sept.	aug.	juli	dec.	nov.	okt.
Jordbruk och skogshushållning . . .	546	521	365	369	313	333	914	566	285
Övriga näringsgrenar	659	683	591	510	520	539	666	679	429
Samtliga »	**644**	**657**	**538**	**480**	**476**	**503**	**689**	**661**	**395**

En jämförelse mellan månadssiffrorna såsom mätare av läget på arbetsmarknaden under det nu gångna kvartalet och motsvarande period förra året visar en fortskridande förbättring, som i synnerhet framträder beträffande skogshushållning. Inom jordbruket gjorde sig bristen på kvinnlig arbetskraft kännbar, men i övrigt var efterfrågan inom detta näringsområde ej stor beträffande vare sig fasta eller tillfälliga arbetare. Flyttningsfrekvensen bland de årsanställda inom jordbruket blev i år betydligt mindre än vanligt. Behovet av tillfällig arbetskraft i betodlingsdistrikten var ringa. Ett betydande uppsving kom däremot på skilda håll skogsarbetet till del. Avverkningssäsongen blev gynnsammare än på länge. Från Jämtland rapporterades redan i november, att en del kommuner hade så riklig tillgång på skogsarbete, att

[1] Med »sysselsättningsindex» förstås ett relationstal, som anger antalet vid en viss tidpunkt sysselsatta arbetare i förhållande till motsvarande arbetarantal under någon tidigare period, vilken sistnämnda siffra satts = 100. Den av socialstyrelsen här beräknade sysselsättningsindexen angiver antalet under rapportkvartalet sysselsatta arbetare i procent av det antal arbetare, som, vad samma företag beträffar, voro i medeltal anställda under femårsperioden 1926—1930.

ingen arbetslöshet längre förelåge, och goda resultat av arbetsförmedlingen omförmäldes ej blott från Norrland utan även från andra delar av landet.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna under senaste året ha i tabellen å sid. 86—87 angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom jämförelsetal för närmast föregående kvartal och för fjärde kvartalet år 1932. Sammanföras de i tabellen återgivna siffrorna för vissa större industrigrupper, erhållas följande konjunktursiffror:

	Konjunktursiffror				
	4:e kvart. 1933	3:e kvart. 1933	2:a kvart. 1933	1:a kvart. 1933	4:e kvart. 1932
Malmbrytning och metallindustri	2·94	2·77	2·54	2·14	2·02
Jord- och stenindustri	2·15	2·11	2·11	1·76	2·05
Trävaruindustri	2·98	3·06	3·08	2·04	2·56
Pappers- och grafisk industri	3·24	3·00	2·81	2·58	2·59
Livsmedelsindustri	3·11	3·02	2·95	2·77	3·16
Textil- och beklädnadsindustri	3·62	3·80	2·84	2·45	2·56
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·48	3·68	2·82	2·28	2·87
Kemisk-teknisk industri	2·49	2·36	2·28	2·19	2·16

De till gruppen *malmbrytning och metallindustri* hörande industrigrenarna ha nära nog undantagslöst förbättrat sina konjunktursiffror, i jämförelse såväl med föregående kvartal som med år 1932. Vid en av de stora norrbottensgruvorna har arbetet under större delen av kvartalet legat nere på grund av en transportarbetarstrejk i Narvik. För järnverken har konjunktursiffran nu blivit högre än den var för det fjärde kvartalet 1929. Produktionen av handelsjärn har varit synnerligen stor, och därjämte förekom en kraftig stegring av tackjärnstillverkningen för export. Från ett och annat verk förmäles, att svår vattenbrist nödvändiggjort inskränkning av arbetstiden eller minskning av arbetsstyrkan. Inom den mekaniska verkstadsindustrien synes man i det hela ha fått en konjunkturförbättring, ehuru ännu icke i samma grad. Konkurrensen från utlandet, delvis till »dumping»-priser, har varit kännbar. Driftsinskränkningar rapporteras här från somliga håll, men också övertidsarbete från en del företag. Vid skeppsvarven har läget i stort sett varit tämligen oförändrat sedan det närmast föregående kvartalet.

För flera industrigrenar, tillhörande gruppen *jord- och stenindustri*, har konjunktursiffran sjunkit från föregående kvartal, delvis till följd av den säsongmässiga inskränkning, som vid hithörande företag denna tid av året brukar äga rum. Detta gäller i synnerhet torv- och tegelindustrierna. Den sistnämnda industriens arbetstillgång har även i stor utsträckning menligt påverkats av den pågående byggnadskonflikten, och detsamma har varit fallet i fråga om cementfabrikerna och även beträffande en del stenhuggerier. Stenindustriens betryckta läge har över huvud icke från det föregående kvartalet förbättrats; vid flera stenhuggerier är driften nedlagd. Glasbrukens konjunktursiffra har förbättrats, men fjolårets siffra är icke här nådd.

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	32	5 949	—	—	3	749	5	674	7	355	17	4 171
2	Malmförädlingsverk	40	20 394	1	1 272	12	10 109	15	6 986	9	1 857	3	170
3	Järn- och stålmanufaktur	80	8 629	4	254	18	3 330	26	3 117	21	1 275	11	653
4	Mekaniska verkstäder	242	31 547	10	1 041	52	8 545	71	10 319	72	7 841	37	3 801
5	Skeppsvarv	18	5 978	—	—	3	1 470	4	3 676	2	25	9	807
6	Elektromekanisk industri	30	8 107	3	269	9	683	8	3 771	8	2 062	2	1 322
7	Annan metallindustri	57	4 091	1	25	18	1 463	19	1 221	9	892	10	490
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	5	578	—	—	1	204	1	178	1	13	2	183
9	Torvindustri	14	161	—	—	1	12	3	48	5	45	5	56
10	Stenbrott o. -huggerier	34	2 915	1	79	2	37	9	574	10	512	12	1 713
11	Kakel- o. porslinsind.	10	2 359	—	—	2	222	4	857	1	15	3	1 265
12	Tegelbruk	45	1 168	—	—	2	22	8	311	11	135	24	700
13	Glasbruk	24	2 374	—	—	8	745	7	957	6	468	3	204
14	Cementfabriker, kalkbruk	27	1 960	—	—	4	144	5	219	8	1 277	10	320
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	138	13 094	2	340	34	3 879	43	5 923	32	2 222	27	730
16	Snickeri- o. möbelfabr.	146	5 912	5	116	37	1 698	36	1 764	37	1 634	31	700
17	Annan trävarufabrikation	21	829	3	75	1	20	7	425	7	268	3	41
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	60	13 291	1	192	17	3 728	30	7 372	5	512	7	1 487
19	Pappersbruk	45	11 580	4	520	12	4 957	15	3 368	9	1 961	5	774
20	Bokbinderier m. m.	49	2 701	8	439	16	793	16	1 130	8	328	1	11
21	Boktryckerier o. graf. anst.	95	5 801	10	818	39	2 532	37	2 011	7	399	2	41
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	19	1 033	—	—	4	177	11	782	3	65	1	9
23	Bagerier	47	2 863	—	—	9	761	17	828	12	1 048	9	226
24	Sockerindustri	21	2 940	1	35	13	2 094	5	751	2	60	—	—
25	Choklad- o. konfektfabr.	27	2 832	—	—	7	950	12	1 359	7	429	1	94
26	Bryggerier och brännerier	61	3 302	—	—	5	157	20	1 472	24	1 192	12	481
27	Tobaksfabriker	11	2 247	—	—	4	880	5	1 054	2	313	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	66	3 462	1	96	30	1 958	20	956	13	428	2	24
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	47	14 283	5	955	15	5 201	22	7 054	3	175	2	898
30	Jute- och linneindustri	9	2 557	2	319	5	1 691	1	213	—	—	1	334
31	Ylleindustri	52	9 395	11	3 443	29	4 845	11	1 092	1	15	—	—
32	Trikåfabriker	37	6 228	4	177	25	5 496	7	526	1	29	—	—
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	87	11 089	6	770	35	4 581	31	4 022	12	1 565	3	151
34	Annan hithör. industri	59	3 946	3	62	22	1 647	18	1 367	11	700	5	170
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	13	1 275	—	—	3	149	6	934	3	76	1	116
36	Skofabriker	56	6 747	3	141	14	1 925	20	3 130	13	1 262	6	289
37	Gummivarufabriker	7	5 231	1	215	5	5 003	1	13	—	—	—	—
38	Annan hithör. industri	36	1 303	5	274	11	387	10	316	10	326	—	—
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	29	1 578	2	35	10	752	11	546	3	198	3	47
40	Konstgödningsfabriker	6	974	—	—	4	720	2	254	—	—	—	—
41	Tändsticksfabriker	9	3 101	—	—	—	—	—	—	—	—	9	3 101
42	Annan hithör. industri	35	2 893	—	—	14	1 498	11	664	6	548	4	183
43	**Byggnadsverksamhet**	77	1 515	—	—	5	202	16	136	27	594	29	583
44	**Kraftv. o. kommunala v.**	41	5 953	—	—	7	711	12	2 814	11	828	11	1 600
45	**Handel och varulager**	31	2 460	2	572	8	264	13	1 479	6	119	2	26
46	**Land- och sjötransport**	23	6 238	2	416	7	1 186	6	1 676	6	2 873	2	87
47	*Summa* 4:e kv. 1933	**2 118**	**254 863**	**101**	**12 950**	**582**	**88 577**	**657**	**88 339**	**451**	**36 939**	**327**	**28 058**
48	» 3:e » »	1 929	247 912	57	7 796	487	75 891	634	89 635	433	42 072	318	32 518
49	» 2:a » »	1 869	234 208	45	5 438	392	53 311	559	77 709	516	57 971	357	39 784
50	» 1:a » »	1 977	233 715	14	1 751	276	32 671	453	57 072	669	83 838	565	58 383
51	» 4:e » 1932	1 860	232 884	18	1 192	300	40 551	490	60 873	529	74 186	523	56 082

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktur-siffror			Sysselsättningsindex		
Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		4 kv. 1933	3 kv. 1933	4 kv. 1932	4 kv. 1933	3 kv. 1933	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
11	844	14	4 219	7	886	—	—	4	721	28	5 228	1·66	1·79	1·08	67·3	67·3	1
30	19 702	5	399	5	293	—	—	14	5 062	26	15 332	3·51	3·33	1·95	100·7	100·4	2
43	6 185	21	1 354	16	1 090	—	—	26	1 890	54	6 739	3·15	2·98	2·16	97·6	96·9	3
94	16 678	108	11 832	40	3 037	2	329	100	8 275	140	22 943	2·85	2·58	1·98	86·2	83·7	4
4	4 612	7	855	7	511	—	—	3	2 004	15	3 974	2·97	2·95	2·87	76·6	81·7	5
8	3 649	11	1 036	11	3 422	—	—	16	1 141	14	6 966	2·57	2·53	2·14	89·4	92·1	6
12	1 260	32	2 114	13	717	—	—	28	1 266	29	2 825	2·91	2·61	2·28	94·1	91·5	7
1	178	4	400	—	—	—	—	—	—	5	578	2·70	2·10	2·69	56·7	62·3	8
1	12	10	116	3	33	—	—	6	75	8	86	2·10	2·81	1·94	38·2	69·3	9
5	387	15	703	14	1 825	—	—	12	579	22	2 336	1·72	1·75	1·37	40·5	41·9	10
1	272	8	1 816	1	271	—	—	4	317	6	2 042	2·02	2·11	2·74	105·1	104·9	11
4	289	24	722	17	157	—	—	10	101	35	1 067	1·70	1·92	1·90	46·0	69·5	12
7	738	12	1 225	5	411	—	—	11	858	13	1 516	2·94	2·52	3·13	96·0	95·7	13
7	324	10	1 005	10	631	—	—	5	183	22	1 777	2·10	2·25	1·97	66·3	80·1	14
45	4 369	71	8 066	22	659	—	—	47	3 744	91	9 350	3·07	3·17	2·68	73·1	83·9	15
48	2 167	48	2 170	50	1 575	4	177	49	1 995	93	3 740	2·81	2·72	2·23	87·1	89·1	16
7	179	5	346	9	304	—	—	11	805	10	524	2·78	2·63	2·67	92·8	76·9	17
12	1 988	40	9 974	8	1 329	—	—	15	4 327	45	8 964	3·05	3·00	2·33	86·0	93·3	18
12	2 810	29	8 487	4	283	—	—	20	3 633	25	7 947	3·21	2·93	2·61	98·2	96·3	19
16	931	30	1 504	3	266	—	—	33	1 660	16	1 641	3·49	2·96	2·89	92·5	84·6	20
23	1 029	61	4 256	12	516	—	—	57	3 459	38	2 342	3·64	3·15	3·04	99·5	92·1	21
2	34	15	981	2	18	—	—	2	66	17	967	3·09	3·09	3·14	93·4	101·9	22
5	137	25	1 534	17	1 192	—	—	17	1 001	30	1 862	2·74	2·88	2·84	107·9	102·4	23
6	1 746	15	1 194	—	—	—	—	1	46	20	2 894	3·72	3·57	3·56	111·2	126·5	24
6	1 003	14	1 383	7	446	—	—	19	1 873	8	959	3·12	2·83	3·09	94·0	96·8	25
1	10	21	972	39	2 320	—	—	18	752	43	2 550	2·40	2·53	2·83	90·6	90·7	26
—	—	9	2 092	2	155	—	—	8	1 009	3	1 238	3·25	2·58	3·10	85·0	87·6	27
10	688	40	2 160	16	614	—	—	33	1 750	33	1 712	3·48	3·51	3·46	95·0	99·7	28
23	7 372	20	5 655	4	1 256	1	93	33	10 197	13	3 993	3·36	3·09	2·59	106·3	102·4	29
7	2 010	2	547	—	—	—	—	4	1 019	5	1 538	3·65	2·74	1·75	87·4	85·1	30
43	8 215	8	1 133	1	47	—	—	38	7 664	14	1 731	4·25	3·80	2·72	109·3	105·5	31
26	4 897	10	1 302	1	29	2	56	27	3 242	8	2 930	3·93	3·40	2·68	112·5	107·1	32
34	3 399	47	7 281	6	409	—	—	65	7 920	22	3 169	3·88	3·32	2·49	104·3	103·1	33
17	1 597	33	1 866	9	483	—	—	46	2 860	13	1 086	3·19	3·14	2·69	94·9	95·3	34
4	675	7	546	2	54	—	—	5	414	8	861	2·88	3·05	2·87	89·9	101·4	35
15	2 616	30	3 237	11	894	2	230	39	4 338	15	2 179	3·05	3·62	2·14	107·1	106·8	36
2	3 347	4	1 871	1	13	—	—	4	1 669	3	3 562	4·04	4·04	2·53	115·2	111·4	37
16	722	13	368	7	213	1	82	23	866	12	405	3·47	2·92	2·41	95·2	93·5	38
7	498	18	998	4	82	—	—	8	432	21	1 146	3·84	3·14	3·11	102·9	106·2	39
2	609	4	365	—	—	—	—	2	87	4	937	3·74	3·70	3·67	70·3	87·5	40
—	—	—	—	9	3 101	—	—	—	—	9	3 101	1·00	1·00	1·00	56·9	57·7	41
7	825	20	1 625	8	443	—	—	12	615	23	2 278	3·20	2·92	2·85	95·1	89·4	42
1	51	31	479	45	985	—	—	20	208	57	1 807	1·97	2·46	1·77	56·3	71·8	43
1	577	27	3 051	13	2 325	—	—	5	528	36	5 425	2·44	2·61	2·51	90·5	99·6	44
1	48	24	2 137	6	275	—	—	11	587	20	1 873	3·50	3·09	3·02	106·6	113·3	45
9	3 427	10	2 061	4	750	—	—	11	4 488	12	1 755	2·84	2·97	2·95	96·6	100·6	46
635	118106	1012	107 487	471	84 820	12	917	922	95 171	1 184	158 775	3·08	—	—	89·7	—	47
477	92 797	930	106 794	522	48 321	18	2 194	864	91 346	1 047	154 372	2·94	—	—	91·0	—	48
358	65 401	850	99 775	661	69 032	5	485	740	74 806	1 124	159 417	2·69	—	—	89·6	—	49
163	25 576	834	103 193	980	104946	4	688	692	64 456	1 281	168 571	2·80	—	—	86·0	—	50
145	19 055	744	102 112	971	111717	5	561	714	75 031	1 141	157 292	2·88	—	—	88·4	—	51

Den under de sista kvartalen konstaterade förbättringen av *träindustriens* avsättningsförhållanden har alltjämt varit tydligt betonad. Återstoden av industriens för försäljning avsedda lagerbehållning var redan i oktober placerad. En del i samband med skeppningssäsongens successiva upphörande vanliga inskränkningar i sågverkens drift ha förekommit. En viss osäkerhet torde råda med avseende på trävaruindustriens utsikter för år 1934, då konkurrensen kan väntas bli besvärande. Ryssland har inlett sin försäljningskampanj på den engelska marknaden, sedan avtal om leverans av trävaror slutits mellan Sovjetunionen och det engelska importsyndikatet. Snickeriernas konjunktursiffra har stigit sedan föregående kvartal, dock icke i betydande mån. Från flera håll uppgives här byggnadskonflikten ha minskat arbetstillgången.

Beträffande gruppen *pappers- och grafisk industri* kunna fortfarande förbättrade, delvis påfallande gynnsamma konjunkturer noteras. Det tilländalupna årets produktion av pappersmassa har fullständigt slutsålts, och den för det nya året försålda kvantiteten uppskattades i mitten av december till åtminstone 40 % för kemisk massa och 55 % för mekanisk massa. Avsättningen av mekanisk massa har gynnats främst av den engelska pappersindustriens förbättrade läge. De ovissa valutaförhållandena utgöra likväl en återhållande faktor. Det fortsatta och utvidgade samarbetet för produktions- och prisreglering inom pappersmasseindustrien har visat sig fruktbärande och kommer att upprätthållas. Pappersmarknaden har alltjämt visat en mindre grad av livlighet; vid årsskiftet tedde sig situationen dock relativt gynnsam, i jämförelse med föregående år. Vattenbristen har under kvartalet på flera håll varit besvärlig för pappersbruken. Bokbinderier och tryckerier ha fått känning av ett betydande uppsving.

Inom *livsmedelsindustrien* ha inga större förändringar iakttagits. Konjunktursiffrorna för bagerier och bryggerier ha ytterligare något sjunkit.

Alla näringsgrenar, tillhörande *textilindustrien*, ha redovisat en fortsatt förbättring av arbetstillgången. Övertidsarbete har förekommit inom samtliga dessa industrier. Ylleindustrien har här fortfarande varit den främst gynnade. Även jute- och linneindustrien har under detta kvartal fått sitt läge väsentligt förbättrat och i genomsnitt kunnat redovisa mer än medelgod arbetstillgång. För bägge de nämnda industrierna, ävensom för bomullsindustri och trikåfabriker, ha konjunktursiffrorna nu överskridit såväl 1929 som 1930 års siffror för motsvarande kvartal.

Vad gruppen *läder-, hår- och gummivaruindustri* beträffar märkes, att förra kvartalets kraftiga stegring av konjunktursiffrorna för garverier och skofabriker efterträtts av en nedgång. Från ett par skofabriker rapporteras, att grövre arbetsskor utträngts av gummiskor. Gummivarufabrikernas höga konjunktursiffra har hållit sig.

I fråga om *kemisk-teknisk industri* torde intet särskilt nytt vara att anmärka. Vid tändsticksfabrikerna pågår driften fortfarande endast 3 à 4 dagar i veckan.

Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1933.

Medan den officiella lantarbetarstatistikens primäruppgifter t. o. m. år 1928 införskaffades från kommunalstämmoordförandena i rikets landskommuner, skola sådana uppgifter enligt kungl. kungörelsen den 4 september 1929 numera inom varje hushållningssällskap insamlas av sällskapets högre underavdelning eller, där sådan ej är inrättad, av häradsombud, som jämlikt gällande reglemente av hushållningssällskapet utsetts för anskaffande av årliga uppgifter till jordbruksstatistiken. Sedan socialstyrelsen i oktober 1933 till samtliga hushållningssällskap utsänt ett inom styrelsen utarbetat frågeformulär till uppgifter för tjänsteåret 1933/34 angående vissa lantarbetarförhållanden, ha dylika uppgifter i likhet med föregående år insamlats inom sällskapen.

På grundval av de intill början av januari 1934 inkomna 415 primäruppgifterna har utarbetats efterföljande redogörelse för arbetslösheten inom jordbruket år 1933. Samtidigt meddelas resultaten av vissa preliminära beräkningar rörande arbetslönerna inom jordbruket under sagda år. En utförligare redogörelse för löneläget inom jordbruket kommer att lämnas i en senare utkommande lönestatistisk årsbok för 1933.

Arbetslösheten inom jordbruket. Efter 1921/22 års industriella arbetslöshetskris har en genomgripande förändring gjort sig gällande på jordbrukets arbetsmarknad, i det att den tidigare så framträdande bristen på arbetskraft i huvudsak försvunnit, åtminstone vad beträffar manliga arbetare. I stället har arbetslöshetsproblemet blivit av betydelse även för jordbruksarbetarnas vidkommande. För att närmare belysa detta spörsmål har sedan år 1926 å lantarbetarstatistikens frågeformulär eftersports, huruvida arbetslöshet förekom i större utsträckning bland manliga lantarbetare, som önskade årstjänst, samt om brist rådde på tillfälliga arbetsförtjänster inom lant- och skogsarbete. En sammanställning av de erhållna svaren härpå lämnas för särskilda län och hushållningssällskapsområden i *tab. 1.*

För att i möjligaste mån eliminera de ojämnheter, som föranledas av det växlande antalet uppgiftslämnare inom olika hushållningssällskapsområden, ha i efterföljande tablå uträknats procenttal för hela riket, vägda med antalet socknar inom resp. områden, varjämte i jämförelsesyfte meddelats motsvarande siffror för de fyra närmast föregående åren:

Antal uppgiftslämnare (i %), som uppgivit, att arbetslöshet	För manliga arbetare, som önskat														
	årstjänst					tillfälligt arbete									
						sommar					vinter				
	1929	1930	1931	1932	1933	1929	1930	1931	1932	1933	1929	1930	1931	1932	1933
ej förekommit . . .	97·8	93·2	82·6	66·7	66·5	95·2	94·8	84·1	61·8	56·9	75·8	69·8	43·9	28·6	31·1
förekommit i mindre utsträckn. .	1·4	4·2	3·8	10·0	7·3	2·9	2·8	3·5	5·4	5·6	12·9	11·5	11·9	10·2	9·6
större utsträckn. .	0·8	2·6	14·1	23·3	26·2	1·9	2·9	12·4	32·8	37·5	11·3	19·2	44·2	61·2	59·3

Av tablån framgår, att det av den ekonomiska depressionen vållade trycket på jordbrukets arbetsmarknad alltjämt gör sig gällande lika starkt eller t. o. m. starkare än föregående år. Sålunda har arbetslöshet i större utsträckning nu uppgivits förefinnas för manliga lantarbetare, som önskat årstjänst, inom mer än en fjärdedel och beträffande sådana, som sökt tillfälligt sommararbete, inom mer än en tredjedel av redovisningsområdena. Såsom tab. 1 närmare utvisar, förefaller bristen på särskilt sistnämnda slag av arbete ha varit mest framträdande i Mälarprovinserna, Småland, Bergslagen och Norrland. I fråga om den visserligen alltjämt mycket betydande vinterarbetslösheten rapporteras emellertid nu för första gången under den senaste femårsperioden någon minskning, vilken egentligen framträtt i vissa skogsbygder, där timmerdrivningarna innevarande vinter erbjudit något ökade arbetsmöjligheter. Alltjämt gör sig dock arbetsbristen starkt gällande, särskilt inom jordbruksbygderna. Man ser här närmast en följdverkan av den inskränkning av arbetena till det oundgängligen nödvändiga, som under de senaste åren av ekonomiska skäl vidtagits på olika områden inom jordbruket.

Vad nu sagts gäller närmast den manliga arbetskraften, medan det däremot alltjämt från flera håll uppgives vara svårt att erhålla kvinnor, villiga att deltaga i jordbrukssysslor och särskilt mjölkning.

För att ytterligare belysa läget på jordbrukets arbetsmarknad har, liksom föregående år, å formuläret införts en fråga, huruvida svårigheter att bereda ungdomen arbete eller anställning inom jordbruket eller inom andra näringsgrenar hade medfört, att arbetskraften på vissa brukningsdelar kunde anses vara väl stor i förhållande till det normala arbetskraftbehovet. De svar, som erhållits å denna fråga, äro sammanställda i de sista kolumnerna av tab. 1. Uträknas procenttal för hela riket, vägda med antalet socknar inom de olika hushållningssällskapsområdena, erhålles följande uppställning, vari även meddelas jämförelsesiffror för åren 1929—32:

Antal uppgiftslämnare (i %), som uppgivit, att överskott på arbetskraft å vissa brukningsdelar	1929	1930	1931	1932	1933
ej förekommit	73·0	73·7	52·8	37·8	30·1
tidvis förekommit	13·4	8·2	14·8	9·2	7·5
mera allmänt förekommit	13·6	18·1	32·4	53·0	62·4

Dessa siffror häntyda i sin mån på, att ungdomsarbetslösheten inom jordbruket, vilken under de närmast föregående åren uppvisat en successiv stegring, även under år 1933 erhållit en ej obetydligt ökad omfattning. Alltefitersom den sedan länge pågående överflyttningen av övertalig jordbrukarungdom till andra näringsgrenar blivit hämmad under depressionens tryck och samtidigt tillgången på förvärvsmöjligheter inom lantmannanäringen blivit alltmer inskränkt, har följden blivit en uppdämning av ungdomlig arbetskraft i allt flera bonde- och arbetarhem på landsbygden. Denna företeelse har av inemot två tredjedelar av uppgiftslämnarna uppgivits förekomma mera allmänt inom respektive områden.

Tab. 1. Uppgifter rörande arbetstillgången inom jordbruket år 1933.

Län och hushållningssällskapsområden	Antal uppgiftslämnare, som uppgivit, att *arbetslöshet* a) ej förekommit, b) förekommit i mindre och c) i större utsträckning bland manliga arbetare, som önskat									Antal uppgiftslämnare, som uppgivit, att *överskott på arbetskraft* å vissa bruknings-delar		
	årstjänst (tjänsteåret 1933/34)			tillfälligt lant- o. skogsarbete under								
				sommaren			vintern			ej förekommit	tidvis förekomm.	mera allm. förek.
	a	b	c	a	b	c	a	b	c			
Stockholms	9	1	6	9	—	8	8	—	9	7	1	6
Uppsala	7	—	3	3	—	4	2	—	5	2	1	3
Södermanlands	6	3	5	1	2	10	1	1	11	1	4	8
Östergötlands	6	—	9	7	—	7	2	—	13	4	1	10
Jönköpings	4	—	5	4	1	3	1	1	7	—	1	8
Kronobergs	3	1	1	3	—	3	2	2	2	1	—	4
Kalmar	6	3	1	6	2	3	3	—	7	5	—	4
n:a hush.-sällsk.	1	2	1	2	2	—	—	—	3	1	—	3
s:a » »	5	1	—	4	—	3	3	—	4	4	—	1
Gotlands	22	—	2	19	—	3	13	2	7	16	1	4
Blekinge	4	—	—	3	—	1	3	—	1	1	—	1
Kristianstads	4	1	—	3	1	1	2	1	2	1	—	4
Malmöhus	11	—	2	8	—	4	3	1	8	4	1	7
Hallands	4	1	3	4	1	2	4	—	4	2	—	4
Göteborgs o. Bohus	14	—	2	10	1	6	10	—	5	9	—	7
Älvsborgs	17	1	1	16	1	1	7	4	8	5	1	8
n:a hush.-sällsk.	9	1	—	7	1	1	2	3	5	4	1	5
s:a » »	8	—	1	9	—	—	5	1	3	1	—	3
Skaraborgs	14	1	6	15	—	3	8	3	8	5	4	9
Värmlands	9	3	3	5	—	10	2	2	11	3	—	10
Örebro	10	4	11	6	5	13	1	5	19	5	2	19
Västmanlands	2	—	5	3	—	3	2	—	5	2	—	5
Kopparbergs	4	—	1	2	—	7	2	—	8	1	—	6
Gävleborgs	4	1	10	1	2	12	1	2	12	1	—	13
Västernorrlands	6	—	5	3	—	8	—	—	11	2	—	10
Jämtlands	8	1	—	4	1	6	3	1	7	2	—	6
Västerbottens	21	—	5	15	2	13	8	1	21	3	3	22
Norrbottens	63	1	9	51	3	23	25	3	49	7	6	50
Hela riket	**258**	**22**	**95**	**201**	**22**	**154**	**113**	**29**	**240**	**89**	**26**	**228**

Å frågeformuläret uppmanades vederbörande uppgiftslämnare att utöver de direkta svaren på ovan angivna spörsmål även meddela andra iakttagelser rörande arbetslösheten på landsbygden och dess orsaker. Ett betydande antal uppgiftslämnare har även hörsammat denna uppmaning och lämnat mer eller mindre utförliga upplysningar rörande hithörande förhållanden.

Av dessa uttalanden framgår, att även om de statliga hjälpåtgärderna och den goda skörden till en viss grad förhindrat en försämring av jordbrukets ställning, synas dock svårigheterna att bereda sysselsättning åt jordbrukets arbetskraft alltjämt kvarstå oförändrade. Sålunda framhålles allmänt, att jordbrukarna fortfarande äro nödsakade på alla upptänkliga sätt söka nedbringa lönekontot. Detta kan ske genom att utbyta årsanställda tjänare mot »sommardrängar» eller genom att ersätta fast arbetskraft med tillfällig arbetshjälp under brådare tider. Särskilt å mindre gårdar har man alltmer övergått till användning av ungdomlig eller eljest icke fullgod, men billig arbetskraft, medan man å större, välskötta gårdar alltjämt eftersträvar

att bibehålla en visserligen liten men väl kvalificerad arbetarstam, även om denna skulle betinga något högre lön. Emellertid föreligger det även exempel på, att jordbrukare med utnyttjande av de möjligheter, som arbetsmarknadsläget för ögonblicket erbjudit, sökt och även kunnat erhålla arbetskraft mot väsentligt lägre löner än de eljest gängse. Sålunda uppgives på sina håll, att mången lantarbetare hellre nöjer sig med en låg kontantlön i arbetsgivarens kost än han riskerar att bli arbetslös. Å andra sidan omvittnas flerstädes, att särskilt ungdomen hellre litar till hjälp av anhöriga eller det allmänna än tager anställning inom jordbruket till de löner, som f. n. erbjudas. Speciellt lär detta gälla inom områden, där mera omfattande reservarbeten igångsatts till arbetslöshetens bekämpande. Bland uppgiftslämnarna ges även uttryck åt den uppfattningen, att dylika hjälpåtgärder i viss mån kunna motverka en anpassning av lantarbetarlönerna efter det nuvarande konjunkturläget inom jordbruket. Härvid anföras exempel på, att arbetslösa föredraga nödhjälpsarbete framför lantarbete, som erbjudits dem till »löner, som jordbrukarna anse sig i stånd att betala». En del uppgiftslämnare tycka sig vidare ha spårat en tendens till flykt från jordbruket till väg- o. d. arbeten och uttala farhågor för att rekryteringen av arbetskraft till jordbruket härigenom i längden torde komma att försvåras.

Arbetslönerna inom jordbruket. Löneläget inom jordbruket belyses närmare genom de i *tab. 2* meddelade resultaten av vissa preliminära beräkningar rörande de kontanta lönerna inom jordbruket. För daglönare avse uppgifterna sommaren 1933, resp. vintern 1933/34, medan de för de årsanställda arbetarnas vidkommande torde vara närmast tillämpliga på det den 24 oktober begynnande tjänsteåret 1933/34. Vid beräkningen av riksmedeltalen ävensom av medellönerna för olika landsdelar ha länssiffrorna vägts med antalet socknar. Vid en jämförelse mellan dessa preliminära siffror och de i tab. 2 ävenledes införda genomsnittslönerna för år 1932 torde observeras, att de förra inom vissa hushållningssällskapsområden äro byggda på ett färre antal uppgifter än de senare, varför löneskillnaden mellan de bägge åren stundom framträder större än den i verkligheten är. På grund av uppgifternas fåtalighet kommer nämligen eventuellt uteblivande av sådana uppgifter, som starkare avvika från genomsnittet för vederbörande hushållningssällskaps område, att i ganska hög grad påverka de ifrågavarande medeltalen, medan efter den omräkning, som sedermera kommer att företagas på grundval av hela primärmaterialet, denna skillnad i vissa fall torde bli utjämnad.

I tabellen återgivas vid sidan av de från hushållningssällskapen erhållna löneuppgifterna även de lönesatser, som i de mellan Svenska lantarbetsgivarnas centralförening och Svenska lantarbetareförbundet ingångna kollektivavtalen fastställts för vissa län eller andra områden.

Medan löneläget vid årsskiftet 1932/33 i viss mån fick sin prägel av den osäkerhet, som uppstod efter avbrytandet av de i slutet av år 1932 pågående avtalsförhandlingarna, ha lönerna för tjänsteåret 1933/34 i så måtto stabili-

serats, som de i januari 1933 fastställda nya avtalslönerna i stort sett torde gälla som norm för lönesättningen inom åtminstone det större jordbruket i östra och södra Sverige. Avvikelserna från dessa avtalslöner, såväl uppåt som nedåt, äro emellertid talrika, och på många håll torde den faktiska lönesättningen vara skäligen oenhetlig. Beträffande exempelvis manliga tjänare ha uppgiftslämnare meddelat, att dränglönen på en del gårdar kunnat med ända till 30—40 % understiga motsvarande lön hos andra arbetsgivare i trakten. Även beträffande andra lantarbetarkategorier ha liknande och stundom t. o. m. större lönedifferenser uppgivits förekomma. Dessa olikformigheter kunna bero på individuella faktorer såsom arbetsgivarens betalningsförmåga samt behov och uppskattning av vederbörande arbetare, ävensom på dennes skicklighet och arbetsförmåga, ålder och anställningstid. Vidare röna medeltalen inverkan av de betydande olikheter, som i geografiskt, ekonomiskt eller socialt hänseende kunna föreligga mellan skilda delar av de vanligen rätt stora redovisningsområdena. Sålunda torde det råda en viss skillnad i lönehänseende mellan storbruks- och småbrukstrakter, liksom mellan jordbruks- och skogsbygder samt mera industrialiserade trakter. För att kunna närmare belysa, i vad mån dessa och andra faktorer påverka den faktiska lönesättningen inom jordbruket, skulle emellertid erfordrats individuella uppgifter från uppgiftslämnare inom olika socialgrupper, från gårdar av olika slag och från bygder av olika typ. På grund av det nu tillämpade sättet för insamlingen av uppgifter till lantarbetarstatistiken, varigenom i regel endast en löneuppgift erhålles från varje härad eller motsvarande område, kan givetvis endast en mycket summarisk bild erhållas av det faktiska löneläget. Särskilt när lönesplittringen är så stor, som den f. n. synes vara inom jordbruket, torde det för uppgiftslämnarna erbjuda stora svårigheter att överblicka och i tillförlitliga genomsnittstal sammanfatta de skiftande löneförhållandena inom rapportområdet.

Av de relativt knapphändiga upplysningar, som erhållits från vissa uppgiftslämnare rörande skiljaktigheterna i lönehänseende olika gårdar emellan, synes framgå, att åtminstone i vissa trakter lönerna genomsnittligt ligga på en något högre nivå inom det större jordbruket än på bondgårdarna. I en del jordbruksbygder lära sålunda lönerna på välskötta herrgårdar jämväl ej oväsentligt överstiga kollektivavtalens lönesatser, något som särskilt gäller om kreatursskötare, vilkas löner i hög grad bestämmas av personliga kvalifikationer och därför uppvisa betydande variationer. I fråga om jordbrukstjänare upplyses, att arbetsgivarna i allmänhet bibehållit lönerna oförändrade för personer, som länge varit i deras tjänst, medan i andra fall rätt stora lönereduceringar företagits. Nyanställda arbetare få ej sällan nöja sig med löner, som ligga betydligt under avtalslönerna. Vad daglönarna beträffar, uppges flerstädes överflöd förefinnas, varför tillfällig arbetshjälp understundom kunnat erhållas till mycket låg dagspenning. I trakter, där reservarbeten förlagts i grannskapet, uppges de vid dessa arbeten tillämpade lönerna ibland ha utgjort den undre gränsen även för lantarbetarlönerna, ett förhållande, som särskilt framhållits från ett flertal håll i södra Sverige, speciellt

Tab. 2. Kontantlöner för lantarbetare

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		Tjänare					Statare						Tillfälliga		
		Manliga			Kvinnliga		Körkarlar			Kreatursskötare			i egen sommar		
	Län och hushållningssällskapsområden	Lön enligt kollektivavtal, kr.	Uppgiven kontant årslön, kr.		Uppgiven kontant årslön, kr.		Lön enligt kollektivavtal, kr.	Uppgiven kontant årslön, kr.		Lön enligt kollektivavtal, kr.	Uppgiven kontant årslön, kr.		Daglön enligt kollektivavtal, kr.	Uppgiven daglön, kr.	
			1932	1933	1932	1933		1932	1933		1932	1933		1932	1933
1	Stockholms	510	528	507	448	447	630	621	618	700	709	709	4·40	4·46	4·28
2	Uppsala	510	513	472	432	414	630	625	628	700	711	704	4·40	4·46	4·23
3	Södermanlands	500	500	487	398	389	620	621	621	690	698	698	4·40	4·31	4·29
4	Östergötlands	500	522	495	405	399	620	614	613	690	733	723	4·40	4·37	4·23
5	Jönköpings	—	539	527	451	441	—	624	613	—	734	716	—	4·28	4·06
6	Kronobergs	—	505	503	376	376	—	615	612	—	698	696	—	4·00	4·00
7	Kalmar	—	506	491	403	383	—	612	607	—	699	698	—	4·33	4·09
8	norra hush.-sällsk.	—	488	478	403	393	—	588	588	—	719	719	—	4·25	4·13
9	södra » »	500	518	499	403	378	620	628	618	690	685	684	4·40	4·40	4·06
10	Gotlands	—	492	484	375	367	—	581	580	—	665	664	—	4·23	3·98
11	Blekinge	—	589	590	418	418	—	633	633	—	737	737	—	4·15	4·10
12	Kristianstads	500	533	521	438	429	620	616	619	690	684	689	4·40	4·45	4·41
13	Malmöhus	500	548	529	416	416	620	612	615	690	672	678	4·40	4·50	4·44
14	Hallands	500	513	514	374	374	620	610	603	690	662	663	4·40	3·67	3·71
15	Göteborgs o. Bohus	—	481	474	381	370	—	634	638	—	719	725	—	4·08	3·87
16	Älvsborgs	—	509	509	415	414	—	612	608	—	709	697	—	4·33	4·29
17	norra hush.-sällsk.	500	509	508	406	410	620	619	618	690	751	721	4·40	4·41	4·33
18	södra » »	—	510	510	424	418	—	604	602	—	668	666	—	4·25	4·25
19	Skaraborgs	500	497	479	411	412	620	592	589	690	701	676	4·40	4·21	4·15
20	Värmlands	500	533	521	388	373	620	694	693	690	901	901	4·40	4·56	4·56
21	Örebro	500	502	495	426	427	620	643	643	690	767	764	4·40	4·38	4·39
22	Västmanlands	510	498	497	433	426	630	622	626	700	730	731	4·40	4·45	4·44
23	Kopparbergs	—	636	636	389	385	—	—	—	—	—	—	5·00	5·20	5·16
24	Gävleborgs	—	587	574	342	343	—	—	—	—	—	—	5·40	5·39	5·16
25	Västernorrlands	—	579	563	333	325	—	—	—	—	—	—	—	5·46	5·44
26	Jämtlands	—	606	590	366	349	—	—	—	—	—	—	—	5·10	4·83
27	Västerbottens	—	538	538	309	310	—	—	—	—	—	—	—	5·45	5·31
28	Norrbottens	—	549	549	306	305	—	—	—	—	—	—	—	5·94	5·71
29	**Hela riket**	**503**	**525**	**512**	**405**	**390**	**623**	**617**	**615**	**693**	**711**	**706**	**4·40**	**4·43**	**4·33**
	Därav i:														
30	Östra Sverige[1]	506	515	492	422	414	626	620	620	696	717	713	4·40	4·41	4·28
31	Småland o. öarna[2]	502	513	503	406	396	621	609	604	691	702	695	4·40	4·22	4·04
32	Södra Sverige[3]	500	546	532	424	421	620	615	618	690	682	687	4·40	4·45	4·40
33	Västra Sverige[4]	500	505	496	403	401	621	619	616	692	728	717	4·40	4·22	4·17
34	Norra Sverige[5]	—	589	580	347	341	—	—	—	—	—	—	5·40	5·37	5·22

[1] Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län. — [2] Jönköpings, Kronobergs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län. — [5] Kopparbergs, Gävleborgs, Väster-

År 1933. Preliminär översikt.

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
manliga daglönare							Tillfälliga kvinnliga daglönare										
kost			i arbetsgivares kost				i egen kost						i arbetsgivares kost				
vinter			sommar		vinter		sommar			vinter			sommar		vinter		
Daglön enligt kollektivavtal, kr.	Uppgiven daglön, kr.		Uppgiven daglön, kr.		Uppgiven daglön, kr.		Daglön enligt kollektivavtal, kr.	Uppgiven daglön, kr.		Daglön enligt kollektivavtal, kr.	Uppgiven daglön, kr.		Uppgiven daglön, kr.		Uppgiven daglön, kr.		
	1932	1933	1932	1933	1932	1933		1932	1933		1932	1933	1932	1933	1932	1933	
3·52	3·40	3·38	3·17	3·00	2·25	2·27	2·80	3·11	3·01	2·24	2·42	2·29	2·25	2·28	1·85	1·87	1
3·52	3·56	3·48	3·24	3·06	2·48	2·38	2·80	3·00	2·96	2·24	2·42	2·39	2·25	2·18	1·62	1·50	2
3·52	3·30	3·27	3·06	3·06	2·27	2·29	2·80	2·82	2·82	2·24	2·31	2·32	2·17	2·18	1·74	1·75	3
3·52	3·51	3·40	3·10	3·05	2·48	2·32	2·80	3·10	3·05	2·24	2·45	2·44	2·21	2·19	1·80	1·80	4
—	3·38	3·33	3·06	2·97	2·34	2·25	—	3·00	2·94	—	2·54	2·44	2·03	2·04	1·66	1·64	5
—	3·25	3·10	3·00	2·80	2·19	2·05	—	2·81	2·67	—	2·23	2·14	1·95	1·80	1·49	1·45	6
—	3·47	3·27	2·99	2·96	2·32	2·31	—	2·78	2·66	—	2·21	2·13	1·99	1·88	1·61	1·60	7
—	3·50	3·44	2·85	2·81	2·31	2·31	—	2·56	2·56	—	2·13	2·13	1·81	1·75	1·50	1·50	8
3·52	3·44	3·10	3·10	3·10	2·32	2·31	2·80	3·00	2·75	2·24	2·25	2·14	2·13	2·00	1·66	1·65	9
—	3·18	3·14	2·93	2·93	2·18	2·14	—	2·78	2·74	—	2·18	2·19	1·92	1·91	1·48	1·48	10
—	3·37	3·29	3·00	2·75	2·38	2·25	—	2·88	2·76	—	2·31	2·23	2·13	2·00	1·63	1·63	11
3·52	3·59	3·51	3·30	3·25	2·53	2·56	2·80	3·08	3·03	2·24	2·35	2·35	2·28	2·31	1·90	1·94	12
3·52	3·43	3·51	3·16	3·06	2·26	2·23	2·80	2·95	2·94	2·24	2·33	2·33	2·21	2·16	1·72	1·70	13
3·52	3·06	3·11	2·33	2·45	2·00	2·08	2·80	2·68	2·73	2·24	2·25	2·26	2·00	2·10	1·63	1·65	14
—	3·37	3·25	2·84	2·78	2·20	2·15	—	3·16	3·08	—	2·47	2·50	2·00	2·02	1·64	1·66	15
—	3·35	3·35	3·03	3·00	2·30	2·26	—	3·29	3·29	—	2·68	2·67	2·33	2·32	1·78	1·75	16
3·52	3·36	3·37	3·01	2·96	2·32	2·24	2·80	3·21	3·21	2·24	2·68	2·67	2·35	2·34	1·71	1·75	17
—	3·34	3·33	3·07	3·07	2·29	2·29	—	3·36	3·36	—	2·67	2·67	2·29	2·29	1·75	1·75	18
3·52	2·93	3·00	3·13	3·12	2·14	2·17	2·80	3·22	3·21	2·24	2·33	2·32	2·23	2·25	1·76	1·76	19
3·52	3·69	3·69	3·13	3·17	2·52	2·55	2·80	3·21	3·21	2·24	2·60	2·57	2·25	2·30	1·78	1·80	20
3·52	3·34	3·35	3·19	3·13	2·42	2·41	2·80	3·10	3·10	2·24	2·42	2·42	2·37	2·40	1·88	1·90	21
3·52	3·37	3·37	3·21	3·21	2·30	2·29	2·80	3·20	3·10	2·24	2·53	2·31	2·40	2·42	1·85	1·86	22
4·00	4·67	4·67	3·76	3·77	3·13	3·15	3·00	3·42	3·28	2·40	3·02	2·87	2·52	2·50	2·03	2·04	23
4·32	4·67	4·42	3·91	3·81	3·08	3·08	—	3·27	3·27	—	2·81	2·79	2·36	2·32	2·04	2·06	24
—	4·11	4·13	3·60	3·60	2·61	2·67	—	3·29	3·33	—	2·50	2·50	2·30	2·33	1·81	1·84	25
—	4·30	4·17	3·54	3·41	2·71	2·63	—	3·45	3·40	—	2·90	2·90	2·17	2·13	1·90	1·86	26
—	4·38	4·33	3·94	3·93	3·05	3·06	—	3·26	3·18	—	2·58	2·59	2·12	2·15	1·66	1·70	27
—	4·63	4·56	4·44	4·40	3·28	3·25	—	3·40	3·31	—	2·77	2·60	2·41	2·41	1·90	1·82	28
3·52	**3·47**	**3·43**	**3·15**	**3·10**	**2·37**	**2·34**	**2·80**	**3·08**	**3·04**	**2·24**	**2·44**	**2·41**	**2·20**	**2·18**	**1·74**	**1·74**	29
3·52	3·44	3·37	3·15	3·06	2·37	2·30	2·80	3·05	2·99	2·24	2·42	2·36	2·24	2·23	1·78	1·76	30
3·52	3·38	3·22	3·00	2·92	2·27	2·20	2·80	2·84	2·77	2·24	2·31	2·24	1·98	1·92	1·57	1·55	31
3·52	3·48	3·49	3·19	3·10	2·36	2·35	2·80	2·98	2·96	2·24	2·34	2·33	2·23	2·20	1·77	1·78	32
3·52	3·21	3·24	2·99	2·98	2·24	2·24	2·80	3·16	3·16	2·24	2·47	2·46	2·22	2·24	1·74	1·75	33
4·32	4·43	4·35	3·78	3·73	2·91	2·91	3·00	3·35	3·31	2·40	2·77	2·72	2·31	2·30	1·90	1·90	34

bergs, Kalmar och Gotlands län. — [3] Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. — [4] Hallands, Göteborgs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Småland och Blekinge, och från vissa delar av Norrland. I vissa fall säges t. o. m., att i större omfattning igångsatta reservarbeten kunnat åstadkomma en höjning av lantarbetarlönerna på kringliggande orter. Några uppgiftslämnare vilja göra gällande, att dylika arbeten varit så eftersökta av lantarbetarna, att det skulle vara svårt att erhålla arbetskraft för jordbruket även till gällande lön.

Betraktar man de i tab. 2 meddelade länsmedeltalen, finner man, att jordbrukslönerna i stort sett ha visat en nedåtgående tendens. Bland såväl tjänare som daglönare ha lönenedsättningarna varit större för män än för kvinnor. Minst utpräglad synes lönesänkningen varit beträffande statarna, vilkas löner också i större utsträckning än övriga lantarbetargruppers äro reglerade genom kollektivavtal.

Löneökning (+) eller lönesänkning (−) 1932—1933, i %

Redovisningsområden, där kollektivavtal	Manliga tjänare	Kvinnliga tjänare	Körkarlar	Kreaturskötare	Tillfälliga manl. daglönare				Tillfälliga kvinnl. daglönare			
					i egen kost		i arbetsgivares kost		i egen kost		i arbetsgivares kost	
					sommar	vinter	sommar	vinter	sommar	vinter	sommar	vinter
förekomma	−2·5	−1·7	+0·2	±0	+0·9	+1·2	−1·6	−0·9	−0·8	−1·3	−0·9	+2·8
ej förekomma	−3·6	−2·0	−0·8	−2·0	−2·0	±0	−3·8	−2·5	−1·6	±0	−0·5	−1·7

Såsom framgår av ovanstående sammanställning, synas lönerna överhuvud hållit sig bättre inom sådana redovisningsområden, där kollektivavtal gälla i större utsträckning, än inom övriga områden. Anledningen härtill torde förnämligast vara, att å orter, där för närmast föregående tjänsteår redovisats lönereduceringar i enlighet med kollektivavtalsförslaget av den 14 oktober 1932, man sedermera företagit smärre lönehöjningar i enlighet med det i januari 1933 antagna avtalet.

En allmän bild av löneutvecklingen under de senaste tjuguett åren lämnas i *tab. 3*, varest återgivas för de viktigaste lantarbetarkategorierna beräknade riksmedeltal beträffande kontantlönerna år 1933, sammanställda med motsvarande medeltal för åren 1913 samt 1920 och 1932, varjämte beräknats de procentuella löneförändringar, som ägt rum under perioden 1913—1933.

Lönestegringen inom jordbruket nådde sin höjdpunkt år 1920, då kontantlönerna synas ha legat i genomsnitt omkring 220 % över 1913 års nivå. De tre följande åren medförde en lönereduktion av 40—50 % från nämnda topplöner.

Därefter skedde en stabilisering under åren 1924—1930, under vilken tid lönenivån förblev i huvudsak orubbad. Under intryck av de år 1931 allt mera framträdande verkningarna av den ekonomiska depressionen inträdde därefter, såsom förut nämnts, en allmän lönesänkning. Fortfarande ligga dock jordbrukets kontantlöner 50—100 % över avlöningarna för motsvarande arbetargrupper år 1913. Uträknas ett vägt medeltal för samtliga grupper, förete kontantlönerna år 1933 i förhållande till 1913 års löneläge en höjning av 61 %.

För de lantarbetargrupper, vilkas avlöning till stor del utgår in natura, beror totalavlöningens storlek i väsentlig grad på naturaförmånernas värde. Även härom lämna primäruppgifterna upplysning, ehuru de ännu ej

Tab. 8. Förändringar i lantarbetarnas kontantlöner åren 1913—1933.

Lantarbetargrupper	Medeltal, kr.				Löneökning (+) eller lönesänkning (−) i %			
	1913	1920	1932	1933[1]	1913—1920	1920—1933	1932—1933	1913—1933
Tjänstefolk.								
Manliga tjänare . . årslön	326	1 075	525	512	+ 229·8	− 52·4	− 2·5	+ 57·1
Kvinnliga » . . »	197	661	405	399	+ 235·5	− 39·6	− 1·5	+ 102·5
Statare.								
Körkarlar . . . . årslön	329	1 047	617	615	+ 218·2	− 41·3	− 0·3	+ 86·9
Kreatursskötare . . »	375	1 158	711	706	+ 208·8	− 39·0	− 0·7	+ 88·3
Tillfälliga daglönare.								
Manliga:								
i egen kost sommardaglön	2·97	9·37	4·43	4·33	+ 215·5	− 53·8	− 2·3	+ 45·8
i egen kost vinterdaglön	2·19	7·20	3·47	3·43	+ 228·8	− 52·4	− 1·2	+ 56·6
i arbetsgivares kost sommardaglön	2·05	6·41	3·15	3·10	+ 212·7	− 51·6	− 1·6	+ 51·2
i arbetsgivares kost vinterdaglön	1·43	4·71	2·37	2·34	+ 229·4	− 50·3	− 1·3	+ 63·6
Kvinnliga:								
i egen kost sommardaglön	1·77	5·62	3·08	3·04	+ 217·5	− 45·9	− 1·3	+ 71·8
i egen kost vinterdaglön	1·34	4·30	2·44	2·41	+ 220·9	− 44·0	− 1·2	+ 79·9
i arbetsgivares kost sommardaglön	1·21	3·72	2·20	2·18	+ 207·4	− 41·4	− 0·9	+ 80·2
i arbetsgivares kost vinterdaglön	0·89	2·79	1·74	1·74	+ 213·5	− 37·6	± 0	+ 95·5

hunnit bearbetas ur denna synpunkt. En antydan om naturaförmånernas värde för tjänstefolk och tillfälliga daglönare med dylika förmåner kan emellertid erhållas genom beräkning av skillnaden mellan daglön i egen och arbetsgivarens kost. År 1913 uppgick denna skillnad beträffande manliga arbetares sommardaglön till 0·92 kr. men steg under de följande åren oavbrutet t. o. m. 1920, då densamma utgjorde 2·96 kr. Åren 1932 och 1933 hade kostvärdet sjunkit till resp. 1·28 och 1·23 kr. (eller med 58 %), motsvarande 42 % av värdet, när prisnivån låg som högst. I fråga om manliga arbetares vinterdaglön utgjorde differensen 1·10 år 1932 och 1·09 år 1933 (sänkning från år 1920: 56 %). Beträffande kvinnliga arbetare blev kostens värde 1932 och 1933 resp. 0·88 och 0·86 kr. (sänkning från 1920: 55 %) för sommardaglönen samt resp. 0·70 och 0·67 kr. (sänkning från 1920: 56 %) för vinterdaglönen. För statavlönade arbetare uppgår värdet av naturaförmånerna till högre belopp än för nu angivna lantarbetare.

[1] Preliminära siffror.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1933.

Arbetsförmedlingens organisation. Den offentliga arbetsförmedlingen hade under år 1933 *huvud- eller avdelningskontor* i verksamhet å följande orter:

Stockholms stad . . .	*Stockholm.*
Stockholms län	*Stockholm*, Södertälje, Norrtälje.
Uppsala län	*Uppsala*, Enköping, Skutskär.
Södermanlands län . .	*Eskilstuna*, Nyköping, Strängnäs, Flen, Katrineholm, Gnesta.
Östergötlands län . . .	*Norrköping; Linköping*, Söderköping, Skänninge, Vadstena, Motala, Mjölby, Valdemarsvik, Ödeshög, Åtvidaberg, Kisa, Finspång, Borensberg.
Jönköpings län	*Jönköping*, Eksjö, Tranås, Vetlanda, Värnamo, Gislaved, Nässjö, Sävsjö, Hyltebruk.
Kronobergs län	*Växjö*, Ljungby, Älmhult, Markaryd, Lenhovda, Ryd.
Kalmar län	*Västervik*, Vimmerby; *Kalmar*, Oskarshamn, Nybro, Torsås, Mönsterås.
Gotlands län	*Visby*, Hemse.
Blekinge län	*Karlskrona*, Ronneby, Karlshamn, Sölvesborg.
Kristianstads län . . .	*Kristianstad*, Hässleholm, Ängelholm, Tomelilla, Åstorp, Osby.
Malmöhus län	*Malmö; Lund; Landskrona; Hälsingborg; Ystad; Trälleborg; Eslöv; Skurup; Svedala; Vellinge.*
Hallands län	*Halmstad*, Laholm, Falkenberg, Varberg, Kungsbacka.
Göteborgs och Bohus län	*Göteborg*, Mölndal; *Uddevalla*, Strömstad, Lysekil, Kungälv.
Älvsborgs län	*Borås*, Vänersborg, Trollhättan, Alingsås, Kinna, Ulricehamn, Mellerud, Lilla Edet.
Skaraborgs län	*Skövde*, Skara, Mariestad, Tidaholm, Falköping, Lidköping, Hjo, Töreboda, Gråstorp, Vara.
Värmlands län	*Karlstad*, Kristinehamn, Filipstad, Arvika, Säffle.
Örebro län	*Örebro*, Askersund, Lindesberg, Karlskoga, Kopparberg, Laxå, Nora.
Västmanlands län . . .	*Västerås*, Köping, Arboga, Sala.
Kopparbergs län . . .	*Falun*, Avesta, Mora, Leksand, Ludvika, Borlänge, Älvdalen.
Gävleborgs län	*Gävle*, Hudiksvall, Söderhamn.
Västernorrlands län . .	*Sundsvall*, Ånge.
Jämtlands län	*Östersund*, Strömsund, Sveg, Bräcke.
Västerbottens län . . .	*Umeå*, Skellefteå.
Norrbottens län	*Luleå*, Piteå, Kiruna, Boden.

För *sjömansförmedlingen* funnos specialkontor i Stockholm, Göteborg, Malmö och Hälsingborg samt särskilda sjömansförmedlingsombud å 19 orter, nämligen Örnsköldsvik, Härnösand, Sundsvall, Söderhamn, Gävle, Södertälje, Oxelösund, Norrköping, Oskarshamn, Kalmar, Visby, Karlshamn, Sölvesborg, Åhus, Ystad, Landskrona, Halmstad, Lysekil och Uddevalla. På ytterligare 6 platser, Luleå, Umeå, Hudiksvall, Västervik, Karlskrona och Trälleborg, var sjömansförmedling anordnad i direkt samband med arbetsförmedlingen.[1]

[1] En särskild redogörelse för sjömansförmedlingen under 1933 lämnas å sid. 112 i detta häfte.

Sveriges offentliga arbetsförmedling omfattade sålunda vid årets utgång 37 huvudkontor (24 länsanstalter och 13 självständiga kommunala anstalter),[1] 100 avdelningskontor och 23 fristående sjömansförmedlingar eller tillsammans 160 ordinarie förmedlingsorgan. Av dessa var en kommunal anstalt (Svedala) nyinrättad från den 1 mars.

Förutom dessa ordinarie kontor ha under året c:a 750 *arbetsförmedlingsombud* varit anställda under länsanstalternas ledning å de orter, där offentlig hjälpverksamhet för arbetslösa bedrivits eller behov i övrigt förelegat av organ för den offentliga arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingsverksamheten under året. Verksamhetens omfattning under år 1933 framgår av *tab. A.* Såsom tabellen utvisar, kan i förhållande till föregående år konstateras en ökning av såväl antalet ansökningar om arbete som antalet lediga och tillsatta platser. De procentuella förskjutningarna framgå av nedanstående tablå:

Ökning (minskning) i % från föregående år av antalet	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans		
	1931	1932	1933	1931	1932	1933	1931	1932	1933
arbetsansökningar .	+ 56·3	+ 83·7	+ 52·2	+ 6·2	+ 10·3	+ 4·1	+ 40·2	+ 65·8	+ 44·4
lediga platser . . .	+ 14·3	+ 3·4	+ 22·9	— 2·0	— 14·5	— 7·6	+ 5·7	— 5·3	+ 9·5
tillsatta platser . .	+ 19·9	+ 7·4	+ 24·1	+ 1·6	— 8·8	— 7·4	+ 11·4	+ 0·6	+ 12·0

Så höga siffror som för det nu gångna året ha ej tidigare redovisats vid Sveriges offentliga arbetsförmedling, och detta gäller icke blott utbud av arbetskraft utan även antalet lediga och förmedlade platser. Antalet arbetsansökningar översteg fjolårets siffra med vida mer än en halv miljon, detta oaktat att särskilt under sista halvåret vissa större industrigrupper haft att anteckna ökad arbetstillgång. En väsentlig orsak till siffrornas starka uppgång torde vara att söka däri, att i samband med understödsverksamheten antalet rapporterande arbetsförmedlingsombud ökats, samt att i övrigt större noggrannhet från ombudens sida visats vid fullgörandet av deras rapportskyldighet till huvudkontoren. På så sätt har framkommit ett starkt stegrat antal anmälningar från orter, vilka förut ej haft närmare beröring med den offentliga arbetsförmedlingen.

Att de lediga och tillsatta platserna, trots den minskade efterfrågan på kvinnlig arbetskraft särskilt inom det husliga området, kunnat icke endast hålla sin numerär utan även visa ökning, är till stor del att tillskriva de offentliga reservarbetena, vilka, såsom framgår av sista kolumnen i tab. A., berett sysselsättning åt cirka 22 000 personer mera än föregående år.

Verksamhetens fördelning på årets olika månader framgår jämväl av tab. A. I fråga om *platstillgången* konstaterades i likhet med de närmast föregående åren, att på grund av det tryckta konjunkturläget säsongväxlingarna ej kommo till synes på samma markerade sätt som vid normala förhållanden, men två

[1] Bland de sistnämnda äro inräknade anstalten i Norrköping samt Malmöhus läns anstalter, 10 till antalet, vilka från länets landsting åtnjuta årligt anslag. Endast 2 anstalter, Stockholms och Göteborgs, kunna alltså anses vara uteslutande kommunala. Erinras bör dessutom, att åtskilliga till länsanstalterna hörande avdelningskontor även uppbära kommunala anslag, varjämte samtliga anstalter åtnjuta statsanslag.

Tab. A. Antalet arbetsansökningar, lediga och tillsatta platser under olika månader.[1]

Månad	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
									Hela antalet	Därav reservarbete
Januari . . .	144 456	20 923	20 639	16 964	7 444	5 639	161 420	28 367	26 278	6 402
Februari . . .	147 884	21 579	21 049	17 024	7 613	5 728	164 908	29 192	26 777	6 804
Mars	155 367	19 059	17 848	19 499	11 270	7 973	174 866	30 329	25 821	6 338
April	145 027	19 327	18 384	19 026	12 883	9 131	164 053	32 210	27 515	5 750
Maj	126 638	18 708	18 051	17 273	12 787	9 012	143 906	31 445	27 063	5 715
Juni	113 655	17 168	16 416	14 415	11 220	7 797	128 070	28 388	24 213	5 754
Juli	109 118	14 672	13 980	13 560	9 739	6 490	122 678	24 411	20 470	4 799
Augusti . . .	114 163	15 881	15 011	17 690	11 804	8 073	131 853	27 685	23 084	4 907
September . .	122 541	15 715	14 857	21 889	14 382	10 553	144 430	30 097	25 410	5 068
Oktober . . .	136 844	16 788	16 217	22 265	12 801	9 990	159 109	29 589	26 207	5 590
November . .	141 519	15 546	15 253	18 463	8 819	7 172	159 982	24 365	22 425	5 868
December . .	138 731	14 966	14 717	13 380	8 647	6 876	152 111	23 613	21 593	4 834
Hela året 1933	1595988	208 371	202 422	211 448	123 294	94 434	1807886	331 665	296 856	67 829
» » 1932	1048850	169 527	163 130	203 054	133 399	101 956	1251904	302 926	265 086	45 895
» » 1931	570 847	164 014	151 850	184 029	155 957	111 735	754 876	319 971	263 585	19 485
» » 1930	365 266	143 557	126 628	173 259	159 096	110 029	538 525	302 653	236 657	8 950
» » 1929	327 517	144 799	128 333	165 981	147 570	103 921	493 498	292 369	232 254	8 150

maxima, ett på våren och ett på hösten, framträdde som vanligt. På vårsidan nåddes kulmen i april, på höstsidan i september. Julmånaden var årets sämsta månad, trots det att extra arbetstillfällen i form av snöskottning stodo till buds. Antalet *ansökningar om arbete* var å kvinnliga avdelningen efter vanligheten störst under oktober, å manliga avdelningen däremot under mars. *Platstillsättningarna* följde i huvudsak samma fluktuationer som antalet lediga platser.

Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft belyses av nedanstående tablå:

	Ansökningar per 100 lediga platser						*Tillsatta platser per 100 lediga*					
	Män		Kvinnor		Tillsammans		Män		Kvinnor		Tillsammans	
	1933	1932	1933	1932	1933	1932	1933	1932	1933	1932	1933	1932
Januari . . .	690	479	228	164	569	368	99	97	76	71	93	88
Februari . . .	685	583	224	166	565	412	98	94	75	74	92	86
Mars	815	484	173	135	577	343	94	93	71	69	85	83
April	750	543	148	125	509	341	95	92	71	70	85	81
Maj	677	558	136	117	458	339	96	94	71	70	86	82
Juni	662	553	128	122	451	351	96	94	69	69	85	83
Juli	744	581	139	123	503	370	95	94	67	68	84	82
Augusti . . .	719	596	150	129	476	366	95	91	68	69	83	80
September . .	780	548	152	146	480	351	95	94	73	74	84	84
Oktober . . .	815	558	174	172	538	395	97	97	78	81	89	90
November . .	910	1 024	209	213	657	661	98	98	81	82	92	90
December . .	927	1 148	155	155	644	689	98	98	80	80	91	90
Hela året	766	619	171	152	545	413	97	96	77	76	90	88

[1] Talen för varje särskild månad angiva hela det under månaden disponibla antalet lediga platser, således med inräknande även av dem, som kvarstått aktuella från föregående månad. Dessa sistnämnda platser ha däremot i siffrorna för hela året inräknats endast en gång, varav förklaras, att dessa äro mindre än de enskilda månadernas siffror tillsammantagna.

Tab. B. Verksamheten vid de särskilda anstalterna under år 1933.

Anstalter	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			På 100 lediga platser						Jordbruksförmedlingen i % av		
										Ansökningar			Tills. platser					
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a	Ansökningar	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	218 739	25 446	24 939	61 981	32 416	24 982	280 720	57 862	49 921	860	191	485	98	77	86	1·3	0·3	0·3
Stockholms län	58 819	12 756	12 410	7 749	5 908	4 143	66 568	18 664	16 553	461	131	357	97	70	89	21·6	30·0	29·9
Uppsala län	22 125	6 166	5 827	3 436	2 600	2 250	25 561	8 766	8 077	359	132	292	95	87	92	25·2	24·0	23·1
Södermanlands län	18 956	3 783	3 620	5 666	3 796	3 053	24 622	7 579	6 673	501	149	325	96	80	88	21·8	34·6	33·6
Östergötlands län	43 600	8 175	7 785	8 541	5 054	3 771	52 141	13 229	11 556	533	169	394	95	75	87	29·7	31·8	30·7
Norrköping	28 411	1 501	1 420	1 816	1 166	885	30 227	2 667	2 305	1893	156	1 133	95	76	86	5·3	19·1	19·8
Jönköpings län	17 587	4 157	4 011	5 045	2 657	2 093	22 632	6 814	6 104	423	190	332	96	79	90	14·1	20·5	17·9
Kronobergs län	10 583	2 393	2 255	2 305	1 908	1 243	12 888	4 301	3 498	442	121	300	94	65	81	16·6	32·0	28·1
Norra Kalmar län	17 463	2 732	2 656	755	522	401	18 218	3 254	3 057	639	145	560	97	77	94	14·6	12·4	10·5
Södra Kalmar län	24 255	3 558	3 530	2 262	1 095	977	26 517	4 653	4 507	682	207	570	99	89	97	7·8	11·6	10·7
Gotlands län	9 681	3 031	2 904	1 773	1 257	807	11 454	4 288	3 711	319	141	267	96	64	87	19·5	24·2	17·7
Blekinge län	48 719	5 849	5 679	6 343	3 832	2 790	55 062	9 681	8 469	833	166	569	97	73	87	10·8	21·3	16·7
Kristianstads län	18 983	6 214	5 800	6 929	5 133	3 698	25 912	11 347	9 498	305	135	228	93	72	84	34·6	43·6	41·5
Malmöhus län: Malmö	74 570	6 224	6 120	19 674	8 929	7 551	94 244	15 153	13 671	1198	220	622	98	85	90	2·0	3·2	2·5
Malmöhus län: Lund	11 260	995	982	1 563	978	840	12 823	1 973	1 822	1132	160	650	99	86	92	10·6	33·5	32·8
Malmöhus län: Landskrona	17 344	2 092	2 065	546	351	238	17 890	2 443	2 303	829	156	732	99	68	94	3·6	11·7	10·0
Malmöhus län: Hälsingborg	35 908	3 194	3 119	4 546	2 193	1 822	40 454	5 387	4 941	1124	207	751	98	83	92	4·1	6·9	5·9
Malmöhus län: Ystad	7 920	709	662	892	362	283	8 812	1 071	945	1117	246	823	93	78	88	13·2	37·4	31·6
Malmöhus län: Trälleborg	8 398	2 691	2 665	1 131	568	496	9 529	3 259	3 161	312	199	292	99	87	97	7·4	16·4	14·7
Malmöhus län: Eslöv	3 861	1 380	1 122	669	569	289	4 550	1 949	1 411	280	118	232	81	51	72	33·5	55·6	53·2
Malmöhus län: Skurup	987	837	518	412	550	185	1 399	1 387	703	118	75	101	62	34	51	75·1	78·8	85·1
Malmöhus län: Svedala	1 464	493	405	262	219	111	1 726	712	516	297	120	242	82	51	72	39·2	70·6	74·0
Malmöhus län: Vellinge	1 411	812	774	217	202	128	1 628	1 014	902	174	107	161	95	63	89	59·9	57·9	56·4
Malmöhus län: Ortsombud	20 981	1 514	1 511	—	—	—	20 981	1 514	1 511	1386	—	1 386	100	—	100	12·3	23·7	23·6
Hallands län	15 566	2 274	2 124	1 998	1 415	995	17 564	3 689	3 119	685	141	476	93	70	85	12·3	24·0	17·8
Göteb. och Bohus län	75 666	6 275	6 027	4 192	2 237	1 516	79 858	8 512	7 543	1206	187	938	96	68	89	5·0	12·1	9·2
Göteborg	159 201	17 460	17 037	24 923	14 209	11 120	184 124	31 669	28 157	912	175	581	98	78	89	1·2	3·0	2·8
Älvsborgs län	30 149	6 909	6 847	1 669	1 075	837	31 818	7 984	7 684	436	155	399	99	78	96	8·6	5·4	4·9
Skaraborgs län	25 353	5 495	4 726	5 355	3 990	2 351	30 708	9 485	7 077	461	134	324	86	59	75	26·6	42·5	36·6
Värmlands län	59 734	7 243	7 119	2 665	2 667	1 729	62 399	9 910	8 848	825	100	630	98	65	89	6·8	10·4	7·5
Örebro län	50 596	4 791	4 684	5 871	4 147	2 914	56 467	8 938	7 598	1056	142	632	98	70	85	10·0	25·9	24·4
Västmanlands län	42 753	5 730	5 634	5 618	3 208	2 766	48 371	8 938	8 400	746	175	541	98	86	94	11·9	24·4	22·7
Kopparbergs län	60 928	8 872	8 866	3 993	2 033	1 683	64 921	10 905	10 549	687	196	595	100	83	97	4·3	5·6	3·1
Gävleborgs län	52 331	3 911	3 910	3 296	1 515	1 402	55 627	5 426	5 312	1338	218	1 025	100	93	98	5·9	1·8	1·6
Västernorrlands län	95 128	7 433	7 427	575	281	254	95 703	7 714	7 681	1280	205	1 241	100	90	100	5·4	3·1	2·9
Jämtlands län	48 560	7 263	7 247	2 560	2 034	1 859	51 120	9 297	9 106	669	126	550	100	91	98	5·9	4·5	3·2
Västerbottens län	19 806	2 612	2 594	2 495	1 733	1 500	22 301	4 345	4 094	758	144	513	99	87	94	13·2	10·7	9·0
Norrbottens län	138 142	15 401	15 401	1 725	485	472	139 867	15 886	15 873	897	356	880	100	97	100	6·5	1·6	1·6
Tillsammans	**1595938**	**208 871**	**202 422**	**211 448**	**122 294**	**94 434**	**1807386**	**331 665**	**296 856**	**766**	**171**	**545**	**97**	**77**	**90**	**8·3**	**14·5**	**12·8**

Den siffermässiga proportionen mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft har, med undantag för årets båda sista månader, varit betydligt ogynnsammare än i fjol, såväl på den manliga som på den kvinnliga arbetsmarknaden. De framräknade relationstalen torde emellertid, såsom nyss antytts, giva en sämre bild av läget än som svarar mot de faktiska förhållandena. En stor del av de arbetsansökningar, som registreras vid arbetsförmedlingen, utgöres nämligen av s. k. arbetslöshetsstämplingar, vilka de sökande ha att fullgöra såsom villkor för erhållande av arbetslöshetshjälp.

Förhållandet mellan lediga och tillsatta platser har ej nämnvärt förändrats sedan föregående år.

Verksamheten vid de särskilda anstalterna. Beträffande verksamhetens omfattning vid de olika anstalterna meddelar *tab. B* ett översiktligt sammandrag. En jämförelse med 1932 års siffror ger vid handen, att sammanlagda antalet tillsatta platser i förhållande till föregående år ökats vid 24 och minskats vid 12 anstalter. Relativt sett har ökningen varit störst vid anstalterna i Norrbottens län (212 %), Gotlands län (112 %), Kopparbergs län (66 %), Värmlands län (41 %) samt Jönköpings och Norra Kalmar län (35 %). Den största minskningen har träffat Landskrona (22 %) och Skurup (16 %). Ökningen i Norrbottens län hänför sig till stor del till skogsbruket. Särskilda åtgärder ha under de senaste åren vidtagits för att stärka förmedlingsarbetet i fråga om denna näring; bl. a. har föreståndaren för huvudkontoret genom resor i olika delar av länet sökt och vunnit personlig kontakt med parterna.

Beträffande förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft har Västernorrlands län liksom förra året kommit högst med 1 241 ansökningar per 100 lediga platser. Därnäst komma Norrköping (1 133), Gävleborgs län (1 025) samt Göteborgs och Bohus län (938). Skåneorterna Skurup och Vellinge, som efter vanligheten redovisade jämförelsevis låga siffror, voro de enda med relationstal under 200.

Verksamheten inom olika yrkesgrupper. Verksamhetens fördelning på olika yrkesgrenar framgår av *tab. C.* I vad mån förskjutningar i fråga om de olika huvudgruppernas andel i tillsättningssiffran ägt rum under året utvisas av nedanstående sammanställning.

De tillsatta platsernas fördelning på olika yrkesgrupper (i %):

	1902 —12	1913 —22	1923 —32	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Jordbr. o. skogshush.	19·5	23·5	22·1	23·7	24·5	22·8	24·8	24·3	21·9	21·8	18·7	18·4	17·2
Industri o. hantverk	16·6	15·9	7·1	7·9	7·0	6·9	6·3	6·2	6·7	6·7	6·7	7·2	7·4
Sjöfart och fiske .	14·7	13·0	9·5	10·6	9·9	10·2	9·9	10·5	10·4	10·8	7·8	6·7	6·1
Handel o. samfärdsel			12·9	11·4	11·6	12·2	12·9	14·7	15·9	15·8	13·5	10·9	9·7
Husligt arbete . .	33·6	29·0	31·3	32·8	34·2	33·4	31·8	31·3	31·8	32·6	30·3	27·4	22·4
Annat arbete . . .	15·6	18·6	17·1	13·6	12·8	14·5	14·3	13·0	13·3	12·3	23·0	29·4	37·2
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Som synes har en icke obetydlig ökning ägt rum i fråga om gruppen »annat arbete», något som, i enlighet med vad förut framhållits, står i samband med utvidgningen av de offentliga reservarbetena. Denna ökning har självfallet

Tab. C. Verksamheten inom olika yrkesgrupper under år 1933.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			På 100 lediga platser					
										Ansökningar			Tillsatta platser		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a
Jordbruk och skogshushållning	**240 286**	**48 391**	**44 069**	**11 043**	**12 902**	**7 078**	**251 329**	**61 293**	**51 147**	**497**	**86**	**410**	**91**	**55**	**83**
Jordbruk m. m.	138 469	35 170	30 864	11 043	12 902	7 078	149 512	48 072	37 942	394	86	311	88	55	79
Skogshushållning	101 817	13 221	13 205	—	—	—	101 817	13 221	13 205	770	—	770	100	—	100
Industri och hantverk	**700 395**	**18 639**	**18 249**	**21 544**	**4 477**	**3 614**	**721 939**	**23 116**	**21 863**	**3 758**	**481**	**3 123**	**98**	**81**	**95**
Gruvdrift och malmförädling	67 102	688	685	—	—	—	67 102	688	685	9 753	—	9 753	100	—	100
Jord-, sten- och glasindustri	91 921	1 861	1 846	84	—	—	92 005	1 861	1 846	4 939	—	4 944	99	—	99
Metall- och maskinindustri	149 526	3 590	3 461	2 035	119	99	151 561	3 709	3 560	4 165	1 710	4 086	96	83	96
Trävaruindustri	100 915	2 520	2 484	95	11	9	101 010	2 531	2 493	4 005	·	3 991	99	·	98
Byggnadsverksamhet	177 165	6 815	6 722	5	1	1	177 170	6 816	6 723	2 600	·	2 599	99	·	99
Läder-, hår- och gummiindustri	7 479	252	246	1 098	111	106	8 577	363	352	2 968	989	2 363	98	95	97
Textilindustri	7 513	69	68	2 655	177	113	10 168	246	181	·	1 500	4 133	·	64	74
Beklädnadsindustri	16 082	145	122	7 526	1 822	1 435	23 608	1 967	1 557	1091	413	1 200	84	79	79
Närings- och njutningsmedelsindustri	19 367	426	401	3 755	1 095	840	23 122	1 521	1 241	4 546	343	1 520	94	77	82
Kemisk-teknisk och belysningsindustri	5 322	249	247	473	92	82	5 795	341	329	2 137	·	1 699	99	·	96
Trämasse- och pappersindustri	14 916	677	675	2 338	477	437	17 254	1 154	1 112	2 203	490	1 495	100	92	96
Grafisk industri	5 285	117	111	130	16	10	5 415	133	121	4 517	·	4 071	95	·	91
Ej särskilt specificerade	37 802	1 230	1 181	1 350	556	482	39 152	1 786	1 663	3 073	243	2 192	96	87	93
Sjöfart och fiske	**103 614**	**17 390**	**17 066**	**3 437**	**1 238**	**1 148**	**107 051**	**18 628**	**18 214**	**596**	**278**	**575**	**98**	**93**	**98**
Handel, samfärdsel och allmän tjänst	**154 778**	**13 522**	**12 946**	**44 945**	**19 186**	**15 963**	**199 723**	**32 708**	**28 909**	**1 145**	**234**	**611**	**96**	**83**	**88**
Kontors-, bank- och försäkringspersonal	17 056	1 226	1 113	3 830	766	645	20 886	1 992	1 758	1 391	500	1 048	91	84	88
Butiks- och magasinspersonal	42 552	1 532	1 479	9 789	1 944	1 526	52 341	3 476	3 005	2 778	504	1 506	97	78	86
Hotell-, kafé- och restaurangpersonal	8 703	245	232	24 049	11 332	9 537	32 752	11 577	9 769	3 552	212	283	95	84	84
Transportarbetare	82 287	9 910	9 543	2 666	2 575	2 140	84 953	12 485	11 683	830	104	680	96	83	94
Allmän och litterär verksamhet	4 180	609	579	4 611	2 569	2 115	8 791	3 178	2 694	686	179	277	95	82	85
Husligt arbete	**166**	**25**	**23**	**118 486**	**85 264**	**66 452**	**118 652**	**85 289**	**66 475**	·	**139**	**139**	·	**78**	**78**
Annat arbete	**396 699**	**110 404**	**110 069**	**11 993**	**227**	**179**	**408 692**	**110 631**	**110 248**	**359**	**5 283**	**369**	**100**	**79**	**100**
Tillsammans	1595988	208 371	202 422	211 448	123 294	94 434	1807386	331 665	296 856	766	171	545	97	77	90

dragit med sig en motsvarande minskning av procenttalen för flertalet av de övriga yrkesgrupperna. Endast industrigruppen utvisar något större anpart av totalsumman än föregående år. Mest framträdande har tillbakagången varit i fråga om husligt arbete, där antalet tillsatta platser i förhållande till 1932 minskats med 8 %. Samtliga övriga grupper förete uppgång i antalet förmedlade platser.

Inom industrigruppen har trots det tryckta läget antalet lediga platser ökats med 12 % och de tillsatta platsernas antal med 14 %. Stegringen är att hänföra till ett flertal industrier, bl. a. trävaruindustrien samt metall- och maskinindustrien. Stenindustrien visade tillbakagång, delvis till följd av de minskade statsbeställningarna å gatsten.

Antalet *ansökningar per 100 lediga platser* har under det senaste decenniet utgjort:

	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Jordbruk och skogshushållning	116	136	140	125	129	122	115	154	283	410
Industri och hantverk	463	597	667	777	656	525	617	1 167	2 219	3 123
Sjöfart och fiske	230	281	281	277	258	221	248	376	547	575
Handel och samfärdsel	188	202	196	191	169	149	151	204	403	611
Husligt arbete	111	120	116	111	113	103	99	104	180	139
Annat arbete	221	290	279	287	315	265	324	234	348	369
Samtliga grupper	**171**	**198**	**201**	**198**	**192**	**169**	**178**	**236**	**413**	**545**

I jämförelse med år 1932 uppvisa samtliga huvudgrupper stigande relationstal. Särskilt kraftig är uppgången beträffande industri och hantverk, där antalet arbetsansökningar sedan i fjol stigit med inemot 60 %. Då, såsom ovan nämnts, de lediga platsernas antal inom industrigruppen ökats under året, framstår så mycket tydligare, vilket stort överskott å arbetskraft som förefinnes.

Jordbruksförmedlingens växlande omfattning vid de olika anstalterna framgår av de sista kolumnerna i tab. B. Minst hälften av de tillsatta platserna kommo på jordbruket vid fyra anstalter, nämligen Skurup (85 %), Svedala (74 %), Vellinge (56 %) och Eslöv (53 %). Närmast följa Kristianstads län (42 %) och Skaraborgs län (37 %). Med endast få undantag visade det sig, att procenttalen för jordbruksförmedlingens anpart i det totala förmedlingsresultatet vid de särskilda anstalterna genomgående minskats, något som tyder på att de svåra tiderna nödgat jordbrukarna att företaga inskränkningar i personalbehovet.

Ungdomsförmedlingen. I årsberättelsen för 1930 lämnades första gången en sammanställning av de särskilda uppgifter om förmedlingsverksamheten för ungdom under 18 år, som numera avgivas av anstalterna. Motsvarande siffror för år 1933 återgivas i *tab. D.*

Förhållandet mellan ansökningar och lediga platser har liksom under de föregående åren åtminstone för den manliga arbetskraften varit betydligt gynnsammare på ungdomsförmedlingens område än inom arbetsförmedlingen i övrigt. Under sista tiden har på vissa håll registrerats ökad efterfrågan på

Tab. D. Ungdomsförmedlingen under år 1933.

Månad	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen				Tillsammans			
	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Januari . . .	4 239	730	685	581	3 089	1 116	919	277	7 328	1 846	1 604	397
Februari . .	4 247	831	758	511	2 976	1 052	862	283	7 223	1 883	1 620	384
Mars	5 126	1 362	1 049	376	3 172	1 546	1 194	205	8 298	2 908	2 243	285
April	4 610	1 494	1 260	309	2 816	1 660	1 299	170	7 426	3 154	2 559	235
Maj	3 971	1 389	1 185	286	2 549	1 641	1 240	155	6 520	3 030	2 425	215
Juni	4 022	1 345	1 192	299	2 656	1 537	1 204	173	6 678	2 882	2 396	232
Juli	3 836	1 299	1 128	295	2 644	1 521	1 149	174	6 480	2 820	2 277	230
Augusti . . .	4 556	1 171	1 042	389	3 465	1 651	1 301	210	8 021	2 822	2 343	284
September . .	4 903	1 514	1 356	324	3 716	1 930	1 534	193	8 619	3 444	2 890	250
Oktober . . .	5 287	1 636	1 519	323	3 715	1 957	1 606	190	9 002	3 593	3 125	251
November . .	4 872	1 076	1 011	453	3 006	1 462	1 217	206	7 878	2 538	2 228	310
December . .	4 143	974	925	425	1 617	1 119	833	145	5 760	2 093	1 758	275
Hela året 1933	**53 812**	**14 821**	**13 110**	**368**	**35 421**	**18 192**	**14 358**	**195**	**89 233**	**33 013**	**27 468**	**270**
1932	45 968	14 366	12 744	320	34 964	18 620	14 574	188	80 932	32 986	27 318	245
1931	37 447	17 028	13 929	220	30 230	20 704	14 681	146	67 677	37 732	28 610	179
1930	31 118	20 039	15 412	155	28 822	21 843	15 093	132	59 940	41 882	30 505	143
I % av hela förmedlingen 1933	3·4	7·1	6·5	—	16·8	14·8	15·2	—	4·9	10·0	9·3	—
1932	4·4	8·5	7·8	—	17·2	14·0	14·8	—	6·5	10·9	10·3	—
1931	6·6	10·4	9·2	—	16·4	13·8	13·1	—	9·0	11·8	10·9	—
1930	8·5	14·0	12·2	—	16·6	13·7	13·7	—	11·1	13·8	12·9	—

lärlingar till industri och hantverk, och särskilt ha skolfria spring- och passflickor haft goda möjligheter att få plats.

Det förtjänar emellertid understrykas, att de här återgivna relationssiffrorna endast avse ungdom i de lägre åldersklasserna (under 18 år), medan ungdomsarbetslösheten i vedertagen bemärkelse även och kanske i främsta rummet hänför sig till de närmast högre åldersklasserna (upp till 25 år). Det är inom dessa sistnämnda åldersklasser, som svårigheten att vinna fast fot på arbetsmarknaden framför allt gör sig gällande.

Antalet lediga platser inom ungdomsförmedlingen utgjorde i förhållande till samtliga 10 %. Av de lediga platserna tillsattes i genomsnitt 83 % (88 % på manliga och 79 % på kvinnliga avdelningen). Förmedlingsresultatet är för männens vidkommande sämre än i fråga om den äldre arbetskraften; i fråga om kvinnorna är procentsiffran däremot något gynnsammare än för arbetsförmedlingen i dess helhet.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen															
1	Stockholms stad	3 578	81	79	79	—	—	69	—	—	1 133	7	6	36 926	443	396
2	Stockholms län	13 784	4 842	4 542	1 173	671	671	869	115	115	1 955	297	297	8 036	572	569
3	Uppsala län	5 722	1 521	1 401	278	8	8	2 593	14	14	1 254	3	3	1 678	65	50
4	Södermanlands län	4 597	1 814	1 658	9	1	1	—	—	—	129	10	10	3 829	227	226
5	Östergötlands län	14 602	3 303	2 935	626	295	290	783	2	2	1 091	42	42	4 637	55	53
6	Norrköping	1 537	446	421	3	—	—	7	—	—	101	—	—	3 331	22	20
7	Jönköpings län	2 848	1 018	898	231	101	101	132	1	1	338	73	73	1 144	41	38
8	Kronobergs län	1 821	914	777	267	18	18	11	—	—	545	21	21	240	31	31
9	Kalmar län	4 533	744	681	1 146	58	58	139	—	—	1 829	67	67	4 247	67	67
10	Gotlands län	2 080	694	568	—	—	—	—	—	—	1 991	—	—	199	—	—
11	Blekinge län	5 446	1 121	971	74	—	—	20	—	—	12 028	77	77	1 347	7	5
12	Kristianstads län	7 828	3 577	3 193	234	21	21	289	12	12	1 429	135	123	1 295	25	23
13	Malmöhus län: Malmö	1 683	335	277	—	—	—	—	—	—	1 704	1	1	14 005	96	96
14	Hälsingborg	1 492	290	253	—	—	—	308	—	—	366	—	—	4 147	39	38
15	Övriga anstalter	9 978	4 541	3 774	24	—	—	3 291	53	53	5 218	187	187	9 570	366	350
16	Hallands län	1 896	576	431	37	2	2	36	—	—	1 349	16	16	1 919	17	17
17	Göteborgs och Bohus län	3 615	759	563	6	13	10	133	—	—	49 886	552	552	2 645	28	23
18	Göteborgs stad	1 797	806	719	5	19	19	—	—	—	702	8	7	28 251	841	816
19	Älvsborgs län	2 711	406	361	59	22	22	820	42	42	467	22	22	2 710	249	248
20	Skaraborgs län	7 437	2 847	2 099	145	10	10	11	1	1	723	110	109	1 727	41	38
21	Värmlands län	3 919	534	418	11 711	385	383	367	1	1	2 162	14	14	3 382	182	182
22	Örebro län	4 937	1 482	1 432	4 020	273	267	10 960	203	200	919	15	15	1 635	20	19
23	Västmanlands län	5 132	1 460	1 367	1 701	235	235	7 599	180	180	2 045	136	136	5 038	89	89
24	Kopparbergs län	2 597	214	211	15 898	2 947	2 947	10 326	35	35	727	29	29	1 540	37	37
25	Gävleborgs län	3 170	47	46	8 313	297	297	3 856	24	24	369	—	—	2 533	1	1
26	Västernorrlands län	5 181	208	208	11 655	337	337	—	—	—	639	19	19	2 303	20	20
27	Jämtlands län	2 850	146	145	16 615	1 316	1 316	—	—	—	178	8	8	345	4	4
28	Västerbottens län	2 663	193	185	2 010	177	177	—	—	—	—	—	—	160	2	2
29	Norrbottens län	9 035	251	251	25 498	6 015	6 015	24 488	5	5	644	12	12	707	3	3
	Kvinnliga avdelningen															
1	Stockholms stad	138	94	94	—	—	—	—	—	—	20	—	—	1 761	96	76
2	Stockholms län	576	763	403	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—
3	Uppsala län	715	586	466	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	779	806	586	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	904	900	608	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	53	64	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
7	Jönköpings län	338	376	196	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	316	461	206	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	194	199	121	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	152	342	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	518	943	442	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	1 142	1 369	753	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	162	143	59	—	—	—	—	—	—	40	—	—	158	15	15
14	Hälsingborg	186	84	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	683	968	417	—	—	—	—	—	—	22	—	—	—	—	—
16	Hallands län	263	310	123	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	382	274	134	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	357	152	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112	8	8
19	Älvsborgs län	28	26	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	722	1 186	493	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	352	499	249	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	703	831	425	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	606	722	537	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	188	174	119	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	105	51	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	25	29	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	168	270	142	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	274	270	182	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	19	10	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
4 491	56	52	53803	451	429	1569	70	68	341	2	2	3 233	44	39	3 248	12	12	253	9	8	1
1 507	131	130	8 522	962	956	112	17	17	34	1	1	311	11	11	565	40	37	75	4	4	2
835	2	2	1 335	13	13	79	1	1	12	—	—	212	3	3	426	2	1	55	—	—	3
1 852	15	15	1 333	60	60	64	2	2	79	—	—	54	1	1	190	2	2	1	—	—	4
2 143	110	110	4 522	429	421	75	2	2	123	3	3	184	—	—	476	7	7	20	—	—	5
1 655	14	12	8 908	129	122	208	2	2	1 592	17	16	189	1	1	271	2	1	40	—	—	6
1 161	49	48	1 860	205	205	129	1	1	84	—	—	196	—	—	293	11	9	823	1	1	7
398	23	23	466	59	59	7	2	2	3	—	—	73	1	1	16	3	2	—	—	—	8
2 945	111	111	3 020	103	103	156	3	3	53	—	—	120	1	1	364	4	4	219	4	4	9
88	—	—	478	—	—	2	—	—	—	—	—	31	1	1	72	1	1	11	—	—	10
402	2	2	1 341	30	25	88	—	—	4	—	—	199	2	—	389	2	1	48	—	—	11
388	17	17	2 252	138	138	62	4	4	37	—	—	87	2	1	266	14	13	13	—	—	12
2 572	23	23	14405	153	153	1140	13	11	423	2	2	1 549	32	27	1 525	2	1	1888	—	—	13
419	3	3	6 071	41	41	822	8	8	86	—	—	384	—	—	597	—	—	185	9	9	14
1 747	33	33	8 348	212	210	1363	90	90	313	1	1	585	5	5	3 420	124	124	268	87	87	15
662	—	—	2 359	83	83	148	—	—	265	7	7	442	6	6	315	13	13	11	13	13	16
712	5	5	3 708	236	231	78	2	2	257	—	—	153	1	—	881	95	94	612	—	—	17
8 610	66	60	13090	800	770	616	23	21	2 645	22	22	1 555	14	9	2 210	44	38	774	113	112	18
867	58	58	3 087	206	202	42	—	—	727	14	14	238	—	—	247	2	2	28	—	—	19
839	19	19	1 795	126	126	211	1	1	53	—	—	171	8	4	520	25	18	167	2	2	20
6 087	41	41	4 028	93	93	146	—	—	189	—	—	338	1	1	511	7	7	7	—	—	21
1 057	63	41	2 772	117	116	147	4	4	11	—	—	4 480	2	2	422	6	6	77	7	7	22
2 318	112	112	4 005	131	131	50	6	6	13	—	—	175	5	5	443	7	7	—	—	—	23
5 327	426	426	2 972	710	707	13	—	—	—	—	—	14	—	—	121	—	—	11	—	—	24
6 918	4	4	3 111	8	8	42	1	1	108	—	—	180	—	—	562	—	—	1	—	—	25
18 910	107	107	6 452	57	57	33	—	—	61	—	—	446	2	2	597	—	—	232	—	—	26
1 093	28	28	1 881	162	162	35	—	—	—	—	—	88	—	—	100	—	—	3	—	—	27
1 862	61	61	1 370	35	35	—	—	—	—	—	—	4	1	1	45	—	—	—	—	—	28
23 050	941	941	9 871	1 066	1 066	42	—	—	—	—	—	391	1	1	275	1	1	—	—	—	29
34	7	5	5	1	1	107	22	17	359	49	31	3 212	872	653	1 314	317	251	216	68	60	1
—	—	—	—	—	—	4	—	—	7	—	—	111	37	33	40	18	11	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	4	3	17	18	11	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5	5	33	32	32	11	7	6	—	—	—	4
9	—	—	—	—	—	8	—	—	2	—	—	47	18	18	76	47	31	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	11	—	—	251	5	5	111	7	5	34	7	6	—	1	1	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	38	10	9	57	32	25	33	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	10	9	7	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1	25	11	9	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	10	7	1	1	1	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	38	19	16	32	7	5	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	—	38	17	12	85	49	34	—	—	—	12
8	—	—	—	—	—	678	46	46	291	8	6	1 934	381	315	580	86	60	56	7	7	13
—	—	—	—	—	—	240	19	19	196	—	—	92	8	6	78	13	11	2	—	—	14
13	2	2	—	—	—	44	24	24	193	4	4	60	23	21	232	17	14	2	1	1	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	1	1	19	7	7	5	1	1	—	1	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	1	—	19	3	1	28	8	3	33	—	—	17
31	2	2	—	—	—	10	—	—	1 168	93	52	1 493	301	233	829	301	263	109	9	8	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	87	6	6	12	3	3	9	3	3	14	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	4	3	98	77	29	7	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1	1	5	5	2	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	1	—	—	8	1	1	131	14	9	75	22	11	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	44	20	18	40	27	26	—	1	1	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—	27	4	4	33	8	8	1	4	4	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	22	21	36	13	12	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	—	1	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen															
1	Stockholms stad	928	6	6	2 412	61	58	11292	406	374	8 980	2 041	1 944	7 861	475	425
2	Stockholms län	804	308	308	221	5	5	802	41	40	1 055	122	119	291	28	27
3	Uppsala län	36	—	—	86	1	1	290	5	5	95	—	—	168	10	9
4	Södermanlands län	52	1	1	35	—	—	81	—	—	1 253	190	190	65	—	—
5	Östergötlands län	283	1	1	72	—	—	1 411	40	40	379	43	43	233	26	26
6	Norrköping	710	19	18	116	—	—	625	9	8	1 323	408	406	371	15	14
7	Jönköpings län	23	—	—	43	—	—	1 220	25	25	90	1	1	106	10	9
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	28	4	4	9	—	—	40	2	2
9	Kalmar län	734	164	164	151	—	—	906	4	4	7 253	824	819	171	2	2
10	Gotlands län	—	—	—	3	—	—	53	—	—	2 073	192	192	13	—	—
11	Blekinge län	17	—	—	54	—	—	295	6	6	6 250	877	873	75	2	2
12	Kristianstads län	33	—	—	13	—	—	110	3	3	603	101	101	54	6	4
13	Malmöhus län: Malmö	428	—	—	298	2	1	4 816	96	94	4 733	966	933	1 618	53	53
14	Hälsingborg	70	—	—	141	1	1	886	21	21	10593	2 318	2 287	420	15	15
15	Övriga anstalter	135	—	—	115	—	—	886	30	30	6 051	1 180	1 167	343	11	9
16	Hallands län	11	1	1	50	1	1	94	—	—	1 379	270	268	119	3	3
17	Göteborgs och Bohus län	38	—	—	58	6	6	152	1	1	2 347	382	370	146	27	12
18	Göteborgs stad	623	7	6	878	39	37	4 390	292	279	36134	5 835	5 714	3 456	506	468
19	Älvsborgs län	666	111	111	45	—	—	712	21	21	241	3	3	108	5	5
20	Skaraborgs län	6	—	—	88	1	1	1 925	4	4	71	—	—	95	9	7
21	Värmlands län	675	8	8	43	—	—	3 262	113	113	562	175	175	164	3	3
22	Örebro län	244	—	—	82	—	—	524	1	1	246	2	2	218	1	1
23	Västmanlands län	22	—	—	93	—	—	451	10	10	248	61	61	158	7	7
24	Kopparbergs län	1 119	19	19	37	—	—	48	—	—	81	11	11	63	1	1
25	Gävleborgs län	325	—	—	28	—	—	717	—	—	3 887	459	459	193	2	2
26	Västernorrlands län	5 876	32	32	72	—	—	565	—	—	5 836	574	574	264	2	2
27	Jämtlands län	964	—	—	21	—	—	11	3	3	40	—	—	39	1	1
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	258	—	—	732	235	234	26	—	—
29	Norrbottens län	94	—	—	30	—	—	992	95	95	1 070	120	120	178	4	4
	Kvinnliga avdelningen															
1	Stockholms stad	1 057	219	184	103	4	1	266	275	212	1 636	581	529	1 832	372	307
2	Stockholms län	2	—	—	—	—	—	12	—	—	32	—	—	31	8	7
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	4	18	18	—	—	—	60	—	—	2	2	2	1	—	—
5	Östergötlands län	3	2	2	—	—	—	24	1	1	14	11	11	23	3	3
6	Norrköping	13	4	4	1	2	2	1	3	3	44	37	36	1	3	1
7	Jönköpings län	3	2	1	—	—	—	—	2	2	—	10	9	19	8	7
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
9	Kalmar län	—	—	—	4	—	—	—	—	—	10	12	11	3	2	2
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	247	12	12	6	1	1
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	4	3	1	1
12	Kristianstads län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	10	2	1
13	Malmöhus län: Malmö	789	42	42	6	2	—	748	158	157	106	38	35	808	127	115
14	Hälsingborg	16	5	4	2	—	—	49	10	10	85	56	55	23	12	11
15	Övriga anstalter	—	—	—	1	—	—	44	6	6	76	24	24	16	5	5
16	Hallands län	4	3	3	—	—	—	—	—	—	6	5	5	1	1	1
17	Göteborgs och Bohus län	21	13	13	—	—	—	—	—	—	15	17	15	8	4	4
18	Göteborgs stad	366	162	159	9	8	7	58	67	60	976	387	361	948	173	137
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	2	7	6	—	—	—	—	2	2
20	Skaraborgs län	—	3	3	3	—	—	2	—	—	—	—	—	7	5	5
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	3	4	2	3	6	3	2	—	—
22	Örebro län	58	—	—	—	—	—	25	12	12	10	—	—	28	19	17
23	Västmanlands län	—	4	4	—	—	—	44	3	3	4	2	2	24	4	4
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	2	—	—	—	—	—	12	8	8	23	9	9	3	2	2
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	134	21	21	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	4	4	24	10	10
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	1

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurangpersonal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
19 344	899	867	4 882	40	39	26 901	2 445	2 266	2 677	300	271	117	10	10	24 622	17 588	17 588	1
1 019	99	95	154	34	33	3 366	293	283	50	30	29	27	3	3	14 087	4 130	4 118	2
510	34	33	84	5	5	1 084	102	96	29	—	—	—	1	1	5 264	4 376	4 181	3
172	11	11	56	—	—	684	129	129	3	2	2	—	—	—	4 418	1 318	1 312	4
583	14	14	126	7	7	1 683	279	276	49	8	8	10	—	—	9 489	3 509	3 505	5
897	5	3	72	—	—	2 498	159	128	16	3	3	—	—	—	4 001	250	245	6
170	2	2	128	9	7	782	63	61	17	1	1	—	—	—	5 769	2 545	2 530	7
5	—	—	10	7	7	183	33	33	1	—	—	—	—	—	6 460	1 275	1 275	8
261	5	4	63	2	2	1 194	86	66	9	—	—	—	—	—	12 205	4 041	4 026	9
57	1	1	43	3	3	226	23	22	6	1	1	—	—	—	2 255	2 115	2 115	10
392	3	3	80	8	8	1 198	132	130	41	—	—	5	2	2	18 926	3 578	3 574	11
188	5	5	56	6	6	598	42	38	3	—	—	—	—	—	3 150	2 106	2 098	12
2 776	20	20	550	8	8	5 924	581	579	354	3	3	4	—	—	12 675	3 838	3 838	13
869	13	13	236	—	—	2 455	163	157	33	—	—	—	—	—	5 328	278	273	14
1 292	56	54	150	9	9	2 637	261	248	42	2	2	—	—	—	17 850	4 275	4 271	15
430	4	4	84	4	4	877	83	80	54	—	—	—	—	—	3 029	1 175	1 175	16
332	32	30	55	10	8	1 347	116	110	1	1	1	—	—	—	8 504	4 009	4 009	17
8 899	287	279	1 183	57	51	12 198	4 194	4 128	511	248	248	2	9	7	30 672	3 230	3 227	18
269	2	2	76	4	4	1 580	65	63	19	6	6	—	—	—	14 430	5 671	5 661	19
296	8	7	79	7	6	937	40	38	28	1	1	—	—	—	8 029	2 235	2 235	20
441	10	10	65	2	2	1 405	45	44	17	2	2	—	—	—	20 253	5 627	5 622	21
617	7	7	114	5	5	1 942	100	95	26	—	—	—	—	—	15 146	2 483	2 464	22
370	6	6	70	4	4	1 275	183	181	21	1	1	—	—	—	11 526	3 097	3 096	23
167	—	—	52	5	5	405	48	48	5	—	—	1	—	—	19 404	4 390	4 390	24
560	5	5	66	2	2	1 930	70	70	50	—	—	—	—	—	15 412	2 991	2 991	25
848	1	1	62	—	—	2 352	20	20	110	—	—	—	—	—	32 634	6 054	6 048	26
182	—	—	88	7	7	846	23	23	3	—	—	—	—	—	23 178	5 565	5 550	27
21	3	3	—	—	—	191	31	30	—	—	—	—	—	—	10 464	1 874	1 866	28
650	—	—	19	—	—	3 589	101	101	5	—	—	—	—	—	37 519	6 786	6 786	29
4 597	949	707	10569	2 994	2 586	1 545	1 296	1 056	2 414	997	784	27 554	23 168	17 402	3 242	85	26	1
124	37	30	702	459	363	11	3	2	158	49	36	5 924	4 539	3 258	11	—	—	2
44	9	9	79	100	91	14	10	10	19	8	7	2 462	1 870	1 653	83	—	—	3
35	6	5	232	176	163	23	43	41	69	70	60	3 653	2 486	2 023	760	145	112	4
145	32	26	476	374	305	47	50	42	132	110	104	6 228	3 506	2 620	408	—	—	5
13	7	6	98	55	33	10	25	20	4	10	7	960	935	720	210	1	1	6
71	13	13	363	251	211	18	29	24	83	41	35	3 875	1 883	1 561	135	—	—	7
7	4	4	203	166	123	3	3	3	23	23	14	1 740	1 240	884	—	—	—	8
40	6	6	233	151	134	16	27	27	24	14	13	2 278	1 194	1 054	184	—	—	9
68	16	16	241	152	136	27	3	3	28	17	14	986	703	527	—	—	—	10
51	14	14	429	358	315	54	60	50	24	31	27	5 192	2 395	1 916	1	—	—	11
76	10	10	1 000	704	530	5	23	22	84	16	13	4 475	2 940	2 822	58	1	1	12
1 805	285	263	1 675	717	626	30	262	239	154	48	36	8 389	6 564	5 530	1 257	—	—	13
161	85	79	558	283	239	21	67	45	45	23	18	2 328	1 527	1 285	464	1	1	14
113	31	26	276	206	170	102	67	58	26	24	21	3 380	2 395	1 775	409	2	2	15
16	11	10	168	165	144	15	23	23	8	9	6	1 315	878	671	149	—	—	16
138	34	25	808	457	363	28	4	4	86	51	35	2 361	1 371	919	244	—	—	17
1 809	271	173	2 159	1 114	849	541	437	345	797	634	566	9 900	10 053	7 785	3 251	37	31	18
14	1	1	156	80	71	4	4	4	17	26	20	1 319	915	702	7	2	2	19
63	19	10	366	224	178	1	5	4	102	79	51	3 533	2 368	1 575	437	—	—	20
5	3	1	139	167	100	5	5	5	31	41	36	2 117	1 936	1 330	—	—	—	21
85	32	26	538	250	191	76	53	43	155	72	49	3 787	2 841	2 130	196	—	—	22
176	34	32	402	365	339	32	47	41	68	89	81	3 835	1 886	1 674	340	2	2	23
9	8	8	701	375	331	4	1	1	14	14	13	3 074	1 460	1 210	—	—	—	24
30	3	3	365	142	128	33	26	26	39	25	24	2 462	1 232	1 147	147	1	1	25
15	3	3	45	45	43	—	—	—	—	3	—	344	180	169	—	—	—	26
26	14	13	746	617	609	—	2	2	40	40	40	1 535	1 056	1 020	—	—	—	27
23	6	6	291	175	156	1	—	—	13	5	5	1 854	1 260	1 135	—	—	—	28
30	1	1	36	10	10	—	—	—	4	—	—	1 626	463	455	—	—	—	29

Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1933.

På- och avmönstringar vid sjömanshusen. Enligt till socialstyrelsen från rikets samtliga sjömanshus ingångna uppgifter uppgick hela antalet under år 1933 påmönstrade sjömän till 35 305 och antalet avmönstrade till 33 953. Härav voro i inrikes fart 1 984 påmönstringar och 1 837 avmönstringar eller resp. 5·6 och 5·4 %. Fördelningen på de olika sjömanshusen framgår av efterföljande översikt:

	På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade
Haparanda . . .	25	22	Nyköping . . .	426	383	Landskrona .	1 059	1 007
Luleå	541	265	Norrköping . .	656	630	Hälsingborg .	3 204	3 164
Piteå	147	147	Västervik . . .	350	391	Halmstad . .	440	455
Skellefteå . . .	102	95	Oskarshamn . .	650	471	Falkenberg . .	76	63
Umeå	130	110	Kalmar	763	741	Varberg . . .	118	147
Örnsköldsvik . .	217	192	Visby	260	243	Göteborg . . .	12 876	12 463
Härnösand . . .	360	337	Karlskrona . . .	227	217	Marstrand . .	494	493
Sundsvall . . .	593	559	Ronneby	80	73	Uddevalla . .	283	289
Hudiksvall . . .	124	124	Karlshamn . . .	469	410	Lysekil . . .	934	876
Söderhamn . . .	203	197	Sölvesborg . . .	539	399	Strömstad . .	222	225
Gävle	807	797	Kristianstad . .	139	154	Karlstad . . .	580	592
Stockholm . . .	4 156	4 186	Simrishamn . .	120	96	Lidköping . .	114	119
Uppsala	—	—	Ystad	241	236	Summa 1933	**35 305**	**33 953**
Västerås	159	215	Trelleborg . . .	404	343	» 1932	34 251	34 281
Södertälje . . .	48	59	Malmö	1 974	1 968	» 1931	35 520	35 264

Den avgjort största frekvensen kom, efter vad härav synes, på sjömanshuset i Göteborg med 36 % av påmönstringarna och 37 % av avmönstringarna. Därnäst kom Stockholm med 12 % av såväl på- som avmönstringarna. Fördelningen på de olika månaderna framgår av nedanstående tabell:

År 1933		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Påmönstrade		3 271	2 139	3 246	4 876	4 777	3 857	3 265	2 580	2 058	1 824	2 189	2 223
Avmönstrade		3 603	2 434	3 520	2 973	2 779	2 178	2 592	2 519	2 466	1 839	2 398	4 653
Påmönstr. per 100 avmönstr.	1933	63	88	92	164	172	177	126	102	83	99	91	48
	1932	58	95	72	170	194	141	107	80	116	106	91	51
	1931	64	58	120	197	212	139	109	85	92	108	78	47

Inalles kan man per 100 avmönstringar under år 1933 räkna 104 påmönstringar, mot 100 år 1932 och 101 år 1931.

Bland de under året påmönstrade utgjordes 2 135 av fartygsbefälhavare, 6 118 av styrmän och maskinister, 12 081 av däcksmanskap, 7 907 av maskinmanskap och 7 064 av kökspersonal. Bland de avmönstrade voro 1 982 far-

Hamnar	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 lediga platser	Påmönstringar och tillsatta platser inom manskapsgrupperna											
					Däcksmanskap			Maskinmanskap			Kökspersonal			Tillsammans		
					Påm.	T. pl.	%	Påm.	T. pl.	%	Påm.	T. pl.	%	Påm.	T. pl.	%
Luleå	1 067	121	121	882	164	54	32·9	156	52	33·3	85	12	14·1	405	118	29·1
Umeå	654	239	238	274	52	133	255·8	29	82	283·8	20	22	110·0	101	237	234·7
Örnsköldsvik	554	71	72	·	67	34	50·7	67	29	43·3	35	8	22·9	169	71	42·0
Härnösand	2 009	201	201	1 000	146	99	67·8	91	52	57·1	52	30	57·7	289	181	62·6
Sundsvall	2 034	308	308	660	206	137	66·5	168	112	66·7	85	44	51·8	459	293	63·8
Hudiksvall	1 047	68	68	·	39	34	87·2	48	9	18·8	14	—	—	101	43	42·6
Söderhamn	1 033	131	131	789	82	54	65·9	60	48	80·0	32	22	68·8	174	124	71·3
Gävle	1 147	267	267	430	290	144	49·7	208	88	42·3	123	30	24·4	621	262	42·2
Stockholm	10 564	2 641	2 496	400	1 336	822	61·5	977	608	62·2	806	679	84·2	3 119	2 109	67·6
Södertälje	132	16	16	·	20	8	40·0	8	4	50·0	7	4	57·1	35	16	45·7
Oxelösund	1 172	189	189	620	142	113	79·6	106	48	45·3	61	23	37·7	309	184	59·5
Norrköping	1 360	445	442	306	202	174	86·1	179	139	77·7	114	82	71·9	495	395	79·8
Västervik	656	82	78	·	192	42	21·9	46	21	45·7	33	11	33·3	271	74	27·3
Oskarshamn	2 407	419	419	574	260	199	76·5	153	130	85·0	73	43	58·9	486	372	76·5
Kalmar	3 218	326	324	987	362	192	53·0	103	79	76·7	111	41	36·9	576	312	54·2
Visby	2 119	201	201	1 054	141	118	83·7	35	45	128·6	25	35	140·0	201	198	98·5
Karlskrona	1 006	59	58	·	172	27	15·7	14	9	64·3	17	6	35·3	203	42	20·7
Karlshamn	2 283	319	319	716	220	179	81·4	75	60	80·0	71	54	76·1	366	293	80·1
Sölvesborg	1 876	448	448	419	192	202	105·2	91	88	96·7	85	67	78·8	368	357	97·0
Åhus	131	73	73	·	57	44	77·2	37	14	37·8	19	14	73·7	113	72	63·7
Ystad	547	96	96	·	94	49	52·1	60	34	56·7	37	12	32·4	191	95	49·7
Trälleborg	1 282	288	276	445	133	137	103·0	96	101	105·2	62	38	61·3	291	276	94·8
Malmö	4 839	1 004	968	482	696	405	58·2	486	321	66·0	308	114	37·0	1 490	840	56·4
Landskrona	3 836	814	814	471	428	297	69·4	219	188	85·8	110	89	80·9	757	574	75·8
Hälsingborg	10 487	2 374	2 342	442	1 095	807	73·7	819	673	82·2	419	318	75·9	2 333	1 798	77·1
Halmstad	1 021	275	273	371	193	164	85·0	82	63	76·8	65	39	60·0	340	266	78·2
Göteborg	34 956	6 153	6 011	568	3 462	2 225	64·3	3 058	2 004	65·5	3 888	670	17·2	10 408	4 899	47·1
Lysekil	607	119	118	510	486	98	20·2	16	8	50·0	11	8	72·7	513	114	22·2
Uddevalla	575	223	214	258	107	91	85·0	68	65	95·6	33	25	75·8	208	181	87·0
Tillsammans	**94 619**	**17 970**	**17 581**	**527**	**11 036**	**7 082**	**64·2**	**7 555**	**5 174**	**68·5**	**6 801**	**2 540**	**37·3**	**25 392**	**14 796**	**58·3**

tygsbefälhavare, 5 849 styrmän och maskinister, 11 394 däcksmanskap, 7 581 maskinmanskap och 7 147 kökspersonal.

Till nationaliteten voro av de under året påmönstrade 35 305 sjömännen 34 948 (eller 99·0 %) svenskar, 113 norrmän, 77 danskar, 77 finnar, 40 tyskar, 48 andra vita samt 2 av annan ras. Bland de under samma tid avmönstrade 33 953 sjömännen voro 33 188 (eller 97·7 %) svenskar, 195 norrmän, 152 danskar, 132 finnar, 158 tyskar, 124 andra vita samt 4 av andra raser.

Arbetsförmedlingsverksamheten. De under Sveriges offentliga arbetsförmedling sorterande sjömansförmedlingskontoren och -ombuden ha under år 1933 bedrivit sin verksamhet efter samma grunder och å samma orter som under näst föregående år.

Såsom närmare framgår av nedanstående tabeller, uppgingo samtliga ansökningar om arbete till 94 619, lediga platser till 17 970 och tillsatta platser till 17 581, vilket betecknar en mindre ökning sedan föregående år, för ansökningarna med 5 % samt för lediga och tillsatta platser med vardera 2 %. Det genomsnittliga antalet ansökningar per 100 lediga platser var för hela riket 527 under 1933 mot 511 och 363 under resp. 1932 och 1931.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på årets skilda månader framgår av nedanstående uppställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Arbetssökande personer . .	7 698	8 168	9 235	10 493	9 648	8 078	7 101	6 835	6 618	6 643	6 650	6 813
Ansökningar .	7 770	8 218	9 269	10 575	9 727	8 131	7 164	6 893	6 657	6 688	6 679	6 848
Lediga platser	971	811	878	2 698	2 722	2 174	1 887	1 532	1 076	1 032	1 050	1 139
Tillsatta »	961	803	819	2 613	2 689	2 127	1 848	1 502	1 047	1 020	1 042	1 110
Ansökningar pr 100 lediga pl.	800	1 013	1 056	392	357	374	380	450	619	648	636	601

Det vid sjömansförmedlingsanstalterna inregistrerade överskottet på arbetskraft uppgick i medeltal per månad till 6 334 personer eller, om man bortser från de förmedlingar, som avse tillfälligt arbete å fartyg i hamn, till 6 489 personer. Överskottet var störst under mars och minst under juli med 8 357 resp. 5 214 personer. Tillgången på nybörjare vid förmedlingskontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö var c:a 13 % större än närmast föregående år.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på olika bemanningskategorier klarlägges i efterföljande tablå:

	Ansökningar om arbete		Lediga platser		Tillsatta platser		Per 100 lediga platser	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Ansökningar	Tills. platser
Befälhavare	145	0·1	16	0·1	16	0·1	906	100
Styrmän	3 817	4·0	329	1·8	326	1·8	1 160	99
Maskinister	3 017	3·2	551	3·1	529	3·0	548	96
Däcksmanskap . .	36 814	38·9	7 225	40·2	7 068	40·2	510	98
Maskinmanskap . .	35 637	37·7	5 288	29·4	5 201	29·6	674	98
Kökspersonal . . .	14 742	15·6	2 643	14·7	2 547	14·5	558	96
Andra platser . . .	447	0·5	1 918	10·7	1 894	10·8	23	99
Tillsammans	**94 619**	**100·0**	**17 970**	**100·0**	**17 581**	**100·0**	**527**	**98**

Av kökspersonalen utgjordes c:a ¼ av kvinnor (3 499 ansökningar och 1 129 tillsatta platser). Denna gren av förmedlingsverksamheten var livligast vid kontoren i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg med fördelning som följer:

	Arbetssökande		Tillsatta platser	
	1933	1932	1933	1932
Stockholm	1 538	1 921	522	711
Malmö	105	69	35	13
Hälsingborg	84	76	55	54
Göteborg	949	882	361	331

Av 383 arbetssökande utländska sjömän bereddes 47 anställning genom sjömansförmedlingens försorg.

Verksamhetens omfattning vid de olika förmedlingsställena ävensom förhållandet mellan antalet påmönstringar och förmedlade platser inom manskapsgrupperna framgår av tabellen å sid. 111.

Göteborg ligger fortfarande främst med 36·9 % av samtliga ansökningar om arbete och 34·2 % av tillsatta platser, härnäst kommer Stockholm med 11·2 resp. 14·2 %, Hälsingborg med 11·1 resp. 13·3 % och Malmö med 5·1 resp. 5·5 %.

Av de under året förmedlade 17 581 platserna avse 14 529 eller 82·7 % anställning å ångfartyg, 2 470 eller 14·0 % å motorfartyg och 582 eller 3·3 % å seglare.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1933

jämte sammanfattningssiffror rörande fylleriförseelserna under året.

Fylleriförseelser under fjärde kvartalet 1933. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under fjärde kvartalet 1933, tillhopa 7 285, av vilka 7 110 begåtts av män och 175 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1927 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal under år								4 kv.	3 kv.	4 kv.
	1913	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1932	1933	1933
Antal förseelser	14 727	7 196	6 929	7 375	7 759	7 526	7 369[1]	7 296[2]	7 393[1]	8 091[3]	7 285[2]
Per 100 000 inv.	262	118	114	121	127	122	120[1]	118[2]	120[1]	131[3]	118[2]

[1] Siffrorna för år 1932 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen korrigerats med hänsyn till 198 efterredovisade fall. — [2] Preliminär siffra. — [3] De tidigare meddelade siffrorna för tredje kvartalet 1933 ha ökats med 511 senare rapporterade förseelser.

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med, att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för fjärde kvartalet 1933, tyder densamma på en lägre fyllerifrekvens än under tredje kvartalet 1933 (8 091 förseelser), även om hänsyn tages till *att den kommer att något höjas genom senare rapporterade förseelser.* Däremot torde nedgången gentemot fjärde kvartalet 1932 (7 393 förseelser) komma att förminskas på grund av sådan efterredovisning.

Fylleriförseelsernas fördelning på årets olika månader fr. o. m. 1929 ter sig som följande tablå utvisar:

År	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
1929 . . .	2 189	1 702	1 846	2 535	2 554	2 321	2 361	3 068	3 393	2 920	2 645	1 964
1930 . . .	2 505	1 960	2 321	2 644	2 541	2 562	2 204	2 919	3 469	2 925	2 786	2 198
1931 . . .	2 224	1 993	2 256	2 558	2 385	2 493	2 067	2 574	3 639	3 007	2 882	2 024
1932 . . .	2 239	2 350	2 333	2 576	2 894	2 273	1 643	2 658	3 118	2 839	2 648	1 906
1933 . . .	2 469	1 821	2 221	2 193	2 845	2 259	1 852	2 800	3 439	3 120[1]	2 585[1]	1 580[1]

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk Månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 4 kv. 1933	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 4 kv. 1933	Hela riket 3 kv. 1933	Hela riket 4 kv. 1932
i städer med mer än 10 000 inv.	1 187	1 374	465	201	471	1 442	657	4 423	4 622	4 509
i övriga städer .	—	—	199	179	72	366	202	1 018	1 309	1 042
å landsbygden . .	—	—	183	188	202	455	816	1 844	2 160	1 842
tillhopa	1 187	1 374	847	568	745	2 263	1 675	7 285	—	—
3 kvart. 1933 . .	1 295	1 483	967	641	913	2 602	1 673	—	8 091	—
4 kvart. 1932 . .	1 321	1 663	893	503	840	2 303	1 533	—	—	7 393

Man finner alltså, att under 1933 års sista kvartal i jämförelse med tredje kvartalet en nedgång i antalet avdömda förseelser ägt rum i samtliga landsdelar utom i norra Sverige. Mest framträdande är nedgången i de mindre städerna och därnäst på landsbygden, medan i de större städerna minskningen är relativt obetydlig. Gentemot fjärde kvartalet 1932 förete Småland och öarna samt norra Sverige stigande fyllerifrekvens, medan för övriga landsdelar de preliminära siffrorna visa någon sänkning.

[1] Preliminär siffra.

Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Föra., beg. av *kvinnor*		
					med motbok		*utan* motbok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
	okt.	nov.	dec.	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
Stockholms stad	417	458	312	1 187	75	290	703	1 068	955	113	119	103	16
Östra Sverige: Södertälje	12	14	14	40	—	1	39	40	27	13	—	—	—
Lidingö	—	—	5	5	—	2	2	4	4	—	1	1	—
Uppsala	59	33	29	121	1	23	97	121	97	24	—	—	—
Västerås	29	24	18	71	—	9	62	71	55	16	—	—	—
Nyköping	8	6	—	14	—	5	9	14	11	3	—	—	—
Eskilstuna	38	23	18	79	1	18	58	77	66	11	2	1	1
Linköping	10	13	21	44	1	5	38	44	33	11	—	—	—
Norrköping	35	21	35	91	—	14	72	86	69	17	5	3	2
Övriga städer	111	42	46	199	3	41	155	199	145	54	—	—	—
Landsbygden	116	58	9	183	3	35	141	179	106	73	4	1	3
Smål. m. m.: Jönköping	18	19	8	45	—	9	35	44	40	4	1	1	—
Kalmar	56	46	14	116	1	28	87	116	91	25	—	—	—
Västervik	4	4	—	8	—	—	8	8	5	3	—	—	—
Visby	16	8	8	32	—	5	27	32	26	6	—	—	—
Övriga städer	81	75	23	179	1	30	148	179	136	43	—	—	—
Landsbygden	104	77	7	188	2	27	158	187	105	81	1	1	—
Södra Sverige: Karlskrona	9	17	15	41	—	8	33	41	35	6	—	—	—
Kristianstad	19	32	22	73	1	12	60	73	65	8	—	—	—
Malmö	65	58	43	166	9	25	131	165	142	23	1	1	—
Lund	22	24	10	56	5	6	45	56	46	10	—	—	—
Landskrona	18	9	12	39	1	8	30	39	29	10	—	—	—
Hälsingborg	29	11	13	53	—	12	41	53	39	14	—	—	—
Ystad	7	8	3	18	—	2	11	13	11	2	5	5	—
Trelleborg	10	8	7	25	2	2	21	25	16	9	—	—	—
Övriga städer	29	30	13	72	1	14	57	72	60	12	—	—	—
Landsbygden	87	97	18	202	1	36	164	201	115	84	1	—	1
Västra Sverige: Halmstad	22	17	8	47	—	6	40	46	39	7	1	—	1
Göteborg	296	332	301	929	18	173	715	906	746	160	23	19	4
Mölndal	8	9	5	22	—	8	14	22	20	2	—	—	—
Uddevalla	16	12	11	39	2	7	30	39	29	10	—	—	—
Trollhättan	18	10	—	28	—	7	21	28	20	8	—	—	—
Borås	43	26	29	98	—	22	74	96	74	22	2	—	2
Skövde	14	19	11	44	—	12	32	44	34	10	—	—	—
Karlstad	49	32	64	145	3	27	113	143	119	24	2	2	—
Kristinehamn	20	10	14	44	—	10	34	44	42	2	—	—	—
Örebro	15	16	15	46	—	7	38	45	35	10	1	1	—
Övriga städer	155	132	79	366	2	73	291	366	277	89	—	—	—
Landsbygden	235	178	42	455	5	81	369	455	253	201	—	—	—
Norra Sverige: Falun	18	7	6	31	—	9	22	31	25	6	—	—	—
Gävle	96	68	48	212	1	44	167	212	171	41	—	—	—
Söderhamn	22	7	10	39	—	3	36	39	34	5	—	—	—
Härnösand	49	23	16	88	—	14	73	87	67	20	1	1	—
Sundsvall	67	40	72	179	1	20	153	174	142	32	5	4	1
Östersund	18	7	5	30	—	4	26	30	25	5	—	—	—
Umeå	30	10	13	53	—	7	46	53	42	11	—	—	—
Luleå	13	5	7	25	—	5	20	25	19	6	—	—	—
Övriga städer	92	78	32	202	1	22	179	202	144	58	—	—	—
Landsbygden	415	332	69	816	1	115	700	816	490	324	—	—	—
Hela riket: städerna	2 163	1 843	1 435	5 441	130	1 049	4 093	5 272	4 307	965	169	142	27
Hela riket: landsb.	957	742	145	1 844	12	294	1 532	1 838	1 069	763	6	2	4
Summa	3 120	2 585	1 580	7 285	142	1 343	5 625	[3]7 110	5 376	1 728	175	144	31

[1] Härmed avses personer födda före år 1908. — [2] Härmed avses personer födda år 1908 eller senare. — [3] Därav 6 personer av okänd ålder.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1933 års fjärde kvartal, begingos, som ovan nämnts, 175 eller 2·4 % av kvinnor, därav, som omstående tab. A visar, 119 i Stockholm, 23 i Göteborg, 1 i Malmö, 26 i övriga städer samt 6 på landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet under tredje och fjärde kvartalen 1933 sakfällda fyllerister tillhörde 1 925 eller 23·8 %, resp. 1 759 eller 24·2 % den yngre åldersgruppen. Motsvarande relativtal i genomsnitt för åren 1927—1933 utgjorde resp. 22·6, 24·4, 25·3, 25·5, 24·4, 23·8 och 23·6 %.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Av samtliga manliga fyllerister voro 5 625 eller 79·1 % personer utan motbok. Fördelningen härvidlag var sålunda ungefär densamma som närmast föregående kvartal (78·9 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgivas 7 ha varit innehavare av motbok. Dessa siffror giva även en antydan om omfattningen av den olagliga rusdryckshandelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Fylleriförseelser under hela år 1933. Totala antalet under år 1933 avdömda och hitintills statistiskt redovisade fylleriförseelser skulle enligt tab. B utgöra 29 184, varav 28 571 (97·9 %) begåtts av män och 613 (2·1 %) av kvinnor. Tages hänsyn till det sannolika antalet fall, varom uppgifter senare lära inkomma, torde totalsiffran för året komma att uppgå till omkring 29 500 förseelser.

Utvecklingen under de närmast föregående åren belyses i följande översikt:

		1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts	Stockholm	6 161	5 018	4 832	5 698	6 076	5 597	5 145
	Göteborg o. Malmö	5 328	4 744	5 014	5 548	4 995	4 806	4 339
	Övr. städer m. över 10 000 inv.	8 277	8 538	8 951	8 573	8 251	8 110	8 225
	Mindre städer	3 760	3 987	4 414	4 309	4 406	4 294	4 381
	Landsbygden	5 259	5 430	6 287	6 906	6 374	6 670	7 094
	Tillhopa	28 785	27 717	29 498	31 034	30 102	29 477	29 184[2]

Efter en nedgång t. o. m. år 1928 uppvisade antalet fyllerifall en viss stegring under åren 1929 och 1930. Särskilt framträdande var ökningen på landsbygden, vilket i någon mån kan sammanhänga med den successivt förbättrade polisbevakningen. Under 1931 gingo siffrorna i stort sett åter tillbaka. Så var i ännu mer utpräglad grad förhållandet under 1932 vad städerna beträffar, medan å landsbygden utvecklingen tenderade att gå i motsatt riktning. Under 1933 synes minskningen ha fortsatt i Stockholm, Göteborg

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1908, hänförts till den äldre åldersgruppen, och sådana, som äro födda 1908 eller senare, till den yngre. — [2] Preliminärt tal.

Tab. B. Översikt av antalet fylleriförseelser under år 1933. Preliminära tal.

Kvartal och persongrupper	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts										
								Därav inom följ. ortsgrupper			
	Stockholms stad	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Stockholm, Göteborg o. Malmö	Övriga städer med över 10 000 inv.	Mindre städer	Landsbygden
1:a kvartalet . .	1 391	662	505	712	2 078	1 163	6 511	2 386	1 676	949	1 500
2:a » . .	1 272	838	546	851	2 349	1 461	7 297	2 434	2 168	1 105	1 590
3:e » . .	1 295	967	641	913	2 602	1 673	8 091	2 382	2 240	1 309	2 160
4:e » . .	1 187	847	568	745	2 263	1 675	7 285	2 282	2 141	1 018	1 844
Tillhopa	5 145	3 314	2 260	3 201	9 292	5 972	[1]29 184	9 484	8 225	4 381	7 094
Därav förseelser begångna av											
män	4 758	3 262	2 258	3 185	9 160	5 948	28 571	8996	8 118	4 375	7 082
kvinnor . . .	387	52	2	16	132	24	613	488	107	6	12
pers. *med* motbok	1 579	683	403	652	1 859	867	6 043	2 491	1 486	868	1 198
» *utan* »	3 566	2 631	1 857	2 549	7 433	5 105	23 141	6 993	6 739	3 513	5 896
pers. *över 25* år	4 589	2 559	1 645	2 391	6 905	4 197	22 286	8 202	6 660	3 351	4 073
» *und. 25* år	556	748	609	806	2 383	1 773	6 875	1 282	1 565	1 029	2 999

och Malmö, medan för övriga städer samt för landsbygden en viss ökning gjort sig gällande.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka fr. o. m. år 1923 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal							4 kv.	3 kv.	4 kv.
	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1932	1933	1933
Sverige . . .	7 196	6 929	7 375	7 759	7 526	7 369	7 296	7 393	8 091	7 285
Norge	9 012	9 434	9 570	9 202	7 807	8 126	·	8 930	8 439	·
Finland[2] . . .	23 976	25 268	25 875	25 397	22 155	20 499	·	22 193	33 785	·

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder, såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1928	År 1929	År 1930	År 1931	År 1932	År 1933	4 kv. 1932	3 kv. 1933	4 kv. 1933
Stockholm[3] . . .	17 696	5 465	5 356	6 436	6 771	6 182	5 601	1 663	1 483	1 374
Oslo	20 293	14 688	14 853	14 104	11 947	13 380	·	3 834	3 221	·
därav anhållna . .	16 455	12 089	12 332	11 489	10 064	10 909	·	3 107	2 640	·
Helsingfors[3] . . .	28 266	21 876	23 962	25 612	25 390	22 689	·	6 085	7 371	·

[1] Härav 23 personer med okänd ålder. — [2] Siffrorna för de olika åren äro ej fullt jämförbara (jfr Soc. Medd. årg. 1932, sid. 150, not 1). — [3] Siffrorna avse antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.

Tab. C. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1931—1933.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, liter		
	1931	1932	1933	1931	1932	1933	1931	1932	1933	1931	1932	1933
januari	77	123	71	1 487	5 057	4 188	136	177	119	1 931	5 246	4 366
februari	88	105	58	5 242	2 198	557	139	149	91	5 537	2 366	1 254
mars	89	114	50	742	1 005	349	126	138	78	864	1 042	637
april	100	96	63	828	1 198	1 614	144	127	101	1 689	3 325	2 053
maj	112	65	42	45 500	7 572	464	156	96	82	49 469	7 653	638
juni	100	63	91	4 400	923	1 074	164	100	130	5 042	1 071	1 782
juli	208	74	112	1 513	566	842	294	121	153	2 238	749	928
augusti	167	71	72	71 345	120	177	223	105	112	71 571	224	531
september . . .	168	72	92	39 776	1 012	363	245	125	142	40 149	7 390	3 821
oktober	74	134	60	561	5 412	1 945	148	183	117	5 136	12 522	3 759
november . . .	169	73	85	1 182	2 227	1 826	251	126	132	2 760	6 540	2 045
december . . .	162	79	81	5 480	6 440	2 312	228	165	155	5 858	8 226	2 484
Hela året	1 514	1 069	877	178056	33 730	15 711	2 254	1 612	1 412	192239	56 354	24 298

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[1] alltjämt ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna tablåns siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. C vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1931—1933 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag lära sedermera ha upphävts av vederbörande domstol.

Mängden beslagtagen sprit företedde under åren 1928—1931 en fortgående stegring (år 1928 beslagtogos i samtliga distrikt 31 891 liter, år 1929 52 207 liter och år 1930 63 649 liter), vilken emellertid särskilt under år 1931 i huvudsak var att tillskriva några enstaka mycket betydande spritbeslag. Under 1932 nedgick däremot mängden beslagtagen sprit, och minskningen har fortsatt under 1933 såväl beträffande samtliga tullkammardistrikt som för Stockholmsdistriktet.

Till jämförelse må nämnas, att i Finland beslagtogos under åren 1931—1933 resp. 777 174, 385 433 och 653 057 liter spritdrycker.

[1] Folkmängdssiffrorna äro för Stockholm 519 711, för Oslo 257 248 och för Helsingfors 260 838.

Utvandringen till främmande världsdelar under 1933.

Uppgifter rörande utvandringen från Sverige till främmande världsdelar ha nu inkommit även för *fjärde kvartalet 1933*, varigenom en överblick kan erhållas av den transoceana emigrationen i dess helhet under nämnda år. Emigrationen har, som siffrorna visa, ökat något i förhållande till 1932, men är fortfarande betydligt mindre än åren dessförinnan. Utvecklingen belyses av nedanstående tablå, som även visar emigranternas fördelning på olika månader och på de städer, där utvandringskontrakten uppvisats och godkänts av polismyndigheterna.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Stockholm .	4	4	11	6	7	6	4	13	19	9	12	4	**99**
Malmö . . .	1	—	1	—	1	—	—	2	11	—	—	1	**7**
Hälsingborg	—	—	—	1	2	1	4	3	—	1	—	1	**13**
Göteborg . .	7	15	13	33	27	12	14	33	51	15	16	13	**249**
Köpenhamn .	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	**3**
Oslo	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2	—	1	**5**
Summa 1933	**12**	**19**	**25**	**42**	**39**	**19**	**22**	**51**	**72**	**27**	**28**	**20**	**376**
1932	27	25	56	43	20	16	18	19	20	29	15	18	**306**
1931	72	66	80	65	52	54	42	46	58	46	22	20	**623**
1930	279	367	550	408	400	186	201	211	244	215	112	70	**3 243**
1929	1 069	964	1 257	1 643	1 011	592	708	385	341	439	182	177	**8 768**

Emigrationen fördelade sig på rikets olika delar sålunda:

	1933	1932	1931	1930		1933	1932	1931	1930
Stockholms stad. .	74	33	74	221	Älvsborgs län . .	22	12	29	215
» län . .	20	17	16	57	Skaraborgs län . .	13	3	8	66
Uppsala län . . .	3	2	3	32	Värmlands län . .	21	12	39	265
Södermanlands län	6	5	3	21	Örebro län	14	8	18	92
Östergötlands län .	12	11	14	67	Västmanlands län .	4	—	6	28
Jönköpings län . .	11	13	36	163	Kopparbergs län .	15	11	17	150
Kronobergs län . .	6	10	15	139	Gävleborgs län . .	14	3	31	119
Kalmar län	19	27	37	250	Västernorrlands län	6	13	18	110
Gotlands län . . .	1	1	4	21	Jämtlands län . .	2	8	23	118
Blekinge län . . .	9	8	26	166	Västerbottens län .	1	6	9	77
Kristianstads län .	18	10	34	135	Norrbottens län . .	8	4	10	140
Malmöhus län . .	19	26	40	167	Ej angivet län . .	1	2	1	1
Hallands län . . .	10	9	25	156	Hela riket	**376**	**306**	**623**	**3 243**
Göteb. o. Boh. län	47	57	87	267					

I denna statistik ingå endast sådana emigranter, vilka innehaft med vederbörande utvandraragenter upprättade utvandringskontrakt. Antalet på denna väg registrerade emigranter har i allmänhet hållit sig något lägre än antalet

personer, som enligt prästerskapets till statistiska centralbyrån ingivna uppgifter uttagit flyttningsbetyg för utvandring till främmande världsdelar. Under år 1932 — det sista år, för vilket fullständig statistik föreligger — var skillnaden anmärkningsvärt stor, i det att antalet av prästerskapet redovisade utvandrare till främmande världsdelar uppgick till 647 medan länsstyrelsernas uppgifter som ovan anförts blott upptogo 306 personer. Förklaringen till denna skillnad är sannolikt främst att söka däruti, att i prästerskapets uppgifter ingå bl. a. följande kategorier av utvandrare, som icke medtagas i länsstyrelsernas statistik.

1) Personer, vilka tidigare vistats i Förenta staterna och bibehållit sin rätt att dit återvända, utan att betraktas som immigranter i den bemärkelse detta ord har i den amerikanska invandringslagstiftningen. Dessa personer betecknas följaktligen i sina av härvarande amerikanska konsulat viserade pass icke som immigranter, utan som vanliga resande, och upptagas på grund härav icke heller i utvandraragenternas emigrantförteckningar.

2) Personer, som utvandrat till annan världsdel än Nordamerika och därför i regel ej anlitat här i landet verksamma utvandraragenter.

De här anförda kategorierna ha under tidigare år endast utgjort en ringa del av hela utvandrarantalet, men komma under år, då den så att säga reguljära emigrationen i det närmaste avstängts, att relativt sett intaga ett mera betydande rum.

Utvandrarnas åldersfördelning framgår av efterföljande översikt:

	Män		Kvinnor		Tillsammans		1932
Ålder	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%
Under 15 år	32	18·9	31	15·0	63	16·7	17·3
15—25 »	14	8·3	29	14·0	43	11·4	15·1
25—35 »	57	33·7	76	36·7	133	35·4	33·0
35—45 »	33	19·5	38	18·4	71	18·9	14·7
45—55 »	26	15·4	21	10·1	47	12·5	8·8
Över 55 »	7	4·2	12	5·8	19	5·1	10·8
Ej uppgiven	—	—	—	—	—	—	0·3
Summa	169	100·0	207	100·0	376	100·0	100·0

Av utvandrarna voro 55·1 % kvinnor, mot 55·9 % under 1932 och 63·7 % under 1931.

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under året 236. Dessa utvandrares kön och nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Ryssland	Estland	Lettland	Litauen	Tyskland	England	Summa
Män	6	13	36	1	16	1	17	3	—	93
Kvinnor	4	11	50	1	46	—	29	1	1	143
Summa	10	24	86	2	62	1	46	4	1	236

I ovanstående siffror ingå endast sådana utlänningar, som från svensk hamn (d. v. s. från Göteborg) befordrats till främmande världsdel, däremot icke personer, som passerat Sverige på väg till Oslo eller annan utländsk hamn.

Utredning rörande skogsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden.

Sedan 1929 års riksdag i anledning av en inom andra kammaren väckt motion i skrivelse den 6 juni 1929 (nr 315) anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning rörande lämpligaste sättet att åstadkomma en förbättring av skogsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden under vistelsen i skogarna, anbefallde Kungl. Maj:t genom remiss den 22 november 1929 socialstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med en av styrelsen i skrivelse den 16 september samma år framlagd plan verkställa ifrågavarande utredning. Samtidigt anbefalldes medicinalstyrelsen att, efter samråd med socialstyrelsen, verkställa undersökning av de dietiska och hygieniska förhållandena i ett antal skogskojor i syfte att utröna, i vad mån ifrågavarande förhållanden kunde antagas utöva en menlig inverkan på skogsarbetarnas hälsotillstånd. Redogörelse för socialstyrelsens ovanberörda skrivelse med plan för utredningen har lämnats i Soc. Medd. årg. 1929, sid. 769. Den på socialstyrelsen ankommande utredningen, vilken på uppdrag av styrelsen verkställts under närmaste ledning av skogs- och flottledsinspektören, jägmästare O. Wallner, har tillsamman med resultaten av medicinalstyrelsens undersökning offentliggjorts i serien »Statens offentliga utredningar» och den 30 december 1933 överlämnats till Kungl. Maj:t.

I det följande lämnas en sammanfattning av innehållet i socialstyrelsens utredning.

Här ifrågavarande spörsmål torde beröra c:a 120 000 skogsarbetare, som under normala förhållanden vintertid bo i tillfälliga bostäder. I utredningen lämnas en på uppgifter från bl. a. 177 jägmästare, arbetsledare och skogsarbetare grundad redogörelse för, hur provianterings- och matlagningsförhållandena gestaltat sig vid den å arbetsplatserna i skogarna hittills vanliga, individuella mathållningen. Det har visat sig, att vid dylik mathållning icke blott skogsarbetarnas kost oftast blir mindre tillfredsställande utan även att de hygieniska förhållandena lämna mycket övrigt att önska. Såsom det bästa medlet att råda bot mot sådana missförhållanden, vilkas avlägsnande är en fråga av stor folkhygienisk betydelse, föreslås den individuella hushållningens utbytande mot gemensam eller s. k. kooperativ mathållning med hushållerska eller kock.

I utredningen lämnas härefter en på uppgifter från ett 100-tal olika, under åren 1930—1932 fungerande gemensamma skogsarbetarhushåll grundad utförlig redogörelse för dessa hushålls anordnande och organisation samt resultaten av desamma ur såväl dietiska och hygieniska som ekonomiska och vissa andra synpunkter.

En viktig förutsättning för att systemet med gemensam mathållning skall vinna skogsarbetarnas fulla förtroende får anses vara, att de gemensamma skogsarbetarhushållen komma till stånd på arbetarnas eget initiativ och att de bedrivas i arbetarnas egen regi. Härigenom få arbetarna själva full kontroll över hushållen, frihet att göra sina inköp efter gottfinnande och att organisera hushållen såsom de själva anse förmånligast samt sist men icke minst möjligheter att själva bestämma sin levnadsstandard och därmed hushållskostnaderna. I anslutning härtill framhålles, att det av några arbetare framförda förslaget att genom lagstiftning framtvinga gemensam mathållning å arbetsplatserna i skogarna ej är att tillråda. En rörelse som denna måste få utvecklas under möjligast fria former, och systemets spridning bör vara beroende av arbetarnas uppskattning av detsamma, d. v. s. dess förmåga att bereda arbetarna värdefulla fördelar. Och en genom arbetsgivarens försorg ordnad gemensam mathållning, sådan den förekommer t. ex. i Amerika, synes ej vara att rekommendera. Däremot framhålles det såsom synnerligen önskvärt, att arbetsgivarna genom lämpliga åtgärder underlätta bildande av gemensamma hushåll.

Beträffande *provianteringen* framhålles, att de olägenheter och prisfördyrande omständigheter, som äro förenade med den individuella proviantanskaffningen, särskilt å de mera avlägset belägna arbetsplatserna, i betydande omfattning avlägsnats genom anordnande av gemensamma hushåll. Genom infordrande av anbud från flera leverantörer erhålla sålunda dessa hushåll icke blott prisrabatter utan ofta även andra fördelar såsom fri transport av provianten m. m. De gemensamma hushållen intaga sålunda en helt annan och mera gynnad ställning gentemot leverantörerna än de enskilda arbetarna, dels därför att provianten i förra fallet levereras i mycket större kvantiteter än då varje arbetare provianterar för sig — man kan med fog tala om grosshandel i det förra och detaljhandel i det senare fallet — och dels på grund därav att leverantörerna sällan eller aldrig behöva räkna med förluster på grund av utebliven likvid.

I fråga om *mathållningen* hava de gemensamma hushållen visat sig medföra mycket goda resultat. Att döma av den utredning, som nu verkställts rörande använda proviantkvantiteter, kostens näringsvärde, grad av omväxling m. m. vid gemensamt kosthåll, samt av de matsedlar, som erhållits från en del uppgiftslämnande hushåll, har födan i regel varit riklig och närande, och hushållerskorna ha ganska väl tillvaratagit möjligheterna att åstadkomma en både smaklig och omväxlande kost. Genom tillhandahållande av lämpliga veckomatsedlar har skogs- och flottledsinspektören sökt underlätta deras arbete i detta avseende.

Vid gemensam mathållning äro måltiderna i regel fyra: frukost, middag, aftonvard — vid hemkomsten från arbetet — samt kvällsmål. I stort sett har mathållningen vid de olika måltiderna varit följande. Frukosten har utgjorts, förutom av vid varje måltid förekommande smör (margarin) och bröd, av minst en rätt lagad mat samt kaffe, stundom utbytt mot te eller choklad, varjämte ofta förekommit en andra rätt i form av välling, soppa, pudding

eller stekt gröt och mjölk. Till middagsmålet har nästan undantagslöst serverats två rätter lagad mat, varav i regel en av animaliska och en av vegetabiliska födoämnen. Vid aftonvarden har ej sällan förekommit en rätt lagad mat, ofta rester från middagen, eller också smörgås med kallskuret, inlagd sill o. dyl. Kvällsmålet har nästan undantagslöst bestått av gröt och mjölk, och synes denna måltid vara den enda, till vilken kaffe ej regelbundet serverats.

Ett gemensamt skogsarbetarhushåll förestås i regel av en hushållsföreståndare eller »kockfar», vartill väljes en härför lämplig och för uppgiften intresserad medlem i matlaget. I dennes åligganden ingår bl. a. att efter samråd med övriga hushållsmedlemmar infordra offerter å samt inköpa proviant, att anställa hushållerska, att sköta hushållets jämförelsevis enkla bokföring samt fördelningen av kostnaderna på hushållsmedlemmarna. På hans goda omdöme samt förmåga att göra fördelaktiga inköp samt på hushållerskans duglighet och sinne för hushållsekonomi bero de ekonomiska resultaten.

Samtliga uppgiftslämnande skogsarbetarhushåll med undantag av två, vilka anställt manliga kockar, hava skötts av hushållerskor eller »kockor», såsom de vanligen benämnas. Hushållerska föredrages sålunda framför manlig kock, främst kanske därför att kock uppgives ställa sig dyrare. Det synes emellertid även framgå av de inkomna uppgifterna, att männen i skogsbygderna i allmänhet ej äro villiga att åtaga sig sysslor av här ifrågavarande slag, vilka tydligen anses såsom »kvinnfolksgöra». Vidare synes man å flera håll hava den uppfattningen, att en man ej kan ordna mathållningen så hushållsamt som en »kocka», vilken därjämte kan biträda med tvätt och lagning av kläder, stoppning av strumpor och vantar m. m. Slutligen framhålles av vissa uppgiftslämnare, att närvaron av kvinnor i förläggningarna visat sig utöva ett förädlande inflytande på livet i härbärgena: »Rått och ohyfsat uppträdande i ord och handlingar dämpas i regel i närvaro av kvinnor.» I detta sammanhang må även framhållas, att de ibland framförda farhågorna i sedligt avseende synas vara praktiskt taget ogrundade. »Skogsarbetarna iakttaga i regel ett mönstergillt uppförande mot hushållerskorna» är ett uttalande, som synes giva uttryck för den uppfattning, som är allmän, icke blott bland hushållerskorna själva utan även bland befolkningen i skogsbygderna. Framhållas må även, att hushållerskorna mycket ofta hava anhöriga — make, fader, broder — bland hushållsmedlemmarna.

Beträffande de med det nya mathållningssystemet förenade fördelarna anför styrelsen bl. a. följande:

Den största betydelsen har den gemensamma mathållningen givetvis ur dietiskhygienisk synpunkt. Att vällagad, närande och omväxlande kost, intagen vid regelbundna måltider, skall åstadkomma ett avsevärt bättre hälsotillstånd än den tidigare vanliga torftiga och enformiga dieten torde även utan vidare vara uppenbart. Alla uppgiftslämnare äro vidare eniga därom, att anställandet av hushållerskor medfört en mycket stor och synnerligen behövlig förbättring i fråga om de hygieniska förhållandena — ordning, snygghet, renlighet — i bostäderna, ett förhållande, som även uppmärksammats vid de ovannämnda läkarnas besök i

härbärgena. Hushållerskornas närvaro i härbärgena har vidare medfört, att dessa eldas och hållas varma hela dagen, ett förhållande som torde vara av mycket stor betydelse ur hälsovårdssynpunkt. Tidigare ådrogos ej sällan förkylningar, då arbetarna efter slutat arbete, våta av svett, kommo hem till de ofta helt utkylda bostäderna. Den förbättrade allmänna hygienen i bostäderna har även gynnsamt påverkat den personliga hygienen. Man tvättar och kammar sig sålunda oftare än förr, och tandborste anträffas nu ej så sällan i härbärgena. — — —

Den gemensamma mathållningen synes därjämte hava förbättrat skogsarbetarnas hela livsföring å arbetsplatserna, eller, som man även hör det uttryckas, lyft skogskojelivet till en högre nivå. I härbärgen med gemensam mathållning kan man verkligen med fog tala om hemtrevnad i kasern — den gamla tidens skogsarbetare säga sig icke »tro sina ögon», då de komma in i ett härbärge med välordnat hushåll — och en med tidigare förhållanden förtrogen kan ej undgå att märka, att hushållsmedlemmarna i allmänhet vinnlägga sig om ett mera hyfsat uppträdande. Sannolikt tar man ej miste, om man i någon mån tillskriver hushållerskornas närvaro i bostäderna detta glädjande förhållande. — — —

De gemensamma hushållen hava emellertid icke blott medfört dietiska och hygieniska fördelar, vilka samverka till att öka motståndskraften mot sjukdomar och därför ur folkhälsans synpunkt icke kunna nog uppskattas. De hava även, enligt vad som från flera håll uppgives, haft en gynnsam inverkan på arbetsprestationen. Det synes ej heller råda något tvivel om, att den kraftiga kosten i förening med en stunds vila efter måltiderna i de varma härbärgena måste förbättra arbetarnas spänstighet och vigör, som under det tunga arbetet sättas på hårda prov. Friheten från matbestyr gör vidare, att arbetarna oftare än tidigare kunna besöka härbärgena även under middagsrasten, varigenom de ofta slippa att, såsom förr var vanligt, äta sin torrskaffning under bar himmel vid en eld i skogen. Det framhålles även, att arbetstiden under den korta vinterdagen kan bättre utnyttjas tack vare den gemensamma mathållningen. Vissa uppgiftslämnare hava t. o. m. ansett sig kunna beräkna vinsten i arbetstid till inemot två timmar per dag, därvid hänsyn synes hava tagits jämväl till den tidsbesparing, som göres genom den gemensamma provianteringen. — — —

Huru värdefulla dessa gemensamma hushåll än visa sig vara ur dietisk-hygieniska synpunkter, torde det emellertid med hänsyn till skogsarbetarnas i regel svaga ekonomi ytterst bero på de ekonomiska resultaten, om den gemensamma mathållningen skall bliva allmänt införd å arbetsplatserna eller icke. På grund därav är det med tillfredsställelse, som det vid undersökningen kunnat konstateras, att kostnaderna vid dylik mathållning i regel ställa sig lägre än vid individuell sådan. Under det att i sistnämnda fall kostnaden synes uppgå till omkring 2 kr. per man och dag, utgör medelkostnaden, inberäknat hushållerskans lön, utgifter för husgeråd, frakter, fotogen, rengöringsmedel etc., för samtliga de uppgiftslämnande hushållen kr. 1·83 — för 1932 års hushåll kr. 1·66 — per man och dag, och detta oaktat kosten synes hava varit såväl rikligare som bättre än vid individuell mathållning. Vidare torde kunna förväntas, att kostnaden vid gemensam mathållning kommer att sjunka allteftersom systemet vinner terräng ute bland skogsarbetarna och därmed större erfarenhet erhålles. Kostnaden är givetvis starkt beroende av den levnadsstandard, som tillämpas. Härvid kan man av efterföljande tabell utläsa, hurusom fordringarna på mathållningen i stort sett synas stiga ju längre söderut man kommer.

Skogsarbetarhushållens kostnader.

Län	Antal hushåll	Antal dagsportioner	Proviant m. fl. kostnader per dagsportion Kr.	Hushållerskelön per dagsportion Kr.	Summa kostnader per dagsportion Kr.
Norrbottens	22	29 197	1·52	0·14	1·66
Västerbottens	21	24 761	1·55	0·12	1·67
Västernorrlands	1	1 453	1·68	0·10	1·78
Jämtlands	25	18 707	1·85	0·28	2·08
Gävleborgs	9	5 786	1·89	0·28	2·17
Kopparbergs	14	10 753	1·82	0·24	2·06
Summa o. medeltal	92	90 657	1·66	0·17	1·83

Sålunda har medelkostnaden för skogsarbetarhushållen i Norr- och Västerbottens län — ersättning till hushållerskorna frånräknad — uppgått till kr. 1·52 resp. 1·55 per dagsportion, under det att densamma i Kopparbergs och Gävleborgs län stigit till kr. 1·82 resp. 1·89. Enbart proviantkostnaden har för samtliga uppgiftslämnande hushåll uppgått till kr. 1·57 — för 1932 års hushåll till kr. 1·42 — per man och dag. Att dagskostnaden för skogsarbetarkosten trots dess i förhållande till näringsvärdet jämförelsevis billiga pris uppgår till nyssnämnda belopp, förklaras av den stora konsumtionen — över 6 000 bruttokalorier — i sin tur betingad av det tunga arbetet under ofta påfrestande yttre förhållanden. För en arbetare med samma livsmedelsstandard inom annat yrke, vars konsumtion beräknats uppgå till 3 700 kalorier, blir motsvarande dagskostnad 92 öre.

I anslutning till utredningens resultat framläggas förslag till sådana åtgärder, som enligt socialstyrelsens uppfattning äro ägnade att underlätta den gemensamma mathållningens allmänna införande på arbetsplatserna i skogarna. Därvid framhålles, att en omfattande, till såväl arbetare som arbetsgivare riktad upplysnings- och propagandaverksamhet måste anses som det effektivaste medlet härför. Det har nämligen visat sig, att skogsarbetarna flerstädes, ehuru de gärna skulle se, att gemensam mathållning komme till stånd, ha svårt att på eget initiativ bilda gemensamma hushåll, och att de vidare ofta sakna den organisationsförmåga, som erfordras för att få hushållen praktiskt anordnade och ekonomiskt fördelaktiga, och framhåller därför styrelsen vikten av att nämnda upplysnings- och propagandaverksamhet ställes under kompetent och sakkunnig ledning. Härutinnan anför styrelsen vidare:

Dylik propaganda har också sedan åtskillig tid tillbaka utövats. Bedrivande av upplysningsverksamhet på här ifrågavarande område utgör nämligen fr. o. m. år 1931 en arbetsuppgift för skogs- och flottledsinspektören, vilken emellertid sedan mer än ett decennium ägnat uppmärksamhet åt skogsarbetarnas mathållning och propagerat för gemensamma hushåll. I sin nyssnämnda skrivelse den 7 mars 1929 föreslog socialstyrelsen införandet av berörda arbetsuppgift för skogs- och flott-

ledsinspektören med följande motivering: »Dylik verksamhet har redan med styrelsens medgivande i viss utsträckning utövats av skogs- och flottledsinspektören vid sidan av tjänsten. Det synes emellertid önskvärt, att sådan verksamhet ålades honom såsom en uppgift, vilken han hade att fullgöra jämte övriga honom nu åvilande uppgifter. Detta skulle lämpligen kunna ske genom att i den författning, som utgör hans instruktion i fråga om tillsynen å skogs- och flottledshärbärgeslagarnas efterlevnad — — — inrycka en bestämmelse därom, att inspektören även har att verka för förbättring av skogs- och flottningsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden. En dylik åtgärd skulle innebära ett starkt stöd för inspektören vid hans fortsatta bedrivande av ifrågavarande verksamhet, samtidigt som den skulle möjliggöra för honom att ägna mer tid och intresse åt verksamheten, än han hittills ansett sig kunna göra.» Riksdagen anslöt sig till detta förslag, i det den i sin skrivelse i ämnet uttalade, att enligt dess mening ett dylikt uppdrag för skogs- och flottledsinspektören torde vara väl ägnat att befrämja motionens syfte. I anslutning härtill har Kungl. Maj:t i kung. om tillsyn å härbärgen för skogsavverknings-, kolnings-, flottledsbyggnads- och flottningsarbetare, vilken trädde i kraft den 1 januari 1932, uppdragit åt skogs- och flottledsinspektören att bl. a. »verka för förbättrande av de med härbärgeslagstiftningen avsedda arbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden». — — —

Den nu verkställda undersökningen av ett antal gemensamma hushåll synes emellertid giva vid handen, att särskilda åtgärder äro behövliga för att den gemensamma mathållningen så snart som möjligt skall bliva allmänt införd. Utgivande och tillhandahållande till billigt pris av en *enkel och praktiskt uppställd handbok* i ordnande och skötande av ett gemensamt skogsarbetarhushåll lärer sålunda vara synnerligen av behovet påkallat. Detta har även framhållits i flera av de å frågeformuläret angivna yttrandena. En dylik handledning bör enligt styrelsens förmenande inledas med en kort redogörelse för vid denna utredning framkomna resultat, som kunna vara av betydelse vid handhavande av hushåll. Vid dess utarbetande böra jämväl beaktas de resultat, som framkommit vid medicinalstyrelsens undersökning rörande dieten i skogsbygderna och dess inverkan på den norrländska landsortsbefolkningen. Handledningen bör vidare innehålla icke blott råd och anvisningar angående hushållens organisation, proviantering och inköp samt bokföring och ekonomi utan även uppgifter om huru provianten lämpligen skall förvaras, huru hela djur skola styckas, förslag till matsedlar med matrecept samt någon vägledning, hur de tillfälliga bostäderna lämpligen böra anordnas för att bliva ändamålsenliga för gemensamma hushåll.

Särskild skrivelse med framställning om utgivande av en sådan handledning har av styrelsen avlåtits i samband med överlämnande av förevarande utredning.

En annan åtgärd, som synes kunna få stor betydelse för förbättrande av såväl mathållningen som hushållsekonomien och som även föreslagits av flera uppgiftslämnare, är anordnande av *kortare hushållskurser* för personer, som hava för avsikt att taga anställning som hushållerskor eller kockar vid gemensamma skogsarbetarhushåll. Erfarenheten har flerstädes givit vid handen, att resultaten — och främst då i ekonomiskt avseende — äro nästan helt beroende på hushållerskornas kunskaper och förmåga att väl tillvarataga och utnyttja provianten. I detta avseende har det nog brustit i flera fall, särskilt då, såsom ibland förekommer, alltför unga flickor utan tillräcklig erfarenhet antagits till hushållerskor.

Efter att hava framhållit de gynnsamma erfarenheter, som gjorts vid en dylik kurs, anordnad under ledning av föreståndarinnan för Snöåns lanthus-

hållsskola, uttalar styrelsen den uppfattningen, att det skulle bliva till stort gagn, om man vid *lanthushållsskolorna* kunde bereda därför hågade kvinnor tillfälle att förvärva insikter i vad hushållningen under de säregna skogsarbetsförhållandena kräver.

Socialstyrelsen har även, bl. a. på grund av påpekandet i riksdagens skrivelse den 6 juni 1929, trätt i förbindelse med skolöverstyrelsen för att utröna, om å platser, där *skolköksverksamhet* är ordnad, matlagningskurser av här ifrågavarande slag skulle kunna komma till stånd utan större kostnad. Inom skolöverstyrelsen, där man visade stort intresse för kurser av här ifrågavarande slag, förklarade man sig villig att medverka till anordnande av sådana genom tillhandahållande av därför lämpliga kursledarinnor, lokaler, i den mån skolköken kunna användas härför, m. m. Vidare meddelades, att dessa kurser kunde betraktas såsom yrkesutbildningskurser och att statsbidrag därför kunde påräknas enligt för dylik undervisning fastställda grunder, för den händelse kurserna anordnades genom landsting eller kommun. För täckande av övriga kostnader, som torde bliva jämförelsevis blygsamma — statsbidrag kan under ovan angivna förutsättningar påräknas för två tredjedelar av kursledarinnans arvode samt en tredjedel av den för undervisningen erforderliga utrustningen — torde man få räkna på understöd från det allmänna i annan form eller bidrag från för frågan intresserade arbetsgivare. — — —

En åtgärd, som säkerligen i hög grad skulle stimulera arbetarnas intresse för gemensam mathållning, torde vara förevisande i skogsbygderna och om möjligt även på arbetsplatserna i skogarna av en *film*, som på ett talande sätt åskådliggjorde skillnaden mellan individuell och gemensam mathållning samt de med den senare förenade fördelarna. Bristande kännedom om dessa förhållanden torde nämligen ofta utgöra en orsak till att arbetarna ej anordna försök med det nya systemet, en brist som enklast torde kunna avhjälpas genom en sådan film, upptagen å ett antal lämpliga arbetsplatser i skogarna. Styrelsen har därför för avsikt att närmare undersöka möjligheterna för åvägabringande av en dylik film.

Då, såsom även flertalet uppgiftslämnare framhålla, ändamålsenliga bostäder utgöra en viktig förutsättning för erhållande av goda resultat av de gemensamma hushållen, har skogs- och flottledsinspektören redan för ett antal år sedan gått i författning om upprättande av *ritningar med materialförslag* till härbärgen, avsedda för gemensam mathållning, vilka ritningar återgivas i betänkandet. Flera sådana härbärgen uppgivas hava kommit till utförande och även hava bebotts av uppgiftslämnande hushåll. Beträffande härbärgena anföres vidare i styrelsens utredning bl. a.

Vid samtal med arbetarna angående ordnande av skogsarbetarhushållens bostadsfråga framhålla dessa vanligen behovet för att ej säga nödvändigheten av att för hushåll avsedda härbärgen bestå av minst två rum, av vilka det ena bör utgöra bostad för arbetarna och det andra matrum, kök och bostad för hushållerska. En dylik anordning, som givetvis är mycket ändamålsenlig, är även att förorda vid större förläggningar eller å platser, där härbärgena beräknas komma till användning under en följd av år. För mindre förläggningar åter eller på sådana arbetsplatser, där bostäderna ej kunna utnyttjas mer än en eller annan vinter, är det av ekonomiska skäl ofta icke möjligt att uppföra dylika tvårummiga härbärgen, vilka givetvis draga betydligt större kostnader än de enrummiga. För att det oaktat bereda även de arbetare, som vanligen inkvarteras i enrummiga härbärgen — dessa äro för övrigt avsevärt flera än de förra — möjligheter att kom-

ma i åtnjutande av de betydande förmåner, som skogsarbetarhushållen visat sig medföra, har skogs- och flottledsinspektören upprättat ritningar till även enrummiga, för gemensam mathållning avsedda härbärgen, vilka kosta föga mer än nu vanliga typer av tidsenliga härbärgen. Av hittills gjorda erfarenheter att döma hava dessa även visat sig motsvara ganska högt ställda anspråk på en för detta ändamål avsedd tillfällig bostad.

Samtliga dessa enrummiga härbärgen äro anordnade med enkla torkrum, varigenom undvikes att arbetarnas våta kläder och skor, men framför allt att selarna torkas i bostäderna till hinder för matlagningen och till men för trevnaden.

För att hushållerskorna även i de enrummiga härbärgena skola få ett eget »rum» avbalkas vanligen ett hörn av härbärget därtill. Ibland ersättes dylik avbalkning med ett förhänge.

Ehuru statsmakterna genom ovannämnda åtgärder kunna verksamt bidraga till en gynnsam utveckling av skogsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden, böra dock, såsom även riksdagen framhåller i sin skrivelse, de direkta åtgärderna för ernående av bättre förhållanden på förevarande område ankomma på det enskilda initiativet. I anslutning därtill framhåller styrelsen, huru i främsta rummet arbetarna själva och deras organisationer böra vidtaga åtgärder för att få den gemensamma mathållningen mera allmänt införd. Det synes även böra ligga i arbetsgivarnas intresse att medverka därtill genom åtgärder, som äro ägnade att underlätta dylik mathållning.

I en bilaga redogöres slutligen för huru skogsarbetarnas proviantering och mathållning är ordnad i Norge, Finland och Nordamerika.

Medicinalstyrelsen har utfört sitt utredningsuppdrag dels genom läkarundersökningar av skogsarbetares hälsotillstånd i Norrbottens och Västerbottens län, dels genom en näringsfysiologisk undersökning av arbetare inom nämnda län och dels genom en statistisk undersökning av skogsarbetarnas kostförhållanden inom rikets sju nordligaste län. I likhet med socialstyrelsen har medicinalstyrelsen funnit sina undersökningar ådagalägga lämpligheten av gemensam hushållning's införande bland skogsarbetarna. Vissa önskemål framställas beträffande kostens sammansättning och beskaffenhet. Vad det allmänna hälsotillståndet hos skogsarbetarna beträffar, synes detta, enligt vad medicinalstyrelsen kunnat konstatera, i det stora hela vara mycket gott, varvid dock får beaktas, att dessa arbetare representera ett urval av relativt kraftiga individer.

Arbetstidens förkortning inom näringslivet i november 1933.

Undersökningens syfte och omfattning. Den ekonomiska depressionen har icke endast medfört en ökning av antalet helt arbetslösa, utan har också i form av minskad veckoarbetstid eller längre eller kortare tids permittering träffat en stor del av de arbetare, som ha anställning. Vid ett närmare studium av depressionens verkningar i fråga om sysselsättningsgraden inom näringslivet är det av intresse att äga kännedom om korttidsarbetets omfattning och karaktär, helst som ett visst samband förefinnes mellan å ena sidan dessa former av minskad sysselsättning och å andra sidan den egentliga, registrerade arbetslösheten. Socialstyrelsen har tidigare från de arbetsgivare, som insända uppgifter till kvartalsstatistiken angående arbetstillgången inom industrien och vissa andra näringsgrenar, sökt införskaffa uppgifter även angående arbetstidens förkortning. Så skedde första gången i mars 1932[1] och sedermera vid en undersökning i november s. å.[2] I syfte att utröna, hur den följande tidens ekonomiska utveckling påverkat arbetstiden inom industrien, utsände styrelsen ånyo i november 1933 till omkring 3 000 företag ett frågeformulär av det innehåll, som framgår av efterföljande avtryck. Frågeformuläret överensstämde väsentligen med det tidigare utsända. De däri gjorda ändringarna och tilläggen ha främst haft till syfte att möjliggöra en bättre åtskillnad mellan de olika formerna för arbetstidsförkortning, nämligen å ena sidan permittering med längre eller kortare mellantider och å den andra minskning av veckoarbetstiden.

Användbara uppgifter enligt nämnda formulär ha erhållits från 2 385 företag med tillhopa 267 117 arbetare, medan motsvarande siffror vid undersökningen för ett år sedan voro 1 837 företag och 240 387 arbetare. Ökningen beror på, att frågeformuläret tillställdes ett större antal företag än föregående år, särskilt ett antal firmor representerande handel och varulager. Bland de redovisade företagen tillhörde 1 601 med sammanlagt 232 832 arbetare den egentliga industrien, medan 224 företag med 21 101 arbetare utgjordes av statliga och kommunala verk och byggnadsarbeten, varjämte 95 firmor med 2 905 arbetare representerade privat byggnadsverksamhet; 465 företag med 10 279 arbetare voro att räkna till handel och varulager. Nämnas må slutligen, att vissa arbetstidsuppgifter även erhållits från ett antal stuverifirmor samt en grupp hotell- och restaurangföretag.

[1] Soc. Medd. årg. 1932, sid. 361.
[2] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 3 och 151.

Uppgift angående arbetarantal och arbetstid *vid* .....

.....
(*Arbetsställets namn och postadress*)

vars väsentliga verksamhet avser (*yrkesgren*) .....

1. Uppgiv antalet *under* veckan 6—12 november* *anställda* arbetare . ..... (antal)

därav:

a) *sysselsatta* (helt eller delvis under veckan) . . . . (antal)

b) *permitterade* (minst hela veckan):** växelvis . . . . (antal)

tills vidare . . .. (antal)

2. *Under redovisningsveckan helt eller delvis sysselsatta arbetare.*

A. Till vilket antal timmar uppgick under redovisningsveckan

a) *sammanlagda* arbetstiden för hela arbetsstyrkan? . . .. (totalantal tim. under veckan)

b) *genomsnittliga* arbetstiden? . ... (medelantal tim. pr arb. och vecka)

B. Skulle mer avsevärd olikhet i fråga om arbetstiden ha rått mellan skilda grupper av under redovisningsveckan sysselsatta arbetare, angiv här nedan för varje sådan grupp antalet arbetare, antalet arbetsdagar och genomsnittlig arbetstid samt arbetarnas huvudsakliga sysselsättning.

Antal arbetare	Antal arbetsdagar per vecka	Antal arbetstim. per vecka och arbetare	Huvudsaklig sysselsättning

C. Därest veckoarbetstiden *i genomsnitt per arbetare* under redovisningsveckan understeg den normala, skedde förkortningen

a) genom (enbart) minskning av antalet arbetsdagar per vecka? .....

b) genom (enbart) minskning av antalet arbetstimmar per dag? .....

c) genom kombination av a) och b) eller på annat sätt och i så fall vilket? .....

.....

.....

3. *Under redovisningsveckan permitterade arbetare***. (Angiv här nedan sättet för permitteringens genomförande för i punkt 1 b redovisade arbetare) .....

.....

.....

*) Eller om nämnda vecka av särskilda skäl skulle vara olämplig en närliggande vecka. — ** Som *permittering* räknas endast tillfällig eller med viss mellantid återkommande av arbetsbrist förorsakad avstängning från arbetet av *minst en veckas längd*. *Vid växelpermittering redovisas givetvis som sysselsatt* den del av arbetsstyrkan, som varit i arbete under redovisningsveckan (ev. del därav).

Primärmaterialets beskaffenhet. En sammanställning av de erhållna uppgifterna, i vad de avse antalet permitterade och sysselsatta arbetare samt veckoarbetstidens längd, lämnas i tab. 1. Den genomsnittliga arbetstiden per vecka och arbetare har uträknats icke blott för antalet under redovisningsveckan sysselsatta arbetare (b-talen), utan också, i syfte att möjliggöra en direkt jämförelse med motsvarande siffror för föregående år, i förhållande till antalet sysselsatta samt växelpermitterade arbetare (a-talen).

Såsom av tab. 1 framgår, ha av samtliga redovisade arbetare 5 691 eller 2·1 % angivits såsom permitterade tills vidare. Denna grupp innesluter dels sådana arbetare, som relativt ofta, men med oregelbundna mellantider pläga

erhålla arbete i det företag de tillhöra, dels sådana, som permitterats för längre tid, men uppgivits kunna räkna med att få sysselsättning om och när arbetstillgången blir bättre. Gränsen mellan dessa senare och arbetare, vilka betraktas såsom icke längre tillhörande resp. företags personal, är uppenbarligen svävande, i synnerhet som praxis med avseende på denna gränsdragning tydligen är mycket olika vid skilda företag och inom olika industrigrenar. Sålunda synes särskilt inom maskin- och metallindustrien en del yrkesarbetare, vilka lång tid varit utan arbete, detta oaktat betraktas som permitterade, medan omvänt exempelvis flertalet sågverk eller tegelbruk icke alls redovisat arbetare, som efter säsongens slut blivit utan arbete. Särskilt vid mindre företag är det som regel icke möjligt att göra någon bestämd åtskillnad mellan permittering och avskedande. Betecknande är, när från en mindre snickerifabrik upplyses, att ett par arbetare utan arbete »anse sig själva tillhöra företaget» och därför redovisats såsom permitterade.

Antalet växelvis permitterade arbetare har uppgivits till sammanlagt 3 414, motsvarande 1·3 % av hela antalet redovisade arbetare. Framhållas må emellertid, att då å formuläret angivits, att vid växelpermittering den del av arbetsstyrkan, som varit i arbete under undersökningsveckan, skulle redovisas som sysselsatt, detta innebär, att beträffande en längre tidsperiod antalet arbetare, som drabbats av arbetstidsförkortning genom växelpermittering, i realiteten kan vara väsentligt större, kanske dubbelt så stort, som det direkt angivna.

Ehuru formuläret icke innehöll någon särskild fråga angående ledighet av annan orsak än arbetsbrist, har i åtskilliga fall angivits, att ett antal arbetare varit frånvarande från arbetet under veckan på grund av sådana orsaker som sjukdom, semester, permission på egen begäran, militärtjänstgöring, vistelse vid folkhögskola e. d. Antalet arbetare, som av dessa och liknande anledningar angivits icke ha varit i arbete under redovisningsveckan, utgjorde dock tillhopa ej mer än 1 226 eller 0·5 % av samtliga arbetare, vilket visserligen ej utesluter, att inom vissa näringsgrenar antalet sålunda arbetslediga var förhållandevis stort. Då förekomsten av dylik ledighet indirekt torde stå i viss relation till arbetstillgången, har det befunnits lämpligt att vid bearbetningen av materialet sammanföra dessa arbetare i en särskild grupp, låt vara att på grund av formulärets uppställning redovisningen härvidlag torde ha blivit skäligen ofullständig.

I tab. 1 angives vidare för varje särskild näringsgren arbetarnas fördelning efter arbetstidens längd. Det bör anmärkas, att denna uppdelning, såsom av formuläret framgår, icke grundar sig på individuella uppgifter för varje enskild arbetare, utan på genomsnittstal för olika företag eller avdelningar av sådana. Härvid bör beaktas, att därest det för en dylik enhet uppgivits en veckoarbetstid, som med en eller annan timme understiger normalarbetsveckan, detta icke behöver betyda, att någon generell arbetstidsförkortning genomförts, utan kan innebära, att arbetargrupper eller enskilda arbetare på grund av bristande arbetstillgång eller av andra anledningar blivit permitterade för enstaka timmar eller dagar, och att därigenom genomsnittssiffran för hela

	Näringsgrenar	Hela antalet		Antal frånvarande under veckan	Därav						Ant. sysselsatta (helt el. delv.) under veckan
					permitterade tillsv.		växelvis permitt.		lediga av andra ors.		
		företag	arbetare		antal	%	antal	%	antal	%	
1	*1. Malmbrytning o. metallind.*	**393**	**79 426**	**5 964**	**3 226**	**54·1**	**2 041**	**34·2**	**697**	**11·7**	**73 462**
2	Gruvor o. anrikningsverk	24	5 640	1 309	763	58·3	518	39·6	28	2·1	4 331
3	Järn-, stål- o. kopparverk	33	18 361	1 289	738	57·3	338	26·2	213	16·5	17 072
4	Järn- o. stålmanufaktur .	60	10 072	400	153	38·3	68	17·0	179	44·7	9 672
5	Mek. verkst. o. skeppsvarv	204	34 054	2 383	1 113	46·7	1 009	42·3	261	11·0	31 671
6	Elektriska verkstäder . .	32	7 992	477	374	78·4	88	18·5	15	3·1	7 515
7	Metallmanufaktur	32	2 585	91	71	78·0	19	20·9	1	1·1	2 494
8	Guld- o. silvervarufabriker	8	722	15	14	93·3	1	6·7	—	—	707
9	*2. Jord- o. stenindustri . . .*	**150**	**13 348**	**729**	**476**	**65·3**	**143**	**19·6**	**110**	**15·1**	**12 619**
10	Kolgruvor	4	861	31	—	—	—	—	31	100·0	830
11	Torvindustri	4	75	—	—	—	—	—	—	—	75
12	Stenbrott o. stenhuggerier	37	3 151	337	301	89·3	32	9·5	4	1·2	2 814
13	Byggnadsämnesindustri .	69	4 310	271	149	55·0	49	18·1	73	26·9	4 039
14	Porslins-, kakel- o. lergodsf.	9	2 206	14	14	100·0	—	—	—	—	2 192
15	Glasbruk	27	2 745	76	12	15·8	62	81·6	2	2·6	2 669
16	*3. Träindustri . . . . . .*	**209**	**18 669**	**1 531**	**1 073**	**70·1**	**432**	**28·2**	**26**	**1·7**	**17 138**
17	Flottning	3	147	—	—	—	—	—	—	—	147
18	Sågverk o. hyvlerier . .	99	13 520	1 150	730	63·5	404	35·1	16	1·4	12 370
19	Snickeri- o. möbelfabriker	87	4 372	363	329	90·6	26	7·2	8	2·2	4 009
20	Annan trävaruindustri .	20	630	18	14	77·8	2	11·1	2	11·1	612
21	*4. Pappers- o. grafisk ind. .*	**198**	**30 753**	**622**	**332**	**37·3**	**259**	**41·6**	**131**	**21·1**	**30 131**
22	Pappersmassefabriker . .	56	11 796	332	162	48·8	121	36·4	49	14·8	11 464
23	Pappersbruk o. pappfabrik.	43	12 334	264	56	21·2	128	48·5	80	30·3	12 070
24	Annan pappersindustri .	30	1 742	24	14	58·3	10	41·7	—	—	1 718
25	Grafisk industri	69	4 881	2	—	—	—	—	2	100·0	4 879
26	*5. Livsmedelsindustri . . . .*	**216**	**21 791**	**327**	**121**	**37·0**	**123**	**37·6**	**83**	**25·4**	**21 464**
27	Kvarnar	15	1 130	10	2	20·0	—	—	8	80·0	1 120
28	Pressjästfabriker	4	130	5	—	—	—	—	5	100·0	125
29	Bagerier	34	3 039	87	17	19·6	65	74·7	5	5·7	2 952
30	Råsockerbruk o. raffinad. .	21	6 750	—	—	—	—	—	—	—	6 750
31	Choklad- o. karamellfabr.	19	2 746	26	23	88·5	—	—	3	11·5	2 720
32	Bryggerier o. läskedrycksf.	58	3 155	85	18	21·2	54	63·5	13	15·3	3 070
33	Tobaksfabriker	10	2 270	97	54	55·7	—	—	43	44·3	2 173
34	Slakterier o. konservfabr.	25	1 189	16	7	43·7	3	18·8	6	37·5	1 173
35	Annan livsmedelsindustri	30	1 382	1	—	—	1	100·0	—	—	1 381
36	*6. Textil- o. beklädnadsind. .*	**254**	**45 249**	**347**	**221**	**63·7**	**57**	**16·4**	**69**	**19·9**	**44 902**
37	Spinnerier, väverier o. d.	153	34 844	141	47	33·3	25	17·7	69	49·0	34 703
38	Skrädderier o. sömnadsfabr.	87	9 314	170	143	84·1	27	15·9	—	—	9 144
39	Hatt- o. mössfabriker . .	14	1 091	36	31	86·1	5	13·9	—	—	1 055
40	*7. Läder-, hår- o. gummiind.*	**113**	**15 108**	**151**	**51**	**33·8**	**46**	**30·5**	**54**	**35·7**	**14 957**
41	Garverier	11	1 285	9	—	—	—	—	9	100·0	1 276
42	Päls- o. skinnvarufabr. .	10	350	8	—	—	5	62·5	3	37·5	342
43	Skofabriker	50	6 848	91	15	16·5	36	39·6	40	43·9	6 757
44	Gummivarufabriker . . .	6	5 050	4	4	100·0	—	—	—	—	5 046
45	Annan hithörande industri	36	1 575	39	32	82·1	5	12·8	2	5·1	1 536
46	*8. Kemisk-teknisk industri .*	**68**	**8 488**	**30**	**5**	**16·7**	**8**	**26·7**	**17**	**56·6**	**8 458**
47	Färg-, olje- o. parfymfabr.	23	1 413	13	4	30·8	2	15·4	7	53·8	1 400
48	Konstgödningsfabriker . .	8	1 160	—	—	—	—	—	—	—	1 160
49	Sprängämnesfabriker . .	3	821	—	—	—	—	—	—	—	821
50	Tändsticksfabriker . . .	11	3 144	—	—	—	—	—	—	—	3 144
51	Annan kemisk-tekn. ind. .	23	1 950	17	1	5·9	6	35·3	10	58·8	1 933
52	**Summa för grupperna 1—8**	**1 601**	**232 832**	**9 701**	**5 405**	**55·7**	**3 109**	**32·1**	**1 187**	**12·2**	**223 131**
53	*9. Byggnadsverksamh. (ensk.)*	95	2 905	307	236	76·9	71	23·1	—	—	2 598
54	*10. Stadliga verk o. byggn.-arb.*	21	5 001	32	—	—	19	59·4	13	40·6	4 969
55	*11. Kommunala verk o. byggnadsarbeten . . . . .*	203	16 100	235	38	16·2	171	72·7	26	11·1	15 865
56	*12. Handel o. varulager . . .*	465	10 279	56	12	21·4	44	78·6	—	—	10 223
57	**Samtliga näringsgrenar**	**2 385**	**267 117**	**10 331**	**5 691**	**55·1**	**3 414**	**33·0**	**1 226**	**11·9**	**256 786**

[1] a-siffrorna avse samtliga sysselsatta och växelpermitterade arbetare, b-siffrorna endast de

Därav vid företag (arbetsavdelningar), där den genomsnittliga arbetstiden under veckan utgjort									Av 100 arbetare sysselsattes				Genomsnittlig arbetstid (timmar)			
högst 24 t.	25—28 t.	29—32 t.	33—36 t.	37—40 t.	41—44 t.	45—47 t.	48 t.	över 48 t.	högst 32 t.	33—40 t.	41—47 t.	minst 48 t.	1933 a[1]	1933 b[1]	nov. 1932 a	
419	848	1 506	1 279	2 654	10 922	16 356	37 795	1 683	3·8	5·4	37·1	53·7	44·4	45·6	40·4	1
289	618	1 234	115	13	288	354	1 379	41	49·4	3·0	14·8	32·8	33·4	37·4	26·2	2
1	—	102	48	462	2 336	2 617	11 036	470	0·6	3·0	29·0	67·4	46·1	47·0	39·8	3
108	32	58	119	332	1 165	2 540	5 315	3	2·0	4·7	38·3	55·0	45·7	46·0	40·7	4
15	116	112	878	1 657	4 590	6 646	17 399	258	0·8	8·0	35·5	55·7	44·5	45·9	.	5
—	65	—	63	25	1 195	3 661	1 974	532	0·9	1·2	64·6	33·3	45·6	46·2	42·3	6
—	13	—	56	143	956	538	648	140	0·5	8·0	59·9	31·6	43·8	44·2	.	7
6	4	—	—	22	392	—	44	239	1·4	3·1	55·5	40·0	45·5	45·5	.	8
51	69	66	92	1 706	2 417	2 632	4 973	611	1·5	14·3	40·0	44·2	44·3	44·8	41·8	9
—	—	—	—	—	—	222	315	293	—	—	26·7	73·3	47·7	47·7	47·1	10
14	—	—	—	51	—	10	—	—	18·7	68·0	13·3	—	34·4	34·4	37·1	11
20	21	12	—	712	556	537	728	228	1·9	25·3	38·8	34·0	43·3	43·8	37·3	12
12	34	25	85	938	818	636	1 401	90	1·8	25·3	36·0	36·9	43·1	43·6	.	13
—	—	—	—	—	720	839	633	—	—	—	71·1	28·9	45·2	45·2	45·4	14
5	14	29	7	7	323	388	1 896	—	1·8	0·5	26·6	71·1	45·5	46·6	46·9	15
65	75	244	680	1 013	1 768	2 081	10 861	351	2·2	9·9	22·5	65·4	44·2	45·3	45·3	16
—	—	—	—	—	—	100	47	—	—	—	68·0	32·0	46·6	46·6	.	17
32	23	210	482	800	1 511	1 159	8 101	52	2·1	10·4	21·6	65·9	43·6	45·0	45·9	18
33	52	22	124	167	162	750	2 511	188	2·7	7·3	22·7	67·3	45·9	46·2	43·4	19
—	—	12	74	46	95	72	202	111	2·0	19·6	27·3	51·1	44·3	44·4	.	20
45	48	49	—	1 005	1 439	6 281	19 522	1 742	0·5	3·3	25·6	70·6	46·6	47·0	46·3	21
—	—	—	—	209	402	1 483	8 273	1 097	—	1·8	16·5	81·7	47·0	47·5	47·1	22
43	48	6	—	753	964	3 560	6 173	523	0·8	6·2	37·5	55·5	45·7	46·2	43·9	23
2	—	—	—	43	73	257	1 343	—	0·1	2·5	19·2	78·2	46·3	47·1	47·6	24
—	—	43	—	—	—	981	3 733	122	0·9	—	20·1	79·0	47·6	47·6	47·6	25
14	58	92	213	426	1 571	4 474	9 823	4 791	0·8	2·9	23·2	68·1	47·9	48·2	48·3	26
—	—	—	—	—	52	—	1 059	9	—	—	4·6	95·4	47·9	47·9	47·9	27
—	—	—	—	—	—	—	100	25	—	—	—	100·0	48·3	48·3	.	28
—	—	32	—	56	336	387	2 141	—	1·1	1·9	24·5	72·5	45·5	46·5	47·7	29
—	5	—	—	—	—	702	2 197	3 846	0·1	—	10·4	89·5	52·2	52·2	52·0	30
—	—	—	146	—	635	241	1 670	28	—	5·4	32·2	62·4	46·3	46·3	47·5	31
14	43	20	49	225	360	897	1 401	61	2·5	8·9	41·0	47·6	44·5	45·3	46·0	32
—	—	—	—	133	40	1 747	253	—	—	6·1	82·2	11·7	45·4	45·4	46·9	33
—	—	40	12	13	143	351	515	99	3·4	2·2	42·1	52·3	45·6	45·7	.	34
—	10	—	6	1	5	149	487	723	0·7	0·5	11·2	87·6	49·4	49·4	.	35
32	311	61	301	597	2 340	11 124	23 024	6 613	0·9	2·0	31·1	66·0	47·0	47·1	45·0	36
12	—	—	107	183	473	9 881	18 464	6 083	0·0	0·8	28·4	70·8	47·7	47·7	.	37
20	311	61	70	401	2 288	1 571	4 104	368	4·3	5·2	41·6	48·9	44·5	44·6	42·3	38
—	—	—	124	13	129	172	456	161	—	13·0	28·5	58·5	46·1	46·3	.	39
48	141	119	652	668	2 320	5 362	5 193	454	2·1	3·8	51·4	37·7	44·9	45·0	43·1	40
—	—	—	—	—	21	149	880	226	—	—	13·3	86·7	47·9	47·9	.	41
—	—	—	43	—	63	31	181	24	—	12·6	27·5	59·9	45·0	45·7	.	42
45	141	104	601	644	1 869	2 034	1 272	47	4·3	18·4	57·3	19·5	42·6	42·8	39·9	43
—	—	—	—	—	294	2 904	1 848	—	—	—	63·4	36·6	46·6	46·6	47·5	44
3	—	15	8	24	73	244	1 012	157	1·2	2·1	20·6	76·1	46·3	46·9	.	45
93	73	3 158	—	32	491	968	3 195	448	39·3	0·4	17·2	43·1	40·4	40·5	37·3	46
—	—	—	—	—	133	685	582	—	—	—	58·4	41·6	46·5	46·5	47·3	47
7	73	—	—	—	—	104	868	108	6·9	—	9·0	84·1	46·1	46·1	46·0	48
86	—	—	—	—	238	—	497	—	10·5	—	29·0	60·5	43·7	43·7	.	49
—	—	3 144	—	—	—	—	—	—	100·0	—	—	—	30·1	30·1	26·0	50
—	—	14	—	32	120	179	1 248	340	0·7	1·7	15·5	82·1	48·1	48·2	.	51
767	1 623	5 295	3 217	8 105	23 768	49 278	114 386	16 692	3·4	5·1	32·7	58·8	45·4	46·0	.	52
33	28	76	232	442	642	871	272	2	5·8	26·0	58·2	10·5	43·1	44·3	41·3	53
—	—	—	—	—	687	1 434	2 848	—	—	—	42·7	57·3	46·3	46·5	.	54
76	—	2	57	658	575	3 411	10 647	489	0·5	4·5	25·1	69·9	46·6	47·1	46·3	55
7	—	7	710	371	352	891	6 110	1 775	0·1	10·6	12·2	77·1	46·5	46·7	46·9	56
883	1 651	5 380	4 216	9 576	26 024	55 885	134 263	18 908	3·1	5·4	31·9	59·6	45·5	46·1	43·5	57

sysselsatta.

företaget eller gruppen kommit att ligga under 48-timmarsgränsen. Man kan därför räkna med, att flertalet av de arbetare, för vilka den genomsnittliga arbetstiden i tab. 1 angivits till 45—47 timmar, i verkligheten arbetat på full tid (jfr nedan).

Genomsnittlig arbetstid inom olika näringsgrenar. Om den genomsnittliga veckoarbetstiden beräknas för hela antalet arbetare, sysselsatta samt växelpermitterade, erhåller man ett mått på sysselsättningsgraden inom olika näringsgrenar, jämförbart med motsvarande för november 1932. Vid denna tidpunkt utgjorde, som tab. 1 utvisar, genomsnittliga arbetstiden 43·5 timmar per vecka, medan den 1933 ökats till 45·5 timmar eller med 4·6 %.

Ser man på de särskilda näringsgrenarna, var år 1933 en relativt lång genomsnittlig arbetstid utmärkande i första hand för statliga och kommunala verk och byggnadsarbeten, där man i medeltal arbetade 46·3 resp. 46·6 timmar i veckan, och vidare för företag tillhörande gruppen handel och varulager, för vilka motsvarande tal var 46·5 timmar. I fråga om den egentliga industrien finner man, att en relativt hög sysselsättningsgrad var karakteristisk för livsmedelsindustrien, där den genomsnittliga arbetstiden i regel översteg siffran 45·5 timmar, varvid dock bryggerier och läskedrycksfabriker gjorde undantag med en genomsnittlig arbetstid av 44·5 timmar. Den vid undersökningstillfället pågående kampanjen vid råsockerfabrikerna har medfört, att siffran för sockerindustrien blivit mycket hög, nämligen 52·2 timmar. Även textil- och beklädnadsindustrien visar en relativt hög genomsnittssiffra (47·0 timmar), dock med undantag för skrädderier och sömnadsfabriker (44·5 timmar), där en säsongmässig inskränkning av driften ägt rum. Pappers- och grafisk industri utmärkes likaså av en genomsnittlig veckoarbetstid, som överstiger medeltalet för samtliga i undersökningen ingående företag, och detsamma är förhållandet beträffande flertalet industrier inom den kemisk-tekniska branschen; tändsticksindustrien har likväl den lägsta genomsnittliga arbetstiden av samtliga redovisade industrigrenar, nämligen 30·1 timmar per vecka. Inom läder-, hår- och gummivaruindustrien finner man för skofabrikerna en låg genomsnittssiffra (42·6 timmar), medan flertalet övriga hithörande industrier ha en relativt hög sysselsättningsgrad. För grupperna träindustri, jord- och stenindustri samt malmbrytning och metallindustri utgör den genomsnittliga arbetstiden 44·2 à 44·4 timmar, ehuru förhållandena synas vara mycket växlande vid olika företag. Den relativt låga siffran för gruppen malmbrytning och metallindustri orsakas sålunda främst av att arbetstiden vid gruvor och anrikningsverk i genomsnitt endast utgjorde 33·4 timmar, medan motsvarande tal för järn-, stål- och kopparverk var 46·1, för järn- och stålmanufaktur 45·7 samt för elektriska verkstäder 45·6 timmar per vecka.

I jämförelse med motsvarande tal för 1932 visa arbetstidssiffrorna nästan genomgående stegring. Mest framträdande är denna tendens för metallindustrien, inom vilken exempelvis gruppen järn-, stål- och kopparverk visar en ökning av den genomsnittliga arbetstiden från 39·8 till 46·1 timmar eller med 15·8 %. För träindustrien föreligger en nedgång, som förklaras bl. a. av att

Tab. 2. Arbetarantalet, arbetstimmar och genomsnittlig veckoarbetstid vid företag, varifrån uppgifter föreligga både för 1932 och 1933.

Näringsgrenar	Antal företag	Antal arbetare		Genomsn. arbetstid per vecka o. arb.		Hela antalet arbetstimmar per vecka (1 000)		Indextal (1932 = 100)		
		1932	1933	1932	1933	1932[1]	1933	Antal arbetare	Arbetstid per vecka	Hela antalet arbetstim.
1. *Malmbrytn. o. metallind.* .	**286**	**62 950**	**64 051**	**39·9**	**44·3**	**2 508·8**	**2 837·6**	**102**	**111**	**113**
Gruvor o. anrikningsverk	17	4 125	3 808	26·5	31·3	117·3	119·2	86	118	102
Järn-, stål- o. kopparverk	23	13 898	13 885	39·5	46·0	548·3	639·0	100	116	117
Järn- o. stålmanufaktur .	48	8 200	8 261	41·2	45·8	337·5	378·1	101	111	112
Mek. verkst. o. skeppsvarv	149	26 443	28 727	41·3	44·6	1 092·0	1 280·0	109	108	117
Elektriska verkstäder . .	21	7 126	6 600	41·5	45·4	295·7	299·4	93	109	101
Metallmanufaktur	22	2 247	2 176	40·5	43·6	90·9	94·8	97	108	104
Guld- o. silvervarufabr. .	6	611	594	44·3	45·7	27·1	27·1	97	103	100
2. *Jord- o. stenindustri* . .	**99**	**11 315**	**9 741**	**41·4**	**44·0**	**468·2**	**429·0**	**86**	**106**	**92**
Torvindustri	3	38	40	38·9	33·0	1·5	1·3	105	85	89
Stenbrott o. stenhuggerier	21	3 412	1 913	37·6	43·1	128·2	82·5	56	115	64
Byggnadsämnesindustri .	50	3 884	3 815	39·1	42·7	151·9	163·1	98	109	107
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	9	2 221	2 192	46·8	45·2	104·0	99·1	99	97	95
Glasbruk	16	1 760	1 781	46·9	46·6	82·6	83·0	101	99	100
3. *Träindustri*	**154**	**14 613**	**14 925**	**45·6**	**44·3**	**665·7**	**660·8**	**102**	**97**	**99**
Sågverk o. hyvlerier . .	75	10 589	11 001	45·9	43·8	486·0	482·2	104	95	99
Snickeri- o. möbelfabriker	69	3 506	3 450	44·2	45·7	155·0	157·6	98	103	102
Annan trävaruindustri .	10	518	474	47·6	44·3	24·7	21·0	92	93	85
4. *Pappers- o. grafisk industri*	**154**	**26 631**	**25 687**	**46·2**	**46·6**	**1 230·7**	**1 197·6**	**96**	**101**	**97**
Pappersmassefabriker . .	52	11 087	10 852	47·3	47·0	523·9	510·1	98	99	97
Pappersbruk o. pappfabr.	36	10 134	9 844	44·3	45·8	449·1	450·8	97	103	100
Annan pappersindustri .	17	1 340	1 214	47·6	47·2	63·8	57·3	91	99	90
Grafisk industri	49	4 070	3 777	47·6	47·5	193·9	179·4	93	100	92
5. *Livsmedelsindustri*	**166**	**18 215**	**18 306**	**48·4**	**48·3**	**881·6**	**883·7**	**100**	**100**	**100**
Kvarnar	15	1 125	1 120	47·9	47·9	53·8	53·6	100	100	100
Pressjästfabriker	3	109	99	48·0	48·7	5·2	4·8	91	101	92
Bagerier	28	2 389	2 330	47·5	45·7	113·6	106·4	98	96	94
Råsockerbruk o. raffinad. .	20	5 833	6 474	51·7	52·1	301·6	337·3	111	101	112
Choklad- o. karamellfabr.	14	2 369	2 268	47·5	46·2	112·5	104·7	96	97	93
Bryggerier o. läskedrycksf.	51	2 853	2 677	45·4	44·3	129·5	118·5	94	98	92
Tobaksfabriker	6	1 701	1 507	46·5	45·9	79·1	69·1	89	99	87
Slakterier o. konservfabr.	16	853	763	44·3	46·0	37·8	35·1	89	104	93
Annan livsmedelsindustri	13	983	1 070	49·3	50·6	48·5	54·2	109	103	112
6. *Textil- o. beklädnadsind.* .	**174**	**35 671**	**36 388**	**45·1**	**47·0**	**1 607·0**	**1 711·5**	**102**	**104**	**106**
Spinnerier, väverier o. d. .	116	27 771	28 527	45·9	47·7	1 273·4	1 361·3	103	104	107
Skrädderier o. sömnadsfabr.	47	6 971	6 931	42·1	44·4	293·6	307·5	99	105	105
Hatt- o. mössfabriker . .	11	929	930	43·1	46·0	40·0	42·7	100	107	107
7. *Läder-, hår- o. gummiind.*	**73**	**12 475**	**12 954**	**43·2**	**44·9**	**539·0**	**581·0**	**104**	**104**	**108**
Garverier	9	1 254	1 253	46·8	47·9	58·7	60·0	100	102	102
Päls- o. skinnvarufabr. .	7	164	186	34·4	46·7	5·7	8·7	113	136	154
Skofabriker	42	6 002	6 097	39·7	42·7	238·0	260·3	102	108	109
Gummivarufabriker . . .	5	4 512	4 896	47·5	46·5	214·3	227·7	109	98	106
Annan hithörande ind. .	10	543	522	41·0	46·5	22·3	24·3	96	113	109
8. *Kemisk-teknisk industri* .	**42**	**7 216**	**7 188**	**36·5**	**39·2**	**263·3**	**281·8**	**100**	**107**	**107**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	17	1 160	1 206	47·9	46·5	55·5	56·1	104	97	101
Konstgödningsfabriker . .	9	4 534	4 423	30·6	34·3	138·8	151·8	98	112	109
Sprängämnesfabriker . .	1	208	238	43·0	48·1	9·0	11·4	114	112	128
Annan kemisk-teknisk ind.	15	1 314	1 321	45·7	47·3	60·0	62·5	101	104	104
Summa för grupperna 1—8	**1 148**	**189 086**	**189 240**	**43·2**	**45·4**	**8 164·3**	**8 583·0**	**100**	**105**	**105**
9. *Byggnadsverksamh. (ensk.)*	26	1 316	1 078	42·2	44·1	55·6	47·6	82	105	86
10. *Statliga verk o. byggn.-arb.*	10	2 422	2 573	48·0	47·9	116·3	123·3	106	100	106
11. *Komm. verk o. byggn.-arb.*	29	6 557	5 767	46·9	46·4	307·5	267·6	88	99	87
Samtliga näringsgrenar	**1 213**	**199 381**	**198 658**	**43·5**	**45·4**	**8 643·7**	**9 021·5**	**100**	**104**	**104**

[1] För 1932 har antalet utgjorda arbetstimmar beräknats med ledning av uppgifterna angående antalet arbetare samt den ungefärliga arbetstiden per vecka och arbetare.

sågverken vid det senare undersökningstillfället noggrannare redovisat med utearbete sysselsatta arbetare, för vilka arbetstiden under vintermånaderna regelbundet förkortas.

Veckoarbetstidens förändring 1932—1933. En mera tillförlitlig bild av förskjutningen i arbetstiden mellan åren 1932 och 1933 erhåller man emellertid genom att jämföra arbetstidsförhållandena enbart vid sådana företag, som vid b å d a undersökningstillfällena besvarat frågeformuläret. En sammanställning av antalet arbetare (sysselsatta samt växelpermitterade), antalet utgjorda arbetstimmar samt den genomsnittliga arbetstiden per vecka och arbetare vid samma företag dels 1932, dels 1933 lämnas i tab. 2. Antalet i denna sammanställning ingående företag utgör 1 213 med tillhopa nära 200 000 arbetare, utgörande c:a $^3/_4$ av samtliga vid förevarande undersökning redovisade. Ser man först på totalantalet utgjorda arbetstimmar per vecka, beräknas dessa för samtliga företag till 8 643 700 år 1932 och 9 021 500 år 1933, vilket innebär en ökning med c:a 4 %. Enär antalet anställda arbetare snarast minskats, har den ökade arbetstillgång, som av allt att döma inträtt inom näringslivet, i stort sett icke givit anledning till nyanställning av arbetare, utan i huvudsak mötts genom en förlängning av veckoarbetstiden för redan anställd personal samt beredande av heltidsarbete för en del av de växelvis eller tillfälligt permitterade. Nu berörda förhållanden synas dock gestalta sig rätt växlande inom olika näringsgrenar. Vad beträffar statens verk och byggnadsarbeten, kan man konstatera någon ökning av arbetarantalet, medan den genomsnittliga veckoarbetstiden varit tämligen oförändrad. Vid de i sammanställningen representerade kommunala arbetsföretagen var veckoarbetstiden ungefär densamma, medan antalet arbetare däremot minskats med nära 12 % och antalet utgjorda arbetstimmar med 13 %. I fråga om den enskilda byggnadsverksamheten har arbetarantalet minskats med 18 %, men må det erinras om, att dessutom 114 byggnadsföretagare meddelat, att de på grund av arbetskonflikten i byggnadsfacket år 1933 icke hade några som helst arbetare anställda.

Vad fabriksindustrien beträffar kännetecknas livsmedelsindustrien som helhet betraktad av tämligen oförändrade siffror. Emellertid beror detta väsentligen på att råsockerbruken under den vid undersökningstillfället pågående kampanjen haft drygt 11 % flera arbetare än för ett år sedan, vilket uppvägt den delvis betydande minskning av arbetarantalet, som ägt rum på andra håll, exempelvis vid bryggerier och läskedrycksfabriker (minskning 6 %), vid tobaksfabriker (11 %) o. s. v. Textil- och beklädnadsindustrien samt läder-, hår- och gummivarufabrikationen utvisa genomgående ökning av arbetarantal och arbetstimmar. Inom den kemisk-tekniska branschen synes arbetarantalet ha varit ungefär konstant, medan antalet utgjorda arbetstimmar ökats med i genomsnitt 7 %. För gruppen malmbrytning och metallindustri synes likaledes en avsevärd förbättring av arbetstillgången ha ägt rum, i det att antalet utgjorda arbetstimmar genomgående ökats; mest framträdande är denna tendens för mekaniska verkstäder och skeppsvarv, där antalet arbetare ökats med 9 % och utgjorda arbetstimmar med 17 %. Inom jord- och stenindustrien

har däremot en betydande nedgång av såväl arbetarantal som av utgjorda arbetstimmar ägt rum, orsakad främst av den minskade sysselsättningen vid stenbrott och stenhuggerier, där arbetarantalet i november 1933 utgjorde endast 56 % av antalet vid samma företag redovisade arbetare ett år tidigare. Den ökning av antalet utgjorda arbetstimmar, som enligt det föreliggande materialet skulle ha ägt rum inom byggnadsämnesindustrien, sammanhänger med att ett par större företag, vilka utom byggnadsmaterial (cement och tegel) framställa åtskilliga andra produkter, redovisat ett betydligt större timantal än vid föregående undersökningstillfälle. Beträffande flertalet mindre tegelbruk gäller, att de vid den tid på året, som de föreliggande uppgifterna avse, i regel företa en säsongmässig inskränkning av driften, varför de såväl 1932 som 1933 redovisat endast ett fåtal arbetare, sysselsatta med transport- och reparationsarbeten samt bränning av tegel. För träindustrien synas förhållandena ha varit i stort sett oförändrade, medan inom pappers- och grafisk industri en viss minskning ägt rum av antalet utgjorda arbetstimmar samt en häremot svarande reducering av arbetsstyrkan. Det meddelas från några företag inom trä- och pappersindustrien, att minskningen av veckoarbetstiden ej berott på försämrad arbetstillgång, utan på andra orsaker, speciellt vattenbrist.

Arbetarnas fördelning efter veckoarbetstidens längd. En fördelning av de redovisade arbetarna efter den uppgivna veckoarbetstidens längd meddelas i tab. 1 såväl i absoluta som i relativa tal. En härpå grundad översikt för de olika näringsgrupperna meddelas i nedanstående tablå:

Arbetarnas fördelning efter arbetstidens längd inom olika näringsgrenar.

Näringsgrenar	Arbetare (i %) sysselsatta vid företag (arbetsavdelningar),[1] där den genomsnittliga arbetstiden utgjort								
	högst 24 t.	25—28 t.	29—32 t.	33—36 t.	37—40 t.	41—44 t.	45—47 t.	48 t.	över 48 t.
Malmbrytning o. metallindustri	0·6	1·2	2·0	1·7	3·6	14·9	22·3	51·4	2·3
Jord- o. stenindustri	0·4	0·5	0·5	0·7	13·5	19·2	20·9	39·4	4·9
Träindustri	0·4	0·4	1·4	4·0	5·9	10·3	12·2	63·4	2·0
Pappers- o. grafisk industri	0·1	0·2	0·2	—	3·8	4·8	20·8	64·8	5·8
Livsmedelsindustri	0·1	0·8	0·4	1·0	2·0	7·3	20·8	45·8	22·3
Textil- o. beklädnadsindustri	0·1	0·7	0·1	0·7	1·3	6·3	24·8	51·3	14·7
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	0·3	0·9	0·8	4·4	4·5	15·5	35·8	34·7	3·1
Kemisk-teknisk industri	1·1	0·9	37·3	—	0·4	5·8	11·4	37·8	5·3
Byggnadsverksamhet	1·3	1·1	2·9	8·9	17·0	24·7	33·5	10·5	0·1
Statl. verk o. byggn.-arb.	—	—	—	—	—	13·3	28·9	57·3	—
Kommunala verk o. byggn.-arb.	0·5	—	0·0	0·4	4·1	3·6	21·5	67·1	2·3
Handel och varulager	0·1	—	0·1	6·9	3·6	3·4	8·7	59·3	17·4
Samtliga näringsgrenar 1933	0·3	0·6	2·1	1·7	3·7	10·1	21·3	52·3	7·4
Samtliga näringsgrenar 1932[1]	3·4	3·1	3·7	7·3	8·3	10·7	7·6	52·9	2·5

[1] Siffrorna för 1932 avse samtliga arbetare (sysselsatta och permitterade), medan för 1933 dispersionen grundar sig på den genomsnittliga veckoarbetstiden för endast de sysselsatta arbetarna. Då de permitterade ej utgjorde mer än 3·9 % av samtliga, torde de båda sifferserierna likväl vara någorlunda jämförbara.

Som synes är det procentuella antalet arbetare vid företag, som genomfört mera betydande inskränkningar i arbetstiden, väsentligt lägre 1933 än vad fallet var 1932, medan det relativa antalet arbetare i de grupper, för vilka arbetstiden utgjort 45 timmar och däröver, ökats i motsvarande grad. Den förskjutning av relativtalen, som orsakats av den ändrade redovisningsmetoden, är av allt att döma mindre betydande i jämförelse med den av de faktiska förhållandena föranledda. Sålunda utgjorde år 1933 antalet arbetare, som hade en genomsnittlig veckoarbetstid av 45 timmar och däröver, 81·5 % av den under redovisningsveckan sysselsatta personalen, medan år 1932 endast 63·0 % av samtliga arbetare voro sysselsatta i genomsnitt 45 timmar och däröver. Antalet arbetare med en veckoarbetstid av 41—44 timmar utgjorde 10·1 % mot 10·7 % år 1932, medan de, som arbetade mindre än 41 timmar, omfattade endast 8·4 % mot 26·3 % år 1932.

På grundval av de i tablån meddelade siffrorna, har uppgjorts nedanstående diagram över arbetarnas fördelning efter arbetstidens längd inom de olika näringsgrenarna.

De sysselsatta arbetarnas fördelning efter arbetstidens längd.

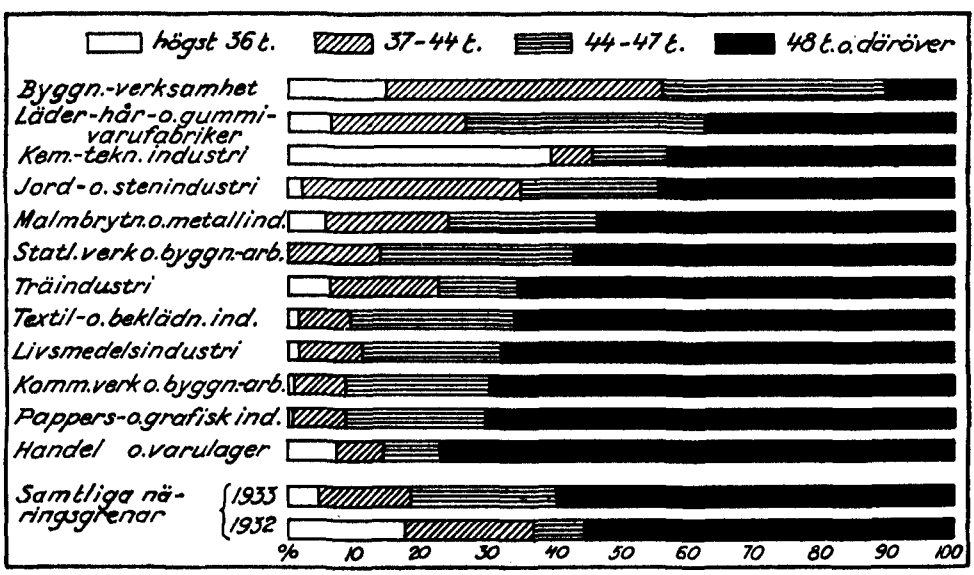

Inskränkningen av veckoarbetstiden har, såsom av diagrammet framgår, mycket olika omfattning inom olika näringsgrenar. Inom byggnadsverksamheten, där omkring 10 % av de sysselsatta arbetarna hade en arbetstid av 48 timmar, beror inskränkningen framför allt på den säsongmässiga minskningen av sysselsättningen under vintermånaderna. Inom läder-, hår- och gummivarufabrikationen inverkar den avkortade arbetstiden för skofabriks- och gummivaruarbetarna så, att av hithörande arbetare ej fullt två femtedelar voro sysselsatta 48 timmar och däröver; emellertid arbetade ungefär lika många

45—48 timmar. Inom jord- och stenindustrien synes knappt hälften av de sysselsatta arbetarna ha arbetat på full tid, medan över en tredjedel haft en veckoarbetstid av högst 44 timmar. Liknande förhållanden synas vara rådande inom den kemisk-tekniska branschen, som får sin prägel av tändsticksfabrikerna, vilkas arbetare haft en genomsnittlig arbetstid av 29—32 timmar. Inom övriga näringsgrupper synes mindre än hälften av arbetarna ha varit sysselsatta vid företag eller arbetsavdelningar, där den genomsnittliga arbetstiden understigit 48 timmar. De till gruppen handel och varulager hörande företagen ha redovisat det relativt största antalet sysselsatta med en arbetstid av 48 timmar och däröver, varvid bör anmärkas, att den ordinarie arbetstiden vid dessa företag ej sällan är längre än 48 timmar.

Såsom tidigare framhållits, bör man emellertid vid bedömande av korttidsarbetets omfattning inom olika näringsgrenar icke enbart ta hänsyn till 48-timmarsgränsen. Redan vid 1932 års undersökning gjordes gällande, att man på grund av redovisningsmetoden förmodligen kunde anse flertalet av de arbetare, för vilka den genomsnittliga veckoarbetstiden angivits till 45—47 timmar, såsom sysselsatta i full utsträckning. Detta gäller än mer beträffande nu föreliggande material, där denna grupp omfattar över en femtedel av samtliga arbetare. I åtskilliga fall ha uppgiftslämnarna också uttryckligen meddelat, att den relativt låga genomsnittliga veckoarbetstiden icke berott på bristande arbetstillgång utan på andra omständigheter, exempelvis enskilda arbetares frånvaro på grund av sjukdom eller annan ledighet. Vidare förekommer begränsning av arbetstiden under vintermånaderna för utearbetare o. s. v. Med ledning av de vid frågeformulärets besvarande lämnade meddelandena, kompletterade med muntligt inhämtade upplysningar, har därför företagits en uppdelning av gruppen av arbetare med en veckoarbetstid av 45—47 (i några fall även 41—44) timmar med hänsyn till huruvida en verklig, av driftsinskränkning betingad arbetstidsförkortning förelegat eller ej. Denna beräkning ger vid handen, att av samtliga i undersökningen ingående arbetare (sysselsatta samt permitterade) ungefär 77 % skulle ha varit sysselsatta i normal omfattning,[1] medan år 1932 så antogs vara fallet med c:a 60 %. Under det i november 1932 omkring $^2/_5$ av de anställda arbetarna drabbats av arbetstidsförkortning, skulle så ett år senare varit fallet med endast c:a $^1/_4$. Hur förhållandena år 1933 ställde sig inom olika industrier framgår av nedanstående tablå:

	malm.-brytn. o. metall-ind.	jord- o. stenind.	trä-ind.	pappers- o. grafisk ind.	livs-medels-ind.	textil- o. beklädn.-ind.	läder-, hår-, etc. ind.	kem.-tekn. ind.
Procentuellt antal arbetare med förkortad arbetstid	31·3	47·4	27·4	12·4	13·7	11·7	30·3	47·0

I enlighet härmed skulle arbetstidsminskningen ha varit mest omfattande inom jord- och stenindustrien samt den kemisk-tekniska industrien, därnäst inom malmbrytning och metallindustri samt läder-, hår- och gummivarufabrikation, däremot mindre omfattande inom pappers- och grafisk industri, livsmedels-

[1] Jfr tab. 3.

Näringsgrenar	Hela antalet redovisade arbetare	Därav i procent sysselsatta vid företag (arbetsavd.), där nedanst. anordn. tillämpades							Proc. antal sysselsatta vid företag el. avd. med normal arb.-tid
		permitte-ring tills vida-re	växel-per-mitte-ring	ledig-het av andra orsa-ker	reducering av arbetstiden				
					genom minskn. av anta-let ar-betsda-gar per vecka	genom minskn. av anta-let ar-betstim-mar per dag	genom minskn. av såväl dagar-nas an-tal som längd	utan sär-skilt sy-stem	
1. *Malmbrytn. o. metallind.* .	79 426	4·1	2·5	0·9	17·7	2·2	2·9	1·0	68·7
Gruvor o. anrikningsverk	5 640	13·5	9·2	0·5	40·2	—	2·6	0·1	33·9
Järn-, stål- o. kopparverk	18 361	4·0	1·8	1·2	14·7	0·1	0·8	0·5	76·9
Järn- o. stålmanufaktur .	10 072	1·5	0·7	1·8	15·5	1·8	5·5	0·4	72·8
Mek. verkst. o. skeppsvarv	34 054	3·3	3·0	0·8	14·2	2·5	3·6	1·7	70·9
Elektriska verkstäder . .	7 992	4·7	1·1	0·2	18·1	2·2	0·8	1·1	71·8
Metallmanufaktur	2 585	2·8	0·7	0·0	46·9	5·3	5·5	—	38·8
Guld- o. silvervarufabr. .	722	1·9	0·1	—	—	56·4	2·4	—	39·2
2. *Jord- och stenindustri* . .	13 348	3·6	1·1	0·8	15·3	14·5	9·1	3·0	52·6
Kolgruvor	861	—	—	3·7	—	—	—	—	96·3
Torvindustri	75	—	—	—	—	21·3	18·7	46·7	13·3
Stenbrott o. stenhuggerier	3 151	9·6	1·0	0·1	6·1	19·6	10·5	9·3	43·8
Byggnadsämnesindustri .	4 310	3·5	1·1	1·7	2·0	28·5	20·2	1·4	41·6
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	2 206	0·6	—	—	64·7	—	—	—	34·7
Glasbruk	2 745	0·4	2·3	0·1	12·7	2·3	—	0·3	81·4
3. *Träindustri*	18 669	5·7	2·3	0·1	4·0	3·2	4·9	2·2	72·6
Flottningsföretag	147	—	—	—	—	—	—	—	100·0
Sågverk o. hyvlerier . .	13 520	5·4	3·0	0·1	3·5	6·9	4·1	2·2	74·8
Snickeri- o. möbelfabriker	4 372	7·5	0·6	0·2	4·2	13·6	4·8	1·1	68·0
Annan trävaruindustri . .	630	2·2	0·3	0·3	12·7	1·6	22·1	11·1	49·7
4. *Pappers- o. grafisk industri*	30 753	0·3	0·3	0·4	6·4	1·6	1·1	1·3	87·6
Pappersmassefabriker . .	11 796	1·4	1·0	0·4	5·8	0·2	1·1	0·3	89·9
Pappersbruk o. pappfabr.	12 334	0·5	1·0	0·6	9·3	3·3	1·6	2·2	81·0
Annan pappersindustri .	1 742	0·3	0·6	—	5·3	—	—	5·7	87·6
Grafisk industri	4 881	—	—	0·0	0·9	—	—	—	99·1
5. *Livsmedelsindustri* . . .	21 791	0·5	0·6	0·4	7·6	2·7	0·3	1·6	86·3
Kvarnar	1 130	0·2	—	0·7	—	4·6	—	—	94·5
Pressjästfabriker	130	—	—	3·8	—	—	—	—	96·2
Bagerier	3 039	0·5	2·1	0·2	3·5	9·4	—	—	84·3
Råsockerbruk o. raffinad.	6 750	—	—	—	—	—	—	—	100·0
Choklad- o. karamellfabr.	2 746	0·3	—	0·1	15·6	1·0	—	—	82·5
Bryggerier o. läskedrycksf.	3 155	0·6	1·7	0·4	17·7	6·6	1·3	9·0	62·2
Tobaksfabriker	2 270	2·4	—	1·9	20·7	—	—	—	75·0
Slakterier o. konservfabr.	1 189	0·6	0·3	0·5	5·3	2·4	—	6·1	84·3
Annan livsmedelsindustri	1 382	—	0·1	—	1·6	—	—	—	98·3
6. *Textil- o. beklädnadsind.* .	45 249	0·5	0·1	0·1	3·2	4·6	2·2	1·0	88·3
Spinnerier, väverier o. d.	34 844	0·1	0·1	0·2	2·0	2·1	0·7	—	94·8
Skrädderier o. sömnadsf.	9 314	1·5	0·3	—	6·5	13·4	7·0	4·7	66·6
Hatt- o. mössfabriker. . .	1 091	2·3	0·5	—	12·4	8·5	8·7	—	67·1
7. *Läder-, hår- o. gummiind.*	15 108	0·3	0·3	0·4	2·9	15·8	7·7	2·9	69·7
Garverier	1 285	—	—	0·7	1·6	—	—	—	97·7
Päls- o. skinnvarufabr. .	350	—	1·4	0·9	—	31·4	—	—	66·3
Skofabriker	6 848	0·2	0·5	0·6	5·3	28·1	16·9	6·1	41·8
Gummivarufabriker . . .	5 050	0·1	—	—	—	5·3	—	—	94·1
Annan hithörande ind. .	1 575	2·1	0·3	0·1	1·1	3·6	—	1·7	91·1
8. *Kemisk-teknisk industri* .	3 488	0·0	0·1	0·2	43·3	1·3	1·5	0·1	53·0
Färg-, olje- o. parfymfabr.	1 413	0·3	0·2	0·5	8·4	—	—	0·6	90·0
Konstgödningsfabriker . .	1 160	—	—	—	9·0	—	—	—	91·0
Sprängämnesfabriker . .	821	—	—	—	29·0	—	10·5	—	60·5
Tändsticksfabriker . . .	3 144	—	—	—	100·0	—	—	—	—
Annan kemisk-tekn. ind.	1 950	0·1	0·3	0·5	5·6	5·5	2·1	—	85·9
Summa för grupperna 1—8	**282 882**	**2·3**	**1·3**	**0·5**	**11·2**	**4·7**	**3·1**	**1·4**	**75·5**
9. *Byggnadsverksamhet* . . .	2 905	8·1	2·4	—	5·0	28·7	6·9	14·9	34·0
10. *Statliga verk o. byggn.-arb.*	5 001	—	0·4	0·3	13·7	—	—	—	85·6
11. *Komm. verk o. byggn.-arb.*	16 100	0·2	1·1	0·2	1·4	0·9	—	0·6	95·6
12. *Handel o. varulager* . . .	10 279	0·1	0·4	—	—	—	—	—	99·5
Samtliga näringsgrenar	**267 117**	**2·1**	**1·3**	**0·5**	**10·2**	**4·5**	**2·7**	**1·4**	**77·3**

industri samt textil- och beklädnadsindustri. Rangordningen överensstämmer tämligen väl med motsvarande siffror för arbetstiden i mars 1932.

Olika former för arbetstidsförkortning. I tab. 3 återges arbetarnas fördelning efter de olika former för arbetstidsförkortning, som tillämpats enligt de inkomna uppgifterna. Permittering tills vidare synes förekomma i största utsträckning vid gruvor och anrikningsverk. Även inom övriga till metallindustrigruppen hörande branscher samt vid stenbrott och stenhuggerier och inom träindustrien rapporteras ett relativt stort antal arbetare, som permitterats tills vidare. En del av dessa torde i själva verket böra betraktas som säsongarbetslösa, och detta gäller i ännu högre grad de tills vidare permitterade arbetarna vid tegelbruk och cementfabriker, inom byggnadsverksamheten samt vid vissa textil- och konfektionsfabriker, vilka ha död säsong under november månad. — Växelpermittering utgör en mera regelbunden inskränkning av arbetstiden, åstadkommen genom att arbetsstyrkan uppdelas i två eller flera lag, vilka turvis äro i arbete och turvis äro lediga från arbetet. Vid förevarande undersökning ha såsom växelpermitterade räknats endast de arbetare, för vilka den arbetsfria perioden överstigit en vecka. Dylik växelpermittering synes förekomma framför allt vid gruvor och anrikningsverk samt vid mekaniska verkstäder och skeppsvarv, dessutom i relativt stor utsträckning även vid glasbruk, sågverk och hyvlerier samt vid bagerier och bryggerier. Även vid ett par större handelsföretag (varuhus, grosshandelsfirmor) förekommer, att man successivt permitterar en del av personalen för en månad.

Vida vanligare är emellertid förkortning av arbetstiden genom minskning av antalet arbetsdagar per vecka. Icke sällan förekommer sålunda inom olika industrigrenar, att driften är helt inställd under lördagar, i vissa fall t. o. m. ytterligare en eller två dagar i veckan. Denna form av arbetstidsförkortning är den, som huvudsakligen kommer till användning vid porslins-, kakel- och lergodsfabriker, vid choklad- och karamellfabriker, tobaksfabriker samt vid konstgödningsfabriker och tändsticksfabriker. I kombination med växelpermittering tillämpas den därjämte i stor omfattning vid gruvor och anrikningsverk samt flertalet övriga metallindustrier.[1] — Minskning av antalet arbetstimmar per dag synes vara den mest förekommande formen för arbetstidsförkortning vid guld- och silvervarufabriker, inom byggnadsämnesindustrien samt i läder-, hår- och gummivarufabrikationen, där speciellt ett antal skofabriker reducerat den dagliga arbetstiden för hela arbetsstyrkan eller vissa arbetargrupper till 7 timmar. I åtskilliga fall förekommer inom olika industrigrenar, att såväl antalet arbetsdagar som arbetstiden per dag minskats. Driften plägar då vara inställd på lördagarna, och under övriga veckodagar arbetas endast 6 à 7 timmar per dag. Hit kan man också

[1] Vid systembolagens restauranger och därmed jämställda företag ha enligt meddelande från Restauranternas arbetsgivareförening för över 300 av den till c:a 4 500 uppgående personalen tillämpats permittering på sådant sätt, att serveringspersonal o. d. givits ledighet under 9—25 timmar av den till c:a 63 timmar per vecka (inkl. måltidsraster) uppgående arbetstiden. I ett par fall har permitteringen i stället omfattat 6—10 dagar per månad.

räkna de fall, då driften upprätthålles genom skiftarbete med reducerat antal arbetstimmar för varje skiftlag, exempelvis på sådant sätt, att arbetet bedrives i tre skift om 6 à $6^1/_2$ timmar under sex dagar med uppehåll från lördag middag till måndag morgon, varigenom två av skiftlagen även erhålla minskat antal arbetsdagar per vecka. Denna och liknande anordningar tillämpas mest inom textilindustrien men även vid en del sågverk. — Slutligen förekommer i synnerhet vid smärre företag, att intet särskilt system tillämpas för arbetstidens förkortning, utan reducering av det genomsnittliga antalet arbetstimmar per vecka och arbetare äger rum därigenom, att enskilda arbetare permitteras för några timmar eller någon dag, då deras arbetsuppgifter äro fullbordade och inga nya sådana för tillfället finnas. Även vid större företag tillämpas liknande metoder för en del arbetargrupper, särskilt sådana som utföra sitt arbete på ackord, exempelvis vid bryggerierna för den kvinnliga personal, som är sysselsatt med sköljning och tappning, samt för sorteringspersonal vid pappersbruken. Vid stenhuggerierna, där den huvudsakliga arbetstillgången vid tiden för undersökningen utgjordes av statsbeställningar av gatsten, ransonerades arbetet i allmänhet genom en maximering av arbetsinkomsten per månad, varvid arbetstidens förläggning i viss mån blev varje arbetares ensak.

Liknande förhållanden synas även råda inom ett annat område med ojämn arbetstillgång nämligen stuveribranschen. Av hithörande firmor ha uppgifter inkommit från tillhopa 31 med 4 398 arbetare. Om antalet uppgivna arbetstimmar fördelas på de såsom sysselsatta rapporterade arbetarna, blir den genomsnittliga veckoarbetstiden i november 1933 endast 31·4 timmar per man och vecka, medan året förut siffran för motsvarande grupp blev 42·8 timmar. Nedgången härvidlag torde dock endast vara skenbar och bero på, att vissa firmor vid sidan av sin ordinarie personal anlitat extraarbetare, vilka haft sysselsättning endast en eller annan dag under veckan. Arbetet inom branschen fördelas ofta efter s. k. rundgång, varvid i första hand de ordinarie arbetarna erhålla arbete i tur och ordning från 1 timme till 8 timmar per dag beroende på arbetstillgången.

Korttidsarbetets betydelse för arbetslösheten. Inledningsvis påpekades, att ett visst samband förefinnes mellan korttidsarbetets utbredning och den egentliga, registrerade arbetslösheten. Detta samband är givetvis av olika art inom olika näringsgrenar, beroende bl. a. på om arbetet är så organiserat, att man vid en driftsinskränkning utan alltför stora nackdelar kan genomföra arbetstidsförkortning i den ena eller andra formen i stället för att reducera arbetsstyrkan. För ett närmare studium av dessa förhållanden är det föreliggande materialet dock otillräckligt. Vill man söka göra en uppskattning av korttidsarbetets betydelse i förhållande till den egentliga arbetslösheten, kan man emellertid approximativt beräkna det antal normala arbetsveckor, som svarar mot den genomförda arbetstidsförkortningen. På grundval av de i socialstyrelsens lönestatistik meddelade siffrorna angående medelantalet arbetstimmar per arbetare och år kan den genomsnittliga faktiska arbetstiden per vecka och arbetare under åren 1925—1929 beräknas till c:a 47 timmar, vilket sålunda kan

anses utgöra den normala veckoarbetstiden. Eftersom enligt förevarande undersökning medelantalet utgjorda arbetstimmar per vecka och arbetare i november 1933 var 45·5, föreligger alltså en genomsnittlig reducering av arbetstiden med ungefär $1^1/_2$ timme per arbetare. Om denna siffra antages vara representativ för samtliga i arbetslöshetsstatistiken redovisade, icke arbetslösa arbetare, vilka den 30 nov. 1933 utgjorde 309 224, skulle den totala arbetstidsförlusten för dessa arbetare utgöra 463 836 timmar eller 9 869 normala arbetsveckor. Om man vidare antar, att varje förlorad arbetsvecka svarar mot en arbetslös arbetare, skulle arbetstidsförkortningen till sin omfattning motsvara en arbetslöshet, uppgående till 2·5 % av hela medlemsantalet i de till arbetslöshetsstatistiken rapporterande fackföreningarna (397 324). Till jämförelse kan nämnas, att antalet redovisade arbetslösa inom dessa fackföreningar den 30 nov. 1933 utgjorde 22·2 %.[1] På samma sätt kan arbetstidsförkortningen i nov. 1932 anses ha motsvarat en arbetslöshetsprocent av 5·7, medan den registrerade arbetslösheten vid sistnämnda månads slut uppgick till 24·5 %. Denna jämförelse får dock icke fattas annat än som en grov uppskattning av arbetstidsförkortningens storleksordning i förhållande till den industriella arbetslösheten i allmänhet vid de båda undersökningstillfällena.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under december 1933. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av december till 171 065. Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)		Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)
Jordbruk	14 403	— 827	Närings- o. njutningsmedelsind.	1 889	+ 120
Skogshushållning	12 141	— 3 035	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	786	+ 86
Gruvdrift och malmförädling	7 894	+ 1 203	Trämasse- och pappersindustri	2 620	+ 208
Jord-, sten- och glasindustri	14 454	+ 1	Grafisk industri	469	+ 3
Metall- och maskinindustri	12 697	+ 335	Industri och hantverk, ej spec.	3 250	+ 53
Trävaruindustri	13 766	+ 384	Sjöfart och fiske	3 178	+ 245
Byggnadsverksamhet	14 839	+ 879	Handel och samfärdsel m. m.	13 078	+ 699
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	718	—	Husligt arbete	347	— 2
Textilindustri	709	— 34	Arbete, ej hänf. till annan grupp	52 418	— 32
Beklädnadsindustri	1 409	+ 77	Summa	171 065	+ 363

[1] Antalet arbetslösa, som i en eller annan form erhöllo hjälp av stat eller kommun, utgjorde som följer:

Sysselsatta i reservarbeten	statliga	16 374	Med kontant understöd	statligt	57 001
	statskommunala	12 241		kommunalt	14 079
	kommunala	9 237		Summa	108 932

Statens **bruttoutgifter** för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under december till 5·5 miljoner kronor och under hela år 1933 till sammanlagt 73·2 miljoner kronor.

---

[1] *Preliminär siffra. Enligt en senare verkställd beräkning, vilken bygger på ett större material,* utgjorde siffran 22·7 % (jfr sid. 150).

Yrkesinspektionens verksamhet under fjärde kvartalet 1933.

	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta			Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink.protokoll över besiktning av		Intyg över besiktn. av hissar o. kranar	Anmälningar om olycksfall i arbete	Därav olycksfall med dödlig utgång	Anmäln. om yrkessjukd.	Framställn. enl. 38 el. 39 § arb.-skyddsl.	Anmälningar till åtal	Lämnade eftergifter
		arbetsställen	med sammanlagt: arbetarantal	med sammanlagt: kraftbeloppi eff.hkr.			ångpannor	kokare o. d.							
Yrkesinspektörerna															
I distriktet	158	138	3 712	3 875	95	60	83	41	131	2 407	9	1	—	1	25
II »	131	128	7 700	28 393	69	76	94	18	292	2 657	8	2	—	1	22
III »	54	45	2 816	24 633	34	46	100	7	163	1 537	9	—	—	—	16
IV »	69	65	4 045	4 648	33	43	85	—	75	1 707	9	—	—	2	18
V »	154	115	7 641	13 905	60	65	131	8	362	2 889	10	2	—	3	89
VI »	258	215	9 147	31 071	68	102	115	36	309	3 334	13	2	—	11	15
VII »	162	154	6 004	25 746	58	119	62	—	269	2 107	7	5	1	1	9
VIII »	62	60	2 710	32 924	40	34	76	1	68	2 691	5	—	—	2	11
IX »	142	133	3 380	23 497	49	88	38	8	129	2 543	16	—	—	—	11
Yrkesinspektrisen	259	241	22 214	—	171	77	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sprängämnesinspektören	9	5	358	670	11	83	—	—	—	[7](11)	[7](1)	—	—	—	—
Summa	1 458	1 294	69 727	189 362	[1]688	793	[2]784	[3]119	1 798	[4]21 872	[4]86	12	1	21	216
Yrkesunderinspektörna															
I distriktet	286	268	1 962	590	82	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—
II »	401	399	731	4 977	58	19	107	—	—	—	—	—	—	—	—
III »	446	440	1 415	4 845	57	226	138	—	—	—	—	—	—	—	—
IV »	236	236	830	2 485	64	45	121	—	—	—	—	—	—	—	—
V »	643	617	2 315	5 960	115	32	65	—	—	—	—	—	—	—	—
VI »	584	458	4 019	3 354	92	26	30	2	—	—	—	—	—	—	—
VII »	195	199	575	2 462	25	30	54	—	—	—	—	—	—	—	—
VIII »	340	338	2 223	3 535	77	51	68	—	—	—	—	—	—	—	—
IX »	106	106	671	767	23	27	29	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	3 237	3 061	14 741	28 925	593	456	[5]641	2	—	—	—	—	—	—	—
därav: jordbruk	854	796	—	18 984	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	881	847	2 230	2 748	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	1 502	1 418	12 511	12 198	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottledsinspektören	{86 / [6]123}	{86 / [6]123}	{287 / [6]1 307}	—	59	213	—	—	—	[7]1 652	[7]5	—	—	—	—
Bergmästarna															
Norra distriktet	34	34	3 054	11 133	21	5	—	—	4	150	—	—	—	—	—
Gävle—Dala distrikt	12	12	1 689	16 437	11	3	—	—	2	82	—	—	—	—	—
Östra distriktet	27	27	894	7 789	18	2	—	—	1	74	2	—	—	—	—
Västra »	1	1	7	—	2	—	—	—	180	165	1	—	—	—	—
Södra »	21	21	1 025	5 391	13	1	—	—	11	160	1	2	—	—	—
Summa	95	95	6 669	40 750	[6]65	11	—	—	198	631	4	2	—	—	—
Järnvägsinspektörerna															
S. J. säkerhetstjänsten	46	46	—	—	22	31	—	—	—	534	1	—	—	—	—
maskintjänsten	15	15	—	—	21	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enskilda järnvägar	627	627	3 778	—	69	7	—	—	—	321	1	—	—	—	—
Summa	688	688	3 778	—	112	46	—	—	—	[7]855	[7]2	—	—	—	—
Elektr. inspektörerna															
Norra distriktet	43	43	—	—	35	43	—	—	—	8	—	—	—	—	—
Östra »	5	5	—	—	7	3	—	—	—	12	1	—	—	—	—
Västra »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	—	—	1	—
Södra »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	2	—	—	—	—
Summa	48	48	—	—	42	46	—	—	—	[7]35	[7]4	—	—	1	—

[1] Härav 311 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 247 fall. — [3] Härav större besiktning i 47 fall. — [4] Av dessa olycksfall ha 17 285, därav 60 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [5] Härav större besiktning i 208 fall. — [6] Härav för gruvingenjörerna 34. — [7] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna. — [8] Avser inspekterade härbärgen.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under januari 1934.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	28 299	6 464	5 528	438	Hallands län . .	2 215	407	387	544
Stockholms län .	6 851	1 395	1 294	491	Göteborgs o. Boh. l.	8 966	1 065	932	842
Uppsala län . . .	2 326	594	526	392	Göteborg	16 512	2 246	2 038	735
Södermanlands län	2 195	611	520	359	Älvsborgs län . .	3 363	711	684	473
Östergötlands län	5 177	1 288	1 155	402	Skaraborgs län .	2 866	687	572	417
Norrköping . . .	2 997	234	201	1 281	Värmlands län .	5 189	644	557	806
Jönköpings län .	2 507	725	648	346	Örebro län . . .	5 459	1 065	891	513
Kronobergs län .	1 644	533	480	308	Västmanlands län	3 896	717	636	543
Norra Kalmar län	1 349	223	183	605	Kopparbergs län .	5 748	1 155	1 137	498
Södra Kalmar län	2 647	216	199	1 225	Gävleborgs län .	4 826	286	277	1 687
Gotlands län . .	1 281	407	368	315	Västernorrlands l.	9 223	446	445	2 068
Blekinge län . .	5 767	1 140	1 047	506	Jämtlands län . .	1 836	485	483	379
Kristianstads län .	2 888	860	732	336	Västerbottens län	1 858	448	414	415
Malmöh. l.: Malmö	9 856	1 380	1 202	714	Norrbottens län .	10 314	2 436	2 436	423
Hälsingborg . .	3 886	327	305	1 188	Tillsammans	**170 245**	**30 374**	**27 370**	**560**
Övriga anstalter	8 304	1 179	1 093	704					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	17 716	4 369	4 063	838	811	390	18 269	18 554	5 180	4 453	358
Industri o. hantverk	70 235	1 784	1 735	2 104	299	262	70 328	72 339	2 083	1 997	3 478
Sjöfart och fiske .	9 335	1 056	1 051	242	28	28	9 544	9 577	1 084	1 079	883
Handel o. samfärdsel	16 105	934	894	4 104	1 246	1 041	19 372	20 209	2 180	1 935	927
Husligt arbete . .	25	3	3	10 024	6 585	4 672	8 731	10 049	6 588	4 675	153
Annat arbete . . .	38 750	13 249	13 224	767	10	7	37 672	39 517	13 259	13 231	298
därav reservarbete	—	7 218	7 196	—	—	—	—	—	7 218	7 196	—
Summa	**152 166**	**21 895**	**20 970**	**18 079**	**8 979**	**6 400**	**163 916**	**170 245**	**30 374**	**27 370**	**560**
Därav under 18 år	4 863	877	816	2 936	1 298	1 018	7 693	7 799	2 175	1 884	859
Summa dec. 1933	138 731	14 966	14 717	13 380	8 647	6 876	146 204	152 111	23 613	21 593	644
» jan. 1933	144 456	20 928	20 639	16 964	7 444	5 639	155 977	161 420	28 367	26 278	569
» » 1932	83 468	17 424	16 923	15 655	9 531	6 805	94 442	99 123	26 955	23 728	368
» » 1931	45 858	15 088	14 207	14 560	12 132	7 988	54 685	60 418	27 220	22 195	222

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 591 platser, varav 1 289 manliga och 302 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 055, 811 och 244 samt under nästlidna månad resp. 819, 606 och 213.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln. .	152166	21 395	20 970	12 361	1 511	1 216	5 355	2 858	2 847	5 783	56	51	10233	279	260
1	Stockholms stad . .	22 945	3 947	3 927	602	—	—	12	—	—	7	—	—	139	—	—
2	Stockholms län . . .	6 275	1 031	1 006	1 006	230	210	133	125	123	22	—	—	131	3	3
3	Uppsala län	2 046	394	388	399	59	45	53	—	—	148	—	—	166	—	—
4	Södermanlands län .	1 694	325	307	248	91	74	3	3	3	—	—	—	9	—	—
5	Östergötlands län . .	4 497	960	926	1 411	165	136	67	119	119	49	—	—	140	5	5
6	Norrköping	2 870	142	139	134	14	14	2	—	—	—	—	—	10	—	—
7	Jönköpings län . . .	2 039	513	491	279	69	49	20	6	6	10	—	—	44	—	—
8	Kronobergs län . . .	1 447	401	389	173	40	28	31	—	—	1	—	—	80	6	6
9	Kalmar län	3 689	309	289	387	46	26	85	22	22	19	—	—	247	—	—
10	Gotlands län	1 112	315	310	161	13	9	2	2	2	—	—	—	323	—	—
11	Blekinge län	5 257	839	827	641	49	39	7	15	15	—	—	—	1 048	34	34
12	Kristianstads län . .	2 254	541	498	751	162	135	22	8	8	1	—	—	135	29	14
13	Malmöhus län: Malmö	8 022	695	693	219	3	2	—	—	—	—	—	—	349	—	—
14	Hälsingborg . .	3 518	209	209	183	2	2	—	—	—	48	—	—	48	—	—
15	Övriga anstalter	7 816	931	911	961	99	88	5	—	—	306	18	18	647	11	7
16	Hallands län	2 035	316	316	247	15	15	4	—	—	5	—	—	379	5	5
17	Göteborgs o. Boh. län	8 610	869	839	512	56	33	4	9	8	20	1	1	5 398	176	176
18	Göteborgs stad . . .	14 566	1 287	1 275	196	14	14	1	11	11	—	—	—	77	—	—
19	Älvsborgs län . . .	3 230	621	618	294	32	29	4	—	—	79	8	8	47	5	5
20	Skaraborgs län . . .	2 438	440	402	452	101	70	16	7	7	—	—	—	93	—	—
21	Värmlands län . . .	4 949	437	433	451	29	25	637	44	44	16	—	—	230	2	2
22	Örebro län	4 947	735	690	403	107	67	283	22	22	976	13	8	144	—	—
23	Västmanlands län . .	3 416	459	438	492	78	69	67	7	7	351	2	2	168	3	3
24	Kopparbergs län . .	5 384	1 008	1 008	343	17	17	770	176	176	994	14	14	69	—	—
25	Gävleborgs län . . .	4 531	189	189	282	—	—	566	20	20	195	—	—	22	—	—
26	Västernorrlands län .	9 193	432	432	405	2	2	713	93	93	—	—	—	36	—	—
27	Jämtlands län . . .	1 571	363	363	94	5	5	369	230	230	—	—	—	16	—	—
28	Västerbottens län . .	1 647	303	293	251	13	13	205	190	182	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	10 168	2 384	2 384	381	—	—	1 274	1 749	1 749	2 486	—	—	38	—	—
	Kvinnliga avdeln.	18 079	8 979	6 400	838	811	390	—	—	—	—	—	—	11	—	—
1	Stockholms stad . .	5 354	2 517	1 601	21	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
2	Stockholms län . . .	576	364	288	33	35	22	—	—	—	—	—	—	1	—	—
3	Uppsala län	280	200	158	59	48	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	501	286	213	43	56	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	680	328	229	67	53	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	127	92	62	6	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län . . .	488	212	157	14	29	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län . . .	197	132	91	32	30	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	307	130	93	10	18	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	169	92	58	6	17	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	510	301	220	46	81	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län . .	634	319	234	100	92	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1 834	685	509	25	7	1	—	—	—	—	—	—	5	—	—
14	Hälsingborg . .	368	118	96	21	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	488	248	182	63	46	18	—	—	—	—	—	—	1	—	—
16	Hallands län	180	91	71	17	8	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	356	198	93	27	25	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad . . .	1 946	959	763	56	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
19	Älvsborgs län . . .	133	90	66	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	428	247	170	44	58	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	240	207	124	25	25	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	512	330	201	52	78	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län . .	480	258	198	29	51	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län . .	364	147	129	7	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	295	97	88	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län .	30	14	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . . .	265	122	120	7	11	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	211	145	121	20	20	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	146	52	52	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Metall- o. maskin-industri			Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, här- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	
14 335	**322**	**310**	**9 336**	**215**	**215**	**19 618**	**705**	**701**	**763**	**9**	**9**	**586**	**10**	**9**	**1 688**	**12**	**12**	**2 112**	**26**	**23**	
3 786	17	16	436	1	1	5 967	14	14	153	1	1	26	—	—	285	—	—	333	—	—	1
875	53	53	148	19	19	1 219	93	93	18	3	3	4	1	1	35	3	3	92	9	8	2
142	5	3	52	—	—	183	4	4	7	—	—	1	—	—	26	—	—	58	1	1	3
343	23	22	197	14	14	179	12	12	11	—	—	1	—	—	8	—	—	12	—	—	4
277	9	7	261	4	4	613	92	92	10	—	—	8	—	—	29	1	1	58	—	—	5
294	5	5	158	—	—	1 002	65	65	18	—	—	103	—	—	24	3	3	33	—	—	6
125	3	3	110	11	11	295	1	1	38	—	—	4	—	—	28	—	—	31	—	—	7
18	—	—	39	5	5	52	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	1	—	—	8
304	—	—	204	15	15	272	5	5	14	—	—	5	—	—	8	—	—	32	2	2	9
25	—	—	16	—	—	58	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	7	—	—	10
294	6	6	45	—	—	245	4	4	10	—	—	—	—	—	34	—	—	43	1	—	11
107	1	1	35	18	18	296	28	28	6	—	—	4	—	—	12	—	—	41	—	—	12
1 277	40	40	264	—	—	1 622	42	42	135	—	—	35	—	—	175	—	—	164	—	—	13
365	5	5	48	—	—	584	9	9	63	1	1	5	—	—	56	—	—	53	—	—	14
940	37	37	148	4	4	888	10	10	122	—	—	19	1	—	122	2	2	379	3	3	15
179	1	1	74	—	—	294	4	4	17	—	—	28	3	3	76	—	—	45	5	5	16
242	1	1	76	1	1	544	39	39	4	—	—	22	—	—	22	—	—	100	4	4	17
2 468	40	39	715	6	6	1 291	43	39	53	2	2	217	—	—	183	—	—	235	—	—	18
274	17	17	62	14	14	371	22	22	3	—	—	62	5	5	11	—	—	22	—	—	19
207	10	6	69	7	7	203	19	19	13	—	—	4	—	—	18	3	3	44	1	—	20
442	41	41	450	11	11	570	31	31	24	—	—	22	—	—	22	—	—	32	—	—	21
159	1	1	133	34	34	313	7	7	18	2	2	3	—	—	379	—	—	57	—	—	22
421	5	4	183	14	14	354	21	21	4	—	—	2	—	—	14	—	—	51	—	—	23
226	2	2	286	5	5	403	130	130	5	—	—	—	—	—	6	—	—	24	—	—	24
223	—	—	656	—	—	280	—	—	5	—	—	7	—	—	17	—	—	61	—	—	25
225	—	—	2 642	—	—	553	—	—	5	—	—	4	—	—	60	—	—	72	—	—	26
19	—	—	10	—	—	50	1	1	2	—	—	—	—	—	7	—	—	9	—	—	27
11	—	—	60	—	—	132	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	28
67	—	—	1 759	32	32	785	9	9	5	—	—	—	—	—	21	—	—	19	—	—	29
202	**4**	**3**	**7**	**1**	**1**	**—**	**—**	**—**	**157**	**1**	**1**	**162**	**3**	**3**	**761**	**121**	**103**	**374**	**54**	**42**	
176	4	3	1	—	—	—	—	—	10	—	—	31	1	1	323	43	39	121	14	12	1
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	6	6	—	1	1	4
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	4	8	1	1	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	11	—	—	6	—	—	3	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	9	4	3	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	1	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	2	5	3	1	12
22	—	—	2	—	—	—	—	—	116	—	—	22	—	—	201	37	28	78	3	1	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	—	—	20	—	—	10	—	—	7	3	3	14
—	—	—	1	1	1	—	—	—	2	—	—	5	—	—	25	12	12	21	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	1	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	—	—	1	—	—	17
2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	1	69	1	1	139	9	6	93	12	10	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	1	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	1	1	1	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	4	1	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	5	4	4	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	3	2	2	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1	1	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Kem.-tekn. o. belysningsindustri			Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.	**481**	**26**	**26**	**1466**	**54**	**54**	**490**	**6**	**5**	**3 394**	**64**	**60**	**9 335**	**1 056**	**1 051**
1	Stockholms stad	27	—	—	73	1	1	190	1	—	1 030	24	22	803	104	104
2	Stockholms län	8	—	—	105	40	40	30	—	—	99	4	4	115	5	5
3	Uppsala län	5	—	—	3	—	—	5	—	—	35	—	—	7	—	—
4	Södermanlands län	3	—	—	4	—	—	1	—	—	9	—	—	100	28	28
5	Östergötlands län	2	—	—	21	1	1	2	—	—	120	4	3	59	—	—
6	Norrköping	5	—	—	83	—	—	9	—	—	57	2	2	128	21	21
7	*Jönköpings län*	39	7	7	1	—	—	1	—	—	95	1	1	17	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	19	—	—	12	4	4	14	—	—	63	—	—	564	27	27
10	Gotlands län	1	—	—	1	—	—	—	—	—	8	—	—	185	5	4
11	Blekinge län	5	—	—	—	—	—	6	—	—	33	—	—	663	38	38
12	Kristianstads län	—	—	—	2	—	—	2	—	—	15	1	1	121	6	6
13	Malmöhus län: Malmö	139	—	—	32	—	—	42	—	—	540	2	2	527	43	42
14	Hälsingborg	15	—	—	5	—	—	15	—	—	88	4	4	1 079	108	108
15	Övriga anstalter	36	8	8	12	—	—	13	—	—	90	—	—	445	61	61
16	Hallands län	1	—	—	—	—	—	3	—	—	7	—	—	131	16	16
17	Göteborgs o. Boh. län	65	—	—	9	—	—	5	—	—	15	—	—	326	35	32
18	Göteborgs stad	77	11	11	55	2	2	89	5	5	461	13	13	3 197	486	486
19	Älvsborgs län	—	—	—	51	5	5	4	—	—	66	8	8	46	—	—
20	Skaraborgs län	12	—	—	3	—	—	10	—	—	178	1	—	17	—	—
21	Värmlands län	1	—	—	144	—	—	9	—	—	67	—	—	38	—	—
22	Örebro län	5	—	—	16	1	1	11	—	—	67	—	—	16	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	2	—	—	6	—	—	58	—	—	22	1	1
24	Kopparbergs län	2	—	—	141	—	—	4	—	—	6	—	—	5	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	33	—	—	6	—	—	30	—	—	323	33	33
26	Västernorrlands län	13	—	—	466	—	—	7	—	—	46	—	—	360	36	36
27	Jämtlands län	1	—	—	173	—	—	2	—	—	5	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	19	—	—	4	—	—	83	—	—	40	2	2
	Kvinnliga avdeln.	**45**	**8**	**8**	**200**	**78**	**77**	**17**	—	—	**168**	**29**	**24**	**242**	**28**	**28**
1	Stockholms stad	21	7	7	92	25	25	15	—	—	33	19	15	115	9	9
2	Stockholms län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	—	—
6	Norrköping	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2
7	Jönköpings län	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	7	—	—	63	9	9	1	—	—	102	8	7	9	5	5
14	Hälsingborg	1	—	—	4	—	—	—	—	—	8	—	—	4	1	1
15	Övriga anstalter	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	6	2	2
16	Hallands län	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	*Göteborgs o. Boh. län*	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
18	Göteborgs stad	9	—	—	35	44	43	1	—	—	4	—	—	68	6	6
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	2	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kontors-, bank- o. d. personal			Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1752	**125**	**119**	**4 450**	**60**	**57**	**941**	**11**	**9**	**8 516**	**691**	**662**	**446**	**47**	**47**	**25**	**3**	**3**	**38 750**	**18249**	**18224**	
747	38	38	1 969	31	29	523	1	1	2 727	197	183	255	12	12	15	—	—	2 840	3 505	3 505	1
35	5	5	151	6	6	14	1	1	409	29	27	14	1	1	5	1	1	1 607	400	400	2
33	1	1	57	—	—	10	—	—	108	9	8	1	—	—	—	—	—	547	315	306	3
3	3	3	20	—	—	2	—	—	71	7	7	1	—	—	—	—	—	469	144	144	4
14	4	3	65	—	—	6	1	—	213	16	16	6	—	—	1	1	1	1 065	588	538	5
39	1	1	92	—	—	18	—	—	254	18	15	2	—	—	—	—	—	405	13	13	6
14	4	4	24	1	1	11	1	1	98	1	1	6	—	—	—	—	—	749	407	405	7
4	—	—	2	—	—	1	—	—	22	2	2	—	—	—	—	—	—	1 015	348	348	8
14	—	—	27	—	—	5	—	—	105	2	2	1	—	—	—	—	—	1 288	186	186	9
1	—	—	5	—	—	1	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	283	295	295	10
11	2	2	45	—	—	15	1	1	148	21	20	3	—	—	3	1	1	1 958	667	667	11
8	—	—	17	—	—	12	—	—	73	5	5	2	—	—	—	—	—	592	283	282	12
165	7	7	328	4	4	66	—	—	656	45	45	37	—	—	—	—	—	1 250	509	509	13
43	1	1	87	—	—	25	—	—	221	7	7	2	—	—	—	—	—	485	72	72	14
45	—	—	106	1	1	15	1	1	295	31	27	5	—	—	1	—	—	2 216	644	644	15
17	—	—	48	—	—	13	—	—	90	1	1	8	—	—	—	—	—	369	266	266	16
23	5	3	33	3	2	9	3	3	142	6	6	—	—	—	—	—	—	1 039	530	530	17
338	41	39	896	13	13	122	1	—	1 087	244	240	55	34	34	—	—	—	2 753	321	321	18
7	1	1	26	—	—	4	—	—	151	—	—	3	—	—	—	—	—	1 643	504	504	19
13	4	3	38	—	—	11	1	1	91	3	3	4	—	—	—	—	—	942	283	283	20
23	2	2	60	—	—	9	—	—	207	7	7	9	—	—	—	—	—	1 486	270	270	21
35	3	3	63	—	—	14	—	—	235	10	10	5	—	—	—	—	—	1 612	535	535	22
17	—	—	38	1	1	7	—	—	148	11	11	2	—	—	—	—	—	1 009	316	305	23
9	—	—	22	—	—	8	—	—	62	8	8	2	—	—	—	—	—	1 997	656	656	24
26	—	—	54	—	—	4	—	—	192	2	2	9	—	—	—	—	—	1 540	134	134	25
34	1	1	109	—	—	8	—	—	266	6	6	11	—	—	—	—	—	3 158	294	294	26
8	1	1	20	—	—	5	—	—	63	—	—	—	—	—	—	—	—	717	126	126	27
5	—	—	2	—	—	—	—	—	26	3	3	—	—	—	—	—	—	931	97	95	28
21	1	1	46	—	—	3	—	—	326	—	—	3	—	—	—	—	—	2 785	591	591	29
408	**97**	**90**	**972**	**104**	**72**	**2 045**	**661**	**579**	**267**	**175**	**184**	**417**	**209**	**166**	**10 024**	**6 585**	**4 672**	**767**	**10**	**7**	
210	60	53	470	48	29	932	151	138	160	71	47	217	107	79	2 203	1 958	1 144	200	—	—	1
4	—	—	10	3	2	30	18	13	—	—	—	13	4	3	476	304	248	1	—	—	2
—	—	—	12	2	2	4	9	8	—	—	—	1	1	1	197	140	115	6	—	—	3
—	—	—	9	—	—	25	11	9	8	9	9	7	4	4	328	189	140	66	10	7	4
4	—	—	16	3	3	43	15	12	5	4	2	9	3	3	486	244	168	32	—	—	5
2	—	—	—	—	—	13	7	6	1	2	—	2	—	—	75	74	52	5	—	—	6
2	—	—	8	1	1	30	23	21	2	3	3	8	1	—	374	151	123	10	—	—	7
—	—	—	—	—	—	10	6	5	—	—	—	1	—	—	153	96	70	—	—	—	8
—	—	—	3	—	—	15	11	10	2	2	2	2	1	1	255	98	78	16	—	—	9
6	1	1	7	1	1	10	7	5	5	—	—	2	1	—	109	65	47	—	—	—	10
—	—	—	9	—	—	26	19	16	5	1	1	1	2	2	420	196	166	—	—	—	11
—	—	—	6	1	1	66	20	17	—	1	1	7	1	1	438	199	156	6	—	—	12
60	14	14	160	14	13	179	46	45	6	27	23	14	4	2	650	511	361	112	—	—	13
3	—	—	16	6	6	49	13	11	5	7	6	1	—	—	185	82	65	6	—	—	14
8	1	1	15	2	2	28	9	8	5	1	—	3	1	1	286	172	136	13	—	—	15
2	—	—	9	—	—	14	8	6	3	1	1	1	—	—	119	73	58	10	—	—	16
—	—	—	9	1	—	67	27	18	2	—	—	3	4	4	223	136	64	18	—	—	17
89	16	16	169	17	9	155	70	64	44	34	28	93	52	48	724	695	531	193	—	—	18
—	—	—	—	—	—	15	9	9	—	—	—	—	1	1	115	78	55	—	—	—	19
5	2	2	2	—	—	27	15	12	—	—	—	6	5	4	304	164	125	34	—	—	20
—	—	—	—	—	—	16	17	11	—	1	—	2	3	3	193	157	98	—	—	—	21
3	1	1	8	2	1	33	22	15	8	5	5	12	3	—	364	218	159	8	—	—	22
3	2	2	22	2	1	39	24	19	3	4	4	6	6	4	351	164	134	19	—	—	23
—	—	—	1	1	1	66	31	30	—	—	—	3	1	1	286	109	92	—	—	—	24
—	—	—	4	—	—	35	10	10	2	1	1	1	1	1	227	82	73	12	—	—	25
—	—	—	1	—	—	2	5	4	—	—	—	—	—	—	21	8	8	—	—	—	26
—	—	—	4	—	—	83	37	37	1	1	1	2	3	3	165	68	67	—	—	—	27
2	—	—	—	—	—	27	20	19	—	—	—	—	—	—	161	104	89	—	—	—	28
—	—	—	2	—	—	6	1	1	—	—	—	—	—	—	136	50	50	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna
den 31 december 1933.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	94	3 394	12 528	**15 922**	552	3 370	**3 922**	**24·6**	13·9
Bleck- o. plåtslagareförb. .	51	2 344	—	**2 344**	1 508	—	**1 508**	**64·3**	45·3
Bokbindareförbundet . . .	34	1 735	3 348	**5 083**	317	360	**677**	**13·3**	10 2
Bryggeriindustriarb.-förb. .	101	4 866	1 497	**6 363**	448	278	**726**	**11·4**	11·2
Byggnadsträarbetareförb. [1] .	114	3 947	—	**3 947**	2 974	—	**2 974**	**75·3**	60·5
De förenade förbunden . .	42	3 893	1 553	**5 446**	370	103	**473**	**8·7**	7·6
Elektriska arbetareförb. . .	83	3 945	—	**3 945**	1 256	—	**1 256**	**31·8**	23·7
Gjutareförbundet	102	5 812	2	**5 814**	1 298	2	**1 300**	**22·4**	18·1
Grov- o. fabriksarb.-förb.[1] .	322	20 198	3 370	**23 568**	9 446	993	**10 439**	**44·3**	32·5
Gruvindustriarbetareförb. .	34	4 414	43	**4 457**	1 198	3	**1 201**	**26·9**	37·0
Handelsarbetareförb. . . .	233	15 627	7 873	**23 500**	2 557	620	**3 177**	**13·5**	12·5
Kommunalarbetareförb. . .	190	23 310	3 647	**26 957**	3 300	628	**3 928**	**14·6**	11·0
Litografförbundet	16	2 045	127	**2 172**	212	9	**221**	**10·2**	10·0
Livsmedelsarbetareförb. . .	127	14 511	6 119	**20 630**	3 335	2 119	**5 454**	**26·4**	16·7
Metallindustriarb.-förb. . .	241	95 607	4 261	**99 868**	22 077	516	**22 593**	**22·6**	21·1
Järnbruksarbetare . . .	57	22 545	7	**22 552**	2 989	3	**2 992**	**13·3**	11·1
Verkstadsarbetare . . .	184	73 062	4 254	**77 316**	19 088	513	**19 601**	**25·4**	24·2
Murareförbundet [1]	39	1 047	—	**1 047**	896	—	**896**	**85·6**	70·9
Målareförbundet	131	9 262	1	**9 263**	6 337	—	**6 337**	**68·4**	57·0
Pappersindustriarb.-förb. .	126	24 687	1 097	**25 784**	3 784	119	**3 903**	**15·1**	15·7
Sadelm.- o. tapetseraref. .	37	1 662	239	**1 901**	590	60	**650**	**34·2**	17·8
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	54	6 419	3 728	**10 147**	1 334	347	**1 681**	**16·6**	13·2
Stenindustriarbetareförb. .	112	6 772	1	**6 773**	4 699	—	**4 699**	**69·4**	62 5
Sågverksindustriarb.-förb. .	270	21 762	8	**21 770**	15 338	7	**15 345**	**70·5**	45·8
Sågverks- o. trädgårdsarb.	146	13 860	7	**13 867**	9 571	7	**9 578**	**69·1**	41·7
Flottnings- o. skogsarb.	124	7 902	1	**7 903**	5 767	—	**5 767**	**73·0**	52·8
Textilarbetareförbundet . .	101	10 288	16 329	**26 617**	728	769	**1 497**	**5·6**	4·7
Tobaksindustriarb.-förb. .	9	518	1 717	**2 235**	9	79	**88**	**3·9**	4·0
Transportarbetareförb. . .	100	12 628	61	**12 689**	3 909	30	**3 939**	**31·0**	28·7
Träindustriarbetareförb. . .	175	11 286	86	**11 372**	4 382	12	**4 394**	**38·6**	27·1
Tunnbinderiarbetareförb. .	13	190	—	**190**	65	—	**65**	**34·2**	27·2
Typografförbundet	103	9 092	492	**9 584**	1 059	70	**1 129**	**11·8**	11·9
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	90	4 597	—	**4 597**	2 445	—	**2 445**	**53·2**	46·6
Tillsammans	**3 144**	**325 858**	**68 127**	**393 985**	**96 423**	**10 494**	**106 917**	**27·1**	**22·3**
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	81	3 751	—	**3 751**	2 861	—	**2 861**	**76·3**	66·7
Summa	**3 225**	**329 609**	**68 127**	**397 736**	**99 284**	**10 494**	**109 778**	**27·6**	**22·7**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under december uppgivits till inalles 381 136, vilket i genomsnitt motsvarar 3·5 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

[1] De avdelningar, som voro berörda av den pågående byggnadskonflikten, äro *icke medtagna i statistiken*, enär det visade sig omöjligt att inom dessa avdelningar uppdraga någon bestämd gräns mellan de av konflikten berörda och de av annan orsak arbetslösa medlemmarna.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1932	1933											
	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	31·0	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	[1]20·3	19·4	19·6	19·2	[1]20·2	[1]22·3	27·1
Ansökn. per 100 lediga platser .	689	569	565	577	510	458	451	503	476	480	538	657	644
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	2·38	·	·	2·30	·	·	2·69	·	·	2·94	·	·	3·08
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	88·4	·	·	86·0	·	·	89·6	·	·	91·0	·	·	89·7
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	35·2	33·5	33·0	31·4	29·3	25·5	23·1	22·9	25·8	27·4	27·8	[1]29·7	33·7
Danmark. Arbetslöshet, i % .	42·8	43·5	42·8	35·4	28·6	24·3	21·9	21·7	21·4	20·9	23·2	25·7	37·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	173	187	190	166	140	101	88	86	85	84	89	100	138
Finland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	83	77	69	64	53	42	27	20	23	31	42	45	41
Ansökn. per 100 lediga platser .	489	513	489	511	468	419	470	628	556	430	479	520	530
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	76·9	·	·	77·7	·	·	90·1	·	·	86·8	·	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	21·7	23·1	22·8	22·0	21·4	20·5	19·4	19·5	19·1	18·4	18·1	17·9	17·6
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 796	2 979	2 932	2 851	2 771	2 654	2 504	2 507	2 474	2 399	2 360	2 342	2 287
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	99·3	97·5	98·0	99·1	100·1	101·4	102·8	102·9	103·5	104·4	104·2	—	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	103	96	89	83	70	65	61	56	56	59	72	83	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	34·5	41·8	38·1	30·0	26·5	28·7	27·7	27·7	29·0	28·6	[1]29·1	29·5	—
Arbetslöshetsindex	29·5	35·3	31·7	27·2	24·2	25·0	23·7	23·8	24·4	24·4	24·6	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	35·5	43·0	40·3	39·3	37·0	34·1	29·9	30·0	29·8	29·9	[1]28·9	—	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	45·1	46·2	47·4	·	46·3	44·7	·	·	26·3	22·3	20·9	20·3	24·7
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	2 073	2 372	2 455	2 166	1 939	1 802	1 727	1 647	1 530	1 425	1 389	1 403	1 729
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	12·0	11·5	11·5	12·2	12·7	13·2	13·3	13·4	13·7	13·9	14·0	14·0	13·3
Österrike. Underst. arbetsl., i % .	32·2	34·9	35·2	33·3	30·7	28·1	27·0	26·4	25·5	24·5	24·6	26·3	—
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	25·5	28·4	28·1	22·8	19·4	17·6	16·4	15·3	15·4	14·5	14·7	16·7	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	76	·	·	75	·	·	82	·	·	87	·	·	—
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	83	·	·	82	·	·	83	·	·	84	·	·	—
Frankrike. Underst. arbetsl. (1000)	277	316	331	319	310	283	257	240	236	227	233	252	313
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	307	352	369	356	345	314	289	270	266	252	261	279	343
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 130	1 225	1 229	1 082	1 026	1 000	884	824	889	907	963	1 006	—
Estland. Oplac. arbetssökande	18 727	16 511	15 487	14 512	11 680	4 858	2 822	1 580	2 046	3 881	6 491	10 375	—
Sysselsättn:index (1 jan. 1927 = 100)	89·2	90·0	92·7	95·0	97·0	103·8	102·2	97·8	96·2	96·8	97·2	—	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	17 314	14 777	13 886	13 087	10 377	5 993	3 769	3 690	3 930	3 140	4 404	10 195	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	9·9	13·0	13·7	13·7	12·7	11·8	11·0	10·1	[1] 9·7	9·5	10·1	12·5	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	16·9	20·5	20·7	20·2	17·9	16·6	15·8	15·1	15·0	14·1	14·3	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	747	873	918	878	796	730	675	640	626	622	[1]630	[1]691	—
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	32	33	32	31	30	28	27	26	25	25	25	25	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	429	463	433	416	438	427	484	491	429	453	493	301	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	31	38	45	44	38	30	25	21	20	18	17	20	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	14	24	25	23	20	15	14	12	10	10	10	11	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	23	28	29	28	23	29	29	18	18	19	20	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	25·5	25·5	24·3	25·1	24·5	23·8	21·8	21·2	19·9	19·8	19·8	20·4	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	78·5	77·0	76·9	76·0	77·6	80·7	84·5	87·1	88·5	90·4	91·3	91·8	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	58·3	56·6	57·5	55·1	56·0	58·7	62·8	67·3	71·6	73·9	74·0	71·4	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	59·6	58·1	59·2	56·7	57·8	60·0	64·1	68·9	73·4	76·6	75·8	72·6	—
Arbetslöshet, i %	24·9	25·8	26·0	26·6	26·1	25·8	24·5	24·1	23·7	22·4	21·9	—	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	28·1	·	·	26·5	·	·	25·7	·	·	25·1	·	·	—
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	53	52	50	51	52	55	56	57	57	[1]56	[1]54	50	—

[1] Reviderade siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under januari månad 1934. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under januari ha åtskilliga varuslag varit underkastade smärre prisförskjutningar i uppåt- eller nedåtgående riktning, vilka dock i stort sett motvägt varandra.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—januari 1934 och 1931—januari 1934. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med januari 1934 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal							1933				1934	
		1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	Dec.	Jan.
juli 1914	100	153	154	150	140	131	127	123	122	121	124	123	122	122
år 1931	.	.	.	.	.	100	97	93	92	92	94	93	92	92

Enligt vad båda dessa indexserier giva vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under januari varit oförändrad. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 januari 1934, 153 med juli 1914 som utgångspunkt och 96 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 62).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, nr 11, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. De senaste veckorna visa följande indextal:

1933:	november		december					1934:	januari		
Rörlig basperiod:	18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27
föreg. vecka = 100	99·96	100·02	99·98	100·04	100·06	100·09	99·99	100·03	100·01	100·14	100·06
Fast basperiod:											
sept. 1931 = 100	98·5	98·5	98·5	98·5	98·5	98·6	98·6	98·6	98·6	98·8	98·8

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1933	Jan. 1933	Nov. 1933	Dec. 1933	Jan.[1] 1934	Höjn. el. sänkn. i % jan. 1914 — jan. 1934	jan. 1933 — jan. 1934
Mjölk: oskummad	l	14	47	20	20	21	21	21	+ 50·0	+ 5·0
separerad	»	6	28	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	244	217	273	275	274	+ 14·6	+ 26·3
mat- (lands-)	»	213	727	224	206	249	253	252	+ 17·2	+ 22·3
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	147	156	157	158	159	— 3·0	+ 1·9
halvfet, » »	»	121	500	109	114	115	117	116	— 4·1	+ 1·8
Margarin, växt-, ej smörblandat	»	135	433	127	126	138	138	138	0·0	+ 9·5
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	161	164	242	218	173	— 17·6	+ 5·5
Potatis: gammal	5 l	28	71	36	37	34	34	35	+ 29·6	— 5·4
»	hl	·	1271	519	539	498	501	508	·	— 5·8
färsk, svensk	5 l	46	102	77	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	kg	31	78	33	31	39	39	40	+ 33·3	+ 29·0
Bruna bönor, holländska	»	48	214	48	50	52	51	51	+ 10·9	+ 2·0
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	36	35	35	35	35	+ 12·9	0·0
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	24	23	23	23	23	+ 9·5	0·0
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	78	32	31	31	31	31	+ 19·2	0·0
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	32	35	32	32	33	— 8·3	— 5·7
ris-, burma- el. svenska prima	»	41	111	42	43	41	41	41	+ 2·5	— 4·7
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	41	96	61	61	60	60	60	+ 46·3	— 1·6
hårt knäckebröd	»	·	·	85	86	85	85	85	·	— 1·2
sötlimpa eller siktbröd	»	88	96	58	59	58	58	58	+ 52·6	— 1·7
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	46	46	45	45	45	+ 45·2	— 2·2
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	280	136	136	134	134	134	+ 78·7	— 1·5
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	72	73	71	71	71	+ 61·4	— 2·7
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	86	86	85	85	84	+ 40·0	— 2·3
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	100	100	99	99	98	·	— 2·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	148	153	144	142	142	+ 17·4	— 7·2
soppkött	»	100	490	114	120	110	109	109	+ 9·0	— 9·2
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	188	194	183	184	189	+ 43·2	— 2·6
spädkalv	»	72	312	114	119	112	112	113	+ 54·8	— 5·0
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	187	185	173	172	174	+ 32·8	— 5·9
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	142	149	137	135	135	·	— 9·4
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	142	146	134	128	128	— 3·0	— 12·3
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	148	152	140	135	135	— 2·9	— 11·2
» amerikanskt »	»	·	·	174	183	167	162	159	·	— 13·1
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	109	116	109	107	109	+ 39·7	— 6·0
gädda	»	108	333	157	168	153	152	154	+ 33·9	— 8·3
sill	»	84	110	61	56	58	54	55	+ 57·1	— 1·8
strömming	»	88	114	59	62	62	59	58	+ 41·5	— 6·5
torsk	»	55	160	89	90	87	85	88	+ 51·7	— 2·2
rödspotta (spätta)	»	79	244	148	153	145	141	144	+ 75·6	— 5·9
kolja	»	·	·	116	124	111	108	120	·	— 3·2
Salt sill, prima islands-	»	45	148	40	37	49	50	50	+ 11·1	+ 35·1
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	68	70	66	65	65	+ 14·0	— 7·1
Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	313	331	295	294	293	·	— 11·5
Socker, bit-	»	67	133	47	47	47	46	46	— 28·1	— 2·1
Salt, matsalt	»	·	32	16	16	16	16	16	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	105	123	63	81	96	·	— 22·0
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	115	100	144	108	94	·	— 6·0
Bananer, prima	kg	·	·	166	160	169	169	169	·	+ 5·6
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	107	107	107	107	107	·	0·0
Vitkål, svensk	»	·	·	23	21	20	21	22	·	+ 4·8
Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	·	·	24	22	24	24	24	·	+ 9·1
Svagdricka	l	6	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	35	36	35	35	35	·	— 2·8
Fotogen, Water White	l	20	71	24	25	22	22	22	+ 10·0	— 12·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	945	980	915	915	915	+ 25·3	— 6·6
barr-, » »	»	575	1895	725	750	715	710	715	+ 23·3	— 4·7
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	620	627	609	610	609	+ 54·6	— 2·9
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	·	288	291	284	284	284	+ 24·6	— 2·4
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	434	439	425	424	424	·	— 3·4
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	·	419	425	410	408	409	·	— 3·8

[1] Preliminära siffror.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i föregående häfte av denna tidskrift meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna i Sverige lämnas i nedanstående tabeller en sammanställning av motsvarande indextal från vissa främmande länder.

Tab. 1. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Juli 1914 = 100	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1928	156	199	164	185	183	179	170	179	152	165	—	198	157	193	185	200	231	181
» 1929	148	200	161	184	187	178	156	175	147	159	—	195	154	196	185	197	211	179
» 1930	138	205	159	180	176	178	151	174	144	153	—	195	142	200	179	179	200	176
» 1931	127	206	153	173	173	176	138	173	140	143	—	189	125	203	169	157	177	173
» 1932	124	206	146	168	172	177	133	172	138	144	—	188	122	205	168	163	152	179
sept./okt. »	125	206	144	167	171	177	134	172	137	144	—	188	125	205	169	166	152	181
dec./jan. 1933	123	206	142	166	171	176	132	172	136	143	—	188	122	209	169	165	152	181
mars apr. »	119	202	139	163	187	175	130	172	136	142	—	188	124	209	172	171	152	183
juni/juli »	120	202	138	162	187	175	130	172	135	142	—	187	128	209	171	175	173	182
sept./okt. »	123	202	136	163	189	175	132	168	135	142	—	189	131	209	173	180	173	182
dec./jan. 1934	120	202	136	164	189	174	129	168	135	143	—	188	—	—	—	—	—	—

Tab. 2. Levnadskostnader. Internationell översikt.

1914 (eller annat förkrigsår) = 100	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Nya Zeeland
juni/juli 1928	173	174	176	1196	122	165	151	519	811	170	161	530	170	155	132	160
» 1929	169	164	173	1192	123	161	153	556	867	169	161	544	170	156	132	160
» 1930	164	161	165	1189	116	155	148	572	866	162	158	531	167	156	129	158
» 1931	158	151	154	1003	106	147	138	589	798	153	150	488	150	137	123	145
» 1932	156	149	154	985	95	143	121	535	708	141	138	465	136	125	118	·
dec. jan. 1933	154	148	155	1006	85	142	118	516	722	140	134	463	132	124	115	127
jan./febr. »	·	147	·	996	84	141	117	·	724	·	133	461	·	122	112	127
febr./mars »	·	147	·	989	85	139	117	·	722	·	133	458	·	122	113	127
mars/apr. »	153	147	157	980	85	137	117	523	715	138	132	451	·	122	113	126
april/maj »	·	147	·	977	85	136	117	·	709	·	131	444	·	121	114	126
maj/juni »	·	147	·	975	84	136	118	·	701	·	130	447	·	120	114	127
juni/juli »	153	147	160	967	84	138	119	516	697	137	131	447	128	120	115	126
juli/aug. »	·	148	·	983	·	139	119	·	695	·	131	440	·	122	114	127
aug. sept. »	·	148	·	991	80	141	118	·	698	·	131	446	·	122	114	127
sept./okt. »	154	148	162	992	81	141	119	516	701	140	131	448	·	122	115	127
okt./nov. »	·	147	·	994	81	143	120	·	701	·	131	445	·	122	116	127
nov./dec. »	·	147	·	987	81	143	120	·	702	·	131	—	·	123	117	127
dec./jan. 1934	153	146	—	976	—	142	121	526	700	—	131	—	—	—	—	—

Litteraturöversikt.

(Januari 1934.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

PEDERSEN, JØRGEN & PETERSEN, O. STRANGE. Industrikonjunkturerne og Kornpriserne. Nationalökonomisk Tidsskrift 1933, nr 6.

STAUSS, W. Wirtschaftsstruktur und Krisenfestigkeit. V. D. I (Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure) 1934, nr 1.

Sverige.

EKELÖF, G. Arbetsledareinstitutets verksamhet 1933. Industriförbundets meddelanden 1933, nr 6.

KÄMPE, Y. Kontorsklassen. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 2.

REILAND, G. Statstjänstemännens pensionsålder. Tiden 1934, nr 1.

Finland.

TARJANNE, T. Tjänstestadgas rättsverkan. Finsk kommunaltidskrift 1933, nr 9.

Italien.

Korporasjonssystemets gjennemførelse i Italia. Arbeidsgiveren (Norge) 1933, nr 30.

Det korporative Styre i Italien. Tidsskrift for Industri 1934, nr 1.

Tyskland.

BOHNSTEDT, W. Grundzüge der neuen Sozialverfassung. Soziale Praxis 1934, nr 4.

— Sozialpolitik im Neuen Reich. Soziale Praxis 1934, nr 1.

FRANKE, R. Der Lohnanspruch zwischen Ehegatten. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 36.

JUNGMAN, J. Den tyska arbetsrätten. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 4.

Den tyska »arbetsfronten». Fackföreningsrörelsen 1933, nr 52.

Den tyske Arbejdsfront. Socialt Tidsskrift 1933, nr 11/12.

Arbetarskydd.

BRIGGS, G. M. Pioneering in eye protection. National safety news jan. 1934.

CLOSTERMANN, G. Seelische Veranlagung und Arbeitscharakter. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 2.

GERNON, J. L. Watch those steps. National safety news jan. 1934.

HOPKINS, L. W. Guarding against the weakest link. National safety news jan. 1934.

JÄDERSTRÖM, I. Olycksfallsrisker vid bruk av stubbrytare. Skogen 1934, nr 1.

KEHOE, R. A. Problems in handling ethyl fluid and ethyl gasoline. National safety news jan. 1934.

KLAUSNER-CRONHEIM, Irma. Die Einwirkung der Frauenarbeit auf Gesundheit und Mutterschaft. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 5.

KLEDITZ, D. Neue Wege der Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 2.

KÜPPER, K. H. Angestelltenschutz bei der Herstellung des Tonfilms. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 12.

LEHN, J. Die Erzeugung von Tauchgummiwaren und die hiebei zu beobachtenden Arbeiterschutzmassnahmen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 12.

LIND, G. Nogle Forsög med bestemmelse af Kiselsyreindhold i Stöv. Nordisk hygienisk tidskrift 1933, nr 11/12.

LOSSAGK, H. Experimenteller Beitrag zur Forschung über Reaktions- und Gefahrverhalten des Menschen. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 2.

PLUMMER, C. E. Stainless steel equipment. National safety news jan. 1934.

RICHARDSON, G. A. Trainmen are human. National safety news jan. 1934.

SCHLICK, A. Entspannungsbehandlung bei Bleilähmung. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 12.

SCHNURMACHER, E. C. Measuring light with the electric eye. National safety news jan. 1934.

WALKHOFF. Entstehung und Verhütung von Explosionen bei der Lagerung und Instandsetzung von Metallbehältern für Schwefelsäure. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 11/12.

VIGDORTSCHIK, N. A. Zur Frage der chronischen Benzinwirkung auf den Organismus. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 11/12.

WIRTH, F. Anwendungsgebiete und Grenzen der Atemfiltergeräte. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 11/12.

WOLTER, K. K. Persönlichkeit und Unfall. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 2.

WRIGHT, H. E. The »acorn» of a major accident. National safety news jan. 1934.

Gjutgodsarenasarnas arbete ur hälsosynpunkt, en intressant läkarvetenskaplig undersökning. Gjutaren nov./dec. 1933.

Silicosefaren et internationalt Problem. Socialt Tidsskrift 1933, nr 11/12.

Sverige.

WALLNER, O. Skogshanteringens olycksfalls- och arbetarskyddsförhållanden. Arbetarskyddet 1933, nr 12.

Storbritannien.

ALSÖE, A. Englands Fabriktilsyn gennem 100 Aar. Socialt Tidsskrift 1933, nr 11/12.

Tyskland.

ALSÖE, A. Arbejderbeskyttelsesmusæet i Charlottenburg-Berlin gennem 30 Aar. Socialt Tidsskrift 1933, nr 11/12.

KOELSCH. Die Gesundheitsverhältnisse in der Bayerischen Metallfarbenindustrie. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 2.

— Lage und Zukunft der Gewerbe-Hygiene. Soziale Praxis 1934, nr 1.

WENZEL. Gewerbehygiene im jetzigen und zukünftigen Strafrecht. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 11/12.

Arbetslön och arbetstid.

GREEN, M. E. The theory and practice of family allowances. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 5.

Nationalekonomisk kritik av arbetstidsförkortningen. Industria 1934, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Earnings and hours of labor in principal occupations in the iron and steel industry, 1931 and 1933. Monthly labor review okt. 1933.

Hours of work provisions under the national industrial recovery act. International labour review jan. 1934.

Finland.

TAMMINEN, K. Lagstiftning om minimilöner och dess möjligheter i Finland. Industritidningen 1933, nr 12.

Tyskland.

QUANTE, P. Neue Wege der Besoldungspolitik. Soziale Praxis 1934, nr 3.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

Sveriges offentliga arbetsförmedling och något om arbetsförmedling under gången tid. Verkstäderna 1934, nr 1.

Amerikas förenta stater.

BUTLER, H. The course of American recovery. International labour review jan. 1934.

ROYLANCE, W. G. Significance of nonmechanical factors in labor productivity and displacement. Monthly labor review nov. 1933.

Diagnos av fallet Amerika. Industria 1934, nr 2.

Modification of president's reemployment agreement. Monthly labor review nov. 1933.

Nira-experimentets stilling. Arbeidsgiveren (Norge) 1933, nr 30.

Summary of permanent codes adopted during September 1933. Monthly labor review okt. 1933.

Italien.

CROLLALANZA, A. DI. Les aspects sociaux de la politique des travaux publics. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 5.

Norge.

Arbeidsledigheten efter folketellingen 1930. Statistiske meddelelser 1933, nr 11/12.

Nya Zeeland.

RICHES, E. J. Unemployment relief measures in New Zealand. International labour review jan. 1934.

Schweiz.

Die Entwicklung des schweizerischen Arbeitsmarktes im Jahre 1933. Die Volkswirtschaft 1934, nr 1.

Storbritannien.

LEHFELDT, B. Der neue britische Gesetzentwurf über Arbeitslosenhilfe. Soziale Praxis 1934, nr 2.

Tyskland.

FUNCKE, v. Der deutsche Frauenarbeitsdienst. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 36.

SCHOLLE, WINFRIED. Die Bedeutung der neuen Vorschriften über die Erhaltung der Rentenanwartschaften Arbeitsloser. Soziale Praxis 1934, nr 2.

Befolkningsfrågan.

HAGSTRÖM, K.-G. Dödlighetsprognosen. Nordisk försäkringstidskrift 1934, nr 1.

KARVONEN, J. J. Om självmord bland livförsäkrade. Nordisk försäkringstidskrift 1934, nr 1.

Sverige.

GOLL, A. Anmälan av Bergendal: Förslag till lag om sterilisering. Sv. juristtidning 1934, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Occupational changes since 1850, as shown by census reports. Monthly labor review nov. 1933.

Finland.

HARMAJA, L. Befolkningsförändringarnas inverkan på de närmaste årens arbetsmarknad. Social tidskrift 1934, nr 1.

Bostadsförhållanden.

MARKELIUS, S. Bostadsfrågans trångmål. Morgonbris 1934, nr 1.

Sverige.

BLADINI, L. Våra fattigas bostadsfråga. Socialmedicinsk tidskrift 1934, nr 1.

Utvidgad bostadskontroll på landsbygden. Landskommunernas tidskrift 1934, nr 1 a.

Danmark.

BJERREGAARD, K. Københavnske Bolig- og Byggeproblemer. (Föredrag.) Nationalökonomisk Tidsskrift 1933, nr 6.

Undersögelse vedrörende lejestigningen i ca. 5000 københavnske og frederiksbergske udlejningslejligheder i tiden November 1930—November 1933. Statistisk Maanedsskrift 1933, nr 9.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

FORSSMAN, J. & SJÖVALL, E. Till frågan om beviskraften av de medicinska undersökningarna, särskilt blodundersökning, i faderskapsmål. Sv. juristtidning 1934, nr 1.

Sverige.

Landskommunernas förbund. Ersättning åt blinda. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1934, nr 1 a.

— Lagbestämmelser om ungdomsvård. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1934, nr 1 a.

Amerikas förenta stater.

Conference on child health and nutrition. Monthly labor review nov. 1933.

Föreningsväsen.

Amerikas förenta stater.

Convention of the American federation of labor, 1933. Monthly labor review nov. 1933.

Tyskland.

De tyska arbetsgivarnas och arbetarnas nyorganisering. Industritidningen 1933, nr 12.

Hälso- och sjukvård.

EDSTRÖM, G. Det socialmedicinska problemet de reumatiska sjukdomarna. Sv. sjukkasse-tidning 1934, nr 1.

HOEL, N. Läkarens sociala ansvar. Morgonbris 1934, nr 1.

SANDBERG, I. En diskussion om nordisk livsmedelshygien år 1933. Nordisk hygienisk tidskrift 1933, nr 11/12.

Sverige.

DAHLGREN, I. Plan för standardiseringsarbetet på det sjukhustekniska området. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1933, nr 6.

HELLSTRÖM, N. Vissa punkter i statens sjukvårdskommittés blivande förslag av särskild betydelse för landstingen. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1933, nr 6.

LÜBECK, S. Om den allmänna och ekonomiska innebörden av statens sjukvårdskommittés blivande förslag. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1933, nr 6.

SUNDBERG, TH. Anteckningar rörande hälsovårdsnämndens kemiska laboratorium i Stockholm 1883—1932. Nordisk hygiensk tidskrift 1933, nr 11/12.

Danmark.

JÖRGENSEN, G. Kosten i københavnske Arbejderhjem under Krisen med særligt Henblik paa Skolebörnenes Kost. Nordisk hygienisk tidskrift 1933, nr 11/12.

Polen.

HOLMSTRÖM, P. Några intryck från en kurortsresa till Polen. Sv. läkartidningen 1934, nr 4.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

ALMQVIST, O. Den statsunderstödda egnahemsverksamheten m. m. Byggmästaren 1934, nr 2.

Tyskland.

DIETZE, C. v. Um die Reagrarisierung Deutschlands. Der deutsche Volkswirt 26 jan. 1934.

ROHTLIEB, C. Den nya tyska jordlagstiftningen. Sv. juristtidning 1934, nr 1.

Die ländliche Siedlung im Jahre 1932. Wirtschaft und Statistik 1933, nr 24.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

OLJELUND, S. Fackföreningsrörelsen och lagstiftningen. Tiden 1934, nr 1.

Blockadutredningens huvudgrunder och resultat. Industria 1934, nr 1.

Tredje mans rätt i arbetskonflikter. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Work of state labor offices in behalf of wage claimants. Monthly labor review okt. 1933.

Danmark.

Forligsmandsloven. Arbejdsgiveren 1934, nr 2.

Schweiz.

Streiks und Aussperrungen im Jahre 1933. Die Volkswirtschaft 1934, nr 1.

Von den kantonalen Einigungsämtern im Jahre 1933 behandelte Kollektivstreitigkeiten. Die Volkswirtschaft 1934, nr 1.

Kooperation.

GJÖRES, A. Vävarnas paroll. Kooperatören 1934, nr 1.

Sverige.

Konsumhuset. Byggmästaren 1934, nr 2.

Amerikas förenta stater.

COWDEN, H. A. A national co-operative wholesale society for the United States. Review of international cooperation 1934, nr 1.

Finland.

Konsumentkooperationen i Finland 1932. Kooperatören 1934, nr 1.

Italien.

ULMANN, P. Die italienische Genossenschaftsbewegung. Schweiz. Konsum-Verein 1934, nr 2.

Jugoslavien.

Agricultural co-operation and peasant relief in Yogoslavia. Review of international cooperation 1934, nr 1.

Palestina.

The extension of co-operation in Palestine. Review of international cooperation 1934, nr 1.

Storbritannien.

HUBER, V. A. With Smithies to Rochdale corn mill. A German visit to the pioneers in 1854. The co-operative review jan. 1934.

JEVONS, H. S. The co-operative movement and the unemployed. The co-operative review jan. 1934.

Co-operation in agriculture and fisheries in 1932. The Ministry of labour gazette 1934, nr 1.

Ungern.

The »Hangya» wholesale society and the agricultural crisis. Review of international cooperation 1934, nr 1.

Levnadskostnader.

Finland.

Medelprisen på livsförnödenheter och födoämneskostnaderna år 1933. Social tidskrift 1934, nr 1.

Medelprisen å lantarbetarnas naturaförmåner år 1933. Social tidskrift 1934, nr 1.

Ryssland.

Arbejdernes Forsyning med Levnedsmidler i U.S.S.R. Socialt Tidsskrift 1933, nr 11/12.

Storbritannien.

ROBO, E. Wages and prices in the hundred of Farnham in the thirteenth century. Economic history jan. 1934.

Tyskland.

Die Wende der Preise im Jahre 1933. Wirtschaft und Statistik 1934, nr 1.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

PALM, E. Ingenjörselevernas avlöning. Teknisk tidskrift 1934, nr 3.

Nykterhetsfrågan.

Finland.

Beslag å alkoholhaltiga ämnen under år 1933. Social tidskrift 1934, nr 1.

Socialförsäkring.

KUUSI, E. Försäkrings- och omvårdnadsprincipens ändamålsenlighet vid skyddandet av arbetarna mot vissa sociala risker. Social tidskrift 1934, nr 1.

NICOLAYSEN, J. Om invaliditetskontroll. Nordisk försäkringstidskrift 1934, nr 1.

ORMESTAD, M. Syketrygdens forutsetninger og teori. (Föredrag.) Sykeforsikringsbladet 1934, nr 1.

Sverige.

KARLSTEEN, E. Några synpunkter på revision av sjukkassor. Sv. sjukkassetidning 1934, nr 1.

SCHULZENHEIM, H. v. Olycksfall i arbete och därav föranledd sjukdom. Arbetarskyddet 1933, nr 12.

Den ökade skadeståndsrisken för arbetsgivare. Industria 1934, nr 2.

Danmark.

Alders- og Invalidérenten efter Socialreformen. Socialt Tidsskrift 1933, nr 11/12.

Italien.

BIONDI, C. Le concept médico-légal et économico-social de l'état d'invalidité selon la législation italienne. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 5.

BURONZO, V. Caisses de prévoyance entre artisans en Italie. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 5.

Polen.

WOLFF, W. Das neue Sozialversicherungsgesetz in Polen. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 3.

Storbritannien.

Operation of laws providing benefits in case of injury, sickness, old age, and death in Great Britain. International labour review jan. 1934.

Tyskland.

RÓNAI, Z. Socialförsäkringen i »tredje riket». Fackföreningsrörelsen 1934, nr 3.

— Die Sozialversicherung im Dritten Reich. Arbeit und Wirtschaft 1934, nr 1.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1933.
596. Laws relating to prison labor in the United States as of July 1, 1933. Compiled by *Ch. F. Sharkey & G. D. Patterson.*

BAUDISCH, R. Der Unternehmerbegriff in der gewerblichen Unfallversicherung (§ 633 RVO). Weimar 1933. (Schriften des Instituts für Arbeitsrecht an der Universität Leipzig. H. 33.)

BERGLUND, N. Lantbrukets arbetsmaskiner och redskap. Sthlm 1932.

— Maskinlära för lantbruksundervisningen. Sthlm 1933.

BLOCH, V. Krise und Einkommen. Wien 1932.

CARELL, E. Die Konjunktur. Umriss einer Theorie der Konjunkturbewegungen auf Grundlage der Erfahrung. Jena 1932.

DANMARK. Forsikringsraadet.
Beretning. 1932. Khvn 1934.

— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1933.
Bd 92: H. 5. Ansættelserne til Indkomst- og Formueskatten for Skatteaaret 1932/33. Afd. 2. Fordeling efter Indkomstens og Formuens Størrelse.

DOMME om Arbejderforhold. Ved *K. A. Hansen.* 1. Domme vedrörende kollektive Arbejdsforhold. Afd. 1. Domme angaaende Arbejds- og Erhvervsfrihed. Khvn 1933.

ESTLAND. Hariduse- ja sotsiaalministeerium. — Ministère de l'instruction publique et des affaires sociales.
La protection du travail en Estonie en 1932. Tallinn 1933.

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hfors 1932—33.
3. Lanthushållning.
26: 2—3. Allmänna lantbruksundersökningen 1929—30. D. 2—3.
28. Jordbruk och boskapsskötsel år 1931.
29. — år 1932.
6. Befolkningsstatistik.
71: 13. Folkräkningen . . . d. 27 nov. 1930. Text.
77. Befolkningsförhållandena år 1932.
7 A. Sparbanksstatistik. 43 (1932).
26 A. Olycksfallsstatistik.
Ny ser. 3. Olycksfallen i arbetet år 1929.

HEILPERIN, M. A. Monnaie crédit et transfert. Considérations théoriques sur la monnaie du système monétaire, de la politique de crédit, des règlements internationaux. Paris 1932.

HELSINGFORS. Helsingfors stads statistiska byrå.
Statistisk årsbok. 26 (1933). Hfors 1933.

ISLAND. Hagstofa Islands. — Bureau de statistique de l'Islande.
Hagskýrslur Islands. — Statistique de l'Islande. Reykjav. 1932—33.
74. Statistique du commerce en 1930.
75. Statistique de l'agriculture en 1930.
76. Statistique de la pêche . . . et de l'oisellerie en 1931.

JOUHAUX, L. Fackföreningsrörelsen i Frankrike. Sthlm 1933. (Landsorganisationens skriftserie. 34.)

KRON HOLM, D. Elektriske potentialer og deres reduksjon samt noen oplösningsvæsker og deres egenskaper. Oslo 1933.

KÜHN, F. Die Schlichtungsstreitigkeit nach der Verordnung über das Schlichtungswesen vom 30. Oktober 1923. Weimar 1933. (Schriften des Instituts für Arbeitsrecht an der Universität Leipzig. H. 34.)

KÖPENHAMN. Statistisk Kontor.
Köbenhavns Kommunalkalender. Aarg. 3. (1933). Khvn 1934.

MACHLUP, F. Börsenkredit, Industriekredit und Kapitalbildung. Wien 1931. (Beiträge zur Konjunkturforschung. Hrsg. vom Österreichischen Institut für Konjunkturforschung. 2.)

MARSCHAK, J. Die Lohndiskussion Tüb. 1930. (Recht und Staat in Geschichte und Gegenwart. 75.)

MASSAR, K. Lohnpolitik und Wirtschaftstheorie. Tüb. 1932.

MEISTER, M. Den schweiziska fackföreningsrörelsen. Sthlm 1933. (Landsorganisationens skriftserie. 33.)

MICHAELIS, A. Die Quantitätstheorie als Grundlage der Konjunkturforschung. Jena 1929.

MISES, L. Die Ursachen der Wirtschaftskrise. Tüb. 1931. (Recht und Staat in Geschichte und Gegenwart. 82.)

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Overzicht van den omvang en den voornaamsten inhoud der collectieve arbeidsovereenkomsten in Nederland op 1 juni 1933. 's-Gravenh. 1934.

NORDSTRÖM, L. Bonde-nöden. Sthlm 1933.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1933.
21. Forsikringsselskaper 1932.

NYA ZEELAND. Department of labour.
Report. 1932/33. Wellington 1933.

— Unemployment board.
Report. 1932/33. Wellington 1933.

REGISTER over norske, svenske, danske, finske og islandske skibe. 69 (1934). Oslo [1934]. (Det norske Veritas).

REPORT on economic conditions in Sweden, Nov. 1933. Lond. 1933. (Department of overseas trade.)

RÅD och anvisningar till nykterhetsnämnderna. Meddelade av K. socialstyrelsen och K. kontrollstyrelsen, 2, omarbetade upplagan. Norrtelje 1933.

[SCHMIDT, C. CHR.] A.-B. Svensk jordförmedling. Andra tioårsperioden 1924—33. Sthlm 1933.

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1933.
44. Eidg. Volkszählung 1. Dez. 1930. Bd 8. Kanton St. Gallen.

SIFFERUPPGIFTER och grafiska framställningar över Landsorganisationens och förbundens verksamhet åren 1913—30. [Utg. av] Landsorganisationen i Sverge. Sthlm 1932.

SOCIALSTYRELSEN, K.
Yrkesinspektionens verksamhet år 1932. Sthlm 1934.

SPANIEN. Presidencia del consejo de ministros. Direccion general del instituto geografico, catastral y de estadistica.
Anuario estadistico de España. Año 17 (1931). Madr. 1933.

SPATES, T. G., & RABINOVITCH, G. S. Unemployment insurance in Switzerland. The Ghent system nationalized with compulsory features. New York 1931.

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1933—34.
Fattigvården år 1931. Av Statistiska centralbyrån.
Försäkringsväsen.
Riksförsäkringsanstalten år 1932.
Hälso- och sjukvård.
Det civila veterinärväsendet år 1932. Av K. medicinalstyrelsen.
Socialstatistik.
Arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet år 1932. Av K. socialstyrelsen.
Lönestatistisk årsbok för Sverige 1932. Utg. av K. socialstyrelsen.

STATSKONTORET & RIKSRÄKENSKAPSVERKET.
Utlåtande angående uppställningen av rikstatens utgiftssida. Sthlm 1933.

SVENSKA KAKEL- OCH PLATTARBETAREFÖRBUNDET.
Protokoll fört vid Svenska kakel- och plattarbetareförbundets 13:e ordinarie kongress i Upsala d. 14 och 15 okt. 1933. Upps. 1933.

SVERIGES ALLMÄNNA SJUKKASSEFÖRBUND.
Föredrag hållna vid Sveriges allmänna sjukkasseförbunds konferens den 18—19 nov. 1933 jämte därvid fört protokoll. Sthlm 1934. (Ur innehållet: *Andersson, Th.* Moderskapsförsäkringen. — *Lagerlöf, C. B.* Vad menas med »nödig» sjukkontroll i sjukkassorna? — *Areschoug, H.* Flermedlemskap. — *Nordlund, H.* Några synpunkter på frågan om det framtida samarbetet mellan läkarna och sjukkassorna.

SVERIGES REDAREFÖRENING.
Årsbok 1934. Gbg 1934.

TYSKLAND. Statistisches Reichsamt.
Die deutsche Zahlungsbilanz nach Ländern. Berl. 1934. (Wirtschaft und Statistik. Sonderh. 11.)

UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1934. Sthlm 1934.
1. *Myrdal, G.* Finanspolitikens ekonomiska verkningar. [Avg. d. 5 jan. 1934.] (Arbetslöshetsutredningens betänkande 2. Bil., Bd 2.) (S.)
2. *Johansson, Alf.* Löneutvecklingen och arbetslösheten. [Avg. d. 22 jan. 1934. Akad. avh.] (Arbetslöshetsutredningens betänkande 2. Bil., Bd 3.) (S.)
3. 1933 års teaterutrednings betänkande. D. 1. De fasta statsunderstödda teatrarna. Avg. d. 29 jan. 1934. (E.)

VERFLECHTUNG, Die innere, der deutschen Wirtschaft. Verhandlungen und Berichte des Unterausschusses für allgemeine Wirtschaftsstruktur. (1. Unterausschuss.) 2. Arbeitsgruppe. Bd 2. Berl. 1930. (Ausschuss zur Untersuchung der Erzeugungs- und Absatzbedingungen der deutschen Wirtschaft.)

WESSEL, N. Malmö typografiska förening 1883—1933. Minnesskrift. Malmö (tr. i Oskarshamn) 1933.

WIEN. Statistisches Amt.
Statistisches Taschenbuch der Stadt Wien. Jahrg. 7 (1932). Wien 1933.

WILHELMSSON, K. Sveriges postsparbank 1884—1933. *Minnesskrift med anledning av Postsparbankens 50-åriga verksamhet.* På uppdrag av K. generalpoststyrelsen utarb. Sthlm 1933.

VINBERG, S. Stockholms stads hamnstyrelse 1909—33. Minnesskrift. Sthlm 1933.

ÅKERMAN, G. Några huvudpunkter av vår närings- och löneutveckling. Föredrag. Sthlm 1934. (Skrifter, utg. av Svenska bankföreningen. 57.)

Nytillkommen tidskrift.

MITTEILUNGEN aus Statistik und Verwaltung der Stadt Wien. Hrsg. von der Magistratsabteilung für Statistik. Wien.

Författningar rörande sociala frågor.

I *Svensk författningssamling* har under tiden 11 januari—10 februari 1934 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
1.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen m. m.	12 jan.

Arbetsmarknaden under februari månad 1934.

Antalet ansökningar per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket sjönk från 560 i januari till 540 i februari. Motsvarande siffror för år 1933 voro 569 och 565. Den sedan föregående månad inträdda förbättringen hänför sig i stort sett till den manliga arbetsmarknaden; de smärre förskjutningarna inom olika yrkesgrupper bland kvinnorna ha motvägt varandra. Liksom under januari stodo i stor utsträckning tillfällighetsarbeten i form av snöskottning till buds. Den under månaden träffade uppgörelsen i byggnadskonflikten har redan på sina håll icke blott bringat lättnad inom de närmast berörda facken, utan även gynnsamt påverkat andra med byggnadsverksamheten mer eller mindre nära sammanhängande områden av näringslivet.

Inom jordbruket var läget alltjämt ogynnsamt, men dock bättre än både föregående månad och samma tid i fjol. En ökning i platstillgången rapporterades från skilda delar av landet, varvid dock är att märka, att en del anmälningar om fasta platser för den kommande vårflyttningen redan nu börjat inkomma. Behovet av manlig arbetskraft blev i regel tillgodosett, under det att på kvinnliga marknaden endast $^2/_5$ av antalet lediga platser kunde besättas — helt naturligt, då detta antal med inemot 40 % översteg antalet arbetsansökningar. Då redan under januari avverkningsarbetet inom skogsbruket flerstädes var i full gång, kunde nyutplaceringarna under den nu gångna månaden ej ha samma omfattning som då, men förmedlingsresultatet måste det oaktat betecknas som gynnsamt.

Den förbättring, som i januarirapporten konstaterades beträffande vissa yrkesgrenar inom gruppen industri och hantverk, har fortsatt jämväl under februari. Särskilt ha mekaniska verkstäderna visat ökad efterfrågan på skickliga specialarbetare, såsom tunnplåtslagare, filare, svarvare, varjämte förhållandena för lärlingskategorierna te sig något gynnsammare, än vad tidigare varit fallet. Vid det interlokala samarbetet ha stundom svårigheter mött att biträda vid anskaffandet av verkstadsarbetare till annan ort på grund av en viss obenägenhet hos de sökande att lämna sin hemort. Skeppsvarven i Göteborg ha rekvirerat yrkesmän av olika slag. Läget inom stenindustrien visade ytterligare någon förbättring, med sjunkande ansökningssiffror och ökat antal lediga platser. Inom beklädnadsindustrien rönte kapp-, kläd- och linnesömmerskor livlig efterfrågan.

Beträffande kontors- och affärsbranscherna konstaterades en viss förbättring i anställningsmöjligheterna för handelsagenter, expediter och affärsdrängar samt även för springpojkar, under det att det kvinnliga yngre sökandeklientelet var statt i oroväckande tillväxt. Det reservarbete, som i form av arkivarbete på olika håll startats under månaden, har omfattats med stort intresse från kontorsfolkets sida och i sin mån bidragit till de höjda ansökningssiffrorna. Inom hotell-, kafé- och restau-

rangfacket voro arbetstillfällena som vanligt vid denna årstid mindre goda med överskott på sökande, särskilt för serveringsplatser.

För sjöfolket var arbetsmarknaden sämre än under föregående månad men ungefär lika som i fjol vid motsvarande tid. — Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 373 avmönstringar och 1 808 påmönstringar. Förra månadens siffror voro resp. 3 971 och 2 723.

Inom husligt arbete rådde liksom tidigare överflöd på yngre okvalificerade flickor och äldre hushållerskor, medan tillgången på kunniga hembiträden och passflickor var otillräcklig.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare steg under månaden från cirka 19 400 till 21 400. Vid utgången av februari månad 1933 var siffran 17 275. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av februari 171 540 mot 171 065 en månad tidigare. Den 1 februari 1933 var siffran 189 225.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under februari 1934 samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226	**198**
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	**201**
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243	**198**
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	**192**
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203	**169**
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	**178**
1931	222	232	191	194	164	187	198	201	197	257	413	343	**236**
1932	368	412	343	341	339	351	370	366	351	395	661	689	**413**
1933	569	565	577	510	458	451	503	476	480	538	657	644	**536**
1934	*560*	*540*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1932	320	255	210	190	209	201	193	204	253	285	566	914	**283**
1933	533	461	358	350	361	314	333	313	369	365	521	546	**402**
1934	*358*	*380*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1932	375	449	381	398	374	386	421	418	378	429	679	666	**445**
1933	575	585	642	559	479	480	539	520	510	591	683	659	**569**
1934	*602*	*568*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	**11·0**
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	**12·2**
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	**12·0**
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	28·8	27·7	28·7	24·8	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	**23·3**
1934	*24·1*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Arbetslösheten under år 1933.

Fackföreningsstatistiken. I den översikt av arbetslösheten under 1932, som för ett år sedan framlades i denna tidskrift, påvisades, att arbetslöshetssiffrorna under redogörelseåret nått en höjd, som överträffades endast av de svåra depressionsåren 1921 och 1922. Den nu föreliggande statistiken för 1933 visar, att arbetslösheten under detta år ytterligare ökats. Årsmedeltalet utgör (med frånräknande av skogs- och flottningsarbetarförbundet) 23·3 %, vilket ligger något över 1922 års siffra (22·9 %), men däremot fortfarande stannar under motsvarande procenttal för 1921 (26·6).

I jämförelse med 1932 företer dock arbetslöshetssituationen under det senast förflutna året en ljusning så till vida, att man under senare delen av detta år kunnat skönja en tendens till förbättrade konjunkturer, medan utvecklingen under 1932 visade en fortgående försämring åtminstone under de första två tredjedelarna av året. Utvecklingen framgår av nedanstående tablå, i vilken den av konjunkturläget betingade arbetslösheten beräknats på så sätt, att de för varje månad redovisade arbetslöshetssiffrorna (jfr nästföregående sida) minskats med de reduktionstal, som motsvara den för varje månad »normala» säsongarbetslösheten.[1]

		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec
Säsongarbetslöshet		*7·5*	*6·7*	*6·1*	*4·3*	*1·3*	*0·9*	*0·1*	—	*0·7*	*2·1*	*4·3*	*10·3*
Konjunkturarbetslöshet	1929	7·3	7·9	7·6	7·1	6·4	5·9	6·2	6·1	6·0	5·8	5·8	5·8
	1930	6·4	6·5	6·2	6·5	6·7	7·1	7·9	8·1	8·8	9·9	11·0	12·4
	1931	12·7	12·0	13·3	12·8	11·9	11·5	11·7	12·8	12·7	14·0	15·0	16·1
	1932	16·7	17·1	18·0	16·5	17·7	18·4	19·3	20·0	19·9	19·7	19·8	20·5
	1933	21·3	21·0	22·6	20·0	19·8	19·4	19·3	19·6	18·5	17·8	18·0	16·7

Under förra hälften av 1933 lågo arbetslöshetssiffrorna ännu högre än motsvarande månadssiffror 1932, men för juli månad utvisade de båda åren exakt samma arbetslöshetsprocent och för de följande månaderna ligga 1933 års siffror genomgående lägre. I december 1933 var den procentuella arbetslösheten sålunda endast en obetydlighet högre än två år tidigare.

En omständighet, som vid bedömandet av dessa siffror måste tagas i betraktande, är emellertid, att 1933 års arbetslöshetssiffror på grund av den under större delen av året — alltifrån april månad — pågående byggnadskonflikten icke äro fullt jämförbara med motsvarande siffror för tidigare år. Då det inom de av denna konflikt berörda fackföreningarna varit omöjligt att uppdraga en bestämd gräns mellan de medlemmar, som varit berörda av konflikten,

[1] En redogörelse för den metod, enligt vilken dessa reduktionstal beräknats, har lämnats i Soc. Medd. årg. 1929, sid. 194. I princip likartade, men i vissa detaljer avvikande metoder för eliminerande av säsongarbetslösheten tillämpas i den av kommerskollegium utgivna »Ekonomisk Översikt» och i svenska handelsbankens »Index».

Antalet arbetslösa i procent av det redovisade medlemsantalet[1].

Fackförbund	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Årsmedeltal 1933	Årsmedeltal 1932
Beklädnadsarbetareförb. .	18·1	7·6	6·2	7·3	7·7	13·6	17·9	15·2	8·1	7·6	13·9	25·2	**12·3**	15·4
Bleck- o. plåtslagareförb.	54·1	55·7	51·0	48·3	36·7	30·1	25·4	24·1	28·5	37·1	45·3	64·3	**41·9**	28·6
Bokbindareförbundet . .	16·7	14·4	14·5	16·0	15·2	15·9	15·3	14·6	14·1	12·7	10·2	13·3	**14·4**	11·8
Bryggeriindustriarb.-förb.	6·4	8·7	9·7	7·9	8·3	7·0	5·3	5·5	8·5	11·4	11·2	11·4	**8·5**	5·7
Byggnadsträarbetareförb.[2]	55·9	56·4	55·6	60·3	52·1	43·6	43·3	43·1	44·5	53·6	60·5	75·8	**54·7**	40·3
De förenade förbunden .	12·2	12·7	12·0	12·3	9·5	9·9	9·6	9·4	8·3	9·2	7·6	8·6	**10·1**	9·9
Elektriska arbetareförb. .	27·6	29·6	31·2	31·9	32·4	29·3	23·5	22·2	17·8	18·5	23·7	31·8	**26·8**	18·9
Gjutareförbundet	23·6	23·8	23·4	21·2	22·3	20·5	18·4	20·5	21·0	18·3	18·1	23·2	**21·2**	25·2
Grov- o. fabriksarb.-förb.[2]	42·0	41·5	44·8	33·6	31·0	28·7	26·9	27·4	27·3	30·0	32·5	44·4	**35·3**	31·7
Gruvindustriarbetareförb.	39·8	42·7	37·4	39·8	40·6	39·5	41·0	36·0	41·1	34·0	37·0	26·9	**37·9**	37·7
Handelsarbetareförb. . .	12·2	13·0	13·8	13·3	13·2	12·2	12·9	12·9	11·7	10·7	12·5	13·5	**12·7**	10·6
Kommunalarbetareförb. .	11·8	11·2	10·3	8·2	5·2	5·1	6·4	6·7	8·8	9·7	11·0	13·8	**9·0**	6·9
Litografförbundet . . .	12·0	10·3	10·4	10·9	9·4	9·9	10·7	10·0	10·4	10·2	10·0	10·2	**10·3**	7·5
Livsmedelsarbetareförb. .	18·3	18·1	17·9	18·6	17·1	14·7	14·0	15·0	16·0	16·0	16·7	26·1	**17·3**	13·8
Metallindustriarb.-förb. .	27·7	26·5	26·2	24·3	22·7	21·0	20·0	20·5	19·5	20·4	21·1	22·6	**22·7**	24·6
Järnbruksarbetare . .	24·4	21·3	21·9	17·1	15·0	12·1	12·1	13·0	12·4	11·8	11·1	13·3	**15·2**	24·6
Verkstadsarbetare . .	28·5	27·8	27·3	26·4	25·0	25·5	22·4	22·7	21·6	23·0	24·2	25·4	**24·8**	24·5
Murareförbundet[2] . . .	67·4	64·9	61·3	59·6	56·5	50·9	43·7	42·8	48·4	59·2	70·9	85·6	**62·2**	40·7
Målareförbundet[2] . . .	69·5	62·2	52·4	49·7	33·9	31·2	22·2	16·7	15·8	35·1	57·0	68·4	**48·9**	38·2
Pappersindustriarb.-förb.	21·7	21·3	25·4	25·3	20·0	19·1	12·6	13·0	13·5	13·7	15·7	15·5	**18·1**	14·0
Sadelm.- o. tapetseraref.	41·1	37·9	30·3	30·1	32·0	29·2	32·3	33·6	21·1	14·6	17·8	34·2	**29·5**	23·2
Sko- o. läderindustriarb.-f.	15·9	14·2	13·2	13·2	13·4	13·9	15·6	12·5	11·4	12·4	13·2	16·7	**13·8**	12·3
Stenindustriarbetareförb.	36·2	41·1	58·3	56·9	43·0	50·0	50·7	55·9	55·2	58·5	62·2	68·9	**53·4**	38·4
Sågverksindustriarb.-förb.	48·3	45·8	57·7	47·6	34·9	36·3	35·4	39·9	42·3	41·4	45·2	70·5	**45·5**	43·6
Sågverks-o.trädgårdsarb.	48·9	48·4	53·4	39·6	28·0	31·3	27·0	30·1	29·2	32·4	41·7	69·1	**40·1**	38·9
Flottnings- o. skogsarb.	47·5	41·4	65·1	59·9	45·9	43·9	48·7	54·5	61·5	55·6	52·8	72·8	**54·1**	52·3
Textilarbetareförbundet .	9·1	9·1	9·8	10·1	10·5	9·5	8·0	6·5	6·1	5·3	4·7	5·6	**7·8**	6·5
Tobaksindustriarb.-förb. .	3·3	4·1	3·4	3·5	3·4	3·3	4·2	4·1	4·5	4·5	4·0	3·9	**3·9**	2·3
Transportarbetareförb. .	35·7	35·3	35·9	28·7	28·4	27·2	27·1	27·9	25·7	26·8	28·7	30·1	**29·9**	22·2
Träindustriarbetareförb. .	41·0	39·3	35·5	37·3	35·7	35·8	32·8	31·6	25·4	25·8	27·1	38·7	**33·9**	27·1
Tunnbinderiarbetareförb.	43·4	30·1	34·2	31·8	36·5	30·6	17·0	16·5	19·6	22·5	27·2	34·2	**28·7**	28·1
Typografförbundet . . .	11·7	11·5	11·5	11·4	10·6	9·7	9·6	11·4	12·3	12·4	11·9	11·8	**11·3**	9·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	51·1	50·8	45·3	39·0	31·1	29·6	27·9	26·2	33·0	36·0	46·6	53·3	**38·8**	30·7
Tillhopa	**28·8**	**27·7**	**28·7**	**24·3**	**21·1**	**20·3**	**19·4**	**19·6**	**19·2**	**20·2**	**22·3**	**27·2**	**23·3**	**22·4**
Skogs- o. flottn.-arb.-förb.	55·4	45·5	59·1	71·5	63·1	64·0	60·5	62·1	64·6	65·5	66·7	76·3	**62·6**	58·7
Samtliga förbund	**29·1**	**27·8**	**29·0**	**24·8**	**21·5**	**20·8**	**19·8**	**20·0**	**19·7**	**20·6**	**22·7**	**27·7**	**23·7**	**22·8**

[1] De skiljaktigheter, som föreligga mellan dessa procenttal och de förut publicerade preliminära månadssiffrorna, bero på att primärmaterialet för samtliga månader kompletteras och revideras i samband med sammanställandet av årsstatistiken.

[2] De avdelningar, som voro berörda av den i april 1933 utbrutna byggnadskonflikten, äro fr. o. m. nämnda månad *icke medtagna i statistiken*, enär det visade sig omöjligt att inom dessa avdelningar uppdraga någon bestämd gräns mellan de av konflikten berörda och de av annan orsak arbetslösa medlemmarna.

och de, vilka varit att betrakta som arbetslösa, har det visat sig nödvändigt att under konflikttiden helt utesluta dessa organisationer ur statistiken. Under sommarmånaderna, då byggnadsfacken i allmänhet ha jämförelsevis ringa arbetslöshet, torde verkningarna av detta avskiljande snarast ha gått i den riktningen, att arbetslöshetsprocenten blivit högre, än den eljest skulle varit, men för årets sista kvartal får man sannolikt räkna med en motsatt effekt, enär den stegring av arbetslöshetssiffrorna, som alltid inträder vid denna årstid, till stor del är att hänföra just till byggnadsarbetarna.

Byggnadskonfliktens inverkan på arbetslöshetsstatistiken belyses även av följande tablå över medlemsantalet i de fackorganisationer, som under de olika månaderna medtagits i statistiken:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Redovisade arbetare, i tusental	438	442	446	407	403	404	401	403	409	412	412	406

Avskiljandet av de i konflikten indragna byggnadsarbetarna medförde som synes, att antalet i statistiken medtagna fackföreningsmedlemmar från mars till april nedgick med nära 40 000. Medeltalet arbetare per månad blir 415 000, mot 421 000 föregående år.

Bland de 30 fackförbund, från vilka uppgifter föreligga, ha endast 3, beklädnadsarbetare, gjutare och metallindustriarbetare, företett lägre arbetslöshet än föregående år. Ordningsföljden mellan förbunden i arbetslöshetshänseende är som följer:

	%		%		%
Skogs- o. flottn.-arb.-förb.	62·6	Träindustriarbetareförb. .	33·9	Sko- o. läderindustriarb.-f.	13·8
Murareförbundet	62·2	Transportarbetareförb. . .	29·9	Handelsarbetareförb. . .	12·7
Byggnadsträarbetareförb .	54·7	Sadelm.- o. tapetseraref. .	29·5	Beklädnadsarbetareförb. .	12·3
Stenindustriarbetareförb. .	53·4	Tunnbinderiarbetareförb. .	28·7	Typografförbundet . . .	11·3
Målareförbundet	48·9	Elektriska arbetareförb. .	26·8	Litografförbundet	10·3
Sågverksind.-arb.-förb . . .	45·5	Metallindustriarb.-förb. .	22·7	De förenade förbunden .	10·1
Bleck- o. plåtslagareförb.	41·9	Gjutareförbundet	21·2	Kommunalarbetareförb. .	9·0
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	38·8	Pappersindustriarb.-förb. .	18·1	Bryggeriindustriarb.-förb.	8·5
Gruvindustriarbetareförb.	37·9	Livsmedelsarbetareförb. .	17·3	Textilarbetareförbundet .	7·8
Grov- o. fabriksarb.-förb.	35·3	Bokbindareförbundet . .	14·4	Tobaksindustriarb.-förb. .	3·9

Bland de omkastningar i ordningsföljden, som ägt rum i förhållande till föregående år, torde den mest iögonenfallande vara, att sågverksindustriarbetarna, som under en följd av år (1929—32) intagit den näst högsta platsen — närmast efter skogs- och flottningsarbetarna — nu gått ner till sjätte rummet. Det är den av byggnadskonflikten vållade starka stegringen i murarnas, byggnadsträarbetarnas och målarnas arbetslöshetssiffror samt den alltmer skärpta depressionen inom stenindustrien, som föranlett denna omkastning.

Arbetslöshetskommissionens statistik. De uppgifter om arbetslöshetens omfattning, som ingå i arbetslöshetskommissionens månadsrapporter, ge lika väl som den på fackorganisationernas uppgifter grundade statistiken ett tydligt belägg

Arbetslöshetskommissionens verksamhet under 1933.

	Hela antalet anmälda hjälpsökande	Därav personer, som erhållit arbetslöshetshjälp							Antal reservarbetsföretag		Statens bruttoutgifter
		Kontant understöd		Reservarbete			Tillsammans				
		Statligt	Kommunalt	Statligt	Statskommunalt	Kommunalt	Antal	%	Statliga	Statskommunala[1]	Kr.
1933											
Januari .	189 225	43 110	20 213	16 253	8 483	16 785	104 844	55·5	233	182	3 748 369
Februari .	181 944	52 909	21 385	17 275	9 684	18 597	119 850	65·9	245	202	4 222 452
Mars . .	186 561	58 135	19 381	17 933	10 945	17 037	123 431	66·1	249	231	5 209 939
April . .	176 825	56 791	15 622	18 504	10 476	13 298	114 691	64·9	257	245	5 390 597
Maj . . .	156 214	44 701	12 722	20 541	10 754	12 113	100 831	64·5	265	247	6 882 014
Juni . . .	145 458	37 271	10 165	22 175	11 852	12 062	93 525	64·3	272	262	6 970 884
Juli . . .	138 855	39 105	9 493	23 707	10 998	12 625	95 928	69·1	277	246	6 776 985
Augusti .	144 185	37 490	9 819	23 683	11 367	12 918	95 277	66·1	290	247	7 714 392
September	151 498	40 841	9 445	22 934	12 139	11 916	97 275	64·2	303	263	6 144 104
Oktober .	164 747	47 198	8 746	20 676	14 564	11 559	102 743	62·3	310	305	7 034 104
November	170 702	50 842	11 012	17 691	14 207	10 326	104 078	61·0	306	345	7 583 052
December	171 065	57 001	14 079	16 374	12 241	9 237	108 932	63·6	304	362	5 534 244
Medeltal pr månad 1933	*164 773*	*47 116*	*13 507*	*19 812*	*11 476*	*13 206*	*105 117*	*63·8*	*276*	*261*	*6 100 928*
Medeltal pr månad 1932	*113 907*	*22 053*	*6 323*	*14 820*	*5 631*	*11 088*	*59 917*	*52·6*	*187*	*123*	*3 383 003*
Medeltal pr månad 1931	*46 540*	*4 142*	*2 932*	*6 912*	*1 274*	*5 646*	*20 906*	*44·9*	*94*	*31*	*1 284 463*
Medeltal pr månad 1930	*13 723*	*135*	*1 480*	*2 433*	*323*	*1 394*	*5 765*	*42·0*	*41*	*7*	*433 446*
Medeltal pr månad 1929	*10 212*	*83*	*1 018*	*2 102*	*490*	*1 105*	*4 798*	*47·0*	*44*	*9*	*397 398*

för att arbetslösheten under 1933 på det hela taget varit större än föregående år, men att under årets senare del en tendens till förbättring gjort sig gällande. Antalet hjälpsökande låg under hela året högre än motsvarande månadssiffror för 1932, men differensen, som för januari uppgått till c:a 85 000 (189 000 — 104 000), minskades månad för månad, så att decembersiffran endast med ett 10 000-tal översteg samma månadssiffra 1932. Härvid måste uppmärksammas, att den offentliga hjälpverksamheten för arbetslöshetens bekämpande under 1933 var av betydligt större omfattning än föregående år, även relativt sett, vilket otvivelaktigt stimulerat de arbetssökande att i större utsträckning än tidigare anmäla sig hos de lokala hjälporganen.

Hjälpverksamhetens omfattning under de olika månaderna framgår närmare av den på grundval av arbetslöshetskommissionens månadsrapporter sammanställda tabellen här ovan. De i tabellen meddelade jämförelsesiffrorna från föregående år visa, att den inträdda ökningen av hjälpverksamheten berört samtliga de förekommande hjälpformerna, ehuru ingalunda i lika hög grad. Efterföljande tablå utvisar, i vad mån förskjutningar mellan de olika hjälpformernas relativa betydelse under de senare åren ägt rum:

[1] Siffrorna avse antalet kommuner, inom vilka statskommunala reservarbeten bedrivits.

	Per 100 hjälpsökande					Per 100 hjälpta				
	1929	1930	1931	1932	1933	1929	1930	1931	1932	1933
Kontantunderstödda	10·8	11·8	15·2	24·9	36·8	22·9	28·0	33·8	47·4	57·7
Sysselsatta i reservarbete	36·2	30·2	29·7	27·7	27·0	77·1	72·0	66·2	52·6	42·3
Summa	47·0	42·0	44·9	52·6	63·8	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Härav hjälpta:										
med bidrag av statsmedel	26·2	21·1	26·5	37·3	47·6	55·8	50·1	59·0	70·9	74·6
enbart med kommunala medel	20·8	20·9	18·4	15·3	16·2	44·2	49·9	41·0	29·1	25·4

Den sedan flera år pågående utvidgningen av kontantunderstöden i förhållande till reservarbetena har som synes fortgått även under 1933 och nu gått så långt, att antalet kontantunderstödda arbetslösa för första gången överstigit antalet reservarbetare. Likaså fortsätter den föregående år konstaterade ökningen av den statsunderstödda hjälpverksamheten i förhållande till den enbart kommunala. Medan tre år tidigare (1930) antalet arbetslösa, som erhöllo enbart kommunal hjälp, uppgick till i det närmaste samma siffra som antalet med statsmedel understödda, omfattade den senare kategorien under 1933 omkring tre gånger så många arbetslösa som den förra.

Löneutvecklingen för industriarbetare och för kommunalarbetare i Sverige 1860—1930.

Vid Stockholms högskolas socialvetenskapliga institut ha under de senare åren utförts omfattande undersökningar, avsedda att belysa arbetslönernas, levnadskostnadernas och nationalinkomstens utveckling i Sverige under åren 1860—1930. Den första delen av dessa undersökningar behandlade levnadskostnaderna i Sverige[1] och har utförligt refererats i en av socialstyrelsens publikationer.[2] Löneutvecklingen i Sverige under åren 1860—1930 utgör ämnet för den andra delen av undersökningarna, av vilka första volymen, avseende arbetslönernas förändringar inom gruv- och fabriksindustrien under detta tidsskede, nyligen utkommit av trycket.[3] I samband med ifrågavarande undersökning har vid institutet verkställts bearbetning av material rörande arbets- och löneförhållandena för städernas arbetare, vilket ställts till förfogande av svenska städernas förhandlingsorganisation. Resultaten av denna undersökning, som förutom en redogörelse för den allmänna löneutvecklingen för kommunalarbetare i Sverige 1865—1930 även innehåller en mera utförlig lönestatistik för åren 1928—1930, grundad på särskilda, årligen inhämtade uppgifter, har offentliggjorts av förhandlingsorganisationen.[4] I det följande lämnas en kort-

[1] The Cost of Living in Sweden 1830—1930. London 1933 (av G. Myrdal).
[2] Detaljpriser och indexberäkningar åren 1913—1930. Stockholm 1933.
[3] Wages in Sweden 1860—1930. Part I. London 1933 (av G. Bagge m. fl.).
[4] Kommunalarbetarnas löner i Sverige 1865—1930. Undersökning verkställd på uppdrag av Svenska städernas förhandlingsorganisation. Stockholm 1933.

fattad översikt över några av de viktigaste resultaten av dessa båda undersökningar.

I. Löneutvecklingen för industriarbetare.

Källor och arbetsmetoder. Den del av undersökningen, som behandlar löneutvecklingen för industriarbetare under tidsperioden 1860—1913, är baserad på uppgifter, som utdragits av vederbörande industriföretags avlöningshandlingar, såsom löneliggare, avlöningslistor, lönekort, ackordsböcker o. s. v. Dessa ha visserligen varit synnerligen växlande såväl i fråga om uppställning som beskaffenhet, men användbara löneuppgifter ha likväl erhållits från omkring 160 industriföretag. Inom varje företag har gjorts ett urval av typiska arbetare inom representativa yrken, varvid även hänsyn tagits till ålder, avlöningsform, frånvarotid o. s. v. Inom de olika yrkena omfattade urvalet upp till ett tiotal (i vanligaste fall fyra) arbetare. Efter korrigeringar i syfte att göra serierna så homogena som möjligt ha sedan lönemedeltal uträknats för »helårsarbetare», som varit sysselsatta under minst $^{11}/_{12}$ av den normala arbetstiden. I syfte att möjliggöra ett bedömande, huruvida de erhållna medeltalen för de utvalda arbetarna inom de olika serierna vore jämförbara med genomsnittsförtjänsten för samtliga arbetare inom vederbörande yrken och företag, ha för vissa företag uträknats »tvärsnitt» omfattande samtliga arbetare, i regel åren 1865, 1885 och 1905. I allmänhet kom man därvid till det resultatet, att arbetsförtjänsten för de utvalda arbetarna låg något (omkring 5 %) över motsvarande för »tvärsnittsarbetarna». Vissa approximeringar och uppskattningar ha även visat sig nödvändiga, i synnerhet beträffande arbetstiden. Beträffande förmånerna må nämnas, att värdet av fri bostad i regel icke inräknats i arbetsförtjänsten och ej heller värdet av förmån av fri läkare och medicin.

Största svårigheten vid medeltalens beräknande har yppat sig vid bestämmande av vägningstal. Vid vägning av löneserierna inom samma företag har hänsyn i främsta rummet tagits till numerären av vederbörande yrkesgrupper, medan vid vägning av löneserierna från olika företag för beräkning av medeltal för en hel industrigren tagits i betraktande respektive företags storlek och antalet arbetare inom vederbörande industri i det område, där företaget är beläget.

Enär de olika serierna från de särskilda industriföretagen icke börjat samma år och ej heller i regel förelegat för hela undersökningsperioden, har för eliminering av materialets brister i detta hänseende använts kedjeindexmetoden.

Penninglönernas utveckling 1860—1913. Års- och timförtjänsterna för manliga arbetare inom samtliga industrigrenar ha beräknats i form av vägda medeltal. Två medeltalsserier ha därvid beräknats för årsinkomsten. I den ena serien ha sålunda de olika industrigrenarna tilldelats vägningstal, som äro konstanta under hela undersökningsperioden och bestämts med hänsyn till vederbörande industrigrens omfattning (antalet arbetare) omkring år 1913, varvid vägnings-

talen blevo för gruvindustri 1, järn- och stålindustri 3, metall- och maskinindustri 4, jord- och stenindustri 3, sågverk 3, trämassefabriker 1, pappersbruk 1, livsmedelsindustri 3, textilindustri 3 samt läder-, gummivaru- och kemisk industri 2. Den andra medeltalsserien har beräknats på basis av kedjeindextal för varje särskild industrigren med användande av variabla vägningstal, som utgöras av det olika antalet löneserier, som ingå i medeltalen för varje industrigren. Under år 1906, då antalet serier var störst eller 262, representerades sålunda gruvindustrien av vägningstalet 18, järn- och stålindustrien av 103, o. s. v.

I efterföljande sammanställning lämnas en översikt för samtliga redovisade arbetare av löneinkomsten per år och per timme för vart tionde år från år 1860 samt för åren 1913 och 1914.

Löneinkomst	1860	1870	1880	1890	1900	1910	1913	1914
Per år, kr. medeltal I . . .	414	501	621	741	947	1230	1313	1263
» » » » II . . .	421	512	660	773	958	1285	1371	1329
Per timme, öre	11·8	15·0	19·0	22·4	30·4	40·9	43·9	43·4

Skillnaden mellan de på dessa olika sätt beräknade medeltalen är på det hela taget ganska obetydlig, men ligga »medeltal II» något över »medeltal I». Medeltalen omfatta ett växlande antal löneserier. Under de första åren på 1860-talet var antalet omkring 40, i början av 1870-talet hade det ökats till 70 och under åttiotalet uppgick antalet till mellan 120 och 170. Från mitten av 1890-talet översteg antalet serier 200 och utgjorde omkring 250 under åren 1902—1909. Därefter minskades antalet hastigt och hade år 1913 nedgått till 139 och år 1914 till 117. Antalet utvalda arbetare utgjorde omkring 1 000 under de år, då antalet serier nådde sitt maximum, och varje serie representerade i allmänhet fyra utvalda arbetare.

Den beräknade genomsnittliga timförtjänsten är av mera summarisk karaktär och grundar sig på ett mindre antal serier än medeltalen för årsförtjänsten, varjämte timförtjänsten inom järn- och stål- samt mekaniska verkstadsindustrien är i viss mån grundad på uppskattningar. Det hade ej varit möjligt att beräkna den genomsnittliga timförtjänsten inom gruv- och stenindustrien samt inom läder-, gummi- och den kemiska industrien. Inom övriga näringsgrenar har genomsnittliga timförtjänsten beräknats genom kombination av de olika serierna efter vägning med samma konstanta vägningstal som enligt medeltal I. Trots den relativa knappheten på tillgängligt material visar utvecklingen av tim- och årsförtjänsten en nära överensstämmelse, om vederbörlig hänsyn tages till förändringarna i arbetstiden per år.

För att möjliggöra en analys av löneutvecklingen inom industrien i sin helhet och att jämföra denna med utvecklingen inom de olika industrigrenarna ha alla medeltal för de särskilda industrigrenarna omräknats till indextal med löneinkomsten under åren 1910—1913 = 100. I efterföljande tablå meddelas en översikt av dessa indextal för vart tionde år från år 1860 samt för åren 1913 och 1914.

Genomsnittlig löneinkomst per år för manliga arbetare inom olika industrigrenar 1860—1914. Indextal (1910—1913 = 100).

År	Järn- o. stål-ind.	Gruv-ind.	Ma-skin-ind.	Jord- o. sten-ind.	Såg-verk	Pap-pers-masse-ind.	Pap-pers-bruk	Livs-medel-ind.	Tex-til-ind.	Läder-, gum-mi- o. kem. ind.	Samtl. industri-grenar	
											Medel-tal I	Medel-tal II
1860 . .	30·2	36·6	33·1	33·8	—	—	28·8	—	—	—	32·6	31·8
1870 . .	41·9	42·3	44·8	36·1	—	—	32·0	32·3	35·5	34·5	39·4	38·7
1880 . .	51·9	53·7	48·7	43·7	—	—	45·4	46·3	47·9	42·8	48·9	49·8
1890 . .	60·8	57·1	58·2	53·2	72·9	—	54·1	58·9	55·2	51·0	58·3	58·4
1900 . .	70·8	75·2	79·4	69·3	89·2	74·3	69·6	74·7	67·2	69·5	74·5	72·4
1910 . .	96·1	96·8	97·2	96·0	99·5	98·9	94·8	97·7	92·1	99·3	96·8	97·1
1913 . .	104·9	103·8	100·6	104·7	100·4	102·6	103·2	104·5	106·4	103·4	103·3	103·5
1914 . .	98·9	90·2	99·2	82·6	101·1	105·6	105·5	109·9	101·0	105·0	99·4	100·4

Löneinkomsterna per år rönte uppenbar inverkan av de allmänna ekonomiska konjunkturerna. Lönerna stego starkt under åren 1870—1875, 1879—1884, 1887—1890, 1895—1900 och 1905—1907. Däremot föllo lönerna eller avbröts deras stegring under åren 1877—1879, 1884—1887, 1890—1894, 1900—1901 samt 1913—1914. En närmare undersökning av de procentuella variationerna ger vid handen, att under loppet av längre perioder löneinkomsten per år i huvudsak företedde samma procentuella växlingar som prisnivån i allmänhet, men att beträffande kortare perioder olikheter lätt uppstodo.

Löneinkomsterna per timme visade på det hela taget samma utveckling som årsförtjänsterna, och medeltalen löpte nästan fullständigt parallellt ända till år 1890. Efter detta år steg timförtjänsten snabbare och ökades från åren 1861—1870 till 1910—1913 med 205 %, medan årsinkomsten stannade vid en ökning på 179 %.

Vad nu sagts avser manliga industriarbetare. För kvinnliga arbetare steg från senare hälften av 1880-talet till åren 1910—1913 årsförtjänsten inom livsmedelsindustrien med i genomsnitt 175 % och inom textilindustrien med 84 %. En jämförelse med löneutvecklingen för de manliga arbetarna inom samma industrigrenar visar, att inom textilindustrien lönerna för manliga och kvinnliga arbetare ökats i ungefär samma omfattning, medan inom livsmedelsindustrien årsinkomsten för manliga arbetare stigit med 100 % mot med 175 % för de kvinnliga arbetarna.

Reallönernas utveckling 1860—1913. Vid beräkningen av reallöner har man använt sig av en för detta ändamål upprättad levnadskostnadsindex, som grundats på undersökningar, publicerade i det ovannämnda arbetet om levnadskostnaderna i Sverige 1830—1930. I efterföljande sammanställning ha de genomsnittliga penninglönerna per år uträknats såsom medeltal av de förut omnämnda medeltalsserierna I och II. Dessa nya lönemedeltal ha sedan tillika med medeltalen för timförtjänsterna omräknats till indextal (med åren 1861—1870 = 100) och därefter dividerats med levnadskostnadsindexen (med samma basår).

		1861	1870	1880	1890	1900	1910	1913
Penninglön:	årsförtjänst	90·9	108·8	137·6	162·6	204·6	270·1	288·2
	timförtjänst	89·2	107·9	136·7	161·2	218·7	294·2	315·8
Reallön:	årsförtjänst	89·6	112·2	130·1	166·4	196·9	238·6	241·4
	timförtjänst	88·0	111·2	129·2	165·0	210·5	259·9	264·5
Levnadskostnadsindex		101·4	97·0	105·8	97·7	103·9	113·2	119·4

Mellan perioden 1861—1870 och 1910—1913 ökades reallönen per år med 140·6 % och reala timförtjänsten med 163·4 %. I runt tal var sålunda reallönen per år under den senare tidsperioden $2^2/_5$ gånger större än den var på 1860-talet och timförtjänsten $2^2/_3$ gånger högre.

En närmare jämförelse mellan arbetslönernas och levnadskostnadernas utveckling under olika tidsperioder ger vid handen, att stegringen i reallönerna merendels ägt rum under tider, då priserna haft en fallande tendens, medan arbetslönerna antingen varit konstanta eller också långsamt stigande. Under perioder av allmänt ekonomiskt uppsving stiga både levnadskostnader och löner, men de förra ökas i regel raskare, varför ökningen av reallönerna i allmänhet blir av mindre betydelse.

Löneutvecklingen 1913—1930. För tiden efter år 1913 grundar sig redogörelsen för löneutvecklingen på den av socialstyrelsen alltsedan år 1918 utarbetade årliga lönestatistiken, vilken emellertid är grundad på annat och mera omfattande primärmaterial. En sammanknytning av de båda löneserierna har dock företagits för manliga arbetare inom vissa industrigrenar i syfte att utvisa den allmänna utvecklingen av lönenivån inom den svenska industrien under hela tidsperioden 1860—1930, vilket belyses i efterföljande tablå.

År	Årsförtjänst				Timförtjänst				Levnadskostnadsindex (1910/13 = 100)
	Socialvetenskapliga inst.	Socialstyrelsen	Indextal (1910/13 = 100)		Socialvetenskapliga inst.	Socialstyrelsen	Indextal (1910/13 = 100)		
	kr.	kr.	Penninglön	Reallön	öre	öre	Penninglön	Reallön	
1860 . . .	414	—	32·6	38·8	11·8	—	27·8	33·1	84·1
1870 . . .	501	—	39·4	47·0	15·0	—	35·4	42·2	83·8
1880 . . .	621	—	48·9	53·5	19·0	—	44·8	49·0	91·4
1890 . . .	741	—	58·3	69·1	22·4	—	52·8	62·6	84·4
1900 . . .	947	—	74·5	83·1	30·4	—	71·7	79·9	89·7
1910 . . .	1 230	—	96·8	99·0	40·9	—	96·5	98·7	97·8
1913 . . .	1 313	1 233	103·3	100·2	43·9	44·9	103·5	100·4	103·1
1914 . . .	1 263	(1 233)	(99·4)	(95·1)	43·4	(45·8)	(102·4)	(98·0)	104·5
1915 . . .	—	(1 319)	(103·8)	(86·5)	—	(48·5)	(114·4)	(95·3)	120·0
1920 . . .	—	3 535	278·1	100·3	—	163·2	384·9	138·9	277·2
1925 . . .	—	2 505	197·1	108·2	—	112·3	264·9	145·4	182·2
1930 . . .	—	2 714	213·5	127·5	—	120·1	283·3	169·1	167·5

Åren 1913 och 1914 föreligga uppgifter för båda serierna, och härigenom erbjudes en viss möjlighet till kontroll och sammanknytning. Årsinkomsten under år 1913 enligt institutets löneserie översteg den officiella lönestatistikens medeltal med 80 kr. eller 6 %, medan under följande år differensen var något mindre. Det framhålles, att det sannolikt icke vore någon tillfällighet, att nämnda 6 % nästan sammanföllo med de 5 %, varmed de utvalda arbetarnas löner i allmänhet överstego »tvärsnittsarbetarnas» löner, vilka senare, såsom förut nämnts, beräknats på ungefär samma sätt som genomsnittslönerna i den officiella lönestatistiken. Om skillnaden mellan socialstyrelsens och institutets löneserier skulle begränsa sig till nämnda 6 %, kunde alltså felmarginalen anses vara ganska obetydlig. Även mellan timlönsserierna är överensstämmelsen ganska god för de båda åren. Det synes alltså icke föreligga något allvarligt hinder att kombinera de båda löneserierna, men de böra användas endast såsom en mycket allmän mätare av utvecklingen av den industriella lönenivån i Sverige under tidsperioden 1860—1930 och icke såsom en exakt måttstock på den absoluta lönenivån för varje år.

II. Löneutvecklingen för kommunalarbetare.

Källor och arbetsmetoder. Metoden även för denna undersökning har varit att införskaffa uppgifter rörande ett mindre antal utvalda arbetare från representativa yrken i ett större antal städer.

Primärmaterialet, som grundar sig på de kommunala företagens avlöningshandlingar, har insamlats från 20 städer, merendels genom någon med räkenskapshandlingarna förtrogen person i vederbörande stads tjänst. Materialet för varje ort omfattar i regel 5 à 10 grovarbetare samt 5 yrkesarbetare eller det mindre antal, som sysselsatts. I den kontanta lönen ingår semesterersättning, förmånen av fri läkarvård och medicin samt sjukhjälp m. m.

Av de från varje stad erhållna serierna för grovarbetare och yrkesarbetare ha sedan uträknats medeltal, vilka vägts med folkmängden. Förhållandet mellan arbetarantal och folkmängd har visserligen under undersökningsperioden undergått en förskjutning uppåt — från omkring 2 till 3 arbetare per 1 000 invånare — men i stort sett ha förändringarna i arbetsstyrkans storlek följt ändringarna i folkmängden, som därför fått tjäna som vägningstal i brist på uppgifter om det verkliga arbetarantalet. De använda vägningstalen äro följande: Stockholm 100, Göteborg 46, Malmö 23, Norrköping 15, Hälsingborg 10, Gävle 10, Karlskrona 10, Lund 6, Borås 6, Uppsala 5, Västerås 5, Sundsvall 5, Linköping 5, Karlstad 4, Nyköping 3, Söderhamn 3, Visby 3, Skövde 3, Karlshamn 1, Mariestad 1. Med ledning av socialstyrelsens dyrortsgruppering ha vidare de i undersökningen ingående städerna uppdelats i fyra grupper, nämligen

I. Stockholm, Göteborg och Malmö.
II. Norrköping, Hälsingborg, Gävle, Uppsala, Västerås, Lund, Sundsvall.
III. Borås, Linköping, Karlstad, Karlskrona, Nyköping och Söderhamn.
IV. Visby, Skövde, Karlshamn och Mariestad.

Den allmänna utvecklingen av kommunalarbetarnas penning- och reallöner. För att få en allmän översikt över utvecklingstendensen hos lönenivån för kommunalarbetare ha i nedanstående tablå sammanförts tioårsmedeltal för de kommunala grovarbetarnas årsinkomster 1861—1930. Att endast medeltal för grovarbetarlönen kommit till användning och ej lönemedeltal uträknats för både grov- och yrkesarbetare, beror på materialets bristfälligheter beträffande yrkesarbetare före år 1894.

Genomsnittliga årsinkomster för manliga grovarbetare vid kommunala företag.

Tioårsperiod	Penninglöner			Reallöner	
	Kronor	Indextal (1861—70 = 100)	Stegring i förhållande till närmast föregående period, %	Indextal (1861—70 = 100)	Stegring i förhållande till närmast föregående period, %
1861—70 [1]	240·0	100·0	—	100·0	—
1871—80	506·4	211·0	111·0	192·8	92·8
1881—90	525·2	218·8	3·7	224·5	16·4
1891—00	657·2	273·8	25·1	283·5	26·3
1901—10	957·0	398·7	45·6	370·5	30·7
1911—20	1 972·1	821·7	106·1	425·7	14·9
1921—30	3 543·6	1 476·5	79·7	700·4	64·5

Den allmänna utvecklingstendensen hos kommunalarbetarnas lönenivå under hela perioden 1861—1930 utgör en kontinuerlig och kraftig stegring av såväl nominallöner som reallöner. Slutresultatet för hela perioden visas av indextalen 1 476·5 för nominallönen och 700·4 för reallönen. Det bör emellertid märkas, att lönesiffrorna för 1860-talet lida av en viss osäkerhet. En jämförelse mellan stegringsprocenterna för nominallönen och för reallönen visar en betydligt jämnare och långsammare stegring för reallönen.

I efterföljande tablå redovisas tioårsmedeltal för kommunala grovarbetares timförtjänster:

Genomsnittlig timförtjänst:	1861—70	1871—80	1881—90	1891—00	1901—10	1911—20	1921—30
Penninglön, öre	11·4	18·5	19·8	24·6	35·4	78·2	157·2
» indextal . .	100·0	162·8	169·8	215·8	310·5	686·0	1 378·9
Reallön, indextal	100·0	148·2	173·6	223·1	288·1	347·9	654·1

Från perioden 1861—70 till 1871—80 visa kommunalarbetarnas timförtjänster en stegring i penningar räknat av 62·3 % och i reallön av 48·2 %, medan årsinkomsterna ökats med resp. 111·0 och 92·8 %. Detta berodde till stor del på att det årliga antalet arbetstimmar under denna period ökades, på grund av att

[1] Då uppgifter för åren 1861—64 endast föreligga för Stockholm, äro medeltalen för denna period approximativt beräknade, under antagande att den procentuella skillnaden under åren 1865—1870 mellan medellönen för samtliga städer och medellönen för Stockholm jämväl varit rådande under åren 1861—64.

städernas arbeten fingo en mera kontinuerlig och stadigvarande karaktär. Timinkomstserien är därför under denna period mera representativ för den kommunala löneutvecklingen än årsinkomstserien.

Under följande tre årtionden är stegringsprocenten ungefär densamma för årsinkomsten och timinkomsten. Först under periodens två sista årtionden skiljas åter stegringsprocenterna för de båda serierna, så att de från 1901—10 till 1911—20 utgöra 106·1 % för årsinkomsten och 120·9 % för timinkomsten samt från 1911—20 till 1921—30 79·7 % för årsinkomsten och 101·0 % för timinkomsten. Här har alltså utvecklingen gått i alldeles motsatt riktning mot under de tidigaste tioårsperioderna, beroende på att arbetstiden nu förkortats icke i fråga om antalet arbetsdagar per år utan i fråga om antalet arbetstimmar per vecka.

Kommunalarbetar- och industriarbetarlönernas allmänna utveckling 1860—1930. I undersökningen konstateras, att kommunalarbetarlönen rönt starkt inflytande av den allmänna löneutvecklingen inom industrien under ifrågavarande tidsskede, men därjämte påvisas vissa särskilda omständigheter, som vid sidan av de allmänna lönefaktorerna påverkat kommunalarbetarlönerna, varigenom dessas utveckling kommit att avvika från den övriga löneutvecklingen.

Vid denna jämförelse mellan kommunalarbetarnas och industriarbetarnas löneutveckling har man använt sig av penninglönerna, och i nedanstående tablå meddelas en sammanställning av dessa löner under olika årtionden, varvid tioårsmedeltalen för industriarbetare grunda sig på socialvetenskapliga institutets statistik.

Penninglöner vid kommunala företag och inom egentlig fabriksindustri.

Tioårsperiod	Industriarbetare			Kommunalarbetare					
	Årsförtjänst			Årsförtjänst			Timförtjänst		
	Kr.	Indextal (1861—70 = 100)	Stegring från närmast föregående period %	Kr.	Indextal (1861—70 = 100)	Stegring från närmast föregående period %	Öre	Indextal (1861—70 = 100)	Stegring från närmast föregående period %
1861—70 .	458·1	100·0	—	240·0	100·0	—	11·4	100·0	—
1871—80 .	613·5	133·9	33·9	506·4	211·0	111·0	18·5	162·3	62·3
1881—90 .	680·9	148·6	11·0	525·2	218·8	3·7	19·3	169·3	4·3
1891—00 .	816·8	178·3	20·0	657·2	273·8	25·1	24·6	215·8	27·5
1901—10 .	1 049·8	229·1	28·5	957·0	398·7	45·6	35·4	310·5	43·9
1911—20 .	1 856·5	405·3	76·9	1 972·1	821·7	106·1	78·2	686·0	120·9
1921—30 .	2 597·6	567·0	39·9	3 543·6	1 476·5	79·7	157·2	1 378·9	101·0

Vid en jämförelse mellan de båda löneserierna framgår i första rummet, att kommunalarbetarlönen ligger under industriarbetarlönen ända till årtiondet 1911—20, då kommunalarbetarlönen passerar industriarbetarlönen för att un-

der nästkommande decennium stiga upp på en betydligt högre nivå än denna. Härvidlag är emellertid att märka, att man av detta icke utan vidare kan sluta, att kommunalarbetarlönen till sitt belopp varit lägre än industriarbetarlönen före 1910-talet och därefter högre. De båda löneserierna äro dock icke jämförbara på detta sätt, utan kunna endast användas för en jämförelse mellan utvecklingen av kommunalarbetarnas och av industriarbetarnas lönenivå. En sådan jämförelse visar, att kommunalarbetarnas löner under hela den ifrågavarande perioden ha att uppvisa en starkare stegring än industriarbetarnas löner.

Såsom en allmän sammanfattning av undersökningsresultaten anföres bl. a. följande. Kommunalarbetarlönens sekulära utvecklingstendens i förhållande till industriarbetarlönens under tidsskedet 1860—1930 kännetecknas av följande grundfaktorer. De kommunala arbeten, som på 1860-talet började igångsättas och under 1870- och 1880-talen ytterligare utvecklades, voro till en början av tillfällig karaktär och anordnades ej sällan ur fattigvårds- och arbetslöshetssynpunkt, varför dels kraven på arbetarnas kvalifikationer sannolikt voro mindre än på vanliga industriarbetare, dels lönerna kunde auktoritativt fastställas utan närmare hänsyn till den allmänna arbetsmarknaden. Från denna nivå, understigande industriarbetarnas lönenivå, har kommunalarbetarlönen stigit, först upp till industriarbetarlönens läge och sedan, under de båda senaste decennierna, utöver detta för att vid slutet av 1920-talet väsentligt överskrida industriarbetarlönen. Huvudanledningen härtill var under tiden före sekelskiftet den så småningom skeende stabiliseringen och utvidgningen av städernas arbeten och av kommunalarbetarstammen, varigenom bestämningen av kommunalarbetarnas löner så småningom närmare anknöts till förhållandena på den allmänna arbetsmarknaden, samt efter sekelskiftet utvecklingen av arbetarnas fackliga och politiska inflytande, vilket kommit att betyda, att bestämningen av kommunalarbetarlönen åter blivit mindre beroende av och avlägsnats från den allmänna arbetsmarknadens löner men nu i motsatt riktning.

För en jämförelse av de absoluta löne- och levnadskostnadslägena för de båda arbetarkategorierna föreligga för åren 1929 och 1930 uppgifter, grundade på särskilt av förhandlingsorganisationen införskaffat material. Denna jämförelse har givit vid handen, att kommunalarbetarlönerna inom dyrortsgrupperna C—G genomsnittligt överstego industriarbetarlönerna med 16 à 17 %. De olika dyrortsgrupperna uppvisade dock rätt stora skiljaktigheter, som växlade mellan 8 och 19 % inom de olika grupperna. I städerna Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping överstego kommunalarbetarlönerna den genomsnittliga inkomsten för industriarbetare, byggnadsarbetare, statliga arbetare m. fl. tillhopatagna med 10 à 15, i ett fall med något över 20 %. Kommunalarbetarlönerna överstego emellertid även medellönerna för arbetare inom skyddad hemmamarknadsindustri, men skillnaden stannade dock där merendels vid 2 à 4 %. Vid jämförelse med löneförhållandena inom exportindustrien lågo kommunalarbetarlönerna avsevärt högre, och skillnaden uppgick i tre av de fyra nämnda städerna till icke mindre än omkring 30 %; i den fjärde stannade skillnaden vid 15 %.

Produktions- och kreditregleringsplanen för jordbruket i Förenta staterna.

Av förste aktuarien *Erik Sjöstrand.*

A. Jordbruksproduktionen, prisfallet och exportmarknaden.

Frågan om »överproduktion» inom det amerikanska jordbruket. I Förenta staterna liksom i andra länder är den föreställningen mycket allmänt utbredd, att det betryckta läget inom jordbruket huvudsakligen förorsakats av »överproduktion». Denna uppfattning möter man icke endast bland allmänheten och i pressen, utan även i den mycket talrika litteratur, som speciellt sysselsätter sig med krisen och medlen att övervinna denna. Samma uppfattning har också vunnit insteg på politiskt ledande håll och som bekant kommit att prägla statsmakternas åtgärder i olika länder under kristiden, icke minst i Förenta staterna. I sistnämnda land har man icke blott ingripit genom restriktiva åtgärder under form av arealbegränsning mot viss kompensation till odlaren, utan t. o. m. ställt unionsmedel till förfogande för förstöring av skördar och nedslaktning av kreatur. För bedömande på lång sikt av dessa åtgärders verkningar synes det vara nödvändigt att närmare inträngа i frågan, huruvida och i vilken mening en överproduktion av jordbruksalster kan anses föreligga i Förenta staterna.

Såsom ett typiskt uttryck för den populära uppfattningen kan man anföra följande passus ur ett av redaktören för *The Brooklyn Daily Eagle,* Cleveland Rogers, på hösten 1933 utgivet arbete, betitlat »The Roosevelt Program»:

»Situationen i fråga om vetet komplicerades ytterligare (utom av världsmarknadens läge) genom det faktum, att under en följd av år alla veteproducerande länder frambragt stora överskott. Det utomordentliga överskottet av vete daterar sig från 1913 och erhöll sin kraftigaste stimulans under kriget. Mellan 1913 och 1928 nästan fördubblade Förenta staterna, Canada, Argentina och Australien sin produktion, med Canada i spetsen för de övriga och mer än tredubblande sin ökning.»

Såsom ett uttryck för samma uppfattning kan man välja följande, i mångt och mycket belysande framställning i en i dagarna utgiven redogörelse för jordbruksproblemet i Förenta staterna, härrörande från den ansedda institutionen *National Industrial Conference Bord,* New York:

»Den för 6 miljoner jordbrukare i Förenta staterna disponibla inkomsten för uppehällets bestridande nedgick från 6 000 miljoner dollars under 1925 till 1 300 miljoner dollars under 1932. Nedgången i jordbrukarnas inkomster berodde på fallande priser, förorsakade av jordbrukarnas uraktlåtenhet att reducera sin produktion efter världskriget. Mer än 50 000 000 acres jord lades under plog under världskriget, tack vare stimulansen av de höga priserna, vilka i sin ordning berodde på stark efterfrågan på amerikanska jordbruksprodukter från de europeiska ländernas sida. Denna efterfrågan upphörde efter världskriget, men jordbruksproduktionen minskades icke. Härtill kom en nedgång i den inhemska efterfrågan, beroende på ersättandet av dragare med automobiler, lastvagnar och traktorer. De på detta sätt ersatta dragarna konsumerade produktionen från nära 20 000 000 acres.»

Vilken är nu situationen beträffande storleken av jordbruksproduktionen i Förenta staterna under och efter världskriget, sedd i belysning av världsproduktionen?

Upplysning härom lämnas av den officiella amerikanska statistiken, kompletterad med vissa uppgifter, som hämtats ur Warren-Pearsons mycket uppmärksammade arbete »Prices» m. fl. tillförlitliga källor.

Storleken av areal och skörd för viktigare skördeslag i genomsnitt per femårsperiod sedan 1901 och fram till och med 1932 i Förenta staterna visas av följande sammanställning:

Areal (milj. acres)	Majs	Vete	Havre	Råg	Korn	Ris	Potatis	Bomull	Hö	Tobak
1901—05 . . .	93·5	50·2	31·0	2·1	5·5	—	3·1	28·0	44·8	0·9
1906—10 . . .	97·3	45·8	34·7	2·2	7·3	0·6	3·5	31·1	50·0	1·0
1911—15 . . .	105·7	51·9	38·7	2·5	7·5	0·7	3·7	33·6	49·4	1·2
1916—20 . . .	105·0	58·5	42·4	5·2	8·1	1·1	3·8	33·5	54·9	1·7
1921—25 . . .	101·0	57·6	42·4	4·8	7·2	0·9	3·4	35·9	57·7	1·7
1926—30 . . .	99·3	59·9	40·2	3·3	11·2	1·0	3·1	42·2	54·6	1·8
1931	105·3	55·3	39·8	3·1	11·4	1·0	3·4	38·7	53·9	2·0
1932	107·7	55·2	41·2	3·3	13·2	0·9	3·4	35·9	52·8	1·4

Skörd	Miljoner bushels							M. balar	M. tons	M. pounds
1901—05 . . .	2 371·5	700·2	960·1	33·1	150·0	—	277·2	10·8	66·3	750·0
1906—10 . . .	2 682·7	675·0	989·2	35·6	181·8	20·7	340·0	11·8	72·2	851·4
1911—15 . . .	2 754·2	806·4	1 230·5	41·4	197·2	25·3	362·9	14·2	69·5	983·7
1916—20 . . .	2 766·6	798·0	1 387·0	68·1	190·6	41·7	362·3	11·9	80·8	1 359·0
1921—25 . . .	2 723·9	786·8	1 250·7	63·6	150·4	35·6	360·0	11·5	74·9	1 279·6
1926—30 . . .	2 512·4	860·9	1 189·3	40·5	264·0	43·2	356·7	14·8	72·7	1 411·7
1931	2 567·3	900·2	1 118·0	32·0	198·4	46·0	375·3	17·1	65·1	1 604·2
1932	2 908·0	726·8	1 242·4	39·9	300·0	39·4	356·6	13·0	69·6	1 033·3

Med ledning av dessa uppgifter kan sammanfattningsvis påstås, att spannmålsskördarna nådde sin höjdpunkt under krigstiden och den närmast följande tiden, medan skörden av bomull och tobak även därefter fortsatte att utveckla sig. Utvecklingen under efterkrigstiden beträffande icke blott spannmål och bomull utan även frukter, grönsaker, rotfrukter, kött och fläsk, mejeriprodukter samt höns och ägg belyses av följande indextal för produktionen, baserade på genomsnittet för 1919—1927 = 100.[1]

År	Totalproduktion	Spannmål	Frukter och grönsaker	Rotfrukter m. m.	Kött och fläsk	Mejeriprodukter	Höns och ägg	Bomull och bomullsfrö
1919	91	101	82	71	96	81	85	91
1920	97	116	102	86	92	80	84	105
1921	87	100	76	74	91	91	95	64
1922	96	100	109	101	97	95	98	77
1923	101	97	108	99	107	103	107	80
1924	106	100	106	111	108	109	100	108
1925	106	95	98	115	102	110	104	128
1926	111	93	116	114	103	114	111	143
1927	106	97	104	129	103	116	116	103
1928	111	106	122	124	105	119	112	114
1929	109	87	102	141	105	122	116	118
1930	107	77	113	141	101	123	119	110
1931	112	80	119	132	103	126	119	134
1932	104	76	106	187	104	125	116	102

Man finner, att spannmålsproduktionen företett en högst avsevärd tillbakagång och att köttproduktionen tenderat att stagnera, medan produktionen av frukt, grönsaker, rotfrukter, mejerivaror och bomull utvecklat sig som det synes mera normalt. Att den minskade spannmålsproduktionen huvudsakligen är att betrakta

[1] Innefattar produktion till avsalu och för konsumtion i jordbrukarnas hushåll, däremot icke kreatursföda och utsäde.

såsom en följd av försämringen på världsmarknaden, framgår tydligt nog av exportstatistiken; veteexporten har sålunda nedgått från 34·7 % av skörden 1921 till 15·3 % år 1930. Uppenbarligen har också den mycket starkt minskade kött- och fläskexporten — från 819 miljoner pounds år 1921 till 223 miljoner pounds år 1931 — återverkat på produktionen icke blott av kött och fläsk utan även av majs. Huruvida konsumtionen av livsmedel i Förenta staterna utvecklat sig normalt under efterkrigstiden är mera svårt att avgöra. De summariska uppgifter, som föreligga om vetekonsumtionen för olika ändamål (människo- och djurföda m. m.), tyda icke på någon nedgång, snarare tvärtom. Vad konsumtionen av kött och fläsk beträffar, råder ett annat förhållande, som förtjänar att närmare belysas. Jordbruksdepartementet verkställer en beräkning av denna konsumtion, varav resultaten här anföras, från 1910 räknat:

Beräknad årlig konsumtion av kött och fläsk per individ (i pounds)

1910—1914	1915—1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
139·2	128·8	133·5	138·8	149·8	150·4	144·8	143·8	140·2	138·2	136·7	132·8	133·2

Att man här till en viss del har att göra med en omläggning av konsumtionsvanorna, synes framgå därav, att konsumtionen av fläsk stegrats på bekostnad av konsumtionen av nöt- och fårkött. Samtidigt tyder emellertid en viss nedgång av fläskkonsumtionen parallellt med köttkonsumtionen under depressionsåren 1930 och 1931 därpå, att en av ekonomiska skäl framtvungen nedgång av konsumtionsförmågan föreligger.

I belysning av fakta sådana som de här anförda kan det icke vara tal om någon »överproduktion» i fysisk bemärkelse inom det amerikanska jordbruket under och efter krigstiden. Det mest utmärkande draget för utvecklingen har i stället varit, att spannmålsproduktionen, sedd mot bakgrunden av den tidigare utvecklingen, icke kunnat utveckla sig normalt, lika litet som kött- och fläskproduktionen. Det bakslag, som sålunda drabbat dessa stapelgrenar av amerikansk jordbruksproduktion, finner sin förklaring i den utomordentliga försämringen av det världsekonomiska läget, vilken sannolikt i icke ringa grad påverkat även den inhemska konsumtionen och följaktligen levnadsstandarden bland befolkningens breda lager.

Detta förhållande belyses ytterligare av följande inom jordbruksdepartementet upprättade sammanställning av indextal, utvisande storleken av skörd sedan 1890 av de sex förnämsta sädesslagen (vete, majs, havre, korn, råg och bovete) ävensom av bomull, tobak, hö och potatis:

År	Skördeindex	År	Skördeindex
1890—1894	62	1915—1919	107
1895—1899	78	1920—1925	103
1900—1904	84	1926—1930	106
1905—1909	94	1931	107
1910—1914	100	1932	104

Räknar man, såsom sig bör, produktionen *per huvud av befolkningen*, framträder än tydligare tillbakagången av det amerikanska jordbruket sedan krigstiden. Prof. George F. Warren har i sitt förut omnämnda arbete »Prices» publicerat en serie av vägda indextal, angivande den årliga skördens storlek beträffande 31 olika stapelprodukter sedan 1839. Absolut taget uppgick genomsnittliga stegringen per år under perioden 1839—1914 till 3·02 %, men under perioden 1915—1929 till endast 0·6 %. Per individ av befolkningen ökades skörden under den förra perioden med genomsnittligen 0·74 % om året, medan under den senare perioden förekom en m i n s k n i n g med genomsnittligen 0·85 % per år eller, med vederbörlig hänsyn tagen till det minskade foderbehovet för dragare, med 0·29 % per år.

På basis av medeltalet 100 för perioden 1926—1930 utgör index för skörden per individ av befolkningen:

1929: 98·45; 1930: 90·91; 1931: 89·10; 1932: 92·45.

Till jämförelse meddelar prof. Warren uppgifter om världsproduktionen av vete och andra skördar. Vetet företer en anmärkningsvärd överensstämmelse med andra skördar, och utmärkande för bägge har varit en stark nedgång under krigstiden, med återupptagande därefter av en ökning, som i betraktande av förkrigstidens utveckling knappast kan anses överdriven. I all synnerhet gäller detta, om man räknar skörden per individ av världens befolkning; utvecklingstendensen på senare tid framstår då snarast såsom försvagad vid jämförelse med förkrigstiden.

Prisfallet och jordbrukets ekonomiska läge. Den betryckta ställningen för jordbruket kommer ju framför allt till uttryck i den abnormt låga prisnivån för lantmannaprodukter. I detta hänseende kan den amerikanska farmaren sägas ha intagit en utomordentligt missgynnad ställning alltsedan krigets slut, och ännu äro bekymren långt ifrån avhjälpta. Medan jordbruket i det övervägande flertalet andra större produktionsländer kunnat draga en efter förhållandena växlande fördel av den valutadepreciering, som inträtt efter kriget, har detta intill våren 1933 varit förmenat den amerikanska producenten. Efter den internationella guldmyntfotens sammanbrott på hösten 1931 var Förenta staterna jämte Holland och Schweiz det enda land, som vidhöll förkrigstidens guldprisnivå. Detta betyder, att den skuld, som vilade på jorden, måste likvideras med en produkt, som i genomsnitt för 1932 icke betingade mer än 59 % av förkrigstidens (1910—1914) priser och 27 % av 1920 års priser.

Starkast var prisfallet för spannmålsprodukter och bomull, mindre starkt för rotfrukter, grönsaker och animaliska produkter. Följande indextal för olika produkter på basis av prisläget 1910—1914 = 100 äro belysande:

	Prisindex.								
	1910—1914	1920	1932	1933 febr.		1910—1914	1920	1932	1933 febr.
Majs	100	223	43	33	Hästar	100	85	42	43
Havre	100	200	46	34	Höns	100	222	101	86
Vete	100	255	44	36	Ägg	100	222	74	42
Korn	100	195	45	28	Smör	100	215	82	68
Råg	100	223	40	30	Mjölkkor	100	182	75	66
Bovete	100	222	57	55	Nötkreatur				
Linfrö	100	214	58	51	(slaktdjur)	100	160	76	65
Bönor	100	181	50	41	Får	100	184	52	47
Bomull	100	259	47	45	Lamm	100	201	74	70
Hö	100	178	63	49	Ull	100	214	54	48
Potatis	100	358	62	56	Svin	100	180	48	41
Äpplen	100	219	74	64					

Det sålunda uppkomna prisläget inom det amerikanska jordbruket måste betecknas såsom ohållbart. Endast under den teoretiska förutsättningen, att en mot prisfallet å jordbruksprodukter proportionell justering kunnat i ett slag genomföras beträffande alla priser å varor och tjänster, legala förpliktelser m. m., hade ett nytt jämviktsläge kunnat uppnås utan skada för produktionens fortgång. I verkligheten gestalta sig emellertid förhållandena på ett helt annat sätt. En omreglering av pris-, löne- och hela värdeskalan inom ett samhälle kan i normala fall sägas kräva en generation för genomförandet, beroende på de fasta investeringarnas varaktighet och löptiden för obligationer och inteckningar.

Verkningarna av en så stark deflation, som drabbat det amerikanska jordbruket, måste på grund härav bliva ödeläggande. Kan producenten avyttra sin vara inom

en tid av några månader efter råvarans inköp, skulle operationen möjligen kunna genomföras utan förlust i trots av deflationen. Sträcker sig däremot operationen över en tid av ett, två eller flera år, såsom fallet är inom jordbruket, bliva verkningarna synnerligen allvarliga. Uppfödningen av en häst för produktivt bruk tager en tid av tre år, och hästen kan sägas representera en investering på 10 à 12 års sikt. En mjölkko är icke färdig för produktion förrän efter två år och når icke sin fulla avkastningsförmåga förrän efter fem à sex år. Mejeriproduktionen bedrives på basis av omkring åtta års investering. Den jordbrukande befolkningen är därför i vida högre grad än stadsbefolkningen intresserad i penningvärdets växlingar.

I penningvärdefrågan är emellertid jordbrukaren intresserad icke endast såsom ansvarig för en kapitalkrävande produktion utan även i egenskap av konsument. Av mycket omfattande jordbruksekonomiska undersökningar, som verkställts i olika länder, framgår, att produktionen av jordbruksartiklar och industriella råvaror är betydligt mera känslig för penningvärdets växlingar än annan produktion. Fabriksvaran tager icke del i växlingarna i samma utsträckning som jordbruksprodukten. Detaljpriset påverkas på långt när icke i samma proportion som producentpriset, än mindre givetvis levnadskostnaderna.

Av den prisutveckling, som ägt rum i Förenta staterna, har därför framgått ett resultat, som belyses av följande indextal:

År	Livsmedel		Levnadskostnader
	Producentpris	Detaljpris	
1910—1914	100	100	100
1920	207	207	212
1922	121	150	168
1932	64	109	138
1933, febr.	51	97	124

Dessa siffror angiva, att ett visst jämviktsläge kommit till stånd 1920, som emellertid blivit betänkligt rubbat 1922, för att sluta i katastrofen 1932.

I den amerikanska jordbruksstatistiken fästes stor vikt vid de siffror, som angiva priset å jordbruksprodukter i proportion till priset å jordbrukarnas inköpsartiklar. Denna proportion hade i december 1930 nedgått till 71 %, för att i juni 1932 nå sin lägsta punkt med 48 % och i mars 1933 utgöra 50 % .

Bruttoinkomsten för samtliga 6 miljoner amerikanska jordbruk uppgick närmast före kriget till inemot 7 000 miljoner dollars, hade 1917 stigit till 17 000 miljoner dollars, höll sig under 1920-talet omkring 11 000 à 12 000 miljoner samt nedgick 1931 till knappa 7 000 miljoner för att 1932 stanna vid föga mer än 5 000 miljoner. Erinras bör härvid, att, enligt ovanstående, den sist angivna inkomstsumman representerar endast hälften så stor köpkraft som inkomsten före kriget.

Ett stöd i sin ojämna kamp mot prisutvecklingen under 1920-talet synes det amerikanska jordbruket ha haft i sin relativt starka kapitalställning. Skuldbördan ökades visserligen till det dubbla, men mot en intecknad gäld å 9 000 miljoner dollars svarade år 1929 ett fastighetsvärde å 57 000 miljoner dollars, innefattande värdet å jord, byggnader samt döda och levande inventarier, vilket icke torde få anses som överdriven skuldsättning. Sedermera har som bekant jordbruksvärdet undergått en katastrofal minskning, och endast genom utomordentliga ingripanden från det allmännas sida jämte allehanda laglösa aktioner har förhindrats jordens övergång massvis till nya ägare.

Den intecknade skulden fördelar sig ganska ojämnt på olika delar av landet. Den lindrigaste skuldsättningen påträffar man i New England-staterna med deras intensivt bedrivna jordbruk, den största i de stora spannmålsdistrikten i norra delen av det centrala farmarbältet (Minnesota, Iowa, Missouri, North och South

Dakota, Nebraska, Kansas, Ohio, Indiana, Illinois, Michigan, Wisconsin). Enligt jordbruksdepartementets statistik förekom den 1 januari 1932 överinteckning beträffande 5 % av landets samtliga jordbruk med inteckning. I nordvästra centraldistriktet voro av intecknade bruk 7·6 % överintecknade och 22·3 % intecknade för mer än tre fjärdedelar av värdet; motsvarande siffror för nordöstra centraldistriktet voro 5·2 % resp. 17·5 %.

Exportmarknadernas avspärrning. Den ekonomiska världskrisen och den i samband därmed genomförda avspärrningen av de europeiska marknaderna har framkallat en situation, som gör frågan om en begränsning av jordbruksarealen i Förenta staterna i högsta grad aktuell. Spannmålsexporten synes vara på väg att totalt förintas och exporten av kött och fläsk har nedgått till en ringa bråkdel av vad den utgjorde för ett tiotal år sedan; bland stapelartiklarna har endast exporten av bomull (och tobak) hållit sig någorlunda uppe. Ett känt förhållande är, att exporten av jordbruksprodukter sedan lång tid kommit att spela en allt mindre roll i den amerikanska handelsbalansen; från att på 1850-talet ha utgjort i medeltal 81 % av totala exportvärdet hade den för perioden 1911—1915 nedgått till genomsnittligen 45 % för att under perioden 1926—1930 stanna vid 40 %. Utvecklingen under 1920-talet fram till den 1 juli 1931 belyses av följande sammanställning visande jordbruksprodukternas årliga exportvärde i procent av dels totalexporten, dels jordbruksproduktionens totalvärde (på produktionsorten):

Finansår	1920 —21	1921 —22	1922 —23	1923 —24	1924 —25	1925 —26	1926 —27	1927 —28	1928 —29	1929 —30	1930 —31
Jordbruksexportens värde i procent av											
totala exportvärdet	40·8	51·8	46·3	44·2	47·7	40·7	39·2	38·0	35·0	32·4	34·2
jordbruksproduktionens totalvärde	13·5	15·9	13·6	13·2	16·1	12·2	12·4	13·2	12·2	10·2	7·4

För viktigare sädesslag må anföras följande procenttal hänförande sig till totalproduktionen:

	1921—22	1930—31
Vete och vetemjöl	32·5	13·1
Majs och majsmjöl	5·8	0·1
Havre	1·9	0·2
Korn och malt	21·1	3·8
Råg och rågmjöl	49·0	0·5

Kött- och fläskexportens nedgång belyses av följande siffror angivande för vissa tidsperioder och år dels produktionens storlek, dels exporterade kvantiteter:

	Kött o. fläsk		Ister	
	Produktion	Export	Produktion	Export
	Miljoner pounds		Miljoner pounds	
1921—1925 (årsmedeltal)	16 852	794	2 445	896
1926—1930	16 854	386	2 443	758
1931	16 777	223	2 385	601
1932	—	181	—	576

Av spannmålsexporten är det endast veteexporten, som på de sista åren spelat någon mera avsevärd roll — majsexporten har nedgått från 193 miljoner bushels i medeltal för åren 1897—1901 och 67 miljoner bushels 1922—1926 till 3 à 4 miljoner bushels 1931 och 1932. Senast föreliggande uppgifter visa emellertid, att

numera även veteexporten praktiskt taget upphört. Nettoexporten per finansår sedan 1 juli 1928 visas av följande siffror:

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34 (till 18/11)
Miljoner bushels	142·2	140·3	112·4	122·9	31·8	2·0

De här anförda siffrorna erbjuda ett betydande intresse i belysning av kända fakta rörande amerikansk tullpolitik. Erinras må, att enligt den under åren 1920—1921 gällande lagstiftningen genomsnittliga tullsatsen å tullpliktiga importerade varor uppgick till 23 % av värdet. Enligt 1933 års lag, som blev gällande under sju år, stegrades genomsnittliga tullsatsen till 38 %. Enligt Hawley-Smoot-tariffen av år 1930 stegrades slutligen tullsatsen till 53 %. Undersöker man nu Förenta staternas andel i veteexporten på världsmarknaden under var och en av de perioder, som den amerikanska tullpolitiken genomgått sedan 1920, finner man följande. Under den första perioden uppgick sammanlagda exporten från olika länder till 625 000 000 bushels per år, varav Förenta staternas andel utgjorde 41 %. Under andra perioden exporterades 791 000 000 bushels per år, vartill Förenta staterna bidrog med 21 %. Under de två första åren av Hawley-Smoot-tariffen exporterades 814 000 000 bushels per år, varav endast 15 % föllo på Förenta staterna. Det sagda gäller i sin mån även stapelartiklarna majs och fläsk.

Att Förenta staterna kunde taga så stor del i världshandeln med jordbruksprodukter under början av 1920-talet — rekordkvantiteter för amerikanskt vete nåddes under åren 1921 och 1922 — berodde naturligtvis till stor del därpå, att så stora kapitalbelopp, som skedde, ställdes till de europeiska marknadernas förfogande. En logisk följd härav och av andra kända förhållanden skulle ha varit, att likvid i europeiska varor underlättats genom en liberal tullpolitik. I stället pålades importen ett extremt tullskydd, allt under det långivningen fortsatte intill och utöver bristningsgränsen.

Av tariffsatserna fick även det amerikanska jordbruket sin beskärda del. Men varken vete-, majs- eller fläskproduktionen kunde härav draga någon fördel, eftersom den var hänvisad till exportmarknaderna. Även vid försäljning för inhemskt bruk fingo dessa stapelgrenar underkasta sig det prisläge, som dikterades av den vikande exportmarknaden. Å andra sidan hade den till inhemsk marknad begränsade produktionen av nötkött och mejeriprodukter en tid framåt goda konjunkturer under skydd av tariffsystemet. Detta räckte dock icke längre än till dess de missgynnade exportproducenterna trängde in på denna marknad och även där skapade ett nödläge.

B. Produktionsplanen.

Reflationen det förnämsta botemedlet. Vid sina undersökningar av prisförhållandena inom det amerikanska jordbruket har prof. Warren kommit till den slutsatsen, att produktionens storlek icke varit det avgörande för prisgestaltningen. Oberoende av skörderesultatet och av uppfödningens storlek har marknaden för jordbruksprodukter dragits med i den nedgående pristendens, som med ett visst avbrott omkring mitten av 1920-talet varit utmärkande för denna marknad alltsedan »fredskrisens» inbrott. Överproduktion kan endast sägas ha förelegat i den bemärkelsen, att produktionen av vissa stapelprodukter (majs, vete, fläsk, bomull), som förut varit beroende av export, icke i tillräcklig utsträckning anpassat sig efter det förändrade läget på världsmarknaden och därför kommit att drabbas hårdast av prisfallet.

Med utgångspunkt härifrån skulle endast tvenne alternativ erbjuda sig för en

verklig lösning av jordbruksproblemet: 1) deflationsprocessens radikala fullföljande, med nedskrivning av jordvärdet, likvidation av oräntabla bruk och tvångsexekutioner; eventuellt skulle lättnad häri kunna beredas genom ackordsförfarande under det allmännas tillsyn; eller 2) reflation av produktpriset genom dollarns depreciering till en nivå, som svarar mot dess realvärde under förkrigstiden.

I valet mellan dessa bägge alternativ råder givetvis i farmarkretsar icke någon tvekan om att det senare är att föredraga. Samma mening omfattas av det härskande demokratiska partiets ledare och räknar några av sina förnämsta förkämpar inom det »progressiva» blocket av det republikanska partiet. Det motstånd, som reflationstanken möter, kan sägas vara mindre av principiell än av teknisk natur; på konservativt håll befarar man, att en valutadepreciering genom vare sig gulddollarns devalvering eller silvrets upptagande i myntsystemet eller utgivning av statspappersmynt icke skall stå att hejda, förrän penningvärdet drabbats av fullkomlig förstörelse. På visst demokratiskt håll är man heller icke alldeles okänslig för dylika farhågor, såsom visas därav, att förre presidentkandidaten Al Smith låtit anteckna sig som medlem av den nybildade kamporganisationen för vidmakthållande av ett »sunt penningvärde».

I den jordbrukslag (Agricultural Adjustment Act and Emergency Farm Mortgage Act), som efter långvariga förhandlingar antogs av kongressen vid dess extra session förra våren och utfärdades den 12 maj 1933, kan reflationstanken sägas bilda den bärande principen. I paragraf 2 förklaras det sålunda vara huvudsyftet med lagen

»1) Att upprätta och vidmakthålla en sådan balans mellan produktion och konsumtion av jordbruksprodukter och sådana marknadsförhållanden, att jordbrukarnas priser återställas till en nivå, som giver jordbruksprodukterna en köpkraft i fråga om jordbrukarnas inköpsartiklar svarande mot jordbruksprodukternas köpkraft under basperioden. Basperioden i fråga om samtliga jordbruksprodukter utom tobak skall vara förkrigsperioden augusti 1909—juli 1914. I fråga om tobak skall basperioden vara efterkrigsperioden augusti 1919—juli 1929.

2) Att eftersträva en dylik jämvikt i köpkraftsförhållandet genom successiv utjämning av nuvarande differenser däri med så stor skyndsamhet, som befinnes möjlig i betraktande av rådande efterfrågan för konsumtion å inhemska och utländska marknader.

3) Att skydda konsumenternas intresse genom jordbruksproduktionens avpassning till sådan nivå, att den procentuella del av konsumenternas utgifter i detaljhandeln för jordbruksprodukter och därav tillverkade varor, som tillfaller jordbrukaren, icke överstiger den procentuella del, som tillföll jordbrukaren under förkrigsperioden augusti 1909—juli 1914.»

Genom en händelse, som ser ut som en tanke, har vidare jordbrukslagen i dess tredje del erhållit ett tillägg, det s. k. Thomas amendment, som ur rent teknisk synpunkt kunde synas vara främmande för denna lagstiftning. Härigenom ges presidenten befogenhet:

1) Att genom reservbankerna och Federal Reserve Board träffa överenskommelse om uppköp på fria marknaden av statsobligationer till ett belopp av 3 miljarder dollars utöver bankernas förutvarande innehav.

2) Att i brist på sådan överenskommelse eller i händelse uppköpen icke ha önskad effekt, föranstalta om utgivande av 3 miljarder statspappersmynt för inlösning av förfallande statsobligationer, återbetalning av upplånade medel samt för uppköp av statsobligationer.

3) Att nedsätta gulddollarns vikt med högst 50 % ävensom fastställa silverdollarns vikt i visst förhållande till guld och föranstalta om obegränsad utmyntning därav enligt den fastställda proportionen mot guld samt att intill ett belopp av 200 miljoner dollars och efter ett pris av 50 cents per uns mottaga silver i betalning för andra staters skulder till Förenta staterna, varå silvercertifikat kunna utställas.

Att syftet med dessa tilläggsbestämmelser bl. a. var att giva presidenten ett vapen i händerna till den vid tiden för lagens tillkomst förestående ekonomiska världskonferensen i London, framgår tydligt nog av ingressen. Enligt denna gäller nämligen såsom förutsättning för den givna befogenhetens utövande: 1) att Förenta staternas utrikeshandel oförmånligt påverkas av utländska valutors depreciering; 2) att åtgärder erfordras för reglering och vidmakthållande av amerikanska valutans paritet; 3) att krisläget kräver kreditexpansion; 4) att kreditexpansion erfordras för att genom internationell överenskommelse få till stånd stabilisering vid lämplig nivå av olika länders valutor.[1]

Grunddragen av produktionsregleringen. Under 1920-talet befann sig det amerikanska jordbruket i ett tillstånd av permanent betryck, bjärt kontrasterande mot det industriella välståndet; landets ekonomiska läge karakteriserades, enligt ett av Roosevelt präglat slagord, av å ena sidan blomstring, å den andra förfall (»half boom, and half broke»). *Detta föranledde olika förslag till ingripanden* från unionsmyndigheternas sida, av vilka det på sin tid mest omtalade var den s. k. Mc Nary-Haugenbillen; dess förnämste förespråkare var George F. Peek, numera presidentens konsult i handelstraktatfrågor. Förslaget gick ut på en utjämningsavgift (»equalization fee»), avsedd att hålla exportproducenterna skadeslösa för de förluster de fingo vidkännas till följd av tariffsystemet; härmed var också förenat *ett förslag till exportpremier.*

Under presidentkampanjen 1928 utfäste sig bägge de stora partierna att komma till jordbrukets hjälp, och en av Hoovers första åtgärder var att inkalla kongressen till extra session 1929 för överläggning om förslag till ökat tullskydd m. m. Resultatet blev först och främst den extrema Hawley-Smoot-tariffen, av vilken möjligen industrien, men näppeligen det av export beroende jordbruket kunde draga annat än skada.

Såsom mera värdefull för jordbruket om också dyrbar för statsverket betraktas den på Hoovers initiativ 1929 stiftade Federal Farm Board. Denna institution försågs med ett rörelsekapital å 500 miljoner dollars att användas till marknadsoperationer för jordbrukspriserna stabilisering. De administrativa anordningar, som i samband härmed träffades, voro emellertid icke tillräckligt genomgripande för att ändamålet skulle kunna uppnås. Lån erbjödos jordbruket å produkter, som på vanlig väg fördes i marknaden genom kooperativa föreningar. Samtidigt bemödade sig Farm Board att få farmarna att begränsa sin produktion. Men i saknad av andra medel än övertalningens kunde i stort sett intet uträttas i detta hänseende. Stora förråd av vete, bomull och fläsk hopades i Farm Boards magasiner, och den temporära prisstabilisering, som i alla fall uppnåddes, var ägnad att uppmuntra till fortsatt överproduktion. Slutligen föll marknaden samman och Farm Board måste efter två år självt erkänna, att stödköp för prisernas stabilisering över en längre följd av år voro gagnlösa, så länge ett växande produktionsöverskott fanns. Farm Board fortsatte emellertid att existera och på dess kreditkonto torde kunna skrivas den nytta jordbrukarna haft av att kooperativa försäljningsmetoder kommo till vidsträcktare användning.

Under 1932 års presidentkampanj togs jordbruksfrågan om hand av den »brains trust», som växte upp kring Roosevelt. Prof. M. L. Wilson vid Montana State Agricultural College fick tillfälle att utveckla sin »domestic allotment plan», som

[1] Enligt vad bekant blivit, förekom vid förhandlingarna med utländska regeringsrepresentanter i Washington i slutet av april och början av maj 1933 allvarlig överläggning om ett av Förenta staterna framlagt förslag till »billigare pengar», avseende icke endast kreditexpansion och kraftiga anstalter för igångsättandet av allmänna arbeten, utan jämväl samtidig devalvering med visst procenttal av samtliga valutor, som bibehållit sin paritet från tiden före krisen 1929 (sålunda bl. a. även Frankrike, Italien, Tyskland m. fl. länder). Förslaget strandade emellertid på guldländernas motstånd. (Leo Pasvolski: Current Monetary Issues. Washington 1933.)

gick ut på direkt begränsning av produktionen mot kompensation till jordbrukarna under form av subsidier i proportion till den del av skörden, som erfordrades för konsumtion inom landet. Planen bestred själv sina kostnader, i det att subsidiemedlen skulle uttagas genom en tillverkningsskatt å jordbruksprodukter; över genomförandet av begränsningsplanen förutsattes jordbrukarna skola öva inbördes kontroll.

Till denna plan och andra reformförslag avseende jordbruket gav Roosevelt i princip sin anslutning under presidentkampanjen, såsom angavs av honom i ett anförande i Topeka (Kansas) den 14 september 1932. Såsom riktlinjer för en politik avseende jordbrukets ställande på jämlik fot med industrien uppställde han följande sex satser: 1) ersättning åt producenterna utöver världsmarknadspriset, motsvarande de fördelar industrien haft av tariffsystemet samt under sådan form, att produktionen icke stimulerades; 2) kostnadernas bestridande enligt självförsörjningsprincipen; 3) undvikandet av åtgärder, som kunde framkalla repressalier på grund av dumping; 4) decentraliserad administration; 5) så långt möjligt kooperativa metoder för produktionsregleringens handhavande samt möjlighet lämnad öppen för avveckling efter krisens upphörande; 6) medverkan från producenternas sida på frivillighetens grund.

Ett förslag efter här antydda linjer, begränsat till stapelprodukterna bomull, vete, tobak och majs (fläsk), väcktes under sista sessionen av den gamla kongressen, vars mandat utlöpte i mars 1933. Att få till stånd ett positivt beslut — som nödvändigtvis förutsatte en stark utvidgning av regeringens maktbefogenheter — visade sig dock icke möjligt under de rådande förhållandena; delade meningar framträdde också inom jordbruksintresserade kretsar, exempelvis om icke exportpremier vore det rätta medlet för fläskproduktionens upphjälpande.

Näst bankmoratoriet var jordbruksfrågan det mest trängande spörsmål, som framställde sig för den nya regeringen. Det gällde nämligen att så långt möjligt få till stånd en produktionsreglering redan till den stundande vårsådden, så att skörden och marknaden under det löpande året därav skulle kunna påverkas. Av flera skäl blev detta dock icke möjligt, såsom strax skall visas: förslaget avlämnades till kongressen den 16 mars, men först den 12 maj kunde presidenten med sin signatur bekräfta beslutet. Dröjsmålet har sedermera föranlett utomordentliga ingripanden vid sidan av planen under form av nedplöjning av bomullsplantor, massnedslaktning av svin och grisar m. m.

I det närmast följande redogöres för grunddragen av produktionsregleringen, varom föreskrifter meddelas i jordbrukslagens första del; därjämte kommenteras debatten och agitationen under kongressförhandlingarna. Lagens andra del innehåller bestämmelser om hypoteksreglering och den tredje utgöres av det Thomas'ska tilläggsförslaget (rörande detta se näst föregående rubrik).

Enligt planen tillförsäkras jordbrukaren en subsidie i utbyte mot produktionens begränsning. I fråga om metoden för subsidiesystemets tillämpning erhåller jordbruksministern de mest vidsträckta befogenheter, dock så att fyra olika huvudlinjer uppdragas.

För det första kan ministern föranstalta om utgivning av understöd i proportion till den del av skörden, som erfordras för konsumtion inom landet i enlighet med principerna för »domestic allotment plan». Vidare bemyndigas ministern att av brukare arrendera jord för att lämnas obesådd eller för att besås med växtslag, varå överskott icke förefinnes. För det tredje innefattas i programmet den s. k. Smithska optionsplanen för bomull. Enligt denna erhåller bomullsodlare, som inskränker sin areal, optionsrätt till en mot arealbegränsningen svarande kvantitet bomull från den Farm Board tillhörande lagerbehållningen. Om bomullspriset stiger, erhåller odlaren sin del i den uppkomna vinsten å lagret; faller bomullspriset, går odlaren fri från förlust. För det fjärde kan ministern med tillverkare, producentföreningar och andra, som handhava jordbruksalster och därav tillverkade

varor, träffa försäljningsavtal (»marketing agreements»). Dessa avtal bilda en motsvarighet till industrikoderna och medföra liksom dessa befrielse från antitrustlagstiftningen; de kunna avse att reglera priser, produktionskvota, tillförselområden samt förhållandena mellan olika branscher av resp. näringsgrenar. Syftet är att undanröja illojal konkurrens och skipa rättvisa mellan producent-, mellanhands- och konsumentintressena. Parterna i dylika avtal äro berättigade till lån från Reconstruction Finance Corporation.

För anskaffning av medel för subsidiepolitiken bemyndigas ministern att pålägga en tillverkningsskatt (»processing tax») å den första industriella bearbetningen av de i regleringen ingående primärprodukterna. Skattesatsen skall svara mot skillnaden mellan gällande pris å primärprodukten och det värde, som produkten före kriget betingade vid inköp av behovsartiklar för jordbruket (»fair exchange value»); detta pris fastställes av jordbruksministern. Skatten får dock icke uppgå till så högt belopp, att konsumtionen av varor, varå överskott förefinnes, nedbringas. Skattelindring kan medgivas i särskilda fall och hel befrielse gäller för konsumtion i tillverkarens eget hushåll, varjämte restitution beviljas vid leveranser för välgörande ändamål.

För att tillverkarna av här ifrågavarande artiklar icke må försättas i ofördelaktig konkurrensställning, bemyndigas jordbruksministern att pålägga varje konkurrerande vara tillverkningsskatt efter en för ändamålet tillräcklig skattesats. Vid import av skattepliktig vara pålägges givetvis en motsvarande avgift och vid export restitueras skatten. Vid skattebestämmelsernas ikraftträdande förefintliga lager beskattas, såsom om de icke undergått någon bearbetning; härifrån befrias dock på vissa villkor lager i detaljhandeln.

Den mycket omfattande apparat, som sålunda tillskapats för kontroll över det amerikanska jordbruket, kan, åtminstone inom ett på privatkapitalism uppbyggt samhälle, sägas vara av revolutionerande natur på grund av det djupt gående ingripandet i samhällslivets olika funktioner. Visserligen kan den förutsatta medverkan från den enskilda jordbrukarens sida sägas vara frivillig; det står honom fritt att mottaga den erbjudna kompensationen för produktionsbegränsningen eller icke. Men om han vägrar att samverka med myndigheterna, avskäres han från ekonomiskt understöd av det allmänna.

Än mera genomgripande är systemet med avtal för förädlare av jordbruksprodukter. Härigenom lägges det i regeringens hand att på tvångets väg genomföra produktions- och försäljningsavtal med tillverkarna. Jordbruksministern bemyndigas nämligen att utfärda licenser för tillverkare och att indraga dessa vid överträdelse av föreskrifterna i avtalet.

Under det förberedande stadiet stöddes förslaget av ledande jordbruksorganisationer, men ordförandena i jordbruksutskotten inom kongressens bägge hus vägrade att ställa sig bakom detsamma. Tanken på en produktionsbegränsning var främmande för allmänna uppfattningen och tedde sig osympatisk särskilt för jordbrukarna. Vad som låg brukarna om hjärtat var att få ett slut på tvångsexekutionerna, understöd av det allmänna för skuldräntors erläggande och en kraftig prisstegring. Av den radikala flygeln i Farmers Union krävdes med hot om våldsamheter statsgaranti för »produktionskostnaderna» — ett föga väl övertänkt förslag. På detta håll föredrog man en direkt prisreglering framför den indirekta, som åsyftades i förslaget.

Under kongressförhandlingarna riktade sig oppositionen först och främst mot de praktiskt taget diktatoriska befogenheter, som lagts i jordbruksministerns händer, och mot det orättvisa i att beskatta städernas konsumenter vid en tid, då dessas köpkraft redan allvarligt nedsatts. Det betecknades vidare som »sabotage» att erlägga arrendeavgift för obrukad jord, när i landet funnos så många, som måste lida hunger. En effektiv administration skulle ställa sig högst dyrbar och besvärlig, och det bleve svårt att förhindra kringgåendet av bestämmelserna; såsom

ett varnande exempel hänvisades till spritförbudet. Därjämte anmärktes, att förslaget vore stridande mot konstitutionen, farligt och revolutionärt samt dessutom ägnat att förfela sitt syfte. Mest högljudd var oppositionen från kvarnägarnas och köttpackarnas håll, vilka hade att erlägga den skatt, med vilken subsidierna skulle bestridas.

Under den fortsatta behandlingen av jordbruksbillen drevs alltjämt i farmardistrikten agitation däremot med strejkorganisatören Milo Reno i spetsen. Sannolikt hade också billen huvudsakligen det Thomas'ska tilläggsförslaget och de likaledes tillagda bestämmelserna om hypotekslättnader att tacka för att ett positivt beslut kom till stånd. Vid tiden för beslutet hade Förenta staterna redan de facto frånträtt guldmyntfoten — vilket skedde den 19 april samtidigt med att Roosevelt accepterade Thomas'ska förslaget — och en kraftig prisstegring å jordbruksprodukter hade satt in.

I högre grad än någon annan av de Rooseveltska reformerna har jordbruksregleringen karaktären av ett experiment. I det förslaget åtföljande budskapet till kongressen yttrade presidenten bl. a. följande: »Ur ingående undersökningar och rådplägningar med företrädare för olika åskådningar har framgått en plan, som giver stora förhoppningar om ett gott resultat. — — — Jag vill öppet säga ifrån, att detta betecknar en ny och förut icke beträdd väg, och jag vill lika uppriktigt säga, att förhållanden utan föregående motstycke kräva, att nya medel tagas under *omprövning för jordbrukets räddande*. Om planen efter att ha ställts på vederbörligt prov icke skulle frambringa de önskade resultaten, skall jag vara den första att erkänna det och anvisa nya utvägar.»

Export- och tariffpolitik. Enligt paragraf 12: b av jordbrukslagen skall inkomsten av tillverkningsskatten bl. a. användas till marknadernas utvidgning och avlägsnandet av överskott på jordbruksprodukter. Detta är en av de få föreskrifter i lagen, som gälla exportpolitiken, och den giver knappast mer än en antydan om, huru denna politik kan komma att gestaltas.

I själva verket är frågan om dispositionen av exportöverskottet det mest ödesdigra problem, som uppställer sig för det amerikanska jordbruket. En fortsatt exportminskning av den storlek, som inträtt på sista tiden, skulle betyda, att mellan en åttondel och en tiondel av landets åkerareal skulle behöva igenläggas. Sådan situationen för närvarande gestaltar sig, räknar man i officiella kretsar med en överskjutande areal å 40 à 50 miljoner acres, d. v. s. det femdubbla av hela den svenska åkerarealen. Härvid utgår man emellertid från att reduktionen skulle fördela sig proportionellt lika på olika bruk. En ännu större arealminskning skulle givetvis kunna genomföras, om endast den sämsta jorden undantoges från odling.

Det jordbruksprogram, som uppställts av den amerikanska regeringen, räknar på lång sikt med dessa förhållanden. Vad först beträffar de åtgärder, som påkallas av det rådande krisläget, äro dessa direkt inställda på att få till stånd en arealminskning, som svarar mot de skördar, som f. n. icke kunna finna avsättning inom landet. Räknat i procenttal av skördekvantiteten ävensom i areal skall enligt kristidsprogrammet minskningen uppgå till följande belopp för stapelexportprodukterna:

	Procent av skörden	Areal (acres)	
Bomull	40	15 000 000	
Vete	15	7 500 000	43 000 000
Majs[1]	20	20 000 000	
Tobak	·	500 000	

[1] För fläsk räknas med en minskning av 25 %.

På lång sikt gäller det att taga ställning till frågan, huruvida och i vad mån en produktionsminskning av sådan omfattning skall göras till en permanent beståndsdel av den amerikanska jordbrukspolitiken och denna sålunda inrikta sig uteslutande på självförsörjning, härmed följande de europeiska industriländernas exempel. Som jordbruksminister Wallace uttryckte sig i ett anförande den 12 december 1933 i Chicago inför femtonde årsmötet med American Farm Bureau Federation, uppställer sig frågan, om landet skall följa den internationella vägen eller den nationella eller någon kombination mellan bägge.

Såsom närmare utvecklades av mr Frank A. Theis, chef för spannmålsavdelningen inom den för jordbruksregleringen upprättade officiella administrationen (Agricultural Adjustment Administration, efter initialerna vanligen benämnd »AAA») i ett anförande i Topeka, Kansas, den 11 januari 1934, skulle ett beträdande av den internationella vägen kräva en nedskärning av tariffsystemet, medförande ökad import av måhända en miljard utländska varor i utbyte mot export av överskjutande amerikansk jordbruksproduktion. Den nationella självförsörjningslinjen skulle å andra sidan medföra som konsekvens, att mer än 50 000 000 acres produktiv jord finge igenläggas. Vad slutligen beträffar valet av en medelväg mellan dessa ytterligheter, skulle detta förutsätta ett visst mått av kontroll över produktionen med upprätthållande av en inhemsk prisnivå överstigande världsmarknadens, intill dess den senare bragts upp i nivå med den förra. En sådan politik skulle vara tillräckligt elastisk för att medgiva exportens bibehållande till viss del och en produktion av den storlek, att det inhemska priset hölle sig nära den önskvärda pariteten gentemot inköpsvaror för jordbrukets behov. Mr Theis uttryckte den förhoppningen, att en politik efter sist angivna linjer skulle kunna utgestaltas med vederbörligt bistånd från regeringens sida. Härmed skulle också vara förenad en aktiv handelspolitik för återerövring av de utländska marknaderna för jordbruksprodukter.

En liknande uppfattning kommer till uttryck i ett anförande av chefen för jordbruksadministrationen, Chester C. Davis, inför American Farm Economic Association i Philadelphia den 27 december 1933. Denne yttrade bl. a. följande:

»Om världshändelserna och andra länders hållning tvingar Förenta staterna att välja en nationalistisk kurs, komma tvivelsutan försök att göras att bedriva en mera självförsörjande politik. Ett stort ansvar skulle då påläggas jordbruksadministrationen, emedan i sådant fall omfattande och svåra anläggningar skulle bliva nödvändiga. Dessa skulle lättare kunna genomföras med jordbruksadministrationens hjälp än som därförutan vore möjligt.

Helt annan blir vår framtida kurs, om Förenta staterna tager del i ett uppsving av världshandeln med en låg tulltariff i stället för en politik, som utestänger konkurrerande import. Möjligt är, att resultatet av det särskilda uppdrag på handelspolitikens område, som för presidentens räkning utföres av George W. Peek, kommer att få ett direkt och långt gående inflytande på jordbruksadministrationens framtida program. Vi hoppas, att så skall bliva fallet.»

I sitt förut omnämnda anförande den 12 december 1933 uppehöll sig jordbruksministern särskilt vid den planlöshet, som kännetecknat den amerikanska kreditgivningen till utlandet under 1920-talet. Ända intill 1933 hade man icke verkligen tänkt sig in i beskaffenheten av de åtgärder, som Förenta staterna kunde behöva vidtaga i egenskap av på samma gång ett stort exportland och ett stort fordringsägarland. I fortsättningen yttrade han bl. a. följande:

»Jag hoppas ingen entusiast skall söka övertala oss att numera utlåna miljoner dollars till andra länder, för såvida icke och intill dess vi definitivt beslutat oss för att mottaga utländska varor i betalning för lånen ävensom för räntan därå. I själva verket kunde det

vara en bra idé att yrka på, att alla förslag till utländska lån åtföljdes av positiva, ingående uppgifter om vilka varor vi äro villiga mottaga i utbyte.»

Vidare utvecklade jordbruksministern konsekvenserna på lång sikt av en rationell kreditgivning till utlandet. En sådan politik måste leda till en planläggning av den inhemska produktionen, emedan det vid förnuftig hushållning icke kunde undvikas, att en betydande import av utländska varor medgåves i utbyte mot långivningen. Utan tvivel skulle öppnandet av den amerikanska marknaden för import i större skala ha till nödvändig följd, att många industriella företags drift finge omläggas, vilket vore en högst allvarlig fråga icke endast med hänsyn till faran för arbetslöshet, utan även med hänsyn till behovet av vissa tillverkningar i krigstid. För en rationell planläggning av den utländska handelspolitiken syntes därför böra uppställas kravet på en fullständig inventering av de i årsproduktionen ingående varuslagen och en noggrann undersökning av vilka varor, som i fredstid kunde importeras utan risk för industrier, av vilka landet vore i behov vid krigstillfälle. Vid val av internationell linje för handelspolitiken vore därför snarare fråga om omläggning av industriens än av jordbrukets produktion.

Jordbruksministerns uttalande är ägnat att klarlägga de svårigheter, som nödvändigtvis äro förenade med en expansiv amerikansk jordbrukspolitik; huruvida det är att tolka såsom en inriktning på mera begränsade mål, återstår att se.

En del tecken tyda emellertid på att, vilken principiell inställning som än väljes, en mera »aktiv» handelspolitik kommer att eftersträvas. Vid mr Peeks utnämning till regeringskonsult i traktatfrågor uttalade presidenten följande: »Tiden är nu inne för att taga itu med programmets andra del och att bringa de bägge delarna i samklang — den inhemska anpassningen av produktionen med en sådan effektiv köpkraft i utlandet, som kan fås till stånd genom reciproka tariffuppgörelser, byte och andra internationella överenskommelser.» Från Peeks sida skall till presidenten ha ingivits en plan, som rör sig efter de av presidenten angivna linjerna.

Som ett exempel på de positiva steg, som redan tagits i riktning mot en mera aktiv exportpolitik för jordbruksprodukter, kan anföras premieringen av veteexport från tre stater i nordväst, nämligen Washington, Oregon och norra Idaho. I dessa stater förefanns ett överskott från 1932 års skörd å 25 miljoner bushels vete, vilket genom Panamakanalen sökte sig väg till landets östra delar och övade tryck på hela den inhemska prisnivån. På initiativ av jordbruksministern träffades ett avtal mellan veteproducenter, spannmålsexportörer och kvarnägare, varigenom upprättades North Pacific Emergency Export Association för överskottets placering utomlands. Enligt överenskommelsen hållas exportörerna av jordbruksadministrationen skadeslösa för skillnaden mellan det på inhemska prisnivån baserade inköpspriset och försäljningspriset på världsmarknaden; kostnaderna bestridas med inkomsten av den enligt jordbrukslagen utgående tillverkningsskatten. Samtliga transaktioner ombesörjas på vanlig väg med anlitande av redan befintliga organ och regeringens biträde begränsar sig till förlustriskens övertagande. Exportföreningens lagerinnehav begränsas till 1 miljon bushels till förhindrande av att större kvantiteter samlas på en hand, såsom fallet var med Farm Board.

Intill slutet av 1933 hade med exportpremiens hjälp på detta sätt försålts inemot 10 miljoner bushels dels spannmål till Kina, Japan, Holland, Belgien, Irland, England samt åtskilliga syd- och centralamerikanska länder, dels mjöl till ett större antal länder. Det högsta pris, till vilket spannmålen försålts, var 47 cents per bushel f. o. b. Portland den 21 december. Till producenterna hade erlagts ett pris, som översteg försäljningspriset med genomsnittligen 21 cents per bushel. Enligt ursprungliga planen skola försäljningarna omfatta 30 à 35 miljoner bushels.

Bland övriga åtgärder till understöd för jordbruksexporten må nämnas ett lån å 4 milj. dollars för finansiering av ryska bomullsinköp samt en treårskredit å 50 milj. dollars till Kina för inköp av bomull och vete.

Slutligen är att erinra om den internationella veteöverenskommelse, som avslöts i London den 30 augusti 1933 av ombud för 21 länder. Enligt denna enades de fyra veteexporterande länderna Canada, Argentina, Australien och Förenta staterna om att begränsa sin export för skördeåret 1933—34 till 560 miljoner bushels och att under därpå näst följande år nedbringa exporten 15 % under genomsnittliga exportproduktionen per år för åren 1931—33. De förnämsta importländerna förpliktade sig att icke vidtaga några ytterligare åtgärder för den inhemska produktionens ökning. Vidare förpliktade de sig att släppa efter på sina kvotsystem och övriga importrestriktioner i riktning mot ett lägre tariffsystem, närhelst det internationella vetepriset nådde 63·08 cents per bushel i guld räknat (svarande mot c:a 90 cents efter då gällande dollarkurs). Av den överenskomna totala exportkvantiteten tilldelades Förenta staterna en kvot av 47 miljoner bushels för skördesäsongen fram till den 1 augusti 1934 och 90 miljoner bushels för säsongen 1934—35.

C. Kreditregleringsplanen.

Storleken av jordbrukets intecknade skuld. Det amerikanska jordbrukets samlade hypoteksskuld uppgavs år 1929 utgöra 9 000 miljoner dollars, varemot svarade ett samlat värde av jordbruksegendomen å 57 000 miljoner dollars, innefattande värdet å jord, byggnader samt levande och döda inventarier. Uppgifter från sista tiden utvisa en något lägre hypoteksskuld, nämligen 8 500 miljoner dollars, vartill skulle komma andra skulder, som bringa jordbrukets totala skuldsumma upp till 12 000 miljoner dollars. Såsom framhållits i ett föregående kapitel av denna redogörelse, skulle, i betraktande av det enligt 1930 års census till 57 000 miljoner dollars beräknade värdet av jordbruksegendomen, skuldsumman icke kunna anses överdrivet stor. Emellertid måste hänsyn tagas till den katastrofala minskning, som sedan 1930 drabbat alla realvärden i Förenta staterna. Jämväl får hänsyn tagas till, att skulden fördelar sig ganska ojämnt på olika delar av landet och på de enskilda bruken.

Något mindre än hälften (45 %) av samtliga amerikanska jordbruk, eller tre miljoner bruk, beräknas i närvarande stund häfta för intecknad gäld. Enligt jordbruksministeriets uppgifter hade den 1 januari 1932 något mer än en tredjedel (36·7 %) av de intecknade bruken en hypoteksskuld uppgående till halva värdet av bruken och därutöver. En sjättedel av bruken (15·7 %) häftade för tre fjärdedelar av värdet och därutöver och 5 % voro intecknade till mer än hela värdet.

Den största skuldsättningen påträffar man i de stora majs- och vetedistrikten, nämligen nordvästra centraldistriktet (Minnesota, Iowa, Missouri, North Dakota, South Dakota, Nebraska, Kansas) med 7·6 % överintecknade bruk och 22·3 % bruk intecknade för mer än tre fjärdedelar av värdet samt nordöstra centraldistriktet (Ohio, Indiana, Illinois, Michigan, Wisconsin) med 5·2 % överintecknade bruk och 17·5 % bruk intecknade för mer än tre fjärdedelar av värdet.

Det väsentligen på mejeriprodukter baserade jordbruket i New-Englandstaterna (Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island, Connecticut) uppvisar den lindrigaste skuldsättningen med 1·4 % överintecknade bruk och 4·1 % bruk intecknade för mer än tre fjärdedelar av värdet.

Enligt i november 1933 lämnade uppgifter från jordbruksministeriet i Washington skulle de här återgivna siffrorna, hänförande sig till den 1 januari 1932, i stort sett äga tillämpning å nu rådande förhållanden.

Huvudsyftet med den nya lagstiftningen.

I det demokratiska partiprogrammet för valkampanjen 1932 förpliktade sig partiet att stödja »en förbättrad finansiering av jordbrukshypotek förmedelst reorganiserade jordbrukskreditanstalter mot låga räntesatser enligt amorteringsplan, med företräde lämnat åt kredit för återlösning av exekutivt försålda jordbruk och egnahem». Situationen för hypoteksgäldenärerna blev allt allvarligare, i samma mån som deflationsrörelsen fortskred och nådde sin kritiska punkt vid tiden för det allmänna bankmoratoriet i mars 1933. Med ett pris på jordbruksprodukter långt understigande produktionskostnaderna blev det omöjligt för gäldenärerna att bestrida räntebetalningarna, för att icke tala om amorteringen. Inför hotet om exekutiva försäljningar, vartill de i sin ordning hårt beträngda fordringsägarna sågo sig nödsakade, tillspetsades situationen. På vissa platser tillgrepo farmarna våld för att förhindra exekution, och på olika andra sätt sökte de undgå indrivning på laglig väg av fordringarna.

I vissa stater, och särskilt i Iowa, kunde man tala om en allmän revolt mot tvångsförsäljningar, och flera guvernörer och lagstiftande församlingar trädde emellan för att giva ett sken av laglighet åt de skuldmoratorier, som förklarats av motsträviga gäldenärer. Försäkringsbolag och andra större innehavare av jordbrukshypotek sågo sig jämväl nödsakade att bevilja moratorier. Läget var liknande för städernas hypoteksgäldenärer, men i regel innehades stadshypoteken av finansinstitut, som voro bättre rustade att tillmötesgå gäldenärerna med beviljande av anstånd.

Det blev en av de allra angelägnaste uppgifterna för den i mars 1933 sammanträdande extra sessionen av kongressen att skapa en utväg ur detta läge. Ett av regeringen ingivet förslag i syftet underkastades omarbetning och införlivades såsom en andra del med den j o r d b r u k s l a g, som omsider utfärdades den 12 maj *(Agricultural Adjustment Act and Emergency Farm Mortgage Act)*. Kärnpunkten i här ifrågavarande del av lagen utgöres av bestämmelsen, att under en tid av högst två år de unionella hypoteksbankerna bemyndigades utgiva obligationer för lämnande av nya lån eller för inlösning av hypotek eller för utbyte av obligationer mot hypotek till ett sammanlagt belopp av 2 000 miljoner dollars, löpande med högst 4 % ränta och garanterade av unionen i vad avser räntan.

Huvudsyftet med den nya hypotekslagstiftningen utvecklades på följande sätt av president Roosevelt i hans diktamen vid lagens promulgation:

»Jag har nyss undertecknat jordbrukslagen, vilken innefattar en omreglering av jordbrukets skuldförhållanden. Lagen bereder lättnader icke endast för jordbruksgäldenärerna utan även för kreditorerna. Innehavare av jordbrukshypotek erhålla förmånen av att kunna utbyta dem mot de unionella hypoteksbankernas obligationer, varå räntebetalningarna äro garanterade av Förenta staternas skattkammare.

Jordbrukare, vilkas hypotek utbytes mot dessa obligationer, erhålla förmånen av lägre räntesatser och lindrigare betalningsvillkor. Det ligger i hela befolkningens intresse, att förmånerna av lagen utsträckas till alla, som därav äro i behov, och att ingen går förlustig dem på grund av bristande kännedom eller förhastade åtgärder. Därför riktar jag en särskild vädjan till hypotekskreditorer och andra, som ha fordringar på jordbrukare. Allt kommer att göras för att ombesörja verkställigheten på ett skyndsamt, hänsynsfullt och rättvist sätt.

Alla förberedelser, som i förväg kunnat träffas av de unionella hypoteksbankerna, ha vidtagits. Ansökningar kunna emellertid icke leda till omedelbar påföljd. Tid erfordras för granskning, värdering och komplettering av ingivna handlingar.

Jag riktar därför en trängande hemställan till hypotekskreditorer, att, till dess tillfälle givits att bringa i verkställighet hypoteksföreskrifterna i jordbrukslagen, avstå från inledande av exekutivt förfarande och från åtgärder för att frånhända jordbrukare, som

stå i skuld till dem, deras egendom. Jag uppmanar dem att samverka med vederbörande i hypoteksbankerna, ombud för kommissionären för jordbrukslån och med sina gäldenärer bland jordbrukarna för att få till stånd överenskommelser, som göra exekutiva försäljningar onödiga. Ett sådant tillvägagångssätt står i överensstämmelse med såväl det allmännas plikt som den enskildes intresse.»

En andra grundpelare för kreditregleringen bildar jordbrukskreditlagen av den 16 juni 1933 *(Farm Credit Act)*, vilken avser att genomföra en nyorganisation av kreditförmedlingen på kooperativ grund. För denna liksom för jordbrukslagens andra del redogöres närmare i det följande.

Vid sidan härav kunna nämnas de provisoriska anstalter, som, väsentligen dock i prisregleringssyfte, träffats för belåning av vissa stapelprodukter. För detta ändamål har först och främst den 6 oktober 1933 upprättats en särskild organisation i bolagsform, benämnd »Commodity Credit Corporation» med ett begynnelsekapital å 3 milj. dollars, vilken till en början inriktat sig på att åt odlare utlämna lån å i lagerhus befintlig bomull av 1933 års osålda skörd efter 10 cents per pound och mot 4 % ränta, mot villkor av den odlade arealens begränsning med 40 % under 1934 gentemot genomsnittet 1928—1932. Enligt uppgift lämnad av National Industrial Conference Board skulle ifrågavarande lån komma att belöpa sig till sammanlagt 250 miljoner dollars. Enligt andra, sannolikt mera tillförlitliga uppgifter skulle lånesumman röra sig omkring 100 miljoner dollars.

Därefter har man gripit sig an med belåning av majs efter ett pris av 45 cents per bushel för handelsduglig vara. Majsen förvaras under sigill å gården, i stater, där lagstiftning finnes om lagerhusbelåning; i andra stater lagras majsen i offentliga lagerhus. Som säkerhet tjäna lagerbevis; räntan utgör 4 %. Som villkor för lån gäller även i detta fall, att låntagaren lämnar sin medverkan till produktionsbegränsningsplanen (för majs 20 % under 1934 gentemot 1932—1933, för grisar 25 % under 1934 gentemot $^1/_{12}$ 1931—$^1/_{12}$ 1933). Lånen beräknas komma att uppgå till sammanlagt 150 à 200 miljoner dollars.

Ett liknande syfte bl. a. tjänar den »Federal Surplus Relief Corporation», som upprättades den 4 oktober 1933 för uppköp massvis av vete, bomull, ull, fläsk, smör m. m. att utdelas bland behövande. Fördelningen sker med anlitande av livsmedelsdistributörer, som lämna sin medverkan mot ersättning efter allmännyttiga principer.

* * *

Kreditregleringen bildar i förening med produktionsregleringen grundvalen för det allmänna återhämtningsprogrammet, i vad detta avser jordbruket. De syften, som uppställas i den nya kreditlagstiftningen, kunna sägas vara lika vidsträckta och betydelsefulla som syftena med produktionsregleringen. Avsikten är att genomföra icke blott en omreglering av hypoteksskulden, till den del gäldenärerna äro i mest trängande behov av lättnader, utan även en reorganisation av kreditförmedlingen genom upprättandet av ett nätverk anstalter spridda över hela landet. Som stomme betjänar man sig dels av det bestående unionella hypoteksbankssystemet, dels av ett av unionen upprättat system av anstalter för kreditförmedling på kooperativ grund. Det hela inordnas under en riksorganisation för jordbrukskredit (»FCA»), vars ledning bekläddes med nästan diktatorisk myndighet.[1] Det bör erinras, att Förenta staterna på detta område har att återhämta mycket, som förut blivit försummat.

Det kan knappast väntas, att den föreliggande uppgiften skulle ha nått sin slutgiltiga lösning. Liksom produktionsregleringsprogrammet kan kreditregleringspro-

[1] Som chef för FCA har tidigare fungerat nuvarande finansministern Henry Morgenthau, Jr., vilken efterträtts av f. professorn William I. Myers, Cornell University.

grammet sägas beteckna ett första steg för uppgiftens överförande på det praktiska planet. Sannolikt skall det visa sig, att den i all hast och under så krävande förhållanden uppförda strukturen lider av många bristfälligheter och inkongruenser, som nödvändiggöra omläggning i vissa delar.

Hypotekslättnader m. m. (jordbrukslagen den 12 maj 1933, del II). Jordbrukslagen är i dess andra del avsedd att bringa lättnad i den skuldbörda, som påvilar den amerikanska jordbruksegendomen. Under den Hooverska regimen ombesörjdes kreditgivningen åt jordbruket av ett stort antal offentliga och halvt offentliga anstalter. I kraft av de utomordentliga befogenheter, som tilldelades president Roosevelt, indrog denne en del av dessa institutioner, sammanslog och ombildade andra, varjämte genom en i mars 1933 utfärdad förordning samtliga jordbrukskreditanstalter sammanfördes under Farm Credit Administration (»FCA»). Meningen är, att administrationen och dess organ ävensom de anstalter, vilka tillskapats i kraft av jordbrukskreditlagen den 16 juni 1933 (se nedan), skola bilda ett nätverk av kreditanstalter, som nå även den minste brukare i avlägsna jordbrukskommuner.

Enligt jordbrukslagen (II: 1) bemyndigas de på 12 distrikt fördelade unionella hypoteksbankerna (Federal Land Banks) att under en tid av högst två år utgiva obligationer till ett sammanlagt belopp av 2 000 miljoner dollars för lämnande av nya lån eller för inlösning av hypotek eller för utbyte av obligationer mot hypotek. Räntan, som skall uppgå till högst 4 % om året, garanteras av unionen.[1] Utgivningen sker under medverkan och viss kontroll av den under FCA sorterande kommissionären för jordbrukslån (Farm Loan Commissioner). De unionella hypoteksbankerna bemyndigas vidare att inköpa, nedsätta och omreglera jordbrukshypotek inom en gräns av 50 % av den intecknade egendomens »normala» värde och 20 % av värdet av permanenta förbättringar därå.

För att uppmuntra de unionella hypoteksbankerna att prolongera jordbrukares förfallna skuldförbindelser bemyndigas finansministern att teckna kapital i bankerna till belopp svarande mot beloppet av beviljade prolongationer; härför ställes ett anslag av 50 miljoner dollars till finansministerns förfogande. Genom en annan föreskrift begränsas räntan å hypotekslån utlämnade av de unionella hypoteksbankerna genom förmedling av jordbrukskreditföreningar samt å nya lån lämnade före 12 maj 1935, under fem år till 4½ %, varjämte ytterligare bestämmes, att, om låntagaren icke brustit i fullgörandet av övriga förpliktelser enligt hypoteket, någon inbetalning av kapitalet icke skall krävas under en tid av fem år. I de fall, då förluster kunna drabba hypoteksbankerna på grund av räntenedsättningen, föreskrives ersättning härför ur ett särskilt anslag å 15 miljoner dollars.

På platser, där det saknas jordbrukskreditföreningar för förmedling av hypotekslånen, träffas anstalter för direkta lån mot första hypotek från hypoteksbankerna efter beprövande av kommissionären för jordbrukslån. Härför ha träffats anordningar liknande de andelsteckningar, som skola verkställas av låntagare i vanliga byggnadskreditföreningar (andelsteckning till 5 % av lånets belopp att tjäna som kollateral säkerhet). I hypoteksförskrivningen tages sikte på bildandet av en jordbruksförening bland låntagarna, så snart dessa nått tillräckligt antal; för att uppmuntra sammanslutningsidén lämnas utfästelse om räntenedsättning vid lån genom förmedling av på dylikt sätt bildad förening.

Räntan för direkta lån överstiger med ½ % räntan för lån utlämnade genom förmedling av jordbrukskreditföreningar.

Vid sidan härav avser jordbrukslagen (II: 2) att genomföra likvidering av de i aktiebolagsform opererande jordbruksbankerna (Joint Stock Land Banks), vilka förefinnas till ett antal av 49. Den för kreditgivning åt nödställda

[1] Till innevarande session av kongressen har regeringen inlämnat förslag om unionsgaranti jämväl för obligationernas kapitalbelopp. Förslaget har numera antagits av kongressen.

banker, järnvägsbolag m. m. den 2 februari 1932 upprättade Reconstruction Finance Corporation bemyndigas att ställa till förfogande för kommissionären för jordbrukslån ett belopp av 100 miljoner dollars för lån till högst 4 % mot säkerhet av hypotek i till bankerna förskrivna eller av dem ägda jordbruksfastigheter upp till 60 % av fastighetens »normala» värde såsom hjälp vid bankernas likvidering på vanlig väg, mot villkor att de nedsätta räntan för belånade första hypotek till 5 % och förplikta sig att, utom i undantagsfall, icke vidtaga exekutiva åtgärder mot låntagarna under en tid av två år. För att ytterligare förekomma exekutioner bemyndigas kommissionären för jordbrukslån att utlämna nödhjälpslån till bankbolagen inom vissa gränser och på vissa villkor.

Vidare skall enligt jordbrukslagen (II: 3) Reconstruction Finance Corporation ställa till förfogande för kommissionären för jordbrukslån en fond å 200 miljoner dollars, varur skola utlämnas amorteringslån upp till 5 000 dollars mot högst 5 % ränta och säkerhet av inteckning i fast och lös egendom, inkl. skörd, intill 75 % av »normala» värdet för följande ändamål: 1) omreglering av jordbrukarens skuldförhållanden; 2) driftskapital för jordbruk; 3) inlösning eller återköp av jordbruksegendom, som försålts exekutivt under tiden efter den 1 juli 1931.

Ytterligare (II: 4) ställes till förfogande en fond å 50 milj. dollars såsom hjälp åt jordförbättringsdistrikt för omreglering eller nedsättning av utestående skuld å fullbordade jordförbättringsföretag (torrläggning, bevattning m. m.), vilka efter värdering befinnas vara ekonomiskt bärkraftiga. Därjämte meddelas bestämmelser om förskottering av medel för fullbordandet av liknande företag, som för närvarande äro under utförande, med anlitande av en enligt tidigare lagstiftning upprättad jordförbättringsfond.

Reorganisationen av kreditförmedlingen (jordbrukskreditlagen den 16 juni 1933). Av måhända än större betydelse för jordbrukskrediten äro de föranstaltningar, som skola träffas enligt den förut omnämnda jordbrukskreditlagen av den 16 juni 1933. Grunddragen av denna lagstiftning skola i det följande angivas.

Enligt lagen bemyndigas chefen för FCA att upprätta fyra olika slag av kreditanstalter, nämligen: 1) kreditbolag för produktionskredit (Production Credit Corporations); 2) kreditföreningar för produktionskredit (Production Credit Associations); 3) en centralbank för kooperativa föreningar; samt 4) distriktsbanker för kooperativa föreningar. Tolv olika kreditbolag upprättas, ett i varje stad där en unionell hypoteksbank har sitt säte, med ett begynnelsekapital å 7·5 miljoner, vilket å unionens vägnar tecknas av chefen för FCA. För ändamålet skall användas en rörlig fond å 120 miljoner dollars bildad av bidrag dels från unionens skattkammare och dels från Reconstruction Finance Corporation.

Kreditbolagen ha rätt att förvärva andelar av A-typ i kreditföreningar bildade inom deras resp. distrikt, till belopp ungefär svarande mot 20 % av föreningarnas utestående lånesumma, dock så att detta belopp må höjas av chefen för FCA; minimibeloppet utgivna andelar av A-typen i var förening skall utgöra 5 000 dollars, såvida icke föreningen samtycker till lägre belopp. Även kunna bolagen förvärva andelar i kreditföreningar bildade på annat sätt än lagen föreskriver, stående under kontroll av kooperativa jordbruksföreningar. Sålunda förvärvade andelar skola äga prioritetsrätt vid likvidering av föreningarnas tillgångar, vara berättigade till utdelning på samma villkor som andra andelar samt få icke vid något tillfälle överstiga 75 % av en förenings hela inbetalta kapital. Föreskrifter meddelas om bestridandet av utgifter och förluster å verksamheten ävensom kapitalförluster samt om bildandet av en reservfond svarande mot minst 25 % av bolagets inbetalta kapital. Reservfonden skall investeras i unionsobligationer eller i andelar av A-typ i kreditföreningar. Föreskrifter meddelas också om inbetalning av överskjutande del av

reservfonden till den förut omnämnda rörliga fonden för inlösning av kapital i bolagen.

Ledningen av kreditbolagen (liksom av distriktsbankerna) utövas ex officio av ledningen för resp. unionella hypoteksbanker, under tillsyn av chefen för FCA.

Kreditföreningarna, vilka stå under tillsyn och ledning av chefen för FCA, kunna bildas av tio eller flera jordbrukare för erhållande av lån enligt lagens bestämmelser. Föreningarnas andelskapital utgives i två serier av andelar med ett nominalvärde av 5 dollars för varje andel. Andelar av A-typen övertagas av kreditbolagen på de villkor, som nyss beskrivits. Andelar av B-typen, med vilka är förenad rösträtt efter en röst för varje delägare oberoende av antalet ägda andelar, övertagas av låntagare i föreningarna. Varje andelsägare av B-typen skall, inom två år efter det han upphört vara låntagare, utbyta dessa, efter ett bokfört värde icke överstigande det nominella, mot andelar av A-typen. Samtliga andelar äro berättigade till lika utdelning, men föreningens styrelse kan efter eget beprövande använda utdelning tillkommande andelsägare av B-typen till likvidering av andelsägarens skuld till föreningen. Andelar av A-typen äga företräde vid fördelning av föreningens tillgångar, då föreningen träder i likvidation. Så länge ett kreditbolag är andelsägare i en förening, skall valet av föreningens styrelse vara underställt godkännande av ordföranden i kreditbolaget, vilken ock när som helst kan avlägsna föreningens styrelsemedlemmar och dess tjänstemän.

Utdelningen å föreningarnas andelar är begränsad till 7 % och en garantifond skall uppläggas, svarande mot minst 25 % av föreningens inbetalta kapital. Garantifonden skall placeras enligt bestämmelser utfärdade av vederbörande kreditbolag.

För lån åt jordbrukare skola gälla sådana villkor, räntesatser och säkerhetsbestämmelser, som föreskrivas av bolaget. Lån får icke understiga $ 50 men ej heller överstiga 20 % av föreningens kapital och garantifond, dock så, att lån må lämnas upp till 50 % av kapitalet och garantifonden, därest av bolaget godkänd säkerhet ställts, samt utöver 50 %, om lånet godkänts av vederbörande avdelning inom FCA. Av låntagaren fordras, att han vid tiden för lånets utlämnande skall vara innehavare av andelar av B-typen, till ett belopp svarande mot 5 % av lånets storlek efter ett bokfört värde å andelarna icke överstigande det nominella.

Föreningarna äro berättigade att erhålla lån från och rediskontera papper hos de på 12 distrikt fördelade unionsbankerna för medellång kredit (Federal Intermediate Credit Banks). Endast med tillstånd av chefen för FCA kunna föreningarna vända sig till annan anstalt.

I lagens tredje del meddelas föreskrifter om en centralbank för kooperativa föreningar, varå stiftelsebrev utfärdades av chefen för FCA den 13 september 1933, med ett kapital av 50 miljoner dollars, som helt äges av unionen. Styrelsen för banken består av sju medlemmar med chefen för det kooperativa bankväsendet inom FCA (Cooperative Bank Commissioner) såsom ordförande. De övriga sex styrelsemedlemmarna utses av chefen för FCA, dock så att efterträdarna till tre av de först utsedda skola utses efter val av låntagarna, med undantag för distriktsbankerna. Mandattiden utgör tre år och utlöper varje år för två av de sex medlemmarna. Någon annan ersättning än dagtraktamente samt ersättning för av uppdraget förorsakade kostnader utgår icke till styrelsens medlemmar.

Lån utlämnas dels till kooperativa föreningar för de ändamål och på de villkor, som angivas i lagen om försäljning av jordbruksprodukter (Agricultural Marketing Act), dels till distriktsbankerna under form av diskonteringslån m. m. samt på de villkor, som fastställas av styrelsens ordförande.[1]

---

[1] Framhålles må, att det här är fråga om kooperativa inköps- och försäljningsföreningar till skillnad från de nyss beskrivna föreningarna för produktionskredit.

Kapitalets storlek fastställes av chefen för FCA allt efter behovet bland låntagarna, vilka utgöras av kooperativa föreningar och distriktsbankerna; kapitalet fördelar sig på aktier om $ 100 nominalvärde. Ur en till förfogande ställd rörlig fond kan FCA:s chef för unionens räkning teckna aktier i centralbanken. Rörelsekapital anskaffas genom utgivande av debentures till belopp icke överstigande fem gånger det inbetalta kapitalet jämte reservfonden. Som säkerhet för debentures tjäna kassamedel, unionsobligationer samt skuldförskrivningar och andra obligationer till belopp svarande mot utestående debentures.

För erhållande av lån från centralbanken skola kooperativa föreningar vid tiden för lånets upptagande vara ägare av aktier i banken till bokförda värdet, svarande mot 5 % av lånets belopp. Vid lånets återbetalning skola dessa aktier inlösas av centralbanken till inköpsvärdet med eventuellt avdrag för inträdd kapitalvärdeförsämring. I fråga om kooperativa föreningar, som enligt den särstatliga lagstiftningen äro förhindrade att teckna aktier i centralbanken, meddelas bestämmelser om aktieteckningens ersättande med inbetalning till en garantifond.

Av inkomsten å verksamheten skall minst 25 % anslås till uppläggning och vidmakthållande av en reservfond svarande mot minst 25 % av kapitalets och garantifondens belopp. Återstoden kan, med tillstånd av ordföranden i styrelsen, användas till utdelning å aktiekapitalet och garantifonden, dock högst upp till 7 % per år. Utdelning å aktiekapital tillhörigt unionen skall gottskrivas den förut omnämnda rörliga fonden.

Vad slutligen beträffar distriktsbanker för kooperativa föreningar, skall dylik upprättas i var och en av de 12 städer, där unionell hypoteksbank finnes. Bestämmelserna om aktieteckning (inklusive sådan för unionens räkning), disponering av inkomst å verksamheten, reservfond och utdelning sammanfalla så gott som fullständigt med bestämmelserna för centralbanken, dock så att de befogenheter, som enligt dessa bestämmelser tillkomma centralbanksstyrelsen, utövas av distriktsbankernas styrelser. För distriktsbankerna gäller likaså, att kapitalets storlek av chefen för FCA fastställes till belopp svarande mot behovet bland låntagarna. Lån utlämnas till kooperativa föreningar för de ändamål, som avses i lagen om försäljning av jordbruksprodukter, samt på de villkor, som fastställas av bankstyrelsen med godkännande av chefen för FCA.

Det kunde tyckas, att distriktsbankernas verksamhet skulle kollidera med centralbankens, eftersom bägge ha till uppgift att utlämna lån till kooperativa föreningar. I verkligheten torde dock någon sammanblandning av funktionerna icke komma att äga rum, emedan chefen för FCA i lagen uttryckligen bemyndigas att avgränsa de kategorier av låntagare, till vilka kredit utlämnas, och beloppet av de individuella lånen, till förekommande av dubbelarbete och tryggande av största möjliga effektivitet i långivningen. Enligt en författares utsago är det icke otänkbart, att centralbanken kan komma att intaga samma ställning till distriktsbankerna som Federal Reserve-styrelsen till reservbankerna.[1]

Huru den nya kreditlagstiftningen verkar.

Man har att skilja mellan 1) den nya lagstiftningen om hypotek, som innehålles i jordbrukslagen den 12 maj 1933, andra delen och 2) lagstiftningen om driftskredit åt jordbruket, som innehålles i jordbrukskreditlagen den 16 juni 1933.

Hypotekslagstiftningen. Hypotekskrediten för det amerikanska jordbruket har tidigare till övervägande del besörjts av försäkringsbolag, banker, hypoteksbolag

[1] Charles A. Beard & George H. E. Smith: The Future Comes. A Study of the New Deal. New York 1933.

och enskilda samt endast till en mindre del av de unionella hypoteksbankerna (Federal Land Banks), vilka den nya lagstiftningen nu avser att göra till förnämsta organ för hypoteksbelåningen. Hypotekslånens summa fördelade sig den 1 januari 1928 på olika slags kreditgivare som följer:

Procent av hypotekslånesumman

Försäkringsbolag	22·9	Jordbruksbanker	7·0
Unionella hypoteksbanker	12·1	Enskilda personer	29·6
Affärsbanker	10·8	Andra	7·2
Hypoteksbolag	10·4		100·0

De till ett antal av 12 i hela landet uppgående unionella hypoteksbankerna upprättades 1916 och deras kapitalställning framgår därav att den 30 juni 1933 sammanlagda kapitalet uppgick till $ 188 514 499, varav $ 124 817 729 ägdes av unionen och $ 62 847 380 av de såsom förmedlare av hypotekslånen fungerande jordbruks-kreditföreningarna (National Farm Loan Associations).

De unionella hypoteksbankernas utestående hypotekslån utgjorde den 30 juni 1933 ett totalbelopp av $ 1 118 434 268, vartill medel anskaffats genom försäljning av bankens obligationer till belopp av $ 1 147 897 220. Den nya lagen medgiver, som förut nämnts (sid. 193), en extra emission å 2 000 miljoner dollars i skattefria 4 %-obligationer.

Ändamålet med den nya emissionen är kapitalanskaffning för utlämnande av nya lån, inlösning av hypotek och utbyte av obligationer mot hypotek. Lån lämnas för inköp av jord, inventarier, gödningsämnen och kreatur, byggnader och jordförbättringar, likvidering av hypoteks- och annan skuld samt för jordbruksändamål i allmänhet. Väsentligen är dock emissionen av dessa obligationer avsedd för omreglering av hypoteks- eller annan skuld. Mer än nio tiondelar av utlämnade lån ha tjänat detta syfte.

Lånen kunna uppgå till $ 25 000 och i särskilda fall till $ 50 000. Företräde lämnas emellertid lån understigande $ 10 000.

De nyssnämnda jordbrukskreditföreningarna, vilka förmedla lånen från de unionella hypoteksbankerna, äro ansvariga för dessa lån. Föreningarnas medlemmar utgöras uteslutande av låntagande jordbrukare, vilka måste teckna andelar i vederbörande förening upp till 5 % av lånets belopp; medlemsansvarigheten begränsar sig numera till de tecknade andelarnas belopp, medan före den 16 juni 1933 tillkom ytterligare ansvarighet för ett lika stort belopp. De tecknade andelarna tjäna som kollateral säkerhet för de genom föreningen förmedlade lånen från de unionella hypoteksbankerna. Föreningen tecknar i sin ordning andelar till lika stort belopp i bankerna, vilka likaledes tjäna som säkerhet för lånen.

Vid lån direkt från hypoteksbankerna utan förmedling av jordbrukskreditföreningar teckna låntagarna andelar i bankerna likaledes upp till 5 % av lånets belopp, vilka andelar sedermera vid förenings bildande övertagas av denna, medan låntagaren i stället tecknar andelar till motsvarande belopp i föreningen.

För lån förmedlade genom jordbrukskreditföreningar erlägges en ränta, som med högst 1 % får överstiga räntan å bankens obligationer; för direkta lån erlägges ytterligare ½ %. Under en tid av 5 år, räknat från 11 juli 1933, nedsättes räntan å förstnämnda slag av lån till 4½ %, gällande detta såväl utestående lån som nya, vilka utlämnas före den 12 maj 1935; för direkta lån blir den reducerade räntan ½ % högre. Likaså suspenderas amorteringen fram till 11 juli 1938 å utestående lån och nya, som utlämnas före den 12 maj 1935.

Lån utlämnas endast mot första inteckning, inom 50 % av egendomens »normala» värde och 20 % av däråa gjorda permanenta förbättringar. Det »normala» värdet räknas på basis av genomsnittliga priset för jordbruksprodukter 1909—1914, med hänsyn dock tagen till ökade skatter och andra omkostnader samt till

»förändringar i det ekonomiska läget för produkterna». I praxis antages »normala» värdet komma att stanna ungefär halvvägs mellan värdet 1909—1914 och nuvarande värde.

Återbetalning sker efter amorteringsplan, sträckande sig över en längre följd av år, vanligen 30 à 40 år, stundom dock även 20 år. Amorteringsplanen kan omregleras och återbetalningstiden förlängas för ytterligare 40 år.

Ur den förut omnämnda, till förfogande för kommissionären för jordbrukslån ställda fonden å 200 miljoner dollars utlämnas, som nämnts, lån för 1) omreglering av jordbrukarens skuldförhållanden, vare sig för skulden ställts säkerhet eller icke; 2) driftskapital för jordbruket; 3) återförvärv av egendom, som försålts exekutivt efter den 1 juli 1931 (och före den nya lagens ikraftträdande).

Lånen utlämnas icke blott mot första inteckning, såsom vid hypoteksbankslånen, utan även och företrädesvis mot andra hypotek, inom 75 % av egendomens »normala» värde; supplerande säkerhet kan ställas i lös egendom, såsom kreatur, inventarier och skördar.

Lånen få, som nämnts, uppgå till högst $ 5 000 och förräntas med 5 %. Är beloppet icke tillräckligt för att täcka jordbrukarens utestående skuld, förutsättes, att han med kreditorerna träffar överenskommelse om sådan jämkning, att 25 % av egendomsvärdet lämnas skuldfritt. Vid lån mot andra hypotek kommer innehavaren av bottenінteckningen att av kommissionären för jordbrukslån uppmanas till viss inskränkning av rätten att indriva sin fordran enligt föreskrifter, som framdeles komma att utfärdas.

Med amorteringen beviljas uppskov under de tre första åren av lånets löptid. För lån mot första och andra inteckning i fast egendom för nedsättning och omreglering av existerande hypotek utgör amorteringstiden högst 40 år, för andra lån högst 10 år efter amorteringens början.

I fråga om samtliga hypotekslån skall gälla, att nödställda gäldenärer lämnas företräde.

Det uppgives, att ansökningar om hypotekslån å sammanlagt 2 000 miljoner dollars ingivits. Vid mitten av januari 1934 hade dylika lån beviljats endast för 270 miljoner, varvid dock är att märka, att utlåningen först i oktober och november månader började taga verklig fart, efter det att det nödvändiga administrativa förberedelsearbetet utförts genom upprättandet av filialer i orterna, anställning och utbildning av värderingsmän och övrig personal m. m. I närvarande stund beviljas varje dag ett belopp av omkring 5 miljoner dollars.

Å andra sidan har kapitalanskaffningen genom emission av 2 000 miljoner i 4 % hypoteksbanksobligationer icke slagit väl ut. Till början av 1934 hade dylika obligationer emitterats endast för 150 miljoner — och dessa ligga som säkerhet för förskott från Reconstruction Finance Corporation. För att göra obligationerna mera begärliga för försäkringsbolagen och andra stora innehavare av jordbrukshypotek har beslut fattats av kongressen om unionsgaranti icke blott för räntan utan även för kapitalet, och för låneoperationernas ombesörjande beslöts bildandet av ett bolag (Federal Farm Mortgage Corporation) med ett av unionen tecknat kapital å 200 miljoner dollars. Emissionen av obligationer övertages av bolaget, dock att hypoteksbankerna skola fortfara att utgiva obligationer avsedda för omreglering av hypotek. Samtidigt beslöts, att den till förfogande för kommissionären för jordbrukslån ställda amorteringslånefonden skall ökas från 200 till 800 miljoner dollars, vartill medel skola erhållas genom emission av bolagets obligationer.[1]

Huvudsyftet med den nya hypotekslagstiftningen är, som nämnts, att på en mera varaktig basis och mot förmånligare villkor omreglera jordbrukarnas skuldför-

[1] Se sid. 193, noten.

hållanden och sätta dem i stånd att likvidera varuskulder, erlägga skatterestantier o. s. v. Att ett inskridande på detta område var av högsta nöden belyses av en i en kommuniké från FCA lämnad uppgift, att ett överraskande stort antal med den nya lagstiftningens hjälp ordnade skulder dragit sådana räntor som 36 % och 42 % om året, vilket varit möjligt på grund av flera delstaters lagstiftning om »small loans».

Vid sidan härav har igångsatts ett omfattande arbete på att lätta skuldbördan genom frivilliga uppgörelser med kreditorerna. I 35 olika stater ha guvernörerna träffat anstalter för tillsättande grevskapsvis av ett tusental nämnder med särskild uppgift att få till stånd godvilliga uppgörelser (County Farm Debt Adjustment Committees).

Lagstiftningen om driftskredit åt jordbruket. Lagen om jordbrukskredit den 16 juni 1933 skapar ett helt nytt system för förmedling av kredit dels till kooperativa produktionsföreningar, dels till kooperativa inköps- och försäljningsföreningar.

Vad först beträffar produktionskrediten, upprättas i samma tolv centra som de unionella hypoteksbankerna lika många kreditbolag (Production Credit Corporations), vilka ha gemensam styrelse med hypoteksbankerna, liksom för övrigt också med de förut omnämnda unionsbankerna för medellång kredit (Federal Intermediate Credit Banks) och de nyupprättade distriktsbankerna för kooperativa inköps- och försäljningsföreningar, om vilka mera i det följande. På detta sätt centraliseras hela jordbrukskreditgivningen i de tolv distrikten.

Kreditbolagens uppgift består i att 1) organisera produktionsföreningar, 2) förse dessa med erforderligt grundkapital och 3) biträda med tillsynen över föreningarna. De skulle kunna betecknas som »holding-companies» i förhållande till föreningarna.

För erhållande av driftskredit till produktionen, exempelvis för uppförande av mejerier, lagerlokaler för potatis, spannmålselevatorer o. s. v. voro de amerikanska jordbrukarna förut hänvisade till affärsbankerna eller, sedan 1923, till bildandet av jordbrukskreditbolag (Agricultural Credit Corporations) med $ 10 000 minimikapital, genom vilkas förmedling den önskade driftskrediten kunde erhållas från unionsbankerna för medellång kredit. Affärsbankerna, särskilt i farmardistrikten, kommo som bekant att till stor del dragas med i det allmänna kreditsammanbrottet — antalet minskades från 27 000 år 1928 till 16 000 år 1933 — och jordbrukskreditbolagen voro icke lämpade för en på bredare basis lagd kreditförmedlingsrörelse. I detta läge skola de nya kreditbolagen nu träda hjälpande emellan genom att upporganisera ett verkligt system av lokala produktionsföreningar. De skola, närmare bestämt, förhjälpa produktionsföreningarna att erhålla kredit från unionsbankerna för medellång kredit.[1]

Varje kreditbolag förses av unionen med ett begynnelsekapital å $ 7 500 000, för vilket de kunna förvärva andelar av s. k. A-typ i produktionsföreningar inom resp. distrikt. Bolagens andelsinnehav i resp. föreningar skall till beloppet så nära som möjligt svara mot 20 % av föreningens lånesumma. Föreningens medlemmar, vilka uteslutande bestå av låntagare, bidraga var och en med 5 % av erhållna lån. Vid en beräknad lånesumma för viss förening å $ 100 000 tecknar sålunda bolaget $ 20 000 i andelar av A-typ och, om lånen komma att uppgå till den beräknade summan, blir föreningsmedlemmarnas bidrag $ 5 000 i andelar av B-

[1] Kreditbolagen träda i stället för de tolv provisoriska kreditbolag (Regional Agricultural Credit Corporations), som för något mer än ett år sedan upprättades av Reconstruction Finance Corporation, ävensom för låneanstalter för utsäde, fodermedel m. m., vilka funnits sedan 1917.

typ. Bolaget kommer sålunda att äga fyra femtedelar av föreningens andelskapital.[1]

Andelar av A-typ medföra icke rösträtt i föreningen, men de äga prioritetsrätt vid likvidation och äro lika berättigade till utdelning med andelar av B-typ; utdelningen är begränsad till 7 %. Varje medlem (låntagare) i föreningen äger en röst, oberoende av antalet innehavda andelar av B-typ. Andelar av B-typ kunna endast överlåtas till annan medlem eller till låneberättigad jordbrukare, och fordras för överlåtelse föreningsstyrelsens godkännande. Inom två år efter lånets slutbetalning skall andel av B-typ utbytas mot andel av A-typ, efter bokfört värde icke överstigande det nominella, såvida den icke dessförinnan överlåtits till låntagare i föreningen.

Innan utdelning får äga rum, skall föreningen ha uppsamlat en reservfond svarande mot 25 % av inbetalta andelskapitalet.

Andelsägande kreditbolag har synnerligen långt gående befogenheter med avseende å föreningens ledning, bolagets ordförande fastställer val av styrelse, kassaförvaltare och lånenämnd samt kan när som helst avlägsna medlem av styrelsen eller funktionär.

Lån utlämnas av föreningarna för produktiva jordbruksändamål i allmänhet, inklusive framställning och bärgning av skördar, samt uppfödning av kreatur för avel och slakt. Vid låns beviljande kommer i betraktande icke endast säkerhet i form av panträtt i kreatur, inventarier och gröda utan även den lånesökandes karaktärsegenskaper och förmåga att gälda lånet med inkomsten av produkternas försäljning.

Lån lämnas icke till mindre belopp än $ 50. Enskild får icke låna större belopp än 20 % av andelskapital och reservfond, såvida icke för lånet finnes kollateral säkerhet godkänd av kreditbolaget, i vilket fall lån kan lämnas upp till 50 % av kapital och reservfond. Föreligger godkännande av vederbörande kommissionär i FCA, kan lån lämnas till än större belopp.

Lånevillkor, räntesatser och säkerhetens beskaffenhet bestämmas av kreditbolaget. Lånen utlämnas i allmänhet för en tid av högst 1 år och i intet fall för längre tid än 3 år. Föreningen är ansvarig för utlämnade lån och den enskilde låntagaren intill beloppet av ägda andelar.

Som säkerhet skall i vanliga fall tjäna panträtt i lösegendom, såsom växande gröda, inventarier och kreatur.

I verkligheten blir låneräntans storlek beroende av, på vad villkor medel kunna anskaffas av unionsbankerna för medellång kredit, vilka i öppna marknaden försälja debentures med högst 5 års löptid och belåna föreningarnas förskrivningar mot det i värdepapper anbragta andelskapitalet såsom kollateral säkerhet. Föreningarnas utlåningsränta får med högst 3 % överstiga den ränta bankerna betinga sig, vilken för närvarande växlar mellan 3 % och 3½ %. Debentures ha kunnat säljas mot c:a 2 % ränta.

Samtliga tolv kreditbolag ha upprättats och 400 produktionsföreningar ha bildats, av vilka många trätt i verksamhet. Föreningarnas verksamhetsområde omfattar ett till flera grevskap.

Vad slutligen beträffar kreditförmedlingen till kooperativa inköps- och försäljningsföreningar, vilken ombesörjes av den nyupprättade centralbanken med dess 12 distriktsbanker, är föga att tillägga utöver det förut sagda, utom vad gäller lånevillkoren.

För att en kooperativ förening skall kunna erhålla lån fordras 1) att den består av jordbruksproducenter; 2) att föreningens verksamhet avser medlemmarnas ge-

[1] Kreditbolagen kunna jämväl teckna andelar upp till 75 % av hela inbetalta kapitalet i produktionsföreningar, som stå utanför 1933 års lag om jordbrukskredit, såvida dessa föreningar stå under kontroll av kooperativa inköps- eller försäljningsföreningar.

mensamma bästa; 3) att försäljningen till andra än medlemmar icke överstiger 50 % av hela omsättningen; 4) att utdelning å kapitalet är begränsad till 8 % per år; 5) att varje medlem är berättigad till en röst.

Lån utlämnas, vad de kooperativa bankerna beträffar, för följande två huvudändamål: 1) bestridande av löpande omkostnader (»working capital loans»); 2) uppförande och förvärv genom inköp eller arrende av lokaler, redskap m. m. för framställande, handhavande, lagring, förädling och saluförande av jordbruksprodukter och därav tillverkade livsmedelsartiklar (»facility loans»).

För lån av det senare slaget gäller som särskilda villkor, att lånet icke får överstiga 60 % av lokalernas värde; att inköpspriset eller hyran av chefen för FCA befinnes skäligt; att endast försäljnings-, däremot icke inköpsföreningar komma i fråga. Av föreningar, som erhållit lån för löpande omkostnaders bestridande, fordras, att de tid efter annan avge finansiella rapporter rörande sin verksamhet; minst en gång om året kräves fullständig revision av föreningens räkenskaper.

Låneräntan utgör för närvarande för lån av förra slaget 4 %, av senare slaget 4½ %. I lagen stadgas härom, att i förra fallet räntan skall med så nära som möjligt 1 % överstiga gällande diskontosats i unionsbanker för medellång kredit, i det senare överensstämma med gällande ränta å hypotekslån till medlemmar av jordbrukskreditföreningar (se ovan under »Hypotekslagstiftningen»).

Som säkerhet tjänar panträtt i fastigheter, redskap, inventarier m. m.

Lån av det förstnämnda slaget lämnas i allmänhet för en försäljningssäsong, av det senare slaget för längre tid, upp till 10 år, allt efter storleken av lånesökandens omsättning, inkomst och andra förhållanden inverkande på betalningsförmågan.

Såsom i det föregående framhållits, utlämnas lån till kooperativa föreningar av såväl centralbanken som distriktsbankerna. Meningen är att avgränsa resp. anstalters verksamhet på sådant sätt, att lån överstigande $ 500 000 falla på centralbanken och lån understigande detta belopp på distriktsbankerna; samtliga ansökningar om lån till mer än $ 300 000 skola emellertid ställas till centralbanken.

Härförutom är att omnämna, att kooperativa inköps- och försäljningsföreningar kunna erhålla varulån från unionsbanker för medellång kredit mot säkerhet av lagerbevis, konossement m. m. Dessa lån lämnas i allmänhet upp till 60 % à 70 % av säkerhetens värde samt avse att sätta föreningarna i stånd att lämna sina medlemmar förskott för tiden mellan leverans och försäljning, att finansiera transporter och lagring m. m. Bankernas ränta för dylika lån utgör f. n. i allmänhet 3 %.

Det kan tilläggas, att anordningar träffats för att jordbrukskrediten huvudsakligen endast skall komma de jordbrukare till godo, vilka sluta sig till regeringens produktionsplan. För detta ändamål är en omfattande kontrollapparat under upprättande med särskilda organ i grevskapen.

Kreditregleringsplanen för bostadsegnahem i Förenta staterna.

Av förste aktuarien *Erik Sjöstrand.*

Under de sista fyra åren har frågan om bostadskrediten blivit alltmer akut i Förenta staterna, sedan det visat sig allt svårare att erhålla dylik kredit på den privata kapitalmarknaden. Hypoteksmarknaden för bostadsfastigheter har utövat allt mindre dragningskraft på kapitalet, vilket i stället antingen hållits flytande eller sökt sig andra placeringar. Icke mindre än en fjärdedel av samtliga bostadshypotek restera för kapital och ränta, och husens ägare befinna sig i ett ytterst beträngt läge.

Det har därför framställt sig som den närmaste uppgiften att inskrida till hjälp för egnahemsägare, som i god tro inköpt sina fastigheter och däri placerat sina besparingar, men nu löpa fara att förlora sin egendom på grund av hypotekets uppsägning vid förfallotiden och omöjligheten att omplacera det eller på grund av oförmåga att erlägga ränta och amortering såsom följd av iråkad arbetslöshet. Att här inskrida är uppgiften för den institution, som upprättats under namn av Home Owners' Loan Corporation. En annan uppgift består i upplysningsverksamhet och propaganda bland spararna i landet för att få dem att placera sina pengar i de anstalter, som tjäna egnahemsägarnas lånebehov, vilken uppgift tillkommer de nyupprättade unionella spar- och låneföreningarna (Federal Savings and Loan Associations). Slutligen måste hela finansieringen av egnahemmen ställas på en tryggare basis och organiseras enligt mera enhetliga, sunda och ekonomiska principer, med utvidgade möjligheter för kapitalanskaffning, vilket bildar uppgiften för de redan bestående unionella egnahemslånebankerna (Federal Home Loan Banks).

Den samlade skuld, för vilken det amerikanska egnahemsbeståndet häftar, uppskattas till 20 000 miljoner dollars, medan för hela stadshypoteksmassan föreligger en beräkning från 1929, slutande på 37 000 miljoner dollars.[1] Den förstnämnda summan motsvarar ungefär hälften av unionens, delstaternas, grevskapens och kommunernas samlade skuld, vilken rör sig omkring 40 000 miljoner dollars. Den uppgår i det närmaste till samma belopp som järnvägarnas och allehanda allmännyttiga företags skuld, vilken utgör omkring 25 000 miljoner dollars. Den belöper sig till mer än det dubbla av jordbrukets hela intecknade skuld, vilken stannar vid 9 000 miljoner dollars.

Home Owners' Loan Corporation. Den nyss omnämnda Home Owners' Loan Corporation har av unionen försetts med ett kapital å 200 miljoner dollars samt bemyndigats att utfärda 4 % obligationer med 18 års löptid upp till ett belopp av 2 000 miljoner dollars, varå unionen garanterat räntan enligt lag av den 13 juni 1933 (Home Owners' Loan Act).[2] Dess uppgift är att bereda lättnad åt hypoteksgäldenärer, som råkat i svårigheter, och verksamheten går framför allt ut på att utbyta hypoteken mot de nya obligationerna. I landet finnas omkring tio miljoner bostadsegnahem, av vilka hälften torde vara intecknade. Då, såsom nyss nämndes, hypotekssumman för dessa fastigheter uppgår till 20 000 mil-

[1] G. F. Warren — F. A. Pearson: Prices. New York 1933.

[2] Förslag föreligger i kongressen om unionsgaranti jämväl för kapitalet, liksom redan medgivits ifråga om obligationer, utfärdade av de unionella hypoteksbankerna för jordbruket (se sid. 193 i detta häfte).

joner, skulle det, med användande av de medel, över vilka Home Owners Loan Corporation potentiellt förfogar, vara möjligt att omreglera en tiondedel av hypoteken, varmed majoriteten av de mest beträngda gäldenärerna skulle vara hjälpt. Utom det att gäldenären beredes en lättnad, erhåller hypoteksägaren så till vida en förmån, att han kommer i besittning av ett förstklassigt papper, ställt på innehavaren och lätt säljbart samt praktiskt taget skattefritt. Fastighetsmarknaden kommer därigenom också att i mindre grad tryckas av nödtvungna försäljningar, varigenom det kan väntas, att en bättre stämning skapas och finansieringen av nya egnahem stimuleras.

Bekanta äro strävandena under den Hooverska administrationen att med hjälp av unionella fonder stödja kapitalmarknaden. Den med unionens hjälp upprättade Reconstruction Finance Corporation hade i slutet av november 1933 under form av lån ställt till förfogande mer än 2 500 miljoner dollars, varav en stor del utlånats till banker, försäkringsbolag, hypoteksbolag samt byggnads- och låneföreningar, för att dessa anstalter, vilka svarat för så gott som all hypoteksbelåning, skulle erhålla en mer likvid ställning och kunna återupptaga sin utlåningsverksamhet i normal utsträckning till lättnad för bl. a. egnahemsägarna. Detta syfte har emellertid icke uppnåtts. Anstalterna i fråga läto likvidationsprocessen fortgå och många uppsade utestående hypotek, med följd att egnahemslånetagarnas ställning undan för undan försämrades.

Likaså kommo under Hooverregimen till stånd de förut omnämnda egnahemslånebankerna, avsedda att fungera såsom kreditanstaltsreserver (jfr reservbankerna och de unionella hypoteksbankerna för jordbruket) för de institutioner, vilka ägnade sig åt egnahemsbelåning, och att förstärka dessas kapitalställning. Egnahemslånebankernas kreditgivning tog ganska stor omfattning och bidrog i sin mån att stödja de anslutna institutionerna och i sista hand hypoteksgäldenärerna. På grund av arbetslöshet och andra ekonomiska förhållanden befunno sig emellertid många egnahemsägare i sådant läge, att ingen reguljär kreditanstalt ville övertaga deras hypotek, även om den egna kapitalinsatsen i hemmet representerade ett relativt betydande belopp. Det är för att bringa hjälp åt dessa, som Home Owners' Loan Corporation upprättats.

Korporationen företrädes i varje stat av ett ombud, vartill utses personer med erfarenhet på fastighetsmarknaden och intresse för verksamheten. Är fastigheten intecknad till hela värdet, kommer någon hjälpaktion icke i fråga, men i annat fall ombesörjer korporationen omreglering upp till 80 % av husets värde, såvida hypoteksinnehavaren samtycker till utbyte av hypoteket mot obligationer. Beloppet av den omreglerade krediten får icke i något fall överstiga $ 14 000 resp. 80 % av fastighetens värde. Den fordran korporationen förvärvar intecknas såsom första hypotek samt amorteras, börjande från fjärde året, genom månatliga inbetalningar eller i erforderliga fall per kvartal, halvår eller år under högst 15 års tid. Räntan utgår med högst 5 % om året och liberala villkor gälla i fråga om anstånd med dess erläggande liksom i fråga om amorteringen av kapitalet. Resterande skatter och onera samt kostnader för nödiga reparationer och underhåll betalas kontant, förutsatt att transaktionens hela belopp icke överstiger 80 % av fastighetens värde. Samma villkor gälla oberoende av om hypoteksinnehavaren utgöres av försäkringsbolag, hypoteksbolag, bank, byggnads- och låneförening eller enskild person. För att operationen skall kunna genomföras fordras emellertid, som nämnts, att hypoteksinnehavaren går med på att utbyta hypoteket mot obligationer.

På fastigheter, som eljest icke häfta för någon skuld, kunna på samma villkor utlämnas kontanta lån mot säkerhet i inteckning för likvidering av resterande skatter och onera samt för bestridandet av reparations- och underhållskostnader, upp till 50 % av fastighetsvärdet. Lån kunna ock utlämnas för inlösning av hypo-

tek, dock icke utöver 40 % av fastighetens värde; i någon större utsträckning kan inlösning icke ske, i brist på erforderliga medel. För sistnämnda lån, vilka jämväl intecknas, kan räntan få uppgå till 6 %.

Egnahemsfastigheter, som övergått till annan ägare genom exekutiv försäljning m. m., kunna återvinnas inom två år efter försäljningen, förutsatt att den nya ägaren samtycker till att i utbyte taga obligationer i likhet med hypoteksinnehavare.

För att en fastighet skall kunna få sina kreditförhållanden omreglerade enligt lagen den 13 juni 1933, gäller, att den skall innehavas med full äganderätt (fee simple) eller på minst 99 års upplåtelse (leasehold) samt att dess värde icke överstiger $ 20 000. Den å fastigheten uppförda byggnaden skall vara avsedd att rymma högst fyra familjer och skall av ägaren användas till bostad resp. »homestead».

De värderingar, som företagas av korporationen, avse icke att utröna husets tekniska marknadsvärde utan utgöra ett försök att få till stånd en uppskattning av fastighetens värde såsom bostad för ägaren eller för en familj, för vilken den skulle vara passande såsom bostad. Vid värderingen tillmätes lika vikt åt följande faktorer: 1) nuvarande marknadsvärde; 2) reproduktionskostnad med avdrag för värdeförsämring; 3) det värde, som framkommer vid kapitalisering av fastighetens skäliga hyresvärde under närmast föregående tio år. På detta sätt anser man sig komma till en uppskattning av egendomens skäliga värde till skillnad från dess marknadsvärde.

Korporationen befattar sig icke med fastigheter, som uthyras för affärsändamål, och frågor om lån på jordbruksegendom hänvisas till de unionella hypoteksbankerna för jordbruket. Dock uteslutas icke egnahemsfastigheter, vilkas ägare driva trädgårdsskötsel eller jordbruk såsom bisyssla eller tillfälligtvis använda huset för affärsändamål.

Egnahemsägaren förutsättes vända sig till närmaste ombud för korporationen och förhandla med honom på samma sätt som om det gällde upptagandet av hypotekslån, varjämte ombudet skall vara behjälplig med att för hypoteksinnehavaren klargöra värdet av hypotekets utbyte mot obligationer. I verkligt trängande fall tänker man sig, att hypoteksinnehavaren skall föredraga 4 % skattefria obligationer med av unionen garanterad ränta framför att framtvinga en exekutiv försäljning av annans hem och övertagandet av en fastighet, å vilken han har att betala skatt och som är stadd i snabb värdeförsämring samt endast med svårighet kan försäljas under rådande förhållanden.

De unionella spar- och låneföreningarna. Home Owners' Loan Corporation väntar sig, såsom i det föregående kapitlet framhållits, att kunna omreglera en betydande del av sådana hypotek, vilka befinna sig i så nödställt läge, att privata långivare icke kunna bevilja längre anstånd åt gäldenärerna. De sedan 1932 existerande unionella egnahemslånebankerna (se närmare näst följande kapitel) väntas komma att försträcka hundratals miljoner dollars till anslutna kreditanstalter för tillgodoseende av hypoteksmarknadens normala behov. Kapital undandrages emellertid alltjämt hypoteksmarknaden av enskilda personer, banker och andra långivare, varför nytt kapital måste tillföras, för att icke finansieringen av det amerikanska bostadsbeståndet skall utsättas för än större svårigheter än den för närvarande har att kämpa med.

Syftet med de enligt lagen den 13 juni 1933 upprättade unionella spar- och låneföreningarna är att efter nya linjer och på solid basis organisera kapitalanskaffningen mot egnahemshypotek, med största möjliga trygghet för långivarna och mot en ränta åt dessa, som i det närmaste svarar mot hypotekets.

För att få dylika föreningar till stånd har krävts ett omfattande organisationsarbete, till vilket av regeringen anslagits $ 150 000. Av unionen investeras i för-

eningarna ett kapital av 100 miljoner dollars, vilket jämte de av enskilda personer i föreningarna insatta medlen (andelarna) skall utlämnas i egnahemslån. Härutöver erhålles tillskott från de tolv unionella egnahemslånebankerna. Föreningarna ingå nämligen automatiskt såsom medlemmar av dessa banker, på samma sätt som nationalbankerna (affärsbanker) ingå som medlemmar av Federal-Reservebankerna. Såsom medlemmar teckna de aktier i bankerna, till belopp svarande mot 1 % av föreningarnas utestående lånesumma, minst dock $ 1 500. För de lån föreningarna utlämna ur sina fonder (de av unionen och enskilda tecknade andelarna), äga de rediskonteringsrätt hos egnahemslånebankerna, mot hypoteken som säkerhet.

Det av unionen tecknade andelskapitalet i föreningarna skall motsvaras av lika belopp andelar tecknade av enskilda, intill dess en förenings andelskapital uppgår till $ 200 000, varefter det anses, att föreningen själv skall kunna sörja för den nödiga fondbildningen.

Centralstyrelsen för egnahemslånebankerna (Federal Home Loan Bank Board) har att utfärda föreskrifter rörande föreningarnas organisation och verksamhet samt tillsynen över dem och har tillsatt särskilda tjänstemän för propaganda- och organisationsarbetet.

En spar- och låneförening kommer till stånd genom införande i det av Federal Home Loan Bank Board upplagda registret. Såsom villkor för registrering gäller bl. a., att i vederbörande kommun finnes verkligt behov av dylik förening och att dess upprättande icke länder till skada för redan existerande, välskött förening på orten. Som stiftare söker man intressera personer representerande ett flertal skilda intressen, såsom industrien, affärslivet, allmän tjänst, högre och lägre undervisning, fria yrken, pressen, arbetarrörelsen, bankvärlden, fastighetsmäklaryrket m. m. Styrelsen skall räkna 5 à 15 medlemmar, valda för tre år åt gången.

Andelarna lyda å $ 100 och kunna endast överlåtas genom anteckning i föreningens böcker, på villkor som föreskrivas av styrelsen. Varje andel berättigar till en röst i föreningens angelägenheter, upp till 50 röster för en andelsägare.

Av andelarna finnas fem olika typer, nämligen:

1) Andelar, som inbetalas på avbetalningsvägen (Instalment Thrift shares). Avbetalningarna fullgöras med $^1/_2$ % per månad, varutöver vid inregistrerings beviljande erlägges ett belopp motsvarande minst en månadsbetalning. Därest inbetalningsplanen icke vidhålles, inträder endast förlust av den extra premie å 1 % per år, som utgår vid regelbunden likvid över viss period. Det belopp, som innestår å andelsägarens konto i föreningen, krediteras honom, och rätt till utdelning därå består liksom vid inbetalningsplanens fullföljande utan avbrott.

2) Andelar, som inbetalas med växlande belopp (Optional Savings shares). Dessa äro avsedda för personer med oregelbunden inkomst, vilka icke önska följa någon viss bestämd inbetalningsplan eller som vid sidan därav önska göra inbetalningar med växlande belopp. Å dessa andelar utgår icke kontant utdelning, utan denna krediteras andelskontot, till dess fulla andelsvärdet uppnåtts.

3) Andelar, varå från början inbetalas viss summa såsom placering, avsedd att växa med därå belöpande utdelningar (Prepaid shares).

4) Fullt inbetalta andelar, varå betalas kontant utdelning per halvår (Full-paid Income shares).

5) Andelar med prioritetsrätt ifråga om föreningens tillgångar, vilka äro reserverade för unionen (Preferred shares).

För att registrering skall beviljas gälla vissa minimiföreskrifter ifråga om andelstecknarnas antal och beloppet tecknade andelar, olika för orter med olika invånarantal. För orter med högst 10 000 invånare fordras sålunda minst 30 tecknare med $ 25 000 andelskapital, varav vid registrerings beviljande skall inbetalas minst $ 2 500.

Lån utlämnas å fastigheter, bestående av egnahemslägenheter eller kombinerade egnahems- och affärslägenheter, belägna inom 50 engelska mils avstånd från föreningens säte, upp till ett belopp av $ 20 000.[1]

För lånen ställes säkerhet i inteckning inom 75 % av fastighetens uppskattade värde. Lånetiden kan växla mellan 5 och 20 år, under vilken tid lånet skall gäldas genom månatliga inbetalningar; amorteringen kan verkställas genom inbetalning å tecknade andelar enligt plan, som sammanfaller med amorteringsplanen.

Förening är förbjuden att mottaga deposita eller driva vanlig bankverksamhet. Såsom medlem av unionell egnahemslånebank är föreningen berättigad till försträckningar från denna upp till tolvdubbla beloppet av de i banken tecknade andelarna (se ovan).

Föreningens andelar äro skattefria och dess kapital, reservfond, överskott och inkomster äro befriade från unionell beskattning samt ifråga om stats-, grevskaps- och kommunalskatter underställda högst samma beskattning, som gäller för andra liknande institutioner.

Föreskrifter ha utfärdats om de villkor, på vilka en till egnahemslånebank ansluten organisation kan ombildas till spar- och låneförening, vilket betraktas såsom ett av de viktigaste syftena med den nya lagstiftningen. Likaså ha meddelats föreskrifter om villkoren för återköp av andelar från föreningens sida. Andelsägare kan erhålla lån upp till 75 % av det belopp, som krediterats hans andelskonto.

Förening kan icke upptaga lån till sammanlagt större belopp än 10 % av inbetalt andelskapital, undantagandes från vederbörande egnahemslånebank; i intet fall får upplåningen överstiga 35 % av det inbetalta andelskapitalet.

Revision skall årligen förrättas av kvalificerade revisorer jämte granskning minst en gång om året från egnahemslånebankens sida.

De unionella egnahemslånebankerna anses vara ägnade att genom anslutna kreditanstalter i avsevärd mån bidraga till lindrandet av kapitalnöden på egnahemsmarknaden, men för tillgodoseendet av kreditbehovet i alla delar av landet har ansetts nödvändigt att ytterligare utbygga systemet genom de unionella spar- och låneföreningarnas upprättande. På föreningarna faller den särskilda uppgiften att framlocka undangömda pengar samt att draga till sig kapital från postsparbanken m. fl. håll, därifrån det med fördel anses kunna dirigeras. Huvudsyftet med långivningen är att bestrida uppskjutna kostnader för underhåll, reparationer och modernisering av existerande hem och även att skaffa kapital för uppförande av nya, varigenom arbetstillfällen skapas och de av byggnadsverksamheten beroende industrierna stimuleras. Vederbörande ledning motsätter sig emellertid bestämt varje artificiell stimulering av egnahemsbildandet, och spekulativa byggnadsföretag komma givetvis icke ifråga för erhållande av lån.

Betydelsen av spar- och låneföreningarnas verksamhet består framför allt däri, att de uppmuntra till sparverksamhet för investeringar, som icke blott lända till största sociala nytta, utan även bidraga till att ingjuta nytt liv i den förlamade produktionsvaruindustrien. Under antagande, att ett tusental föreningar bildas med ett kapital av $ 200 000 var, hälften tillskjuten av unionen och hälften av enskilda sparare, samt vidare att föreningarna diskontera sina hypotek i egnahemslånebankerna, ställes ett kapital å 200 miljoner dollars till förfogande för egnahemmens finansiering. Under samma antagande skulle enligt planen i fortsättningen 1 miljon dollars per månad tillföras egnahemsmarknaden. Betydelsen av att en omfattande självverksamhet för egnahemmens finansiering fås till stånd illustreras bl. a. därav, att mer än 1 500 grevskap av Förenta staterna äro i saknad av varje som helst institution för utlämnande av egnahemslån.

[1] Å annan fastighet kan dock utlämnas lån till 15 % av föreningens tillgångar mot inteckning inom 50 % av fastighetsvärdet.

De unionella egnahemslånebankerna. Belåningen av egnahemshypotek i Förenta staterna har tidigare företett bilden av en fullkomligt oorganiserad marknad. Med upprättandet av de unionella egnahemslånebankerna togs det första steget till en rationell organisation av denna marknad på en hela landet omfattande basis.

Grunderna för bankverksamheten finnas fastställda i en lag av den 22 juli 1932 (Federal Home Loan Bank Act). Landet uppdelades i 12 distrikt med var sin bank, och verksamheten tog sin början den 15 oktober 1932. Inom ett halvt år efter det bankerna öppnats hade låneverksamheten redan tagit en beaktansvärd omfattning. Vid jämförelse med det 1913 upprättade reservbanksystemet för affärsbanker och de 1916 upprättade unionella hypoteksbankerna för jordbruket finner man, att den efter mönster härav bildade organisationen av egnahemslånekrediten bedrivits med vida större skyndsamhet och effekt.

De unionella egnahemslånebankernas samlade kapital belöper sig numera till 143 miljoner dollars, vilket ungefär svarar mot reservbankernas hela kapital. Av kapitalet har 125 miljoner tecknats av unionen, resten av de till bankerna anslutna kreditanstalterna, vilka huvudsakligen utgöras av byggnads- och låneföreningar, sparbanker och försäkringsbolag samt slutligen de nybildade unionella spar- och låneföreningarna.

Egnahemslånebankernas obligationer torde komma att räknas bland de allra bästa säkerheter, som utbjudas på den amerikanska kapitalmarknaden, med första prioritetsrätt i bankernas tillgångar och med dessas solidariska ansvarighet bakom sig. Säkerheten utgöres av förskrivningar av anstalter, som utlåna mot hypotek och som i allmänhet åtnjuta god kreditvärdighet. Ytterligare tillkommer egnahemsägarnas egna förskrivningar mot säkerhet i hypotek. Man anser sig därför kunna räkna på en synnerligen förmånlig kurs för obligationerna med billiga hypotekslånekostnader såsom resultat.

Meningen är, att det kapital, som genom egnahemslånebanksystemet ställes till förfogande för egnahemmen, skall grunda sig på allmänhetens besparingar. De i spar- och låneföreningar m. fl. liknande institutioner innestående sparmedlen belöpa sig i genomsnitt per konto icke till mer än $ 700. För att detta kapital skall kunna framlockas och komma hypotekslåneverksamheten till godo, fordras å ena sidan den yppersta säkerhet och å den andra sidan en organisation av kreditförmedlingen, som i största möjliga utsträckning ställer denna till tjänst för de spridda hemmens ägare, inklusive spararna själva. Man tänker sig, att under normala tider medlen skola uppsamlas på den ordinarie sparvägen samt att vid tider, då penningmarknaden blir ansträngd, egnahemslånebanksystemet skall träda emellan. För bankernas långivning gäller, såsom nyss framhölls, synnerligen solida principer, och deras obligationer kunna därför, trots den relativt låga räntan, väntas finna god avsättning såsom säker placering under dåliga konjunkturer i affärslivet. Under normala tider skall sålunda egnahemslånebanksystemet fungera såsom en apparat för uppsamlandet av sparmedel, medan under abnorma tider systemet skall genom obligationsförsäljningar sörja för den nödiga extra kapitaltillförseln.

Egnahemslånebanksystemet har framgått ur omfattande förundersökningar och under många år varit under debatt i kongressen. Denna under Hooverska regimen genomförda reform har heller icke under den nya ordningen funnits vara i behov av någon ändring. Systemet anses på ett fullt tillfredsställande sätt fylla sin uppgift och uppgives t. o. m. erbjuda det enda medlet för egnahemslånemarknadens stabilisering i Förenta staterna.

Kreditregleringsplanens verkningar. Vid bedömandet av den nya kreditregleringsplanens verkningar hittills, har man att taga hänsyn dels till att planen krävt vidlyftiga förberedelsearbeten och först på senhösten kunnat bringas i mera

effektiv tillämpning, dels till att avsättningen av de för hypotekens omreglering avsedda nya 4 %-obligationerna mött svårigheter beroende på saknaden av unionsgaranti för själva kapitalet. Intill den 29 december 1933 hade sålunda endast ett belopp av $ 102 408 330 i dylika obligationer kunnat placeras. Förslag om unionsgaranti för kapitalet föreligger emellertid, som nämnts, i kongressen och torde komma att antagas.

Vad de nya unionella spar- och låneföreningarna beträffar, har utlåningen ännu icke tagit sin början.

Sedan president Roosevelt utsänt en uppmaning till alla egnahemsägare, som hotades med exekutiv försäljning, att hänvända sig till unionsmyndigheterna, inlöpte till dessa under hösten 1933 massvis ansökningar om hypoteksreglering m. m. F. ordföranden i Federal Home Loan Bank Board, William F. Stevenson, utsände den 23 oktober ett meddelande i pressen om att mer än 500 000 ansökningar, representerande ett belopp av i runt tal 1 500 miljoner dollars, inkommit till Home Owners' Loan Corporation. På samma gång riktades en vädjan till hypoteksinnehavarna att tillsvidare avhålla sig från exekutiva åtgärders inledande i avvaktan på resultatet av granskningsarbetet.

Av senare uppgifter i pressen, hänförande sig till olika stater, synes framgå, att de under hösten inströmmande ansökningarna till stor del icke varit av beskaffenhet att kunna föranleda någon åtgärd av Home Owners' Loan Corporation. Exempelvis hade av ingivna 34 049 ansökningar från staten New York, belöpande sig å $ 198 322 235, intill den 13 oktober 4 894 å $ 38 646 108 avslagits, nästan alla utan föregången värdering av fastigheten, medan endast 383 å $ 2 255 283 bifallits.[1]

Att granskningsarbetet bedrivits med den största energi, finner man emellertid därav, att redan den 1 december 160 452 ansökningar belöpande sig å $ 454 725 680 bifallits. Summan av de slutförda transaktionerna stannar emellertid långt under denna siffra, sannolikt beroende på de nyss antydda svårigheterna med obligationernas placering.

Transaktionerna redovisas i den av Federal Home Loan Bank Board upprättade statistiken såsom dels obligations- och dels kassalån, av vilka de förra utgöras av rena kreditregleringsåtgärder genom utbyte av hypotek mot obligationer, de senare av kontanta lån för reparationer och underhåll samt för inlösning av hypotek. Intill den 26 januari 1934 hade 63 544 obligations- och kassalån avslutats till belopp av $ 179 795 265, vilket ger ett medelvärde för varje lån å $ 2 829. Obligationslånen dominerade fullständigt, och i kassalån hade intill nyssnämnda dag endast utlämnats $ 1 484 009. Erinras må att kassalån för reparationer och underhåll utlämnas dels i samband med obligationslån, dels å skuldfria fastigheter, i det senare fallet upp till 50 % av fastighetsvärdet; kassalån för inlösning av hypotek utlämnas upp till 40 % av fastighetsvärdet.

Av måhända än större betydelse för hypoteksnödens lindrande är den verksamhet, som unionsmyndigheterna bedriva vid sidan av den i lag fastställda kreditregleringsplanen. Biträde lämnas sålunda egnahemsägarna vid förhandlingar om förlängning av hypotek eller vid omreglering av hypoteken på annan väg än planen anvisar. Medan under veckan slutande den 26 januari 1934 ett antal av 18 930 obligations- och kassalån beviljats till belopp av $ 52 746 795, hade under samma tid i 25 860 fall erhållits samtycke av hypoteksinnehavare till reglering av hypotek å $ 75 096 189.

Vad de nya unionella spar- och låneföreningarna beträffar, har, såsom nyss nämndes, låneverksamheten ännu icke hunnit igångsättas. Antalet registrerade föreningar uppgick den 3 februari 1934 till icke mer än 108.

[1] New York Herald Tribune 9 november 1933.

Som bekant har emellertid den av föreningar bedrivna egnahemslåneverksamheten gamla anor i Förenta staterna, och efter det de unionella egnahemslånebankerna börjat träda i funktion den 15 oktober 1932, har en fortgående konsolidering av verksamheten ägt rum. Av existerande 11 000 byggnads- och låneföreningar, homesteadföreningar och liknande institutioner hade under bankernas första verksamhetsår inemot 2 000 representerande en tredjedel av föreningarnas samlade tillgångar anslutit sig till egnahemslånebanksystemet. Bankernas utestående lån belöpte sig den 1 februari 1934 till $ 92 412 440·15 och de av medlemmar tecknade andelarna i banken till 184 569, representerande ett värde av $ 18 456 900. Lagen av den 13 juni 1933 åsyftar, såsom förut framhållits, att få till stånd en ombildning av medlemsanstalterna till unionella spar- och låneföreningar — till vilka unionen bidrager med halva andelskapitalet upp till $ 100 000 unionsandelar — något som dock mångenstädes möter svårigheter i den särstatliga lagstiftningen.

* * *

Ett större förslag avseende egnahemskrediten, vilket syftar längre än kreditregleringsplanen, är f. n. under överläggning inom regeringen. Närmast skulle förslaget gå ut på kredit för om- och tillbyggnad av existerande egnahemslägenheter, eventuellt också uppförandet av nya hem. Olika uppgifter ha varit synliga om beloppet av den kredit, varom det skulle vara fråga, och antalet egnahem, som skulle kunna tänkas komma i åtnjutande av krediten. I varje fall synes förslaget röra sig om 100 000-tals egnahemslägenheter.

I en av nuvarande ordföranden i Federal Home Loan Bank Board, John H. Fahey, den 29 januari 1934 utsänd presskommuniké bebådas, att ifrågavarande styrelse ämnar förorda tre olika åtgärder för egnahemslåneverksamhetens stimulering, nämligen: 1) förstärkning av de till egnahemslånebankerna anslutna anstalternas resurser (exempelvis genom utökning av unionens andelskapital i spar- och låneföreningarna); 2) särskilda åtgärder för upprättandet av unionella spar- och låneföreningar i kommuner, där lånemöjligheter f. n. saknas; 3) åtgärder för att sätta Home Owners' Loan Corporation i stånd att finansiera om- och tillbyggnader.

Det framhålles i kommunikén bl. a., att flera kommuner i landet befunnits lida av akut bostadsbrist och att många egnahemsägare anse sina lägenheter vara i behov av modernisering. Kostnaden härför skulle mer än uppvägas av att den nu snabbt fortskridande värdeförsämringen bragtes att upphöra.

I samband härmed må erinras, att NRA uppskattat bristen på bostäder i Förenta staterna till 750 000 à 800 000 lägenheter. Under normala förhållanden omfattar byggnadsverksamheten 400 000 lägenheter om året, men under 1933 uppfördes endast 50 000 nya lägenheter. Fråga är dock, om i verkligheten råder så stor efterfrågan på lägenheter, som dessa siffror synas angiva.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Den nya tyska arbetslagstiftningen. Den tyska riksregeringen har offentliggjort en lag av den 20 januari 1934 »för ordnandet av det nationella arbetet». Lagen omfattar fem huvudavdelningar.

I den första avdelningen meddelas vissa allmänna bestämmelser om de enskilda företagens ledning. Gentemot företagsledaren (Führer des Betriebes) har hans underlydande personal (Gefolgschaft) ingen självständig talan i angelägenheter berörande företaget. Ledaren har att sörja för sina arbetares och övriga anställdas väl, och dessa äga att mot honom iakttaga den »trohet», som grundas i det gemensamma arbetet »till främjandet av företagets ändamål och till allmänt gagn för folk och stat». I företag med mer än 20 anställda skola emellertid bland dessa i regel ett visst antal »förtroendemän» med rådgivande befogenhet i fråga om arbetsförhållanden och arbetsvillkor utses; deras antal blir beroende av företagets storlek och uppgår för de största företagen till tio. De bilda tillsammans med företagsledaren och under dennes ledning det s. k. »förtroenderådet». För valbarhet till förtroendeman uppställas vissa kvalifikationer, bland andra att personen i fråga skall tillhöra den tyska arbetsfronten[1] och att man om honom vet, att han »när som helst oförbehållsamt träder in för den nationella staten». Förtroendemännen jämte suppleanter väljas för ett år i sänder av personalen (med hemlig omröstning) på grundval av en personlista, som uppgjorts av företagsledaren i samförstånd med ledaren för den nationalsocialistiska driftcellsorganisationen.[2] Uppnås mellan dessa två ej enighet, eller godkänner företagspersonalen ej listan, kunna förtroendemännen i stället nämnas av en av riksregeringen utsedd s. k. »Treuhänder der Arbeit».[3] En sådan har också rätt att avsätta en förtroendeman på grund av »saklig eller personlig olämplighet». Företagspersonalen kan alltså icke sägas ha fått sig tillerkänd någon egen fri valrätt. Förtroenderådet sammankallas, då företagsledaren så kräver eller då åtminstone halva antalet förtroendemän anhåller därom. Skulle någon företagsledarens åtgärd beträffande de allmänna arbetsvillkorens reglering synas förtroenderådets majoritet »icke vara i överensstämmelse med företagets ekonomiska eller sociala förhållanden», kan ifrågavarande majoritet vädja till en Treuhänder, som då har befogenhet att upphäva åtgärden och föreskriva en annan anordning. Denna bestämmelse om en viss klagorätt, tillerkänd förtroenderådet, har blivit en av lagens mest uppmärksammade punkter.

Lagens andra avdelning behandlar de s. k. Treuhänder der Arbeit. Dessa äro tyska rikets ämbetsmän och lyda direkt under riksarbetsministern samt utnämnas distriktsvis, alltså ej för särskilda industrier. Tidigare utfärdade föreskrifter för deras verksamhet ha i väsentliga delar bibehållits, men deras befogenhet har i olika hänseenden utvidgats. Deras uppgift blir att bevara den industriella arbetsfreden. De skola i sådant syfte övervaka förtroenderådens verksamhet, ävensom efterlevnaden av företagens bestämmelser om arbetsförhållanden och arbetsvillkor. De ha dessutom, utöver vissa särskilda befogenheter, som dels förut angivits och dels i de följande avdelningarna av lagen specificeras, bland annat bemyndigats att träffa avgörande i fråga om större uppsägningar av vid företagen anställd personal. Uppsägningar av en viss i lagen angiven omfattning skola sålunda, innan de verkställas, av företagsledaren underställas omprövning av vederbörande »Treuhänder», och denne kan, om han så finner lämpligt, därefter förordna, att den planerade åtgärden uppskjutes för en tid av högst två månader; under denna tid kan en förkortning

[1] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 637. — [2] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 642. — [3] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 641.

av arbetstiden bli befogad. Bestämmelserna gälla icke säsongföretag. Varje Treuhänder har vid sin sida, för bedömandet av allmänna eller principiella frågor, ett råd av sakkunniga, av vilka $^3/_4$ utses efter förslag av tyska arbetsfronten och $^1/_4$ direkt av honom själv.

Lagens tredje avdelning innehåller föreskrifter beträffande arbetsordningar och arbetsvillkorens reglering. I företag med minst 20 anställda skall företagsledaren skriftligen utfärda en »Betriebsordnung». Där anges bland annat arbetstidens början och slut, sättet för arbetslönens utbetalning, grunderna för ackordens beräkning, där sådana förekomma, samt de fall, då uppsägning kan ske utan iakttagande av uppsägningstid. Bestämmelser av denna art innehöllos förut i de s. k. »ramavtalen». Men dessutom kunna enligt lagen även generella bestämmelser om lönernas storlek och om övriga arbetsvillkor inrymmas i ifrågavarande arbetsordning. I dylika fall skola minimilöner fixeras, och den enskilde arbetaren skall därefter på sådan basis kunna betalas efter sin individuella arbetsduglighet. De ovan nämnda »Treuhänder» kunna utfärda riktlinjer för innehållet i en arbetsordning ävensom för enskilda arbetsavtal. De kunna även, för en eller annan grupp av företag inom sina distrikt, utfärda bestämmelser om vissa minimifordringar beträffande arbetsvillkoren, för så vitt sådana bestämmelser skulle befinnas absolut nödvändiga till skydd för den anställda personalen. I bägge dessa fall skola Treuhänder rådföra sig med ett utskott av särskilda sakkunniga. Upprepade överträdelser av en Treuhänders skriftliga anvisningar i fråga om ett företag kunna straffas med böter eller i svårare fall fängelse. (Därutöver kunna även straff ådömas jämlikt den sociala hedersrätten, varom nedan.)

En fjärde och mycket viktig avdelning av lagen innehåller bestämmelser om en ny social rättskipning, baserande sig på den »sociala hederns» begrepp. Brott mot den sociala hedern anses föreligga, om en företagsledning på ett »illvilligt» sätt utnyttjar arbetskraften eller kränker sina underlydande och sålunda missbrukar sin maktställning, och likaså om från den anställda personalens och i synnerhet från de utsedda förtroendemännens sida av ond vilja stiftas oro på arbetsplatsen eller göres obehörigt intrång på företagets skötsel, om medlemmar av arbetspersonalen upprepade gånger framkomma med ogrundade klagomål hos en Treuhänder eller visa ihärdig ohörsamhet mot en sådans föreskrifter, samt om företagshemligheter yppas, vilka inhämtats i förtroenderådet. Förseelser av detta slag behandlas, efter anmälan från en Treuhänder, av en hedersdomstol; en dylik skall inrättas i varje distrikt, där en Treuhänder finnes. Domstolens ordförande blir en av justitieministern i samråd med riksarbetsministern utsedd juridisk ämbetsman, och denne utser i sin tur en företagsledare och en »förtroendeman» såsom bisittare. För de fall, där talan befinnes grundad, äro de möjliga straffen: varning, tillrättavisning, böter upp till 10 000 Rm., frånkännandet av befogenhet som företagsledare eller förtroendeman samt avsked från arbetsplatsen. Förhandlingarna skola vara muntliga och i regel offentliga. Mot distriktsdomstolens utslag kan besvär anföras hos en rikshedersdomstol, vilken dömer som högsta instans. — I en i Hamburger Tageblatt införd intervju har den tyska arbetsfrontens ledare, d:r Ley, betecknat införandet av sociala hedersdomstolar såsom en i sitt slag enastående nyhet. Den första dom, som exempelvis frånkänner en företagare rätten till ledningen av ett företag, skulle enligt honom få större betydelse än »tusen kollektivavtal».

I lagens femte avdelning lämnas föreskrifter om skydd mot obilliga uppsägningar av enskilda arbetare eller andra anställda. Blir sålunda en person, som varit anställd minst ett år på samma arbetsställe eller hos samma företag, uppsagd, har han, om minst tio anställda äro på platsen sysselsatta, möjlighet att hos arbetsdomstolen kräva återgång av uppsägningen, ifall denna synes otillbörligt hård och ej betingad av förhållandena inom vederbörande företag. Förtroenderådet bör dock dessförinnan ha försökt att i godo lösa frågan. Bifaller arbetsdomstolen den uppsagdes talan, bör i domen angivas ett skadestånd, som skall utgå för det fall att företagaren avböjer att låta personen återgå i arbetet. Företagaren har alltså här ett val mellan två möjligheter, och valet skall träffas inom tre dagar efter domstolsutslaget. Skadeståndet kan i intet fall uppgå till mer än $^1/_3$ av den uppsagdes arbetsförtjänst under sista året. Bestämmelserna om uppsägningsskydd ha ej tillämpning, då uppsägningen har sin grund i rättsförhållanden, som stadgats i lag eller i vid företaget gällande föreskrifter om arbetsvillkoren.

Offentliga företag undantagas helt från den nya lagens tillämpning; beträffande sådana ställes en särskild lag i utsikt. I fråga om sjöfart och luftfart gälla, enligt uppgift, endast föreskrifterna om de befogenheter att utfärda riktlinjer för arbetsförhållanden och arbetsvillkor, vilka tillerkännas Treuhänder der Arbeit.

Lagen skall med vissa smärre undantag träda i kraft den 1 maj 1934, för så vitt ej riksarbetsministern i samförstånd med riksekonomiministern bestämmer en annan tidpunkt. Med lagens ikraftträdande förlora ett stort antal förut gällande lagar och förordningar sin giltighet, bland andra lagen om driftsråd samt förordningarna om löneavtal och om förlikningsförfarande. Lagen om arbetsdomstolar samt gällande bestämmelser om arbetstidens begränsning ändras i flera avseenden.

Riksarbetsministern Seldte har vid en pressmottagning förklarat, att den nya lagen har sin främsta betydelse i »Führer»-principens framhävande för det tyska näringslivets vidkommande, i klassmotsättningarnas undanröjande samt i utformandet av den sociala hederns begrepp och den därpå grundade hedersrättskipningen, vilken avser att bland annat utgöra en garanti för att företagsledarna ej missbruka sin ställning. Arbetsförhållandet blir ett »lojalitetsförhållande», och det levande ömsesidiga förtroendet mellan ledare och personal skall bli en ersättning för kollektivavtalen — »papierene Vertragsbestimmungen».

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under januari 1934. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av januari till 171 540. Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)		Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)
Jordbruk	14 499	+ 96	Grafisk industri	452	— 17
Skogshushållning	7 991	— 4 150	Industri och hantverk, ej spec.	3 757	+ 507
Gruvdrift och malmförädling	7 609	— 285	Sjöfart och fiske	3 953	+ 775
Jord-, sten- och glasindustri	14 898	+ 444	Kontors-, bank- o. d. personal	1 334	+ 65
Metall- och maskinindustri	13 211	+ 514	Butiks- och magasinspersonal	3 626	+ 376
Trävaruindustri	14 232	+ 466	Hotell- och restaurangrörelse	1 276	+ 41
Byggnadsverksamhet	16 484	+ 1 645	Landtransport	7 030	+ 404
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	958	+ 240	Allmän o. litterär verksamhet	423	+ 30
Textilindustri	770	+ 61	Handel och samfärdsel, ej spec.	291	— 14
Beklädnadsindustri	1 603	+ 194	Husligt arbete	370	+ 23
Närings- o. njutningsmedelsind.	2 196	+ 307	Arbete, ej hänf. till annan grupp	51 278	— 1 140
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	761	— 25	**Summa**	**171 540**	**+ 475**
Trämasse- och pappersindustri	2 538	— 82			

Antalet arbetslösa, som i en eller annan form erhöllo hjälp av stat eller kommun, utgjorde som följer:

Sysselsatta i reservarbeten	statliga	18 598	Med kontant understöd	statligt	60 604
	statskommunala	13 879		kommunalt	13 087
	kommunala	10 546		**Summa**	**116 714**

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under januari till 5·4 miljoner kronor mot 5·5 miljoner under december 1933.

— Bostadsförhållanden —

Förslag till bostadsbestämmelser och bostadsövervakning på landsbygden. Bostadsutredningen för landsbygden, vilken den 6 febr. 1931 tillkallades för att inom socialdepartementet biträda med åtgärder till förbättring av lantarbetarnas bostadsförhållanden och

därmed sammanhängande ämnen,[1] har nyligen avgivit betänkande med förslag rörande ändringar i vissa delar av hälsovårdsstadgan, anordnande av bostadsinspektion på landsbygden m. m.[2]

I februari 1933 framlade bostadsutredningen ett förslag till vissa ekonomiska stödåtgärder, som skulle möjliggöra en förbättring av bostadsförhållandena på landsbygden och samtidigt motverka arbetslösheten.[3] Förslaget ledde till statsmakternas beslut angående förbättringsbidrag och nybyggnadslån till främjande av byggnadsverksamhet på landet (Sv. förf.-saml. 1933: 473). Det nu angivna betänkandet berör två andra spörsmål, som falla under bostadsutredningens uppdrag, nämligen frågorna om mera konkreta och utförliga bostadsbestämmelser samt om bostadsövervakning på landsbygden.

I betänkandet lämnas till en början en internationell översikt samt en redogörelse för bostadsförhållandena på landsbygden, sådana dessa gestalta sig enligt statistiska och andra undersökningar. I samband härmed framhåller bostadsutredningen, att redogörelsen på ett otvetydigt sätt synes bekräfta riktigheten av den allmänt spridda uppfattningen, att *svåra missförhållanden för närvarande behäfta landsbygdens bostäder och detta ej blott* beträffande lantarbetarnas lönebostäder. Utredningen anser det vara av synnerlig betydelse, att vederbörande myndigheter och andra för hälsovården på landsbygden verksamma organ sättas i stånd att bedriva ett effektivt arbete på bostadsområdet.

I sådant syfte föreslås vissa kompletteringar av hälsovårdsstadgans nuvarande bostadsbestämmelser. Dessa nya föreskrifter avse belägenheten av bostadshus, minimihöjd i nyinredda lägenheter, boningsrums avskildhet från stall m. m., golvets beskaffenhet, fönsters beskaffenhet och läge, tillhandahållande av skafferier och garderober, tillgång på dricksvatten i närheten av bostadshus m. m. Vidare förutsättes, att det utfärdas särskilda råd och anvisningar rörande bostads anordnande och skötsel, vartill förslag framlägges.

Beträffande frågan om bostadsövervakning påpekas, att det för närvarande finnes ett antal organ, nämligen hälsovårdsnämnder, tjänsteläkare, distrikts- och dispensärsköterskor, vilka skola hava sin verksamhet inriktad bland annat på landsbygdens bostäder. Bostadsutredningen har undersökt, i vad mån och på vad sätt åtgärder för effektivisering av denna verksamhet böra vidtagas.

Vad först angår hälsovårdsnämnderna förordas, att tillsättande av särskild hälsovårdsnämnd i landskommun göres obligatoriskt för större kommuner (med över 3 000 inv.). För smärre kommuner, där kommunalnämnden är hälsovårdsnämnd, föreslås, att en av kommunalnämndens ledamöter skall vara föredragande i hälsovårdsärenden. Vidare föreslås, att del av kommun skall, när särskilda omständigheter därtill föranleda, kunna utbrytas för att särskilt för sig bilda ett hälsovårdsområde med särskild hälsovårdsnämnd. I betänkandet framlägges dessutom förslag till vissa förtydligande ändringar i bestämmelserna om hälsovårdsnämnds rätt att ingripa vid bofällighet m. m. samt till föreskrift om större befogenhet än hittills för hälsovårdsnämnderna att ingripa vid trångboddhet. Slutligen skulle föreskrivas anmälningsskyldighet till hälsovårdsnämnd vid nybyggnad m. m.

I fråga om distrikts- och dispensärsköterskorna biträder bostadsutredningen ett av medicinalstyrelsen i skrivelse den 4 maj 1933 framlagt förslag angående omorganisation av distriktsvården. Enligt detta förslag skulle det hälsovårdande arbetet och däribland arbete för bostadsvården bliva en uppgift för distriktsvården, som vore fullt jämställd med sjukvården. I kostnadshänseende skulle förslaget icke föranleda någon merutgift för det allmänna, men väl medföra en överflyttning till staten av vissa kostnader från landsting och kommuner. För att möjliggöra distriktssköterskornas ökade användning i hälsovårdens tjänst skulle deras utbildning väsentligt förbättras, bland annat på det bostadshygieniska området. Det av dispensärsköterskorna hittills bedrivna fältarbetet kunde i stor utsträckning övertagas av distriktsvårdens organ och de i anledning härav för dispensärvården överflödiga sköterskorna inordnas i distriktsvården, som alltid skulle höra under landstinget.

---

[1] Soc. Medd. årg. 1931, sid. 227. — [2] Statens off. utredningar 1933: 37. — [3] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 159.

Vad angår frågan om anordnande av bostadsinspektion i form av en planmässig fortlöpande tillsyn över bostäderna anses hälsovårdsnämnderna ej lämpliga som organ för sådan kontinuerlig bostadsövervakning. Av landsting tillsatta särskilda bostadsinspektörer eller bostadsinspektriser kunna visserligen utföra ett arbete av stor betydelse för bostadshygienens främjande, men problemet kunde ingalunda anses löst enbart därmed, att man anställde dylika länsinspektörer, vilkas besök på en och samma plats måste bliva ganska sparsamt återkommande. Såsom bottenorgan för den kontinuerliga bostadsövervakningen borde enligt betänkandet tagas i anspråk de, enligt det nya distriktsvårdssystemet av kommunala hänsyn oberoende, distriktssköterskorna, som vore verksamma envar inom ett ganska litet område. I allmänhet skulle distriktssköterskornas bostadshygieniska verksamhet bedrivas dels i samband med övrigt arbete i förebyggande hälso- och sjukvård, dels i förening med rent sjukvårdande verksamhet, men dels också i viss utsträckning såsom en självständig verksamhet efter på förhand uppgjorda planer. Kunde sköterska ej genom påpekanden, råd och upplysningar i godo komma till rätta med förefintliga missförhållanden, skulle hon vara pliktig göra anmälan till vederbörande hälsovårdsnämnd. Central ledning skulle härvidlag utövas av landstingets distriktsvårdsstyrelse. Genom att stadga rapportskyldighet för sköterskorna till tjänsteläkare m. fl. kunde även förväntas, att övriga myndigheter och funktionärer, som det redan nu åligger att öva tillsyn över bostadsförhållandena på landsbygden, bleve verksamma på bostadsområdet på ett annat och effektivare sätt än hittills.

Det nu skildrade »bottensystemet» kan påbyggas därigenom, att inom distriktsvårdens ram särskilda befattningshavare anställas speciellt för bostadsvården (bostadsinspektörer eller bostadsinspektriser) med verksamhet inom vederbörande landstingsområde i dess helhet eller större delar därav. Dessa speciella bostadsfunktionärer skulle dels utöva rent bostadsinspekterande verksamhet, dels lämna råd till distriktssköterskorna och andra på bostadshygienens område partiellt sysselsatta organ, dels slutligen medverka i distriktsvårdsstyrelsens centralt ledande arbete i avseende å bostadstillsynen.

Bostadsutredningens ordförande är redaktören Ivar Österström, Härnösand. Ledamöter äro riksdagsmännen Abel Andersson i Löbbo och Harald Andersson i Dunker, byråchefen Bertil Nyström, socialstyrelsen, riksdagsmannen Martin Skoglund i Doverstorp samt förste provinsialläkaren Nils Wranne, Linköping.

— Kollektivavtal och arbetskonflikter —

Obligatorisk medling i arbetstvister i Förenta staterna. Genom en förordning av den 16 december 1933 har presidenten utfärdat bestämmelser, som innebära en fullt genomförd reglering i fråga om obligatorisk medling i arbetstvister.

I National Industrial Recovery Act sanktionerades arbetarnas rätt att genom egna representanter kollektivt förhandla med arbetsgivarna (section 7 A).[1] Däremot lämnades i denna lag inga föreskrifter om en medlingsinstitution.

Det var först under augusti 1933, som presidenten tog initiativ till ett visst medlingsförfarande i samband med den provisoriska regleringen av verksamheten inom industrien i avvaktan på ikraftsättandet av särskilda koder för de olika industrigrenarna (den s. k. blanket code agreement). Den vädjan, som presidenten härvid riktade till allmänheten att undvika alla strejker och lockouter under den inledande perioden av återuppbyggnadsprogrammet, kompletterades med upprättandet av ett National Labor Board.[2] Dess uppgift var närmast att söka få till stånd en snabb avveckling av alla svårigheter, som kunde uppkomma i samband med tolkningen eller tillämpningen av den s. k. blanket code. Antalet medlemmar i National Labor Board fastställdes från början till sju med representation för såväl arbetare som arbetsgivare, och utvidgades längre fram under loppet av oktober till

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1933, sid. 765. — [2] Jfr Soc. Medd. årg. 1933, sid. 771.

elva, fortfarande med anlitande av representanter från båda sidor. En av arbetarrepresentanterna var ordföranden i American Federation of Labor, en annan var ordföranden i United Mine Workers of America. Fackföreningsintressena blevo följaktligen tillgodosedda. Medlemsvalet skedde för övrigt med iakttagande av att arbetare och arbetsgivare i princip skulle äga lika representation.

National Labor Board var från början måhända endast planlagd som en rådgivande institution. Vid dess konstituerande gick presidenten dock ett steg längre och lämnade den möjlighet att träffa avgöranden i sak. Den nya institutionen vidgade efter hand sitt inflytande, allt efter som återuppbyggnadsprogrammet fortgick. I överensstämmelse med regeringens politik att söka skapa en förhandlingsduglig representation för arbetarna, fattade National Labor Board även beslut, som innebure ett övervakande från det allmännas sida i fråga om valen av ombud från arbetarsidan vid förhandlingarna med arbetsgivarna rörande kodernas tillämpning.

Denna utveckling fortgick ej utan allvarliga slitningar. Industriens motstånd mot kodsystemet var framför allt betingat av farhågor för konsekvenserna av fackföreningarnas ökade maktställning, och medlingsförfarandets gradvisa utbyggnad framkallade därför en stark opposition. I några fall, som på grund av sakens principiella innebörd väckte stor uppmärksamhet, vägrade enskilda industriföretag att följa National Labor Boards anvisningar i fråga om valet av arbetarrepresentanter. Konflikten mellan N. R. A. och Fordbolaget bottnade i denna motsättning. Denna konflikt blev visserligen avvecklad, men nya svårigheter tillstötte på andra håll, varvid National Labor Boards lagliga befogenheter att ingripa sattes i fråga. Frågan erhöll särskild aktualitet i samband med att Weirton Steel Company i Pittsburg nyligen vägrade acceptera National Labor Boards föreskrifter rörande val av arbetarombud under officiell kontroll och anordnade val enligt de inom företaget gällande reglerna för arbetarnas representation. Bolaget gjorde härvid gällande, att National Labor Board saknade kompetens att självständigt tillämpa den åberopade paragrafen i National Recovery Act.

Genom den av presidenten nu utfärdade förordningen hava alla av National Labor Board hittills vidtagna åtgärder uttryckligen sanktionerats, varigenom kompetensfrågan avgjorts med hänsyn till redan föreliggande fall. Samtidigt har medlingssystemet nyreglerats.

National Labor Board bemyndigas ej blott att medla i konflikter inom industrien, som gälla tillämpningen av den s. k. blanket code eller av koderna för särskilda industrigrenar, utan erhåller härutöver generell befogenhet att bilägga alla tvister, som hota arbetsfreden inom landet. Vidare erhåller National Labor Board bemyndigande att upprätta regionala medlingsorgan för olika delar av landet med lika representation för arbetare och arbetsgivare. De lokala medlingsorganens verksamhetsområde och kompetens fastställes av National Labor Board.

Beslut av lokala medlingsorgan kunna tagas upp till förnyad prövning av National Labor Board, som följaktligen blir högsta instans för alla hithörande spörsmål. Genom denna reglering av medlingsförfarandet kommer presidentens hela maktställning under N. R. A. att kunna utnyttjas därest parterna i en arbetskonflikt skulle vägra medverka till en lösning.

(Meddelande från svenska beskickningen i Washington.)

— Socialförsäkring —

Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1932. Ur riksförsäkringsanstaltens nyligen utkomna årsberättelse för 1932 inhämtas bl. a. följande angående verksamheten enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag (samt 1901 års olycksfallsersättningslag).

Antalet under år 1932 till riksförsäkringsanstalten inkomna olycksfallsanmälningar utgjorde 114 604 (mot 118 455 år 1931), varav 74 392 (73 699) försäkrade i anstalten — häri inräknade 10 184 (8 047) statsarbetare — och 40 212 (44 756) i ömsesidigt bolag. Livräntor

ha under året av anstalten beviljats 2 169 (2 186) invalider och 415 (394) efterlevande till genom olycksfall omkomna.

Antalet arbetsgivare och årsarbetare, som omfattas av den sociala olycksfallsförsäkringen, framgår av efterföljande tablå. Siffrorna avse 1930, det sista år, för vilket definitiva siffror föreligga.

	Antal arbetsgivare 1930			Antal årsarbetare 1930		
	Riksförsäkringsanst.	Ömsesidiga bolag	Summa	Riksförsäkringsanst.	Ömsesidiga bolag	Summa
Obligatorisk försäkring	**453 563**	**38 762**	**492 325**	**1 039 613**	**550 705**	**1 590 318**
Större arbetsgivare (minst 5 årsarbetare)	28 542	14 203	42 745	669 486	506 835	1 176 321
Staten	1	—	1	115 304	—	115 304
Arbetsgivare med total självrisk . .	63	2	65	65 729	1 026	66 755
Arbetsgivare med partiell självrisk .	1 242	340	1 582	72 916	116 754	189 670
Övriga	27 236	13 861	41 097	415 537	389 055	804 592
Mindre arbetsgivare	425 021	24 559	449 580	370 127	43 870	413 997
Frivillig försäkring.						
för olycksfall utom arbetet	**1 312**	**4 073**	**5 385**	**37 984**	**69 527**	**107 511**
Större arbetsgivare	674	1 715	2 389	36 928	64 836	101 764
Mindre »	638	2 358	2 996	1 056	4 691	5 747
av arbetare, som icke omfattas av den obligatoriska försäkringen	**522**	**1 090**	**1 612**	**757**	**1 612**	**2 369**
Större arbetsgivare	201	253	454	294	391	685
Mindre »	321	837	1 158	463	1 221	1 684

Antalet vid 1932 års slut i allmänna arbetsgivarregistret upptagna arbetsgivare utgjorde omkring 552 380, varav 45 340 större arbetsgivare och 507 040 mindre. Motsvarande antal utgjorde vid 1931 års slut omkring 542 370, varav 44 070 större och 498 300 mindre.

Anstaltens inkomster uppgingo till 18·4 (16·7) milj. kr., varav 12·9 (12·9) milj. i nettopremier. Under året utbetalda ersättningar uppgingo till 11·6 (11·7) milj. kr., varav 4·0 (4·4) milj. kr. i sjukpenning, 2·3 (2·3) milj. kr. i läkarvård etc., 5·3 (4·9) milj. kr. i livräntor och 46 000 (40 000) kr. i begravningshjälp. Fonderna utgjorde vid årets slut 87·9 (80·9) milj. kr. I anstaltens försäkringsräkenskaper ingå icke premier för eller ersättningar till arbetare anställda i statens tjänst eller hos arbetsgivare med självrisk, i den mån ersättningarna åvila arbetsgivarna.

Antalet enligt 1918 års förordning olycksfallsförsäkrade fiskare utgjorde vid 1932 års slut 7 405 (7 130).

Antalet inkomna framställningar om ersättning jämlikt 1909 och 1927 års förordningar om ersättning för kroppsskada under militärtjänstgöring uppgick till 1 019 (1 066). Ett sammanlagt ersättningsbelopp av 1·5 (1·4) milj. kr. har under året utbetalats.

Livförsäkring i samband med egnahemslån har meddelats i 155 (117) fall. — Till barn utom äktenskap ha under året inköpts 29 (24) livräntor och enligt 12 § i lagen om trafikförsäkring å motorfordon 15 (2) livräntor.

Ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under världskriget, har under året utbetalats med inalles c:a 68 000 (72 000) kr.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud.

(1934: I.)

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. d.

1. På ett under ombyggnad varande fartyg var i en lucköppning placerad en c:a 0·80 m bred *hängställning*, på vilken mothållaren N. stod, när han hjälpte en kamrat att lossa ett stag i luckkarmen. Staget, som utgjordes av plattjärn, var skarvat c:a $1^1/_2$ m från den frigjorda ändan medelst en bult och mutter. Då staget lösgjorts, släppte N. sitt tag i skärstocken eller luckkarmen för att lägga ned stagets ena ända på ställningen. Vid nedläggningen råkade staget komma i sådant läge, att det vek sig i skarven, och den fria ändan föll ned och fastnade antagligen i N:s blus. *N. ryckte ned från ställningen* och föll ned i lastrummet. Han avled samma dag av skadorna.

Frågan om anordnandet av räcken vid hängställning i lucköppning å under ombyggnad varande fartyg hade tidigare varit före vid sammanträde med verkets skyddskommitté. Härvid hade man enat sig om att inga sådana räcken borde uppsättas å ställningar, varom här vore fråga, enär dessa i så fall under arbetets gång tid efter annan måste borttagas, för att skrymmande gods skulle kunna firas ned i lastrummet. Under sådana förhållanden skulle ett skyddsräcke, som tidvis funnes uppsatt men vid andra tillfällen måste tagas bort, icke skänka någon ökad trygghet utan tvärtom öka faran för olycksfall.

Vid ett nytt sammanträde beslöts emellertid, att räcken skulle anordnas i lucköppningar enligt den princip, som visas å fig. 1. (I: 49)

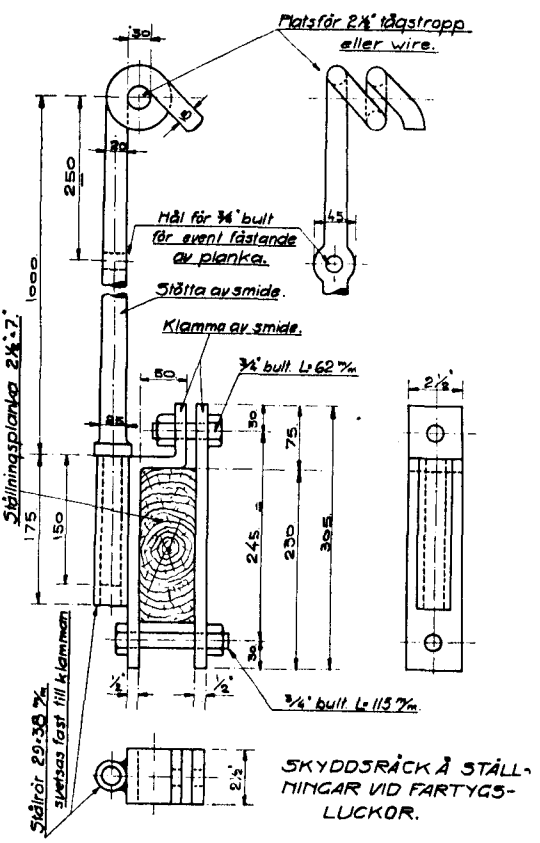

Fig. 1.

2. Diversearbetaren D. jämte två kamrater skulle taga ned en *byggnadsställning* vid ett krossorteringsverk. D. befann sig uppe på ställningen och firade ned ställningsplankorna medelst ett rep. Därvid drogos först plankorna en i taget i horisontell riktning över tvärbommarna på ställningen för att sedan, när ena ändan blivit fri, sänkas ned till nedanför varande kamrat. Under arbetet härmed släppte antagligen en plankända tvärbommen för hastigt, varför ett ryck uppstod i repet. För att ej taga överbalansen fattade D. tag i skyddsräcket, som utgjordes av en 1″ × 5″ bräda. *Vid D:s grepp i skyddsräcket brast*

detta, och D. föll från ställningen först 6·3 m ned på ett tak och därefter ytterligare 4·3 m från taket ned på den stenlagda gården. D. avled av de erhållna skadorna.

Företagets ledning har med anledning av det inträffade givit order om, att endast snickare få taga ned ställningar samt att förstklassigt virke skall användas för ställningsbygge. (I: 50)

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

3. I en mekanisk verkstad hade en elektriskt driven *travers* körts mot traversbanans stoppanordning så hårt, att ett av de på förarhyttens sida belägna hjulen gått över stoppet. I syfte att få traversen tillbaka över detsamma kopplades den med en kätting till en annan travers på samma bana för att dragas tillbaka. Kättingen lades omkring ett L-järn, beläget c:a 430 mm under de längs traversen gående kontakttrådarna, vilka gjorts spänningslösa (500 V), då traverserna kopplades.

Efter det traversen dragits tillbaka, klättrade traverssköterskan Q. upp på traversens överdel för att taga bort kättingen. Q. steg härvid på strömställarskåpet. Q., som glömt att åter bryta ledningen, *kom därvid i kontakt med trådarna* och fick strömmen genom kroppen. Till följd härav föll Q. ned i förarhytten och därifrån genom den öppna sidoluckan ned på golvet c:a 4 m därunder. I fallet skadade sig Q. i högra höften, ryggen och bakhuvudet, dock ej värre än att han efter c:a en månads sjukhusvistelse kunde återgå till arbetet.

Med anledning av olycksfallet har av yrkesinspektionen anvisning lämnats om att öppningen över förarhytten för tillträde till traversens överdel på sådant sätt förstänges, att strömmen till kontaktledningen å traversen måste brytas, innan öppningen kan göras fri. Därjämte lämnades anvisning om uppsättande av skyddsskärm, som förhindrar oavsiktlig beröring med de längs traversen gående kontaktledningarna. (II: 58)

4. Vid en verkstad finns en *hiss* använd för transport av tyngre verktyg. Hissen, som är av en synnerligen säregen konstruktion, är uppställd ett par meter ifrån lokalens ena långvägg samt är anordnad med endast två stannplan. Hissplanets höjning och sänkning sker med tillhjälp av en från golvet medelst kedjor handmanövrerad, elektrisk travers på ett sådant sätt, att dennas lyftkrok krokas i ett löst block, över vilket hissens lyftlina löper (se fig. 2).

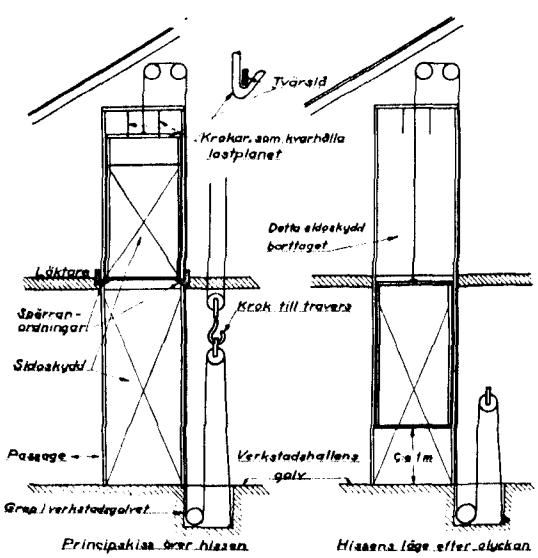

Fig. 2.

Två arbetare voro sysselsatta med att från förrådsläktaren taga ut en vinkelhylla, som skulle pålastas vid övre lastplanet. På grund av vinkelhyllans storlek och tyngd (c:a 200 kg) begagnade icke arbetarna schaktgrinden, utan avlägsnade skyddsnätet på motsatta sidan av hisschaktet. *När den tunga vinkelhyllan kom ut på lastplanet,* på vilket arbetaren B. stod, *störtade detsamma ned* och stannade c:a 1 m över verkstadshallens golvplan, emedan lyftlinan kilats fast vid en under golvplanet belägen brytskiva. På grund av stöten slungades B. med våldsam kraft ut genom den ena öppningen och vinkelhyllan genom den motsatta. B., som föll mot betonggolvet, fick bl. a. några ryggkotor skadade och benen förlamade. B. fördes omedelbart till stadens sjukhus, där han två dagar senare avled.

Det måste anses såsom en ren tur, att ingen annan blev skadad vid olyckstillfället, i all synnerhet som man vid hissens läge i övre stannplanet trots förregling skjutit undan de nedre hissgrindarna och begagnat schaktet som passage. Bidragande orsaker till olyckan torde följande felaktiga förfaranden ha varit, nämligen:

1. Då hissen vid föregående användning tagits upp i nivå med läktaren, har den, som manövrerade traversen, icke konstaterat, huruvida en i schaktets översta del belägen fånganordning trätt i funktion. (Detta sker genom att fånganordningens båda, kraftigt dimensionerade krokar gripa omkring lastplanets bygel.)
2. I stället för att använda den på läktaren befintliga schaktgrinden har en sida av schaktets tre skyddsramar borttagits.
3. Ingen av de båda arbetarna, som skulle transportera ned vinkelhyllan, kontrollerade, att fånganordningen var ikrokad lastplanets bygel, trots att denna anordning är av avsevärda dimensioner och belägen på en sådan plats, att den genast måste falla vederbörande i ögonen.
4. Två under lastplanet belägna spärranordningar, som ur säkerhetssynpunkt ditsatts för c:a 3 månader sedan, voro felaktigt utförda i så måtto, att spärrarmarnas motvikter voro för lätta, varigenom spärrarmarna icke förmådde att uppbära lastplanet och en därpå varande person.

De nyligen inrättade schaktgrindarnas spärranordningar, som äro mekaniskt tvångsförreglade, då lastplanet icke befinner sig vid bottenvåningen, hade även vid olyckstillfället försatts ur bruk, i det att grindarna skjutits vertikalt uppåt, så att personer obehindrat kunde gå igenom schaktet.

Yrkesinspektören har lämnat anvisningar för hissens omändring, både vad schaktgrindar och maskineri beträffar, i det att grindarna skola göras mekaniskt tvångsförreglade samt lyftningen ske med lintrumma och därtill hörande anordningar, som uppfylla föreskrifterna i socialstyrelsens anvisningar nr 9. Ny hiss kommer enligt uppgift att anskaffas.

(II: 59)

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. d.

5. Vid ett schaktningsarbete voro arbetarna P. och A. sysselsatta med att medelst *tippvagnar* bortföra grus från en grusbank. Gruset användes som fyllning på en plats c:a 100 m från banken. Spårbanan hade en lutning av omkring 1: 20, varför vagnarna måste bromsas, vilket skedde medelst bromsspakar mot bakhjulen. I stället för att, såsom vanligen skedde, gå efter vagnen och bromsa under nedfarten för sluttningen *ställde sig P. och A. på vagnens underrede för att åka,* därvid bromsande med var sin bromsspak så gott sig göra lät. Vagnen ökade alltmer farten och urspårade slutligen, varefter den stjälpte c:a 5 m från platsen för urspårningen. *P.*, som åkte vid den sida, åt vilken vagnen stjälpte, *slungades med huvudet före bort i en 7 m därifrån belägen stenhög,* varvid han fick pannbenet krossat och avled på platsen. A. däremot lyckades hoppa av vagnen vid urspårningen och undkomma oskadad.

Rälsbanan utgjordes av decauvillespår med 60 cm spårvidd, och tippvagnen var av för dylikt arbete bruklig typ med stjälpbar lastkorg. Bromsningen skedde medelst särskild bromsspak, 2 m lång och järnbeslagen på slitytorna, vilken spak anbringades i ett järnfäste i underredet. Vid bromsning trycktes spaken mot bakhjulet. När så behövdes, kunde bromsning verkställas med ytterligare en bromsspak på det andra hjulet. Något fäste liknande det vid andra sidan fanns icke.

Vid verkställda prov med fullastad tippvagn och två man gående efter vagnen bromsande med var sin spak utröntes, att det icke förelåg någon svårighet att stanna vagnen vid olycksplatsen såväl som vid varje annan plats på banan. Olyckan torde därför kunna tillskrivas den omständigheten, att A. och P. åkte på vagnen och därigenom ej kunde för bromsning effektivt utnyttja bromsspakarna, vilket hade till följd, att vagnen fick för stor hastighet.

(III: 56)

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Valsverk, grovsmedjor o. d.

6. I ett *götvalsverk* användes en spak för att lyfta götets främre ända vid framföringen mot valsarna. Vid ett tillfälle råkade spaken komma så nära valsarna, att de grepo den samtidigt med götet. Bakändan av *spaken* slogs därvid ned och bakåt samt *träffade mannen*, som höll götet, så hårt i pannan, att han omedelbart avled.

Framför valsarna finnes en tvärbom, som under normala förhållanden hindrar spaken att komma fram till valsarna. Vid ifrågavarande valsning hade götet emellertid i första »sticket» blivit något krokigt, varför spaken fick lov att lyftas mer än vanligt, för att götändan skulle komma upp i läge mellan valsarna. Spaken kom då över bommen och fångades av valsarna.

Till förebyggande av liknande olycksfall föreslog arbetsgivaren att utbyta den fasta bommen mot en roterande sådan, en rulle. Härigenom blir det lättare att manövrera götet från bakändan, och spaken behöver icke föras fram till så farlig närhet av valsarna.

(VIII b: 11)

Kapsågar.

7. Under vedsågningsarbete med en *kapsåg försedd med vagga* var en minderårig pojke K. behjälplig med att borttaga den sågade veden. Vid ett tillfälle skulle K. lägga upp en kubbe, som skulle klyvas ytterligare en gång. Då han släppte vedkubben, förde han händerna på ett sådant sätt, att *högra handen kom emot klingan och avsågades helt och hållet.* Tillkallad läkare föranstaltade, att den skadade genast fördes till lasarett för ytterligare vård.

Fig. 3. Skyddsbild nr 26, utgiven av Föreningen för arbetarskydd.

Vid den av yrkesunderinspektören förrättade inspektionen framgick, att vedkapsågen ifråga var förskyddad på sätt, som i regel av distriktets befattningshavare föreskrives.

(VIII f: 9)

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

8. I en *yllefabrik* höll arbetaren W. på med rengöring av en maskin, som avskilde flock ur avloppsvattnet från andra arbetsmaskiner. Vattnet tillfördes genom en öppen kanal i golvet, och maskinen var nedsänkt i detta. Drivmotorn (190/110 V) satt på väggen c:a 1·5 m från maskinen. Vattnet var 55—60° varmt och innehöll syror. Rummet var fyllt med ångor och temperaturen 35—40°. Rengöringen *utfördes, medan maskinen var i gång.*

W. påträffades liggande invid maskinen med huvudet mot ett ångrör och tillsynes livlös. Han fördes ome-

delbart från platsen, varefter upplivningsförsök företogos, vilka fortsattes av tillkallad läkare, men utan resultat. Vänstra handen och underarmen voro blåfärgade. På höger underben fanns en långsträckt brännblåsa från fotankeln uppåt vaden, dessutom ett par mindre skrubbsår i huvudet.

Efter olycksfallet konstaterades, att motorn hade överledning till stommen. Det är därför sannolikt eller säkert, att W. av någon anledning rest sig upp och *berört motorn* eller den konsol, som uppbar den, och därvid *fått ström genom kroppen* till ångröret eller annan jordad del med ovannämnda påföljd.

Under normala förhållanden erbjuder kroppens torra hud, de torra skorna och kläderna ett ansenligt motstånd, som skyddar mot spänningen. I detta särskilda fall var detta motstånd så väsentligt nedsatt genom värmen i rummet och de syrahaltiga ångorna, att 110 V växelström mycket väl kan tänkas dödande även för en fullt frisk person. Rummet, där olyckan inträffade, är tydligen av det slag, som avses i 15 § av elektricitetsstadgan och där jordning är föreskriven jämlikt 17 § mom. a av kommerskollegii kungörelse den 1 mars 1904. Hade denna föreskrift varit iakttagen, hade olyckan sannolikt ej inträffat. Anläggningsägaren har anmodats utföra jordning. (IX: 47)

9. På grund av ett nybygge skulle en *ledningsstolpe* nedtagas och ledningen (4 trådar, 380/220 V) flyttas över till en nyuppsatt stolpe. Arbetet utfördes av elektrikern B. och hans kamrat N. Ledningen utgår från en stolptransformator, och arbetsstället låg c:a 2 km från denna. Stolpstationen är försedd med huvudströmbrytare på lågspänningssidan och säkringar för varje utgående ledning, allt i gjutjärnslådor. N. hade slagit ifrån huvudströmbrytaren, vilkens handtag var bortskruvat, men brytaren kunde dock manövreras med hjälp av den kvarsittande vinkeln.

Under arbetet i stolpen stod B. på stolpskor med vänstra handen om den översta och högra handen om den mellersta fastråden. I detta ögonblick *återkom strömmen*, och B. föll ihop med ett skrik med åtminstone vänstra handen fortfarande knuten om tråden. Han fick således *380 V mellan händerna* eller mellan ena handen och bålen. N., som stod nedanför på marken, gick upp och försökte taga ned honom, men erhöll svåra stötar och måste avstå. N. for nu tillsammans med en annan person i dennes bil till transformatorn, fann att huvudströmbrytaren blivit tillslagen och bröt den åter. Han gjorde därefter ett nytt försök att taga ned B. Då *återkom strömmen för andra gången*. N. stod dock kvar, och den andra personen for åter till transformatorn och bröt för tredje gången. B. kunde nu lyftas ned, och upplivningsförsök företogos under en kort stund, dock utan resultat. Inga tecken till hjärtverksamhet eller andning kunde iakttagas. Läkare tillkom 1 à $1^1/_2$ timme senare, men kunde intet uträtta.

Förklaringen till det beklagliga förloppet är följande. Transformatorn skötes av ortens fjärdingsman, som har att byta ut avsmälta proppar och förvarar handtaget till huvudströmbrytaren. Ett vägarbete pågår på platsen med en motor ansluten till samma ledning, som vållade olyckan. N. hade brutit ledningen utan att underrätta fjärdingsmannen eller vägarbetet, och då avbrottet inträffade, telefonerades från vägarbetet till fjärdingsmannen, att han skulle undersöka felet. Han fann strömbrytaren frånslagen och slog då utan vidare till den. Då strömbrytaren bröts på nytt (av N.), upprepades återigen samma förlopp.

Fjärdingsmannen har icke kunnat förklara sitt handlingssätt. Han hade undersökt propparna och funnit, att den ena såg något misstänkt ut (smältmärket satt snett), och bytte därför ut den. *Möjligen har han föreställt sig, att den felaktiga proppen kunnat föranleda* frånslagning av brytaren, eller misstänkt, att obehöriga personer varit framme.

Mot transformatorn är i detta sammanhang ingenting annat att anmärka, än att strömbrytaren går alltför lätt, så att den, som förut nämnts, kan manövreras, även om handtaget är avskruvat.

Skulden till olyckan ligger huvudsakligen hos de båda elektrikerna själva, av vilka N. innehar installatörsbehörighet. N. har ingen annan förklaring att lämna, än att man hittills brukat göra så och att det gått bra. Olyckan hade på enkelt sätt kunnat förebyggas genom att

1) låta bryta högspänningsledningen i kraftstationen (den matar endast den ifrågavarande transformatorn), eller
2) taga ut smältpropparna och stoppa dem i fickan, eller
3) sätta upp en lapp vid transformatorn med påskrift: arbete pågår, eller
4) jorda och kortsluta vid arbetsplatsen. (IX: 48)

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

10. I ett *grustag* var arbetaren L. jämte två arbetskamrater sysselsatt med att lasta i en bil, varvid L. och den ena kamraten stodo mellan bilens långsida och slänten. Under arbetet med ilastningen *inträffade plötsligt ett ras av frusen jord,* sten och grus, varvid L. omkullstöttes och klämdes mot bilen. L., som omedelbart fördes till läkare, avled efter någon timme av de erhållna skadorna.

Vid av yrkesinspektionen företagen undersökning framgick, att närmaste anledningen till raset var, att en under vintern grävd grotta först störtat in, varefter raset fortsatt fram till de 6 m från grottan befintliga arbetarna.

Olyckan hade sannolikt kunnat förhindras, om taket över grottan samt stenar o. d. i dagkanten bortskaffats, innan lastningen påbörjats, och arbetarna placerat sig vid sidan av bilen i stället för mellan denna och slänten.

Arbetsgivaren anmodades av yrkesinspektionen att omedelbart, innan arbetet i grustaget återupptages, från slänten dagkant avröja stenar, stubbar o. d. samt att hålla slänten vid högst 45° lutning. Dessutom har arbetsgivaren tillställts socialstyrelsens anvisningar nr 15 (yrkesfara vid arbete i grustag) jämte minnesblad för arbetare i grustag.

(X: 74)

Olycksfall genom explosion av sprängämnen, gaser o. d.

11. Vid ett *vägbygge* voro lagbasen R. samt arbetarna A. och K. sysselsatta med plansprängning. *Efter att i ett borrhål ha företagit fyra grytsprängningar utan avkylning* mellan urbränningarna började R. därefter verkställa laddningen, varvid A. var honom behjälplig. Då ungefär $^1/_2$ kg sprängämne — nitrolyt och dynamit — införts *i borrhålet, inträffade en explosion,* varvid A. omedelbart dödades och R. skadades så svårt, att han avled efter några timmar. K., som stod c:a 1 m från de båda övriga, erhöll en del blessyrer i ansiktet samt fick ena trumhinnan skadad.

Att skottet exploderade under laddningen kan icke förklaras på annat sätt, än att borrhålet icke avkylts efter urbränningarna.

För att dylika olyckor i möjligaste mån skola undvikas har yrkesinspektören framhållit betydelsen av att socialstyrelsens anvisningar nr 3 nogsamt tillämpas vid ifrågavarande arbete. (XI: 37)

12. I ett *valshus för svartkrut* inträffade en explosion, varvid en arbetare erhöll så svåra skador, att han omedelbart avled. I byggnaden ifråga finnes en kollergång för blandning och förmalning av fuktad krutsats. Vid olyckstillfället var därstädes förvarat tre lådor med vardera 25 kg svartkrut.

Efter arbetets slut kl. 15 återstod för arbetaren endast att rengöra valsarna å kollergången samt sopa väggar och golv rena. Kl. 15.45 hade han även av en förbipasserande iakttagits vara sysselsatt med *skrapning av valsarna.* Några minuter därefter *inträffade explosionen,* varvid en av väggarna samt taket å valshuset helt bortsprängdes. Ett flertal fönsterrutor å närliggande byggnader splittrades, men kollergången förblev oskadad.

Vid den av sprängämnesinspektören verkställda undersökningen framgick, att explosionen förorsakats genom gnistbildning vid rengöring av valsarna från det torra svartkrutet.

Byggnaden är numera helt ombyggd efter fullt moderna principer och har föreskrivits, att valsarnas rengöring först får påbörjas, sedan allt krut borttransporterats, varjämte det å valsarna kvarsittande krutet skall fuktas före skrapningen. (XI: 38)

Olycksfall förorsakade av giftiga gaser o. d.

13. En målerifirma har för *lackering av bilar* inrättat en avdelning, vilken utgöres av två rum. I det ena rummet demonteras bilarna, och utföras även här en del förarbeten, såsom skrapning, grundning och slipning. Sedan dessa förarbeten verkställts, föras bilarna in i det andra rummet, där lackeringen utföres *medelst sprutmålning*. Likväl förekom, att även annat arbete, t. ex. slipning, i viss utsträckning gjordes i detta rum, liksom det ej sällan förekom, att dörren mellan de två rummen stod öppen. Det kunde även inträffa, att den arbetare, som sysselsattes med förarbetena, också arbetade i sprutmålningsrummet, medan sprutning där pågick.

I sprutmålningsrummet fanns utsugning anordnad medelst fläkt, som placerats i ena ändan av rummet. Friskluftintaget var förlagt till motsatta ändan av rummet. Effekten av utsugningsanordningen var likväl icke fullt nöjaktig, varför den arbetare, som utförde sprutningen, utrustats med respirator. Denna respirator var till en början av den enkla typen med vaddfilter, men anskaffades sedermera på yrkesinspektörens förslag en respirator, till vilken luft tillföres munkorgen från sprutanläggningens kompressorledning. Emellertid visade det sig, att målaren icke tyckte om vare sig den ena eller den andra av dessa respiratorer. Den senare begagnade han icke, därför att det blev drag kring näsan. Det förekom således ej sällan, att sprutmålaren utförde sitt arbete utan andningsmask.

Till yrkesinspektionen har nu inkommit anmälan om att den av arbetarna, som sysselsattes i demonteringsrummet, omkommit till följd av förgiftning genom sprutmålning. På grund härav har yrkesinspektören gjort förfrågan dels hos den läkare, som först fick den omkomne, till behandling, dels ock hos lasarettsläkaren samt stadsläkaren, vilken sedermera gjort rättsmedicinsk undersökning. Från intetdera hållet ha omständigheter anförts, som med någon grad av säkerhet kunde anses tyda på att förgiftning i arbetet förelåge. Ej heller har yrkesinspektören funnit, att den grad, i vilken arbetaren varit utsatt för ångorna från sprutningen, eller andra omständigheter kunde sägas göra troligt, att sjukdomen hade sina väsentliga orsaker i arbetet. Härpå tyder bl. a. det förhållandet, att den arbetare, vilken utförde sprutningarna och som i högre grad torde ha varit utsatt för ångorna, hittills icke haft något märkbart men därav. Emellertid är känsligheten så pass olika hos olika personer, att vad den ene kan fördraga praktiskt taget huru länge som helst, för den andre snart nog kan bli ödesdigert.

Till förhindrande av att sprutmålningsångorna i fortsättningen skola kunna bli skadliga för arbetarna, har arbetsgivaren anmodats tillse, dels att det rum, i vilket sprutmålningen sker, under sprutning hålles avstängt, dels att sprutmålaren, intill dess effektivare utsugning gjorts, under arbetet använder effektiv respirator. Vidare kommer att uppsättas anslag med instruktion, huru arbetet skall bedrivas. (XII: 18)

Olycksfall vid skogsavverkning.

14. Skogsarbetaren P. var tillsammans med en kamrat N. i färd med att *fälla en större björk* med tudelad topp. Den ena av toppgrenarna, som syntes vara insnärjd i en intill björken stående gran, avbröts och lossnade vid björkens fall samt föll mot N., som stod invid granen. N. hann ej undan, utan *träffades i huvudet av grenen*, som föll från c:a 7 m höjd. N. fördes i avsvimmat tillstånd till sjukstuga, där han avled på grund av brott på skallen.

Den egentliga orsaken till olycksfallet synes vara, att huggarna icke tillräckligt beaktat den risk, som förelåg däri, att det träd, som skulle fällas, var insnärjt i ett bredvidstående. Vid trädfällning förorsakas ofta olycksfall av nedfallande grenar antingen från det träd, som fälles, eller ock från närstående träd. Ovan angivna risk får därför ej underskattas, utan huggarna böra vid fällning av större träd hastigt avlägsna sig några steg från stubben, då trädet börjar falla. (XVII: 25)

15. Arbetaren S. och en arbetskamrat voro vid ett tillfälle, då kraftig storm rådde, sysselsatta med *fällning av träd*. Härvid blev ett grövre träd hängande i en mindre tall. Innan de försökte lösgöra det fastfällda trädet, skulle de »göra upp» ett tidigare fällt träd, som låg på marken, där det hängande trädet beräknades falla. Medan S. och hans kamrat voro sysselsatta härmed, bröts plötsligt den påfällda mindre tallen av, och båda träden föllo till marken. *Det större trädet träffade S.*, som skadades så svårt, att han avled under transporten till lasarettet. Vid läkarundersökning konstaterades, att S. fått bröstkorgen krossad.

Fig. 4. Skyddsbild, skogs- och flottningsarbete nr 2, utgiven av Föreningen för arbetarskydd.

Under ifrågavarande förhållanden synas de båda arbetarna hava utsatt sig för tvenne risker, som ofta var för sig föranleda svåra olycksfall, i det att de dels varit sysselsatta med fällning av större träd, då storm varit rådande, och dels arbetat under ett avsågat fastfällt träd. Sådana risker böra *aldrig tagas av huggare*, och därför framhålles i socialstyrelsens anvisningar angående skydd mot yrkesfara vid skogsavverkningsarbete *följande:* »Fällning bör *om möjligt* icke äga rum vid stormig väderlek, *enär träden då ofta förstöras genom* spjälkning, samtidigt som olycksfallsrisken *avsevärt ökas på grund därav*, att man icke kan kontrollera, i vilken riktning träden komma att falla. Nedtagande av träd, som vid fällning hängt upp sig i bredvidstående, är ofta förenat med stor olycksfallsrisk, och bör huggaren vara på sin vakt, så att han ej träffas av dylika fastfällda träd, som oförmodat falla ned.»

(XVII: 26)

16. Timmerköraren B. anträffades liggande död i skogen omkring 2 m från ett under lastning varande *timmerlass* med kroppen över en granstock av dimensionerna 23′ × 8″. B., som var iförd gummiskor, har tydligen under lastningen av granstocken *halkat på den isiga basvägen*, med påföljd att han slagit huvudet i stocken så hårt, att ett krossår uppstått ovanför högra örat.

Halkning föranleder årligen över 1 000 olycksfall bland skogsarbetare. Dylika olycksfall äro mycket vanliga under lastningsarbete, särskilt om arbetarna såsom i detta fall äro iförda gummiskor, vilka äro synnerligen farliga på hala vägar.

För att förebygga risk för halkning, som alltid och särskilt under snöfattiga vintrar föreligger vid skogsarbete, tillråder skogs- och flottledsinspektören användande av halkskydd i form av broddar under skodonen.

(XVII: 27)

Sveriges offentliga arbetsförmedling under februari 1934.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	33 061	9 187	8 638	360	Hallands län . .	2 126	417	360	510
Stockholms län .	6 820	1 603	1 470	425	Göteborgs o. Boh. l.	8 656	768	665	1 127
Uppsala län . . .	2 301	669	569	344	Göteborg	16 398	1 914	1 756	857
Södermanlands län	2 075	609	463	341	Älvsborgs län . .	3 347	753	731	444
Östergötlands län	5 393	1 225	1 052	440	Skaraborgs län .	3 247	912	658	356
Norrköping . . .	2 752	164	132	1 678	Värmlands län .	5 829	690	619	845
Jönköpings län .	2 186	816	669	268	Örebro län . . .	5 206	981	773	531
Kronobergs län .	1 235	394	317	313	Västmanlands län	3 499	653	576	536
Norra Kalmar län	1 203	206	161	584	Kopparbergs län .	5 184	975	945	532
Södra Kalmar län	2 424	232	214	1 045	Gävleborgs län .	4 680	268	248	1 746
Gotlands län . .	1 046	466	411	224	Västernorrlands l.	8 877	539	539	1 647
Blekinge län . .	4 889	678	568	721	Jämtlands län . .	1 469	262	255	561
Kristianstads län .	2 532	922	760	275	Västerbottens län	1 647	410	378	402
Malmöh. l.: Malmö	8 368	927	806	903	Norrbottens län .	7 819	1 313	1 313	596
Hälsingborg . .	3 798	316	280	1 202					
Övriga anstalter	7 954	1 459	1 269	545	**Tillsammans**	**166 021**	**30 728**	**27 595**	**540**

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	16 487	3 390	2 716	848	1 166	482	17 002	17 335	4 556	3 198	380
Industri o. hantverk	69 088	1 928	1 886	1 983	381	335	67 477	71 071	2 309	2 221	3 078
Sjöfart och fiske .	9 740	866	862	253	28	25	9 887	9 993	894	887	1 118
Handel o. samfärdsel	16 866	1 018	969	4 022	1 221	1 003	19 517	20 888	2 239	1 972	933
Husligt arbete . .	23	3	3	9 443	5 741	4 344	8 307	9 466	5 744	4 347	165
Annat arbete . . .	36 614	14 965	14 953	654	21	17	34 829	37 268	14 986	14 970	249
därav reservarbete	—	6 819	6 812	—	—	—	—	—	6 819	6 812	—
Summa	**148 818**	**22 170**	**21 389**	**17 203**	**8 558**	**6 206**	**157 019**	**166 021**	**30 728**	**27 595**	**540**
Därav under 18 år	4 715	1 188	990	2 563	1 251	954	7 156	7 278	2 389	1 944	805
Summa jan. 1934	152 166	21 395	20 970	18 079	8 979	6 400	163 916	170 245	30 374	27 370	560
» febr. 1933	147 884	21 579	21 049	17 024	7 613	5 728	158 837	164 908	29 192	26 777	565
» » 1932	82 222	14 111	13 298	16 195	9 758	7 187	94 528	98 417	23 869	20 485	412
» » 1931	44 808	14 703	13 367	14 372	10 822	7 341	53 937	59 180	25 525	20 708	232

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 698 platser, varav 1 390 manliga och 308 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 853, 640 och 213 samt under nästlidna månad resp. 1 591, 1 289 och 302.

	Arbetsförmedlings-anstalter	Hela antalet			Jordbruk m. m.			Skogshus-hållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln. .	148818	22 170	21 389	12 811	2 373	1 707	3 676	1 017	1 009	4 791	52	52	9 198	377	377
1	Stockholms stad . .	27 828	7 274	7 244	674	—	—	12	—	—	8	—	—	161	—	—
2	Stockholms län . . .	6 239	1 235	1 180	1 103	333	288	155	92	87	22	—	—	131	12	12
3	Uppsala län	2 066	478	423	475	100	56	23	11	11	186	—	—	160	2	2
4	Södermanlands län .	1 649	319	273	332	117	75	2	—	—	—	—	—	7	—	—
5	Östergötlands län . .	4 681	861	801	1 587	226	169	54	25	25	119	—	—	128	3	3
6	Norrköping	2 631	77	70	150	17	11	—	—	—	—	—	—	13	—	—
7	Jönköpings län . . .	1 732	543	486	299	149	98	14	5	5	10	—	—	40	4	4
8	Kronobergs län . . .	1 053	239	218	209	87	78	37	—	—	1	—	—	54	1	1
9	Kalmar län.	3 342	276	254	395	70	48	67	4	4	8	—	—	262	1	1
10	Gotlands län	926	372	359	139	29	16	—	—	—	—	—	—	273	—	—
11	Blekinge län	4 407	385	362	490	46	24	7	—	—	—	—	—	657	82	82
12	Kristianstads län . .	1 921	550	512	654	212	175	22	7	7	—	—	—	94	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	6 772	288	286	179	1	1	—	—	—	—	—	—	285	—	—
14	Hälsingborg . .	3 451	163	159	159	10	6	—	—	—	43	—	—	44	—	—
15	Övriga anstalter	7 490	1 163	1 095	1 011	198	139	3	—	—	281	2	2	550	14	14
16	Hallands län	1 939	314	291	262	47	24	5	—	—	21	—	—	222	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	8 327	593	550	487	86	50	3	17	17	13	—	—	5 131	215	215
18	Göteborgs stad . . .	14 551	1 098	1 080	197	33	31	—	—	—	—	—	—	91	1	1
19	Älvsborgs län . . .	3 221	670	665	329	38	33	4	—	—	77	8	8	55	—	—
20	Skaraborgs län . . .	2 779	584	471	795	279	173	28	4	4	5	—	—	133	2	2
21	Värmlands län . . .	5 617	488	471	571	52	35	846	39	39	13	—	—	245	2	2
22	Örebro län	4 701	624	585	433	126	88	364	29	29	816	7	7	126	18	18
23	Västmanlands län . .	3 060	422	397	436	84	59	47	5	5	282	—	—	138	4	4
24	Kopparbergs län . .	4 832	820	819	250	18	17	550	89	89	846	2	2	49	4	4
25	Gävleborgs län . . .	4 403	162	161	271	—	—	396	11	11	188	—	—	38	—	—
26	Västernorrlands län .	8 847	526	526	363	1	1	391	40	40	1	—	—	37	2	2
27	Jämtlands län . . .	1 243	124	119	36	3	1	208	71	68	—	—	—	45	—	—
28	Västerbottens län . .	1 443	260	260	276	9	9	190	167	167	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	7 667	1 272	1 272	249	2	2	248	401	401	1 851	33	33	29	10	10
	Kvinnliga avdeln.	17 203	8 558	6 206	848	1 166	482	—	—	—	—	—	—	7	—	—
1	Stockholms stad . .	5 233	1 913	1 394	19	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
2	Stockholms län . . .	591	368	290	21	38	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala län	235	191	146	46	37	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	426	290	190	43	68	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	712	364	251	70	61	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping.	121	87	62	1	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län . . .	454	273	183	38	50	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län . . .	182	165	99	34	53	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län.	285	162	121	24	44	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	120	94	52	7	38	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	482	293	206	34	89	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län . .	611	372	248	93	130	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1 596	639	520	23	15	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—
14	Hälsingborg . .	347	153	121	19	8	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	464	296	174	68	97	27	—	—	—	—	—	—	2	—	—
16	Hallands län	187	103	69	17	21	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	329	175	115	29	27	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad . . .	1 847	816	676	52	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . . .	126	83	66	3	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	468	328	187	49	106	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	212	202	148	23	49	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	505	357	188	45	106	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län . .	439	231	179	32	62	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län . .	352	155	126	15	15	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	277	106	87	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län .	30	13	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . . .	226	138	136	8	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	204	150	118	26	23	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	152	41	41	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Metall- o. maskin-industri			Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	
14 232	**423**	**401**	**9 365**	**208**	**205**	**20 457**	**661**	**657**	**754**	**9**	**9**	**553**	**3**	**3**	**1 704**	**14**	**13**	**2 115**	**29**	**26**	
4 522	36	34	532	4	4	7 633	10	7	182	2	2	30	—	—	334	1	1	345	—	—	1
837	76	73	147	20	20	1 211	153	153	15	1	1	6	—	—	32	1	1	96	9	9	2
147	10	10	59	—	—	165	—	—	8	—	—	1	—	—	24	—	—	59	1	—	3
299	32	32	175	19	19	148	8	8	11	—	—	1	—	—	8	—	—	25	—	—	4
256	13	13	247	13	13	580	96	96	8	1	1	6	—	—	33	—	—	54	1	1	5
241	—	—	141	1	1	938	—	—	15	—	—	87	1	1	22	—	—	28	—	—	6
84	20	17	94	10	9	227	5	5	33	—	—	4	—	—	18	1	—	28	—	—	7
10	—	—	42	10	10	61	2	2	—	—	—	1	—	—	2	1	1	—	—	—	8
230	—	—	163	15	15	237	8	8	14	—	—	4	—	—	11	1	1	24	—	—	9
20	1	1	10	—	—	54	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	6	—	—	10
210	2	1	40	—	—	259	—	—	11	—	—	—	—	—	33	—	—	50	—	—	11
111	5	5	27	11	11	237	16	16	4	1	1	3	—	—	15	—	—	37	—	—	12
1 024	35	33	226	5	4	1 354	6	5	127	—	—	31	—	—	155	1	1	141	—	—	13
363	2	2	49	1	1	535	2	2	52	—	—	7	—	—	51	—	—	60	—	—	14
913	31	26	117	3	3	871	20	20	115	1	1	14	—	—	121	5	5	362	7	7	15
172	—	—	74	—	—	292	15	15	16	—	—	27	—	—	78	—	—	48	—	—	16
242	4	4	78	1	1	566	16	16	5	—	—	20	—	—	20	—	—	88	3	3	17
2 427	76	75	723	4	3	1 294	47	46	52	2	2	212	1	1	177	—	—	235	3	3	18
242	5	5	39	3	3	329	13	13	5	1	1	63	1	1	21	—	—	31	1	1	19
195	18	13	63	4	4	231	11	11	11	—	—	6	—	—	16	—	—	66	3	1	20
422	48	48	497	6	6	622	69	69	27	—	—	17	—	—	25	—	—	33	—	—	21
150	1	1	66	1	1	337	—	—	14	—	—	2	—	—	369	1	1	53	—	—	22
406	4	4	113	21	21	336	17	17	5	—	—	3	—	—	21	—	—	53	—	—	23
203	3	3	284	13	13	297	131	131	2	—	—	—	—	—	8	—	—	24	—	—	24
218	—	—	719	—	—	340	—	—	7	—	—	7	—	—	21	—	—	63	—	—	25
197	—	—	2 974	8	8	542	8	8	7	—	—	1	—	—	54	2	2	75	—	—	26
19	1	1	13	—	—	71	—	—	4	—	—	—	—	—	8	—	—	8	1	1	27
8	—	—	55	—	—	107	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	28
64	—	—	1 598	35	35	603	8	8	4	—	—	—	—	—	22	—	—	21	—	—	29
195	**6**	**6**	**7**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**135**	**1**	**1**	**157**	**4**	**4**	**747**	**156**	**142**	**386**	**92**	**71**	
179	3	3	1	—	—	—	—	—	12	—	—	42	1	1	345	85	76	123	21	15	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	3	2	2	7	1	1	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	5	—	1	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	—	8	1	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	9	—	—	4	1	1	4	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	3	8	2	1	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	11	3	1	12
14	3	3	1	—	—	—	—	—	93	—	—	14	—	—	173	31	29	64	8	8	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—	—	18	—	—	13	—	—	7	1	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	5	1	1	26	5	5	21	1	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	1	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—	1	1	—	17
2	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	63	2	2	129	12	11	101	33	33	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	7	6	3	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	1	—	8	2	1	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	5	3	3	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	3	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Kem.-tekn. o. belysnings-industri			Trämasse- o. pappers-industri			Grafisk industri			Industri o. hant-verk, ej specific.			Sjöfart och fiske		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln. .	473	4	4	1458	67	66	513	10	9	3 475	71	64	9 740	866	862
1	Stockholms stad . .	29	—	—	78	1	—	215	2	1	1 164	22	17	931	88	85
2	Stockholms län . . .	5	—	—	95	51	51	29	1	1	102	7	7	110	7	6
3	Uppsala län	5	—	—	2	—	—	6	—	—	31	4	4	13	—	—
4	Södermanlands län .	3	—	—	3	—	—	1	—	—	11	—	—	89	12	12
5	Östergötlands län . .	1	—	—	19	1	1	3	—	—	134	—	—	51	—	—
6	Norrköping	3	—	—	74	—	—	9	—	—	43	—	—	112	20	20
7	Jönköpings län . . .	40	—	—	—	—	—	3	—	—	89	4	4	10	—	—
8	Kronobergs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	21	—	—	7	—	—	13	—	—	49	2	2	679	31	31
10	Gotlands län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	174	5	5
11	Blekinge län	4	—	—	—	—	—	8	—	—	32	—	—	626	36	36
12	Kristianstads län . .	—	—	—	1	—	—	5	—	—	20	—	—	111	22	22
13	Malmöhus län: Malmö	127	—	—	30	1	1	40	—	1	440	6	6	526	48	48
14	Hälsingborg . .	41	—	—	7	—	—	14	—	—	77	1	1	1 109	73	73
15	Övriga anstalter	27	4	4	12	—	—	15	1	1	90	3	2	511	67	67
16	Hallands län	1	—	—	—	—	—	3	—	—	6	—	—	165	26	26
17	Göteborgs o. Boh. län	59	—	—	7	1	1	5	—	—	13	1	—	353	55	55
18	Göteborgs stad . . .	75	—	—	59	—	—	87	6	5	460	14	14	3 301	345	345
19	Älvsborgs län . . .	—	—	—	53	2	2	4	—	—	72	5	5	45	2	2
20	Skaraborgs län . . .	12	—	—	4	—	—	9	—	—	186	—	—	18	—	—
21	Värmlands län . . .	—	—	—	166	—	—	7	—	—	70	—	—	50	1	1
22	Örebro län	4	—	—	14	—	—	11	—	—	54	—	—	22	—	—
23	Västmanlands län . .	—	—	—	2	—	—	5	—	—	52	1	1	23	—	—
24	Kopparbergs län . .	4	—	—	148	—	—	3	—	—	5	—	—	5	1	1
25	Gävleborgs län . . .	—	—	—	41	—	—	5	—	—	109	1	1	229	5	5
26	Västernorrlands län .	11	—	—	529	10	10	7	—	—	39	—	—	438	22	22
27	Jämtlands län . . .	—	—	—	92	—	—	2	—	—	2	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	—	—	—	15	—	—	4	—	—	95	—	—	38	—	—
	Kvinnliga avdeln.	38	10	10	163	31	30	18	4	4	180	77	67	253	28	25
1	Stockholms stad . .	22	7	7	99	16	15	16	—	—	35	31	21	114	3	3
2	Stockholms län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—
6	Norrköping	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	4	2	2
7	Jönköpings län . . .	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	4	2	2	35	5	5	1	—	—	70	31	31	9	3	3
14	Hälsingborg . .	—	—	—	2	2	2	—	—	—	3	1	1	7	—	—
15	Övriga anstalter	—	1	1	—	—	—	—	—	—	4	—	—	6	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
17	Göteborgs o. Boh. län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
18	Göteborgs stad . . .	8	—	—	23	7	7	1	4	4	5	14	14	72	16	13
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
26	Västernorrlands län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—
27	Jämtlands län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kontors-, bank- o. d. personal			Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1826	**113**	**102**	**4 784**	**107**	**105**	**975**	**8**	**8**	**8 810**	**734**	**698**	**471**	**56**	**56**	**23**	**3**	**3**	**36 614**	**14965**	**14953**	
818	49	46	2 329	55	55	579	—	—	3 239	151	139	284	12	12	15	1	1	3 714	6 840	6 840	1
43	6	6	135	10	10	26	2	2	403	41	40	13	1	1	6	2	2	1 517	410	410	2
35	—	—	58	1	1	9	—	—	100	10	7	1	—	—	—	—	—	499	339	332	3
6	2	2	30	6	6	3	—	—	80	12	8	1	—	—	—	—	—	414	111	111	4
18	2	1	69	2	2	8	1	1	184	27	25	10	—	—	—	—	—	1 112	450	450	5
37	1	—	82	—	—	17	—	—	248	9	9	3	—	—	—	—	—	368	28	28	6
13	1	1	24	—	—	4	—	—	68	7	6	4	—	—	—	—	—	626	337	337	7
8	—	—	—	—	—	1	—	—	16	4	2	—	—	—	—	—	—	607	124	124	8
11	—	—	21	—	—	6	—	—	96	6	6	1	—	—	—	—	—	1 023	138	138	9
7	—	—	5	—	—	—	—	—	24	4	4	—	—	—	—	—	—	202	333	333	10
17	1	1	46	—	—	17	—	—	146	7	7	5	—	—	1	—	—	1 768	211	211	11
9	—	—	14	—	—	10	—	—	69	4	4	4	—	—	—	—	—	474	272	271	12
146	9	9	285	2	2	55	—	—	561	37	37	30	1	1	—	—	—	1 010	136	136	13
43	2	2	82	4	4	21	—	—	220	13	13	2	—	—	—	—	—	472	55	55	14
41	2	2	122	5	5	15	1	1	264	24	21	4	—	—	1	—	—	2 030	775	775	15
14	1	1	46	—	—	9	—	—	82	3	3	7	—	—	—	—	—	389	222	222	16
20	2	—	41	4	3	9	—	—	130	13	12	—	—	—	—	—	—	1 037	175	173	17
314	33	29	918	16	16	115	2	2	1 070	308	301	48	42	42	—	—	—	2 696	165	164	18
13	—	—	36	—	—	3	—	—	161	5	5	1	—	—	—	—	—	1 638	586	586	19
10	—	—	32	—	—	8	—	—	104	3	3	6	—	—	—	—	—	841	260	260	20
28	1	1	60	—	—	13	—	—	198	1	1	9	—	—	—	—	—	1 698	269	269	21
24	—	—	72	—	—	12	—	—	238	18	18	5	—	—	—	—	—	1 515	423	422	22
16	—	—	39	1	1	6	—	—	148	8	8	2	—	—	—	—	—	927	277	277	23
35	—	—	16	—	—	7	—	—	54	4	4	9	—	—	—	—	—	2 033	555	555	24
35	—	—	67	1	—	7	—	—	204	4	4	9	—	—	—	—	—	1 429	140	140	25
35	—	—	93	—	—	8	—	—	281	—	—	10	—	—	—	—	—	2 754	433	433	26
9	1	1	15	—	—	4	2	2	65	2	2	—	—	—	—	—	—	641	43	43	27
3	—	—	1	—	—	—	—	—	21	7	7	—	—	—	—	—	—	760	77	77	28
18	—	—	46	—	—	3	—	—	336	2	2	3	—	—	—	—	—	2 420	781	781	29
340	**65**	**56**	**1 016**	**119**	**92**	**2 044**	**678**	**574**	**202**	**151**	**106**	**420**	**218**	**175**	**9 443**	**5 741**	**4 844**	**654**	**21**	**17**	
183	33	27	510	45	29	944	139	125	120	68	43	229	95	72	2 092	1 357	948	146	9	9	1
1	1	1	10	2	1	45	26	25	—	2	1	15	11	8	469	285	235	1	—	—	2
—	—	—	12	4	4	4	4	3	2	1	1	—	—	—	163	138	117	8	—	—	3
—	—	—	7	2	2	25	14	11	—	1	1	1	2	—	292	185	133	47	12	8	4
3	—	—	11	1	1	50	21	17	4	2	2	8	7	6	513	270	185	35	—	—	5
—	—	—	—	—	—	8	7	4	2	1	1	2	1	1	81	68	50	4	—	—	6
2	—	—	4	1	1	27	25	20	2	3	2	11	4	4	347	185	129	7	—	—	7
—	—	—	1	1	1	15	17	15	—	—	—	3	1	1	129	92	63	—	—	—	8
—	1	1	1	3	3	15	7	7	—	—	—	3	1	1	225	104	94	13	—	—	9
2	1	1	8	1	1	8	—	—	1	—	—	6	2	2	69	52	41	—	—	—	10
—	—	—	5	2	2	42	26	22	5	4	2	1	3	3	390	167	142	—	—	—	11
—	—	—	8	1	1	80	37	30	4	—	—	8	2	2	390	199	149	12	—	—	12
60	6	6	151	14	13	168	45	41	3	15	12	9	3	3	629	458	363	72	—	—	13
2	2	1	11	5	4	53	17	15	2	4	1	3	2	2	175	111	90	8	—	—	14
1	—	—	18	6	5	23	21	17	11	—	—	2	1	1	262	163	117	11	—	—	15
—	—	—	—	1	1	12	6	6	2	—	—	—	—	—	140	74	55	10	—	—	16
—	—	—	12	3	3	67	33	30	—	—	—	7	5	4	187	105	65	18	—	—	17
72	21	19	189	16	11	155	56	41	30	35	26	81	45	43	674	550	449	185	—	—	18
—	—	—	—	—	—	11	3	3	—	—	—	1	1	1	107	74	59	—	—	—	19
5	—	—	5	1	1	28	20	16	—	—	—	6	3	2	328	192	125	37	—	—	20
—	—	—	—	—	—	10	11	9	—	—	—	1	2	2	176	139	111	—	—	—	21
6	—	—	12	4	2	28	12	7	7	8	7	12	6	3	356	218	138	13	—	—	22
1	—	—	28	4	4	28	15	12	3	5	5	6	11	9	316	131	115	16	—	—	23
—	—	—	—	—	—	66	26	23	2	—	—	2	1	1	267	113	93	—	—	—	24
—	—	—	6	2	2	24	14	12	2	2	2	3	1	1	220	86	70	11	—	—	25
—	—	—	1	—	—	5	3	3	—	—	—	—	—	—	17	10	10	—	—	—	26
—	—	—	3	—	—	78	47	47	—	—	—	—	3	3	135	71	71	—	—	—	27
2	—	—	—	—	—	19	19	11	—	—	—	—	—	—	154	106	89	—	—	—	28
—	—	—	3	—	—	6	2	2	—	—	—	—	—	—	140	38	38	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna
den 31 januari 1934.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	97	3 469	12 627	16 096	416	1 240	1 656	10·3	25·2
Bleck- o. plåtslagareförb. .	51	2 309	—	2 309	1 519	—	1 519	65·8	64·3
Bokbindareförbundet . . .	37	1 882	3 588	5 470	339	404	743	13·6	13·3
Bryggeriindustriarb.-förb. .	100	4 818	1 479	6 297	444	275	719	11·4	11·4
Byggnadsträarbetareförb.[1] .	107	3 776	—	3 776	2 628	—	2 628	69·6	75·8
De förenade förbunden . .	39	3 745	1 512	5 257	439	151	590	11·2	8·6
Elektriska arbetareförb. . .	88	3 070	—	3 070	776	—	776	25 3	31·8
Gjutareförbundet	100	5 812	2	5 814	893	2	895	15·4	23·2
Grov- o. fabriksarb.-förb.[1] .	317	19 656	3 663	23 319	8 357	1 007	9 364	40·2	44·4
Gruvindustriarbetareförb. .	35	4 294	44	4 338	1 400	—	1 400	32·3	26·9
Handelsarbetareförb. . . .	233	15 677	7 894	23 571	2 278	594	2 872	12·2	13·5
Kommunalarbetareförb. . .	156	15 794	2 408	18 202	2 067	201	2 268	12·5	13·8
Litografförbundet	15	2 027	121	2 148	207	8	215	10·0	10 2
Livsmedelsarbetareförb. . .	121	14 498	5 994	20 492	2 989	1 181	4 170	20·3	26·1
Metallindustriarb.-förb. . .	232	92 328	4 280	96 608	19 764	530	20 294	21·0	22·6
Järnbruksarbetare . . .	57	22 357	16	22 373	2 346	3	2 349	10·5	18·3
Verkstadsarbetare . . .	175	69 971	4 264	74 235	17 418	527	17 945	24·2	25·4
Murareförbundet[1]	40	1 077	—	1 077	895	—	895	83·1	85·6
Målareförbundet	129	9 152	1	9 153	6 644	—	6 644	72·6	68·4
Pappersindustriarb.-förb. .	126	23 354	1 128	24 482	3 846	168	4 014	16·4	15·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	36	1 575	241	1 816	663	71	734	40·4	34·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	56	6 382	3 715	10 097	1 385	392	1 777	17·6	16·7
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	136	6 654	—	6 654	2 434	—	2 434	36·6	76·3
Stenindustriarbetareförb. .	122	7 199	1	7 200	4 362	1	4 363	60·6	68·9
Sågverksindustriarb.-förb.[2] .	156	14 949	7	14 956	7 548	6	7 554	50·5	69·1
Textilarbetareförbundet .	95	9 585	15 823	25 408	683	709	1 392	5·5	5·6
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	535	1 856	2 391	7	166	173	7·2	3·9
Transportarbetareförb. . .	116	13 004	226	13 230	4 392	74	4 466	33·8	30·1
Träindustriarbetareförb. . .	153	9 430	78	9 508	3 391	13	3 404	35·8	38·7
Tunnbinderiarbetareförb. .	13	190	—	190	77	—	77	40·5	34·2
Typografförbundet	104	9 092	492	9 584	1 059	70	1 129	11·8	11·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	105	5 484	—	5 484	2 597	—	2 597	47·4	53·3
Summa	3 125	310 817	67 180	377 997	84 499	7 263	91 762	24·3	27·7
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	2 989	304 163	67 180	371 343	82 065	7 263	89 328	24·1	27·2

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under januari uppgivits till inalles 394 202, vilket i genomsnitt motsvarar 4·3 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

[1] De avdelningar, som voro berörda av byggnadskonflikten, äro *icke medtagna i statistiken*, enär det visat sig omöjligt att inom dessa avdelningar uppdraga någon bestämd gräns mellan de av konflikten berörda och de av annan orsak arbetslösa medlemmarna.

[2] De avdelningar av sågverksindustriarbetareförbundet, *som omfatta* flottnings- och skogsarbetare, ha från och med årsskiftet överflyttats till skogs- och flottningsarbetareförbundet.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1933												1934
	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	28·8	27·7	28·7	24·8	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	[1]27·2	24·1
Ansökn. per 100 lediga platser .	569	565	577	510	458	451	503	476	480	538	657	644	560
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	2·80	·	·	2·69	·	·	2·94	·	·	3·08	·
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	·	·	86·0	·	·	89·6	·	·	91·0	·	·	89·7	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	33·5	33·0	31·4	29·3	25·5	23·1	22·9	25·8	27·4	27·8	29·7	33·7	35·6
Danmark. Arbetslöshet, i % .	43·5	[1]42·9	35·4	28·6	24·3	21·9	21·7	21·4	20·9	23·2	25·7	37·5	35·0
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	187	190	166	140	101	88	86	85	84	89	100	138	—
Finland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	77	69	64	53	42	27	20	23	31	42	45	41	43
Ansökn. per 100 lediga platser .	513	489	511	468	419	470	628	556	430	479	520	530	431
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	76·9	·	·	77·7	·	·	90·1	·	·	86·8	·	·	84·4
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	23·1	22·8	22·0	21·4	20·5	19·4	19·5	19·1	18·4	18·1	17·9	17·6	18·7
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 979	2 932	2 851	2 771	2 654	2 504	2 507	2 474	2 399	2 360	2 342	2 287	2 457
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	97·5	98·0	99·1	100·1	101·4	102·8	102·9	103·5	[1]103·8	104·2	104·7	—	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	96	89	83	70	65	61	56	56	59	72	83	79	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	41·8	38·1	30·0	26·5	28·7	27·7	27·7	29·0	28·6	29·1	[1]29·6	40·9	—
Arbetslöshetsindex	35·3	31·7	27·2	24·2	25·0	23·7	23·8	24·4	24·4	24·6	25·7	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	43·0	40·3	39·3	37·0	34·1	29·9	30·0	29·8	29·9	28·9	—	—	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	46·2	47·4	·	46·3	44·7	·	·	26·3	22·3	20·9	20·3	24·7	25·4
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	2 372	2 455	2 166	1 939	1 802	1 727	1 647	1 530	1 425	1 389	1 403	1 729	1 711
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	11·5	11·5	12·2	12·7	13·2	13·3	13·4	13·7	13·9	14·0	14·0	13·8	13·5
Österrike. Underst. arbetsl., i % .	34·9	35·2	33·3	30·7	28·1	27·0	26·4	25·5	24·5	24·6	26·3	29·4	—
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	28·4	28·1	22·8	19·4	17·6	16·4	15·3	15·4	14·5	14·7	16·7	23·2	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	75	·	·	82	·	·	87	·	·	86	·
Sysselsättn.index (1 kv. 1925 = 100)	·	·	82	·	·	83	·	·	84	·	·	—	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1000)	316	331	319	310	283	257	240	236	227	233	252	313	332
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	352	369	356	345	314	289	270	266	252	261	279	343	367
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 225	1 229	1 082	1 026	1 000	884	824	889	907	963	1 006	1 132	—
Estland. Oplac. arbetssökande	16 511	15 487	14 512	11 680	4 858	2 822	1 580	2 046	3 881	6 491	10 875	9 214	—
Sysselsättn.index (1 jan. 1927 = 100)	90·0	92·7	95·0	97·0	103·8	102·2	97·8	96·2	96·8	97·2	97·3	95·1	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	14 777	18 886	18 087	10 877	5 993	3 769	3 690	3 930	3 140	4 404	10 195	10 605	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	[1]12·5	[1]13·2	[1]13·2	[1]12·1	[1]11·3	[1]10·6	10·1	9·7	9·5	10·1	12·5	16·1	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	20·5	20·7	20·2	17·9	16·6	15·8	15·1	15·0	14·1	14·3	15·2	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	873	918	878	796	730	675	640	626	622	630	691	780	836
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	33	32	31	30	28	27	26	25	25	25	25	27	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	463	433	416	438	427	484	491	429	453	493	301	313	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	38	45	44	38	30	25	21	20	18	17	20	26	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	24	25	23	20	15	14	12	10	10	10	11	18	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	28	29	28	23	29	29	18	18	19	20	28	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	25·5	24·3	25·1	24·5	23·8	21·8	21·2	19·9	19·8	19·8	20·4	21·0	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	77·0	76·9	76·0	77·6	80·7	84·5	87·1	88·5	90·4	91·3	91·8	88·6	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	56·6	57·5	55·1	56·0	58·7	62·8	67·3	71·6	73·9	74·0	71·4	70·1	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	58·1	59·2	56·7	57·8	60·0	64·1	68·9	73·4	76·6	75·8	72·6	71·0	—
Arbetslöshet, i %	25·8	26·0	26·6	26·1	25·8	24·5	24·1	23·7	[1]22·5	[1]21·7	22·0	22·8	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	·	26·5	·	·	25·7	·	·	25·1	·	·	23·0	—
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	52	50	51	52	55	56	57	57	56	54	50	—	—

[1] Reviderade siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under februari månad 1934. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under februari ha åtskilliga varuslag varit underkastade smärre prisförskjutningar i uppåt- eller nedåtgående riktning, vilka dock i stort sett motvägt varandra.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—februari 1934 och 1931—februari 1934. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med februari 1934 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal							1933				1934	
		1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	Jan.	Febr.
juli 1914 . .	100	153	154	150	140	131	127	123	122	121	124	123	122	122
år 1931 . .	.	.	.	.	.	100	97	93	92	92	94	93	92	93

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har varit oförändrad under februari. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 januari 1934, 153 med juli 1914 som utgångspunkt och 96 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 62).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, nr 11, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. De senaste veckorna visa följande indextal:

	december 1933			januari 1934				februari 1934			
	16	23	30	6	13	20	27	3	10	17	24
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	100·06	100·09	99·99	100·03	100·01	100·14	100·06	100·00	100·06	99·91	99·98
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	98·5	98·6	98·6	98·6	98·6	98·8	98·8	98·8	98·9	98·8	98·8

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1933	Febr. 1933	Dec. 1933	Jan.[1] 1934	Febr.[1] 1934	Höjn. el. sänkn. i % febr. 1914—febr. 1934	Höjn. el. sänkn. i % febr. 1933—febr. 1934
Mjölk: oskummad	l	14	47	20	20	21	21	21	+ 50·0	+ 5·0
separerad	»	6	23	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	244	219	275	274	274	+ 17·1	+ 25·1
mat- (lands-)	»	213	727	224	203	253	252	249	+ 18·6	+ 22·7
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	147	149	158	159	162	— 0·6	+ 8·7
halvfet, » »	»	121	500	109	110	117	116	119	— 0·8	+ 8·2
Margarin, växt-, ej smörblandat	»	135	483	127	118	138	138	138	0·0	+ 16·9
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	161	178	218	173	157	— 10·3	— 11·8
Potatis: gammal	5 l	28	71	36	37	34	35	35	+ 29·6	— 5·4
»	hl	·	1271	519	541	501	503	507	·	— 6·3
färsk, svensk	5 l	46	102	77	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	kg	31	78	33	31	39	40	40	+ 29·0	+ 29·0
Bruna bönor, holländska	»	48	214	48	49	51	51	51	+ 10·9	+ 4·1
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	36	35	35	35	34	+ 9·7	— 2·9
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	24	23	23	23	23	+ 9·5	0·0
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	32	31	31	31	31	+ 19·2	0·0
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	32	32	32	33	34	— 5·6	+ 6·3
ris-, burma- el. svenska prima	»	41	111	42	43	41	41	41	+ 2·5	— 4·7
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	41	96	61	61	60	60	60	+ 46·3	— 1·6
hårt knäckebröd	»	·	·	85	85	85	85	85	·	0·0
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	58	59	58	58	58	+ 52·6	— 1·7
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	46	46	45	45	45	+ 50·0	— 2·2
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	136	137	134	134	134	+ 78·7	— 2·2
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	72	73	71	71	71	+ 61·4	— 2·7
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	86	86	85	84	84	+ 40·0	— 2·3
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	100	100	99	98	98	·	— 2·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	148	152	142	142	143	+ 19·2	— 5·9
soppkött	»	100	490	114	118	109	109	110	+ 11·1	— 6·8
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	188	192	184	189	192	+ 46·6	0·0
spädkalv	»	72	312	114	117	112	113	112	+ 53·4	— 4·3
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	187	183	172	174	176	+ 32·3	— 3·8
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	142	147	135	135	135	·	— 8·2
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	142	144	128	128	127	— 3·1	— 11·8
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	148	150	135	135	133	— 3·6	— 11·3
» amerikanskt »	»	·	·	174	180	162	159	156	·	— 13·3
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	109	118	107	109	115	+ 43·8	— 2·5
gädda	»	108	333	157	168	152	154	157	+ 35·3	— 6·5
sill	»	34	110	61	55	54	55	56	+ 75·0	+ 1·8
strömming	»	38	114	59	63	59	58	59	+ 47·5	— 6·3
torsk	»	55	160	89	90	85	88	88	+ 49·2	— 2·2
rödspotta (spätta)	»	79	244	148	154	141	144	148	+ 82·7	— 3·9
kolja	»	·	·	116	125	108	120	118	·	— 5·6
Salt sill, prima islands-	»	45	148	40	36	50	50	50	+ 8·7	+ 38·9
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	68	70	65	65	64	+ 14·3	— 8·6
Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	313	327	294	293	293	·	— 10·4
Socker, bit-	»	67	133	47	47	46	46	47	— 26·6	0·0
Salt, matsalt	»	·	32	16	16	16	16	16	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	105	121	81	96	101	·	— 16·5
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	115	101	108	94	95	·	— 5·9
Bananer, prima	kg	·	·	166	160	169	169	169	·	+ 5·6
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	107	106	107	107	106	·	0·0
Vitkål, svensk	»	·	·	28	21	21	22	22	·	+ 4·8
Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	·	·	24	22	24	24	24	·	+ 9·1
Svagdricka	l	6	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	35	36	35	35	35	·	— 2·8
Fotogen, Water White	l	20	71	24	25	22	22	22	+ 10·0	— 12·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	945	970	915	915	920	+ 26·0	— 5·2
barr-, » »	»	575	1895	725	740	710	715	715	+ 23·3	— 3·4
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	620	627	610	609	609	+ 54·2	— 2·9
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	·	288	289	284	284	284	+ 24·6	— 1·7
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	434	439	424	424	425	·	— 3·2
c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	.	·	·	419	424	408	409	409	·	— 3·5

[1] Preliminära siffror

Litteraturöversikt.

(Februari 1934.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

BEHRENDT, R. Zur Grundproblematik des Kapitalismus. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1933, nr 4.

BJERRE, P. Hitler som psykoterapeut. Hygiea 1934, nr 3.

LEICHTER, KÄTHE. Ein sozialistischer Wirtschaftsplan. Arbeit und Wirtschaft 1934, nr 2.

MALMSTRÖM, S. R. Korporativismen. Industritidningen 1934, nr 1.

SÖMME, A. Tidens problemer og arbeidsskoleprinsippet i vår ungdomsskole. Socialt arbeid 1934, nr 1.

VÄSTBERG, M. Idéoffensiv för socialismen. Tiden 1934, nr 2.

Amerikas förenta stater.

SJÖSTRAND, E. Införandet av kontrollerad valuta i Förenta staterna. Kommersiella meddelanden 1934, nr 3/4.

L'orientation nouvelle aux Etats-Unis et ses conséquences probables pour la politique et l'administration. Revue du travail 1933, nr 11.

Belgien.

DEFOURNY, M. Les tendances sociales de l'union de Malines. Revue du travail 1934, nr 1.

En belgisk arbeidsplan. Arbeidsgiveren (Norge) 1934, nr 3.

Finland.

HARMAJA, L. Socialpolitiska föreningen fyller 25 år. Social tidskrift 1934, nr 2.

Italien.

CAMANNI, V. La cinquième assemblée générale du conseil national des corporations. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 6.

LINDQUIST, S.-G. Folk och arbete i Italien. Tiden 1934, nr 2.

ROBERTI, R. Les corporations. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 6.

VERGNANINI, A. The Italian fascist corporative state. Review of international cooperation 1934, nr 2.

La création de l'état corporatif en Italie. Le discours du duce. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 6.

Tyskland.

ANDRES, K. Das Gesetz zur Ordnung der nationalen Arbeit vom 20. Januar 1934. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 4.

BOHNSTEDT, W. Die deutsche Wirtschaft im Winter 1933/34. Soziale Praxis 1934, nr 6.

HAM, W. T. Labor under the German republic. The quarterly journal of economics febr. 1934.

REUSS. Das Gesetz zur Ordnung der nationalen Arbeit. Arbeit und Beruf 1934, nr 3.

Arbejdsforholdene i det tredje rige. Arbejdsgiveren (Danmark) 1934, nr 3.

Nazistisk »arbetsrätt». Fackföreningsrörelsen 1934, nr 6.

Den nya arbetslagstiftningen i Tyskland. Industria 1934, nr 3.

Den nye tyske arbeidsrett. Arbeidsgiveren (Norge) 1934, nr 3.

Die Reorganisation der deutschen Arbeitsfront. Soziale Praxis 1934, nr 5.

Arbetarskydd.

ALFRIEND, J. V. Controls can be safe. National safety news febr. 1934.

BANG DIETRICHSON, SIGNE. Det sociale arbeide i fabrikkene. Socialt arbeid 1934, nr 1.

BECKER, C. V. Pipe lines in the plant. National safety news febr. 1934.

BERGER. Über Chlorate und Bromate. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 5.

BERGER, H. & ELLE, C. Neunzeitlicher Exzenter-Pressenschutz und seine Entwicklung. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 5.

HOLZBOG, J. H. Health education. National safety news febr. 1934.

HULBERT, H. S. What does a re-employed worker think about? National safety news febr. 1934.

JUHLIN, F. E. Uppvärmning av verkstäder och fabriker. Verkstäderna 1934, nr 2.

JÄDERSTRÖM, I. Riskfri matning av excenterpressar. Arbetarskyddet 1934, nr 1.

KERFER, W. D. Foremen as teachers. National safety news febr. 1934.

LIBBY, C. E. Hazards lurk in rural scenes. National safety news febr. 1934.

LOGIE, J. J. Outside troubles make unsafe workers. National safety news febr. 1934.

ORWICK, R. E. Trailers in highway transport. National safety news febr. 1934.

REDDEN, W. R. Try cleanliness first. National safety news febr. 1934.
RISTIC, V. Milzbrand der Haut mit multipler Pustelbildung. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1934 nr 1.
STOKLASA, J. Die Ursache der Explosion in den Kohlengruben von Ossek. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1934, nr 1.
WITTE, R. *Neue Veröffentlichungen über Silikose* im englischen Steinkohlenbergbau. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 5.
VITZ, A. Reorganizing safety work. National safety news febr. 1934.
Godkända biografapparater (skolapparater). Brandskydd 1933, nr 11.
Man lifts. Industrial data sheet no. D — gen. 2. National safety news febr. 1934.
Neuere Untersuchungen über die Silicose-Krankheit. (Referat.) Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 11.
Neuere Verfahren zur Gasentgiftung. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1934, nr 1.
Pulmonary asbestosis. Monthly labor review dec. 1933.
Selbstentzündungen, hervorgerufen durch Einwirkung des Luftsauerstoffes. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 4.
Skyddspropaganda till nedbringandet av olycksfallsfrekvensen inom industrien. Gjallarhornet 1934, nr 4.

Sverige.

HESSELGREN, KERSTIN. Yrkesinspektion — erfarenheter och synpunktar. Hertha 1934, nr 2.
STENHOLM, W. Förslag till utvidgning av arbetarskyddslagens tillämpningsområde i fråga om jordbruket. Arbetarskyddet 1934, nr 1.
Kojlivets omläggning. Skogen 1934, nr 4.
Skyddspropagandan inom industrien. Assurans 1934, nr 3.

Amerikas förenta stater.

CAMERON, W. H. What happened in the safety world in 1933. National safety news febr. 1934.
FISH, C. T. The biggest industrial safety job ever attempted. National safety news febr. 1934.
Accidents in manufacturing industries, 1926 to 1932. Monthly labor review dec. 1933.
Child labor in the United States, 1932. Monthly labor review dec. 1933.
Industrial health discussions at the American public health association convention, 1933. Monthly labor review dec. 1933.
Juvenile employment under the national industrial recovery act. International labour review febr. 1934.

Norge.

STÖRVOLD, G. Arbeiderbeskyttelsen i Norge. Socialt arbeid 1934, nr 1.

Polen.

Extent of employment of women and children in polish industry. International labour review febr. 1934.

Tyskland.

HAIDE, C. Aus der Unfallverhütungsarbeit eines Hüttenwerkes. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 5.
LÜDERS, ELSE. Der Lohnschutz in der Heimarbeit. Soziale Praxis 1934, nr 6.

Österrike.

FRÄNKEL, R. Der Gewerbeinspektorenbericht für das Jahr 1932. Arbeit und Wirtschaft 1934, nr 2.

Arbetslön och arbetstid.

Amerikas förenta stater.

BOWDEN, W. Productivity, hours, and compensation of railroad labor. Monthly labor review dec. 1933.
Hours and earnings in foundries and machine shops, 1933. Monthly labor review dec. 1933.
Minimum wage legislation in the United States. Monthly labor review dec. 1933.

Norge.

Arbeidstiden og arbeidervernloven. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1934, nr 1.

Storbritannien.

VERNON, H. M. The development of the *two-shift system in Great Britain.* International labour review febr. 1934.
Relative levels of rates of wages at August, 1914, and December, 1933. The Ministry of labour gazette 1934, nr 2.

Tyskland.

Arbeitsverdienste in der Textilindustrie. Wirtschaft und Statistik 1934, nr 3.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

CHESSA, F. Le coût du chômage. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 6.

Sverige.

EDBERG, R. Den frivilliga arbetstjänsten i praktiken. Frihet 1934, nr 3.
SVENSKA LANTARBETSGIVARNES CENTRALFÖRENING. Reservarbetslönerna och jordbruket. (Yttrande.) Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1934, nr 1.
Arbetslösheten och befälsutbildningen. Nautisk tidskrift 1934, nr 2.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Verkstäderna 1934, nr 2.

Amerikas förenta stater.

BRUNIUS, A. Roosevelts ekonomiska funktionalism. (Föredrag.) Industria 1934, nr 3.
CROXTON, F. C. & F. E. *Fluctuation of employment in Ohio in 1931 and 1932 and comparison with previous years.* Monthly labor review dec. 1933.

DUBREUIL, H. Forest camps for unemployed young men in the United States. International labour review febr. 1934.

TROXELL, J. P. Machinery and the cigarmakers. The quarterly journal of economics febr. 1934.

VANNER, A. Utvecklingen i Amerika. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 7.

Longshore labor conditions and port decasualization in the United States. Monthly labor review dec. 1933.

Summary of permanent codes adopted under national industrial recovery act up to November 8, 1933. Monthly labor review dec. 1933.

Kanada.

Annual review of employment in Canada, 1933. The labour gazette 1934, nr 1.

Schweiz.

Die Vermittlungstätigkeit der Arbeitsämter im Jahre 1933. Die Volkswirtschaft 1934, nr 2.

Die Versetzbarkeit der Stellensuchenden im Jahre 1933. Die Volkswirtschaft 1934, nr 2.

Storbritannien.

H[IRSC]H, A. Den engelska arbetslöshetslagstiftningen omlägges. Tidskrift för fattigvård 1934, nr 1.

Seasonal employment during holiday periods, 1933. The Ministry of labour gazette 1934, nr 2.

Seasonal workers: unemployment during normal working season. The Ministry of labour gazette 1934, nr 2.

Tyskland.

KEITEL, TH., Konjunkturelle Lage im Handwerk und industrieller Arbeitsmarkt. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 4.

SCHULTZ, F. Die Alters- und Berufsgliederung der Arbeitslosen. Soziale Praxis 1934, nr 5.

SCHÜRMANN. Die Mitwirkung der Gewerbeaufsicht im Kampfe gegen die Arbeitslosigkeit. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 4.

STOTHFANG, W. Die Bekämpfung der Schwarzarbeit. Soziale Praxis 1934, nr 5.

Österrike.

Die Notverordnung über die Arbeitsnachweise. Arbeit und Wirtschaft 1934, nr 2.

Befolkningsfrågan.

GARBOE, A. Ny litteratur till studiet af »forsorgsslægter». Socialt Tidsskrift 1934, nr 1.

Danmark.

WILDENSKOV, H. O. Sterilisationslovens revision. Socialt Tidsskrift 1934, nr 1.

Sydafrika.

Aspects of the poor white problem in South Africa. International labour review febr. 1934.

Tyskland.

LANGE, J. Sterilisation und Kastration als Kampfmittel der Bevölkerungspolitik. Soziale Praxis 1934, nr 8.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

ANGER, F. Utvecklingen på bostadsmarknaden i Stockholm under år 1933. Byggnadsvärlden 1934, nr 7.

ERIKSSON, AXEL. Bostadsproduktionen i Stockholm. Byggmästaren 1934, nr 6.

S[JÄLANDER], V. Bostadstillgången i Stockholm vid årsskiftet 1933/34. Statistisk månadsskrift 1933, nr 12.

ÖSTERSTRÖM, I. Bostadsutredningens blivande förslag angående bostadsinspektion på landsbygden. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1934, nr 1.

Danmark.

WARMING, J. Ledige lejligheder. Socialt Tidsskrift 1934, nr 1.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

DAHLSTRÖM, F. Fattigvårdssamhälles rätt till ersättning enligt nionde paragrafen andra och femte styckena i lagen om allmän pensionsförsäkring. Tidskrift för fattigvård 1934, nr 1.

[LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND.] Kostnaderna för skyddshemselever. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1934, nr 2.

WANGSON, O. R. Bortglömda reformer. Tiden 1934, nr 1—2.

Oroshärdarna. Några erinringar med anledning av oroligheterna å Västergårdens arbetshem. Tidskrift för fattigvård 1934, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Les tendances nouvelles de l'assistance privée aux Etats-Unis. Revue du travail 1933, nr 11.

Finland.

Omorganisation av fattigvårdsförvaltningen. Finsk kommunaltidskrift 1933, nr 10.

Ryssland.

WENNERSTRÖM, J. Barnavård och uppfostran i det nya Ryssland. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1934, nr 1.

Tyskland.

HOFER, J. Die Bedeutung der neuen Strafgesetze für die Wohlfahrtspflege und ein künftiges Bewahrungsgesetz. Soziale Praxis 1934, nr 6.

KARSTEDT. Das deutsche Kriegerkurhaus Davos-Dorf. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 4.

OSWALT, A. Zur Ausbildung der männlichen Sozialarbeiter. Soziale Praxis 1934, nr 5.

Föreningsväsen.

SCHWARZ, S. Lenin och fackföreningsrörelsen. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 7—8.

Sverige.

SEVERIN, E. Syndikalismen i Härjedalen. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 6.

Amerikas förenta stater.

Fagorganisasjonens legale anerkjennelse i De forente Stater. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1933, nr 11/12.

Ryssland.

The recent evolution of trade unionism in the U.S.S.R. International labour review febr. 1934.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

BELJBOM, G. Gemensam upphandling för landstingens sjukvårdsinrättningar. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1934, nr 1.

LICHTENSTEIN, A. Stockholms stad och barnsjukhusvården. Sv. läkartidningen 1934, nr 8.

ORELL, S. Styrsö kustsanatorium. Sjukhuset 1934, nr 1.

WRANNE, N. Medicinalstyrelsens förslag till omorganisation av distriktsvården. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1934, nr 1.

Stockholms stads sjukhusfråga. Sjukhuset 1934, nr 1.

Jord- och egnahemsfrågan.

Italien.

SERPIERI, A. Aspects sociaux et politiques de la bonification intégrale en Italie. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 6.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

KOMMERSKOLLEGIUM. Utlåtande angående tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter. Kommersiella meddelanden 1934, nr 3/4.

LANDSSEKRETARIATET. Den planerade lagstiftningen om tredje man. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1934, nr 8.

Facklig intressepolitik. Industria 1934, nr 3.

Fackliga stridsmetoder i Sverige. En presentation av professor R. Bergendals utredning om tredje mans rätt till neutralitet vid arbetskonflikter. Industritidningen 1934, nr 1.

Den preliminära byggnadsfreden. Industria 1934, nr 4.

Tredje mans rätt inför representantskapet. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 6.

Danmark.

HARSFELT, A. Avtalsläget och medlingslagen i Danmark. Industritidningen 1934, nr 1.

— Förhållandena i Danmark. Industria 1934, nr 3.

— Den nye danske forlikslovgivning foran årets revisjon. Arbeidsgiveren (Norge) 1934, nr 1.

JENSEN, OTTO. Ny dansk arbetsfredslagstiftning. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 5.

Loven om mægling i arbejdsstridigheder. Arbejderen 1 febr. 1934.

Nederländerna.

De statistiek der collectieve arbeidsovereenkomsten op 1 Juni 1933. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1934, nr 1.

Voorloopig overzicht van de werkstakingen en uitsluitingen in het jaar 1933. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1934, nr 1.

Norge.

Fagorganisasjonen og boikottloven. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1934, nr 1.

Åpne sympatistreiker rammes ikke av boikottloven. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1933, nr 11/12.

Kooperation.

STROHMAYER, H. C. Die Organisation der Genossenschaftsstatistik. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1933, nr 4.

Development of the cooperative movement throughout the world. Monthly labor review dec. 1933.

Levnadskostnader.

JACOBS, A. Die allgemeine Preisindexziffer im Dienste der Realwertrechnung. Allg. statistisches Archiv B. 23, nr 3.

L'évolution des besoins dans les classes ouvrières. Revue du travail 1933, nr 11.

Sverige.

STERNER, R. Dyrt och billigt under hundra år. Kooperatören 1934, nr 2.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Belgien.

FAUCONNIER, M. La formation des employés. Revue du travail 1933, nr 11.

Finland.

VENÄLÄINEN, A. Ändringar i lagen om läroavtal. Social tidskrift 1934, nr 2.

Nykterhetsfrågan.

DALSJÖ, M. Bilolyckornas statistikproblem. Tirfing 1934, nr 1.

EULER, U. S. v. Trauma och alkohol. Tirfing 1934, nr 1.

GABRIEL, E. Arzt und Alkohol. Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 6.

NYMAN, E. & PALMLÖV, A. Alkohol som energikälla vid muskelarbete. Tirfing 1934, nr 1.

SCHMÖLDERS, G. Probleme der internationalen Alkoholkonsumstatistik. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1933, nr 4.

Sverige.

BERGVALL, J. Restaurangerna och utskänkningsskatten. Tidskrift för systembolagen 1934, nr 2.

KJENNET, H. Om principerna för en rationell maltdrycksbeskattning. Tirfing 1934, nr 1.

LAURIN, I. Upplysning och lagstiftning om nykterhetsfrämjande instrument. Tirfing 1934, nr 1.

— Welches ist die Ursache der Verbrauchsverminderung? Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 6.

RINGENSON, S. Alkoholistanstalternas verksamhet under år 1933. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1934, nr 1.

— Åsbrohemmet, vår nyaste alkoholistanstalt. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1934, nr 2.

ÅMAN, A. Statens stöd åt nykterhetsnämnderna. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1934, nr 1.

Tyskland.

HARTWIG. Die Statistik des Alkoholismus und seiner Folgen im Deutschen Reich. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1933, nr 4.

Socialförsäkring.

MINDUS, E. Några synpunkter på socialförsäkringarna. Gjallarhornet 1934, nr 3.

TIXIER, A. Social insurance medical services. International labour review febr. 1934.

Sverige.

ANDERSSON, THEOFIL. Moderskapsförsäkringen. Sv. sjukkasse-tidning 1934, nr 2.

JERNEMAN, T. Handledning för pensionsnämndsordförande. Pensionsförsäkringen 1934, nr 1.

LUNDBERG, N. Hantverkares och likställda yrkesutövares ställning enligt olycksfallsförsäkringslagen. Arbetarskyddet 1934, nr 1.

NORDGREN, OLIVIA. Moderskapsskydd. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1934, nr 1.

SCHULZENHEIM, H. v. Olycksfall i arbete och därav föranledd sjukdom. Sv. läkartidningen 1934, nr 5.

Socialbolagens regressrätt mot trafikförsäkringsbolagen. Assurans 1934, nr 3.

Danmark.

LASSEN, R. Social reform in Denmark. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1933, nr 6.

Italien.

ASSUNTO, A. La prévoyance dans l'industrie du soufre en Sicile. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 6.

TILGHER, A. Le principe de solidarité et les assurances sociales en Italie. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 6.

Tyskland.

SELDTE, F. Die Sanierung der deutschen sozialen Rentenversicherungen. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 6.

WECHSELMANN, S. Nyordningen af den tyske forsikring mod alderdom og invaliditet (invalideforsikringen). Socialt Tidsskrift 1934, nr 1.

Österrike.

LEDERER, M. Bedeutungsvolle Reformen in der österreichischen Sozialversicherung. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 6.

Ut- och invandring.

GAMBKE, W.-D. Zur Reform des Auswanderungsrechtes. Archiv für Wanderungswesen Jahrg. 6, nr 3.

GROTHE, H. Formen und Typisierungen der Wanderungsbewegung. Archiv für Wanderungswesen Jahrg. 6, nr 3.

MOMBERT, P. Der innerstaatliche Bevölkerungsausgleich. Allg. statistisches Archiv B. 23, nr 3.

STIEDA, E. Die internationale Wanderungskonferenz im Jahre 1932 und die deutsche Wanderungsstatistik. Allg. statistisches Archiv B. 23, nr 3.

Kanada.

Immigration and colonization policy of Canada during the depression. The labour gazette 1934, nr 1.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. American federation of labor.
Report of the proceedings of the 53rd annual convention, held at Washington, Oct. 2—13, 1933. Wash. 1933.

— Department of commerce. Bureau of foreign and domestic commerce.
Statistical abstract. 55 (1933). Wash. 1933.

— Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1933.
582. *Dublin, L. I., & Vane, R. J.* Occupation hazards and diagnostic signs. A guide to impairments to be looked for in hazardous occupations.
586. Wages and hours of labor in the lumber industry in the United States, 1932.
587. Wages and hours of labor in rayon and other synthetic yarn manufacturing, 1932.
589. Wages and hours of labor in the leather industry, 1932.

ARBETARNES BILDNINGSFÖRBUND.
Verksamhetsberättelse 1932/33. Sthlm 1934.

BACKLUND, S., SÖMME, A., & SÖRENSEN, A. Den største höittaler og fem andre aktuelle problemer. Oslo 1933.

BECKMAN, SIGRID. Boutredning och arvskifte. Handbok med formulärsamling. Sthlm 1933. (Bonniers praktiska böcker.)

BERGEN. Kommunens statistiske kontor.
Inntekt, formue og beskatning i Bergen. 1932/33. [Bergen 1933. Stencil.]
Statistisk oversikt for Bergen 1933. [Bergen 1934. Stencil.]

[BOSTADSSOCIALA UTREDNINGEN.]
P. M. angående vissa omedelbara åtgärder för förbättring av slumbostadsbeståndet i städer och stadsliknande samhällen m. m. Sthlm 1934.

CANADA. Department of labour.
Prices in Canada and other countries 1933. Ottawa 1934. (Suppl. till: The labour gazette.)
Report. 1932/33. Ottawa 1933.
Wages and hours of labour in Canada 1929, 1932—33. Ottawa 1934. (Suppl. till: The labour gazette.)

DANMARK. De samvirkende Fagforbund.
Beretning. 1932. Khvn 1933.
— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1933.
Bd 93: H. 3. Ejendomssalg 1925—31.
» 94: » 2. Den kommunale Beskatning i Skatteaaret 1933/34.
» » » 3. Færöerne. Befolknings- og Erhvervsforhold 1925—32.
— Statsboligfonden.
Beretning. Regnskabsaar 10 (1932). Khvn [1933].

DUNGERN, Freiherr v. Finanzfragen der Gegenwart. Jena 1929.

FACTS, Essential, about the League of nations. 2nd, rev. ed. Geneva 1934.

FICK, H. Finanzwirtschaft und Konjunktur. Jena 1932.

FINLAND. Statistiska centralbyrån.
Statistisk årsbok för Finland. Ny ser. 31 (1933). Hfors 1933.

FISHER, I. Booms and depressions. Some first principles. New York 1932.

GOTTL-OTTLILIENFELD, F. v. Der Mythus der Planwirtschaft. Vom Wahn im Wirtschaftsleben. Jena 1932.

GOTTSCHALK, H. Die Kaufkraftlehre. Eine Kritik der Unterverbrauchslehren von J. A. Hobson, E. Lederer, W. T. Foster und W. Catchings. Jena 1932. (Beiträge zur Erforschung der wirtschaftlichen Wechsellagen, Aufschwung, Krise, Stockung. H. 5.)

GRAHAM, F. D. The abolition of unemployment. Princeton 1932.

HUBENDICK, E. Resultaten av det sista decenniets bensinforskning. Sthlm 1934. (Ingeniörsvetenskapsakademiens handlingar. 125.)

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. Geneva 1933.
Ser. M. (Social insurance.)
11. International survey of social services.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
17th session, Geneva, 1933. Record of proceedings. Geneva 1933.

IRLÄNDSKA FRISTATEN. Department of industry and commerce.
Factory and workshop acts, 1901—20. Report for 1932. Dubl. [1933].

KÖPENHAMN. Københavns almindelige Boligselskap.
Aarbog for Bygge- og Boligvæsen. [Aarg. 5] (1933). Khvn 1933.

LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de l'Etat.
Statistique du travail. Année 7 (1932). Riga 1934.

MEDDELANDEN, Statistiska. Sthlm 1933.
Ser. C. [Månadsstatistik över handeln.]
Bd 21. Månadsstatistik över handeln. Årg. 1933. Av K. kommerskollegium.

MENSCH und Arbeitsgerät. Mit Beiträgen von ... Berl. 1933. (Zentralblatt für Gewerbehygiene und Unfallverhütung. Beih. 25.)

MEXIKO. Departamento de la estadistica nacional.
Anuario. 16 (1930). Tacubaya 1932.

MUNZER, E. Dynamischer Staatshaushalt? Der Einfluss der Wirtschaftskonjunkturen auf den öffentlichen Haushalt. Jena 1931.

MÜHLENFELS, A. v. Krisis der Zahlungsbilanzen. St. Gallen 1932. (Veröffentlichungen der Handelshochschule St. Gallen. H. 1.)

NATIONERNAS FÖRBUND. Child welfare committee.
Institutions for erring and delinquent minors. Geneva 1934. (Publ. 1934. 4. 1.)

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1933.
23. Rekruttering for den norske hær 1928. Tillegg: Sykdommer under våbenövelser.

NYA ZEELAND.
The New Zealand official year-book. 42 (1934). Wellington 1933.

OSLO. Kommunens statistiske kontor.
Statistisk årbok for Oslo by. Årg. 45 (1933). Oslo 1934.

RÖPKE, W. Finanzwissenschaft. Berl. & Wien 1929.

SACHSEN. Sächsische Gewerbe-Aufsichtsbeamten.
Jahresberichte für 1931—32 nebst Jahresbericht des Oberbergamtes und der Bergämter über den sächsischen Bergbau und die unterirdisch betriebenen gewerblichen Gruben. Dresd. 1933.

SHIRRAS, G. F. Volkseinkommen und Besteuerung. Deutsch hrsg. von *M. J. Bonn*. Jena 1926.

SILVERSTOLPE, G. WESTIN. Rikets finanser. Statens och kommunernas hushållning. Sthlm 1934.

SKATTEBETALARNAS FÖRENING.
Meddelanden. Sthlm 1934.
38. Styrelseberättelse. [13 (1933).]
39. Säters stads skolhusbyggnadsfråga.

SOCIALSTYRELSEN.
Utredning och föralag rörande avgiftskrävande arbetsförmedling. [Sthlm 1934. Stencil.]

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1934.
Finanser.
Kommunernas finanser år 1930. Av Statistiska centralbyrån.
Folkmängden och dess förändringar.
Befolkningsrörelsen år 1931. Av Statistiska centralbyrån.
Sparbanker.
Allmän sparbanksstatistik år 1932. Av Statistiska centralbyrån.

STORBRITANNIEN. Board of trade.
Statistical abstract for the United Kingdom for each of the fifteen years . . . N:o 77 (1913 and 1919—32). Lond. 1934.

— Industrial health research board.
Report. Lond. 1934.
69. Incentives in repetitive work. A practical experiment in a factory. By *S. Wyatt.* Assisted by *L. Frost* & *F. G L. Stock.*

— The national advisory council for juvenile employment (England and Wales).
Report. Lond. 1934.
5. Provision of courses of instruction for unemployed boys and girls.

— Royal economic society.
Memorandum. Issued by arrangement with the London and Cambridge economic service. Lond. 1934.
44. Report on current economic conditions, Jan., 1934.

SVENSKA GROV- OCH FABRIKSARBETAREFÖRBUNDET.
Berättelse 1932. Sthlm 1933.

UTREDNING och förslag rörande frågan om beredande av jord åt arbetslösa. Avg. d. 13 febr. 1934 av inom Jordbruksdepartementet tillkallade utredningsmän. [Sthlm 1934. Stencil.]

UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1934. Sthlm 1934.
4. Betänkande med utredning och förslag rörande organisationen av försöksverksamheten på växt- och trädgårdsodlingens område. Avg. [d. 16 dec. 1933]. (Jo.)
5. Betänkande med förslag angående frågan om lämpliga åtgärder till skydd för sjömän vid besök i utländska hamnar. Avg. d. 21 dec. 1933. (H.)
6. Utredning med förslag om åtgärder för åstadkommande av billiga egnahemsbyggnader. Avg. d. 13 dec. 1933 av Statens egnahemsstyrelse. (Jo.)
7. Betänkande i fråga om inrättande av ett institut för medellång och långfristig kreditgivning åt företag inom näringslivet. Avg. d. 14 febr. 1934. (Fi.)

UTRIKESDEPARTEMENTET, K.
Aktstycken. Nationernas förbunds församlings 14:e ordinarie möte samt förhandlingarna vid urtima förbundsförsamlingen ävensom nedrustningskonferensen och ekonomiska konferensen i London 1933. Sthlm 1934.

YEAR BOOK, The people's. The annual of the English and Scottish co-operative wholesale societies. 17 (1934). Manch. & Glasg. [1934].

ÖSTERRIKE. Bundesamt für Statistik.
Statistisches Handbuch. Jahrg. 14. Wien 1933.

Nytillkommen tidskrift.

AGRAR-PROBLEME. Hrsg. vom Internationalen Agrarinstitut, Moskau. Moskau & Leningr.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling har under tiden 11 februari—10 mars 1934 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
20.	K. kung. med föreskrifter jämlikt 25 § i kung. den 16 sept. 1933 (nr 558) ang. lån till främjande av bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen	16 febr.

Arbetsmarknaden under mars månad 1934.

Antalet ansökningar om arbete per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket sjönk från 540 i februari till 430 i mars. En viss förbättring av läget på arbetsmarknaden brukar i allmänhet inträda under mars; i år är återhämtningen emellertid större än vanligt. Även så tillvida är förbättringen i år värd uppmärksamhet, som den helt uteblev nästlidna år. Siffrorna för februari och mars år 1933 voro nämligen 565 och 577. Marssiffran för innevarande år är alltså 147 enheter lägre än fjolårets.

Antalet arbetsansökningar har i det hela varit oförändrat, men antalet lediga platser ökades från 31 000 till 39 000. Förbättringen har huvudsakligen, men icke enbart, varit säsongbetonad. Mest ökades arbetstillfällena inom jordbruket samt för gruppen husligt arbete, men även beträffande andra näringsgrenar har ett något gynnsammare läge kunnat konstateras. Disproportionen mellan efterfrågan och tillgång på arbetskraft var emellertid alltjämt större än den varit något föregående år vid samma tid, med undantag för året 1933. Över 40 procent av hela antalet lediga platser tillhörde ännu gruppen »annat arbete»; arbetet med snöskottning, särskilt i huvudstaden, fick i mars, liksom i februari och januari, en ganska stor betydelse för placering av arbetskraft.

Inom jordbruket framträdde i södra och mellersta delarna av landet en avsevärt ökad efterfrågan på vissa slag av arbetskraft. Nu liksom förra året avsåg denna efterfrågan huvudsakligen yngre, ogifta och mjölkningskunniga drängar ävensom mjölkjungfrur och hembiträden för lanthushåll. Flerstädes kunde behovet av dylik arbetskraft icke tillgodoses. För andra jordbruksarbetare åter har arbetstillgången varit mindre god. Skogsarbetarnas arbetstillfällen voro i det hela minskade under mars månad; dock förmäles ännu från Västerbottens och Norrbottens län, att avverkningarna där fortgått i ungefär oförminskad utsträckning.

Vad industrigrupperna beträffar, finner man en fortsatt, ehuru icke starkt framträdande tendens till förbättring av arbetstillgången inom metall- och maskinindustrien. En växande efterfrågan efter specialutbildade verkstadsarbetare omförmäles från flera håll. Skeppsvarven i Göteborg ha rekvirerat ny arbetskraft. Från Göteborg rapporterades även en märkbar ökning i efterfrågan på olika slags lärlingar, inom skilda grenar av industri och hantverk. För byggnadsverksamhetens vidkommande har konfliktens avveckling flerstädes medfört en förbättring, vilken dock i allmänhet synes fortskrida ganska långsamt. Överskottet av arbetskraft var alltjämt stort inom detta område. Uppgifterna beträffande stenindustrien visade för mars månad dålig arbetstillgång.

Arbetstillgången för sjöfolket utvisade en förbättring, ehuru läget alltjämt betecknas som otillfredsställande. — Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 324 avmönstringar och 3 512 påmönstringar. Förra månadens siffror voro resp. 2 373 och 1 808.

Samtliga till handel och samfärdsel hänförliga yrkesgrenar fö-

rotedde en gynnsammare relation mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft i mars än i februari, om än överskottet av platssökande fortfarande var stort. Springpojkar ha i ökad grad efterfrågats. Läget har i det hela förbättrats på ungdomsförmedlingen, särskilt på den manliga avdelningen.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare steg under månaden från cirka 21 400 till 22 700. Vid utgången av mars månad 1933 var siffran 17 933.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under mars 1934 samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226	**198**
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	**201**
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243	**198**
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	**192**
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203	**169**
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	**178**
1931	222	232	191	194	164	187	198	201	197	257	413	343	**236**
1932	368	412	343	341	339	351	370	366	351	395	661	689	**413**
1933	569	565	577	510	458	451	503	476	480	538	657	644	**536**
1934	*560*	*540*	*430*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1932	320	255	210	190	209	201	193	204	253	285	566	914	**283**
1933	533	461	358	350	361	314	333	313	369	365	521	546	**402**
1934	*358*	*380*	*275*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1932	375	449	381	398	374	386	421	418	378	429	679	666	**445**
1933	575	585	642	559	479	480	539	520	510	591	683	659	**569**
1934	*602*	*568*	*468*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	**11·0**
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	**12·2**
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	**12·0**
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·8	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	**23·3**
1934	*24·3*	*24·1*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Nedgången i arbetslösheten under den sista månad, för vilken statistik föreligger (februari), är mindre än vad normalt är fallet vid denna årstid, men detta förhållande är uteslutande beroende på biläggandet av byggnadskonflikten, som haft till följd, att c:a 22 000 arbetare, vilka under de föregående månaderna icke inräknats i statistiken, nu åter blivit medtagna. Om dessa arbetare, bland vilka mer än hälften varit arbetslösa vid februari månads utgång, frånräknats även denna månad, skulle arbetslöshetssiffran i stället för 24·1 % blivit 22·6 %, vilket i jämförelse med januari innebär en åtskilligt större förbättring än vad som motsvarar den normala säsongförändringen.

Byggnadsverksamheten i rikets större städer år 1933

samt under byggnad varande lägenheter i början av år 1934.

Bostadsproduktionen åren 1924—1933. I denna tidskrift har förut lämnats en översikt över byggnadsverksamheten i Sveriges större städer under år 1932.[1] Huru förhållandena i detta avseende gestaltat sig under år 1933, framgår av efterföljande, på uppgifter från byggnadsnämnderna grundade tab. A, vilken avser Sveriges samtliga större städer (med över 10 000 invånare), d. v. s. i huvudsak de orter i vårt land, där en verklig bostadsmarknad existerar och en kontinuerlig, på spekulation anlagd byggnadsverksamhet plägar förefinnas. Framhållas må, att dessa uppgifter delvis äro att anse som preliminära. — I tabellen ha i jämförelsesyfte införts dels motsvarande siffror för år 1932, dels uppgifter om i medeltal per år 1924—1933 tillkomna lägenheter.

Det totala bostadstillskottet i de större städerna uppgick år 1933 till 10 293 lägenheter och 29 180 rum (och kök). Utvecklingen sedan år 1924 framgår av följande tablå:

Under åren 1924—1933 tillkomna lägenheter och rum.

	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Antal lägenheter . . .	8 843	10 303	11 308	12 356	13 476	12 938	18 199	18 123	16 174	10 293
Indextal	67	78	86	94	102	98	138	137	123	78
(Årsmed. 1924-33 = 100)										
Antal rum (o. kök) . .	28 670	32 254	34 080	34 845	37 007	36 197	48 059	47 944	42 555	29 180
Indextal	77	87	92	94	100	98	130	129	115	79
(Årsmed. 1924-33 = 100)										

Att döma av de i tablån anförda siffrorna kulminerade byggnadsverksamheten i de större städerna under år 1930. Emellertid synes bostadsproduktionen även under åren 1931 och 1932 varit mera omfattande än tidigare år. Däremot inträdde under 1933, till följd av den allmänna depressionen och arbetskonflikten i byggnadsfacket, en betydande inskränkning av byggnadsverksamheten, varigenom antalet tillkomna lägenheter minskades gentemot 1932 med 36·4 % och i jämförelse med toppåret 1930 med ej mindre än 43·4 %. I fråga om nytillkomna rum utgjorde minskningen resp. 31·4 och 39·3 %. Likväl höll sig bostadsproduktionen 1933 på ungefär samma nivå som t. ex. 1925. I detta sammanhang bör påpekas, att de anförda siffrorna likväl återge byggnadsverksamhetens årliga omfattning med en viss tidsförskjutning, efter-

[1] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 245 o. f. För samtliga stadssamhällen lämnas uppgifter å sid. 681 o. f.

Tab. A. Antal under åren 1924—33 samt 1932 och 1933 tillkomna bostadslägenheter och rum i Sveriges större städer.

Tecknet * anger, att uppgifterna endast avse den stadsplanelagda delen av vederbörande stad.

Städer	Åren 1924—33 (årsmedeltal)						År 1932						År 1933 (prel. siffror)					
	Antal bostadslägenheter					Antal rum och kök (eldstäder)	Antal bostadslägenheter					Antal rum och kök (eldstäder)	Antal bostadslägenheter					Antal rum och kök (eldstäder)
	Enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 o. fl. rum och kök	Tillhopa		Enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 o. fl. rum och kök	Tillhopa		Enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 o. fl. rum och kök	Tillhopa	
Stockholm	1 678	2 064	1 301	1 138	**6 181**	15 985	2 452	3 000	1 579	1298	**8 329**	20 479	684	1 212	945	1006	**3 847**	11 323
Lidingö	3	5	14	27	**49**	219	4	1	4	9	**18**	77	1	1	7	14	**23**	115
Södertälje	4	7	9	15	**35**	129	5	6	7	13	**31**	104	9	7	11	26	**53**	197
Uppsala	36	33	67	65	**201**	644	38	52	108	29	**227**	627	28	67	76	38	**209**	583
Nyköping	5	13	23	7	**48**	135	13	14	9	1	**37**	74	3	5	8	—	**16**	39
Eskilstuna*	13	69	59	32	**173**	486	34	136	62	49	**281**	764	25	66	77	26	**194**	499
Linköping*	25	56	55	48	**184**	549	38	105	114	58	**315**	860	68	142	87	51	**348**	875
Norrköping	21	157	92	72	**342**	956	21	185	85	61	**352**	987	6	83	65	16	**170**	442
Jönköping	26	46	55	55	**182**	573	21	25	68	42	**156**	477	119	72	51	49	**291**	637
Kalmar	12	26	71	49	**158**	515	21	35	90	20	**166**	453	10	28	66	35	**139**	434
Västervik*	3	4	10	8	**25**	79	1	3	9	7	**20**	68	13	8	17	16	**54**	162
Visby	2	1	8	9	**20**	79	1	2	14	18	**35**	136	—	5	38	3	**46**	158
Karlskrona	5	7	14	25	**51**	195	3	1	6	41	**51**	239	9	4	10	19	**42**	160
Kristianstad	7	10	22	38	**77**	283	12	28	26	89	**155**	580	2	1	12	35	**50**	210
Malmö	91	266	287	190	**834**	2 428	91	321	248	108	**768**	1 997	69	258	202	78	**607**	1 589
Lund	36	30	52	62	**180**	576	37	26	41	74	**178**	647	25	18	13	43	**99**	319
Landskrona	9	11	31	15	**66**	196	22	25	47	4	**98**	235	1	6	21	—	**28**	76
Hälsingborg	45	122	201	122	**490**	1 521	66	164	123	43	**396**	977	55	235	127	48	**465**	1 221
Ystad	6	8	14	18	**46**	153	6	1	17	9	**33**	104	2	9	24	12	**47**	154
Trälleborg	12	20	34	22	**88**	261	5	18	18	22	**63**	219	1	8	11	9	**29**	87
Halmstad	6	11	33	52	**102**	391	22	21	57	84	**184**	704	12	9	42	81	**144**	549
Göteborg	112	916	600	424	**2 052**	5 861	244	1 281	608	362	**2 495**	6 568	99	999	624	310	**2 032**	5 519
Mölndal	2	35	50	15	**102**	293	3	30	37	8	**78**	210	—	8	17	13	**38**	135
Uddevalla*	4	21	32	24	**81**	263	1	19	35	7	**62**	175	—	31	25	3	**59**	155
Borås	65	50	68	88	**271**	799	77	28	56	77	**238**	699	50	33	32	31	**146**	345
Trollhättan	3	7	13	10	**33**	106	7	8	15	10	**40**	115	2	2	29	13	**46**	158
Skövde*	3	8	15	22	**48**	181	5	8	7	10	**30**	105	11	13	18	20	**62**	187
Karlstad	15	33	53	28	**129**	389	19	40	61	20	**140**	368	4	43	67	20	**134**	385
Kristinehamn	3	17	21	16	**57**	187	8	41	43	22	**114**	333	3	33	35	26	**97**	310
Örebro	63	109	98	58	**328**	863	74	58	81	37	**250**	651	104	50	64	29	**247**	583
Västerås	19	36	31	34	**120**	357	35	116	73	61	**285**	764	12	66	32	26	**136**	364
Falun	6	4	9	16	**35**	133	3	3	8	21	**35**	140	2	10	10	8	**30**	109
Gävle	16	41	28	27	**112**	320	21	45	44	39	**149**	416	18	31	27	49	**125**	395
Söderhamn	1	3	4	6	**14**	44	—	—	3	3	**6**	23	—	2	1	1	**4**	11
Härnösand[1]	4	5	9	11	**29**	103	2	1	9	17	**29**	132	11	14	12	24	**61**	186
Sundsvall	13	14	30	27	**84**	271	7	20	41	39	**107**	353	—	6	11	9	**26**	99
Östersund	15	5	10	19	**49**	164	48	6	25	29	**108**	301	17	1	1	10	**29**	103
Umeå*	9	20	33	16	**78**	241	10	12	25	24	**71**	241	15	29	38	15	**97**	262
Luleå	8	9	13	17	**47**	151	8	3	7	26	**44**	153	6	6	5	6	**23**	72

[1] Uppgifterna avse den stadsplanelagda delen samt områden med s. k. utomplansbestämmelser.

som de äro grundade på uppgifter angående antalet under resp. år slutligt avsynade (eller till slutlig avsyning anmälda) lägenheter. Enär dessa lägenheter i viss omfattning varit under byggnad och i vissa fall även färdigställts under föregående år, lär nedgången i byggnadsverksamheten under 1933 i verkligheten ha varit större än vad siffran för antalet fullbordade lägenheter ger vid handen. Detta bestyrkes även genom de nedan anförda siffrorna för beviljade byggnadslov och bostäder under byggnad.

Utvecklingen på olika orter. I jämförelse med 1932 synes en mera betydande minskning av byggnadsverksamheten ha förekommit i 23 städer, varibland särskilt framträda Stockholm, Göteborg och Malmö. Relativt obetydlig är däremot nedgången i städerna Örebro, Uppsala, Karlstad och Uddevalla. I återstående 12 städer har byggnadsverksamheten, om man får döma av siffrorna för antalet fullbordade lägenheter, varit mera omfattande under 1933 än under 1932, låt vara att härvid i flertalet fall bostadsproduktionen ej varit särdeles stor någotdera året. Påfallande är emellertid den stegring av den spekulativa bostadsproduktionen, som ägt rum i Hälsingborg och i Linköping, varest antalet under 1933 tillkomna lägenheter överstiger motsvarande siffra för 1932 med 17·4 resp. 10·5 %, trots att årstillskottet även under 1932 var relativt stort. Även för Jönköping registreras en betydande stegring av antalet tillkomna lägenheter, vilket emellertid sammanhänger med, att siffran för 1933 innefattar samtliga personalbostäder vid statens nyuppförda sinnessjukhus.

Utsträcker man jämförelsen till att avse hela tioårsperioden 1924—1933, framträda ävenledes betydande skiljaktigheter mellan olika städer, såsom närmare framgår av följande tab. B, vilken återger lägenhetstillskotten i rikets 15 städer med över 25 000 invånare (toppårens siffror angivna med grövre stil):

Tab. B. Tillkomna bostadslägenheter inom vissa större städer under åren 1924—1933.
(Högsta årssiffran anges med fet stil.)

Städer	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1924—33 (årsmed.)
Stockholm	3 571	4 275	6 165	6 935	6 082	5 606	**8 690**	8 306	8 329	3 847	**6 181**
Göteborg	1 101	1 596	1 265	1 301	1 997	2 391	2 880	**3 516**	2 495	2 032	**2 052**
Malmö	360	675	529	771	1 092	772	**1 497**	1 271	768	607	**834**
Norrköping	412	363	234	257	351	429	414	**440**	352	170	**342**
Hälsingborg	387	342	577	569	465	591	**718**	389	396	465	**490**
Borås	210	355	280	268	**381**	312	360	162	238	146	**271**
Gävle	73	101	**231**	83	84	28	129	120	149	125	**112**
Örebro	195	283	217	451	**542**	411	403	285	250	247	**328**
Eskilstuna	136	188	69	85	138	143	248	249	**281**	194	**173**
Jönköping	149	168	116	136	109	192	225	273	156	**291**	**182**
Uppsala	116	235	163	112	198	215	**289**	247	227	209	**201**
Linköping	190	215	150	145	99	84	154	140	315	**348**	**184**
Västerås	23	20	24	36	188	118	126	249	**285**	136	**120**
Karlskrona	**79**	28	43	19	86	60	78	78	51	42	**51**
Lund	88	131	164	141	222	171	263	**342**	178	99	**180**

I fråga om flertalet av de i tabellen redovisade orterna inträffade byggnadskonjunkturens *höjdpunkt* under åren 1930—1932. Beträffande trenne städer kulminerade bostadsproduktionen under något tidigare år, medan tvenne städer under 1933 utvisade det största tillskottet av nya lägenheter under hela tioårsperioden.

Att även bostadsproduktionens relativa intensitet uppvisat avsevärda lokala olikheter under perioden, framgår av följande sammanställning, där städerna ordnats i fallande skala efter tillskottet av »eldstäder» per 10 000 invånare under perioden 1924—1933:

Antal under perioden 1924–33 i medeltal per år tillkomna rum (och kök) per 10 000 inv.

Stockholm	338	Trelleborg	205	Norrköping	157	Falun	99
Hälsingborg	284	Lidingö	202	Eskilstuna	154	Södertälje	88
Kalmar	270	Malmö	201	Sundsvall	153	Härnösand	88
Göteborg	247	Karlstad	191	Kristinehamn	152	Gävle	82
Lund	237	Jönköping	188	Ystad	133	Karlskrona	73
Örebro	233	Linköping	187	Luleå	133	Visby	71
Umeå	232	Halmstad	181	Västerås	119	Trollhättan	68
Borås	227	Uddevalla	181	Östersund	113	Västervik	63
Uppsala	213	Mölndal	174	Nyköping	112	Söderhamn	38
Kristianstad	212	Skövde	174	Landskrona	104		

Första platsen intas av Stockholm, där nybyggnadsverksamheten under perioden i förhållande till folkmängden varit ungefär en halv gång högre än i Göteborg och Malmö, dubbelt högre än i Norrköping och mer än 8 gånger så stor som i Söderhamn, som står sist på skalan.

De nya lägenheternas storlekstyper. I efterföljande tab. C återges de nytillkomna lägenheternas och rummens fördelning efter bostädernas storlekstyper.

Tab. C. Antal i fullbordade byggnadsföretag förefintliga lägenheter och rum inom olika lägenhetskategorier.

År	Antal							Procentuell fördelning						
	enkelrum m. m.	därav 1 rum m. kokvrå	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 o. fl. rum o. kök	samtliga	enkelrum m. m.	därav 1 rum m. kokvrå	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 o. fl. rum o. kök	samtliga
Bostadsläg.														
1924—33[1]	2 406	·	4 299	3 569	1 454	1 473	**13 201**	18·2	·	32·6	27·0	11·0	11·2	**100·0**
1932 . . .	3 485	2 057	5 888	3 910	1 470	1 421	**16 174**	21·5	12·7	36·4	24·2	9·1	8·8	**100·0**
1933 . . .	1 496	849	3 621	2 958	1 149	1 069	**10 293**	14·5	8·2	35·2	28·7	11·2	10·4	**100·0**
Rum o. kök[2]														
1924—33[1]	2 953	·	8 598	10 707	5 816	8 808	**36 882**	8·0	·	23·8	29·0	15·8	23·9	**100·0**
1932 . . .	4 485	2 057	11 776	11 730	5 880	8 525	**42 396**	10·6	4·9	27·7	27·7	13·9	20·1	**100·0**
1933 . . .	1 832	849	7 242	8 874	4 596	6 411	**28 955**	6·3	2·9	25·0	30·6	15·9	22·2	**100·0**

[1] Årsmedeltal. — [2] Rum tillbyggda äldre lägenheter äro här ej inräknade.

Av samtliga tillkomna lägenheter utgjorde småLägenheterna om högst 2 rum och kök 77·8 % under perioden 1924—1933, 82·1 % under år 1932 och 78·4 % under år 1933. Dessa lägenheter inrymde givetvis ett mindre antal av det totala rumstillskottet eller resp. 60·3, 66·0 och 61·9 %. Vid en jämförelse mellan åren 1932 och 1933 finner man, att nedgången i bostadsproduktionen under 1933 i högre grad berört småLägenheterna än de medelstora och större lägenheterna. Detta sammanhänger med att egnahemsbyggnadsverksamheten, som huvudsakligen är inriktad på lägenheter av något större typ, under året icke visat någon tillbakagång.

Nettotillskottet av lägenheter. Samtliga i det föregående anförda siffror avse endast bostadsproduktionens bruttoresultat, och för att erhålla det faktiska bostadstillskottet böra talen reduceras med hänsyn till den avgång av äldre lägenheter, som ägt rum genom rivnings- och ombyggnadsarbeten. Under åren närmast före kriget plägade de avgångna bostäderna utgöra omkring 10 % av de nytillkomna. Under krigsåren inskränktes rivningarna liksom nyproduktionen i hög grad, och när bostadsproduktionen sedan ånyo steg, vållade den alltjämt kvarstående bostadsbristen m. m., att rivningsverksamhetens ökning kom i efterhand, varigenom densamma under åren 1920—1926 endast kom att uppgå till 4—7 % av bruttotillskotten. Under de följande åren skedde emellertid härutinnan en återgång till tidigare förhållanden, i det att de avgångna lägenheternas antal motsvarat omkring 10 % av antalet nytillkomna (år 1929 t. o. m. 15 %). Under åren 1932 och 1933 uppgingo dock de bortrivna lägenheterna till c:a 8 % av de tillkomna. Antalet under detta senare år rivna lägenheter var i det närmaste en tredjedel mindre än under år 1932 och nära hälften mindre än under år 1929, då rivningsverksamheten kulminerade.

Nettotillskottet av lägenheter under åren 1924—1933 framgår av följande tablå:

Nettotillskott av bostäder	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Antal lägenheter . .	8 277	9 593	10 512	11 237	11 957	10 989	16 377	16 357	14 889	9 428
Indextal	69	80	88	94	100	92	137	137	124	79
(Årsmed. 1924–33 = 100)										

Bostadsproduktionens fördelning på olika huvudgrenar. Socialstyrelsens statistik har sedan länge inbegripit en särskild redovisning av sådan byggnadsverksamhet, som utan direkt vinstsyfte bedrives av staten, kommuner, bostadsföreningar, industriella företag (för egna arbetare) m. fl. Vid sidan av denna bostadsproduktion finnas emellertid även andra former av icke-spekulativ byggnadsverksamhet, i första hand egnahemsbyggnadsverksamheten ävensom i viss mån den av enskilda bedrivna byggnadsverksamhet i Stockholm, som — i likhet med den av bostadsföreningar och stiftelser bedrivna bostadsproduktionen — under senare år subventionerats av kommunen genom billiga tomtupplåtelser, byggnadskreditiv och sekundärlån m. m., allt på villkor, att hy-

rorna i dessa s. k. billiga bostadshus skulle hållas på en viss av de kommunala myndigheterna godkänd nivå samt att hyresgästerna skulle utses bland behövande personer, som anvisas av de kommunala myndigheterna.

Det bör påpekas, att redovisningen av den icke spekulativa byggnadsverksamheten ofta stöter på vanskligheter. Sålunda har det visat sig svårt att utskilja en del bostadsföreningar, som i verkligheten äro av mer eller mindre spekulativ natur. Beträffande egnahemsbyggnadsverksamheten gäller, att föreliggande uppgifter icke tillåta någon exakt beräkning av dess omfång, men genom summering av antalet lägenheter och rum i nybyggda bostadshus med 1—2 lägenheter erhålles dock en utgångspunkt för bedömande av egnahemsrörelsens storleksordning. Härtill bör anmärkas, att i tvålägenhetshus båda lägenheterna medräknats, ehuru den ena merendels plägar uthyras av egnahemsbyggaren, varjämte må ihågkommas, att även egnahemsvillor ej sällan byggas på spekulation av yrkesbyggmästare o. d., vilket förhållande man vid dessa beräkningar icke kunnat taga hänsyn till. Å andra sidan har ej kunnat medräknas sådana bostadsutrymmen i äldre egnahemsvillor o. d., vilka tillkommit genom ombyggnads- och ändringsarbeten. — Genom att subtrahera här nämnda grenar av icke-spekulativ byggnadsverksamhet från den totala erhålles en viss uppfattning om det i egentlig mening spekulativa hyreshusbyggets storleksordning.

Av tab. D framgår, hur bostadsproduktionen i de större städerna under de tre senaste åren fördelat sig på de ovan berörda arterna av byggnadsverksamhet:

Tab. D. Bostadsproduktionen 1931—1933 fördelad efter byggnadsföretagens art.

		Egnahemsbyggnader[1]	»Billiga bost.-hus» (Sthlm)[2]	Statliga byggn.-företag	Kommunala byggn.-företag	Koop. bostadsfören. o. d.	Stiftelser o. d.	Av arbetsgivare uppförda arb.-bost.-hus	Hyreshus[3]	Tillhopa
Lägenheter										
antal . .	1931	2 123	598	52	288	2 328	795	27	11 912	**18 123**
	1932	1 996	1 405	82	326	2 567	1 329	14	8 455	**16 174**
	1933	2 248	173	125	507	1 087	201	8	5 944	**10 293**
procent .	1931	11·7	3·3	0·3	1·6	12·8	4·4	0·2	65·7	**100·0**
	1932	12·4	8·7	0·5	2·0	15·9	8·2	0·1	52·2	**100·0**
	1933	21·8	1·7	1·2	4·9	10·6	2·0	0·1	57·7	**100·0**
Rum (och kök)										
antal . .	1931	8 309	1 246	97	581	5 264	1 690	86	30 671	**47 944**
	1932	7 894	3 234	228	617	5 993	2 180	50	22 359	**42 555**
	1933	9 159	368	152	1 286	3 131	205	22	14 857	**29 180**
procent .	1931	17·3	2·6	0·2	1·2	11·0	3·5	0·2	64·0	**100·0**
	1932	18·6	7·6	0·5	1·4	14·1	5·1	0·1	52·6	**100·0**
	1933	31·4	1·3	0·5	4·4	10·7	0·7	0·1	50·9	**100·0**

[1] Ungefärliga siffror. I dessa ingå även de s. k. småstugorna i Stockholm till ett antal av 291 år 1931, 305 år 1932 samt 514 år 1933.

[2] Oberäknat sådana »billiga bostäder», som inräknats i den av bostadsföreningar, stiftelser o. d. bedrivna byggnadsverksamheten.

[3] Beräknade siffror. Jfr texten.

Av de i tabellen meddelade siffrorna framgår, att egnahemsbyggnadsverksamheten efter någon tillbakagång under år 1932 under redogörelseåret nått en större omfattning än den hade under år 1931. Härigenom har dess relativa betydelse för bostadsproduktionen ökats högst avsevärt, i det att ungefär en femtedel av under 1933 tillkomna bostäder utgjorts av egnahemslägenheter mot endast en åttondel under år 1932. Frånsett egnahemsrörelsen har den icke-spekulativa bostadsproduktionen liksom tidigare huvudsakligen uppburits av de kooperativa bostadsföreningarna, vilkas andel i det totala lägenhetstillskottet likväl minskats från 16 till 11 %. Den kommunala byggnadsverksamheten har däremot, såsom av tabellen framgår, under år 1933 nått en något större omfattning; i huvudsak har den varit koncentrerad till Göteborg och Malmö. Antalet nytillkomna lägenheter i s. k. billiga bostadshus i Stockholm har däremot på grund av subventionsförfarandets upphörande under året varit relativt obetydligt, och likaledes visar den av stiftelser o. d. bedrivna byggnadsverksamheten en betydande såväl absolut som relativ minskning. Det spekulativa hyreshusbygget har för samtliga städer nedgått med nära $^1/_3$.

Bostadsproduktionens fördelning på lägenhetskategorier inom var och en av byggnadsverksamhetens huvudgrenar framgår av nedanstående tablå:

Under år 1933 tillkomna lägenheter och rum	Samtliga läg. o. rum	Därav (i %) läg. o. rum tillh. nedanstående lägenhetskategori: enkelrum o. d.	därav 1 rum m. kokvrå	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 o. fl. rum och kök
Lägenheter							
bostadsfören., stiftelser etc.[1]	1 928	20·1	12·2	32·6	38·8	2·9	5·6
s. k. billiga bost. (Sthlm)[2]	173	6·9	6·9	73·4	19·7	—	—
egnahemsbyggnader . . .	2 248	0·6	0·1	9·5	33·9	27·8	28·7
hyreshus	5 944	18·2	10·1	44·6	23·8	8·1	5·3
Rum (eller kök)							
bostadsfören., stiftelser etc.[1]	4 796	9·0	4·9	26·2	46·8	4·6	13·4
s. k. billiga bost. (Sthlm)[2]	368	3·8	3·8	69·0	27·7	—	—
egnahemsbyggnader . . .	9 159	0·2	0·0	4·7	24·9	26·8	43·4
hyreshus	14 632	9·4	4·1	36·2	29·0	13·2	12·2

Mest inriktad på något större lägenhetstyper är av naturliga skäl egnahemsbyggnadsverksamheten och därnäst det privata hyreshusbygget, men även bostadskooperationen har under året i högre grad än tidigare inriktat sig på något större lägenheter.

Antalet beviljade lägenheter och rum. I det föregående meddelade uppgifter avse fullbordade lägenheter och rum. Allt sedan år 1927 har emellertid socialstyrelsen från de större städerna även inhämtat uppgifter om beviljade byggnadsföretag. Dessa uppgifter, vilka sammanfattningsvis återges i följande tab. E, torde kunna göra anspråk på att åtminstone i viss mån belysa de nuvarande utvecklingstendenserna på byggnadsmarknaden, låt vara att tiderna för utförandet och färdigställandet av de under ett visst år beviljade byggnadsföretagen kunna avsevärt växla för olika orter och byggnadstyper.

[1] Inkl. statliga och kommunala byggnadsföretag.
[2] Se not 2 å föregående sida.

Tab. E. Antal lägenheter och rum (el. kök) i under åren 1927—1933 beviljade byggnadsföretag.

År	Stockholm		Göteborg		Malmö		Städer m. 20-100 000 inv.		Städer m. 10-20 000 inv.		Tillhopa	
	läg.	rum	läg.	rum	läg.	rum	läg.	rum	läg.	rum	läg.	rum
1927	6 328	16 440	1 576	4 800	1 064	2 882	3 120	9 289	968	3 252	**13 056**	**36 663**
1928	4 696	11 832	2 465	7 405	1 232	3 811	3 565	11 084	1 188	3 985	**13 146**	**38 117**
1929	9 363	20 500	2 768	7 257	1 102	3 319	4 037	12 378	1 262	4 503	**18 532**	**47 957**
1930	9 271	23 060	2 845	7 505	1 491	3 926	3 920	11 715	1 632	5 167	**19 159**	**51 373**
1931	6 369	16 168	3 090	7 761	1 149	2 959	3 834	10 908	1 469	4 785	**15 911**	**42 581**
1932	5 880	16 036	2 244	6 198	708	1 770	3 559	9 797	1 374	4 339	**13 765**	**38 140**
1933	2 517	7 437	1 018	2 712	1 129	2 721	3 363	9 524	1 289	4 100	**9 316**	**26 494**

I fråga om antalet beviljade byggnadslov företer redogörelseåret en nedgång gentemot år 1932 med 32·3 %, räknat efter lägenheter och 30·5 % i fråga om rum eller »eldstäder». Denna nedgång var betydligt större än den, som förekom under 1932 gentemot året därförut (13·5 resp. 10·4 %). Särskilt framträdande var minskningen 1932—1933 i Stockholm, Göteborg, Lund, Sundsvall, Mölndal, Östersund, Kristianstad, Nyköping, Ystad och Visby. Däremot företedde ett tjugutal städer stigande tal, däribland Malmö, Örebro, Eskilstuna, Jönköping, Uppsala, Karlskrona och Kalmar. I Stockholm visade årssumman för beviljade lägenheter en minskning med 57·2 %.

Den totala byggnadsverksamheten. I fråga om 23 av de 39 städerna föreligga så detaljerade uppgifter rörande fabriks- och affärsbyggen, administrativa byggnader och annan husbyggnadsverksamhet, ej avsedd för bostadsändamål, att dessa data direkt kunnat utnyttjas för en statistik över byggnadsverksamhetens totala omfattning. Såsom av följande siffror framgår, uppvisade den icke på bostäder inriktade byggnadsverksamheten efter golvytan räknat en nedgång från 1932 till 1933 med 35·6 %, om man utgår från siffrorna för fullbordade byggnadsföretag, och med 45·8 %, om man ser på byggnadslovsuppgifterna. I Stockholm var nedgången i fråga om fullbordade byggnadsföretag av olika slag 24·5 % och i fråga om beviljade 46·3 %.

Byggnadsverks. för industriella, administrativa m. fl. ändamål (kvm golvyta)	Fullbordade byggnadsföretag		Beviljade byggnadsföretag	
	23 större städer	därav Stockholm	23 större städer	därav Stockholm
1930	456 889	265 998	466 977	805 541
1931	383 215	226 908	311 024	161 522
1932	296 499	156 823	238 331	111 750
1933	191 082	118 398	129 248	60 065

Sammanställas ovanstående siffror med uppgifterna om bostadsproduktionen, omräknade i golvyta under antagande av en genomsnittlig rumsareal

av 25 kvm[1], kan man erhålla en uppfattning om den totala husbyggnadsverksamhetens utveckling i de större städerna. Utgår man från de fullbordade byggnadsföretagen, synes nedgången i byggnadsvolym gentemot år 1932 kunna beräknas till 32·1 % och gentemot år 1930, då byggnadsverksamheten kulminerade, till 46·5 %. Enligt byggnadslovsuppgifterna bli motsvarande tal resp. 32·1 och 55·5 %. Påpekas bör emellertid, att dessa beräknade procenttal kunna komma att något ändras i den definitiva statistiken.

Under byggnad varande lägenheter och rum i början av år 1934. I syfte att erhålla en noggrannare kännedom om växlingarna i byggnadsverksamhetens omfattning har socialstyrelsen nu för första gången från städer med över 30 000 invånare inhämtat uppgifter om antalet under byggnad varande lägenheter och rum vid senaste årsskifte samt den 1 april 1934.[2] Dylika uppgifter, som förut publicerats blott för Stockholm, komma i fortsättningen att lämnas kvartalsvis för 12 större städer, varigenom det bör bli möjligt att bättre än hittills följa såväl de konjunkturella som de säsongmässiga fluktuationerna inom byggnadsindustrien samt verkningarna härav på arbetsmarknaden. Här nedan återgivas de sålunda erhållna uppgifterna:

	Under byggnad varande lägenheter		Under byggnad varande rum (el. kök)			Under byggnad varande lägenheter		Under byggnad varande rum (el. kök)	
	1/1	1/4	1/1	1/4		1/1	1/4	1/1	1/4
Stockholm	306	1 738	1 075	4 181	Borås	47	57	161	132
Göteborg	1 194	1 254	3 126	3 543	Örebro	118	295	320	756
Malmö	303	1 209	[3] 774	3 068	Jönköping	70	148	231	457
Norrköping	103	192	291	481	Uppsala	80	238	92	676
Hälsingborg	197	·	538	·	Västerås	60	95	160	255
Gävle	143	123	411	384	Linköping	132	274	303	669

Siffrorna för januari äro antagligen betydligt lägre än de varit närmast föregående år. I varje fall är detta förhållandet beträffande Stockholm, där antalet under byggnad varande lägenheter och rum vid årsskiftet 1932/33 utgjorde 2 129 resp. 5 877, varför en minskning fram till senaste årsskifte härvidlag ägt rum med ej mindre än 85·6 resp. 81·7 %.

Såsom uppgifterna för april 1934 utvisa, har emellertid sedermera en betydande ökning inträtt, vilken bl. a. sammanhänger med den i februari träffade uppgörelsen i byggnadskonflikten. Beträffande huvudstaden kan konstateras, att byggnadsverksamheten ökats även i jämförelse med föregående år, i det att antalet omkring 1 april 1933 under byggnad varande lägenheter och rum voro resp. 1 414 och 3 708. Jämfört med den 1 april 1932 (resp. 5 023 och 11 942) te sig de senaste siffrorna för huvudstaden dock fortfarande såsom relativt låga.

---

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1933, sid. 685. — [2] Uppgifter i detta avseende ha dock ej kunnat erhållas för Eskilstuna. — [3] Kokvrå har i vissa fall räknats som kök.

Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1933/1934.

Sedan vintern 1917/18 har socialstyrelsen årligen från jägmästarna i reviren inhämtat uppgifter rörande normala dagsförtjänster vid skogsarbete för huggare och körare (häst och karl). På grundval av dessa uppgifter ha översikter över löneförhållandena vid skogsbruket under resp. vintersäsonger utarbetats och publicerats i Sociala Meddelanden. Jämväl innevarande vinter har styrelsen hänvänt sig till revirförvaltarna med begäran om dylika löneuppgifter ävensom om det å resp. orter vanliga priset för huggning av en kbm brännved. Svar ha erhållits från samtliga tillskrivna revir o. d. förvaltningsenheter, vilka enligt den nya genom kungl. brev den 24 november 1933 genomförda distrikts- och revirindelningen utgöra 100. Samtliga uppgifter avse förhållandena i slutet av februari månad 1934.

I tab. A lämnas en sammanfattning av de inkomna löneuppgifterna, vilka så gott som uteslutande avse arbete å ackord. På grundval av dessa uppgifter har uträknats genomsnittlig dagsförtjänst för huggare och körare dels för vart och ett av de överjägmästardistrikt, på vilka reviren äro uppdelade, och dels för samtliga revir, varjämte de för reviren beräknade normala arbets-

Tab. A. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintersäsongerna 1932/33 och 1933/34 enligt uppgifter från reviren.

Överjägmästardistrikt	Antal uppgiftslämnande revir	Antal revir, där 1933/34 normala dagsförtjänsten för *huggare* utgjorde i kronor				*Medelförtjänst* för huggare, kr. per dag		Antal revir, där 1933/34 normala dagsförtjänsten för *körare* (häst och karl) utgjorde i kronor					Medelförtjänst för körare, kr. per dag	
		3·00–3·99	4·00–4·99	5·00–5·99	6·00 o. däröver	1933/34	1932/33	5·00–5·99	6·00–7·99	8·00–9·99	10·00–11·99	12·00 o. däröver	1933/34	1932/33
Södra . .	10	10	—	—	—	3·64	3·53	1	9	—	—	—	6·23	6·16
Västra . .	10	7	3	—	—	3·80	3·72	3	7	—	—	—	6·18	6·23
Östra . .	10	5	5	—	—	3·88	3·72	3	7	—	—	—	6·20	6·19
Bergslags .	10	3	5	2	—	4·42	4·35	—	9	1	—	—	6·98	7·20
Gävle-Dala	11	—	4	3	4	5·43	4·96	—	1	4	1	5	10·84	9·68
Mell. Norrl.	15	—	5	8	2	5·08	4·52	—	—	5	8	2	10·23	9·01
Umeå . .	10	—	1	5	4	5·60	5·09	—	—	1	6	3	11·23	10·04
Skellefteå	8	1	3	4	—	4·82	4·65	—	—	5	3	—	9·55	8·79
Nedre Norrb. .	8	—	1	5	2	5·28	5·02	—	—	2	5	1	10·16	10·22
Övre Norrb.	8	—	4	4	—	4·69	4·56	—	—	5	3	—	9·38	8·98
Summa	**100**	**26**	**31**	**31**	**12**	4·68	4·40	**7**	**33**	**23**	**26**	**11**	8·73	8·21

förtjänsterna fördelats å vissa lönegrupper. Till jämförelse meddelas motsvarande medelförtjänster föregående år. Dessa liksom övriga i det följande anförda medeltal för vintersäsongen 1932/1933 äro emellertid ej grundade enbart på de i februari månad gjorda uppskattningarna av de normala arbetsförtjänsterna[1] utan beakta även vissa från jägmästarna i juni månad införskaffade kompletterande löneuppgifter.[2]

Som av tabellen framgår, har den genomsnittliga dagsförtjänsten i slutet av februari månad 1934 för riket i dess helhet beräknats till 4·68 kr. för huggare och till 8·73 kr. för körare (häst och karl). Olika landsdelar uppvisa emellertid ganska växlande lönesiffror. Huggarlönerna variera sålunda inom de olika reviren mellan 3 och 7 kr., men hålla sig vanligen vid 3·50—4 kr. i södra och 4·50—5·50 i norra Sverige. Körarlönerna synas i regel belöpa sig till 6—7 kr. i södra och 8—10 kr. i norra Sverige.

I efterföljande tablå åskådliggöras för riket i dess helhet löneförändringarna från och med vintern 1918/19, då arbetslönerna inom skogsbruket nådde sin toppunkt.

Vintern	Huggare			Körare			Vintern	Huggare			Körare		
	Kr. per dag	Indextal 1918/19 = 100	Indextal Föreg. år = 100	Kr. per dag	Indextal 1918/19 = 100	Indextal Föreg. år = 100		Kr. per dag	Indextal 1918/19 = 100	Indextal Föreg. år = 100	Kr. per dag	Indextal 1918/19 = 100	Indextal Föreg. år = 100
1918/19 .	11·68	100	143	29·00	100	155	1926/27 .	5·28	45	98	10·08	35	97
1919/20 .	9·99	86	86	23·73	82	82	1927/28 .	5·28	45	100	10·12	35	100
1920/21 .	10·67	91	107	23·44	81	99	1928/29 .	5·16	44	98	9·96	34	98
1921/22 .	5·00	43	47	10·17	35	43	1929/30 .	[3]5·51	47	107	[3]10·28	35	103
1922/23 .	5·22	45	104	10·41	36	102	1930/31 .	5·19	44	94	9·78	34	95
1923/24 .	5·47	47	105	10·80	37	104	1931/32 .	4·66	40	90	8·72	30	89
1924/25 .	5·27	45	96	10·18	35	94	1932/33 .	[3]4·40	38	94	[3]8·21	28	94
1925/26 .	5·37	46	102	10·39	36	103	1933/34 .	4·68	40	106	8·73	30	106

Såsom härav framgår, nådde arbetsförtjänsterna inom skogsbruket sin höjdpunkt under åren 1918—20, varefter löneinkomsterna i stort sett hållit sig på en nivå, utgörande $^1/_3$—$^2/_3$ av toppårens.

Löneförändringarna ha dock ställt sig ganska växlande inom olika landsdelar. Detta belyses närmare genom tab. B, vari lämnas en översikt av skogsarbetarnas genomsnittliga arbetsförtjänst inom olika län under åren 1920/21—1933/34. Beträffande de i tabellen beräknade länssiffrorna må emellertid framhållas, att dessa i åtskilliga fall grunda sig på mycket fåtaliga primäruppgifter.

Sin största betydelse har skogsbruket i Värmland, Dalarna och Norrland, där under normala förhållanden närmare 200 000 personer vintertid torde

[1] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 227.
[2] Lönestatistisk årsbok 1932, sid. 27.
[3] De ursprungliga data kompletterade medelst i juni månad införskaffade uppgifter.

Län	Medelförtjänst (i kr.) per dag vintern								Ökning (+) eller minskning (−) i %
	1920/21	1927/28	1928/29	1929/30[2]	1930/31	1931/32	1932/33[2]	1933/34	1932/33–1933/34
Huggare.									
Stockholms	10·00	4·00	4·88	5·50	4·50	4·25	3·75	4·00	+ 6·7
Uppsala	11·00	4·67	4·50	4·88	4·50	4·75	4·13	4·50	+ 9·0
Södermanlands	9·50	4·50	4·13	4·75	4·75	4·25	3·75	3·65	− 2·7
Östergötlands	9·10	4·17	4·08	4·23	4·25	3·90	3·75	3·85	+ 2·7
Jönköpings	8·50	4·16	4·31	4·44	4·31	3·63	3·56	3·81	+ 7·0
Kronobergs	7·67	4·00	3·92	4·17	4·00	3·57	3·51	3·67	+ 4·6
Kalmar	8·69	4·15	4·30	4·10	4·05	3·75	3·45	3·65	+ 5·8
Gotlands	7·00	4·00	4·00	4·00	4·00	4·00	3·75	3·75	± 0
Blekinge	6·00	4·50	4·50	4·50	5·00	4·25	4·00	3·75	− 6·3
Kristianstads	6·50	4·00	3·94	4·25	4·13	3·94	3·50	3·38	− 3·4
Malmöhus	6·00	4·50	4·50	4·50	4·50	3·25	3·25	3·50	+ 7·7
Hallands	9·00	4·50	4·75	4·50	4·50	4·00	3·75	3·75	± 0
Göteborgs o. Bohus	9·88	4·13	4·00	4·07	4·50	4·69	4·38	4·15	− 5·3
Älvsborgs	9·25	4·25	4·13	4·06	4·13	4·06	3·63	4·00	+10·2
Skaraborgs	7·50	3·83	3·84	3·86	3·95	3·58	3·46	3·71	+ 7·2
Värmlands	10·80	4·65	4·58	5·13	4·86	4·57	4·50	4·25	− 5·6
Örebro	8·88	4·00	4·03	4·80	4·50	4·33	4·02	4·40	+ 9·5
Västmanlands	9·83	4·50	4·31	4·00	4·92	4·67	4·27	4·13	− 2·1
Kopparbergs	14·40	6·56	5·82	6·67	5·89	5·75	5·35	5·75	+ 7·5
Gävleborgs	12·00	6·03	5·85	5·90	5·65	5·85	4·55	4·92	+ 8·1
Västernorrlands	11·33	6·14	5·82	6·04	5·43	4·69	4·69	5·25	+11·9
Jämtlands	12·88	5·99	5·67	6·47	5·89	4·47	4·20	4·71	+12·1
Västerbottens	10·58	5·88	5·97	6·46	5·76	4·99	4·88	5·35	+ 9·6
Norrbottens	11·63	5·82	5·68	6·07	5·71	5·14	4·78	4·98	+ 4·2
Hela riket	**10·67**	**5·28**	**5·16**	**5·51**	**5·19**	**4·66**	**4·40**	**4·68**	+ 6·4
Indextal: basår 1920/21	100	49	48	52	49	44	41	44	—
Därav Norra Sverige[1]	11·78	5·90	5·78	6·22	5·69	5·02	4·77	5·10	—
Indextal: basår 1913/14[1]	329	165	160	174	159	140	133	142	—
Körare (häst och karl).									
Stockholms	20·00	8·00	9·25	9·00	8·00	7·50	6·88	6·75	− 1·9
Uppsala	20·00	7·83	7·88	8·83	7·50	7·75	6·88	7·00	+ 1·7
Södermanlands	20·00	8·17	7·75	7·88	7·50	7·00	6·00	6·25	+ 4·2
Östergötlands	18·90	7·83	7·00	7·00	7·25	6·40	6·08	5·88	− 3·3
Jönköpings	18·88	8·06	7·88	7·69	7·50	6·63	6·05	6·56	+ 8·4
Kronobergs	20·00	7·33	6·92	7·83	6·67	6·33	5·83	6·33	+ 8·6
Kalmar	18·13	7·30	7·60	7·13	7·25	6·30	5·85	5·95	+ 1·7
Gotlands	16·00	7·50	7·00	7·50	7·50	8·00	5·75	5·75	± 0
Blekinge	15·00	7·50	7·50	7·00	8·00	6·50	6·50	6·00	− 7·7
Kristianstads	20·00	7·50	7·50	8·25	7·50	7·38	6·25	6·00	− 4·0
Malmöhus	14·00	7·50	9·00	9·00	9·00	6·75	6·75	6·50	− 3·7
Hallands	17·50	9·00	8·00	7·50	7·50	6·50	6·50	6·50	± 0
Göteborgs o. Bohus	22·50	7·00	8·00	7·63	7·63	7·38	7·13	7·00	− 1·8
Älvsborgs	19·00	7·50	8·13	8·13	8·13	7·38	6·25	6·50	+ 4·0
Skaraborgs	16·85	8·13	6·81	6·77	6·96	6·16	5·88	5·80	− 1·4
Värmlands	23·10	7·25	8·90	8·79	9·10	8·06	7·70	6·75	−12·3
Örebro	17·75	7·20	7·00	7·15	7·00	6·90	6·45	6·81	+ 5·6
Västmanlands	19·33	7·88	7·81	7·96	8·75	7·58	7·00	7·17	+ 2·4
Kopparbergs	31·25	12·39	11·53	12·39	11·44	10·96	9·66	11·25	+16·5
Gävleborgs	29·17	12·35	11·95	11·83	11·20	10·10	9·85	9·08	− 7·8
Västernorrlands	26·25	12·14	12·07	11·71	11·43	9·79	9·74	10·60	+ 8·8
Jämtlands	29·06	11·50	11·67	12·77	11·33	8·94	8·05	9·71	+20·6
Västerbottens	24·80	11·78	11·77	12·26	11·19	9·90	9·54	10·68	+11·9
Norrbottens	24·63	11·39	11·05	11·66	10·87	9·81	9·48	9·73	+ 2·6
Hela riket	**23·44**	**10·12**	**9·96**	**10·28**	**9·78**	**8·72**	**8·21**	**8·73**	+ 6·3
Indextal: basår 1920/21	100	43	42	44	42	37	35	37	—
Därav Norra Sverige[1]	26·14	11·58	11·88	11·87	11·03	9·75	9·30	9·94	—
Indextal: basår 1913/14[1]	344	153	150	156	145	128	123	131	—

[1] Värmland, Dalarna och Norrland. Medelförtjänsten för dessa län tillsammantagna utgjorde vintern 1913/14 för huggare 3·58 kr. och för körare 7·59 kr. — [2] Se not 3 å föregående sida.

sysselsättas med skogsarbete. Den härstädes under tiden närmast före krigets början (vintern 1913/14) rådande lönenivån är känd genom den av socialstyrelsen år 1916 utgivna specialundersökningen »Skogsarbetarnas levnads- och arbetsförhållanden i Värmland, Dalarna och Norrland». På grundval av de i nämnda undersökning meddelade lönesiffrorna ha i slutraderna av tab. B även uträknats vissa indextal belysande löneförhållandenas utveckling inom detta område under åren 1913/14—1933/34. Av dessa framgår bl. a., att inom de nordliga skogsdistrikten de nuvarande skogsarbetarförtjänsterna innebära en ökning med omkring två femtedelar för huggare och en tredjedel för körare i förhållande till lönenivån före kriget.

Tab. A och B ge även vid handen, att innevarande vintersäsong särskilt i de nordliga delarna av landet medfört en ganska väsentlig stegring av arbetsprisen. Detta sammanhänger med en ljusning inom skogsbruket, beroende framför allt på exportmarknadens förbättring. Efterfrågan på arbetskraft till de omfattande avverkningar, som under innevarande vintersäsong igångsatts, har starkt ökats och vissa uppgiftslämnare ha t. o. m. rapporterat, att det tidvis uppstått brist på skogsarbetare vid en del avverkningsplatser i Norrland. Till följd härav ha även ackordsprisen stigit inom ett stort antal revir, och för reviren tillsammantagna synes arbetsprisnivån för närvarande ligga c:a 6 % högre än föregående säsong. Som även synes av tab. B, växla dock löneförändringarna betydligt inom särskilda landsdelar, bl. a. beroende på växlande väderleksbetingelser för skogsdrivningarna.

Nu anförda löneuppgifter avse skogsarbetarnas huvudmassa, vilken utgöres av personer, som endast under vissa delar av året ägna sig åt skogshanteringen. Vid sidan av dessa lösa arbetare finnas emellertid på en del håll, särskilt på skogsegendomar i södra och mellersta delarna av landet, skogstorpare och andra f a s t a s k o g s a r b e t a r e med för längre tid ingångna arbets- och arrendeavtal. I äldre arrendekontrakt voro såväl avgäld som arbetspriser bestämda till belopp, som ofta understego den allmänna marknadens. Numera beräknas däremot såväl arrendebelopp som ersättningar för åtagna arbeten i regel efter ortens gängse priser.

Såsom förut nämnts, arbeta skogsarbetarna nästan uteslutande på a c k o r d. En karakteristisk mätare av lönenivån inom skogsbruket utgöra därför i olika delar av landet de vanligen tillämpade ackordssatserna för vedhuggning, låt vara att dessa givetvis röna inverkan av lokala avvikelser i fråga om skogens beskaffenhet, brukliga slag av ved m. m. Liksom föregående år ha för vintern 1933/1934, förutom uppgifterna rörande dagsförtjänsterna vid skogsdrivning, från reviren även insamlats uppgifter om det på olika orter vanliga priset för huggning av en kbm brännved. En sammanställning av dessa uppgifter lämnas i efterföljande tablå.

Enligt vad tablån utvisar växlade priset för vedhuggning i södra Sverige vanligen mellan 0·90 kr. och 1·25 kr. och i norra Sverige mellan 1·25 kr. och 1·75 kr. per kbm. I tabellens senare del belyses sambandet mellan dagsförtjänsternas storlek vid timmerhuggning och de vid vedhuggning tillämpade ackordssatsernas höjd. Det framgår härav, att vid ett ackordspris av t. o. m. 1·25 kr.

Ackordssatser för vedhuggning.

Överjägmästardistrikt	Antal uppgiftslämnande revir	Antal revir, där vanliga priset för huggning av 1 kbm brännved utgjordes i kr.: 0·90–1·25	1·26–1·50	1·51–1·75	1·76–2·00	Medelpris för huggning av 1 kbm brännved, kr.	Revir, där normala dagsförtjänsten för huggare var	Antal uppgiftslämnande revir	Antal revir, där vanliga priset för huggning av 1 kbm brännved utgjordes i kr.: 0·90–1·25	1·26–1·50	1·51–1·75	1·76–2·00	Medelpris för huggning av 1 kbm brännved, kr.
Södra . . .	10	10	—	—	—	1·14	under 4·00 kr.	26	22	4	—	—	1·18
Västra . .	10	8	2	—	—	1·22	4·00—4·49 »	10	6	3	1	—	1·29
Östra . . .	10	10	—	—	—	1·14	4·50—4·99 »	19	4	12	3	—	1·43
Bergslags .	10	4	6	—	—	1·29	5·00—5·49 »	17	2	12	3	—	1·47
Gävle-Dala	11	1	4	4	2	1·59	5·50—5·99 »	11	2	3	5	1	1·56
Mell. Norrl.	15	1	9	5	—	1·55	6·00—6·49 »	7	—	1	5	1	1·71
Umeå . . .	7	1	3	2	1	1·54	6·50 o. däröver	4	—	1	2	1	1·72
Skellefteå .	6	1	1	4	—	1·54	Samtliga	94	36	36	19	3	1·40
Nedre Norrb.	7	—	5	2	—	1·56							
Övre Norrb.	8	—	6	2	—	1·52							
Samtliga	94	36	36	19	3	1·40							

per kbm arbetsförtjänsten per dag merendels höll sig under 4 kr. och att det var svårt att uppnå 5 kr. om dagen, förrän kbm-priset ökades till c:a 1·50 kr.

Kollektivavtalen under första kvartalet 1934.

Under första kvartalet 1934 träffades ett stort antal kollektivavtal, flertalet i samband med uppgörelsen för byggnadsindustrien och denna närstående fack.

Byggnadskonflikten, som utbröt den 1 april 1933, bilades den 14 februari 1934. De nya kollektivavtal för *murare, träarbetare* och *grovarbetare*, som då upprättades på ett stort antal orter, inneburo betydande förändringar både i fråga om löner och allmänna bestämmelser. Timlönerna sänktes med olika belopp på olika orter, från 3 öre upp till 16 öre. För de flesta större platserna uppgick reduktionen av timlönerna till mellan 4 och 7 %. Ackordsnivån sänktes med 15 % i Stockholm, med cirka 9 % i Göteborg, med 12—13 % på ett 10-tal platser samt med cirka 15 % på övriga orter. Timlönerna för murare och träarbetare samt för grovarbetare äro i öre per timme:

Ortsgrupp:	1	2	3	4	5	6	7
Murare, träarbetare	150	140	137	129	125	118	114
Grovarbetare	135	126	123	116	112	106	102

Till *ortsgrupp 1* räknas Boden, Kiruna,[1] Luleå och Stockholm, till *ortsgrupp 2* Göteborg, Härnösand, Piteå, Skellefteå, Sundsvall, Södertälje, Umeå, Örnsköldsvik och Östersund, till

[1] I Kiruna, där uppgörelsen endast berör murare och träarbetare, utgår för dessa arbetare ett särskilt tillägg för all arbetstid av 40 öre.

ortsgrupp 3 Gävle, Hudiksvall, Sollefteå, Söderhamn och Adalen, till *ortsgrupp 4* Borås, Hälsingborg, Karlstad, Landskrona, Malmö, Norrköping, Uppsala, Västerås och Örebro, till *ortsgrupp 5* Eskilstuna, Halmstad, Jönköping-Huskvarna, Kalmar, Karlskrona, Katrineholm, Kristinehamn, Linköping, Ludvika, Lund, Nyköping, Oskarshamn, Trollhättan, Trälleborg, Uddevalla, Visby och Vänersborg, till *ortsgrupp 6* Eslöv, Falkenberg, Filipstad, Hedemora, Hindås, Hässleholm, Kristianstad, Leksand, Lidköping, Norberg, Norrtälje, Rättvik, Västervik, Växjö och Ängelholm, till *ortsgrupp 7* Eksjö, Falköping, Karlshamn, Kinna, Mariestad, Nybro, Skara och Tidaholm.

Avtalen gälla till den 1 april 1937.

För *rörledningsbranschen* upprättades nytt riksavtal i samband med byggnadsuppgörelsen, varvid timlöner och ackord reducerades med resp. cirka 6 och 8 %. Riksavtalet gäller till den 1 januari 1937. Avtalets minimilöner äro:

Ortsgrupp:	1	2	3	4
Klass I (fullt kompetent yrkesarbetare)	1·43	1·31	1·28	1·15
Klass II (annan yrkesarbetare)	1·37	1·26	1·17	1·09
Klass III (hjälparbetare 2 år i facket)	1·19	0·99	0·96	0·86
Klass IV (annan hjälparbetare)	0·90	0·79	0·74	0·66

Till *ortsgrupp 1* räknas Djursholm, Lidingö, Saltsjöbaden, Stockholm, Stocksund och Sundbyberg, till *ortsgrupp 2* Boden, Göteborg, Härnösand, Luleå, Nynäshamn, Skellefteå, Sollefteå, Sundsvall, Umeå, Örnsköldsvik och Östersund, till *ortsgrupp 3* Borås, Eskilstuna, Falun, Gävle, Halmstad, Hälsingborg, Karlskrona, Karlstad, Kristinehamn, Landskrona, Linköping, Ludvika, Lund, Malmö, Norrköping, Oskarshamn, Strömstad, Södertälje, Trollhättan, Uppsala, Västerås och Örebro, till *ortsgrupp 4* Alingsås, Arvika, Falkenberg, Jönköping, Kristianstad, Ljungby, Skövde, Uddevalla, Växjö och Ystad.

För yrkesklasserna II, III och IV tillämpas de angivna minimilönerna i regel såsom normallöner, medan för fullt kompetenta yrkesarbetare (klass I) individualtillägg utgå med växlande belopp. I Stockholm utgör detta tillägg 7 öre, i Göteborg 9 öre, vadan timlönerna på dessa orter bli 150 resp. 140 öre.

Inom *elektriska installationsbranschen* träffades nytt riksavtal för montörer, gällande till den 1 januari 1937. Reduktionen å lönerna blev i stort sett densamma som för rörledningsfacket. Timlönerna (normallöner) äro i öre per timme:

Ortsgrupp:	Stockholm	Grupp 1	Grupp 2	Grupp 3
Arbetare mellan 17 och 18 år	80	70	61	57
Arbetare, som fyllt 18 år: Nybörjare	85	75	66	62
1 år i facket	110	94	83	73
3 år i facket	125	112	103	94
4 år i facket	135	122[1]	115	107
6 år i facket	150	132[1]	128	117

Till *ortsgrupp 1* räknas Gävle, Göteborg, Härnösand, Luleå, Malmö, Norrköping, Sollefteå, Sundsvall, Södertälje, Umeå, Örnsköldsvik och Östersund, till *ortsgrupp 2* Alingsås, Borås, Falun, Gnesta, Halmstad, Hälsingborg, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Katrineholm, Kristianstad, Kristinehamn, Landskrona, Linköping, Lund, Lysekil, Nyköping, Nässjö,

[1] I Göteborg, Luleå och Södertälje utgår timlönen för 4 års montörer med 4 öre och för 6 års montörer med 8 öre samt i Sundsvall och Östersund med 2 resp. 3 öre högre belopp än å övriga orter i grupp 1.

Sandviken, Strömstad, Uppsala, Visby, Västerås och Örebro, till *ortsgrupp 3* Glemmingebro, Glumslöv, Karlskoga, Mora, Norrtälje, Orsa, Skövde, Svalöv, Säffle, Tomelilla, Valdemarsvik, Västervik, Växjö och Ystad.

För de elektriska firmorna kom uppgörelse till stånd även beträffande lagerarbetare, vilket avtal berör endast Stockholm, Göteborg, Malmö, Sundsvall och Skellefteå. Lagerarbetarnas veckolöner reducerades i allmänhet med kr. 2·50. De högsta lönerna (för arbetare med längre tids anställning) äro: Stockholm 59·50, Göteborg 57·50, Malmö och Sundsvall 54·50 samt Skellefteå 52·50 kr.

För *parkettgolvläggare* träffades nytt riksavtal, enligt vilket ackorden sänktes med 15 % och timlönerna reglerades på samma sätt som för byggnadsträarbetare.

Bland de mera omfattande avtalsuppgörelserna under första kvartalet, som ej ägde samband med byggnadskonflikten, må nämnas riksavtalen för *litografiska och kemigrafiska anstalter* samt för *tapetfabriker*. Vad angår förstnämnda bransch, lämnades minimitimlönerna oförändrade, under det att de utgående timlönerna reducerades med 2—7 %. För tapetfabrikerna upprättades för första gången ett riksavtal med fem ortsgrupper. Avtalet upptager löner för nio olika arbetarkategorier (tryckare, färgblandare, färgkokare, hjälparbetare, lärlingar m. fl.). De högsta lönerna, som gälla vissa tryckare och färgblandare med längre utbildningstid, äro i öre per timme (normallöner):

Stockholm	126 öre	Norrköping	110 öre	Arvika	105 öre
Göteborg	120 »	Kalmar	110 »	Emmaboda	100 »

Riksavtalet inom litografiska och kemigrafiska branschen gäller från 1 jan. 1934 till 1 juli 1935, tapetfabrikernas avtal från 1 jan. 1934 till 1 jan. 1936.

Vid *fönsterglasbruken* i Oxelösund och Glava blevo avtalen prolongerade till 1934 års slut, dock med det villkor, att under avtalstiden skall vid varje avlöningstillfälle arbetaren tillkommande avlöning minskas med i Oxelösund från 6 till 15 % för olika yrkeskategorier (i genomsnitt cirka 7·3 %) och i Glava 5 %.

Inom *handelsbranschen* ha nya avtal träffats, i allmänhet 2-åriga, för lagerarbetare och chaufförer på en del orter, bl. a. i Stockholm och i Skånestäderna. Veckolönerna ha reducerats med 1 à 2 kronor.

Kommunalarbetaravtalen blevo till årsskiftet uppsagda på ett 20-tal platser. Överenskommelser om nya avtal ernåddes under första kvartalet för flertalet av dessa platser, innebärande i allmänhet sänkning av timlönerna med 2 à 3 öre. De nya timlönerna för grovarbetare äro:

Borås	105 öre	Hälsingborg	105 öre	Malmö	112 öre
Eskilstuna	105 »	Kalmar	98 »	Skövde	92 »
Gävle	107 »	Karlskrona	103 »	Stockholm	127 »
Göteborg	120 »	Landskrona	105 »	Sundsvall	106 »
Halmstad	105 »	Linköping	102 »	Visby	94 »

Avtalen gälla i regel två år eller till utgången av år 1935.

Socialstyrelsens utlåtande om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter.

Avgivet den 20 februari 1934.

Genom remiss den 20 december 1933 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att avgiva utlåtande över ett av professorn Ragnar Bergendal den 30 november 1933 avgivet betänkande med utredning angående tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter och därmed sammanhängande spörsmål. I anledning härav får styrelsen — med överlämnande av avskrift av protokoll vid sammanträde den 12 februari 1934 med sociala rådets sektion för arbetarskydd och arbetarfrågor i allmänhet — anföra följande.

I samband med motioner vid 1921, 1929 och 1931 års riksdagar har styrelsen tidigare haft tillfälle yttra sig rörande de frågor, som avhandlas i professor Bergendals nu föreliggande betänkande.

I utlåtande över motionen år 1921, vars yrkande gick ut på dels utredning angående användande av avtalsstridiga eller samhällsvådliga blockader i arbetstvister, dels utarbetande av de lagförslag, vartill utredningen kunde föranleda, uttalade styrelsen den uppfattningen, att lagstiftning angående fackorganisationers och avtals rättsliga ställning måste anses utgöra grundvalen för lagstiftningsåtgärder till förhindrande av samhällsfarliga arbetsnedläggelser samt att förutsättningar för ett dylikt omfattande lagstiftningsförsök icke syntes föreligga. Vid sådant förhållande förefunnes, enligt styrelsens mening, ej heller utsikter för genomförande på lagstiftningens väg av några allmänt verkande åtgärder emot användandet av avtalsstridiga eller samhällsvådliga blockader i arbetstvister. Styrelsen ansåge det nämligen vara uppenbart, att lagstiftning i detta avseende icke kunde genomföras fristående utan samband med en förenings- och avtalslagstiftning. Styrelsen förordade emellertid en utredning i ämnet, särskilt med hänsyn till de många s. k. hemliga och okynnesblockader, stundom i samband med rena utpressningsförsök m. m., som förekommit. En sådan utredning vore nämligen ägnad att närmare belysa hithörande förhållanden och bereda den allmänna opinionen tillfälle att bedöma, i vad mån blockaderna kunde betraktas som lojala eller illojala vapen i arbetsstriderna.

Med anledning av motionerna år 1929, som åsyftade lagstiftningsåtgärder för tryggande av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikt, avgav styrelsen utlåtande den 20 februari 1929 och yttrade bland annat, att användandet under arbetskonflikter av stridsåtgärder emot tredje man otvivelaktigt torde vara att beteckna såsom en kränkning av det förhållande av fred och hänsyn, som borde råda samhällsmedlemmarna emellan. Med den utveckling, det fackliga organisationsväsendet nått, kunde också dylika kränkningar få en betydande omfattning och skärpa. För den stora allmänheten, som genom ifrågavarande stridsåtgärder hindrades från att begagna lämpliga eller kanske nära nog oersättliga möjligheter till inköp, förtäring eller samfärdsel, måste dessa åtgärder givetvis i många fall förefalla mycket besvärande och förargelseväckande. Det vore sålunda väl begripligt, att man å många håll ansåge sig ha grundad anledning påkalla statens ingripande till skydd för tredje mans neutralitet i arbetstvister. Styrelsen ifrågasatte emellertid, huruvida nämnda stridsåtgärder lämpligen kunde och borde göras till föremål för särskild lagstiftning, oberoende av övriga, mer betydelsefulla problem på området. Därjämte uttalade styrelsen en viss tvekan i fråga om effek-

tiviteten av en dylik lagstiftning. Slutligen ifrågasatte styrelsen, om icke en förbättrad sammanslutning jämte ökat inbördes stöd inom de grupper av näringsidkare, som särskilt vore utsatta för ifrågavarande övergrepp, skulle vara ägnade att i avsevärd mån tillgodose motionärernas syfte.

Över 1931 års motioner om värnande av arbets- och näringsfriheten såväl som enskild självbestämmingsrätt i övrigt mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationerna avgav styrelsen utlåtande den 13 mars 1931. Styrelsen framhöll därvid bland annat, att medborgarnas handlingsfrihet i fråga om anslutning eller icke till de fackliga organisationerna lidit mycket intrång, och att medlemmarna av dessa organisationer ej sällan torde i solidaritetens namn nödgats till göranden eller låtanden, som de ogillade. Särskilt stötande hade dessa tendenser verkat, då deras tillämpning, såsom stundom inträffat, utsträckts till att drabba »tredje man», d. v. s. personer eller företag, som stode utanför organisationernas egentliga intressesfär. Vidare anförde styrelsen, att med organisationsväsendets ökade utbredning antalet personer och företag, som blivit utsatta för organisationernas tvångsåtgärder, förklarligt nog ökats och att på grund av nämnda förhållande även de vidtagna åtgärderna blivit mer ödesdigra för de därav drabbade. Den starka maktökningen hade väl också på sina håll i viss mån frestat till godtycke och maktmissbruk. Styrelsen framhöll även, att staten ej gärna i längden kunde förhålla sig passiv gentemot det fackliga organisationsväsendet och sättet för dess uppträdande. Styrelsen ansåge för sin del skäl förefinnas för statsmakternas ingripande till åvägabringande av viss reglering av de fackliga organisationernas stridsmetoder, även om styrelsen hölle före, att åstadkommandet av en tillfredsställande dylik reglering och ännu mer dess effektiva tillämpning sannolikt skulle komma att möta stora svårigheter. Enligt styrelsens mening borde ifrågavarande reglering i överensstämmelse med motionens syfte avse ej blott kränkning av tredje mans neutralitet utan överhuvud taget alla missförhållanden i samband med fackorganisationernas kampmetoder, för såvitt de ej kunde beivras genom redan förefintliga bestämmelser i strafflagen eller i lagarna om kollektivavtal och arbetsdomstol.

Det synes socialstyrelsen alltjämt med fog kunna ifrågasättas, huruvida det må anses lämpligt och ur rättslig synpunkt tillfredsställande att ur sitt allmänna sammanhang utbryta de frågor, som omfattas av det nu föreliggande förslaget. Naturligare och riktigare vore väl att behandla dem inom ramen av en lagstiftning, som åsyftade att reglera hela avtals- och föreningsrätten och i samband därmed de fackliga organisationernas stridsåtgärder.

Bärande skäl lära emellertid å andra sidan föreligga för ett genomförande snarast möjligt av en fristående lagstiftning på området, begränsad i huvudsak till neutral tredje man enligt den sakkunniges förslag. Det må härvid till en början framhållas, att otillbörliga stridsmetoder, om ock alltid förkastliga, framstå i en särskilt osympatisk dager, när de rikta sig mot någon, som vill stå helt utanför konflikten. Det är därför helt naturligt, om man i främsta rummet reagerat mot angrepp på tredje mans neutralitet. Härtill bidrager givetvis, att det i dylika fall i allmänhet torde vara fråga om enskilda individer, vilka ej kunna stödja sig på någon organisation utan äro mer eller mindre försvarslösa. Det kan ej förnekas, att missförhållanden i berörda avseende av mer eller mindre allvarlig natur förekommit och alltjämt förekomma. Erfarenheten lärer också ha utvisat, att övergreppen mot utomstående enskilda medborgare genom blockad eller liknande stridsåtgärd ej kunnat tillbakahållas eller förhindras enbart genom organisationernas ingripande eller genom de maktmedel, som enligt nu gällande lagstiftning stå myndigheterna till buds.

Den, som icke tillhör någon av de i en arbetstvist eller annan ekonomisk tvist stridande parterna och som önskar upprätthålla neutralitet i förhållande till samtliga i tvisten invecklade parter, bör emellertid med fog kunna göra anspråk på

samhällets skydd mot tvång att ställa sig på någon parts sida. Det synes även rimligt, att skydd beredes den enskilde medborgaren mot påtryckning och förföljelse på grund av den ställning han intagit vid en föregående konflikt. Därjämte bör det stå en var fritt att tillhöra eller icke tillhöra en organisation av arbetsgivare eller arbetare. I motsats till vad fallet är i de flesta andra kulturländer innefattar lagstiftningen i Sverige — bortsett från lagen om kollektivavtal och 15 kap. 22 § strafflagen samt strafflagens allmänna bestämmelser om ansvar för förargelseväckande beteende, rättsstridigt tvång, ärekränkning och misshandel — icke några stadganden till stöd för tredje mans anspråk på frihet och skydd i ovannämnda hänseenden.

Kravet på genomförandet av ett effektivt rättsskydd åtminstone för neutral tredje man torde också få anses i alltmer utpräglad grad uppbäras av det allmänna rättsmedvetandet. De rådande missförhållandena ha i mycket vida kretser framkallat en inställning, som kan komma att gå ut över hela organisationsväsendet, varför det synes ligga i dettas eget intresse, att dessa missförhållanden undanröjas. Även om man, särskilt på arbetarhåll, synes ha betänkligheter mot vissa punkter i det föreliggande förslaget, lärer man dock kunna förvänta en tämligen allmän anslutning till dess huvudprinciper. En utvidgning av detsamma, om ock ur rättslig synpunkt befogad, skulle säkerligen icke för närvarande — och i allt fall icke utan en omfattande utredning — låta sig genomföra. Med hänsyn härtill anser sig styrelsen, trots sina i föregående yttranden anförda betänkligheter, icke böra motsätta sig, att en partiell reform på området redan nu kommer till stånd i avvaktan på en rationell och enhetlig reglering i lagstiftningsväg av hithörande förhållanden i deras helhet.

Beträffande det remitterade förslaget har socialstyrelsen funnit anledning framhålla följande.

Såvitt av betänkandet framgår, synes det faktiska material, över vilket den sakkunnige förfogat, knappast hava varit så rikhaltigt och väl dokumenterat, som önskvärt varit. Under sådana förhållanden möter det givetvis svårigheter att bedöma, huru långt en blivande lagstiftning bör sträcka sig. Detta manar till att man icke bör giva lagen större räckvidd än som finnes påtagligen erforderligt.

Den sakkunnige har icke begränsat lagstiftningen till att avse stridsåtgärder i samband med egentliga arbetskonflikter utan har ansett rättsskyddet böra gälla vid ekonomiska tvister, d. v. s. tvister för tillgodoseende av ekonomiska syften överhuvud taget. Ur social synpunkt framträda härvid särskilt de under den senare tiden förekommande kollektiva hyrestvisterna. Ehuru stridsåtgärder, som icke äga samband med arbetskonflikter, ej så ofta komma till synes, torde det även enligt styrelsens åsikt vara riktigt att icke låta lagstiftningen hänföra sig endast till sådana konflikter.

Ej heller lärer det stå i samklang med vare sig individens självbestämmanderätt eller neutralitetsrätten i konflikter, att någon skulle kunna tvingas tillhöra viss organisation.

Det må i detta sammanhang erinras, att rättsskydd av här berörd art redan i viss utsträckning förefinnes, nämligen för såvitt en stridsåtgärd står i strid mot kollektivavtalsuppgörelse. Då t. ex. vid slutande av kollektivavtal överenskommits, att inga trakasserier eller repressalier få äga rum, men »prickningar» vidtagits mot personer, som under den föregående konflikten utfört arbete, har detta förfaringssätt av arbetsdomstolen förklarats olovligt och åtgärden måst upphävas. Även försök från arbetarsidan att tvinga personer in i organisation ha av arbetsdomstolen i vissa fall befunnits strida mot den arbetsgivaren avtalsenligt tillkommande rätten att använda arbetare, oavsett om de äro organiserade eller ej, och dömts olagliga samt även åtminstone i ett fall, där skadestånd begärts, föranlett sådant.

Den ifrågasatta lagen åsyftar att lämna visst rättsskydd även efter det den ekonomiska tvist, till vilken man hänför sig i det särskilda fallet, är avslutad. Jämväl med hänsyn till framtida ekonomiska tvister skulle ett rättsskydd finnas, nämligen skydd mot organisationstvång.

Styrelsen har icke förbisett det i viss mån oegentliga däruti, att en lagstiftning, för vilken syftet i främsta rummet är att skydda den utomstående, tredje man, i så väsentlig grad som den sakkunnige avsett, skulle bereda skydd även åt parter eller rättare åt sådana, som icke kunna falla under beteckningen »tredje man». Det torde nämligen knappast vara riktigt att tala om tredje man i fall, då det ej finnes två parter, som tvista. I den sakkunniges lagutkast 1 § andra stycket 2) och 3) lärer det sålunda icke vara fråga om tredje man i egentlig mening. Emellertid synes det rättvist, att den, som under en konflikt intagit ställning såsom part eller oneutral, efter konfliktens upphörande får tillgodonjuta samma skydd som »tredje man». En lagstiftning, enligt vilken exempelvis före detta strejk- eller blockadbrytare skulle ställas utom lagens skydd, torde ej kunna anses förenlig med det allmänna rättsmedvetandet.

Från förbudet mot stridsåtgärder mot tredje man under pågående arbetskonflikt har den sakkunnige i lagutkastets 1 § andra stycket 1) undantagit uppsägning av kollektivavtal ävensom s. k. sympatilockouter och sympatistrejker samt arbetsblockader, vilka sistnämnda normalt bruka åtfölja dylika arbetsinställelser. Även om behörigheten av stridsåtgärder mot själva parterna i en konflikt sedermera kommer att göras till föremål för reglering, lärer det få anses riktigt att, såsom den sakkunnige föreslagit, redan i den nu föreliggande begränsade lagstiftningen göra ovannämnda undantag för vissa sympatiaktioner.

En arbetsblockad, företagen såsom en säraktion gentemot neutral tredje man, är enligt lagutkastet förbjuden. Om en arbetsinställelse anordnas mot honom samtidigt med arbetsblockaden, bleve emellertid blockaden tillåten. Farhågor ha yppats, att detta kunde verka oförmånligt med hänsyn till arbetsfreden, i det att arbetsinställelser i form av sympatiaktioner komme att vidtagas i stället för arbetsblockader. Enligt styrelsens mening torde emellertid dessa farhågor näppeligen komma att besannas. En arbetsinställelse är för angriparen av mycket större ekonomisk betydelse än en blockad och kan medföra avsevärda förluster och uppoffringar. Man kan därför utgå från att arbetsinställelser, om de icke ha sin grund i rent okynne, i här berörda fall endast undantagsvis skola tillgripas.

Vad som vid den blivande lagstiftningen synes komma att bereda de största svårigheterna är frågan, i vad mån rättsskydd bör förvägras den, som icke iakttagit neutralitet i förhållande till någon av de tvistande parterna. Då det gäller att beivra stridsåtgärder, som ägt rum utan samband med en pågående tvist, d. v. s. efter tvistens upphörande eller i syfte att utöva organisationstvång, är neutralitetsfrågan icke att tillmäta någon betydelse. Det är endast beträffande oneutral verksamhet under det tvist pågår, som den sakkunnige ifrågasatt, att den oneutrale skulle undandragas det speciella rättsskydd, som i förslaget avses. Även enligt styrelsens mening bör den, som lämnar understöd åt den ena parten i en pågående tvist, betraktas såsom oneutral och icke åtnjuta sådant rättsskydd mot stridsåtgärder.

Att döma av de exempel, den sakkunnige andragit, synes det vara förenat med betydande svårigheter att i praktiken avgöra, huruvida ett handlingssätt skall anses innebära neutralitetsbrott eller icke. Enligt betänkandet skulle såsom oneutralt anses allenast ett sådant sätt för verksamhetens bedrivande under konflikten, som innebär en omläggning i jämförelse med de föregående fredsförhållandena. Brytande av blockad anses, då fråga är om avsättningsblockad, icke i och för sig utgöra ett brott mot neutraliteten. Man är alltså berättigad till skydd, även om man negligerar en uppmaning att icke göra inköp hos vissa handlande.

Beträffande blockad av arbetsplatser eller arbetskraft anses däremot förhållandet böra bedömas annorlunda. Neutraliteten anses sålunda kränkt, om en arbetare antager nytt arbete såsom strejkbrytare (men icke om han kvarstannar i en anställning) eller om en arbetsgivare anställer strejkande eller lockoutade arbetare. Något förslag till förtydligande av de i lagutkastet angivna bestämmelserna, vilka åsyfta att definiera neutralitetsbegreppet, är styrelsen emellertid icke beredd att avgiva. Måhända är det lämpligast att låta frågans lösning få ankomma på en blivande rättspraxis.

Vad angår de i 1 § andra stycket 2) avsedda stridsåtgärderna, synes det tveksamt, huruvida tidsbestämningen »efter upphörande av arbetstvist eller ekonomisk tvist» är så lyckligt vald. Såvitt framgår av lagutkastet, skulle, för att »stridsåtgärd mot tredje man» enligt 1 § andra stycket 2) anses föreligga, fordras, att en tvist förekommit men upphört. Huru lång tid som helst kan ha förflutit emellan tvistens avslutande och stridsåtgärdens vidtagande, blott ett visst samband råder emellan vederbörandes ställning till tvisten (t. ex. strejkbrytare) och den vidtagna stridsåtgärden. Det synes kunna befaras, att tillämpningen av denna bestämmelse kommer att föranleda svårigheter.

Såsom förutsättning för påföljd enligt punkt 2) har den sakkunnige uppställt det villkoret, att angreppet skall ha skett i syfte att utöva vedergällning. Det synes kunna ifrågasättas, om icke påföljd borde inträda, även då angreppet har sin grund i andra omständigheter än hämndkänslor. Det är alltid svårt att bevisa, att ett visst syfte förelegat. Den sakkunnige har själv framhållit (sid. 157), att exempelvis förföljelseåtgärderna mot strejkbrytare icke alltid äro väsentligen bestämda av känslomässiga grunder, utan att de, i synnerhet då de vidtagas eller godkännas av större organisationer, ha ett obestridligt praktiskt syfte, nämligen att såsom en varning avhålla ej blott den omedelbart träffade utan även andra från framtida strejkbryteri. Även i dylika fall torde väl emellertid förföljelseåtgärderna böra anses otillåtna, då de tydligen hänföra sig till den angripnes förhållande under tidigare ekonomisk tvist.

Vidare må påpekas, att den sakkunnige sannolikt åsyftat alla de åtgärder, som kunna drabba en tredje man, vare sig åtgärderna rikta sig direkt emot honom själv eller icke. Att vidtaga stridsåtgärder mot hustru eller barn till någon i 1 § andra stycket 2) i lagutkastet avsedd person bör givetvis vara förbjudet. Detta torde böra komma till tydligare uttryck i författningstexten, som i berörda 2:a punkt endast talar om stridsåtgärder »mot någon, som varit part i tvisten eller som eljest därunder vidtagit stridsåtgärd eller underlåtit att efterkomma uppmaning därom», och sålunda icke uttryckligen inbegriper vederbörandes anhöriga. Att de sistnämnda skäligen kunna göra anspråk på rättsskydd, synes så mycket mera uppenbart, som anhöriga till någon, som är part eller oneutral i en pågående tvist, enligt förslaget åtnjuter sådant skydd. Enbart den omständigheten, att de äro i släktskap med en strejkbrytare eller annan oneutral eller sammanbo med honom eller sköta hans hushåll, bör rimligtvis icke utesluta dem från det rättsskydd, som den nya lagen skulle avse att skänka.

Såsom påföljder vid obehöriga stridsåtgärder har den sakkunnige föreslagit icke blott skadestånd utan även straff. Ursprungligen hade man tänkt sig, att skadestånd skulle utgöra ett tillräckligt korrektiv i detta hänseende. Av de skäl, som den sakkunnige andragit, vill det emellertid synas, som om de förefintliga missbruken icke skulle kunna på ett tillräckligt effektivt sätt motverkas enbart genom stadgande av skadeståndsskyldighet för den felande. Det synes kunna befaras, att, om endast skadeståndsskyldighet infördes, en mängd oansvariga och ekonomiskt oåtkomliga individer skulle undgå varje påföljd av sina gärningar och lagens verkningar härigenom avsevärt försvagas.

Enligt den sakkunniges förslag skulle enbart vidtagandet av en stridsåtgärd icke vara förenat med någon påföljd. Det är i stället uppmaning till eller hot om

stridsåtgärd, som betraktas såsom otillåtet handlingssätt och skulle föranleda straff och skadestånd. Då själva igångsättandet av stridsåtgärden synes för den därav drabbade medföra de mest betydelsefulla verkningarna, och för övrigt ett kringgående av lagen synes kunna befaras, om man för straffbarhet skulle kräva uppmaning eller hot, vore det måhända lämpligt att taga under övervägande, huruvida icke de i lagen stadgade påföljderna borde inträda även för den, som anordnat stridsåtgärden. Därmed vore det dock ej sagt, att uppmaning eller hot skulle lämnas utan påföljd.

Att åtalsrätt i hithörande mål skulle tillkomma, förutom den kränkte själv, även allmän åklagare — utan angivelse — samt vissa organisationer, synes styrelsen nödvändigt för åstadkommande av erforderlig effektivitet åt den nya lagstiftningen.

Vad angår den lagtekniska utformningen av de föreslagna bestämmelserna har den sakkunnige i sitt lagutkast angivit, vilka stridsåtgärder skola anses utgöra »stridsåtgärder mot tredje man», samt därefter straffbelagt försök att förmå andra till vidtagande av eller anslutning till en sådan stridsåtgärd samt hot om vidtagande eller anslutning till dylik stridsåtgärd. Genom denna ganska generella beskrivning av förutsättningarna för inträdet av de stadgade påföljderna har han uppnått den fördelen, att så många fall som möjligt komma under lagens tillämpning. En mera kasuistisk och enklare uppställning av lagtexten vore emellertid att föredraga bland annat med hänsyn till allmänheten, för vilken det vore av visst värde att utan alltför stora svårigheter fatta bestämmelsernas innebörd.

Mot den sakkunniges förslag om införande i 11 kap. strafflagen av en bestämmelse, varigenom skulle straffbeläggas att å allmän plats »genom personligt tilltal, utspridande av skrift, vakthållning eller på annat dylikt sätt söka förmå allmänheten till deltagande i blockad eller bojkott», har styrelsen ej något att erinra. Det är ju här, såsom den sakkunnige själv påpekar, närmast fråga om en ordningsföreskrift, och straffet har i överensstämmelse härmed endast satts till högst 100 kronors böter.

I fråga om vidtagandet av särskilda processuella anordningar har den sakkunnige fört på tal frågan om inrättandet av en specialdomstol för handläggning av mål rörande skydd för tredje man. Han har emellertid stannat vid att föreslå, att man någon tid borde avbida resultaten av en ny lagstiftnings tillämpning vid de allmänna domstolarna. Handläggningen av målen i första instans synes, även enligt styrelsens mening, kunna anförtros åt de allmänna underdomstolarna, eventuellt vissa sådana, varigenom utredningen i målen bland annat genom förhör med parter och vittnen i orten lättare kunde försiggå, än om denna handläggning förlades till en för hela riket gemensam domstol, förlagd exempelvis till Stockholm.

De allmänna domstolarna kunna emellertid icke förutsättas äga den speciella sakkunskap, som kräves för att med erforderlig auktoritet avgöra de frågor, vilka i samband med den nya lagstiftningens genomförande skulle komma under domstolarnas prövning. Denna brist torde emellertid lämpligen kunna undanröjas därigenom, att underdomstol vid handläggning av hithörande mål förstärktes med på området sakkunniga bisittare. Genom inrättande av en särskild överdomstol för ifrågavarande mål kunde tillgodoses kravet på enhetlig och sakkunnig rättstillämpning i andra och sista instans samt därjämte ernås önskvärd snabbhet vid avgörande av besvärsmål.

Offentlig understödsverksamhet och civilarbeten i Förenta staterna.

Av förste aktuarien *Erik Sjöstrand.*

I. Understödsverksamheten.

Understödsklientelets storlek och sammansättning. Enligt av chefen för nödhjälpsadministrationen, Harry L. Hopkins, lämnad uppgift skall antalet understödda familjer i Förenta staterna i mars 1933 ha uppgått till 4 800 000, representerande mer än 20 miljoner män, kvinnor och barn. Detta motsvarar ungefär en sjättedel av landets hela befolkning. Vid sidan härav har man tidigare haft att räkna med att ett betydande antal personer underhållits av den privata välgörenheten, men numera uppskattas dessas antal till högst 5 % av understödstagarnas.

Under våren och sommaren 1933 nedgick understödstagarnas antal i mån av den fortskridande förbättringen i landets ekonomiska förhållanden, så att i september registren visade 2 995 000 familjer mottagande understöd. Därefter inträdde på nytt en försämring, så att i november siffran stegrats till 3 400 000 familjer, vilket med en miljon överstiger siffran från motsvarande månad 1932.[1] I staten New York tillväxte under perioden augusti 1932—augusti 1933 antalet arbetslösa familjer i understödstagarställning från 183 799 till 359 366. Från senaste tiden föreligga uppgifter om antalet individuella understödstagare inom landets samtliga understödda familjer, vilket antal i november belöpte sig till c:a 15 060 000, motsvarande inemot 12 % av landets befolkning.

De högsta understödssiffrorna finner man i landets södra och sydöstra delar, nämligen West Virginia med 29 % understödda familjer av samtliga, Florida med 27 %, South Carolina med 23 % och Oklahoma med 22 %, allt i november 1933. Vid bedömandet av dessa siffrors betydelse har man att taga hänsyn till ett flertal olika faktorer, såsom understödets storlek, vilken i allmänhet är ringa i de nyss angivna staterna, förekomsten av tillfälligt understöd vid sidan av permanent, naturaprestationer vid sidan av kontanta o. s. v. Den höga understödssiffran i sydstaterna påverkas ock av den i dessa stater relativt starka negerbefolkningen, vilken uppvisar dubbelt så många understödstagare som befolkningen i dess helhet.

Knappast ägnat att förvåna är, att de understödstagande familjerna voro relativt barnrika, mera däremot, att åldringarnas relativa antal bland understödstagarna var mindre än inom befolkningen i dess helhet. Klientelet sammansattes av alla slags yrken: jordbrukare och jordbruksarbetare, industriarbetare, ingenjörer, arkitekter, kontorspersonal m. m. I vilken utomordentlig grad arbetslösheten påverkat understödssiffran, finner man därav, att *understödstagarna voro 25 à 30* gånger så talrika som 1929. Om någon mera utbredd kronisk pauperitet kan det således ännu icke vara tal, utan till alldeles övervägande del är det fråga om en av arbetslösheten framkallad kritisk situation.

Understödets belopp och formerna för understöd. Understödets belopp är ytterst växlande, från $ 33 à $ 35 per månad i New York och Boston till $ 5 à $ 6 i vissa delar av Arkansas och en del landskommuner i Mississippi. Som allmän regel

[1] Genom att med understödsarbete sysselsatta personer sedermera överförts till civilarbete (se nedan) nedgick decembersiffran till 2 650 000 understödda familjer.

gäller, att de nordliga och speciellt de nordöstra staterna uppvisa de högsta understödsbeloppen, sydstaterna de lägsta. Skillnaden betingas till viss del av klimatets beskaffenhet, framför allt dock av levnadsstandarden bland olika folkgrupper, färgade och andra. Genomsnittliga understödsbeloppet i landet uppgick i november 1933 till $ 18·22 per månad, vilket betecknar en avsevärd stegring sedan maj s. å., då beloppet stannade vid $ 15·59. Levnadskostnaderna uppvisa icke någon häremot svarande stegring.

Likväl har ännu på hösten 1933 understödsverksamheten beskrivits såsom långt ifrån tillfredsställande. Understödsbeloppen uppgivas vara så ringa, att kronisk undernäring, sjukdomar och formlig hunger förorsakas; i många städer äro de utbetalda beloppen icke tillräckliga ens för inköp av lämpliga livsmedel, än mindre för bränsle och erforderligt logi.[1]

Understödet utgår i form av dels direkt understöd, dels understöd kombinerat med visst arbete. Det direkta understödet lämnas såväl kontant som in natura. Avgörande för storleken av understödet och dess form är behovet, så att om exempelvis understödstagaren är familjeförsörjare med eget hem, varå han är ur stånd att bestrida skuldränta och amortering, understödet utgår till belopp svarande mot den på budgetbasis beräknade bostadshyran för en familj av den storlek, varom fråga är. Befinnes behovet av föda vara det dominerande, rättar sig understödsbeloppet efter det med hjälp av experter beräknade näringsfysiologiska behovet i olika stater och på olika orter. I Amerika tillmäter man synnerligen stor vikt åt den näringsfysiologiska frågan, som enligt dr Daum, ordförande i American Dietetic Association, bildar 80 % av understödsproblemet. Man anser på näringsfysiologiskt håll, att de understödda familjerna icke blott böra tilldelas lämpliga slag av livsmedel i lämpliga kvantiteter, utan även personligen instrueras rörande födans urval och dess användande. Till tjänst för rådgivning åt allmänheten i dylika frågor uppgives man kunna räkna på ett 30-tusental dietexperter, hushållsekonomer och näringsfysiologer.

Inom den amerikanska understödsverksamheten betjänar man sig av besökare för utforskande av behovets storlek och fakticitet, för hembesök, utforskning av bank- och försäkringskonton, släktingsförhållanden o. s. v. Allmänt praktiseras vidare systemet med anvisningar å livsmedel till visst belopp, att levereras av affärer, med vilka uppgörelse kunnat träffas, därjämte ock anvisningar å visst hyresbelopp. För läkarvård utgår understöd, däremot icke för vård å sjukanstalt, beroende på den härmed förenade ekonomiska risken för det allmänna; kostnaderna för anstaltsvård anses böra falla på andra grenar av den offentliga förvaltningen. I en del av sydstaternas smärre kommuner gör sig emellertid gällande krav på understöd för anstaltsvård, och i viss mån anses detta krav vara berättigat.

En av Milbank Memorial Fund, New York, verkställd undersökning rörande näringsförhållandena bland 514 skolbarn i ett fattigdistrikt i New York synes tyda på att systemet med anvisningar å livsmedel fyller en viss uppgift. Medan i allmänhet inom den lägsta inkomstgruppen (mindre än $ 4 per person och vecka) 40 % av barnen befunnos lida av undernäring, var tillståndet bland barn från familjer med vanligt understöd något bättre än vad beträffar familjer åtnjutande annat slags understöd eller med inkomst av annan natur än understöd. Detta är, säges det, av särskilt intresse med hänsyn därtill, att, trots den lägre inkomsten per capita bland understödsverksamhetens klienter, dessas inkomst obligatoriskt användes till livmedelsinköp.

Å andra sidan erbjuder systemet med anvisningar vissa olägenheter, särskilt i större städer, på grund av det omfattande arbetet med kontroll över att missbruk icke övas.

[1] Mordecai Ezekiel: A national barter system. »The Forum», oktober 1933.

För ett år sedan och tidigare praktiserades systemet med utlämnande av livsmedel från utdelningsställen, som förestodos av »kommissarier». Understödstagaren fick blottställa sig för allmänhetens ögon genom att ställas i brödkö och hämta sin tilldelning i en korg märkt med stämpeln »Relief office». Detta system blev ytterst impopulärt och har nu till största delen ersatts med anvisningar å vanliga livsmedelsaffärer. I några städer, exempelvis Cincinnati och Milwaukee, anses det dock alltjämt kunna praktiseras med fördel, beroende på den ringa distributionskostnaden. I stort sett kan emellertid systemet sägas vara ställt på avskrivning.

Understödsarbete. Understöd kombinerat med arbete (»work relief») betraktas huvudsakligen som ett första steg i riktning mot den arbetslöses återbördande till det produktiva livet. Understödstagaren sättes i något slag av allmänt arbete, exempelvis vägbyggnad, och får arbeta så lång tid, som erfordras för att intjäna vad han har behov av enligt budgetär beräkning. Visas han exempelvis vara i behov av $ 7 i veckan, får han i stället för livsmedelsanvisning arbete mot gällande timlön, minst 30 cents, under så lång tid, som fordras för att beloppet i fråga skall intjänas. Tiden för arbetet kommer härigenom att växla allt efter behovets storlek, men lönen skall vara den på orten gällande.

Det med arbete förenade understödet har visat sig vara mera begärligt än det utan arbete lämnade, beroende på den mera värdiga karaktär det ansetts besitta. Bland de arbetslösa skilde man strängt mellan bägge och kom att betrakta understödsarbetet såsom en vanlig arbetsprestation på kort tid, »a 3-day-a-week job». Denna understödsform spred sig också hastigt över landet, intill dess nära 2 000 000 personer togo del därav. I en del stater, exempelvis South Carolina, kom det att omfatta så gott som alla arbetsföra understödstagare. Senare har understödsarbetet kommit på retur och ersatts av civilarbete (se nedan).

Understödsarbetets värde ur ekonomisk synpunkt har varit växlande, och i det hela anses det ha blivit lidande därpå, att medel saknats för tillräcklig materialanskaffning; endast 10 à 15 % av totalkostnaden har nedlagts på material.

Speciella understödsproblem. Ett särskilt problem bildar vården om kringvandrande (transients), på vilka också tages sikte i den nödhjälpslag av den 12 maj 1933, som meddelar föreskrifter om bidrag från unionens sida för här ifrågavarande syften. Med kringvandrande förstås sådana personer utan fast bostad, som uppehållit sig i en stat under mindre tid än ett år.

Dessa ha helt naturligt under den svåra depressionstiden kommit att betraktas som högst ovälkomna gäster, och med sheriffens hjälp har man förpassat dem över statsgränsen, så snart sig göra låtit. Första uppgiften för unionsmyndigheterna har bestått i att anordna uppsamlingsplatser och lägerställen, där tillfälle ges till arbete, som kan anses betala inkvarteringskostnaden jämte ett belopp, som innehålles för att senare bestrida hemförskaffning och en omgång nya kläder; med järnvägarna har träffats uppgörelse om halv biljettkostnad. Någon popularitet ha de anordnade centra icke åtnjutit bland befolkningen, utom i de fall då tillfälle funnits till arbete, som varit till gagn för orten.

Betydelsen av de kringvandrandes problem anser Hopkins ha överdrivits i allmänna föreställningen. Antalet kringvandrande, som omhändertagits av unionsmyndigheterna, uppgår numera endast till 230 000, uppsamlade i 300 à 400 centra spridda över landet. Kostnaden för dem har belöpt sig till 4 milj. dollars. Vissa uppgifter, som i mitten av oktober 1933 lämnades från nödhjälpsadministrationen, visa emellertid, att kringvandringen alltjämt äger en betydande omfattning. Antalet kringvandrande uppskattades nämligen till 1 250 000 à 1 500 000, varav 20 % äro ungdomar i åldern 18 till 22 år, som aldrig haft tillfälle till erhållande av anställning, emedan de utgingo från skolan vid den tid krisen utbröt. Vagabond-

livet har gjort flertalet förhärdade och för dem blivit en vana, som de svårligen kunna bryta med.

Särskilda åtgärder ha också befunnits nödvändiga för att bringa hjälp i distrikt, som hemsökts av torka eller översvämningar. Hjälpen har utgått i form av icke endast livsmedel och kläder, utan även foder för kreatur. Dessutom har förekommit understödsarbete, som exempelvis i South Dakota föredragits av jordbruksbefolkningen för erhållande av foder framför direkt understöd.

Till arbetslösa skollärare har utgått understöd med $ 30 à $ 40 i månaden mot undervisning i skolor på landet, som eljest i brist på avlönad lärarpersonal måst nedläggas. Härav omfattas 13 000 lärare, vilka stå under direkt tillsyn av skolmyndigheterna. Arbetslösa ingenjörer och skollärare ha också beretts understöd mot att de föreläst vid särskilda kurser för vuxna, som anordnats på olika platser i landet; kursdeltagarna räknas i flera hundratusental. Lägger man så härtill sjuksköterskekurser, befinnes det, att 35 000 à 40 000 personer beretts hjälp i förening med undervisningsarbete.

Särskilt understödsarbete för kvinnor har också beretts i för dessa lämpade former, speciellt sömnad.

Enligt nödhjälpslagen den 12 maj 1933 bemyndigas nödhjälpsadministrationen att lämna bidrag till delstaterna för understödjande av självhjälps- och bytesorganisationer.

Uppkomsten av bytessystemet kan sägas vara en typisk amerikansk form av reaktion mot det läge, som skapats genom depressionen. I ett flertal städer ha de arbetslösa gått in för planmässig självförsörjning genom tillverkning av något slag, med användande av sådana material och verktyg, som de kunnat förskaffa sig. Mot produkten av sitt arbete ha de av andra arbetare i samma läge tillbytt sig nödtorftiga livsmedel och kläder samt logi. I Seattle, California och Minneapolis samt på ett dussintal andra orter har denna verksamhet tagit en betydande omfattning. Arbete och arbetsprodukter ha bytts mot råmaterial, varor mot sådana tjänster som skolagning, snickeriarbeten, skrädderiarbeten och även läkarvård. För bytets underlättande har införts ett system med kuponger. På denna väg ha utvecklat sig verkliga affärsorganisationer på kooperativ basis. Hela industrier ha uppvuxit sysslande med garvning av läder och skotillverkning, konservering av livsmedel, framställning och raffinering av olja, tillverkning av mjöl och bröd, spinning av ull och vävning samt tillverkning av kläder. För lagring och byteshandel ha engros- och detaljdepåer upprättats med verksamhet sträckande sig över städers och även hela staters områden. Transaktionerna ha bedrivits med användande av ett minimum av kassamedel.

I ett föredrag av prof. J. Douglas Brown vid Princeton University inför American Statistical Association har antalet personer, som på denna väg livnärt sig, uppskattats till mer än 200 000 i California och 175 000 i de nordvästra Pacificstaterna; på en eller flera platser i 28 olika stater bedrevs dylik verksamhet. Med den rikliga råvarutillgången i staterna väster om Mississippifloden har rörelsen där haft en gynnsam jordmån, medan detta icke varit fallet i de östra staterna med deras högt specialiserade industritillverkning.

Genom förmedling av staternas nödhjälpskommittéer ha unionsmyndigheterna till ett 30-tal självhjälps- och bytesorganisationer lämnat bidrag å sammanlagt $ 263 444 under det gångna året. I allmänhet ställer man sig numera gynnsamt mot understöd av detta slag såsom ägnat att nedbringa understödskostnaderna. Hopkins har betecknat det som »ett experiment värt att pröva».

Kostnaderna och deras fördelning. Till finansieringen av understödsverksamheten bidraga såväl unionen som staterna och kommunerna. Unionens bidrag bestämdes i nödhjälpslagen den 12 maj 1933 till 500 miljoner dollars, varav ena hälften på därom gjord ansökan skulle utgå som bidrag med en tredjedel av del-

staternas kostnader för verksamheten och den andra hälften fördelas bland stater, som själva icke kunde uppbringa de erforderliga medlen. Genomsnittligen bidrager unionen numera med 62 % av totalkostnaden för den offentliga understödsverksamheten i Förenta staterna.

Bidraget från unionen fördelar sig i verkligheten mycket olika på de olika staterna, växlande mellan 10 % av totalkostnaden i Arkansas och 99·3 % i Wyoming enligt statistik för perioden januari—november 1933. I somliga stater är det faktiska behovet av unionsbidrag större, i andra mindre, i åtskilliga fall lägger staternas konstitution hinder i vägen för medlens uppbringande på lånevägen genom emission av obligationer o. s. v. Som allmän regel gäller, att staternas bidrag varit statt i ökning, kommunernas i minskning, och väntas denna tendens även i fortsättningen komma att göra sig gällande; någon ökning av unionens relativa andel i kostnaderna väntar man sig icke. Huru fördelningen kan komma att ställa sig, beror närmast på förhandlingar med resp. statsmyndigheter, varvid framför allt tages hänsyn till omfattningen av arbetslösheten inom staterna.

Granskningen av unionsmedlens användning sker genom utsända revisorer samt på basis av insända månatliga rapporter från staterna, medan kommunerna på samma sätt redovisa till vederbörande statsmyndigheter. Intill 1 januari 1934 hade 325 miljoner dollars av anslagna $ 500 miljoner unionsmedel förbrukats. Därjämte hade som lån 300 miljoner ställts till förfogande av Reconstruction Finance Corporation. Kommunernas och staternas egna bidrag belöpte sig under perioden januari—november 1933 till 25·8 % resp. 12·7 % av totalkostnaden.

På basis av nu rådande förhållanden torde hela landets kostnader för understödsverksamheten kunna uppskattas till i runt tal 1 000 miljoner dollars om året.

Det framtida understödsbehovet och sättet för dess tillgodoseende. För närvarande anställas ingående undersökningar av klientelet, dess föregående anställningsförhållanden, ålder o. s. v. Detta gör man särskilt med tanke därpå, att en stor del på grund av ålder m. m. kan befinnas vara i fortsatt behov av understöd, efter det de provisoriska anordningarna avvecklats. Även ägnar man uppmärksamhet åt frågan, vilka eventuella fördelar kunna vara förenade med att administrationen av understödet ställes på en mera fast basis.

Mr Hopkins har försökt sig på en förhandsuppskattning av det antal personer, som i fortsättningen kan väntas vara i behov av understöd. Man har därvid att taga hänsyn till att industrien, särskilt till följd av depressionen, kommit att ställa allt strängare fordringar i fråga om ålder vid nyanställning, kompetens m. m. Tidigare, säger han, brukade män i åldern 45 år intagas, men numera har man sänkt åldersgränsen till 38 år. Stränga krav ställas också på hälsotillståndet, stundom strängare än läkarspecialister vilja godtaga. I varje fall har man att räkna med sådana, vilka kunna betraktas som kroniskt arbetslösa, och i kompetenshänseende underlägsna. En omständighet, vartill hänsyn får tagas, är också den minskning av den brukade jordens areal, vartill produktionsplanen för jordbruket kan tänkas leda.[1]

I betraktande av olika omständigheter anser sig mr Hopkins kunna anslå det genomsnittliga understödstagarantalet i Förenta staterna under år 1934 till 3 miljoner.

Mr Hopkins förkastar tanken på att understödsverksamheten skulle, liksom i det förflutna, i det väsentliga ankomma på enskild välgörenhet. Staterna och kommunerna böra alltså bära sin del av bördan, tillsvidare ock unionen. Men unionen bör, enligt hans mening, icke för all framtid binda sig för en på under-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1934, sid. 176 ff.

stödsbasis lagd verksamhet för mildrande av arbetslöshetens följder. En permanent nödhjälpsadministration bör icke tagas i sikte. Däremot kan man enligt mr Hopkins icke undandraga sig att träffa vissa permanenta anordningar för problemets lösande och dessa böra vara av försäkringsnatur och icke av understödsnatur. En öppen fråga är det dock, om dessa anstalter böra träffas redan på nuvarande stadium eller om man bör vänta, intill dess industrien kunnat absorbera mera folk.

II. Civilarbeten.

Motiven för beslutet om civilarbeten. De s. k. civilarbeten, som inrättades genom en förordning av presidenten den 9 november 1933, avsågo ursprungligen att vara en provisorisk anordning för skapandet av arbetstillfällen under vintermånaderna. I trots av den obestridliga framgång, som vunnits med NRA-programmet, i vad gäller återanställning, ansågs dock situationen vara sådan, att ett extraordinärt ingripande krävdes. Med oktober månad kunde i stort sett möjligheterna att genom NRA bereda ökat arbete anses uttömda och den försämring på arbetsmarknaden, som alltid inträder under vintersäsongen, gjorde sig även nu gällande. För industriens del uppskattas nedgången i de anställdas antal mellan mitten av oktober och mitten av november till 287 000. Den vinst å 2 800 000 arbetstillfällen inom industrien, som varit att anteckna sedan mars 1933, reducerades härigenom till i runt tal 2 500 000. I vad mån den totalsiffra å 4 miljoner nyvunna arbetstillfällen, som uppgavs i presidentens radiotal den 22 oktober 1933, härav påverkas, låter sig icke bedöma med ledning av tillgängliga uppgifter.

Även om situationen icke kunde anses särskilt kritisk, var den dock allvarlig nog, speciellt med tanke på att så stora förhoppningar fästs vid återhämtningsprogrammets verkningar på arbetsmarknaden. Utom NRA hade man visserligen den stora planen för allmänna arbetens igångsättande (»PWA») att tillgå, men någon större effekt härav kunde först väntas långt fram på våren. I trots av den avgjorda motvilja den amerikanska befolkningen hyser mot att anlita den offentliga understödsverksamheten, nödgades dock de arbetslösa, såsom i ett föregående kapitel omnämnts, att på hösten i ökad omfattning söka understöd. Med en understödssiffra å 3 400 000 familjer i november 1933 hade visserligen ställningen avsevärt förbättrats sedan våren s. å., men jämfört med förhållandena på hösten 1932 var dock ökad pauperism att anteckna.

Mot denna bakgrund har man att se den utomordentliga kraftansträngning, som civilarbetsprogrammet betecknar. Beslutet härom kom visserligen som en fullständig överraskning för allmänheten, men mottogs dock med spontan entusiasm och motsvarade utan tvivel vad läget krävde, psykologiskt likaväl som faktiskt.

Möjligheterna för planens genomförande. Planen gick ut på att inom ett minimum av tid skapa ett maximum av nyttiga arbetstillfällen, vilket endast var möjligt genom att såväl organisationen av arbetet som den direkta kostnaden därför lades på unionen. Det tidskrävande systemet med utlysning av entreprenader och granskning av låneansökningar enligt reglerna för PWA måste övergivas och ersättas med en i unionens egen regi bedriven verksamhet. Med största möjliga slagkraft hos den till Washington förlagda högsta ledningen måste förenas en decentralisering av administrationen, så att även de minsta orter kunde nås av verksamheten.

Enligt planen skulle 4 miljoner personer beredas anställning vid civilarbetena till den 15 december 1933, d. v. s. inom en tid av fem à sex veckor. I det närmaste kunde också den djärva tanken realiseras. Att så kunnat ske, beror på ett flertal förhållanden och omständigheter, som det är av intresse att närmare ingå på.

[*1.*] För administrationen funnos att tillgå de redan bestående lokala organen för understödsverksamheten, vilka underordnades de nya statliga organ, som upprättades för civilarbetena (State Civil Works Administrations). De statliga organen sortera i sin ordning under den centrala civilarbetsadministrationen i Washington (Federal Civil Works Administration, »CWA»), vilken intimt samarbetar med den förut bestående centrala nödhjälpsadministrationen, bägge under ledning av Harry L. Hopkins.

Understödsverksamhetens organ kunde med så mycket större fördel disponeras för civilarbetena, som de förra redan haft att svara för de förut beskrivna understödsarbetena. Civilarbetsplanen gick i första hand ut på att överföra de med understödsarbeten sysselsatta till mera produktivt arbete, enligt mera noggrann planläggning och med ökad användning av material. Planen har gått ut på icke endast sådana arbeten som parkanläggningar, dräneringar och vägbyggnader, utan även grundläggning och reparation av offentliga byggnader, installationsarbeten, diverse kontorsgöromål m. m.

Vid understödsarbetena fanns redan i stor utsträckning anställd överkvalificerad ingenjörspersonal, av vilken man nu kunde använda sig.

[*2.*] I fråga om anställnings- och arbetsvillkor hade man att taga till förebild de regler, som gällde för organisationen av allmänna arbeten och rörande vilka må hänvisas till en i Sociala Meddelanden, årg. 1934, sid. 43—46 införd redogörelse. Härtill ansåg man sig förpliktad, emedan kostnaderna för civilarbetena ursprungligen bestredos ur anslaget för allmänna arbeten. I några punkter har det dock befunnits nödvändigt att jämka på de för allmänna arbeten gällande föreskrifterna.

Den, efter vad ganska allmänt anses, relativt höga löneskalan för allmänna arbeten fastställer följande timlönesatser:

	Södra zonen	Mellersta zonen	Norra zonen
Yrkeskunniga	1·00 doll.	1·10 doll.	1·20 doll.
Icke yrkeskunniga	0·40 »	0·45 »	0·50 »

För halvt yrkeskunniga gälla de på orten vanliga lönesatserna.

För kontorspersonal har lönen icke fastställts generellt av PWA, medan däremot inom CWA gälla följande veckolöner:

	Södra zonen	Mellersta zonen	Norra zonen
Grundlön	12 doll.	15 doll.	18 doll.
Specialister	15 »	18 »	21 »
Administrativ personal i ledande ställning	18 »	21 »	24 »
Teknisk personal i ledande ställning	18—35 »	21—40 »	24—45 »

I verkligheten ställer sig emellertid arbetslönen icke så hög, som de ovan anförda siffrorna synas angiva. Endast 4 % à 6 % av de vid civilarbeten anställda ha utgjorts av yrkeskunniga, och för det övervägande flertalet — nio tiondelar — understiger den faktiska timlönen 60 cents. Ett betydande antal, som sannolikt utgjorts av icke fullt kvalificerad arbetskraft, har arbetat mot 30 à 35 cents i timmen. Härtill kommer ytterligare, att den förkortade arbetstid å 30 timmar i veckan, som tidigare gällt vid civilarbetena, icke kunnat upprätthållas. Huvudsakligen av statsfinansiella skäl har man sedan mitten av januari 1934 nedsatt arbetstiden till 15 timmar i veckan på landsbygden (orter med mindre än 2 500 invånare) och till 24 timmar i städerna, varigenom veckoinkomsten av arbetet kommit att reduceras med 20 % och därutöver. Än mera, genom en förordning av den 16 februari 1934 har bestämts, att timlönesatsen för icke yrkeskunniga skall nedsättas till minimum 30 cents och att den för yrkeskunniga skall anpassas efter på orten gällande löner.

Dessa nedskärningar torde icke undgå att framkalla en stark reaktion i landet, och Hopkins har inför representanthusets budgetutskott betecknat den nödtvungna arbetstidsinskränkningen å smärre orter såsom i behov av justering.

Beträffande villkoren för anställning ha de tidigt på hösten utfärdade, i vissa punkter något oklara föreskrifterna om anställning av organiserad resp. oorganiserad arbetskraft vid allmänna arbeten, något närmare preciserats vad gäller civilarbetena, utan att dock full klarhet ännu synes ha skapats.[1]

Som allmän regel skall även vid civilarbeten gälla, att arbetskraft anskaffas genom lokala arbetsförmedlingsanstalter och att organiserade arbetare, vare sig yrkeskunniga eller icke yrkeskunniga, icke behöva anmäla sig å anstalterna, utan i vanlig väg anskaffas genom erkända lokala fackliga organisationer. Därest kvalificerad arbetskraft icke ställes till förfogande av organisationen inom 48 timmar efter det begäran härom framställts, må (enligt presidentens reglementariska föreskrifter för allmänna arbeten den 31 juli 1933: skall) arbetskraften anskaffas genom anstalterna. CWA må, heter det vidare, använda organiserad eller oorganiserad arbetskraft. Med dessa föreskrifter avses icke, förklaras ytterligare, att avskräcka fackföreningsmedlemmar eller andra från att anmäla sig å arbetsförmedlingsanstalterna. Slutligen stipuleras, att med iakttagande av nyss återgivna föreskrifter mannamån icke må utövas mot någon på grund av ras, trosbekännelse eller medlemskap i grupp eller organisation.

I analogi med vad som gäller vid allmänna arbeten, äro de vid civilarbeten sysselsatta, vilka betraktas som i allmän tjänst anställda, tillförsäkrade ersättning för olycksfall i arbete enligt unionslagstiftningen.

[3.] För erhållande av arbetskraft kunde CWA i första hand hänvända sig till understödsorganen och uttaga lämpliga personer, företrädesvis de tidigare vid understödsarbeten sysselsatta; för urvalet voro dock även behovssynpunkter bestämmande.

Meningen var, att av 4 miljoner civilarbetare första hälften skulle uttagas genom understödsorganen samt att därefter all anskaffning skulle ombesörjas av den offentliga arbetsförmedlingens organ i staterna. För den första etappen av rekryteringsplanen sattes den 1 december 1933 såsom slutpunkt, för den andra den 15 december. Fullt programenligt torde visserligen icke tidsschemat ha kunnat genomföras, men ett faktum är i varje fall, att Hopkins den 15 december kunde genom pressen meddela, att de 4 miljonerna voro i arbete. Ungefär samtidigt meddelade inrikesministern, att därutöver 750 540 personer den 9 december sysselsattes med allmänna arbeten, vilket med den till c:a 300 000 man uppgående skogsarbetarkåren (Civilian Conservation Corps) ger en slutsumma å 5 miljoner personer, som av unionen eller med dess understöd engagerats i kristidsarbeten.

Att statliga och kommunala myndigheter beredvilligt ställde sig till förfogande för understödstagarnas överförande till civilarbetsregistret, är icke ägnat förvåna. Unionen bestred hela arbetskostnaden, och det förutsattes endast, att staterna skulle bidraga med materialkostnaden, i genomsnitt beräknad till 30 % av totalkostnaden. I utbyte mot ett relativt ringa bidrag fingo sålunda de lokala myndigheterna utförda arbeten, vilka i allmänhet torde ha betraktats som nyttiga och även nödvändiga.[2] Påfallande är särskilt den tillfredsställelse, med vilken stadsstyrelserna hälsade beslutet om civilarbetens igångsättande, och den iver, med vilken de sedan yrkat på deras fortsättande, helst i ökad omfattning.

Att göra understödsorganen till rekryteringsanstalter för civilarbetena kunde emellertid icke komma i fråga och var vad lokalmyndigheterna minst av allt önskade, ty härigenom skulle de ha ställts inför ett försörjningsproblem av än större

[1] Se Soc. Medd. årg. 1934, sid. 43.

[2] Uteslutna voro dock sådana reguljära kommunalarbeten som renhållning och snöskottning m. m.

dimensioner än förut. Därför beslöts redan från början, att överföringen från understödsregistret skulle upphöra med den 1 december 1933 och rekryteringen därefter övertagas av den offentliga arbetsförmedlingens organ. Detta betydde, att behovsprövningen helt och hållet bortföll såsom urvalsprincip och att uttagningen förrättades efter de för allmänna arbeten gällande reglerna. Arbetslösa personer, som av ett eller annat skäl icke velat eller behövt anlita understöd, skulle härigenom beredas tillgång till civilarbete.

Den börda, som härigenom kom att läggas på den offentliga arbetsförmedlingen, var denna ursprungligen icke rustad att bära. Arbetsförmedlingslagen av den 6 juni 1933 gick i själva verket ut på att avveckla de unionella anstalterna och att i stället på bidragsvägen framskapa en statlig arbetsförmedling. Vid ingången av det nya budgetåret, den 1 juli 1933, hade avvecklingen av unionsanstalterna tagit sin början, medan samtidigt endast i halva antalet stater fanns införd statlig förmedling, räknande sammanlagt 150 kontor. Situationen var besvärande såväl för administrationen av allmänna arbeten, vilken krävde ett nät av anstalter för rekrytering av egna arbeten, som för nödhjälpsadministrationen, vilken med sina understödsorgan i orterna löpte fara att göras till reservoar för de arbetssökande. Med milt våld på lagens bestämmelser löstes dilemmat på så sätt, att av de till allmänna arbeten anslagna medlen till en början $ 500 000 ställdes till förfogande för arbetsministeriet i egenskap av arbetsförmedlingens tillsynsorgan för upprättande av unionsanstalter såsom rekryteringsorgan för allmänna arbetena.

Av dessa anstalter kunde man nu ock betjäna sig, då det gällde att i största hast förmedla arbetskraft till civilarbeten. Härigenom undveks en eljest oundviklig tillströmning av arbetssökande till understödsorganen och ställdes rekryteringen på en basis, som ansågs bäst svara mot syftet med civilarbetsinstitutionen.

[4.] Av de till allmänna arbeten anslagna 3 300 miljoner dollars kunde 400 miljoner omedelbart disponeras för civilarbeten. Ytterligare räknades med 100 miljoner från nödhjälpsadministrationen och 200 miljoner av understödsmedel, varjämte materialkostnaden, som nämnts, skulle bestridas av staterna.

Civilarbetena ha emellertid visat sig kräva högst betydande kostnader, per vecka räknat 60—70 miljoner dollars vid en arbetsstyrka å 4 miljoner man. Då understödsmedel icke kunnat ställas till förfogande i den utsträckning som beräknats, var situationen redan i mitten av januari sådan, att civilarbetslönen måste starkt reduceras genom en drastisk förkortning av arbetstiden (se ovan).

Efter avlöningsdagen den 10 februari 1934 stod CWA med tom kassa. Samtidigt var kongressen sysselsatt med slutbehandlingen av regeringens begäran om anslag å 350 miljoner för fortsättning av civilarbetena i successivt minskad omfattning, med avveckling omkring den 1 maj 1934. Tillika begärdes 600 miljoner för understödsverksamheten eller sammanlagt 950 miljoner dollars.

I kongressen liksom ute i landet rådde emellertid en stark stämning för verksamhetens upprätthållande, intill dess civilarbetarna kunde absorberas av industrien och den allmänna arbetsplanen, vilken beräknats kunna göras fullt effektiv fram mot våren eller sommaren. Av den republikanske senatorn Bronson Cutting väcktes förslag om 2 500 miljoner dollars för understöd och fortsatta civilarbeten och av den progressiva republikanen La Follette om 1 500 miljoner för samma ändamål. Dessa förslag avslogos dock med betydande majoriteter, och anslaget begränsades till det av presidenten begärda beloppet, med frihet för denne att fördela summan mellan civilarbeten och understöd allt efter som lämpligt funnes. Åtminstone tillsvidare har alltså kongressen givit sin anslutning till presidentens avvecklingsplan, men sannolikt är ett starkt motstånd att vänta ute i landet.

Den provisoriska avvecklingsplanen för civilarbetena och kritiken av dem. Avvecklingsplanen för civilarbetena kungjordes den 16 februari 1934. Den omfattar följande punkter:

1. Vid civilarbeten få icke vara anställd mer än en person tillhörande samma familj.
2. Vid civilarbeten sysselsatt person med annan inkomst än av civilarbete entledigas.
3. Minimitimlönen reduceras till 30 cents för icke yrkeskunniga och till ortslönen för yrkeskunniga (se ovan).
4. Avvecklingen tager sin början den 23 februari på landsbygden, medan arbetsstyrkan i städerna bibehålles till vinterns slut.
5. Avvecklingen sker i etapper med 400 000, senare 500 000 entlediganden per vecka, så att hela arbetsstyrkan hinner utmönstras till den 1 maj 1934.
6. Administrationen väntar sig, att flertalet av de entledigade, om icke alla, skola kunna absorberas av industrien. Planer äro under utarbetande för att taga hand om sådana behövande, som icke bistås av stater och kommuner.
7. Omkring den 1 maj väntas andra, på lång sikt ställda anstalter ha vunnit godkännande och kunna börja träda i verkställighet.

Antalet civilarbetare, som avskedas den 23 februari, har sedermera preciserats till 572 500, varigenom kvarvarande arbetsstyrka reduceras till i runt tal 3 104 400. Vid entlediganden tages i första rummet hänsyn till behovet, och reduceringarna komma framför allt att drabba jordbrukskommuner med tillgång till säsongmässiga anställningsmöjligheter. Mindre nödvändiga arbetsföretag komma att nedläggas före andra.

Ytterligare har kungjorts, att eventuella nyanställningar — efter avgångna — komma att baseras på de sökandes behov. De i mitten av januari genomförda arbetstidsinskränkningarna komma tillsvidare att bibehållas.

Betydelsen av den bebådade avvecklingen belyses av följande siffror. Enligt av American Federation of Labor upprättad statistik, vilken torde vara så tillförlitlig som någon existerande, skall antalet arbetslösa i Förenta staterna i december 1933 ha uppgått till 10 752 000, vilket antal provisoriskt beräknats ha ökats med 921 000 i januari, varigenom skulle erhållas en total arbetslöshetssiffra å 11 673 000. Den övervägande majoriteten av dessa sysselsattes vid kristidsarbeten eller uppburo offentligt understöd enligt följande överslagsberäkning:

Civilarbeten	(januarisiffror)	4 000 000
Allmänna arbeten	(decembersiffror)	750 000
Skogsarbetarkåren	(januarisiffror)	300 000
Av det allmänna understödda .	(decembersiffror)	2 650 000
Övriga		4 000 000
	Summa	**11 700 000**

* * *

Civilarbetsinstitutionen har blivit utsatt för mycken kritik, framför allt vad beträffar lönesättningen vid arbetena och de mindre noggranna metoder, som i vissa stater uppgivas ha praktiserats vid rekrytering av arbetskraft. Uppenbart är också, att en i sådan hast upptimrad organisation, vilken ju endast avsetts att tjäna ett provisoriskt ändamål, icke kunnat undgå att i vissa punkter kollidera med etablerad ordning inom den offentliga administrationen. Genom en del arbeten, som utförts för unionens räkning, har t. o. m. kongressens anslagsbefogenhet trätts för nära, i det att kongressen tidigare vägrat anslag, vilket kommit att förbises av CWA.

Den allra skarpaste kritiken torde emellertid komma att drabba den avvecklingsprocedur, som nu igångsatts. Från den organiserade arbetarrörelsens sida har redan anmälts missnöje därmed, och de kommunala myndigheterna vilja, såsom förut framhållits, ha civilarbetsinstitutionen utvidgad och förstärkt, icke nedriven.

Det är givetvis de relativt mycket stora kostnaderna, som motiverat avvecklingsbeslutet. Med en arbetskostnad å 60—70 miljoner dollars per vecka, låt vara under vintermånaderna, erhåller man en årskostnad, som, om den skulle komma att upprepas, måste bringa budgetsberäkningen på fall.

Av Hopkins har bebådats, att anstalter skulle träffas för provisorisk hjälp åt entledigade, som därav vore i behov. Vad de på lång sikt ställda anstalter beträffar, som ställts i utsikt till våren, har i pressen den förmodan uttalats, att dessa framför allt skulle avse arbetslöshetsförsäkring, eventuellt också ålderdomsförsäkring. Möjligen torde dessa planer ännu icke ha tagit definitiv gestalt och regeringen sålunda icke ha bestämt sig för, om den skall följa de i den Wagner-Lewis'ska billen uppdragna linjerna eller andra (se sid. 277).

Washington den 21 februari 1934.

Tillägg. *(Efter en rapport från svenska beskickningen i Washington.)*

Sedan administrationen fattat beslut om en avveckling av de temporära nödhjälpsarbeten, som anordnats genom Civil Works Administration, har denna åtgärd nu följts av en den 1 mars 1934 offentliggjord programförklaring av presidenten rörande riktlinjerna för den federala nödhjälpsverksamheten i fortsättningen.

Avvecklingen av Civil Works Administration fortgår enligt givna direktiv och meningen är, att dess verksamhet skall vara slutförd till den 1 maj. Arbetslöshetsproblemet blir härmed brännande, och presidenten har ansett nödvändigt att redan nu klarlägga regeringens ställning till frågan. Till regeringens förfogande står främst det belopp av 950 miljoner dollars, som nyligen anslagits till civilarbeten och direkta understöd (se sid. 273). Under budgetåret 1934/35 har regeringen dessutom möjlighet att anlita det för extraordinarie utgifter i samband med återuppbyggnadsprogrammet förslagsvis upptagna tilläggsanslaget för nämnda period.

Det av presidenten framlagda programmet innebär, att nödhjälpsåtgärder skola vidtagas för att tillgodose tre olika huvudkategorier av hjälpbehövande, nämligen dels nödställda familjer i jordbruksdistrikten, dels befolkningen i sådana samhällen, där en för befolkningen väsentlig industri helt och hållet blivit nedlagd, samt dels slutligen arbetslösa i städer och omgivande samhällen. För var och en av dessa kategorier skola nödhjälpsåtgärderna bedrivas efter olika linjer.

För befolkningen i *jordbruksdistrikten* kommer regeringens ingripande i första hand att ha till syfte att skapa möjligheter för självförsörjning inom jordbruket. Anslag skola därför beviljas för bidrag till inköp av egna hem, utsäde och redskap. De medel, som på detta sätt ställas till förfogande, skola begränsas till vad som är nödvändigt för att lämna nödställda familjer möjlighet till självuppehälle.

Hjälpverksamheten till förmån för befolkningen i *samhällen, där någon huvudsaklig industri nödgats nedlägga sin verksamhet*, skall inriktas på att överflytta befolkningen till andra områden, där förutsättningar kunna skapas för en regelbunden sysselsättning. Dessa nödhjälpsåtgärder skola vidtagas med anlitande av den s. k. »Subsistance Homesteads Division» i inrikesministeriet, i samarbete med andra federala och statliga myndigheter. Åtgärderna skola inriktas på att förvärva lämpliga jordbruksområden och där befordra uppkomsten av mindre industrier, som kunna bidraga till ökade arbetstillfällen för befolkningen.

Enligt en beräkning av chefen för C. W. A., mr Hopkins, omfattar antalet hjälpbehövande inom denna kategori omkring 300 000 familjer, för vilkas förflyttning till nya områden staten alltså kommer att övertaga ansvaret.

För de arbetslösa inom *städer och stadssamhällen* kommer nödhjälpsverksamheten att fortgå efter i stort sett samma riktlinjer, som hittills anlitats av C. W. A. Den individuella prövningen av de hjälpsökande skall emellertid göras väsentligt mycket strängare. De arbetstillfällen, som beredas, skola ha tillfällig karaktär och skola ej sträcka sig över längre tid än 6 månader. Ansvaret för nödhjälpsarbetenas för-

delning skall i första hand läggas på de lokala myndigheterna. Sysselsättning skall i regel beredas endast en medlem i varje familj.

Hela detta program vilar på förutsättningen, att kontantunderstöd bör undvikas och att understödsverksamheten skall ha till syfte att lämna hjälp till självhjälp.

Planerna på en överflyttning av s. k. »stranded populations» inom industrisamhällen, där driften i huvudsak nedlagts, betecknar en direkt nyhet. Regeringen har redan tidigare uttalat sig till förmån för federala landförvärv i relativt stor skala, dels för att undvika tvångsförsäljningar av jordbruksfastigheter, dels även för att möjliggöra övertagande av skogsområden i skogsskyddssyfte. Denna tendens till federala landförvärv i stor skala kan komma att erhålla mycket vittgående konsekvenser. Presidenten har uttalat, att jordbruksmyndigheterna böra räkna med nödvändigheten av att verkställa inköp av 3 till 5 miljoner acres odlad jord. Meningen är tydligen att i avsevärd utsträckning ställa denna jord till förfogande såsom s. k. »homesteads» för nödställda farmarfamiljer. De av presidenten lämnade anvisningarna innebära också, att särskild uppmärksamhet skall fästas vid angelägenheten att genomföra en systematisk fördelning av arbetstillfällena vid större väganläggningar. Dessutom skola jordbruksbefolkningens intressen i största möjliga utsträckning tillgodoses genom arbetstillfällen i den federala regeringens och delstaternas skogsområden.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Förslag till unionellt system för arbetslöshetsförsäkring i Förenta staterna. I den av Förenta staternas arbetsminister avgivna rapporten för finansåret 1932—1933 förekomma en del uttalanden om arbetslöshetsförsäkring, som äro värda att uppmärksammas. Det framhålles däri, att man ännu icke funnit något slutligt botemedel mot arbetslösheten, även om vissa försök i sådan riktning gjorts enligt lagen om industriell återuppbyggnad. Genom att arbetslöshetsfonder upprättades i delstaterna, skulle, framhålles det, ett visst mått av trygghet kunna beredas många arbetare och deras familjer, låt vara att icke alla löntagare därigenom skulle kunna säkerställas mot arbetslöshetens risker. Kostnaden för försäkringen bör fördelas på så bred basis som möjligt och den erforderliga fonden bör åstadkommas genom uppbörd av avgifter av lämplig storlek, varjämte garantier böra finnas mot att fondens medel förbrukas under långvariga arbetslöshetsperioder. Väntetiden bör definitivt fastställas och icke vara alltför kort. Antalet understödsveckor bör begränsas, så att det står i visst fastställt förhållande till lämnade bidrag och inbetalta avgifter. Avgifterna skulle kunna utgå från arbetsgivarna ensamt eller från såväl arbetsgivare som arbetare, med eventuellt bidrag av staten i de delstater, där så önskas.

Försäkringskostnaderna böra uttagas, framhåller till sist arbetsministern, enligt principen om försäkring mot en risk, för vilken industrien själv bör svara. Liksom industrien avsätter reserver för tryggandet av utdelningar under dåliga år, bör den sörja för beredande av supplementär ersättning i framtiden åt arbetare, vilka utan eget förvållande berövas sin anställning. Den ekonomiska osäkerheten bildar en av de största sociala riskerna i Förenta staterna, en risk såväl för den enskilda familjen som för samhället, vilket i sista hand får genom fattigvården sörja för de arbetslösa, samt slutligen för hela det industriella livet på grund av köpkraftens minskning.

I uttalandet förordas sålunda upprättandet av arbetslöshetsfonder i delstaterna med eventuellt bidrag från resp. staters sida. Närmast synes man taga sikte på någon slags försäkring med riskfördelning efter industrier, eventuellt med ett av flera stora arbets-

givare praktiserat individuellt reservsystem, som låter risken falla på den enskilde arbetsgivaren och därigenom gör honom intresserad av arbetslöshetens nedbringande.[1]

I samband härmed må redogöras för ett i dagarna för den lagstiftande församlingen i staten New York framlagt förslag till arbetslöshetsförsäkring, vilket — liksom ett i fjol framlagt förslag — i huvudsak baserar sig på det individuella reservsystemets idé. Förslaget har till upphovsmän senator Seabury C. Mastic och underhusrepresentanten Irwin Steingut, ledare för den demokratiska minoriteten i huset. Enligt förslaget skulle med statens medverkan upprättas en fond, att förvaltas av arbetsförmedlingsanstalterna i förening med representanter för de av försäkringen berörda under tillsyn av statens arbetsdepartement. Arbetsgivarna skulle bidraga med viss procent av den utbetalda lönesumman liksom enligt lagen om ersättning för olycksfall i arbete. Understöd skulle endast utgå i de fall, då såväl vederbörande arbetsgivare som den offentliga arbetsförmedlingen vore urståndsatta att bereda passande anställning. Understödsbeloppet skulle utgöra viss procent av de arbetslösas förutvarande lön upp till högst $ 15 i veckan under en maximiperiod av sexton veckor om året. Någon avgift skulle icke utgå från arbetarna, men dessa skulle dock kunna kräva, att på deras bekostnad bildades en extra fond för understödets utökande. Staten skulle icke lämna något bidrag varken till understödet eller till administrationen av försäkringen.

En nyhet i den föreslagna lagstiftningen är, att en tiondedel av arbetsgivarnas bidrag skulle reserveras för utbetalning av supplementärt understöd att utgå efter det en hårt trängd arbetsgivares konto i fonden uttömts. Härigenom skulle sålunda i viss mån risken fördelas på samtliga arbetsgivare, vilket betecknar en eftergift åt kravet på solidarisk ansvarighet från industriens sida för arbetslöshetsrisken. I det väsentliga skulle dock alltjämt upprätthållas grundsatsen i reservsystemet, enligt vilket, som nämnts, den direkta ansvarigheten faller på den individuella arbetsgivaren resp. industrien och varigenom en effektiv arbetsledning sättes i tillfälle att nedbringa sina försäkringskostnader genom att bereda egna arbetare mera stabil arbetstillgång.

Guvernören i staten New York har tillkännagivit, att han motsätter sig upprättandet av en fond, byggd på riskfördelningsprincipen, såsom föreslagits. Från arbetarsidan kommer att framläggas ett särskilt förslag med bestämmelser om en statsfond.

I ett anförande inför »National Conference for Unemployment Insurance» i New York den 29 januari 1934 har arbetsministern sedermera gjort vissa uttalanden i frågan om eventuell unionslagstiftning för åvägabringandet av en hela landet omfattande arbetslöshetsförsäkring. Några obligatoriska föreskrifter om införandet av arbetslöshetsförsäkring i delstaterna vore det icke fråga om, men väl om en unionell skatt pålagd arbetsgivarna, varifrån avdrag skulle kunna beviljas i mån av avgifter från arbetsgivarnas sida till godkända försäkringssystem i resp. stater. En plan har, meddelade arbetsministern, utarbetats i samverkan med senator Wagner och underhusrepresentanten Lewis, enligt vilken staterna själva skulle kunna avgöra, huruvida de önska upprätta allmänna arbetslöshetsfonder, gemensamma industrifonder eller en försäkring enligt det nyss omnämnda individuella reservsystemet. Likaså skulle det stå staterna fritt att avgöra, huruvida de önska försäkring baserad på avgifter från såväl arbetsgivare som arbetare eller avgifter från arbetsgivarna ensamt, storleken av bidraget, försäkringens omfattning, understödsvillkor, väntetid samt storleken av understödet, utöver ett visst minimibelopp, ävensom understödsperiodens längd.

Arbetsministern erinrade vidare därom, att förslag föreligger om införande av arbetslöshetsförsäkring även i andra stater än Wisconsin och att strävandena i denna riktning skulle främjas genom införandet av unionslagstiftning i ämnet. Arbetsministern hänvisade även till den framgång försäkringen haft i vissa europeiska länder.

[1] I Wisconsin har antagits en lag om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring med avgifter från arbetsgivarna, vilken lag skulle träda i kraft den 1 juli 1933. Sedermera har emellertid ikraftträdandet uppskjutits, i avvaktan på att den frivilliga försäkringen vunnit viss utbredning bland arbetsgivarna samt att en på visst sätt beräknad minskning inträtt i arbetslösheten inom staten. Lagen grundar sig på det individuella reservsystemets princip.

Enligt från senator Wagner inhämtad uppgift kommer denne att i kongressen framlägga förslag till lagstiftning i överensstämmelse med de av arbetsministern uppdragna riktlinjerna. Redan för flera år sedan väckte Wagner ett förslag grundat på principen, att skattelindring skulle medgivas de stater, vilka införde arbetslöshetsförsäkring, ett förslag som emellertid icke vunnit kongressens bifall. Förslaget avsåg nedsättning i redan existerande beskattning.

Enligt det nu framförda förslaget skulle en ny skatt påläggas arbetsgivarna i proportion till den åt arbetarna utbetalda lönesumman, och angives syftet med beskattningen vara att bestrida utgifterna för arbetslöshetsunderstöd och främja utvecklingen av den statliga arbetslöshetsförsäkringen. Med undantag för smärre företag skulle arbetsgivarna enligt förslaget ha att erlägga en på lönelistorna baserad skatt. Så snart emellertid en stat infört en försäkring mot arbetslöshet, svarande mot vissa uppställda fordringar, och arbetsgivaren börjat betala avgifter till försäkringen, medgives han skattenedsättning till så stort belopp, som svarar mot det belopp han erlägger enligt den statliga lagstiftningen.

Som sagt, fordras emellertid för skattelindringen, att den statliga lagstiftningen uppfyller vissa fordringar, och enligt förslaget lägges det i arbetsministerns hand att i konkreta fall avgöra, huruvida dessa fordringar må anses tillgodosedda.

De allmänna principer, som skola gälla för den statliga arbetslöshetsförsäkringen, äro följande:

1. Regelbunden avgiftsbetalning till försäkringen från arbetsgivarnas sida.
2. Regelmässiga veckounderstöd uppgående till minst $ 7 eller svarande mot minst 20 timmars normala arbetsförtjänst, allt under minst tio veckor.
3. Försäkringen må icke drivas av enskilda bolag (härmed avses uppenbarligen försäkring enligt det individuella reservsystemets principer).
4. Statlig tillsyn och administration genom statliga organ.
5. Opartisk behandling av tvistefrågor rörande understöd.
6. Särskilda garantier för medlemmar av fackföreningar och vissa *minimistandards* i fråga om arbetarskyddsföreskrifter.

Washington den 2 februari 1934. Erik Sjöstrand.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under februari 1934. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av februari till 166 348. Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)		Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)
Jordbruk	14 287	— 212	Grafisk industri	496	+ 44
Skogshushållning	7 196	— 795	Industri och hantverk, ej spec.	3 577	— 180
Gruvdrift och malmförädling	6 775	— 834	Sjöfart och fiske	4 069	+ 116
Jord-, sten- och glasindustri	14 053	— 845	Kontors-, bank- o. d. personal	1 371	+ 37
Metall- och maskinindustri	13 126	— 85	Butiks- och magasinspersonal	3 744	+ 118
Trävaruindustri	13 568	— 664	Hotell-, kafé- o. restaurangrör.	1 264	— 12
Byggnadsverksamhet	15 935	— 549	Landtransport	7 034	+ 4
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	899	— 59	Allmän o. litterär verksamhet	405	— 18
Textilindustri	711	— 59	Handel och samfärdsel, ej spec.	301	+ 10
Beklädnadsindustri	1 790	+ 187	Husligt arbete	380	+ 10
Närings- o. njutningsmedelsind.	2 270	+ 74	Arbete, ej hänf. till annan grupp	49 892	— 1 386
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	745	— 16	**Summa**	**166 348**	**— 5 192**
Trämasse- och pappersindustri	2 460	— 78			

Antalet arbetslösa, som i en eller annan form erhöllo hjälp av stat eller kommun, utgjorde:

Sysselsatta i reservarbeten	statliga	20 667	Med kontant understöd	statligt	58 254
	statskommunala	16 199		kommunalt	13 011
	kommunala	10 390	Kursdeltagare (utan kontant understöd)		166
Arbetselever (frivillig arbetstjänst)		560	**Summa**		**119 247**

Hela antalet deltagare i den med statsbidrag anordnade kursverksamheten för arbetslösa utgjorde 5 077. Av dessa uppburo 4 911 tillika kontant understöd.

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under februari till 7·3 miljoner kronor mot 5·4 miljoner under januari.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under mars 1934.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	33 600	11 335	10 563	296	Hallands län . .	2 055	597	424	344
Stockholms län .	7 022	2 014	1 826	349	Göteborgs o. Boh. l.	8 384	745	573	1 125
Uppsala län . . .	2 408	945	823	255	Göteborg	15 635	2 511	2 231	623
Södermanlands län	2 161	855	648	253	Älvsborgs län . .	3 018	840	763	359
Östergötlands län	4 935	1 614	1 307	306	Skaraborgs län .	3 306	1 362	836	243
Norrköping . . .	2 573	258	203	997	Värmlands län .	7 346	1 078	900	681
Jönköpings län .	2 023	980	728	206	Örebro län . . .	4 819	1 067	753	452
Kronobergs län .	1 248	547	364	228	Västmanlands län	3 474	786	654	442
Norra Kalmar län	1 336	372	309	359	Kopparbergs län .	5 011	788	745	636
Södra Kalmar län	2 449	446	420	549	Gävleborgs län .	5 237	281	262	1 864
Gotlands län . .	908	455	354	200	Västernorrlands l.	9 773	572	570	1 709
Blekinge län . .	5 273	962	747	548	Jämtlands län . .	2 020	434	426	465
Kristianstads län .	2 605	1 355	994	192	Västerbottens län	1 573	475	407	331
Malmöh. l.: Malmö	7 260	1 414	1 211	513	Norrbottens län .	7 585	717	717	1 058
Hälsingborg . .	3 549	473	426	750	Tillsammans	**165 709**	**38 510**	**32 948**	**430**
Övriga anstalter	7 123	2 232	1 764	319					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	19 694	5 636	4 063	980	1 878	651	20 238	20 674	7 514	4 714	275
därav jordbruk .	14 301	4 972	3 403	980	1 878	651	14 849	15 281	6 850	4 054	228
skogshush.	5 393	664	660	—	—	—	5 389	5 393	664	660	812
Industri o. hantverk	65 806	2 119	2 077	1 853	440	374	63 416	67 659	2 559	2 451	2 644
Sjöfart och fiske .	10 036	1 358	1 351	281	71	64	10 189	10 317	1 429	1 415	722
Handel o. samfärdsel	16 316	1 351	1 275	4 046	1 523	1 211	18 674	20 362	2 874	2 486	708
Husligt arbete . .	19	3	2	9 808	7 721	5 494	8 175	9 827	7 724	5 496	127
Annat arbete . . .	36 275	16 365	16 344	595	45	42	33 826	36 870	16 410	16 386	225
därav reservarbete	—	6 282	6 270	—	—	—	—	—	6 282	6 270	—
Summa	**148 146**	**26 832**	**25 112**	**17 563**	**11 678**	**7 836**	**154 518**	**165 709**	**38 510**	**32 948**	**430**
Därav under 18 år	4 628	1 727	1 390	2 482	1 484	1 050	6 873	7 060	3 211	2 440	220
Summa febr. 1934	148 818	22 170	21 389	17 203	8 558	6 206	157 019	166 021	30 728	27 595	540
» mars 1933	155 367	19 059	17 848	19 499	11 270	7 973	169 763	174 866	30 329	25 821	577
» » 1932	88 130	18 213	16 910	16 625	12 303	8 458	99 101	104 755	30 516	25 363	343
» » 1931	47 955	19 121	17 064	15 396	14 078	9 034	56 214	63 351	33 199	26 098	191

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 165 platser, varav 1 779 manliga och 386 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 456, 1 048 och 408 samt under nästlidna månad resp. 1 698, 1 390 och 308.

Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri		
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
Manliga avdeln. .	148146	26 892	25 112	14 301	4 972	3 403	5 393	664	660	4 785	82	30	8 692	138	136
1 Stockholms stad . .	28 330	8 727	8 682	681	7	7	13	—	—	8	—	—	145	—	—
2 Stockholms län . . .	6 384	1 475	1 438	1 463	557	524	160	78	77	18	—	—	126	6	6
3 Uppsala län	2 081	637	585	685	192	160	26	4	4	98	—	—	151	—	—
4 Södermanlands län .	1 720	493	404	511	297	211	2	—	—	—	—	—	7	—	—
5 Östergötlands län . .	4 256	1 105	997	1 497	464	357	59	15	15	216	—	—	107	2	2
6 Norrköping	2 448	142	127	143	46	35	—	6	5	—	—	—	8	—	—
7 Jönköpings län . . .	1 593	678	588	280	225	138	17	3	3	10	—	—	36	4	4
8 Kronobergs län . . .	1 007	296	227	143	134	65	23	—	—	1	—	—	39	1	1
9 Kalmar län.	3 496	637	591	405	133	87	76	1	1	15	—	—	257	3	3
10 Gotlands län	754	324	285	166	80	42	—	—	—	—	—	—	124	—	—
11 Blekinge län	4 769	565	505	562	144	87	7	—	—	—	—	—	975	29	29
12 Kristianstads län . .	1 933	761	615	814	482	341	18	3	3	—	—	—	115	7	5
13 Malmöhus län: Malmö	5 696	582	566	162	29	23	—	—	—	—	—	—	82	—	—
14 Hälsingborg . .	3 240	313	302	174	32	25	—	—	—	55	—	—	34	—	—
15 Övriga anstalter	6 637	1 699	1 507	976	508	323	4	—	—	202	—	—	419	26	26
16 Hallands län	1 825	391	297	304	177	83	9	—	—	5	—	—	220	13	13
17 Göteborgs o. Boh. län	8 055	517	434	461	158	79	23	7	7	1	—	—	5 035	29	29
18 Göteborgs stad . . .	13 628	1 370	1 344	175	51	47	—	—	—	—	—	—	77	2	2
19 Älvsborgs län . . .	2 903	721	695	280	92	66	3	2	2	50	8	8	34	10	10
20 Skaraborgs län . . .	2 870	918	619	845	612	323	10	2	2	—	—	—	75	—	—
21 Värmlands län . . .	7 134	811	763	739	110	64	1 489	22	20	221	—	—	247	4	4
22 Örebro län	4 328	598	526	486	207	137	309	13	13	768	16	14	85	—	—
23 Västmanlands län . .	3 048	485	435	573	205	155	70	5	5	247	1	1	98	—	—
24 Kopparbergs län . .	4 651	601	597	296	9	6	611	51	51	853	—	—	33	1	1
25 Gävleborgs län . . .	4 994	191	191	383	1	1	769	10	10	186	2	2	35	—	—
26 Västernorrlands län .	9 737	562	562	454	2	2	792	23	23	1	—	—	43	—	—
27 Jämtlands län . . .	1 837	266	263	111	7	4	483	34	34	—	—	—	49	—	—
28 Västerbottens län . .	1 362	290	290	288	11	11	185	172	172	—	—	—	—	—	—
29 Norrbottens län . . .	7 430	677	677	244	—	—	235	213	213	1 830	5	5	36	1	1
Kvinnliga avdeln.	17 563	11 678	7 836	980	1 878	651	—	—	—	—	—	—	6	—	—
1 Stockholms stad . .	5 270	2 608	1 881	21	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
2 Stockholms län . . .	638	539	388	48	83	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 Uppsala län	327	308	238	50	76	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4 Södermanlands län .	441	362	244	66	90	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5 Östergötlands län . .	679	509	310	59	96	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 Norrköping	125	116	76	3	8	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7 Jönköpings län . . .	430	302	140	39	94	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 Kronobergs län . . .	241	251	137	33	89	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9 Kalmar län.	289	181	138	34	37	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10 Gotlands län	154	131	69	11	51	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11 Blekinge län	504	397	242	33	130	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12 Kristianstads län . .	672	594	379	89	209	74	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13 Malmöhus län: Malmö	1 564	832	645	23	20	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
14 Hälsingborg . .	309	160	124	13	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15 Övriga anstalter	486	533	257	105	227	59	—	—	—	—	—	—	2	—	—
16 Hallands län	230	206	127	28	52	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17 Göteborgs o. Boh. län	329	228	139	20	32	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18 Göteborgs stad . . .	2 007	1 141	887	53	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
19 Älvsborgs län . . .	115	119	68	1	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20 Skaraborgs län . . .	436	444	217	68	182	58	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21 Värmlands län . . .	212	267	137	32	76	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22 Örebro län	491	489	227	44	144	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23 Västmanlands län . .	426	301	219	44	92	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24 Kopparbergs län . .	360	187	148	19	23	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25 Gävleborgs län . . .	243	90	71	8	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26 Västernorrlands län .	36	10	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27 Jämtlands län . . .	183	168	163	11	16	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28 Västerbottens län . .	211	185	117	21	28	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29 Norrbottens län . . .	155	40	40	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Metall- o. maskin-industri			Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	
8 373	**598**	**575**	**9 180**	**179**	**178**	**19 115**	**876**	**873**	**697**	**9**	**9**	**525**	**4**	**1**	**1 565**	**16**	**16**	**2 045**	**40**	**39**	
4 590	65	62	525	2	2	7 906	57	55	155	1	1	27	—	—	326	—	—	343	2	2	1
784	59	57	136	18	18	1 150	180	180	20	2	2	3	—	—	43	2	2	88	4	4	2
128	10	9	55	2	2	140	—	—	9	—	—	1	—	—	20	—	—	59	—	—	3
295	40	40	148	—	—	125	22	22	11	—	—	1	—	—	7	—	—	31	—	—	4
216	8	8	197	41	41	483	134	134	6	—	—	5	—	—	29	—	—	49	—	—	5
228	5	5	131	1	1	813	2	2	15	—	—	92	1	—	21	—	—	28	—	—	6
83	13	12	76	7	7	186	6	6	34	—	—	2	—	—	15	1	1	26	3	3	7
9	—	—	28	6	6	45	2	2	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	8
189	3	3	182	5	5	199	7	7	14	—	—	3	—	—	12	—	—	36	1	1	9
19	2	1	5	—	—	45	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	10
154	1	—	40	—	—	188	2	2	11	—	—	—	—	—	29	—	—	56	—	—	11
80	6	6	17	2	1	191	32	32	6	—	—	1	—	—	16	1	1	25	1	1	12
887	41	41	190	2	2	936	105	105	112	2	2	26	—	—	147	1	1	135	—	—	13
338	4	4	45	—	—	405	19	19	49	—	—	7	—	—	36	—	—	54	—	—	14
766	115	111	116	3	3	687	52	52	104	1	1	11	—	—	95	10	10	342	9	9	15
155	1	1	59	—	—	219	5	5	16	—	—	35	—	—	70	—	—	42	4	4	16
211	2	2	69	1	1	547	21	21	4	1	1	20	—	—	19	—	—	92	4	4	17
2 218	158	157	719	—	—	1 111	37	36	50	—	—	196	2	—	153	—	—	235	1	1	18
206	11	11	44	1	1	307	41	41	3	—	—	62	1	1	21	—	—	25	1	1	19
221	36	27	51	4	4	158	19	19	7	—	—	3	—	—	13	—	—	53	5	4	20
377	4	4	519	14	14	632	46	46	29	—	—	16	—	—	24	—	—	41	2	2	21
155	1	1	48	4	4	243	5	5	13	—	—	4	—	—	344	1	1	57	—	—	22
368	6	6	116	2	2	343	11	11	6	—	—	2	—	—	17	—	—	48	1	1	23
211	5	5	209	6	6	284	47	47	4	—	—	—	—	—	9	—	—	25	2	2	24
208	1	1	735	—	—	347	2	2	4	2	2	6	—	—	19	—	—	53	—	—	25
183	—	—	3 086	12	12	515	4	4	6	—	—	1	—	—	51	—	—	76	—	—	26
24	—	—	63	—	—	258	1	1	4	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	27
9	—	—	48	—	—	102	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	28
61	1	1	1 523	46	46	555	7	7	4	—	—	—	—	—	20	—	—	23	—	—	29
195	**8**	**5**	**10**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**96**	**16**	**16**	**162**	**25**	**23**	**689**	**183**	**155**	**362**	**85**	**66**	
180	7	5	3	—	—	—	—	—	9	2	2	43	7	7	304	75	62	130	23	22	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	1	1	1	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6	6	8	6	6	1	1	1	4
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	2	8	5	4	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	4	—	—	1	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	8	5	1	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	1	1	1	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	7	4	1	12
13	—	—	—	—	—	—	—	—	68	13	13	18	3	3	141	34	33	51	8	8	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	23	4	4	8	—	—	5	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	5	—	—	14	4	2	20	1	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	—	1	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	2	1	1	17
2	1	—	6	—	—	—	—	—	1	—	—	59	5	3	147	45	36	107	24	22	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	2	1	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	3	7	5	1	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	3	2	3	2	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	2	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	1	1	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Kem.-tekn. o. belysningsindustri			Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.	**449**	**29**	**29**	**1465**	**71**	**71**	**492**	**9**	**8**	**3 423**	**118**	**112**	**10 036**	**1 358**	**1 351**
1	Stockholms stad	30	—	—	76	—	—	220	—	—	1 185	45	40	974	136	135
2	Stockholms län	5	—	—	105	58	58	28	—	—	96	8	8	121	10	10
3	Uppsala län	5	—	—	3	—	—	6	—	—	30	—	—	13	—	—
4	Södermanlands län	4	—	—	4	—	—	1	—	—	11	2	2	97	23	23
5	Östergötlands län	1	—	—	17	—	—	4	—	—	124	5	5	47	7	7
6	Norrköping	5	—	—	72	—	—	12	—	—	44	1	1	99	59	59
7	Jönköpings län	39	—	—	2	—	—	2	—	—	77	—	—	8	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	2	—	—
9	Kalmar län	20	3	3	7	2	2	12	—	—	84	—	—	772	120	120
10	Gotlands län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	158	22	22
11	Blekinge län	2	—	—	—	—	—	7	—	—	33	1	1	704	170	169
12	Kristianstads län	1	—	—	1	—	—	4	—	—	16	—	—	84	34	34
13	Malmöhus län: Malmö	115	—	—	29	—	—	34	—	—	404	20	20	511	51	51
14	Hälsingborg	34	—	—	7	—	—	12	—	—	70	2	2	1 157	136	136
15	Övriga anstalter	13	10	10	12	—	—	11	—	—	89	9	9	596	140	138
16	Hallands län	1	—	—	—	—	—	2	2	2	8	—	—	175	37	37
17	Göteborgs o. Boh. län	66	—	—	5	1	1	6	—	—	8	—	—	282	60	58
18	Göteborgs stad	72	15	15	58	1	1	79	7	6	438	18	17	3 257	297	296
19	Älvsborgs län	—	—	—	53	—	—	2	—	—	56	6	6	38	—	—
20	Skaraborgs län	7	—	—	4	—	—	11	—	—	187	1	1	13	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	113	—	—	6	—	—	65	—	—	72	16	16
22	Örebro län	6	—	—	15	—	—	10	—	—	60	—	—	23	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	2	—	—	6	—	—	53	—	—	27	2	2
24	Kopparbergs län	3	—	—	147	1	1	3	—	—	5	—	—	9	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	44	—	—	4	—	—	102	—	—	328	33	33
26	Västernorrlands län	11	—	—	511	8	8	6	—	—	48	—	—	431	4	4
27	Jämtlands län	8	1	1	167	—	—	2	—	—	4	—	—	3	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	11	—	—	2	—	—	103	—	—	35	—	—
	Kvinnliga avdeln.	**86**	**6**	**5**	**168**	**50**	**47**	**18**	**—**	**—**	**111**	**67**	**57**	**281**	**71**	**64**
1	Stockholms stad	23	4	3	92	34	31	15	—	—	32	35	25	132	29	27
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	2	2	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	4	2	2
7	Jönköpings län	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	2	1	1	33	9	9	1	—	—	58	18	18	8	2	2
14	Hälsingborg	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	11	3	3
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	8	2	2
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
17	Göteborgs o. Boh. län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
18	Göteborgs stad	6	—	—	41	4	4	2	—	—	4	12	12	82	29	24
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
22	Örebro län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—
27	Jämtlands län	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kontors-, bank- o. d. personal			Butiks- o. magasinspersonal			Hotell- o. restaurangpersonal			Transportarbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1770	**129**	**119**	**4 687**	**146**	**140**	**982**	**15**	**13**	**8 446**	**998**	**940**	**431**	**63**	**63**	**19**	**3**	**2**	**36 275**	**16365**	**16344**	
799	49	42	2 325	89	85	598	2	2	3 243	154	131	262	23	23	14	1	1	3 885	8 094	8 094	1
41	3	3	132	11	11	16	1	1	383	42	41	13	2	2	4	1	1	1 454	433	433	2
28	—	—	46	2	2	9	—	—	105	23	16	1	—	—	—	—	—	463	404	392	3
3	1	1	24	—	—	4	—	—	74	16	16	1	—	—	—	—	—	359	92	89	4
18	3	3	71	5	5	10	—	—	161	25	25	6	—	—	—	—	—	933	396	395	5
40	—	—	75	2	1	15	—	—	230	12	12	1	—	—	—	—	—	376	7	6	6
15	1	1	25	—	—	6	—	—	49	5	5	3	—	—	—	—	—	602	409	407	7
6	—	—	3	—	—	3	1	1	22	5	5	—	—	—	—	—	—	676	147	147	8
25	—	—	17	—	—	5	—	—	111	107	107	3	—	—	—	—	—	1 052	252	252	9
3	—	—	2	—	—	—	—	—	17	3	3	2	—	—	—	—	—	201	217	217	10
17	1	1	45	—	—	14	1	1	129	12	11	4	—	—	1	—	—	1 791	204	204	11
10	2	2	10	—	—	7	1	1	63	5	5	—	—	—	—	—	—	454	185	183	12
143	5	4	281	1	1	53	2	1	485	74	66	26	—	—	—	—	—	938	249	249	13
47	—	—	73	1	1	20	—	—	194	15	11	2	—	—	—	—	—	427	104	104	14
36	—	—	102	4	4	16	—	—	213	30	29	4	—	—	—	—	—	1 823	782	782	15
12	1	1	49	—	—	10	1	1	83	13	13	8	—	—	—	—	—	343	137	137	16
17	3	3	38	3	3	9	2	2	151	19	17	—	—	—	—	—	—	991	206	206	17
298	51	49	875	22	21	111	—	—	1 008	387	376	50	37	37	—	1	—	2 448	283	283	18
11	—	—	32	—	—	4	—	—	134	4	4	2	—	—	—	—	—	1 536	544	544	19
14	2	2	35	—	—	8	—	—	105	2	2	7	1	1	—	—	—	1 043	234	234	20
25	—	—	66	4	4	12	—	—	220	2	2	9	—	—	—	—	—	2 212	587	587	21
30	1	1	74	—	—	12	—	—	228	8	8	6	—	—	—	—	—	1 352	342	342	22
16	—	—	42	1	1	7	1	1	122	10	10	2	—	—	—	—	—	883	240	240	23
28	2	2	15	—	—	9	3	2	43	5	5	—	—	—	—	—	—	1 854	469	469	24
31	1	1	59	1	1	6	—	—	211	2	2	7	—	—	—	—	—	1 457	136	136	25
33	—	—	110	—	—	8	—	—	251	1	1	10	—	—	—	—	—	3 110	508	508	26
3	—	—	16	—	—	7	—	—	94	14	14	1	—	—	—	—	—	539	209	209	27
5	3	3	—	—	—	—	—	—	16	3	3	—	—	—	—	—	—	691	91	91	28
16	—	—	45	—	—	3	—	—	301	—	—	1	—	—	—	—	—	2 382	404	404	29
332	**89**	**77**	**955**	**156**	**119**	**2 182**	**873**	**712**	**187**	**192**	**138**	**440**	**213**	**165**	**9 808**	**7 721**	**5 494**	**595**	**45**	**42**	
165	43	36	480	78	60	963	181	160	120	94	73	239	66	53	2 168	1 899	1 285	149	31	30	1
1	—	—	9	2	2	53	43	38	2	—	—	22	9	9	494	400	292	1	1	1	2
6	—	—	3	—	—	13	12	11	3	2	2	1	4	1	241	211	178	7	1	1	3
—	—	—	4	1	1	11	10	8	—	2	1	—	2	1	291	231	161	51	11	9	4
—	—	—	16	1	1	45	37	28	2	5	1	12	12	9	502	350	220	28	—	—	5
—	—	—	—	—	—	9	5	3	—	1	1	2	—	—	85	97	64	9	—	—	6
1	—	—	4	—	—	39	28	15	—	—	—	10	2	1	314	173	92	9	—	—	7
—	—	—	1	—	—	18	19	15	1	1	1	2	1	1	185	140	99	—	—	—	8
2	1	1	4	4	4	25	15	15	2	3	3	2	—	—	204	121	101	15	—	—	9
—	—	—	8	2	2	28	10	9	—	—	—	2	2	2	82	63	44	—	—	—	10
—	—	—	7	—	—	48	36	25	2	4	3	—	—	—	406	225	176	5	—	—	11
—	2	2	13	2	2	101	55	46	3	3	3	6	2	2	437	317	249	13	—	—	12
51	13	12	136	16	11	157	54	48	3	24	15	21	7	1	729	610	471	50	—	—	13
5	3	3	11	7	5	47	23	20	1	7	4	—	2	1	155	102	82	15	—	—	14
1	2	2	8	3	3	27	26	21	8	2	2	—	7	4	268	258	161	12	—	—	15
—	1	1	1	1	—	14	13	11	2	3	3	1	—	—	164	135	89	12	—	—	16
—	—	—	11	2	2	59	42	30	1	—	—	13	11	10	199	136	87	16	—	—	17
86	21	17	181	25	19	176	67	45	24	33	19	81	56	51	806	814	634	142	1	1	18
2	—	—	1	—	—	14	8	5	—	1	—	2	3	2	92	98	59	—	—	—	19
2	—	—	3	1	—	27	25	16	—	—	—	6	9	3	287	219	136	32	—	—	20
1	1	1	—	—	—	11	7	6	—	—	—	3	2	2	163	179	98	—	—	—	21
6	—	—	7	4	—	34	17	9	7	3	3	8	5	1	348	291	188	11	—	—	22
2	1	1	26	4	4	32	27	23	3	4	4	4	8	8	298	164	132	12	—	—	23
—	—	—	2	1	1	76	38	34	—	—	—	—	—	—	263	125	101	—	—	—	24
—	—	—	7	1	1	26	11	9	2	—	—	1	1	1	186	75	58	6	—	—	25
—	—	—	—	—	—	3	2	1	—	—	—	—	—	—	26	8	7	—	—	—	26
—	—	—	3	1	1	47	49	49	1	—	—	—	1	1	120	100	98	—	—	—	27
1	1	1	2	—	—	21	11	10	—	—	—	2	1	1	164	144	96	—	—	—	28
—	—	—	7	—	—	8	2	2	—	—	—	—	—	—	131	36	36	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 28 februari 1934.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	95	3 422	12 771	**16 193**	407	596	**1 003**	6·2	11·0
Bleck- o. plåtslagareförb. .	56	2 351	—	**2 351**	1 435	—	**1 435**	61·0	65·1
Bokbindareförbundet . . .	37	1 856	3 552	**5 408**	346	414	**760**	14·1	13·6
Bryggeriindustriarb.-förb. .	100	4 860	1 482	**6 342**	484	276	**760**	12·0	11·5
Byggnadsträarbetareförb. .	160	14 412	—	**14 412**	8 164	—	**8 164**	56·6	69·1
De förenade förbunden . .	43	3 852	1 575	**5 427**	437	299	**736**	13·6	11·5
Elektriska arbetareförb. . .	91	5 237	—	**5 237**	1 789	—	**1 789**	34·2	32·8
Gjutareförbundet	95	5 484	2	**5 486**	973	2	**975**	17·8	16·4
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	391	28 472	4 554	**33 026**	11 716	1 276	**12 992**	39·3	39·7
Gruvindustriarbetareförb. .	33	4 032	34	**4 066**	1 782	—	**1 782**	43·8	39·3
Handelsarbetareförb. . . .	233	15 726	7 957	**23 683**	2 526	617	**3 143**	13·3	12·2
Kommunalarbetareförb. . .	205	23 254	3 839	**27 093**	3 284	621	**3 905**	14·4	13·8
Litografförbundet	14	2 016	121	**2 137**	228	9	**237**	11·1	10·0
Livsmedelsarbetareförb. . .	131	15 058	6 393	**21 451**	2 939	1 054	**3 993**	18·6	20·5
Metallindustriarb.-förb. . .	238	93 780	4 336	**98 116**	18 793	539	**19 332**	19·7	21·0
Järnbruksarbetare . . .	56	21 588	6	**21 594**	2 300	2	**2 302**	10·7	10·5
Verkstadsarbetare . . .	182	72 192	4 330	**76 522**	16 493	537	**17 030**	22·3	24·1
Murareförbundet	60	2 666	—	**2 666**	1 896	—	**1 896**	71·1	83·1
Målareförbundet	116	7 314	1	**7 315**	5 124	—	**5 124**	70·0	72·7
Pappersindustriarb.-förb. .	128	24 787	1 119	**25 906**	3 837	119	**3 956**	15·3	16·6
Sadelm.- o. tapetseraref. .	37	1 463	231	**1 694**	556	61	**617**	36·4	40·5
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	53	6 405	3 751	**10 156**	1 268	323	**1 591**	15·7	17·6
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	147	7 205	—	**7 205**	2 788	—	**2 788**	38·7	36·0
Stenindustriarbetareförb. .	125	7 880	1	**7 881**	4 330	—	**4 330**	54·9	60·4
Sågverksindustriarb.-förb. .	175	17 055	7	**17 062**	7 489	6	**7 495**	43·9	50·6
Textilarbetareförbundet . .	97	10 000	16 199	**26 199**	700	677	**1 377**	5·3	5·5
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	535	1 901	**2 436**	13	213	**226**	9·3	7·2
Transportarbetareförb. . .	110	13 274	209	**13 483**	4 580	41	**4 621**	34·3	33·5
Träindustriarbetareförb. . .	163	11 008	90	**11 098**	3 063	20	**3 083**	27·8	35·6
Tunnbinderiarbetareförb. .	13	191	—	**191**	63	—	**63**	33·0	40·5
Typografförbundet	104	9 092	492	**9 584**	1 062	66	**1 128**	11·8	11·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	95	5 317	—	**5 317**	2 493	—	**2 493**	46·9	49·4
Summa	**3 355**	**348 004**	**70 617**	**418 621**	**94 565**	**7 229**	**101 794**	**24·3**	**24·5**
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	**3 208**	**340 799**	**70 617**	**411 416**	**91 777**	**7 229**	**99 006**	**24·1**	**24·3**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under februari uppgivits till inalles 440 369, vilket i genomsnitt motsvarar 4·3 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Den förhållandevis obetydliga nedgången i arbetslöshetsprocenten sedan föregående månad sammanhänger med byggnadskonfliktens biläggande, på grund varav ett avsevärt antal arbetare, som förut redovisats såsom strejkande, överförts till kategorin arbetslösa (jfr sid. 242).

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1933											1934	
	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	[1] 24·3	24·1
Ansökn. per 100 lediga platser .	565	577	510	458	451	503	476	480	538	657	644	560	540
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	2·80	·	·	2·69	·	·	2·94	·	·	3·08	·	·
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	·	86·0	·	·	89·6	·	·	91·0	·	·	89·7	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	33·0	31·4	29·3	25·5	23·1	22·9	25·8	27·4	27·8	29·7	33·7	35·6	33·8
Danmark. Arbetslöshet, i % .	42·9	35·4	28·6	24·3	21·9	21·7	21·4	20·9	23·2	25·7	37·5	[1] 34·4	31·3
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	190	166	140	101	88	86	85	84	89	100	138	135	—
Finland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	69	64	53	42	27	20	23	31	42	45	41	43	43
Ansökn. per 100 lediga platser .	489	511	468	419	470	628	556	430	479	520	530	431	500
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	·	77·7	·	·	90·1	·	·	86·8	·	·	84·4	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	22·8	22·0	21·4	20·5	19·4	19·5	19·1	18·4	18·1	17·9	17·6	18·7	18·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 932	2 851	2 771	2 654	2 504	2 507	2 474	2 399	2 360	2 342	2 287	2 457	2 384
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	98·0	99·1	100·1	101·4	102·8	102·9	103·5	103·8	104·2	104·7	—	—	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	89	83	70	65	61	56	56	59	72	83	79	94	99
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	38·1	30·0	26·5	28·7	27·7	27·7	29·0	28·6	29·1	29·6	[1] 40·0	39·5	—
Arbetslöshetsindex	31·7	27·2	24·2	25·0	23·7	23·8	24·4	24·4	24·6	25·7	31·9	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	40·3	39·3	37·0	34·1	29·9	30·0	29·8	29·9	28·9	30·4	36·5	—	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	47·4	·	46·3	44·7	·	·	26·3	22·3	20·9	20·3	24·7	25·4	20·1
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	2 455	2 166	1 939	1 802	1 727	1 647	1 530	1 425	1 389	1 403	1 729	1 711	1 502
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	11·5	12·2	12·7	13·2	13·3	13·4	13·7	13·9	14·0	14·0	13·3	13 5	14·0
Österrike. Underst. arbetsl., i % .	35·2	33·3	30·7	28·1	27·0	26·4	25·5	24·5	24·6	26·3	[1] 29·5	31·3	30·9
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	28·1	22·8	19·4	17·6	16·4	15·3	15·4	14·5	14·7	16·7	23·2	23·7	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	75	·	·	82	·	·	87	·	·	86	·	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	82	·	·	83	·	·	84	·	·	—	·	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1000)	331	319	310	283	257	240	236	227	233	252	313	332	351
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	369	356	345	314	289	270	266	252	261	279	343	367	384
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 229	1 082	1 026	1 000	884	824	889	907	963	1 006	1 132	1 158	—
Estland. Oplac. arbetssökande	15 487	14 512	11 680	4 858	2 822	1 580	2 046	3 881	6 491	10 875	9 214	7 720	—
Sysselsättn:index (1 jan. 1927 = 100)	92·7	95·0	97·0	103·8	102·2	97·8	96·2	96·8	97·2	97·3	95·1	100·2	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	13 886	13 087	10 377	5 993	3 769	3 690	3 930	3 140	4 404	10 195	10 605	10 893	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	13·2	13·2	12·1	11·3	10·6	10·1	9·7	9·5	10·1	12·5	16·1	18·8	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	20·7	20·2	17·9	16·6	15·8	15·1	15·0	14·1	14·3	[1] 15·3	17·1	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	918	878	796	730	675	640	626	622	630	691	780	[1] 839	848
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	32	31	30	28	27	26	25	25	25	25	27	27	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	433	416	438	427	484	491	429	453	493	301	[1] 373	427	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	45	44	38	30	25	21	20	18	17	20	26	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	25	23	20	15	14	12	10	10	10	11	18	—	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	29	28	23	29	29	18	18	19	20	28	34	32	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	24·8	25·1	24·5	23·8	21·8	21·2	19·9	19·8	19·8	20·4	21·0	21·2	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	76·9	76·0	77·6	80·7	84·5	87·1	88·5	90·4	91·3	91·8	88·6	91·4	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	57·5	55·1	56·0	58·7	62·8	67·3	71·6	73·9	74·0	71·4	70·1	69·3	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	59·2	56·7	57·8	60·0	64·1	68·9	73·4	76·6	75·8	72·6	71·0	70·5	—
Arbetslöshet, i %	26·0	26·6	26·1	25·8	24·5	24·1	23·7	22·5	21·7	22·0	22·8	22·6	22·0
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	26·5	·	·	25·7	·	·	25·1	·	·	23·0	·	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	50	51	52	55	56	57	57	56	54	50	48	47	—

[1] Reviderade siffror.

Levnadskostnader under första kvartalet 1934.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundvalen av prisuppgifter från 49 ombudsorter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan kvartalsskiftet december 1933—januari 1934 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 292—293) och tabellen över kreaturspriser i vissa större städer (sid. 291) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk* har kvarstått på samma nivå som vid förra kvartalsskiftet, 21 öre per liter för oskummad och 7 öre för separerad vara. Till följd av mjölkregleringen ha även *smörpriserna* nästan genomgående varit fasta och utvisa för kvartalet blott smärre förskjutningar.

Ostpriserna ha fortsatt att stiga i ungefär samma omfattning som under föregående kvartal. Medelpriserna i mars, 1·67 kr. per kg för helfet och 1·23 kr. för halvfet ost, lågo närmare 20 % över de lägsta, under fjolåret uppnådda medelpriserna.

Det för denna årstid vanliga prisfallet å *färska ägg* har kännetecknat äggmarknaden under kvartalets samtliga månader. Lantbrukssällskapets partinotering, som vid förra kvartalsskiftet stod i 1·26 kr. per kg (1 tjog = 1·2 kg), sjönk till 58 öre i slutet av mars. Inom detaljhandeln föll priset samtidigt från 2·06 till 1·28 kr. per tjog.

Potatispriserna ha i stort sett varit oförändrade och *gula ärter* ävensom *bruna bönor* förete helt obetydliga förskjutningar, varemot *havregryn* visat stigande tendens. Medelpriset å ångpreparerade havregryn för mars månad, 34 öre per kg, ligger c:a 10 % högre än för ett år sedan.

Mjölnoteringarna ha i det närmaste varit oförändrade under kvartalet, och *brödpriserna* förete endast några smärre sänkningar. Marsnoteringarna å mjöl

och bröd ligga ungefär på samma nivå som ett år tidigare, om ock en svag sänkningstendens kan konstateras.

Priserna å *slaktdjur* visa en genomgående uppgång sedan förra kvartalsskiftet, särskilt för kalvar och får, som stigit med resp. c:a 20 och 25 %. För nötkreatur stannar stegringen vid c:a 7 % och för svin vid 2 %. För *kött* har prisuppgången i detaljhandeln intill kvartalets slut i allmänhet varit helt obetydlig utom för fårkött, som stigit med c:a 6 % på grund av ökad efterfrågan vid påsktiden. *Fläskpriserna* ha däremot fortsatt att sjunka, ehuru i betydligt mindre omfattning än under förra kvartalet; nedgången belöper sig till i genomsnitt 3 % för både färsk och salt vara mot 10 % föregående kvartalsperiod. Den ovan konstaterade förbättringen av svinmarknaden framemot kvartalsskiftet får tillskrivas vissa prisreglerande åtgärder från statens sida, som ha tillämpats sedan 1 mars innevarande år. Vid en jämförelse med prisnivån för slaktdjur omkring 1 april i fjol och i år befinnes det, att priset å nötkreatur, kalvar och får stigit med resp. c:a 20, 15 och 5 %, varemot svinpriserna sjunkit med drygt 20 %. Köttpriserna äro i genomsnitt blott 3 % billigare än för ett år sedan men fläskpriserna närmare 15 %.

Färsk fisk utvisar under kvartalet en del mindre förskjutningar i övervägande uppåtgående riktning.

Kaffepriserna ha sedan december förra året undergått kraftiga höjningar inom partihandeln, men dessa ha i stort sett ännu icke påverkat detaljprisnivån i nämnvärd grad. Medelpriset å rostad santosblandning utgjorde sålunda i minut i mars 2·99 kr. per kg mot 2·94 kr. i december och 3·23 kr. för ett år sedan.

Priserna å *frukt* och *grönsaker* ha undergått de vid denna årstid sedvanliga förskjutningarna. Äpplen ha sålunda stigit i pris med i medeltal 24 öre per kg, och apelsiner ha sjunkit med i genomsnitt 8 öre per dussin; även bananer ha fallit något i pris, varemot vitkål visar en mindre stegringstendens.

Vad slutligen *bränsle och lyse* beträffar, ha de under kvartalet inträffade prisförändringarna varit av mindre betydelse, och indextalet för denna post kvarstår vid 136.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från och med 1931 till och med mars 1934, meddelas i tabellen å sid. 288 en serie »vägda» indextal, vilka utarbetats med användande av samma kvantitetstal för de särskilda varuslagen som vid uträknandet av levnadskostnadsindex. Beträffande prisutvecklingen för tiden före 1931 hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 72 samt efterföljande serie av indextal för livsmedel, bränsle och lyse, som beräknats på liknande sätt som indextalen för samtliga levnadskostnader.

	Juli	Årsmedeltal							1933				1934		
	1914	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	jan.	febr.	mars
Indextal	100	153	154	150	140	131	127	123	122	121	124	123	122	122	122

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1931—mars 1934.
Indextal (1931 = 100).

År	Mejeriprod. o. ägg (7 varuslag)	Mjöl (3 varuslag)	Bröd (8 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (7 varuslag)	Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	Specerier (7 varuslag)	Maltdrycker o. tobak (3 varuslag)	Samtliga livsmedel	Bränsle o. lyse (9 varuslag)	Livsmedel, bränsle och lyse[1]
1931	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	**100**
1932	93	93	99	90	87	106	109	101	97	95	**97**
1933	92	92	97	85	84	89	108	104	93	90	**93**
1933 1:a kv. . .	88	90	97	86	84	92	108	102	92	92	**92**
2:a kv. . .	89	92	96	86	81	93	107	105	92	90	**92**
3:e kv. . .	94	95	97	86	86	91	108	105	95	89	**94**
4:e kv. . .	96	90	96	81	86	81	108	105	93	88	**93**
1934 1:a kv. . .	95	89	96	80	85	86	108	105	93	89	**92**
januari . .	95	90	96	80	85	85	107	105	93	89	**92**
februari . .	95	88	96	80	86	86	108	105	93	89	**93**
mars . . .	95	88	95	79	85	86	108	105	93	89	**92**

Bostad. Vad hyresposten beträffar, har densamma bibehållits oförändrad i avvaktan på resultatet av den allmänna, hela riket omfattande hyresräkning, som ägde rum vid årsskiftet 1933/34. Ifrågavarande resultat kommer att föreligga i så god tid, att en omräkning av hyresposten kan ske vid nästa kvartalsskifte.

Beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549 och årg. 1922, sid. 155 samt årg. 1932, sid. 321.

Den nu slutförda undersökningen visar, att prisnivån inom detaljhandeln ytterligare stigit något sedan förra kvartalsskiftet till följd av fortsatta stegringar å ullgarn och yllevaror. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten steg sålunda från 164 till 165; motsvarande tal i mars förra året var 163.

Skatter. Skatteberäkningarna verkställas två gånger årligen, varvid omräkning av kommunalskatten äger rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd. årg. 1922, sid. 947). Resultatet av den omräkning, som nu företagits av kommunalskatten, har blivit en höjning av skatteindexen från 189 till 191 mot 187 för ett år sedan. Uppgången betingas av att vid detta tillfälle kunnat beaktas de kommunalskatter, som förfalla till betalning under innevarande år. Dessa utgå som bekant å åtskilliga orter efter betydligt höjda skattesatser. En därav följande höjning av skatteindexen har emellertid motverkats av att socialstyrelsen med hänsyn till den sjunkande levnadskostnadsnivån vid dessa beräkningar tillämpat ett lägre beskattningsbart inkomstunderlag (jfr Soc. Medd. årg. 1932, sid. 321 och 1933, sid. 657).

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 326. Livsmedelsposten har kompletterats på sätt som angivits i samma årg. sid. 320.

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1914—1934.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	100
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	139
1917	maj	174	108	190	170	109	130	152
	sept.	180	112	240	210	109	150	166
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	192
	1 april	229	112	280	270	114	185	203
	1 juli	258	112	286	285	114	195	219
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	242
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	267
	1 april	327	120	367	320	160	215	265
	1 juli	318	120	326	310	160	210	257
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	257
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	259
	1 april	287	130	333	370	290	230	265
	1 juli	287	130	372	390	290	235	270
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	281
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	271
	1 april	247	155	316	295	372	235	249
	1 juli	231	155	264	270	372	225	236
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	231
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	216
	1 april	184	163	196	225	264	200	195
	1 juli	178	163	188	210	264	195	190
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	190
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	183
	1 april	164	163	188	199	211	188	177
	1 juli	158	163	185	196	211	188	174
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	177
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	176
	1 april	160	178	183	192	173	185	178
	1 juli	155	178	182	192	173	183	171
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	174
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	178
	1 april	171	186	179	192	162	182	177
	1 juli	168	186	177	191	162	181	176
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	175
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	174
	1 april	158	188	170	188	185	179	173
	1 juli	156	188	168	187	185	180	172
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	171
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	171
	1 april	149	198	180	181	184	179	170
	1 juli	148	198	176	180	184	179	169
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	172
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	171
	1 april	152	199	166	184	183	179	171
	1 juli	156	199	164	185	183	179	173
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	172
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	170
	1 april	151	200	165	185	187	178	171
	1 juli	148	200	161	184	187	178	169
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	170
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	167
	1 april	140	205	160	181	176	178	165
	1 juli	138	205	159	180	176	178	164
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	163
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	161
	1 april	130	206	155	175	173	177	160
	1 juli	127	206	153	173	173	176	158
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	158
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	157

1931 = 100

1932	1 april	97	100	97	97	99	100	98
	1 juli	96	100	95	97	99	101	98
	1 okt.	97	100	94	96	98	100	98
1933	1 jan.	95	100	92	95	98	100	97
	1 april	92	98	91	94	108	99	96
	1 juli	93	98	90	93	108	99	96
	1 okt.	95	98	89	94	109	99	97
1934	1 jan.	93	98	88	94	109	99	96
	1 april	93	98	89	95	110	99	96

Juli 1914 = 100

1932	1 april	125	206	149	168	172	177	157
	1 juli	124	206	146	168	172	177	156
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	156
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	154
	1 april	119	202	139	163	187	175	153
	1 juli	120	202	138	162	187	175	153
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	154
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	153
	1 april	120	202	136	165	191	174	153

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig på dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar, att den genomsnittliga prisnivån icke undergått någon förändring sedan förra kvartalet, och indextalet för hela utgiftsposten kvarstår därför vid 174 mot 175 ett år tidigare. En del inventarier samt resekostnader visa dock på sina håll något stigande tendens, varemot utgifterna för tvätt undergått en mindre sänkning.

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 288 angivna indextalen, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter» samt åsyftar närmast att belysa förhållandena inom städer och stadsliknande samhällen.

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar avser prisläget omkring den 1 april 1934 och hänför sig närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. och 1931 av omkring 3 500 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna indexserie hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 318.

Resultatet av indexräkningen redovisas i tabellen å föregående sida.

Utgår man till en början från medelprisnivån år 1931 = 100, finner man för de två senaste kvartalsskiftena jämförelsetalet 96. Anknytes vidare denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, befinnes likaledes, att indextalet vid senaste kvartalsskifte är oförändrat sedan det närmast föregående. Av de i beräkningarna ingående sex huvudposterna ha emellertid som tidigare nämnts beklädnadsposten stigit med 1 enhet och skatteposten med 2 enheter, vilket dock varit för obetydligt för att medföra ändring av indextalet för de sammanlagda levnadskostnaderna.

En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling under det senaste året lämnas i efterföljande tablå.

(1914 = 100)	Socialstyrelsens index för		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finanstidn. partiprisindex
	samtl. levnadskostnader	livsmedel, bränsle, lyse	Samtliga varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabiliska livsm.	Animaliska livsm.	Bränsle	Textilvaror	Lädervaror	
mars/apr. 1933	153	121	105	107	103	106	101	109	105	93	99	118	83	96
juni/juli »	153	122	106	107	104	107	105	108	105	93	97	119	91	102
sept./okt. »	154	124	109	106	106	113	104	113	101	106	96	126	94	100
dec./jan. 1934	153	122	110	107	107	114	105	115	100	107	96	132	93	102
jan./febr. »	·	122	112	108	109	115	108	115	100	108	99	134	95	104
febr./mars »	·	122	112	110	109	115	108	115	103	107	96	135	96	106
mars/apr. »	153	122	112	109	109	115	109	115	102	106	99	135	95	106

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, nr 11, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. De senaste veckorna visa följande indextal:[1]

	januari 1934		februari 1934				mars 1934				
	20	27	3	10	27	24	3	10	17	24	31
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	100·14	100·06	100·00	100·06	99·91	99·98	99·96	99·99	100·16	100·05	100·13
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	98·8	98·8	98·8	98·9	98·8	98·8	98·7	98·7	98·8	98·9	99·0

[1] Av utrymmesskäl ha indextalen för olika huvudgrupper av varor m. m. ej kunnat införas i detta häfte.

Kreaturs- och köttpriser för Stockholm, Linköping, Norrköping, Malmö och Göteborg 1913 samt 1930—mars 1934.

Kreatурspriser [1] (öre per kg levande vikt).	1913	1930	1931	1932	1933	Mars 1933	Okt. 1933	Nov. 1933	Dec. 1933	Jan. 1934	Febr. 1934	Mars 1934
Kor:												
Extra prima	61	65	55	43	40	37	42	42	42	44	44	45
Kl. 1	55	58	48	38	35	33	37	37	37	39	40	40
» 2	50	50	41	32	29	27	30	30	30	31	33	34
» 3	41	38	31	23	21	19	22	21	21	22	24	26
Kvigor (o. stutar):												
Extra prima	66	71	62	51	47	45	48	48	48	49	51	51
Kl. 1	60	65	56	45	42	40	43	43	44	45	46	46
» 2	50	54	46	37	34	32	35	35	35	35	37	38
Tjurar:												
Extra prima	65	71	54	41	38	35	42	42	42	43	43	45
Kl. 1	62	66	51	36	35	30	39	39	39	40	40	41
» 2	58	63	48	34	32	28	35	37	36	37	37	39
» 3	50	55	45	31	28	25	31	31	31	31	32	34
Oxar:												
Extra prima	63	66	55	43	40	36	43	42	42	42	44	44
Kl. 1	57	60	50	39	36	33	39	38	38	39	40	40
» 2	48	48	38	29	26	23	29	29	29	29	29	30
Kalvar:												
Sötmjölks-	70	85	73	63	58	59	52	53	58	63	67	67
Skummjölks-	57	61	52	42	39	39	33	35	39	43	47	46
Får:												
Yngre	58	76	66	61	54	55	47	46	45	46	53	57
Äldre, feta	53	49	41	35	33	34	30	29	29	30	34	36
Svin:												
Slakterisvin	82	94	59	61	59	62	50	49	47	50	47	48
Rena, större	81	87	54	57	56	59	48	47	45	48	45	47
Suggor	68	60	34	35	34	37	31	29	25	25	24	26
Köttpriser (öre per kg hel kropp).												
Ox-, kvig- och kokött:												
Kl. 1	·	113	99	80	74	71	75	76	77	79	80	81
» 2	·	97	82	64	59	55	62	62	63	65	66	68
» 3	·	75	64	44	41	39	43	39	40	43	46	52
Tjurkött:												
Kl. 1	·	111	91	68	64	58	68	69	68	70	70	72
» 2	·	102	83	57	53	47	57	57	57	59	60	62
Gödkalvkött:												
Sötmjölkskalvar Kl. 1	·	145	126	109	102	106	91	91	101	113	117	116
» 2	·	129	112	97	85	88	74	75	85	98	100	98
Skummjölkskalv. » 1	·	116	94	74	68	69	60	62	70	80	84	83
Lamm	·	445	133	140	133	136	115	114	111	119	129	139
Får: fullt feta	·	146	128	117	107	111	95	95	91	98	111	119
Svin (slakterifläsk):												
Kl. 1 (50— 75 kg)	·	129	85	86	84	87	72	72	68	73	67	69
» 2 (75—100 »)	·	121	79	83	80	83	70	69	64	68	64	66
Suggor, feta	·	82	48	51	50	54	47	44	38	38	36	40
» mindre feta	·	74	42	42	40	43	36	34	29	29	28	31

[1] För 1913 föreligga inga uppgifter från Linköping och Norrköping. För vissa varuslag saknas uppgifter tillfälligtvis eller under längre perioder för en eller flera av orterna.

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1920	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	44	24	22	21	22	22	21	21	20	20
2	separerad	»	6	6	19	9	8	8	8	8	8	8	7	7
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	239	657	384	337	339	351	339	284	255	235	244
4	mat- (lands-)	»	213	218	651	353	311	306	322	305	265	240	220	224
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	162	524	266	248	236	237	231	195	190	175	147
6	halvfet, » »	»	121	119	374	182	174	171	172	167	144	141	131	109
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	135	144	376	178	166	148	140	133	138	129	125	127
8	Ägg, svenska, färska	tjog	159	171	578	265	247	232	241	241	211	193	170	161
9	Potatis: gammal	5 l	28	30	60	58	45	51	64	47	42	44	44	36
10	»	hl	.	.	963	937	672	783	1061	734	640	679	677	519
11	färsk, svensk	5 l	46	80	191	113	107	158	143	104	82	124	78	77
12	Gula ärter, svenska	kg	31	35	69	50	48	57	62	54	36	32	31	33
13	Bruna bönor, holländska	»	48	49	180	72	58	58	84	87	52	43	47	48
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	33	91	48	48	48	45	43	41	39	36	36
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	23	56	33	28	31	32	29	25	24	24	24
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	29	73	42	38	43	43	39	35	35	33	32
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	42	101	50	46	47	51	46	38	36	39	32
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	41	41	176	53	53	53	54	54	52	46	43	42
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	111	77	72	73	75	71	66	64	62	61
20	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	.	.	139	99	93	95	97	95	89	88	87	85
21	sötlimpa eller siktbröd	»	38	40	105	70	66	65	65	64	62	61	60	58
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	31	71	52	48	48	48	48	46	46	47	46
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	254	161	156	154	153	150	145	141	138	136
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	46	128	85	79	77	77	76	75	75	74	72
25	billigaste sort » » mjölk	»	60	61	145	99	94	94	94	93	90	89	88	86
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	101	100
27	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	398	212	210	197	190	189	189	181	163	148
28	soppkött	»	100	95	333	175	174	164	158	156	155	150	131	114
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	493	255	253	240	238	239	238	225	206	188
30	spädkalv	»	72	70	274	152	152	144	140	144	145	138	126	114
31	Fårkött, färskt, stek	»	133	130	431	241	238	225	225	230	231	218	201	187
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	159	142
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	129	449	249	238	191	205	226	210	147	141	142
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	137	470	256	248	199	210	232	217	153	147	148
35	» amerikanskt »	»	.	.	364	236	243	223	213	228	227	195	177	174
36	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	191	132	129	124	122	127	127	121	115	109
37	gädda	»	108	110	312	204	191	185	179	191	190	182	171	157
38	sill	»	34	35	102	78	75	67	66	68	70	68	63	61
39	strömming	»	38	39	106	74	75	69	66	67	67	68	62	59
40	torsk	»	55	57	139	101	97	95	92	100	100	97	92	89
41	rödspotta (spätta)	»	79	81	219	155	154	151	152	157	155	154	150	148
42	kolja	»	.	.	152	120	116	118	117	126	124	124	122	116
43	Salt sill, prima islands-	»	45	45	120	86	66	66	57	61	68	56	38	40
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	156	98	105	96	95	96	96	85	73	68
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	322	313
46	Socker, bit-	»	67	65	168	78	71	72	64	54	45	42	47	47
47	Salt, matsalt	»	.	10	31	19	19	19	18	17	17	16	16	16
48	Äpplen, ät-	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	127	105
49	Apelsiner, medelstora	dussin	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	138	115
50	Bananer, prima	kg	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	164	166
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	108	107
52	Vitkål, svensk	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	30	23
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22	24
54	Svagdricka	l	6	6	16	15	15	15	15	15	16	16	16	16
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	36	35
56	Fotogen, Water White	l	20	21	60	30	31	31	29	29	29	24	23	24
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	17	17
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	740	2895	1400	1310	1330	1300	1260	1220	1165	1070	945
59	barr-, » »	»	575	595	2310	1055	995	1010	980	945	920	890	820	725
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	411	2069	737	787	794	718	708	688	651	633	620
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	242	1664	344	404	383	331	340	323	300	292	288
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	445	434
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	427	419

Mars 1933	April 1933	Maj 1933	Juni 1933	Juli 1933	Aug. 1933	Sept. 1933	Okt. 1933	Nov. 1933	Dec. 1933	Jan. 1934	Febr. 1934	Mars 1934	Höjn. eller sänkn. i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	mars 1914—mars 1934	mars 1933—mars 1934	
20	20	20	20	20	20	21	21	21	21	21	21	21	+ 50·0	+ 5·0	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0	2
209	211	223	236	253	266	273	272	273	275	274	274	274	+ 17·6	+ 31·1	3
196	197	207	217	229	241	248	247	249	253	252	249	249	+ 18·6	+ 27·0	4
141	139	138	137	138	144	151	155	157	158	159	162	167	+ 3·1	+ 18·4	5
105	103	102	104	105	108	111	114	115	117	116	119	123	+ 2·5	+ 17·1	6
118	118	118	118	118	138	138	138	138	138	138	138	138	0·0	+ 16·9	7
153	125	119	115	115	146	168	192	242	218	173	157	133	— 3·6	— 13·1	8
37	36	36	35	35	35	38	35	34	34	35	35	34	+ 25 9	— 8·1	9
535	529	523	517	492	474	575	506	498	501	503	507	508	·	— 5·0	10
—	—	—	—	107	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
30	30	30	30	30	31	33	37	39	39	40	40	40	+ 29·0	+ 33·3	12
47	47	46	46	46	46	47	51	52	51	51	51	50	+ 8·7	+ 6·4	13
35	35	36	36	37	38	36	35	35	35	35	34	34	+ 9·7	— 2·9	14
23	23	24	24	25	25	23	23	23	23	23	23	23	+ 9·5	0·0	15
31	31	32	33	34	34	32	31	31	31	31	31	31	+ 19·2	0 0	16
31	31	31	31	31	31	31	32	32	32	33	34	34	— 5·6	+ 9·7	17
42	42	42	42	42	42	42	42	41	41	41	41	41	+ 5·1	— 2·4	18
60	60	60	60	61	61	61	61	60	60	60	60	60	+ 46·3	0·0	19
85	85	85	85	86	86	86	86	85	85	85	85	84	·	— 1·2	20
58	58	58	58	58	59	59	59	58	58	58	58	58	+ 48·7	0·0	21
46	46	45	45	45	46	45	46	45	45	45	45	45	+ 45·2	— 2·2	22
136	136	136	136	136	136	136	135	134	134	134	134	134	+ 78·7	— 1·5	23
73	73	72	72	72	72	72	72	71	71	71	71	71	+ 61·4	— 2·7	24
86	85	86	86	86	86	86	86	85	85	84	84	84	+ 40·0	— 2·3	25
100	100	100	100	101	101	100	100	99	99	98	98	98	·	— 2·0	26
149	147	147	148	149	149	148	146	144	142	142	143	143	+ 19·2	— 4·0	27
116	114	114	113	113	113	113	112	110	109	109	110	111	+ 12·1	— 4·3	28
189	188	190	191	189	188	186	184	183	184	189	192	192	+ 45·5	+ 1·6	29
115	114	114	114	114	114	114	113	112	112	113	112	111	+ 52·1	— 3·5	30
184	190	195	196	200	200	192	179	173	172	174	176	182	+ 34·8	— 1·1	31
144	143	142	142	142	141	140	139	137	135	135	135	135	·	— 6·3	32
143	143	146	147	148	147	145	137	134	128	128	127	124	— 4·6	— 13·3	33
149	149	151	153	153	153	151	143	140	135	135	133	130	— 5·1	— 12·8	34
177	176	175	174	174	174	171	169	167	162	159	156	158	·	— 10·7	35
117	112	101	96	104	109	107	109	109	107	109	115	115	+ 43·8	— 1·7	36
169	155	140	141	159	166	160	157	153	152	154	157	164	+ 40·2	— 3·0	37
54	58	59	62	78	70	61	61	58	54	55	56	55	+ 71·9	+ 1·9	38
62	58	53	57	61	57	57	61	62	59	58	59	54	+ 42·1	— 12·9	39
89	89	88	89	89	89	89	90	87	85	88	88	88	+ 51·7	— 1·1	40
152	147	142	143	148	151	148	147	145	141	144	148	147	+ 83·8	— 3·3	41
123	120	116	113	116	115	111	114	111	108	120	118	115	·	— 6·5	42
36	36	36	36	36	41	44	48	49	50	50	50	50	+ 11·1	+ 38·9	43
69	70	69	69	69	68	68	66	66	65	65	64	64	+ 14·3	— 7·2	44
323	322	318	316	313	309	307	303	295	294	293	293	299	·	— 7·4	45
47	47	47	47	47	47	48	47	47	46	46	47	46	— 28·1	— 2·1	46
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	·	0·0	47
121	121	126	129	132	122	59	56	63	81	96	101	105	·	— 13·2	48
103	103	105	112	119	127	124	131	144	108	94	96	100	·	— 2·9	49
160	160	168	169	169	169	169	169	169	169	169	169	164	·	+ 2·5	50
106	107	106	106	107	107	107	107	107	107	107	106	106	·	0·0	51
22	23	24	26	31	27	22	20	20	21	22	22	23	·	+ 4·5	52
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	·	0·0	53
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0	54
35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	·	0·0	55
25	25	25	25	25	23	22	22	22	22	22	22	22	+ 10·0	— 12·0	56
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	·	0·0	57
965	960	955	955	940	935	925	915	915	915	915	920	920	+ 21·9	— 4·7	58
735	730	725	725	725	720	715	715	715	710	715	715	715	+ 22·2	— 2·7	59
627	626	626	622	623	614	611	612	609	610	609	609	608	+ 53·9	— 3·0	60
290	290	290	289	288	287	286	285	284	284	284	284	284	+ 25·1	— 2·1	61
439	438	438	437	435	435	433	430	425	424	424	425	424	·	— 3·4	62
423	423	423	421	419	417	415	414	410	408	409	409	407	·	— 3·8	63

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk: oskummad	l	24	23	23	20	21	19	20	19	20
2	separerad	»	9	7	9	7	6	8	8	6	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	269	270	270	270	270	265	270	265	266
4	mat- (lands-)	»	243	254	249	263	267	248	249	254	240
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	170	176	165	176	198	166	180	155	159
6	halvfet, » »	»	129	120	130	125	124	118	138	123	108
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	139	138	139	138	138	139	139	138	139
8	Ägg, svenska, färska	tjog	134	149	151	129	144	122	128	121	118
9	Potatis: gammal	5 l	39	34	38	35	39	36	37	29	28
10	»	hl	619	536	533	500	586	451	513	500	398
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	37	35	37	35	35	38	35	37	40
13	Bruna bönor, holländska	»	49	49	43	51	46	50	54	51	50
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	32	34	34	33	33	32	33	33
15	råg-, samm. el. toppat. svenskt	»	22	22	21	23	25	22	23	23	21
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	31	31	30	30	31	29	28	30	30
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	35	32	35	35	32	35	35	33	36
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	43	44	36	41	40	46	35	40	40
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	59	61	54	55	53	65	55	63	69
20	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	92	87	75	73	79	90	79	87	89
21	sötlimpa eller siktbröd	»	62	66	70	62	67	62	58	57	57
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	50	39	48	46	36	48	44	44	45
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	147	110	149	135	141	136	117	126	132
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	67	63	79	74	62	71	74	60	72
25	billigaste sort » » mjölk	»	109	94	87	84	94	90	106	78	85
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	117	86	92	107	94	83	97	94	95
27	Nötkött, färskt: stek	»	147	140	155	132	136	128	151	131	140
28	soppkött	»	104	112	91	113	114	107	114	120	117
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	197	178	206	190	191	179	220	176	179
30	spädkalv	»	—	96	77	—	—	—	—	101	110
31	Fårkött, färskt, stek	»	218	195	192	209	235	200	234	170	178
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	146	150	136	153	126	106	123	125	141
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	140	133	120	122	124	122	108	129
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	132	143	132	120	118	125	123	110	130
35	» amerikanskt »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	146	111	100	93	125	124	120	98	138
37	gädda	»	180	175	169	150	152	151	179	171	180
38	sill	»	61	65	60	59	58	50	56	52	56
39	strömming	»	48	53	60	32	41	28	27	44	60
40	torsk	»	120	135	150	148	102	113	100	81	82
41	rödspotta (spätta)	»	144	150	150	163	151	142	158	128	135
42	kolja	»	129	129	141	123	135	125	127	103	125
43	Salt sill, prima Islands-	»	53	50	49	49	50	48	49	49	50
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	57	50	63	73	55	78	69	66	70
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	334	338	287	315	296	333	310	328	305
46	Socker, hit-	»	43	44	47	44	45	45	45	44	46
47	Salt, matsalt	»	17	15	20	15	15	15	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	99	96	115	114	90	113	100	113	125
49	Apelsiner, medelstora	dussin	112	80	85	104	60	113	99	128	96
50	Bananer, prima	kg	160	160	160	170	170	170	170	170	170
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	106	102	115	112	98	100	108	100	118
52	Vitkål, svensk	»	23	22	14	25	27	27	23	20	25
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	22	23	25	22	22	27	25	22	22
54	Svagdricka	l	25	17	18	15	16	20	25	15	15
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	25	35	23	38	30	34	36	33	39
56	Fotogen, Water White	l	20	19	19	20	20	21	20	21	22
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	10	20	15	19	20	18	15	—	20
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1060	1000	985	800	900	750	890	800	900
59	barr-, » »	»	770	650	665	600	650	630	730	600	700
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	575	588	591	650	585	650	575	550	500
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	270	325	300	300	—	325	275	274	313
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	395	417	460	481	414	567	468	442	391
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	349	334	421	490	433	468	445	443	379

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
18	16	22	18	20	20	22	21	21	21	20	20	20	20	23	20	1
5	8	8	5	5	7	6	7	7	6	6	5	8	7	10	5	2
261	260	280	270	265	268	260	270	270	270	270	270	280	282	293	280	3
224	243	246	247	246	242	250	245	—	—	—	—	245	250	253	244	4
171	160	188	183	197	188	144	156	146	168	148	170	161	170	187	150	5
125	—	—	125	150	150	—	100	106	—	—	139	113	110	122	—	6
138	138	139	138	139	138	138	139	139	139	137	139	137	138	139	138	7
113	105	111	111	108	109	108	117	111	109	110	95	119	119	136	105	8
38	40	39	30	32	38	25	30	32	35	28	33	29	38	36	39	9
490	600	583	476	452	575	367	397	375	394	361	350	450	600	488	715	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
43	45	41	38	35	39	39	45	42	45	48	45	43	44	45	44	12
57	55	46	58	55	58	50	50	45	56	52	50	40	51	50	49	13
33	36	31	34	36	37	32	33	33	36	35	33	34	34	33	34	14
22	24	20	23	22	24	20	25	25	22	24	22	23	22	22	23	15
31	33	27	31	32	33	29	30	30	31	31	30	30	31	30	30	16
35	35	34	34	35	35	31	32	29	35	35	33	34	34	32	35	17
47	45	36	46	37	46	48	48	50	45	44	42	37	40	39	44	18
58	65	62	59	65	63	63	67	66	64	63	68	65	63	71	64	19
80	90	88	90	89	95	96	104	98	89	93	105	96	87	88	85	20
43	50	51	50	54	50	34	39	43	42	51	39	48	54	68	59	21
33	40	36	41	43	37	25	31	34	32	38	29	39	45	52	49	22
135	140	96	118	125	150	127	140	139	121	106	130	118	99	131	136	23
60	50	65	83	73	79	—	80	—	—	—	57	—	64	94	82	24
65	70	78	75	90	86	62	78	74	80	68	78	76	78	103	83	25
77	90	86	72	110	105	82	88	101	99	101	88	97	81	138	118	26
136	140	122	160	136	142	142	168	155	154	151	159	138	127	163	134	27
120	120	102	130	90	118	116	128	115	116	126	114	111	101	113	103	28
166	180	170	210	153	206	188	250	202	185	189	170	182	152	191	180	29
119	109	126	135	—	129	111	118	110	104	115	105	123	—	108	103	30
167	169	160	165	153	205	192	196	200	200	187	183	169	153	197	154	31
126	144	116	163	120	148	132	150	145	140	124	159	144	100	134	130	32
124	133	121	140	112	124	110	110	110	103	102	98	101	103	133	121	33
125	136	124	135	112	124	125	140	142	130	126	135	136	124	132	120	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
88	103	150	70	145	77	137	138	131	—	125	100	—	127	170	—	36
145	147	150	148	150	150	188	172	166	175	199	175	174	144	200	—	37
50	52	—	50	—	—	60	68	58	60	66	—	69	48	53	47	38
59	50	31	34	35	38	50	60	—	—	65	55	67	57	81	—	39
86	91	54	56	113	33	44	55	56	51	55	50	53	81	48	45	40
143	140	—	—	150	—	112	175	137	145	136	102	132	118	159	134	41
113	129	100	—	125	—	147	144	132	—	100	125	107	66	83	89	42
50	50	49	53	50	58	43	45	46	50	53	55	50	46	61	45	43
—	—	—	78	55	78	60	—	—	—	—	—	—	58	64	48	44
267	260	321	298	317	334	274	276	284	280	282	269	309	281	319	248	45
45	46	44	44	48	46	44	43	44	46	45	44	44	44	44	43	46
15	20	15	15	16	15	15	15	15	15	15	15	16	14	15	15	47
90	120	104	78	105	104	92	96	97	111	103	91	104	88	106	97	48
82	120	94	156	103	95	75	90	100	108	93	81	81	79	69	74	49
170	170	170	170	170	135	170	125	125	130	135	130	135	165	160	160	50
100	110	100	120	110	118	92	100	99	110	101	100	100	98	105	103	51
20	25	24	38	15	18	12	12	14	14	15	15	16	22	22	20	52
22	22	25	22	27	24	25	23	24	25	24	24	26	22	25	22	53
15	15	15	12	11	14	12	12	11	12	12	9	12	10	18	15	54
31	44	37	44	44	40	24	41	36	40	30	35	35	37	25	41	55
23	25	20	20	18	22	20	20	20	20	20	20	20	21	21	20	56
—	—	20	17	19	17	16	15	16	18	13	18	—	—	12	—	57
690	800	680	800	1090	885	1025	1690	1200	1300	1300	1300	1055	1050	1290	1250	58
500	650	470	700	665	650	800	1500	1000	1300	1200	1100	850	800	1090	1000	59
600	638	675	600	713	700	525	513	525	600	550	615	600	575	552	500	60
300	325	275	240	300	292	210	193	180	208	235	212	225	230	234	225	61
442	480	365	416	400	330	350	338	332	389	328	325	410	400	376	429	62
418	400	369	404	400	354	350	278	315	378	328	335	390	356	352	429	63

	Varuslag	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk: oskummad	l	20	23	16	16	22	22	22	20	19
2	separerad	»	10	8	7	5	8	6	7	8	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	274	279	280	280	270	270	243	270	269
4	mat- (lands-)	»	248	245	243	243	247	241	227	245	264
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	150	173	154	155	180	156	170	174	167
6	halvfet, » »	»	—	115	92	—	130	105	—	128	—
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	138	139	138	138	138	138	138	135	139
8	Ägg, svenska, färska	tjog	113	124	118	111	148	154	147	127	162
9	Potatis: gammal	5 l	40	36	34	30	42	35	27	28	35
10	»	hl	625	493	615	400	575	600	391	449	550
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	44	40	41	40	45	37	40	38	39
13	Bruna bönor, holländska	»	54	49	58	54	51	48	50	50	45
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	35	33	34	34	35	34	34	32	32
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	24	22	20	22	22	23	22	24	22
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	31	29	31	30	30	30	30	30	31
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	32	32	35	35	36	36	37	35	33
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	45	44	40	40	39	44	35	30	43
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	69	63	61	60	60	60	60	58	54
20	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	103	85	85	79	86	79	89	80	83
21	sötlimpa eller siktbröd	»	60	61	71	70	67	63	67	57	54
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	47	50	50	47	52	50	54	45	45
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	140	142	121	138	148	160	150	121	117
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	62	58	59	63	75	67	62	75	58
25	billigaste sort » » mjölk	»	73	79	71	78	100	71	85	100	64
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	85	94	80	83	91	80	102	100	100
27	Nötkött, färskt: stek	»	160	139	140	140	145	158	124	136	138
28	soppkött	»	120	110	110	105	103	118	94	105	90
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	180	166	170	170	182	183	194	200	188
30	spädkalv	»	100	120	100	101	90	—	115	90	—
31	Fårkött, färskt, stek	»	200	161	153	—	200	180	—	173	202
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	120	118	137	150	120	127	125	120	150
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	144	113	124	120	139	130	130	114	125
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	150	110	134	122	131	135	130	110	130
35	» amerikanskt »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	—	124	84	—	122	100	—	96	119
37	gädda	»	125	182	125	156	161	171	158	158	148
38	sill	»	63	66	49	52	53	52	60	58	55
39	strömming	»	75	67	56	54	50	56	70	32	44
40	torsk	»	75	63	67	100	96	109	100	93	113
41	rödspotta (spätta)	»	169	148	155	126	154	145	—	152	150
42	kolja	»	114	113	116	100	109	97	128	121	127
43	Salt *sill*, prima islands-	»	48	53	50	49	60	48	59	47	45
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	63	58	70	61	75	81	55	63	59
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	288	284	304	288	300	285	292	295	294
46	Socker, bit-	»	45	46	45	46	49	47	47	44	45
47	Salt, matsalt	»	15	15	20	15	15	17	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	100	89	110	95	104	89	100	96	112
49	Apelsiner, medelstora	dussin	90	78	80	89	105	84	60	121	81
50	Bananer, prima	kg	160	165	170	170	170	170	170	170	170
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	106	100	110	100	110	110	108	100	108
52	Vitkål, svensk	»	25	23	18	23	25	25	25	23	20
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	28	25	22	22	25	22	22	22	22
54	Svagdricka	l	15	15	15	12	20	15	15	15	13
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	35	33	25	35	39	39	29	34	34
56	Fotogen, Water White	l	21	19	20	21	22	22	23	20	20
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	21	—	19	—	20	—	—	16	18
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	975	1195	915	800	925	900	750	950	1015
59	barr-, » »	»	675	890	685	585	725	650	575	750	695
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	525	575	550	567	550	550	625	508	575
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	250	265	290	280	275	350	325	300	270
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	401	367	450	439	450	440	500	369	457
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	425	369	417	438	448	440	500	352	443

Falun	Ludvika	Avesta	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsvall: staden	Sundsvall: sågv.-distr.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Malmberget o. Gällivare	Kiruna	Samtliga orter	
22	21	20	22	23	22	25	24	20	25	20	20	20	25	25	**21**	1
—	—	6	7	10	8	10	10	9	8	10	10	7	—	—	**7**	2
276	277	277	281	274	283	287	279	272	280	276	290	295	292	280	**274**	3
256	247	260	258	259	270	264	268	240	248	241	223	272	249	265	**249**	4
153	150	165	160	153	165	162	164	168	180	170	173	165	159	175	**167**	5
120	120	137	130	—	125	118	120	140	118	115	130	130	120	—	**123**	6
139	137	138	137	135	134	138	138	138	139	138	138	139	134	135	**138**	7
145	139	149	164	145	146	166	167	146	153	163	160	166	162	167	**133**	8
32	25	30	28	30	34	36	30	28	36	34	—	49	45	50	**34**	9
571	464	525	429	347	545	536	450	400	536	643	533	633	749	—	**508**	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
41	35	38	39	39	39	39	36	40	40	40	36	41	40	**42**	**40**	12
44	45	49	53	46	45	51	49	49	55	50	53	55	55	48	**50**	13
35	34	34	35	33	34	38	37	36	35	36	35	36	37	36	**34**	14
21	21	25	23	21	21	26	23	22	24	24	25	20	25	25	**23**	15
30	29	30	32	30	30	32	33	32	32	33	33	29	34	33	**31**	16
35	33	34	35	31	34	36	34	37	34	38	35	35	36	35	**34**	17
41	35	44	38	48	32	45	44	45	36	35	37	30	38	45	**41**	18
53	49	50	52	48	56	52	52	56	60	57	59	64	53	61	**60**	19
71	73	70	70	72	81	75	75	77	83	79	75	83	78	83	**84**	20
61	61	58	66	59	56	62	60	55	65	58	75	62	57	74	**58**	21
40	48	—	—	46	54	57	—	—	52	54	65	50	56	—	**45**	22
119	125	141	173	152	117	130	125	113	147	150	150	183	130	162	**134**	23
80	72	61	77	88	66	78	77	68	73	70	70	83	62	103	**71**	24
93	—	—	—	92	95	99	97	76	102	—	—	—	—	—	**84**	25
107	113	84	100	101	128	113	112	105	94	99	100	150	84	114	**98**	26
140	148	138	150	136	130	144	132	150	144	159	125	151	141	141	**143**	27
109	128	110	100	112	110	114	102	120	112	105	97	115	107	107	**111**	28
174	205	166	200	195	197	231	218	200	224	210	—	252	214	225	**192**	29
105	—	98	125	115	130	142	109	111	113	126	113	125	106	103	**111**	30
169	180	168	184	192	171	215	177	146	174	200	—	162	149	140	**182**	31
130	130	128	126	145	140	130	124	139	172	150	130	149	147	145	**135**	32
120	140	132	136	123	127	132	127	122	141	130	145	148	117	126	**124**	33
123	140	130	140	124	130	134	134	120	155	130	145	147	127	141	**130**	34
—	—	—	160	—	160	—	160	154	152	170	142	164	145	170	**158**	35
150	125	—	125	80	—	—	—	125	125	—	—	75	—	64	**115**	36
173	195	164	150	189	150	200	176	157	177	175	—	125	—	125	**164**	37
55	50	51	58	—	50	—	—	—	52	—	—	50	30	40	**55**	38
60	52	60	55	72	50	65	58	50	69	59	—	60	54	68	**54**	39
125	125	126	100	128	125	125	—	100	108	100	—	80	51	54	**88**	40
175	175	154	152	168	150	200	—	150	157	—	—	150	—	97	**147**	41
121	145	126	114	150	120	125	—	103	99	—	—	80	60	60	**115**	42
47	50	50	50	44	38	50	48	53	49	54	60	60	46	53	**50**	43
50	65	76	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**64**	44
293	280	300	300	298	290	335	336	280	291	290	323	319	274	327	**299**	45
44	47	46	48	45	47	49	49	49	48	50	50	48	48	52	**46**	46
14	14	15	15	15	15	16	16	15	15	15	18	20	18	15	**16**	47
97	107	90	113	108	93	141	131	116	112	120	106	130	108	130	**105**	48
61	107	86	95	103	125	140	134	108	120	120	115	160	135	148	**100**	49
170	170	170	175	169	170	170	170	175	180	175	178	175	182	185	**164**	50
102	95	103	113	110	115	111	106	111	110	110	108	113	111	110	**106**	51
19	27	30	25	22	25	33	26	27	37	26	45	28	23	35	**23**	52
23	23	23	23	23	23	23	24	26	23	25	30	25	29	27	**24**	53
13	15	15	18	15	15	18	18	20	20	16	25	20	20	18	**16**	54
30	39	35	40	39	35	40	40	33	27	34	55	35	28	28	**35**	55
19	18	23	22	20	20	23	22	23	27	21	25	30	35	35	**22**	56
17	—	—	—	18	—	21	—	—	18	—	—	—	—	—	**17**	57
1000	800	750	800	800	750	710	590	700	700	600	450	700	800	1050	**920**	58
775	500	550	500	655	640	565	475	585	580	500	350	600	600	750	**715**	59
617	650	600	700	575	640	700	—	750	775	625	—	675	—	900	**608**	60
325	—	350	350	275	300	325	—	450	375	325	—	275	—	—	**284**	61
473	409	550	521	425	433	360	380	385	617	491	—	455	—	—	**424**	62
448	385	500	469	436	448	360	380	385	600	441	—	434	—	—	**407**	63

Litteraturöversikt.

(Mars 1934.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

BRAMSNÆS, C. V. »Hvor glider vi hen? Nationalökonomisk Tidsskrift 1934, nr 1.

JACOBSEN. National selvforsyning. (Föredrag.) Socialt arbeid 1934, nr 2.

ODHE, TH. Enhetsprisföretagen — en ny storhandelsform. Kooperatören 1934, nr 3.

—. Planhushållningen och friheten. Kooperatören 1934, nr 4.

POWER, E. On medieval history as a social study. Economica febr. 1934.

Sverige.

Avbetalningssystemets urartning och förslag till dess upprensande. Sunt förnuft 1934, nr 2.

Amerikas förenta stater.

NIELSEN, A. Nogle træk af de Forenede Staters nye økonomiske politik. Nationalökonomisk Tidsskrift 1934, nr 1.

Italien.

ROSENSTOCK-FRANCK, L. Ce qu'il faut penser des interventions de l'État fasciste dans le domaine économique. Revue des études coopératives 1 kv. 1934.

Nederländerna.

Employment of men and women in the Netherlands at the end of 1930. International labour review mars 1934.

Sydafrika.

Labour problems of Basutoland, Bechuanaland and Swaziland. International labour review mars 1934.

Syrien.

Working conditions in handicrafts and modern industry in Syria. International labour review mars 1934.

Tyskland.

WOYTINSKY, W. Tysklands ekonomiska läge i siffrors ljus. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 9.

Arbetarskydd.

BRUNDAGE, D. K. The extent of illness in industry. National safety news mars 1934.

BUCHEGGER, K. Unfallsgefahren im Tiefbau und deren Verhütung. (Föredrag.) Zeitschrift für Gewerbehygiene 1934, nr 2.

GORRY, E. W. Where low voltages are hazardous. National safety news mars 1934.

HJELT, ESTER. Psykoteknisk prövning — ett modernt olycksfallsskydd. Olycksfallsskyddet 1934, nr 1.

HORST, K. Unfallgefahren an einer vollautomatischen Hochleistungs-Wäsche-Presse mit Elektromotor-Antrieb. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 8.

KOLB. Zerknallgefahren beim Gebrauch von Flaschenazetylen. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 8.

KROHN HOLM, O. Om reduktion av elektriska potentialer. Olycksfallsskyddet 1934, nr 1.

LORANGE, O. Lock out! Industrial safety survey 1934, nr 1.

LÖWENSTEIN, O. The nature of individual accident proneness. Industrial safety survey 1934, nr 1.

MATTHEWS, ELLEN NATHALIE. Accident to telegraph messengers. Monthly labor review jan. 1934.

ODAY, A. B. & RODGERS, A. The safe plant is well lighted. National safety news mars 1934.

PELOW, E. Om varningsmärken och sjukvårdsbeteckningar inom industriella anläggningar. Arbetarskyddet 1934, nr 2.

RICHARDS, LORING ESTHER. All men are not equal. National safety news mars 1934.

RUPP, H. Arbeit und Atmung. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 8.

SAUERTEIG, H. Richtlinien für die Verwendung hydraulischer Winden. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 8.

SOLENSTEN, R. T. Maximum aid for your safety program. National safety news mars 1934.

TEISSL, L. Das Ventilationsproblem beim Tiefdruckverfahren. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1934, nr 2.

Entlüftungs- und Absaugeanlagen in Giessereien. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1934, nr 2.

Safe loads for manila rope slings. National safety news mars 1934.

Schweiziska skyddsbrillor av lätt modell. Olycksfallsskyddet 1934, nr 1.

Sverige.

Arbetsgivarnas medverkan för nedbringande av olycksfallsförsäkringskostnaderna. Arbetarskyddet 1934, nr 2.

Arbetslön och arbetstid.

DREYER, E. 40-timers arbejdsugen. Samfundets Krav 1933, nr 3.

Sverige.

NYSTRÖM, B. Lönenivåns söndersplittring inom jordbruket. Landtmannen 1934, nr 10.

Amerikas förenta stater.

CROXTON, F. C. & F. E. Average wage and salary payments in Ohio, 1918 to 1932. Monthly labor review jan. 1934.

Frankrike.

Mouvement des salaires en France en 1933. Bulletin de la statistique générale de la France 1 kv. 1934.

Tyskland.

Arbeitsverdienste in der Textilindustrie. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 6.

Die Tariflöhne vom 1. Januar 1933 bis 1. Januar 1934. Wirtschaft und Statistik 1934, nr 4.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

BLINKENBERG NIELSEN, O. Foranstaltninger mod arbejdslösheden i de nordiske lande i depressionsaarene 1931—1933. Nationalökonomisk Tidsskrift 1934, nr 1.

HARROD, R. F. Professor Pigou's theory of unemployment. The economic journal mars 1934.

JENTZSCH, W. H. Die Weltarbeitslosigkeit im Jahre 1933. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 6.

SCHOELER, MARGUERITE. Collaboration between placing and unemployment insurance institutions. International labour review mars 1934.

Employment in Great Britain and in oversea countries 1929—1933. The Ministry of labour gazette 1934, nr 3.

Sverige.

LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND. Ledamotskap av arbetslöshetskommitté. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1934, nr 3.

VANNER, A. Statslån till Sovjetryssland. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 12.

Arbetslinjen 1934—1935. Sunt förnuft 1934, nr 2.

Sveriges offentliga arbetsförmedling. Något om dess betydelse som kontrollorgan inom den offentliga arbetslöshetshjälpen. Verkstäderna 1934, nr 3.

Amerikas förenta stater.

BEVERIDGE, W. H. Some aspects of the American recovery programme. Economica febr. 1934.

Summary of permanent codes adopted under national industrial recovery act, November 8 to 30, 1933. Monthly labor review jan. 1934.

Återhämtningslagar contra återhämtning. Industria 1934, nr 6.

Finland.

Offentliga arbetsförmedlingen under år 1933. Social tidskrift 1934, nr 5.

Frankrike.

ROUSSEAU. Quelques observations sur un mode de notation du chômage partiel, sur les salaires et sur la productivité ouvrière dans les houillères du nord de la France de 1923 à 1932. [Avec] discussion. Journal de la Société de statistique de Paris 1934, nr 3.

Kanada.

Unemployment in Canada as reported by trade unions for the year 1933. The labour gazette 1934, nr 2.

Norge.

STORSTEEN, E. Hvorfor er så mange bakere arbeidsledige? Socialt arbeid 1934, nr 2.

Arbeidsledigheten — et vendepunkt? Arbeidsgiveren 1934, nr 5.

Storbritannien.

DALE, J. A. The interpretation of the statistics of unemployment. (Med diskussion.) Journal of the Royal statistical society 1934, nr 1.

DAWES, H. Labour mobility in the steel industry. The economic journal mars 1934.

DAVISON, R. C. The unemployment bill. The economic journal mars 1934.

The supply of agricultural labour in 1933. The Ministry of labour gazette 1934, nr 3.

Tyskland.

TIMM, M. Arbeitermangel in der Landwirtschaft. Soziale Praxis 1934, nr 12.

Befolkningsfrågan.

YULE, G. U. On some points relating to vital statistics, more especially statistics of occupational mortality. (Med diskussion.) Journal of the Royal statistical society 1934, nr 1.

Sverige.

ALEGÅRD, G. Arbetslöshet och befolkningens åldersfördelning. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 9.

BERGENDAL, R. Preventivlagen. Sv. juristtidning 1934, nr 2.

WICKSELL, S. De svenska universitets- och högskolestudenternas sociala ursprung och ekonomiska förhållanden. (Föredrag.) Medicinska föreningens tidskrift 1934, nr 2.

Ungern.

SZÉL, TH. Influence des conditions économiques sur le mouvement de la population eu égard spécialement à la Hongrie. Journal de la Société hongroise de statistique 1933, nr 3/4.

Bostadsförhållanden.

HARALD, B. Kvinnans arbetsplats i lantmannahemmet. Hem i Sverige 1 kv. 1934.

Sverige.

HOLMGREN, B. Lasarettsunderläkarnas bostadsförhållanden apropos ett beslut av direktionen för Centrallasarettet i Västerås. Sv. läkartidningen 1934, nr 12.

ROLLIN, G. Parkpolitik. Byggmästaren 1934, nr 8.

S[JÄLANDER], V. Bostadshyror i Stockholm vid årsskiftet 1933/34. Statistisk månadsskrift 1934, nr 1.

WESTHOLM, S. Bostadsplan och stadsplan. Byggnadsvärlden 1934, nr 9.

En betänklig bostadsutredning. Sunt förnuft 1934, nr 2.

Danmark.

Byggevirksomheden i 1933. Statistiske Efterretninger 1934, nr 10.

Huslejestatistik 1933. Statistiske Efterretninger 1934, nr 10.

Schweiz.

Die Bautätigkeit im Jahre 1933. Die Volkswirtschaft 1934, nr 3.

Storbritannien.

Building plans approved by local authorities. The Ministry of labour gazette 1934, nr 3.

Tyskland.

BLECHSCHMIDT. Reichsbürgschaften für den Kleinwohnungsbau. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 7.

FISCHER, J. Wohnungswirtschaft und Arbeitsbeschaffung. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 6.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

CARLSSON, E. A. Processer — hemortsrätt — kostnadsutjämning. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1934, nr 3.

Tyskland.

SCHUMACHER. Die neue gesetzliche Regelung der Annahme an Kindes Statt. Soziale Praxis 1934, nr 10.

Föreningsväsen.

Finland.

HARMAJA, LAURA. Finsk kvinnoförenings sociala arbete. Social tidskrift 1934, nr 3.

Hälso- och sjukvård.

FORSGREN, E. Tuberkulosens orsaker och några betingelser för dess bekämpande. Social-medicinsk tidskrift 1934, nr 2.

RUNDBERG, G. Hygieniskt-bakteriologiska studier i Tyskland, Tjeckoslovakiet och Österrike. Social-medicinsk tidskrift 1934, nr 2.

Sverige.

ALWALL, N. Studenternas sanatorievård. Medicinska föreningens tidskrift 1934, nr 2.

— Studenternas sanatorievård. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1934, nr 1.

BAUER, F. Om svenska ambulansflygningens första tio år. Svenska röda korset 1934, nr 3.

CARLBERG, KERSTIN. Arbetsterapi i praktiken. Social-medicinsk tidskrift 1934, nr 2.

GRAFSTRÖM, N. Stockholms centrala badfråga. Byggmästaren 1934, nr 8.

Amerikas förenta stater.

WIRGIN, G. Nyaste mönster för tuberkuloskampen i större samhällen i U. S. A. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1934, nr 1.

Storbritannien.

HUGHES, C. Public health (meat) regulations. The co-operative review mars 1934.

Jord- och egnahemsfrågan.

HASSELQUIST, N. Städernas utveckling och jordfrågan. Byggnadsvärlden 1934, nr 11.

Sverige.

MOLIN, A. Egnahemsrörelsens krisläge. Hem i Sverige 1 kv. 1934.

Danmark.

KRISTENSEN, K. J. Kriseforanstaltninger for landbruget 1931—1933. Samfundets Krav 1934, nr 1.

Norge.

BJANES. Staten og bureisningen. (Föredrag.) Socialt arbeid 1934, nr 2.

Tyskland.

GLATZEL, F. Die Siedlung im Jahre 1933. Soziale Praxis 1934, nr 9.

GUT, A. Der Einfluss des Reichswohnsiedlungsgesetzes auf die zukünftige Gestaltung des Siedlungswesens. Soziale Praxis 1934, nr 11.

Den nye bondestand i Tyskland. Økonomi og Politik 1934, nr 4.

Österrike.

RAGER, F. The settlement of the unemployed on the land in Austria. International labour review mars 1934.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

BOMAN, S. Industrial codes are old in Sweden. The American Swedish monthly 1934, nr 2.

HANSSON, SIGFRID. Svensk arbetsrätt i stöpsleven. Tiden 1934, nr 3.

KOOPERATIVA FÖRBUNDET. Lagförslaget om tredje mans rätt. (Yttrande.) Kooperatören 1934, nr 3.

SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN om blockadlagstiftningen. Industria 1934, nr 5.

SVENSKA LANTARBETSGIVARNES CENTRALFÖRENING. Tredje mans rätt. (Yttrande.) Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1934, nr 2.

SVERIGES INDUSTRIFÖRBUND. Tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter. (Yttrande.) Industriförbundets meddelanden 1934, nr 1.

SÖLVÉN, A. Landsorganisationen och tredje man. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 10.

Freden i byggnadsindustrin. Industria 1934, nr 5.

Danmark.

HARSFELT, A. Den stora danska avtalskonflikten. Industria 1934, nr 5.

— Det store danske tariffkompleks. Arbeidsgiveren (Norge) 1934, nr 4.

Finland.

Arbetsinställelser år 1933. Social tidskrift 1934, nr 3.

Förlikningsmännens verksamhet år 1933. Social tidskrift 1934, nr 3.

Italien.

BIAGI, H. E. B. The regulation of collective employment relations in agriculture in Italy. International labour review mars 1934.

Kanada.

Strikes and lockouts in Canada and other countries during the year 1933. The labour gazette 1934, nr 2.

Norge.

DEBES, I. Statsmaktens inngrep i arbeidsstridigheter. Samfundets Krav 1933, nr 4.

Höiesterett stadfester organisasjonenes plikt til å opgi arbeidernes navn ved kollektiv arbeidsopsigelse. Arbeidsgiveren 1934, nr 7.

Tyskland.

HERSCHEL, W. Der neue Kündigungsschutz des Arbeitsvertrages. Soziale Praxis 1934, nr 12.

RICHTER, L. Arbeitsvertrag und Arbeitsordnungsgesetz. Soziale Praxis 1934, nr 9.

Kooperation.

ALLEN, MARGARET & ENFIELD, A. HONORA. Women and credit trading. The co-operative review mars 1934.

BAROU, N. Les opérations des banques coopératives. Revue des études cooperatives 1 kv. 1934.

BARRETT, A. Men's shops of the co-operative movement. The co-operative review mars 1934.

ELLISON, T. Canvassing methods. The co-operative review mars 1934.

IHRIG, K. Direkta förbindelser mellan jordbruks- och konsumentkooperation. Kooperatören 1934, nr 4.

Sverige.

LIND, A. Kooperativa förbundets korrespondensskola. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 11.

Storbritannien.

HODGE, DOROTHY. Founders and foundations of co-operation. The co-operative review mars 1934.

POPE, S. C. Robert Owen at Bristol, 1840—41. The co-operative review mars 1934.

Tyskland.

POISSON, E. L'Alliance coopérative internationale et la coopération allemande. Revue des études coopératives 1 kv. 1934.

Levnadskostnader.

LEENER, G. DE. La fixation des prix du commerce. Revue du travail 1934, nr 2.

Die Lebenshaltungskosten in der Welt Anfang 1934. Wirtschaft und Statistik 1934, nr 4.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

LANDSSEKRETARIATET. Organisationstvång och lärlingsregulativ. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1934, nr 9.

PALM, E. Praktiknämndens första arbetsår. Teknisk tidskrift 1934, nr 12.

Lärlingsutbildning eller lärlingsexploatering. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 12.

Finland.

Kymmene aktiebolags yrkesskola 20 år. Industritidningen 1934, nr 2.

Nykterhetsfrågan.

Alkoholfrågan 1933. Utlandskrönika. Tidskrift för systembolagen 1934, nr 3.

Danmark.

RÖGIND, S. Den danske spiritusordning konsolideres. Tidskrift för systembolagen 1934, nr 3.

Finland.

TUHTI, R. Förbrukningen av alkoholdrycker år 1933. Social tidskrift 1934, nr 3.

Norge.

Drukkenskapsforseelser i 1933. Statistiske meddelelser 1934, nr 1/2.

Rusdrikklovforseelser i 1933. Statistiske meddelelser 1934, nr 1/2.

Socialförsäkring.

Invalidity, old-age, and widows' and orphans' insurance at the seventeenth session of the international labour conference. International labour review mars 1934.

Sverige.

J[ERNEMA]N, T. Växlingarna i antalet pensionsansökningar under åren 1927—1933. Pensionsförsäkringen 1934, nr 2.

S[CHULTZENHEIM], H. v. Ersättning från sjukkassa vid olycksfall i arbete. Arbetarskyddet 1934, nr 2.

De dåliga tidernas inverkan på pensionsavgiftsbetalningen i Norrland. Pensionsförsäkringen 1934, nr 2.

Försäkring av elever vid anstalter för yrkesundervisning för olycksfall i arbete. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1934, nr 2.

Olycksfallsförsäkringslagen och hemmavarande familjemedlemmar. Pensionsförsäkringen 1934, nr 2.

Övertagande av understödsföreningars och begravningskassors bestånd. Assurans 1934, nr 5.

Amerikas förenta stater.

CONYNGTON, MARY. Extent and distribution of old-age dependency in the United States. Monthly labor review jan. 1934.

Old-age pensions in California. Monthly labor review jan. 1934.

Finland.

HALLSTEN, O. Socialförsäkringens utveckling och framtida riktlinjer. (Föredrag.) Social tidskrift 1934, nr 3.

Tyskland.

KROHN. Zum Umbau der Socialversicherung. Die Reichsversicherung 1934, nr 1.

MARTINECK. Die Ausbildung und Fortbildung in der ärztlichen Gutachtertätigkeit. Die Reichsversicherung 1934, nr 1.

ZUMBANSEN, W. Die Auswirkung der Sozialversicherungsreform auf die Invalidenversicherung. Soziale Praxis 1934, nr 9.

Ut- och invandring.

Kanada.

Immigration to Canada during the calendar year 1933. The labour gazette 1934, nr 2.

Tyskland.

Überseeische Auswanderung und Einreise im Jahre 1933. Wirtschaft und Statistik 1934, nr 5.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ACHINSTEIN, A. Buying power of labor and postwar cycles. New York 1927. (Studies in history, economics, and public law. Ed. by the faculty of political science of Columbia University. 292.)

AKTIEBOLAGET VIN- OCH SPRITCENTRALEN JÄMTE DOTTERBOLAG.
Förvaltnings- och revisionsberättelser för år 1933. Sthlm 1934.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1933.
591. Wages and hours of labor in the hosiery and underwear industries, 1932.
592. Decisions of courts and opinions affecting labor, 1931 and 1932.
— National safety council.
Transactions. 22nd annual safety congress, Chicago, Oct. 2—6, 1933. [Vol. 1—2.] [Chicago] 1934.

AUSTRALIEN. Commonwealth bureau of census and statistics.
Labour report. No 23 (1932). Canberra 1934.

BAADER, E. W. Gewerbekrankheiten. Klinische Grundlagen der 22 meldepflichtigen Berufskrankheiten. Berl. & Wien 1931.

BERG, P., [utg.]. Dommer og kjennelser av arbeidsretten 1933. Oslo 1934.
— Lov om arbeidstvister av 5. mai 1927 med endringslover av 19. juni 1931 og 6. juli 1933 om boikott m. v. Oslo 1934.

CONRAD, O. Absatzmangel und Arbeitslosigkeit als Dauerzustand. Wien & Lpz. 1926.

DANMARK. Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1934.
Bd 94: H. 4. Danmarks Handelsflaade og Skibsfart 1932.
» » » 6. Kapitelstakster for Afgröden 1933.

DREJER, A. A. Andelsselskaber i Danmark i Aarene 1931—32. Aarhus 1934. (Særtryck af Andelsbladet.)

EGLE, W. Das neutrale Geld. Jena 1933. (Untersuchungen zur theoretischen Nationalökonomie. H. 10.)

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hfors 1933—34.
6. Befolkningsstatistik.
76: 2. Finlands befolkning d. 31 dec. 1930 (enligt församlingsböckerna och civilregistret). D. 2.
18 A. Industristatistik. 49 (1932).
26. Arbetsstatistik.
B. Understödskassor. 28 (1931).
[Kommittébetänkande.] Helsinki 1933.
11. [Från kolonisationsverksamhetskommittén.[1]]
14. [Lanthushållningsstyrelsens betänkande.[2]]

[1] På finska. Referat och lagförslag även på svenska.
[2] På finska. Lagförslag även på svenska.

FRANKRIKE. *Confédération générale du travail.*
La semaine de 40 heures. Pour combattre les maux du chômage. Paris [1933].

FÖRFATTNINGSSAMLING, Kommunal, för Göteborg 1931—33 jämte sakreg. för åren 1922—33. Gbg 1934.

[GARSTEN, B., & NORLANDER, E.] Minnesskrift med anledning av Stockholms restauratörförenings 40-årsjubileum 1894—1934. Sthlm 1934.

GENÈVE. Foreningen Nordisk Folkehöjskole.
Aarsberetning 1933. [Genève 1933. Stencil.]

HILDEBRAND, K., & BRUNIUS, A. Fackföreningsrörelsen och samhället. Sthlm 1934.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
18th session, Geneva, 1934.
Report. Geneva 1934.
3. Methods of providing rest and alternation of shifts in automatic sheet-glass works.
4. Maintenance of the rights in course of acquisition and the acquired rights of migrant workers under invalidity, old-age and widows' and orphans' insurance. 1st discussion.
7. Partial revision of the convention concerning employment of women during the night.

ITALIEN. Confederazione generale fascista dell'industria italiana.
Annuario. 11 (1933). Roma 1933.

JUDAH, CH. B. The North American fisheries and British policy to 1713. Urbana 1933. (University of Illinois. Studies in the social sciences. Vol. 18, nos 3/4.)

KOCK, KARIN. Roosevelts program ur konjunkturynpunkt. Sthlm 1934. (Ekonomiska debatten. 3.)

LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de l'Etat.
Commerce extérieur 1933. Riga 1934.

MANNSTAEDT, H. Lohn- und Preissenkungspolitik im Lichte der Wirtschaftswissenschaften. Ein Vortrag. Jena 1931.

MASSAR, K. Die volkswirtschaftliche Funktion hoher Löhne. Ein Beitrag zu den Lösungsversuchen des Volkswohlstandsproblems. 3., veränd. Aufl. mit einer Vorbemerkung von *J. Marschak*. Berl. 1928.

MC DOUGALL, W. World chaos. The responsibility of science. Lond. 1931.

MISES, L. Geldwertstabilisierung und Konjunkturpolitik. Jena 1928.

NANNESON, L. Räkenskapsresultat från svenska jordbruk. 18 (1931/32). Norrtelje 1934. (Meddelande från K. lantbruksstyrelsen. 298.)

NATIONERNAS FÖRBUND.
Double taxation and fiscal evasion. Vol. 5. Geneva 1933. (Publ. 2 A. 29.)
— Commission of enquiry into traffic in women and children in the East.
Summary of the report to the council. Geneva 1934. (Publ. 4. 3.)

NORDSTRÖM, G. H. Svensk arbetslöshetspolitik 1914—33. Sthlm 1934.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1934.
24. Folketellingen i Norge 1 desember 1930. H. 5. Folkemengden fordelt efter kjönn, alder og ekteskapelig stilling.
25. Norges jernbaner. Beretning for året 1932 33.
26. Stortingsvalget 1933.
27. Norges kommunale finanser i regnskapsåret 1931/32.
— Landbrukets priscentral.
Landbrukets priser. Virkeår 14 (1933). [Ski 1934.]

OSLO. Kommunens statistiske kontor.
Statistisk årbok for Oslo by. Årg. 45 (1933). Oslo 1934.

PEHRSON, ARVID T. Gossarnas yrkesval. Korta anvisningar rörande vissa yrken och utbildningsvägar. På uppdrag av Stockholms folkskoledirektion utarb. 6, delvis omarb. uppl. Sthlm 1934. (Stockholms stads folkskolor.)

REINHARDT. Generalplan gegen die Arbeitslosigkeit. Vortrag. Oldenburg i. O. [1933].

RIKSDAG, Sveriges. Historisk och statsvetenskaplig framställning. Utg. enligt beslut av 1926 års riksdag. Sthlm 1934.
Avd. 1. *Riksdagens historia intill 1865.*
Bd 3. Ståndsriksdagens utdaning 1592—1672. Av *N. Ahnlund.*
» 8. Ståndsriksdagens sista skede 1809—1866. Av *E. Fahlbeck.*

SAMARBETE, *Mellanfolkligt. En orientering i aktuella internationella problem.* Sthlm 1933.

SCHWEIZ. Eidgenössisches Volkswirtschaftsdepartement.
Der schweizerische Tapetenhandel. Veröffentlichung Nr 9 der Preisbildungskommission des Eidg. Volkswirtschaftsdepartementes. Bern 1933. (Die Volkswirtschaft. Sonderh. 15.)
Die schweizerische Gesetzgebung auf dem Gebiete des Arbeitsrechts und der Sozialversicherung im Jahre 1932. Bern 1933. (Die Volkswirtschaft. Sonderh. 16.)
— Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1934.
45. Eidg. Volkszählung 1. Dez. 1930. Bd 9. Kanton Bern.

STAMP, J. Papers on gold and the price level. Lond. 1931.

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1934.
Fångvården år 1932. Av K. fångvårdsstyrelsen.
Jordbruk med binäringar.
Årsväxten år 1933. Preliminär redogörelse av Statistiska centralbyrån.

STORBRITANNIEN. Royal economic society.
Memorandum. Issued by arrangement with the London and Cambridge economic service. Lond. 1934.
45. Report on current economic conditions in Europe, February, 1934.
— Unemployment grants committee.
Final report. Lond. 1933.

SVENSKA ARKITEKTFÖRENINGEN.
Att bygga och reparera landsbygdens bostäder. Sthlm 1934.

SVENSKA BLECK- OCH PLÅTSLAGAREFÖRBUNDET.
Års- och revisionsberättelser. 1933. Sthlm 1934.

SVENSKA BOSTADSKREDITKASSAN.
Räkenskapsåret 4 (1933). Sthlm 1934.

SVENSKA BRYGGERIINDUSTRIARBETAREFÖRBUNDET.
Verksamhetsberättelse och kassasammandrag för år 1933. Sthlm 1934.

SVENSKA KAKEL- OCH PLATTARBETAREFÖRBUNDET.
Årsberättelse. 1933. Upps. 1934.

SVENSKA LITOGRAFFÖRBUNDET.
Protokoll fört vid Svenska litografförbundets 10:e ordinarie förbundsmöte i Stockholm d. 15—17 april 1933. Sthlm 1933.

SVENSKA POSTMANNAFÖRBUNDET.
Års- och revisionsberättelser. 1933. Sthlm 1934.

SVERIGES RIKSBANK.
Årsbok utarb. av Riksbankens statistiska avdelning. Årg. 26 (1933). Sthlm 1934.

TYSKLAND. Statistisches Reichsamt.
Vorläufige Ergebnisse der Volks-, Berufs- und Betriebszählung vom 16. Juni 1933. Berl 1934. (Wirtschaft und Statistik. Sonderh. 12.)

UNEMPLOYMENT as a world-problem. Ed.: *Q. Wright.* Chicago 1931.

UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1934. Sthlm 1934.

8. Betänkande med förslag till sjöarbetstidslag. Avg. [d. 25 sept. 1933] av Kommerskollegium och Socialstyrelsen. (H.)
9. Medicinalstyrelsens förslag till nya författningsbestämmelser angående statsbidrag till avlöning åt distriktssköterskor m. m. [Avg. d. 4 maj 1933.] (S.)
10. Utlåtanden över utredningen angående tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter m. m. (S.)

Nytillkommen tidskrift.

Hushållningssällskapens tidskrift. Utg. av Hushållningssällskapens ombuds förvaltningsutskott. Sthlm.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 mars—10 april 1934 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
43.	Transumt av K. cirkulär till samtliga länsstyrelser om ändring i vissa delar av cirkuläret den 12 december 1930 (nr 440) ang. fastställande av ersättningsbelopp för vård å vissa sjuk- och fattigvårdsanstalter	23 febr.
47.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 2 § i kung. den 30 november 1917 (nr 832) ang. särskilda bestämmelser i fråga om tillämpning av lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 å arbetare, som användas till arbete för statens räkning	16 mars
54.	K. kung. om ackordslån och stödlån till jordbrukare	23 »
55.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 6 och 9 §§ i instruktionen den 21 april 1933 (nr 136) för centralnämnden och lånenämnderna för ackords- och stödlåneärenden . .	23 »
65.	K. kung. med föreskrifter i anledning av en mellan Sverige och Finland den 29 december 1933 avslutad överenskommelse ang. gemensam bevakning för bekämpande av olovlig införsel av alkoholvaror	3 april

Arbetsmarknaden under april månad 1934.

Antalet ansökningar om arbete per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket sjönk från 430 i mars till 401 i april. Motsvarande siffror för år 1933 voro 577 och 510.

Utvecklingen å den svenska arbetsmarknaden plägar vanligen under april månad gå i gynnsam riktning. Så har även varit förhållandet innevarande år. Relationen mellan efterfrågan och tillgång på arbetskraft var vidare väsentligt förmånligare än i fjol vid samma tid. Att det genomsnittliga relationstalet för redovisningsmånaden ej visar större förbättring i jämförelse med nästlidne mars, är att hänföra till den minskade tillgången på visst extraarbete, snöskottning m. m., vilket under gruppen »annat arbete» förefanns under mars månad. För samtliga övriga huvudgrupper konstaterades en förbättrad situation.

Inom jordbruket föranledde vårbrukets upptagande ett stegrat behov av arbetskraft. Siffran för lediga platser hade sålunda ökat med c:a 1 700 sedan föregående månad; antalet ansökningar om arbete gick ned med 1 800. Efterfrågan avsåg som förut i huvudsak yngre, ogifta drängar, och vid flera förmedlingar yppade sig svårighet att anskaffa erforderlig personal; endast 65 % av de lediga platserna ha kunnat besättas. För gifta statare och daglönare har arbetstillgången varit mindre god. Från betdistrikten i Skåne ha rekvisitioner av arbetskraft till den stundande säsongen blott sparsamt inkommit, vilket tyder på att behovet i år torde bli lätt tillgodosett. Trädgårdsarbetare hade goda arbetstillfällen.

Beträffande övriga slag av utearbeten är att märka, att vinterns skogsarbeten till största delen avslutades under månadens lopp. Byggnadsverksamheten uppvisade ökad livaktighet, vilken dock endast i ringa grad kom till synes i platstillsättningssiffran, enär inom detta fack anskaffningen av arbetskraft som regel sker i annan väg än genom den offentliga arbetsförmedlingen. Antalet ansökningar om arbete hade emellertid sjunkit betydligt. För stenindustrien kunde noteras någon förbättring. Att döma av den reducerade sökandefrekvensen inom metall- och maskinindustrien ha hithörande fack dragit till sig åtskillig arbetskraft. Båtvarven ha rekvirerat grovplåtslagare och nitare, och mekaniska verkstäderna ha haft ökat behov av yrkesarbetare för såväl tillfälliga som mera varaktiga anställningar. Beklädnadsindustrien, som nu har högsäsong, hade på vissa håll svårt att få kunniga sömmerskor i tillräckligt antal.

Omsättningen på sjömansförmedlingen visade stegring i jämförelse med föregående månad. Detta gällde främst däcksmanskap och maskinpersonal, medan arbetstillgången var mindre god för befäl och manlig

intendenturpersonal. — Sjömanshusen redovisade sammanlagt 4 563 påmönstringar och 3 403 avmönstringar. Förra månadens siffror voro resp. 3 512 och 2 324.

Samtliga under gruppen handel och samfärdsel sorterande yrkesgrenar redovisade ett förbättrat läge. Springpojkar ha varit livligt efterfrågade, och tidvis har brist förelegat. Överhuvud taget kan man beträffande de ungas arbetsmarknad konstatera, att situationen är gynnsammare nu än för ett år sedan. Restaurangbranschens behov av arbetskraft har närmast avsett diskerskor och köksor.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare steg under månaden med ett trehundratal till c:a 23 000. Vid utgången av april månad 1933 var siffran c:a 19 000. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av april 160 345 mot 166 348 en månad tidigare. Den 1 april 1933 var siffran 186 561.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under april 1934 samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226	198
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	201
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243	198
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	192
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203	169
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	178
1931	222	232	191	194	164	187	198	201	197	257	413	343	236
1932	368	412	343	341	339	351	370	366	351	395	661	689	418
1933	569	565	577	510	458	451	503	476	480	538	657	644	536
1934	*560*	*540*	*430*	*401*	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1932	320	255	210	190	209	201	193	204	253	285	566	914	283
1933	533	461	358	350	361	314	333	313	369	365	521	546	402
1934	*358*	*380*	*275*	*224*	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1932	375	449	381	398	374	386	421	418	378	429	679	666	445
1933	575	585	642	559	479	480	539	520	510	591	688	659	569
1934	*602*	*568*	*468*	*461*	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	11·0
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	12·2
1927	16·8	15·6	14·1	12·8	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	12·0
1928	14·8	13·8	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·8	10·6
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	10·2
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	11·9
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	16·8
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	22·4
1933	28·8	27·7	28·7	24·8	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	23·3
1934	*24·3*	*24·4*	*23·3*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Arbetstillgången under första kvartalet 1934

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgången m. m. inom olika yrken och näringsgrenar under första kvartalet år 1934 är, på sedvanligt sätt, huvudsakligen grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar.

För första kvartalet ha besvarade formulär inkommit från 2 332 arbetsgivare med 278 124 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under första kvartalet 1934, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 937 arbetsgivare med 151 593 arbetare (55 %),
såsom *oförändrad* av 1 073 arbetsgivare med 101 353 arbetare (36 %),
såsom *sämre* av 322 arbetsgivare med 25 178 arbetare (9 %).

Av de redovisade arbetarna ha 47 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 30 % haft medelgod och 23 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror närmast föregående kvartal voro resp. 40, 35 och 25 samt för första kvartalet 1933 resp. 15, 24 och 61.

Arbetstillgångens växlingar under senare år framgå av efterföljande tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.

Kvartal	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934
I	2·96	3·08	2·91	3·01	3·04	3·22	3·25	3·26	2·51	2·46	2·80	3·24
II	3·19	3·12	3·11	3·09	3·25	3·40	3·47	3·22	2·66	2·89	2·69	—
III	3·24	3·04	3·07	3·06	3·24	3·33	3·51	2·94	2·61	2·41	2·94	—
IV	3·17	2·98	3·08	3·07	3·21	3·28	3·43	2·77	2·65	2·88	3·08	—
Medeltal	3·14	3·04	3·04	3·06	3·19	3·31	3·42	3·05	2·61	2·41	2·75	—

Den förbättring i det svenska näringslivet, som kom till synes i de stegrade konjunktursiffrorna för förra årets tre sista kvartal, har, som man finner, under innevarande års första kvartal fortsatt och ytterligare förstärkts. Stegringen av konjunktursiffran nu är desto mera anmärkningsvärd, som eljest januarikvartalet brukar utmärkas av en minskning i arbetstillgången. Marknadsläget har varit gynnsamt för våra ledande stapelvaror, och konjunkturförbättringen har nu i mera avsevärd mån nått även verkstadsindustrien. Siffrorna för exporten ha visat stegring, och man har jämväl kunnat notera en ökad import av vissa industriråvaror, såsom bomull och ull. Konjunkturupp-

gången har icke framträtt i samma grad inom alla näringsgrenar; delvis hör detta samman med att säsonginflytelser på somliga håll verkat hämmande. Anmärkas bör, att det emellertid alltjämt på de flesta håll har rått överflöd på arbetskraft. Textilindustrien, där uppsvinget varit mycket markerat, utgör härvidlag ett undantag, och man har där numera ringa känning av arbetslöshet. I det hela har eljest arbetslösheten i landet alltjämt varit betydande, ehuru fackföreningarnas månatliga arbetslöshetsstatistik fortsatt att visa en beaktansvärd nedgång i jämförelse med fjolårets siffror. Byggnadskonfliktens biläggande i mitten av februari månad har inom flera näringsgrenar känts som en lättnad, men de gynnsamma verkningarna av fredsslutet torde ännu icke ha till fullo gjort sig gällande.

Från och med första kvartalet 1932 har socialstyrelsen på grundval av uppgifterna om arbetarantalet vid de i denna statistik medtagna företagen uträknat en *sysselsättningsindex*.[1] Vid den nu verkställda beräkningen ha kunnat medtagas 1 331 företag, vilka sysselsatt tillsammans 207 438 arbetare, motsvarande 75 % av hela det i kvartalsredogörelsen redovisade arbetarantalet. Sysselsättningsindex för 1934 års första kvartal har blivit 91·0 mot 89·7 ett kvartal tidigare och 86·0 för första kvartalet 1933.

På 100 *lediga platser* kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	1:a kvartalet 1934			4:e kvartalet 1933			1:a kvartalet 1933		
	mars	febr.	jan.	dec.	nov.	okt.	mars	febr.	jan.
Jordbruk och skogshushållning . . .	275	380	358	546	521	365	358	461	533
Övriga näringsgrenar	468	568	602	659	683	591	642	585	575
Samtliga »	430	540	560	644	657	538	577	565	569

En jämförelse mellan månadssiffrorna såsom mätare av läget på arbetsmarknaden under det nu gångna kvartalet och motsvarande period förra året visar en avgjord förbättring, vilken framträder såväl beträffande gruppen jordbruk och skogshushållning som i fråga om övriga näringsgrenar. Inom jordbruket rådde liksom förra året en stark efterfrågan på vissa slag av arbetare; relationen mellan de lediga platsernas antal och arbetsansökningarnas var i det hela något gynnsammare. Skogsarbetarna hade särskilt i början av kvartalet avsevärt mycket större arbetsmöjligheter än i fjol vid samma tid, på grund av det förbättrade läget på trävarumarknaden.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna under senaste året ha i tabellen å sid. 310—311 angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom jämförelsetal för närmast föregående kvartal och för första kvartalet år 1933. Sammanföras de i tabellen återgivna siffrorna för vissa större industrigrupper, erhållas följande konjunktursiffror:

[1] Med »sysselsättningsindex» förstås ett relationstal, som anger antalet vid en viss tidpunkt sysselsatta arbetare i förhållande till motsvarande arbetarantal under någon tidigare period, vilken sistnämnda siffra satts = 100. Den av socialstyrelsen här beräknade sysselsättningsindexen angiver antalet under rapportkvartalet sysselsatta arbetare i procent av det antal arbetare, som, vad samma företag beträffar, voro i medeltal anställda under femårsperioden 1926—1930.

	Konjunktursiffror				
	1:a kvart. 1934	4:e kvart. 1933	3:e kvart. 1933	2:a kvart. 1933	1:a kvart. 1933
Malmbrytning och metallindustri	3·89	2·94	2·77	2·54	2·14
Jord- och stenindustri	2·47	2·15	2·11	2·11	1·76
Trävaruindustri	2·82	2·98	3·06	3·03	2·04
Pappers- och grafisk industri	3·25	3·24	3·00	2·81	2·58
Livsmedelsindustri	2·98	3·11	3·02	2·95	2·77
Textil- och beklädnadsindustri	3·79	3·62	3·80	2·84	2·45
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·06	3·48	3·68	2·82	2·28
Kemisk-teknisk industri	2·56	2·49	2·86	2·28	2·19

De till gruppen *malmbrytning och metallindustri* hörande industrigrenarna ha alltjämt nära nog undantagslöst förbättrat sina konjunktursiffror, i jämförelse såväl med föregående kvartal som med kvartalet ett år tidigare. För malmgruvorna är siffran dock ännu mycket låg. Gruvdriften har fortfarande endast i begränsad omfattning kommit i gång. För malmförädlingsverkens vidkommande har däremot den redan påtagliga konjunkturförbättringen blivit ytterligare betonad. Priserna voro visserligen alltjämt tämligen låga, men ha dock för vissa slag av järn, bl. a. för tackjärn, fortsatt att långsamt stiga. Siffrorna för produktion och export ha hållit sig väl uppe. Handelsjärn har haft god avsättning, och denna måste komma att ökas, i den mån byggnadsverksamheten på allvar kommer i gång. Ett och annat järnverk har fått lida av vattenbrist. Beträffande den mekaniska verkstadsindustrien har uppgången nu blivit omisskännlig. En växande efterfrågan på specialutbildade verkstadsarbetare omförmäles från flera håll. Såväl kullager- som motorindustrierna ha kunnat uppvisa avsevärt ökade exportsiffror. Skeppsvarven i Göteborg ha intagit ny arbetskraft. Konjunktursiffran för den elektromekaniska industrien har ännu icke kunnat betecknas som medelgod. Dålig eller mindre god arbetstillgång har rapporterats från telefonverkstäderna.

Till *jord- och stenindustrien* hörande näringsgrenar uppvisade, med ett undantag, i jämförelse med föregående kvartal förbättrade genomsnittssiffror, vilket med hänsyn till säsongen torde få anses som ett relativt gynnsamt förhållande. Genomgående måste dock arbetstillgången här betecknas som mindre än medelgod. Vid stenhuggerierna, för vilka relationstalet är lägst, har arbetet ännu icke på långt när kommit i gång i normal utsträckning. Glasbrukens konjunktursiffra, som steg förra kvartalet, har nu åter sjunkit; marknaden för denna industri torde alltjämt vara ganska tryckt.

Inom *trävaruindustrien* ha för samtliga huvudbranscher något försämrade relationstal framkommit, en företeelse som i varje fall för snickeri- och möbelindustriens vidkommande till det väsentliga torde vara av säsongkaraktär. Sågverken ha ävenledes haft en i allmänhet något mindre arbetstillgång än föregående kvartal, men läget får dock här fortfarande anses vara väsentligt förbättrat i jämförelse med fjolåret. Trävaruförsäljningarna från Sverige uppgingo i mitten av mars till mer än dubbelt mot vid samma tid i fjol. Marknaden kännetecknas av fasta och delvis stigande priser. Av för-

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	30	6 139	—	—	5	892	8	1 018	9	603	8	3 626
2	Malmförädlingsverk	45	24 115	4	5 846	20	12 876	11	4 350	6	434	4	609
3	Järn- och stålmanufaktur	87	9 658	4	321	35	4 891	23	2 998	19	1 208	6	240
4	Mekaniska verkstäder	279	36 243	14	4 611	98	15 169	90	9 485	57	5 470	20	1 508
5	Skeppsvarv	19	6 647	2	36	8	4 800	3	1 101	4	340	2	370
6	Elektromekanisk industri	32	8 019	—	—	5	511	15	4 717	9	1 446	3	1 345
7	Annan metallindustri	66	4 519	3	458	24	1 305	22	1 636	12	1 009	5	111
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	7	912	—	—	1	204	3	511	1	30	2	167
9	Torvindustri	20	229	—	—	3	76	3	37	10	101	4	15
10	Stenbrott o. -huggerier	40	2 810	1	79	6	277	9	531	9	620	15	1 303
11	Kakel- o. porslinsind.	11	2 685	—	—	3	622	4	965	2	96	2	1 002
12	Tegelbruk	49	1 682	—	—	11	579	12	246	6	125	20	732
13	Glasbruk	29	3 084	—	—	8	736	11	1 241	7	673	3	434
14	Cementfabriker, kalkbruk	34	3 082	1	16	7	560	11	731	11	1 609	4	166
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	149	12 294	5	433	51	3 617	41	3 523	35	3 736	17	985
16	Snickeri- o. möbelfabr.	161	6 652	7	341	28	1 270	47	1 845	50	2 482	29	714
17	Annan trävarufabrikation	23	841	2	49	5	160	4	150	7	263	5	219
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	65	12 764	1	12	21	4 482	23	5 338	10	1 388	10	1 544
19	Pappersbruk	43	11 505	3	372	12	4 334	18	4 637	7	1 586	3	576
20	Bokbinderier m. m.	53	3 471	6	420	20	1 420	22	1 500	5	131	—	—
21	Boktryckerier o. graf. anst.	101	6 064	5	156	53	3 976	33	1 498	10	434	—	—
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	18	1 131	—	—	6	476	7	513	5	142	—	—
23	Bagerier	52	3 044	1	69	12	644	15	721	17	1 418	7	192
24	Sockerindustri	24	3 098	—	—	4	872	14	1 671	4	434	2	121
25	Choklad- o. konfektfabr.	29	2 790	—	—	10	1 571	13	1 038	5	177	1	4
26	Bryggerier och bränn erier	63	3 346	—	—	8	220	21	1 005	24	1 706	10	415
27	Tobaksfabriker	9	2 236	—	—	2	416	5	1 512	2	308	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	70	3 551	1	28	26	1 646	23	1 306	16	460	4	111
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	48	16 924	7	3 605	24	5 820	13	6 138	3	446	1	915
30	Jute- och linneindustri	9	2 684	2	798	6	1 551	1	335	—	—	—	—
31	Ylleindustri	53	10 038	9	2 713	33	6 174	9	941	2	210	—	—
32	Trikåfabriker	37	6 559	3	184	20	5 486	12	795	1	51	1	43
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	100	12 184	16	2 521	42	5 888	25	2 594	10	1 166	7	15
34	Annan hithör. industri	68	4 444	3	100	26	1 649	28	2 126	8	468	3	101
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	17	1 642	2	52	4	452	5	336	4	674	2	128
36	Skofabriker	58	6 817	—	—	12	1 167	17	2 023	21	3 274	8	353
37	Gummivarufabriker	8	5 534	1	258	3	3 477	2	1 299	2	500	—	—
38	Annan hithör. industri	38	1 521	4	260	8	445	12	550	9	182	5	84
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	33	1 977	—	—	12	886	15	936	5	122	1	33
40	Konstgödningsfabriker	5	592	—	—	4	582	—	—	—	—	1	10
41	Tändsticksfabriker	9	3 104	—	—	—	—	—	—	—	—	9	3 104
42	Annan hithör. industri	39	3 634	—	—	17	1 818	12	1 031	7	600	3	185
43	**Byggnadsverksamhet**	97	2 271	2	52	5	219	20	751	40	700	30	549
44	**Kraftv. o. kommunala v.**	43	6 355	2	567	9	1 241	15	2 495	10	744	7	1 308
45	**Handel och varulager**	35	3 019	—	—	11	944	18	1 894	5	178	1	3
46	**Land- och sjötransport**	27	6 214	1	66	6	852	6	1 894	8	2 979	6	423
47	*Summa* 1:a kv. 1934	**2 332**	**278 124**	**112**	**24 423**	**784**	**107 253**	**721**	**81 962**	**494**	**40 723**	**271**	**23 763**
48	» 4:e » 1933	2 118	254 868	101	12 950	582	88 577	657	88 339	451	36 939	327	28 058
49	» 3:e » »	1 929	247 912	57	7 796	487	75 891	634	89 635	433	42 072	318	32 518
50	» 2:a » »	1 869	234 208	45	5 433	392	53 311	559	77 709	516	57 971	357	39 784
51	» 1:a » »	1 977	233 715	14	1 751	276	32 671	453	57 072	669	83 838	565	58 383

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktur-siffror			Sysselsättningsindex		
Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		1 kv. 1934	4 kv. 1933	1 kv. 1933	1 kv. 1934	4 kv. 1933	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
14	2 583	13	2 887	3	669	—	—	5	754	25	5 385	1·87	1·66	1·60	72·7	67·8	1
34	22 414	8	1 142	3	559	1	16	14	5 210	30	18 889	3·95	3·51	2·10	108·1	100·7	2
48	7 479	28	1 424	11	755	—	—	39	3 403	48	6 255	3·40	3·15	2·15	101·1	97·6	3
139	24 326	113	9 505	27	2 412	6	678	151	14 240	122	21 325	3·44	2·85	2·08	89·8	86·2	4
5	4 074	11	2 194	3	379	—	—	10	2 367	9	4 280	3·57	2·97	2·72	84·5	76·6	5
8	3 246	15	2 867	9	1 906	—	—	17	3 815	15	4 204	2·55	2·57	2·51	88·8	89·4	6
32	2 157	26	2 020	8	342	—	—	34	1 313	32	3 206	3·22	2·91	2·00	95·0	94·1	7
4	715	2	167	1	30	—	—	1	324	6	588	2·82	2·70	2·10	65·7	56·7	8
6	114	11	77	3	38	—	—	15	192	5	37	2·76	2·10	2·08	55·8	38·2	9
11	810	17	720	12	1 280	—	—	11	713	29	2 097	2·01	1·72	1·29	36·9	40·5	10
4	921	6	1 685	1	79	—	—	4	388	7	2 297	2·45	2·02	2·22	106·3	105·1	11
25	1 321	17	243	7	118	—	—	11	257	38	1 425	2·40	1·70	1·86	62·2	46·0	12
10	879	17	2 083	2	122	1	45	15	1 382	13	1 707	2·74	2·94	1·91	85·5	96·0	13
20	1 680	11	1 270	3	132	—	—	10	658	24	2 424	2·56	2·10	1·81	76·9	66·8	14
76	5 776	59	5 331	14	1 187	1	17	53	3 627	95	8 650	2·90	3·07	2·12	59·5	73·1	15
58	2 831	69	2 696	34	1 125	—	—	78	2 906	88	3 746	2·71	2·81	1·87	84·6	87·1	16
8	219	8	238	7	384	—	—	14	578	9	263	2·47	2·78	2·15	82·5	92·8	17
27	4 690	32	7 077	6	997	—	—	17	4 041	48	8 723	3·00	3·05	2·33	81·2	86·0	18
13	3 482	29	7 971	1	52	—	—	19	4 591	24	6 914	3·20	3·21	2·78	99·1	98·2	19
17	1 612	32	1 731	4	128	—	—	34	2 565	19	906	3·61	3·49	2·46	92·7	92·5	20
29	2 146	66	3 735	6	183	—	—	66	4 562	35	1 502	3·64	3·64	2·82	96·9	99·5	21
2	195	14	894	2	42	—	—	6	277	12	854	3·80	3·09	2·70	98·8	93·4	22
11	683	32	1 871	9	490	—	—	21	717	31	2 327	2·66	2·74	2·77	107·6	107·9	23
10	1 217	14	1 881	—	—	—	—	2	89	22	3 009	3·06	3·72	3·15	103·8	111·2	24
8	1 416	17	1 258	4	116	—	—	18	1 775	11	1 015	3·50	3·12	2·70	96·2	94·0	25
10	261	30	1 476	23	1 609	—	—	24	758	39	2 593	2·81	2·40	2·32	88·9	90·6	26
2	1 268	6	817	1	151	—	—	7	958	2	1 278	3·05	3·25	2·51	84·6	85·0	27
8	685	46	2 331	16	535	1	102	33	1 583	36	1 866	3·29	3·48	3·33	94·5	95·0	28
37	11 856	9	4 107	2	961	2	154	34	13 667	12	3 103	3·64	3·36	2·28	113·2	106·8	29
9	2 684	—	—	—	—	—	—	4	1 086	5	1 598	4·17	3·65	2·21	91·7	87·4	30
44	8 906	8	1 049	1	83	1	193	40	8 010	12	1 835	4·18	4·25	2·26	118·1	109·3	31
26	5 112	11	1 447	—	—	3	651	30	5 587	4	321	3·87	3·93	2·80	117·6	112·5	32
46	5 555	47	6 614	7	15	6	820	67	8 075	27	3 289	3·80	3·88	2·80	101·4	104·3	33
27	1 840	35	2 319	6	285	4	174	49	3 014	15	1 256	3·27	3·19	2·39	96·6	94·9	34
6	430	10	1 167	1	45	—	—	7	687	10	955	2·77	2·88	2·08	104·3	89·9	35
21	2 382	24	2 643	13	1 792	1	183	36	4 101	21	2 533	2·59	3·05	2·32	106·5	107·1	36
4	4 206	3	1 317	1	11	—	—	3	599	5	4 935	3·63	4·04	2·33	108·3	115·2	37
13	806	19	569	6	146	1	30	23	1 032	14	459	3·40	3·47	2·18	93·3	95·2	38
10	875	21	1 058	2	44	—	—	13	862	20	1 115	3·35	3·34	2·77	106·6	102·9	39
—	—	4	582	1	10	—	—	2	87	3	555	3·95	3·74	3·74	105·8	70·8	40
—	—	—	—	9	3 104	—	—	—	—	9	3 104	1·00	1·00	1·00	57·0	56·9	41
11	1 592	24	1 866	4	176	—	—	13	613	26	3 021	3·23	3·20	2·93	97·4	95·1	42
19	695	44	847	34	729	—	—	21	401	76	1 870	2·35	1·97	1·70	54·4	56·3	43
7	1 193	28	3 942	8	1 220	—	—	7	248	36	6 107	2·85	2·44	2·49	96·1	90·5	44
8	878	25	2 001	2	140	—	—	16	1 397	19	1 622	3·25	3·50	2·76	108·3	106·6	45
10	3 383	12	2 234	5	597	—	—	15	4 850	12	1 364	2·54	2·84	2·14	92·4	96·6	46
937	**151593**	**1078**	**101 353**	**822**	**25 178**	**28**	**3 063**	**1109**	**118 254**	**1 195**	**156 807**	**3·24**	—	—	**91·0**	—	47
635	113106	1012	107 437	471	34 320	12	917	922	95 171	1 184	158 775	3·08	—	—	*89·7*	—	*48*
477	92 797	930	106 794	522	48 321	18	2 194	864	91 346	1 047	154 372	2·94	—	—	91·0	—	49
358	65 401	850	99 775	661	69 032	5	485	740	74 806	1 124	159 417	2·69	—	—	89·6	—	50
163	25 576	834	103 193	980	104946	4	688	692	64 456	1 281	168 571	2·30	—	—	86·0	—	51

delaktig verkan har varit en minskning för 1934 av den ryska exportkvantiteten till England och en därmed sammanhängande höjning av de ursprungligen avtalade priserna å det ryska virket.

Inom gruppen *pappers- och grafisk industri* ha inga betydande förändringar under redogörelsekvartalet ägt rum. Pappersmasseindustriens konjunkturer ha fortsatt att te sig relativt gynnsamma. Ungefär $^3/_4$ av detta års produktion av kemisk massa beräknades redan under förra hälften av mars ha blivit försåld; för den mekaniska massan blev orderstocken, procentuellt sett, till och med ännu större till följd av att produktionsinskränkningar måst företagas på grund av vattenbrist. En del pappersbruk ha även fått vidkännas besvärligheter förorsakade av vattenbrist. Från somliga håll klagas här även över trög ordertillgång. Läget på tidningspappersmarknaden har något ljusnat, ehuru prisläget ännu icke kunnat anses som tillfredsställande.

Livsmedelsindustrien har fått en från förra kvartalet reducerad konjunktursiffra. En tillbakagång hör här till det normala vid denna tid på året. Utom för bagerierna samt för bryggerierna har likväl även under detta kvartal mer än medelgod arbetstillgång kunnat noteras för samtliga till denna grupp hörande näringsgrenar. Den höjda maltskatten har sedan en tid verkat hämmande på omsättningen av öl och nödvändiggjort inskränkning av produktionen vid en del bryggerier.

Gynnsamma konjunkturer ha alltjämt redovisats från *textilindustriens* olika grenar; inom samtliga har under detta kvartal, liksom under det föregående, övertidsarbete förekommit. Under krisåren så vitt möjligt undertryckta behov av textilvaror ha uppenbarligen åter börjat att på allvar göra sig gällande. Jute- och linneindustrien framstår nu här som den allra mest gynnade.

För *läder-, hår- och gummivaruindustrien* har däremot den uppgång, som vid mitten av förra året kunde iakttagas, icke blivit bestående. Den under det sista kvartalet inträdande minskningen av konjunktursiffrorna för garverier och skofabriker har fortsatt. Även gummivarufabrikernas arbetstillgång har blivit mindre men är alltjämt mer än medelgod.

Inom gruppen *kemisk-teknisk industri* framträda fortfarande tändsticksfabrikerna med dålig arbetstillgång, medan konjunktursiffrorna för övriga grenar ytterligare något stigit från föregående kvartal.

Byggnadsverksamhetens konjunktursiffra har höjts, vilket kan tillskrivas konfliktens avveckling, men arbetstillgången kunde icke ännu där betecknas som medelgod. För rörlednings- och målerifacken synes läget ha varit mindre tillfredsställande än för murare och för träarbetare, vilka arbetargrupper av naturliga skäl i första hand erhållit sysselsättning vid arbetets återupptagande efter konflikten.

Registrerade sjukkassors verksamhet år 1932.

Enligt föreskrift i sjukkasselagen skall registrerad sjukkassa årligen upprätta och till tillsynsmyndigheten ingiva statistisk redogörelse för kassan och dess verksamhet. De sålunda erhållna uppgifterna ha lagts till grund för treårsberättelser över sjukkasserörelsen i riket, den senaste för åren 1925—1927.[1] Berättelse för treårsperioden 1928—1930 är för närvarande under utarbetande. För år 1932 ha redogörelserna gjorts till föremål för en preliminär bearbetning, varav här nedan meddelas vissa sammanfattningssiffror.

Registrerade sjukkassor och deras medlemmar. Hela antalet registrerade *sjukkassor* uppgick vid 1932 års slut till 1 218, av vilka 1 209 till dato (den $^{18}/_{4}$ 1934) avgivit slutlig statistisk redogörelse för år 1932. Antalet medlemmar i dessa kassor uppgick den 31 december 1932 till 1 081 552. Dessutom funnos 33 registrerade *fortsättningskassor* med 147 812 medlemmar. Förändringarna i fråga om kassornas antal och deras medlemsbestånd under åren 1928—1932 framgå av följande tablå, där samtliga uppgifter hänföra sig till den 31 december respektive år:

	Sjukkassor				Fortsättningskassor		
År	Hela antalet registr. kassor	Antal redovisade kassor	Antal medlemmar samtliga	Antal medlemmar därav kvinnor	Antal kassor	Antal medlemmar samtliga	Antal medlemmar därav kvinnor
1928	1 223	1 212	912 919	338 805	33	116 308	87 289
1929	1 217	1 207	967 800	361 316	34 [2]	125 201	40 781
1930	1 212	1 205	1 016 846	382 904	34 [3]	134 823	45 420
1931	1 223	1 199	1 058 129	404 426	33	144 999	50 923
1932	1 218	1 209	1 081 552	420 609	33 [3]	147 812	53 864

De redovisade medlemmarnas antal ökade under år 1932 i sjukkassorna med omkring 23 400. Medlemsökningen under året understeg betydligt siffrorna för åren 1929—1931. Utvecklingen sedan sekelskiftet belyses av efterföljande diagram.

Av sjukkassornas medlemmar voro år 1932 61·1 % män och 38·9 % kvinnor mot resp. 61·8 % och 38·2 % år 1931, medan i fortsättningskassorna medlems-

[1] Sveriges off. stat. Försäkringsväsen. Registrerade sjukkassor åren 1925—1927 (utg. 1929).
[2] Uppgifter saknas för 2 av dessa kassor.
[3] » » » 1 » » »

Antal sjukkassemedlemmar i riket vid slutet av åren 1900—1932.

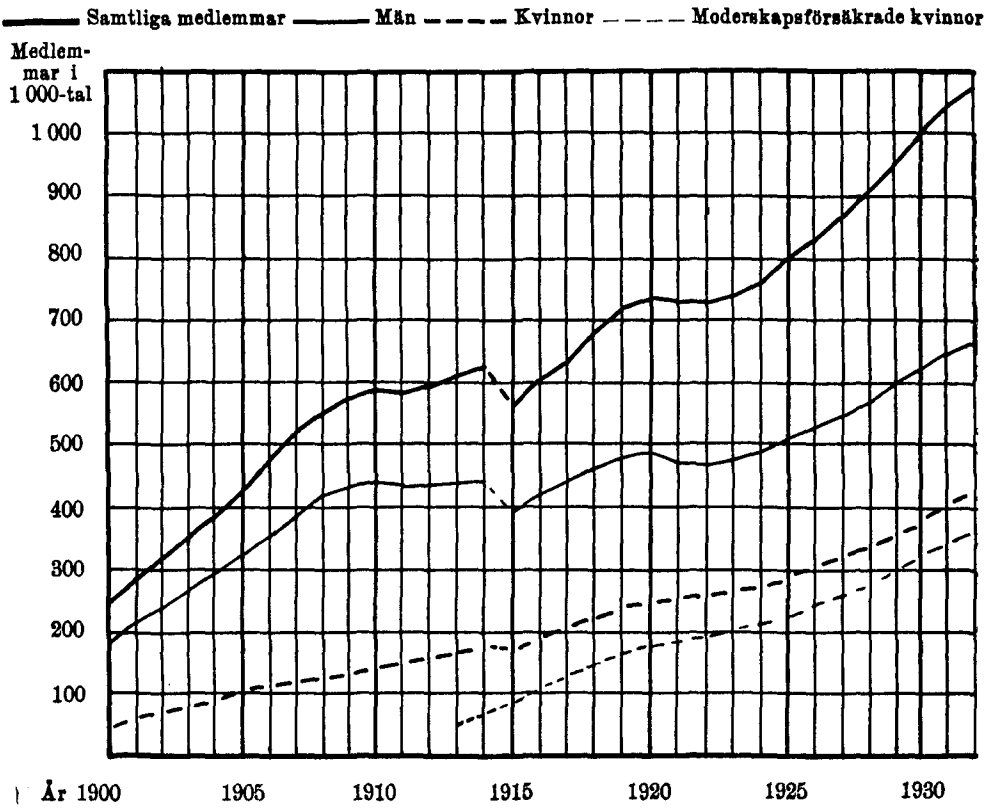

beståndet utgjordes av 63·6 % män och 36·4 % kvinnor, emot resp. 64·9 % och 35·1 % år 1931.

Hur verksamheten fördelade sig på sjukkassor av olika slag visar efterföljande översikt.

	Antal redovisade kassor	Medlemmar år 1932				
		Antal d. 31 dec.	Intagna under året	Döda under året	Avgångna i övrigt	Nettoökning i %
Lokala sjukkassor	1 156	581 695	30 914	6 921	17 913	1·1
därav i städerna	390	371 800	22 124	4 492	12 960	1·3
på landsbygden	766	209 895	8 790	2 429	4 953	0·7
Rikssjukkassor	53	499 857	43 390	3 883	24 326	3·1
Samtliga sjukkassor	1 209	1 081 552	74 304	10 804	42 239	2·0
Fortsättningskassor	32	147 812	10 615	859	6 395	2·3

Liksom föregående år har nyrekryteringen således varit avsevärt livligare i rikssjukkassorna än i de lokala sjukkassorna. Den lägsta relativa ökningen visa landsbygdens lokala kassor. I efterföljande diagram åskådliggöres netto-

Medlemsantalets ökning resp. minskning (÷) under åren 1916—1932.

Svart stapel = män. Grå stapel = kvinnor.

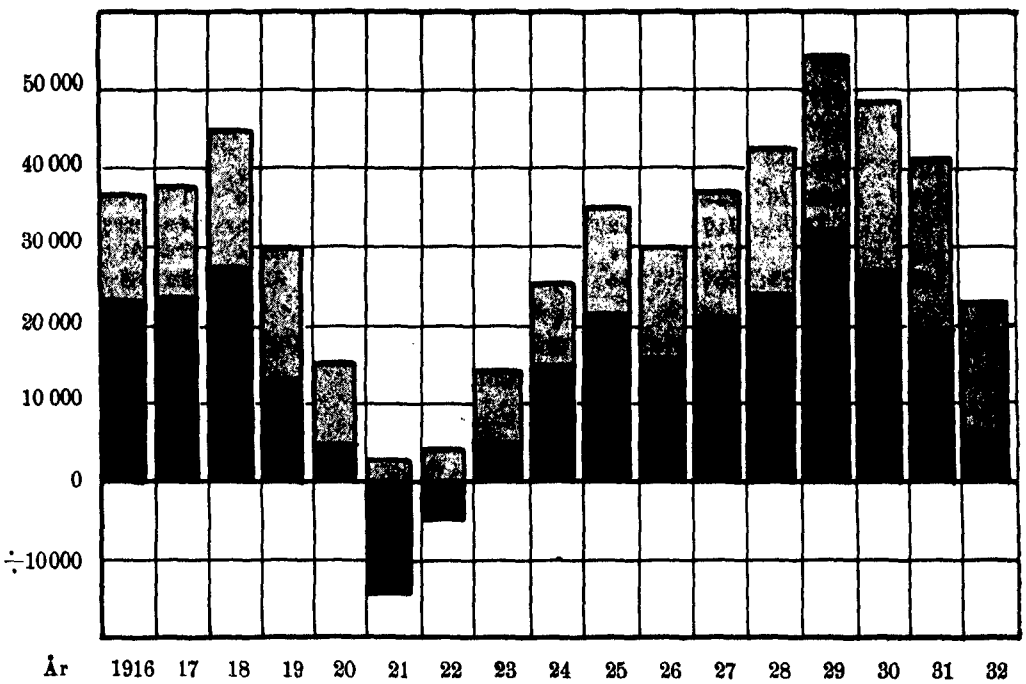

ökningen resp. minskningen i medlemsantalet i riket under åren 1916—1932 med fördelning på män och kvinnor.

Av hela antalet medlemmar år 1932 voro 36 999 samtidigt medlemmar i två eller flera registrerade sjukkassor (s. k. flermedlemmar).

Med hänsyn till tillförsäkrade förmåner fördelade sig medlemmarna vid slutet av åren 1928—1932 på följande sätt:

	1928	*1929*	*1930*	*1931*	*1932*
Sjuk- och begravningshjälp	707 887	744 115	778 767	793 904	803 813
Endast sjukhjälp	185 549	204 588	224 630	245 729	259 685
» begravningshjälp	19 483	19 097	18 449	18 496	18 054

De sjukförsäkrade medlemmarna voro således år 1932 sammanlagt 1 063 498. Sedan vederbörlig reduktion vidtagits i fråga om flermedlemmarna, återstå vid 1932 års slut 1 044 480 sjukförsäkrade *personer*.

Sjukdomsfrekvens. En översikt över antalet sjukdomsfall och sjukdagar, för vilka sjukhjälp utgått under år 1932 och närmast föregående år, lämnas i följande sammanställning.

		Antal sjukdomsfall	Antal sjukdagar	Sjukdomsfall per 100 medlemmar			Sjukdagar per 100 medlemmar			Sjukdagar per sjukdomsfall		
				Män	Kv.	Samtl.	Män	Kv.	Samtl.	Män	Kv.	Samtl.
Sjukkassor	1928	323 118	8 573 443	39·5	32·7	37·1	948·7	1 048·6	984·3	24·0	32·1	26·5
	1929	388 051	9 612 961	45·0	37·3	42·3	1 010·9	1 110·5	1046·7	22·5	29·8	24·8
	1930	383 271	10 049 450	42·2	34·7	39·5	998·0	1 099·9	1 035·0	23·7	31·7	26·2
	1931	484 847	11 286 144	51·3	41·5	47·7	1 082·2	1 160·5	1 111·1	21·1	28·0	23·3
	1932	420 298	10 965 532	43·3	34·6	40·0	1 007·0	1 106·7	1044·4	23·3	32·0	26·1
Forts.-kassor	1928	3 533	286 091	3·2	3·1	3·1	246·7	272·7	255·0	78·0	87·5	81·0
	1929	3 890	325 347	3·2	3·4	3·2	257·1	296·9	270·0	81·5	87·8	83·6
	1930	4 309	371 785	3·2	3·5	3·3	271·1	313·5	285·1	84·3	89·9	86·3
	1931	4 919	421 759	3·4	3·7	3·5	285·0	332·8	301·4	82·8	91·1	85·7
	1932	5 285	455 718	3·5	3·7	3·6	302·0	329·6	311·9	85·2	88·0	86·2

Frekvensen av sjukdomsfall och sjukdagar under år 1932 inom olika grupper av sjukkassor utvisas av följande tablå:

	Sjukdomsfall per 100 medlemmar			Sjukdagar per 100 medlemmar		
	Män	Kv.	Samtl.	Män	Kv.	Samtl.
Lokala sjukkassor	35·6	30·0	33·4	993·5	1 039·9	1 011·4
därav i städerna	35·5	29·9	33·0	1 071·8	1 103·8	1 085·7
på landsbygden	35·8	30·3	34·1	880·6	877·4	879·6
Rikssjukkassor	51·6	40·2	47·5	1 021·7	1 187·6	1 081·8
Samtliga sjukkassor	43·3	34·6	40·0	1 007·0	1 106·7	1 044·4

Frekvenstalen för de lokala sjukkassorna utvisa för år 1932 ingen större skillnad i sjukdomsfallsfrekvens för städer och landsbygd, varemot fallens varaktighet och därmed antalet sjukdagar är avsevärt större i städerna. Den ofta längre sjukhjälpstiden i stadskassorna är givetvis härvid av betydelse. Siffrorna utvisa därjämte en genomgående betydligt högre sjukdomsfallsfrekvens inom rikssjukkassorna än inom de lokala kassorna.

Inkomster och utgifter. Sjukkassornas inkomster och utgifter under redogörelseåret belysas av tablån å nästa sida, vari även medtagits jämförelsesiffror för åren 1928—1931.

Tablån utvisar för år 1932 i jämförelse med år 1931 i stort sett någon ökning av inkomsterna och minskning av utgifterna. Det ekonomiska resultatet av sjukkassornas verksamhet blev härigenom under år 1932 gynnsammare än under år 1931 i det att ett överskott å 783 478 kr. eller 2·5 % av inkomsterna uppstod emot under år 1931 ett underskott av 578 040 kr. eller 1·9 % av inkomsterna. Under åren 1928—1930 uppstodo överskott, motsvarande resp. 7·2, 2·6 och 4·4 % av inkomsterna.

Fortsättningskassorna, som icke ingå i ovanstående sammanställning, redovisade under år 1932 inkomster till ett belopp av 1 136 032 kr. mot 1 110 179 kr. föregående år med följande fördelning: regelbundna avgifter 687 610 kr. (664 829 kr.), uttaxerade bidrag 3 549 kr. (6 504 kr.), statsbi-

Inkomster	1928 kr.	1929 kr.	1930 kr.	1931 kr.	1932 kr.
Regelbundna avgifter	19 533 718	20 942 191	22 508 150	23 786 383	24 517 995
Uttaxerade bidrag	190 659	100 769	77 595	235 053	112 360
Statsbidrag	3 526 148	3 643 791	3 915 364	4 128 132	4 371 300
Kommunbidrag	426 602	426 615	471 206	585 319	523 846
Arbetsgivarbidrag	276 311	276 036	289 314	274 303	257 473
Räntor	1 445 600	1 485 724	1 495 289	1 478 127	1 529 939
Övriga inkomster	522 216	499 278	570 075	616 354	603 080
Summa	**25 921 254**	**27 874 404**	**29 326 993**	**31 053 671**	**31 915 993**
Utgifter					
Kontant sjukhjälp	18 642 273	21 220 052	22 431 190	25 459 239	24 761 803
Sjukhusvård	33 175	33 885	35 394	40 735	44 241
Läkarvård	468 919	517 122	546 485	611 784	611 990
Läkemedel	119 381	117 894	121 464	130 700	126 829
Moderskapshjälp	370 638	380 198	420 616	446 972	471 981
Begravningshjälp	1 318 575	1 472 996	1 467 051	1 617 356	1 489 150
Förvaltningskostnader	2 620 163	2 656 352	2 707 262	2 854 244	3 010 918
Övriga utgifter	471 027	266 272	294 714	470 681	615 603
Summa	**24 044 151**	**26 664 771**	**28 024 176**	**31 631 711**	**31 182 515**

drag 133 581 kr. (123 318 kr.), kommunbidrag 193 836 kr. (195 215 kr.), arbetsgivarbidrag 345 kr. (246 kr.), räntor 57 445 kr. (51 071 kr.) och övriga inkomster 59 666 kr. (68 996 kr.). Utgifterna belöpte sig till inalles 1 068 020 kr. (1 002 866 kr.), varav kontant sjukhjälp 876 435 kr. (800 501 kr.), sjukhusvård 1 038 kr. (567 kr.), läkarvård 3 305 kr. (3 109 kr.), läkemedel 1 299 kr. (1 230 kr.), förvaltningskostnader 97 687 kr. (109 348 kr.) och övriga utgifter 88 256 kr. (88 111 kr.).

Av kassornas utgifter för understöd hänför sig således huvudparten till understödsformen *kontant sjukhjälp*. Den genomsnittliga kontanta sjukhjälpen per medlem uppgick i sjukkassorna under år 1932 till 23·59 kr., medan motsvarande tal för åren 1928—1931 voro resp. 21·40, 23·11, 23·11 och 25·07 kr. Inom fortsättningskassorna var samma medeltal för år 1932 6·00 kr. och för åren 1928—1931 resp. 4·90, 5·19, 5·43 och 5·71 kr.

För bedömande av hur stor sjukhjälp sjukkassemedlemmarna i genomsnitt erhålla vid sjukdom meddelas följande siffror:

Kontant sjukhjälp i kr. i genomsnitt

År	per sjukdomsfall: lokala sjukkassor	riks sjukkassor	samtl. sjukkassor	fortsättn.-kassor	per sjukdag: lokala sjukkassor	riks-sjukkassor	samtl. sjukkassor	fortsättn.-kassor
1928	68·62	47·18	57·69	155·69	2·26	2·06	2·17	1·92
1929	66·11	44·46	54·70	160·71	2·32	2·08	2·21	1·92
1930	70·19	48·26	58·54	164·24	2·34	2·11	2·23	1·90
1931	65·08	42·64	52·55	162·54	2·37	2·13	2·26	1·90
1932	72·04	48·55	58·97	165·83	2·38	2·13	2·26	1·92

Under lång tid har inom sjukkassorna den kontanta sjukhjälpen per dag i stor sett befunnit sig i oavbrutet om ock långsamt stigande. Denna utveckling har fortsatt även under år 1932 vad de lokala sjukkassorna beträffar, medan däremot siffrorna i stort sett visa stillastående för övriga kassor.

Tillgångar och skulder. En översikt av sjukkassornas och fortsättningskassornas tillgångar och skulder i slutet av åren 1928—1932 lämnas i efterföljande sammanställning:

	Sjukkassor				Fortsättningskassor			
	Tillgångar, kr.		Skulder, kr.		Tillgångar, kr.		Skulder, kr.	
År	absolut	per medl.	absolut	per medl.	absolut	per medl.	absolut	per medl.
1928 . .	36 596 115	40·09	2 137 814	2·34	1 236 710	10·63	37 500	0·32
1929 . .	37 258 401	38·50	2 397 331	2·48	1 352 638	10·80	41 937	0·34
1930 . .	38 589 564	37·95	2 481 376	2·44	1 376 296	10·21	8 669	0·06
1931 . .	38 005 400	35·92	2 615 479	2·47	1 483 610	10·23	9 226	0·06
1932 . .	38 289 222	35·40	3 151 575	2·91	1 549 765	10·48	6 796	0·05

Sjukkassornas förmögenhet har således under år 1932 sjunkit med i runt tal 0·25 miljon kr., medan däremot fortsättningskassorna uppvisa en mindre ökning. Per medlem räknat utgjorde förmögenheten i sjukkassorna år 1932 32·49 kr. mot 33·45 kr. år 1931, motsvarande en nedgång av 2·9 %. Fortsättningskassorna hade år 1932 en förmögenhet av 10·44 kr. per medlem mot 10·17 kr. år 1931.

Moderskapsförsäkringen. Antalet sjukkassor, som meddelat moderskapshjälp, samt omfattningen av denna verksamhetsgren under 1932 och närmast föregående år framgår av följande tablå:

År	Antal kassor	Moderskapsförsäkrade kvinnliga medlemmar		Antal barnsbördsfall		Antal dagar med moderskapshjälp			Utbetald moderskapshjälp	
		Antal	I % av samtl. kv. medl.[1]	Hela antalet	Per 100 kvinnor	Hela antalet	Per 100 kvinnor	Per barnsbörd	I allt kr.	Per fall kr.
1928 . .	514	280 699	87·6	9 904	3·6	331 242	121·8	33·4	370 638	37·42
1929 . .	520	301 908	88·0	10 249	3·5	342 319	117·4	33·4	380 198	37·10
1930 . .	530	324 167	88·7	11 271	3·6	378 942	121·0	33·6	420 616	37·32
1931 . .	532	345 294	89·1	11 948	3·6	402 877	120·1	33·7	446 972	37·41
1932 . .	549	361 766	89·5	12 504	3·5	423 008	119·6	33·8	471 981	37·75

Antalet barnsbördsfall inom sjukkassorna har under år 1932 stigit jämfört med år 1931 med 4·7 %, d. v. s. i ungefär samma proportion, som antalet moderskapsförsäkrade kvinnliga medlemmar ökats under året.

[1] Härmed avses % av samtliga sjukförsäkrade kvinnliga medlemmar.

Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1933.

I enlighet med den resolution angående verkställande av levnadskostnadsundersökningar, som antogs vid den tredje internationella socialstatistiska konferensen i Genève i oktober 1926 och som bl. a. innehöll, att de olika länderna skulle publicera beräkningar över födoämnenas pris och näringsvärde, framläggas resultaten av dylika beräkningar för Sveriges vidkommande i följande redogörelse, som hänför sig till den genomsnittliga prisnivån år 1933 och utarbetats på samma sätt som de förut i denna tidskrift meddelade sammanställningarna (senast årg. 1933, sid. 241 ff.).

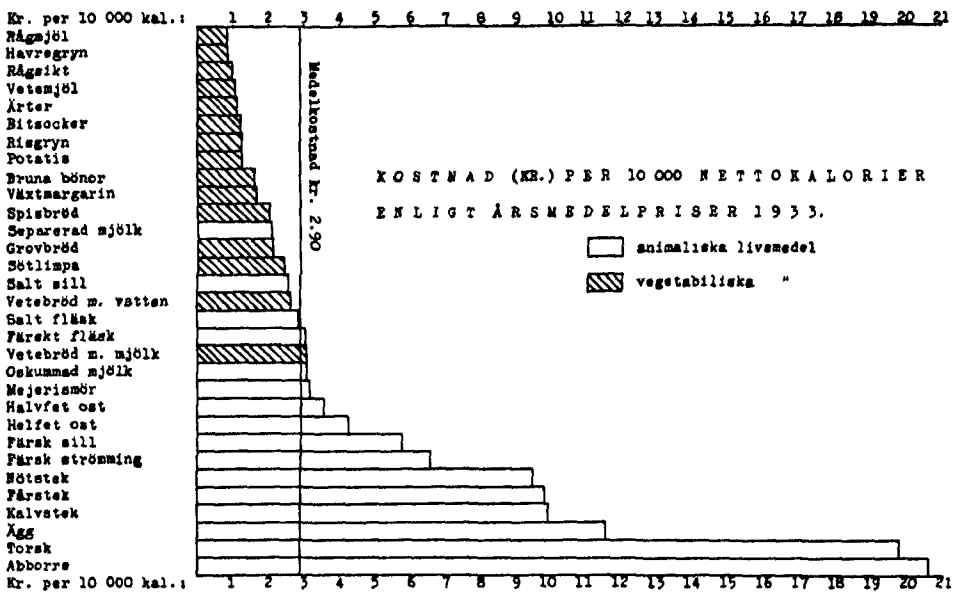

Såsom utgångspunkt för bedömandet av frågan, om ett varuslag är dyrt eller billigt i förhållande till sitt näringsvärde, kan användas medeldyrheten per 10 000 nettokalorier i en vanlig arbetarkost. Härvid har hänsyn icke kunnat tagas till andra omständigheter, som måhända väl motivera förekomsten i kosthållet av jämväl de här såsom dyra betecknade varuslagen, såsom deras äggviterikedom samt halt av vitaminer och för kroppen nödvändiga kemikalier. Kostens sammansättning bland bättre ställda arbetare och tjänstemän av lägre grad i städer och industriorter är i detalj utrönt genom socialstyrelsens hushållskostnadsundersökningar. Då bearbetningen av 1932/33 års material ännu ej slutförts, har man här även denna gång använt resultaten av 1923 års undersökning, enligt vilken kostnaden per 10 000 nettokalorier vid då rådande prisnivå uppgick till ej fullt 4 kr. Härvid har man tagit med i beräkningen samtliga födo- och njutningsämnen, alltså ej blott de i efterföljande tabell redovisade varuslagen, utan även en del artiklar med intet (exempelvis kaffe,

Näringsvärde, årsmedelpris (öre) och kostnad (öre)

	Varuslag (Kvantiteten är 1 kg, där ej annat angives)	Antal nettokalorier per enhet	Samtliga ombudsorter						Stockholm 1933	
			1913		1932		1933			
			Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.
1	Sammalet rågmjöl	*2 900*	22	*76*	24	*83*	24	*83*	23	*79*
2	Havregryn	*3 700*	36	*97*	39	*105*	32	*86*	37	*100*
3	Rågsiktmjöl	*3 220*	27	*84*	33	*102*	32	*99*	32	*99*
4	Vetemjöl	*3 360*	31	*92*	36	*107*	36	*107*	34	*101*
5	Gula ärter	*3 000*	31	*103*	31	*103*	33	*110*	30	*100*
6	Bitsocker	*3 920*	67	*171*	47	*120*	47	*120*	44	*112*
7	Risgryn	*3 400*	41	*121*	43	*126*	42	*124*	46	*135*
8	Potatis (5 liter)	*2 900*	28	*97*	44	*152*	36	*124*	41	*141*
9	Bruna bönor	*3 000*	48	*160*	47	*157*	48	*160*	47	*157*
10	Växtmargarin	*7 720*	135	*175*	125	*162*	127	*165*	128	*166*
11	Hårt, grovt spisbröd	*3 020*	41	*136*	62	*205*	61	*202*	64	*212*
12	Separerad mjölk (l)	*340*	6	*176*	7	*206*	7	*206*	8	*235*
13	Mjukt rågbröd, grovbröd	*2 180*	30	*138*	47	*216*	46	*211*	52	*239*
14	Sötlimpa	*2 400*	38	*158*	60	*250*	58	*242*	64	*267*
15	Salt sill	*1 550*	45	*290*	38	*245*	40	*258*	45	*290*
16	Vetebröd, bakat med vatten	*2 750*	43	*156*	74	*269*	72	*262*	68	*247*
17	Salt fläsk	*5 200*	140	*269*	147	*283*	148	*285*	170	*327*
18	Färskt fläsk	*4 700*	133	*283*	141	*300*	142	*302*	170	*362*
19	Vetebröd, bakat med mjölk	*2 800*	60	*214*	88	*314*	86	*307*	111	*396*
20	Oskummad mjölk (l)	*650*	14	*215*	20	*308*	20	*308*	23	*354*
21	Mejerismör	*7 720*	236	*306*	235	*304*	244	*316*	238	*308*
22	Halvfet ost	*3 060*	121	*395*	131	*428*	109	*356*	125	*408*
23	Helfet ost	*3 460*	164	*474*	175	*506*	147	*425*	172	*497*
24	Färsk sill	*1 060*	34	*321*	63	*594*	61	*575*	63	*594*
25	Färsk strömming	*900*	38	*422*	62	*689*	59	*656*	59	*656*
26	Nötkött, stek	*1 570*	122	*777*	163	*1 038*	148	*943*	150	*955*
27	Fårkött, stek	*1 910*	133	*696*	201	*1 052*	187	*979*	200	*1 047*
28	Gödkalvstek	*1 900*	131	*689*	206	*1 084*	188	*989*	182	*958*
29	Ägg (tjog)	*1 400*	159	*1 136*	170	*1 214*	161	*1 150*	172	*1 229*
30	Torsk	*450*	55	*1 222*	92	*2 044*	89	*1 978*	125	*2 778*
31	Abborre	*530*	75	*1 415*	115	*2 170*	109	*2 057*	128	*2 415*
32	Gädda	*430*	108	*2 512*	171	*3 977*	157	*3 651*	171	*3 977*

te, kryddor) eller relativt lågt näringsvärde i förhållande till sitt pris (exempelvis vissa grönsaker och konserver). Omräknas nyssnämnda kostnad efter prisnivån år 1933, erhåller man en genomsnittskostnad per 10 000 nettokalo-

per 10 000 nettokalorier för viktigare livsmedel.

Motala 1933		Malmö 1933		Växjö 1933		Göteborg 1933		Lidköping 1933		Falun 1933		Sundsvall 1933		Luleå 1933		
Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	
24	*83*	26	*90*	23	*79*	23	*79*	21	*72*	23	*79*	25	*86*	24	*83*	1
32	*86*	30	*81*	35	*95*	31	*84*	31	*84*	30	*81*	37	*100*	36	*97*	2
31	*96*	32	*99*	32	*99*	31	*96*	31	*96*	31	*96*	34	*106*	34	*106*	3
35	*104*	35	*104*	36	*107*	34	*101*	36	*107*	36	*107*	38	*113*	37	*110*	4
28	*93*	37	*123*	32	*107*	35	*117*	31	*103*	33	*110*	35	*117*	40	*133*	5
46	*117*	44	*112*	46	*117*	45	*115*	46	*117*	46	*117*	48	*122*	48	*122*	6
42	*124*	48	*141*	49	*144*	40	*118*	40	*118*	43	*126*	44	*129*	37	*109*	7
31	*107*	31	*107*	40	*138*	35	*121*	30	*103*	31	*107*	38	*131*	45	*155*	8
49	*163*	47	*157*	50	*167*	45	*150*	50	*167*	47	*157*	50	*167*	51	*170*	9
127	*165*	128	*166*	127	*165*	128	*166*	127	*165*	127	*165*	127	*165*	128	*166*	10
64	*212*	65	*215*	63	*209*	68	*225*	61	*202*	54	*179*	60	*199*	63	*209*	11
6	*176*	7	*206*	8	*235*	10	*294*	7	*206*	—	—	10	*294*	7	*206*	12
46	*211*	30	*138*	44	*202*	50	*229*	50	*229*	—	—	59	*271*	50	*229*	13
53	*221*	38	*158*	50	*208*	66	*275*	71	*296*	63	*263*	63	*263*	62	*258*	14
34	*219*	37	*239*	43	*277*	51	*329*	43	*277*	38	*245*	45	*290*	43	*277*	15
57	*207*	76	*276*	58	*211*	94	*342*	59	*215*	82	*298*	79	*287*	89	*324*	16
127	*244*	146	*281*	150	*288*	158	*304*	155	*298*	148	*285*	152	*292*	157	*302*	17
127	*270*	120	*255*	146	*311*	155	*330*	141	*300*	153	*326*	152	*323*	157	*334*	18
77	*275*	78	*279*	78	*279*	103	*368*	71	*254*	90	*321*	95	*339*	—	—	19
19	*292*	20	*308*	16	*246*	21	*323*	16	*246*	22	*338*	21	*323*	25	*385*	20
234	*303*	238	*308*	235	*304*	261	*338*	247	*320*	241	*312*	259	*335*	256	*332*	21
126	*412*	102	*333*	—	—	112	*366*	87	*284*	90	*294*	114	*373*	114	*373*	22
148	*428*	157	*454*	147	*425*	152	*439*	133	*384*	127	*367*	152	*439*	141	*408*	23
58	*547*	75	*708*	53	*500*	57	*538*	50	*472*	57	*538*	55	*519*	50	*472*	24
58	*644*	62	*689*	52	*578*	89	*989*	61	*678*	64	*711*	52	*578*	64	*711*	25
138	*879*	173	*1 102*	153	*975*	166	*1 057*	145	*924*	156	*994*	157	*1 000*	158	*1 006*	26
190	*995*	220	*1 152*	183	*958*	195	*1 021*	173	*906*	174	*911*	196	*1 026*	186	*974*	27
171	*900*	243	*1 279*	176	*926*	189	*995*	166	*874*	169	*889*	232	*1 221*	270	*1 421*	28
148	*1 057*	157	*1 121*	137	*979*	170	*1 214*	151	*1 079*	157	*1 121*	189	*1 350*	191	*1 364*	29
90	*2 000*	58	*1 289*	101	*2 244*	52	*1 156*	68	*1 511*	117	*2 600*	125	*2 778*	75	*1 667*	30
104	*1 962*	130	*2 453*	108	*2 038*	145	*2 736*	80	*1 509*	133	*2 509*	134	*2 528*	74	*1 396*	31
160	*3 721*	172	*4 000*	149	*3 465*	180	*4 186*	124	*2 884*	182	*4 233*	193	*4 488*	122	*2 837*	32

rier av 2·90 kr. mot 3 kr. under 1932. Tabellens uppgifter för samtliga orter enligt medelpriserna för år 1933 visa, att de medtagna varuslagen genom nämnda genomsnittskostnad, 2·90 kr., uppdelas i två grupper, den ena bestå-

ende av billigare, huvudsakligen vegetabiliska livsmedel, den andra av dyrare, animaliska. Av de vegetabiliska var endast vetebröd, bakat med mjölk, dyrare än genomsnittskostnaden, varemot av de animaliska endast separerad mjölk, salt sill och salt fläsk voro billigare. De i förhållande till näringsvärdet allra billigaste livsmedlen voro mjöl, gryn, ärter, socker, potatis och bruna bönor. Ihågkommas bör likväl, att mjöl och gryn merendels kräva en rätt kostsam beredning, innan de kunna tillgodogöras; deras prisbillighet i förhållande till övriga billigare varuslag, exempelvis margarin, bröd och separerad mjölk, är följaktligen till en del skenbar.

Skillnaden mellan de animaliska standardartiklarna inbördes är med avseende å kostnaden för 10 000 nettokalorier mycket större än mellan de vegetabiliska (jfr diagrammet å sid. 319). Näst efter fläsk i prisbillighet komma mjölk, smör och ost samt färsk sill och strömming.

I förhållande till näringsvärdet hör kött till de dyra varuslagen; ägg äro trots det sänkta priset ännu dyrare och färsk fisk (utom sill och strömming) allra dyrast. Hur dyra dessa sistnämnda livsmedel faktiskt äro i förhållande till sitt kalorivärde framgår måhända mera tydligt därav, att för att kostnaden per 10 000 nettokalorier skall sjunka till medelvärdet 2·90 kr., fordras ett pris för ägg av 41 öre per tjog, för torsk 13 öre, för abborre 15 öre och för gädda 12 öre per kg.

Inom de särskilda orterna är varuslagens ordning i allmänhet densamma som enligt riksmedeltalen, men en del karakteristiska undantag framträda dock, där prissättningen och därmed kostnaden per 10 000 kalorier avvika från den gängse. Ett relativt högt pris har i allmänhet verkat inskränkande på förbrukningen, ett lågt pris motsatsen; stark förbrukning har å andra sidan stundom medfört ytterligare prisreduktion och liten konsumtion prisförhöjning, beroende på att handelsomkostnaderna ofta ställa sig avsevärt billigare för en stor än för en liten artikel. Såsom exempel härå kunna anföras för de båda städerna Stockholm och Motala, att ärter, varav förbrukningen i dessa trakter är relativt stor, framstå som billigare än vad deras ordning enligt rikspriserna angiver. I Falun gäller detsamma om hårt bröd och i Malmö om mjukt rågbröd, varemot hårt rågbröd i Göteborg, ägg i Sundsvall och Luleå samt gödkalvstek i Malmö och Luleå äro dyrare än å övriga orter. I västra Sverige utmärkes Lidköping av låga priser på ost och på vissa fisksorter; i Norrland har Luleå de billigaste fiskpriserna.

Den ordning i prisavseende mellan varuslagen, som nu iakttagits för år 1933, rådde i stort sett även 1932. De mest framträdande förskjutningarna i ordningsföljden ha träffat havregryn och mjukt vetebröd, bakat med mjölk, vilka blivit jämförelsevis billigare, samt ärter och mejerismör, för vilka förändringen varit den motsatta. De absoluta priserna å flertalet varuslag ha sjunkit sedan 1932, men undantag bilda ärter, bruna bönor, margarin, salt sill, fläsk och smör, för vilka medelpriset legat högre 1933 än året därförut, samt sammalet rågmjöl, vetemjöl, bitsocker och mjölk, för vilka priserna varit i genomsnitt oförändrade.

Industrien i Sverige år 1932.

(Enligt kommerskollegii berättelse.)

De uppgifter rörande Sveriges industri under år 1932, som framläggas i förevarande berättelse, utvisa för industrien såsom helhet betraktad en fortsatt minskning av produktionsresultatet. Belysande för totalutvecklingen är en beräkning enligt vilken indextalet för industriens produktionsvolym, då 1913 års motsvarande produktion sättes lika med 100, för år 1932 utgör 136 mot 144 för år 1931, alltså en nedgång med 5·6 procent. Utvecklingstendensen är i regel nedåtgående beträffande exportindustrierna, medan en del av hemmamarknadsindustrierna ganska väl hävdat sin ställning.

Antalet redovisade arbetsställen uppgick för år 1932 till 14 296 och antalet av den vid dem sysselsatta personalen till 453 670, därav 52 727 tillhörande förvaltnings- och 400 943 arbetarpersonalen. Den använda primära drivkraften har uppgivits till 2 623 705 effektiva hästkrafter; härav nyttjades 330 103 för omedelbar maskindrift. Med inräkning jämväl av elektriska motorer uppgick den direkt använda drivkraften till 2 079 704 hästkrafter.

Tab. 1. Industriella anläggningar i Sverige år 1932.

Industrigrupper	Antal arbetsställen	Förvaltningspersonal	Arbetspersonal			Tillverkningsvärde			Effekt. hkr använda i omedelbar maskindrift
			Antal	i % av hela antalet	per arbetsställe	i miljoner kr.	i % av totalbeloppet	i kr. per arbetsställe	
Malmbrytning och metallindustri	2 898	19 655	118 988	29·7	41	983·5	24·8	339 386	631 545
Jord- och stenindustri	1 196	2 489	33 871	8·4	28	131·8	3·3	110 225	102 802
Träindustri	2 398	3 469	51 204	12·8	21	282·7	7·1	117 902	231 912
Pappers- o. grafisk industri	1 079	6 353	53 365	13·3	49	550·1	13·9	509 807	693 499
Livsmedelsindustri	4 249	6 720	42 425	10·6	10	1 026·7	25·8	241 634	201 706
Textil- och beklädnadsindustri	767	6 190	61 089	15·2	80	454·5	11·4	592 571	104 942
Läder-, hår- och gummivaruindustri	494	2 507	20 347	5·1	41	166·8	4·2	337 588	29 021
Kemisk-teknisk industri	387	2 661	12 477	3·1	32	186·6	4·7	482 067	52 134
Kraft-, belysnings- och vattenverk	828	2 683	7 177	1·8	9	191·1	4·8	230 830	32 143
Summa år 1932	**14 296**	**52 727**	**400 943**	**100·0**	**28**	**3 978·8**	**100·0**	**277 969**	**2 079 704**
» » 1931	14 722	52 740	430 070	100·0	29	4 355·8	100·0	295 872	2 083 743
» » 1930	14 610	51 508	454 716	100·0	31	4 939·1	100·0	338 063	1 955 976
» » 1929	14 272	49 762	453 244	100·0	32	5 143·3	100·0	360 374	1 869 548
» » 1928	14 031	47 430	438 532	100·0	31	4 713·7	100·0	385 951	1 785 746

Tab. 2. Industrien inom olika landsdelar och orter.

Län och städer	Antal arbetsställen	Antal industriarbetare	Medelfolkmängd	Antal industriarbetare på 1 000 inv.	Städer	Antal arbetsställen	Antal industriarbetare	Medelfolkmängd	Antal industriarbetare på 1 000 inv.
Stockholms stad	1 347	40 394	517 022	78	Borås	156	8 472	39 338	215
Stockholms län .	449	13 266	267 062	50	Hälsingborg .	151	6 546	56 990	115
Uppsala län . .	305	7 104	137 902	52	Eskilstuna . .	155	6 065	32 918	184
Södermanlands l.	511	13 419	187 922	71	Gävle	143	5 018	39 054	128
Östergötlands län	838	23 019	310 097	74	Örebro	147	4 684	38 077	123
Jönköpings län .	840	17 391	232 728	75	Jönköping . .	117	3 942	31 417	125
Kronobergs län .	378	7 664	155 183	49	Västerås . . .	68	3 941	30 781	128
Kalmar län . . .	601	11 679	231 472	50	Mölndal . . .	32	3 219	17 164	188
Gotlands län . .	111	1 692	57 594	29	Halmstad . .	77	2 798	24 359	115
Blekinge län . .	322	7 912	145 294	54	Uppsala . . .	111	2 795	31 025	90
Kristianstads län	675	9 985	246 702	40	Linköping . .	100	2 659	30 691	87
Malmöhus län .	1 246	40 104	513 249	78	Landskrona . .	58	2 466	18 768	131
Hallands län . .	348	7 061	150 878	47	Karlskrona . .	57	2 305	25 773	89
Göteb. o. Boh. l.	1 064	41 316	461 643	89	Karlstad . . .	96	2 124	21 223	100
Älvsborgs län .	762	29 386	314 678	93	Huskvarna . .	14	1 903	8 152	233
Skaraborgs län .	778	10 605	242 366	44	Sundbyberg .	27	1 851	8 785	211
Värmlands län .	492	16 434	271 040	61	Trollhättan .	36	1 782	14 985	119
Örebro län . . .	600	19 885	218 554	91	Nyköping . .	60	1 745	11 938	146
Västmanlands län	438	13 408	161 226	83	Uddevalla . .	45	1 742	15 350	113
Kopparbergs län	590	17 134	249 714	69	Södertälje . .	42	1 733	14 285	121
Gävleborgs län .	544	20 881	279 600	75	Lidköping . .	39	1 709	9 644	177
Västernorrl. län .	393	15 698	280 232	56	Lund	83	1 704	25 271	67
Jämtlands län .	181	2 337	135 399	17	Alingsås . . .	44	1 605	8 949	179
Västerbottens län	274	6 228	206 637	30	Trälleborg . .	50	1 497	13 105	114
Norrbottens län .	209	6 941	202 211	34	Kalmar . . .	59	1 443	20 226	71
Hela riket	**14 296**	**400 943**	**6 176 405**	**65**	Tidaholm . .	13	1 399	4 836	289
					Vänersborg . .	31	1 322	9 202	144
Därav städer m. mer än 1 000 industriarbetare:					Kristianstad .	49	1 316	14 052	94
					Västervik . .	40	1 296	12 559	103
					Söderhamn . .	33	1 127	11 572	97
					Varberg . . .	33	1 017	8 827	115
Stockholm . . .	1 347	40 394	517 022	78	Avesta	13	1 008	5 178	195
Göteborg	608	25 470	249 510	102	*Övriga städer*	1 779	31 937	434 991	74
Malmö	432	16 625	130 588	127	Samtliga »	**6 561**	**207 753**	**2 048 649**	**101**
Norrköping . . .	216	9 094	62 044	147					

Antalet arbetsställen har under året minskats med 2·9 procent och arbetarantalet med 6·8 procent, under det att förvaltningspersonalen och den för omedelbar fabriksdrift avsedda drivkraften hållit sig tämligen oförändrad. Antalet av arbetarpersonalen utgjorda arbetstimmar har beräknats till c:a 783 miljoner, vilket i förhållande till 1931 innebär en minskning med 8·8 %.

Industriens fördelning gruppvis och de olika gruppernas relativa betydelse belyses av tab. 1. Vad de vid fabrikerna anställda *arbetarna* beträffar, äro närmare uppgifter om dessas fördelning på olika industrigrenar att finna i efterföljande specialredogörelse rörande kvinnors och minderårigas användande inom industrien. Under rubriken *förvaltningspersonal* ha sammanförts fem personalgrupper med efterföljande antal anställda:

	1932		1931	
Företagsledare	6 444	(därav 134 kvinnor)	6 481	(därav 133 kvinnor)
Teknisk förvaltningspersonal	17 152	(» 658 »)	17 136	(» 559 »)
Kontorspersonal	22 860	(» 8 311 »)	22 842	(» 8 128 »)
Lagerbokhållare m. fl.	3 381	(» 794 »)	3 537	(» 834 »)
Resande i firmans tjänst	2 890	(» 40 »)	2 744	(» 39 »)

Industriens fördelning ortsvis åskådliggöres av förestående tab. 2. De viktigare städerna äro, som synes, i tabellen upptagna i ordningsföljd efter antalet redovisade industriarbetare. I förhållande till folkmängden har Tidaholm liksom föregående år hävdat sin ställning som Sveriges mest industrialiserade stad (289 industriarbetare per 1 000 inv.), närmast följd av Huskvarna (233), Borås (215) och Sundbyberg (211).

Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1932.

Enligt kommerskollegii industriberättelse, varav i det föregående ett referat lämnats, sysselsattes inom den svenska industrien år 1932 tillhopa 400 943 arbetare, mot 430 070 år 1931 och 454 716 år 1930. I vad mån kvinnor och minderåriga ingå i dessa siffror framgår av följande tablå:

	Antal			I % av hela antalet arbetare		
	1932	1931	1930	1932	1931	1930
Kvinnor, inalles	80 544	82 157	83 634	20·09	19·10	18·39
därav: vuxna	71 841	72 845	73 328	17·92	16·94	16·13
minderåriga	8 703	9 312	10 306	2·17	2·16	2·26
Män, »	20 199	24 469	29 186	5·04	5·69	6·42
Summa minderåriga	28 902	33 781	39 492	7·21	7·85	8·68
Hela antalet vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	**100 743**	**106 626**	**112 820**	**25·13**	**24·79**	**24·81**

Såsom av tablån framgår, har under 1932 antalet vuxna kvinnor absolut sett något minskats men relativt sett ökats, medan för de minderåriga minskning föreligger i båda fallen.

Av tabellen å nästa sida framgår, i vad mån olika län förete skiljaktigheter med avseende å förekomsten av kvinnor och minderåriga inom industrien. Deras sammanlagda antal var relativt taget störst i Älvsborgs län med 41·7 %, varefter följa Malmöhus län med 36·8, Göteborgs och Bohus län med 34·2, Stockholms stad med 34·0, Östergötlands län med 32·9 och Hallands län med 32·3. Sist kommer Norrbottens län med 6·1 %.

Inom industrien sysselsatta kvinnor och minderåriga i olika län år 1932.

Län	Hela antalet arbetare	Kvinnor (vuxna och minderåriga)		Minderåriga		Vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
Stockholms stad	40 394	12 288	30·4	2 397	5·9	13 748	34·0
» län	13 266	2 342	17·7	956	7·2	2 962	22·3
Uppsala län	7 104	1 145	16·1	444	6·3	1 481	20·8
Södermanlands län	13 419	1 756	13·1	1 182	8·8	2 761	20·6
Östergötlands län	23 019	6 325	27·5	1 877	8·2	7 569	32·9
Jönköpings län	17 391	2 862	16·5	1 253	7·2	3 802	21·9
Kronobergs län	7 664	751	9·8	819	10·7	1 403	18·3
Kalmar län	11 679	1 164	10·0	828	7·1	1 869	16·0
Gotlands län	1 692	147	8·7	53	3·1	187	11·1
Blekinge län	7 912	1 155	14·6	437	5·5	1 515	19·1
Kristianstads län	9 985	1 736	17·4	669	6·7	2 244	22·5
Malmöhus län	40 104	12 725	31·7	3 621	9·0	14 754	36·8
Hallands län	7 061	1 869	26·5	646	9·1	2 280	32·3
Göteborgs och Bohus län	41 316	12 337	29·9	3 327	8·1	14 148	34·2
Älvsborgs län	29 386	11 043	37·6	2 502	8·5	12 264	41·7
Skaraborgs län	10 605	1 933	18·2	628	5·9	2 437	23·0
Värmlands län	16 434	1 522	9·3	927	5·6	2 305	14·0
Örebro län	19 885	3 136	15·8	1 632	8·2	4 345	21·9
Västmanlands län	13 408	536	4·0	1 011	7·5	1 467	10·9
Kopparbergs län	17 134	844	4·9	819	4·8	1 630	9·5
Gävleborgs län	20 881	1 926	9·2	1 117	5·3	2 856	13·7
Västernorrlands län	15 698	519	3·3	929	5·9	1 414	9·0
Jämtlands län	2 337	156	6·7	85	3·6	238	10·2
Västerbottens län	6 228	210	3·4	434	7·0	641	10·3
Norrbottens län	6 941	117	1·7	309	4·5	423	6·1
Hela riket år 1932	**400 943**	**80 544**	**20·1**	**28 902**	**7·2**	**100 748**	**25·1**
» » » 1931	430 070	82 157	19·1	33 781	7·9	106 626	24·8
Medeltal för åren 1926—1930	432 649	79 726	18·4	39 011	9·0	108 483	25·1
» » » 1921—1925	356 787	65 775	18·4	34 991	9·8	91 272	25·6
» » » 1916—1920	398 944	67 856	17·0	48 587	12·2	104 238	26·1
» » » 1911—1915	357 147	62 361	17·5	46 515	13·0	96 219	26·9
» » » 1906—1910	328 012	57 138	17·4	44 461	13·6	89 409	27·3

Kvinnor och minderåriga utgöra tillsammans mer än hälften av arbetsstyrkan inom *textil- och beklädnadsindustrien* (73·3 %) samt dessutom inom följande till andra industrigrupper hörande yrkesgrenar:

Tobaksfabriker	83·2 %	Gummivarufabriker	63·0 %
Choklad- och karamellfabriker	80·8 »	Päls- och skinnvarufabriker	53·5 »
Fiskberednings- o. konservfabriker	71·9 »	Porslins- och kakelfabriker	52·6 »
Kartongfabriker o. annan pappersindustri	70·8 »	Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	52·1 »

Beträffande kvinnors och minderårigas användande i arbete inom olika industrigrenar meddelas detaljerade uppgifter i efterföljande tabell.

Kvinnors och minderårigas användande inom olika industrigrenar år 1932.

Yrkesgrupper	Hela antalet arbetare	Därav							
		kvinnor (vuxna och minderåriga)		minderåriga				vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
Egentliga fabriksarbetare									
1. *Malmbrytning och metallindustri*	**107 214**	**5 000**	**4·7**	**6 042**	**520**	**6 562**	**6·1**	**11 042**	**10·3**
Järnmalmsgruvor och anrikningsverk	4 611	8	0·2	57	—	57	1·2	65	1·4
Andra malmgruvor och anrikningsverk	865	4	0·5	22	—	22	2·5	26	3·0
Verk för framställning av järn o. stål	13 090	—	—	342	—	342	2·6	342	2·6
Verk för framställning av andra metaller	611	—	—	3	—	3	0·5	3	0·5
Järn- och stålmanufaktur	20 385	1 180	5·8	1 462	116	1 578	7·7	2 642	13·0
Mekaniska verkstäder	44 240	736	1·7	2 282	30	2 312	5·2	3 018	6·8
Skeppsvarv och båtbyggerier	5 602	1	0·0	207	—	207	3·7	208	3·7
Fabriker för elektriska maskiner	3 347	258	7·7	342	28	370	11·1	600	17·9
Fabriker f. elektr. apparater o. ledningar	5 292	1 650	31·2	330	214	544	10·3	1 980	37·4
Instrument- och urfabriker	1 295	82	6·3	102	6	108	8·3	184	14·2
Metallmanufaktur	6 141	626	10·2	758	94	852	13·9	1 384	22·5
Guld- och silvervarufabriker	1 275	442	34·7	76	30	106	8·3	518	40·6
Annan järn- och metallindustri	460	13	2·8	59	2	61	13·3	72	15·7
2. *Jord- och stenindustri*	**30 361**	**1 727**	**5·7**	**1 719**	**354**	**2 073**	**6·8**	**3 446**	**11·4**
Kolgruvor	992	1	0·1	1	—	1	0·1	2	0·2
Torvindustri	2 053	204	9·9	219	45	264	12·9	423	20·6
Brytning jämte grovhuggning av sten	8 887	8	0·1	76	1	77	0·9	84	0·9
Finare stenförädlingsindustri	1 839	5	0·3	64	4	68	3·7	69	3·8
Kalk- och kritbruk	1 528	6	0·4	12	—	12	0·8	18	1·2
Cementfabriker	843	13	1·5	27	—	27	3·2	40	4·7
Stengods- och lergodsfabriker	255	4	1·6	35	1	36	14·1	39	15·3
Tegelbruk	5 678	86	1·5	494	9	503	8·9	580	10·2
Porslins- och kakelfabriker	2 289	1 003	43·8	200	165	365	15·9	1 203	52·6
Glasindustri	4 655	386	8·3	561	129	690	14·8	947	20·3
Annan jord- och stenindustri	1 342	11	0·8	30	—	30	2·2	41	3·1
3. *Träindustri*	**48 959**	**676**	**1·4**	**4 423**	**112**	**4 535**	**9·3**	**5 099**	**10·4**
Sågverk och hyvlerier	31 018	35	0·1	2 960	9	2 969	9·6	2 995	9·7
Låd- och fanerfabriker	800	7	0·9	129	—	129	16·1	136	17·0
Snickeri- och möbelfabriker	14 699	315	2·1	1 123	55	1 178	8·0	1 438	9·8
Annan trävarufabrikation	2 442	319	13·1	211	48	259	10·6	530	21·7
4. *Pappers- och grafisk industri*	**41 700**	**6 809**	**16·3**	**1 784**	**959**	**2 693**	**6·5**	**8 548**	**20·5**
Pappersmassefabriker	14 349	11	0·1	229	1	230	1·6	240	1·7
Pappersbruk och pappfabriker	9 855	1 988	20·2	337	192	529	5·4	2 325	23·6
Kartongfabriker och annan pappersind.	5 839	3 866	66·2	266	631	897	15·4	4 132	70·8
Tapetfabriker	275	26	9·5	23	7	30	10·9	49	17·8
Grafiska anstalter	2 127	219	10·3	206	24	230	10·8	425	20·0
Boktryckerier	9 255	699	7·6	673	104	777	8·4	1 372	14·8
5. *Livsmedelsindustri*	**31 856**	**11 153**	**35·6**	**748**	**763**	**1 511**	**4·8**	**11 901**	**38·0**
Kvarnar	2 459	43	1·7	58	3	61	2·5	101	4·1
Stärkelsefabriker	382	—	—	1	—	1	0·3	1	0·3
Pressjästfabriker	182	1	0·5	15	—	15	8·2	16	8·8
Bagerier	4 967	1 705	34·3	141	78	219	4·4	1 846	37·2
Råsockerbruk (inkl. saftstationer)	2 804	41	1·5	4	—	4	0·1	45	1·6
Sockerraffinaderier	1 314	394	30·0	28	—	28	2·1	422	32·1

Yrkesgrupper	Hela antalet arbetare	Därav kvinnor (vuxna och minderåriga)		Därav minderåriga				Därav vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
Choklad- och karamellfabriker	4 056	3 220	79·4	59	509	568	14·0	3 279	80·8
Brännvinsbrännerier	709	—	—	—	—	—	—	—	—
Destilleringsverk	25	—	—	—	—	—	—	—	—
Bryggerier och mälterier	2 227	16	0·7	87	1	88	4·0	103	4·6
Fabriker för andra dryckesvaror	618	277	44·8	24	6	30	4·9	301	48·7
Tobaksfabriker	2 184	1 807	82·7	9	23	32	1·5	1 816	83·2
Mejerier	4 400	2 020	45·9	113	22	135	3·1	2 133	48·5
Margarin- och flottfabriker m. m.	657	162	24·7	25	4	29	4·4	187	28·5
Slakterier och charkuterier	2 197	270	12·3	60	3	63	2·9	330	15·0
Fiskberednings- och konservfabriker	1 570	1 031	65·7	98	103	201	12·8	1 129	71·9
Annan livsmedelsindustri	605	166	27·4	26	11	37	6·1	192	31·7
6. *Textil- och beklädnadsindustri*	**57 940**	**41 036**	**70·8**	**1 444**	**4 259**	**5 703**	**9·8**	**42 480**	**73·3**
Bomullsindustri: spinnerier	6 698	4 333	64·7	363	617	980	14·6	4 696	70·1
väverier	6 663	4 387	65·8	177	329	506	7·6	4 564	68·5
vaddfabriker	310	144	46·5	11	9	20	6·5	155	50·0
Linne-, hamp- o. juteindustri: spinnerier	968	681	70·4	26	65	91	9·4	707	73·0
väverier	1 399	952	68·0	61	82	143	10·2	1 013	72·4
drevfabr.	2	—	—	2	—	2	100·0	2	100·0
Ylleindustri: spinnerier	3 369	2 057	61·1	236	338	574	17·0	2 293	68·1
väverier	5 467	3 806	69·6	82	274	356	6·5	3 888	71·1
shoddyfabriker	95	34	35·8	—	—	—	—	34	35·8
Trikåfabriker	7 513	6 349	84·5	115	765	880	11·7	6 464	86·0
Band- och gardinfabriker m. m.	1 372	933	68·0	61	119	180	13·1	994	72·4
Repslagerier och bindgarnsfabriker	551	306	55·5	21	13	34	6·2	327	59·3
Sömnadsfabriker	15 156	13 113	86·5	111	1 409	1 520	10·0	13 224	87·3
Hatt- och mössfabriker	2 132	1 810	84·9	25	126	151	7·1	1 835	86·1
Färgerier och impregneringsfabriker	5 675	1 789	31·5	137	87	224	3·9	1 926	33·9
Annan hithörande industri	570	342	60·0	16	26	42	7·4	358	62·8
7. *Läder-, hår- o. gummivaruindustri*	**19 709**	**7 727**	**39·2**	**1 504**	**1 199**	**2 703**	**13·7**	**9 231**	**46·8**
Garverier	1 861	98	5·3	181	15	196	10·5	279	15·0
Päls- och skinnvarufabriker	971	483	49·7	36	60	96	9·9	519	53·5
Skofabriker	10 343	4 076	39·4	717	732	1 449	14·0	4 793	46·3
Gummivarufabriker	4 685	2 618	55·9	333	302	635	13·6	2 951	63·0
Annan hithörande industri	1 849	452	24·4	237	90	327	17·7	689	37·3
8. *Kemisk-teknisk industri*	**10 062**	**3 515**	**34·9**	**279**	**323**	**602**	**6·0**	**3 794**	**37·7**
Färg- och fernissfabriker	523	113	21·6	26	14	40	7·6	139	26·6
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	1 701	826	48·6	60	134	194	11·4	886	52·1
Konstgödningsfabriker	313	—	—	8	—	8	2·6	8	2·6
Kolnings- och trädestillationsverk	403	31	7·7	17	3	20	5·0	48	11·9
Krutbruk o. andra sprängämnesfabriker	932	377	40·5	5	27	32	3·4	382	41·0
Tändsticksfabriker	3 517	1 597	45·4	92	57	149	4·2	1 689	48·0
Annan kemisk-teknisk industri	2 673	571	21·4	71	88	159	5·9	642	24·0
9. *Kraft-, belysnings- o. vattenverk*	**8 391**	**107**	**1·3**	**75**	**—**	**75**	**0·9**	**182**	**2·2**
Elektricitetsverk	5 255	53	1·0	61	—	61	1·2	114	2·2
Gasverk	1 735	37	2·1	5	—	5	0·3	42	2·4
Vattenledningsverk	1 401	17	1·2	9	—	9	0·6	26	1·9
Summa egentliga industriarbetare	**355 692**	**77 750**	**21·9**	**17 968**	**8 489**	**26 457**	**7·4**	**95 718**	**26·9**
Lagerarbetare, chaufförer, kuskar m. fl.	45 251	2 794	6·2	2 231	214	2 445	5·4	5 025	11·1
Samtliga arbetare	**400 943**	**80 544**	**20·1**	**20 199**	**8 703**	**28 902**	**7·2**	**100 743**	**25·1**

Den industriella återuppbyggnadsverksamhetens läge i Förenta staterna.

Av förste aktuarien *Erik Sjöstrand.*

I. Den nya lagstiftningens avsedda permanens och tvångskaraktär samt reaktionen mot densamma.

Kodlagstiftningens omfattning. Med början av september 1933 bragtes det amerikanska näringslivet in under den nya industriella ordningen genom ikraftträdandet av den s. k. provisoriska överenskommelsen om återintagning av arbetare, vilket skedde i avvaktan på det fortgående kodifieringsarbetets fullbordan. Överenskommelsen skulle endast gälla till årets slut, då kodifieringen tänktes vara slutförd, men som väntat blev det nödvändigt att förlänga överenskommelsen för viss kortare tid, nämligen till den 1 maj 1934.

Det beräknas, att 20 miljoner inom industrien och affärslivet sysselsatta personer skola omfattas av kodsystemet. Av dessa hade i början av mars 1934 c:a 90 % underställts godkända koder. Till alldeles övervägande del arbetar alltså för närvarande den amerikanska industrien under kodsystemets regler. Bland utanför stående verksamhetsgrenar må erinras om så betydande grenar som järnvägsdrift, jordbruk, huslig tjänst, fria yrken (delvis) och arbete i det allmännas tjänst. Antalet under kodlagstiftningen arbetande uppgår därför på långt när icke till hela antalet yrkesutövare (»gainful workers»), som i 1930 års folkräkning redovisas med 49 miljoner, varav jordbruk 10·5 miljoner, transport och kommunikationer 3·8 miljoner, allmän tjänst 0·9 miljoner, fria yrken 3·3 miljoner, huslig tjänst 5 miljoner och kontorsarbete 4 miljoner. Till viss mindre del omfattas visserligen transport och kommunikationer samt kontorsarbete av kodsystemet, till övervägande delen dock icke. Slutligen får hänsyn tagas till att antalet arbetslösa i februari 1934 av American Federation of Labor beräknats uppgå till 11 374 000 personer, vilka äro att finna såväl inom de nyss angivna, utanför kodlagstiftningen fallande grupperna av yrkesutövare som bland de 20 miljoner, vilka tänkts skola omfattas av koderna.

Genom en våldsam agitation hade vid mitten av oktober i runt tal 2·2 milj. arbetsgivare med 14·3 milj. anställda förmåtts underteckna den provisoriska överenskommelsen. I fortsättningen har detta antal ytterligare ökats genom att den »Blå örnens» emblem och den för dess erhållande krävda förbindelsen även fått gälla som bevis för anslutning till kodsystemet. Visserligen medgavs redan den 21 oktober 1933 befrielse för smärre företag (högst 5 anställda) i samhällen med mindre än 2 500 invånare, men å andra sidan utvidgades i fortsättningen lagstiftningens obligatoriska tillämpningsområde högst väsentligt genom att koder fastställdes för så viktiga näringsområden som detaljhandeln i allmänhet (21 okt.), detaljhandeln med droger och kemikalier (21 okt.), damkonfektionen (31 okt.), motorbussar (31 okt.), kemiska tvätt- och färgerianstalter (8 nov.), pappers- och pappersmasseindustrien (17 nov.), filmindustrien (27 nov.), garagerörelsen (7 dec.), gummivaruindustrien (15 dec.), detaljhandeln med livsmedel (30 dec.), livsmedelshandeln en gros (4 jan.), engroshandeln i allmänhet (12 jan.), byggnadsverksamheten (31 jan.), kemiska industrien (10 febr.), transport vägledes (10 febr.), detaljhandeln med kol (14 febr.), tvättinrättningar (16 febr.), grafiska industrien

(17 febr.), dagspressen (17 febr.) och fiskerinäringen (26 febr.). Antalet godkända koder uppgick den 14 mars 1934 till 331.

NRA förklaras avsedd att vara permanent. Att efter en relativt så kort tidsperiod som ett halvt år mera definitivt värdesätta kodifieringsarbetet och den till grund för detta liggande lagstiftningen är naturligtvis icke möjligt. Detta är så mycket mindre möjligt som man numera vet, att det är fråga om en omläggning för framtiden av det amerikanska industri- och affärslivet. Detta medgavs av en av återuppbyggnadslagens upphovsmän, senator Wagner, redan vid förslagets behandling i senatens finansutskott, men av strategiska skäl skall det ha befunnits lämpligt att lägga huvudvikten på lagens kristidskaraktär.[1] Bekräftelse härå lämnades av presidenten i hans tal inför i Washington församlade representanter för kodstyrelserna den 5 mars 1934. Det verkliga syftet, yttrade han, med det nya system, under vilket NRA upprättats såsom medel för näringslivets reorganisation, vore icke endast att återställa välståndet. »Det var mycket mera djupgående. Reorganisationen måste bliva bestående för återstoden av vår livstid, så att vi aldrig mera tillåta de sociala förhållanden att existera, vilka läto stora delar av vår befolkning leva på en mot amerikansk tradition stridande nivå och som medgåvo orättvis fördelning (maldistribution) av förmögenhet och makt.»

Detta meddelande om avsikten att göra NRA permanent torde ha kommit som en överraskning för större delen av allmänheten. Den kände journalisten Mark Sullivan hade den 20 december 1933 ur »auktoritativ» källa kunnat meddela, att förslag icke komme att framläggas av regeringen om förlängning av den den 16 juni 1934 utlöpande befogenheten att ålägga licenstvång, vilket tolkades såsom en avsikt att efterhand avveckla lagstiftningen. Den i början av januari 1934 framlagda budgetberäkningen för finansåret $^{1}/_{7}$ 1934—$^{30}/_{6}$ 1935 upptog endast ett relativt begränsat belopp för kristidsutgifter och syntes utgå från förutsättningen av en återgång till normala förhållanden under en nära framtid. Visserligen hade presidenten i sitt budskap till kongressen den 3 januari talat om »en permanent omläggning av många av våra uppfattningar och följaktligen av många sociala och ekonomiska anordningar», men detta yttrande var alltför vagt för att kunna tolkas såsom någon avsikt att göra kristidslagstiftningen permanent.

I den konservativa pressen, till vilken brukar räknas 80 % av de amerikanska tidningarna, debatterades NRA:s framtid mycket livligt under januari och februari. Kunde det, frågade man sig, tänkas, att en institution, som grundade sig på arbetstidsförkortning, produktions- och prisreglering, med andra ord på monopolisering i viss mån av det ekonomiska livet, skulle bliva bestående vid återinträdet av normala tider. Med utgångspunkt från ett för kristidslagstiftningen gynnsamt utslag av högsta unionsdomstolen den 8 januari 1934 (ang. ett av staten Minnesota utfärdat hypoteksmoratorium) och en artikel i novembernumret av »The Harvard Law Review» fastslog Lippmann, att det, till den del NRA kunde tänkas fortleva, bleve nödvändigt att begränsa dess tillämpningsområde, omformulera dess syfte och grunda institutionen »på helt annan laglig basis». Ett högst värdefullt stöd erhöll denna mening av senator Borahs i kongressen väckta förslag om antitrustlagstiftningens återställande, vilket riktade sig mot själva livsnerven i NRA.

Efter presidentens tillkännagivande av avsikten att göra NRA i dess grunddrag permanent synes pressdiskussionen rörande detta ämne ha avstannat. Frågan överflyttas nu till det rent politiska planet och blir säkerligen en av huvudpunkterna i den republikanska kampanjen för innevarande års kongressval.

[1] Prof. Donald J. Sherbondy, College of Liberal Arts of American University, Washington Post 13 febr. 1934.

Måhända uttrycker prof. Moley, som bekant en av »hjärntrustens» ursprungliga medlemmar, den övervägande opinionen, när han inför en församling kyrkorepresentanter i New York den 4 mars 1934 uttalade, att ingen återgång vore möjlig, emedan det amerikanska affärslivet och jordbruket till så stor del redan ombildat sig efter presidentens uppfattning om en ny ordning. Ett uttalande bland andra från storindustriellt håll till förmån för lagstiftningens permanens är nu också att anteckna från ordföranden i Bethlehem Steel Corporation, Eugene G. Grace (februarinumret av »Scribners Magazine»). Denne konstaterar, att industrien under NRA uppnått en bättre position än vid något tillfälle alltsedan kriget och att, om också institutionen i början föreföll att vara »ett ovisst experiment», mången erfarenhet inhöstats, som kan förtjäna att bevaras för framtiden.

Ställningstagandet i princip för NRA får givetvis icke förväxlas med den som det synes allt bittrare kritik, som riktas mot särskilda delar av den nya lagstiftningen och i all synnerhet mot den bristfälliga tillämpningen. Denna sak kommer närmare att beröras i det följande.

Vid en överblick av den epok, som kodifieringens första halvår betecknar, faller först och främst i ögonen, med vilken mångfald av svårigheter övergången från ett hart när anarkiskt tillstånd till en begynnande lagstadgad ordning inom produktion och distribution varit förenad. Den slutliga gestaltningen av det näringsliv, som skall framgå ur omvandlingsproceduren, synes ännu icke kunna skönjas, gällande detta kanske alldeles speciellt den andel, som arbetarparten skall taga i den nya organisationen. Med avseende å den nya lagstiftningens verkningar på mera kort sikt, såsom ett medel bland andra för den ekonomiska återhämtningen, synes däremot yppa sig vissa möjligheter till en preliminär bedömning.

Lagstiftningens obligatoriska karaktär. Den fråga, som närmast framställer sig, är i vilken utsträckning det blivit möjligt att överflytta föreskrifterna i återuppbyggnadslagen och den härpå grundade kodlagstiftningen från papperet till verkligheten.

Bortsett från Ryssland torde kunna påstås, att den i Förenta staterna försökta uppgiften att på lagstiftningens väg genomföra en reglering av arbets- och löneförhållanden samt i viss mån även av pris- och produktionsförhållanden saknar motsvarighet i ett modernt industriland. Det korporativa systemet efter fascistiskt mönster har i princip uppbyggts på organiserad samverkan mellan parterna i det industriella arbetsförhållandet samt därjämte i viss mån kunnat stödja sig på bestående samhälleliga välfärdsanordningar. För det amerikanska näringslivet har däremot bristen på yrkesmässig och facklig organisation varit något speciellt utmärkande, av socialförsäkringens institutioner har endast den lagstadgade ersättningen eller försäkringen för olycksfall i arbete funnits införd, och fattigvården liksom sjukvården har huvudsakligen ansetts tillhöra välgörenheten eller den enskilda företagsamheten.

Av uttalanden i pressen och bland allmänheten synes framgå, att ingripandet på NRA-vägen ursprungligen snarare betraktats såsom en nödfallsutväg ur det ekonomiska krisläget än som inledningen till en ny industriell ordning. Åtminstone i teorien lämnar ju lagen själva frågan om tvångsmässig eller frivillig anslutning till systemet öppen för resp. industriers vidkommande, och i uttalanden från regeringshåll har man endast med största försiktighet vidrört detta ömtåliga spörsmål. Inför Aldine Club i New York riktade inrikesministern på tal om NRA enligt referat i New York Herald Tribune 9 febr. 1934 följande maning till de närvarande: »Co-operate voluntarily if you can, but co-operate you must, you must restrain yourself for the common good; you must fit into your proper place in the new social order; you must serve and no longer selfishly dominate.»

Intet tvivel kan råda därom, att uppmaningen till samverkan under den »Blå Örnens» emblem ursprungligen mötte en entusiastisk anslutning. Enligt traditionell amerikansk metod kunde regeringen till en början framgångsrikt vädja till offervilligheten och det ideellt likaväl som nationalekonomiskt betonade intresset av medverkan i återhämtningsprogrammet. Att det i verkligheten var fråga om ett inskridande på tvångets väg för arbetsförhållandenas reglering hölls mera i bakgrunden och torde först efter hand ha kommit att stå klart för affärsvärlden liksom för allmänheten. Detta är så mycket mera förklarligt, som den legala och konstitutionella befogenheten av ett tvångsinskridande var synnerligen omstridd, ända intill dess den 8 januari 1934 med knapp majoritet erhölls det förut omnämnda utslaget av högsta unionsdomstolen, vilket kunde åberopas för tvångsprincipen. I själva verket har regeringen länge fått hjälpa sig fram med provisoriska utläggningar, då det gällt att hävda inskridandets laglighet, exempelvis i fråga om företag med lokalt begränsat verksamhetsområde. Gentemot ett utslag av unionella distriktsdomstolen i Florida den 2 december 1933 gjordes sålunda bl. a. gällande, att avgiven förbindelse enligt provisoriska överenskommelsen (certificate of compliance) skapade en juridisk förpliktelse att efterkomma kod, som fastställts för vederbörande näringsgren. Ett uttryck för samma tankegång finner man i en av presidenten den 14 mars 1934 utfärdad förordning, enligt vilken entreprenad å beställning för regeringens räkning icke kan erhållas, med mindre sökanden genom skriftlig förbindelse förpliktat sig att efterkomma kod, som fastställts för vederbörande näringsgren, resp. den provisoriska överenskommelsen, därest kod ännu icke fastställts.

Skildrares intryck av lagstiftningens efterlevnad och första verkningar ute i landet. Nyss anförda förhållanden göra det förklarligt, att vederhäftiga skildrare kunnat efter företagna undersökningar i orterna påstå, att lagstiftningen icke blott på ett flagrant sätt överträtts, utan t. o. m. helt och hållet åsidosatts. George R. Leighton, tillhörande medarbetarstaben i Harpers Magazine, har i januarinumret 1934 av tidskriften i fråga publicerat resultatet av sina iakttagelser under en tio dagars resa genom de tätt befolkade industristaterna Connecticut, New York, New Jersey och Pennsylvania. Leighton har under resan besökt såväl smärre industriorter som större städer med 100 000 och fler invånare. Resultatet, som framgått ur samtal med arbetsgivare, anställda, sekreterare i handelskamrar och funktionärer i lokala kontrollnämnder, angives vara förkrossande för NRA. Det sammanfattas sålunda:

Andemeningen i och syftet med återuppbyggnadslagen och koderna trotsas öppet och i smyg.

Koderna överträdas, lämnas utan avseende och kringgås allmänt.

Den åsyftade löneförhöjningen göres om intet.

Uppökningen av arbetstakten vid försöken att kringgå kodrestriktionerna användes för att utpressa det mesta möjliga av arbetarna.

Farhågan för att minimilönen skulle bliva maximilön var välgrundad, ity att just detta inträffat.

Föreskrifterna om kollektiv förhandling och självständiga organisationer, i motsats till »company unions», lämnas antingen utan avseende eller eluderas.

Arbetarrörelsen är svag och har ringa inflytande på tillämpningen, och dess representanter gå ofta på kompromiss med industriledningen.

Arbetarnas tidigare förtroende till Roosevelt och till den nya ordningen har brustit, och de hysa fruktan för NRA, som betraktas såsom ett hot mot deras frihet och välfärd.

Lokala kontrollnämnder och funktionärer i NRA äro släpphänta och ineffektiva samt antingen intagna av fruktan för arbetsgivaren eller sympatiskt stämda för rent arbetsgivarvälde.

Stundom påträffar man fall, då andan och bokstaven i kodlagstiftningen efterleves. Sådana fall synas vara undantag.

Varje tanke på att industrien skulle utöva »självstyrelse» i lagens mening är absurd. Vinstmotivet sitter alltjämt fast i sadeln.

I detta sammanhang bortses från de grava anmärkningar författaren har att framställa mot tillämpningen i detalj av kodföreskrifterna. Typiskt för författarens allmänna inställning är hans uttalande, att NRA blivit ett instrument för arbetarklassens förtryckande, och han synes anse det hopplöst att med den nya lagstiftningens hjälp bekämpa den anda av rovlystnad, som alltjämt påstås prägla den amerikanska företagsamheten. Ledningen för American Federation of Labor beskrives som svag och korrumperad, dess representanter i orterna som »en sorglig samling utan ryggrad eller styrka». Minst lika drastisk var den kritik, som hördes från fristående fackföreningar och kommunistledaren Rober Minor vid det av NRA anordnade mötet för allmänheten i Washington under dagarna den 27 februari—3 mars 1934.

Likväl äro de exempel Leighton anför på att kodlagstiftningen råkat i totalt förakt varken många eller särdeles vägande; det rör sig mest om missbruk av föreskrifterna, vartill koderna själva onekligen giva anledning. Efter Washingtonmötet var pressen så gott som enig i uttalandet, att grundprinciperna för lagstiftningen i huvudsak lämnats oanmärkta, medan tillämpningen haft att utstå en desto skarpare kritik. Socialistiska partiets talesman vid tillfället, Louis Waldman, sade sig vilja stödja NRA-organisationen för vad den uträttat till avskaffande av barn- och hemarbete samt för etablerandet av principen om statlig reglering av arbetsvillkoren. I tillämpningen ansåg han emellertid, att lagstiftningen, som baserade sig på industriens frivilliga medverkan, misslyckats, för vilket han ville göra NRA-ledningen ansvarig.

Av helt annat slag är den likaledes på egna iakttagelser grundade granskning av den nya lagstiftningens verkningar, som nyligen i bokform publicerats av en erfaren journalist, James Remington Mc Carthy, under rubriken »The new pioneers». Denne författare har företagit en tre månaders resa av 2 000 svenska mils längd, sträckande sig över hela den amerikanska kontinenten. Hans syfte har uteslutande varit att bland olika samhällsklasser och på olika orter i land och stad utforska stämningsläget och uppfattningen vis-à-vis återhämtningsprogrammet i allmänhet och NRA i synnerhet.

De intryck denna tränade journalist hemfört från sin resa äro visserligen alltför rika och mångskiftande för att kunna sammanfattas till något totalomdöme. Icke heller kunna hans, som det synes, något trevande iakttagelser tillmätas någon som helst slutgiltighet, i betraktande av de växlingar situationen undergått och alltjämt undergår såväl stämningspsykologiskt som faktiskt. Med dessa reservationer har han dock ansett sig kunna i sammanträngd form meddela vad som framstått såsom mest utmärkande för läget inom de olika distrikt, i vilka landet ur geo- och näringspolitiska synpunkter plägar uppdelas.

Inom det bomulls- och tobaksodlande södra distriktet, omfattande sådana stater som North Carolina, Virginia och Georgia, yppades åtskilligt bekymmer från större odlares sida över tillverkningsskatten (enligt nya jordbrukslagen) och prisförhållanden, medan arbetarna i textil- och tobaksfabrikerna i allmänhet funno sig försatta i ett bättre läge än de haft sedan inbördeskrigets dagar. Det var, säger författaren, den första verkliga välståndsperiod Södern genomgått alltsedan 1860-talet. Lönelägets allmänna förbättring och avskaffandet av barnarbetet i fabrikerna bilda grunden till välståndet, om vars utsikter till varaktighet dock författaren icke vågar uttala sig. En mörk punkt bildar dock alltjämt barnarbetet i jordbruket.

Ett annat distrikt bildas av Tennessee-delen med dess stora vattenkraftsanläggning, varav beröras staterna Tennessee, södra Kentucky, norra Mississippi och Alabama, sydvästra Vir-

ginia och västra North Carolina. Detta distrikts välgång hänger framför allt på den under nya regimen med all kraft bedrivna, men ännu långt ifrån fullbordade vattenkraftsanläggningen och bildar alltså tillsvidare en obekant faktor.

Ett ur näringspolitisk synpunkt homogent område bildas av staterna Arkansas, Oklahoma, Texas, New Mexico och Arizona. Detta distrikt har framför allt kommit att lida av överproduktion och ödeläggande konkurrens inom oljeproduktionen, varav verkningarna annu icke övervunnits. Med petroleumkodens hjälp har dock kunnat åstadkommas vad som sedan lång tid eftersträvats, nämligen kvotsystem för råvarans framställning och reglering i övrigt av produktions-, pris- och löneförhållanden. Ett undantag bildar distriktets sydvästra del, där boskapsuppfödningen snarast tagit skada av den nya jordbrukspolitiken.

I California har vinodlingen i varje fall ställts på en säkrare basis genom förbudets avskaffande, liksom också humleodlingen i Oregon. San Fransisco, som sedan länge kommit att ställas i skuggan av Los Angeles, bereder sig på en ny uppsvingsperiod, tack vare vidsträckta byggnadsprojekt. I det hela beskrives läget i California såsom mycket tillfredsställande. Detsamma gäller nordväststaterna Oregon och Washington, liksom de delar av Idaho, Nevada och Utah, som kunnat draga fördel av guldhaussen. I de glest befolkade och fattiga trakter, som i övrigt bildas av sistnämnda stater ävensom av västra Colorado, Wyoming och Montana, betecknas däremot förhållandena såsom avgjort dåliga; här sätter man, på tämligen diffusa grunder, sitt hopp till silverinflation och bimetallism.

Kommer så det centrala farmarbältet, det betydelsefulla Middle West, som representeras av staterna North och South Dakota, Nebraska, nordöstra Colorado, Kansas, Missouri, Iowa, Minnesota, Wisconsin, Illinois, Indiana och delar av Kentucky. I dessa trakter kan man icke vänta, att NRA-politiken skall ses med alltför blida ögon och även jordbruksprogrammet väcker blandade känslor. Man har här att dragas med en depression, vars rötter sträcka sig tillbaka ända till 1920 och till krigstidens överspekulation i jordbruksvärden. Majoriteten motsätter sig extrema åtgärder av sådant slag som de av National Farm Holiday Association tid efter annan proklamerade farmarstrejkerna, och även om inflationskravet förklarar författaren meningarna vara delade.

I det stora industriområde, som sträcker sig från Illinois till New York och innesluter staterna Indiana, Ohio, Pennsylvania, Maryland, Delaware och New Jersey, säges läget vara synnerligen tillfredsställande, särskilt efter det oron lagt sig i kolgruvorna och stålverken. Industrien förefaller allmänt ha ryckt upp sig och uppsvinget vilar här på en säkrare grund än i Södern och Västern.[1]

Vad slutligen beträffar New-England-staterna, gingo dessa relativt oskadda ur depressionsperioden och förete nu de mest hoppfulla tecknen i hela landet.

Samma intryck har redaktören för den mot NRA övervägande kritiskt inställda veckotidningen »The Nation», O. G. Villard, fått under en resa, som han i februari och mars företagit genom norra industriområdet, delar av Middle West och fram till Pacifikkusten. Automobilindustrien arbetar under högtryck och har dragit med sig stålindustrien, kemiska industrien har ryckt upp sig liksom i östra staterna, textilindustrien reder sig bra, den lokala handeln har förbättrats o. s. v. Detta kan delvis bero på subsidiepolitiken för jordbruket, i någon mån på civil- och allmänna arbeten, men vid sidan härav gör han gällande, att en återhämtning av mera reellt slag är på väg. NRA beröres visserligen icke närmare av författaren, men tillräckligt upplysande för hans inställning till industriprogrammet är dock, att han med den högre undervisningens nödläge i Västern för ögonen ifrågasätter upprättandet av en »etisk kod» för universiteten, med minimilöner, organisationsrätt för lärarpersonalen m. m.

Reaktionen mot NRA. Det bör understrykas, att de här senast citerade två författarnas uttalanden gälla verkningarna av återhämtningsprogrammet i dess

[1] Hänför sig till tiden före den under mars 1934 frambrytande nya industriella oron i Michigan, Ohio m. fl. stater.

helhet, sålunda, förutom NRA, jordbrukshjälpen, hypotekslättnaderna, allmänna arbetena, inkl. vattenkraftsanläggningarna, likvideringen av de »infrusna» depositionerna, guld- och silverinköpspolitiken m. m. Att den sammanlagda verkan av dessa till sin omfattning enastående stödåtgärder blivit en kraftig upprycknning inom landets näringsliv, står utom allt tvivel — i synnerhet om man, såsom vanligen sker, jämför det nuvarande läget med förhållandena under de kritiska februari- och marsdagarna 1933.

Granskar man däremot närmare vad särskilt Mc Carthy har att meddela om de specifika verkningarna av NRA-programmet, skall man finna många exempel på att befolkningen ställer sig kritisk eller absolut likgiltig mot programmet. Detta förklaras i första hand därav, att NRA-planen, sådan den hittills kommit att utveckla sig, snarare ställer krav på uppoffringar av befolkningens stora massa än medför någon lättnad i dess existensvillkor. De förut i arbete anställda mera yrkeskunniga arbetarna, som icke kunnat draga fördel av minimilöneföreskrifterna, ha ofta fått vidkännas en minskning i sina löneinkomster, smärre och medelstora näringsidkare ha funnit sin existens hotad av de i skydd av kodlagstiftningen framträdande monopoltendenserna och konsumentintresset såsom sådant har icke kunnat undgå att bliva lidande på den med planen nödvändigtvis förenade prisstegringen. För konsumentintresset har *Consumers' Advisory Board* inom NRA gjort sig till en uppmärksammad tolk genom att den 4 mars 1934 med hot om avgång framtvinga offentliggörandet av en rapport, som skall visa, att under kodsystemet köpkraften icke hållit jämna steg med prisstegringen; ur fjorton koder anföras bevis på alltför höga vinster, obefogade prisökningar och monopolistisk priskontroll.

Ur mer allmän synpunkt har Hearst i ett radiotal den 11 mars 1934 riktat en ny, skärpt attack mot NRA såsom hinderlig för den ekonomiska återhämtningen. »Det förefaller som om, när helst affärslivet i nuvarande krisläge lyckats få huvudet ovan vattnet, så har NRA i allskön välmening skyndat sig att kasta ut en kvarnsten eller ett hoprullat blyrör som livräddningsboj och prompt fått det under vattnet igen.» Ett annat signifikativt symptom är, att Walter Lippmann i New York Herald Tribune omsider övergivit sin tveksamma inställning mot NRA och direkt angripit den däri nedlagda ekonomiska principen om köpkraftsökning. I tidningsnumret den 22 mars förklarar han teorien om depressionens övervinnande genom förkortad arbetstid och ökad lön vara falsk, även om det i enstaka fall av utsvettning kan vara önskvärt att höja arbetskostnaden. Det är, skriver han i tidningen den 13 mars, den monetära politiken, som frambragt den inträffade återhämtningen, medan kontrollen genom NRA och AAA (Agricultural Adjustment Administration) härvid haft föga att betyda.[1]

Den skarpaste kritiken mot NRA skall man emellertid finna i den radikala liksom i den i politiskt hänseende mer självständiga tidskriftslitteraturen, i veckotidningarna »The Nation» och »The New Republic» samt i månadstidskrifterna »Harpers Magazine» och på senaste tiden även »The Forum». Det är den hotande monopolismen och den med kodlagstiftningens hjälp frambragta prisstegringen å industriprodukterna, som på dessa håll framför allt får tjäna som anklagelsematerial. Den förstnämnda tidningen är närmast böjd att betrakta kapitalismen som »en obotlig recidivist, vilken är ur stånd att låta sig reformeras». Efter mötet med kodstyrelserna i början av mars tecknar den bilden av »en återhämtningsmaskin, som stannat i vägkorsningen, med en köpstrejks fruktansvärda lokomotiv visslande på avstånd». The New Republic förklarar det numera vara tillräckligt ådagalagt, att presidenten icke kan överlämna kontrollen över prisbildningen till affärslivet självt. För att produktionen skall kunna ökas, måste försäljningens volym ökas, men detta förhindras genom att industrien icke vill frångå sin vana att stegra

[1] Rörande diskussion av härmed sammanhängande spörsmål, se nedan sid. 340 ff.

sina priser utöver den punkt, där inkomstökningen för arbetare, tjänstemän och jordbrukare ännu har något verkligt värde. Industrien rör sig sålunda, menar tidningen, i en circulus vitiosus, som icke för ut ur depressionen.

Vid årsskiftet skrev Louis M. Hacker i Harpers Magazine, att den nya regimen misslyckats i att få till stånd den önskade utjämningen mellan priser på jordbruks- och industriartiklar liksom mellan arbetslöner och priser samt att den, i stället för att avbalansera klassmotsättningarna, skärpt desamma. Samtidigt väckte John T. Flynn åtskilligt uppseende genom att i Forum få införd en artikel med den aggressiva rubriken »Scrap the NRA!», vari bl. a. förklarades, att om producenterna i en viss industri medgivas sammansluta sig till en vattentät organisation samt fastställa priser och begränsa produktionen, de i själva verket givas lagstiftningsmakt i frågor berörande befolkningens fundamentala rättigheter.

Det bör anmärkas, att de senast anförda två artiklarna datera sig från en tid, då den senast tillgängliga statistiken (från nov. 1933) rörande industriell produktion, arbetstillgång, utbetald lönesumma m. m. angav en tillbakagång, för vilken det låg nära till hands att göra just NRA ansvarig.

Belåtenheten med NRA är huvudsakligen att finna bland storindustrins och den organiserade varuhandelns företagare, vidare bland de lägst avlönade arbetarna och slutligen givetvis också bland det icke ringa antal, som genom återintagning i arbete beretts en anständig bärgning.

Man finner därför, vid en sondering försöksvis av den rådande stämningen, att de uppriktiga beundrarna av NRA i själva verket befinna sig i avsevärd minoritet inom befolkningen. Att så blivit fallet är delvis en nödvändig följd av lagstiftningens eget, på en rättvisare inkomstfördelning inriktade syfte, delvis åter en följd av den mot lagstiftningens anda och mening stridande tillämpning, som efter allt att döma föreskrifterna i många fall erhållit.

Att på dessa grunder en allvarlig reaktion inträtt i folkstämningen låter sig icke förneka. General Johnson erkände det öppet inför det till 27 februari inkallade mötet i Washington, då han i radio förkunnade, att »Blå Örnens» flykt kommit att stäckas på senaste tiden («it has lagged somewhat of late»). Man har i Förenta staterna använt den hittills oprövade metoden att för tillämpningen av en i näringslivet så djupt ingripande lagstiftning som återuppbyggnadslagen vädja till den enskildes godvilliga medverkan. »Det är mig veterligen första gången», uttalade presidenten inför mötet med kodstyrelserna den 5 mars, »som hela folket i detta land gjorts delaktigt i tillämpningen av en lag.»

Den nya metoden har icke befunnits ofelbar, såsom nogsamt framgick såväl av presidentens förmaningar som av general Johnsons till en kritisk publik riktade försvars- och strafftal. Mänskligt att döma, erbjuder sig för regeringen i dylikt läge intet annat val än att framgå med den yttersta stränghet i tillämpningen och att såsom sista utväg hålla öppen den möjlighet lagen erbjuder till inskridande på licenstvångets väg, med alla därur härflytande konsekvenser. Det togs också i pressen ad notam, att general Johnson inför kodstyrelsemötet varnade med »att man ännu endast skådat början».

II. Resultat ifråga om återanställning och köpkraftsökning t. o. m. februari 1934.

NRA:s dubbla syfte. NRA har det dubbla syftet att dels tjäna som led i det allmänna återhämtningsprogrammet, dels vara ett medel för genomförandet av en reorganisation på lång sikt av det amerikanska näringslivet. Enligt sakens natur måste det möta de största svårigheter att med varandra förena dessa bägge syften. Man genomför icke, har det sagts, reorganisation av en armé under pågående fält-

tåg, utan att dess slagkraft därav tager skada. På denna punkt har kritiken satt in med den största skärpa, och det har gjorts gällande, att å ena sidan återhämtningen blivit lidande på dess hopkoppling med en mängd omtvistade sociala spörsmål, å andra sidan ett ur många synpunkter önskvärt reorganisationsarbete hastigen satts i verket under en svår kristid och därigenom kommit att behäftas med en improvisations alla svagheter.

I denna kritik finnes utan tvivel mycket, som förtjänar beaktande. Man får emellertid icke förbise, att ett tvångsläge förelåg i så måtto, att en strukturell omgestaltning krävdes såväl i samhällsordningens som den allmänna välfärdens intresse och att, enligt en i Amerika vida utbredd uppfattning, omgestaltningen gällde såsom förutsättning för det ekonomiska tillfrisknandet. Återhämtningen ansågs ha många direkta beröringspunkter med det strukturella motivet, varpå man fann bevis i den ödeläggande och under illojala former uppträdande priskonkurrensen med åtföljande utsvettning och underbetalning av arbetskraften, den härmed sammanhängande bristen på legitim samverkan mellan näringslivets intressenter, inklusive arbetarna, den ofta planlösa produktionen, särskilt av industriella råvaror och jordbruksprodukter m. m. Sammanknytningen av de bägge motiven kommer kanske tydligast till uttryck i kravet på arbetstidens förkortning i det dubbla syftet att nedbringa arbetslösheten och utöka den totala lönesumman. »Köpkraftens» ökning framstår som det enklaste och mest konkreta uttrycket för vad NRA närmast åsyftade, ekonomiskt likaväl som socialt.

Frågan om NRA:s uppgift inom allmänna återhämtningsprogrammet. I en föregående rapport har framhållits, att NRA:s uppgift som led i det allmänna återhämtningsprogrammet icke kan sägas bliva uppfyllt med mindre en avsevärd och varaktig produktionsökning inträder.[1] Detta förtjänar understrykas och det bör framhållas, att den upplysta meningen i Förenta staterna med spänt intresse följer utvecklingen av produktionskurvan. Man är fullt medveten om, att det välfärdsprogram, som NRA representerar, icke låter sig realisera på basis av en så starkt nedsatt produktions- och levnadsstandard, som rådde för ett år sedan. Bakslaget på sensommaren och hösten 1933 betraktades därför som en ytterligt allvarlig sak, och dess betydelse för NRA:s närmaste syfte, nämligen förbättrad arbetstillgång, framstod tydligt nog i den mer än säsongmässiga ökningen av arbetslösheten under november.

Att märka är emellertid, att NRA rimligen icke kan påbördas något primärt ansvar för produktionsutvecklingen, och i höstens bakslag med dess efterverkningar på arbetsmarknaden kan, såsom i en föregående rapport framhållits, organisationen icke anses ha någon skuld.[2] I en del kretsar, som ha en centralpunkt i den livligt verksamma och inflytelserika Committee for the Nation, synes man vilja utdöma NRA såsom led i återhämtningsprogrammet och lägger i stället uteslutande vikt på den monetära politiken, ja betraktar t. o. m. NRA såsom ett allvarligt hot mot det ekonomiska återställelsearbetet. I själva verket har också alltmera anslutning vunnits för den uppfattningen, att det är den med dollardevalueringen såsom hävstång åvägabragta reflationen, som varit den framdrivande kraften för återhämtningen sedan ett år tillbaka. Detta utvecklades den 22 mars 1934 av Morgans kompanjon mr Leffingwell inför Academy of Political Science i ett anförande, som av den mot presidentens penningpolitik eljest kritiskt inställda New York Herald Tribune förklaras vara det kanske mest lysande försvar för denna politik, som framförts. J. Pierpont Morgan själv hade redan i april 1933 offentligt givit sin anslutning till presidentens monetära åtgärder, inkl. guldexportförbudet.

Med allt erkännande av den monetära faktorns betydelse som framdrivande kraft behöver man emellertid icke frånkänna NRA varje uppgift inom återhämtnings-

[1] Soc. Medd. årg. 1934, sid. 24. — [2] Soc. Medd. årg. 1934, sid. 17.

programmet. Inför en missuppfattning, som ofta möter hos amerikanska författare och som speciellt härleder sig ur köpkraftsökningens påstådda neutralisering genom höjda priser som följd av kodlagstiftningen, synes det vara av största vikt att klargöra detta spörsmål. Detta sker bäst under hänvisning till föreliggande statistiska uppgifter rörande produktion, sysselsättning, utbetalt lönebelopp, priser m. m.

Produktionsindex och de på denna direkt inverkande faktorerna. Den bästa indexberäkningen av den industriella produktionens volym i Förenta staterna är den, som utarbetas av Federal Reserve Board. Efter en ändring 1927 av metoderna för indextalets upprättande grundar sig detta på 60 enskilda serier gällande c:a 35 industrier samt direkt eller indirekt representerande 80 % av landets hela industriella produktion. Den förnämsta anmärkning, som kan riktas mot beräkningen, är, att tillverkningen av industriella halvprodukter tillmätes en relativt större betydelse än tillverkningen av helprodukter. Den innesluter sålunda uppgifter om produktionen av stålgöt, men icke av andra maskiner än automobiler och lokomotiv; likaså innefattas uppgifter från textilindustrien, men icke från konfektionsindustrien. Detta är ägnat att accentuera växlingarna i indextalet, emedan produktionen av halvfabrikat icke förlöper lika jämnt som tillverkningen av konsumtionsfärdiga artiklar. En annan bristfällighet, som synes inverka på totalindextalet i enahanda riktning, utgöres av livsmedelsproduktionens otillräckliga representation; av livsmedelsindustrierna äro endast medtagna köttpackningen, sockerraffinering och vetemjölstillverkningen.

Enligt uppgift från Federal Reserve Board's statistiska avdelning är emellertid avsikten att komplettera statistiken genom upptagande av bl. a. mejeriprodukter, elektrisk kraft såsom mätare å verksamheten inom kraftindustrien m. m.

En annan, mera formell anmärkning, som kan riktas mot nuvarande index, är, att den grundar sig på genomsnittliga produktionen per dag under 1923—1925 såsom en slags normalproduktion. Då index angives i procent av angivna genomsnittsproduktion, bibringas man den föreställningen, att indextalet 100 skulle beteckna en normal produktion i närvarande tid. Huru missledande detta är, finner man därav, att amerikanska folkmängden under tioårsperioden 1920—1930 tillväxte med 16·1 % och i det närmaste samma tillväxtprocent kan anses gälla för tioårsperioden 1924—1934. Följaktligen borde siffran för basproduktionen höjas med ett motsvarande procenttal för erhållande av en normal produktion per huvud av befolkningen på basis av 1923—1925 års produktions standard. Ytterligare synes hänsyn böra tagas till viss normal ökning av produktionen såsom uttryck för en skälig ökning av välståndet och kapitalbildningen.

Detta gör, att en avsevärd reduktion borde ske av det nu publicerade indextalet, för att detta skulle kunna anses angiva avvikelserna från en produktionsvolym med anspråk på normalitet.

Går man därpå att granska Federal-Reservestyrelsens efter säsongväxlingar justerade produktionsindex per månad av det gångna året och för innevarande års två första månader, finner man följande:

Justerad produktionsindex

1933												1934	
jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.
65	63	60	66	78	92	100	91	84	77	72	75	78	81

I denna serie avspeglar sig tydligt verkningarna av sammanbrottet på börserna och råvarumarknaderna i juli 1933, vilket, som det synes med fog, av en växande opinion i väsentlig mån tillskrives en vid tiden ifråga företagen omläggning av

dollarpolitiken. Botten nåddes i november, då hela den under våren vunna ökningen var på god väg att utplånas, en för hela återhämtningspolitiken i högsta grad kritisk situation.

Lika välgrundat synes det antagandet vara, att det i december 1933 inträdda konjunkturomslaget kan spåras tillbaka till den i november försöksvis inaugurerade nya dollarpolitiken såsom primus motor.

I de anförda produktionssiffrorna synes det däremot knappast vara fog att direkt spåra inverkningar av NRA-politiken. Liksom denna icke kan göras ansvarig för konjunkturnedgången juli—november, så har den heller icke någon andel i den följande uppgången. Att märka är nämligen, att återintagningen av arbetskraft och den därpå beroende köpkraftsökningen enligt NRA-planen, såsom i en föregående rapport framhållits, kunde anses avslutad redan med oktober månad.[1] Någon extra stimulans för näringslivet kunde alltså i fortsättningen icke utgå från NRA.

Det direkta inflytande, NRA utövat i detta sammanhang, belyses däremot av arbetsministeriets statistik över antalet inom vissa yrkesgrupper sysselsatta arbetare och det sammanlagda lönebeloppet.

Den skenbart kritiska ställningen för NRA vid årsskiftet. De av arbetsministeriet månadsvis publicerade indextalen (basår 1926 = 100) rörande sysselsättningsgrad och utbetald lönesumma grunda sig på fortlöpande uppgifter, som inhämtas från förädlingsindustrien, gruvdrift och annan extraktiv industri, samfärdsel, kraft- och belysningsverk, handel, varulager och kontorsarbete, hotellrörelse, bank- och försäkringsrörelse samt byggnadsverksamhet. För förädlingsindustriens del uppgives indextalet representera omkring halva antalet inom denna industrigrupp anställda arbetare. Uppgifterna hänföra sig till förhållandena under en vecka i mitten av resp. månader.

De i det följande meddelade månadstalen för 1933 och jan.—febr. 1934 begränsa sig till förädlingsindustrien, som kan anses mest representativ dels på grund av det stora antalet av uppgifterna omfattade arbetare, dels på grund av industrigruppens känslighet för konjunkturläget.

	1933												1934	
	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.
Sysselsättningsindex	56·6	57·5	55·1	56·0	58·7	62·8	67·8	71·6	78·9	74·0	71·4	70·1	69·8	73·5
Löneindex	35·8	36·4	33·4	34·9	38·9	43·1	46·5	51·9	53·8	53·6	50·8	49·8	49·4	55·6

Dessa siffror skulle, därest de meddelades utan kommentarer, angiva en ganska allvarsam ställning för NRA vid årsskiftet. Som utgångspunkt för en uppskattning av planens verkningar på arbetsmarknaden kunde det synas lämpligt att välja augustisiffran eller septembersiffran. Vid mitten av augusti hade koder börjat att träda i kraft för bomullstextilindustrien, skeppbyggnads- och varvsindustrien, ylletextilindustrien, elektriska industrien samt dam- och barnbeklädnadsindustrien, sammanlagt omfattande i runt tal en miljon arbetare. Vid september månads mitt hade ett ytterligare antal koder trätt i kraft och dessutom den provisoriska överenskommelsen, varigenom antalet berörda arbetare mångdubblats.

Vare sig augusti- eller septembersiffran väljes som jämförelsepunkt, finner man lägre indextal för såväl sysselsättning som utbetald lönesumma vid årsskiftet. Detta skulle m. a. o. betyda, att NRA icke varit i stånd att vidmakthålla det förbättrade läge på arbetsmarknaden, som redan kommit till stånd vid tiden för de första kodernas ikraftträdande, och ännu mindre det, som uppnåtts genom kam-

[1] Soc. Medd. årg. 1934, sid. 14.

panjen för den provisoriska överenskommelsens genomdrivande. Vid det av NRA i slutet av februari 1934 anordnade publika mötet i Washington förelåg som senaste uppgift januarisiffran, vilken visade ytterligare försämring gentemot december. Härtill kom ock, att den halvårsvis beräknade officiella levnadskostnadsindex visade en stegring från 73·2 i juni till 77·1 i december 1933.[1] Sålunda hade icke blott sysselsättningsgraden inom förädlingsindustrien nedgått, utan därjämte hade reallönen för de i arbete varande minskats, enär det, bl. a. genom undersökningar utförda av National Industrial Conference Board, var nogsamt känt, att veckoinkomsten inom industrien, absolut räknat, i det hela förblivit stabil och i många fall nedgått.

Oppositionen vid Washingtonmötet försummade icke att göra bruk av dessa siffror för en våldsam attack på NRA. De användes för en mycket uppmärksammad artikel i »The New Republic» den 14 februari, däri dock som jämförelsepunkt valts juni månads indextal för sysselsättning och lönesumma för ernående av samtidighet med den officiella levnadskostnadsindex. Slutresultatet ifråga om sysselsättningsgrad, totallönesumma och denna summas reala köpkraft var egentligen, om man jämför siffersammanställningen ovan, förmånligare för NRA, än som syntes framgå av den nyss gjorda jämförelsen, men dock ganska nedslående. Saken förbättrades därför icke genom att general Johnson, i ett genmäle i tidningen den 28 februari, tog september månads indextal till jämförelsepunkt. Till synes kom läget därigenom att framstå i en ännu mera försämrad dager, såsom »The New Republic» icke underlät att meddela.

En fråga, som nödvändigtvis kräver sitt svar, är, om på föreliggande siffermaterial kan grundas något fällande domslut ifråga om NRA:s förmåga att i en situation sådan som den vid årsskiftet existerande tillgodose sin närmaste uppgift, nämligen att bereda arbetstillfällen och skapa köpkraft. En mer ingående granskning av materialet skall visa, att så icke är förhållandet. Tvärtom skall man vid rättvis uppskattning finna, att NRA kunnat i avsevärd mån bidraga till en förbättring av läget på arbetsmarknaden och till en höjning av köpkraften.

Innebörden av utvecklingen av sysselsättningsindex. Först och främst bör konstateras, att i den nyss anförda statistiken rörande sysselsättningsgrad och lönesumma icke tages någon hänsyn till vintersäsongens inflytande på arbetsmarknaden. Likväl publiceras av Federal Reserve Board en efter säsongernas växlingar vederbörligen justerad index för sysselsättningsgraden inom förädlingsindustrien. Denna visar för resp. månader av 1933 och för januari—februari 1934 följande siffror:

Efter säsongen justerad sysselsättningsindex

1933												1934	
jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.
59·4	59·4	56·6	57·7	60·6	64·8	70·1	73·3	74·3	73·9	72·4	71·8	71·8	74·7

I denna serie framträder visserligen under senhösten och förvintern en nedgång i sysselsättningsindex, som dock är betydligt svagare än den, som utvisas av det ojusterade indextalet.

Viktigare är emellertid, att fullgoda skäl synas föreligga för att taga juni eller t. o. m. maj månads indextal till utgångspunkt för ett försök att värdesätta NRA:s insatser i arbetsmarknadshänseende. En övervägande majoritet erhölls den 26

[1] Arbetsministeriets index här omräknad med 1926 som basår = 100.

maj 1933 i representanthuset för förslaget till lag om industriell återuppbyggnad, och inför utsikten till en väsentlig stegring i kostnaden för industriprodukters framställande såsom följd av lagstiftningen skyndade sig industrien att forcera tillverkningen. En icke ringa del av produktionsökningen och uppgången i sysselsättningsindex för juni och juli månader torde därför, om också indirekt, kunna skrivas på den nya lagstiftningens konto. Siffermässigt kan givetvis icke NRA:s andel i förbättringen fastställas, då man ju icke känner, i vilken mån andra faktorer, framför allt inflationstendensen, varit medverkande till resultatet. Vad beträffar indextalets ökning för augusti och september finnes, såsom arbetsministeriet framhållit, anledning att till stor del d i r e k t tillskriva denna kodlagstiftningen resp. provisoriska överenskommelsen.

Ytterligare talar det starkt till NRA:s förmån, att den, i trots av produktionsminskningen under senare halvåret 1933, kunnat hålla sysselsättningen (och den av lönen beroende köpkraften) uppe på en så pass mycket högre nivå än under våren och försommaren. Federal Reserve Board's genomsnittliga justerade indextal för produktionen uppgick under andra kvartalet 1933 till 79 och under fjärde kvartalet till 72, medan däremot det genomsnittliga justerade indextalet för sysselsättningen ö k a d e s från 61·0 under andra kvartalet till 72·7 under fjärde kvartalet. En så stark ökning av arbetstillfällena inom industrien hade näppeligen kunnat fås till stånd och framför allt icke v i d m a k t h å l l a s, därest icke NRA trätt emellan.

En av NRA under hösten verkställd enquête bland landets arbetsgivare visade, att genom den nya lagstiftningen arbete beretts för $2^3/_4$ à 3 miljoner personer. Den sistnämnda siffran motsvarar exakt vad som av general Johnson ställdes i utsikt vid en presskonferens den 6 juni 1933, d. v. s. tio dagar före lagens promulgation. Att vid sidan av NRA:s verkningar den sedvanliga säsongavmattningen på arbetsmarknaden gjort sig gällande under vintern får givetvis icke skrivas på institutionens konto.

Löneindex i belysning av levnadskostnader och produktionsindex. Medan en ökning av arbetstillfällena genom arbetets utspridning på flera händer i och för sig icke kan anses vara av betydelse för återhämtningen i det ekonomiska livet, är detta däremot fallet med den köpkraftsökning, som obligatoriskt varit förenad med återintagningen av arbetare enligt NRA-planen.

Med utgångspunkt från den förut (sid. 339) meddelade sammanställningen av arbetsministeriets månadsindextal för utbetald lönesumma inom förädlingsindustrien finner man, att löneindex i genomsnitt uppgick till 39·0 under andra kvartalet 1933 och till 51·2 under fjärde kvartalet, en ökning med *31·3 %*. Denna ökning är åtskilligt starkare än den, som framgår av de nyss meddelade (liksom löneindex ojusterade) indextalen för sysselsättningsgraden under samma kvartal (22·1 *%*). I absolut tal har lönesumman som följd av den nya lagstiftningen enligt NRA:s enquête bland landets arbetsgivare ökats med i runt tal 3 000 miljoner dollars, per år räknat.

Det har invänts, att den ökade köpkraft, som denna summa representerar, skulle neutraliseras genom den av NRA frambragta prisförhöjningen med den ty åtföljande stegringen av levnadskostnaderna. Huru därmed förhåller sig, visas först och främst av följande. Den av arbetsministeriet halvårsvis beräknade levnadskostnadsindex (här omräknad med 1926 som basår = 100) visar, såsom förut nämnts, en stegring från 73·2 i juni 1933 till 77·1 i december, d. v. s. med *5·3 %*. Använder man sig av den av National Industrial Conference Board månadsvis sammanställda levnadskostnadsindex (basår 1923 = 100), finner man stegring från 72·1 i genomsnitt under andra kvartalet 1933 till 77·9 under fjärde kvartalet, d. v. s. med *8·0 %*.

I intetdera fallet uppgår stegringen av levnadskostnaderna till mera än en bråkdel av stegringen av det utbetalda lönebeloppet, och tillskottet i real köpkraft befinnes, lågt räknat, uppgå till något mellan en femtedel och en fjärdedel.

Att till detta resultat, liksom i fråga om arbetstillgången, medverkat andra faktorer än den nya lagstiftningen, är uppenbart. Lika uppenbart förefaller dock, att utan stöd av lagstiftningen en så betydande köpkraftsökning bland industriens arbetare icke kunnat genomföras och än mindre vidmakthållas, i trots av produktionsminskningen. I skarp kontrast häremot framstår det förhållandet, att den starka produktionsökningen under våren och försommaren 1933 (mars t. o. m. juli = 60 % enligt Federal Reserve Board's ojusterade index) på långt när icke åtföljdes av någon motsvarande stegring av förädlingsindustriens löneindex (mars t. o. m. juli = 28·2 %), något som ju också gav anledning till bekymmer för den följande utvecklingen och var en huvudorsak till att den provisoriska överenskommelsen i all hast påtrycktes landets näringsliv, i avvaktan på den mera långsamt fortskridande kodifieringen.

Av synnerligen stort intresse blir att följa utvecklingen i här berörda hänseende under den stundande vårsäsongen. Av de i det föregående meddelade indextalen för produktionen och lönesumman under februari 1934 synes framgå, att lönebeloppet i förhållande till produktionen nu befinner sig i starkare framryckning än vad fallet var under uppsvinget förra våren, gällande detta även om, såsom sig bör vid jämförelse med den ojusterade löneindex, hänsyn tages till det efter säsongväxlingarna icke justerade indextalet för produktionen.

Köpkraftsökningen genom NRA och reflationsprocessen. Vid en diskussion om den senaste tidens köpkraftsökning bör uppmärksammas, att den totala lönesumman befinner sig på en avsevärt högre nivå en för ett år sedan. Det föreligger vad som lämpligen kan beskrivas som en i n k o m s t i n f l a t i o n, åstadkommen genom att ett stort antal arbetslösa återbördats till det produktiva livet mot viss minimilön. Tekniskt har återintagningen och de återanställdas kvarhållande i arbete möjliggjorts huvudsakligen genom arbetstidens förkortning och arbetstillgångens fördelning på flera händer, men genom timlönens höjning har dock arbetsinkomsten i stort sett kunnat hållas uppe för de i arbete förut varande, varför de återintagnas lön betecknar ett verkligt tillskott till nationalinkomsten.

Det tillhör allmänna återhämtningsprogrammet, att den i här beskriven ordning åvägabragta inkomstökningen skall vara en drivfjäder för näringslivets upphjälpande, på grund av den köpkraft den nya inkomsten representerar. En återblick på det gångna året visar, att systemet, huru »artificiellt» det än kunnat förefalla och med vilka praktiska svårigheter det än haft att kämpa, likväl kunnat fungera i så måtto, att dels ett betydande antal arbetslösa kunnat återintagas i arbete mot normala lönevillkor, dels produktionen kunnat hållas uppe på en avsevärt högre nivå än under 1932 och första kvartalet 1933.

Timlöneförhöjningen har emellertid icke varit möjlig att genomföra utan en viss prisstegring på industriens produkter. En sådan har också ägt rum, enligt mångas förmenande i större utsträckning än som behövt eller bort ske. Härav ha en del kritici föranletts att totalt utdöma NRA såsom led i allmänna återhämtningsprogrammet; belysande uttalanden i sådan riktning ha anförts i ett föregående kapitel. Det oftast återkommande motivet för påståendena har varit, att prisstegringen neutraliserar den nominella köpkraftsökning, som kan uppkomma, och t. o. m. överflyglar denna samt därigenom minskar den reala köpkraften i landet.

Till grund härför synes ligga en missuppfattning av återhämtningsprogrammets prisstegrande funktion och en viss obekantskap med dess redan uppnådda resultat i sådant hänseende. Det har aldrig tänkts, att prisstegringen skulle drabba alla varor lika på olika stadier av produktion och distribution. Tvärtom har man, på

grundval av verkställda noggranna undersökningar av prisbildningsprocessen, trott sig kunna bygga på den förutsättningen, att råvaror (inkl. jordbruksprodukter) och halvfabrikat, skola taga större del i prisstegringen, färdiga artiklar mindre. Levnadskostnaderna tänktes endast i relativt ringa mån komma att drabbas av fördyring. Huvudsaken var, att den genom depressionen förstörda balansen i prissystemet återställdes, vilket endast var möjligt genom en prisstegring, liksom ju depressionen förorsakats av prisfall. Prisstegringen skulle emellertid vara av sådan differentierad natur, att den konsumerande allmänheten endast pålades en börda, som i förhållande till det stora återställelsesyftet vore att anse som ringa. I själva verket komme den alldeles övervägande delen av »allmänheten», som ju själv utgöres av producenter, att mer eller mindre direkt draga fördel av välståndets återställande.

Huru har nu den, delvis med stöd av NRA, hittills åstadkomna prisutvecklingen gestaltat sig för varor på olika stadier av produktion, och vilka verkningar har den haft på levnadskostnaderna? Härom lämnas upplysning i arbetsministeriets statistik, vilken i efterföljande sammanställning kompletteras med det av National Industrial Conference Board utarbetade månatliga indextalet för levnadskostnader. Basåret för de i sammanställningen meddelade indextalen utgöres av 1926 = 100, undantagandes för NICB:s indextal, som har till basår 1923 = 100.

	1933												1934	
	Jan.	Febr.	Mars	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.
Engrospriser:														
råmaterial	50·2	48·4	49·4	50·0	53·7	56·2	61·8	60·6	61·7	61·8	62·4	61·9	64·1	66·0
halvfabrikat	56·9	56·3	56·9	57·3	61·3	65·3	69·1	71·7	72·9	72·8	71·4	72·3	71·9	74·8
helfabrikat	66·7	65·7	65·7	65·7	67·2	69·0	72·2	73·4	74·8	75·4	75·2	74·8	76·0	77·0
Detaljpriser, livsmedel	59·0	56·6	56·4	56·2	58·2	60·2	65·3	66·6	66·4	66·6	66·5	65·2	65·3	66·7
Levnadskostnader:														
arbetsministeriet	[1]75·4	.	.	.	.	78·2	.	.	.	.	.	77·1	.	.
NICB	73·7	72·1	71·8	71·5	72·1	72·8	75·2	76·9	77·9	78·0	77·8	77·8	77·5	78·3

Prisstegringen för olika grupper under perioden januari 1933—februari 1934 visar sig utgöra:

Råmaterial	31·3 %	Levnadskostnader:	
Halvfabrikat	31·5 %	arbetsministeriet (dec. 1932—dec. 1933)	2·3 %[2]
Färdiga artiklar	13·4 %	National Industrial Conference Board	6·2 %

Den nominella köpkraftsökningen inom förädlingsindustrien under samma period mätes av det å sid. 339 anförda löneindextalet, vilket stegrats från 35·8 till 55·6 eller med 55·3 %. Att denna till stor del genom NRA åvägabragta, så betydande köpkraftsökning skulle ha varit utan inflytande på den ovan beskrivna reflationsprocessen förefaller uteslutet. Till alldeles övervägande del betecknar den också en real köpkraftsökning, nämligen till den del den icke uppväges av den relativt ringa stegringen i levnadskostnaderna. Detta är icke att anse som något mirakel eller någon trollkonst. Det är en naturlig följd av att reflationsprocessen hittills i det stora hela förlöpt efter de linjer, som tänkts, med NRA såsom en hjälpande och stödjande faktor.

Washington den 29 mars 1934.

[1] Siffran gäller dec. 1932.

[2] Det bör anmärkas, att gentemot ökning av övriga poster står en nedgång i bostadshyran med 11·8 % och i »diverse utgifter» med 1·7 %.

Konflikten rörande arbetarnas organisationsrätt i Förenta staterna.

Av förste aktuarien *Erik Sjöstrand.*

»Company unions» och arbetarnas organisationer. Den svårartade arbetskonflikt, som hotar att utbryta inom den amerikanska automobilindustrien, har sitt ursprung i meningsskiljaktigheter rörande arbetarnas rätt till organisation och kollektiv förhandling enligt par. 7:a i lagen om industriell återuppbyggnad av den 16 juni 1933. I sagda paragraf stadgas, att varje kod, överenskommelse eller licens skall innehålla bestämmelse om:

1) att arbetstagarna skola hava rätt att organisera sig och att förhandla kollektivt genom av dem själva utsedda representanter samt vara fria från inblandning, hinder eller tvång från arbetsgivarnas eller deras ombuds sida vid val av representanter ävensom i organisationsarbetet och i fråga om annat gemensamt uppträdande för förhandling på kollektiv väg eller annan ömsesidig hjälp- eller skyddsverksamhet;

2) att såsom villkor för anställning icke må krävas av arbetstagare eller arbetssökande, att vederbörande ansluter sig till fackförening bildad av arbetsgivare *(Company union)* eller avstår från att ansluta sig till, deltaga i upprättandet av eller understödja en arbetarorganisation efter eget val.

Med sin knapphändiga lydelse lämna dessa föreskrifter i all synnerhet öppen frågan om, vilken rättsställning tillkommer den eller de organisationer, genom vilka arbetarna skola göra sin kollektiva förhandlingsrätt gällande. Huru skall exempelvis förfaras, då konkurrerande organisationer uppträda på arbetarsidan eller då vid sidan av arbetarorganisationen finnes en av arbetsgivaren bildad fackling organisation bland arbetarna i visst företag (»company union»)? Likaså lämnas öppen frågan om den ansvarsställning, som intages av en bland arbetarna bildad organisation, och i vad mån denna därför skall, enligt i landet gällande rättsuppfattning, kunna betraktas såsom förhandlingsmässig part. Hela det härmed sammanhängande komplexet av frågor lämnas i lagstiftningen öppet. Med tanke på den uppfattning, som råder åtminstone bland arbetsgivarna inom automobilindustrien, torde också kunna påstås, att ett stadgat rättsmedvetande, ägnat att uppbära en modern organisations- och kollektiv förhandlingsrätt för arbetarna, till stor del saknas på arbetsgivarsidan.

Av tidigare uttalanden från administrationen för NRA har man trott sig finna, att med varandra konkurrerande organisationer skulle tolereras av lagstiftningen och att även individuell förhandling skulle äga en, åtminstone i form, likaberättigad ställning med den kollektiva förhandlingen (general Johnsons uttalande den 4 september 1933). Härav ha arbetsgivarna begagnat sig för att efter den nya lagstiftningens införande utvidga området för sin maktsfär genom upprättandet av ett stort antal nya »company unions». Sålunda ha dessa sammanslutningar ökat sitt medlemsantal från 432 000 år 1932 till 1 164 000 år 1933, eller en ökning med 169 %. Mer än 69 % av existerande »company unions» ha tillkommit sedan den 16 juni 1933, då lagen om industriell återuppbyggnad utfärdades.

Å andra sidan har arbetarnas eget organisationsväsen tagit ett betydande uppsving sedan lagens tillkomst. Medlemsantalet i den centrala organisationen på arbetarsidan, American Federation of Labor (»AFL»), uppgives i federationens

rapport till innevarande års kongress ha uppgått till 2 532 261 under år 1932. Såsom följd av lagen uppgives fackföreningsrörelsen ha vunnit inemot två miljoner nya medlemmar (Leo Wolman i anförande inför sammanträde med kodstyrelserna i Washington den 5 mars 1934). Därjämte finnas åtskilliga vanligen under namnet »industrial unions» uppträdande sammanslutningar på arbetarsidan, vilka icke anslutit sig till AFL. Dessa synas i allmänhet vara uppbyggda på industriprincipen och beteckna en mer radikal riktning inom arbetarrörelsen; de till AFL anslutna organisationerna hylla däremot alltjämt yrkesprincipen (»craft unions»), om också ett starkt motstånd däremot rests inom federationen själv. Bekant är, att kommunismen vunnit åtskilligt insteg på olika platser i landet, om också några uppgifter icke varit tillgängliga om dess numeriska styrka.

Enligt uppgift från AFL skulle antalet till denna organisation anslutna medlemmar för närvarande uppgå till 4 130 700. Detta utgör dock icke mer än en fjärdedel (24 %) av samtliga de arbetare, som vid fullständigt genomförd organisation anses kunna ansluta sig till federationen, varigenom denna teoretiskt sett skulle kunna uppbringas till ett medlemsantal av mer än 17 miljoner. Ytterligare beräknar federationen, att mer än 12 miljoner arbetare finnas, som skulle kunna organiseras, men som dock icke uppfylla villkoren för anslutning till federationen.

Den allmänna meningsriktning i politiska och ekonomiska frågor, som företrädes av AFL, kan sägas vara mycket moderat. Känt är också, att federationen har vissa förankringar inom regeringen, bl. a. genom understatssekreteraren Edw. F. Mc Grady i arbetsministeriet.

National Labor Board. Inför den hotfulla konstellation, som uppkommit på arbetsmarknaden genom motsättningen mellan »company unions» och arbetarnas egna fackliga organisationer, har regeringen nödgats till allt längre gående ingripanden. Såsom instrument härför har den betjänat sig av en den 5 augusti 1933 upprättad centralnämnd för arbetarfrågor *(National Labor Board)* med ursprunglig uppgift att pröva, sammanjämka och avgöra meningsskiljaktigheter och tvister angående tolkningen av den s. k. provisoriska överenskommelsen (»blanket code»). Någon bindande verkan tillkom dock icke nämndens beslut. Nämnden, som intager en självständig ställning inom NRA-organisationen, har sedermera kommit att beklädas med allt vidsträcktare befogenheter för ingripande i arbetstvister samt utbyggts med ett nät av distriktsnämnder *(Regional Labor Boards)*, f. n. 19 till antalet, ävensom med lokalnämnder.

Genom en förordning den 19 december 1933 tillerkändes centralnämnden motsvarande befogenheter med avseende å fastställda industrikoder som med avseende å provisoriska överenskommelsen, varjämte den i allmänhet bekläddes med uppgiften att bilägga konflikter på arbetsmarknaden. Närmare bestämt angåvos nämndens uppgifter i förordningen sålunda:

a) att genom medling, förlikning eller skiljedom bilägga alla tvister mellan arbetsgivare och arbetare, som äro ägnade att motverka syftet med återuppbyggnadslagen, dock så att nämnden kan vägra taga befattning med tvist, i fråga om vilken procedur enligt överenskommelse, industrikod eller unionslag icke åberopats;

b) att upprätta lokala och distriktsnämnder med paritetisk representation för arbetsgivare och arbetare, samt att till dessa överlåta sådana befogenheter och sådan territoriell jurisdiktion, som nämnden må bestämma;

c) att ändra beslut av lokala och distriktsnämnder, då det allmännas intresse så kräver.

Val av arbetarrepresentanter under tillsyn av National Labor Board (fallen Weirton och Budd). För tryggande av arbetarpartens rätt att jämlikt återuppbyggnadslagen upprätta egna organisationer och genom efter fritt val utsedda

egna representanter förhandla med arbetsgivaren på kollektiv grund, har nämnden under höstens lopp i ett antal fall, där så ansetts påkallat, anordnat val i orterna under nämndens egen tillsyn. Arbetarna ha därvid genom hemlig omröstning fått avgöra, vilken organisation de önskat ansluta sig till resp. vilka representanter de önskat utse för förhandlingars förande.

Valen ha mött svårigheter i åtskilliga fall, av vilka de mest bekanta äro de vid Weirton Steel Company i Weirton (West Virginia) och E. G. Budd Manufacturing Company (motorfabrik) i Philadelphia (Pennsylvania), uppkomna. I Weirton-fallet har bolaget, i trots av en med centralnämnden den 16 oktober 1933 träffad överenskommelse, skridit till upprättande av »company union», genom val under bolagets kontroll, samt vägrat träffa sådana anstalter (bl. a. genom lönelistors utlämnande), som erfordras för att val under nämndens tillsyn skall kunna anställas. I Budd-fallet har bolaget likaledes upprättat »company union», samt vägrat erkänna som förhandlande part en bland arbetarna bildad filial av AFL. Sedan av denna anledning strejk utbrutit, har vederbörande distriktsnämnd resp. centralnämnden ingripit och sökt få uppgörelse till stånd, innefattande bl. a. val under nämndens tillsyn, vilket bolaget motsatt sig.

Svårigheter av detta slag föranledde utfärdandet av en förordning den 1 februari 1934, enligt vilken bestämmes följande:

1. Då centralnämnden finner, att ett avsevärt antal (a substantial number) av de anställda eller av viss grupp anställda i företag eller avdelning därav, understället kod eller överenskommelse, anmodat nämnden anställa val för utseende av representanter för kollektiv förhandling, skall nämnden träffa anstalter för valet och under uteslutande egen kontroll övervaka detsamma enligt regler, som nämnden bestämmer. Därefter skall nämnden skyndsamt offentliggöra namnen å de med enkel majoritet valda representanterna, vilka därigenom utsetts att företräda samtliga till deltagande i valet berättigade.

2. Då nämnden genom anställd undersökning eller på grund av val finner, att majoriteten av de hos en arbetsgivare anställda eller av viss grupp anställda utsett representanter, med iakttagande av föreskrifterna i par. 7: a av återuppbyggnadslagen, och delgivit arbetsgivaren namnen å representanterna samt nämnden sedermera på grund av klagomål eller av eget initiativ konstaterar, att arbetsgivaren vägrat erkänna eller förhandla med de utsedda eller eljest vägrar ställa sig föreskrifterna i sagda par. 7: a till efterrättelse, skall nämnden skyndsamt delgiva detta till chefen för NRA.

Samtidigt med förordningen utsändes av NRA en presskommuniké, i vilken det bl. a. hette, att de av en majoritet valda »därigenom utsetts att företräda samtliga anställda». Detta torde emellertid icke ha varit avsett i förordningen; de valda skulle endast företräda sådana anställda, för vilka valanordningen träffats. Redan den 4 februari 1934 utsändes också under Johnsons och Richbergs gemensamma signatur en ny presskommuniké, i vilken bl. a. förklarades, att »valet av majoritetsrepresentanter icke inskränker eller på något sätt begränsar rätten för minoritetsgrupper av anställda eller av enskilda anställda att förhandla med arbetsgivaren». Detta står också i överensstämmelse med en tolkning, som NRA:s ledning tidigare, den 23 augusti 1933, meddelat av föreskrifterna i par. 7:a av återuppbyggnadslagen.[1]

I trots av att centralnämnden utrustats med formliga befogenheter att anordna val i fall av omstridd representation, har den dock icke skridit till dylika åtgärder i fallen Weirton och Budd. Det förra ärendet har emellertid genom nämndens beslut den 27 februari 1934 överlämnats till justitieministeriet för laga åtgärders vidtagande, medan i fallet Budd den för tillsyn av kodföreskrifterna inom NRA upprättade högsta kontrollnämnden[2] *(National Compliance Board)* visserligen fat-

[1] Se ock Soc. Medd. årg. 1933, sid. 772, noten.
[2] Se Soc. Medd. årg. 1934, sid. 34.

tat beslut om vals anställande i början av mars, men sedan ajournerat beslutet på tillskyndan av general Johnson.

Uppkomsten av konflikten inom automobilindustrien. Den nu aktuella konflikten inom automobilindustrien kompliceras därav, att i koden för industrien, som trädde i kraft den 5 september 1933, föreskrifterna i par. 7:a av återuppbyggnadslagen erhållit ett tillägg av följande lydelse:

»Utan att på något sätt försök göres till begränsning eller modifiering i tolkningsväg av ovanstående föreskrifter i lagen om industriell återuppbyggnad, må arbetsgivarna inom denna industri utöva sin rätt att antaga, behålla och befordra anställda på grundval av individuell förtjänst, utan hänsyn till om de äro medlemmar eller icke av någon organisation.»

Denna tilläggsföreskrift betecknade tvivelsutan en eftergift åt den inom automobilindustrien förhärskande open-shop-principen, innefattande frihet för arbetsgivaren att förhandla individuellt med sina arbetare, om han så funne för gott. En närmare uttolkning av denna i automobilkoden införda s. k. merit clause meddelades i presidentens förordning den 23 oktober 1933, vari förklarades, att lagen visserligen icke utgör hinder för att »en arbetsgivare bona fide använder sig av sin rätt att antaga, behålla och befordra anställda på grundval av individuell förtjänst», men samtidigt dock meddelar uttryckligt förbud mot att arbetsgivaren, under förevändning av att göra bruk av denna rätt, tvingar de anställda att avstå från rätten till organisation, val av representanter och kollektiv förhandling.

Mot mångas förmodan fick »merit clause» kvarstå i koden, då denna i december prolongerades att gälla till den 4 september 1934. Strax därefter förlängdes den normala genomsnittsarbetstiden från 35 till 40 timmar i veckan för mötande av arbetsbrådskan under vårsäsongen. Sedermera har, såsom svar å president Roosevelts vädjan den 5 mars 1934 till de i Washington samlade kodstyrelserna, automobilindustriens kodstyrelse förordat en nedsättning av arbetstiden till 36 timmar i veckan med däremot svarande förhöjning av timlönen. Denna vädjan har lett till resultat, i det att exempelvis General-Motor-koncernen beslutat ställa sig densamma till efterföljd, från den 31 mars 1934 räknat.

Någon verklig lösning av det underliggande stora principspörsmålet kom icke till stånd genom det nyss omnämnda uttolkningsförsöket. Härför hade naturligtvis framför allt erfordrats, att någon slags organiserad samverkan mellan parterna etablerats inom kodens ram. I själva verket utsågs emellertid till kodstyrelse National Automobile Chamber of Commerce, d. v. s. arbetsgivarnas eget organ. För arbetarparten fanns sålunda icke något tillfälle att via kodstyrelsen komma i kontakt med arbetsgivarna och förhandla med dessa i ordnade former. Svagheten i den organisatoriska uppbyggnaden av flertalet koder lyste särskilt bjärt igenom inom automobilindustrien. I själva verket äro arbetarna representerade endast i ett 15-tal av mer än 300 kodstyrelser.

På grund av den hållning automobilindustriens ledare tidigare intagit till arbetarnas organisationssträvanden, kan vid tiden för kodens ikraftträdande i början av september 1933 läget sägas ha varit, att fältet var lämnat öppet för uppkomsten av såväl »company unions» som verkliga arbetarorganisationer. Härav begagnade sig arbetsgivarparten för att så gott som överallt upprätta »company unions», vilka åtminstone på papperet räknade en betydande anslutning. Vice ordföranden i General-Motor-koncernen, W. S. Knudsen, har sålunda inför National Labor Board uppgivit, att dylika sammanslutningar bildades vid praktiskt taget samtliga koncernens verkstäder, med anslutning från 80 % av arbetsstyrkan.

Från AFL uppgives, att som svar härå en spontan rörelse uppväxte bland arbetarna för bildandet av fackföreningar anslutna till federationen. Rörelsen synes

ha vunnit en hastig spridning och gynnades tvivelsutan av föreställningen, att återuppbyggnadslagen inbjöd till bildandet av självständiga fackföreningar. För organisationsarbetet i Detroit med omnejd har svarat ett av AFL utsänt ombud, William Collins, vilken vid det av NRA anordnade offentliga mötet i Washington den 27 februari 1934 uppträdde med skarpa anklagelser mot automobilbolagen och som sedermera inför National Labor Board haft att föra arbetarnas talan.

Situationen antog efter hand en alltmer kritisk karaktär till följd av avskedanden, som av arbetarna tolkats såsom angrepp på föreningsrätten. Anklagelser härför ha särskilt riktats mot de till General Motors hörande Buick Motor Car Company och Fisher Body Company, bägge i Flint (Michigan) samt mot Hudson Motor Car Company, Detroit. Vid olika tillfällen ha de under National Labor Board sorterande distriktsnämnderna i Detroit och Cleveland ingripit, utan att dock kunna uträtta något mera väsentligt. Slutligen har saken upptagits av National Labor Board.

Att en mycket bitter stämning gripit omkring sig bland arbetarna har framgått såväl av anföranden vid det nyss omnämnda mötet i Washington som av förhandlingarna inför National Labor Board. Såsom ett extremt fall kan anföras en arbetares uppgift, att han med hot om avsked av sitt bolag uppfordrats att återkalla sin klagan inför distriktsnämnden i Detroit samt att han dagen efter förhöret inför nämnden avskedats.

Konfliktpunkterna. Konfliktens kärnpunkt bildas av arbetsgivarnas vägran att »erkänna» självständig fackförening och med sådan träffa avtal. »Efter uppvisande av fullmakt för vederbörande fackliga avdelning», yttrade Knudsen inför National Labor Board, »äro vi villiga att förhandla för uppgivna arbetares räkning, sammanträffa med representanter för dem och diskutera frågor om arbetstid och löner ävensom lönebetalningssystem. Men vi äro icke villiga att erkänna fackföreningen såsom sådan eller att med densamma träffa avtal för våra anställdas räkning.»

Den National Labor Board genom förordningen den 1 februari 1934 tilldelade befogenheten att under egen kontroll anställa val bland arbetare i visst företag för utseende av representanter för dessa vid kollektiv förhandling, betraktas icke av arbetsgivarna såsom för dem förpliktande. »Vi ha ingen anledning att förhandla med Labor Board rörande frågan om på vad sätt våra anställda må besluta att låta sig representeras, och måste avböja att göra någon utfästelse eller ikläda oss någon förbindelse i fråga om val, som må anställas.» Klagomål över mannamån mot fackföreningsmedlemmar och bristande efterlevnad av koden vore arbetsgivarna villiga att taga under omprövning. Medvetet hade av dem icke utövats någon mannamån mot fackföreningsmedlemmar. »Samtidigt kunna vi icke väntas utöva mannamån mot anställda, som föredraga att icke ansluta sig till utomstående fackföreningar. Av hänsyn till den stora majoriteten av våra anställda, som icke tillhöra fackföreningar, skola vi till det yttersta skydda dem från att mot sin vilja tvingas ansluta sig till vilken fackförening eller sammanslutning det vara må.»

Av arbetarna har inför National Labor Board krävts utfästelse från bolagens sida, att de skola förhandla med AFL:s föreningar i egenskap av de anställdas organisationer, när majoritet härför kan visas. För utrönande av majoritet skall val anställas av National Labor Board och vallistor tillhandahållas av bolagen. Tvister om mannamån avgöras genom definitivt beslut av särskild nämnd. Därjämte framställas löneckrav, yrkande på hänsyn till anställningstidens längd vid entledigande och återantagande av arbetare, rätt för fackförenings representanter att öva kontroll över värdering av arbetsprestation, opartisk undersökning av arbetstakten m. m.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1934.

Fylleriförseelser under första kvartalet 1934. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under första kvartalet 1934, tillhopa 6 894, av vilka 6 711 begåtts av män och 183 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, dels för tiden fr. o. m. år 1927 framgår av nedanstående tablå:

	Medeltal per kvartal under år								1 kv.	4 kv.	1 kv.
	1913	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1933	1933	1934
Antal förseelser .	14 727	7 196	6 929	7 375	7 759	7 526	7 369	7 339 [1]	6 511	7 457[1]	6 894[2]
Per 100 000 inv. .	262	118	114	121	127	122	120	119	105	120	111

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med, att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för första kvartalet 1934 tyder densamma på en viss ökning av fylleriförekvensen i jämförelse med första kvartalet 1933. Nedgången gentemot fjärde kvartalet 1933 torde komma att något minskas genom senare rapporterade förseelser.

Fylleriförseelsernas fördelning på årets olika månader fr. o. m. 1930 ter sig som följande tablå utvisar:

År	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
1930 . . .	2 505	1 960	2 321	2 644	2 541	2 562	2 204	2 919	3 469	2 925	2 786	2 198
1931 . . .	2 224	1 993	2 256	2 558	2 385	2 493	2 067	2 574	3 639	3 007	2 882	2 024
1932 . . .	2 239	2 350	2 333	2 576	2 894	2 273	1 643	2 658	3 118	2 839	2 648	1 906
1933 . . .	2 469	1 821	2 221	2 193	2 845	2 259	1 852	2 800	3 439	3 150	2 646	1 661
1934 . . .	[2] 2 534	[2] 2 146	[2] 2 214									

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda en-

[1] Siffrorna för år 1933 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen korrigerats med hänsyn till 172 efterredovisade fall. — [2] Preliminär siffra.

ligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk Månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 1 kv. 1934	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 1 kv. 1934	Hela riket 4 kv. 1933	Hela riket 1 kv. 1933
i städer med mer än 10 000 inv.	1 400	1 484	424	220	477	1 442	472	4 435	4 462	4 062
i övriga städer .	—	—	133	161	82	364	165	905	1 032	949
å landsbygden . .	—	—	174	159	183	397	641	1 554	1 963	1 500
tillhopa	**1 400**	**1 484**	**731**	**540**	**742**	**2 203**	**1 278**	**6 894**	—	—
4 kvart. 1933 . .	1 204	1 374	892	571	751	2 286	1 753	—	7 457	—
1 kvart. 1933 . .	1 391	1 234	662	505	712	2 078	1 163	—	—	6 511

Minskningen av fyllerifrekvensen i jämförelse med närmast föregående kvartal hänför sig huvudsakligen till norra Sverige, medan för övriga landsdelar nedgången är relativt obetydlig. På landsbygden har fylleriförseelsernas antal minskats betydligt mer än i städerna. I städer med över 10 000 invånare synes någon minskning över huvud icke ha ägt rum. Gentemot första kvartalet 1933 har en stegring av fyllerifrekvensen ägt rum över hela landet. Mest framträdande är emellertid denna stegring i de större städerna, medan i övriga städer och på landsbygden fyllerifrekvensen kan anses ha varit ungefär densamma som för ett år sedan. I Stockholm har antalet fylleriförseelser ökats i förhållande till såväl första som fjärde kvartalet 1933.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1934 års första kvartal, begingos, som ovan nämnts, 183 eller 2·7 av kvinnor, därav, som omstående tab. A visar, 145 i Stockholm, 13 i Göteborg, 3 i Malmö och 19 i övriga städer och 3 på landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet under fjärde kvartalet 1933 och första kvartalet 1934 sakfällda fyllerister tillhörde 1 822 eller 24·5 %, resp. 1 614 eller 23·4 % den yngre åldersgruppen. Motsvarande relativtal i genomsnitt för åren 1930—1933 utgjorde resp. 25·5, 24·4, 23·7 och 23·6 %.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Av samtliga manliga fyllerister voro 5 194 eller 77·4 % personer utan motbok. Fördelningen härvidlag var sålunda ungefär densamma som närmast föregående kvartal (79·1 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgivas endast fem ha varit innehavare av motbok. Dessa siffror giva även en antydan om omfatt-

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1909, hänförts till den äldre åldersgruppen, och sådana, som äro födda 1909 eller senare till den yngre.

	Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
						med motbok		*utan* motbok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
		jan.	febr.	mars	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
	Stockholms stad	548	404	448	**1 400**	107	363	785	**1 255**	1 139	116	145	123	22
Östra Sverige	Södertälje	17	4	6	**27**	—	5	22	**27**	23	4	—	—	—
	Lidingö	5	3	—	**8**	1	1	6	**8**	3	5	—	—	—
	Uppsala	45	46	36	**127**	7	38	81	**126**	103	23	1	1	—
	Västerås	16	11	22	**49**	1	8	40	**49**	40	9	—	—	—
	Nyköping	9	7	3	**19**	—	4	15	**19**	15	4	—	—	—
	Eskilstuna	34	20	18	**72**	1	15	56	**72**	70	2	—	—	—
	Linköping	12	17	16	**45**	—	4	41	**45**	41	4	—	—	—
	Norrköping	34	26	17	**77**	1	19	52	**72**	61	11	5	5	—
	Övriga städer	53	44	36	**133**	5	24	104	**133**	99	34	—	—	—
	Landsbygden	72	39	63	**174**	2	34	138	**174**	109	65	—	—	—
Små. m. m.	Jönköping	19	11	25	**55**	—	8	47	**55**	43	12	—	—	—
	Kalmar	58	26	21	**105**	—	18	85	**103**	83	20	2	2	—
	Västervik	2	5	8	**15**	—	3	12	**15**	11	4	—	—	—
	Visby	12	13	20	**45**	1	7	36	**44**	35	9	1	1	—
	Övriga städer	62	50	49	**161**	—	32	129	**161**	118	43	—	—	—
	Landsbygden	53	54	52	**159**	—	21	138	**159**	84	75	—	—	—
Södra Sverige	Karlskrona	16	24	26	**66**	1	12	53	**66**	49	17	—	—	—
	Kristianstad	7	9	17	**33**	—	4	29	**33**	28	5	—	—	—
	Malmö	46	45	70	**161**	6	27	125	**158**	142	16	3	3	—
	Lund	25	16	17	**58**	3	9	46	**58**	53	5	—	—	—
	Landskrona	10	8	20	**38**	1	11	25	**37**	30	7	1	1	—
	Hälsingborg	47	7	33	**87**	1	12	73	**86**	70	16	1	1	—
	Ystad	3	5	3	**11**	1	1	9	**11**	8	3	—	—	—
	Trelleborg	9	7	7	**23**	1	5	17	**23**	15	8	—	—	—
	Övriga städer	31	25	26	**82**	1	18	63	**82**	60	22	—	—	—
	Landsbygden	42	64	77	**183**	1	42	139	**182**	104	78	1	1	—
Västra Sverige	Halmstad	12	9	19	**40**	1	7	32	**40**	29	11	—	—	—
	Göteborg	264	330	284	**878**	25	157	683	**865**	724	141	13	10	3
	Mölndal	16	14	5	**35**	—	12	23	**35**	27	8	—	—	—
	Uddevalla	13	15	15	**43**	2	7	34	**43**	36	7	—	—	—
	Trollhättan	16	11	10	**37**	—	5	32	**37**	23	14	—	—	—
	Borås	42	52	46	**140**	2	20	117	**139**	103	36	1	1	—
	Skövde	13	9	7	**29**	—	9	20	**29**	23	6	—	—	—
	Karlstad	38	47	31	**116**	1	26	88	**115**	82	33	1	1	—
	Kristinehamn	15	16	5	**36**	—	6	30	**36**	27	9	—	—	—
	Örebro	16	33	39	**88**	—	20	66	**86**	68	18	2	2	—
	Övriga städer	130	117	117	**364**	12	74	278	**364**	257	107	—	—	—
	Landsbygden	170	128	99	**397**	2	68	326	**396**	213	183	1	1	—
Norra Sverige	Falun	4	9	14	**27**	—	7	19	**26**	20	6	1	1	—
	Gävle	68	45	45	**158**	1	14	142	**157**	129	28	1	1	—
	Söderhamn	9	12	10	**31**	—	7	24	**31**	27	4	—	—	—
	Härnösand	40	21	16	**77**	—	13	64	**77**	61	16	—	—	—
	Sundsvall	33	37	39	**109**	1	12	94	**107**	88	19	2	2	—
	Östersund	10	7	14	**31**	—	2	29	**31**	24	7	—	—	—
	Umeå	13	13	3	**29**	—	1	28	**29**	23	6	—	—	—
	Luleå	5	2	3	**10**	—	1	9	**10**	6	4	—	—	—
	Övriga städer	72	40	53	**165**	3	34	128	**165**	133	32	—	—	—
	Landsbygden	248	189	204	**641**	—	78	562	**640**	363	277	1	1	—
	Hela riket städerna	1 949	1 672	1 719	**5 340**	187	1 082	3 891	**5 160**	4 249	911	180	155	25
	Hela riket landsb.	585	474	495	**1 554**	5	243	1 303	**1 551**	873	678	3	3	—
	Summa	2 534	2 146	2 214	**6 894**	192	1 325	5 194	**6 711**	5 122	1 589	183	158	25

[1] Härmed avses personer *födda före* år 1909. — [2] Härmed avses personer *födda* år 1909 eller senare.

ningen av den olagliga rusdryckshandelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka fr. o. m. år 1923 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal							1 kv.	4 kv.	1 kv.
	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1933	1933	1934
Sverige . . .	7 196	6 929	7 375	7 753	7 526	7 369	7 339	6 511	7 457	6 894
Norge	9 012	9 434	9 570	9 202	7 807	8 126	7 899	7 630	7 487	·
Finland[1] . . .	23 976	25 268	25 375	25 397	22 155	20 499	25 773	18 032	27 159	·

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i resp. huvudstäder, såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1928	År 1929	År 1930	År 1931	År 1932	År 1933	1 kv. 1933	4 kv. 1933	1 kv. 1934
Stockholm[2] . . .	17 696	5 465	5 356	6 436	6 771	6 182	5 601	1 234	1 374	1 484
Oslo	20 293	14 688	14 853	14 104	11 947	13 380	12 504	3 280	2 865	·
därav anhållna . .	16 455	12 039	12 332	11 489	10 064	10 909	10 362	2 736	·	·
Helsingfors[1] . . .	23 266	21 876	23 962	25 612	25 390	22 689	24 355	5 172	6 114	·

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[3] alltjämt ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna tablåns siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1932—1934 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag lära sedermera ha upphävts av vederbörande domstol.

Mängden beslagtagna spritdrycker undergick åren 1928—1931 en tämligen oavbruten stegring. Under år 1932 nedgick däremot kvantiteten beslagtagna spritvaror, och denna minskning fortsatte under 1933. Under innevarande

[1] Siffrorna för de olika åren äro ej fullt jämförbara (jfr Soc. Medd. årg. 1932, sid. 150, not 1). — [2] Siffrorna avse antalet anhållna personer enligt polisstatistiken. — [3] Folkmängdssiffrorna äro för Stockholm 521 618, för Oslo 257 248 och för Helsingfors 260 838.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1932—1934.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, liter		
	1932	1933	1934	1932	1933	1934	1932	1933	1934	1932	1933	1934
januari	123	71	64	5 057	4 188	3 008	177	119	117	5 246	4 366	8 045
februari	105	58	58	2 198	557	1 891	149	91	83	2 366	1 254	1 982
mars	114	50	77	1 005	349	228	138	78	111	1 042	637	357
april	96	63	—	1 198	1 614	—	127	101	—	3 325	2 053	—
maj	65	42	—	7 572	464	—	96	82	—	7 653	638	—
juni	63	91	—	923	1 074	—	100	130	—	1 071	1 782	—
juli	74	112	—	566	842	—	121	153	—	749	928	—
augusti	71	72	—	120	177	—	105	112	—	224	531	—
september . . .	72	92	—	1 012	363	—	125	142	—	7 390	3 821	—
oktober	134	60	—	5 412	1 945	—	183	117	—	12 522	3 759	—
november . . .	73	85	—	2 227	1 826	—	126	132	—	6 540	2 045	—
december . . .	79	81	—	6 440	2 312	—	165	155	—	8 226	2 484	—
Hela året	1 069	877	—	33 780	15 711	—	1 612	1 412	—	56 854	24 298	

års första kvartal ha i samtliga tullkammardistrikt beslagtagits 10 384 liter mot 6 257 liter under motsvarande tid förra året. För Stockholms tullkammardistrikt är siffran endast obetydligt högre än beträffande första kvartalet 1933, nämligen 5 127 mot 5 094 liter.

Internationella arbetsorganisationen.

Arbetsordningen för arbetskonferensens adertonde sammanträde.

Internationella arbetskonferensens adertonde sammanträde tar sin början den 4 juni 1934. Den för sammanträdet fastställda arbetsordningen upptager följande ärenden

1. Arbetstidens förkortning.
2. Arbetslöshetsförsäkring jämte olika former av arbetslöshetsunderstöd.
3. Metoder för anordnande av skiftväxling och vilotider vid automatiska fönsterglasbruk.
4. Bevarande för flyttande arbetare av förvärvade rättigheter på grund av socialförsäkringen.
5. Ersättning för yrkessjukdomar.
6. Kvinnors användande vid underjordsarbete i gruvor.
7. Kvinnors användande i nattarbete.

Frågorna 1—3 föreligga vid detta sammanträde till slutligt avgörande, efter att vid föregående sammanträde (1933) ha varit under förberedande behandling, varemot frågorna 4 och 6 nu skola upptagas till första behandling. Beträffande punkterna 5 och 7 är fråga om partiell revision av tidigare antagna konventioner.

Publikation från internationella arbetsbyrån.

Socialutgifter i olika länder.

International survey of social services. (Studies and reports, Series M. No. 11.) 1933. XXIII. 688 s. Pris 15 s.

Internationella arbetsbyrån har utsänt en omfattande rapport angående den sociala lagstiftningen, dess tillämpning och de därmed förbundna utgifterna i 24 europeiska och utomeuropeiska länder.

Initiativet till denna utredning har ursprungligen utgått från den engelska regeringen, som 1926 hemställde hos internationella arbetsbyrån om en översikt över kostnaderna för sociallagstiftningens genomförande i ett stort antal länder. För att bistå arbetsbyrån vid denna undersökning tillsattes en särskild internationell kommitté. Ett oerhört stort material har genomarbetats; sålunda har man genomgått över 400 lagkomplex. Den nu utkomna första volymen i denna rapportserie behandlar situationen år 1930. Upplysningarna lämnas i form av nationella monografier, uppgjorde efter en enhetlig plan.

För vart och ett av de behandlade ländernas vidkommande lämnas en redogörelse enligt följande schema: befolknings- och yrkesstatistik, socialförsäkring, andra sociala hjälpåtgärder, social bostadsproduktion, familjelön, semester med bibehållen lön.

Vart och ett av dessa avsnitt innehåller en kortfattad översikt över gällande lagstiftning samt statistiska uppgifter om dess genomförande. För socialförsäkringens vidkommande t. ex. lämnas uppgifter om antalet försäkrade, inkomster och utgifter samt balanskonto.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under mars 1934. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av mars till 160 345. Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)		Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)
Jordbruk	13 895	— 392	Grafisk industri	511	+ 15
Skogshushållning	10 704	+ 3 508	Industri och hantverk, ej spec.	3 622	+ 45
Gruvdrift och malmförädling	6 472	— 303	Sjöfart och fiske	3 824	— 245
Jord-, sten- och glasindustri	13 855	— 198	Kontors-, bank- o. d. personal	1 390	+ 19
Metall- och maskinindustri	11 063	— 2 063	Butiks- och magasinspersonal	3 649	— 95
Trävaruindustri	13 222	— 346	Hotell-, kafé- o. restaurangrör.	1 146	— 118
Byggnadsverksamhet	14 138	— 1 797	Landtransport	6 352	— 682
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	852	— 47	Allmän o. litterär verksamhet	398	— 7
Textilindustri	672	— 39	Handel och samfärdsel, ej spec.	249	— 52
Beklädnadsindustri	1 545	— 245	Husligt arbete	382	+ 2
Närings- o. njutningsmedelsind.	2 179	— 91	Arbete, ej hänf. till annan grupp	47 079	— 2 813
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	691	— 54	**Summa**	**160 345**	**— 6 003**
Trämasse- och pappersindustri	2 455	— 5			

Antalet arbetslösa, som i en eller annan form erhöllo hjälp av stat eller kommun, utgjorde:

Sysselsatta i reservarbeten	statliga	21 826	Med kontant understöd	statligt	57 430
	statskommunala	17 277		kommunalt	9 745
	kommunala	8 316	Kursdeltagare (utan kontant understöd)		80
Arbetselever (frivillig arbetstjänst)		510		**Summa**	**115 184**

Hela antalet deltagare i den med statsbidrag anordnade kursverksamheten för arbetslösa utgjorde 4 378. Av dessa uppburo 4 298 tillika kontant understöd.

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under mars till 7·95 miljoner kronor och under årets tre första månader till sammanlagt 20·6 miljoner kronor.

— Bostadsförhållanden —

Förslag till åtgärder för förbättring av städernas slumbostäder. Den 6 oktober 1933 tillkallade chefen för socialdepartementet särskilda sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning rörande omfattningen och beskaffenheten av städers och stadsliknande samhällens slumbostadsbestånd ävensom rörande åtgärder ägnade att undanröja missförhållanden i sådant hänseende. Dessa sakkunniga, vilka antogo namnet »Bostadssociala utredningen», utgjordes av byråchefen Bertil Nyström, ordf., byggmästare Olle Engkvist, professor Gunnar Myrdal, arkitekt Sven Wallander och arkitekt Uno Åhrén med doktor Alf Johansson som sekreterare.[1] De ha i februari 1934 till socialministern ingivit en P. M. angående vissa omedelbara åtgärder för förbättring av slumbostadsbeståndet i städer och stadsliknande samhällen m. m., för vilket ändamål i årets statsverksproposition upptagits ett belopp av 3 milj. kronor.

Med stöd av verkställda undersökningar framhålles i promemorian, att »slumproblemet» i Sverige med dess i det övervägande flertalet fall små och merendels relativt nya stadsbildningar har en väsentligt annan form än i de äldre industriländernas storstäder. Beståndet av kvalitativt undermåliga bostäder är i våra städer och stadsliknande samhällen i huvudsak sammansatt av spridda, enstaka lägenheter, som, även om de tillsammantagna kunna uppgå till ett ganska stort antal, dock endast i relativt få fall äro samlade på sådant sätt, att de dominera ett mera sammanhängande bostadsområde.

Därför anses en av sistnämnda skäl motiverad »kvarterssanering» bli aktuell endast i relativt få fall, åtminstone under den närmaste tiden. Men även om fallen bliva mera enstaka, kunna de vara av relativt hög angelägenhetsgrad. De sakkunniga hålla därför före, att det bör beredas möjlighet att efter prövning i varje särskilt fall giva verksamt stöd från statens sida åt framkommande initiativ på detta område. Det föreslås, att Kungl. Maj:t i sådana fall skulle kunna bevilja statsbidrag i kontant form, avsedda att ersätta sådan kapitalförstöring, som uppstår vid kvarterssanering genom bortrivning av gårdshus e. d. Statsbidrag skulle utgå blott för den del av kostnaden, som beräknas belöpa å den bortrivning av lägenheter, vilken sammanhänger med den lägre graden av tomtutnyttjande, men givas utan återbetalningsskyldighet. Förutsättning härför skulle emellertid vara, att motsvarande belopp på enahanda villkor anvisas av vederbörande kommun.

I våra städer och stadsliknande samhällen är beståndet av undermåliga bostäder i huvudsak sammansatt av spridda enstaka lägenheter, vilka understundom äro alldeles olämpliga som människobostäder. För att råda bättring härvidlag genom »lägenhetssanering» ha de sakkunniga tänkt sig, att från statens sida skulle utlämnas billiga statslån (3 % ränta), avsedda att i förening med kommunala tillskottslån möjliggöra åvägabringandet av bostäder i ersättning för genom rivning eller utdömning undanskaffade lägenheter till en hyra, som av sistnämnda bostäders invånare kan betalas. Dylika ersättningsbostäder kunna skapas såväl genom nybyggnad som genom delning, ombyggnad eller reparation av äldre lägenheter. Proportionen mellan antalet på sådant sätt genom statliga bidrag iordningställda lägenheter och antalet genom rivning eller utdömning från bostadsmarknaden undandragna lägenheter bör bestämmas med hänsyn till bostadsmarknadens läge på orten, men under iakttagande av regeln, att de senare böra vara minst lika många som de förra. Den föreslagna proportionen gäller antalet lägenheter. Däremot bör icke fixeras någon viss relation avseende rumsantal, golvyta eller annan dylik enhet. Härvidlag ha de sakkunniga utgått från den uppfattningen, att i första hand barnrika

[1] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 643.

obemedlade familjer böra tillgodonjuta de genom statsbidrag åstadkomna billiga bostäderna samt att av detta och andra bostadspolitiska skäl nybyggnadsverksamheten icke bör inriktas enbart på de allra minsta lägenhetstyperna. Stor vikt lägges vid att de nya bostäderna komma att skötas av därtill lämpade förvaltningsföretag.

Det framlagda förslaget anses i och för sig icke innebära några nyheter av mera genomgripande slag. Lån av subventionskaraktär och direkta statsbidrag ha vid flera föregående tillfällen beviljats av statsmakterna för tillgodoseende av vissa bostadspolitiska och arbetsmarknadspolitiska syften. Huvudändamålet för den aktion från statens sida, som sålunda ifrågasättes, nämligen förbättring av beståndet av undermåliga bostäder i städer och stadsliknande samhällen, har länge varit föremål för intresse och åtgärder från kommunalt håll. Det förefaller emellertid, som om dessa åtgärder ej sällan förfelat sitt direkta syftemål. Bostäder, som blivit utdömda såsom undermåliga, tagas i stor utsträckning alltjämt i bruk för bostadsändamål på grund av brist på ersättningsbostäder. Och där ersättningsbostäder byggts, ha de mången gång betingat hyror, som omöjliggjort deras ianspråkstagande av dem, för vilka de äro avsedda. I syfte att avhjälpa dylika missförhållanden ha de sakkunniga framlagt ett förslag, vilket åsyftar ett sammanknytande av lägenhetssanering och byggande av ersättningsbostäder betingande hyror, vilka medelst stöd av billig statskredit beräknats kunna hållas på ungefär samma nivå som de hyror, vilka tidigare betalats av de utdömda bostädernas invånare. Förutsättningen för en dylik sammanbindning är emellertid åvägabringande av vissa, delvis rätt omfattande organisatoriska anordningar, till vilka de sakkunniga jämväl framlagt förslag.

Rörande de finansiella konsekvenserna för stat och kommuner av vad sålunda föreslagits beräknas inom ramen av det belopp, som i årets statsverksproposition upptagits för förbättring av städers och stadsliknande samhällens slumbostadsbestånd, 3 milj. kronor, att den årliga kostnaden kommer att för staten utgöra c:a 30 000 kronor och för samtliga kommuner, som vilja bidraga till ifrågavarande saneringsverksamhet, c:a 7 000 kronor, vilka årskostnadsbelopp genom amortering skulle successivt sjunka. Härtill kommer givetvis en viss ekonomisk risk, vilken emellertid under förutsättning av någorlunda normala förhållanden på bostadsområdet icke torde behöva tillmätas alltför stor betydelse, särskilt som hyrorna på de nya ersättningsbostäderna satts väsentligt under nuvarande marknadshyror.

Över de sakkunnigas förslag ha yttranden inhämtats från vissa myndigheter och organisationer, bl. a. *socialstyrelsen*. Styrelsen har i sitt yttrande bl. a. anfört, att styrelsen väl anser syftemålet med de föreslagna åtgärderna beaktansvärt, men att styrelsen ej kan undgå att finna, att detta förslag till planhushållning på bostadsmarknaden är ägnat att väcka betänkligheter av både principiell och praktisk art. Erfarenheten visar, att bland hyresgästerna i det bostadsbestånd, som vid ett förverkligande av de sakkunnigas förslag är avsett att försvinna, många olika grader av ekonomiskt välstånd finnas representerade. Det torde vara ofrånkomligt, att samtliga dessa bli delaktiga — direkt eller indirekt och oberoende av om behov föreligger eller ej — av de förmåner, som en bostadssanering av här föreslagen art skulle innebära. Socialstyrelsen finner det för sin del knappast motiverat, att dessa förmåner beredas andra än de sämst situerade, barnrikaste familjerna. Socialstyrelsen finner vidare, att betydande svårigheter av organisatorisk art måste komma att vidlåda det av de sakkunniga utarbetade förslaget vid dess genomförande i praktiken. Den detaljerade övervakning av med varandra kombinerade åtgärder, som förslaget förutsätter, ställer nämligen så stora krav på den tilltänkta ledningen, att de svårligen kunna bemästras av vilken myndighet det vara må.

Ehuru sålunda socialstyrelsen på anförda grunder ej ansett sig kunna tillstyrka det av de sakkunniga utarbetade förslaget, har styrelsen funnit sig böra överväga, huruvida ej det avsedda syftemålet åtminstone delvis skulle kunna nås genom åtgärder, vilkas principiella innebörd ej vore av lika betänklig art som de av de sakkunniga föreslagna. Genom att i huvudsak begränsa de föreslagna åtgärderna till obemedlade familjer med exempelvis tre eller flera barn och lösgöra nybyggnadsprojektet från direkt samband med eventuellt

erforderlig lägenhetssanering, skapas enligt socialstyrelsens förmenande bättre förutsättning för ett mera effektivt och socialt sett värdefullare utnyttjande av det allmännas här ifrågasatta insats för bostadsförhållandenas förbättring än genom förverkligande av de sakkunnigas förslag. Även om nybyggnadsverksamheten lösgöres från det organisatoriska sambandet med bostadssaneringen, synas hinder ej möta att ge det statliga ingreppet en sådan inriktning, att också saneringssyftet verksamt främjades.

Ehuru, såsom ovan anförts, enligt socialstyrelsens mening det föreslagna stödet från det allmännas sida bör begränsas till sådana företag, som åsyfta att tillskapa lämpliga och billiga bostäder för familjer med flera barn, synes den av de sakkunniga föreslagna organisations- och finansieringsplanen för understödsverksamhetens bedrivande kunna i allt väsentligt bibehållas.

I skrivelse till riksdagen (nr 236) har Kungl. Maj:t sedermera meddelat, att förslag i ämnet icke kommer att föreläggas årets riksdag. I syfte att giva underlag för fortsatt utredningsarbete har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att i samråd med bostadssociala utredningen utarbeta och före den 15 maj 1934 inkomma med plan för en bostadsundersökning, innebärande en bearbetning och komplettering ur bostadssociala synpunkter av de insamlade uppgifterna till 1933 års hyresräkning.

— Föreningsväsen —

Landsorganisationen i Sverige under år 1933. Vid slutet av år 1933 redovisade de till landsorganisationen anslutna fackförbunden ett sammanlagt medlemsantal av 633 351 mot 638 593 vid årets början. Minskningen utgör alltså 5 242 eller, om man frånräknar det under 1933 nyanslutna förbundet (sinnessjukvårdspersonalen) 7 742 personer, motsvarande 0·8 resp. 1·2 % av hela antalet. På de olika förbunden fördelade sig medlemsminskningen på sätt nedanstående tablå utvisar (siffrorna inom parentes angiva ökning eller minskning under året).

Metallindustriarbetareförb.	101 022	(+ 356)	
Grov- och fabriksarbetareförb.	61 138	(— 1 936)	
Sågverksindustriarbetareförb.	37 955	(— 1 438)	
Järnvägsmannaförbundet	36 170	(— 1 149)	
Pappersindustriarbetareförb.	34 516	(— 711)	
Textilarbetareförbundet	30 798	(+ 668)	
Kommunalarbetareförbundet	28 941	(+ 1 074)	
Transportarbetareförbundet	27 073	(— 1 302)	
Handelsarbetareförbundet	23 503	(+ 789)	
Livsmedelsarbetareförbundet	21 773	(+ 199)	
Byggnadsträarbetareförbundet	20 862	(— 938)	
Lantarbetareförbundet	16 342	(+ 350)	
Beklädnadsarbetareförbundet	16 248	(— 346)	
Träindustriarbetareförbundet	16 171	(— 476)	
Väg- o. vattenbyggnadsarb.-förb.	13 885	(+ 1 663)	
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	12 540	(— 622)	
Sko- o. läderindustriarb.förb.	11 336	(+ 441)	
Sjöfolksförbundet	11 220	(— 3 281)	
Hotell- o. restaurangpers.förb.	9 893	(— 885)	
Typografförbundet	9 689	(+ 194)	
Stenindustriarbetareförbundet	9 638	(— 566)	
Målareförbundet	9 432	(— 498)	
Murareförbundet	8 302	(— 46)	
De förenade förbunden	7 420	(+ 412)	
Bryggeriindustriarbetareförb.	6 594	(— 25)	
Postmannaförbundet	6 453	(+ 496)	
Gjutareförbundet	6 427	(+ 62)	
Elektriska arbetareförbundet	6 317	(— 50)	
Gruvindustriarbetareförbundet	5 889	(— 7)	
Bokbindareförbundet	5 552	(+ 225)	
Telegraf- o. telefonmannaförb.	5 409	(+ 326)	
Sinnessjukvårdspersonalens förb.	2 500	([1] —)	
Bleck- och plåtslagareförb.	2 388	(— 72)	
Tobaksindustriarbetareförb.	2 379	(— 108)	
Litografförbundet	2 237	(+ 58)	
Sadelmakare- o. tapetserareförb.	2 004	(— 18)	
Frisörarbetareförbundet	1 520	(— 704)	
Försäkringsfunktionärernas f.	827	(+ 125)	
Skorstensfejeriarbetareförb.	465	(+ 13)	
Kakel- och plattarbetareförb.	383	(— 1)	
Tunnbinderiarbetareförbundet	190	(— 14)	
Summa	**633 351**	**(— 5 242)**	

[1] Förbundet hade vid 1932 års utgång (före anslutningen till landsorganisationen) 3 062 medlemmar. Nedgången under 1933 beror på att vissa medlemsgrupper överförts till kommunalarbetareförbundet.

Medlemsantalet har ökats i 17 och minskats i 23 förbund. I fråga om beklädnadsarbetareförbundet, som här hänförts till senare gruppen, är dock att märka, att medlemsantalet genom inkorporering av det förutvarande hatt- och pälsindustriarbetareförbundet blivit högre än föregående år. Den angivna minskningen är beräknad i förhållande till de båda organisationernas sammanlagda medlemsantal vid nyåret 1933, då sammanslagningen ägde rum.

— Ut- och invandring —

Utvandringen till främmande världsdelar under första kvartalet 1934. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under första kvartalet 1934 till 61 personer, varav 29 män och 32 kvinnor. Samtliga emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö och Göteborg). Över Danmark och Norge har ingen utvandring förekommit under kvartalet. Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

	Stockholm	Malmö	Göteborg	Summa
Januari	1	—	7	8
Februari	5	1	14	20
Mars	6	3	24	33
1 kv. 1934	12	4	45	61
1 » 1933	19	2	35	56

Efter utvandrarnas hemort fördelade sig emigrationen på rikets olika delar sålunda:

Stockholms	stad	8	Blekinge	län	2	Västmanlands	län	3
»	län	2	Kristianstads	»	—	Kopparbergs	»	2
Uppsala	»	1	Malmöhus	»	3	Gävleborgs	»	2
Södermanlands	»	1	Hallands	»	3	Västernorrlands	»	8
Östergötlands	»	1	Göteb. o. Bohus	»	8	Jämtlands	»	—
Jönköpings	»	—	Älvsborgs	»	3	Västerbottens	»	—
Kronobergs	»	2	Skaraborgs	»	—	Norrbottens	»	1
Kalmar	»	1	Värmlands	»	—			
Gotlands	»	—	Örebro	»	10		Hela riket	61

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 26. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Ryssland	Estland	Lettland	Litauen	Summa
Januari	—	—	2	1	3	—	—	6
Februari	—	1	5	—	4	—	—	10
Mars	2	—	2	—	3	2	1	10
Summa	2	1	9	1	10	2	1	26
Därav: män	2	1	4	1	3	1	1	13
kvinnor	—	—	5	—	7	1	—	13

I ovanstående siffror ingå endast sådana utlänningar, som från svensk hamn (d. v. s. från Göteborg) befordrats till främmande världsdel, däremot icke personer, som passerat Sverige på väg till Oslo eller annan utländsk hamn.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud.

(1934: II.)

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. d.

17. På ett *under byggnad varande fartyg* fanns en fallrepstrappa av trä, 10 m lång och 0·87 m bred mellan vangstyckena (9″ × 3″). Trappan hängde ned längs fartygssidan i c:a 40° lutning. Övre delen var fastgjord vid en sparre, fastsurrad vid pollare å däcket, och nedre delen hängde i ett vid en konsoll fastgjort ok.

Då arbetarna vid middagsrastens början lämnade fartyget och befunno sig på trappan, *brast* antagligen först det *ena vangstycket* c:a 2 m från nedre ändan i en gammal ej förut observerad bräcka, belägen på undre sidan av vangstycket och mitt för ett urtag för ett trappsteg, varefter det andra vangstycket brast c:a 3 m från trappans nedre ända vid en genomgående $^3/_4$″ bult. Enligt beräkning i samband med polisundersökningen hade sannolikt minst 23 personer befunnit sig på trappan, då den brast, och 17 personer föllo i vattnet, av vilka 1 drunknade och flera lindrigt skadades.

Trappan, som använts förut, hade av vederbörande arbetsförman och ställningsbyggare undersökts före uppsättningen, men hade då icke upptäckts några bristfälligheter.

Fyra arbetare, tillhörande verkets skyddskommitté, ha enligt polisprotokollet anfört följande, som meddelas i utdrag. »— — — Det å vänstra vangstycket förefintliga gamla brottet hade emellertid varit av sådan art och funnits å sådan plats i vangstycket, att detsamma, då trappan var upphängd på sin plats vid fartygssidan, icke utan särskild uppmärksamhet eller besiktning kunnat upptäckas. De voro av den uppfattningen, att orsaken till olyckan var den, att då arbetarna vid tillfället skulle gå i land och på bestämd tid släppts ut för trappan, denna på grund av sitt bristfälliga skick icke motstått belastningen utan brustit. Ingen arbetare hade till någon av dem gjort anmälan eller påpekande om att här ifrågakomna trappa befunnits vara bristfällig.»

Bolaget har nu börjat ersätta trätrapporna med järntrappor, varjämte särskild livräddningsmateriel skall uppsättas på lämpliga platser utefter kajerna. (I: 51)

Fig. 1. Skyddsbild nr 24, utgiven av Föreningen för arbetarskydd.

18. En plåtslageriarbetare P. var sysselsatt med tilldragning av skruvar medelst en skruvnyckel (jfr fig. 1). P. stod under arbetet på en smal *ställning*, som saknade skydds-

räcke. Plötsligt slant skruvnyckeln, varvid P. tog överbalansen och *föll från ställningen* ned i ett 7—8 m djupt hisschakt. P. avled av de erhållna skadorna. (I: 52)

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

19. En 16-årig hissförare J. skulle vid körning uppåt stanna *hissen* vid ett visst stannplan. *Innan hissen stannat,* öppnade föraren densammas saxgrind. Han råkade samtidigt sticka ut vänster fot utanför hissens golvplan, varvid tvenne tår krossades och tåbenen bräcktes mellan hissens golv och den i schaktet utskjutande tröskeln vid stannplanet.

Hissens bromsväg är vid en persons belastning 0·57 m och vid tre personers belastning 0·49 m, motsvarande en retardation av 0·87 resp. 1·02 m/sek.^{2}, vilket kan anses normalt.

Orsaken till olyckan angives vara förarens bristande omtanke, men hade schaktet varit slätt eller åtminstone lämplig avbärning funnits vid tröskeln, hade olyckan icke behövt ske. Olyckan framhåller starkt behovet av att vederbörlig hänsyn tages till klippningsrisk vid hissar med ojämna schaktväggar, även där grind finnes i korgen. (II: 60)

20. I en maskinverkstad användes en *travers,* som manövreras från golvet. Vid ett tillfälle ville traverssköterska framföra traversen över en plats, där arbetaren O. var sysselsatt med rengöring av maskindelar. Härvid *fastnade en av traversens kättingar* i ett å ett arbetsbord stående mindre ångmaskinsstativ, vilket drogs ned och träffade O. i huvudet.

Olycksfallet belyser vikten av att travers- och kranförare ej framföra last över arbetande kamrater. (II: 61)

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. d.

21. I en *spårvagnshall* var den sist inkörda motorvagnen uppställd så långt ut, att endast en smal gång fanns kvar mellan vagnen och portarna för spåret. Då föraren kom upp på yttre plattformen för att köra ut vagnen genom de öppna portarna, märkte han, att handbromsen på inre plattformen var åtdragen. Han begav sig därför genom vagnen till inre plattformen samt lossade handbromsen. Då spåret emellertid lutade något utåt och vagnen torde hava stått i spänn mot den närmast innanför stående, *satte den sig sakta i rörelse.*

En spårvagnsförare J., som befann sig i hallen, sökte samtidigt komma ut genom den smala öppningen i porten. Då tillräckligt frirum icke fanns mellan vagnen och den pelare, på vilken porten var upphängd, blev J. så svårt klämd, att han dagen efter avled på det sjukhus, dit han strax efter olycksfallet fördes.

Den omkomne, som var en av spårvägsbolagets äldsta arbetare, var känd för lugn och omtanke, men det torde icke kunna förnekas, att han vid tillfället brustit i vederbörlig försiktighet.

Portarna för spåret i fråga äro icke av sådan bredd, att fri passage finnes mellan en i portöppningen stående vagn och de portarna uppbärande pelarna. Hallen är byggd med så litet avstånd mellan spåren, att en ändring härutav skulle kräva slopandet av minst ett spår och omläggning av de övriga. Undersökning är igångsatt beträffande det sätt, varpå olyckor av detta slag möjligen kunna förebyggas, men kommer en ombyggnad först i fråga vid nästa större reparation eller ändring av hallen. (III: 57)

Olycksfall vid motorer.

22. För uppvärmning av *en råoljemotors* tändkula använde maskinisten I. en blåslampa, vars brännarmunstycke på vanligt sätt uppvärmdes medelst antändning av den i tändskålen befintliga fotogenen och trasselsudden. Då blåslampan genom förbränningen av den första påfyllningen fotogen i tändskålen ej blev tillräckligt varm, tog I. en 5 liters fotogenkanna med kort pip och fyllde tändskålen på nytt. Under påfyllningen *inträffade*

plötsligt en explosion, med påföljd att kannans botten bortslets och dess innehåll stänktes över I., vars kläder antändes. I. omhändertogs av tillskyndande arbetskamrater och fördes snarast möjligt till lasarett, där han emellertid påföljande dag avled på grund av de erhållna brännskadorna.

Den sannolika förklaringen till olyckan synes vara, att i fotogenkannan funnits eller bildats en explosiv gasblandning, vilken vid påfyllningen antänts och förorsakat explosion. Huruvida antändningen skedde genom i trasselsudden kvarvarande glödande rester eller på grund av att första påfyllningen fotogen icke brunnit slut har ej kunnat fastställas. Kannan, som innehöll fotogen av obekant kvantitet, lär under dagen utsatts för starkt solsken, och det är möjligt, att avdunstning av fotogen därvid ägt rum. Den bildade gas- och luftblandningen har emellertid ej kunnat avgå, då skruvlocket till kannans påfyllningsöppning var påskruvat. Skruvlocket påträffades efter explosionen hårt fastskruvat vid kannan.

Olycksfallet lämnar en allvarlig erinran om vikten av att iakttaga all nödig försiktighet och att icke taga några risker vid handhavandet av eldfarliga oljor.

Till förebyggande av liknande olyckshändelser torde bl. a. följande beaktas:

1. Vid uppvärmning av blåslampa bör förnyad påfyllning av fotogen e. d. i tändskål ej företagas, förrän tidigare påfyllning brunnit fullständigt slut eller förrän alla glödande rester slocknat i tändskålen.
2. Förnyad påfyllning torde kunna undvikas, om tändskålen erhölle tillräcklig storlek, ävensom om vid blåsig väderlek en skärm e. d. provisoriskt anbringas omkring tändskålen och brännaren. Härigenom kommer en större värmemängd lampans brännare till godo. Dylika vindskydd förekomma bl. a. å råoljemotorer med stationär ställning för blåslampan. (VII: 8)

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Pressar.

23. I en mekanisk verkstad var 17-årige B. sysselsatt i en *excenterpress* med hoppressning av kullager för automobiler. Pressen var utrustad med tvåhandsskydd, vilket vid arbetstillfället var avlägsnat. B:s förman, som besiktigat pressen före arbetets igångsättande, hade observerat detta men ansåg, att skyddet ej var nödvändigt, då arbetet, som omfattade endast ett fåtal lager, brådskade och B. var väl förtrogen med pressens skötsel.

Under borttagande av ett färdigt lager råkade B. *trampa på fotpedalen,* varvid *pressen utlöstes* och B:s högra tumme avklipptes.

Enligt kungörelsen angående förbud mot minderårigs användande till vissa farliga arbeten får minderårig ej sysselsättas vid detta slag av arbete, såvida ej av vederbörande yrkesinspektör godkänd skyddsanordning finnes. Då så ej var fallet, har arbetsgivaren dömts för vållande till olycksfallet. (VIII k: 8)

Tröskverk.

24. Vid *tröskning* med ett helrensande tröskverk av ändmatningstyp, vilket dreves av en 10 hkr. förbränningsmotor, sköttes matningen av arrendatorn K., som därvid biträddes av arbetaren S. När sädespartiet var färdigtröskat, ville K., medan verket var i gång, uttröska och rensa några säckar spillsäd av annat sädesslag, varför han gick att hämta dessa. Under tiden tog S. en med järntråd sammanbunden riskvast och skulle sopa rent å matarbordet. Kvasten fångades emellertid av stiften på verkets slagor och *drogs in i tröskverket, varvid S:s högra hand följde med* och krossades upp till handleden, så att en amputation måste företagas.

Från matarbordets ända fram till slagornas stift var avståndet 108 cm, och S. kunde således icke från ändan av bordet nå fram till inmatningsöppningen. Han måste därför ha uppehållit sig vid sidan av bordet och torde där, oaktat bordet var försett med 10 cm höga sidoskärmar, ha kommit i beröring med tröskverkscylindern. (VIII t: 35)

Svänghjul, remskivor och remmar.

25. Vid en vägkassas arbetsställe användes en *stenkross*, som medelst rem drevs av en förbränningsmotor. När arbetet för dagen var slut, *slog en arbetare av drivremmen* mellan krossen och förbränningsmotorn, medan denna var i full gång. Remmen, som nyligen blivit hartsad, föll av krossens remskiva men häftade vid motorns. Den fria slingan kastades upp över motorn och föll ned på andra sidan över och omkring maskinist B., som befann sig i linje med motorn och krossen. *B. rycktes av remmen mot motorn* och klämdes till döds mot ett av motorvagnens transporthjul (se fig. 2).

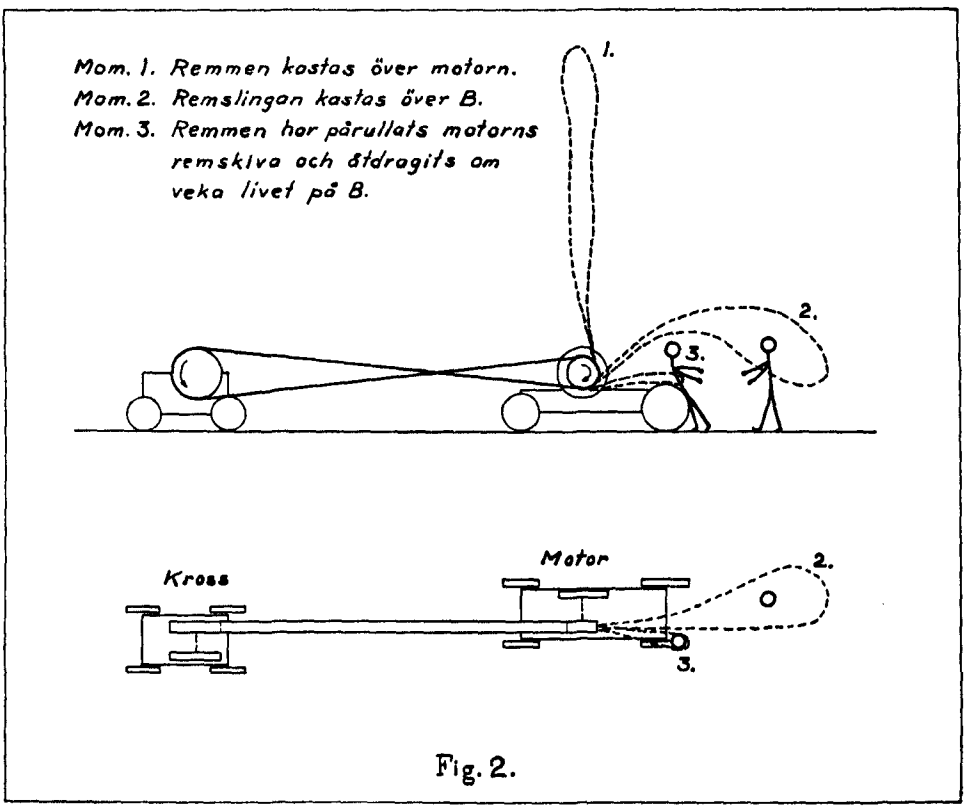

Fig. 2.

Till förekommande av dylika olycksfall ha arbetsgivarna givit order om att rem icke får avtagas, förrän maskinen stannat. (VIII å: 27)

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

26. I ett *spannmålsmagasin* fanns ett transformatorrum, innehållande högspänningsställverk för 3 000 V med skyddsgaller, högspänningsmotor för drift av spannmålselevatorerna samt lågspänningsinstrumentering för belysning. Ställverket var uppdelat i 4 fack, ett för den inkommande jordkabeln och för en utgående sådan (till ett varv), den senare med 3 st. enpoliga frånskiljare (fack nr 4), ett fack med bl. a. 3 st. enpoliga frånskiljare för magasinsanläggningen (nr 3), ett för transformatorn (nr 2) och slutligen ett med bl. a. oljeströmbrytare för motorn med manöverhandtag utanför gallret (nr 1). Den inkommande jordkabeln saknade frånskiljare, och samlingsskenorna kunde endast göras spänningslösa i

elektricitetsverkets kabelhus. I skyddsgallret fanns betjäningsdörr för varje fält. I transformatorrummet och på dess dörr funnos varningsanslag.

Dörren till transformatorrummet hölls stängd, men nyckeln brukade sitta i låset eller hänga på en spik vid dörren, emedan arbetslagen i de olika skiften själva skötte motorn och belysningen. Utbyte av säkringar och annan tillsyn i facken nr 1—3 utfördes uteslutande av en elektrisk firma i staden, men nycklarna för dessa fack sutto kvar i låsen. Nyckeln för fack nr 4 förvarades i elektricitetsverket.

Arbetaren F. var anställd som snickare, men deltog även i arbetet med spannmålskörning. Han var för tillfället sysselsatt med att montera fundamentbalkar för en större maskin i magasinet i våningen över transformatorrummet. En av fästbultarna i golvet råkade komma över fack nr 3 och träffa plåtbeklädnaden i taket. F. ämnade skaffa sig tillträde till utrymmet ovanför detta fack för att klippa bort plåten omkring bulten och skruva på en mutter. Han anmodade en kamrat att avstanna arbetet för en stund och koppla ur ställverket. Efter någon tvekan samtyckte kamraten härtill. Han öppnade facket nr 3 och slog ifrån frånskiljarna. »För att vara riktigt säker» ämnade han även slå ifrån frånskiljarna i fack 4. Han tog nyckeln för facket nr 2, som visade sig passa även för facket nr 4, öppnade dörren och slog ifrån frånskiljarna. Varken han eller någon av arbetarna, som på grund av driftsavbrottet kommit till, insåg att bägge frånskiljargrupperna tillhörde ledningar, som avgrenade från de högre upp belägna samlingsskenorna, vilka alltså efter brytningen fortfarande stodo under spänning.

F. steg upp på en tomlåda framför facket nr 3 med en plåtsax i handen. Han sträckte sig över skyddsgallret, som icke nådde ända upp till taket, in bland ledningarna och berörde en fas med plåtsaxen. Därvid *fick han ström genom kroppen*, troligen till det jordförbundna gallret, blev bränd och föll sanslös ned från lådan. Kamraterna togo emot honom i fallet. De påbörjade upplivningsförsök, och F. återkom en kort stund till medvetande och talade några ord, men efter ungefär 5 minuter försvunno livstecknen. Han fördes i tillkallad ambulans till lasarettet, men livet kunde icke räddas. Brännsår funnos på höger hands fingrar och ögonbrynen voro svedda. Plåtsaxen företedde brännmärken.

Lagerchefen på platsen uppger, att nycklarna för samtliga fack suttit kvar i låsen, alltsedan bolaget år 1920 övertog magasinet. Först för ett par år sedan har elektricitetsverket tagit hand om nyckeln till fack nr 4. Att utfärda förbud för arbetarna att taga befattning med ställverket hade han icke ansett erforderligt.

Ansvaret för det inträffade synes i huvudsak drabba vederbörande arbetsbefäl på platsen, som försummat att hålla högspänningsfacken stängda för icke sakkunniga och i övrigt icke sörjt för betryggande arbetsordning. Det är att märka, att arbetarna i detta fall vidtagit de åtgärder, som enligt deras uppfattning behövdes för att göra ledningarna spänningslösa och arbetet ofarligt och alltså icke visat vårdslöshet, men däremot brist på sakkunskap. (IX: 49)

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

27. Lantbrukaren L. skulle köra grus från ett *grustag*, som legat oanvänt under flera år. Vid de tidigare utförda gruslastningarna hade upptagits en c:a 1·5 m djup grop, vars ena sida var brant och den andra något lutande. Ett stycke ovanför gropen c:a 0·5 m från den lutande sidans överkant låg en sten, vägande omkring 2 ton. När lastningen började, steg L. ned i gropen och skyfflade upp grus på kanten ovanför gropen, varefter hans dräng kastade upp det i åkdonet. L. hade grävt sig in ett stycke i den lutande sidan och därigenom åstadkommit en förskjutning av ovanför liggande lager, då *stenen åkte ned* just då L. kastade upp en skyffel grus. L. hann ej upp ur gropen utan fick stenen över ryggen och klämdes till döds emot gropens kant.

Av det inträffade framgår vikten av att vid grustag hålla dagkanten fri från stenar. Jfr socialstyrelsens anvisningar nr 15 angående skydd mot yrkesfara vid arbete i grustag. (X: 75)

28. Vid ett större *brobygge* lägges brobanans direkta underlag med I-balkar av 1 m höjd och 20 cm flänsbredd. Arbetet med balkarnas uppläggning och hopfästning utföres av ett svetsningsbolag, medan själva vägbanan utföres av kommunal institution. Båda arbetena pågå samtidigt liksom även en del sprängnings- och jordarbeten under bron för nedläggning av rör och ledningar för olika ändamål.

En arbetare S. var för svetsningsbolagets räkning sysselsatt med att fästa vinkeljärn vid nedre flänsarna av brobanans I-balkar. Vid detta arbete använde han sig av en landgång, bestående av tre efter avståndet mellan balkarna avpassade plankor, vilka vilade på balkarnas underflänsar. Han stod med ena foten på denna landgång och med den andra på ena balkens underfläns. Avståndet till marken var 18 m.

Då S. hörde de mitt under honom med sprängningsarbete sysselsatta arbetarna ropa »Se upp, eld i berget», ville han skyndsammast bege sig bort, varvid han med axeln stötte till en 2·75 m lång 9″ × 2″ planka, vilken såsom landgång var upplagd på I-balkarnas övre flänsar. Plankan låg ett ögonblick vilande över S:s högra skuldra, men då han bar en skiftnyckel i vänster hand, förmådde han ej med enbart högra handen hålla *plankan*, som förlorat stödet mot balkarna och i lutande ställning *föll ned* mellan dessa. S. sökte genom ett högt varningsrop varsko de under hans arbetsplats stående arbetarna om den fallande plankan, men denna träffade med sin mitt en av dessa, bergsprängaren F., över huvudets högra *hälft, åstadkommande brott på skallbasen och en kraftig hjärnskakning.* Huruvida F. kommer att få framtida men av olycksfallet kan läkaren ej avgöra, men det torde dröja två månader, innan F. blir så återställd, att han får lämna sjukhuset.

Yrkesinspektören gav vid besöket på platsen bl. a. direktiv såväl till den tjänstgörande arbetschefen för kommunala arbetena som till svetsningsbolagets arbetsledning, att även tillfälligt utlagda landgångar skola såvitt möjligt vid utläggningen förankras. (X: 76)

Olycksfall genom explosion av sprängämnen, gaser o. d.

29. I en *krutfabrik* var en arbeterska S. sysselsatt med att i pressade trotylkapslar anbringa tändhattar, innehållande knallkvicksilver, och skulle därvid ur en pappask med 113 tändhattar uttaga ett 20-tal och placera dessa i en tom ask. Härvid använde hon sig av en stålpincett, vägande c:a 20 gr, vilken efter allt att döma tappats ned i tändhattsasken, varvid den känsliga *tändhattssatsen exploderade.* Asken hölls i vänstra handen, som bortslets, varjämte så svåra skador uppstodo i ansiktet och å bålens framsida, att kvinnan därav avled.

Varje tändhatt innehöll 0·73 gr laddning, varför sammanlagda kvantiteten knallkvicksilver utgjorde c:a 80 gr.

En arbeterska, som var sysselsatt vid samma bord, erhöll en del ytliga skador av tändhattsflisor å ansikte och händer. De materiella skadorna inskränkte sig till krossade fönsterrutor och mindre skador å bordet, vid vilket S. hade sin plats.

Sprängämnesinspektören har med anledning av olyckan föreskrivit, att endast pincetter av ben få användas vid arbete av ifrågavarande slag. (XI: 39)

30. Vägarbetaren M. var sysselsatt att medelst blåslampor uppvärma tändkulorna till en tvåcylindrig *förbränningsmotor* å en traktor. M. stod ungefär 1 m från motorn, då en *häftig tändning ägde rum,* och M:s kläder fattade eld. En åskådare, som stod på c:a 2 m avstånd fick även kläderna antända. Båda fördes omedelbart till sjukhus. M. avled påföljande dag, H. någon vecka därefter.

Den antagliga förklaringen till olyckan är, att den ena blåslampan slocknat och fotogenånga sprutats ut i luften, varvid ångan möjligen har tänts av den andra blåslampan. Vid explosionen tändes även på motorn varande spillolja. Motorn och blåslamporna befunnos efter explosionen vara felfria. Endast några röranslutningar voro skadade. (XI: 40)

Olycksfall förorsakade av giftiga gaser o. d.

31. Från ett gammalt *vattenfyllt gruvschakt* levereras dricksvatten medelst en pump, som uppmonterats vid vattenytan c:a 15 m under schaktmynningen. För att komma ned till pumpen finnas relativt korta stegar och flera vilplan, vilka senare äro väl skyddade med räcken. Pumpen stod under uppsikt av gruvbolagets arbetare N., som vid ett tillfälle gick till schaktet för att tillse pumpen. Då N. ej återkom vid 9-tiden på kvällen, sändes två man till schaktet, men de kunde ej komma ned till de understa vilplanen på grund av dålig luft i schaktet. Sedan syrgasapparat anskaffats från brandstationen i närmaste stad, gingo arbetarna ned och funno då N. liggande död på ett vilplan 2 m ovanför pumpplanet. N. hade kontusioner å näsan, vänstra ögat och pannan samt skallbrott. Förmodligen har N. på grund av den *dåliga luften eller möjligen halka* eller förening av båda orsakerna fallit utför stegen.

Vid yrkesinspektionens besök å olycksplatsen uppgavs, att arbetsledningen på grund av schaktets dåliga luft givit order om dels borttagande av ett halmtak, som lagts över schaktmynningen för att hindra nedkastandet av lösa föremål, dels användande av lövruskor för åstadkommande av erforderlig luftomsättning. Arbetaren N. hade enligt arbetsledningens uppfattning säkerligen överskattat sina krafter och ej använt lövruskor. Han hade i varje fall aldrig tagit bort halmtaket.

Med anledning av denna händelse har gruvbolaget låtit montera en fläkt, som genom en omedelbart intill vattenytan neddragen ledning fyller schaktet med frisk luft. Halmtaket har borttagits. (XII: 19)

Olycksfall vid ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck.

32. I ett *mejeri* skulle kylmaskineriet påfyllas med ammoniakgas. Denna gas togs från en tub, ur vilken en del gas c:a 8 månader tidigare avtappats. Till efterkommande av bruksanvisningen för kylmaskineriet hade maskinisten låtit tuben under ett par dagar stå upp- och nedvänd, varefter vattnet hade avtappats. I och för påfyllning flyttades tuben in i maskinrummet och ställdes där rättvänd. Innan inkopplingen gjordes, ville maskinisten värma tuben något och spolade över densamma med en spann (c:a 10 liter) 60° å 80° vatten. Ytterligare en spann hälldes över tuben, som i samma ögonblick sprack i sin nedre ända. Tuben slungades mot golv, väggar, tak och maskiner och anställde rätt stor förödelse. Maskinisten blev starkt gasförgiftad samt erhöll en del lätta brännskador å ansikte och händer.

Då mejeriet några dagar efter olyckshändelsen besöktes, hade den brustna tuben tillvaratagits av kylmaskineriets leverantör. Med anledning härav har leverantören tillskrivits med begäran om närmare upplysning om den skadade tuben. Till svar härå har denne översänt protokoll från verkställd undersökning av tuben. Ur protokollet förtjänar följande återgivas:

»*Undersökningsresultat:*

Å tubens nedre del hade tubväggen 'givit sig' och pressats ut i form av en 'bula', vilken brustit rätlinjigt i tubens längdriktning. Materialbrottet i fråga var till en början svårt att förklara, då tubens dimensionering, plåttjocklek och materialets beskaffenhet kunde anses vara i allt väsentligt fullt normalt. En ingående undersökning av materialgenombrottet gav emellertid till resultat, att detsamma nödvändigtvis måste hava skett efter en rätlinjigt och sannolikt djupgående anvisning i tubväggen. Brottutseendet i sin helhet gav härjämte ganska tydliga indikationer på att åsyftade anvisningen — påtagligen en rätlinjigt gående sprickbildning i plåtytan — legat å tubväggens yttersida. (Brottöppningen var omkring 220 mm lång; största bredden 35 mm.) Vid en noggrann avsyning av tubväggens yttersida påträffades också i plåtens yta en helt ny ganska svårartad sprickbildning (omkring 100 mm i längd). Denna spricka låg något högre upp på tubväggen — och hade alls intet direkt samband med den spricka, varifrån det ifrågavarande material-

brottet utgått. — Prov uttaget från tubväggen med halva delen av den senast berörda 'nya' sprickbildningen översändes härjämte.

Sammanfattning.

Materialbrottet i fråga kan med allra största sannolikhet ställas i samband med ett materialfel — efter allt att döma bestående av en i tubväggens yttersida i tubens längdriktning djupt gående sprickbildning av mycket betydande längd (sannolikt omkring 200 mm). I övrigt bör väl beaktas den senare påträffade (högre upp belägna) svårartade sprickbildningen i tubväggen.»

Med leverantörens meddelande följde dessutom ett provstycke ur tuben. Detta prov visar i det 5 mm tjocka godset en mera än 1 mm djup spricka. Sprickan är belägen i godsets utsida.

Anledning till olycksfallet torde vara felaktigheter i tubens material. Åtgärderna till förebyggande av liknande sprängningar torde i första rummet få inriktas på tubtillverkningen. (XIII: 22)

Olycksfall vid skogsavverkning.

33. Skogsarbetaren M., som varit sysselsatt med *framforsling av kastved* (kastvedsdragning), anträffades död i skogen, fastklämd mellan ett träd och högra främre staken å den slip, han under arbetet använde sig av. Olyckan hade av allt att döma tillgått så, att M. efter att ha lastat slipen med 1 m³ ved satt den i rörelse nedför en med stora granar beväxt sluttning med lutning c:a 1 på 15. Då slipen tagit för stark fart, hade M. sökt hejda den, förmodligen genom att med kroppen snett framifrån stötta lasset, med den påföljd att han blivit *klämd till döds mellan vedlasset och ett träd.*

Olycksfallet påvisar den stora risk, som alltid den löper, som med egen kraft söker hejda ett vedlass, som på glid utför tagit för stark fart. Stor fara att komma under vedlasset föreligger även. Liknande sätt att med kroppen söka stötta eller räta upp ett lass, som är nära att stjälpa, är tyvärr alltför vanligt även vid timmerkörning och medför ofta mycket ödesdigra olycksfall. För att rikta arbetarnas uppmärksamhet på ovannämnda riskmoment lämnas i socialstyrelsens skyddsanvisningar (SS nr 316) följande råd: »Försök aldrig att med kroppen stötta eller räta upp ett lass, som visar benägenhet att stjälpa. Dylika försök hava kostat många körare livet.» (XVII: 28)

Olycksfall vid flottning.

34. Under tillverkning av en åra hade flottningsarbetaren A. ådragit sig ett *skavsår på högra handens pekfinger.* Påföljande dag hade såret behandlats med jodsprit och förband anlagts. Femte dagen efter sårskadans uppkomst hade A., som kände, att det stack och värkte i högra armhålan och därför trodde, att en böld skulle uppstå därstädes, uteblivit från arbetet. Trots att värken i armhålan tilltog och inflammation och svullnad, utvisande påbörjad *blodförgiftning,* uppstod därstädes och trots att A:s arbetskamrater tillrådde honom att genast uppsöka läkare, dröjde A. ännu några dagar härmed under förmenande, att »det nog inte vore så farligt, då han förut många gånger skadat sig värre och att det alltid gått bra». Då A. slutligen på dagen en vecka efter sårskadans uppkomst forslades till läkare f. v. b. till sjukhus, konstaterades långt framskriden blodförgiftning, som icke gick att häva, utan avled A. några dagar senare å sjukhuset.

Den primära orsaken till olyckan var den lilla sårskadan på högra handens pekfinger. Dylika smärre sårskador å händerna uppstå mycket ofta under flottnings- och skogsavverkningsarbete. Av synnerlig vikt är sålunda, att även små, till synes obetydliga sår så snart som möjligt förbindas, varvid en med helst 1-procentig kloraminlösning indränkt kompress lägges närmast såret. Om symtom till infektion — svullnad, inflammation — uppträda, måste läkarhjälp anlitas. (XVIII: 5)

Yrkesinspektionens verksamhet under 1:a kvartalet 1934.

	Förrättnings- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink. protokoll över besiktn. av ångpannor	Ink. protokoll över besiktn. av kokare o. d.	Intyg över besiktn. av bissar och kranar	Lämnade eftergifter	Framställn. enl. 38 el. 39 § arb.-skyddsl.	Åtal: Anmälda	Åtal: Verkställda	Åtal: Fällande domar	Anmälningar om olycksfall i arbete	Därav olycksfall med dödlig utgång	Anmäln. om yrkessjukd.	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta: arbetsställen	Därav för första gången under året besökta: med summa arbetare
Yrkesinspektionen																
I distriktet . .	201	54	112	2	175	37	—	1	—	—	2 227	11	—	507	495	10 546
II » . .	120	85	178	1	211	24	—	1	2	3	3 287	5	3	494	494	8 230
III » . .	63	123	269	23	247	15	—	1	—	—	1 671	6	—	323	320	2 650
IV » . .	115	119	272	—	25	19	—	10	2	2	1 769	7	—	370	369	7 182
V » . .	165	86	123	10	259	—	—	—	—	—	2 658	10	3	847	833	10 282
VI » . .	153	118	105	14	269	15	—	5	4	9	3 324	25	—	757	750	14 779
VII » . .	78	133	104	44	316	10	—	5	2	2	2 373	14	—	318	315	7 985
VIII » . .	113	118	98	—	48	12	—	2	—	—	3 860	9	—	401	398	6 743
XI » . .	69	132	76	19	64	16	—	4	—	1	3 340	10	—	260	256	5 387
Summa	1 077	968	[1] 1 837	[2] 113	1 614	148	—	29	10	17	[3] 24 509	[3] 97	6	4 277	4 230	78 784
Yrkesinspektrisen	156	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	179	156	9 683
Bergmästarna																
Norra distriktet . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	106	—	—	—	—	3 390
Gävle-Dala distrikt	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	60	1	—	6	6	1 266
Östra distriktet . .	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	78	—	—	6	6	162
Västra » . .	5	1	—	—	23	—	—	—	—	—	106	—	—	5	5	146
Södra » . .	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93	3	—	7	7	939
Summa	31	3	—	—	23	—	—	—	—	—	443	4	—	24	24	5 903
Sprängämnesinspektören . . .	17	153	—	—	—	—	—	—	—	—	[4] 15	—	—	16	16	670
Elektriska inspektörerna																
Norra distriktet . .	9	13	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	14	14	—
Östra » . .	7	10	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	10	10	—
Västra » . .	8	6	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	6	6	—
Södra » . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
Summa	24	29	—	—	—	—	—	—	—	—	[5] 21	[5] 1	—	30	30	—
Järnvägsinspektörerna																
Statens järnvägar säkerhetstjänsten	26	13	—	—	—	—	—	—	—	—	} 472	1	—	65	65	950
maskintjänsten .	21	—	—	—	330	—	—	—	—	—			—	21	21	—
Ensk. järnvägar	19	1	—	—	—	—	—	—	—	—	284	—	—	79	79	700
Summa	66	14	—	—	330	—	—	—	—	—	[4] 756	[4] 1	—	165	165	1 650
Skogs- och flottledsinspektören	64	242	—	—	—	—	—	—	—	—	[4] 4 910	[4] 16	—	85	85	2 168
														*152	*152	*1 372

[1] Härav *större besiktning* i 408 fall. — [2] Härav större besiktning i 47 fall. — [3] Av dessa olycksfall ha 19 616, därav 39 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [4] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna. — [5] Av dessa olycksfall, som inräknats i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna, har 1, därav 0 med dödlig utgång, inträffat inom inspektörens för statens elektrifierade järnvägar tillsynsområde. — * Avser inspekterade härbärgen.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 mars 1934.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	100	3 455	12 997	16 452	430	860	1 290	7·8	6·2
Bleck- o. plåtslagareförb. .	50	2 271	—	2 271	1 311	—	1 311	57·7	60·9
Bokbindareförbundet . . .	35	1 839	3 593	5 432	333	384	717	13·2	14·1
Bryggerilndustriarb.-förb. .	102	4 061	1 479	5 540	471	261	732	13·2	12·0
Byggnadsträarbetareförb. .	179	18 103	—	18 103	9 747	—	9 747	53·8	56·9
De förenade förbunden . .	43	3 900	1 612	5 512	392	196	588	10·7	13·0
Elektriska arbetareförb. . .	79	3 606	—	3 606	1 184	—	1 184	32·8	34·2
Gjutareförbundet	99	5 307	2	5 309	903	2	905	17·0	18·0
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	399	30 117	4 431	34 548	11 039	1 399	12 438	36·0	39·2
Gruvindustriarbetareförb. .	35	4 718	44	4 762	1 919	3	1 922	40·4	41·9
Handelsarbetareförb. . . .	233	15 750	7 987	23 737	2 399	511	2 910	12·3	13·3
Kommunalarbetareförb. . .	198	23 075	5 284	28 359	2 819	578	3 397	12·0	13·6
Litografförbundet	16	1 679	103	1 782	165	9	174	9·8	11·1
Livsmedelsarbetareförb. . .	133	15 115	6 175	21 290	3 058	1 092	4 150	19·5	18·6
Metallindustriarb.-förb. . .	242	94 214	4 397	98 611	17 427	508	17 935	18·2	19·7
Järnbruksarbetare . . .	56	21 712	17	21 729	2 325	2	2 327	10·7	10·7
Verkstadsarbetare . . .	186	72 502	4 380	76 882	15 102	506	15 608	20·3	22·3
Murareförbundet	64	2 964	—	2 964	1 456	—	1 456	49·1	63·4
Målareförbundet	125	7 081	1	7 082	4 784	—	4 784	67·6	67·1
Pappersindustriarb.-förb. .	135	26 391	1 147	27 538	4 137	204	4 341	15·8	15·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	39	1 619	252	1 871	471	37	508	27·2	36·6
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	52	6 298	3 756	10 054	1 144	326	1 470	14·6	15·7
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	218	10 877	2	10 879	6 680	—	6 680	61·4	38·6
Stenindustriarbetareförb. .	110	7 007	1	7 008	3 987	—	3 987	56·9	56·0
Sågverksindustriarb.-förb. .	191	18 158	7	18 165	8 766	6	8 772	48·3	46·9
Textilarbetareförbundet . .	100	9 741	16 653	26 394	644	697	1 341	5·1	5·3
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	534	1 876	2 410	8	189	197	8·2	9·3
Transportarbetareförb. . .	120	13 893	210	14 103	4 491	39	4 530	32·1	33·9
Träindustriarbetareförb. . .	178	11 289	108	11 397	3 361	12	3 373	29·6	27·7
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	195	—	195	51	—	51	26·2	33·0
Typografförbundet	104	9 196	493	9 689	1 027	66	1 093	11·3	11·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	114	6 253	—	6 253	2 459	—	2 459	39·3	49·5
Summa	3 517	358 706	72 610	431 316	97 063	7 379	104 442	24·2	24·6
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	3 299	347 829	72 608	420 437	90 383	7 379	97 762	23·3	24·4

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under mars uppgivits till inalles 516 017, vilket i genomsnitt motsvarar 4·9 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under april 1934.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	24 387	4 704	3 501	518	Hallands län . .	1 757	563	399	312
Stockholms län .	5 934	2 349	2 068	253	Göteborgs o. Boh. l.	7 697	1 142	897	674
Uppsala län . . .	2 059	1 267	1 015	163	Göteborg	14 251	3 160	2 698	451
Södermanlands län	1 896	1 228	929	154	Älvsborgs län . .	2 460	909	823	271
Östergötlands län	3 880	1 840	1 472	211	Skaraborgs län .	2 541	1 166	702	218
Norrköping . . .	2 373	429	362	553	Värmlands län .	6 931	1 217	1 011	570
Jönköpings län .	1 763	943	733	187	Örebro län . . .	4 129	1 337	967	309
Kronobergs län .	1 320	757	503	174	Västmanlands län	3 057	1 198	1 040	255
Norra Kalmar län	1 003	295	253	340	Kopparbergs län .	5 384	947	884	569
Södra Kalmar län	2 036	640	588	318	Gävleborgs län .	4 985	443	418	1 125
Gotlands län . .	809	584	410	139	Västernorrlands l.	9 956	613	604	1 624
Blekinge län . .	4 751	1 058	857	449	Jämtlands län . .	3 055	466	430	656
Kristianstads län .	2 037	1 308	925	156	Västerbottens län	1 571	362	267	434
Malmöh. l.: Malmö	6 200	1 732	1 415	358	Norrbottens län .	7 728	603	603	1 282
Hälsingborg . .	3 192	644	561	496					
Övriga anstalter	5 383	2 129	1 652	253	Tillsammans	144 525	36 033	28 987	401

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	19 432	6 920	5 264	1 011	2 215	852	20 184	20 443	9 135	6 121	224
därav jordbruk .	12 434	6 358	4 707	1 011	2 215	852	13 188	13 445	8 573	5 559	157
skogshush.	6 998	562	562	—	—	—	6 996	6 998	562	562	1 245
Industri o. hantverk	52 977	2 571	2 518	1 656	561	429	54 195	54 638	3 132	2 947	1 744
Sjöfart och fiske .	9 902	2 266	2 250	366	124	115	10 152	10 268	2 390	2 365	480
Handel o. samfärdsel	13 401	1 550	1 360	4 823	2 389	1 816	17 350	17 724	3 989	3 176	450
Husligt arbete . .	15	5	3	10 294	9 121	6 150	8 677	10 309	9 126	6 153	113
Annat arbete . . .	30 549	8 281	8 198	599	30	27	80 486	31 148	8 311	8 225	375
därav reservarbete	—	5 782	5 666	—	—	—	—	—	5 782	5 666	—
Summa	126 276	21 593	19 598	18 249	14 440	9 389	141 044	144 525	36 083	28 987	401
Därav under 18 år	8 660	1 929	1 481	2 442	1 981	1 828	5 976	6 102	3 910	2 809	156
Summa mars 1934	148 146	26 832	25 112	17 563	11 678	7 886	154 518	165 709	38 510	32 948	430
» april 1933	145 027	19 285	18 342	19 026	12 883	9 131	160 215	164 053	32 168	27 473	510
» » 1932	88 359	16 280	15 005	18 975	15 170	10 555	101 996	107 334	31 450	25 560	341
» » 1931	44 539	15 133	12 919	16 468	16 254	10 296	56 849	61 007	31 387	23 215	194

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 797 platser, varav 2 282 manliga och 515 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 313, 1 762 och 551 samt under nästlidna månad resp. 2 165, 1 779 och 386.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdeln. .	126276	21 593	19 598	12 434	6 858	4 707	6 908	562	562	4 251	125	125	7 717	316	316
1	Stockholms stad . .	18 978	1 383	1 291	416	126	126	15	—	—	6	—	—	120	—	—
2	Stockholms län . . .	5 173	1 666	1 608	1 582	796	752	161	74	74	12	—	—	68	7	7
3	Uppsala län	1 736	921	777	620	378	284	7	1	1	96	—	—	104	—	—
4	Södermanlands län .	1 396	729	617	476	392	284	1	—	—	—	—	—	13	9	9
5	Östergötlands län . .	3 098	1 166	1 045	1 167	569	453	46	15	15	34	24	24	73	7	7
6	Norrköping	2 241	301	283	131	97	84	—	—	—	—	—	—	6	—	—
7	Jönköpings län . . .	1 355	624	535	197	191	104	18	—	—	8	—	—	33	—	—
8	Kronobergs län . . .	1 078	477	356	297	356	236	12	—	—	1	—	—	32	—	—
9	Kalmar län	2 759	730	682	346	190	142	87	1	1	15	—	—	181	3	3
10	Gotlands län	635	401	314	207	234	147	—	—	—	—	—	—	70	37	37
11	Blekinge län	4 234	633	571	531	185	125	7	—	—	—	—	—	902	—	—
12	Kristianstads län . .	1 357	633	487	581	474	334	19	—	—	12	—	—	58	14	14
13	Malmöhus län: Malmö	4 688	701	626	131	37	24	—	—	—	—	—	—	72	—	—
14	Hälsingborg . .	2 860	398	387	119	29	25	—	—	—	47	—	—	17	—	—
15	Övriga anstalter	4 934	1 541	1 375	644	449	294	2	—	—	132	29	29	220	28	28
16	Hallands län	1 530	327	258	198	134	68	8	—	—	15	—	—	169	1	1
17	Göteborgs o. Boh. län	7 335	815	722	314	207	123	23	—	—	7	2	2	4 847	174	174
18	Göteborgs stad . . .	12 297	1 835	1 766	138	114	95	—	10	10	—	—	—	58	2	2
19	Älvsborgs län . . .	2 316	762	738	215	94	71	4	2	2	40	23	23	23	8	8
20	Skaraborgs län . . .	2 094	649	454	543	461	273	13	—	—	—	—	—	60	1	1
21	Värmlands län . . .	6 673	863	815	664	144	98	1 512	41	41	156	1	1	241	4	4
22	Örebro län	3 642	768	688	418	303	224	295	56	56	764	18	18	61	—	—
23	Västmanlands län . .	2 570	802	746	538	305	255	53	1	1	183	20	20	62	15	15
24	Kopparbergs län . .	5 011	692	685	299	40	33	1 060	97	97	824	8	8	52	—	—
25	Gävleborgs län . . .	4 680	296	296	348	2	2	755	63	63	136	—	—	36	—	—
26	Västernorrlands län .	9 905	586	584	641	19	19	894	8	8	—	—	—	45	—	—
27	Jämtlands län . . .	2 817	219	217	146	15	15	1 402	24	24	—	—	—	47	4	4
28	Västerbottens län . .	1 334	129	129	268	15	15	135	47	47	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	7 550	546	546	259	2	2	469	122	122	1 763	—	—	47	2	2
	Kvinnliga avdeln.	18 249	14 440	9 389	1 011	2 215	852	—	—	—	—	—	—	7	—	—
1	Stockholms stad . .	5 409	3 321	2 210	20	23	23	—	—	—	—	—	—	3	—	—
2	Stockholms län . . .	761	683	460	72	105	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala län	323	346	238	75	112	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	500	499	312	77	118	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	782	674	427	81	147	72	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	132	126	79	2	14	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län . . .	408	319	198	25	61	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län . . .	242	280	147	33	104	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	280	205	159	19	45	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	174	183	96	11	51	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	517	425	286	28	144	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län . .	680	675	438	104	213	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1 512	1 031	789	11	25	8	—	—	—	—	—	—	1	—	—
14	Hälsingborg . .	332	246	174	14	9	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	449	588	277	81	221	49	—	—	—	—	—	—	2	—	—
16	Hallands län	227	236	141	10	52	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	362	327	175	22	51	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad . . .	1 954	1 325	932	38	58	51	—	—	—	—	—	—	1	—	—
19	Älvsborgs län . . .	144	147	85	5	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	447	517	248	67	155	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	258	354	196	44	94	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	487	569	279	52	149	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län . .	487	396	294	56	123	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län . .	373	255	199	17	21	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	305	147	122	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län .	51	27	20	3	7	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . . .	238	247	213	11	48	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	237	233	138	20	50	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	178	57	57	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Metall- o. maskin-industri			Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
9 986	**608**	**585**	**8 151**	**174**	**171**	**18 671**	**929**	**917**	**575**	**14**	**13**	**476**	**10**	**9**	**1 853**	**31**	**27**	**1 790**	**43**	**43**	
2 992	86	78	367	6	6	5 154	57	55	133	—	—	26	—	—	268	9	9	319	1	1	1
535	71	70	92	11	11	796	138	138	12	1	1	3	—	—	33	1	1	61	5	5	2
110	3	2	32	—	—	111	—	—	8	—	—	1	—	—	21	—	—	53	1	1	3
224	52	52	115	18	18	59	10	10	5	—	—	1	1	1	5	—	—	20	—	—	4
168	22	21	129	2	2	352	96	96	3	1	—	6	—	—	25	—	—	45	1	1	5
207	3	2	132	3	3	672	44	44	10	—	—	111	2	2	18	—	—	26	—	—	6
84	22	22	93	1	1	157	65	65	32	—	—	5	—	—	15	—	—	31	2	2	7
10	1	1	22	5	4	21	1	1	—	—	—	1	—	—	2	1	1	—	—	—	8
146	19	19	132	8	8	135	7	7	10	1	1	2	—	—	9	—	—	32	1	1	9
6	—	—	4	—	—	32	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	11	1	1	10
144	1	1	39	2	2	145	1	1	8	—	—	—	—	—	25	—	—	47	—	—	11
39	4	4	16	3	3	124	24	24	3	—	—	—	—	—	10	—	—	18	—	—	12
658	24	24	170	4	4	626	64	62	99	3	3	28	—	—	127	4	3	115	—	—	13
281	2	2	44	1	1	289	24	24	39	1	1	8	—	—	33	—	—	45	1	1	14
504	102	100	90	11	11	419	71	71	92	2	2	8	—	—	82	6	5	264	12	12	15
132	5	5	71	1	1	181	14	12	11	—	—	33	1	1	65	—	—	28	3	3	16
177	6	6	55	2	—	359	28	27	2	—	—	18	—	—	15	—	—	94	4	4	17
1 831	104	102	634	6	6	888	57	55	43	2	2	155	5	4	145	4	2	216	3	3	18
204	21	20	45	4	4	258	46	46	5	1	1	43	—	—	16	1	1	22	—	—	19
184	13	13	45	2	2	113	19	19	6	—	—	3	—	—	14	1	1	44	1	1	20
340	9	9	416	12	12	549	20	19	18	—	—	20	—	—	24	—	—	36	1	1	21
111	4	4	41	1	1	174	5	5	10	—	—	2	—	—	288	1	1	47	2	2	22
273	21	15	98	3	3	278	7	7	3	2	2	1	—	—	19	1	1	46	3	3	23
171	7	7	265	3	3	271	82	82	6	—	—	—	—	—	3	—	—	12	—	—	24
166	—	—	715	—	—	287	3	3	4	—	—	2	1	1	16	—	—	59	—	—	25
201	1	1	2 710	15	15	487	5	5	6	—	—	4	—	—	46	1	1	71	1	1	26
22	2	2	51	—	—	99	14	12	3	—	—	—	—	—	7	—	—	7	—	—	27
11	2	2	55	—	—	95	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
55	1	1	1 473	50	50	545	18	18	4	—	—	—	—	—	19	—	—	21	—	—	29
184	**3**	**3**	**10**	**1**	**1**	**—**	**—**	**—**	**64**	**22**	**21**	**137**	**23**	**13**	**595**	**315**	**289**	**388**	**82**	**59**	
170	3	3	3	—	—	—	—	—	6	4	3	27	4	1	278	172	128	129	14	10	1
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	3	3	2	3	3	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	3	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	6	11	17	16	2	1	1	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	1	1	6	7	7	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10	—	—	5	—	—	2	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	2	1	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	2	4	2	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	4	4	1	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	12	3	2	12
10	—	—	—	—	—	—	—	—	38	14	14	15	1	1	122	67	47	57	10	7	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	2	2	11	2	—	6	—	—	4	4	1	14
—	—	—	1	1	1	—	—	—	5	2	2	6	—	—	6	4	4	11	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	1	1	1	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	14	—	—	17
8	—	—	6	—	—	—	—	—	1	—	—	61	5	2	97	37	31	117	15	13	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	—	—	—	1	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	7	6	2	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—	6	4	2	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	3	1	1	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	3	3	3	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Kem.-tekn. o. belysningsindustri			Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln. .	**418**	**16**	**16**	**1276**	**152**	**152**	**464**	**17**	**12**	**2 849**	**186**	**182**	**9 902**	**2 266**	**2 250**
1	Stockholms stad . .	30	1	1	73	—	—	192	8	5	911	34	31	967	424	416
2	Stockholms län . . .	3	—	—	87	42	42	21	1	1	67	2	2	104	10	10
3	Uppsala län	4	—	—	3	—	—	6	—	—	23	—	—	9	—	—
4	Södermanlands län .	5	—	—	2	—	—	1	—	—	7	—	—	82	15	15
5	Östergötlands län . .	—	—	—	16	4	4	7	1	—	101	3	3	35	7	7
6	Norrköping	4	—	—	71	—	—	10	—	—	44	1	1	124	57	57
7	Jönköpings län . . .	46	—	—	4	—	—	3	—	—	76	3	3	8	—	—
8	Kronobergs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	—	—	—
9	Kalmar län.	18	—	—	5	—	—	12	—	—	58	2	2	728	162	162
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	153	29	29
11	Blekinge län	2	—	—	1	—	—	9	—	—	31	—	—	545	144	143
12	Kristianstads län . .	1	—	—	1	—	—	3	—	—	10	—	—	43	12	12
13	Malmöhus län: Malmö	117	—	—	27	—	—	35	2	2	381	26	26	517	138	135
14	Hälsingborg . .	28	—	—	6	—	—	12	—	—	50	3	3	1 206	226	226
15	Övriga anstalter	15	11	11	9	—	—	12	—	—	62	20	20	569	182	182
16	Hallands län	1	—	—	—	—	—	2	—	—	6	—	—	158	33	32
17	Göteborgs o. Boh. län	68	—	—	10	—	—	7	—	—	9	—	—	235	50	48
18	Göteborgs stad . . .	50	—	—	45	4	4	78	5	4	376	32	31	3 275	676	675
19	Älvsborgs län . . .	—	—	—	43	20	20	2	—	—	48	8	8	24	3	3
20	Skaraborgs län . . .	6	—	—	3	—	—	9	—	—	178	—	—	13	—	—
21	Värmlands län . . .	—	—	—	91	47	47	6	—	—	57	—	—	68	21	21
22	Örebro län	5	4	4	11	3	3	10	—	—	43	—	—	14	2	2
23	Västmanlands län . .	—	—	—	2	—	—	5	—	—	45	1	1	26	4	4
24	Kopparbergs län . .	2	—	—	140	4	4	5	—	—	6	—	—	5	2	2
25	Gävleborgs län . . .	—	—	—	52	—	—	5	—	—	101	—	—	346	30	30
26	Västernorrlands län .	13	—	—	432	28	28	7	—	—	44	—	—	515	39	39
27	Jämtlands län . . .	—	—	—	130	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—
28	Västerbottens län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	75	—	—
29	Norrbottens län . . .	—	—	—	12	—	—	2	—	—	89	—	—	56	—	—
	Kvinnliga avdeln.	**29**	**10**	**7**	**133**	**23**	**21**	**18**	**1**	**1**	**96**	**81**	**64**	**366**	**124**	**115**
1	Stockholms stad . .	17	2	1	70	11	10	12	—	—	26	47	30	193	63	61
2	Stockholms län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
6	Norrköping	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	2	4	2	2
7	Jönköpings län . . .	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	4	3
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
12	Kristianstads län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	2	6	6	16	8	8	—	—	—	56	20	20	13	4	4
14	Hälsingborg . .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	9	3	3
15	Övriga anstalter	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	6	2	2
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2
17	Göteborgs o. Boh. län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	3
18	Göteborgs stad . . .	7	—	—	42	3	3	1	1	1	2	11	11	91	39	33
19	Älvsborgs län. . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
23	Västmanlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
24	Kopparbergs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—
26	Västernorrlands län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—
27	Jämtlands län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kontors-, bank- o. d. personal			Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1482	**112**	**97**	**3 934**	**171**	**169**	**876**	**44**	**37**	**6 741**	**1 181**	**1 018**	**368**	**42**	**39**	**15**	**5**	**3**	**30 549**	**8 281**	**8 198**	
644	47	36	1 743	111	110	496	5	5	2 324	201	147	237	15	13	12	2	2	1 533	250	250	1
29	5	5	111	12	12	24	6	6	315	56	55	4	1	1	1	1	1	1 052	426	414	2
30	—	—	46	—	—	6	—	—	75	11	10	1	—	—	—	—	—	370	527	479	3
4	—	—	23	—	—	4	—	—	63	17	17	1	—	—	—	—	—	285	215	211	4
17	2	2	57	1	1	9	1	1	121	26	26	—	—	—	—	—	—	687	384	382	5
35	3	1	72	1	1	14	—	—	212	13	11	1	—	—	—	—	—	341	77	77	6
13	—	—	29	—	—	8	1	1	51	22	22	4	—	—	—	—	—	440	317	315	7
4	—	—	3	—	—	2	1	1	20	6	6	—	—	—	—	—	—	646	105	105	8
12	2	2	14	—	—	3	1	1	69	94	94	—	—	—	—	—	—	745	239	239	9
1	—	—	2	—	—	3	—	—	31	4	4	1	—	—	—	—	—	108	95	95	10
13	1	1	42	—	—	15	1	1	118	20	20	3	1	—	1	—	—	1 606	277	277	11
9	—	—	11	1	1	9	5	4	46	7	6	—	—	—	—	—	—	344	89	85	12
125	10	10	244	4	4	47	4	1	410	141	88	21	1	1	1	—	—	742	239	239	13
41	—	—	68	1	1	18	—	—	167	27	20	1	—	—	—	—	—	341	83	83	14
31	—	—	84	3	3	10	1	1	171	30	26	3	—	—	—	—	—	1 511	584	580	15
9	—	—	41	—	—	9	—	—	70	4	4	6	—	—	—	—	—	317	131	131	16
13	—	—	33	4	4	13	8	6	129	10	9	1	—	—	—	—	—	906	320	319	17
277	38	36	862	26	25	120	6	5	870	438	404	54	23	23	—	2	—	2 182	278	278	18
13	—	—	34	2	2	4	—	—	106	3	3	1	—	—	—	—	—	1 171	526	526	19
11	—	—	33	2	2	8	2	2	77	6	2	5	1	1	—	—	—	726	140	137	20
27	1	1	53	—	—	9	—	—	172	2	1	2	—	—	—	—	—	2 212	560	560	21
22	3	3	63	1	1	10	—	—	178	13	13	3	—	—	—	—	—	1 077	352	351	22
17	—	—	36	1	1	3	—	—	124	13	13	3	—	—	—	—	—	755	405	405	23
10	—	—	11	—	—	4	—	—	40	4	4	—	—	—	—	—	—	1 825	445	445	24
26	—	—	59	1	1	7	1	1	182	6	6	6	—	—	—	—	—	1 372	189	189	25
32	—	—	95	—	—	9	1	1	257	2	2	8	—	—	—	—	—	3 388	466	464	26
1	—	—	24	—	—	9	—	—	57	3	3	—	—	—	—	—	—	809	157	157	27
3	—	—	—	—	—	—	—	—	15	2	2	—	—	—	—	—	—	657	54	54	28
13	—	—	41	—	—	3	—	—	276	—	—	2	—	—	—	—	—	2 401	351	351	29
306	**88**	**79**	**948**	**226**	**173**	**2 898**	**1 442**	**1 183**	**215**	**324**	**216**	**456**	**309**	**215**	**10 294**	**9 121**	**6 150**	**599**	**30**	**27**	
161	41	38	456	77	53	1 033	318	271	116	147	100	254	111	78	2 288	2 265	1 386	147	19	19	1
1	1	1	8	1	1	63	54	39	1	—	—	21	6	5	580	510	357	—	—	—	2
—	—	—	1	—	—	19	16	15	2	3	3	3	5	5	210	206	158	11	—	—	3
—	—	—	9	3	2	23	25	20	4	4	4	3	2	1	316	312	201	46	9	7	4
—	1	1	17	4	4	48	67	51	6	9	9	14	19	13	556	419	269	88	—	—	5
—	—	—	—	—	—	5	10	5	—	5	3	3	4	2	89	90	62	10	—	—	6
2	1	1	3	1	—	53	48	36	1	4	3	7	3	2	300	199	136	9	—	—	7
—	—	—	2	2	2	14	13	11	—	—	—	3	—	—	189	159	103	—	—	—	8
—	—	—	5	—	—	21	22	18	2	1	1	1	3	3	213	184	112	17	—	—	9
3	—	—	3	1	1	51	36	27	2	—	—	1	2	1	84	82	53	—	—	—	10
—	—	—	1	—	—	60	43	37	6	5	5	2	3	2	406	224	190	4	—	—	11
—	—	—	8	2	2	119	112	74	—	5	5	2	2	2	423	338	273	10	—	—	12
43	11	10	112	19	17	158	101	77	5	35	18	10	5	4	793	705	548	50	—	—	13
3	—	—	8	8	8	51	47	38	3	11	4	1	5	3	188	155	112	21	—	—	14
1	1	1	62	52	42	16	29	22	8	8	7	3	2	2	210	265	145	27	—	—	15
—	—	—	3	9	9	31	33	31	2	2	2	4	—	—	154	137	88	13	—	—	16
—	—	—	10	6	3	75	78	52	3	2	2	4	7	3	202	180	101	26	—	—	17
80	24	22	187	23	14	154	83	65	33	64	34	81	70	65	836	892	587	116	—	—	18
—	—	—	2	2	2	17	8	6	1	2	2	1	2	2	114	119	68	—	—	—	19
6	2	2	8	2	1	35	43	23	1	—	—	8	34	13	282	274	144	82	—	—	20
1	2	1	2	—	—	23	27	17	—	—	—	5	3	3	182	228	139	—	—	—	21
4	4	2	8	4	3	55	32	18	11	8	7	11	10	—	318	357	201	4	—	—	22
1	—	—	24	9	8	41	45	42	1	4	2	6	5	5	338	206	174	10	1	—	23
—	—	—	—	—	—	77	45	36	1	1	1	1	—	—	277	188	148	—	—	—	24
—	—	—	2	—	—	34	16	16	4	2	2	3	1	1	239	124	102	6	—	—	25
—	—	—	—	—	—	8	8	7	—	—	—	—	—	—	27	12	10	—	—	—	26
—	—	—	2	1	1	73	60	58	—	—	—	4	5	5	142	128	127	2	1	1	27
—	—	—	—	—	—	30	21	19	2	2	2	—	—	—	183	159	102	—	—	—	28
—	—	—	5	—	—	11	2	2	—	—	—	—	—	—	155	54	54	—	—	—	29

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1933										1934		
	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	28·7	24·8	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	24·3	[1] 24·4	23·3
Ansökn. per 100 lediga platser .	577	510	458	451	503	476	480	538	657	644	560	540	430
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	2·30	·	·	2·69	·	·	2·94	·	·	3·08	·	·	3·24
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	86·0	·	·	89·6	·	·	91·0	·	·	89·7	·	·	91·0
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	31·4	29·3	25·5	23·1	22·9	25·8	27·4	27·8	29·7	33·7	35·6	33·8	30.8
Danmark. Arbetslöshet, i % .	35·4	28·6	24·3	21·9	21·7	21·4	20·9	23·2	25·7	37·5	34·4	31·3	28·4
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	166	140	101	88	86	85	84	89	100	138	135	127	—
Finland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	64	53	42	27	20	23	31	42	45	41	43	43	40
Ansökn. per 100 lediga platser .	511	468	419	470	628	556	430	479	520	530	431	500	493
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	77·7	·	·	90·1	·	·	86·8	·	·	84·4	·	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	22·0	21·4	20·5	19·4	19·5	19·1	18·4	18·1	17·9	17·6	18·7	18·2	17·8
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 851	2 771	2 654	2 504	2 507	2 474	2 399	2 360	2 342	2 287	2 457	2 384	2 264
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	99·1	100·1	101·4	102·8	102·9	103·5	103·8	104·2	104·7	103·3	104·0	105·3	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	83	70	65	61	56	56	59	72	83	79	94	99	101
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	30·0	26·5	28·7	27·7	27·7	29·0	28·6	29·1	29·6	40·0	[1] 40·1	31·5	28·9
Arbetslöshetsindex	27·2	24·2	25·0	23·7	23·8	24·4	24·4	24·6	25·7	31·9	31·4	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	39·8	37·0	34·1	29·9	30·0	29·8	29·9	28·9	30·4	36·5	40·4	—	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	·	46·3	44·7	·	·	26·3	22·3	20·9	20·3	24·7	25·4	20·1	16·3
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	2 166	1 939	1 802	1 727	1 647	1 530	1 425	1 389	1 403	1 729	1 711	1 502	1 160
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	12·2	12·7	13·2	13·3	13·4	13·7	13·9	14·0	14·0	13·8	13·5	14·0	14·7
Österrike. Underst. arbetsl., i % .	33·3	30·7	28·1	27·0	26·4	25·5	24·5	24·6	26·3	29·5	31·3	30·9	28·6
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	22·8	19·4	17·6	16·4	15·3	15·4	14·5	14·7	16·7	23·2	23·7	22·3	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	75	·	·	82	·	·	87	·	·	86	·	·	—
Sysselsättn.index (1 kv. 1925 = 100)	82	·	·	83	·	·	84	·	·	—	·	·	—
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	319	310	283	257	240	236	227	233	252	313	332	351	346
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	356	345	314	289	270	266	252	261	279	343	367	384	379
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 082	1 026	1 000	884	824	889	907	963	1 006	1 132	1 158	1 104	—
Estland. Oplac. arbetssökande	14 512	11 680	4 858	2 822	1 580	2 046	3 881	6 491	10 875	9 214	7 720	6 149	—
Sysselsättn.index (1 jan. 1927 = 100)	95·0	97·0	103·8	102·2	97·8	96·2	96·8	97·2	97·3	95·1	100·2	104·8	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	13 087	10 877	5 993	3 769	3 690	3 930	3 140	4 404	[1] 10 209	10 605	[1] 10 485	10 921	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	13·2	12·1	11·3	10·6	10·1	9·7	9·5	10·1	12·5	16·1	18·8	19·2	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	20·2	17·9	16·6	15·8	15·1	15·0	14·1	14·3	15·3	17·1	19·6	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	878	796	730	675	640	626	622	630	691	780	839	[1] 844	785
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	31	30	28	27	26	25	25	25	25	27	27	27	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	416	438	427	484	491	429	453	493	301	373	427	390	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	44	38	30	25	21	20	18	17	20	26	28	28	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	23	20	15	14	12	10	10	10	11	18	28	29	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	28	23	29	29	18	18	19	20	28	34	[1] 44	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	25·1	24·5	23·8	21·8	21·2	19·9	19·8	19·8	20·4	21·0	21·2	20·0	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	76·0	77·6	80·7	84·5	87·1	88·5	90·4	91·3	91·8	88·6	91·4	92·7	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	55·1	56·0	58·7	62·8	67·3	71·6	73·9	74·0	71·4	70·1	69·3	73·5	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	56·7	57·8	60·0	64·1	68·9	73·4	76·6	75·8	72·6	71·0	70·5	74·7	—
Arbetslöshet, i %	26·6	26·1	25·8	24·5	24·1	23·7	22·5	21·7	22·0	22·8	22·6	22·0	21·4
Australien. Arbetslöshet, i % .	26·5	·	·	25·7	·	·	25·1	·	·	23·0	·	·	—
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	51	52	55	56	57	57	56	54	50	48	47	45	—

[1] Reviderade siffror.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i föregående häfte av denna tidskrift meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna i Sverige lämnas i nedanstående tabeller en sammanställning av motsvarande indextal från vissa främmande länder.

Tab. 1. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda *huvudposterna* (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Juli 1914 = 100	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1928	156	199	164	185	183	179	170	179	152	165	—	198	157	193	185	200	231	181
» 1929	148	200	161	184	187	178	156	175	147	159	—	195	154	196	185	197	211	179
» 1930	138	205	159	180	176	178	151	174	144	153	—	195	142	200	179	179	200	176
» 1931	127	206	153	173	173	176	138	173	140	143	—	189	125	203	169	157	177	173
» 1932	124	206	146	168	172	177	133	172	138	144	—	188	122	205	168	163	152	179
mars/apr.1933	119	202	139	163	187	175	130	172	136	142	—	188	124	209	172	171	152	183
juni/juli »	120	202	138	162	187	175	130	172	135	142	—	187	128	209	171	175	173	182
sept./okt. »	123	202	136	163	189	175	132	168	135	142	—	189	131	209	173	180	173	182
dec./jan. 1934	120	202	136	164	189	174	129	168	135	143	—	188	130	210	175	183	173	183
mars/apr. »	120	202	136	165	191	174	128	168	135	144	—	188	133	210	178	190	173	183

Tab. 2. Levnadskostnader. Internationell översikt.

1914 (eller annat förkrigsår) = 100	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Nya Zeeland
juni/juli 1928	173	174	176	1196	122	165	151	519	811	170	161	530	170	155	132	160
» 1929	169	164	173	1192	123	161	153	556	867	169	161	544	170	156	132	160
» 1930	164	161	165	1189	116	155	148	572	866	162	158	531	167	156	129	158
» 1931	158	151	154	1003	106	147	138	589	798	153	150	488	150	137	123	145
» 1932	156	149	154	985	95	143	121	535	708	141	138	465	136	125	118	.
mars/apr.1933	153	147	157	980	85	137	117	523	715	138	132	451	.	122	113	126
april/maj »	.	147	.	977	85	136	117	.	709	.	131	444	.	121	114	126
maj/juni »	.	147	.	975	84	136	118	.	701	.	130	447	.	120	114	127
juni/juli »	153	147	160	967	84	138	119	516	697	137	131	447	128	120	115	126
juli/aug. »	.	148	.	983	84	139	119	.	695	.	131	440	.	122	114	127
aug./sept. »	.	148	.	991	80	141	118	.	698	.	131	446	.	122	114	127
sept./okt. »	154	148	162	992	81	141	119	516	701	140	131	448	.	122	115	127
okt./nov. »	.	147	.	994	81	143	120	.	701	.	131	445	.	122	116	127
nov./dec. »	.	147	.	987	81	143	120	.	702	.	131	450	.	123	117	127
dec./jan. 1934	153	146	162	976	81	142	121	526	700	143	131	457	135	123	117	127
jan./febr. »	.	145	.	959	80	141	121	.	695	.	131	420	.	124	116	127
febr./mars »	.	145	.	952	80	140	121	.	687	.	131	448	.	126	116	128
mars/april »	153	145	165	965	—	139	121	526	677	—	130	—	.	—	116	—

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under april månad 1934. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under april har prisnivån stigit något, huvudsakligen beroende på högre priser å kött och fläsk.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—april 1934 och 1931—april 1934. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med april 1934 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal 1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1933 1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1934 1:a kv.	mars	apr.
juli 1914 . .	100	153	154	150	140	131	127	123	122	121	124	123	122	122	123
år 1931 . .	·	·	·	·	·	100	97	93	92	92	94	93	92	92	94

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har under april stigit med 1 enhet. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 april 1934, 153 med juli 1914 som utgångspunkt och 96 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 289).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, nr 11, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. De senaste veckorna visa följande indextal:

	februari 1934		mars 1934					april 1934			
	17	24	3	10	17	24	31	7	14	21	28
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	99·91	99·98	99·96	99·99	100·16	100·05	100·13	100·05	100·15	100·17	99·97
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	98·8	98·8	98·7	98·7	98·8	98·9	99·0	99·0	99·2	99·4	99·3

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1933	April 1933	Febr. 1934	Mars 1934	April[1] 1934	Höjn. el. sänkn. i % april 1914—april 1934	Höjn. el. sänkn. i % april 1933—april 1934
Mjölk: oskummad	l	14	47	20	20	21	21	21	+ 50·0	+ 5·0
separerad	»	6	28	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	244	211	274	274	275	+ 20·1	+ 30·3
mat- (lands-)	»	213	727	224	197	249	249	253	+ 20.5	+ 28·4
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	147	139	162	167	172	+ 6·2	+ 23·7
halvfet, » »	»	121	500	109	103	119	123	125	+ 5·0	+ 21·4
Margarin, växt-, ej smörblandat	»	135	483	127	118	138	138	138	0·0	+ 16·9
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	161	125	157	133	127	+ 1·6	+ 1·6
Potatis: gammal	5 l	28	71	36	36	35	34	34	+ 21·4	— 5·6
»	hl	·	1271	519	529	507	508	500	·	— 5·5
färsk, svensk	5 l	46	102	77	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	kg	31	78	33	30	40	40	40	+ 33·3	+ 33·3
Bruna bönor, holländska	»	48	214	48	47	51	50	50	+ 8·7	+ 6·4
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	36	35	34	34	34	+ 9·7	— 2·9
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	24	23	23	23	23	+ 9·5	0·0
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	32	31	31	31	31	+ 19·2	0·0
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	32	31	34	34	34	— 5·6	+ 9·7
ris-, burma- el. svenska prima	»	41	111	42	42	41	41	41	+ 5.1	— 2·4
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	61	60	60	60	60	+ 46·3	0·0
hårt, knäckebröd	»	·	·	85	85	85	84	84	·	— 1·2
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	58	58	58	58	58	+ 52·6	0·0
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	46	46	45	45	45	+ 50·0	— 2·2
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	136	136	134	134	134	+ 78·7	— 1·5
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	72	73	71	71	71	+ 65·1	— 2·7
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	86	85	84	84	84	+ 40·0	— 1·2
mjukt *kaffebröd*, *billigaste sort*	»	·	·	100	100	98	98	98	·	— 2·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	148	147	143	143	149	+ 24·2	+ 1·4
soppkött	»	100	490	114	114	110	111	116	+ 17·2	+ 1·8
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	188	188	192	192	197	+ 50·4	+ 4·8
spädkalv	»	72	312	114	114	112	111	114	+ 58·3	0·0
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	187	190	176	182	198	+ 45·6	+ 4·2
Malet nötkött (*köttfärs*)	»	·	·	142	143	135	135	140	·	— 2·1
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	142	143	127	124	130	+ 0·8	— 9·1
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	148	149	133	130	137	+ 0·7	— 8·1
» amerikanskt »	»	·	·	174	176	156	158	157	·	— 10·8
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	109	112	115	115	109	+ 49·3	— 2·7
gädda	»	108	333	157	155	157	164	145	+ 45·0	— 6·5
sill	»	84	110	61	58	56	55	57	+ 78·1	— 1·7
strömming	»	88	114	59	58	59	54	52	+ 48·6	— 10·3
torsk	»	55	160	89	89	88	88	86	+ 60·9	— 3·4
rödspotta (spätta)	»	79	244	148	147	148	147	142	+ 82·1	— 3·4
kolja	»	·	·	116	120	118	115	112	·	— 6·7
Salt sill, prima islands-	»	45	148	40	86	50	50	51	+ 15·9	+ 41·7
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	68	70	64	64	63	+ 12·5	— 10·0
Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	318	322	293	299	301	·	— 6·5
Socker, bit-	»	67	188	47	47	47	46	46	— 28·1	— 2·1
Salt, matsalt	»	·	32	16	16	16	16	16	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	105	121	101	105	105	·	— 13·2
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	115	103	96	100	100	·	— 2·9
Bananer, prima	kg	·	·	166	160	169	164	166	·	+ 3·8
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	107	107	106	106	106	·	— 0·9
Vitkål, svensk	»	·	·	23	23	22	23	26	·	+ 13·0
Pilsner, klass II, utan glas	1/2 l	·	·	24	24	24	24	24	·	0·0
Svagdricka	l	6	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	35	35	35	35	35	·	0·0
Fotogen, Water White	l	20	71	24	25	22	22	22	+ 10·0	— 12·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	945	960	920	920	920	+ 26·9	— 4·2
barr-, » »	»	575	1895	725	730	715	715	715	+ 23·8	— 2·1
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	620	626	609	608	608	+ 54·3	— 2·9
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	284	·	288	290	284	284	284	+ 25·1	— 2·1
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	434	438	425	424	424	·	— 3·2
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	·	419	423	409	407	407	·	— 3·8

[1] Preliminära siffror

Litteraturöversikt.

(April 1934.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

FREDRIKSSON, K. Kapitalismen i övergångsskede. Tiden 1934, nr 4.

GEIGER, T. Forskydninger i nutidens sociale lagdeling. Nationalökonomisk Tidsskrift 1934, nr 2.

METHORST, H. W. & TINBERGEN, J. Les recherches relatives à la conjoncture au Bureau central de statistique des Pays-Bas. Revue de l'institut international de statistique 1934, nr 1.

Belgien.

VELGE, H. L'évolution juridique de la législation sociale belge. Revue du travail 1934, nr 3.

Danmark.

MEYER, K. Nye retningslinier for dansk økonomi og erhvervspolitik. Tidsskrift for Industri 1934, nr 7.

Indien. Indian labour in Ceylon and Malaya in 1932. International labour review april 1934.

Italien.

ARIAS, G. Loi corporative et loi sociale. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1934, nr 1.

VERGNANINI, A. The Italian fascist corporative state. Review of international cooperation 1934, nr 4.

Ryssland.

BRUTZKUS, B. Die Wirtschaftslage Sowjetrusslands und der zweite Fünfjahrplan. Der deutsche Volkswirt 29 mars 1934.

FJELLERUP, AA. Træk af Sovjetunionens planökonomi, dens udvikling og resultater. Nationalökonomisk Tidsskrift 1934, nr 2.

Tyskland.

HARTRODT, G. Das Reichsarbeitsministerium auf der Ausstellung »deutsches Volk — deutsche Arbeit». Reichsarbeitsblatt 1934, nr 12.

KALCKBRENNER, O. Die Neugestaltung des Heimarbeiterrechts. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 10.

LÜDERS, ELSE. Die gesetzliche Neuregelung der Heimarbeit. Soziale Praxis 1934, nr 15.

REUSS. Das Gesetz zur Ordnung der Arbeit in öffentlichen Verwaltungen und Betrieben vom 23. März 1934. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 12.

STOLPE, H. Självhushållningens dilemma i Nazityskland. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 16.

WECHSELMANN, S. Den nye tyske arbejdsret. Socialt Tidsskrift 1934, nr 2.

The new German act for the organisation of national labour. International labour review april 1934.

Die Vorbereitungen zur Durchführung der neuen Sozialverfassung. Soziale Praxis 1934, nr 16.

Österrike.

Den österrikiska socialismens öde. Tiden 1934, nr 4.

Arbetarskydd.

ALSÖE, A. Videnskabelige arbejdsprøver. Socialt Tidsskrift 1934, nr 2.

BRIGGS, G. M. Shall we stop these eye losses? National safety news april 1934.

CROCE, K. Erfahrungen bei der Prüfung von Kranen und Hebezeugen. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1934, nr 2.

EHRENWERT, M. Bleierkrankungen in Bleihütten, Minium-, Glätte- und Bleiweissfabriken. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1934, nr 3.

ENGELSEN, H. Yrkesforgiftning. Socialt arbeid 1934, nr 3.

FLECK. Sicherheitstechnische Grundsätze bei der Konstruktion und Verwendung neuzeitlicher Schleifmaschinen. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 11.

GENTLES, H. W. The rocking method of artificial respiration. National safety news april 1934.

GUGGER, M. Erfahrungen bei der regelmässigen Nachprüfung von Stahlflaschen. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1934, nr 3.

JONES, F. L. How valuable is a human being? National safety news april 1934.

KLEINSCHMIDT, B. Der Schleifkörper (Zusammensetzung, Herstellung, Form und Verwendung). Reichsarbeitsblatt 1934, nr 11.

LAUER, A. R. Why they drive that way. National safety news april 1934.

LINDBERG, J. W. Uppvärmning och ventilation medelst varmluftstempersystemet. Industritidningen Norden 1934, nr 12.

LINDELL, A. Om olycksfall vid snickerimaskiner och deras förebyggande. Arbetarskyddet 1934, nr 3.
LOCH, W. Ein Tankbrand und seine Lehren. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1934, nr 1/2.
MATUSSEWITSCH, J. Das Lungenemphysem bei Glasbläsern als Berufskrankheit. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1934, nr 1/2.
MEITER, E. G. What is a dusty factory? National safety news april 1934.
MENSLAGE. Gefahren durch Schleifkörper und ihre Verhütung. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 11.
OBST, W. Rostfreie Erhaltung stillgelegter Dampfkessel. (Referat.) Zeitschrift für Gewerbehygiene 1934, nr 3.
RICHTER, H. Unfallverhütung im Dampfkesselbetrieb. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1934, nr 1/2.
ROTZOLL. Versuchsstand für Sprengversuche mit Schleifkörpern. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 11.
WINKELMANN, H. Die Bestimmung des Kohlenoxydgehaltes in der Luft von Garagen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1934, nr 1/2.
Arbetarna i verkstäderna böra vid *smärgling* och slipning skyddas av glasskärmar. Metallarbetaren 1934, nr 8.
Cross-cut saw guards. Industrial data sheet D-W 2. National safety news april 1934.
Frauen in der Gewerbeinspektion. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1934, nr 3.
Steinbearbeitung. Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure 1932, nr 11.
Ett varningsmedel mot koloxidförgiftning. Industritidningen Norden 1934, nr 12.
Why not modernize your drinking water system? National safety news april 1934.

Amerikas förenta stater.

FISH, C. T. Westclox makes safety history. National safety news april 1934.
RUTHARDT, J. E. How wyomissing industries keep clean. National safety news april 1934.
TEAD, O. Accident prevention in the recovery program. National safety news april 1934.

Danmark.

Arbejderbeskyttelsen skal kodificeres og udvides betydeligt. Arbejdsgiveren 1934, nr 8.

Kanada.

Fatal industrial accidents in Canada in 1933. The labour gazette 1934, nr 3.

Tyskland.

BERTHEAU. Änderungen in der Dampfkesselgesetzgebung. Soziale Praxis 1934, nr 14.
HAGENMEISTER, F. Neue Probleme des Arbeitsschutzes. Soziale Praxis 1934, nr 16.
KLEDITZ. Die Entstehung und bisherige Tätigkeit des deutschen Schleifscheibenausschusses. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 11.
NORDMANN. *Die deutsche Schleifscheibenindustrie.* Reichsarbeitsblatt 1934, nr 11.
WERNER. Aufgaben und Ziele des deutschen Schleifscheibenausschusses. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 11.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

SCHAGER, N. Arbetsförtjänsterna under krisen i mellersta Norrlands skogssocknar. Sunt förnuft 1934, nr 3.
Wages and the cost of living in Sweden from 1860 to 1930. International labour review april 1934.

Amerikas förenta stater.

CROXTON, F. C. & F. E. Average wage and salary payments to wage earners in the construction industry in Ohio, 1918 to 1932. Monthly labor review februari 1934.
Wages of seamen, 1933. Monthly labor review februari 1934.

Finland.

Grovarbetarnas löner vid statens arbeten år 1933. Social tidskrift 1934, nr 4.

Norge.

Lönninger 1933. Statistiske meddelelser 1934, nr 3/4.
Veien vi går — ny korsvei? [Förslaget om arbetstidsförkortning.] Arbeidsgiveren 1934, nr 9.

Storbritannien.

Changes in *rates of wages and hours of labour* in 1933. The Ministry of labour gazette 1934, nr 4.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

LINDBERG, J. Some problems in the construction of index numbers of unemployment. International labour review april 1934.

Sverige.

BERGENGREN, A. En typundersökning av restarbetslösheten. Industria 1934, nr 9.
CARELL, A. H. Arbetslöshetspolitikens återverkan på jord- och skogsbruket. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1934, nr 4.
JACOBI, A. Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna under år 1933. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 13.
LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND. Understödsverksamhet åt fiskare. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1934, nr 4.
STYRMAN, G. Arbetsviljan förutsättning för offentlig arbetslöshetshjälp. Sunt förnuft 1934, nr 8.
SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN. Ungdomsarbetslöshetens särdrag och behandling. (Yttrande.) Industria 1934, nr 9.
Hur arbetslöshet övervinnes. Historien om hur Reijmyre bruk fick liv igen. Sunt förnuft 1934, nr 3.
Kommunala beredskapsarbeten. Sunt förnuft 1934, nr 8.
Konkurrensen mellan män och kvinnor. Industritjänstemannen 1934, nr 4.

Amerikas förenta stater.

RIED, FR. T. Die Arbeitslosenversorgung in U. S. A. Soziale Praxis 1934, nr 16.

WERNEKKE. Arbeitsdienst in den Vereinigten Staaten. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 9.

The codes of fair competition in the United States. International labour review april 1934.

Federal grants to self-help organizations of unemployed. Monthly labor review februari 1934.

Labor turn-over in foundries and machine shops, 1931 and 1932. Monthly labor review februari 1934.

Work and policies of federal civil works administration. Monthly labor review februari 1934.

Danmark.

VEDEL-PETERSEN, K. De arbejdslöses alder. Socialt Tidsskrift 1934, nr 2.

Finland.

Ny lag angående arbetslöshetskassa. Arbetareförsäkring 1934, nr 1/2.

Kanada.

SUTHERLAND, M. Unemployment relief camps in Canada. (Föredrag.) The labour gazette 1934, nr 3.

»Essentials of a relief program for Canada.» The labour gazette 1934, nr 3.

Tyskland.

CUNO, R. Neue Wege in der Wandererfürsorge? Soziale Praxis 1934, nr 17.

ERKENS, JOSEFINE. Åtgärder mot ungdomsarbetslösheten i det nya Tyskland. Tidskrift för fattigvård 1934, nr 2.

GAEBEL, KÄTHE. Die Lage in den hauswirtschaftlichen Berufen. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 12.

Die Arbeitsbeschaffung des Reiches. Soziale Praxis 1934, nr 17.

Frühlingsanfang — Arbeitsbeginn. Soziale Praxis 1934, nr 13.

Befolkningsfrågan.

Sverige.

ÅKERMAN, G. Vår yrkesfördelning och dess utveckling. Ekonomisk tidskrift 1934, nr 1.

Island.

HERDT, L. Rassenkundliche und rassenbiologische Zeugnisse im altisländischen Schrifttum. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologi 1934, nr 1.

Ungern.

HOLLÓS, É. Le développement, pendant les 200 dernières années, de la population hongroise dans le bassin des Karpathes. Journal de la Société hongroise de statistique 1934, nr 1/2.

Bostadsförhållanden.

PALLIN, H. N. Lamellhus. Byggnadsvärlden 1934, nr 14.

Sverige.

ANGER, F. Hyresutvecklingen i Stockholm under 1933. Byggnadsvärlden 1934, nr 17.

LINDGREN, I. Ladugårdsgärdes bebyggande med hänsyn till Stockholms befolkningsutveckling. Byggmästaren 1934, nr 11.

NYSTRÖM, B. Förslag till åtgärder till förbättring av undermåliga bostäder i städer och stadsliknande samhällen. Sv. stadsförbundets tidskrift 1934, nr 2.

SVENSKA FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET. Förbättring av slumbostadsbeståndet i städer och stadsliknande samhällen. (Yttrande.) Tidskrift för fattigvård 1934, nr 2.

Landsbygdens bostäder. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1934, nr 4.

»Lönerna sjunker! Hyrorna måste ned!» Sveriges fastighetsägaretidning 1934, nr 7.

Lönerna sjunker — hyrorna måste ner! Ett svar till Sveriges fastighetsägaretidning. Vår bostad 1934, nr 8.

Finland.

Bostadsproduktionen i städerna år 1933. Social tidskrift 1934, nr 4.

Tyskland.

EBEL. Der neue Einheitsmietvertrag. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 12.

MEIER, W. Das Gesetz über Beaufsichtigung und Anerkennung gemeinnütziger Wohnungsunternehmen. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 10.

SUNDBÄRG, G. Kulturdokument ur tyska arkitekturtidskrifter. Byggmästaren 1934, nr 11.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

CARLSON, VIKTOR. Barnavårdsmannauppdraget. (Föredrag.) Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1934, nr 2.

FRITZELL, Y. Barnavård eller fattigvård? Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1934, nr 2.

HENNING, E. De vanföras arbetsmöjligheter. Pensionsförsäkringen 1934, nr 3.

LEVANDER, A. Några erfarenheter vid tillämpningen av lagarna om införsel och avflyttningsförbud. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1934, nr 2.

MOUREAU, N. Hemortsrätten. Är ej tiden mogen för nya principer? Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1934, nr 6.

ODÉN, S. Några randanteckningar med anledning av aktionen i Jämtlands län mot oberättigade vårdersättningar jämlikt 40—42 §§ i fattigvårdslagen. Sveriges landstings tidskrift 1934, nr 2.

WERNSTEDT, W. Något om de medicinska grundvalarna för lagarna rörande barn, barnavård och minderåriga förbrytare. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1934, nr 2.

Juridisk sakkunskap i barnavårdsnämnderna. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1934, nr 5.

Sjömanshusens understödsverksamhet. Sveriges allmänna sjöfartsförenings tidskrift 1934, nr 1/4.

Amerikas förenta stater.

THÖRNBERG, E. H. Välgörenhet, socialpolitik och statsingripande i U. S. A. Tidskrift för fattigvård 1934, nr 2.

Danmark.

BÖÖK, E. Den nya lagen om offentlig samhällsvård i Danmark. Finsk kommunaltidskrift 1934, nr 2.

De arbejdssky og understøttelsejægerne. Arbejdsgiveren 1934, nr 8.

Tyskland.

KLUMKER, CHR. J. Neugestaltung der Kinderfürsorge. Soziale Praxis 1934, nr 16.

STEIGERTHAL, G. Neuordnung im Anstaltswesen. Soziale Praxis 1934, nr 14.

Föreningsväsen.

Sverige.

LARSSON, KNUT. Fackföreningsrörelsen och samhället. Morgonbris 1934, nr 5.

Sveriges fackföreningsrörelse vid vägskälet. Industritidningen 1934, nr 3.

Amerikas förenta stater.

VANNER, A. Company unions. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 14.

— Fackföreningsfriheten i Amerika. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 13.

Kanada.

Trades and labour congress of Canada. The labour gazette 1934, nr 3.

Ryssland.

STRAND, S. G. Fackföreningsrörelsen i Sovjetunionen. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 16.

Hälso- och sjukvård.

DEDICHEN, H. H. Seksuell oplysning i skolen. (Föredrag.) Socialt arbeid 1934, nr 3.

Sverige.

HENNING, E. Skoltandvård. Pensionsförsäkringen 1934, nr 4.

JOSEFSON, A. Läkarens tystnadsplikt och trafiksäkerheten. (Föredrag.) Social-medicinsk tidskrift 1934, nr 3.

NORDENSON, J. W. Till frågan om den slutna kroppssjukvårdens ekonomi. Sunt förnuft 1934, nr 3.

NORRLIN, L. Om årsrapporter från sjukhus samt reformering av årsberättelser från lasarett och likartade anstalter. Sveriges landstings tidskrift 1934, nr 2.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND. Jord åt arbetslösa. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1934, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Minnesota emergency law upheld by United States supreme court. Monthly labor review februari 1934.

Recent developments in subsistence-homesteads movement. Monthly labor review februari 1934.

Finland.

KINNUNEN, E. J. Odlingslottsverksamhetens sociala uppgift. Social tidskrift 1934, nr 4.

Italien.

WAGENBACH, J. Das Meliorations- und Siedlungswerk des Faschismus in Italien. Soziale Praxis 1934, nr 15.

Norge.

GJELSVIK, E. De økonomiske vilkår for bureisingen. Socialt arbeid 1934, nr 3.

MOEN, O. Kvinnenes nybrottsfond. Socialt arbeid 1934, nr 3.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

AHLÉN, A. Avtalsuppgörelsen inom byggnadsindustrien. Byggmästaren 1934, nr 12.

Exempel på arbetsledares »neutralitet». Verkstäderna 1934, nr 4.

Organisationsväldets reglering. Byggnadsvärlden 1934, nr 17.

Amerikas förenta stater.

Individual and collective bargaining under national industrial recovery act. Monthly labor review februari 1934.

Work of United States board of mediation, 1932—33. Monthly labor review februari 1934.

Danmark.

HARSFELT, A. Arbeidsfred i Danmark. Arbeidsgiveren (Norge) 1934, nr 8.

— Arbetsfreden i Danmark. Industria 1934, nr 8.

Generalforsamlingen og mæglingsforslaget. Arbejdsgiveren 1934, nr 7.

Märklig uppgörelse i den danska arbetskonflikten. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 14.

Storkonfliktens efterslet. Arbejdsgiveren 1934, nr 8.

Norge.

Forandringer i arbeidstvistloven. Arbeidsgiveren 1934, nr 9.

Spanien.

WOLFF, ILSE. Sociala konflikter i Spanien. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 15.

Kooperation.

IHRIG, K. »Det rättvisa priset» vid kooperativt varuutbyte. Kooperatören 1934, nr 5.

SCHÄR, O. Konsumvereine und Mittelstand. (Föredrag.) Schweiz. Konsum-Verein 1934, nr 13.

SHENKMAN, E. M. Rationalisation in distribution. Review of international cooperation 1934, nr 3.

The expansion of consumers' co-operative production. Review of international cooperation 1934, nr 4.

Finland.

VASENIUS, H. Partihandelns rationalisering i Finland. Kooperatören 1934, nr 5.

Ryssland.

Workers' supply departments and closed cooperative stores in the U.S.S.R. Review of international cooperation 1934, nr 4.

Österrike.

The situation in Austria. Review of international cooperation 1934, nr 4.

Levnadskostnader.

SJÖLIN, W. Arbetarhushållen i statistisk belysning. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 15.

Belgien.

JULIN, A. Résultats principaux d'une enquête sur les budgets d'ouvriers et d'employés en Belgique (1928—1929). Revue de l'institut international de statistique 1934, nr 1.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

SVERIGES ALLMÄNNA SJÖFARTSFÖRENING. Ifrågasatt inrättande av en praktisk yrkesskola för sjöfolk. (Yttrande.) Sveriges allmänna sjöfartsförenings tidskrift 1934, nr 1/4.

Amerikas förenta stater.

Report of federal board for vocational education, 1932—33. Monthly labor review februari 1934.

Nykterhetsfrågan.

DAHLBERG, G. Om risken för alkoholism. Tirfing 1934, nr 2.

EULER, U. S. v. Trauma och alkohol. Gjallarhornet 1934, nr 8.

FETSCHER, R. Über kriminelle Trinkerfamilien. Revue internationale contre l'alcoolisme 1934, nr 1.

FRETS, G. P. Die anatomischen Veränderungen der Keimdrüsen bei chronischem Alkoholismus. Revue internationale contre l'alcoolisme 1934, nr 1.

NEUBERT, R. Welche Verpflichtungen legen die wissenschaftlichen Erkenntnisse über Alkohol und Rassengesundheit dem Arzte auf? Revue internationale contre l'alcoolisme 1934, nr 1.

Sverige.

Motboksfrekvensen bland yngre årsklasser. Tidskrift för systembolagen 1934, nr 4.

Storbritannien.

GÖRANSSON, H. Alkoholistvården i England. Tirfing 1934, nr 2.

Socialförsäkring.

LANGE, M. Orthopädie und Sozialversicherungen. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1934, nr 2.

MANES, A. Individual insurance and social insurance. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1934, nr 1.

TIXIER, A. La formation des institutions d'assurance dans l'assurance-maladie obligatoire. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1934, nr 1.

Internationale Entwicklung der Sozialversicherung. Die Reichsversicherung 1934, nr 2.

Sverige.

A[HREN]S, H. Arbetslöshetens inverkan på pensionsförsäkringen i Norrland. Pensionsförsäkringen 1934, nr 4.

ANDERSSON, THEOFIL. Huru beräknas den del av sjukhjälpsfonden, som skall avsättas för betalning av vid övergången aktuella sjukhjälpsfall? Sv. sjukkasse-tidning 1934, nr 4.

GEIJER, J. Ett förslag till utsträckning av rätten till ersättning för olycksfall vid färd till eller från arbetet. Arbetarskyddet 1934, nr 3.

GYLLER, H. Pensionsansökningarnas registrering hos pensionsnämnder och pensionsstyrelsen. Pensionsförsäkringen 1934, nr 3—4.

HELLGREN, O. Filmföreläsningar om pensionsförsäkringen. Pensionsförsäkringen 1934, nr 4.

TEGENDAL, E. Det statliga moderskapsunderstödet. Meddelanden från K. Socialdepartementets byrå för fattigvårds- och barnavårdsärenden 1934, nr 53.

Danmark.

Socialreformens kostbarhed. Arbejdsgiveren 1934, nr 7.

Italien.

CLERICI, L. Landarbeiter und Sozialversicherung in Italien. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1934, nr 2.

PENNAVARIA, F. La caisse nationale maladies pour les employés de commerce en Italie. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1934, nr 1.

ROBERTI, R. Développement des assurances contre la vieillesse, l'invalidité et la tuberculose et réforme de l'assurance contre les accidents. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1934, nr 1.

Schweiz.

WEBER, C. H. L'assurance scolaire en Suisse et à Genève en particulier. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1934, nr 1.

Tyskland.

ENGEL, H. Die deutsche Sozialversicherung und ihre Entwicklung. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 10.

PHILIPSBORN, A. Ärzte und Krankenhäuser in der deutschen Sozialversicherung. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1934, nr 1.

ZIMMERMANN, W. Sozialversicherung und Maschinisierung. Soziale Praxis 1934, nr 13.

Ungern.

SZEIBERT, J. Die Krisenjahre der ungarischen Sozialversicherung. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 12.

Österrike.

Österreich. Die Reichsversicherung 1934, nr 2.

Ut- och invandring.

FREEDEN, H. v. Kolonisatorische Erfahrungen aus der Nachkriegszeit. Archiv für Wanderungswesen. Jahrg. 6, s. 122.

WEIDNER, F. Der Beruf des Auswandererberaters im Wandel der Zeiten. Archiv für Wanderungswesen. Jahrg. 6, s. 115.

WOLFF, F. Aussichten für nichtarische Auswanderer in den verschiedenen Berufen insbesondere in den europäischen Ländern. Archiv für Wanderungswesen. Jahrg. 6, s. 142.

Brasilien.

GROTHE, H. Das Deutschtum Brasiliens und seine Siedlungen. Archiv für Wanderungswesen. Jahrg. 6, s. 133.

Tyskland.

SCHMIDT, S. Überblick über die deutsche Auswanderungsbewegung der letzten Jahre. Archiv für Wanderungswesen. Jahrg. 6, s. 111.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AKTIEBOLAGET SVENSK JORDFÖRMEDLING. Styrelseberättelse för år 1933. Sthlm 1934.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor.

Annual report of the Secretary of labor. 21 (1932/33). Wash. 1934.

— Employees' compensation commission. Annual report. 17 (1932/33). Wash. 1933.

BASEL. Allgemeiner Consumverein Beider Basel.

Jahresbericht. 68 (1933). [Basel 1934.]

BEAMTENBESOLDUNG, Die, im modernen Staat. Hrsg. von *W. Gerloff*. T. 2. Beamtenbesoldung in Frankreich, Österreich und Italien. Beiträge von ... Münch. & Lpz. 1934. (Schriften des Vereins für Sozialpolitik. 184: 2.)

CANADA. Department of immigration and colonization.

Report. 1931/32. Ottawa 1932.

— Department of labour.

Annual report on labour organization in Canada. 22 (1932). Ottawa 1934.

Report on organization in industry, commerce and the professions in Canada. 11 (1932). Ottawa 1932.

DANMARK. Det statistiske Departement.

Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1934.

Bd 94: H. 1. Börneskolen i Aarene 1927—31.
» » » 5. Færdselsuheld 1932.
» 95: » 1. Ansættelserne til Indkomst- og Formueskatten for Skatteaaret 1933/34. Afd. 1. Hovedoversigt.

FINLAND.

Finlands officiella statistik. Hfors 1934.

21. Fattigvårdsstatistik.
36 A. Fattigvården år 1931.

— Centralhandelskammaren i Finland. Årsberättelse. 16 (1933). Hfors 1934.

HANDBOOK, Approved societies. Being a revised handbook for the guidance of approved societies in their administration of benefits under the national health insurance acts, 1924 to 1932. Lond. 1933.

HARMAJA, L. Effects of the war on economic and social life in Finland. New Haven & Lond. 1933. (Economic and social history of the world war. *J. T. Shotwell*, general ed.)

INGENIÖRSVETENSKAPSAKADEMIEN.

Handlingar. Sthlm 1934.

126. *Schlyter, R.* Hållfasthetsegenskaper hos barrvirke för flygplanstillverkning och utmattningshållfasthet hos limfogar.
127. *Forsman, O.* Utmattningshållfasthet hos kallvalsat stål för flygplan.
128. *Weibull, W.* Teoretiska och experimentella undersökningar över knäckbelastningen vid tunnväggiga stålkonstruktioner.

INSTITUTET FÖR SVENSK UTLANDSTJÄNST. Berättelse över verksamheten. 1933. Sthlm 1934. [Stencil.]

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.

18th session, Geneva, 1934.

Report. Geneva 1934.

1. Reduction of hours of work.
2. Unemployment insurance and various forms of relief for the unemployed.

INTERNATIONELLA FACKFÖRENINGSFÖRBUNDET. Annuaire. — Jahrbuch. — Yearbook. 7. Paris 1934.

KRONPRINSESSAN MARGARETAS ARBETSNÄMND FÖR DE BLINDA. [Årsberättelse] 1933. Sthlm 1934.

MAHAIM, E. Le secours de chômage en Belgique pendant l'occupation allemande. Paris & New Haven 1926. (Histoire économique et sociale de la guerre mondiale. Dir. *J. T. Shotwell.*)

NATIONERNAS FÖRBUND. Comité de la protection de l'enfance.
Les institutions pour enfants dévoyés et délinquants. Genève 1934. (Publ. 1934. 4. 1.)
— Economic intelligence service.
Commercial banks 1925—33. Geneva 1934. (Publ. 1934. 2 A. 5.)
NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1934.
28. Meieribruket i Norge i 1932.
PETRI, H. Kritik av sjömansutredningens av år 1931 betänkande med förslag angående frågan om lämpliga åtgärder till skydd för sjömän vid besök i utländska hamnar. Antw. 1934.
PETZOLD, F. Wesen, Möglichkeiten und Grenzen der Rationalisierung. Hamb. [1933]. (Diss.)
PICARD, R. Le mouvement syndical durant la guerre. Paris & New Haven 1927. (Histoire économique et sociale de la guerre mondiale. Dir. *J. T. Shotwell.*)
POLEN. Ministère de l'assistance sociale. Aperçu sur l'inspection du travail en Pologne en 1932. Varsovie 1933.
SALTER, A. Planhushållning. Övers. [från engelskan] av H. Stolpe. Sthlm 1934. (Ekonomi och politik.)
SCHWEIZ. Bureau fédéral de statistique. Statistiques de la Suisse. Berne 1934.
47. Recencement fédéral de la population 1er déc. 1930. Vol. 10. Canton de Vaud.
— Verband schweiz. Konsumvereine.
Rechenschaftsbericht über die Tätigkeit der Verbandsbehörden für das Jahr 1933. Basel 1934.
SIMIAND, F. Les fluctuations économiques à longue période et la crise mondiale. Paris 1932. (Les questions du temps présent.)
STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1934.
Folkmängden och dess förändringar.
Dödsorsaker år 1931. Av Statistiska centralbyrån.
Industri och bergshantering.
Industri. Berättelse för år 1932 av Kommerskollegium.
Rättsväsen.
Brottsligheten år 1931. Av Statistiska centralbyrån.
STORBRITANNIEN. R. Institute of British architects.
Report of the slum clearance committee. Lond. 1934.
SVENSKA KOMMUNALARBETAREFÖRBUNDET.
Historik över Svenska kommunalarbetareförbundets verksamhet beträffande nödhjälpsarbetarfrågan åren 1919—33. Sthlm 1934.
THULIN, E. J:SON. Maltdrycksfrågan. Dess öden och möjligheterna till dess lösning. Sthlm 1934.
UHLÉN, A. Malmö metallarbetarefackförening 1884—1934. Minnesskrift. På föreningens uppdrag utarb. Malmö 1934.
UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1934. Sthlm 1934.
11. Utredning angående åtgärder för bekämpande av ungdomsarbetslösheten. Avg. den 29 mars 1934 av 1934 års sakkunniga rörande ungdomsarbetslösheten. (S.)
12. *Ohlin, B.* Penningpolitik, offentliga arbeten, subventioner och tullar som medel mot arbetslöshet. Bidrag till expansionens teori. [Avg. den 14 April 1934.] (Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bil. Bd 4.) (S.)
13. Stadshypotekssakkunnigas betänkande med förslag till förordningar angående Konungariket Sveriges stadshypotekskassa samt angående grunderna för stadshypoteksföreningars bildande och verksamhet m. m. [Avg. den 12 april 1934.] (Fi.)
14. *Jacobsson, T.* Undersökningar angående det sociala hjälpklientelet. Utförda på uppdrag av 1928 års pensionsförsäkringskommitté och Centralförbundet för socialt arbete. (S.)
VÄGHÅLLNINGSBESVÄRET, Allmänna, på landet. Statistisk tabell angivande för varje väghållningsdistrikt och län de allmänna vägarnas längd och kostnaden för väghållningen m. m. för år 1932. I enlighet med uppgifter från vägstyrelserna upprättad i K. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Sthlm 1934.
ÅBO.
Statistisk årsbok för Åbo stad. 18 (1933). Åbo 1933.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 april—10 maj 1934 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
105.	K. förordn. om blindhetsersättning	20 april
106.	Lag om kommunala pensionstillskott m. m.	20 »
107.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 11 april 1924 (nr 152) ang. statsbidrag till resor, som av medellösa eller mindre bemedlade personer företagas till och från de statsunderstödda kustsanatorierna	27 »
108.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 20 juni 1930 (nr 233) ang. statsbidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling	27 »
123.	K. förordn. ang. ändrad lydelse av 6 § förordn. den 26 juni 1931 (nr 281) om moderskapsunderstöd	4 maj
124.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 8 juni 1928 (nr 217) ang. allmänna grunder för den statsunderstödda egnahemsverksamheten	4 »

Arbetsmarknaden under maj månad 1934.

Antalet arbetsansökningar vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket minskades i maj med inemot 25 000, och antalet lediga platser steg med cirka 1 900. Antalet ansökningar per 100 lediga platser sjönk från 401 i april till 317 i maj. Motsvarande siffror för år 1933 voro 510 och 458. Denna förbättring, som sträckte sig över samtliga huvudgrupper, kan icke enbart få skrivas på säsongvariationernas konto, utan är även ett utslag för gynnsammare konjunkturförhållanden på arbetsmarknaden i allmänhet.

Inom jordbruket, som under april tillgodoser sitt huvudsakliga behov av arbetskraft för sommarhalvåret, gällde efterfrågan, i likhet med föregående månader, huvudsakligen yngre, ogifta drängar, kunniga i mjölkning och kreaturens skötsel. Knappheten på kvinnlig arbetskraft var ovanligt stor; per 100 lediga platser funnos endast 33 anmälda sökande. För betodlingen, liksom för rotfruktsodlingen i allmänhet, var efterfrågan å härför lämpad arbetskraft större än i fjol. Behovet har merendels kunnat fyllas på platsen; som vanligt ha dock Stockholms och Gotlands län mobiliserat upp en del betfolk från Kronobergs län. För trädgårdselever och trädgårdsarbetare voro möjligheterna att erhålla arbete goda, speciellt i närheten av städerna. — De under månaden pågående flottningarna beredde i ökad utsträckning sysselsättning åt de under skogshushållningen redovisade arbetarkategorierna.

Från samtliga grupper inom industri och hantverk, med undantag av stenindustrien, där läget var ungefär oförändrat, rapporterades stigande arbetstillgång och samtidig minskning av arbetssökandesiffrorna. Beträffande metall- och maskinindustrien konstaterades på många håll svårighet att anskaffa yrkeskunniga specialarbetare, och verkstadspojkar rönte även stegrad efterfrågan, men i fråga om mindre kvalificerade yrkesmän och hjälparbetare förelåg alltjämt ett betydande överskott på arbetskraft. Den förbättring i konjunkturerna, som sedan någon tid kännetecknat trävarumarknaden, återspeglades tydligt i arbetsförmedlingsstatistiken; relationstalet var betydligt gynnsammare än de föregående månaderna. Inom byggnadsbranschen har arbetstillgången för murare, snickare och målare förbättrats, och särskilt i Skåne har det varit svårt att uppbringa murare i tillräckligt antal. Beklädnadsindustrien företedde ökat behov av kapp- och klädsömmerskor, och mångenstädes rådde brist på lämpliga sökande.

För sjöfolket har arbetsmarknaden under månaden förbättrats, sedan en del under vintern upplagda fartyg åter satts i trafik. Brist på maskinister och jungmän har vid flera tillfällen förekommit, men för däcksbefäl och intendenturpersonal äro möjligheterna mycket begränsade. — Sjömanshusen redovisade sammanlagt 4 856 påmönstringar och 2 659 avmönstringar. Förra månadens siffror voro resp. 4 563 och 3 403.

Inom handeln och samfärdseln noterades ökad efterfrågan på arbetskraft, dock väsentligen avseende minderårig sådan. Arbetsmarknadssituationen för ungdom (under 18 år) var synnerligen gynnsam. Brist på springpojkar samt pass- och springflickor i åldern 14—16 år har under hela månaden varit rådande. Restaurangfackets ökade behov av personal inskränkte sig i huvudsak till kallskänkor, diskerskor och köksbiträden. För hamn- och stuveriarbetare var arbetsmarknaden god.

Inom det husliga området var tillgången på platser synnerligen stor, i all synnerhet för ensamjungfrur, villiga att medfölja till landet under sommaren. Som vanligt var antalet sökande till sådana platser otillräckligt.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare steg under månaden med ett fyrahundratal till c:a 23 400. Vid utgången av maj månad 1933 var siffran c:a 20 200. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av maj 145 588 mot 160 345 en månad tidigare. Den 1 maj 1933 var siffran 176 825.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under maj 1934 samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226	**198**
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	**201**
927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243	**198**
928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	**192**
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	208	**169**
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	**178**
1931	222	232	191	194	164	187	198	201	197	257	413	343	**236**
1932	368	412	343	341	339	351	370	366	351	395	661	689	**413**
1933	569	565	577	510	458	451	503	476	480	538	657	644	**536**
1934	*560*	*540*	*430*	*401*	*317*	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1932	320	255	210	190	209	201	198	204	253	285	566	914	**288**
1933	533	461	358	350	361	314	333	313	369	365	521	546	**402**
1934	*358*	*380*	*275*	*224*	*184*	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1932	375	449	381	398	374	386	421	418	378	429	679	666	**445**
1933	575	585	642	559	479	480	539	520	510	591	683	659	**569**
1934	*602*	*568*	*468*	*461*	*351*	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	**11·0**
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	**12·2**
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	**12·0**
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·8	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·3	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	**23·3**
1934	*24·5*	*24·4*	*23·6*	*19·2*	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Förordningen om erkända arbetslöshetskassor.

Den 26 maj 1934 har riksdagens första kammare med 68 röster mot 58 bifallit det av regeringen framlagda förslaget till förordning om erkända arbetslöshetskassor m. m. med vissa av andra lagutskottet föreslagna modifikationer, och den 30 maj har andra kammaren med 102 röster mot 82 biträtt samma beslut. En statsunderstödd arbetslöshetsförsäkring enligt ett frivilligt system är härmed efter mångåriga förarbeten genomförd i vårt land. I fråga om de förslag och utredningar i ämnet, som tidigare framkommit, kunna i detta sammanhang anföras följande ur lagutskottets utlåtande hämtade data:

Första gången frågan om arbetslöshetsförsäkring framfördes i riksdagen var genom motion vid 1908 års riksdag av herr Wavrinsky. Motionen vann icke riksdagens bifall. Ej heller biföllos de förnyade motioner i ämnet, som herr Wavrinsky väckte vid 1909 och 1910 års riksdagar.

Den 31 december 1915 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialförsäkringskommittén att verkställa utredning, huruvida och i vad mån åtgärder från det allmänna skulle kunna vidtagas för främjande av arbetares försäkring för de ekonomiska följderna av oförvållad arbetslöshet, samt att inkomma med de förslag, som kunde föranledas av den verkställda utredningen.[1] Den 30 december 1922 avgav kommittén betänkande och förslag angående offentlig arbetsförmedling och statsbidrag till frivilliga arbetslöshetskassor, för ändamålet bildade av arbetarna själva.[2] Kommittén beräknade, att en arbetslöshetsförsäkring med den föreslagna organisationen skulle för den närmaste framtiden medföra en sammanlagd maximikostnad för staten av 3 à 4 miljoner kronor om året.

Vid 1924 års riksdag väcktes av herr Thorberg m. fl. i första kammaren och herr Hagman m. fl. i andra kammaren likalydande motioner, i vilka hemställdes, att riksdagen ville antaga ett i motionerna framlagt förslag till lag om statsbidrag till arbetslöshetskassor. Detta lagförslag anslöt sig i huvudsak till socialförsäkringskommitténs ovannämnda förslag i ämnet. Motionerna blevo avslagna av riksdagen.[3]

Jämlikt bemyndigande den 6 juni 1924 uppdrog chefen för socialdepartementet åt fem personer att i egenskap av sakkunniga inom departementet biträda med verkställande av utredning och avgivande av förslag beträffande motverkande av arbetslöshet genom anordnande av allmänna arbeten. Den 24 juli 1925 avgåvo de sakkunniga betänkande med förslag i ämnet.[4]

Den 16 oktober 1925 tillkallade chefen för socialdepartementet, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande, två personer att såsom sakkunniga inom departementet biträda med fortsatt utredning av frågan om arbetslöshetsförsäkring och övriga åtgärder till bekämpande av arbetslöshetens verkningar. Denna utredning inriktades i främsta rummet på att söka lösa den föreliggande frågan genom tillämpning av båda här ovan omförmälda system, arbetslöshetsförsäkring och anordnande av särskilda offentliga arbeten för de arbetslösa.[5]

Den 11 december 1925 tillkallades inom socialdepartementet femton sakkunniga, representerande olika verksamhetsfält och åskådningar, för att biträda med gransk-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1916, sid. 78. — [2] Soc. Medd. årg. 1923, sid. 98. — [3] Soc. Medd. årg. 1924, sid. 533. — [4] Soc. Medd. årg. 1925, sid. 823. — [5] Soc. Medd. årg. 1925, sid. 826.

ning av de av sistnämnda sakkunniga utarbetade utkasten.[1] Den 30 januari 1926 avgåvo de sakkunniga utlåtande i ärendet.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 13 april 1926 åtta personer att såsom sakkunniga inom socialdepartementet biträda med verkställande av fortsatt utredning och avgivande av förslag angående arbetslöshetsförsäkring och övriga åtgärder till bekämpande av arbetslöshetens verkningar.[2] Den 25 april 1928 avgåvo de sakkunniga betänkande och förslag angående arbetslöshetsförsäkring, arbetsförmedling och reservarbeten (Statens offentliga utredningar 1928: 9).[3] I enlighet med sitt uppdrag hade de sakkunniga utarbetat förslag till såväl frivillig som obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. I detta arbete hade samtliga ledamöter deltagit, oberoende av sin principiella uppfattning rörande frågan om arbetslöshetsförsäkringens lämplighet eller olämplighet. Under förutsättning att en arbetslöshetsförsäkring genom det allmännas medverkan komme till stånd, ansågo de sakkunniga, att valet borde stå mellan en obligatorisk allmän riksförsäkring, gemensam för alla av försäkringen berörda arbetare (det s. k. A-förslaget), å ena sidan, och en statsunderstödd frivillig försäkring (det s. k. B-förslaget), å andra sidan.

I en den 29 januari 1927 till chefen för socialdepartementet avlåten skrivelse framhöllo 1926 års arbetslöshetssakkunniga, att det under arbetets gång visat sig önskvärt, att utöver den utredning, som innefattades i de sakkunnigas uppdrag, särskild undersökning åvägabragtes rörande arbetslöshetens karaktär och orsaker samt medlen för dess bekämpande. Med anledning härav tillsatte Kungl. Maj:t den 11 mars 1927 en kommitté på sex personer med uppdrag att verkställa ifrågavarande utredning.[4] De sakkunniga, som antogo benämningen »arbetslöshetsutredningen», avgåvo den 11 juni 1931 ett betänkande om arbetslöshetens omfattning, karaktär och orsaker och ha därefter varit sysselsatta med undersökningar beträffande frågan om medel för arbetslöshetens bekämpande.[5]

Vid samtliga riksdagar under åren 1928—1932 har arbetslöshetsfrågan varit föremål för motioner, vilka emellertid avslagits under hänvisning till pågående utredningsarbeten.[6]

Vid 1933 års riksdag blev slutligen arbetslöshetsförsäkringsfrågan föremål för en regeringsproposition, som med vissa ändringar tillstyrktes av det för frågan tillsatta särskilda utskottet. Utskottets utlåtande godkändes också av andra kammaren, men avslogs med 71 röster mot 67 av första kammaren.[7]

Det nu genomförda förslaget, som i huvudsak ansluter sig till fjolårets utskottsförslag, avser ett system för frivillig arbetslöshetsförsäkring, innebärande att staten lämnar bidrag till av arbetarna själva bildade arbetslöshetskassor, som fylla vissa i lagen givna bestämmelser och bedriva sin verksamhet i enlighet med givna föreskrifter. De bestämmelser, som reglera kassornas verksamhet, hava sammanställts i en *förordning om erkända arbetslöshetskassor.*

De ifrågavarande arbetslöshetskassorna komma att utgöra parallellföreteelser till de statsunderstödda sjukkassorna, för vilka grunden lagts genom 1931 års sjukförsäkringsreform. I föreningsrättsligt hänseende skola arbetslöshetskassorna vara registrerade som understödsföreningar enligt lagen den 29 juni 1912. De särskilda bestämmelser, som i nämnda lag meddelas för föreningar med godkända stadgar, skola dock icke gälla för arbetslöshetskassorna. Kassorna måste för att få statsbidrag antagas till »erkända arbetslöshetskassor».

---

[1] Soc. Medd. årg. 1926, sid. 47. — [2] Soc. Medd. årg. 1926, sid. 396. — [3] Soc. Medd. årg. 1928, sid. 343. — [4] Soc. Medd. årg. 1927, sid. 206. — [5] Soc. Medd. årg. 1931, sid. 691. — [6] Jfr Soc. Medd. årg. 1930, sid. 162. — [7] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 489.

Ansökan om antagande skall göras hos socialstyrelsen i egenskap av tillsynsmyndighet för de erkända arbetslöshetskassorna.

I förordningen har någon annan begränsning ej gjorts med avseende å kassornas verksamhetsområden, än att medlemmarna skola vara lönearbetare i förordningens mening. I allmänhet väntas kassorna komma att bildas såsom rikskassor för arbetare inom visst yrke eller viss verksamhetsgren, men det skall ej möta hinder att bilda en kassa för arbetare vid visst företag eller för lönearbetare, oberoende av yrket, inom visst område. Förordningen medgiver jämväl bildandet av allmän kassa för hela landet eller viss del därav med tillträde för alla lönearbetare.

Såsom villkor för antagande till erkänd arbetslöshetskassa har i förordningen stadgats, att kassan skall hava minst 500 medlemmar; tillsynsmyndigheten dock obetaget att, där särskilda omständigheter därtill föranleda, antaga kassa med lägre medlemsantal. Vidare har tillsynsmyndigheten medgivits rätt att vägra antagande av kassa, om det avsedda verksamhetsområdet helt eller till huvudsaklig del sammanfaller med verksamhetsområde för redan erkänd arbetslöshetskassa.

Medlemskap. De erkända arbetslöshetskassorna skola med de undantag, som angivas i förordningen, vara öppna för alla lönearbetare inom kassans verksamhetsområde. Sålunda får ej såsom villkor för medlemskap uppställas, att vederbörande skola vara anslutna till viss organisation eller sammanslutning. Förordningen upptager vissa omständigheter, som obligatoriskt skola utgöra hinder mot medlemskap, varjämte kassorna medgivas rätt att därutöver i vissa särskilt angivna fall utesluta från medlemskap.

Bland de obligatoriska fordringarna för rätt till medlemskap upptages främst kravet på att vederbörande skall vara lönearbetare. Begreppet lönearbetare har dock ej, med hänsyn till vissa svårigheter, positivt bestämts i förordningen. I stället har det negativt bestämts, att den som är självständig företagare skall uteslutas från medlemskap. Prövningen härav anknytes till förhållandena under de senast förflutna tolv månaderna. För att rätt att vinna inträde i eller kvarstå som medlem i kassan skall föreligga, får vederbörande under nämnda tid ej hava haft ställning som självständig företagare mer än fem månader utan att samtidigt hava mot avlöning använts till arbete för annans räkning.

Bland de absoluta uteslutningsgrunderna upptages även det fall, att någon är anställd hos viss nära anförvant. Vidare får ingen på samma gång vara medlem i mer än en erkänd arbetslöshetskassa. Utländsk medborgare kan ej bliva medlem i en erkänd arbetslöshetskassa, om han ej tillhör stat, med vilken överenskommelse träffats om ömsesidighet.

För den händelse att en kassas verksamhetsområde är så bestämt, att medlemmarna skola tillhöra visst yrke eller viss verksamhetsgren eller vara anställda vid visst företag eller bosatta inom visst område, har kassan medgivits rätt att från medlemskap utesluta de personer, som ej uppfylla sålunda föreskrivet villkor. Genom bestämmelser av olika slag har kassan dock förhind-

rats att utesluta någon, innan viss tid förflutit, från det villkoret upphörde att vara uppfyllt.

Om för någon person synnerlig risk för arbetslöshet är för handen på grund av varaktig nedsättning av arbetsförmåga, lättja, osedlig vandel, dryckenskap eller annan dylik anledning, äger kassan rätt att utesluta honom från medlemskap. Beslut härom skall dock omedelbart anmälas för tillsynsmyndigheten. Vidare kunna personer, som lämna svikliga uppgifter eller icke ställa sig till efterrättelse kassans stadgar eller av styrelsen i behörig ordning utfärdade föreskrifter, uteslutas från medlemskap.

Kassorna kunna i sina stadgar bestämma åldersgränser för medlemmarna. Hava sådana gränser bestämts, kan dispens härifrån endast meddelas beträffande den övre gränsen.

Särskild bestämmelse har lämnats för att förhindra, att någon uteslutes ur en kassa under tid, då han på grund av redan inträffad arbetslöshet är berättigad till understöd från kassan.

Liksom i förordningen om erkända sjukkassor har införts en bestämmelse om automatiskt uteslutande av medlem, om han efter viss tids förlopp fortfarande häftar för avgift eller uttaxerat belopp. Den tidpunkt, då påföljden skall inträda, har bestämts till åtta veckor efter den tid, å vilken avgiften belöper, med rätt likväl för tillsynsmyndigheten att för viss kassa bestämma denna tidpunkt senast till utgången av tjugusjätte veckan.

Understöd. För att kunna bliva berättigad till understöd från en erkänd arbetslöshetskassa måste medlem, som icke tidigare åtnjutit understöd från kassan, hava under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna 24 månaderna till kassan erlagt avgifter, motsvarande minst 52 veckoavgifter. För medlem, som tidigare uppburit understöd, krävas avgifter, motsvarande minst 26 veckoavgifter, under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna 12 månaderna. Vid bedömande av frågan om tiden för arbetslöshetens inträdande skall man bortse från den tid efter sista arbetsanställningens upphörande, som medlemmen varit sjuk eller fullgjort värnpliktstjänstgöring. Har medlem åter på grund av eget förvållande varit avstängd från understöd under viss tid, skall arbetslösheten anses hava tagit sin början först vid avstängningstidens slut.

Om medlem övergått från klass med lägre understöd till klass med högre understöd, måste han erlägga visst antal avgifter i den högre klassen, innan det högre understödet kan utgå. Efter överenskommelse mellan kassorna, som av tillsynsmyndigheten godkännes, kan medlem få tillgodoräkna sig avgift, som han erlagt såsom medlem av annan erkänd arbetslöshetskassa. Vidare kan tillsynsmyndigheten medgiva, att medlem må tillgodoräknas avgift, som erlagts till sammanslutning för meddelande av arbetslöshetshjälp, vilken icke antagits till erkänd arbetslöshetskassa. Denna bestämmelse innebär möjlighet att få tillgodoräkna sig avgifter, som erlagts till någon av de nu befintliga, till fackförbund anknutna arbetslöshetskassorna.

För att bliva berättigad till understöd måste medlem vidare hava fyllt 16 år, vara arbetsför och oförhindrad att åtaga sig arbete samt hos organ för den

offentliga arbetsförmedlingen hava anmält sig såsom arbetssökande. Sådan anmälan skall i regel ske varje dag, men arbetsförmedlingsanstalt äger, om skäl därtill föreligga, för viss dag eller visst antal dagar i varje vecka befria den arbetslöse från anmälningsskyldighet. Om medlem deltager i strejk eller är föremål för lockout, kan han ej erhålla understöd. Ej heller må understöd utgivas till den, som eljest blivit arbetslös i anledning av arbetskonflikt och vilkens löne- och anställningsvillkor skäligen kunna antagas röna inverkan av konflikten.

Om en medlem i en erkänd arbetslöshetskassa frivilligt utan giltig anledning lämnat sitt arbete eller på grund av otillbörligt förhållande skilts från arbetet eller avvisat erbjudet lämpligt arbete, får understöd icke utgivas till honom under fyra veckor, efter det sådant förhållande inträffat. Särskilda bestämmelser reglera förutsättningarna för att ett erbjudet arbete skall anses lämpligt. Prövningen härav tillkommer kassan, som äger uppställa strängare regler än som stadgats i förordningen. Om arbetet motsvarar arbetarnas krafter och färdigheter, är förenat med avlöning, som prövas vara skälig i förhållande till i arbetsorten förekommande avlöning för sådant arbete, och icke hänför sig till arbetsplats, där arbetskonflikt råder, samt ej heller eljest särskilda omständigheter föreligga med hänsyn till sökandens personliga förhållanden eller arbetets natur, så skall arbetet alltid anses lämpligt. Från bestämmelsen att arbetet icke får hänföra sig till arbetsplats, där arbetskonflikt råder, har undantag gjorts för det fall, att konflikten i vederbörlig ordning befunnits strida mot kollektivavtal eller lagen om kollektivavtal. Tillsynsmyndigheten har därjämte medgivits rätt att avgiva förklaring om att konflikt eljest är av den särskilda beskaffenhet, att skälig anledning till arbetsvägran icke förelegat. Inom område, där kollektivavtal råder, skall sådan förklaring äga giltighet allenast för tid intill dess arbetsdomstolen eller, där enligt avtal tvisten må hänskjutas till skiljemän, dessa meddelat beslut angående konflikten.

Understöd utgår i regel med ett för dag beräknat belopp, benämnt *daghjälp*, men kan också utgå såsom hjälp till täckande av rese- och flyttningskostnader för tillträdande av arbete på annan ort.

Daghjälp skall bestämmas till belopp ej överstigande 6 och i regel ej understigande 2 kronor. Kassorna äga själva bestämma daghjälpens storlek inom dessa gränser, dock att daghjälp aldrig får överstiga för familjeförsörjare $^4/_5$ och för annan medlem $^3/_5$ av den i orten vanliga arbetsförtjänsten för arbetsdag för arbetare inom samma yrke och av samma arbetsförmåga som den arbetslöse. Såsom familjeförsörjare skall anses den, som har försörjningsskyldighet mot make eller mot barn eller adoptivbarn under 16 år eller som lever i gemensamt bo med och huvudsakligen underhåller föräldrar eller adoptant. Kassorna kunna införa olika understödsklasser för medlemmarna. För kvinnliga medlemmar och medlemmar, vilka ännu icke uppnått viss i stadgarna angiven ålder, kan särskild understödsklass inrättas med daghjälp under eljest föreskrivet minimum av två kronor; dock må daghjälpen ej bestämmas lägre än till en krona.

Den omständigheten, att en medlem för sig eller sin familj åtnjuter fattigvård, inverkar ej på daghjälpens storlek.

Om medlem i anledning av arbetslösheten är lagligen berättigad till regelbundet utgående understöd av annat slag än fattigvård, äga kassorna själva bestämma, om daghjälpen skall minskas med det belopp, som understödet utgör. Dock må daghjälp aldrig utgivas till större belopp, än att summan av daghjälpen och understödet icke överstiger den andel av arbetsförtjänsten, vartill daghjälpen högst må uppgå.

Kassorna äga bestämma, att daghjälp icke får utgå till medlem, som på grund av driftinskränkning vid det företag, där han är anställd, under varje period om fjorton dagar har arbete ett mindre antal dagar än vid full drift är vanligt. Har sådan bestämmelse icke meddelats, skall dock det antal dagar under varje period om fjorton dagar, för vilka han eljest varit berättigad till daghjälp, minskas med två.

Daghjälp får icke utgå till någon medlem förrän efter viss karenstid, som kassorna själva äga bestämma. Karenstiden får dock aldrig bestämmas kortare än till sex dagar, vilka dagar ej behöva ligga i följd utan kunna vara fördelade under de nästföregående fjorton dagarna. Karenstiden får ej heller överstiga tre månader. Ny karenstid behöver ej beräknas för medlem, som är berättigad till understöd, om avbrott sker på grund av tillfälligt arbete för högst aderton dagar eller på grund av sjukdom eller värnpliktstjänstgöring eller på grund av särskild av tillsynsmyndigheten meddelad bestämmelse, därest medlemmen efter arbetets eller hindrets upphörande omedelbart ansöker om daghjälp.

För kassor med medlemmar inom säsongbetonade yrken eller eljest, då särskilda omständigheter föreligga, har tillsynsmyndigheten medgivits rätt att beträffande vissa medlemmar föreskriva längre karenstid än eljest, dock ej över tre månader, eller förbjuda utbetalande av understöd under viss del av året eller föreskriva uppdelande av längsta understödstiden under tolv på varandra följande månader i två perioder, varvid ena perioden skall omfatta den tid, under vilken arbetslöshet regelbundet förekommer.

Understödstiden har bestämts till högst 120 dagar under 52 på varandra följande veckor. Kassorna äga bestämma kortare understödstid, dock ej under 90 dagar. Om en kassa bestämt längre karenstid än den föreskrivna minimitiden, kan understödstiden förlängas över 120 dagar, dock högst med den tid, varmed karenstiden förlängts. Har på grund av bestämmelserna om understödstidens maximering medlems rätt till daghjälp upphört, må daghjälp icke ånyo utgivas till medlemmen, förrän han till kassan erlagt avgifter, motsvarande minst två veckoavgifter.

Vid framställning om daghjälp skall medlem styrka orsaken till arbetslösheten och att han innehaft arbete under den tid, för vilken avgifter minst skola vara erlagda. Medlemmens skyldighet härutinnan skall i allmänhet fullgöras genom överlämnande till kassan av intyg från arbetsgivaren. Skyldighet för arbetsgivare att utfärda sådant intyg har dock ej ansetts behöva särskilt föreskrivas.

Avgifter och fondbildning. Erkänd arbetslöshetskassa skall upptaga fasta avgifter av sina medlemmar. Dessa avgifter skola utgå för tid, då medlem för annans räkning mot avlöning användes till arbete, som ej utföres i medlemmens hem, samt vara så avvägda, att de i förening med andra inkomster förslå till föreskriven fondbildning, utgivande av tillförsäkrat understöd och kassans övriga utgifter. Avgifterna må ej göras olika för olika grupper av kassans medlemmar i vidare mån än som föranledes av olika understödsrätt eller arbetslöshetsrisk. Kassorna ha vidare rätt att upptaga särskild avgift vid inträde i kassan eller övergång till högre understödsklass eller vid försummelse att i rätt tid erlägga fast avgift eller uttaxerat belopp.

Erkänd arbetslöshetskassa skall som fond avsätta tillgångar av viss i förordningen med hänsyn till kassans medlemsantal och inkomster angiven storlek. Denna fond, till vilken överskottet å verksamheten alltid skall avsättas, får tagas i anspråk endast i den mån inkomsterna ej förslå till täckande av löpande utgifter. Fondens tillgångar skola redovisas på visst i förordningen angivet sätt. I balansräkningen skall alltid som skuld upptagas ett belopp, minst motsvarande det föreskrivna lägsta fondbeloppet. Utbetalning av understöd får ej påbörjas, förrän tillsynsmyndigheten med hänsyn till fondens storlek samt kassans ekonomiska ställning i övrigt lämnat medgivande därtill.

Om kassans inkomster ej förslå till utgifterna, får, som nyss nämnts, fonden tagas i anspråk. Därest så med hänsyn till kassans ekonomiska ställning eller arbetslöshetens omfattning bland medlemmarna är erforderligt, må kassans styrelse efter medgivande av tillsynsmyndigheten nedsätta daghjälpens storlek eller minska understödstidens längd. Det eljest föreskrivna minimibeloppet av daghjälpen eller i regel två kronor och kortaste understödstiden eller nittio dagar må därvid underskridas. Visar det sig nödvändigt, skall därjämte särskild uttaxering å medlemmarna tillgripas.

Tillsyn å arbetslöshetskassorna. Tillsynsmyndigheten har erhållit vittgående befogenheter med avseende å övervakandet av kassornas verksamhet. Tillsynsmyndigheten skall utse en ledamot i varje erkänd arbetslöshetskassas styrelse liksom även en revisor. Varje kassa är skyldig att när som helst bereda tillsynsmyndigheten eller dess ombud tillfälle att granska kassans räkenskaper, protokoll och övriga handlingar samt att lämna dem tillträde till sammanträden med kassan eller dess styrelse. Ställer sig kassan ej meddelad anvisning till efterrättelse, kan tillsynsmyndigheten återkalla antagandet eller förklara kassan vara rätten till statsbidrag helt eller delvis för viss tid förlustig. Om den anmärkta åtgärden innebär avvikelse från någon i lagen om understödsföreningar given bestämmelse, kan tillsynsmyndigheten, på sätt i nämnda lag finnes stadgat, hos rätten eller domaren göra ansökning om åläggande för kassan att träda i likvidation.

Om en kassas medlemsantal nedgått under 500 eller, i fråga om kassa som medgivits utöva verksamhet med lägre medlemsantal än 500, under det tal, som tillsynsmyndigheten kan hava bestämt, åligger det kassans styrelse vid

straffansvar att därom ofördröjligen underrätta tillsynsmyndigheten. Denna har därvid att meddela beslut, om kassan skall få fortsätta sin verksamhet, och i så fall fastställa ett nytt lägsta medlemsantal för kassan. Lämnas ej sådant medgivande eller underskrides det fastställda nya talet och uppnås ej detta åter inom tre månader, är kassan skyldig att träda i likvidation.

Besvär över beslut, som meddelats av tillsynsmyndigheten, kunna anföras hos regeringsrätten. Har tillsynsmyndigheten meddelat beslut angående beskaffenheten av *arbetskonflikt inom område, där kollektivavtal gäller* (se sid. 391), kunna besvär dock ej anföras över beslutet.

För att bereda tillsynsmyndigheten möjlighet att i angelägenheter rörande de erkända arbetslöshetskassorna samråda med personer, som äga sakkunskap beträffande arbetslöshetsfrågor, skall i enlighet med bestämmelser, som Kungl. Maj:t äger meddela, utses en särskild nämnd.

Statsbidrag. Statens bidrag till de erkända arbetslöshetskassorna skall utgå dels såsom bidrag till täckande av kassornas utgifter för understöd, s. k. daghjälpsbidrag, dels såsom bidrag till kostnaderna för kassornas förvaltning, förvaltningsbidrag. Statsbidragsbestämmelserna hava icke intagits i förordningen om erkända arbetslöshetskassor utan i en särskild *förordning om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.*

Daghjälpsbidraget bestämmes med hänsyn dels till den genomsnittliga daghjälpens storlek inom kassan, dels till arbetslöshetens omfattning bland medlemmarna, uttryckt i årliga antalet understödda dagar, beräknat i förhållande till antalet av kassans samtliga medlemmar, oavsett om de under året varit arbetslösa eller icke. I en tabell angives, huru många procent av hela kostnaden bidraget skall utgöra vid olika kombinationer av daghjälpsbelopp och antalet understödda dagar per medlem och år.

Systemet innebär, att de försäkrade själva skola finansiera så stort antal understödda dagar i förhållande till medlemsantalet, som motsvarar det genomsnittliga daghjälpsbeloppet i kronor minskat med en halv. Överstiger antalet understödda dagar per medlem den sålunda i relation till det genomsnittliga daghjälpsbeloppet fixerade gränsen, skall daghjälpsbidrag börja utgå, till en början med en relativt liten del av hela kostnaden men därefter växande intill 21 understödda dagar per medlem och år. Bidraget har vid denna gräns bestämts till 75 % av hela kostnaden vid en daghjälp av två kronor och 40 % av hela kostnaden vid en daghjälp av sex kronor.

Förvaltningsbidraget utgår för kalenderår dels med två kronor för varje årsmedlem i kassan, dels med belopp motsvarande vad under året utgivits i arvode till styrelseledamot och revisor, som utsetts av tillsynsmyndigheten.

Statsbidraget utbetalas årsvis i efterskott, med rätt för kassa att efter varje kvartals slut erhålla utbetalning intill tre fjärdedelar av det bidrag, som skäligen kan antagas belöpa å kvartalet.

Enligt regeringsförslaget skulle statens omkostnader för arbetslöshetsförsäkringen och den därav föranledda utbyggnaden av den offentliga arbetsförmedlingen till viss del täckas av *arbetsgivarbidrag*. Denna del av förslaget

har emellertid icke av riksdagen bifallits, utan skall hela den staten åliggande kostnaden gäldas av vanliga skattemedel.[1]

De nya förordningarna, vilka träda i kraft den 1 januari 1935, återgivas här nedan in extenso.

Förordning om erkända arbetslöshetskassor;

given den 15 juni 1934 (nr 264).

Härigenom förordnas som följer:

I. Om antagande av erkända arbetslöshetskassor.

1 §.

Registrerad understödsförening, vilken enligt sina stadgar bereder medlem understöd vid arbetslöshet i enlighet med vad i denna förordning stadgas, må på sätt nedan sägs antagas till *erkänd arbetslöshetskassa*.

Understödsförening antages till erkänd arbetslöshetskassa av den i 69 § i lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar omförmälda tillsynsmyndigheten.

Med antagande följer rätt till statsbidrag i enlighet med vad därom särskilt är stadgat.

Erkänd arbetslöshetskassas firma skall innehålla orden »erkänd arbetslöshetskassa».

2 §.

Ansökan om antagande till erkänd arbetslöshetskassa skall göras av föreningens styrelse.

Vid ansökningen skola fogas enligt fastställda formulär avfattade uppgifter rörande medlemmarnas antal samt fördelning efter yrken och tillförsäkrade förmåner ävensom angående föreningens tillgångar och skulder samt av samfund, inrättning eller annan gjord utfästelse om bidrag till föreningen. Nämnda handlingar skola vara försedda med styrelseledamöternas bevittnade namnunderskrifter.

3 §.

Understödsförening skall för att kunna antagas till erkänd arbetslöshetskassa bestå av minst 500 medlemmar. Såvida särskilda omständigheter därtill föranleda, må jämväl förening med mindre medlemsantal än nyss nämnts antagas.

4 §.

Vid prövning av ansökan om antagande skall tillsynsmyndigheten tillse, att föreningens stadgar innehålla tillfredsställande bestämmelser om avgifter, medelsförvaltning och fondbildning samt jämväl i övrigt äro betryggande för medlemmarna. Finnes anledning till anmärkning i sådant hänseende eller överensstämma stadgarna icke med vad under II—V i denna förordning föreskrives eller innehålla stadgarna bestämmelser, som med hänsyn till ändamålet med föreningens verksamhet prövas vara obehöriga, skall antagande vägras.

Sammanfaller det avsedda verksamhetsområdet för föreningen helt eller till huvudsaklig del med verksamhetsområdet för redan erkänd arbetslöshetskassa, må antagande vägras.

5 §.

Understödsförening skall för att kunna antagas till erkänd arbetslöshetskassa hava i sina stadgar angivet:

1) föreningens verksamhetsområde;

2) under vilka villkor medlem må uteslutas;

---

[1] Redogörelse för riksdagens beslut i fråga om arbetsförmedlingslagen kommer att lämnas i ett senare häfte av denna tidskrift.

3) under vilka förutsättningar uttaxering å medlemmarna skall äga rum, i vilken ordning beslut om uttaxering skall fattas och efter vilka grunder beslutad uttaxering skall verkställas;

4) under vilka förutsättningar beträffande arbetslöshetens omfattning bland kassans medlemmar eller kassans ekonomiska ställning daghjälpens storlek och understödstidens längd må i den i 24 § stadgade ordningen ändras;

5) huru i händelse av föreningens upplösning, där ej överlåtelse, på sätt i 61 § i lagen om understödsföreningar sägs, kommer till stånd, med behållna tillgångar skall förfaras.

6 §.

Erkänd arbetslöshetskassa må ej utöva annan verksamhet än sådan, som avser beredande av understöd vid arbetslöshet, eller använda medel för ändamål, som är främmande för dylik understödsverksamhet.

II. Om stadgarnas bestämmelser rörande medlemskap.

7 §.

Från rätt att vinna inträde i erkänd arbetslöshetskassa eller att där kvarstå såsom medlem skall uteslutas

1) den som under de senast förflutna tolv månaderna under längre tid än fem månader haft ställning såsom självständig företagare utan att samtidigt mot avlöning användas till arbete för annans räkning;

2) den som under de senast förflutna tolv månaderna under längre tid än fem månader använts till arbete av make, föräldrar eller adoptant, barn eller adoptivbarn;

3) den som är medlem av annan erkänd arbetslöshetskassa;

4) den som icke uppnått viss i stadgarna angiven ålder;

5) utländsk medborgare, såvida han icke tillhör stat, med vilken sådan överenskommelse träffats, som avses i 13 §.

8 §.

Från rätt att vinna inträde i erkänd arbetslöshetskassa eller att där kvarstå såsom medlem må utöver de i 7 § avsedda personer allenast kunna uteslutas

1) den som i fall, då enligt stadgarna kassans verksamhetsområde är så bestämt, att medlem skall tillhöra visst yrke eller viss verksamhetsgren, ej uppfyller och ej heller under minst tre av de senast förflutna tolv månaderna uppfyllt sålunda föreskrivet villkor;

2) den som i fall, då enligt stadgarna kassans verksamhetsområde är så bestämt, att medlem skall vara anställd vid visst arbetsföretag eller bosatt inom visst område, ej uppfyller och ej heller under minst en av de senast förflutna sex månaderna uppfyllt sålunda föreskrivet villkor;

3) den för vilken på grund av varaktig nedsättning av arbetsförmåga, lättja, osedlig vandel, dryckenskap eller annan dylik anledning synnerlig risk för arbetslöshet är för handen;

4) den som svikligen uppgiver eller förtiger något förhållande av betydelse för bedömande av hans rätt till understöd;

5) den som underlåter att ställa sig till efterrättelse kassans stadgar eller styrelsens behörigen utfärdade föreskrifter;

6) den vars ålder överstiger den gräns, som kan vara föreskriven i stadgarna.

Beslut, varigenom rätt att vinna inträde i erkänd arbetslöshetskassa eller att där kvarstå såsom medlem förvägras någon av anledning, som under 3) omförmäles, skall av kassans styrelse omedelbart anmälas för tillsynsmyndigheten.

9 §.

Finnes beträffande medlem av erkänd arbetslöshetskassa omständighet hava inträffat, som kan föranleda hans uteslutande, skall det åligga kassans styrelse att genom rekommenderat brev under medlemmens senaste kända adress giva honom underrättelse därom, därvid skälig tid skall föreskrivas för avgivande av förklaring.

10 §.

Är medlem, som uteslutes ur kassan av annan orsak än i 8 § 4) omförmäles, på grund av redan inträffad arbetslöshet då berättigad till understöd, skall uteslutningen anses hava skett först då löpande understödstid gått till ända.

11 §.

Häftar medlem av erkänd arbetslöshetskassa vid utgången av åttonde veckan efter den tid, å vilken stadgad avgift eller uttaxerat belopp belöper, fortfarande för avgift eller belopp som nu sagts, skall han anses hava utträtt ur kassan vid sagda tidpunkt.

Tillsynsmyndigheten äger, därest särskilda omständigheter därtill föranleda, beträffande viss kassa medgiva, att den tidpunkt, då sådan påföljd skall inträda, bestämmes senast till utgången av tjugusjätte veckan.

12 §.

I rätten att utträda ur erkänd arbetslöshetskassa må begränsning ej vara föreskriven i kassans stadgar.

13 §.

Konungen äger, under förutsättning av ömsesidighet, ingå överenskommelse med främmande stat, att medborgare i denna skall vid tillämpningen av denna förordning likställas med svensk medborgare.

III. Om stadgarnas bestämmelser rörande understöd.

14 §.

Understöd från erkänd arbetslöshetskassa må endast utgå till arbetslös medlem, som

1) fyllt 16 år;

2) är arbetsför och i övrigt oförhindrad att åtaga sig arbete;

3) hos organ för den offentliga arbetsförmedlingen anmält sig såsom arbetssökande, på sätt i 19 § föreskrives; samt

4) uppfyller de i 21 § stadgade villkor med avseende å avgiftsbetalning.

15 §.

Till den, som frivilligt utan giltig anledning lämnat sitt arbete eller på grund av otillbörligt uppförande skilts från arbetet eller avvisat erbjudet lämpligt arbete, må understöd icke utgivas för de fyra närmast följande veckorna efter det sådant förhållande inträffat.

Erbjudet arbete skall anses lämpligt under förutsättning,

att det motsvarar arbetarens krafter och färdigheter,

att det är förenat med avlöning, som prövas vara skälig i förhållande till i arbetsorten förekommande avlöning för sådant arbete,

att det icke hänför sig till arbetsplats, där arbetskonflikt råder, samt

att icke heller eljest särskilda omständigheter föreligga med hänsyn till sökandens personliga förhållanden eller arbetets natur.

Vad sålunda stadgats angående arbetskonflikt skall icke äga avseende å konflikt, som befunnits strida mot kollektivavtal eller lagen om kollektivavtal eller av tillsynsmyndig-

heten förklarats eljest vara av den särskilda beskaffenhet, att skälig anledning till arbetsvägran icke förelegat; dock att inom område, där kollektivavtal gäller, sådan förklaring skall äga giltighet allenast för tid intill dess arbetsdomstolen eller, där enligt avtal tvisten må hänskjutas till skiljemän, dessa meddelat beslut angående konflikten.

16 §.

Under tiden för arbetskonflikt må understöd icke utgivas:

1) till den, som är direkt indragen i konflikten (deltager i strejk eller är föremål för lockout);

2) till den, som eljest blivit arbetslös i anledning av konflikten och vilkens löne- och anställningsvillkor skäligen kunna antagas röna inverkan av densamma.

Närmare bestämmelser angående tillämpningen av ovan angivna regler meddelas av tillsynsmyndigheten.

17 §.

Understöd från erkänd arbetslöshetskassa må ej utgå i annan form än såsom ett för dag beräknat belopp, benämnt daghjälp, samt såsom hjälp till täckande av rese- och flyttningskostnader för tillträdande av arbete å annan ort.

Daghjälp må, såvida omständigheterna därtill föranleda, helt eller delvis utgivas i naturaförmåner.

18 §.

Daghjälp må icke utgivas till medlem för söndag. Ej heller må daghjälp utgivas för annan helgdag, med mindre medlemmen var arbetslös nästföregående vardag, eller för dag, för vilken han trots sin arbetslöshet åtnjuter avlöning.

19 §.

Medlem av erkänd arbetslöshetskassa, som önskar komma i åtnjutande av daghjälp för viss dag, skall den dag hos organ för den offentliga arbetsförmedlingen personligen söka arbete. Är medlemmen avlägset boende eller skulle av annan anledning skyldigheten att personligen inställa sig bliva synnerligen betungande för honom eller föreligga eljest särskilda omständigheter, äger arbetsförmedlingsanstalt för viss dag eller visst antal dagar av varje vecka befria honom från denna skyldighet. Av organ för den offentliga arbetsförmedlingen utfärdat intyg om arbetsansökan eller om meddelad befrielse därifrån skall, då understöd sökes, av medlemmen ingivas till kassan.

Intyg, varom i första stycket förmäles, skall bevaras bland kassans handlingar.

20 §.

1 mom. Såsom daghjälp må ej utgivas mer än som svarar mot, för medlem som är familjeförsörjare, fyra femtedelar och för annan medlem tre femtedelar av den i orten vanliga arbetsförtjänsten för arbetsdag för arbetare inom samma yrke och av samma arbetsförmåga som den arbetslöse; och må vad sålunda utgår icke i något fall överstiga sex kronor om dagen.

Daghjälp skall utgöra minst två kronor; dock att daghjälp må utgå med lägre belopp:

1) i fall som följa av första stycket här ovan eller som omförmälas i 2 mom. i denna paragraf eller i 24 § första stycket;

2) till kvinnliga medlemmar eller till medlemmar, vilka ännu icke uppnått viss i stadgarna angiven ålder; dock, utom i fall som avses under 1), med lägst en krona;

3) då tillsynsmyndigheten på grund av särskilda skäl därtill lämnat medgivande.

Såsom familjeförsörsörjare skall anses den, som har försörjningsskyldighet mot make eller mot barn eller adoptivbarn under 16 år eller som lever i gemensamt bo med och huvudsakligen underhåller föräldrar eller adoptant.

2 mom. Är medlem i erkänd abetslöshetskassa i anledning av arbetslöshet lagligen berättigad till regelbundet utgående understöd av annan beskaffenhet än fattigvård, må daghjälp till honom utgivas allenast i den mån understödet icke uppgår till den andel av arbetsförtjänsten, varom i 1 *mom.* sägs.

Kassa äger i sina stadgar föreskriva, att till medlem, vilken uppbär understöd, som i första stycket nämnts, må utgå daghjälp allenast i den mån understödet icke uppgår till den medlemmen eljest tillförsäkrade daghjälpen.

3 mom. Erkänd arbetslöshetskassa äger i sina stadgar föreskriva, att daghjälp icke må utgå till medlem, som på grund av driftsinskränkning vid det företag, där han är anställd, under varje period om fjorton dagar har arbete ett mindre antal dagar än vid full drift är vanligt.

Har sådan föreskrift icke meddelats, skall dock det antal dagar under varje period om fjorton dagar, för vilka han eljest varit berättigad till daghjälp, minskas med två.

21 §.

1 *mom.* Erkänd arbetslöshetskassa må till medlem, som icke tidigare uppburit understöd från kassan, utgiva understöd endast därest han för tid under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna tjugufyra månaderna till kassan erlagt avgifter, motsvarande minst femtiotvå veckoavgifter. Har medlem, som här avses, övergått från klass med lägre daghjälp till klass med högre daghjälp, må den högre daghjälpen icke utgivas till honom, med mindre summan av hans för tid under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna tjugufyra månaderna inbetalade avgifter motsvarar summan av femtiotvå veckoavgifter i den högre klassen, dock att avgifter måste hava efter övergången erlagts för minst tjugusex veckor i den högre klassen.

Till medlem, vilken tidigare uppburit understöd från kassan, må understöd utgivas endast därest han för tid under de närmast före arbeslöshetens inträdande förflutna tolv månaderna till kassan erlagt avgifter, motsvarande minst tjugusex veckoavgifter. Har sådan medlem övergått till klass med högre daghjälp, må den högre daghjälpen icke utgivas till honom, med mindre summan av hans för tid under de närmast före arbetslösheten inträdande förflutna tolv månaderna inbetalade avgifter motsvarar summan av tjugusex veckoavgifter i den högre klassen, dock att avgifter måste hava efter övergången erlagts för minst tretton veckor i den högre klassen.

Där sjukdom eller värnpliktstjänstgöring varit orsaken till den sista arbetsanställningens avbrytande eller inträffat under tiden efter dennas upphörande, skall vid tillämpning av första och andra styckena bortses från den tid medlemmen av sådan anledning varit förhindrad åtaga sig arbete.

Har medlem på grund av bestämmelserna i 15 § första stycket varit avstängd från understöd, skall vid tillämpning av första och andra styckena i detta moment arbetslösheten anses hava inträtt först vid avstängningstidens slut.

2 mom. Har någon omedelbart före inträdet i kassan varit medlem i annan erkänd arbetslöshetskassa, må, såframt mellan kassorna därom träffas överenskommelse, som av tillsynsmyndigheten godkännes, de avgifter, vilka han erlagt såsom medlem av annan kassa, kunna vid tillämpning av denna paragraf helt eller delvis räknas honom till godo.

Tillsynsmyndigheten må ock medgiva, att medlem, vilken omedelbart före inträdet i kassan varit medlem i sammanslutning för meddelande av arbetslöshetshjälp, som icke antagits till erkänd arbetslöshetskassa, må tillgodoräknas avgifter, vilka han erlagt till nämnda sammanslutning.

3 mom. Vid tillämpning av 1 och 2 mom. må beträffande medlem, som med mellantider tillhört kassan eller annan erkänd arbetslöshetskassa eller sammanslutning, som avses i 2 mom., allenast tagas i betraktande avgifter, som belöpa å tid efter senaste avbrottet i medlemstiden.

4 mom. Vid tillämpning av 1 mom. må beträffande medlem, som med mellantider tillhört kassan, allenast tagas i betraktande understöd, som uppburits efter senaste avbrottet i medlemstiden.

Har överenskommelse träffats eller medgivande lämnats enligt vad i 2 mom. sägs, skall vid tillämpning av denna förordning med understöd, som utgivits av kassan, likställas understöd, vilket utgivits av kassa eller sammanslutning, som överenskommelsen eller medgivandet avser.

5 mom. Medlem må vid tillämpning av denna paragraf allenast tillgodoräknas avgift, som erlagts för tid, då han för annans räkning mot avlöning använts till arbete, som utförts annorstädes än i medlemmens hem.

22 §.

Daghjälp må icke utgå till medlem för någon dag, med mindre han under nästföregående fjorton dagar varit arbetslös under sex dagar och för dessa dagar företett intyg, som i 19 § sägs. Vid tillämpning härav må hänsyn ej tagas till arbetslöshet under tid, då av annan orsak understöd ej kunnat utgå.

Erkänd arbetslöshetskassa må i sina stadgar föreskriva viss längre karenstid än i första stycket sägs, därvid tiden dock ej må bestämmas längre än till tre månader samt den tid, inom vilken karenstiden må beräknas, ej må bestämmas längre än till sex månader. Vad i första stycket sägs skall jämväl äga giltighet.

Vad sålunda föreskrivits om iakttagande av karenstid skall icke äga tillämpning, då medlem, som är berättigad till daghjälp, erhåller tillfälligt arbete för högst aderton dagar eller på grund av sjukdom eller värnpliktstjänstgöring eller särskild av tillsynsmyndigheten med stöd av sista stycket i denna paragraf meddelad föreskrift ej kan erhålla daghjälp samt omedelbart efter arbetets eller hindrets upphörande ånyo ansöker om daghjälp.

Innesluter understödsförening, som antages eller antagits till erkänd arbetslöshetskassa, medlemmar tillhörande yrke, inom vilket arbetslöshet årligen regelbundet förekommer, eller föreligga eljest särskilda omständigheter, äger tillsynsmyndigheten beträffande vissa medlemmar föreskriva, att daghjälp ej må utgå förrän efter viss längre karenstid än i första stycket sägs, därvid de i andra stycket omnämnda tider ej må överskridas samt vad i första stycket sägs skall äga giltighet, eller att för viss bestämd tid av året daghjälp över huvud icke må utgå eller att den längsta medgivna understödstiden under loppet av femtiotvå på varandra följande veckor skall uppdelas i två perioder, därvid den ena skall omfatta tid, under vilken arbetslöshet regelbundet förekommer.

23 §.

Daghjälp må icke utgå till medlem för mer än sammanlagt etthundratjugu dagar under loppet av femtiotvå på varandra följande veckor. Har erkänd arbetslöshetskassa i sina stadgar bestämt längre karenstid än i 22 § första stycket sägs, må dock understödstiden ökas med högst den tid, varmed karenstiden förlängts.

Ej må den tid, för vilken daghjälp under loppet av femtiotvå på varandra följande veckor längst må utgå, i annat fall än som omförmäles i 24 § första stycket utgöra mindre än nittio dagar.

Har medlem under femtiotvå på varandra följande veckor åtnjutit understöd under så lång tid, som kassans stadgar medgiva eller som styrelsen med stöd av 24 § må hava bestämt, skall ytterligare gälla, att daghjälp icke ånyo må utgivas till medlemmen, förrän han till kassan erlagt avgifter, motsvarande minst två veckoavgifter, vilka jämlikt 21 § 5 mom. må tillgodoräknas honom.

24 §.

Då någon i 5 § 4) avsedd förutsättning föreligger, må kassans styrelse efter medgivande av tillsynsmyndigheten besluta nedsätta daghjälpens storlek eller minska understödstidens längd.

Beslut, varom nu nämnts, skall avse jämväl dem, som vid beslutets fattande på grund av redan inträffad arbetslöshet äro berättigade till understöd, samt må gälla, intill dess tillsynsmyndigheten annorlunda förordnar.

25 §.

Medlem, som önskar komma i åtnjutande av daghjälp, skall hos sin senaste arbetsgivare anhålla om intyg, utvisande den tid, anställningen varat, och orsaken till att den upphört eller, där fråga är om daghjälp på grund av minskning i antalet arbetsdagar till följd av driftinskränkning, antalet arbetsdagar under varje period om fjorton dagar. Erhållet intyg skall av medlem överlämnas till kassan, som har att förvara det bland sina handlingar.

IV. Om stadgarnas bestämmelser rörande avgifter och fondbildning.

26 §.

Erkänd arbetslöshetskassa skall för tid, då medlem för annans räkning mot avlöning användes till arbete, som utföres annorstädes än i medlemmens hem, upptaga fasta medlemsavgifter.

De fasta avgifterna skola vara så avvägda, att de i förening med andra för verksamheten avsedda inkomster må antagas förslå till utgivande av tillförsäkrade förmåner, föreskriven fondbildning, förvaltningskostnader och övriga kassan åliggande utgifter. Avgifterna må icke göras olika för olika grupper av kassans medlemmar i vidare mån, än som skäligen föranledes av olikhet medlemmarna emellan i avseende å tillförsäkrade förmåner eller å arbetslöshetsrisk.

Föreskrives i stadgarna, att särskild avgift skall erläggas i samband med inträde i kassan eller övergång till högre understödsklass eller av medlem, som underlåtit att i rätt tid betala fast avgift eller uttaxerat belopp, må dylik särskild avgift icke bestämmas högre, än som enligt tillsynsmyndighetens prövning kan anses skäligt.

27 §.

Erkänd arbetslöshetskassa skall såsom fond avsätta tillgångar, motsvarande i fråga om kassor med 10 000 medlemmar eller däröver minst genomsnittliga beloppet av de tre sistförflutna årens inkomster i form av erlagda avgifter och erhållet statsbidrag, i fråga om kassor med 500 medlemmar eller därunder minst fyra gånger ett på samma sätt beräknat belopp och i fråga om kassor med flera än 500 men färre än 10 000 medlemmar minst det belopp, tillsynsmyndigheten med ledning av här angivna siffror bestämmer.

Utbetalning av understöd må ej påbörjas, förrän tillsynsmyndigheten med hänsyn till fondens storlek samt kassans ekonomiska ställning i övrigt därtill lämnat medgivande.

Överskott å verksamheten skall tillföras fonden.

Fonden får endast tagas i anspråk, i den mån kassans inkomster ej förslå till täckande av kassans löpande utgifter.

Fondens tillgångar skola redovisas:

1) i obligationer, som utfärdats eller garanterats av staten;

2) i Sveriges allmänna hypoteksbanks eller Konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer;

3) i fordringsbevis, utfärdade av riksbanken, bankbolag eller sparbank;

4) i obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade av kommuner, som till lånets upptagande eller garanterande erhållit Konungens tillstånd;

5) med tillsynsmyndighetens medgivande i fastighet, avsedd för kassans verksamhet; dock att i varje fall åbyggnad å fastigheten skall vara brandförsäkrad i något med vederbörligen fastställd bolagsordning försett brandförsäkringsbolag inom riket.

V. Om stadgarnas bestämmelser rörande styrelse och revisorer samt rörande utövande av den befogenhet, som tillkommer sammanträde med arbetslöshetskassa.

28 §.

Av erkänd arbetslöshetskassas styrelse skall tillsynsmyndigheten efter förslag av kassan utse en ledamot jämte suppleant för honom.

Tillsynsmyndigheten skall jämväl utse en av kassans revisorer jämte suppleant för honom.

Styrelseledamot och revisor, som utsetts av tillsynsmyndigheten, äga för uppdragets fullgörande uppbära arvode från statsverket med belopp, som av tillsynsmyndigheten bestämmas.

29 §.

I erkänd arbetslöshetskassa, som har lokalavdelningar å olika orter, skall den befogenhet, som tillkommer sammanträde med kassan, helt utövas av valda ombud.

VI. Om tillsyn å erkända arbetslöshetskassor så ock om återkallande av antagande.

30 §.

Hos tillsynsmyndigheten skall över erkända arbetslöshetskassor föras en förteckning, vilken beträffande envar sådan kassa skall innehålla hänvisning till inskrivningar rörande kassan i understödsföreningsregistret samt uppgift om kassans verksamhetsområde och postadress. Har kassa medgivits att utöva verksamhet med lägre medlemsantal än 500, skall uppgift jämväl härom intagas i förteckningen.

31 §.

Erkänd arbetslöshetskassas räkenskaper skola avslutas för kalenderår samt föras i enlighet med bokföringslagen den 31 maj 1929 jämte de särskilda föreskrifter, som tillsynsmyndigheten därutöver meddelar.

I balansräkningen skall såsom skuld upptagas ett belopp, minst motsvarande det för kassa av ifrågavarande storlek föreskrivna lägsta fondbeloppet.

32 §.

Det tillkommer tillsynsmyndigheten att övervaka, att erkänd arbetslöshetskassa bedriver sin verksamhet i enlighet med bestämmelserna i denna förordning och kassans stadgar samt på ett i övrigt ändamålsenligt sätt, och har tillsynsmyndigheten jämväl att tillhandagå med råd och upplysningar ej mindre i fråga om åtgärder, som må erfordras för antagande, än även beträffande det lämpliga inrättandet av verksamheten.

Erkänd arbetslöshetskassa är pliktig att när som helst bereda tillsynsmyndigheten eller dess ombud tillfälle att granska kassans räkenskaper, protokoll och övriga handlingar samt att lämna dem tillträde till sammanträden med kassan eller dess styrelse. Kassa åligger ock att till tillsynsmyndigheten insända de handlingar och uppgifter rörande verksamheten, som av nämnda myndighet äskas.

Närmare bestämmelser om övervakandet av de erkända arbetslöshetskassorna meddelas av Konungen.

33 §.

Har medlemsantalet i erkänd arbetslöshetskassa nedgått under 500 eller, i fråga om kassa, som medgivits utöva verksamhet med lägre medlemsantal än 500, under det tal, som tillsynsmyndigheten bestämt, åligger det styrelsen för kassan att ofördröjligen därom göra anmälan hos tillsynsmyndigheten.

I anledning av anmälan, som nu sagts, har tillsynsmyndigheten att, så snart ske kan, meddela beslut, huruvida det må vara kassan medgivet att med mindre medlemsantal, än ovan för varje särskilt fall avsetts, fortsätta sin verksamhet som erkänd arbetslöshetskassa. Lämnas sådant medgivande, skall tillsynsmyndigheten tillika bestämma visst tal, under vilket kassans medlemsantal ej må nedgå, vid äventyr att medgivandet återkallas.

Har medgivande, som i nästföregående stycke sägs, ej lämnats eller har sådant medgi-

vande lämnats och kassans medlemsantal därefter nedgått under det nya talet och detta icke inom tre månader åter uppnåtts, skall kassan vara pliktig att träda i likvidation.

34 §.

Finner tillsynsmyndigheten, att avvikelse från denna förordning förekommer eller att eljest anledning till anmärkning mot erkänd arbetslöshetskassas verksamhet föreligger, äger tillsynsmyndigheten meddela kassan anvisning att vidtaga den åtgärd eller den förändring av kassans verksamhet, som prövas erforderlig, därvid tillsynsmyndigheten skall bestämma viss skälig tid, inom vilken anvisad åtgärd eller förändring skall hava vidtagits.

Finnes erkänd arbetslöshetskassa icke tillbörligen ställa sig sålunda meddelad anvisning till efterrättelse, må antagandet återkallas eller kassan förklaras vara rätten till statsbidrag helt eller delvis för viss tid förlustig.

Har anvisning enligt 82 § i lagen om understödsföreningar meddelats erkänd arbetslöshetskassa och finnes kassan icke tillbörligen ställa sig anvisningen till efterrättelse, må tillsynsmyndigheten, där den ej finner skäl föreligga att tillämpa i nämnda paragraf därför stadgad påföljd, förfara enligt andra stycket här ovan.

Återkallande av antagande må ej ske utan att tillfälle lämnats kassan att å sammanträde fatta beslut i anledning av lämnad anvisning.

35 §.

Om delgivning av beslut, som av tillsynsmyndigheten meddelats enligt denna förordning, så ock om besvär över sådant beslut skall gälla vad i 83 § i lagen om understödsföreningar finnes stadgat; dock må klagan icke föras över beslut, som av tillsynsmyndigheten meddelats angående beskaffenheten av arbetskonflikt inom område, där kollektivavtal gäller.

36 §.

I enlighet med bestämmelser, som Konungen meddelar, skall utses en nämnd, bestående av personer med sakkunskap beträffande arbetslöshetsfrågor, vilken nämnd skall hava att sammanträda inför tillsynsmyndigheten för att samråda med denna myndighet i angelägenheter, som röra de erkända arbetslöshetskassorna.

VII. Straffbestämmelser.

37 §.

Styrelseledamot eller annan, som vid ansökan om antagande mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift, straffes med dagsböter.

Försummas anmälan, som är föreskriven i 33 §, straffes den försumlige med böter från och med fem till och med trehundra kronor.

38 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

Försummelse att göra anmälan, som är föreskriven i 33 §, skall åtalas vid allmän underrätt i den ort, där kassans styrelse enligt stadgarna har sitt säte.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1935.

Förordning om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor;

given den 15 juni 1934 (nr 265).

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Statsbidrag, som avses i förordningen den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor, utgår till envar sådan kassa dels såsom daghjälpsbidrag, dels såsom förvaltningsbidrag.

2 §.

Daghjälpsbidrag utgår för kalenderår med viss procentuell andel av kassans sammanlagda kostnader för understöd vid arbetslöshet under tid av året, då antagande till erkänd arbetslöshetskassa varit gällande. Procenttalet bestämmes i förhållande till det genomsnittliga daghjälpsbeloppet samt antalet understödda dagar per medlem i överensstämmelse med en vid denna förordning som bilaga fogad tabell med tillhörande särskilda bestämmelser.

3 §.

För kassa, i vilken medlemmarna äro fördelade i olika understödsklasser, beräknas daghjälpsbidraget särskilt för varje klass.

4 §.

Har antagande till erkänd arbetslöshetskassa blivit gällande eller upphört att gälla under ett kalenderår, beräknas daghjälpsbidraget för den tid av året, då antagandet varit gällande, efter förhållandena under ett helt år, räknat i förra fallet från det antagandet blev gällande och i senare fallet till dess antagandet upphörde att gälla.

5 §.

Förvaltningsbidrag utgår för kalenderår dels med ett belopp i kronor motsvarande två gånger antalet årsmedlemmar i kassan under året, dels med belopp motsvarande vad under året utgivits i arvode till styrelseledamot och revisor, som utsetts av tillsynsmyndigheten.

6 §.

Antalet årsmedlemmar under visst år motsvarar summan av antalet medlemmar vid utgången av varje kalendermånad av året, under vilken antagande till erkänd arbetslöshetskassa hela tiden varit gällande, dividerad med tolv.

Genomsnittliga daghjälpsbeloppet under visst år motsvarar sammanlagda beloppet av för året utbetalad daghjälp, dividerat med hela antalet understödda dagar under samma år. Har i något fall daghjälp utgått med mindre än två kronor, skall vid beräkningen av det genomsnittliga daghjälpsbeloppet så anses, som om daghjälpen utgjort nämnda belopp.

Antalet understödda dagar per medlem under visst år motsvarar antalet dagar under året, för vilka daghjälp utgått, dividerat med antalet årsmedlemmar under samma år.

7 §.

Statsbidrag utbetalas årsvis i efterskott efter ansökan; dock att kassa må kunna efter varje kvartals slut erhålla utbetalning intill tre fjärdedelar av det bidrag, som skäligen kan antagas belöpa å kvartalet.

8 §.

Närmare bestämmelser angående tid och sätt för utbetalandet av statsbidrag meddelas av Konungen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1935.

Bilaga till förordningen den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Antal understödda dagar per medlem	Daghjälpsbidragets storlek i procent av hela kostnaden för understöd vid olika antal understödda dagar per medlem och en genomsnittlig daghjälp av kronor																
	2.00	2.25	2.50	2.75	3.00	3.25	3.50	3.75	4.00	4.25	4.50	4.75	5.00	5.25	5.50	5.75	6.00
1.50	0.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.75	5.4	0.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	9.6	4.7	0.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2.25	13.2	8.5	4.2	0.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2.50	16.4	11.7	7.6	3.8	0.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2.75	19.2	14.6	10.6	6.9	3.4	0.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	21.7	17.2	13.2	9.6	6.8	3.2	0.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3.25	24.0	19.6	15.6	12.1	8.8	5.8	2.9	0.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3.50	26.2	21.7	17.8	14.3	11.1	8.2	5.4	2.7	0.0	—	—	—	—	—	—	—	—
3.75	28.1	23.7	19.8	16.4	13.2	10.3	7.6	5.0	2.6	0.0	—	—	—	—	—	—	—
4	30.0	25.6	21.7	18.3	15.1	12.3	9.6	7.1	4.7	2.4	0.0	—	—	—	—	—	—
4.25	31.7	27.3	23.5	20.0	16.9	14.1	11.5	9.0	6.7	4.4	2.3	0.0	—	—	—	—	—
4.50	33.3	28.9	25.1	21.7	18.6	15.8	13.2	10.8	8.5	6.3	4.2	2.2	0.0	—	—	—	—
4.75	34.8	30.5	26.7	23.3	20.2	17.4	14.8	12.4	10.2	8.0	6.0	3.6	2.0	0.0	—	—	—
5	36.2	31.9	28.1	24.8	21.7	18.9	16.4	14.0	11.7	9.6	7.6	5.7	3.8	1.9	0.0	—	—
5.25	37.6	33.3	29.5	26.2	23.1	20.4	17.8	15.4	13.2	11.1	9.1	7.2	5.4	3.6	1.9	0.0	—
5.50	38.9	34.6	30.8	27.5	24.5	21.7	19.2	16.8	14.6	12.5	10.6	8.7	6.9	5.1	3.4	1.8	0.0
6	41.3	37.0	33.3	30.0	27.0	24.2	21.7	19.4	17.2	15.1	13.2	11.4	9.6	7.9	6.3	4.7	3.2
7	45.5	41.3	37.6	34.3	31.3	28.6	26.2	23.9	21.7	19.7	17.8	16.0	14.3	12.7	11.1	9.6	8.2
8	49.2	45.0	41.3	38.0	35.1	32.4	30.0	27.7	25.6	23.6	21.7	19.9	18.3	16.7	15.1	13.7	12.3
9	52.4	48.2	44.5	41.3	38.4	35.7	33.3	31.0	28.9	27.0	25.1	23.4	21.7	20.1	18.6	17.2	15.8
10	55.2	51.1	47.4	44.2	41.3	38.6	36.2	34.0	31.9	30.0	28.1	26.4	24.8	23.2	21.7	20.3	18.9
11	57.8	53.6	50.0	46.8	43.9	41.3	38.9	36.7	34.6	32.6	30.8	29.1	27.5	25.9	24.5	23.1	21.7
12	60.1	56.0	52.4	49.2	46.3	43.7	41.3	39.1	37.0	35.1	33.3	31.6	30.0	28.4	27.0	25.6	24.2
13	62.3	58.1	54.5	51.4	48.5	45.9	43.5	41.3	39.2	37.3	35.5	33.8	32.2	30.7	29.2	27.9	26.5
14	64.3	60.1	56.5	53.4	50.5	47.9	45.5	43.3	41.3	39.4	37.6	35.9	34.3	32.8	31.3	30.0	28.6
15	66.1	62.0	58.4	55.2	52.4	49.8	47.4	45.2	43.2	41.3	39.5	37.8	36.2	34.7	33.3	31.9	30.6
16	67.8	63.7	60.1	57.0	54.1	51.5	49.2	47.0	45.0	43.1	41.3	39.6	38.0	36.5	35.1	33.7	32.4
17	69.4	65.3	61.8	58.6	55.8	53.2	50.8	48.6	46.6	44.7	43.0	41.3	39.7	38.2	36.8	35.4	34.1
18	70.9	66.8	63.3	60.1	57.3	54.7	52.4	50.2	48.2	46.3	44.5	42.9	41.3	39.8	38.4	37.0	35.7
19	72.4	68.3	64.7	61.6	58.8	56.2	53.8	51.7	50.0	47.8	46.0	44.3	42.8	41.3	39.9	38.5	37.2
20	73.7	69.6	66.1	63.0	60.1	57.6	55.2	53.1	51.1	49.2	47.4	45.8	44.2	42.7	41.3	39.9	38.6
21	75.0	70.9	67.4	64.3	61.4	58.9	56.5	54.4	52.4	50.5	48.7	47.1	45.5	44.0	42.6	41.3	40.0

Särskilda bestämmelser:

a) Om antalet understödda dagar per medlem är större än 21, beräknas procenttalet genom att multiplicera motsvarande procenttal enligt tabellen för 21 dagar med $\frac{21}{n}$, där n betecknar antalet understödda dagar per medlem.

b) Vid andra kombinationer av daghjälp och antal understödda dagar per medlem än sådana, som direkt framgå ur tabellen, interpoleras liniärt mellan de i tabellen angivna procenttalen, varvid det erhållna resultatet avrundas till närmaste tiondels procent. Vid lika avstånd sker avrundning uppåt.

c) Samma avrundningsregel som under b) tillämpas i fråga om beräkningen av daghjälpsbidraget för det fall, att antalet understödda dagar per medlem överstiger 21.

Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1933.

Undersökningens syftemål. För fullföljande av socialstyrelsens undersökningar rörande arbetslönernas fluktuationer ha även för år 1933 införskaffats uppgifter från arbetsgivare angående under året utbetalade löner till arbetare och förvaltningspersonal inom industri, handel och samfärdsel, allmänna arbeten m. m.[1] Sedan numera bearbetningen av det inkomna materialet fortskridit så långt, att ungefär nio tiondelar av detsamma slutgiltigt granskats, har det, med hänsyn till det stora allmänna intresse denna lönestatistik erbjuder, ansetts lämpligt att — i likhet med vad som tidigare skett — offentliggöra vissa sammanfattningssiffror, vilka kunnat erhållas redan på undersökningens nuvarande stadium. De meddelade siffrorna äro preliminära och kunna alltså komma att avvika något från de definitiva siffror, som skola framläggas, sedan materialet i sin helhet bearbetats.

Förvaltningspersonalens löneförhållanden. En översikt av resultatet av 1933 års lönestatistik lämnas med avseende på förvaltningspersonalen i tab. 1, som redovisar antalet i årets undersökning ingående personer, fördelade på män och kvinnor, samt den i genomsnitt per anställd utbetalade årsavlöningens storlek för vart och ett av åren 1913, 1920 och 1921 samt 1931—1933. Av tabellen framgår, att förvaltningspersonalen vid de 5 508 företag, som redovisat dylik personal, utgjorde tillsammans 91 571, varav 69·8 % voro män och 30·2 % kvinnor.

Den genomsnittliga årsinkomsten per anställd inom ifrågavarande grupper utgjorde 3 514 kr. I jämförelse med år 1932 visar medellönen en mindre sänkning, medan från år 1913 räknat skett en ökning med 71 %. Tabellen ger vidare vid handen, att den relativa lönestegringen varit större för kvinnor än för män. Kvinnornas årliga löneinkomst utgör dock i genomsnitt föga över hälften av männens, nämligen 2 236 mot 4 067 kr. Att inkomstökningen för samtliga män och kvinnor tillsammantagna (71 %) blivit ungefär densamma som för männen enbart (73 %) beror på att kvinnorna, vilkas löner ju i allmänhet äro lägre än männens, år 1933 varit talrikare representerade än under tidigare år. Elimineras genom s. k. standardberäkning verkan av förskjutningarna i proportionen mellan män och kvinnor, stiger inkomstökningen för samtliga män och kvinnor tillsammantagna till 79 %. Korrigeras på liknande sätt sänkningen av förvaltningspersonalens medellön sedan år 1932, erhålles siffran 1·5 % i stället för det i tabellen redovisade procenttalet 1·9.

En jämförelse med 1921 års löner, som för förvaltningspersonalen i regel ange toppläget, visar, att medelinkomsten per år och anställd sedan dess sjunkit med i genomsnitt 28 % både för den manliga och för den kvinnliga persona-

[1] Se för föregående år »Lönestatistisk årsbok för Sverige 1932» av K. Socialstyrelsen.

Tab. 1. Förvaltningspersonalens löneförhållanden 1913—1933.

	Medelantal anställda	Genomsnittlig löneinkomst pr år, kr.						Lönehöjning (+) eller löneminskning (−), %			
	1933	1913	1920	1921	1931	1932	1933	1913 −33	1920 −33	1921 −33	1932 −33
Män	63 900	2 346	5 573	5 625	4 220	4 114	4 067	+73	−27	−28	−1·1
Kvinnor . . .	27 671	1 135	2 957	3 085	2 350	2 304	2 286	+97	−24	−28	−3·0
Samtliga	91 571	2 049	4 916	4 950	3 678	3 582	3 514	+71	−29	−29	−1·9

len. Denna lönereduktion ägde i huvudsak rum under åren 1922 och 1923, medan inkomstnivån under de senaste tio åren synes ha varit tämligen oförändrad, på sistone med en svagt sjunkande tendens.

Arbetarnas löneförhållanden. Förevarande undersökning omfattar 6 764 företag, från vilka redovisats 325 385 arbetare. I efterföljande tab. 2 meddelas genomsnittssiffror för dessas löneinkomster per arbetstimme, dag och år under redogörelseåret samt under utgångsåret 1913. För belysande av löneutvecklingen ha i tabellen indextal för tim-, dags- och årsförtjänster beräknats för perioderna 1913—1933, 1920—1933 och 1932—1933.

Tab. 2. Arbetarpersonalens löneförhållanden 1913—1933.

	Genomsnittlig löneinkomst per timme, kr.		Lönehöjning (+) eller löneminskning (−), %			Genomsnittlig löneinkomst per dag, kr.		Lönehöjning (+) eller löneminskning (−), %			Genomsnittlig löneinkomst per år, kr.		Lönehöjning (+) eller löneminskning (−), %		
	1913	1933	1913 −33	1920 −33	1932 −33	1913	1933	1913 −33	1920 −33	1932 −33	1913	1933	1913 −33	1920 −33	1932 −33
Män över 18 år	0·45	1·22	+171	−26	−3·9	4·32	9·77	+126	−26	−3·5	1 241	2 612	+110	−28	+0·6
Kvinnor öv. 18 år	0·24	0·73	+204	−26	−1·4	2·34	5·75	+146	−27	−1·9	651	1 556	+139	−27	+1·7
Minderåriga .	0·18	0·47	+161	−32	±0	1·76	3·69	+110	−34	−0·5	485	971	+100	−33	+0·4
Tillsammans	0·40	1·10	+175	−26	−3·5	3·83	8·75	+128	−27	−3·4	1 093	2 329	+113	−28	+0·8
Arbetare utan angivet kön .	0·30	1·11	+270	− 3	−0·9	3·72	8·98	+141	−10	+1·5	1 079	2 377	+120	−15	+0·7
Samtliga arb.	0·40	1·10	+175	−26	−3·5	3·82	8·75	+129	−27	−3·4	1 091	2 329	+113	−28	+0·8

Den genomsnittliga timförtjänsten (inkl. övertidsersättning, naturaförmåner o. d.) har för år 1933 beräknats till 1·10 kr. för samtliga i undersökningen representerade företag, vilken siffra betecknar en sänkning från föregående år med 3·5 % men en ökning från basåret 1913 med 175 %. För vuxna manliga arbetare har den genomsnittliga timlönen (1·22 kr.) legat över,

för kvinnor (0·73 kr.) och minderåriga (0·47 kr.) avsevärt under den genomsnittliga timinkomsten för samtliga arbetare. Liksom för förvaltningspersonalen kan även för arbetarna en tendens till utjämning i lönenivån för män och för kvinnor konstateras. Från 1913 till 1933 ha sålunda timlönerna för kvinnliga arbetare stigit med i medeltal 204 %, medan männens inkomst per timme räknat under motsvarande tid ökats med 171 %. Begränsar man undersökningen till den egentliga industrien, sådan denna redovisas i kommerskollegii årliga industristatistik, och alltså utesluter arbetare i allmän tjänst, inom samfärdsel, byggnadsverksamhet etc., framträder denna tendens än starkare, i det att stegringssiffran för timförtjänsten för vuxna män blir ej oväsentligt lägre eller 158 %, medan siffran för vuxna kvinnor blir oförändrad.

Sedan år 1920, då den genomsnittliga timförtjänsten låg som högst, har densamma nominellt minskats med i genomsnitt 26 %. Den ojämförligt största delen av denna sänkning i lönenivån ägde rum under år 1922, medan minskningen under år 1923 inskränkte sig till några få procent. Under år 1924 hade nedgången icke endast avstannat utan t. o. m. förbytts i en mindre stegring, som fortsatt under de därpå följande åren ända fram till år 1930. Under det därpå följande året höll sig den genomsnittliga timförtjänsten praktiskt taget oförändrad för att under åren 1932 och 1933 undergå en mindre sänkning.

Av tab. 2 framgår vidare, att den genomsnittliga årsförtjänsten[1] (inkl. övertidsersättning, naturaförmåner o. d.) år 1933 beräknats till 2 329 kr. (2 612 kr. för män, 1 556 kr. för kvinnor och 971 kr. för minderåriga). Denna siffra innebär en ökning från år 1913 med 113 %, medan den genomsnittliga timförtjänsten, såsom ovan nämnts, uppgick till ett belopp, som med 175 % översteg 1913 års siffra. Huvudorsaken till dessa skiljaktigheter i löneutvecklingen mellan arbetsförtjänster per år och per timme är att söka i minskad genomsnittlig arbetstid per år och arbetare, varigenom ökningen i löneinkomsten per år ej hållit jämna steg med timförtjänstens stegring. Vid jämförelse med år 1913 inverkar väsentligen, att med år 1920 infördes 8-timmarsdag, varjämte för senare år tillkomma av den ekonomiska krisen föranledda inskränkningar i arbetstiden. För redogörelseåret har dock den genomsnittliga arbetstiden i förhållande till föregående år något ökats, varigenom medelinkomsten per år blivit praktiskt sett oförändrad, trots den ovan för timförtjänsten konstaterade sänkningen.

Dagsförtjänsten intager, såsom tab. 2 även utvisar, i viss mån en mellanställning mellan tim- och årsinkomsten. Medan löneinkomsten per dagsverke år 1913 i medeltal utgjorde 4·32 kr. för man, 2·34 kr. för kvinna och 1·76 kr. för minderårig, hade för år 1933 motsvarande tal ökats till resp. 9·77, 5·75 och 3·69 kr. Nedgången sedan föregående år (i genomsnitt 3·4 %) är helt och hållet beroende på sänkningen i de genomsnittliga timförtjänsterna.

Beträffande den i tab. 2 redovisade löneutvecklingen bör emellertid beaktas, dels att siffrorna på grund av beräkningssättet närmast återspegla förhållandena vid resp. års mitt och dels att den genomsnittliga lönenivån även påver-

[1] Härvid bortses från s. k. säsongföretag, för vilka användbara uppgifter om arbetarnas årsförtjänster ej föreligga.

kas av att proportionen mellan män, kvinnor och minderåriga något förskjutits från det ena året till det andra. För vinnande av en mera exakt jämförelse böra därför de i tabellen meddelade relativa talen korrigeras genom en s. k. standardberäkning. Därest relativa antalet män, kvinnor och minderåriga antages vara detsamma år 1933 som år 1913 och lönestegringen inom varje särskild kategori varit den, som utvisas i den anförda tabellen, blir den genomsnittliga lönestegringen per timme under tiden 1913—1933 för alla arbetare tillsammantagna 171 %. Lönestegringen per dag och per år utgör efter samma beräkningsgrund resp. 127 och 112 %. De indextal, som angiva den allmänna lönenivåns genomsnittliga höjd år 1933, om löneinkomsterna år 1913 sättas lika med 100, bliva således resp. 271, 227 och 212. Vid begränsning till den egentliga industrien (jfr ovan) bliva motsvarande indextal resp. 259, 217 och 201.

Ovan utförda beräkningar hänföra sig emellertid uteslutande till penninglönerna och avse således endast de nominella förändringar i arbetslönerna, som inträffat under redogörelseperioden. En beräkning av i vad mån dessa fluktuationer i penninglönerna äro reella och således innebära förfogande över en större eller mindre kvantitet varor och tjänster, möjliggöres i viss mån genom en sammanställning av nyssnämnda löneindextal med socialstyrelsens indexsiffror för levnadskostnadernas stegring. Ett med lönesiffrorna jämförbart medelindex för år 1933 synes kunna erhållas genom att taga genomsnittet av de publicerade indextalen för den 1 januari, 1 april, 1 juli, 1 oktober och 31 december 1933 (1 januari 1934).

I nedanstående tablå och diagrammet å nästa sida meddelas indextal för varje år fr. o. m. 1913 t. o. m. 1933 dels för levnadskostnaderna, dels för penninglönen (standardberäkning) jämte motsvarande reallön, i båda fallen uträknad såväl per timme som per dag och år.

Indextal (1913=100)	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Löneinkomst:																				
per timme . .	105	108	118	145	218	283	368	363	263	250	255	263	265	268	272	278	286	286	281	271
» dag	102	108	120	146	207	266	309	305	223	213	214	220	223	223	225	232	241	238	234	227
» år	100	107	120	143	200	256	294	271	208	202	211	216	220	224	220	231	233	224	212	212
Levnadskostnader	102	115	130	162	225	261	269	241	195	177	174	176	172	171	171	169	164	159	156	158
Reallön:																				
per timme . .	103	94	91	90	95	108	137	151	135	141	147	149	154	157	159	164	174	180	180	177
» dag	100	94	92	90	92	102	115	127	114	120	123	125	130	130	132	137	147	150	150	148
» år	98	93	92	88	89	98	109	112	107	114	121	123	128	131	129	137	142	141	136	139

Det framgår härav, att ända till och med år 1918 stegringen för såväl timsom daglönen var mindre än levnadskostnadsökningen, vilket innebär, att motsvarande reallöner under denna period voro lägre än utgångsåret 1913, men att från och med år 1919 förhållandet blivit det motsatta. Även årslönen har varit underkastad en liknande utveckling, fastän jämvikt mellan lön och levnadskostnader i detta fall inträdde först ett år senare eller 1920.

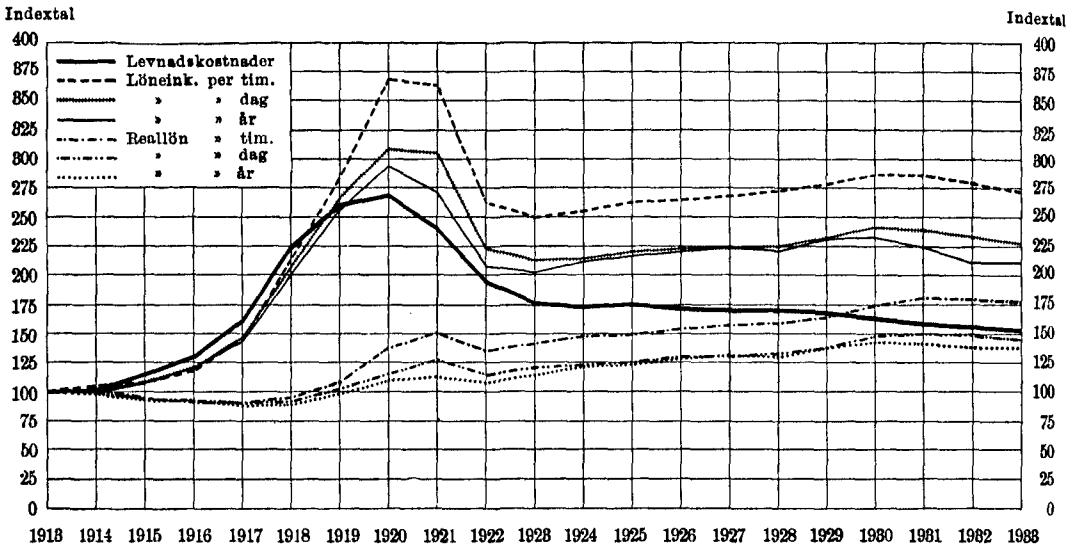

Sedan sålunda de tre reallöneserierna — ehuru delvis under olika år — ånyo passerat basårets löneläge (100), fortsatte de att stiga under den återstående delen av undersökningsperioden ända fram till år 1931 med undantag för år 1922, då prisfallet återförde reallönerna till ungefär 1920 års nivå. Året 1932 visar oförändrade indextal för reallön per timme och per dag men sänkning i fråga om den reala årslönen. Under redogörelseåret 1933 visar denna sistnämnda på grund av ökat antal arbetstimmar per år och vikande levnadskostnader tendens till att åter stiga. För redogörelseåret beräknas reallönerna ligga i fråga om timförtjänsten 77 och dagsförtjänsten 48 samt beträffande årsförtjänsten 39 % över 1913 års nivå. Begränsar man, som förut skett i fråga om penninglönerna, undersökningen till att avse endast den egentliga industrien, finner man, att motsvarande stegringssiffror bli åtskilligt lägre, nämligen för timlönen 69, för daglönen 42 och för årslönen 31 % sedan förkrigstiden.

Betonas må emellertid, att därest man önskar erhålla en mera verklighetstrogen bild av industriarbetarnas försörjningsmöjligheter under nuvarande förhållanden, bör hänsyn givetvis tagas icke endast till den allmänna löneutvecklingen, utan även till sysselsättningsgraden inom näringslivet. Det torde vidare böra framhållas, att nu anförda genomsnittslöner för arbetare med full sysselsättning icke kunna göra anspråk på annat än att giva en bild av de u n g e f ä r l i g a förändringarna i löner och levnadskostnader. Därtill kommer, att beträffande särskilda orter och industrier speciella förhållanden kunna åstadkomma betydande avvikelser från de allmänna genomsnittstalen. För närmare upplysningar härom hänvisas till den slutliga redogörelsen för år 1933 års lönestatistiska undersökning, vilken under senare delen av innevarande år kommer att publiceras i Lönestatistisk årsbok.

Kooperativ verksamhet i Sverige år 1932.[1]

Under år 1932 infördes i länsstyrelsernas föreningsregister 1 140 föreningar av olika slag, medan 134 officiellt upplöstes, varigenom antalet i registren kvarstående föreningar vid 1932 års utgång kom att uppgå till 16 385. Antalet verkligen existerande registrerade föreningar är emellertid ej obetydligt lägre, då en del föreningar under årens lopp upphört med sin verksamhet utan att göra anmälan till vederbörande myndighet.

I sin utredning rörande kooperativ verksamhet i Sverige år 1932 lämnar socialstyrelsen närmare redogörelse dels för följande tre föreningsgrupper: konsumtionsföreningar, kooperativa matlags- och kaféföreningar samt arbetarproduktionsföreningar, dels för den för ett stort antal av dessa föreningar gemensamma centralorganisationen, kooperativa förbundet. Redogörelsen för sistnämnda organisation förbigås här, då dess verksamhet under 1932 tidigare behandlats i Soc. Medd. (årg. 1933, sid. 375).

De i utredningen medtagna konsumtionsföreningarna utgöras av 833 distributionsföreningar, 24 mjölkföreningar, 12 bageriföreningar, 4 charkuteriföreningar samt 3 andra hithörande föreningar. Under de senaste åren har föreningsantalet något minskat på grund av att mindre föreningar sammanslagits till större enheter.

Vad först *distributionsföreningarna* beträffar, uppgick deras sammanlagda medlemsantal till 527 508. Sedan 1908 eller det första år, för vilket socialstyrelsen äger statistiska uppgifter, har antalet medlemmar nära sjudubblats. Antager man, att i genomsnitt varje medlem representerar ett hushåll på fyra personer, skulle vid 1932 års slut 34 % av Sveriges befolkning ha tillhört konsumentkooperationens direkta intressesfär. Genomsnittsantalet medlemmar per förening har stigit från 157 år 1908 till 633 år 1932.

Medlemmarnas procentuella fördelning på olika yrkesgrupper åren 1913 (det första år, från vilket mera detaljerade uppgifter härom finnas), 1931 och 1932 framgår av efterföljande sammanställning.

	1913	1931	1932
Jordbrukare	11·9	14·7	14·7
Jordbruksarbetare	4·7	4·3	4·2
Hantverksmästare	7·9	2·6	2·5
Hantverksarbetare		5·9	5·9
Industriarbetare	44·2	28·9	28·8
Övriga arbetare	17·0	14·0	14·3
Högre tjänstemän	9·8	2·7	2·7
Lägre tjänstemän		9·7	9·6
Andra självständiga näringsidkare	3·4	3·9	3·9
Utövare av fria yrken		2·2	2·3
Utan angivet yrke och övriga		10·2	10·2
Korporationer	1·1	0·9	0·9
Summa	100·0	100·0	100·0

[1] Utgör en sammanfattning av huvudinnehållet i den av socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik utarbetade publikationen *Kooperativ verksamhet i Sverige år 1932.*

Av tablån framgår, att år 1932 grupperna industriarbetare och »övriga arbetare» utgjorde c:a 43 % samt de fyra arbetargrupperna och de med dem i socialt avseende närmast jämställda lägre tjänstemännen tillsammantagna nära två tredjedelar av samtliga. Vid jämförelse med år 1913 visar det sig emellertid, att gruppen industriarbetare gått tillbaka i relativ betydelse, medan särskilt jordbrukarnas och tjänstemännens andel av medlemsstocken ökats.

De insatsbelopp, vilka föreningarna bestämt för medlemskaps vinnande, varierade ganska avsevärt, och belopp på såväl under 10 kr. som över 100 kr. förekommo. Den vanligaste insatssumman var dock 100 kr., vilket belopp år 1932 föreskrivits inom 73 % av föreningarna.

Antalet försäljningsställen uppgick vid 1932 års utgång till 3 795 (1922: 1 862) eller 4·56 per förening (1·98) och antalet anställda till 12 246 (5 044) eller 14·70 per förening (5·35). På varje försäljningsställe kommo i genomsnitt 139 medlemmar och på varje anställd i medeltal 43 medlemmar. Omsättningen per försäljningsställe utgjorde c:a 94 000 kr. och per anställd 29 000.

Omsättningssummans förändringar i jämförelse med tidigare år framgår av efterföljande sammanställning:

År	Totalsumma		Indextal, omräknat till enhetligt penningvärde	Kronor per förening (tusental)	Kronor per medlem	Kronor per invånare
	Miljoner kronor	Indextal (1922=100)				
1922	203·6	100	100	221	760	34·00
1925	264·2	130	138	285	818	43·64
1928	320·6	157	184	345	796	52·52
1931	353·8	174	241	417	716	57·41
1932	356·4	175	251	435	677	57·58

Omsättningens nominella belopp ökades med 75 % från år 1922 till år 1932, såsom framgår av de bägge första sifferkolumnerna. För att giva en bättre uppfattning om storleken av de förmedlade varumängderna böra emellertid de olika årens försäljningssummor omräknas till ett enhetligt penningvärde, såsom skett i tredje kolumnens indexserie med tillämpning av socialstyrelsens vägda livsmedelsindex. Det befinnes då, att omsättningens reella storlek ökats med 151 % under åren 1922—1932.

Allt efter föreningarnas belägenhet i städer, köpingar och municipalsamhällen eller på landsbygden framträda vissa olikheter i deras storlek m. m., vilket belyses av nedanstående tablå:

	Antal föreningar %	Antal medlemmar %	Antal medlemmar per förening	Försäljningssumma			
				Tusental kr.	%	Per förening 1 000 kr.	Per medlem kr.
Städer	15·6	51·2	2 079	180 718	50·7	1 401	669
Köpingar och municipalsamhällen	16·2	16·9	662	58 257	16·3	437	652
Landsbygd	68·2	31·9	296	117 460	33·0	210	702
Summa	100·0	100·0	633	356 435	100·0	435	677

Enligt vad tabellen utvisar, voro nära tre fjärdedelar av föreningarna belägna på landsbygden. Dessa föreningar voro dock i regel betydligt mindre än de övriga såväl med avseende på medlemsantal som försäljningssumma. På grund härav omfattade landsbygdsföreningarna, trots sitt avsevärt större antal, icke mera än 32 % av hela medlemsantalet och 33 % av den sammanlagda omsättningen. Av sist anförda siffror finner man även, att dessa föreningar upptogo en något större andel av omsättningssumman än av hela medlemsantalet. Detta berodde därpå, att försäljningen per medlem var något större i landsbygdsföreningarna än i de övriga, vilket i sin tur sannolikt sammanhänger med dessa föreningars rikligare sortering såväl med avseende på andra hushållsartiklar än livsmedel som på lantbruksförnödenheter.

Föreningarnas ekonomiska ställning under åren 1931 och 1932 belyses genom efterföljande sammandrag av deras balansräkningar:

Sammandrag av föreningarnas balansräkningar.

Aktiva	År 1931		År 1932		Passiva	År 1931		År 1932	
	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%		1 000 kr.	%	1 000 kr.	%
Bundna tillgångar:					*Eget kapital:*				
Fastigheter . . .	69 125	49·0	76 407	51·4	Insatskapital . .	34 715	24·6	36 271	24·4
Inventarier . . .	3 979	2·8	4 014	2·7	Reservfond . . .	24 287	17·2	26 750	18·0
Insatser i Koop. Förbundet . . .	12 377	8·8	14 680	9·9	Övriga fonder . .	16 675	11·8	18 749	12·6
Aktier o. insatser i andra företag	1 555	1·1	1 596	1·1	Summa	75 677	53·6	81 770	55·0
Koop. Förb:s industrifondsbevis	2 052	1·4	1 422	1·0	*Skulder:*				
Koop. Förb:s glödlampsfondsbevis	648	0·5	621	0·4	Lån mot inteckning	18 824	13·4	20 783	14·0
Övriga	720	0·5	499	0·3	Lån mot Koop. Förb:s produktionsfondsbevis	1 416	1·0	487	0·3
Summa	90 456	64·1	99 239	66·8	Övriga lån . . .	2 996	2·1	3 234	2·2
Rörliga tillgångar:					Insättningar i egen sparkassa . . .	13 150	9·3	13 787	9·3
					Överskottsbesparing	2 652	1·9	2 810	1·9
					Varuskulder . . .	9 400	6·7	8 759	5·9
Varulager	33 305	23·6	32 013	21·5	Övriga skulder . .	902	0·6	1 355	0·9
Varufordringar . .	2 623	1·8	2 524	1·7	Summa	49 340	35·0	51 215	34·5
Koop. Förb:s produktionsfondsbevis	3 486	2·5	2 333	1·6	Överskott	16 118	11·4	15 584	10·5
På bank	9 317	6·6	10 548	7·1	Brist	7	0·0	17	0·0
Kontant	1 941	1·4	1 895	1·3					
Summa	50 672	35·9	49 313	33·2	*Överskott minus brist*	16 111	11·4	15 567	10·5
Summa aktiva	141128	100·0	148552	100·0	**Summa passiva**	141128	100·0	148552	100·0

Utöver vad som framgår av sammandraget må endast nämnas, att varulagret under år 1932 omsattes 10·1 gånger i genomsnitt för samtliga föreningar (för föreningar i städerna 14·7, i köpingar och municipalsamhällen 7·3 samt på landsbygden 7·6 gånger). Egen sparkassa förekom i 39 föreningar och överskottsbesparing i 256.

Bruttoöverskott redovisade samtliga föreningar. Omkostnaderna utgjorde 11·4 % av omsättningen (därav löner 7·1, avskrivningar 0·6 och övriga

omkostnader 3·7 %). Nettoöverskott redovisade 98·6 % av föreningarna (1931: 99·3 %) och nettoförlust 1·0 (0·3 %), medan 0·4 % uppvisade varken vinst eller förlust. Skillnaden mellan nettoöverskotten och nettoförlusterna uppgick till 4·8 % av föreningarnas försäljningssumma (1931: 4·9 %).

Uppgifterna om överskottets fördelning visa, att 82 % av överskottet utdelades till medlemmar och övriga köpare dels som ränta å insatskapitalet, dels som återbäring i procent av köpta varor. Räntan å insatskapitalet beräknades i flertalet föreningar efter 4·5 eller 5 % och återbäringen efter 2—5 %. De till fonder avsatta beloppen uppgingo till 2·4 milj. kr. eller 15 % av samtliga disponibla medel.

Mjölkföreningarna uppgingo till 24, med sammanlagt 16 092 medlemmar och en omsättningssumma av 3·9 milj. kr.

Den *kooperativa produktionens* utveckling inom såväl de i det föregående berörda föreningsgrupperna som inom den i utredningen även redovisade gruppen arbetarproduktionsföreningar belyses av nedanstående siffror rörande tillverkningens värde (i 1 000 kr.).

	1919	1922	1925	1928	1931	1932
Kooperativa förbundet	—	6 473	39 772	53 545	57 075	53 200
Konsumtionsföreningar	9 076	12 905	18 381	24 231	30 196	30 707
Konsumenternas produktionsföreningar	6 314	6 122	5 398	4 549	5 287	5 251
Arbetarproduktionsföreningar	853	749	9 509	16 136	22 143	22 167
Summa	**16 243**	**26 249**	**73 060**	**98 461**	**114 651**	**111 325**

Arbetarproduktionsföreningarnas höga tillverkningsvärde under de sista åren beror huvudsakligen på den gynnsamma utvecklingen av de föreningar, som ägna sig åt byggnadsproduktion. Frånser man denna speciella gren, ha de i konsumentintresse grundade föreningarna nått en vida större utveckling i produktionshänseende än arbetarproduktionsföreningarna.

Kooperativa förbundets verksamhet år 1933.

Till kooperativa förbundets trettiofemte kongress, som avhölls den 25 och 26 maj 1934, ha förvaltningsrådet och styrelsen framlagt stadgeenliga berättelser över 1933 års verksamhet.

Föreningsantalet har under redogörelseåret till följd av den fortgående koncentrationen av den lokala kooperativa verksamheten minskat med 23, i det att 34 föreningar avförts på grund av sammanslagningar med andra föreningar och 11 nyanslutits till förbundet. Hela antalet distributions- och produktionsföreningar utgjorde sålunda vid årets slut 761, av vilka 109 tillhörde svenska hushållsföreningen och distriktshushållsföreningarna. Medlemsantalet i samtliga dessa föreningar ökades under år 1933 med 20 857 och uppgick vid årets slut till 533 825. De äldre föreningar, som kvarstodo vid årets slut, ökade sitt medlemsantal med 20 339; i de under året nyanslutna föreningarna uppgick

medlemsantalet till 518. — Till förbundet voro dessutom anslutna tvenne försäkringsföreningar, nämligen livförsäkringsanstalten Folket och försäkringsanstalten Samarbete, vilken sistnämnda drev brand-, olycksfalls-, automobil-, garanti-, inbrotts- och glasförsäkringsrörelse. Medlemsantalet i de bägge försäkringsföreningarna uppgick vid årets slut till 458 567 (mot 439 509 år 1932). *Personalen* hos kooperativa förbundet och dess dotterföretag uppgick vid årets slut till 3 989 personer (mot 3 437 ett år tidigare).

Förbundets *affärsverksamhet* har under året utvecklats gynnsamt.

Av efterföljande sammanställning över varuavdelningarnas omsättning samt dennas ökning under varje år från och med år 1926 framgår nämligen, att mot en omsättning av 149·5 milj. kr. år 1932 stod en sammanlagd varuförsäljning år 1933 av 152·5 milj. kr., vilket är den högsta siffra förbundet hittills uppnått. Till omsättningsökningen, 3·0 milj. kr., ha huvudsakligen viktualieavdelningen och fabriksvaruavdelningen bidragit.

Omsättning		1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Miljoner kr.		103·7	119·7	135·3	141·3	143·6	148·0	149·5	152·5
Ökning	milj. kr.	6·0	16·0	15·6	6·0	2·3	4·4	1·5	3·0
	%	6·1	15·4	13·0	4·4	1·6	3·1	1·0	2·0

Antalet försäljningskontor utgjorde 12. Stockholmskontoret uppvisade alltjämt den högsta omsättningen, 34·0 milj. kr., varefter följde Göteborgs försäljningskontor med 20·3 milj. i omsättning.

Vid bedömandet av försäljningsintensiteten vid de särskilda kontoren bör man givetvis även taga hänsyn till de inom de olika distrikten belägna föreningarnas köpkraft och omsättning. Nedanstående sammanställning visar sålunda förbundets försäljning i de särskilda distrikten i förhållande till därvarande föreningars sammanlagda omsättningssumma under åren 1926—1933.

Försäljningsdistrikt	Föreningarnas omsättning (i miljoner kronor)								Därav köpt från Koop. förbundet (i % av omsättningen)							
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Stockholm	70·1	75·0	82·7	85·1	89·9	93·8	97·1	97·1	33·4	34·7	35·1	33·6	31·1	31·2	31·3	32·0
Norrköping	21·7	23·4	25·4	26·5	26·8	26·4	26·4	25·7	40·7	44·4	45·1	44·7	44·5	45·1	46·2	47·3
Malmö	30·1	33·2	36·0	38·0	39·1	40·2	41·3	42·1	29·0	31·7	32·4	31·3	31·3	32·9	33·4	34·2
Göteborg	32·9	37·3	41·6	44·7	46·3	47·0	48·1	46·8	37·4	40·8	42·3	41·8	40·3	41·1	42·3	43·6
Kristinehamn	17·7	19·1	21·0	21·8	22·2	21·9	21·3	21·7	40·7	43·3	45·2	44·1	43·7	44·6	45·4	46·3
Gävle	23·4	24·4	26·0	26·3	27·1	27·0	26·2	26·0	42·9	44·5	45·0	43·9	43·2	43·0	44·7	45·2
Sundsvall	22·3	24·9	27·7	30·6	32·0	31·1	30·7	25·1	44·1	46·4	48·1	48·3	47·0	48·0	49·0	48·2
Östersund	7·9	9·1	9·5	9·9	10·3	10·1	9·4	8·7	54·3	56·0	54·3	58·0	56·6	56·3	57·2	59·7
Luleå	13·0	14·2	15·7	16·9	18·2	19·0	18·3	19·4	42·0	44·9	45·7	46·6	45·6	46·9	47·3	49·5
Kalmar	8·6	9·5	10·7	11·3	11·3	11·7	11·6	11·7	45·0	47·6	48·9	47·9	47·7	48·7	49·0	49·0
Borlänge	16·9	18·6	19·5	20·4	21·1	21·7	21·0	21·1	40·2	43·3	45·3	44·6	45·2	45·0	46·0	45·7
Umeå	—	—	—	—	—	—	—	7·3	—	—	—	—	—	—	—	54·5
Summa	265·1	288·7	315·3	332·0	343·3	349·9	351·9	352·7	38·1	40·5	41·4	40·3	39·6	40·1	40·6	41·5

Av tabellen framgår, att förbundets försäljning i förhållande till föreningarnas omsättning ökats under året från 40·6 till 41·5 %. Föreningarna inom östersunds-, umeå- och luleåkontorens verksamhetsområden kommo främst, medan de sista platserna intogos av Stockholm och Malmö. Vid bedömandet av tabellens siffror bör hänsyn tagas därtill, att i föreningarnas omsättning ingå en hel del varor, som förbundet icke försäljer, såsom kött, fläsk, mjölk m. m.

Förbundets *industriella verksamhet* omfattade, förutom en mindre betydande kemisk-teknisk fabrik i Malmö, en margarinfabrik i Norrköping, kvarnen Tre Kronor vid Stockholm, kvarnen Tre Lejon vid Göteborg, en skofabrik i Örebro, en gummifabrik i Gislaved och under sista delen av året en gummifabrik i Viskafors, en oljefabrik i Karlshamn samt en cementfabrik vid Lanna. Dessutom hade förbundet egna spisbrödsbagerier och mejerier. Tillsammans med de övriga nordiska ländernas kooperativa centralorganisationer bedrev förbundet också glödlampstillverkning vid fabrik i Stockholm.

Förbundets *arkitektkontor* har under redogörelseåret för anslutna föreningars räkning i c:a 450 fall uppgjort ritningar och förslag till ny-, om- och tillbyggnader m. m.

Förbundets *inlåningsrörelse* har under det gångna verksamhetsåret omfattat sparkasseräkning, kapitalräkning samt i mindre utsträckning depositionsräkning, vilken avvecklades vid slutet av året. Ett sammandrag av samtliga räkningar giver vid handen, att mot en den 1 januari 1933 innestående behållning av 71·3 milj. kr. stod den 31 december samma år 69·0 milj., vadan de under året insatta medlen (24·5 milj.) och den under året gottskrivna räntan (2·4 milj.) understigit uttagningarna med 2·3 milj. kr.

Vad särskilt *sparkasserörelsen* beträffar, ökades antalet sparkasseavdelningar från 829 till 834, antalet motböcker från 115 021 till 121 009 och summan av innestående belopp från 47·7 till 49·7 milj. kr. Medelbehållningen per motbok minskades från 415 till 411 kr. Behållningen å *kapitalräkningen* uppgick vid årets slut till 19·3 milj. kr.

Till förbundets *revisionsavdelning*, som har till uppgift att följa och kontrollera de anslutna föreningarnas ekonomiska ställning, voro vid årets slut samtliga föreningar anslutna utom 8. Numera är anslutningen till revisionsavdelningen obligatorisk för alla till förbundet nyanslutna föreningar ävensom för alla, vilka önska öppna avdelning av förbundets sparkassa.

Genom förbundets *platsförmedling* lämnas numera nästan undantagslöst förslag till besättande av de ledigblivna föreståndarplatserna inom de anslutna föreningarna.

Från förbundets *bokförlag* utgåvos under året ett stort antal böcker och broschyrer i kooperativa och ekonomiska ämnen samt från *tidningsavdelningen* veckotidningen Konsumentbladet och tidskriften Kooperatören.

Förbundets *studieavdelning*, som var inrymd i den av förbundet inköpta villaegendomen Vår gård i Saltsjöbaden, anordnade ett 40-tal kurser för styrelseledamöter, förenings- och butiksföreståndare, varukontrollanter och biträden. I dessa kurser av minst en veckas längd deltogo sammanlagt 906 per-

soner. Personalutbildning ute i föreningarna har ävenledes ägt rum med hjälp av resande lärare. Dessutom meddelades undervisning per korrespondens, i vilken nära 10 000 personer deltogo; de vanligast förekommande ämnena ha härvid varit kooperation, svenska språket, medborgarkunskap, nationalekonomi, handelsjuridik samt affärs- och bokföringsteknik.

Förbundets *tillgångar och skulder* balanserade vid 1933 års slut på 118·9 milj. kr. mot 118·1 milj. ett år tidigare, såsom framgår av efterföljande sammandrag över förbundets utgående balansräkning för de nämnda åren.

Sammandrag av kooperativa förbundets balansräkning för åren 1932 och 1933.

Aktiva	År 1932		År 1933		Passiva	År 1932		År 1933	
	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%		1 000 kr.	%	1 000 kr.	%
Tillgångar:					*Eget kapital:*				
Kontant i kassan .	15	0·0	20	0·0	Insatskapital . . .	16 726	14·2	17 784	14·9
På bank	25 348	21·4	22 396	18·8	Reservfond	6 530	5·5	6 985	5·9
Obligationer	28 219	23·9	28 475	24·0	Produktionsgarantifond	2 377	2·0	1 849	1·6
Varu- och andra fordringar	25 809	21·8	29 674	25·0	Glödlampsfond . . .	2 000	1·7	1 927	1·6
Varulager	5 985	5·1	5 322	4·5	Tillsammans	27 633	23·4	28 545	24·0
Fastigheter	3 259	2·8	3 710	3·1	*Skulder:*				
Aktier	28 343	24·0	28 343	23·8	Sparkasseräkning .	47 683	40·3	49 747	41·9
Garantikapital . . .	1 145	1·0	945	0·8	Depositionsräkning .	899	0·8	—	—
Inventarier	0	—	0	—	Kapitalräkning . .	22 728	19·2	19 267	16·2
					Forskningsfond . .	149	0·1	225	0·2
					Industrifond	5 402	4·6	5 219	4·4
					Skattefond	600	0·5	600	0·5
					Dotterföretag . . .	4 096	3·5	3 961	3·3
					Diverse kreditorer .	6 599	5·6	8 912	7·5
					Tillsammans	88 156	74·6	87 931	74·0
					Överskott	2 334	2·0	2 409	2·0
Summa	118123	100·0	118885	100·0	Summa	118123	100·0	118885	100·0

Av överskottet utgick liksom föregående år 5 % ränta å insatserna och 1 % återbäring å av medlemmarna gjorda inköp av samtliga varuslag utom socker och mjöl. Till reservfonden avsattes 455 026 kr. De bland förbundets omkostnader upptagna avskrivningarna på varufordringarna uppgingo till 27 165 kr., motsvarande 0·02 % av omsättningen (0·07 % 1932).

I ovanstående redogörelse för kooperativa förbundets tillgångar och skulder har hänsyn icke tagits till förbundets dotterföretag. För att erhålla en överblick över hela den centrala kooperativa verksamheten redovisas å nästa sida sammandrag av såväl förbundets som dotterbolagens balansräkningar för åren 1932 och 1933, sammanställt som om det avsåge endast ett enda företag. I

detta sammandrag har de olika företagens innehav av varandras aktier och andelar samt ömsesidiga fordringar frånräknats.

Sammanställning av kooperativa förbundets och dotterföretagens balansräkningar för åren 1932 och 1933.

Aktiva	År 1932	År 1933	Passiva	År 1932	År 1933
	1 000 kr.			1 000 kr.	
Kontant	61	76	Insats och aktiekapital	42 699	46 962
På bank	25 348	23 687	Reservfonder	25 302	30 177
Obligationer	28 220	28 475	Produktionsgarantifond	2 762	2 238
Fordringar	3 897	779	Glödlampsfond	2 000	1 927
Lån	22 356	29 232	Överskott	5 824	5 969
Varulager	13 797	14 548	Tillsammans	**78 587**	**87 273**
Fastigheter	32 625	35 904	Avgår dotterföretagens aktier m. m.	*32 979*	*37 559*
Maskiner och inventarier	8 498	11 869	Kvarstående	**45 608**	**49 714**
Garantikapital	1 248	1 051	Industrifond	5 408	5 219
Aktier	3 246	3 446	Forskningsfond	149	225
			Utbildningsfond	387	536
			Skattereserver	822	822
			Förnyelsefonder	6 401	10 570
			Personalens sparkassa	301	354
			Pensionsfond	100	199
			Inlåningsräkningar	71 310	69 014
			Varu- o. andra skulder	7 988	10 680
			Acciser	—	854
			Ränta å insatser	827	880
Summa	**139 296**	**149 067**	Summa	**139 296**	**149 067**

Såsom framgår av ovanstående sammandragsbalans balanserade förbundets och dess dotterföretags tillgångar och skulder vid slutet av år 1933 på 149·1 milj. kr. (1932: 139·3 milj. kr.). Det totala överskottet av såväl K. F:s som dotterföretagens verksamhet uppgick år 1933 till 6·0 milj. kr. (1932: 5·8 milj. kr.).

Förbundets kongress hade förutom de regelbundet återkommande frågorna om granskning av förvaltningsrådets, styrelsens och revisorernas berättelser, ansvarsfrihets beviljande och överskottets fördelning att behandla av förbundsledningen framlagda förslag om stadgar för stora föreningar, återbetalning av vissa produktionslån, kooperationens ställning inom svenskt näringsliv m. m.

Bostadsproduktionen under år 1933 inom Stockholm jämte förortsområde.

Undersökningens primärmaterial och omfattning. Vid sidan av de årliga översikterna av byggnadsverksamheten i Sveriges stadssamhällen har socialstyrelsen för åren 1926—1932 företagit specialundersökningar rörande bostadsproduktionen inom Stockholm med förortsområde.[1] Dessa undersökningar ha nu fullföljts med avseende på år 1933. Härvid ha i första hand inhämtats uppgifter från 52 områden, där byggnadsverksamheten är underkastad offentlig tillsyn genom byggnadsnämnd eller byggnadsinspektör, däribland Stockholm (inkl. Enskede, Brännkyrka och Bromma),[2] 4 andra städer, 3 köpingar och 19 municipalsamhällen. I fråga om övriga samhällen ha upplysningar erhållits från 11 fastighets- och tomtbolag samt andra markförsäljare ävensom från 15 villa- och egnahemsägareföreningar samt andra tomtköparrepresentanter eller eljest ortskunniga personer (kommunala förtroendemän, landsfiskaler, fjärdingsmän o. d.).

Undersökningen torde beröra alla samhällen samt egnahems- och villastadsområden av nämnvärd betydelse, belägna på ett avstånd av intill 25 km från Gustav Adolfs torg, och omfattar i allt omkring 250 orter.[3] Då nämnda avstånd medelst spårväg, järnväg, omnibus etc. i regel kan tillryggaläggas på högst en timme, torde härmed praktiskt taget hela det faktiska bostadsområdet för den i huvudstaden arbetande befolkningen vara inbegripet. Framhållas må emellertid, att i statistiken icke medtagits distrikt med uteslutande sommarville- eller kolonistugebebyggelse, liksom hänsyn ej heller tagits till byggnadsverksamheten inom de vidsträckta rent landsbygdsartade områden, som alltjämt utbreda sig omkring och emellan de mer eller mindre stadslikt bebyggda samhällena.

Förortsbebyggelsens intensitet är till väsentlig del beroende på avståndet från huvudstaden, och med hänsyn härtill har materialet grupperats efter fyra förortszoner, nämligen en inre zon med 10 km radie (från Stortorget räknat), bl. a. inneslutande praktiskt taget hela Enskede, Brännkyrka och Bromma, samt tre ytterzoner, omfattande förorter å resp. 10—15, 15—20 och 20—25 km avstånd.

Bostadsproduktionen år 1933. En detaljerad redovisning efter dessa grunder av bostadsproduktionen under år 1933 återfinnes i efterföljande tab. A.

---

[1] Senast i Soc. Medd. årg. 1933, sid. 297 o. f. — [2] Enskede, Brännkyrka och Bromma ha i denna framställning genomgående hänförts till förortsområdet, medan beteckningen »egentliga Stockholm» använts om Stockholm exklusive dessa församlingar. — [3] Ökningen av antalet orter i jämförelse med föregående år (225 orter) sammanhänger delvis med den fr. o. m. innevarande år genomförda ändrade indelningen av Brännkyrka, Enskede och Bromma församlingar i stadsdelar i stället för i de statistiska redovisningsområden, till vilka uppgifterna tidigare hänfört sig. (Jfr Statistisk Månadsskrift 1934: 3, sid. 6*.)

Tab. A. Under år 1933 nybyggda boningshus och i dessa förefintliga bostadslägenheter inom Stockholm jämte förortsområde.

Obs! Statistiken innefattar icke bostadslägenheter, som tillkommit genom om- eller tillbyggnad av boningshus eller genom nybyggnad av andra hus (industri- och affärsbyggnader, skolhus etc.).

Bebyggelsezoner och orter (Församlingars resp. kommuners namn anges inom parentes) Anm.: vst = villastad, stsh = stationssamhälle, kpg = köping, m:e = municipalsamhälle	Antal *boningshus* avsedda att bebos året om	Därav boningshus av trä	Därav boningshus med 1 läg.	Därav boningshus med butiks- o. verkstadslok. etc.	Antal *bostadslägenheter* om t. o. m. 2 rum och kök	Antal *bostadslägenheter* om 3 rum och kök	Antal *bostadslägenheter* om 4 rum och kök	Antal *bostadslägenheter* om 5 rum och kök	Antal *bostadslägenheter* om 6 o. fl. rum o. kök	Tillhopa bostadslägenheter	Tillhopa rum och kök	Antal lägenheter med bad- eller duschrum	Antal redovisade *sommarbostäder* om högst 2 rum och kök	Antal redovisade *sommarbostäder* om över 2 rum och kök
A. Egentliga Stockholm	45	—	—	34	2 278	112	52	24	12	2 478	5 686	1 916	—	—
B. Förortsområdet [1] . . .	1 646	1 585	1 508	52	805	558	278	196	265	2 102	8 892	891	285	19
Därav a) Inom 10 km [2] . . .	1 174	1 137	1 068	21	608	403	198	142	245	1 596	6 880	761	6	—
Gröndal (Brännkyrka) . .	2	1	—	—	28	—	—	—	—	28	47	—	—	—
Herrängen »	6	6	6	—	2	4	—	—	—	6	22	—	—	—
Hägersten »	37	36	23	2	35	12	4	3	—	54	182	17	—	—
Liljeholmen »	1	1	—	1	23	—	—	—	—	23	46	—	—	—
Långbro »	4	4	2	—	3	—	—	—	—	6	16	—	—	—
Långbrodal »	2	2	1	—	5	—	—	—	—	5	11	—	—	—
Långsjö »	5	5	5	—	2	—	2	—	1	5	23	1	—	—
Mälarhöjden »	9	9	4	—	11	3	—	—	—	14	42	1	—	—
Västberga »	8	8	8	—	8	—	—	—	—	8	17	—	—	—
Älvsjö »	1	1	—	—	2	—	—	—	—	2	6	1	—	—
Örby »	10	10	7	—	9	3	1	—	—	13	42	5	—	—
Stureby (Enskede) . .	11	11	6	—	12	3	1	—	—	16	51	4	—	—
Enskede Gård* »	78	78	78	—	1	30	15	3	29	78	423	38	—	—
Enskedefältet* »	22	22	22	—	13	9	—	—	—	22	75	—	—	—
Enskededalen* »	13	10	8	—	20	—	2	1	5	28	103	26	—	—
Gamla Enskede* »	10	10	9	—	2	6	3	—	—	11	45	3	—	—
Pungpinan* »	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	—	—	—
Svedmyra* »	152	152	152	—	39	84	29	—	—	152	597	—	—	—
Tallkrogen* »	27	27	27	—	27	—	—	—	—	27	81	—	—	—
Höglandet* (Bromma) . .	4	4	3	—	—	2	1	—	2	5	29	4	—	—
Nockeby* »	76	75	75	1	9	3	1	3	71	87	621	87	—	—
*Nockebyhov** »	68	68	68	—	—	12	15	8	33	68	404	65	—	—
Norra Ängby* »	293	292	291	—	63	142	66	3	31	305	1 325	54	—	—
Olovslund* »	6	6	6	1	1	—	5	—	—	6	28	3	—	—
Smedslätten* »	1	1	1	—	—	—	—	—	1	1	7	1	—	—
Stora Mossen* »	1	1	1	—	—	—	—	1	—	1	6	1	—	—
Ulvsunda* »	9	9	9	—	—	—	3	2	4	9	56	9	—	—
Åkeshov* »	13	13	13	—	9	4	—	—	—	13	43	—	—	—
Ålsten* »	20	9	9	1	11	3	2	87	7	110	619	108	—	—
Bromma Kyrka »	7	7	4	1	4	—	3	3	—	10	45	6	—	—
Mariehäll »	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	1	—	—
Lilla Essingen »	3	—	—	3	92	7	—	—	2	101	242	101	—	—
Stora Essingen »	11	8	5	3	38	3	—	1	4	46	124	40	—	—
Sundbybergs stad	6	5	1	1	40	2	2	—	—	44	103	27	—	—
Hagalunds m:e (Solna)	1	—	1	1	1	—	—	—	—	1	3	—	—	—
Råsunda m:e »	11	8	4	1	12	1	3	1	1	18	73	17	—	—
Stocksundstorp »	2	2	1	—	—	—	—	2	1	3	20	3	—	—
Duvbo m:e (Spånga)	4	4	1	—	4	3	—	—	—	7	24	7	—	—
Ulriksdals järnv:shem »	2	2	2	—	—	1	1	—	—	2	9	—	—	—
Stocksunds kpg	2	2	2	—	—	—	—	—	2	2	14	2	—	—
Klingsta (Danderyd)	16	14	13	—	11	4	2	2	—	19	70	5	—	—

[1] Tecknet * anger områden med kommunal trädgårdsstadsbebyggelse. — [2] Brännkyrka, Enskede och Bromma ha helt hänförts till området inom 10-km-gränsen, ehuru vissa delar ligga något utanför densamma.

Tab. A (forts.). **Under år 1933 nybyggda boningshus och i dessa förefintliga bostadslägenheter.**

Bebyggelsezoner och orter	Antal *boningshus* avsedda att bebos året om	Därav boningshus			Antal *bostadslägenheter* om					Tillhopa		Antal lägenheter med bad- eller duschrum	Antal redovisade *sommarbostäder* om	
		av trä	med 1 lägenhet	med butiks- o. verkstadslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum o. kök	bostadslägenheter	rum och kök		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
Klingsta park (Danderyd)	13	13	11	2	2	1	5	3	4	15	83	15	—	—
Nora »	43	41	38	2	15	20	5	6	2	48	193	26	—	—
Skogsvik, Berga »	6	6	6	—	5	—	—	1	—	6	17	1	—	—
Långängen »	15	13	15	1	—	1	3	4	7	15	101	15	—	—
Djursholms stad	30	29	30	—	—	—	—	1	29	30	287	30	—	—
Lidingö stad	17	17	15	—	5	2	2	3	7	19	104	14	6	—
Storängen (Nacka)	1	1	1	—	—	—	—	1	—	1	6	1	—	—
Skogalund »	2	2	2	—	—	—	2	—	—	2	10	—	—	—
Saltsjö-Duvnäs »	11	10	6	—	7	2	3	2	2	16	70	12	—	—
Skuru »	1	1	—	—	1	1	—	—	—	2	7	—	—	—
Älta »	5	5	5	—	1	2	2	—	—	5	21	—	—	—
Stora Björknäs (Bo)	7	7	7	—	—	1	5	—	—	6	29	—	—	—
Lilla Björknäs »	2	2	2	—	—	1	1	—	—	2	9	—	—	—
Stuvsta m:e (Huddinge)	42	42	38	—	21	18	7	1	—	47	162	10	—	—
Snättringe m:e »	16	16	16	—	6	9	1	—	—	16	58	—	—	—
Segeltorps m:e »	7	7	6	—	5	2	1	—	—	8	21	—	—	—
b) Inom 10—15 km	**371**	**351**	**349**	**25**	**122**	**128**	**71**	**52**	**19**	**392**	**1 655**	**123**	**184**	**11**
Stortorp[1] (Huddinge)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—
St. Mellansjö »	3	3	3	—	—	2	—	1	—	3	14	—	1	—
Huddinge m:e »	16	15	15	—	9	5	3	—	—	17	60	1	—	—
Fullersta m:e »	11	10	8	1	8	2	3	1	—	14	52	—	—	—
Flemmingsberg[2] »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—
Glömsta »	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	—	14	—
Vårby »	2	2	2	—	—	2	—	—	—	2	8	—	2	—
Nälsta (Spånga)	2	2	2	—	—	—	1	—	1	2	12	1	—	—
Lunda »	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	1	—	—
Spånga vst »	3	3	3	—	2	—	1	—	—	3	11	2	—	—
Solhems m:e »	41	40	41	3	2	8	10	14	7	41	227	30	—	—
Bromstens m:e »	2	2	2	1	—	2	—	—	—	2	8	1	—	—
Skälby (Järfälla)	14	14	13	2	7	6	2	—	—	15	51	—	—	—
Tureberg (Sollentuna)	156	143	147	17	43	54	38	29	1	165	710	45	9	—
Hedvigsdalsomr. »	24	22	22	—	7	11	8	—	—	26	104	21	1	—
Kastellgården »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1
Kärrdal »	5	5	5	—	4	1	—	—	—	5	15	—	13	—
Landsnora »	2	2	2	—	2	—	—	—	—	2	6	—	6	—
Enebybergs m:e (Danderyd)	4	4	4	—	—	3	1	—	—	4	17	—	—	—
Sjöberg »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Ella park (Täby)	4	4	4	1	1	2	—	1	—	4	17	—	—	—
Åva tomtomr. »	2	2	2	—	1	1	—	—	—	2	7	—	—	—
Näsby västra park »	16	16	14	—	8	6	2	—	2	18	67	3	7	—
» östra » »	3	3	2	—	3	1	—	—	—	4	13	—	1	—
Roslags-Näsby »	10	9	10	—	4	5	—	1	—	10	38	1	5	—
Viggbyholm, Rostock »	6	5	6	—	2	4	—	—	—	6	21	—	1	—
Bastuholmen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Ö. Kummelnäs (Bo)	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	5	—
Mensätra »	3	3	1	—	3	1	—	—	—	4	12	1	4	—
Insjön »	1	1	—	—	2	—	—	—	—	2	6	—	2	1
Lännersta »	9	9	9	—	5	3	1	—	—	9	28	1	36	4

[1] Inkl. Fällan, Drevvikstrand, Länna och Hörningsnäs parkhem. — [2] Inkl. Nytorp, Smista och Juringe.

Tab. A (forts.). **Under år 1933 nybyggda boningshus och i dessa förefintliga bostadslägenheter.**

Bebyggelsezoner och orter	Antal *boningshus* avsedda att bebos året om	Därav boningshus			Antal *bostadslägenheter* om					Tillhopa		Antal lägenheter med bad- eller duschrum	Antal redovisade *sommarbostäder* om	
		av trä	med 1 lägh.	med butiks- o. verkstadslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum o. kök	bostadslägh.	rum och kök		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
Riset, Gustavsvik, Bo (Bo)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—
Saltsjöbadens kpg	13	13	13	—	—	—	1	4	8	13	90	13	1	1
Kumla (Tyresö)	16	16	16	—	8	7	—	1	—	16	52	2	29	—
c) Inom 15—20 km	**61**	**57**	**55**	**5**	**41**	**20**	**5**	**1**	**1**	**68**	**224**	**6**	**80**	**4**
Vendelsö, Gudö (Österhaninge)	4	2	1	—	3	2	—	1	—	6	23	3	2	—
Söderhagen, Norrby »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—
Handen »	8	8	8	—	7	1	—	—	—	8	20	—	11	—
Tullinge lanthem[1] (Botkyrka)	6	6	6	—	3	2	1	—	—	6	19	—	10	1
Bonslätt »	3	3	3	—	3	—	—	—	—	3	7	—	1	—
Hamra egna hem »	7	7	7	—	4	2	1	—	—	7	25	—	—	—
Gällstad, Träkvista (Ekerö)	3	2	3	1	2	—	1	—	—	3	11	1	7	—
Närlunda »	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	—	—
Älvnäs »	3	3	3	1	3	—	—	—	—	3	9	—	17	1
Hässelby vsts kpg	2	2	2	1	2	—	—	—	—	2	5	—	5	—
Jakobsberg (Järfälla)	2	2	1	—	1	1	—	—	1	3	12	—	—	—
Viby (Sollentuna)	9	9	8	1	7	3	—	—	—	10	30	—	5	1
Gillbo »	3	3	2	—	1	2	1	—	—	4	16	2	—	—
Norrvikens m:e »	3	3	3	—	1	3	1	—	—	5	20	—	—	—
Täby m:e (Täby)	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	—	—
Löttinge egna hem »	1	—	1	1	—	1	—	—	—	1	4	—	—	—
Rydbo (Ö. Ryd)	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	—	—	—
Vaxholms stad	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	—	1	—
Lagnö, Aspevik[2] (Gustavsberg)	3	3	3	—	2	1	—	—	—	3	9	—	11	1
d) Inom 20—25 km	**40**	**40**	**36**	**1**	**34**	**7**	**4**	**1**	**—**	**46**	**133**	**1**	**15**	**4**
Österskär, Åkersberga, Bergsätra (Österåker)	9	9	8	—	6	3	—	1	—	10	31	1	5	3
Margretelund, Söra »	6	6	5	—	7	—	—	—	—	7	12	—	7	1
Tungelsta (Västerhaninge)	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	—	—
Ribby »	3	3	3	—	1	—	2	—	—	3	12	—	—	—
Västerhaninge stsh »	2	2	2	—	2	—	—	—	—	2	5	—	—	—
Sandbäcks egna hem (Grödinge)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Tumba m:e (Botkyrka)	2	2	2	—	—	1	1	—	—	2	9	—	—	—
Skrävsta »	3	3	3	—	3	—	—	—	—	3	7	—	—	—
Rönninge m:e (Salem)	2	2	2	—	1	1	—	—	—	2	7	—	—	—
Vilhelmsdal »	2	2	1	—	2	1	—	—	—	3	8	—	—	—
Rastaborg (Ekerö)	1	1	1	1	—	1	—	—	—	1	4	—	2	—
Kallhäll (Järfälla)	2	2	1	—	5	—	—	—	—	5	11	—	—	—
» vst (Sollentuna)	2	2	2	—	1	—	1	—	—	2	8	—	—	—
Runby (Ed)	3	3	3	—	3	—	—	—	—	3	10	—	—	—
Bollstanäs[3] (Fresbo)	2	2	2	—	2	—	—	—	—	2	6	—	—	—
Sthlm med förortsområde[4]	**1 691**	**1 585**	**1 508**	**86**	**3 083**	**670**	**330**	**220**	**277**	**4 580**	**14 578**	**2 807**	**285**	**19**

Anm.: För följande områden ha inga nybyggda boningshus redovisats:
Inom 10 km: Aspudden, Jakobsberg, Sätra, Liseberg, Midsommarkransen, Nybohov, Reymersholme, Årsta, Östberga, Skarpnäck, Fagersjö, Farsta, Farstanäset, Flaten, Orhem, Gubbängen, Hökarängen,

[1] Inkl. Tullinge skogshem och Tullinge parkhem. — [2] Inkl. Mörtnäs. — [3] Inkl. Odenslunda. — [4] Närmare uppgifter saknas angående byggnadsverksamheten i Tyresö, där under 1933 ett tjugotal boningshus, huvudsakligen sommarbostäder, lära ha uppförts.

Johanneshov, Skrubba, Sköndal, Södra Hammarby, Alvik, Åkeslund, Södra Ängby, Ulvsunda ind.-omr., Äppelviken, Beckomberga, Bällsta, Riksby, Traneberg, Lilla Alby m:e, Stora Alby, Nya Huvudsta m:e, Huvudsta, Övre Frösunda, Karlberg, Tomteboda, Järva krog, Lilla Ursvik, Inverness, Stockby, Kevinge, Karlsro, Skuruhall, Ektorp, Järla, Vikdalen, Henriksdal, Kvarnholmen, Sickla, Nysätra, Trollebo, Svindersvik, Kungsvik, Nacka stsh, Nackanäs, Hästhagen.

Inom 10—15 km: Trångsund, Ågesta, Hörningsnäs m:e, Huddinge park, Tensta hage, Myrängen, Fornborgen, Vistaberg, Backen, Haga, Fittja, Flysta m:e, Johannelund, Vinsta, Sundby, Gustavsborg, Kälvesta, Barkarby, Barsbro, Rösjöns tomtomr., Näsby sportfält, Näsby stsh, Ensta, Åkerby, Tibble, Skarpäng, V. Kummelnäs, Gundersberg, Eknäs.

Inom 15—20 km: Norsborg, Rotebro, Gustavsberg, Gribbylund, Räknäs, Stockängen.

Inom 20—25 km: Täljö, Hemfosa, Hägelby, Skäcklinge, Broängen, Vretarne, Uttran, Almarestäket, Ekeby, Uthamra, Åbyholm, Ormsta, Bällsta, Mörby, Väsby, Vilunda.

Tabellen utvisar, att under redogörelseåret bostadsproduktion i nämnvärd omfattning förekommit å omkring 150 särskilt redovisade orter. Inom Stockholm med förortsområde uppgick det sammanlagt redovisade bostadstillskottet till 1 691 hus, avsedda att bebos året om och inrymmande 4 580 bostadslägenheter med tillhopa 14 578 rum och kök, varav resp. 1 646 (97·3 %), 2 102 (45·9 %) och 8 892 (61·0 %) kommo på förortsområdet.[1]

Den intensivaste bostadsproduktionen inom förortsområdet företer givetvis den inre zonen, vilken under redogörelseåret svarat för tre fjärdedelar (75·9 %) av lägenhetstillskottet i samtliga förorter. Tre femtedelar (60·0 %) av de nybyggda lägenheterna komma enbart på de med Stockholms stad inkorporerade områdena; för relativt höga bostadstillskott utmärka sig inom dessa bl. a. Enskede gård, Svedmyra, Nockeby, Nockebyhov, Norra Ängby, Ålsten, Lilla Essingen. Drygt två femtedelar av den nya bebyggelsen inom de inkorporerade områdena har utgjorts av s. k. småstugor, uppförda till ett antal av 514 under medverkan av Stockholms stad. Inom de kommunala trädgårdsstäderna, där tomträttsupplåtelse tillämpas, uppfördes under året 924 bostadslägenheter (inkl. de nämnda småstugorna), vilket motsvarar 73·2 % av det totala bostadstillskottet i det inkorporerade förortsområdet. Inom 10-kmgränsen i övrigt har en livligare byggnadsverksamhet förekommit egentligen endast i Sundbyberg, Nora och Stuvsta.

Övergår man till ytterzonerna, framträder en i stort sett avtagande byggnadsintensitet ju längre utåt man kommer. En omfattande byggnadsverksamhet har emellertid liksom föregående år ägt rum i Tureberg, ävensom i Solhem. Byggandet av sommarvillor och sportstugor synes av de förefintliga uppgifterna, vilka i detta avseende dock icke äro fullständiga, ha varit mera omfattande än tidigare.

Ur tab. A kan jämväl erhållas ett flertal andra uppgifter, vilka äro ägnade att ur byggnadsteknisk och allmänt social synpunkt belysa den byggnadsverksamhet, som äger rum å ena sidan i det högt och slutet bebyggda egentliga stadsområdet, å den andra i förstadszonerna med deras glesa, öppna byggnadssätt. Vissa sådana uppgifter ha sammanställts i följande tablå:

[1] Härvid ha icke medräknats sådana bostadslägenheter, som tillkommit genom om- eller tillbyggnad av redan förefintliga bostadshus eller genom nybyggnad av sådana hus, som övervägande användas för andra ändamål än till bostäder (fabriks- och affärsbyggnader, skolhus o. d.). Nämnda här icke redovisade tillskott uppgick år 1933 i egentliga Stockholm till 104 lägenheter (4·0 % av samtliga) med 285 »eldstäder» (4·0 %) samt inom sådana förorter, där byggnadsverksamheten kontrolleras genom byggnadsnämnd eller byggnadsinspektör, till 39 lägenheter (2·0 %) med 232 rum (2·7 %).

Procentuellt antal boningshus	Egentl. Stockholm	Förortsomr.	Därav inom Sthlm	Därav övr. inom 10 km	Därav inom 10–25 km	Procentuellt antal lägenheter med	Egentl. Stockholm	Förortsomr.	Därav inom Sthlm	Därav övr. inom 10 km	Därav inom 10–25 km
av sten . . .	100·0	3·8	2·6	5·0	5·1	högst 2 r. o. k.	91·9	38·3	37·4	40·7	38·9
» trä . . .	—	96·2	97·4	95·0	94·9	3—5 » » »	7·6	49·1	47·5	42·8	57·1
						6 o. fl. » » »	0·5	12·6	15·1	16·5	4·0
med 1 läg. .	—	91·6	92·7	85·1	93·2						
» flera läg.	100·0	8·4	7·3	14·9	6·8	bad- el. duschrum	77·3	42·4	45·6	55·4	25·7

Medan i den inre staden uteslutande byggts stenhus, innehållande i medeltal 55 lägenheter, dominerar inom förorterna det av trä uppförda enfamiljshuset. I motsats till boningshusen äro lägenheterna inom förortsområdet i genomsnitt större än i egentliga Stockholm. Däremot äro de i betydligt mindre utsträckning försedda med bad- och duschrum, särskilt i de yttre områdena, där vatten- och avloppsförhållandena icke alltid blivit fullt ordnade.

Bostadsproduktionen under åren 1926—1933. Efterföljande tab. B belyser bostadsproduktionens utveckling inom Stockholm med förortsområde sedan år 1926. Ett studium av denna utveckling ger anledning till den iakttagelsen, att sjunkande eller svag byggnadsverksamhet i den egentliga staden ej sällan sammanfallit med en stigande eller i varje fall hög bostadsproduktion i förorterna och omvänt.

Av tabellen framgår, att nybyggnadsverksamheten i den inre staden kulminerade år 1930, då hela antalet nyuppförda lägenheter uppgick till 7 341. Bostadsproduktionen höll sig dock även under 1931 och 1932 på nära nog samma nivå för att under 1933 som en följd av bl. a. arbetskonflikten i byggnadsfacket sjunka till ungefär en tredjedel av toppårets siffra. Däremot nådde byggnadsverksamheten i förortsområdet sin största omfattning först under 1931, varefter någon tillbakagång inträdde. Under år 1933 har emellertid hela antalet nytillkomna lägenheter i förortsområdet endast obetydligt understigit motsvarande siffra för år 1932. Räknat efter antalet »eldstäder» har förortsbyggnadsverksamheten t. o. m. ökats — och detta i sådan grad, att fjolårets rumstillskott är det högsta, som hittills registrerats. Anmärkningsvärd är därjämte den oavbrutna stegring av bostadsproduktionen, som sedan 1929 ägt rum i de längre bort belägna områdena (10—25 km). Förorternas andel i »Stor-Stockholms» bostadstillskott, som 1923—1932 minskades från $^3/_5$ till endast $^1/_4$, uppgick under det sistförflutna året på grund av ovannämnda förhållanden till nära hälften.

De sista raderna i tab. B belysa bostadsproduktionens intensitet i förhållande till folkmängden, uttryckt genom antalet tillkomna boningshus, lägenheter och rum per 10 000 invånare (i städer, köpingar och municipalsamhällen). Härav framgår, att medan byggnadsintensiteten i fråga om antalet nytillkomna lägenheter under senare år varit större i den inre staden än i förortsområdet, tillkommo under år 1933 relativt sett närmare dubbelt flera lägenheter inom ytterområdena.

Tab. B. Bostadsproduktionen inom Stockholm med förortsområde åren 1926—1933.

År	Boningshus		Bostadslägenheter						Rum (och kök) — »eldstäder»	
						Därav[1]				
	Sthlm m. förortsområ.	Enbart förortsområ.	Sthlm m. förortsområ.	Enbart egentl. Sthlm	Enbart förortsområ.	inom Sthlms omr.	övr. inom 10 km	inom 10—25 km	Sthlm m. förortsområ.	Enbart förortsområ.
Antal										
1926	1 732	1 585	7 261	4 811	2 450	1 093	640	717	20 716	8 036
1927	1 233	1 058	7 176	5 607	1 569	837	407	325	19 297	5 625
1928	1 285	1 152	6 804	4 941	1 863	1 052	529	282	17 335	6 208
1929	906	770	6 330	4 767	1 563	689	601	273	15 650	5 257
1930	1 302	1 118	9 234	7 341	1 893	960	641	292	21 796	6 636
1931	1 503	1 332	9 269	6 761	2 508	1 250	871	387	23 091	8 090
1932	1 471	1 322	9 034	6 837	2 197	1 247	516	434	22 810	7 671
1933	1 691	1 646	4 580	2 478	2 102	1 262	334	506	14 578	8 892
Procent										
1926	100·0	91·5	100·0	66·3	33·7	44·6	26·1	29·3	100·0	38·8
1927	100·0	85·8	100·0	78·1	21·9	53·4	25·9	20·7	100·0	29·1
1928	100·0	89·6	100·0	72·6	27·4	56·5	28·4	15·1	100·0	35·8
1929	100·0	85·0	100·0	75·3	24·7	44·0	38·5	17·5	100·0	33·6
1930	100·0	85·9	100·0	79·5	20·5	50·7	33·9	15·4	100·0	30·4
1931	100·0	88·6	100·0	72·9	27·1	49·8	34·8	15·4	100·0	35·0
1932	100·0	89·9	100·0	75·7	24·3	56·8	23·5	19·7	100·0	33·6
1933	100·0	97·3	100·0	54·1	45·9	60·0	15·9	24·1	100·0	61·0
Bostadsprod. pr 10000 inv.[2]										
1926	23	80	129	126	137	176	106	81	366	467
1927	17	56	130	144	88	130	49	38	346	330
1928	19	64	121	124	113	157	91	23	295	341
1929	12	37	111	118	89	99	106	21	269	308
1930	19	63	161	177	114	133	121	35	375	401
1931	20	66	154	158	140	168	151	24	376	448
1932	18	62	146	157	116	160	81	47	361	401
1933	20	74	68	57	100	155	36	48	209	433

Egnahemsbyggarnas yrken. Med hänsyn till att bostadsproduktionen inom förortsområdet till övervägande del utgöres av egnahemsbyggnadsverksamhet, torde intresse kunna påräknas för de i efterföljande tab. C sammanförda upplysningarna, om vilka som uppburit denna byggnadsverksamhet.

Man finner härav, att av de för åren 1933 resp. 1931—1932 redovisade bostadsbyggarna $^3/_5$ resp. drygt hälften tillhörde arbetarklassen mot knappt $^2/_5$ under de båda föregående åren. Detta torde sammanhänga med den ökade bostadsproduktionen på de kommunala småstugeområdena, varest det endast undantagsvis lär förekomma, att egnahemsvillor uppföras på spekulation av yrkesbyggmästare, såsom i stor utsträckning är fallet inom de kommunala trädgårdsstäderna. Ökningen under år 1933 av antalet självbyggande byggnadsarbetare torde stå i samband med den av byggnadskonflikten orsakade bristen på lönearbete inom facket.

[1] Procenttalen äro i detta fall beräknade på totalsiffran för förortsområdet. — [2] Avser endast städer, köpingar och municipalsamhällen.

Tab. C. Inom förortsområdet under åren 1926—1933 tillkomna boningshus, fördelade efter byggherrens yrke etc.

Bebyggelsezoner m. m.	Antal nybyggda boningshus med uppgift om byggherrens yrke	Därav (i %) boningshus, vilkas byggherrar uppgivits vara							
		arbetare	därav byggnadsarbetare	tjänstemän	näringsidkare	därav byggmästare	pensionärer m. fl.	bolag, föreningar etc.	därav kooperativa bostadsför.
År 1933									
a. inom 10 km	889	57·5	24·5	19·5	20·8	15·5	—	2·2	0·2
inom Sthlms adm.omr.	717	60·3	28·7	17·2	20·5	16·2	—	2·0	0·1
Enskede	249	69·5	28·7	17·3	13·2	6·8	—	—	—
Brännkyrka	11	81·8	27·3	9·1	9·1	9·1	—	—	—
Bromma	457	54·7	28·6	17·3	24·7	21·4	—	3·3	0·2
utom Sthlms adm.omr.	172	45·9	27·9	29·1	22·1	12·8	—	2·9	0·6
b. inom 10—25 km	401	66·1	27·4	17·2	15·2	7·0	—	1·5	—
Tillhopa	1 290	60·1	25·4	18·8	19·1	12·9	—	2·0	0·2
År 1932	919	53·3	16·3	18·4	25·1	17·1	—	3·2	1·2
År 1931	972	51·9	18·7	13·8	31·6	24·1	—	2·7	0·3
År 1930	766	38·3	9·4	17·5	43·7	37·2	—	0·5	—
År 1929	503	38·2	8·7	16·3	43·5	36·6	0·2	1·8	—
År 1928	779	52·4	15·1	15·7	28·4	20·8	2·6	0·9	—
År 1927	712	42·8	18·3	19·0	28·7	18·4	3·6	5·9	—
År 1926	1 158	48·9	19·6	12·2	19·0	10·2	8·4	11·5	2·3

Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1933.

Olycksfallen inom stuveriyrket under år 1933 uppgå, i den mån de kommit till socialstyrelsens kännedom genom från yrkesinspektionen insända anmälningar, till ett antal av 1 812, varav 6 med dödlig utgång. I jämförelse med närmast föregående år, då totalantalet olycksfall var 1 589, föreligger sålunda en ökning av 223 fall eller 14 procent. Denna stegring av olycksfallsfrekvensen torde närmast vara att tillskriva en ökad varuomsättning i rikets hamnar, vilken bland annat framgår därav, att antalet arbetstimmar inom stuveriyrket under 1933 varit c:a 12 procent större än under 1932. Både 1932 och 1933 års olycksfallssiffror ligga, såsom tab. A. utvisar, betydligt under medeltalet för den senaste tioårsperioden.

Olycksfallens fördelning på olika orsaker klarlägges i tab. A, därvid för jämförelse medtagits såväl motsvarande siffror för 1932 som medeltalen för tioårsperioden 1924—1933. Av tabellen framgår, att någon mera anmärkningsvärd förskjutning inbördes i den procentuella fördelningen av olycksfallen med hänsyn till dessas orsaker icke föreligger i jämförelse med vare sig närmast föregående år eller tioårsperioden 1924—1933.

I den mån av olycksfallsanmälningarna kunnat bedömas, ha under redogörelseåret endast 1·6 % av samtliga olycksfall varit att tillskriva bristande säker-

Tab. A. Olycksfallens fördelning efter orsaker.

Olycksfallsorsaker	Antal olycksfall			Procent		
	1933	1932	1924—33 (årsmedeltal)	1933	1932	1924—33 (årsmedeltal)
Verktyg	4	7	15·7	0·2	0·4	0·8
Transportredskap	109	80	124·8	6·0	5·0	6·4
Luckor och skärstockar	11	12	21·8	0·6	0·7	1·1
Kättinglängor, rälslängor, stroppar o. d.	7	9	28·8	0·4	0·6	1·5
Kolmått, gripskopor o. d.	47	26	91·2	2·6	1·6	4·7
Förtöjningsredskap	19	8	23·5	1·0	0·5	1·2
Ställningar, stegar, bockar, banor o. d.	57	59	71·6	3·1	3·7	3·7
Andra redskap (för handbärning)	41	50	38·2	2·3	3·1	2·0
Kranar (inkl. taljor, block o. d.)	22	30	28·0	1·2	1·9	1·4
Därav i samband med annan anledning	6	21	·	0·4	1·3	·
Vinschar	303	230	299·5	16·7	14·5	15·4
Därav i samband med annan anledning	79	64	·	4·4	4·0	·
Lastning och lossning för hand:						
Personers fall	132	94	106·9	7·3	5·9	5·5
Föremåls fall	128	109	120·6	7·1	6·9	6·2
På annat sätt	261	217	322·1	14·4	13·7	16·6
Personers fall (utan samband med föregående):						
Från ställning, landgång etc.	33	41	46·1	1·8	2·6	2·4
Å däck, kaj o. d.	78	94	74·3	4·3	5·9	3·8
Genom luckor ned i lastrum	10	12	19·5	0·6	0·7	1·0
I vattnet, i pråm o. d.	12	25	34·3	0·7	1·6	1·8
I annat samband	50	41	47·8	2·7	2·6	2·5
Föremåls fall (utan samband med föregående):						
Nedfallande eller nedrasande last	276	238	206·6	15·2	15·0	10·6
Utslirande av last ur längor o. d.	105	92	115·8	5·8	5·8	6·0
Nedfallande lastnings- och lossningsmaterial	12	14	15·7	0·7	0·9	0·8
I annat samband	12	4	19·4	0·7	0·3	1·0
Ej angivna eller obekanta orsaker	[1] 83	[1] 97	68·7	4·6	6·1	3·6
Summa	1 812	1 589	1 940·4	100·0	100·0	100·0

hetsåtgärder eller bristfälligt material, medan 10·0 % härrört från arbetarnas egen oaktsamhet eller dylikt och 88·4 % haft sin orsak i andra omständigheter. Motsvarande relationstal för 1932 voro resp. 2·6, 16·0 och 81·4 %. Denna fördelning av olycksfallen, ehuru baserad på de i regel synnerligen ofullständiga och i många fall svävande uppgifter, vilka innehållas i olycksfallsanmälningarna, giver emellertid en rätt god föreställning om de oberäkneliga risker, som uppträda i samband med stuveriarbetet och vilka oftast äro av den art, att de ej kunna förebyggas genom direkta skyddsanordningar. Att det däremot inom den stora gruppen olycksfall, som ha sin orsak i »andra omständigheter», återfinnas många, som kunnat förebyggas genom påpasslighet och om-

[1] Av dessa olycksfall hava 36 under 1933 och 48 under 1932 inträffat under förflyttning till och från arbetsplatsen.

tanke från arbetarnas egen sida, är otvivelaktigt, men låter sig på grund av anmälningarnas knapphändiga uppgifter icke med full säkerhet påvisas.

Olycksfallsfrekvensen under årets olika månader växlade såsom nedanstående uppställning utvisar:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Antal . . .	111	82	73	127	154	166	203	195	153	154	210	184	1 812
Procent . .	6·1	4·5	4·0	7·0	8·5	9·2	11·2	10·8	8·4	8·5	11·6	10·2	100·0

Olycksfallens fördelning på yrkesinspektionsdistrikt och olika slag av arbetsgivare framgår av tab. B.

Tab. B. Olycksfallens fördelning på yrkesinsp.-distr. och olika slag av arbetsgivare.

Distrikt	Antal arbetsgivare										Antal olycksfall									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	S:a	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	S:a
Handelsfirmor .	5	2	2	2	1	20	—	—	1	33	11	2	2	2	1	26	—	—	3	47
Industriföretag .	1	11	12	7	5	20	7	3	33	99	1	18	14	9	7	39	22	6	81	197
Järnvägsföretag .	—	2	1	—	—	1	—	—	—	4	—	17	3	—	—	1	—	—	—	21
Rederier	7	4	3	2	1	11	—	1	3	32	118	4	6	3	2	252	—	3	3	391
Skeppsmäklare och speditörer .	2	1	2	1	—	6	1	2	—	15	3	2	2	1	—	21	1	7	—	37
Stat o. kommun	2	—	1	1	—	1	—	—	—	5	2	—	1	1	—	1	—	—	—	5
Stuvare och stuverifirmor . .	5	5	3	3	14	16	3	6	12	67	125	48	63	28	200	147	25	107	371	1 114
Summa	22	25	24	16	21	75	11	12	49	255	260	91	91	44	210	487	48	123	458	1 812

Med avseende på de olika hamnplatser inom riket, där de i undersökningen ingående olycksfallen ägt rum, ställer sig fördelningen som följer:

Gustavsberg . . .	3	Karlskrona . . .	10	Oxelösund . . .	17	Trälleborg . . .	6
Gävle med distrikt	79	Karlstad	22	Piteå m. distr. .	32	Uddevalla	8
Göteborg	418	Kristinehamn . .	7	Ronneby	5	Umeå m. distr. .	41
Hallstavik	3	Landskrona . . .	16	Skellefteå m. distr.	27	Valdemarsvik . .	3
Halmstad	15	Lidköping	8	Skoghall	10	Visby	8
Hargshamn . . .	10	Limhamn	4	Skutskär	30	Västervik	11
Hudiksvall m. distr.	10	Luleå m. distr. .	23	Stockholm	253	Västerås	8
Hunnebostrand . .	5	Lysekil	10	Strömstad	3	Ystad	9
Hälsingborg . . .	26	Malmö	78	Sundsvall m. distr.	171	Åhus	24
Härnösand m. distr.	106	Norrköping . . .	64	Söderhamn m. distr.	34	Örnsköldsvik m. d.	38
Kalix m. distr. .	20	Olofsholm	4	Södertälje	4	Övriga hamnar (vardera med 1—2 olycksfall) . . .	67
Kalmar	11	Oskarshamn . . .	12	Sölvesborg . . .	12		
Karlshamn . . .	18	Otterbäcken . . .	3	Trollhättan . . .	6	Summa	1 812

Av samtliga olycksfall inträffade, för såvitt framgår av anmälningarna, 1 339 eller 73·9 % (68·6 % 1932) under arbete ombord å själva fartygen eller

vid desamma liggande pråmar. Av de 6 dödsfallen inträffade 4 å lastande fartyg och 2 å pråmar.

Händelseförloppet vid de 6 olycksfallen med dödlig utgång var i korthet följande:

1. En stuveriarbetare, som under lossning av styckegods råkade riva sig i handen på en vinschlina av stålwire, ådrog sig härav blodförgiftning, vilken efter några dagar medförde döden.

2. Två hamnarbetare voro sysselsatta med att för hand ilägga en skärstock i luckan å en mindre styckegodsbåt. Hållande i stropparna å skärstockens ändar råkade den ene av arbetarna släppa taget, innan skärstocken kommit i sitt spår, varvid denna föll ned i lastrummet och därvid drog med sig den andre arbetaren, som vid fallet ljöt en nästan ögonblicklig död.

3. Vid trälastning medelst vinsch från pråm till ångare fastnade vid ett tillfälle en plankslinga i öppningen till takprämen. Då en av arbetarna bände loss slingan medelst en planka, slog denna tillbaka, varvid mannen kom i kläm mellan plankan och prämväggen samt ådrog sig härvid så svåra inre bukskador, att han senare avled å sjukhuset.

4. En stuveriarbetare var jämte några arbetskamrater sysselsatt med stuvning av massabalar i en ångares lastrum. Å en längs sidan förtöjd pråm hade på vanligt sätt iordningställts en slinga innehållande fyra balar. Vid upphivningen stötte slingan mot prämhörnet, därvid balarnas inbördes läge rubbades, släpades hårt mot utsidan av fartyget, som hade slagsida, och »kalvade», då den väl hunnit in över däcket. Härvid föllo två av balarna ned på däck och de övriga i rummet. Balarna träffade därvid den nämnde arbetaren i huvudet med påföljd att han omedelbart avled.

5. Vid lastning av trävirke medelst vinsch slirade en bräda ur slingan och träffade en av de med stuvningen ombord å en ångare sysselsatta arbetarna i magtrakten, dock utan svårare påföljd än att mannen kunde fortsätta arbetet. Nästa dag ägde virkeslastning rum å ett annat fartyg, därvid samme arbetare erhöll ett slag i magen av en svängande slinga och skadades så allvarligt, att han måste söka sjukhusvård. Två dagar senare avled den skadade efter genomgången operation. Dödsorsaken angavs vara bukhinneinflammation.

6. En ångare låg färdiglastad med de sist lossade takprämarna längs sidan, och en bogserbåt skulle draga dessa därifrån. Först måste dock avbärarställningarna mellan fartyget och prämarna borttagas. För att utföra detta arbete hade en stuveriarbetare stigit från prämen och ned på avbärarställningen för angörande av vinschwiren. I samma ögonblick kom bogserbåten för att hämta prämen, som därvid erhöll en så kraftig törn, att ställningen kantrade och den nämnde arbetaren kom i kläm mellan prämen och ställningen. Han klämdes svårt i de inre bäckenpartierna och avled därav en tid efteråt.

Avbärarställningarnas egentliga uppgift är, som namnet anger, att hålla prämarna från fartygssidan, men även att genom sin placering förhindra, att last vid en slingas eventuella kalvning faller i sjön. Vid takprämar uttages lasten mestadels genom prämarnas sidoportar, och detta skulle omöjliggöras, om prämarna lägo dikt fartygssidan.

Enligt uppgift från yrkesinspektionen upphängas ställningarna å fartyget medelst tågvirke, med 4 parter i varje ställning, 2 i vardera kortändan, och kan denna anordning anses som fullt betryggande. Däremot kan anmärkning göras på sättet för ställningarnas borttagande, varför anvisning lämnats om huru därmed bör förfaras. »Innan bogserbåt angör pråm skall lystringssignal givas, dessutom böra avbärarställningarna förses med öglebultar eller annan lämplig anordning, så att möjlighet gives att från prämen angöra wirekroken i avbärarplanet utan att detsamma behöver beträdas.»

Internationella arbetsorganisationen.

Publikation från internationella arbetsbyrån.

Det industriella arbetets utveckling i Japan.

Industrial Labour in Japan. (Studies and reports, Series A., No. 37.) 1933. 413 sid. Pris 10 s.

Vid en tid då industriens snabba frammarsch i yttersta östern ställer de gamla industriländerna inför ekonomiska och sociala problem av allvarligaste art, måste den utredning, som internationella arbetsbyrån nyligen publicerat rörande »industriarbetet i Japan», mottagas med största intresse.

År 1879 räknade Japan 35 miljoner invånare, 1930 hade det över 64 miljoner. Befolkningen har sålunda på femtio år nästan fördubblats.

År 1889 ägde Japan icke mer än 767 fabriker som sysselsatte 10 eller flera arbetare; 1904 hade denna siffra vuxit till 9 234 och 1930 till 30 843.

Värdet av de japanska fabrikernas totalproduktion steg från 780 miljoner yen år 1909 till 7 716 miljoner yen år 1929. Under perioden 1909—1928 steg antalet fabriksarbetare från 0·8 till nära 2 miljoner. Om man härtill lägger arbetarna i gruvor och transportföretag av olika slag, når man för år 1931 upp till en siffra av 4·7 miljoner arbetare, av vilka 3·2 voro män och 1·5 kvinnor.

En dylik utveckling har icke kommit av sig själv. Den är resultatet av en verklig nationell vilja, som satt sig ett bestämt mål före. De svårigheter, som sammanhänga med den stora befolkningstätheten, utsikterna till knapphet på födoämnen och otillräckligheten av utlopp för emigrationen, ha lett japanerna till den slutsatsen, att deras land måste industrialiseras och alltmer industrialiseras. Denna idé har fått uttryck i ett populärt talesätt »Sangyo Rik-koku», som kan översättas med »grunda nationen på industrien». Detta slagord är icke bara en ledstjärna för varje regerings politik, vilket parti den än må utgå från, det har blivit en symbol för vad alla tänkande japaner gemensamt sträva efter.

Detta förklarar den konsekvens, med vilken alltsedan återupprättandet av den kejserliga regimen den utveckling ständigt fortsatt, som går ut på att ersätta de gamla institutionerna med västerländska metoder. Japan har lämnat sin tidigare isoleringspolitik och med iver bemödat sig att uppnå den tekniska kunskap, som Europa och Amerika nått fram till. En av de första regeringsåtgärderna i detta syfte var utsändandet av delegationer till utlandet för att studera den moderna vetenskapliga civilisationen.

Det är emellertid att märka, att denna transformation i Japan icke som i vissa andra länder lett till en avgörande brytning med gamla tiders sedvänjor. Traditionella, ja t. o. m. feodala inflytanden göra sig fortfarande kraftigt märkbara inom den japanska industrien och finnas särskilt kvar i en av de för den gamla sociala organisationen mest karakteristiska formerna: »familjesystemet». Yttringar av detta finner man på alla områden, i koncentrationen av en betydande del av landets kapital på några få stora familjer, i förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare, i metoderna för anskaffande av arbetskraft, i avlöningssystemen, i de sociala hjälpinstitutionernas utveckling, etc. Detta är en av de viktigaste karaktärsdragen i det japanska ekonomiska systemet, som arbetsbyråutredningen bringar fram i ljuset.

Fabrikslagstiftningen gäller endast företag, som sysselsätta tio eller flera arbetare eller som klassificerats såsom särskilt farliga. Och denna lagstiftning innehåller endast en allmän inskränkning av kvinnors och minderårigas arbetstid, medan för de manliga arbetarnas vidkommande laglig begränsning av arbetstiden införts endast beträffande underjordsarbete i gruvor. För övrigt gäller, att den fastställda maximiarbetstiden för dessa tre grupper

av löntagare är längre än den som bestämts för Japan i en specialklausul i vederbörande Washingtonkonvention, vilken Japan ännu icke ratificerat.

Arbetsbyrån konstaterar emellertid, att den ekonomiska krisen bl. a. medfört en temporär begränsning av arbetstiden, särskilt inom textilindustrien, till den av Washingtonkonventionen fastställda nivån eller t. o. m. till en ännu lägre nivå, och uttalar den förhoppningen, att de erfarenheter, som i detta sammanhang vinnas, skola göra det lättare för myndigheterna att besluta sig för att genomföra en laglig reglering överensstämmande med de internationellt fastslagna normerna.

Den japanska lagstiftningen innehåller vissa föreskrifter rörande utbetalning av arbetslön. De nominella lönerna äro ofta kompletterade med diverse naturaförmåner och premier, som utgöra en icke oväsentlig del av den sammanlagda arbetsinkomsten. Sedda ur ren penningvärdesynpunkt, även i ljuset av de upplysningar man äger om pengars internationella köpkraft i Japan, förefalla lönerna där låga. Men för att exakt bestämma reallönerna i Japan och jämföra dem med andra länders skulle det erfordras en mera utvecklad levnadskostnadsstatistik.

Arbetsbyråns undersökning behandlar i tur och ordning följande frågor: socialförsäkring, arbetsförmedling, arbetarnas bostadsförhållanden, arbetslöshet, social hjälpverksamhet, arbetarbildning, kooperation etc. Det framgår av utredningen, att internationella arbetsorganisationen i väsentlig grad bidragit till att påskynda den sociala utvecklingen genom att bilda en samlingspunkt, kring vilken fackföreningsrörelsen kunnat växa upp och konsolideras, och genom att med sina internationella arbetskonventioner ge stimulans och direktiv åt den sociala lagstiftningen.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under april 1934. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av april till 145 588. Yrkesfördelningen och minskningen (resp. ökningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Minskn. (Ökning)
Jordbruk	11 320	— 2 575
Skogshushållning	14 028	+ 3 324
Gruvdrift och malmförädling	5 526	— 946
Jord-, sten- och glasindustri	11 936	— 1 919
Metall- och maskinindustri	9 422	— 1 641
Trävaruindustri	11 442	— 1 780
Byggnadsverksamhet	11 232	— 2 906
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	679	— 173
Textilindustri	589	— 83
Beklädnadsindustri	1 357	— 188
Närings- o. njutningsmedelsind.	1 948	— 231
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	645	— 46
Trämasse- och pappersindustri	1 981	— 474
Grafisk industri	399	— 112
Industri och hantverk, ej spec.	3 024	— 598
Sjöfart och fiske	3 019	— 805
Kontors-, bank- o. d. personal	1 308	— 82
Butiks- och magasinspersonal	3 327	— 322
Hotell-, kafé- o. restaurangrör.	1 011	— 135
Landtransport	5 712	— 640
Allmän o. litterär verksamhet	351	— 47
Handel och samfärdsel, ej spec.	218	— 31
Husligt arbete	317	— 65
Arbete, ej hänf. till annan grupp	44 797	— 2 282
Summa	**145 588**	**— 14 757**

Antalet arbetslösa, som i en eller annan form erhöllo hjälp av stat eller kommun, utgjorde:

Sysselsatta i reservarbeten	statliga	[1] 21 935
	statskommunala	17 277
	kommunala	6 028
Arbetselever (frivillig arbetstjänst)		800
Med kontant understöd	statligt	45 041
	kommunalt	8 006
Kursdeltagare (utan kontant understöd)		18
Summa		**99 105**

Hela antalet deltagare i den med statsbidrag anordnade kursverksamheten för arbetslösa utgjorde 2 836. Av dessa uppburo 2 818 tillika kontant understöd.

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under april till 6·6 miljoner kronor och under årets fyra första månader till sammanlagt 27·2 miljoner kronor.

[1] Härtill komma c:a 1 100 specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan särskilt hänvisats till statligt reservarbete.

Den privata arbetsförmedlingen under år 1933. Antalet vid de privata platsbyråerna under år 1933 tillsatta platser har enligt byråernas till socialstyrelsen insända uppgifter utgjort som följer:

År 1933	Hela riket				Därav i Stockholm			
	Antal uppgiftslämnare	Antal tillsatta platser			Antal uppgiftslämnare	Antal tillsatta platser		
		Manl.	Kvinnl.	Summa		Manl.	Kvinnl.	Summa
Januari	140	82	1 960	2 042	25	10	756	766
Februari	137	120	2 076	2 196	26	8	781	789
Mars	138	288	2 906	3 194	25	16	1 003	1 019
April	141	295	3 472	3 767	26	17	1 140	1 157
Maj	137	295	3 616	3 911	26	55	1 417	1 472
Juni	136	196	2 643	2 839	26	38	1 073	1 111
Juli	134	210	2 076	2 286	25	24	840	864
Augusti	141	277	2 695	2 972	26	16	1 045	1 061
September	139	285	3 475	3 760	25	17	1 303	1 320
Oktober	139	457	3 013	3 470	26	22	1 086	1 108
November	140	135	2 265	2 400	26	10	872	882
December	138	68	1 800	1 868	26	10	802	812
Hela året 1933	**146**	**2 708**	**31 997**	**34 705**	**26**	**243**	**12 118**	**12 361**
» » 1932	151	3 080	34 067	37 147	26	274	12 780	13 054

Totalresultatet för rapportårets verksamhet utvisade sålunda en minskning från närmast föregående år med 2 442 tillsatta platser i hela riket och 693 enbart i huvudstaden.

Anmärkas bör, att det i tabellen angivna antalet uppgiftslämnare icke sammanfaller med antalet av länsstyrelserna beviljade kommissionärsrättigheter. Hela antalet dylika rättigheter torde under året ha uppgått till c:a 190, men endast 147[1] platskommissionärer ha inkommit med rapporter för hela året eller någon del därav; återstoden torde icke ha utnyttjat sina rättigheter.

Största antalet förmedlingar faller inom de kvinnliga arbetsområdena. För att närmare utröna förmedlingsresultatet inom olika yrkesgrupper har socialstyrelsen låtit bearbeta rapporterna från Stockholms stad. Platsförmedlingen inom kvinnliga yrken under 1933 vid förutnämnda 26 privata kommissionskontor framgår av efterföljande översikt:

	Arbetssökande personer	Lediga platser	Tillsatta platser
Kontors- och butikspersonal	1 908	1 428	480
Hotell- och restaurangpersonal	9 341	6 102	3 786
Husligt arbete	17 432	18 561	6 661
Sjukvårdspersonal	2 141	1 525	1 106
Övriga	264	147	85
Summa för Stockholm	**31 086**	**27 763**	**12 118**

Liksom vid de offentliga arbetsförmedlingarna förekommer det även vid de privata byråerna, att en lediganmäld plats icke omedelbart kan tillsättas utan måste upptagas bland de lediga platserna i två på varandra följande månadsrapporter. I den offentliga arbetsförmedlingens årsstatistik (för år 1933 se Soc. Medd. årg. 1934, sid. 98 ff.) borträknas alla från föregående månad kvarstående lediga platser, för att man därigenom må kunna erhålla en exakt bild av platstillgången. Beträffande de privata platsbyråerna låter sig en dylik redovisning göra för den å varje kommissionärsrapport upptagna slutsumman för lediga platser under månaden men däremot icke för de lediga platserna fördelade efter yrken, varför här i flera fall en plats mer än en gång medräknats såsom ledig. I tablån

[1] Häri ingår en rapporterande kommissionär i Stockholm, för vilken uppgifterna icke ansetts böra medtagas i de statistiska översikterna. (Se Soc. Medd. år 1932, sid. 482.)

å sid. 432 måste därför bruttosiffran för lediga platser (d. v. s. med inräkning av antalet från föregående månad kvarstående platser) redovisas. Denna siffra uppgår för den privata kvinnliga förmedlingen i huvudstaden till 27 763 under året, men nettosiffran stannar vid 23 191 på grund av att 4 572 platser redovisats såsom lediganmälda redan i tidigare månadsrapporter.

Även med den ovan gjorda reduceringen av de lediga platserna föreligger dock en kraftig disproportion mellan antalet platssökande och lediga platser å ena sidan och antalet tillsatta å den andra till följd av de i stor utsträckning förekommande dubbelanmälningarna å flera kommissionskontor.

Endast 52 % av nettoantalet lediga platser i Stockholm blevo tillsatta.

Hela antalet kommissionärer, från vilka rapporter under året inkommit — inräknat sådana, vilkas verksamhet endast pågått vissa månader eller vilkas uppgifter varit för statistisk bearbetning obrukbara — utgjorde som nämnt 147. Deras fördelning på olika län framgår av följande översikt:

Stockholms stad	27	Malmöhus län	35	Kopparbergs län	2
Stockholms län	2	Hallands län	6	Gävleborgs län	4
Uppsala län	2	Göteborgs o. Bohus län	10	Västernorrlands län	9
Södermanlands län	4	Älvsborgs län	5	Jämtlands län	1
Östergötlands län	9	Skaraborgs län	2	Västerbottens län	1
Jönköpings län	1	Värmlands län	11	Norrbottens län	1
Kronobergs län	3	Örebro län	5		
Kristianstads län	6	Västmanlands län	1	Summa	147

Sedan föregående år har antalet rapporterande kommissionärer ökats i Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län med 1 vardera. Minskning förekom i Malmöhus län med 3 samt i Jönköpings, Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län med 1 vardera. För landet i dess helhet föreligger sålunda en nettominskning av antalet rapporterande kommissionärer med 5, från 152 år 1932 till 147 år 1933.

Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1933. Antalet i verksamhet varande, godkända sjuksköterskebyråer har under 1933 liksom föregående år utgjort 12.[1]

Förmedlingsverksamhetens omfattning framgår av nedanstående tablå, vilken upprättats med ledning av de till medicinalstyrelsen insända årsredogörelserna:

	Stockholm	Övriga orter	Summa
Antalet *inskrivna sjuksköterskor* den 31 dec. 1933	3 418	2 601	6 019
därav anställda i fasta platser	2 214	1 801	4 015
tillgängliga för privat vård och vikariat	624	606	1 230
för tillfället icke i sjukvårdstjänst	580	194	774
Antalet *verkställda förmedlingar*	16 276	53 358	69 634
därav fasta platser	302	325	627
tillfälliga platser (vikariat)	1 259	1 366	2 625
längre eller kortare tids privat vård	4 311	4 323	8 634
tillfälliga sjukbesök	10 404	47 344	57 748

Anmärkas bör, att de vid en viss byrå inskrivna sjuksköterskorna icke alltid äro stationerade å den ort, där byrån är belägen. Sålunda uppehålla t. ex. de vid stockholmsbyråerna rapporterade sjuksköterskorna i stor utsträckning befattningar å andra orter inom riket.

Under året ha vid sjuksköterskebyråerna 499 sjuksköterskor nyinskrivits, under det att 124 av skilda anledningar avförts ur registren över disponibla sjuksköterskor. Antalet sjuksköterskor har sålunda under året ökats med 375.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1928, sid. 274.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 april 1934.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	100	3 455	13 013	16 468	462	1 463	1 925	11·7	7·8
Bleck- o. plåtslagareförb. .	52	2 270	—	2 270	1 026	—	1 026	45·2	57·0
Bokbindareförbundet . . .	87	1 875	3 597	5 472	344	394	738	13·5	13·2
Bryggeriindustriarb.-förb. .	101	4 869	1 464	6 333	346	201	547	8·6	13·2
Byggnadsträarbetareförb. .	170	17 753	—	17 753	7 188	—	7 188	40·2	53·8
De förenade förbunden . .	41	3 868	1 597	5 465	314	192	506	9·3	10·6
Elektriska arbetareförb. . .	75	3 722	—	3 722	1 093	—	1 093	29·4	32·9
Gjutareförbundet	94	5 542	2	5 544	698	2	700	12·6	17·7
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	390	28 736	4 355	33 091	7 823	1 266	9 088	27·5	36·2
Gruvindustriarbetareförb. .	36	4 548	32	4 580	1 802	—	1 802	39·3	39·7
Handelsarbetareförb. . . .	234	15 756	8 013	23 769	2 294	516	2 810	11·8	12·3
Kommunalarbetareförb. . .	187	22 938	5 218	28 156	2 020	481	2 501	8·9	11·8
Litografförbundet	14	2 023	123	2 146	179	10	189	8·8	10·1
Livsmedelsarbetareförb. . .	133	15 095	6 401	21 496	2 746	1 061	3 807	17·7	19·6
Metallindustriarb.-förb. . .	238	92 777	4 480	97 257	14 386	449	14 835	15·3	18·2
Järnbruksarbetare . . .	54	18 924	4	18 928	1 293	—	1 293	6·8	10·7
Verkstadsarbetare . . .	184	78 853	4 476	78 329	13 093	449	13 542	17·3	20·3
Murareförbundet	61	3 677	—	3 677	757	—	757	20·6	49·5
Målareförbundet	112	6 441	1	6 442	3 053	—	3 053	47·4	63·0
Pappersindustriarb.-förb. .	129	25 770	1 155	26 925	3 718	195	3 913	14·5	16·2
Sadelm.- o. tapetseraref. .	38	1 623	249	1 872	385	30	415	22·2	27·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	50	5 971	3 418	9 389	1 016	274	1 290	13·7	14·9
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	201	9 923	3	9 926	6 183	—	6 183	62·3	62·0
Stenindustriarbetareförb. .	109	6 842	1	6 843	3 677	—	3 677	53·7	58·1
Sågverksindustriarb.-förb. .	185	17 432	7	17 439	6 826	6	6 832	39·2	49·4
Textilarbetareförbundet . .	97	10 090	16 144	26 234	644	636	1 280	4·9	5·1
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	538	1 890	2 428	12	205	217	8·9	8·2
Transportarbetareförb. . .	112	18 392	208	18 600	3 596	45	3 641	26·8	31·8
Träindustriarbetareförb. . .	171	10 851	106	10 957	2 656	20	2 676	24·4	29·4
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	195	—	195	44	—	44	22·6	26·2
Typografförbundet	104	9 196	493	9 689	964	62	1 026	10·6	11·3
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	108	6 121	—	6 121	2 148	—	2 148	35·1	42·9
Summa	3 406	353 289	71 970	425 259	78 849	7 508	85 857	20·2	24·6
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	3 202	343 366	71 967	415 333	72 166	7 508	79 674	19·2	23·6

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under april uppgivits till inalles 384 018, vilket i genomsnitt motsvarar 4·5 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under maj 1934.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	21 154	6 059	4 390	349	Hallands län . .	1 424	470	344	303
Stockholms län .	4 740	2 267	1 887	209	Göteborgs o. Boh. l.	7 188	906	711	788
Uppsala län . . .	1 244	848	720	147	Göteborg	13 046	3 728	3 063	350
Södermanlands län	1 114	809	601	138	Älvsborgs län . .	1 728	735	643	235
Östergötlands län	2 540	1 483	1 097	171	Skaraborgs län .	1 789	954	535	188
Norrköping . . .	1 830	392	335	467	Värmlands län .	5 100	595	418	857
Jönköpings län .	1 536	1 006	823	153	Örebro län . . .	3 148	1 332	994	236
Kronobergs län .	1 464	859	621	170	Västmanlands län	2 083	1 089	984	191
Norra Kalmar län	778	154	95	505	Kopparbergs län .	4 171	1 446	1 367	288
Södra Kalmar län	1 773	756	698	235	Gävleborgs län .	4 668	820	783	569
Gotlands län . .	571	398	317	143	Västernorrlands l.	7 163	1 377	1 372	520
Blekinge län . .	3 993	931	703	429	Jämtlands län . .	2 587	791	773	327
Kristianstads län .	1 675	1 318	870	127	Västerbottens län	1 671	384	272	500
Malmöh. l.: Malmö	4 852	1 757	1 247	276	Norrbottens län .	8 034	1 296	1 296	620
Hälsingborg . .	2 653	846	718	314	Tillsammans	120 001	37 914	30 341	317
Övriga anstalter	4 334	2 158	1 664	201					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	13 758	6 130	4 933	535	1 644	593	14 126	14 293	7 774	5 526	184
därav jordbruk .	8 622	4 968	3 771	535	1 644	593	8 997	9 157	6 612	4 364	138
skogshush.	5 136	1 162	1 162	—	—	—	5 129	5 136	1 162	1 162	442
Industri o. hantverk	43 348	2 920	2 788	1 281	795	500	44 191	44 629	3 715	3 288	1 201
Sjöfart och fiske .	8 841	2 504	2 474	364	221	185	9 042	9 205	2 725	2 659	338
Handel o. samfärdsel	11 583	1 827	1 546	3 565	3 019	2 092	14 637	15 148	4 846	3 638	313
Husligt arbete . .	15	6	6	8 887	9 789	6 239	6 744	8 902	9 795	6 245	91
Annat arbete . . .	27 286	9 026	8 959	538	33	26	27 212	27 824	9 059	8 985	307
därav reservarbete	—	6 596	6 558	—	—	—	—	—	6 596	6 558	—
Summa	104 831	22 413	20 706	15 170	15 501	9 685	115 952	120 001	37 914	30 341	317
Därav under 18 år	3 018	1 965	1 452	1 857	2 017	1 101	4 699	4 875	3 982	2 558	122
Summa april 1934	126 276	21 593	19 598	18 249	14 440	9 389	141 044	144 525	36 033	28 987	401
» maj 1933	126 633	18 708	18 051	17 273	12 737	9 012	140 203	143 906	31 445	27 063	458
» » 1932	77 524	13 890	13 103	15 973	13 652	9 492	88 024	93 497	27 542	22 595	339
» » 1931	37 501	15 395	13 171	14 803	16 499	10 545	47 307	52 304	31 894	23 716	164

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 3 239 platser, varav 2 711 manliga och 528 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 093, 1 562 och 531 samt under nästlidna månad resp. 2 797, 2 282 och 515.

	Arbetsförmedlings-anstalter	Hela antalet			Jordbruk m. m.			Skogshus-hållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdeln. .	104831	22 413	20 706	8 622	4 968	3 771	5 136	1 162	1 162	3 752	154	154	7 256	260	259
1	Stockholms stad . .	15 999	1 627	1 460	278	59	59	14	—	—	6	—	—	101	1	1
2	Stockholms län . . .	4 126	1 533	1 485	982	487	449	158	57	57	8	—	—	49	7	7
3	Uppsala län	973	583	505	273	162	120	34	—	—	27	—	—	33	—	—
4	Södermanlands län .	758	402	357	229	191	147	2	—	—	—	—	—	1	—	—
5	Östergötlands län . .	2 048	918	777	581	422	285	26	10	10	167	3	3	34	5	5
6	Norrköping	1 715	260	258	62	43	43	—	—	—	—	—	—	7	—	—
7	Jönköpings län . . .	1 234	679	634	143	110	70	19	11	11	8	—	—	26	4	4
8	Kronobergs län . . .	1 283	580	493	281	327	240	16	—	—	1	—	—	124	2	2
9	Kalmar län	2 340	709	654	357	230	216	94	10	10	8	—	—	171	5	5
10	Gotlands län	433	241	219	138	127	105	—	—	—	—	—	—	20	8	8
11	Blekinge län	3 579	519	461	388	221	181	9	—	—	—	—	—	845	21	21
12	Kristianstads län . .	1 236	683	524	570	548	397	13	—	—	1	—	—	72	5	5
13	Malmöhus län: Malmö	3 717	610	531	137	71	58	—	—	—	—	—	—	48	—	—
14	Hälsingborg . .	2 384	559	540	85	41	31	—	—	—	14	—	—	10	—	—
15	Övriga anstalter	4 007	1 630	1 417	542	642	444	—	—	—	95	1	1	182	3	2
16	Hallands län	1 233	279	223	186	116	62	6	—	—	14	3	3	123	21	21
17	Göteborgs o. Boh. län	6 829	587	533	283	137	95	26	4	4	4	—	—	4 826	151	151
18	Göteborgs stad . . .	11 413	2 077	1 977	109	94	70	—	2	2	—	—	—	41	3	3
19	Älvsborgs län . . .	1 619	588	568	139	71	53	2	—	—	39	17	17	24	—	—
20	Skaraborgs län . . .	1 484	452	329	257	229	125	22	—	—	—	—	—	87	10	10
21	Värmlands län . . .	4 942	328	302	420	76	54	808	6	6	158	—	—	205	—	—
22	Örebro län	2 737	795	731	249	204	142	194	30	30	643	14	14	41	2	2
23	Västmanlands län . .	1 719	755	722	229	143	117	34	1	1	141	21	21	86	3	3
24	Kopparbergs län . .	3 838	1 148	1 143	186	76	74	701	362	362	689	93	93	29	8	8
25	Gävleborgs län . . .	4 406	658	655	510	57	54	796	40	40	59	2	2	24	—	—
26	Västernorrlands län .	7 096	1 333	1 332	485	7	7	631	186	186	—	—	—	29	—	—
27	Jämtlands län . . .	2 342	541	539	89	29	27	608	89	89	—	—	—	30	—	—
28	Västerbottens län . .	1 455	114	112	234	23	21	95	27	27	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	7 886	1 225	1 225	250	25	25	828	327	327	1 670	—	—	38	1	1
	Kvinnliga avdeln.	15 170	15 501	9 635	585	1 644	598	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1	Stockholms stad . .	5 155	4 432	2 930	9	116	114	—	—	—	—	—	—	1	—	—
2	Stockholms län . . .	614	734	402	31	78	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala län	271	365	215	37	56	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	356	407	244	47	71	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	492	565	320	39	106	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	115	132	77	2	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län . . .	302	327	189	7	43	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län . . .	181	279	128	15	79	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	211	201	139	9	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	138	157	98	6	33	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	414	412	242	22	108	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län . .	439	635	346	73	171	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1 135	1 147	716	7	27	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Hälsingborg . .	269	287	178	7	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	327	528	247	42	167	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	191	191	121	11	37	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	309	319	178	10	27	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad . . .	1 633	1 651	1 086	5	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . . .	109	147	75	1	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	305	502	206	21	121	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	158	267	116	12	50	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	411	537	263	42	149	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län . .	364	334	262	25	62	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län . .	333	298	224	20	26	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	262	162	126	6	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län .	67	44	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . . .	245	250	234	7	23	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	216	220	160	20	40	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	148	71	71	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	
8 190	**639**	**572**	**5 958**	**429**	**425**	**10 444**	**994**	**977**	**480**	**22**	**20**	**435**	**7**	**7**	**1 139**	**41**	**84**	**1 601**	**52**	**49**	
2 559	92	75	309	4	4	4 100	82	75	106	2	2	25	—	—	220	10	10	288	2	2	1
445	94	89	73	8	8	675	176	175	15	1	1	5	1	1	28	1	1	70	7	7	2
64	7	7	16	4	2	82	—	—	3	—	—	1	—	—	22	—	—	36	1	1	3
156	44	44	43	8	8	15	13	13	2	—	—	1	—	—	3	—	—	9	1	1	4
122	19	19	75	5	5	206	75	74	3	—	—	6	—	—	17	1	1	31	3	3	5
170	1	1	102	17	17	455	53	53	9	—	—	99	1	1	17	—	—	25	2	2	6
60	20	19	118	3	3	121	53	53	30	—	—	4	—	—	15	—	—	20	2	2	7
9	—	—	26	2	2	45	5	5	—	—	—	—	—	—	13	—	—	3	1	1	8
114	10	—	82	4	3	112	6	6	7	1	1	3	—	—	8	—	—	18	—	—	9
4	—	—	7	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	2	2	10
138	5	5	24	—	—	106	1	1	8	—	—	—	—	—	21	2	1	43	—	—	11
29	7	4	28	—	—	68	14	13	3	—	—	2	—	—	9	—	—	16	—	—	12
490	27	26	141	1	1	410	59	58	87	—	—	20	—	—	106	4	2	98	1	—	13
199	7	7	31	1	1	202	21	21	23	1	1	8	—	—	25	—	—	47	3	3	14
443	103	99	70	2	2	257	27	27	80	11	9	9	—	—	62	14	12	234	3	2	15
81	4	4	40	1	1	155	7	7	8	—	—	27	2	2	47	—	—	29	—	—	16
150	7	7	50	4	4	262	25	23	2	—	—	19	—	—	16	—	—	102	4	4	17
1 758	83	81	624	6	6	766	84	80	46	2	2	139	2	2	143	5	3	204	10	10	18
175	23	22	32	4	3	121	18	18	2	—	—	39	1	1	12	—	—	20	2	2	19
142	44	26	30	7	7	66	9	9	4	—	—	2	—	—	10	1	1	43	3	3	20
138	9	7	269	15	15	445	28	28	16	—	—	16	—	—	16	—	—	28	—	—	21
63	1	1	29	3	3	92	8	8	8	2	2	2	—	—	234	—	—	26	1	1	22
199	16	13	63	17	17	200	17	17	2	1	1	1	—	—	14	—	—	42	1	1	23
96	9	9	264	31	31	232	68	68	—	—	—	—	—	—	3	3	3	16	—	—	24
156	—	—	575	—	—	219	10	10	4	—	—	3	—	—	13	—	—	48	1	1	25
156	2	2	1 324	47	47	323	9	9	5	1	1	4	—	—	37	—	—	71	1	—	26
17	—	—	49	—	—	50	15	15	3	—	—	—	—	—	2	—	—	7	—	—	27
8	3	3	32	5	5	78	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	28
52	2	2	1 432	230	230	566	104	104	4	—	—	—	—	—	25	—	—	19	—	—	29
152	**18**	**18**	**10**	**4**	**3**	**—**	**—**	**—**	**44**	**20**	**19**	**87**	**55**	**29**	**418**	**419**	**287**	**385**	**160**	**109**	
141	15	12	3	—	—	—	—	—	5	11	10	17	5	4	210	219	118	120	45	35	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	6	4	4	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	18	9	2	3	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	3	4	4	3	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	2	1	1	3	3	2	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	4	2	1	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2	3	2	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	7	8	3	12
8	1	—	—	—	—	—	—	—	23	6	6	8	1	1	68	87	40	42	12	7	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	2	2	4	1	—	4	1	1	7	6	3	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	5	—	—	7	7	7	7	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	16	—	—	17
3	2	1	7	4	3	—	—	—	1	—	—	44	45	21	80	66	41	87	35	26	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	3	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	9	9	5	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	8	4	4	5	6	2	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5	4	1	2	2	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	3	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	3	7	7	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	3	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Kem.-tekn. o. belysningsindustri			Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.	**354**	**8**	**7**	**913**	**92**	**92**	**411**	**15**	**12**	**2 412**	**207**	**180**	**8 841**	**2 504**	**2 474**
1	Stockholms stad	29	1	—	68	—	—	172	8	7	770	54	48	770	345	332
2	Stockholms län	4	2	2	96	48	48	21	—	—	67	5	5	83	12	12
3	Uppsala län	—	—	—	3	—	—	3	—	—	10	—	—	9	1	—
4	Södermanlands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—	—	73	28	28
5	Östergötlands län	1	—	—	7	1	1	5	—	—	74	8	8	19	3	1
6	Norrköping	4	—	—	70	—	—	4	—	—	29	10	9	98	43	43
7	Jönköpings län	53	—	—	4	—	—	2	—	—	67	8	8	4	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	13	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	6	—	—	5	1	1	8	—	—	33	16	1	648	196	196
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	127	28	28
11	Blekinge län	4	—	—	—	—	—	7	—	—	18	—	—	433	157	157
12	Kristianstads län	1	—	—	—	—	—	1	—	—	6	—	—	34	6	6
13	Malmöhus län: Malmö	88	—	—	22	—	—	30	1	1	318	26	25	425	120	117
14	Hälsingborg	25	—	—	3	—	—	6	—	—	32	6	6	1 161	434	433
15	Övriga anstalter	12	1	1	6	—	—	12	—	—	48	7	7	508	231	231
16	Hallands län	2	—	—	1	—	—	5	1	1	8	2	—	129	27	27
17	Göteborgs o. Boh. län	53	—	—	4	—	—	7	—	—	11	1	1	186	39	34
18	Göteborgs stad	58	—	—	48	1	1	77	5	3	357	55	53	3 039	621	617
19	Älvsborgs län	—	—	—	31	12	12	2	—	—	38	4	4	21	—	—
20	Skaraborgs län	1	—	—	1	—	—	7	—	—	159	—	—	5	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	29	—	—	6	—	—	58	1	1	51	21	20
22	Örebro län	1	4	4	7	—	—	6	—	—	32	—	—	12	1	1
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	3	—	—	27	2	2	27	16	16
24	Kopparbergs län	2	—	—	80	5	5	3	—	—	4	1	1	1	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	42	—	—	6	—	—	98	—	—	316	58	58
26	Västernorrlands län	10	—	—	299	2	2	9	—	—	39	—	—	510	104	104
27	Jämtlands län	—	—	—	61	22	22	2	—	—	1	1	1	3	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—	69	11	11
29	Norrbottens län	—	—	—	11	—	—	5	—	—	80	—	—	80	7	7
	Kvinnliga avdeln.	**32**	**10**	**5**	**111**	**44**	**34**	**14**	**2**	**2**	**77**	**63**	**49**	**364**	**221**	**185**
1	Stockholms stad	16	10	5	63	22	20	11	—	—	20	26	15	202	141	116
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	2	2
7	Jönköpings län	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	2	2
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	3	—	—	15	7	7	2	1	1	45	27	25	10	1	1
14	Hälsingborg	—	—	—	1	3	1	—	—	—	1	—	—	10	4	4
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	4	1	1
16	Hallands län	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	3
18	Göteborgs stad	10	—	—	29	10	5	1	1	1	3	1	—	67	36	28
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
22	Örebro län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	6	6	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	22	22
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kontors-, bank- o. d. personal			Butiks- o. magasinspersonal			Hotell- o. restaurangpersonal			Transportarbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1349	**131**	**98**	**3 461**	**275**	**260**	**785**	**72**	**69**	**5 661**	**1 296**	**1 069**	**377**	**53**	**50**	**15**	**6**	**6**	**27 286**	**9 026**	**8 959**	
567	44	24	1 521	154	147	416	13	13	1 963	233	139	237	18	17	9	2	2	1 471	503	503	1
38	4	4	106	13	11	18	5	5	291	63	62	11	1	1	5	3	3	878	538	537	2
12	2	2	24	1	1	6	—	—	63	16	10	2	—	—	—	—	—	250	389	362	3
3	—	—	16	1	1	2	1	1	52	20	20	—	—	—	—	1	1	146	99	98	4
14	4	4	48	3	3	7	2	2	88	31	30	3	1	1	—	—	—	514	322	322	5
29	2	2	64	—	—	17	2	2	184	9	8	1	—	—	—	—	—	269	77	77	6
9	1	1	18	—	—	8	7	7	52	52	49	2	—	—	—	—	—	451	408	407	7
6	3	3	5	—	—	4	1	1	21	8	8	—	—	—	—	—	—	713	231	231	8
11	—	—	10	—	—	2	—	—	54	8	8	—	—	—	—	—	—	589	222	207	9
2	—	—	2	—	—	3	2	2	14	6	6	1	—	—	—	—	—	87	68	68	10
22	—	—	36	—	—	10	—	—	110	25	23	2	—	—	—	—	—	1 355	87	72	11
5	1	1	11	2	1	1	1	1	44	10	10	—	—	—	—	—	—	322	89	86	12
106	13	6	204	2	2	28	1	1	384	105	55	24	—	—	1	—	—	600	179	179	13
36	5	4	43	1	1	15	—	—	138	19	12	1	—	—	—	—	—	280	20	20	14
29	—	—	80	9	9	15	4	4	138	63	58	4	—	—	—	—	—	1 181	509	509	15
8	—	—	37	2	2	13	1	1	61	3	3	4	—	—	—	—	—	299	89	89	16
11	2	2	24	2	2	12	9	8	122	15	13	1	2	—	—	—	—	658	185	185	17
273	39	34	811	77	72	102	12	11	798	487	438	52	26	26	—	—	—	1 968	468	468	18
15	4	4	25	2	2	3	—	—	93	5	5	4	5	5	—	—	—	782	420	420	19
9	2	2	23	3	3	9	5	4	75	12	12	3	—	—	—	—	—	529	127	127	20
38	—	—	48	—	—	6	—	—	130	6	5	2	—	—	—	—	—	2 065	166	166	21
18	5	5	58	2	2	5	3	3	105	19	19	5	—	—	—	—	—	907	496	494	22
13	—	—	32	—	—	4	—	—	88	38	34	1	—	—	—	—	—	567	479	479	23
19	—	—	12	1	1	6	2	2	19	8	7	—	—	—	—	—	—	1 476	481	479	24
21	—	—	52	—	—	6	1	1	123	4	4	5	—	—	—	—	—	1 330	485	485	25
27	—	—	96	—	—	6	—	—	191	3	3	9	—	—	—	—	—	2 885	971	971	26
—	—	—	15	—	—	7	—	—	56	7	7	2	—	—	—	—	—	1 340	378	378	27
2	—	—	1	—	—	—	—	—	15	7	7	—	—	—	—	—	—	902	30	30	28
16	—	—	39	—	—	4	—	—	244	14	14	1	—	—	—	—	—	2 522	515	515	29
259	**104**	**70**	**711**	**270**	**189**	**2 046**	**1 870**	**1 881**	**144**	**861**	**150**	**405**	**414**	**302**	**8 887**	**9 789**	**6 239**	**538**	**38**	**26**	
120	49	28	372	101	72	925	427	357	70	170	65	217	157	107	2 519	2 903	1 889	114	15	13	1
2	—	—	10	6	5	71	90	59	1	2	1	24	15	10	461	537	299	3	—	—	2
2	2	2	2	5	5	9	9	7	—	—	—	1	4	2	211	187	163	8	—	—	3
—	1	1	2	1	1	23	26	19	—	2	2	1	5	4	222	268	159	46	15	11	4
1	1	1	4	5	4	34	63	48	7	7	3	7	14	12	362	361	217	26	—	—	5
—	—	—	—	1	1	4	15	7	—	2	2	—	2	1	84	98	61	6	—	—	6
1	—	—	3	5	4	35	51	39	3	4	3	5	7	5	229	211	131	13	—	—	7
—	—	—	—	—	—	42	62	38	—	—	—	1	3	1	120	130	72	—	—	—	8
—	—	—	2	—	—	23	33	25	—	—	—	3	8	3	163	136	107	10	—	—	9
—	—	—	6	2	2	32	26	25	3	3	3	7	4	3	67	87	57	—	—	—	10
—	—	—	7	2	1	46	61	44	5	3	3	—	7	3	326	229	159	—	—	—	11
—	—	—	6	3	2	78	129	71	—	3	3	1	5	5	267	313	199	7	—	—	12
42	12	10	92	36	25	101	127	81	2	50	9	6	5	4	624	747	486	37	—	—	13
4	1	1	7	20	17	29	67	39	4	8	4	4	6	4	154	161	101	23	—	—	14
—	—	—	8	3	3	20	40	30	5	7	6	2	6	4	199	296	144	21	—	—	15
1	—	—	1	1	—	21	25	21	1	3	3	6	1	1	133	122	84	14	—	—	16
—	1	—	4	3	2	66	83	57	—	1	1	7	6	6	180	194	105	20	—	—	17
75	29	21	140	62	32	183	169	127	21	75	24	62	90	81	753	1 015	672	112	1	—	18
—	—	—	1	—	—	17	7	5	—	—	—	2	3	3	86	128	63	—	—	—	19
5	3	3	4	—	—	28	57	35	—	—	—	8	18	8	199	294	135	29	—	—	20
—	—	—	—	—	—	7	13	5	—	1	1	1	8	4	138	193	90	—	—	—	21
2	2	—	5	3	2	47	36	15	6	3	2	14	10	5	265	317	190	16	—	—	22
4	3	3	17	4	4	36	42	38	4	10	8	13	13	12	240	190	158	20	2	2	23
—	—	—	2	1	1	79	73	59	4	2	2	1	2	1	223	191	139	—	—	—	24
—	—	—	4	—	—	18	14	13	7	4	4	3	6	4	200	126	98	13	—	—	25
—	—	—	2	—	—	5	4	3	—	—	—	—	—	—	25	18	15	—	—	—	26
—	—	—	5	6	6	84	98	96	1	1	1	9	9	9	135	110	106	—	—	—	27
—	—	—	4	—	—	24	22	17	—	—	—	—	—	—	168	158	126	—	—	—	28
—	—	—	1	—	—	9	1	1	—	—	—	—	—	—	134	69	69	—	—	—	29

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1933									1934			
	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	24·3	24·4	[1]23·6	19·2
Ansökn. per 100 lediga platser .	510	458	451	503	476	480	538	657	644	560	540	430	401
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	2·69	·	·	2·94	·	·	3·08	·	·	3·24	·
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	·	·	89·6	·	·	91·0	·	·	89·7	·	·	91·0	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	29·3	25·5	23·1	22·9	25·8	27·4	27·8	29·7	33·7	35·6	33·8	30·8	29·0
Danmark. Arbetslöshet, i % .	28·6	24·3	21·9	21·7	21·4	20·9	23·2	25·7	37·5	34·4	31·3	28·4	22·8
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	140	101	88	86	85	84	89	100	138	135	127	114	96
Finland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	53	42	27	20	23	31	42	45	41	43	43	40	32
Ansökn. per 100 lediga platser .	468	419	470	628	556	430	479	520	530	481	500	493	356
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	77·7	·	·	90·1	·	·	86·8	·	·	84·4	·	·	87·7
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	21·4	20·5	19·4	19·5	19·1	18·4	18·1	17·9	17·6	18·7	18·2	17·8	16·7
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 771	2 654	2 504	2 507	2 474	2 399	2 360	2 342	2 287	2 457	2 384	2 264	2 209
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	100·1	101·4	102·8	102·9	103·5	103·8	104·2	104·7	103·3	104·0	105·3	—	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	70	65	61	56	56	59	72	83	79	94	99	101	98
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	26·5	28·7	27·7	27·7	29·0	28·6	29·1	29·6	40·0	40·1	[1]31·8	28·9	27·2
Arbetslöshetsindex	24·2	25·0	23·7	23·8	24·4	24·4	24·6	25·7	31·9	31·4	28·3	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	37·0	34·1	29·9	30·0	29·8	29·9	28·9	30·4	36·5	40·4	38·9	35·5	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	46·8	44·7	·	·	26·8	22·3	20·9	20·3	24·7	25·4	20·1	16·3	15·4
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 939	1 802	1 727	1 647	1 530	1 425	1 389	1 403	1 729	1 711	1 502	1 160	1 060
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	12·7	13·2	13·3	13·4	13·7	13·9	14·0	14·0	13·8	13·5	14·0	14·7	15·3
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	351	321	308	301	291	279	280	300	336	357	352	326	296
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	19·4	17·6	16·4	15·3	15·4	14·5	14·7	16·7	23·2	23·7	22·3	17·3	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	82	·	·	87	·	·	86	·	·	84	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	·	83	·	·	84	·	·	82	·	·	83	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1000)	310	283	257	240	236	227	233	252	313	332	351	346	335
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	345	314	289	270	266	252	261	279	343	367	384	379	369
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 026	1 000	884	824	889	907	963	1 006	1 132	1 158	1 104	1 057	—
Estland. Oplac. arbetssökande	11 680	4 858	2 822	1 580	2 046	3 881	6 491	10 375	9 214	7 720	6 149	6 005	—
Sysselsättn:index (1 jan. 1927 = 100)	97·0	103·8	102·2	97·8	96·2	96·8	97·2	97·8	95·1	100·2	104·8	—	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	10 877	5 995	3 769	3 690	3 930	3 140	4 404	10 209	10 605	10 485	[1]11 041	10 480	7 021
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	12·1	11·3	10·6	10·1	9·7	9·5	10·1	12·5	16·1	18·8	19·2	18·3	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	17·9	16·6	15·8	15·1	15·0	14·1	14·3	15·3	17·1	[1]19·4	20·9	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	796	730	675	640	626	622	630	691	780	839	844	[1]790	703
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	30	28	27	26	25	25	25	25	27	27	27	25	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	438	427	484	491	429	453	493	801	373	427	390	278	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	38	30	25	21	20	18	17	20	26	28	28	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	20	15	14	12	10	10	10	11	18	28	[1]24	21	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	23	29	29	18	18	19	20	28	34	44	42	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	24·5	23·8	21·8	21·2	19·9	19·8	19·8	20·4	21·0	21·2	20·0	19·5	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	77·6	80·7	84·5	87·1	88·5	90·4	91·3	91·8	88·6	91·4	92·7	91·3	92·0
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	56·0	58·7	62·8	67·3	71·6	73·9	74·0	71·4	70·1	69·3	73·5	—	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	57·8	60·0	64·1	68·9	73·4	76·6	75·8	72·6	71·0	70·5	74·7	—	—
Arbetslöshet, i %	26·1	25·8	24·5	24·1	23·7	22·5	21·7	22·0	22·8	22·6	22·0	[1]21·3	20·8
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	·	25·7	·	·	25·1	·	·	23·0	·	·	21·9	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	52	55	56	57	57	56	54	50	48	47	45	45	—

[1] Reviderade siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under maj månad 1934. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under maj har prisnivån ytterligare stigit något, huvudsakligen beroende på fortsatta prisstegringar å kött och fläsk.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—maj 1934 och 1931—maj 1934. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med maj 1934 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal							1933				1934		
		1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	apr.	maj
juli 1914 . .	100	153	154	150	140	131	127	123	122	121	124	123	122	123	124
år 1931 . .	.	.	.	.	.	100	97	93	92	92	94	93	92	94	94

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har under maj stigit med 1 enhet. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 april 1934, 153 med juli 1914 som utgångspunkt och 96 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 289).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, nr 11, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. De senaste veckorna visa följande indextal:

	mars 1934			april 1934				maj 1934			
	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	26
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	100·16	100·05	100·18	100·05	100·15	100·17	99·97	100·02	100·01	100·02	100·18
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	98·8	98·9	99·0	99·0	99·2	99·4	99·3	99·4	99·4	99·4	99·6

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1933	Maj 1933	Mars 1934	April[1] 1934	Maj[1] 1934	Höjn. el. sänkn. i % maj 1914—maj 1934	Höjn. el. sänkn. i % maj 1933—maj 1934
Mjölk: oskummad	l	14	47	20	20	21	21	21	+ 50·0	+ 5·0
separerad	»	6	23	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	286	729	244	223	274	275	276	+ 22·7	+ 23·8
mat- (lands-)	»	218	727	224	207	249	253	253	+ 22·2	+ 22·2
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	147	138	167	172	175	+ 8·0	+ 26·8
halvfet, » »	»	121	500	109	102	123	125	128	+ 7·6	+ 25·5
Margarin, växt-, ej smörblandat	»	185	483	127	118	138	138	138	0·0	+ 16·9
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	161	119	133	127	113	— 8·1	— 5·0
Potatis: gammal	5 l	28	71	36	36	34	34	34	+ 25·9	— 5·6
»	hl	.	1271	519	523	508	500	493	.	— 5·7
färsk, svensk	5 l	46	102	77	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	kg	31	78	33	30	40	40	41	+ 36·7	+ 36·7
Bruna bönor, holländska	»	48	214	48	46	50	50	50	+ 11·1	+ 8·7
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	36	36	34	34	34	+ 9·7	— 5·6
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	24	24	23	23	23	+ 9·5	— 4·2
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	32	32	31	31	31	+ 19·2	— 3·1
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	32	31	34	34	34	— 5·6	+ 9·7
ris-, burma- el. svenska prima	»	41	111	42	42	41	41	41	+ 5·1	— 2·4
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	41	96	61	60	60	60	60	+ 46·8	0·0
hårt knäckebröd	»	.	.	85	85	84	84	84	.	— 1·2
sötlimpa eller siktbröd	»	88	96	58	58	58	58	58	+ 52·6	0·0
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	46	45	45	45	45	+ 50·0	0·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	136	136	134	134	134	+ 78·7	— 1·5
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	72	72	71	71	71	+ 61·4	— 1·4
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	86	86	84	84	84	+ 40·0	— 2·3
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	.	100	100	98	98	98	.	— 2·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	148	147	143	149	153	+ 27·5	+ 4·1
soppkött	»	100	490	114	114	111	116	119	+ 20·2	+ 4·4
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	188	190	192	197	199	+ 50·8	+ 4·7
spädkalv	»	72	312	114	114	111	114	116	+ 63·4	+ 1·8
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	187	195	182	198	204	+ 47·8	+ 4·6
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	.	142	142	135	140	144	.	+ 1·4
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	142	146	124	130	133	+ 3·1	— 8·9
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	148	151	130	137	138	+ 1·5	— 8·6
» amerikanskt »	»	.	.	174	175	158	157	157	.	— 10·3
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	109	101	115	109	94	+ 32·4	— 6·9
gädda	»	108	333	157	140	164	145	135	+ 35·0	— 3·6
sill	»	34	110	61	59	55	57	58	+ 75·8	— 1·7
strömming	»	38	114	59	53	54	52	52	+ 44·4	— 1·9
torsk	»	55	160	89	88	88	86	84	+ 55·6	— 4·5
rödspotta (spätta)	»	79	244	148	142	147	142	140	+ 75·0	— 1·4
kolja	»	.	.	116	116	115	112	110	.	— 5·2
Salt sill, prima islands-	»	45	148	40	36	50	51	51	+ 18·6	+ 41·7
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	68	69	64	63	63	+ 12·5	— 8·7
Kaffe, rostat, santosblandning	»	.	.	313	318	299	301	303	.	— 4·7
Socker, bit-	»	67	133	47	47	46	46	46	— 28·1	— 2·1
Salt, matsalt	»	.	32	16	16	16	16	16	.	0·0
Äpplen, ät-	»	.	.	105	126	105	105	109	.	— 13·5
Apelsiner, medelstora	dussin	.	.	115	105	100	100	100	.	— 4·8
Bananer, prima	kg	.	.	166	168	164	166	169	.	+ 0·6
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	.	107	106	106	106	106	.	0·0
Vitkål, svensk	»	.	.	23	24	23	26	28	.	+ 16·7
Pilsner, klass II, utan glas	1/2 l	.	.	24	24	24	24	24	.	0·0
Svagdricka	l	6	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	.	35	35	35	35	35	.	0·0
Fotogen, Water White	l	20	71	24	25	22	22	22	+ 10·0	— 12·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	.	17	17	17	17	17	.	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	945	955	920	920	920	+ 26·9	— 3·7
barr-, » »	»	575	1895	725	725	715	715	710	+ 21·4	— 2·1
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	.	620	626	608	608	607	+ 54·5	— 3·0
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	.	288	290	284	284	284	+ 25·7	— 2·1
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	.	434	438	424	424	424	.	— 3·2
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	.	.	.	419	423	407	407	407	.	— 3·8

[1] Preliminära siffror.

Litteraturöversikt.

(Maj 1934.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

HECKSCHER, E. F. Planhushållning förr och nu. Index 1934, nr 5.

JAHN, G. Mellemfolkelig økonomisk samarbeide. (Radioföredrag.) Socialt arbeid 1934, nr 4.

Amerikas förenta stater.

EDWARDS, ALBA, M. The »white-collar workers». *Monthly labor review mars* 1934.

Labor legislation during 1933. Monthly labor review mars 1934.

Italien.

MICHELS, R. Zur weiteren Ausbildung des Korporativ-Systems in Italien. Soziale Praxis 1934, nr 19.

TINGSTEN, H. Det korporativa systemet i Italien. Kooperatören 1934, nr 7.

Korporationerne i Italien. Økonomi og Politik 1934, nr 1.

Japan.

SUZUKI, B. De sociala rörelserna i Japan. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 19.

Storbritannien.

LUCAS, A. F. A British experiment in the control of competition: the coal mines act of 1930. The quarterly journal of economics maj 1934.

Tyskland.

Den nye tyske arbejdsforfatning. *Økonomi og* Politik 1934, nr 1.

Arbetarskydd.

ADLER, JENNY. Fettlösungsmittel in den Chemisch-Putzereien und Metallwäschereien. (Föredrag.) Zeitschrift für Gewerbehygiene 1934, nr 4.

ANDRÉ, L. Några synpunkter rörande kättingglödgning. Arbetarskyddet 1934, nr 4.

BENTLEY, R. O. The lineman's protectors. National safety news maj 1934.

BERGER. Über Fortschritte des Gesundheitsschutzes in Müllverbrennungsanstalten. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 14.

BERTHEAU. Geprüfte Ketten. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 14.

BEYER, D. S. One third of industry's accidents. National safety news maj 1934.

BRUYNS, C. M. Rationalisation and accident frequency. Industrial safety survey 1934, nr 2.

DASSEL, D. v. Versuche über das Verhalten von Gasen und Nebeln in mehrgeschossigen Fabriken. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1934, nr 4.

DAVIDSON, F. A. Scaffolding — an integral part of the job. National safety news maj 1934.

FISH, C. T. »Steel trails» depicts epic of railroads. National safety news maj 1934.

FISHER, H. E. When the employee returns to work. National safety news maj 1934.

FLECKEL, I. M., TSCHERNOW, I. G., & TURGEL, K. I. Zur Bedeutung der Veränderung der roten Blutelemente in der Frühdiagnose der Bleivergiftung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1934, nr 3/4.

FLEMING, T. A. Why fire losses are high. National safety news maj 1934.

FRANZ. Schwerer Unfall durch Explosion eines Tischlerofens. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 14.

GÖTHERSTRÖM, R. Varning mot användandet av bensin i hemmen. Assurans 1934, nr 10.

HALLDIN, C. H. Vanornas teknik. Industritidningen Norden 1934, nr 20.

HARNAPP, O. Das Sangajol-Eccem und seine rechtliche Bedeutung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1934, nr 3/4.

HAUCK, K. Chemische Abzehrungen an den Aussenwandungen von Druckgefässen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1934, nr 3/4.

KIMBALL, R. C. Burns and their treatment. National safety news maj 1934.

KÖNEMANN. Explosion in einer Ätherfabrik. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 14.

LONG, J. E. New aspects of the accident problem. National safety news maj 1934.

REGULA, A. S. Non-occupational accidents are industry's loss. *National safety news maj* 1934.

RICHTER, H. Dampfkessel-Korrosionen und ihre Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1934, nr 3/4.

RITZMANN, F. Accidents in figures. Industral safety survey 1934, nr 2.

SAUERTEIG, H. Ein ungefährliches Mittel zum Reinigen von Automobilmotoren. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 14.

SCHWANTKE. Elektrokarren und Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 14.

STACK, H. J. Can't we improve teaching methods? National safety news maj 1934.

WOLTER, K. K. Beeinflussende Faktoren für den menschlichen Körper bei einem elektrischen Unfall. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1934, nr 3/4.
Brush painting. Industrial data sheet D-Gen. 4. National safety news maj 1934.
Verfehlte Reinigung eines Warmwasserrohrnetzes. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1934, nr 9.
Zerknall eines Entölers. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1934, nr 9.

Sverige.

LUNDEBERG, N. Ett belysande fall av mindre väl genomförd säkerhetstjänst. Arbetarskyddet 1934, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Accident experience of government employees, 1921—32. Monthly labor review mars 1934.
Protection to life and health of union members provided for in collective agreements. Monthly labor review mars 1934.

Tyskland.

DERDACK. Zerknall einer Dampfturbine. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1934, nr 3/4.
GRIDL. Neue Unfallverhütungsvorschriften der gewerblichen Berufsgenossenschaften. Soziale Praxis 1934, nr 18.
SEILER, R. Mensch und Arbeitsgerät. Soziale Praxis 1934, nr 21.

Österrike.

HENDRYCH, V. Giv akt. Österrikes bolverk mot ulykker. Socialt arbeid 1934, nr 4.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

NYSTRÖM, B. Skogsarbetarlönerna stiga åter. Skogen 1934, nr 9.

Amerikas förenta stater.

CROXTON, F. C. & F. E. Average wage and salary payments in manufactures in Ohio, 1916 to 1932. Monthly labor review mars 1934.
DUNLAP, W. H. Earnings of taxicab drivers in Washington, D. C., 1931—33. Monthly labor review mars 1934.
Wages and hours of labor in air transportation, 1933. Monthly labor review mars 1934.

Finland.

KYRENIUS, P. Lönebildningen inom byggnadsbranschen. Industritidningen 1934, nr 4.
TAMMINEN, K. Arbetslönerna i Helsingfors stads arbeten. Industritidningen 1934, nr 4.

Norge.

Arbeidslönnen i jordbruket 1933/34. Statistiske meddelelser 1934, nr 5.
Industriarbeiderens arbeidstid efter offentlig og privat rett. Arbeidsgiveren 1934, nr 10.
Lönninger og arbeidsstyrke ved statens anlegg i 1933. Statistiske meddelelser 1934, nr 5.

Tyskland.

NEITZEL. Änderungen der Arbeitszeitverordnung und der Bäckereiverordnung. Reichsarbeitsblatt 1934, nr 13.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

AHLBERG, A. Tragedier ur vardagslivet. En undersökning om arbetslöshetens verkningar. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 20.
Le chômage en tant que phénomène de psychologie sociale. Revue du travail 1934, nr 4.

Sverige.

BERGENGREN, A. Hur hjälpverksamheten kan urspåra i praktiken. Sunt förnuft 1934, nr 4.
BRODÉN, E. Arbetslöshetssystemets skadeverkningar. (*Föredrag.*) Industria 1934, nr 10.
NORDSTRÖM, G. H. Arbetslöshet och arbetslöshetshjälp i städerna hösten 1932—vintern 1934. Sv. stadsförbundets tidskrift 1934, nr 3.
— Kring arbetslöshetsfrågan. Tiden 1934, nr 5.
— Landskommunernas arbetslöshetsförhållanden under krisens senaste fas. Landskommunernas tidskrift 1934, nr 5.
SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN. Om förtidspensionering som medel mot arbetslösheten. (Yttrande.) Industria 1934, nr 10.
Avveckling eller konservering av arbetslösheten? Sunt förnuft 1934, nr 4.
Avtalslöner och ungdomsarbetslöshet. Verkstäderna 1934, nr 5.
Skogsbygdens arbets- och försörjningsproblem. Skogen 1934, nr 9.
Ungdomsarbetslösheten och skogsbruket. Skogen 1934, nr 10.
Ungdomsarbetslösheten ännu en gång. Sunt förnuft 1934, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Emergency conservation work during 1933. Monthly labor review mars 1934.

Finland.

LOUHIO, E. E. Den nya lagen om arbetslöshetskassor. Social tidskrift 1934, nr 5.

Kanada.

The relief act, 1933. The labour gazette 1934, nr 4.
The relief act, 1934. The labour gazette 1934, nr 4.

Storbritannien.

Unemployed boys and girls. The Ministry of labour gazette 1934, nr 5.

Tyskland.

BOHNSTEDT, W. Um den planmässigen Einsatz der Arbeitskraft. Soziale Praxis 1934, nr 21.
KLEINDINST. Wohlfahrtspflege und Arbeitslosenfürsorge 1914 bis 1932. Allg. statistisches Archiv B. 23, nr 4.

VALTA, v. Eine statistische Sonderaufgabe auf dem Gebiet der Arbeitslosigkeit und ihre Lösung. Allg. statistisches Archiv B. 23, nr 4.
Arbeitslosigkeit und Beschäftigung. Soziale Praxis 1934, nr 19.

Befolkningsfrågan.

BURGDÖRFER, F. Bevölkerungsstatistik und Bevölkerungspolitik. Allg. statistisches Archiv B. 23, nr 4.

Danmark.

NYBÖLLE, H. C. Nogle væsentlige træk af Danmarks nuværende befolkningsmæssige forhold. Socialt Tidsskrift 1934, nr 4.

Norge.

SKAUG, A. Fra hvilke befolkningsklasser kommer gymnasiaster og lærerskoleelever? Socialt arbeid 1934, nr 4.

Tyskland.

IZIKOWITZ, S. Några ord med anledning av den nya tyska steriliseringslagen. Social-medicinsk tidskrift 1934, nr 4.
NOTHAAS, J. Soziale Wanderungen. Allg. statistisches Archiv B. 23, nr 4.

Bostadsförhållanden.

STERNER, R. Byggnadskonjunkturen i Sverige och utlandet. Byggmästaren 1934, nr 13.

Sverige.

LILLIEHÖÖK, ELEONOR. Lanthemmets inredning. Sunt förnuft 1934, nr 4.
Byggnadskostnader, löner och -hyror. Sveriges fastighetsägaretidning 1934, nr 9.

Danmark.

Byggeomkostningsindeks. Statistisk Maanedsskrift 1934, nr 2.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

NILSSON, S. J. Fattigvårdsstyrelses ersättningsskyldighet för vård å sjukhus. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1934, nr 7.

Föreningsväsen.

Sverige.

JANSSON, EWALD. Trädgårdsarbetarna och fackföreningsrörelsen. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 18.

Amerikas förenta stater.

VANNER, A. Den amerikanska fackföreningsrörelsen. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 21.

Ryssland.

SCHWARZ, S. De ryska fackföreningarnas tillbakagång. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 21.

Storbritannien.

Registered trade unions. Membership, income, expenditure, and funds, 1932. The Ministry of labour gazette 1934, nr 5.

Hälso- och sjukvård.

BERGLUND, Å. Läkarnas dubbla uppgifter i det »socialistiska» samhället. Social-medicinsk tidskrift 1934, nr 4.
LOFTHUS, J. Mentalhygiene. Socialt arbeid 1934, nr 4.

Sverige.

NORDLUND, H. Den danska lagen om utövande av läkarverksamhet. Sv. läkartidningen 1934, nr 21.

Jord- och egnahemsfrågan.

STEINEMANN, E. Die Ursachen der Landflucht. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1934, nr 1.

Sverige.

Jord åt arbetslösa. Sunt förnuft 1934, nr 4.

Tyskland.

Die bäuerliche Siedlung im Jahre 1933. Wirtschaft und Statistik 1934, nr 9.
Das deutsche Siedlungswerk. Soziale Praxis 1934, nr 20.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

Lagstiftningsförslag mot blockadövergrepp. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1934, nr 5.

Amerikas förenta stater.

Fackföreningsmonopolet skall rädda U. S. A. Industria 1934, nr 10.

Belgien.

Les grèves et lock-out pendant l'année 1933. Revue du travail 1934, nr 4.

Danmark.

HARSFELT, A. Sjöfolksstrejker och »generalstrejk» i Danmark. Industria 1934, nr 10.
HÖST, H. Overenskomstsituationen. Socialt Tidsskrift 1934, nr 4.
JENSEN, OTTO. Danska avtalsuppgörelsen och dess efterspel. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 17.
— Skiljedom i intressetvist. Fackföreningsrörelsen 1934, nr 19.
Arbejdsstandsninger 1933. Statistiske Efterretninger 1934, nr 14.
Epilogen. Den almindelige arbejdsfred hersker atter. Arbejdsgiveren 1934, nr 9.
Tvungen voldgift som fremtidsperspektiv. Arbejdsgiveren 1934, nr 10.

Norge.

De norska lagförslagen rörande arbetskonflikter och arbetstid. Industria 1934, nr 11.

Storbritannien.

Strikes and lock-outs in 1933. The Ministry of labour gazette 1934, nr 5.

Kooperation.

ALLEN, MARGARET, & ENFIELD, A. HONORA. Women and credit trading. The co-operative review maj 1934.

CASSAU, TH. Die Genossenschaften in der Wirtschaft. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen jan. 1934.

GRÜNFELD, E. Rückblick und Abschied. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen jan. 1934.

ODHE, TH. Nya handelsformer i vår tid. Kooperatören 1934, nr 6.

— One-price shops — a new form of big business. Review of international cooperation 1934, nr 5.

WÖSSNER, A. Statistics of the affiliated national organisations for 1932. Review of international cooperation 1934, nr 5.

Sverige.

DOWNIE, J. Linking milk producers and consumers. Successful swedish co-operative experiment. The co-operative review maj 1934.

SJÖLIN, W. Sockenmagasinen. Svensk jordbrukarkooperation under 1700-talet. Kooperatören 1934, nr 6—8.

STOLPE, H. Kooperationen och näringslivet. Kooperatören 1934, nr 8.

Storbritannien.

SAN GARDE, W. A. S. Co-operative societies and local authorities. The co-operative review maj 1934.

Sydafrika.

Co-operation and agricultural marketing in South Africa. Review of international cooperation 1934, nr 5.

Tyskland.

Where does the German consumers' movement stand? Review of international cooperation 1934, nr 5.

Levnadskostnader.

BOLLERUP, E. En sammenligning mellem leveomkostningerne i forskellige storbyer. Socialt tidsskrift 1934, nr 3.

Amerikas förenta stater.

WILLIAMS, F. M. Measuring changes in cost of living of federal employees living in Washington. (Föredrag.) Monthly labor review mars 1934.

Belgien.

JULIN, A. Principaux résultats d'une enquête sur les budgets d'ouvriers et d'employées en Belgique (1928—1929). Revue du travail 1934, nr 4.

Un ouvrage belge sur l'alimentation rationnelle et les besoins énergétiques d'une population ouvrière. Revue du travail 1934, nr 4.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Tyskland.

SPRENGEL, AENNE. Wege und Ziele der Jungbäuerinnenbildung. Soziale Praxis 1934, nr 18.

Nykterhetsfrågan.

LAURIN, I. Trafikolyckornas statistikproblem. Gjallarhornet 1934, nr 9.

Finland.

Automobilolyckorna och deras orsaker år 1933. Social tidskrift 1934, nr 5.

Norge.

Alkoholforbruket i 1933. Statistiske meddelelser 1934, nr 5.

Socialförsäkring.

Sverige.

ASKELÖF, T. Pensionsförsäkringskommitténs förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. Sv. stadsförbundets tidskrift 1934, nr 3.

Blindhetsersättning. Arbetarskyddet 1934, nr 4.

Danmark.

SLETTEN, K. A. De samvirkende sygekasser i Köbenhavn. Deres virksomhed gennem 50 aar. Sv. sjukkasse-tidning 1934, nr 5.

STEINCKE. Socialreformens ökonomi. Arbejdsgiveren 1934, nr 10.

Norge.

Frivillig trygd. Sykeforsikringsbladet 1934, nr 4.

Sykdomsforebyggende virksomhet. Sykeforsikringsbladet 1934, nr 5.

Tyskland.

ADRIAN, E. Sozialversicherung und Maschinisierung. Soziale Praxis 1934, nr 21.

DEGENHARD, F. Das Krankenversicherungswagnis der Hausgehilfen. Soziale Praxis 1934, nr 19.

Ut- och invandring.

Danmark.

DICH, J. S. Kolonivis udvandring fra Danmark. Socialt Tidsskrift 1934, nr 3.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1933.
593. *Bowden, W.* Technological changes and employment in the electric-lamp industry.
594. Wages and hours of labor in the men's clothing industry, 1932.

— — Women's bureau.
Bulletin. Wash. 1933.
106. *Johnson, Eleanor.* Household employment in Chicago.
113. *Pidgeon, Mary Elizabeth.* Employment fluctuations and unemployment of women. Certain indications from various sources, 1928—31.
115. Women at work. A century of industrial change.

— The Ellis Island committee.
Report. New York 1934.

AUSTRALIEN. Commonwealth bureau of census and statistics.
Official year book. 26 (1933). Canberra [1934].

CANADA. Department of labour.
Labour legislation in Canada 1933. Ottawa 1934.

DANMARK. Retslægeraadet.
Aarsberetning for 1932. Khvn 1934.

— Det statistiske Departement.
Statistisk Tabelværk. Række 5. Khvn 1934.
Litra E. Nr 16. Kommune- og Havneregnskaber 1923/24—1929/30.

DROUGGE, E. Utredning angående kommunal understödsverksamhet i anledning av arbetslöshet. Verkställd inom socialdepartementet jan.—april 1934. [Sthlm 1934. Stencil.]

FINLAND. Andelskassornas centralförbund. Årsberättelse. 1933. Hfors 1934.

— Andelskassornas centralkreditanstalt-aktiebolag.
Årsberättelse. 1933. Hfors 1934.

GRÖNVALL, C. F. Nya handelsformer i vår tid. Sthlm 1934.

HANDBÖCKER, Kommunala. Sthlm 1934.
1. Kommunalkalender.
Stockholms kommunalkalender. Årg. 28 (1934). Utarb. av Stockholms stads statistiska kontor.
2. Författningssamling.
Kommunal författningssamling för Stockholm. Ny ser. Årg. 25 (1933). Utg. av Stockholms stads statistiska kontor.

HOLMBÄCK, Å. Uppkomsten av kronans anspråk på skog inom Älvdalens socken. En utredning på uppdrag av Älvdalens sockens jordägande socknemän. Upps. & Sthlm 1934.

How Mexicans earn and live. A study of the incomes and expenditures of 100 Mexican families in San Diego, Cal. By the Heller committee for research in social economics of the University of California and *C. Panunzio.* Berkeley 1933. (University of California publications in economics. Vol. 13: 1. Cost of living studies 5.)

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
18th session, Geneva, 1934.
Report of the director. [With] Appendix. Geneva 1934.

INTERNATIONELLA KOOPERATIVA ALLIANSEN.
International co-operation. Vol. 2 (1927—29). Reports on the activities of 55 national cooperative organisations in 34 countries. Lond. 1930.

INTERNATIONELLA LANTBRUKSINSTITUTET.
Annuaire international de statistique agricole 1932/33. Rome 1933.

KOMMUNALKALENDER, Göteborgs. Årg. 16 (1934). Utg. av Göteborgs stads statistiska byrå. Gbg 1934.

KOOPERATIVA FÖRBUNDET.
Förvaltningsrådets, styrelsens och revisorernas berättelser 1933. Sthlm 1934.
Kooperationens ställning inom svenskt näringsliv. Betänkande, framlagt till Kooperativa förbundets 35:e kongress 1934. Sthlm 1934.
Statistiska tabeller över till Kooperativa förbundet anslutna föreningars verksamhet 1933. Sthlm 1934.

LIFFÖRSÄKRINGS-AKTIEBOLAGET DE FÖRENADE.
1933. Sthlm 1934. (Publications. 8.) (Innehåller: Mortality in industrial life insurance. By *P. Mattsson.* — On the numerical application of the collective theory of risk. By *F. Lundberg.*)

LÖFSTRÖM, K. Kungl. medaljen Illis quorum meruere labores. Sthlm 1933.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1934.
29. Telegrafverket 1932/33.

ODHE, TH. Det kooperativa Schweiz. Sthlm 1934.

RÖPKE, W. Konjunktur och kriser. Till svenska av M. Bonow. Sthlm 1934.

SCHWEIZ. Eidgenössisches Volkswirtschaftsdepartement.
Zur Warenhausfrage. Vernehmlassung der Preisbildungskommission an das Eidg. Volkswirtschaftsdepartement. Veröffentlichung Nr 10 der Preisbildungskommission. Bern 1933. (Die Volkswirtschaft. Sonderh. 17.)
Verzeichnis schweizerischer Berufsverbände. Hrsg. vom Bundesamt für Industrie, Gewerbe und Arbeit. Bern 1934. (Die Volkswirtschaft. Sonderh. 18.)

— Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1934.
46. Eidg. Viehzählung mit Geflügel-, Bienenvölker- und Kaninchenzählung.
48. Eidg. Volkszählung 1. Dez. 1930. Bd 11. Kanton Luzern.
49. Schweizerische Forststatistik. 1932.

SKATTEBETALARNAS FÖRENING.
Meddelanden. Sthlm 1934.
40. *Rausing, R.* Privat initiativ eller planhushållning.

SOCIALREFORMEN med Noter. Udg. af Socialministeriet. Khvn 1933.

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1934.
Domänverket år 1932. Av K. domänstyrelsen.
Försäkringsväsen.
Enskilda försäkringsanstalter år 1932. Av Försäkringsinspektionen.
Jordbruk med binäringar.
Fiske år 1932. Av Statistiska centralbyrån.
Lotsverket år 1933. Av K. lotsstyrelsen.
Rättsväsen.
Domstolarnas och de exekutiva myndigheternas verksamhet åren 1931 och 1932. Av Statistiska centralbyrån.
Sjöfart. Berättelse för år 1932 av Kommerskollegium.
Socialstatistik.
Kooperativ verksamhet i Sverige år 1932. Av K. socialstyrelsen.

STORBRITANNIEN. Board of trade.
Survey of industrial development, 1933. Lond. 1934.
— Home office.
Safety pamphlet. Lond. 1934.
15. The use of derrick cranes.
— Ministry of labour.
Report for the year 1933. Lond. 1934.
— Royal economic society.
Memorandum. Issued by arrangement with the London and Cambridge economic service. Lond. 1934.
46. Report on current economic conditions April, 1934.

SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN.
Styrelse- och revisionsberättelser för år 1933. Sthlm 1934.

SVENSKA BEKLÄDNADSARBETAREFÖRBUNDET.
Verksamhets- och revisionsberättelser för år 1933. Sthlm 1934.

SVENSKA BOKBINDAREFÖRBUNDET.
Verksamhetsberättelse år 1933. Sthlm 1934.

SVENSKA FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET.
Redogörelse för verksamheten under år 1933. Sthlm 1934.

[SVENSKA GJUTAREFÖRBUNDET.]
Verksamhetsberättelser för år 1933. Sthlm 1934.

SVENSKA KOMMUNALARBETAREFÖRBUNDET.
Protokoll hållet vid Svenska kommunalarbetareförbundets grovarbetarekonferens i Malmö d. 22—23 febr. 1934. Sthlm 1934.

SVENSKA LITOGRAFFÖRBUNDET.
Styrelse- och revisionsberättelser för år 1933. Sthlm 1934.

SVENSKA SINNESSJUKVÅRDSPERSONALENS FÖRBUND.
Verksamhetsberättelse 1933. Lund 1934.

SVENSKA SKO- OCH LÄDERINDUSTRIARBETAREFÖRBUNDET.
Verksamhets- och revisionsberättelser för år 1933. Sthlm 1934.

SYSTEMBOLAGSFÖRENINGARNAS FÖRTROENDENÄMND.
Berättelse jämte revisionsberättelse. 13 (1933). Norrtelje 1934.

TYSKLAND. Statistisches Reichsamt.
Die Krankenversicherung 1932 mit vorläufigen Ergebnissen für das Jahr 1933. Berl. 1934. (Statistik des Deutschen Reichs. Bd 443.)

UNGERN. Office central de statistique.
Annuaire statistique hongrois. Nouveau cours. 40 (1932). Budap. 1934.

UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1934. Sthlm 1934.
15. Betänkande med förslag till bestämmelser angående upphandling av lantbruksprodukter m. m. för statens och kommunala inrättningars behov. Avg. d. 16 april 1934 av 1933 års upphandlingssakkunniga. (Fi)
16. Betänkande med förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. Avg. d. 4 maj 1934 av en inom Socialdepartementet tillsatt kommission. (S.)
17. Statliga cement- och betongbestämmelser av år 1934. Normalbestämmelser för leverans och provning av cement samt för byggnadsverk av betong och armerad betong. Fastställda ... d. 26 april 1934. (K.)
18. 1928 års pensionsförsäkringskommitté. Betänkande med förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. [Avg. d. 26 april 1934.] (S.)

WICKSELL, S. Studentekonomi. En undersökning från svenska universitet och högskolor. Sthlm 1934. (K. F:s småskrifter. 8.)

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 maj—10 juni 1934 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
165.	Lag om ändrad lydelse av 6 och 41 §§ sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270) .	18 maj
166.	K. kung. ang. utländsk sjömans likställighet i visst fall med svensk sjöman . . .	18 »
171.	Lag om sterilisering av vissa sinnessjuka, sinnesslöa eller andra som lida av rubbad själsverksamhet	18 »
182.	K. instruktion för arbetsrådet	4 »
203.	Lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1885 ang. lösdrivares behandling	31 »
204.	Lag ang. ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård	31 »
205.	Lag ang. ändrad lydelse av 38 § 2 mom. samt 74 och 92 §§ lagen om fattigvården	31 »
233.	K. kung. ang. ändring i vissa delar av instruktionen för statens egnahemsstyrelse	7 juni
234.	K. kung. om ändrad lydelse av 1 § kung. den 14 juni 1933 ang. statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet	7 »